TRACTATVS

DE SIMONIA,

IN QVO ITA COPIOSE OMNES SIMONIÆ SPECIES TRACTANTVR AC SVBTILITER DISCVTIVNTVR, VT NIHIL AMPLIVS EORVM, quæ ad hanc materiam ſpectant, deſiderari poſſit.

AVCTORE D. GVLIELMO REDOANO Ianuenſi à Vernatia J. V. Doctore Excellentiſſimo.

TOMVS III.

NVNC DENVO RECOGNITVS, CORRECTVS ET PRIMVM IN GERMANIA EDITVS,

Cum Indice triplici Capitum, Rerum ac Verborum copioſiſſimo.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,

Apud PETRVM HENNINGIVM, Bibliopol. ſub ſigno Cuniculi.

Anno M. DC. XVIII.

ILLVSTRISSIMO AC REVERENDISS. D. IOANNI BAPTISTÆ CICADÆ, SANCTÆ Rom. Ecclesiæ, titulo S. Clementis Cardinali amplissimo,

GVLIELMVS REDOANVS S. P. D.

DIOGENES cognomento Cynicus, vt in Græcorum monumentis habetur, Illustriss. & Reuerend. Præsul, cum videret vniuersam Græciã ob imminens Philippi Macedonis bellum cõmuni defensioni intentam varijs motibus agitari, timorib. angi, curarumque æstu fluctuare: ne in tantis laborib. se solum nulli negotio addictum, nec ignobili mancipatum otio ostenderet, doliolum suum huc illucq; volutabat; non aliter mihi contingere perspicio. Nam, cum libri quotidie multarum materiarum ac diuersarum lectionum in lucem exeant, publicis typis mandentur, denique mundo se ostendant: volui & ego inter tot olores, velut anser strepere, suscepique in Simoniæ materia tractatum erigere, illumq; aliquibus decoratum laboribus tanquam vasto iactatus mari, ad finem, quem potui (Deo dante) duxi. Neque casu ductus, aut fortuna tantum impulsus, hanc criminis speciem tractandam, & enucleandam accepi; sed potius consilio. Nã, vt Sacrorum Canonum interpretes narrant, hoc malum frequens est, & veluti quædam Erynnis per magnam Clericorũ, & laicorum partem bacchatur; tyrannidem que in eorum animis exercet. Vnde proh dolor, tanquam ex equo Troiano infinitorum errorum phalanges oriuntur, quibus vix tot sacris conciliaribus constitutionibus, & Ecclesiasticis sanctionibus obuiari potest. Dixi primo loco de Simonia mentali; secundo de conuentionali; tertio vero de reali; deinde quarto loco dixi, quomodo delictum Simoniæ probetur, puniatur, & dispẽsetur, ratus hoc modo procedẽdo, & distinguendo, melius me amplecti materiam; & ordinem quasi naturæ insequendo, rẽ magis planam, & magis clarã me legentib. facere: faciliorem que viam ad inuestigãdam veritatem, habendaq; loca pro adiuuandis causis, & decidẽdis, me præbere. Et licet in hisce meis lucubrationib. Aduocatus, & Iudex, minime habeant, quæ ipsis ad caussæ patrocinium & terminationem sufficiant: tamen credo, quod habere possit vterque tam aduocatus, quam Iudex loca citata: vnde omni tempore eruere poterunt, quod pro contingentia, casus desiderabunt. Cumque impressoribus committere vellem, tuo celebratissimo nomini dicare constitui: quod libri principio præfixum, tanquam nouus Sol latrantium oculos caligantes reddat, ac ab eorum morsib. tueatur defendatque. Neque inscius sum, tuæ amplitudini impar propter sui exiguitatem munusculum esse, sed memento illius adagij, quod Dijs sacra facientes, si non habent thura, mola tantum salsa litant. Nec effectum sed affectum & mentem erga te obseruantiæ plenam suscipias. Nihil superest, nisi, vt me ames: alboque tuorum seruorum, & deuotorum adnumeres. Deus Opt. Max. tuæ amplitudini faueat.

CÆSAR CONTARDVS V. I. D. ad Lectorem.

ILlis candidissime Lector multũ debere solemus, qui sui animi propensa voluntate cum aliquo labore, vel ingenio, nobis aliquod particulare commodum afferunt. At illis, qui suis cum maximis studijs & vigilijs laboriosè insudant pro communi omnium vtilitate & cõmodo, tantum debemus, quantum vnquam deberi potest. Vnde Gulielmo Redoano, qui celebrem tractatum hunc in materia simoniæ tam doctè, tam eleganter conscripsit, non solum præsentis, sed futuri seculi homines ob tam magnum publico collatum beneficium magno erunt perpetuo obligationis vinculo deuincti. Hic enim nobis mira cũ facilitate dicendi omnes simoniacæ labis species explicauit, adeoq; breui & claro compendio qualiter & quomodo tale crimen probetur, puniatur, & dispensetur, rem perstrinxit, vt non facile dijudices in eo, an magis commendes, vel mireris subtilitatem & doctrinam in disputando, an vero in dicendo & explicando facilitatem. Sed hoc videri in eo mirabile non debet: nam ex nobili familia Redoanorum ortus vsque ab ineunte ætate suorum parentum cura rei literariæ deditus imperiali & pontificio iuri operam nauando assidue magnum semper ingenij acumen, summam iudicij maturitatem cum animi singulari bonitate præ se tulit. Succedentibus vero temporibus tantum in legali scientia & facultate profecit, & bonis artibus ita animi virtutes cum præstantissimis eius corporis qualitatibus formiter correspondentes claruerunt, vt nil esset, quod desiderari posset? vt in virum summa scientia & doctrina euasurum de facili quilibet iudicaret. Vnde ab eo ne dum opus hoc tanta eruditionis, tantaque doctrina & vtilitatis, quantum oculis videmus: sed & maiora sperari & exspectari in dies posse nobis promittere proculdubio & polliceri possumus & debemus. Vale, & pulchrum libellum hunc in detestationem simoniaci sceleris, ac in nobilis auctoris sui memoriam præ oculis præque manibus vbique habeto. Deum Optimum Max. pro longæua vita illius nobis alia pollicentis precaturus.

CLAVDIVS SARNVS STVDIOsis Lectoribus S. P. D.

INter omnia bona beneficiaq;, quibus nos insigniuit, & ornauit Deus Opt. Max. humanissimi lectores, nullum præstantius, nullum nobilius Iuris Vtriusque scientia esse iudico. Hæc enim humanum genus gubernans, dubia serenat, inuoluta euoluit, hominum vitam moderatur, moresq; regulat; ipsa iustum & æquum in omni re tractat, distinguit, iubetq;. Si enim de ordinibus, de dignitatibus, si de honoribus, deniq; si de pœnis, si nuptiarum, si liberorum, si agnationum, si regnorum, si denique cuiusque rei iura versentur, sola lex sufficit, cuius per amœna vireta, purpureos, lætosq; flores, plures magna cum nominis celebritate ingressi sunt; inter quos Dominus Gulielmus Redoanus claram adeptus est famam, benemeritusq; est de omnibus studiosis. Nam vberrimum de Simonia tractatum fecit, in quo mihi videtur omnes veteres æquasse, siue quæstionum multitudinem, siue earum subtilem decisionẽ requiras. Quid de mirabili ordine, quem in contexendo opere tenuit, dicam? quidem materiæ ideam mente cõplexus, rerum seriem rite seruauit. Nam postquam de triplici Simonia, mentali, conuentionali, reali, torrentis more copiosissime disseruisset, apte quomodo tale flagitium probetur, addidit. Verũ, quia per peccatum mors, delinquentis pœna subnectitur. Sed cum Princeps rigorem clementiæ lenitate aliquando leniat, apposite de dispensatione adiungitur. Vnde in hac materia, scribendi occasionem sustulisse omnibus, affirmare audeo, colophonemq; (vt in adagio dicitur) imposuisse. Sed quid mirum? cum in illo nihil est, quod desiderent amici, ita animi bonis cumulatus incedit ingenij viuacitate, iudicij acumine, memoria, fidelitate, rerumq; legalium tam exacta peritia, tam profunda cognitione, vt mirus cognoscentibus nunquam non appareat. Ego autem, vt tantum opus magis promptum se legentibus offerret, summarium addidi. Alacriter ergo hoc opus suscipite, & illo affectu, quo vobis Author vestris inseruiens vtilitatibus donat, ei antidorali nexu obligati, illud ab omnibus rabidorum morsibus constanter, intrepidsque defendite. Valete.

AVGVSTINI ROCCHETTÆ Epigramma

Ad Magnificum I. V. D. Gulielmum Redoanum.

QVæ superet fluctus, cœli quæ perferat iras
Nulla carina maris mersa peribit aquis.
Tu Redoane tuo dum forti pectore pellis
Verbera fortunæ victor ad astra volas.
Non quod diuitiæ, fuluum tibi subsit & aurum.
Haud est hæc mentis cura proterua tuæ
Sanctorum decreta patrum, legesq; tenere
Cæsareas labor est, & tibi summus honor.
En Simonis Gulielme labes, dum discutis apte:
Iam toto fulget nomen in orbe tuum.
Viue igitur lætus, nam si tibi tempora fluxam
Abstulerint vitam, fama perennis erit.

IO. BAPTISTÆ ARCVTII CARmen ad Gulielmum Redoanum.

Ære sacerdotia ambire, humanoue fauore,
Vt est nefanda res, ita omnes intimis
Excuterent hanc ex animis, penitusque fugarent,
Certe bonis bene esset, ac feliciter.
Sæcla laborarunt hac pridem peste, sed alto
Postquam sedere cœpit in Solio Pius
Legitimus Petri successor, & optimus hæres,
Omnes abusus pro virili enititur
Ex animis hominum radicitus extirpare.
Ob id Tridenti maximis impendijs
Concilium sacrum celebrat: nosque insuper omnes
Hortatur, vt scribamus in mores malos.
Scribamus: tuque imprimis Redoane libellos,
Quos de ambitu, quidnam sit, & quotnam modis
Committi queat, egregie componis, in auras
Profer: placebunt omnibus certo scio.

ELEN.

ELENCHVS OMNIVM TITVLORVM, ET CAPITVM, QVÆ IN HOC SIMONIÆ TRACTATV CONTINENTVR.

Titulorum, & capitum primæ partis Elenchus.

Secunda pars titulos, & capita sequentia continet.

Tertia Pars titulos, & capita infra descripta complectitur.

Quarta pars titulos, & capita habet inferius annotata.

ACVTIS-

ACVTISSIMI V. I. D. DOMINI GVLIELMI REDOANI,

VBERRIMVS CIRCA OMNES SIMONIAE SPECIES, TRACTATVS; IN QVO VLTRA OMNES scribentes, quicquid circa hanc materiam desiderari potest, collegit, disputauitque.

PRIMA PARS

DE SIMONIA MENTALI.

SVMMARIVM.

1 *In etymologia vocabuli consistit tota substantia.*
2 *Simon propter excellentiam in arte magica, Magus appellatus.*
3 *Simon ficte ad fidem accessit, & ficte baptizatus, & tentauit habere gratiam sancti Spiritus pro parandis diuitiis.*
4 *Simon non credebat Spiritum sanctum Deum, nec creaturam à Deo creatam, sed à superna quadam virtute productam.*
5 *A Simone hæresis simoniaca.*
Simon positus in inferno pro crimine simoniæ.
6 *Simon primus hæreticus, & Neophitus appellatus.*
Neophitus de nouo baptizatus.
7 *Simon se pro Deo mentitus à populo diuinos recepit honores.*
8 *In emptione & venditione seruanda est in pretio æqualitas.*
Credere quod spiritualia pretio acquirantur, est hæresis.
9 *Simon fuit, qui dedit nomen simoniæ.*
10 *Denominatio debet fieri à digniori.*
11 *Gradus altior grauius delinquit, & persona in dignitate constituta minimum delictum committens, grauiter peccat.*
12 *Religiosi peruerse agendo, plus nocent in ecclesia, quã alii.*
Idem delictum est magis atrox in vno, quam in alio, & magis vno tempore, & vno loco peccatur, quam in alio.
13 *Iudas vendendo Christum plurifariam deliquit.*
14 *Magister & Doctor habet iurisdictionem in scholares.*
15 *Seruus domino in periculo vitæ agenti, si auxilium non ferat, punitur: & ancillula etiam vociferatione quando alias non potest opem ferre tenetur.*
Qui non liberat à morte, quem potest, occidere videtur: & qui manifesto facinori desinit obuiare, non caret scrupulo societatis occultæ.
16 *Christus mundi & hominum habet dominium.*
Vasallus tenetur notificare graues iniurias, mortem, captionem, & grandem iacturam domino machinatam.
17 *Peccata latentia nullam secum debent habere vindictam.*
18 *Simoniacus ex sola voluntate non est excommunicandus, & ex voluntate non scandalizatur ecclesia.*
19 *Simon fuit à Petro excommunicatus.*
20 *Vbi Iudex est maior, minor iurisdictionem non exercet.*
21 *Simon non quærebat gratiam sancti Spiritus vt haberet, sed vt venderet.*
22 *Quod principaliter agitur attendi debet.*
23 *Mandatum fuit à Christo Apostolis, vt abstinerent à simonia.*
24 *Domus Hieroboam pro peccatis simoniæ euersa.*
25 *Simonia punitur secundum qualitates eorum, qui committunt.*
26 *Respectu simoniæ cætera crimina pro nihilo reputantur.*
27 *Ob delictum simoniæ puniuntur Giezi, & successores eius, sed de punitione Giezi est clarum, de successoribus non legitur.*
28 *Venditores spiritualium possunt dici Gieziatici, emptores simoniaci.*
29 *Recurrimus tunc ad nomen generale quando nomen proprium deficit.*
30 *Iason Antiochenus magnus simoniacus per cuius simoniam, ignis sacrificii, qui per 70 annos sub aqua vixit, fuit extinctus.*
31 *Simonia fuit completior in Simone, quam in Giezi.*

Vnde sit denominata Simonia. Cap. I.

TRactaturi de simonia, est necesse, quod dicamus Dei optimi maximi, & beatæ virginis implorato auxilio, vnde & à quo sit denominata, iuxta illud

illud in principio. ff. de iust. & iur. vbi Bar. † quia in ety-
1 mologia vocabuli ait Paul. de Cast. *ibi*, consistit substantia, *per text. quem allegat in l. tugurii. ff. de verb. sign.*

Altius sumendo principium, dicimus quod post mortem Christi nostri Saluatoris prædicante Philippo Apostolo fidem & euangelium in ciuitate Samariæ, Iudeæ prouinciæ, ibi fuit quidam Simon ex Iudæa oriundus, † Magus nuncupatus propter
2 excellentiam, qua in arte magica valebat, qua mediante ibi, & in illis partibus multa signa illius scientiæ faciendo, se multis mirum præbendo famam & nomen magnum sibi parauerat. 32. q. 4. *ca. recurrat.* Qui cum videret signa & miracula, quæ ab Apostolis sanctis fiebant, qui maxime per impositionem manuum Spiritum sanctum conferebant, languores & infirmitates sanabant quascunque, admiratus valde de tali & tanta virtute; ac simul cupiditate, & desiderio adductus huiusmodi gratiam assequendi, † fingendo se ad fidem conuersum, Baptismatis
3 caracterem assumpsit. 27. *dist. ca. quod interrogasti versi. nam si consenserimus, ca. Saluator* 1. q. 3. *ibi*, Simon Magus, qui ad fidem ficte accessit animo mammonæ & auaritiæ pleno, vt ex venditione signorum, & sanatione infirmitatum, quæ, assecuta gratia sancti Spiritus, sperabat se facturum: multiplicatas cumularet diuitias. *d ca. Saluator. Act. Apost. c.* 8. id quod cum pretio, & pecuniæ oblatione tentasset à Petro Apostolo, his vel similibus verbis fuit ab eo repulsus. Pecunia tua tecum sit in perditionem, qui existimasti donum Spiritus sancti pecunia acquiri, & possideri posse. *d. c. Saluator, & c. quod interrogasti.* Abb. *in c. extirpandæ. §. qui vero col. pen. de præb. & dig.* Id quod non debet videri mirum de eo, † qui & il-
4 lius sequaces non credebant Spiritum sanctum Deum. Archid. *c. eos.* 1. *q.* 1. *num.* 2. qui etiam non credebat creaturam à Deo creatam, sed à quadam superna virtute fuisse productam. Archid. *ca. studet.* 1. *q.* 1. *num.* 1. qui etiam habuit Menandrum, qui fuit appellatus discipulus magnus Simonis, qui mundum non à Deo, sed ab Angelis creatum asserebat. *ca. quidam.* 24. *q.* 3. *in princip.* † A quo propterea secta
5 & hæresis simoniaca talem opinionem sequentium, originem & nomen habuit, quæ numeratur inter hæreses & sectas contra nostram catholicam fidem. *ca. quidam.* 24. *q.* 3. *versic. simoniaci.* Archid. *ca. studet.* 1. *q.* 1. & pro tali hæresi peccato ac crimine simoniæ ab eo commissis est damnatus, positus in inferno, *per text ca. sicut pro certo de simon. ibi.* alioquin & qui receperit, & qui dederit huiusmodi pretium
6 omnino damnatum se cum Giezi, & Simone, † nam & hunc primum hæreticum tradit fuisse Eusebius Cæsarien. *lib.* 2. *ca.* 1. *& ca.* 13. *Histor. ecclesiastica* à quo hæresis neophitorum secundum aliquorum opinionem, *vt per glos. cap. quisquis.* 1. *q.* 1. *ibi & Neophitorum*, qui à Neophito, id est à Simone Mago, id quod ego puto ab eo tamquam à persona de nouo baptizata, vt reuera fuit, quia inter susceptionem sui Baptismatis, & simoniam suam parum interfuit, quia etymologia Neophitorum de nouo & nouiter baptizatos significat. *glo. in c. Neophiti. Dist.* 5. *de consecrat.* Vide Ioan. Andr. *in ca. sicut pro certo, de simon.* † qui etiam se pro Deo mentitus fuit, &
7 à populo decepto honores recepit diuinos, vt bene refert beatus Iustinus Martyr *in Apologetico suo*, quem ad Antoninum Imperatorem pro fide scribit, & Baptismus ab eo susceptus, ac eius ficta conuersio ad fidem Christi nihil ei profuit, ac sua incredulitas & iniquitas fecit, quod non habuit id, quod etiam thesauro acquirere desiderabat, quod sola fide sine labore ac difficultate gratis erat accepturus, iuxta illud: Quod gratis accepistis, gratis date, *Matth. cap.* 10. Immo ei perditionem animæ generauit, non sine ratione, quia putauit talem & tantam gratiam, tale & tantum donum cæleste vili terrestri pretio acquiri & possideri posse, quod hominibus tantum rectæ & syncere fidei concedebatur. *per text. in d. ca. Saluator.* 1. *q.* 3. *ibi* spiritus disciplina effugiet fictum. † Si enim in contractu em- 8
ptionis & venditionis seruanda est in pretio rerum æqualitas. Alfons. de Castro *lib.* 13. *aduersus hæreses cap. de simonia*, offerens Simon magus pecuniam pro habendis spiritualibus, est dicendum, quod putet æque bonam pecuniam, prout sunt spiritualia, & spiritualia non talia, quæ pretio aut pecunia non acquiruntur, quod credere est hæresis, quia spiritualia dona Dei semper debent auro & pecuniis præferri *Sapiens lib. prouerbiorum.* Accipite disciplinam & non pecuniam, doctrinam magis quam aurum eligite: melior est enim sapientia cunctis opibus pretiosissimis.

† Simon igitur iste Magus fuit ille, qui nomen &
dominationem isti sceleri ac labi simoniacæ primus 9
in nouo Testamento dedit, qui primus tentauit emere gratiam sancti Spiritus à beato Petro, vt dicit optime tex. *in c. Saluator, vt supra allegato. glo.* 1. *q.* 1. *in summa.* Hostien. *in rubr. eiusdem tit.* sed melius Abb. *in repet. §. qui vero c. extirpandæ de præb. extra mihi col.* 22. *num.* 53.

Verum posset dici, quod Iudas Scariotis fuit, non Simon Magus, qui primus in nouo testamento simoniam cōmisit, *ca. qui studet* 1. *q.* 1. vbi omnes qui simoniam commiserunt, numerantur, Cardinal. Zabarel. *ca. inquirendum de pecul. cleri. & glos. pen. ibi.* & Archid. *in ca. cum omne Dist.* 2. *de consecr.* Domin. de sancto Gemin. *d. ca. qui studet in fin.* quia Iudas vendidit Christum pretio multo, antequam Simon Magus baptizaretur à Philippo Apostolo, & à beato Petro gratiam sancti Spiritus pretio tentaret, *præallegato ca.* 8. *actuum Apost.* nam commissum Iudæ fuit ante mortem, peccatum vero Simonis Magi post mortem Christi, tempore quo Apostoli prædicabant Euangelium & baptizabant, vt ex lectura sacræ scripturæ liquido constat. Vnde ex eo quia primus tempore commisit simoniæ delictum, & quia eius commissa simonia fuit grauior, & atrocior, stante regula, & communi Doctorū opi-
nione, † quod denominatio semper debeat fieri 10
à digniori *per Doct.* & maxime Ias. *in l.* 1. *ff. de Verb. oblig.* videtur quod à Iuda tale delictum nomen seu denominationem sumere debuit. Nam Iudas ex quo erat discipulus Christi, & ab eo vocatus, qui vt cæteri Apostoli homines ad fidem conuertere haberet, conuersos baptizaret, peccantes corrigeret, cadentes reprehenderet & subleuaret, debuit magis ab erroribus, & delictis cauere, quemadmodum facere debent personæ similes, quæ cæteris ha-
bent exemplum præbere, & lumen, † quia gradus 11
altior grauius delictum committit, *glos. in ca. nullus.* 1. *q.* 1. per iura, quæ ibi allegat, iuxta illud euangelicum. Vos estis sal terræ, si sal euanuerit, in quo salietur &c. & personæ in ecclesiastica, seu alia dignitate

gnitate constitutæ etiam minimum delictum committentes, grauiter peccant. Ludou. Montalt. *in suo tract. de reproba. sen.* Pilat. *tract. tomo 3. car. 13. numer. 8.* vbi dicit quod delictum minimum in homine in dignitate constituto graue censetur, quia
12 homines in dignitate debent non solũ crimine, sed suspitione criminis carere. † & religiosi, quia nomen sanctitatis habent, peruerse agendo plus nocent in ecclesia quam alii. 83. *dist. nemo*: Et clerici deprehensi in aliquo crimine, plus peccant quam laici, *per Arch. c. Arrianos. 1. q. 1. num. 33.* Qualitas enim personæ auget atrocitatem delicti, prout dicitur quod locus & tempus idem faciunt, *tex. est in c. atrox, instit. de iniur.* ex quo idem met delictum est in vno magis atrox, & graue magis quam in alio, quia persona dupliciter spectatur eius qui facit, & qui est passus. Aliter enim ex eisdem facinoribus puniuntur serui, aliter puniuntur liberi. §. *persona. l. aut facta. ff. de pœn.* & dignitas personæ aggrauat delictum, & sublimitas peccantium grauiora facit peccatorum vitia, *per text. in c. nulli fas 25. q. 1.* multa notabiliter adducit Ludou. Montalt. *in tract. de reprobat. sent.* Pilat. *artic. 2. versi. sexto ad idem arguo.* Vno etiam tempore & vno etiam loco magis quam alio peccatur. *c. sicut dignitas, extra de homic.* & melius per Gondisal. Guiladiego *in suo tract. de legato, mihi numer. 19. & 20.* vbi dicit quod delicta loco, tempore, & persona grauantur: & quod commissum in ciuitate est grauius, quam commissum in rure, & delictum commissum in ecclesia est grauius quam commissum in alio loco. Abb. *in c. fin. de immun. eccl. 2. not. est text.* §. *persona.* §. *locus.* §. *tempus, l. aut facta. ff de pœn.* sed melior text. quam in toto corpore iuris *in l. sacrilegii. ff. ad leg. Iul. pecul.* vide Ias. *in l. nominatim de liber. & posthu.* vbi dicit quod commissum in aula maiori, est maius delictum quam commissum in aula inferiori.

13 † Et Iudas vendendo Christum nostrum Saluatorem plurifariam deliquit, commisit primo plagium, quia vendidit hominem liberum. *glo. cap. qui studet. 1. q. 1.* commisit in Creatorem, à quo formam, essentiam, vitam & creationem habuit, quem amare, admirari & adorare debuit: commisit vti homo contra Deum, & subditus in Principem, quia Christus est dominus, & princeps vniuersalis mundi. *gl. in verbo Regum cap. 1. in clem. de Baptismo.* vnde cõmisit crimen læsæ Maiestatis *l. quisquis C. ad legem Iul. maiest.* vbi Bal. §. *publica insti. de public. iudic.* Commisit vti discipulus in magistrum & doctorem. Christus enim fuit magister appellatus in lectura euangelica, cui honorem & reuerentiam præstare debuit, & quem alias lex appellat Dominum, *auth.*
14 *habita in fi. C ne filius pro patre,* † quia magister & doctor habet iurisdictionem in scholares & discipulos suos *d. authen. cum ibi glos. in princ. & in fin.* quia discipulus doctorem, & magistrum accusatum & reum in aliquo factum defendere & excusare tenetur. *l. dicere. ff. de arbit.* vbi Bart. Commisit vti seruus in Dominum, ex quo Christus erat ei dominus, prout in euangelio. Ego dominus & Magister, quem defen-
15 dere non offendere tenebatur; † nam si seruus dominum in vitæ periculo agentem non defendat, cui semper quando potest auxilium & opem ferre tenetur, vltimi supplicii pœna venit afficiendus, adeo vt etiam ancillula quando domino laboranti aliter opem & auxilium ferre non potest, vociferatione & clamore domino suo auxilium quærere est obligata. *l. 1. §. occisore versi. iusta hoc tamen. ff. ad Syllanian.* facit quia qui potest quem à morte liberare, & non liberat, eum occidere videtur, & non caret scrupulo societatis occultæ, qui manifesto facinori desinit obuiare. *c. sicut dignum de homicid. 86. dist. facien. & de haeret. c. 2.* Ioan. Franc. Pauinus *in tract. de visita. q. 10. primæ partis num. 2.* Immo quia cum serui non sint sui iuris, sed eorum salus & vita dependeat à domino, *per gl. ibi,* saluti propriæ salutem dominorum suorum præponere debent. Vnde pro salute dominorum suorum non debent dubitare obiectare se, & eorum vitam exponere cuiuis periculo mortis, *per dictum text.*

Commisit vti Vasallus erga dominum suum, † 16 quia Christus Deus mundi & hominum habet dominium, *per Ant. Corset. in tract. de potestate Reg. parte 5. num. 32. tract. tomo 5.* vbi dicit quod Mundus totus fuit sub Christo domino *fol. 234.* cui non insidiari habet Vasallus, nec impias manus in eum iniicere, aut inhonestas aut graues iniurias ei inferre gladio, veneno, aut alias ei mortem machinari, immo si quem ei insidiari præsciuerit, mortem, captionem, aut grandem patrimonii iacturam moliri, dominum certiorari, & ei notificare tenetur, alioquin in pœnam cadit. §. *Item, in vsib. feud. quæ sit prima causa benefi. amitten.* Immo Vasallus nisi cum venia dominum in iudicium vocare, & contra eum agere potest, ad similitudinem liberti cui æquiparatur *per Iason. in l. generaliter ff. de in ius vocan. num. 4. per tex. in c. 1. de milite vasallo.*

Commisit vti frater in fratrem, ex quo Christus benignitate sua faciendo nos sibi pares, & æquiparando nos sibi, fecit se nobis fratrem, quia omnes fideles sunt inter se fratres. *c. ad mensam. 11. q. 4.* & frater dicitur omnis professor *cap. Christus. 10. q. 2.* quem diligere & non odio prosequi debemus, iuxta illud, Dilige fratrem tuum sicut teipsum, quia cum inter nos cognationem quandam natura constituerit, consequens est, hominem homini insidiari nefas esse. *l. vt vim ff. de iustit. & iur.*

Commisit Christianus in Christum caput nostræ sacrosanctæ fidei, & Christianæ religionis principẽ, & authorem, quem obseruare, & cum omnis synceritatis affectu reuereri & adorare debemus: fuit etiam eo maior & atrocior simonia commissa per Iudam peccato Simonis quanto est maior & atrocior effectus quam affectus ad finem suum finitum non perductus, & quanto est maius perficere rem & effectuare, quam animum effectuandi habere: quod nisi secuto effectu non est punibile. *c. sicut §. illi autem extra de homicid.* vbi Abb. & alii, Petrus de Baino. *in tract. quẽ scripsit de elect. c. 30. tertiæ partis,* † quia peccata latentia nullam secum debent habere vindi- 17 ctam. *c. Christianum. 32. q. 5.* Quia cum finem suum sortitum non fuerit, ex quo locus est pœnitentiæ, potest habens mentem malam, & animum pœnitere, & consilium & animum de malo in bonum mutare, quia mala voluntas non habetur pro facto, sed pro minori peccato, vnde minori pœna astringitur. Abb. *in præallegato cap. num. 3.* facit in terminis nostris, † quia simoniacus ex sola voluntate non est 18 excommunicandus, quia ex voluntate quæ non processit ad actum, aut effectum non scandalizatur ecclesia, *gl. est in c. qui studet, in verbo à communione. 1. q. 1.* & effectum siue animum malum statuta non pu-

niunt, nisi sequatur effectus. Bart. *in l. 1. §. diuus. ff. de sicar. numer. 1.* melius per eundem Bart. *in l. 1. §. fin. ff. quod quisque iur.* vbi distinctionem ponit disputando quando affectus non secuto effectu puniatur & in quibus casibus Pau. de Cast. *in l. si quis non dicam. C. de episcop. & cleric. & l. si quis in seruo. C. de furt. text. in l. quid ergo. ff. de his qui notan. infam.* §. 2. Dominic. de Sancto Gemin. *c. qui studet. 1. q. 1. versi. sed quid si patronus.*

Et licet possit dici quod Simon pro parte sua affectum effectuauerit, & animo suo peccatum commiserit iam & consummauerit, quia quantum in eo fuit, expleuit: tamen considerato (quod peccatum & delictum non est ad illum finem & consummationem productum ad quam perduci poterat, licet non pro parte Simonis, quia fecit quod potuit, & quod caret illo scandalo, quod in se habet peccatum ad suum finem, & consummationem deductum, quia de voluntate non scandalizatur ecclesia, & peccata latentia non habent vindictam. 35. *q. 5 cap. Christianum.* Dominic. de Sancto Gemin. 1. *q. 1. ca. studet*, propter quod magnitudo delicti auget peccatum) ideo fuit minus respectu quod esse potuisset delicto consummato, vnde leuiori pœna etiam corrigi, & castigari debet, *praallegato. ca. sicut, cum aliis similibus*, quamuis etiam peccatum Simonis, & eius simonia non possit dici quod fuerit voluntas contenta suis finibus, & quod intra suos terminos omnino steterit, quia ad actum etiam quodammodo processit, ex quo pretio tentauit Pe-
19 trum Apostolum, † à quo fuit propterea excommunicatus, quam excommunicationis sententiam non incurrisset pro sola voluntate, sed pro voluntate & actu sequente vt bene per Dominic. de sancto Gemin. *c. studet. 1. q. 1.* quia peccata voluntatis & latentia, vindictam non habent. *praallegata 32. q. 5. c. Christianum.*

Isthæc erant meo iudicio, quæ præponderabant simoniam Iudæ, simoniæ commissæ per Simonem Magum, & propter quæ eam iudicabam atrociorem, vnde ab eo potius denominari quàm à Simone.

Verum ex quo delictum & peccatum Iudæ fuit multiplex, & in eo fuerunt proditio, *Matth. cap. 20. ca. cum omne Distinct. 2.* & alia maiora, puta plagium, & de quibus late supra, quorum respectu, commissum simoniæ non fuit quodammodo in consideratione, iuxta illud vbi Sol, stellæ non lucent, &
20 vbi maior adest, minor quiescit, † & vbi maior adest, iudex minor iurisdictionem non exercet. *ca. ecce. 95. di. l. vlt. ff. de off. proconf.* & Patriarcha non potest portare crucem erectam vbi sit summus Pontifex, aut illius Legatus Apostolicæ dignitatis insignibus vtens. *ca. antiqua de priuileg. extra glos. ibi. tit. 5.*

Nihil ideo mirum si ipse non dedit huic vitio & peccato nomen, qui maiora committendo, simoniam quodammodo, vt delictum minus & leuius suppressit, & principaliter animo, intentione, & effectu simoniam non commisit ad aliud animum & mentem intentam habendo, quod non fuit in Simone, qui nihil aliud cogitabat quam simoniam, † & non solum quærebat emere gratiam Sancti 21
Spiritus vt pro se haberet, sed vt aliis quoque venderet pretio. *1. q. 2. alias. 2. ca. Saluator.* Thom. 2. 2. *q. ca. & in summa constit. eo. tit. q. 5.* Alb. *de ros. iudiction. in verbo simonia.*

. Vnde quia nihil aliud principaliter intendit 22
tunc Simon. merito ab illo denominata fuit, † nam quod principaliter agitur attendi debet, non quod secundario & incidenter. Fel. *ca. cum essent de simon. mihi num. 1.*

Et hæc fuit prima hæresis, quæ post Christi ad cœlos ascensionem in ecclesia est orta, cui Petrus Apostolus vti morbo nascenti, cui ante quam vires assumat, & se extendat, obuiatorium remedium obiici debet, increpatione, excommunicatione, & comminatione eam maledictionis iaculo percutiendo, vt vtar verbis quibus vtitur text. *capit. Saluator.* vbi de hac materia. *1. q. 3.* obuiari curauit verbis, quæ *Act. Apostolorum. 8.* leguntur. *c. fertur simoniaca in princ. 1. q. 1.*

In hunc errorem etiam labuntur Græci, qui teste Guidone Carmelitano dicunt prælationes ecclesiasticas vendi licere, & ita ab eorum Patriarcha fieri asserit, Item & Armenii.

Nil mirum igitur, si cum sit peccatum & delictum simoniæ adeo graue, & adeo detestabile, per quam tam peruersa de Deo, & de rebus spiritualibus, vtpote quæ pretio comparari posse existiman- 23
tur, habetur opinio: † Christus Deus primo Apostolis præcise præceptum fecit, vt omnino ab illo abstinerent. *Matth. 10.* vbi postquam dedit illis potestatem curandi infirmos, eiiciendi dæmonia, statim subiunxit tanquam mente diuina, & Deus futura, & ventura præ oculis habens, Quod gratis accepistis gratis date, intelligendo quod huiusmodi facultates & gratia Sancti Spiritus pretio & pecunia vendi vel contractari non deberent, & prout illam Apostoli gratis acceperant, gratis & sine pretio vel mercede darent aliis, super quo fundatur quod habetur *in ca. eos. 1. q. 1.* nam eos qui per pecuniam manus imponunt tanquam Simonem Ma- 24
gum Petrus Apostolus deponit, † & domus Ieroboam, qui manus suas implentibus principatum sacerdotii excelsorum conferebat euersa, & de superficie terræ deleta fuit, *prout gl. c. eos dicta. 1. q. 1.*

Et multorum etiam conciliorum constitutionibus sanctissime prohibetur & punitur, nam concilio Elibertano *ca. 48.* habetur, emendare placuit, vt hii qui baptizantur vt fieri solet, nummos in concham non mittant, ne sacerdos quod gratis accepit, pretio distrahere videatur. *ca. emendari. 1. q. 1.* Concilio Toletano, cauetur quicquid inuisibilis gratiæ collatione tribuitur, nunquam quæstu, vel quibuslibet præmiis vendi debet, dicente Domino: Quod gratis accepistis gratis date. *ca. 8. suorum decretorum*, vbi & ideo quicunque deinceps in ecclesiastico ordine constitutus, aut pro baptizandis consignandisque fidelibus, aut collatione chrismatis, vel promotionibus graduum pretia quælibet vel præmia, nisi voluntarie oblata pro huius-

modi

modi ambitione susceperit, equidem si sciente loci episcopo tale quidquam à subditis perpetratur, idem episcopus duobus mensibus excommunicationi subiaceat,
25 † pro eo quod scienter mala contexit, & correctionem necessariam non adhibuit. *ca. quicquid inuisibilis.1.q.1.*

Si autem quorum quispiam eodem nesciente de supradictis quodcunque capitulis accipiendum esse sibi crediderit, si presbyter est, trium mensium excommunicatione plectatur; si diaconus quatuor, subdiaconus vero vel clericus his cupiditatibus seruiens, & competenti pœna, & debita excommunicatione plectendus est. Ista habentur sancita *in concilio Toletano loco præallegato*, quæ & sunt confirmata concilio Bracarensi.*c.3. eo. c. quicquid inuisibilis, ca. causa, & q.*

Sed cum tale vitium & delictum fuerit etiam antiquis temporibus multo antequam venisset in mundum Simon Magus, fueritque, vt per plura exempla legitur, Deo peccatum detestabile abhorrendum & abominabile & ab eo etiam non impunitum relictum, *cap. qui studet.1.q.1.* vtpote quod inter cætera crimina simonia obtinet locum pri-
26 mum, † nam cætera respectu huius pro nihilo reputantur.*ca.si.1.q.vlt.* Abb. *in rubr. huius tit.* & non est credibile, quod fuerit aut steterit sine nomine, ac à nemine denominata, prout de Giezi legitur scriptum.4.*lib. Reg.* qui fuit famulus Elisei prophetæ, vbi cum Naaman princeps militiæ Siriæ leprosus septies in Iordanis flumine de ordine & præcepto prophetæ sui domini lotus à lepra mundatus esset, videns Giezi, quod propheta dominus suus ob talem sanitatem collatam ab eo nihil consequutus erat, ducens illam optimam occasionem lucrandi ad Naaman, qui à propheta iam discesserat liber, & sanus properanter profectus pretium gratiæ gratis collatæ sub mendacio, & colore, quod Dominus suus non haberet quod apponeret duobus adolescentibus filiis prophetarum, qui ad eundem de monte Afram venerant.*d. lib.* 4. nomine & pro parte Domini sui prophetæ inscii, & id penitus ignorantis, pretium & præmium ab eodem Naaman petiit & habuit, vt per Abb.*in repet.* § *qui vero, cap. extirpandæ de præben. mihi col.22. num.* 53.*glos. in summa.1.q.1.*

Vnde sententiam ob tale perpetratum Giezi incurrit Eliseo proferente & lepra qua mundatur Naaman obruuntur ipse & sui successores in hæc verba; *sed lepra Naaman adhærebit tibi & semini tuo in*
27 *æternum :* † quæ sententia statim suam sortita fuit exequutionem, quoad Giezi, quoad vero illius posteros non legitur, vt per Dom de Sancto Gemin. *cap. fin.1.q.1. circa principium.* Archid. vero *in ca. ecclesia.1.q.4.col.2.versi. habita.* in illis septem casibus, quos enumerat de illis, qui puniuntur propter aliorum peccata dicit de filiis Giezi, & Cain, qui puniuntur exempli causa & correctionis, *& text. ibi in* §. *ita Cain.*

Vnde statim leprosus factus est, & candidus vt nix.
28 Vnde Giezi fuit auctor in vendendo, † vnde venditores dici possunt gieziatici, emptores vero simoniaci à Simone, *per Abb. d. ca. extirpandæ.* §. *qui vero colu.pe. de præb. & dig* & legitur de Hieroboam.3.*lib. Reg. & ca eos cum ibi glos.1.q.1.* qui pretio & pecunia sibi manum implentibus, sacerdotium conferebat excelsorum, vnde eius domus euersa, & de superficie terræ deleta fuit.*d.gl.*

Vnde si committi & puniri tale scelus etiam per acta tempora videmus, merito potest dici quod non steterit sine nomine per tempora vsque ad Simonem Magum, si non particulari & proprio nomine nuncupatum, saltem generali & vniuersali, † ad quod propriis deficientibus semper recur- 29
sum habemus, & quando particulariter appellationes & nomina rebus & negociis prodita non sunt, *l.2.3. & 4. ff. de præscrip. verb. l.3. ff. de crim. stellion.* vbi habetur quod deficiente particulari & proprio nomine vel titulo criminis de quo agitur, confugitur ad generalitatem nominis stellionatus; quia delictum alias nullo particulari nomine nuncupatum complectitur, vt *d.l.3.versi. ibi. vbicunque. & versi. generaliter dixerim*, quod tanto magis est dicendum in casu nostro, quanto videmus delictum huiusmodi semper fuisse detestabilissimum & crimen capitale.*ca. qui studet.1.q.1.*

Verum posset dici, quod cum solus Giezi vsque ad tempora Simonis fuerit, qui magis notabiliter in hac hæresi, & crimine peccauerit, fueritque in tali scelere magis notus, † quamuis Iason quoque 30
Antiochius alias multorum facinorum perpetrator, qui multum Iudæos oppressit, qui sacerdotium templi & sacrificium vendidit per cuius simoniacam venditionem ignis sacrificii, qui per 70. annos sub aqua vixerat extinctus est, fuerit & is quoque multum notabilis simoniacus, *per text. cap. sicut eunuchus cum ibi glos.1.q.1.* quod per illa tempora ab illo veluti hodie à Simone simonia, ab illo Giezia appellari debuerit, vel cupiditas Giezitica vt per Hostien. *in summa versi. & vide dicatur eo tit.*

Quamuis sint simoniaci à Simone & non Giezitæ à Giezi, quod ideo esse potuit, propter maiorem Simonis in crimine excellentiam, † quia simo- 31
nia fuit proculdubio in actu Simonis completior & plenior quam in facto Giezi, ex quo Simon non solum emebat donum Spiritus sancti vt haberet, sed vt venderet etiam proposito, voluntate, animo enim tali emebat, vnde in eo fuit emptio & venditio.

In facto vero Giezi fuit tantum venditio, vnde venditores ab illo Giezitæ appellari possunt. *Abb. d.* §. *qui vero. c. extirpandæ.*

Vnde nimirum si Simon magis meruit posse facere simoniacos, & illos à se denominare quam Giezi Giezitas. *ca. quia* & ibi Archid. 1. *q.1. glos. cap. sicut pro certo extra de simon.* vnde attentis præmissis non sine ratione magis simonia à Simone, quam Giezia à Giezi, ad quod videre est, quod dicit Riciard. mediauilla *in 4. dist.25. art.2. q.2. versi. quærit vtrum*, vbi etiam dicit quod si distincte, & per approbationem loqui volumus vendentes appellauimus Giezitas, ementes simoniacos. Idem Alex. de Ales. 2. *p.* 5. *quæst.187. versi. membrum primum, glos. fin. cap. sicut pro certo de simon.* & Hostien. *in rubr.* vbi subiungit

quod vsus obtinuit, quod vterque simoniacus appelletur.

SUMMARIVM.

1 *A diffinitione est sumendum principium.*
Diffinitio demonstrat esse rei.
2 *Quid sit diffinitio.*
3 *Diffinitio simoniæ.*
Deum sola animi intentio, & affectus offendit.
Quo ad Deum sola mente simonia committitur.
Deo per solam pœnitentiam simoniaci satisfaciunt.
4 *Ecclesia non scandalizatur de sola voluntate.*
5 *In illis, quæ sunt simoniaca de iure diui. solo animo committitur simonia mentalis.*
Nomen simoniæ æquiuocum, & multiplex.
6 *Re æquiuoca, est ad diuisionem deueniendum.*
Quæ diuisim, sunt tradita melius percipiuntur.
7 *Duo genera spiritualium.*
Quænam sint simoniaca de iure diuino.
8 *Simoniaca de iure diuino appellantur prohibita, quia simoniaca.*
Et quare ita sint appellata.
Quod in simoniacis de iure diuino Papa inuoluitur.
9 *Simoniaca de iure Ecclesiæ.*
Simoniaca de iure ecclesiæ appellantur simoniaca, quia prohibita.
Quænam sint simoniaca quia prohibita.
10 *Quare ita appellata.*
11 *Simonia committitur tripliciter, manu, lingua, & obsequio.*
Quot modis describitur simonia.
12 *Tres species simoniæ.*
Nuda voluntas sine opere sequuto, non facit simoniam.
13 *Mentalis simoniæ descriptio.*
Descriptio simoniæ conuentionalis.
14 *Descriptio simoniæ realis.*
15 *Sola animi cogitatio non facit peccatum.*
Vitium simoniæ, est vitium punibile.
16 *Cogitationes & animi consilia non puniuntur.*
17 *Qui iuit animo furandi non dicitur furatus.*
Non solum punitur, qui simoniam committit, sed & mediator.
In atrocioribus solus tractatus, & sola ordinatio non punitur.
18 *Affectus animi non punitur non sequuto effectu.*
Statuta non puniunt affectum nisi cum effectu.
Simoniacus sola voluntate non est in aliquo puniendus.
Peccatum committitur animo.
Appensate commissa grauius puniuntur.
Admissio vnius contrarii est alterius exclusio.
Argumentum à contrario sensu valet & est lex.
In criminalibus animus præsentialiter attenditur.
Assassini licet assassinium non deduxerint ad effectum, nihilominus puniuntur.
Deus considerat cor non manum vel actum.
20 *Ecclesia non iudicat de occultis.*
Deo cuncta sunt manifesta.
21 *Casus, in quibus voluntas, & consensus habetur pro facto.*
22 *Sola mens inducit simoniam mentalem.*
Simoniæ conuentionalis non inuenitur tradita diffinitio.
Per solam pœnitentiam absque luitione pœnæ satisfit simoniæ mentali.
23 *Qui vadit ad celebrationem diuinorum pro habendis distributionibus committit simoniam mentalem.*
Exterior pœna non infligitur pro interiori motu cordis.
Cuius qualitatis fuerit simonia Simonis.
24 *Circunstantiæ ad coniecturandam simoniam.*
Simonia mentalis non est tam execrabilis, quam conuentionalis.
Ad expunctionem simoniæ conuentionalis, non sufficit pœnitentia sine restitu.
25 *Delectatio inducit peccatum.*
Simonia realis & conuentionalis, non mentalis est punibilis.
26 *In illis, quæ sunt prohibita quia simoniaca sola mens, simoniam facit, secus in simoniacis quia prohibita.*
27 *Non est vera simonia nisi vbi concurrit exactio.*
Conatus non punitur nisi iniuria habuerit effectum.
Voluntas tunc punitur, quando non stat in terminis animi, sed procedit ad actus exteriores tertio lapsuos.
De iure ciuili vti difficilius committitur peccatum, ita & difficilius tollitur.
De iure diuino, & poli vti facile committitur, ita de facili tollitur.

De diffinitione Simoniæ.
Cap. 2.

Dicto à quo, & vnde sit denominata simonia, credo quod non erit incongruum dicere quid sit, & sic veniemus ad illius diffinitionem, ad quam pro intelligentia illius de quo tractatur, regulariter deueniri solet, † à qua est semper sumendum principium, vt inquit Cicero *in princip. officiorum suorum*, vt quid sit illud de quo disputatur, intelligamus. 1

Quia diffinitio est, quæ ipsius rei quæ diffinitur, quidditatem & essentiam demonstrat. Ias. *in l. nemo potest de leg. 1. 2. lect. num. 17.* Idem *in l. si is qui pro emptore, mihi num. 88. ff. de vsucap.* vbi dicit quod bona diffinitio habet ponere substantiam diffiniti, vbi dicit etiam quæ sit substantia diffiniti.

† Et diffinitio secundum Boeth. est cuiusque rei substantiam demonstrans, refert *glos. in l. omnis diffinitio. ff. de regu. iur.* & quidditatem rei ostendit. Aret. *in l. moribus. versic. not. arg. col. 2. ff. de vulg. & pupil.* allegat text. *in l. 1. §. dolum. ff. de dolo*, & Bal. *in proœm. decret.* diffinitionem esse dixit propositionem substantiæ, propriam qualitatem comprehendens, immo dicebat Aristoteles nos essentialia cognoscere non possumus alicuius rei, nisi nominis diffinitionem accipiamus. idem *7. Metaph. in primo Topicorum, & in primo de Anima*, diffinitio indicat quid esse rei. 2

Quæ diffinitio nihil aliud est, quam breuis & circumscripta rei explicatio omnia accidentia nihilominus

ominus manifestans. Marcus Mantuá *in suo tract. de conci. mihi col. 18. num. 136.* & diffinitio dicitur breuis rei demonstratio per oppositionem facta, quæ rei amplectitur proprietatem. per Bal. *in l. 1. in princ. & in princ. apparatus. ff. de instit. & iure relat.* per Steph. de Fedet *in suo tract. de interpret. iur. col. 2. mihi nu. 15. & per gl. in l. omnis diffinitio. ff. de regul. iur.* vbi etiam aliter diffinitur.

Et à diffinitione semper est inchoandum. *l. 1 ff. de testam.* & per Baptistam de Sancto Blasio *in suo tract. de correlat. in princ.* & omnis de aliqua re institutio debet à diffinitione proficisci, vt id intelligatur de quo disputatur, secundum Tullium *in præallegato volumine suorum officiorum.* Bald. *in prælud. feud. colum. 3. text. in l. 1. in princip. ff. de instit. & iur. ibi.* noscere oportet, vnde nomen iuris descendat: & *in l. 1. cum ibi not. ff. si cert. pet. & in rubr. ff. solu. matr. & in l. 1. ff. de tutel. in princip.*

3 † Diffinitur igitur, siue describitur simonia, quod sit studiosa voluntas vel cupiditas emendi vel vendendi aliquid spirituale, vel spiritualitati annexum, *per glos. in summa. 1. quæst. 1.* pro quo vide Abb. *in rubr. & in cap. nemo eo. tit.* & Hostien. *vers. 1.* & Host. *in tit. de simonia* dicit, quod simonia est receptio siue donatio præcedente pacto, &c. *prout ibi*, sed illa est diffinitio siue descriptio simoniæ conuentionalis, non mentalis, quæ sola mente deprauata absque conuentione contrahitur, vt per Abb. *c. consulere in fin. extra eo. tit.* Verum quia per istam diffinitionem infertur, quod simonia inducatur per solam voluntatem, & animum, quod non sufficit, ex quo non est sola intentio, quæ faciat simoniacum esse quo ad ecclesiam, licet quo ad Deum sit secus, quem sola animi intentio, & affectus peccandi offendit *in c. tua nos, in fin. ibi. culpabiles inducantur de simon.* Vnde simoniacus sola intentione, & simoniacus solo animo, quo ad illum est simoniacus, & illius iudicium & punitio ad districtum iudicem, qui est scrutator cordium, & cognitor secretorum, cui per pœnitentiam peccantes, & animo vel mentis affectu solo simoniam animo committentes tenentur satisfacere, *cap. fin. eo. tit. de simon. ibi.* delinquentibus sufficit suo satisfacere creatori, non autem ad ecclesiam spectat,
4 † quæ de sola voluntate non scandalizatur, *glos. cap. qui studet. 1. quæst. 1. versic. à communione*, quæ nisi de sibi manifestis iudicare potest, *cap. tua, versic. licet & ca. sicut tuis in fin. de simon.* vbi dicitur quod si eorum excessus essent ecclesiæ manifesti, quæ non iudicat de occultis, pœna essent canonica feriendi, *cum similibus ibi in glos. allegatis, de simon.* Quod procedit & habet locum siue in illis, quæ sunt spiritualia per constitutionem canonicam & ecclesiæ, & sic simoniaca
5 quia prohibita, † siue sint spiritualia de iure diuino, quæ sunt prohibita quia simoniaca, in quibus sola mens, solus animus, vel sola intentio nō facit quem simoniacum, nisi mentalem, vt per Abb. *d. c. tua*, & ibi omnes communiter: propter quod cum appareat quod aliquis sit etiam simoniacus non mentalis, & sic quod vocabulum seu nomen simoniæ sit, vel esse possit dubium, æquiuocum, seu multiplex, ad illius diuisionem deueniemus, ne inculcetur, aut inuoluatur materia legenti, & pro eo quod ei illam claram & apertam dare & facere studemus, prout à principio semper fuit mentis & propositi nostri, vt amplius in ista materia non elaboremus, & ne præpostero ordine & confuso procedendo, illius candidam mentem & animum in tenebris inuoluamus & confundamus.

† Ad quam diuisionem semper est deueniendum 6
re æquiuoca, & dubia existente, eo quia non intelligitur aut nescitur id de quo tractatur, quod æquiuocatio facit dubium & incertum iuxta etiam illud, quod in æquiuocis est prius diuidendum quam diffiniendum, quia quæ diuisim sunt tradita facilius & melius intelliguntur, & percipiuntur §. *sed ne in primis, instit. de le. glos. in l. 1. ff. de excep. d. l.* Diuisio enim animum legentis incitat, mentem audientis præparat, memoriam artificiose corroborat. *glos. in §. igitur versic. partiri, in proœmio instit.* & diuisio fit gratia commodioris intelligentiæ. *d. §. sed ne, & l. cuius. §. Titius. ff. de le. 2.* & diuisio textus memoriæ conducit. Cacialu. *in tracta. de feud. art. 2. num. 1. tractatuum tomo 3.*

Et pro meliori, & clariori dilucidatione, & materiæ intelligentia ante quam ad diuisionem simoniæ deueniatur, vnum illud præmittimus, quod oculos intellectus, materiam huiusmodi hic per nos coacervatam & recollectam legenti, & degustanti aperiet.

† Quia duo sunt genera spiritualium, circa quæ 7
aut in quibus principaliter committitur simonia, nam alia sunt spiritualia de iure diuino, alia per constitutionem ecclesiæ. Abb, *in d. c. tua*, in spiritualibus iure diuino commissa sunt simoniaca à sui natura, & simoniaca reputata à iure diuino, in veteri & nouo testamento, prout est vendere gratiam sancti Spiritus, & sacramenta, cuiusmodi sunt illa, de quibus *in d c. qui studet, & in c. sicut eunuchus 1. q. 1.* quale est etiam vendere ordinationem, & ecclesiam seu altare, & altaris exequutionem & alia, *vt in c presbyter. 1. qu. 1. cap. altare 1. qu. 3. melius gl. in c. ex parte el primo de off. & potestate iudic. deleg.* † Quæ ideo sunt, & appellantur 8
prohibita, quia simoniaca, quæ ideo fuerunt prohibita ex quo erant simoniaca, & propter simoniam, vt per Abb. *in c. cum tua, eo. tit.* vbi dicit, & declarat illa esse prohibita, quia simoniaca, quæ sunt specialia de iure diuino, vti vendere sacraměta & similia, vbi etiam dicit de simoniacis quia prohibita, pro quo etiam vide Ioan Baptistam, Cacialup. *in suo tract. de pension versic. 19. quæro*, vbi de hoc multa in proposito adducit declarando dictum diui Thomæ tenentis quod Papa etiam inuoluatur vitio simoniæ in illis, quæ sunt simoniaca lege diuina, secus quæ sunt lege ecclesiastica, cui Papa non subiicitur, *vt ibi late per eum.*

† Vel committitur simonia circa illa, quæ sunt 9
spiritualia per constitutionem Ecclesiæ, vel Canonum, in quibus commissa non sunt simoniaca à natura, vel à iure diuino, sed quia iure positiuo, ciuili, Pontificio, Canonum, & per constitutionem Ecclesiæ visum fuit facere illa prohibita, quale esset renunciando beneficio, sperare & pacisci de futuro successore, alias renuncians non renunciaret, aut renunciare libere, conuenire tamen de reseruatione pensionis & aliis beneficialibus, quod est prohibitum de iure positiuo, vt plene per Cacialup. *in d. tract. de pension. versic. circa decimam nonam prima & secunda col.* † quæ sunt & appellantur simoniaca, quia 10
sunt prohibita.

Quale est etiam dare pastum post receptionem in canonicum, aut aliam dignitatem, aut ingressum monasterii, quod est prohibitum, *vt per glo. in cap. ex parte el primo de off. & potest. iudic. de leg. per text. in cap. veniens eo tit de simon.* si quidem fiat cum pacto, aut conuentione, secus si liberaliter cessante pacto, & conuentione, quia tunc est bene licitum dare aliquid pro ingressu. *per gloss. cap. tua, versic. pure, de simon.* cuiusmodi etiam sunt illa, quæ habentur *cap. 1.* & quæ ponuntur per Abb. *cap. tua nos eo. tit.* quale est etiam aliquid temporale pro beneficio spirituali obtinendo, aut etiam rerum ecclesiasticarum administratione, per Abb. *cap. consulere. 11, not. eo. tit.* & quæ censura iuris positiui, quia alias forsan vti mala reputata, sunt prohibita de quibus ante nihil expresse, & particulariter erat aliquo iure cautum; puta quia ante conditum ius positiuum, non erat ingressus ad monasteria, quæ non extabant, non erat titulus ad beneficia, vel administratio rerum ecclesiasticarum, quibus ecclesia carebat, & similium, quæ longum esset recensere: quibus aduenientibus, vel acquisitis putauit ius positiuum notari, corrigi, & prohiberi debere actus, qui in illis spiritualibus, & circa illa committerentur, vel committi possent, qui simoniacum fœtorem, aut prauitatem saperent simoniacam.

Verum de istis, & aliis spiritualibus infra suo loco materiam & qq. tractabimus, quia in istis committitur simonia pluribus modis per text. *in ca.*
11 *ordinationes in fin.* vbi dicitur, † quod simonia tripliciter committitur *1. quæst. 1.* lingua, manu, & obsequio, *vt ibi etiam cap. seq.* est videndum quot modis, & quotuplex sit simonia in quo varie Doctores scripsisse reperio, nam per Archid. *in cap. quicunque, 1. quæst. 1.* tripliciter simonia describitur large, videlicet mentaliter tantum, strictius mentaliter cum effectu, id est, quod dicunt alii opere sequuto, & strictissime, quæ est pactio spiritualium propter temporalia.

Idem videtur dici per Dom. de Sancto Gemini. qui videtur affirmare mentalem esse duplicem *in summa 1. quæst. 1. in gloss. 1. ibi studiosa ad excludendum nudam voluntatem, & paulo post de mentali secunda habes in cap. fin. de simonia.* Archid. *in cap. 1. 1. quæst. 1. in fin.* videtur duas tantum species simoniæ nominare, mentalem videlicet, & conuentionalem. idem dicit Fel. *in cap. per tuas eo. tit.* vbi dicit simoniæ duas species, mentalem videlicet & verbalem. idem videtur dicere Abb. *in cap. nemo. extra eod.* vbi licet dicat quod simonia tripliciter sumatur, tamen tantum duas ponit species, mentalem videlicet opere sequuto, & realem. idem affirmare videtur Cassad. *decis. quinta de constit. per totum*, sed ponit de conuentionali tantum, & de reali, vbi dicit quod realis simonia priuat committentem ipso iure & ipso facto, conuentionalis vero non ipso iure, sed per sententiam.

Sed pro concordatione istarum varietatum,
12 & pro veritate est intelligendum, † quod tres sint species simoniæ, ommissa illa specie mentalis, quæ large dicitur simonia sine aliquo opere sequuto, quæ est quando quis habet nudam voluntatem emendi, aut vendendi spiritualia absq; eo quod progrediatur ad actum exteriorem sine sequuto operè veluti exemplum datur de mechia, quia talis large sumpta, non est neque appellatur simonia, vt per Doct. *d. c. quicunq;. 1. quæst. 1.* & per Ang. *in summa in s. simonia primo num. 6. vers. vtrum sola*, vbi dicit quod si non sequatur effectus dationis, nuda voluntas facit peccatum non autem simoniam: *de qua per Ioan. de ana. in rubr. eo. tit.*

Vnde ista de medio dempta, quæ in effectu non est simonia, restant tres species simoniæ, Mentalis videlicet, † quæ est studiosa voluntas emendi 13
vel vendendi spiritualia, & spiritualibus annexa opere sequuto, & quando tacite agitur nullo præcedente pacto expresse, vt detur temporale pro spirituali, & datur, *vt per Abb c. consulere, & c. nemo, extra eo. glos. in summa, 1. quæst. 1. glos. in c. si de simon.* Archid *in summa. 1. quæst. 1.* alia est simonia conuentionalis, de qua non est per aliquem Magistrorum tradita diffinitio, vel descriptio, vt per Host. *quem ibi alleg.* & potest describi, quando videlicet fuit inter aliquos facta conuentio simoniaca s. per spiritualibus nulla sequuta, aut interueniente rei traditione, & temporali datione, *de qua in ca. cum pridem ca. pactiones de pactis extra. cap. super eo. ibi, dato, retento, seu promisso, extra de transact. cap. cum essent, de simonia* in quibus iuribus nuda tantum apparet promissio & conuentio, nulla rei datione & traditione vestita, quæ diffinitur per Archid *dict. cap. quicunque. 1. quæst. 1.* vt sit pactio temporalium propter spiritualia danda, aut accipienda de qua per Cassad. *d. decis. 5. Abb. cap. nemo circa fin.*

† Realis vero quæ appellatur conuentionalis si- 14
monia, diffinitur per Archid. secundum quosdam, vt sit spiritualium acceptio, vel collatio non gratuita, secundum vero Gemin. *in summa. 1. q. 1.* vt sit spiritualium præcedente pacto promissionis, conditionis, modi, præmii, pretii, vel cuiuslibet temporalitatis receptio, seu donatio. Abb. *locis preallegatis.* hanc diffinitionem & diuisionem approbare videtur Lud. Gomes. modernus Rotæ aud. *in reg. de trien. q. 12. versi. cum igitur & per totum, vbi late materiam de simon. ponit.* & in has tres partes labores nostros distinguemus, sub quibus singulis quæstiones & disputationes congruentes pro materiæ intelligentia facere, & adnectere conabimur pro viribus, & deinde dicto aliquid quomodo simonia probetur, postea quomodo singula quæque simonia puniatur, postremo quomodo dispensetur, ex his erunt labores absoluti, & opusculum finitum Deo dante.

Et incipiendo à mentali, quæ ex quo ab actu animi procedit aliis grauior esse debet, ac magis præponderari, quia vti valor, & præstātia animi cæteris omnibus antecellit, ita vitium & peccatum illius pari ratione habet aliis præponderare, & ea etiam ratione, quia etiam simonia conuentionalis & realis de animo participat, quia in illis animus suum exercet officium, & ministerium. Et antequam deueniatur ad actum conuentionalem, & ad realem simoniam, primo in mente & animo videtur simoniacus deliquisse: de ea primo loco est dicendum, ordinem illum naturæ insequendo, vt de quo primo actum, de illo primo dicatur. Posset dubitari an animo solo committatur simonia mentalis, & si committatur, an commissum sit punibile?

Et vi-

Et videtur quod solo animo per infra dicenda non committatur, primo quia sola mentali sugge-
15 stione, † & sola animi cogitatione peccatum non dicitur perpetratum *per text. in c. sed pensandum 7. dist.* vbi ad illius implementum, & perpetrationem alia quam mentalis, & in mente suggestio requiruntur, *vt late ibi.*

Et vitium simoniæ est delictum punibile, *per tex. in c. de hoc, & ibi gloss. in c. insinuatum eo tit.* Abb. *c cum clerici num. 3. fol. 118. de pact.* Idem Abb. *ca. 2. de confess.* vbi ponit pœnam simoniacorum, qui ab officio & beneficio deponuntur, & melius per eundem, *c. per tuas el primo* qui ponit quod tam simoniacus in ordine recipiendo, quam in ordine conferendo, & sic tam conferens, quam recipiens est suspensus, *vt ibi in c. penult. & ibi glos. de simon. & per Archid. c. sancimus, 1. quæst. 7. fol. 127. num. 1.* vbi ponit, quas pœnas pati debeant simoniaci, *facit interim glos. in cap. reperiuntur in gloss. prima. 1. quæst. 1.* quæ non intelligit simoniacum sola voluntate, sed quando voluntas fuit ad actum exteriorem producta, & delictum & commissum solo animo & intentione non punitur,
16 † quia cogitationes & consilia animi non puniuntur *per text. in l. cogitationes. ff. de pœn. cum ibi adductis per glos.* vbi propter cogitationes nemo pœnam patitur, & consilia animi non puniuntur. Bal. *in l. si quis non dicam rapere. Cod. de episcop. & cler.* vbi etiam plus dicit quando & forsan non esset statum in terminis animi & cogitationis immo esset processum ad aliquẽ actum, dummodo non esset delictum consummatum, *per text. in l. prima in fin. ff. quod quisque iur.* vbi, quid enim profuit conatus si iniuria non habuit effectum? Bart. *in l. 1. ff. de extraord. crimin.* Philippus Franc. *c. 1. extra de homicid.* Paul. de Cast. *consil. 130. 1. parte, & consil. 277. 2. volum.* & Bart. *in l. fin. ff. de exord.*
17 *crimin.* vbi dicit, † quod qui iuit animo furandi, non est, neque dici potest furatus *numer. 1.* & quod delictum simoniæ sit punibile, vltra textum dicit optime idem Bald. *c. cum super, extra de confess.* vbi ponit etiam quod non solum simoniacus punitur, sed ille etiam, qui fuit mediator patitur easdem pœnas.

Et animus deliberatus delinquendi in foro fori non attenditur, vel consideratur; ita tenent omnes, immo etiam quando de delicto perpetrando præcessisset tractatus, per Bald. *in l. non ideo minus. C. de accusat. col. 7. num. 16* vbi dicit quod solus tractatus, & sola ordinatio non punitur de iure, etiam in atrocioribus; nisi esset processum ad alium actum ordinarium de per se ad factum, *vt ibi per eum*, & habetur *in tex. cum ibi glos. in l. constiterit. Cod. fin. regund. versic. voluisse.* per illud, quod ibi dicit glos. *in expositione ad text.* quod non est voluntas & animus vsurpantis rem communem, & super qua intenta est actio finium regundorum, sed animus, qui non permanens in solo cogitatu & non continens se intra limites, & terminos animi vel cogitationis ad actus processit vlteriores vsurpandi, & sic actus & factum, non animus est solus, qui committit, & qui venit puniendus *vt late ibi.*

18 † Nec affectus animi punitur, nisi effectu intentionis sequuto, vt per Bart. *& alios in l. 1. ff. quod quisque iur.* & affectum animi nisi cum effectu statuta non puniunt, secundum eundem Bart. *in l. 1. §. diuus. ff. de Sicar.* & simoniacus sola voluntate in terminis materiæ nostræ, non est aliqua pœna puniendus: quia de sola voluntate non scandalizatur ecclesia, *per glos. in c. qui studet. 1. quæst. 1. versic, à communione.*

Istis cum aliis, quæ breuitatis causa omitto mouebar, & quod solo animo & intentione non committatur simonia, & si committeretur, quod non veniret aliqua pœna punienda.

Verum multa urgent in contrarium, & quod solo animo, & sola mentis intentione committatur simonia. Nam peccatum animo & mente non corpore committitur, 30. *quæst 2. per totum.* & animo commissa puniuntur, nam iura & canones multum in delictis ponderant animi affectum, & multam faciunt differentiam in commissis casualiter, & sine animi instinctu & affectu, & in commissis cum animo & mente; quia commissa per industriam & animo pensato atrocius puniuntur, & castigantur, *text. est in cap. 1. de homicid.* vbi, qui de industria proximum suum occiderit, eum ab altari meo euellas, vt moriatur, inquit text. *ibi*, commissa vero sine affectu animi & casualiter, non puniuntur, *per text in c. lator præsentium eod. tit.* vbi clericus, qui casualiter non animo vel intentione alterum occidit, non solum non punitur, verum etiam ad sacros ordines promoueri non impeditur, *per text. in dict. cap. 1. de homicid.* à contrario sensu: quod si ille, qui fit homicida de industria punitur: ergo casulis non videtur puniendus, quia contrariorum eadem est disciplina: & admissio vnius contrarii, est alterius exclusio, *c. hospitalium 32. dist. l. 1 ff. de his, qui sunt sui,* † & argumentum à contrario sensu in iure est validum & habetur pro lege, per Dynum *in regula peccatum. de reg. iur. in sexto.* 19

Vnde si commissa cum animo, & mala intentione puniuntur, & in illis, quæ committuntur, videtur quod sit animus, qui peccet, aut qui delinquat, & quod animus pro facto habeatur, facit, quod dicunt Bart. & alii, *in l. 1. §. diuus, & in l. diuus ad l. Cornel. de Sicar.* relati per Paulum Grillandum *in suo tract. de sortileg. vers 17. quaro.*

Et quod in criminalibus attendatur principaliter animus & animi intentio, an simplicitate, dolo, aut ignorantia sit inductus, & his attentis fiat pœnæ variatio, habetur *per text. in l qui ea mente. ff de furt.* quem dictus Paulus allegat & est de hoc text. & ibi communis Doct opinio *in l. is qui cum telo. C. ad l. Cornel. de Sicar.* quod ambulans cum telo animo hominem occidendi punitur, vbi est videre, quod est animus, non effectus vel factum, qui delinquit, & pœnam mœretur & castigationem, & assassini licet non deduxerint ad effectum assassinium, nihilominus puniuntur pro effectu, *glos. in l. 2 ff. quod quisque iuris,* & ibi Lud. Rom. & Angel. Hippol. de Marsil. *in sua pract. §. examinanda, col. 7. num. 26.* facit quia Deus considerat cor, non manum, aut alium actum 14. *q. 5. c. si quid meruisti,* & furtum sine animo vel affectu furandi non committitur, *gl. in c. ex tua extra de simon.* Quia animus & propositum agentis attendi debet. Paris de Puteo *in suo tractat. de re militari. §. duello, in ibi tractat. volum. 5.* vbi etiam ponit & disputat, an animus sine facto veniat puniendus, *vt ibi per eum,*

eum, facit, quod habetur, *c. excommunicauimus, versic. credentes hæreticis*, vbi solum credentes erroribus hæreticorum committunt peccatum, vnde sola mentis deliberatio, & affectio videtur sufficere ad perpetrationem delicti, eo quia delictum tale non requirit aliquid ab extra, sed sola mentis cogitatione, & deliberatione perficitur, per Bald. *in d. l si quis non dicam rapere. C. de episc. & cler. versic. venio ad oppositiones*, & quamuis isti tales sint hæretici, tamen ex quo non constat de eorum hæresi, non habet illos ecclesia
20 militans pro talibus, † quæ non iudicat nisi de sibi manifestis, *c. tua. versic. licet, de simon.* sunt tamen excommunicati quoad Deum quamuis occulti, *vti habetur in gloss. 2. ca. 1. 24. quæst. 1.* quia Deo cuncta sunt manifesta, & est perscrutator, cognitor, & iudex
21 cordium & animarum, *c. tua nos, extra de simon.* † faciunt notabiles casus positi, per Car. *in clem. 1. de eo qui mit. in possess.* in quibus voluntas & consensus habetur pro facto effectuato. Quorum primus est in casu matrimonii, vbi si quis dicit. Berta volo te in vxorem, voluntas in illo casu est factum, & pro facto effectuato habetur: si tamen sequatur mutuo, & vicissim voluntas eadem, & idem consensus ex parte altera, *per text. in §. nuptias in auth. de nup. ibi nuptias itaque affectus alternus*, &c. *& ibi glo. Specul. toto tit. de sponsal.* quia sola voluntas vnius, nisi sit adminiculata consensu & voluntate alterius partis, non facit neque nuptias neque matrimonium, aut quicquam operatur, ita etiam non habetur voluntas pro facto, aut vices facti supplet.

Et accedendo propius ad terminos materiæ nostræ, & non eundo per argumenta, aut similia, non
22 videtur in iure dubium, † quod sola intentio & sola mens inducat simoniam mẽtalem, videlicet non aliam, quia diffinitio simoniæ hoc innuit. est enim cupiditas emendi vel vendendi, &c. *per gl. in summa 1. quæst. 1. glos. in c. fin. de simon.* Abb. *in c. nemo eo tit.* & hæc est propria diffinitio mentalis, & non alterius simoniæ, vti per Archid. *in summa 1. qu. 1.* vbi dicit, quod simoniæ conuentionalis non inuenitur tradita descriptio, aut diffinitio ab aliquo magistrorũ, vt per Host. quem ibi allegat. Vnde tradit ibi diffinitionem conuentionalis simoniæ diuersam ab ista: quia si cupiditas, ergo solo animo, & solo mentis affectu, est de hoc text. expressus ad literam *in c. fin. de simon.* vbi solo affectu animi, nullo præcedente aut sequente pacto aut conuentione committitur simonia: pro qua sufficit satisfacere, Deo creatori per solam pœnitentiam absque aliqua luitione alicuius pœnæ. Abb. *ibi & gloss. cap. nisi cum pridem de pact. & 1. q. 3. c. Saluator.* Abb. *c. ex parte el primo sol. 69. de offi. dele.* Fel. *in suo quem composuit tractat. quando conatus, &c. in princ. 3. col.* Marsil. *in l. qui falsam. ff. ad leg. Cornel. de fals.* Abb. *c. ex tua. eo. tit. de simon. & ibi glo.* & absque aliqua ablatorum restitutione. Laurentius de Rodulphis *in tractat. de vsur. 1 2. nu. 20. car. 18.* Idem Abb. *in c. suam nobis. versic. 2. collige*, vbi sacerdos, qui spiritualia gratis impendere & ministrare habet, si aliquid ex pacto recipit prò spiritualibus, committit conuentionalem simoniam; si nullo præcedente pacto aliquid recipiat, committit mentalem, vbi
23 allegat etiam glos. quæ ponit de canonico, † qui vadit ad diuinorum celebrationem pro habendis distributionibus quotidianis, nam est certum quod mentalem incurrit & committit simoniam, quæ cum stet in terminis animi, ac in sola mente, & cogitatu, nec processerit ad aliquod pactum, aut licet processerit ad actum aliquem vlteriorem, puta ad dationem, aut receptionem, prout *in tex. in cap. fin.* quemadmodum solo animi desiderio & affectu, sine conuentione est nata & contracta, ita solo animi contrarii affectu, & eiusdem mentis & animi contritione & pœnitentia deletur & extinguitur, & purgatur: quia sola pœnitentia aboletur, *per text. d. c. fin. & Abb. dictis locis, & per glo. in c. quicunque 1 qu. 1.* nec aliqua alia pœna punitur, quia dicit S. Thom. deterior pœna in hoc mundo non infligitur pro interiori motu cordis, de quo solius Dei est iudicare, quia quo ad Deum sola voluntas facit simoniacum, sed quo ad pœnam ecclesiasticam interiorem non punitur, vti simoniacus, sed debet de mala intentione pœnitere, per eundem, *S. Doctorem. qu. c. §. ad sextum.* facit, quia Simon magus author huius labis simonicæ solo animo licet ad actum non perduxerit, commisit simoniam, & peccauit in Deum, quem peccantem tentauit beatus Petrus medio pœnitentiæ ad Deum reducere per illa verba. Vade & ora Deum si forte dimittat tibi, &c. per quod intelligitur, quod eius tale commissum sola pœnitentia purgari & deleri poterat: per quæ cõstare videtur quod committitur animo & solo affectu animi, & quod sola mens deprauata à principio de aliquo assequẽdo temporali pro spiritualibus faciat mentalem, per Abb. *c. ex tua. de simonia*, secus est si quid sit datum, non præcedente mente deprauata, quia non est simonia illud recipere, vti per Abb. *in c. & si quæstiones, de simonia*, † vbi ponit circumstantias, per quas de 24
hoc coniecturari possit, vbi datum, dans, persona, cui datur, tempus dationis, & alia considerari debent, & tenet quod si quid detur sponte, liberaliter, mente deprauata non præcedente tam ex parte dantis quam accipientis, quod tunc non contrahitur simonia. Vide etiam Abb. *in c. consulere, de simonia, & cap. suam*, & quod vti prouenien ab animo non est aliis grauior & atrocior, quia non punitur, & sola pœnitentia & animi contritione erga Deum creatorem aboletur: immo non est tam grauis, tam execrabilis seu detestabilis, veluti conuentionalis, sed leuior: ex quo per pœnitentiam vel renunciationem absque pœna aut restitutione ablatorum expungitur. Quod non est ita in alia simonia, videlicet conuentionali, ad cuius ablationem & cancellationem non sufficit sola pœnitentia, nisi cum restitutione ablatorum, ac pœnæ etiam luitione, per Abb. *d. c. consulere in fine.* & per iura ac Doct. *supra in principio quæstionis præsentis adducta*, & melius per glos. *in c. fin. de simon.* vbi dicit quod huiusmodi leuis simonia potest leuiter indulgeri, & iste talis animi affectus non dicitur proprie simonia, vt ibi late *in glos. fin. in fin.*

Et ad contraria primo loco adducta, & primo ad text. *c. sed pensandum*, responderi potest, quod illa sola peccati in mente suggestio, & diabolica prima peccati instigatio ad animum, & mentem hominis repræsentata, non est peccatum, aut peccatum per illam solam committitur, in qua nullo modo potest considerari mens corrupta, quæ requiritur de necessitate ad inducendum peccatum, *c. 2. 32. qu. 5. per totum*, quia est quodammodo primus motus animi, qui non est in potestate hominis, † secus si se- 25
quatur delectatio animi in illa, vel animus illam appetere incipiat, quia tunc negari non potest, quin pecca-

peccatum esse,& nasci incipiat animo commissum, vt bene in illo text. dicitur. Vnde vti instigatio prima considerata prout dicit text. considerari debet,peccatum non potest dici, secus si in illa sequatur animi delectatio, veluti dici potest de illo, qui habet mentem simoniacam, qui desiderat temporalia & spiritualia, in quo prima instigatio peccati, non resedit in illis primis terminis, sed processit ad vlteriora, puta ad delectationem, quæ peperit illi desiderium & cupiditatem.

Ad illud vero quod Simonia est punibilis per text. *in c. de hoc,cum alijs superius adductis*, dicitur,quod habent locum,& intelliguntur in aliis simoniis,puta conuentionali, & reali, in qua illa pœna statuta fuit, non in mentali,in qua propter leuitatem peccati nullam putarunt canones pœnam constituendam, & quam etiam canones non habent pro simonia, vti per glos. *cap.fin. de simon.* vbi talis affectus inquit animi non est simonia in illis,quæ sunt simoniaca,quia prohibita:& in simoniacis de iure canonum, iure positiuo, & constitutionum Ecclesiæ, in quibus nō habemus quod committatur mente sola simonia, nisi sequatur aliquid aliud, puta, pactū vel conuentio,*gl.verf.dimittere,c.ex parte el primo de off.*
26 *deleg.* secus vero in illis,quæ sunt prohibita † quia simoniaca, & in simoniacis de iure diuino, in quibus sola mente,& solo animo committitur,etiam opere non sequuto,in quibus commissa simonia opere sequuto, id est re quæ desideratur, & habetur in animo obtenta,nō est delebilis sola pœnitentia,& animi contritione,sed requiritur etiam habitorum, & ablatorum restitutio, vti per Ang. *in summa in vers. simonia* 7. quod erit secus,si erit commissa in illis,quæ sunt simoniaca de iure positiuo, vt per Ang. *ibi*, in quibus terminis loquitur tex. *in d.c.fin. & glo.loco prællegato.* Quamuis Abb. *in c. tua, circa finem, de simon.* videatur non probare istam distinctionem in eo quod committatur mentalis tam in prohibitis, quia simoniaca, quam in simoniacis, quia prohibita, per generalitatem text. *dict.ca.fin.* quod cum generaliter in spiritualibus loquatur, intelligitur de omnibus spiritualibus indistincte tam de iure Diuino, quam de iure Canonum, & Pontificie, per iura, quæ ibi allegat, quæ ibi vide *circa finem.*

Ego tamen pro nunc quousq; aliud non video, (ex quo non videtur quod de iure Ecclesiæ simonia mentalis, aliqua pœna puniatur, immo quod sola pœnitentia aboleatur, & quod illa non committatur,nisi quo ad Deum,qui corde solo & animi sola mala intentione offenditur, & quod peccans teneatur tantummodo de hoc peccato suo satisfacere creatori, *c.fin.tit.nostro* & quod talis animi affectus non habetur per constitutionem ecclesiæ, & per ius positiuum,vti simonia, nec vti simonia consideratur,*per glo.fin.d.c.fin.* melior glo. quam in toto corpore iuris, *c. vnico de cleric. non residen. in fin.in gl.pe. invi.* quæ dicit, quod mentalis simonia non est proprie simonia.) Illius sum opinionis per ea,quæ infra adducam, quod committatur tantum erga Deum, & sic in prohibitis iure diuino, quia simoniaca,non autem in illis, quæ sunt simoniaca, quia prohibita de iure positiuo canonum vel alias. Pro quo facit quod simonia non inducitur sola voluntate & animi intentione in his, quæ ecclesiastica constitutione sunt prohibita,Cacialup. *in tractat.de pension. quæst.* *19. num.13. tract. volum.4.* quam quæstionem videas, quia materiam istam tractat & bene examinat, pro quo tamen cogita, & vide quod dicit Fel. *c. tua nos de simon.* qui dicit secundum Doctor. contra Innocent. † quod non est vera simonia, nisi vbi concurrit exactio,& extorsio per pactum,modum,vel conditionem, alias est peccatum mortale,per quod habes,quod mentalis non habetur pro simonia, vt ibi per eum, quando simoniam, quæ non sit conuentionalis,aut realis non appellat simoniam, sed peccatum mortale, & largo modo dicit appellari posse mentalem. 27

Idem dici potest ad legem cogitationis, vbi peccatum, siue delictum in mente aut cogitatione perpetratum quod non processit ad actum tertio læsiuum aut præiudicialem cogitationis terminos non egrediens, sed in solo cogitatu permanens,non punitur & de conatu, qui ad actum non procedens, peccatum non consummauit, aut quando iniuria non habuit effectum, per tex. *in l.1.ff.quod quisque iur.* Vt quid enim profuit conatus,si iniuria non habuit effectum? Qui itidem non punitur si quidem sit perpetratus in delictis, in quibus nullus offenditur, secus vero vbi sit læsio tertii: vt in eo,qui fregit ostia, causa committendi adulterii, vt per Bald. *d.l.si quis mihi col.penult.* Idque etiam dicetur pro responsione ad text. *in l.confiterit. C.fin. regund.* vbi voluntas & animi affectus non stetit in terminis & finibus cogitationis,sed processit ad actus tertio læsiuos,& præiudiciales: vt bene ibi declarat glo. *in versic. voluisse vsurpare,* id est,inquit gloss. voluntarie vsurpasse,quia in effectu vsurpauit, *vt ibi per eam*, prout & non obstat, quod de animo deliberato delinquendi dicebamus,qui in foro fori non attenditur,etiam quando de perpetrando delicto præcessisset tractatus, aut ordinatio, sine tamen processu ad actus tertio læsiuos, & nociuos, in quibus eadem est ratio læsionis, præiudicii & nocumenti circa tertium, qua considerata ius ciuile accipit, & dimittit gladium ad puniendum, & punit, & impunitum relinquit, vt per Bald. *d.l.si quis. C de episcop. & cler.* quamuis sit secus de iure diuino, vbi talis læsionis non habetur ratio, sed solius cordis & animi, quo committitur peccatum siue delictum prout est in casu nostro de Simone Mago, cuius sola ambitio & animi affectus apud Deum abhorretur, & damnatur, *c. Saluator.* 1. *quæst. 3. versic. sed ambitionem, & ibi glos.* quod solum Deum secretorum animi perscrutatorem habet vltorem,*cap.tua in fin. de simon.* qui sola pœnitentia pro tali commisso placatur,*præallegato.c.fin.de simo.* Quod est secus de iure ecclesiæ, quæ de sola animi voluntate, & cordis affectu non scandalizatur, *gloss.c.qui studet 1.quæst.1.versic. à communione.* & quæ nisi de sibi manifestis iudicare aut cognoscere habet, *præallegato cap. tua, versic. licet c. sicut in tuis de simon.* tradit Barr. rationem diuersitatis, quia cum de iure ciuili non ita facile diluitur peccatum, ita nec committitur, secus de iure poli: quia facile tollitur, vt facile committitur.

SVMMARIVM.

1 *Tam dans quam accipiens inuoluitur simoniæ vitio.*
Non sola voluntas facit quem simoniacum, sed voluntas ad actum exteriorem producta.
Non est vera simonia, nisi vbi concurrit exactio.

2 *Simo-*

2 *Simonia est delictum capitale,& respectu illius cætera pro nihilo reputantur.*
Moabitæ & Amonitæ populi condemnati & maledicti ad tempus propter idolatriam.
Giezi propter simoniam damnatus cum suâ posteritate.
3 *Simoniaci ab omnibus respuendi,& ab exteris potestatibus opprimendi.*
Simonicus est infamis & infidelis.
Delictum simoniæ semper veteri & nouo testamento punitum,& huic vulneri canceroso ignitum iniicitur ferrum.
4 *Castigatio est commensuranda delicto, nec delictum excedit.*
5 *Verbum studet, importat affectum animi.*
Studium vehemens animi applicatio ad aliquid agendum.
6 *Simonia mentalis committitur opere sequuto.i.habita re,quæ speratur,quia sola intentio opere non sequuto non facit simoniam.*
7 *Diffinitio simoniæ mentalis.*
8 *Mentalis simonia est,vbi intentio deprauata interuenit,& sola pœnitentia deletur , etiam sine habiti restitutione.*
9 *Tres viæ,quibus deuenitur ad peccatum.*
Ex diuersis non bene infertur.
10 *Realis & conuentionalis simonia tantum punitur,non mentalis.*
In iure nulla reperitur contrarietas.
11 *Valet argumentum à contrario sensu,& est lex.*
12 *Vbi interuenit culpa & receptio , ibi est necessaria pœnitentia & restitutio.*
Verbis contracta obligatio,verbis dissoluitur, consensu contracta,dissensu dissoluitur.
13 *Peccatum non dimittitur sine ablati restitutione.*
Limitatio ad regulam c.primi de reg.iur.
Nemo potest arctari ad institutionem impossibilem.
Recepta sunt ex causa peccati,quæ ex causa simoniæ sunt recepta.
14 *Homo,qui rem detinet alienam, nec Deo satisfacere, nec reconciliari potest.*
Omnis res per quascunque causas nascitur,per easdem dissoluitur.
Simonia maius peccatum,quam sit vsura.
15 *Ad satisfactionem simoniæ mentalis non est necessaria restitutio,& ratio,quare non sit necessaria restitutio.*
16 *Est cauendum à scandalis,& pro illis vitandis,licet recedere à regulis iuris.*
17 *Spiritualia difficilius destruuntur, quam construuntur.*
Per acceptilationem soluitur obligatio verbis contracta.
Solutione illius, quod debetur, tollitur omnis actio.
Non errat,qui auctore lege,& prætore facit.
18 *Simonia tam ex parte dantis, quam accipientis committitur.*
Ad turpiter datum recuperandum nulla competit actio.
Volenti non fit iniuria.
Omnia nostra facimus, quibus nostram impartimur auctoritatem.
Quare in vsura mentali fit restitutio?

Quomodo contrahatur Simonia mentalis, Cap.3.

Hic vltra prædicta non erit meo iudicio absurdum , vel extra propositum aliquid dicere, quomodo mentalis simonia cõmittatur , aliquone tractatu,colloquio , pollicitatione , aut alio præcedente,aut interueniente ab extra requisito, vel solius mentis & animi cogitatu, nullo, vel aliquo opere subsequuto,& an recepta & habita, ex causâ talis simoniæ quis restituere habeat , prout ex simonia conuentionali, quæ non deletur sine habitorum restitutione.

De quibus omnibus quo magis materia dilucidetur per sua contraria singillatim dicemus & primo circa primum videlicet. An solius mentis cogitatu,&c. Videtur ad commissum simoniæ mentalis,quod non sufficiat habere in mente & animo aliquid temporale velle consequi pro datione aut collatione rei spiritualis ; quia si habens talem mentem nemini reuelat,nemini communicat , & cum nemine tractat,immo intra se illud contineat desiderium , & affectum intra limites animi non egrediendo,sine prauo affectu aliquo periit, vnde non peccauit,ex quo illa prima diabolica instigatio , & in mente peccati suggestio non est neque facit peccatum.*c.sed pensandum.7.distinct.* vnde non peccat,vnde non committit simoniam;& uti non peccans, & nullam committens simoniam ad satisfactionem etiam creatori Deo, aut pœnitentiã non tenetur:ergo est dicendum,quod in committenda mentali simonia sit de necessitate , quod colloquium,communicatio,tractatus, irrequisita pollicitatio,data,intentio,vel quid simile ab extra requisitum interueniat,& solius mentis cogitatio non sufficiat, ex quo nullo ex istis præcedentibus aut interuenientib⁹ non committit quis dans vel recipiens aliquid volenti aut liberali animo simoniam,& datum & acceptum tali modo & animo, non facit dantem, aut accipientem; † quia tam i dans quam accipiens inuoluitur in vitio simoniæ, per Abb.*in c.per inquisitionem n.3.fol.98.de elect.c. 2.de confess.simoniacum.* facit in terminis, quod habetur in glo.*c.reperiuntur.1.q.1.* quæ vult quod non sit sola,& nuda voluntas , quæ faciat quem simoniacum, sed voluntas ad aliquem actum exteriorem perducta,vt *ibi* per illum , & per Hostien.melius, quem refert Abb.*in c.nemo de simon.mihi num.6* Fel. *c.tua nos eo. tit.* secundum opinionem Doct. *ibi* per eum adductorum contra Innoc.quod non est vera simonia,nisi vbi concurrit exactio per pactum, modum,conditionem,vt *ibi*.facit, quod habetur per Cacialup.in suo,quem composuit *tract. de pension.q.19.per totum*.quem pro talis materiæ, & pro præsentis quæstionis intelligentia vide, vbi multa pulchre & magistraliter dicit,pro quo etiam vide Arch.*1.q.1.c.quidam fol.09.& c.eos,ea.causa,& q. fol. 3.num. 8.*

† Secundo certum est, quod simonia est delictum & peccatum & delictum capitale.*c.qui studet. 1. q. 1.* immo crimini læsæ maiestatis æquiparandum,*per glo.c.reperiuntur. 1.q.1.in versi.ex quo*, & simoniaca pestis magnitudine alios morbos vincit, quia illius respectu cætera vitia pro nihilo reputantur.*c.sicut & ibi glo.* quæ multa adducit, *extra de simon.* 2

simon.& crimen simoniæ est, & reputatur maius crimine idolatriæ, per Domin. de sancto Gemin. *c. fin.* 1.*q.*1. vbi dicit, quod duo populi Moabitarum videlicet, & Amonitarum fuerunt ad tempus condemnati & maledicti propter commissum idolatriæ: Giezi vero in perpetuum cum sua posteritate. Immo est disputabile, an plus peccet simoniacus quam peccauerit Iudas, qui Dominum Christum nostrum & mundi redemptorem tradidit, *per eundem Archid.* 1.*q.*1.*c. eos num.*4. & late diximus supra in denominatione simoniæ, vbi de commisso per Iudã aliqua
3 diximus. Immo ponit idem Archid. † quod simoniaci sunt ab omnibus respuendi, & ab extraneis potestatibus etiam opprimendi, si non resipuerint. *c.* 1. 1 *q.*7.*fol.*128.*num.* . & simonia est grauius quam sit peccatum homicidii, *per Abb. c. sicut de simon.* & simoniacus est infamis infamia iuris. *gl.* 2.*c.*1.*de testib. in* 6. pro quo vide Abb. *c. ex diligenti.* 2. *col versi. puto*, qui quærit, & disputat, an sit infamis per sententiam, an vero sit infamis ipso iure: vbi tenet quod per sententiam, vbi Fel. tenet contrarium, & simoniacus infidelis reputatur. *c. cum omnis.* 1.*q.*1 & vltra quod ad illud abolendum requiritur ablatorum restitutio. *ca. tua nos de simon. & ibi* Abb. qui dicit quod aliter pœnitere non potest, & satisfacere Deo creatori. *c. fin. eo tit.* vbi nunquam aliquo tempore remansit delictum impunitum, quia veteri & nouo testamento semper fuit hoc delictum mucrone succisum, castigatum, & vindicatum. *c. reperiuntur & c. qui studet.* 1.*q.* 1. ita etiam hodie per cannonum & ecclesiæ constitutiones sine vindicta, & sine punitione non restat, quia huic vulneri cancroso ignitum quoque iniicitur ferrum. 1. *q.* 1. *c. de hoc, & ibi glo. cap. insinuatum eod. tit.* Abb. *c. cum clerici num.* 3. *fol.* 18. *de pactis.* Abb. *c.* 2. *de confess.* vbi ponit pœnas simoniacorum, & pœnæ, quæ sunt iniectæ simoniæ, & quibus simonia afficitur, præsupponunt quod delictum aliter quam in mente & animo patratur, aut committatur: quia extrinseca actio, & aperta castigatio, & punitio, qua afficitur, præsupponit delictum extrinsecum, & extrinsecis & aliis quam solius animi & mentis circumstantiis vallatum, & tale vt sic æqualis sit, prout esse debet castigatio delicto, neque enim est castigatio atrox, nisi atrox & graue sit delictum, quia ad grauitatem, atrocitatem, & qualitatem delicti regulari debet castigatio & punitio, vt nõ puniatur quis in plus quam deliquit, vt non luat plusquam commisit. *per text. & ibi glo. auth omnes peregrini. C. communia de succes.* vbi Bal. *vlt. no. cum similibus l. sancimus. C. de pœn. l. respiciendum. ff.*
4 *de pœnis*, † vbi pœna debet commensurari delicto, & per Abb. *in c. si quis de simon. Deuteron. ca.* 25. vbi iuxta mensuram delicti venit plagarum modus.

Nec dicas quod pœna & castigatio non est adinuenta & constituta à legibus aut constitutionibus pro commisso simoniæ mentalis, sed pro aliis potius simoniis, in quibus propter delicti vel peccati grauitatem fuerunt expresse particulariter appositæ pœnæ, de quibus in præallegatis locis, & quod istud non procedit in mentali simonia, in qua quis non punitur, nec habita restituere tenetur, sed Deo tantum creatori satisfacere per pœnitentiam. *c. fi. de simon. glos. c. nisi cum pridem de renunciat.* 1.*q.*3. *ca. Saluator.* Abb. *c. ex parte el primo de offi. & potest. iud. deleg.* Quia immo de mentali sola innuit text. *in c. qui studet*, in-
5 quit enim, *qui studet pretio donum Dei mercari &c.* † quia verbum studet, nihil aliud importat quam affectum animi ex quo studium nihil aliud est, nisi quædam vehemens animi ad aliquid agendum applicatio cum animi voluptate, vt per Ias. *in l.* 1. §. *huius studii ff. de iust. & iur. in princip.* attenta significatione & proprietate, illa verba, qui studet non debent intelligi, nisi videlicet qui quærit, aut in animo habet, aut desiderat: per quod merus animi affectus, & sic mera simonia innuitur per illum text.

Istis tamen non obstantibus, credo posse dici indubitanter, quod solo mentis cogitatu, sola praui animi intentione, sine aliquo exteriori actu, & nihil ab extra requisito aut adhibito, committatur mentalis simonia opere tamen subsequuto, id est, adepta re, quæ speratur, & sequuto effectu ita declaratur per Ang. *in summa in verbo simonia primo versic. pen. ibi.* nisi sequatur effectus, scilicet datio spiritualis causa, assequutione illius, quod dari aut reddi speratur. per Abb. *ca. nemo*, vbi dicit, † ad diffinitionem simoniæ 6
mentalis addi debere opere subsequuto, quia sola animi intentio sine effectu non subsequuto non facit simoniã, *vt ibi vide Ang. in summa præallegato loco*, vt pura si quis det aut conferat aliquid spirituale eo animo, spe, vel intentione, vt sibi aliquid reddat, aliter non daturus, aut concessurus, *vt per glo. in c. ex parte el* 1. *de offic. & potest. iud. dele. per* Cacialup. *in tract. de pension. q.*19. *circa principium. & per totum.*

Et primo id manifeste constat per diffinitionem simoniæ, † quæ est studiosa voluntas emendi & ven- 7
dendi spiritualia opere subsequuto, vt addit Abb. *præallegato loco* ad diffinitionem simoniæ, *& per glo. d. c. qui studet, & glo. in summa.* 1 *q.* . *& gl. in c. penul. de simo.* & Abb. *in c. nemo, eo. tit.* vbi dicit secundum Hostien. quod ista est diffinitio simoniæ mentalis, quia per istam diffinitionem cum appareat tantum affectus animi, & cupiditas sola sine aliquo pacto vel conuentione præmissa, & alias prout ibi per eum, non videtur quod sit per talem diffinitionem comprehensa simonia conuentionalis; vnde ad comprehendendum illam addi volunt ea, quæ ponit Abb. *ibi.* vnde si simonia est cupiditas, & ista est mentalis simoniæ diffinitio, & non videtur dubitari posse, quod solo mentis cogitatu & animo, nullo tractatu, & nihil ab extra requisito & adhibito committitur simonia. talis est doctrina Abb. *in c. tua nos, eo tit.* vbi dicit quod sola intentio nunquam inducit simoniam, nisi mentalem opere semper subsequuto, intelligendo vt per Abb. *d. loco superius adducto* secundum opinionem Io. Andr. quem *ibi* sequitur Abb. *mihi num.* 5. melius idem Abb. *in ca. nemo*, vbi ponit quotuplex sit simonia; & dicit aliam mentalem, aliam conuentionalem. Mentalem; quæ quando nullo præcedente pacto expresse, sed tacite agitur, vt detur temporale pro spirituali, opere subsequuto, *vt ibi mihi. num.* 6. *est text. & ibi glo. in c. quicunque* 1. *q.* 1. in quo habetur, quod qui studet pretio mercari sacrum ordinem, ille inaniter concupiscit vocari sacerdos, *& glos. ibi in term.* Abb *c. suam, mihi num.* 3. *versi.* 2. *collige de simon.* vbi dicit, † quod mentalis si- 8
monia est, vbi intentio tantum deprauata interuenit, & non pactum, & sola pœnitentia aboletur absque restitutione, Abb. *melius in c. consulere, in fin. eo tit.* vbi dicit, quod si non interuenit pactum, sed praua tantum intentio cum opere subsequuto, tunc est simonia mentalis. *ibi in fine, &* Fel. *ibi, melius.* idem Abb *in c. ex tua. de simo.* per quæ loca optime constare

stare vides quod mentalis simonia est, quando solo animo, nullo aliunde adminiculo adhibito desideratur, & optatur aliquid recipi temporale pro spirituali, & illud consequitur, quod est de necessitate: quia si non sequatur effectus, licet sit peccatum mortale habere talem animum & mentem deprauatam, non est tamen simonia. per Ang. *in summa in versic. simonia primo, circa finem.* Nec profecto id est sine ratione, quia si adminiculum ab extra aliquid requireretur, & sola animi mente & cogitatu non perficeretur, non vocaretur mentalis, & à mente absolute nomen habere non posset, si ad illius existentiam & effectum aliunde adminicula quam à mente habere deberet, à qua cum sit denominata, est dicendum, quod ab illa nascatur & proueniat, & vti totale habet nomen & nominationem, ita etiam integraliter habeat illius naturam, qualitatem, & essentiam: prout in simili videmus de conuentionali, quæ à conuentione fuit producta & denominata: & ad propositum præsentis quæstionis vide quæstionem præcedentem in princip. Et sola animi deprauata intentio sine opere subsequuto, id est, sola mens consequendi quid temporale pro spirituali sine opere subsequuto non videtur simonia, ex quo non est sortita effectum desideratum, immo in se ipsa interiit: Et ex quo simonia mentalis diffinitur per Abb. & alios communiter quod sit opere subsequuto, vt per Abb. *d. ca. nemo. de simonia,* vt diximus supra in præsenti quæstione, id est voluntate ad aliquem actum exteriorem producta. *glo. in ca. reperiuntur. in versi. velle. 1. q. 1.* Sed est, etsi opus sequutum non sit, nihilominus peccatum, pro quo vti de aliis mentis peccatis à Deo veniam poscere debemus.

Sed ad illa, quæ in contrarium adducta sunt superius de cap. *sed pensandum. 7. distinct.* responderi posse dicimus, quia verum est, quod suggestio prima peccati in mente hominis, & ille primus ingressus diabolicus non est, neque consideratur vti peccatum, *vt ibi dicit text.* sed si sequatur delectatio mentis in illo, prout est in casu nostro, quando desideratur animo illud temporale pro spirituali, per quod committitur simonia, non potest non esse, neque non dici peccatum, quia per illam animi delectationem incipit nasci, & tanto magis, quando illa delectatio, desiderium, & affectus fuit ad actum perductus per assequutionem rei, quam affectabat, per quam effectuata est simonia mentalis, quia per illum consensum, completum est peccatum, *vt bene per text. ibi,*
9 vbi ponitur † quod istis tribus viis & mediis deuenitur ad peccatum, ortum videlicet, educationem, & consummationẽ; vnde cum non simus in terminis primæ suggestionis peccati in mente hominis, sed casus noster ad vlteriorem actum processit, puta ad delectationem, ac etiam consensum, & consummationem desiderii & voluntatis, prout est, vbi simoniacus desiderat, & desiderii finem assequendo pro spirituali temporale assequitur, non bene infertur, à suggestione peccati in mente ad cupiditatem simoniacam, per quam iam prima suggestio incipit delectare, quia sunt inter se diuersa, in quibus regulariter non fit illatio. *l. Papinianus exuli. ff. de minor, cum similibus.*

Prout nec minus obstant *glos. cap. reperiuntur 1. q. 1.* Hostien. *relatus per Abb. & Fel. in cap. tua nos, eo tit. de simon.* quia intelligunt & loquuntur de simonia pœna punibili, & de alia simonia quam mentali, *vt ibi,* quæ non requirit de sui natura actum exteriorem aliquem, sed nudo animi cogitatu, opere subsequuto perficitur, vt late superius fuit dictum. Nec minus facit contra, quod simonia sit delictum, quod atrociter castigetur, & quod castigatio atrox præsupponat delictum non leue, & quod aperta, grauis, extrinseca punitio præsupponat & delictum tale, & quod text. *in cap. qui studet. 1. quæst. 1.* habeat verbum studet, quod denotat, & importat animi desiderium & affectum, per quem, simoniam potius mentalem, quam aliam innuat: quia cum iure reperiatur, † quod simonia conuentionalis & realis puniatur, non autem mentalis; & in mentali sit prout est expresse dispositum, quod per pœnitentiam ac satisfactionem Deo creatori offerendam aboleatur. *d. ca. fin.* absque aliqua etiam habitorum & receptorum, restitutione, & sine aliqua castigatione & pœna intelligendum est, quod pœnæ sint adiectæ non mentali, prout & intelligit glo. *ibi,* timens de tali obiectione *in versi. studet.* Inquit enim studet, intellige cum effectu, id est opere subsequuto, & adepta ac acquisita re, quæ desiderabatur. vt per Abb. *in cap. nemo, de simonia:* & ita intelligi debet semper ne iura iuribus, & leges legibus contrariari, ac repugnare videantur: in quibus nulla est neque reperitur contrarietas aut repugnantia, vt late per D. Io. Copum *in suo quem composuit tractatu de fructibus. cap. 4. tractatuum mihi vol. 16.* 10

Deuenio ad secundum caput, & secundum membrum quæstionis propositæ. An videlicet recepta ex causa simoniæ mentalis, restitui debeant, prout ex causa alterius simoniæ? quamuis de hoc latius dicetur *infra in tit. de pœna simoniæ mentalis.* Non videtur probabiliter dubitari super hoc posse, quod recepta quoque ex hac simonia restitui non debeant: Et eo maxime cum per consequutionem illius, quod simoniace recipitur, mens effectuauit intentũ suum, & peccatum ad suum sit finem perductum, & delictum consummatum, quod infringi, & infectum reddi non potest; nisi eisdem met causis, quibus mediantibus ad esse fuit perductum ad non causas, & non esse reductis, & actibus ad non actus, per Dyn. *in regula peccatum. 2. col. c. omnis. alias c. 1. de reg. iur. extra,* facit glo. quæ hoc dicit in terminis *in cap. quicunque. 1. q. 1.* vbi dicit quod si peccatum non processit ad actum aliquem, sola contraria voluntate deletur: ergo sequuto actu & recepto eo, quod appetebatur, & desiderabatur (sumpto argumento à contrario sensu, † quod valet in iure, & est lex, per Dyn. 11
in regula peccatum col. 2. versi restituitur sola voluntate.) sine restitutione, vel sine resignatione acquisitorum non deletur: quia cum duo in perpetrando peccato aut delicto concurrunt, voluntas videlicet & actus, non deletur peccatum sola pœnitentia, nec sola voluntate contraria, nisi sequatur etiam actus deletio & sublatio; puta actus actui contrarius, vt ad ablationem restitutio, ad voluntatem pœnitentia. Petrus de Anch. *in c. mediatores de test. in 6.* vbi dicit, † quod vbi interuenit culpa & receptio, 12
ibi est necessaria pœnitentia & restitutio, & cum duo fuerint vincula ad ligandum, non vnius tantum habet fieri solutio, sed duorum, vt delinquens vel peccator in totũ & non pro parte soluatur & liberetur: quibus duobus existentibus, vno sublato alterum

alterum remanet. Ergo de necessitate est ablatorum & receptorum facienda restitutio, vt in totum euacuetur, aut expurgetur peccatum: quia non fuit statum vel permansum in terminis solius nudæ voluntatis, sed ad actus vlteriores processum. *facit tex. in §.fin.& ibi glo.in versi.neque pretio.§.item per acceptilationem.versi.quo genere, instit.quib.mod.tol.oblig.* vbi verbis contracta obligatio, contrariis verbis dissoluitur: consensu contracta, dissensu distrahitur & resoluitur: quia nil tam naturale quam eodem genere solui, quo colligatum est. *l.nil.tam naturale. ff.de reg. iur.* & omnis res per quascunque causas nascitur, per easdem dissoluitur. *ca.omnis res, alias. cap. 1. de reg. iur.*

13 † Et peccatum non remittitur sine rerum ablatarum restitutione. *c.cum tu*, & ibi Abb. *de vsur. est tex. in regula peccatum de regu.iur.* ad quam regulam dant limitationem & restrictionem, videlicet quod tunc fi itrerum ablatarum restitutio, quando videlicet illæ restitui possunt, quia si ablator non habeat facultatem rei restituendæ, tunc quia esset impossibilis restitutio, ad quam nemo necessitatur aut obligatur. *ca. nemo potest, de reg. iur. in 6. cum similibus*, vt per Dyn. *d. regula peccatum, versi. sed si non habent facultatem.* Vbi quærit & disputat. An si non possit quis restituere, possit absolui? vbi vide eum. non debet arctari aut cogi ad restitutionem impossibilem, pro quo omnino vide Nicolaum Plouium. *in tract. suo de sacramen. cap. 9. 4. partis*, vbi ponit casus, quando possit & debeat fieri restitutio. vide etiam Scot. *in sententiarum. 4. distinct. 15. q. 2.* vbi ponit in quibus sit facienda restitutio.

Facit dubium tertio loco, quia recepta ex causa simoniæ, non est dubium quod sunt recepta ex causa peccati, quia simonia est peccatum, & peccatum punibile. *toto tit. extra de simonia, & tota causa. 1. q. 1.* vbi habetur & tractatur materia simoniæ, id quod ex eo apparet, quia siue sit in prohibitis de iure diuino, siue de iure positiuo, semper corrigitur, quia in illis de iure diuino pœnitentia & etiam secundum nonnullorum opinionem restitutione sicut vsurarius mentalis, per Hostien. *d. cap. fin. relat.* per Ang *in summa in verbo simonia primo, versic. pen. numer. 6.* in illis vero, quæ sunt de iure positiuo animi pœnitentia corrigitur, *vt per text. & Doct. ibi.* & quæ ex causa peccati mala mente, & contra conscientiam accipimus, non video quomodo licite, & sine peccato, & cũ bona conscientia retinere possimus: ergo si non sin peccato, sic non cum bona conscientia, indubitate est facienda restitutio, quia nihil contra conscientiam facere debemus. *glos. cap. si quis in ver. dicturi. 50. dist.* & à peccatis quantum fieri potest abstinere.

Facit quarto loco dubium, quia illud, quod ex mentali simonia capitur, ab aliquo aufertur, qui propterea damnum & detrimentum sentit, & patitur; vnde damnificatio, sine emendatione, & restitutione, sola animi voluntate, per quam solo Deo creatori, qui mala animi mente, & sola voluntate offenditur. *ca. iniquitas. 50. dist. de pœn.* non resarcitur;

14 † quia homo, qui rem detinet alienam, nec Deo satisfacere, nec reconciliari potest. Nicol. Plouius *in tract. de sacramen. c. 9. 4. parte.* vnde vt cesset damnum, vt satisfiat cui debetur, vt quod contra iuris dispositionem factum fuit, non factum reddatur, & in pristinum statum reponatur aut reducatur, debent ablata restitui, & amota ad sua loca vbi erant reponi pro quorum simili, vide quod habetur per Aret. *§. fin. instit. quib. mod tol. oblig. in versi. qua consensu.* & omnis res per quascunque causas nascitur per easdem dissoluitur, facit tex. *in §. fi. insti. quib. mo. tol. oblig.* & cuius consensus in contrahendo requiritur eiusdem & in dissoluendo interuenire debet, *auth. contra si filii. C. de repud. in fin.* vbi Bar. Hippol. de Marsi *sing. 669. adducta late per Decium in l. nihil tam naturale de reg. iur.*

Quinto loco facit dubium vnum valde simile de vsura. *c. consuluit de vsur.* qui ea mente & animi proposito aliquid dedit vt plus recipiat, licet omni pacto & conuentione cessante est iudicandus male agere, & ad ea, quæ sic sunt accepta, restituenda efficaciter compellendus: id quod magis in casu nostro & à fortiori dicendum videtur, quia simonia est maius peccatum, & delictum, quam sit vsura, quæ est maior delicto homicidii, & æquiparatur crimini læsæ maiestatis, & alias prout late per nos fuit dictum *in proxima præcedenti quæstione. ver. secundo certum est.*

Quibus tamen in aliquo non obstantibus, videtur quod sit tenendum in contrarium, † quod videlicet non sit necessaria restitutio ad satisfactionem delicti, siue peccati simoniæ mentalis, *per text. qui dicit ad literam in c. fi. de simonia: cum ibi glo. & glo. in c. nisi cum pr. dem, de renunciat. glo. in c. Saluator. 1. q. 3. Abb. c. ex parte, primo de off. deleg. fol. 69.* vbi vide Barbat. Fel. *in c. tua nos de simon. versi in glo. fi.* vbi dicit quod sufficit pœnitentia sine rei restitutione. *Card. cle. 1. q. 25. de vsuris*, vbi dicit quod simonia mentalis non obligat quem ad restitutionem. *glo. in ca. 1. de cler. non residen. glo. c. consuluit 74. distinctio.* Et ratio potest esse, quia cum simonia mentalis sit minus peccatum, quam alia simonia, puta, conuentionalis, quæ est detestabilior, & magis execrabilis, quam sit mentalis, per Abb. *cap consulere. extra tit. de simonia*, minori & leuiori indiget pœna, & pœnitentia: vnde sufficiente in eo sola animi pœnitentia, non videtur quod restitutio sit necessaria. 15

Secundo loco adduci potest & alia ratio, quia peccatum occultũ prout est simonia mentalis, quod cum nullo fuit communicatum, non debet publicari vel manifestari, quia non est tutum punire excessum secretum. Cardinalis Zabarella *in c. ex tua de simonia:* quia, si manifestetur de paruo fit magnum, & de magno maius & maximum, propter scandalum, vt dicimus, quod oritur ex tali peccati siue delicti publicatione. Vnde & ab illis omnibus est euitandum, per quæ occultatum detegi, & manifestari possit delictum, & scandalum oriri; prout dici potest de actu restitutionis, quæ si fieret, tacitam alias & occultam simoniã publicaret, per quod veniret scandalum, † à quo caueri debemus, per illud Euangelii. 16 Væ homini illi per quem scandala &c. Et pro vitandis scandalis aliquando discedimus à regulis iuris communis. *l. distinct. c. vt constitueretur, cum aliis allegatis per gl. c. qui scandalizauerit. extra de reg. iur.*

Nec obstat illud, quod primo loco fuit adductũ in contrarium, quod ex quo per acquisitionem rei desideratæ in simonia mentali mens effectuauit intentum suum, & peccatum fuit consummatum: vnde nisi reductis eis causis, per quas fuit ad peccatum siue delictum processum, ad non causas, & ad non esse non reducitur: & quod consensu cõtracta, contraria voluntate & dissensu dissoluuntur & distrahuntur, & vti si peccatum ad actum non processit,

3 *Spiritualia corporalia, licet de iure vendi non poßint, tamen de facto bene alienantur, non tamen absque simonia.*
Reliquiæ sanctorum non sunt venales.
Reliquiæ extra capsam ostendi non debent.
Reliquiæ non venerantur sine auctoritate Papæ, nec possunt, de loco ad locum transferri sine auctoritate.
4 *Duobus modis corpora sepeliuntur.*
Transferuntur reliquiæ etiam solius præsidis licentia, & ex causa licet reliquias portare ad collum.
Quid sit spirituale proprie, & essentialiter sumptum.
5 *Consuetudo tunc est rationabilis, quando illam non improbant iura.*
Spiritualia per statutum.
Pro receptione in monasterium nihil dari, vel recipi potest sine simonia.
6 *Quæ sint spiritualia prouenientia ab auctoritate ecclesiastica.*
Nil dari potest pro absolutione.
7 *Est licitum pecunia vexationem redimere pretio.*
Est licitum quod suum erat, pecunia redimere sine peccato.
Est licitum redimere vexationem super beneficio illatam.
8 *Ad extraordinaria remedia non currimus quando ordinaria habemus.*
Insurdescens in excommunicatione, & censuris efficitur inhabilis ad actus legitimos.
9 *Casus, in quibus auditur excommunicatus, excommunicatione non obstante.*
10 *Annexa spiritualibus.*
Vasa sacra venduntur conflata & confracta personæ seculari.
Ecclesiæ vero in eadem forma.
11 *Annexa spiritualibus tripliciter dicuntur.*
Quid sit annexum antecedenter.
Quid sit ius patronatus.
Ius patronatus transit cum vniuersitate vendita.
Casus, in quo non transit cum vniuersitate.
12 *Quid sit annexum consequenter.*
Fructus ecclesiæ venduntur.
Beneficia ecclesiastica sunt ordinata pro sustentatione ministrorum ecclesiæ.
13 *Annexa concomitanter.*
Quæ sint spiritualia per comparationem quo ad spiritum humanum.
Quæ sint annexa talibus spiritualibus.
14 *Casus, in quibus pro spiritualibus incorporalibus licite dari potest.*
Et an spirituale pro spirituali, permutari poßit.
Et quod pro spiritualibus corporalibus licite dari poßit, nisi inueniatur prohibitum, vide ibi remißiue.

De Spiritualibus. Cap. 4.

NEc erit meo iudicio extra propositum hic aliquid dicere pro istorum omniũ veriori & clariori intelligentia, quot modis in iure capiantur spiritualia: quia cognitio de spiritualibus, dato quod in spiritualibus simonia committatur, facilius materia intelligetur. Nec omittendo bimembrem distinctionem, quam tradit Riciard. de Mediau. *in 4 dist.*
1 *15. art. 3. q. 2. 3.* † videlicet de spiritualibus per comparationem ad Spiritum sanctum, & per comparationem ad spiritum humanum; quamuis dicere de spiritualibus, quo ad spiritum humanum non sit præsentis speculationis, cum partes sint hic nostræ pertractare de spiritualibus quo ad Spiritum sanctum & de materia proprie spirituali Spiritus sancti, non autem spiritus humani.

† Reperio spiritualium quo ad Spiritum sanctum, 2
quod quædam sunt spiritualia per essentiam, & secundum essentiam; & istorum aliqua sunt incorporalia, vti virtutes & dona Dei in animo & mente hominis, dono & virtute Dei infusæ, prout erat virtus in Apostolis effugandi dæmones, restituendæ sanitatis, conferendi gratiam Spiritus sancti per manuũ impositionem, vel alias miracula faciendi. & omnia illa, quæ alicui ex aliquo speciali dono vel officio conueniunt, vti est prophetare, & diuinum officium & seruitium celebrare, quæ vocantur spiritualia quasi effectiue, vti per Riciard. de Mediau. *dist. 25. art. 3. versic. 3.* quæritur *versic. respondeo sicut superius*, de quibus idem Riciard. facit vnam speciem, sed cum prophetare, miracula facere, & alia huiusmodi sint itidem dono Dei hominibus infusa, vti sunt virtutes & dona Dei: ideo illa primæ speciei spiritualia, cum quibus similitudinem & eandem qualitatem habere videntur, alligauimus, & cum illis vnam speciem fecimus, quæ vocantur pure spiritualia proprie & essentialiter per Archid. *cap. 1. 1. quæst. 1.* & in his non cadit venditio, seu conuentio aliqua etiam de facto: quia cum sint incorporalia, non sunt contrectabilia, nec possunt in conuentionem aliquã cadere. *1. q. 1. c. 1. & ibi glo. & gratis dant. ir. c. Saluator. ea. causa, & q.* sunt tamen etiam incorporalia spiritualia, in quibus pecunia interuenire potest, prout est in illis quinque casibus, qui ponuntur per glo. *1. q. 1 in glos. 1.* de quibus vide late examinatum per Ioan. de Sylu. *in tract. de beneficio. 1. parte q. 7. numer. 48.* Alia sunt corporalia, vti sunt reliquiæ sanctorum, quæ ponuntur per Ang. *in summa* non inter spiritualia, sed inter annexa spiritualibus, *versic. simonia primo verbo*, quod dicitur annexum, magis tamen arridet opinio Abb. vt videlicet sint spiritualia corporalia, considerato quod illæ substantiæ propter eorum merita & gratiam Dei sanctificatæ, de per se potius sunt spirituales, quam spirituali alicui annexæ, vt per eum *in cap. consulere num. 3. de simon.*
† quæ de iure vendi non possunt, sed de facto bene 3
alienantur, non tamen absque vitio & peccato simoniæ, per Gofred. *1. q. 1. qui studet*, quia res sacræ vendi non possunt. *ca. 1. & 2. de reliq. & vener. sanct.* & quod reliquiæ sanctorum non sunt venales, habes text. *in l. nemo. C. de sacrosanct. eccl.* quæ etiam extra capsam ostendi non debent propter venerationem, quæ illis adhiberi debet, nec etiam si inuentæ sint de nouo, in publico venerari debent, nisi prius fuerint authoritate Rom. Pontificis approbatæ, *de consecrat. dist. 1. placuit. & in Summa Const. lib. 1. tit. 14. de immunit. eccles. rub. de reliq. & venerat. sanct. per totum, & cap. 2. eo tit.* vbi præcipitur prælatis, ne permittant figmentis & falsis documentis homines, qui vadunt ad eorum ecclesias, decipi causa quæstus atque deludi. vbi etiam dicit Abb. quod tunc etiam dicuntur vendi, quando causa quæstus & propter quæstum, non autem propter venerationem, aut deuotionem ostenduntur. Nec possunt de loco ad locum transferri corpora & reliquiæ sanctorum, quando sunt perpetuæ traditæ sepulturæ, nisi cum authoritate Papæ, Episcopi, aut sanctæ synodus. *distinct. 1. cap. corpora. l. nemo C. de relig. & sumpt. funer. vbi*

inquit text. sine affatibus Augusti. & ibi exponit gl. propter corpus humanum de loco ad locum non transferendum. *l. si nec dum. C. eo tit.* secus erit si non sit tra-
4 dita perpetuo sepulturæ, sed sit deposita, vel alias, † nam istis duobus modis videntur corpora sepeliri, quia tunc sine licentia possunt transferri. *d. l.* si nec dum, aut si immineat aliqua vrgens causa, puta vis fluuii super excrescentis prope quem sint sepulta corpora: quia tunc tali existente causa, sola authoritas præsidis loci sine Papæ vel Episcopi licentia sufficit. *l. 1. C de relig. & sumpt. fu.* Et si furto subtrahantur reliquiæ licet id etiam ex deuotione fiat, committunt fures sacrilegium. 17. *q.* 4. quisquis Archid. *cap. corpora, de consecrat. dist.* 1. & quod possint reliquiæ sanctorum ad collum, & supra se portari ex deuotione, dicit S. Thom. 2. 2. *q.* 96. *art.* 4. vbi idem quod de verbis, sicuti de Euangelio Sancti Ioannis, vel aliis verbis & versibus; quia si portentur ad veram fiduciam Dei & Sancti, cuius sint reliquiæ, non est illicitum: si autem ad aliquid aliud vanum, & superstitiosum attenderent, tunc est illicitum.

Quædam sunt non per essentiam spiritualia, sed per causam, & instrumentaliter, vti sunt sacramenta stricte & large sumpta, quæ sunt spiritualia ratione causæ, quia sunt instrumenta & causæ, propter quas consequimur gratiam spiritualem, & vocantur spiritualia etiam essentialiter proprie accepta in aliquo corpor li. Archid. *d. c.* 1. 1. *q.* 1. quod videretur contrarium, ex quo ista non sunt essentialiter, sed intellige quod spirituale proprie essentialiter sumptum in aliquo corporali, & gratia sacramentalis, non autem sacramenta, prout exemplum dat Archi. *dicto loco*, prout est, inquit, gratia sacramentalis, id est, quam medio sacramenti consequimur, quæ debet esse quid plus quam sacramentum, quod de per se, & sine gratia acceptum, potest bene dici spirituale, non per essentiam, sed quodammodo causa, & instrumentum ad obtinendam gratiam spiritualem; & quia sunt corporalia cadunt in conuentionem, contractum, & pretium de facto, non tamen de iure sine vitio simoniæ. per eundem & Riciard. de Mediau. *præallegato loco.* pro sepultura enim chrismate, oleo, & benedictionibus nubentium, seu aliis sacramentis, nulla cuiusquam exactio attentetur, nec etiam si aliqua de hoc inualuisset forsan cõsuetudo, quæ si sit nõ præterius, immo pia & fauorabilis, eam præscriptam tenentur Episcopi & clerici obseruare, vtpote illam, quæ est, ad dandum singulis annis candelas de cera alba, ad quam consuetudinem introducendam sufficiunt. 10. anni, in quo casu valet consuetudo, licet exactio non sit licita, vt recipiatur sponte datum. per Doct. *in c. ad Apostolicam, extra de simon.* Abb. *in ca. cum ab omni col.* 4. *de vita & honest. cleric.* Archid. *in ca. si quis* 41. *dist.* Feder. *consi.* 250. *incipit, Reuerende Pater.* sed melius per Abb. multa allegantem *in cap. sua nobis de simon. mihi numer.* 8. sed consuetudo contra canonum & iuris dispositionem expressam, non debet attendi; cum non possit facere licitum illud, quod nedum non est permissum, sed expresse prohibitum. *cap. fin. extra de consuet. cap. non satis, & cap. cum in ecclesia de simon.* Abb. *in cap. ea, quæ eo tit.*

Et consuetudo debet esse rationabilis, & legiti-
5 me præscripta; † & tunc intelligitur rationabilis, quando illam non improbant iura, per glo. *d. cap. fin.* quæ ibi multa adducit. & an & quando sit rationabilis, quia non datur certa regula relinquitur arbitrio iudicis, vt per Archid. *c. leges, dist.* 4. *n.* 7. *versi. in ea, gl.* & an possit induci consuetudo, vt pro talibus aliquid exigatur, vide Abb. *in c. suam nobis, extra eo.*

Quædam sunt spiritualia per statutum, vt est religio, puta quod recipiens aliquem in monasterium, nihil propterea temporale recipere possit, aut receptus pro ingressu nihil soluat, quod est simoniacum. *cap. dilectus filius, el.* 2. *de simon. & cap. veniens eo. tit.* vbi 30. solidi, qui fuerant dati Abbati & fratribus per receptum in monasterium, mandantur per eosdem fratres & Abbatem restitui, suspenduntur Abbas, & maiores personæ monasterii ab exequutione officii, & receptus in alium ordinem, & in aliud monasterium, in monastico habitu ad deseruiendum Deo intruditur. vnde in istis non cadit merito venditio, aut contractus sine vitio simoniæ, dictis iuribus, & hanc speciem spiritualium ponit Abb. *in c. consulere, extra de simon.*

† Quædam sunt spiritualia, quæ à spirituali pro- 6
ueniunt potestate, & ecclesiastica authoritate, puta excommunicare, pœnitentiam dare, absoluere. 16. *q.* 1, interdicimus: *ca. accedentibus de excess. prælat.* Arch. *ca. auaritiæ, extra de elect.* absoluere excommunicatum à censuris, pro qua absolutione cum sit ministerium spirituale, pecuniam aut quicquam aliud, iudex aut huiusmodi potestatem, vel authoritatem ecclesiasticam obtinens, petere aut exigere non debet; & si secus faciat, simoniam committit. *cap. non solum.* 1. *q.* 3. quia indignum est, & ecclesiasticæ rationi contrarium, vti absolutionis beneficium à pretio redimatur. *ca. ad aures de simon.* vbi mouet glo. dubium. An videlicet si quis pro obtinenda absolutione dederit aliquid, an sit commissa simonia, & si quidem cum iniuste sine iure & quasi de facto denegatur absolutio quando iuste petitur, videtur tenere illa glo.
quod non: † quia videtur quod quis vexationem 7
indebitam pretio redimere possit sine peccato, & à molestia de facto sibi illata mediante pecunia molestatus, licite & sine turpitudine potest ius suum redimere. *cap. dilectus, & ibi glo. de simon.* quæ dicit, quod in isto casu non ex parte dantis, sed ex parte accipientis committitur simonia: quia qui dat, non dat pro iure acquirendo, sed pro acquisito retinendo & confirmando: quia qui dat isto casu non videtur dare in emptione rei spiritualis, sed ad tollendum impedimentum & obstaculum rei sacræ, & rei spirituali fictum & causatum, quod videtur licitum, per iura ibi per eum adducta; quia licitum est, quod suum erat, redimere, sine vitio simoniæ. *glo. ca. quæsitum versi. ab annis* 30. *q.* 3. *& glo. in summa.* 1. *q.* 1.

Et qui habet ius in re, vel in beneficio, super quo vexatur vel molestatur, sine peccato & sine vitio simoniæ potest se à vexatione & molestia cum pecunia & pretio redimere. *cap. quæsitum.* 1. *q.* 3. *cum ibi glo. cap. cum pridem extra de pact.* Quod tamen intelligunt, non indistincte verum Gofred. & Innoc. *d. c.* ad aures, quia ex quo petens absolutionem, quando sibi iniuste denegatur, potest ab talis denegationis
grauamine appellare, & ad superiores recurrere, † 8
quia quoties competunt remedia ordinaria, nunquam ad extraordinaria recurrere debemus. *l. in causa. l.* 2. *ff de minor. cum aliis ibi adductis per glos.* non debet esse facilis ad procurandum via extraordinaria, & indirecta, & pecunia, quod via recta & ordinaria consequi potest; nec debet medio & via non iusta,

aut

aut suspecta scandali, vel peccati quis illud tentare, quod medio & via licita & ordinaria consequi potest. Vnde glos. potest dicere verum, quod pro absolutione quis potest soluere pecuniam sine vitio simoniæ, si videlicet graue aliquid periculum petenti absolutionem, aut damnum ex dilatione absolutionis immineat, vel oriri posset; vt quia sequenti die debebat in electione interuenire vel eligi, vel quia nisi ageret, incurreret in præscriptionem, aut ei aliquo modo ius pereat, quod non poterat sine absolutione; quia in censuris & excommunicatione insurdescens aut permanens, est & habetur inhabilis ad actus legitimos; & non potest agere vel eligi, vt per Abb *c. ad probandum, extra de sentent. & re iudic.* Fel. *ca. venerabilem de except. num.* 1. vbi apparet, quod excommunicatus in iudiciis communibus, puta finium regundorum, familiæ herciscundæ, & similium potest esse & comparere, quando tamen non apparet quis primo prouocauerit, per quod firmatur regula in contrarium, quod in aliis iudiciis prohibeatur comparere, quia illud, quod certis & determinatis casibus est permissum, videtur regulariter

9 prohibitũ. *l. aut prætor*, & ibi Bart. *ff. de iudi.* † Quod tamen videtur limitari, si res sit tempore peritura, vel quando prætendit se defendere à grauamine non reparabili de facili, puta, quando haberet debitorem fugitiuum, quia debet tunc audiri excommunicatus circa capturam, per Abb. *in c. cum inter, de except. col.* 4. *vers.* 2. Fel. *d. c. cum inter. vers. limita secundo num.* 16. Vnde cum propter vrgentiam, & grauitatem imminentem, ei non esset bonum, vel tutum ire per ordinarias vias, & ordinaria expectare remedia; ex quo magis prouidere tenemur, ne malum nascatur & proueniat, quam illi nato remedia & medicamenta postea quærere. *l. fin. C. quib. ex caus. in integ. restit. est neces.* & imminenti periculo omni, quæ si melior offerat via, obuiare debemus. *c. quanta de senten. excommu.* non videtur quod tali casu prohibitum esse deberet, quod pro obtinenda absolutione quis solueret pecuniam.

De annexis spiritualibus.

10 † Quædam vero non sunt spiritualia, sed spiritualibus annexa, quæ & duobus modis accipiuntur, vno modo videlicet per comparationem ad spiritum humanũ, & alio modo per comparationem ad Spiritum sanctũ: & hoc duobus modis accipitur, quia alia sunt annexa sacramentis, prout cimiteria, ecclesiæ & ius sepulturæ. *c. ecclesias* 13. *q.* 1. Item vasa sacra, vestes sacerdotales, & ad altaria & sacrificia deputata, & omne illud, in quo spiritualia administrantur, quæ vocantur etiam spiritualia participatiue, ex quo de consecratione, qua fit spirituali benedictione participant. Archid. *c. primo.* 1. *q.* 1. quæ cum sunt corporalia, non habita consideratione aut respectu ad consecrationem videntur vendibilia, vasa tamen cruces, candelabra, & similia, si tamen conflata & confracta, id est, in massam redacta sint, & eis forma penitus ablata rerum ecclesiasticarum respectiue vendi possunt; cum nõ sit licitum eandem formam in vsum profanum ea seruare & retinere, quam in vsu spirituali habuerunt. 12. *q.* 2. *c. aurum*, quod tamen intellige si personæ sæculari fiat venditio, secus vero si alii ecclesiæ vendantur, quia cum eadem met forma absque eo quod sint confracta, vel conflata permanere possunt. Richar. de Mediau. *dist.* 25. *art.* 5. *vers.* 3 *quæritur, vers. respondeo sicut superius.*

Alia sunt annexa, quæ alicui ex aliquo spirituali dono, aut officio conueniunt. † Et hoc tripliciter 11
sumitur. Aut enim intelligitur annexum antecedenter, aut consequenter, aut concomitanter. Antecedenter vero annexum intelligitur, vti de iure patronatus, quod competit alicui in aliqua ecclesia, quod est potestas præsentandi clericum ad beneficia ecclesiastica, per Abb. *in rubr. de iure patron.* quod non venditur de per se, & separatim. *cap. de iure. c. quia clerici de iur. patr. cap. quæstum de rer. permu & c. quanto de iudic.* Bene verum est, quod transit cum vniuersitate vendita, aut alias translata in vniuersali, nisi tamen excipiatur, *c. ex literis extra de iure patron.* Abb. *c. consulere de simon.* Quod tamen est intelligendum, si ille vniuersalis successor in quem transit, non habeat vniuersales fructus restituere, quia cum tali vniuersitate iuspatronatus non transit: quam limitationem ad hanc regulam dat Fel. *c. cum Bertoldus col.* 12. *versic. vlt. habes extra de re iudic.* quod ius si aliter pro pretio, vel pro temporali alienatur, aut transferatur, committitur in eo simonia, quia etiam in annexis spiritualibus committitur. per text. *in c. præterea de transact.* Abb. *c. nisi de præben. fol.* 25. vbi vides quod superioris authoritas ibi purgat vitium.

† Consequenter dicitur annexum iuri spirituali, 12
quod per Ang. *in summa* appellatur dependens, illud, quod ex spirituali dependet *vers. simonia primo, vers.* quod dicitur dependens, prout est habere ecclesiam, & beneficium ecclesiasticum, vel præbendam, ius percipiendi decimas, primitias, vel oblationes, quæ competunt clericis propter diuinum cultum, quod ius nullo modo vendi potest *c. vestri, loca. & conduc.* licet fructus locari, & vendi possint propter necessitatem ecclesiæ. Item ius percipiendi prouentus ratione canoniæ, vel ratione prælaturæ, per Goffred. *relatum* per Hostien. *in summa tit. de simo.* & omnia ecclesiastica beneficia, quæ dicuntur etiam spiritualia ordinatione, eo quod ordinantur ad aliquid spirituale, quia sunt ordinata vt ministri ecclesiæ his sustentati spiritualibus intendere valeant, vel vt sint præmium ad aliquid spirituale. Archi. *d. c. primo.* 1. *qu.* 1. & ista annexa non venduntur, aut redimuntur, aut resignantur pretio, vel pecunia sine patratione simoniæ. *c. ad aures. c. ad vestram extra de simon.*

† Concomitanter vero annexa spiritualibus sunt, 13
veluti labor annexis spiritualibus officiis, puta, celebrandi missas, dicendi & legendi diuinas horas, & officium. Item, quæ competunt Clericis, Acolitis, Diaconis, Presbyteris, Exorcistis, & huiusmodi ratione & respectu ordinis & dignitatis, vt claudere ostia ecclesiæ, pulsare campanas, & similia, quæ cõpetunt clerico, & aliis ratione clericalis dignitatis, & officii, quæ annexa videntur ex quo locari possunt, nisi aliter quis teneatur ad illa exequenda, sicut patet in clerico legente psalterium pro defunctis per Richard. de Mediau. *dicto loco.*

Spiritualia vero secundo modo, i. e. comparationem ad spiritum humanum dicuntur dupliciter, primo modo per essentiam, vti sunt scientiæ & disciplinæ omnes, quæ per inuestigationẽ & doctrinã humanã acquiruntur, exempla poni possunt de philosophia, & de omnibus scientiis & artibus profanis & mundanis, quæ nec de iure, nec de facto vendi

 possunt,

possunt, vti *Prouerb.*17. Quid prodest stulto habere diuitias, cum non possit emere sapientiam? sed si vendantur, vel non vendantur, non videtur aliquo pacto in illis considerabile crimen vel peccatum simoniæ, cum sint profana & semota penitus à spiritualibus religionis, & Spiritus Sancti. Et annexa talibus spiritualibus sunt, veluti scholæ, libri, & similia, quæ vendi possunt, nisi ecclesia talia Doctori pro instructione clericorum ministraret, per Richard. *d. loco,* & per Ang. *in vers. simonia.* §.1.2.3.4. *&* 5.

14 † Casus, in quibus pro spiritualibus in corporalibus dari possit pecunia absque vitio simoniæ & licite munus à lingua, quod est & intelligitur fundere preces pro persona digna, & obsequium temporale, sine tamen pactione aliqua præcedente, & obsequium spirituale etiam cum pactione, & causæ in quibus dari possit pecunia, ponuntur *per glos. late* vbi videri possunt. 1.*q.*1. *in summa.* vbi etiam an spirituale pro alio spirituali possit permutari, & quod pro spiritualibus corporalibus dare pecuniam, nisi inueniatur prohibitum, puta pro calice, pro libro, & similibus, vt etiam ecclesia, cimiterio, & similibus videtur permissum. Et quod sit deterius committere simoniam pecunia, quam obsequio & precibus, vide per Arch. 8.*q.*1.*c. Moyses nu.* 2. *fol.*188. & casus in quibus pro spiritualibus pecunia dari possit, vide positos & declaratos, quos dicit esse quinque per Ioan. de Sylua *in tract. de beneficio. q.*7. *prima parte, mihi nu.*48. *&* 49. *& seq. vltra glos.* 1.*q.*1. *in summa.*

SVMMARIVM.

1 *Super quibus committatur simonia mentalis.*
2 *Virtutes & dona Dei, nec de iure, nec de facto vendi possunt.*
3 *Spiritus sanctus non semper remanet in homine, sed ab eo propter peccatum recedit.*
Sacerdotes mali sunt audiendi, licet non imitandi.
4 *Simonia mentalis intelligitur re assequuta, re non assequuta est peccatum, non simonia.*
Mentalis simonia deletur sola pœnitentia sine restitutione.
5 *Reliquiæ sanctorum non possunt esse in commercio.*
Saraceni deos & deas colunt, nec vetus, nec nouum recipiunt testamentum.
6 *Differentia inter ius ciuile & canonicum, quo ad commissum sacrilegium.*
Quomodo intelligunt canones sacrilegium.
7 *Quot modis capitur verbum sacramentum.*
Quæ requiratur, vt quis gaudeat priuilegijs militum.
8 *Quæ sint priuilegia militum.*
Quatuor modis diffinitur sacramentum.
9 *Sacramenta consistunt in duobus, in rebus & verbis.*
Sacramenta alia necessitatis, alia voluntatis.
10 *Sacramenta alia sunt data in remedium vnius personæ, alia in remedium totius ecclesiæ.*
Alia in remedium ad egressum de ecclesia.
Alia in remedium ad progressum.
Alia data ad pugnandum.
Alia sunt redeuntium.
Alia reiterabilia.
11 *Alia irreiterabilia.*
Character semel impressus semper retinetur.
An semel baptizatus, & coniugatus, si mortuus resuscitet, debent rebaptizari, & vxor vel alia ei debeant restitui.
Quæ sint sacramenta in quibus character imprimatur.
12 *Reiteratio vitatur propter reuerentiam sacramenti.*
Bigamia inducitur ex iteratione matrimonij.
Per bigamiam quis non potest promoueri ad sacerdotium.
Bigamus est ipso iure à diuinorum celebratione suspensus.
13 *Bigami clerici ipso iure cadunt à priuilegio clericali, & foro sæculari sunt addicti.*

Super quibus contrahatur Simonia mentalis, Cap. V.

Posito de spiritualibus, non erit incongruum, si dicemus super quibus contrahatur simonia mentalis, quibus modis, & si mens & sola voluntas facit quẽ simoniacum, prout esse videtur text. *in c. fin. de simon. gl* & Doct. *ibi glo. in c. consulere,* & ibi. Io. And. & idem Io. And. *c. nemo, super gl.* 2. *eo tit.* Abb. *d. c. consulere in fin* & idem Abb. *c. tua nos, eo. tit.* siue habeatur consideratio ad collatorem spiritualium, siue ad receptorem, videtur quod in quibuscunque rebus in quibus possit affectus animi deprauatus, & simoniaca intentio applicari, & in quibus per simoniacam mentem delinqui, aut in quibus animus bene vel male versari possit: quod super illis possit simonia mentalis contrahi & committi generaliter, nulla habita distinctione, aut differentia, cuius naturæ aut qualitatis vel conditionis existant, per Abb. *c. tua in fi. de simon.* qui tenet † quod in omnibus spiritualibus committatur simonia mentalis, per text. indistincte & generaliter loquentem, *c. fi. de simon* qui generaliter loquendo absque distinctione & specificatione debet intelligi generaliter. *l. de pretio. ff. de publ. in rem act. dist.*19. *cap. si Romanorum.* § *dicendo vero, & c. quod si dormierit.*31. *qu.*1. Id quod liquide constat, quia stante, quod mentalis simonia sit, quæ sola intentione, sine aliquo exteriori actu in animo & mente concepta, sine pactione & conuentione aliqua intra fines animi & mentis se continuerit *c. reperiuntur. & ibi gl. c. quæcunque, & ibi glo.* 1.*q.*1. Arch. *c. eos, versic. sed nota.* Goffred. 1.*q* 1. & dixi supra aliqua in quæstione, quomodo mentalis cõtrahatur. Abb. *c. ex tua de simon.* Si omnes bene considerantur rerum spiritualium species, à prima ad vltimam vel pro collatoris, vel pro receptoris parte, in vnaquaque videtur posse cadere mentalis simonia. *c. ordinationes, & c. seq.* 1.*q.*1. vbi Arch, quod clare innuũt & demonstrant verba text. *d. c. ordinationes,* ibi, ea intentione impenso, cum per intẽtionem innuitur mentalis simonia, non conuentionalis, quæ per pactum & conuentionem.

Item etiam quando quis confert beneficiũ consanguineo, animo & intentione assequẽdi, vel consequendi ex tali collatione magnificentiam, vel nobilitatem, aut aliquam recompensationem, aut denique quod aliquod bonum, vel commodum in se redundet, & secundum intellectum Alex. de Ales. & diuum Thom. 2.2. Nam principium sumendo à prima specie spiritualiũ per essentiam & secundum essentiam incorporalium, quæ fuerunt posita supra in prima specie, quod simonia mentalis, dato quod sequi possit in talibus collatio & receptio, tam per collatorem quam per receptorem in illis committi possit, nemini dubium esse debet, ex quo tam recipiens potest habere in animo & mente aliquid velle temporale dare pro consequutione spiritualium, & illud

illud cum effectu etiam dare, quam conferens pro collatione gratiæ Spiritus sancti virtutum & donorum Dei aliquid recipere. *cap. qui studet. c. sicut. 1. quæst. 1. glos. cap. ex parte, el primo de off. & potest. iudic. de leg. c. reperiuntur. 1. q. 1.* prout cecidit in Simone Mago, qui simoniæ denominationem dedit, qui habuit in animo pecuniam dare Apostolo pro collatione & consequutione gratiæ Spiritus sancti. *d. c. qui studet*, cum similibus.

2 † Verum, quia virtutes & dona Dei & spiritualia istius speciei nec de iure, nec de facto vendi possunt, quantum scilicet ad efficaciam transferendi, & acquirendi ea; quia non est hominis ea transferre, vel dare, sed Dei, non sunt contractabilia; nec conferri, aut recipi possunt nisi dono & gratia Dei tantum, non autem data pecunia, vel re temporali per receptorem, vel recepta per collatorē, prout requiritur in simonia mentali. Io. de Sylua. *in tract. de beneficio versic. Item cætera spiritualia mihi num. 52.* Quia cum ex gratia Dei sint in aliquem collata, per illum gratis & sine pretio in alium conferri debent, iuxta illud euangelicum. Quod gratis accepistis, gratis date.

Non videtur in illis possibile simoniæ commissum, aut aliquo modo considerabile quod committi possit, ex quo credere debemus, quod talia dona & virtutes habens, si in animo eius caderet, quod illa pretio vendere vellet, quod diuina virtute, & diuino mysterio tali cœlesti dono, & diuina gratia illico priuaretur, vti illo indignus, vtpote, quæ consistere non habent in homine non puram aut synceram mentem habentem, iuxta illud *in cap. Saluator.* Spiritus sancti disciplinæ effugiet fictum. *& per text. c. ostendit, dist. 4. de consecrat.* vbi glos. declarat, & interpretatur verbum Spiritus sanctus disciplinæ, &c. in versic. item si ad Baptismum fictus &c. *& per text.* qui est melior quam in toto corpore iuris, *& ibi glos. c. quærendum, de pœnit. dist. 2.*

3 † vbi Spiritus sanctus non semper remanet in homine, sed ab eo propter peccatū recedit, & si in eis semper remaneat quo ad iustitiā non tamē quo ad operandū, i. quo ad prophetandū, dæmonia eiiciendum, &c. quamuis videatur contra, *in c. quid. 1 q 1.* vbi qui recedit ab ecclesia, nec Baptisma, nec ius dandi amittit, *& per text. in c. Christus ea. causa. & q.* vbi etiam per malum ministrū dona Dei ad eos perueniunt, qui cū ea fide accipiūt. Et sacerdos quantumcunq; malus sit, ex officii potestate prophetare potest, prout de Caipha. *c. dictum, el. 1. 1. q. 1. c. prophetauit. 1. q. 1. not.* Panorm. *in rubr. de vit. & honest. cleric.* & sacerdotes mali sunt audiendi, licet non imitandi. *cap. significastis, ead. causa & q.* & licet sancta sacramenta administrentur ab aliquo simoniace, non desinunt propterea virtutem retinere, & accipienti effectum benedictionis conferre. *c. statuimus, el primo. 1. q. 1.* Et cum à Deo gratis accipiuntur, ideo gratis conferri & dari debent. *d. c. Saluator, vers. quisquis.*

Vnde si dicetur quod in talibus non committitur simonia, dicetur potius illo respectu, quod videtur impossibilis saltem humano facto sine gratia, & sine dono Dei illorum collatio & receptio, quam quod si esset possibilis & conferantur & recipiantur talia spiritualia non posset in illis committi, quia cum inanimata sint, nullus super istis potest expediri contractus: immo nec considerari, quoniam per infusionem tantum acquiruntur, Petrus And. Gam. *in tract. de permu. benef. §. 1. colum. 12. num. 75. versic. vel aliter potes*, &c. Vnde attenta impossibilitate collationis & receptionis, potest dici, quod in illis non cōmittatur mentalis, † stante quod mentalis commissa intelligitur per solam simoniacam mentem, 4
& intentionem re obtenta, & consequuta, quæ in intentione habetur sine aliqua pactione, & non per solam voluntatem, per quam peccatum mortale, non simoniam committimus, vt not. *cap. nemo, de simon.* Angel. *in summa in verbo simonia, 1. versic. vtrum sola in fine*, prout in sacerdote principaliter missam celebrante propter lucrum, & in canonico, qui vadit ad officia in choro principaliter pro habendis distributionibus, per quos in tali casu mentalis committitur simonia habitis lucro & distributionibus, quæ per solam pœnitentiam absque habitorum & consequutorum restitutione aliqua deletur. Abb. *cap. consuluisti de celebrat. miss.* Idem *in cap. significatum colum. 2. num. 8.* melior gloss. *in ca. vnico de cleric. non residen. in 6. in fin.* & est text. *in cap. fin. de sim.* licet Petr. de Pal. *in 4. sententiarum dist. 25.* allegatus per Ioan. de Sylua. *in tract. de beneficio. quæst. 7. prima parte vers.* item cætera spiritualia *num. 51.* dicat quod quo ad contrahendam simoniam de facto emi vel vendi possunt, quia Simon Magus voluit gratiam illam Apostolorum emere, & Sanctus Thomas *in 4.* dicit quod in huiusmodi spiritualibus supra naturalibus per essentiam non cadit emptio, immo nec super eis cadere potest deliberata voluntas emptionis.

Idem dici posset quod simonia mentalis haberet locum in secunda specie rerum spiritualium, si reliquiæ, quæ in aliquo loco authoritate Apostolica, aut alias canonice, vel de consensu & authoritate, seu ad id potestatem habente collocatæ, dari, concedi, transferri, aut modo aliquo contractari, aut sperari possent, † quæ nec vendi, aut modo aliquo 5
esse in commertio possunt. *l. martyres.* & ibi Bald. *in princ. C. de sacrosan. eccles.* nec in dominio alicuius esse *vt in ca. 2. de reliq. & ven. sanct.* & per Abb. *in c. nullus de iur. patro.* & quæ etiam non possunt vni dicatæ ecclesiæ, alteri ecclesiæ ad libitum concedi, vt per eundem Abb. *d. cap. nullus.* Et quæ etiam furto subtrahi non possunt, etiam ad effectum illas collocandi in honestiorem locum, vbi cōgruentius & condecentius permanerent. Item loco in quo minus decenter starent sine commisso sacrilegii, per Archid. *c. corpora dist. 1. de consec.* & per Alb. in suo dictionario in verbo reliquiæ sanctorum, præterquam si sint apud Saracenos, qui colunt deos, & deas, nec nouum, nec vetus recipiunt testamentum, quorum templa claudi præcipiuntur sub pœna mortis & bonorum amissionis. *l. 1. & 2. C. de Pagan. & Saracen.* quo casu si furto subtrahantur, non dicetur committi sacrilegium, *per text. in l. si nondum. Cod. de furt. & seruo corrupt.* prout ē conuerso dicitur de re priuatæ personæ in sacra æde existente, in qua si facta sit subtractio, aut furtum licet perpetretur in loco sacro, non est neq; dicitur sacrilegium, sed bene furti esse actionem dandum, per text. *in l. diui Seuerus. ff. ad leg. Iul. pecul.* quod intellige procedere, & habere locum secundum leges ciuiles, † quia est secus de iure canonum, 6
& constitutione Ecclesiæ, per quas committitur sacrilegium, etiam si non sacrum de loco sacro tollatur; quia sacrilegium intelligunt canones, quoties sacrum de sacro, non sacrum de sacro, sacrum de non sacro loco tollatur. *c. quisquis. 17. q 4. gl. in c. sacrilegium*

legium ea. causa & q. quæ ponit pœnas pro omni genere sacrilegii, *& gl. d. l. diui*, quæ dicit secus esse de iure canonum, pro quo vide Bart. *in dict. l. diui. & in l. si nondum, & ibi* Bal. *in vers. quæro quot requirantur ad hoc vt sit sacrilegium. C. de furt. & ibi* Sal. *in rubr. C. de crim. sacrileg.* & vide text *instit. de public. iudic.* §. *lex peculatus*, & Abb. *c. cæterum de iudic.* nam si essent reliquiæ & huiusmodi spiritualia contractabilia, aut quæ modo aliquo sperari possent pari modo prout in spiritualibus, de quibus in præcedentibus dicebamus posset dici quod & in illis quoque cadere posset mentalis simonia, siquidem collator, aut receptor illarũ modo quo mentalis contrahitur simonia illa pro pretio, aut pro re temporali conferret, aut reciperet.

De simonia mentali in Sacramentis.

IN tertia vero specie rerum spiritualium per causam & instrumẽtaliter cuiusmodi sunt sacramenta, non videtur dubium, quin in illis cadat & committatur mentalis simonia. Verum quia in iure multipliciter capitur verbum sacramentum, quod aliquando sumitur pro iuramento vti per Bart. *in auth. sacramenta puberum. C. si aduers. vendit.* & sunt etiam sacramenta militum, quæ appellantur sacramenta mi-
7 litaria. *l. fin. Cod. de veteran. lib. 12.* † & puto esse in illis sex, quæ numerantur *per glos. in l pen. ff. ex quib. cau. ma.* quæ dicit, quod sex requiruntur, vt quis sit miles gaudens priuilegiis militum, vt videlicet abstineat à negociis, quia negociari non debet miles. *C. negociat.* ne militent *libr. 12.* & milites mercatores non gaudent priuilegio militum, vti sunt milites Florentini, per Bal. *in l. in testamento in fin. C. de milit. testam* qui nec procurator esse potest. *l. militem, & ibi.* Cyn. & Doct. *Cod. de procurat. in l. milites. C. locati.* Spec. *in tit. de procurat.* §. *1. versic.* Item quod est miles, & Ioan. Andr. *in addit.* Specul. *de arbitr.* §. *2. in fin.* nisi tamen in rem suam. *l qui stipendia*, & ibi Bart. *C. de procurat.* & nisi in causa salutis animarum, vt per Archid. *c. scriptum. 6. q. 3.* vbi dicit, quod non est curandũ de apicibus iuris, vbi agitur de salute animarum. *19. q. 2.* duæ sunt leges, & nisi in causam sui numeri, vbi potest comparere & esse procurator. *l. filius fam. ex quo.* §. *veterani. ff. eod.* & nisi lite cõtestatã cum eo, vti per Spec. *dicto loco.*

Secundo quod examinetur per magistrum militum & per Duces. *vt per text. & gl. ibi. l. 1. Cod. qui milit. possunt lib. 12.* Id quod in militia videtur necessarium esse, ex quo quælibet persona non videtur militia apta, quia alii esse possunt milites, alii prohibentur, vt per Bart. *in l. 1. C. de dignitatibus lib. 12.*

Tertio quod præstet iuramentum per genium sui Principis, & per Deum omnipotentem, quod causa reipublicæ pro qua militabat, & à qua stipendia capit, mortem non euitabit, per text. *in d. l. penult. ex quib. caus. maior.* & per Vegetium, quem *ibi* gl. allegat, sed vide Cynum *in l. 1. C. de iur. & fact. ignorantia.* Abb. *in cap. nostra de procurat.* & quicquid per eam imperaretur, obtemperabit. *23. q. 1. in summa.*

Quarto ad hoc vt quis sit miles aptus ad priuilegia militibus concessa, requiritur, quod ei ensis alligetur.

Quinto quod ei in brachio stigmata, seu nota publica infigatur, vt agnosci possit, quæ hodie est tela serica rubia inter milites Cæsarianos; alba vero inter milites Gallos. Antiquo tempore erat stigma, siue impressio nominis Imperatoris in brachio, *vt l. stigmata. C. de Fabricens. lib. 12.* & per Specul. *in titul. de procurat. versic. Item quod est miles.*

Sexto erat, quod describeretur in numero seu in libro militum, & isti ita notati erant, quibus priuilegia militibus à iure multipliciter concessa competebant.

† Et quæ nam sint, & quot sint, & in quibus rebus sint priuilegia militibus concessa, vide per Spec. *d. loco.* & per Bart. *in l. neque.* §. *1. de testam. milit.* & ad quæ extendantur *in l. 1.* § *ad testamenta. ff. ad leg. Cornel. de falsis.* 8

Et alia sunt sacramẽta ecclesiæ, sed est videndum in quo sensu in casu nostro sumi habeant sacramenta, sed quia simonia committitur super illis, quæ sunt de iure ecclesiæ, & quæ sunt spiritualia, toto titulo de simonia, de tota causa, *1. qu. 1.* de aliis sacramentis præterquam ecclesiasticis dicere vel scribere inane potius, quam ad propositum esse, puto. Vnde merito quæ sint sacramenta ecclesiæ, quot sint, qualia sint, in quibus cõsistant hic subiungemus, vt melius & lucidius apparere possit quomodo in illis & in illorum quolibet cadere possit simoniæ mentalis vitium.

Sacramentum igitur quatuor modis, vt video, diffinitur, vel describitur, vt sit primo modo secundum Magistrum sententiarum, sacræ rei signum, secundum vero Augustinum *in libro de doctrina Christiana*, est inuisibilis gratiæ visibilis forma. Cui diffinitioni additur per magistrum sententiarum, vt eius imaginem gerat, & causa existat alia, secundum eundem Aug. vt sit illud in quo sub tegmento rerum visibilium, diuina virtus scire eius saltim operatur. Quarto vero modo, descriptio est Vgonis de Sancto Victore *in libro de sacramentis*, vt sit materiale elementum extrinsecus oculis suppositum ex institutione significans, ex similitudine repræsentans, ex sanctitate aliquam inuisibilem gratiam conferens. Alber. *in suo dictionario in versic. sacramenta.* Angel. *in summa eo.* & per Nicol. Plon. *in d. tract. de sacr.* Et sacramenta legis nonne septem sunt? videlicet Baptismus, Confirmatio, Pœnitentia, Eucharistia, Extrema Vnctio, Matrimonium, & Ordo. *no. per gl. c. veniens, extra de transact.* Ang. & alios præallegatos *in locis præallegatis.*

† Et consistunt sacramenta in duobus, videlicet in rebus, & verbis, ita quod sub verbis comprehendatur intentio proferentis, sub rebus facta, vt per magistrum sentent. *in 4. distinct. prima.* & sacramentorũ virtus pro salutari profecto est nobis multum necessaria, cum ipsa sacramenta sint occasio & auxilium nobis resurgendi à peccato, secũdum sanctum Thomam *in compendio Theologiæ veritatis lib. 6. c. 1.* 9

Et quibus aliqua sunt necessitatis, id est, ad salutem animarum necessaria puta, illa sine quibus homo saluari non potest, si illa ex contemptu omittat, quando haberi possunt, & sunt Baptismus, Confirmatio, Sacra vnctio, Eucharistia, Pœnitentia. Alia vero sunt voluntatis, puta Matrimonium & Ordo, quæ voluntatis ideo sunt appellata, quia est in voluntate hominis illa velle & nolle, nec ad illa ex causa salutis animarum est astrictus; quia illa omittere non est peccatum, quæ sacramenta dignitatis dicuntur, & sunt quod sine illis possumus saluari, *per gl. d. c. veniens. 22. q. 4.* §. *vlt. ad fin.* Nicol. Plon. *in tra. de sacram. in fin. præludii.*

† Et

10 † Et sacramentorum alia data sunt in remedium vnius personæ, alia in remediũ totius ecclesiæ. Quæ in vnius personæ, alia sunt data in remedium ad intrandum ecclesiam; vt Baptismus, quia Baptismus est sacramentum intrantium, *dist. 4. de consecr.* nulla præter. §. *porro, ante fin.* quia Baptismus est ianua omnium sacramentorum, de quo plene *dist. 4. ca. cum itaq. in fin. de consecrat. & per totum & extra de Baptis.*

Alia sunt data in remedium ad egressum de ecclesia, vti est extrema vnctio, quæ dicitur sacramentum ecclesiæ exeuntium. *16. q. 6. cap. ab infirmis.*

Alia sunt data in remedium ad progressum, vti est Eucharistia, quod dicitur sacramentũ progredientium. *16 q. 6 cap. qui recedunt, & cap. de his.*

Alia sunt data ad pugnandum, vti Confirmatio, *dist. 5.* Spiritus sanctus.

Alia sunt redeuntium, vti Pœnitentia. *16. qu. 7. his de pœnit. dist 4. c. 2. §. 2.*

Quæ vero in remedium totius Ecclesiæ, duobus modis considerantur: & intelliguntur, aut ad remedium multiplicationis spiritualis, id est, personarum spiritualium, aut ecclesiasticarum, & sic est ordo: aut ad remedium multiplicationis naturalis fidelium; & sic est sacramentũ matrimonii: quorum sacramentorum institutor & author fuit solus Deus. Et istorum duo instituit ante eius aduentum, quæ fuerunt ab eo post eius aduentum confirmata, Matrimonium videlicet, & Pœnitentia; vt per Nicol. Plone. *in tract. de sacramen. in præludio.* ex quibus illa sunt reiterabilia, quę semel collata, de nouo conferri possunt.

11 † Alia sunt quæ reiterari non possunt.

Et reiterabilia sunt illa, in quibus non inprimitur, aut infringitur character sacramentalis, quia character semel impressus semper retinetur & amitti non potest. *c. licite. 32. q. 7.* vbi disputat glos. An semel baptizatus, si moriatur & resuscitet, an debeat de nouo baptizari & an morte Baptismus amittatur? item an semel coniugatus, qui pariter moriatur, morte amittat sacramentum matrimonii adeo quod ei postea resuscitanti vxor & alia restitui habeant; vti de vxore Lazari resuscitati? *& c. quicquid. 1. q. 1.* vbi dicitur, quod Baptismus, quem quis semel accepit, non amittitur per eum, qui recedit ab ecclesia, vbi glos.

Quæ vero sint sacramenta, in quibus character inprimatur, dicit sanctus Bonauent. *4. dist. 6. q. 4.* qui dicit quod de septem sunt tria, Baptismus scilicet, Confirmatio, & Ordo. Restaur. Castal *in tract. de Imperat. q. 103. nu. 4. 5 & vs.* ubi vide etiam quid sit character. & per Nicol. Plon. *in tract. de sacram. in 2. cap. primæ partis n. 3.* Vnde præter ista alia sacramenta, puta, Eucharistia, Extrema vnctio, Pœnitentia, & Matrimonium, videntur reiterabilia veniente casu, puta, Extrema vnctio in articulo mortis infirmo collata semel, si articulum euadat infirmus, si ex eadem infirmitate de nouo ad articulum mortis deueniat; quia videtur casus diuersus, exemplum ponit glos. in morbo & infirmitate hydropisi eidem infirmo iteranda est vnctio. S Thom. *in 4. distinct. 23.* & fit sine iniuria sacramenti,

12 † propter cuius reuerentiam euitari debet reiteratio. *gl. in rubrica de sacram. non iteran.* Et pro iteratione sacramenti matrimonii inducitur bigamia, quæ contrahitur quando quis habuit plures vxores. *26. distinct acutius, & c seq.* si ambas tamen cognouerit, argumento. *c. debitum, de bigam.* per quem defectum siue vitium ad sacerdotium quis promoueri non potest. *c. vt bigami de bigam.* nec ex dispensatione etiam ordinari potest *c. super eo, eodem tit.* & ordinatus priuatur officio, nisi ex dispensatione tolleretur, *vt ibi,* & bigamus est ipso iure sine aliqua sententiæ declaratione, ministerio, aut officio iudicis à diuinorum officiorum celebratione suspensus. *c. de bigamis. eo tit.* † & clerici bigami 13
ipso iure cadunt à priuilegio, tonsura, & habitu clericali, & foro sæculari sunt addicti. *c. vnico de bigam. in 6.* vbi sub anathematis pœna tonsuram ferre prohibetur, & habitum clericalem.

Et in his sacramentis, & an ipsorum singulis cadere possit & committi simonia mentalis, nemini esse dubium potest; & pro maiori dilucidatione materiæ super singulo sacramento quæstionem examinabimus.

SVMMARIVM.

1 *Baptismus est ianua & necessarior aliorum sacramentorum.*
Pro baptismo & aliis sacramentis nil exigitur.
2 *Triplex est ratio quare sacramenta non vendantur.*
Paganus, hæreticus, excommunicatus potest baptizare.
Non sacerdos baptizans sine necessitate efficitur irregularis.
Esset bonũ quod quisq; addisceret formam baptismi.
3 *Quæ sit forma baptismi in forma ecclesiæ.*
Quod simonia mentalis committatur tam ex parte baptizati vel baptizandi, quam baptizantis.
4 *Forma baptismi Mediolanensium.*
5 *Baptismus est de iure diuino institutus.*
Simonia mentalis proprie cadit in illis, quæ sunt simonia de iure diuino & prohibita quia simoniaca
6 *Ratio quare sit sancitum quod pro baptismo nihil exigatur.*
Non valet consuetudo vt pro baptismo aliquid accipiatur.
7 *Sine baptismo non est salus.*
Adultus nihil dabit sacerdoti illum baptizare recusanti.
Pro infante baptizando in casu mortis est aliquid dandum pro baptismo.
8 *Quod fit ex causa necessitatis non videtur culpabile.*
Necessitas non habet legem.
In casu necessitatis suspenditur iuris dispositio.
9 *In casu necessitatis alienatur res ecclesiæ sine solemnitate.*
In casu necessitatis simoniacus confert sacramenta.
10 *Pro sacramentis sine quibus non est salus, est licitum dare aliquid.*
Clerici debent præferri laicis, in ecclesiasticis dignitatibus.
Spe præmiorum & stipendiorum seruiunt clerici.
Viuat de altari, qui altari seruit.
Nemo suis sumptibus militat.
11 *Clerici debent viuere de patrimonio Iesu Christi.*
Dignus est operarius mercede sua.
Et clerici diuites licite ab ecclesia stipendia accipiunt si ei seruiunt.
12 *Quare sit magis licitũ accipere pro conseruatione, & visitatione ecclesiæ, quam pro ordinatione clericorum.*
Clerici possunt recipere in recompensationem laboris, impensi in diuinis, & contra non dantem eis competit actio.
13 *Iudex potest recipere sumptus, licet gratis iudicare habeat.*

Quando

Quando notarius possit recipere pro suo labore.
Notarius potest retinere instrumentum quousque ei satisfiat.
Hodie competit vtilis actio notario.
14 *Quis soluit mercedem notario, emptor ne an venditor?*
Potest dari ordinanti pro ordine, dummodo datum non transcendat summam alimentorum vnius anni secundum ius ciuile.
Sponte datum respui non debet.
15 *Pro remissione peccatorum licite solui potest pecunia.*
Remissio peccatorum fit à Deo & Spiritu sancto.
Per preces iustorum facilius obtinetur remissio peccatorum.
Potest dari sacerdoti pro missa & diuino officio ratione sustentationis.
16 *Vxor Hieroboam obtulit prophetæ panes, & vas mellis, & quartam partem sicli numismatis Saul obtulit Samueli.*
Achor furatus clamidem coccineam tegulam auri ac centum ciclos.
Stater est numisma valens quatuor dragmas.
Didragma valet duos denarios.
Christus soluit tributum Cæsari.
17 *Nostri sacerdotes hodie accipiunt pretium villarum nec contentantur quinque obolis.*
[illegible]liquid datur pauperi pro oratione ad illam inducendam.
Licite datur à vexato ius super beneficio quæsitum habenti.
Clerici & sacerdotes licite locant operas suas spirituales.
18 *Clericus debet tantum tempus sibi relinquere quod diuinis vacare possit.*
In quibus clerici se exercere habent, si sibi sumptus & necessaria desint.
Paulus tempore prædicationis manu victum quærebat.
Sacerdos potest subtrahere sacramenta populo si ei non dentur alimenta.
Quæ sint honesta artificia clerico.
An expensæ clericorum minuant fructus beneficij.
19 *An quod datur clericis deseruientibus detrahatur in expressione veri valoris.*
Sacerdos qui tenetur ex officio ministrare, non potest exigere si ei necessaria non deficiunt.
20 *Tria concurrere debent vt liceat sacerdoti accipere.*
Notarius cui de publico est deputatum salarium nil recipere potest.
Simonia est aliquid accipere pro sigillo.
21 *Stante consuetudine de dando pro exequijs, etiam sacerdos qui tenetur ex officio, & qui habet victum pro suis sumptibus potest consuetum recipere, & ad illud præstandum populus cogi.*
Non est magnum dare temporalia, spiritualia seminanti.
22 *Per ordinandum aliquid dari potest ad fabricam vel diuinum cultum.*
Consuetudo inducitur spacio 10. annorum.
Ad diœcesanos spectat tollere prauas consuetudines.

De simonia mentali in baptismo. Cap. VI.

1 ET incipiendo à Baptismo, qui est, vt supra diximus, fundamentum † & ianua omnium sacramentorum Ecclesiæ, & necessarior. *per gloss. in verbo in Baptismo, & gloss. sequ. cap. præter hoc 32. dist. ibi in versic. Stephanus*, immo est ianua omnium sacramentorum, vt per glo. *c. caue. 28. q. 1.* quæ dicit, quod hæreticus, qui voluit baptizari, sed non potuit propter defectum aquæ, quod non potest contrahere matrimonium cum christiana, nisi primo sit baptizatus: quia baptismus est ianua omnium sacramentorum ecclesiæ. Dicimus quod & in illo mentaliter simonia committitur, nam aut conferens, aut recipiens habet in animo pro baptismo aliquid dare, aut recipere & non dat aut recipit: & tunc licet sit vel possit esse peccatum, vt dicit in terminis Angel. *in summa in verbo simonia 1. versic. vtrum sola circa fin.* credo tamē quod nō sit simonia mentalis, vti per. Abb. *cap. nemo de simo.* vbi ad diffinitionem aut descriptionem simoniæ mentalis addit verba opere subsequuto, id est, assequuta aut data re temporali, quæ habetur in animo: vnde sola mens deprauata sine assequutione non facit simoniam, per Ang. *d. loco*, Anan. & alios *in rubr. de simonia*, aut dat & recipit cum tali animo & intentione, & tunc cum pro collatione, & receptione sacramentorum aliquid temporale dare vel recipi, est prohibitum, *c. non satis c. consulere* cum similibus, de simonia *extra c. baptizandis, & ibi* Archid. *c. quicquid. c. placuit. c. emendari, & c. seq. 1. qu. 1.* Vbi pro baptismo & aliis sacramentis pretium vel quid exigi temporale expresse prohibetur, & Fel. *in c. in tantum de simon. versic. vltimo nota.* † vbi assignat 2
triplicem rationem, quare sacramenta non debent vendi, & si quid exigitur pro baptismo, quod est vnum ex sacramentis, immo primum, *gloss. c. veniens de transact.* simoniace exigitur. Vnde si sacerdos, vel episcopus, diaconus, laicus, paganus, hæreticus, excommunicatus, facinorosus, aut schismaticus, aut alia persona, (nam per quamlibet harum personarum videtur posse conferri & dari tale sacramentum,) *c. siue hæreticus dist. 4. de consecrat.* Immo à quocunque collatum sit, tenet & est ratum, *1. quæst. 1. quod quidam, & glos. cap. 1. de summa trinit. in glos. in verbo quocunque & per glos. in clem. vnica de baptismo in glos. fin.* per Fel. *in c. cum in ecclesia de simonia*, tamen quia regulariter nemo, nisi sacerdos baptizare habet, *ca. in necessitate cum multis cap. de consecrat. dist. 4. cap. super quibus 30. q. 3.* quia non sacerdos baptizans sine necessitate efficitur irregularis, *c. 1. de cler. non ordin.* & ibi glos. vt per Ang. *in summa in verbo baptismo*, vbi dicit, quod esset bonum quod quilibet addisceret formam baptismi, dum tamē fiat baptizatio in forma ecclesiæ, vti dictis locis & iuribus, † id est verbo 3
& elemento, & ter mergendo dicat baptizans, Petre, ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, vt per Holt. *in summa de baptismo, versic. quæ sit forma*, & per Doct. *in c. 1. de baptismo, & c. à quodam, & c. multi dist. 4. de consecrat.* Confert dico tale sacramentum animo, & intentione aliquid recipiendi temporale pro collatione: aut recipiens, vel baptizandus habeat in animo aliquid dare si sibi conferatur, & respectiue detur: aut recipiatur cum tali intentione & animo, prout fit per canonicum, qui vadit ad horas in choro, & ad missam principaliter pro habendis distributionibus, & per sacerdotem, qui principaliter missas celebrat mente & spe lucri, sine aliquo pacto simonia mentalis committitur, vt per Abb. *c. consuluisti de celebrat. miss. c. significasti de præben. gloss. c. vnico de cler. non residen. in fin. in 6.*

in 6. Abb. *cap. ex parte de officio & potestate iudic. deleg. & summa Syluestrina in verbo simonia col. 12. versic. secundum*
4 *idem*, † & vide formam baptismi Mediolanensium *in glos. in c. emendati in verbo laudandi. 1. quæst. 1.* & qui audit confessiones exhibet sacramentum hac intentione principaliter vt recipiat pecuniam, aut aliud temporale, peccat mortaliter, & simoniacus est quo ad Deum, & qui pariter ista intentione & animo dat. Angel. *in summa, in verbo simonia primo num. 6.* In simili pro baptismi collatione videtur & est de baptismo dicendum, in quo conferens & recipiens cum tali animo & intentione tradat aut recipiat aliquid.

Confirmatur, quia baptismus vel intelligatur institutus per verba, quæ Iesus Christus dixit Nicodemo. Nisi quis renatus fuerit, &c. *de consecrat. distinct. 3. c. filius*, siue quando misit Iudam cum aliis. *c. dedit 1. q. 1.* secundum aliorum opinionem; siue per illa verba, quæ dixit discipulis. Ite baptizate omnes gentes, *de consecra. dist. 4.* impropric, siue cum baptizatus est ipse à Ioanne, *de consecrat. eadem dist. c. per aquam*, siue quod quia hodie est baptismus, quod olim erat circuncisio, quæ data fuit Abrahæ, & semini eius ad probationem obedientiæ, & in signum magnæ fidei, quia credidit se filium habiturum: & vt hoc signo discerneretur à cæteris nationibus populus ille; quæ ex forma legis fiebat octaua die cultro lapideo in carne præputii instituta in remedium peccati originalis, quæ in baptismum mutata fuit, vt in sacramentum magis commune, & magis perfectum. per Richard. de Mediau. *in prima distinct. in text. in §. hoc dicendum, & §§. sequ.* ex quibus locis colligunt Doct. quid sit institutio baptismi, per Hostien. *in summa de baptismo*,
5 omni modo dico, † quod baptismus est institutus de iure diuino, & in illis, quæ sunt de iure diuino, & quæ sunt prohibita de iure diuino, & quæ sunt prohibita quia simoniaca, quæ in veteri nouoque testamento erant simoniaca à sui natura, prout vendere sacramenta, vendere ordinationem seu altare vel ecclesiam, id est, altaris exequutionem, decimas, Spiritum sanctum. Abb. *cap. qui lucro. §. extirpanda colum. pen. versic. item vendendo, & per glos. c. ex parte el primo de off. & potest. iudic. deleg* per Ang. *in verbo simonia primo versic.* vtrum sola, proprie in illis cadit simonia mentalis, secus est in illis, quæ sunt iuris positiui, & quæ sunt simoniaca, quia prohibita: in quibus simonia mentalis, quæ sola animi pœnitentia aboletur, non videtur appellari posse simonia, *per text. ibi, & glos. cap. fin. de simon.*

6 † Et vltra rationes, quas adducit Fel. *in c. in tantum de simonia versic. vltim. not* quas dicit esse tres, per quas sacramenta non debeant vendi, est cum bona ratione sancitum, quod pro baptismo nihil possit temporale exigi, quia vltra quod sacramentum in quo inuisibilis gratia continetur, pretio & præmio venundari non debet, quia quod gratis accepimus, alteri quoque gratis & sine præmio conferre & dare tenemur, *c. quicquid 1. quæst. 1.* & ibi gloss. est etiam ideo factum, quia si pretium propterea solui haberet, posset quis paupertate cogente deterritus, aut indignatione reuocatus redemptionis suæ causam despicere; *per text. ca. baptizandus, eadem causa & qu.* & per ea, quæ dicit Abb. *cap. cum sit extra de simon. in fin.* & interim moriendo gratia baptismi defraudatus, animam suam deperderet. *cap. placuit 1. quæst. 1.* cuius perditionem causam præbuerit propter auaritiam sacerdos, à quo poterit dici salus non baptizati deperdita, & ab illo occisus, cum nihil intersit, an aliquis occidat, an vero causam mortis præbeat, *per gl. cap. placuit præallegato*, & qui causam damni dat, damnum vtique dedisse videtur. *per text. cap. de occidendis. 23. qu. 5.* & per alia quæ *ibi* late allegat gloss.

Per quæ satis aperte innuitur, quod pro baptismo nihil offerri potest, immo nihil dari, & quando in contrarium esset aliqua consuetudo, quæ vti contra Canonum, & iuris dispositionem non debet attendi, cum nec debet posse facere licitum illud, quod non est permissum, immo expresse & clare prohibitum. *cap. fin. extra de consecrat. cap. non satis. c. cum in ecclesia, de simonia.* Abb. *cap. causam quæ.* de simonia quia in istis consuetudo non excusat, immo peccatum aggrauat, per Abb. *cap. non satis de simonia versic. vlt. no.* Immo nec etiam quando esset periculum, quod quis posset decedere sine baptismo, quo casu periclitaretur eius salus, puta, decedentis sine sacramento baptismi, sine quo decedens dicit text. non saluatur, nisi qui crediderit & baptizatus fuerit saluus erit. per illud in euangelio. † & sine baptismo non est salus. *cap. 1. §. pen. de summa trinit.* Archid. *c. quam pio. 1. quæst. 2.* quia est 7
inter sacramenta numeratus, quæ quando haberi possunt, ex contemptu omitti non possunt sine periculo salutis æternæ, *per gloss. cum veniens 21. quæst. 4. §. vltimo ad fin.* Nicol. Plon. *in tract. de sacram. in fine prælud.* de quo ad propositum ponit Abb. quæstionem *in cap. cum in ecclesia eo. tit.* quam conclusionem sequitur Ioan. de Sylua. *in tract. de beneficio. quæst. 7. parte prima. versic. item pro baptismo mihi. num. 55.* si presbyter nolit baptizare, nisi sibi detur pecunia, an sit ei danda, an vero sit baptismatis sacramentum relinquendum, vbi distinctione facta de adulto baptizando, qui nihil debet contribuere in isto casu sacerdoti, ex quo credit & non deficit per eum quo minus baptizetur, habetur pro baptizato, & habet intentionem bonam, quæ in baptismo specialiter exigitur. Archid. *in cap. dedit. 1. quæst 1.* sed sacramentum relinquere & omittere, vel se à laico potius baptizari facere debet.

Et de infante baptizando, pro quo itidem nihil est tribuendum, sed potius est dimittendus sine baptismo, quia non debet quis peccare, vt acquirat infans vitam æternam; quia obtentu boni non sunt mala facienda. *13. dist.* quod ait Loth, *& ibi gloss. & 46. dist.* sicut Archi. *cap. baptizandis. 1. quæst. 1.* Fel. *dict. cap. cum in ecclesia de simonia*, qui ponit regulam quam colligit ex dictis Abb. quod tunc necessitas excusat dantem temporale pro spirituali, quando est ineuitabilis, exemplum ponetem, vt *ibi* per Abb. quando infans baptizandus esset in loco vbi nulla alia persona adesset, quæ baptizare sciret, & infans esset in mortis periculo; quo casu tenet Abb. quod pecunia solui potius debet, quam infantem sine baptismo relinquere: quia isto casu ex quo, quod datur, non datur in emptionem spiritualis sacramenti; sed ad tollendum impedimentum & obstaculum sacramento factum & illatum, non videtur illicite datum, licet videatur illicite & cum simonia receptum, per quod not. Abb. *dict. cap. cum in ecclesia*, quod ex necessitate, licitum est dare aliquid pro spiritualitate, *ibi num. 5. in fine*, † quia quod necessitatis causa fit, 8
non videtur culpabile. *cap. ad limina. 30. quæst. 1.* & necessitas facit licitum, quod alias non esset, vt in translationibus episcoporum *7. quæst. 1, cap. mutationes 26. quæst. 6. cap. vltimo.* & necessitas est præceptum. *23. quæst. 6*

quæst. 6. cap. ex his. & necessitate vrgente quis potest dari curator inuitus bonis. l. de curatore. §. quæritur. ff. de cur. bon. dand. quia necessitas non habet legem. 1. quæst. 1. cap. remißionem. l. 1. Cod. de oper. liber. l. 2. de off. consul. Doct. in l 2. ff. si certum petatur, facit etiam, quia in casu necessitatis suspenditur dispositio iuris communis. l. casus, & ibi Bald. Cod. de testamen. per quod datur intelligi quod tunc debent seruari leges & iura, quando necessitas in contrarium non vrget, quæ facit probabile esse illud, quod alias esset improba-
9 bile, per Bald. in l. fin. Cod. de testamen. † & si sit necessitas celer & imminens, potest alienari res ecclesiastica sine solemnitate. Card. in clem. prima. 29. qu. de rebus eccles. non alien. Et necessitatis causa multa permittuntur, licet ius contrarium dicat. Henric. Bott. in tract. de synod. episcop parte 2. articulo 2. num. 94. tract. mihi tomo 2. Et ob necessitatem multa conceduntur, quæ alias non concederentur. Ioan. Baptist. Perus. in tract. de arbit. c. 15. lib. 9. & necessitas legem cessare facit. Odofred. in tracta de ordin iudic. num. 57. tom. 12. & existente in necessitate & paupertate ecclesia, taliter quod emere balsamum pro conficiendo chrismate & baptismo ex se non possit, à presbyteris ruralibus pro tali emptione exigere nō prohibetur, quod alias nulla existente necessitate non erat ei licitum. Arch. c. placuit. 1. q. 1. & necessitas facit, vt aliqui in ecclesiis recipiantur, qui alias non reciperentur. Arch. cap. tali. 1. quæst. 7.

Et in casu necessitatis simoniacus & fornicator conferunt duo sacramenta, Baptismi videlicet, & Eucharistiæ. per tex. & ibi glo. §. porro in verbo, sed agentibus. c. præter hoc 32. dist.

Sed contra opponi posset de eo, quod habetur regulariter traditum per Abb. in cap. dilectus filius, el secundo de simonia in versic. in glos 1. † quod vt quis recipe-
10 ret sacramenta necessaria sine quibus non est salus, licitum est dare pecuniam; id quod toleratur vt quis alliciatur ad fidem & ad salutem, vt ibi per eum, & per illud quod not cap. quid proderit, 61. dist vbi clerici in ecclesia Dei, & in castris dominicis militantes sunt, qui dignitates ecclesiæ habere debent, non laici, quibus in ecclesiasticis dignitatibus & ordinibus habent præferri, per quod videtur si dignitates ab eis auferri, & laicis dari prohibetur, eos spe præmiorum & stipendiorum militare & laborare. vbi not. clare gloss. quod spe stipendiorum licitum est ecclesiæ seruire, per quod apparet quod labor sacerdotum & in ecclesia Dei militantium, non est sine spe præmiorum. facit ad hoc text. per eandem gloss. allegatum in cap. si officia 59. dist. vbi disponitur, quod ad similitudinem & exemplum sæcularium graduum in ecclesia singulis militantibus & meritis honores & dignitates sint permissæ, melior est text. & in terminis in cap. clerici, quod est cap. pen. 1. quæst. 2. vbi secundum seruitii sui meritum sanctis laboribus clericorum Dei ecclesiæ deseruientium stipendia à sacerdotibus distribui, & quod dicit Ioan. de Sylu. in suo quem conscripsit tractat de beneficio 7. quæst. prima parte. vbi allegat Gregorium dicentem, Ecclesiasticis vtilitatibus deseruientem, ecclesiastica oportere remuneratione gaudere, mihi. colum. 8. num. 47. facit text. in cap. consuluit. distinct. 79. vbi commoda propensius & largiori manu habere debent presbyteri quam Diaconi, vbi gloss. dicit quod de oblationibus, decimis, & obuentibus ecclesiæ habent plus participare presbyteri, quam diaconi; & quod exhortatione præmiorum accendi debent & trahi. facit illud, quod habetur, quod qui altari seruit, de altaris fructibus & redditibus illius, non autem de patrimonio suo, aut de quoque alio viuere habet, per text. in cap. charitatem. 12. quæst. 2. vbi nemo suis sumptibus militare habet, & glos. in c. illi 12. quæst. 1. Innoc. & Doct. in c. episcopus de præben. Innoc. in cap quoniam in fine ne præla. vices suas. Abb. in c. postulasti de rescript. Idem in disputat. inci. Titius clericus, & text. in cap. cum secundum de præben. vbi subiungit rationem, quia videlicet, qui est assumptus ad onus, emolumentum habere debet; & repelli non debet à mercede, † quia clerici debent viuere de patrimonio Iesu Christi, cuius obsequio sunt deputati. & ad Corinthios 9. Quis militat suis stipendiis vnquam, quis pascit gregem, & de lacte gregis non manducat? Sanct. Thom. quæst. cap. de simonia. §. ad 3. versic. quis militat, licet contrarium videatur per text. in cap. clericos. 1. quæst. 2. quia clerici qui habent aliunde vnde viuant, nihil debent ab ecclesia accipere, immo si accipiunt tanquam de rebus, quæ sunt pauperum, accipientes committunt sacrilegium. & per text. in cap. sequenti. vbi quod illi, quibus sua sufficiunt, non debent ecclesiæ alimentis sustineri. sed intellige scilicet, quando accipiunt, & in malos vsus conuertunt, ac male dispensant, vt per glos. dicto cap. clericos, quæ varios dat ad text. intellectus, in dict. cap sequen. in verbo sacrilegium, secundum quos intellectus text. intelligendo cessat omnis repugnantia, quia potest intelligi, vt sit potius dictum ad exhortandum, quam ad præceptum; quia nemo suis stipendiis militare cogitur. & alias vt ibi per eandem gloss. nec labor aut seruitus debet stare sine præmio & recompensatione sua condigna, & dignus est operarius mercede sua. 12. quæst. 2. charitatem, nec tenetur quis suis sumptibus officiare. ca. cum ex officiis de præscrip. Innocent cap 3. ne prælat. vices suas. quia clerici non stipendiati, non coguntur seruire. Abb. cap. 4. de instit. & clerici diuites licite si ecclesiæ seruiunt, stipendia ab ecclesia accipiunt. Archid c. clerici. 1. quæst. 2. facit, quod habetur in glos. cap. decima. 16. quæst. 1. in versic tributa, vbi dicitur, quod decimæ soluuntur clericis siue sint diuites, siue sint pauperes, quia non soluuntur ecclesiæ intuitu personarum. facit, quod dicit idem Archid. in cap. sicut, ea. causa, & q. vbi habetur, quod diuites non debent sumere partes de bonis ecclesiæ, intellige de illis, qui corporaliter non inseruiunt ecclesiæ. Nec labor, aut seruitus debet stare sine præmio, & recompensatione sua condigna; quia ad quem spectat onus, ad illum & emolumentum quoque spectare debet. 12 quæst. 2. charitatem. c. quicunque cum aliis adductis per glos. dict. cap causam secundum. in glos. in verbo repelli, facit quia episcopus pro suo labore impenso pro visitando & conseruando potest exigere aliquid, licet pro actu visitandi & consecrandi prohibeatur. Archid. in cap. constituimus in princ. 1 quæst. 1. Idem cap. placuit. 1. quæst. 2. † vbi assignat ratio- 12
nem, quare episcopus debet habere magis procurationem suam pro consecranda, & visitanda ecclesia, quam pro ordinandis clericis; quia videlicet clericos ordinat, & ordinare habet in sua ecclesia, vbi facile expensas habere potest de domo sua, quod non erit quando ibit ad consecrandum vel ad visitandum aliam ecclesiam, quia est ei necesse prouideri de victualibus alibi, vide Angel in summa in verbo simonia, uersic. quintus casus, & Abb. in cap. cum sit extra de simonia. vbi dicit, quod procuratio ista est annexa visitationi

tioni & consecrationi, & datur non pro labore sacramenti, sed in recognitione superioritatis, & alias vt ibi per eum, vt facilius inducantur prælati ad visitandum & consecrandum vt ibi per eum. Immo pro labore, quem sustinent clerici in celebratione diuinorum in exhibendo ibi suam præsentiam, & trahēdo ibi moram, possunt nedum recipere in recompensatione damnorum aliquid, sed etiam possunt agere vt eis detur pretium, per illud, quod dicit Innocent. *cap. penult. ne prælat. vices suas, & gloss. cap. suam de simonia*, vbi Ioan. Andr. qui secundum Hostien. dicit etiam competere actionem de facto, vt per Abb. *in cap. abunde. de sepult.* vbi super hoc facit distinctionem inter clericos ecclesiæ vbi fiunt exequiæ, & clericos extraneos, id est, alterius ecclesiæ. Et exhibitis primo ac impensis mortuariis, & collatis sacramentis si deficiatur in recompensatione, aut aliis huiusmodi solitis, potest fieri compulsio contra deficientem ad obseruandum laudabilem consuetudinem. *per gl. dict. cap. suam, in c. ad Apostolicam de simonia*, concordat. *l. priuilegia. C. de sacrosanct. eccles.* vbi Bartol.

Et si ciuitas sit solita dare aliquid ecclesiæ, non potest illud per statutum tolli, per ea, quæ late per Abb. *c. abolendæ, de sepult.* Domino de Sancto Geminiano *cap. 1. versic. vlterius opponitur. de constit. lib. 6.* Ludouic. Roman *in auth. similiter. C. ad legem falcidiam, in verbo nouitu.* Idem Ludou. *in sing. suo. 442. incipiente pone populus.* Ioan. Andr. *in addit. ad Specul. in tit. de instrum. edit. eod. §. nunc vero aliqua.*

Nec possunt reprehendi presbyteri parrochiani recipientes oblationes pro certis sacramentis, etiam si eorum ecclesiæ sint plene dotatæ. Petr. de Anch. *consil. 48. incip. quia talia asserunt.* & semper est licitum sacerdoti aliquid recipere pro exequiis mortuorum, quando ei sumptus deficiunt. *1. quæst. 1. cap. iudices, & ibi gloss. cum Doct.* & pro testimonio perhibendo testes
13 possunt recipere sumptus, † & iudex, qui gratis iudicare debet, recipere tamen sumptus licite potest, per iura, quæ adducit *gloss. cap. suo de simonia*, facit quia notarius, cui certum non sit salarium, & merces de publico deputata ab episcopo pro suo labore in notanda ordinum collatione, aut rogitu illarum, potest licite & sine vitio simonię pecuniam recipere. per Abb. *cap. primo de simon.* Dec. *cap primo versic.* restringitur hæc prima limitatio de probat. vbi late ponit quando Notarius possit recipere salarium pro suo labore, licet gloss. *in cap. sicut episcopum. 1. quæst. 2.* indistincte dicat, quod siue habeat de publico notarius salarium, siue non habeat, nihil debet recipere notarius pro nota & rogitu collationis ordinis; sed episcopus habet procurare, quod sine acceptatione muneris alicuius scribatur, vt ibi per eum, quam opinionem Abb non obstante tali glos. quam ibi etiam allegat, sequitur & tenet Bertachin. *in tractat. de episc. versic.* Item *deponendus mihi. num.* 41. vbi multa ad materiam propositam allegat, pro quo etiam vide Abb. *in cap. & si quæstiones circa finem de simonia*, & quæ dicit Bart. *in l. argentarius in princ. ff. de eden.* vbi dicit quod licet non competat actio notario pro mercede, tamen poterit tenere instrumentum donec sibi satisfiat pro mercede confectionis, & pro labore, vbi subiungit quod propter communem consuetudinem notariorum hodie competit vtilis actio ex locato. pro quo etiam vide eundem *in l. 1. §. iudex. ff. de var. & extraord. crimin.* Bart. *in l. in metus. ff. de re iudic.* late Fel. *in cap. primo de simonia. not. in l. fin. Cod. de prim. argen. & in l. in sacris in fine. Cod. de proxim. sa. scrin. lib. 12.* vide Ang. *in summa in verbo simonia. 3 versic. vtrum notarius.* & vide Ioan. Fran. Pauin. *in tractat. de visitat. quæst. 4. secundæ partis num. 4. 5. 6.* vbi dicit, quod si notarius peteret pro opere suo iustum salarium, vel aliquantulum plus iusto propter facti magnitudinem, non videtur hoc prohiberi, sed in talibus locis aliquis sponte offerens non committit simoniam. *per text. in cap. dilectus el secundo eod. tit. ad finem.* maxime si sit consuetudo de aliquo offerendo, quod pietatem & deuotionem moueat, vt ibi per eum, † & quod venditor 14
sit, qui soluat mercedem notario (si tamen non sit ecclesia, quæ vendat) non emptor. vide Angel. *in authen. de alie. & emphit. §. hoc etiam colu. 9.* Cyn. & Bald. *in l. eos. C. de vsur. l. debet. ff. de edilict. edit.* facit text. *in authen. de sanct. episcopis. §. sed neque curiale, versic. sed neque clericum*, vbi licet prohibeatur per ordinatum, seu ordinandum aliquid dari ei, qui ordinat; si quid tamen sit de stilo solitum dari & consuetum, iubetur dari, & cōsuetudines obseruari, dummodo datum & oblatum non transeant summam & valorem alimentorum vnius anni, pro quo facit. *c. quemadmodum 12. qu. 1.* & ibi Gemin. & Archid.

Nec est extra propositum illud, quod habetur *in cap. sicut episcopum. 1. quæst. 1.* vbi licet ab ordinario nil possit exigi voluntarie, tamen sponte datum respui non debet, & ponit Abb. quæstionem, & concludit *in c. primo de simonia*, quod licet pro conferendis spiritualibus, quæ gratis conferri & ministrari debent, nihil possit dari, tamen quando non pro ipsis spiritualibus principaliter, sed ex charitate quadam ac deuotione aliquid confertur, licite & secure potest oblatum recipi. per text. *in c. & si quæstiones de simonia*, quia Cardinalis, qui palafrenum recipit à fratre Archiepiscopi sibi dono datum, anteaquam Archiepiscopo pallium commissum daret, de quo *in text. in præallegato. c.* & si quæstiones, non visus fuit propterea committere simoniam, & tempore receptionis alicuius spiritualitatis potest etiam fieri ei donatio temporalitatis, quæ potest recipi licite, & sine vitio simoniæ, prout legitur *in text.* vbi Abb. & alii *in cap. tua nos, de simonia.* vbi clericus petens admitti in canonicum potest offerre sua bona licite ecclesiæ, in qua petit canonicari, & illum possunt admittere clerici sine vitio simoniæ, dummodo sine pacto & conditione aliqua interueniente, vt ibi, & pro hoc vide, quæ ponit Angl. *in summę in verbo simonia versic. vtrum offerens num. 3.*

† Et pro remissione peccatorum soluitur licite pecunia in eleemosynis, iuxta illud *Danielis* 4. Pecunia tua & eleemosynis te redime. Idem Angel. *præallegato loco, versic. tertius est*, & Ambrosius ait. Peccatis tuis venundatus es, à diabolo redimet te pecunia tua. *per text. in cap. medicina, & cap. seq. de pœnit. distinct. prima.* qui dicit ad literam. & remissio peccatorum est de spiritualibus, quæ à Deo fit & Spiritu sancto. *cap. ita fit. 1. quæst. 1.* & fit per verbum Dei, & per officium sacerdotis sacrumque ministerium. *cap. remittuntur 23. quæst. 5. in princ.* immo solius est Dei, & est à Deo, non ab hominibus. Archid. *cap. Artianos. 1. quæst. 1.* & fit, & per ministri meritum obtinetur. *cap. remissionem. 1. quæst. 1.* & per glo. *in verbo*, qui per operationem, quæ dicit, quod per orationem & preces iustorum, qui sunt in ecclesia Domini facilius peccatorum obtinetur remissio. per text. quem allegat *in cap. 23. quæst. 3.* vel per vinculum charitatis ecclesiæ, per quod dimittuntur 15

tuntur peccata, *cap. ecclesiæ charitas. distinct. 4. de consecr.* facit etiam quia potest dari pecunia sacerdoti pro missa & diuino officio, quod dicit ratione sustentationis suæ, qui potest accipere pecuniam vel præbendam, non vt accipiat pro consecratione, seu pro confectione eucharistiæ, vel pro orationibus, & huiusmodi, quasi pretium eorum; sed vt stipendium eius sustentationis, vt ait Augustinus. Accipiant sustentationem suæ necessitatis à populo, mercedem ministrationis suæ à Deo. & per gloss. *in cap. significatum extra de præbend.* vide Summam Syluestrinam *in verbo simonia mihi col. 11. vers. tertio pro celebratione.* sic & Prophetæ antiqui testamenti, si aliquando accipiebant aliquid in prophetando, accipiebant illa, quæ dabantur per modum eleemosynæ ad sustentationem suæ vitæ, non ad pretium prophetiæ, nec pro actu prophetandi. Ioan. de Sylua. *in tract. de beneficio. quæst. 7. 1.*
16 *parte versic. & primo circa num. 57. per text. in cap iudices. 1. quæst. 1.* † vbi vxor Hieroboam missa à viro suo ad Achiam prophetam, vt audiret, quod futurum esset super infirmitate filii sui primogeniti infirmi, obtulit prophetæ decem panes, crustulam, & vas mellis, magis in sumptus & sustentationem Prophetæ, quam pro munere prophetiæ. Et quartam partem sicli numismatis, quæ conficit quatuor obolos, Saul obtulit Samueli prophetæ, *vt per text. & glos.* & Arch. *ibi præallegato cap. iudices habetur. & glos. in cap. denique 36. q. 2.* Et in libro Iosuæ legitur quod Achar filius Carmi capta ciuitate Hierici furatus est clamidē coccineam, & centum ciclos argenti, & tegulam auream quinquaginta ciclorum. gloss. *in cap. ecclesia. 1. quæst. 4. verbo, Hierico*, quod paruum pretium, & paruum munus seruiebat pro sustentatione prophetæ. Id quod declaratur per historiam, quæ recitatur per glo. *ibi in verbo, Saulem*, cum Saul dixisset seruo. Quid feremus viro Dei, cum iam panis deficiat nobis in cistulis, & sportulam non habeamus? cui subiungit seruus. Habeo in manu quartam partem stateris argenti; per quod designatur parua quantitas pecuniæ. nam stater est genus numismatis, quatuor valens dragmas, siue solidos, turnonienses quatuordecim, cuius quarta pars tres solidos conficiebat cum duobus quartis aliorum duorum solidorum turnonensium, in totum ad quatuor solidos non ascendens. Alias stater valet duo didragmata, didragma vero duos valet denarios vsuales. Vnde versus, Dat nummos didragma duos stater id duplicabit. vti per Archid. *cap. magnum. 11. quæst. 1.* & vide quod statere Christus noster Saluator soluit tributum Cæsari, quando misit Petrum piscari, & primo pisce extracto, ore aperto, inuento statere mandauit solui venientibus pro tributo. *Matth. cap. 18.* Ioan. Vgo *in tractat. de officio quat. prælat. §. consequenter.* per quod innuebatur, quod paruum erat illud, quod sacerdoti, & prophetæ dari consueuerat, & pro sustentatione vitæ eorum dabatur, quod licite sine vitio & peccato accipere poterant; id quod et-
17 iam innuit text. *ibi*, † nostri ergo sacerdotes si nolunt vendere prophetiam & columbam quinque obolorum tantum sint contenti mercede, qui vtinam non pretium villarum, sed quinque obolos acciperent. Facit illud, quod habetur per beatum Thomam *in quarto sententiarum distinct. 25.* vbi videtur quod possit dari licite eleemosyna pauperi pro oratione, & ad inducendum illum ad orandū pro te, vnde Sapiens. Absconde eleemosynam in sinu pauperis, & orabit pro te. Facit & illud, quod videtur licitum dari pecunia ab illo, qui ius quæsitum habet super beneficio pro redemptione vexationis & molestiæ, quæ sibi desuper infertur contra iustitiam, & pro suo iure quæsito conseruando, non tamen pro iure quærendo. Angel. *in summa in verbo simonia. 2. vers. quartus est*, & intellige si renuncians non habeat ius. Abb. *cap. cum pridem de pact.* & vide quæ diximus supra *in distinctione spiritualium in §. quædam sunt spiritualia, quæ spirituali proueniunt potestate.* Sanctus Thomas *in 4. distinct. 25.* per Doct. *in cap. dilectus. el primo de simonia.* per Abb. *in cap. Matthæus, & c. seq. & in cap. dilectus filius, de simonia, el primo glo.* & Doct. & ibi Abb. *in ca. cum pridem de pact.* Abb. *c. ad aures de simonia.*

Et clerici & sacerdotes operas suas etiam licite locare possunt. gloss. est *in cap. præcipimus. 21. qu. 2.* Abb. *cap. ad nostram de simonia, & in cap quoniam ne prel. vic. suas & in cap. suam in fin. de simonia.* qui hoc extendit etiam ad sacerdotem non extraneum & etiam ad non pauperem, immo ad abundantem, vt *ibi* per eum *in fine.* facit text. *in cap. fin. ne prel. vic. suas.* immo & literas, & agriculturam, & artificiola manualia, quo victum sibi parare possint clericis exercere præcipitur; quod videtur clerico indignum, indecorum & inconueniens, cum sint magis laicis personis conuenientia. *cap. clericus, & cap. sequ. 91. distinct. vbi not. gloss.* quod non per totum diem potest locare operas suas sacerdos propter illa verba *in text.* sine officii sui detrimento, † quia debet sibi tantum temporis relin- 18
quere, & tantū diei & temporis reseruare, quo commode diuinis vacaret, & ex quali artificiolo possit se licite sustentari vide not. *per gloss. 14. quæst. 3 in summa in glos. circa fin.* & quæ sint artificia licita sacerdoti, dicit Fel. *in cap. suam de simonia.* qui ibi allegat Specul. dicit & Abb. *in cap. suam de simonia*, vbi scribendo, pueros docendo, & quid tale manibus faciendo, clerici quibus sumptus deficiunt, sibi sumptui necessaria parare possunt, prout ibi dicit quod Paulus quoque tempore prædicationis sibi victum manu quærebat. per iura quæ *ibi* allegat. vide Angel. *in summa in 5. clericus versic. vtrum clericus.* vbi dicit quod clericus, per honestum artificium potest sibi quærere necessaria ad victum, secundum Abb. *in c. clericum de vit. & honest. cler.* facit *cap. 1. de celeb. missar. & 91. distinct. per totum*, dummodo propter hoc non se subtrahant à diuinis officiis, vbi dicit etiam de negociatione licita & prohibita clericis, vbi habetur quid sit negociatio & quid sit artificium, & ibi in additione declaratur quod inter negociationem & artificium hoc differt, quod negociari est aliquid emere & illud vendere sine mutatione carius, id est, emere vt vendatur postea carius, & artificiari est emere & mutatum vendere, vt si quis emat vimina vt faciat canistra, vt *ibidem*, vbi dicit quod licet clericus possit vti artificio, non tamen debet hoc facere principaliter propter lucrum clem. præsente de censi *cap. quanquam eod. tit. lib. 6.* quia clerici debent versari circa vitam contemplatiuam, non de mundanis habere curam, nisi quatenus sunt necessaria ad corporalem vitam. *1. quæst. 3. si quis obiecerint*, vt *ibidem*. Sed de hoc habebis in materia spoliorum *in quæst. quæ negotia sint permissa & interdicta clericis*, quem tractatulum Deo dante propediem edemus. immo si pauper sit sacerdos, qui non habeat vnde viuat, potest populo subtrahere diuina officia & exhibitiones diuinorum ac spiritualiū, nisi ei dentur pro sua sustētatione oblationes, quæ videntur debitæ, & vt debitæ exigendæ, & ad illas dandas

parro-

parrochiani sunt cogendi. per glos. *in c. omnis de consecrat. distinct. prima.* Angel. *in summa in verbo simonia. 2. vers. & si sacerdos.*

Verum pro conciliatione istorum est dicendum, quod licet dicatur pro sacramento baptismi nihil exigi debeat temporale per sacerdotem tale sacramentum conferentem, intelligi debet, quod pro sacraméto & illius collatione nihil potest licite exigi, quia esset vendere, & permutare spiritualia temporalibus, quod fieri non potest sine simoniæ vitio; sed bene aliquid sponte oblatum pro sustentatione vitæ suæ sine præuia mente deprauata & simoniaca ex parte dantis aut recipientis licite & dari & accipi potest, vt supra late diximus, & maxime per dictum Aug. Accipiant sustentationem suam à populo, mercedem suæ administrationis à Deo.

Nec propterea infertur, quin sacerdos & clerici in castris dominicis militantes, & pro ecclesiasticis vtilitatibus laborantes, & in ecclesia Dei deseruientes pro illorum seruitio præmia & dignitates iuxta mensuram seruitii & laboris habere & consequi debeant. Et quia de fructibus altaris, cui seruiunt ac de patrimonio Iesu Christi, cuius seruitio sunt deputati alimentari habeant; quia suæ militiæ stipendia habere & consequi debent, per Abb. *in cap. episcopus, de præb.* facit Cassad. *decis.* 19 *de præben.* vbi quærit & disputat, An expensæ clericorum minuant fructus beneficii,
19 † & an salarium, quod datur deseruientibus in ecclesia detrahatur in expressione veri valoris? Quia labores non debent esse sine recompensatione condigna, quia ad quem spectat onus, ad illum & emolumentum peruenire debet; vti episcopo qui pro labore suo, & pro mora, quam trahit in visitando, aliquid potest exigere, & pro consecratione accipere potest suam procurationem & clerici & sacerdotes pariter in recompensam damnorum pro mora, quam trahunt in diuinorum celebratione, & in exequiis mortuorum post tamen quam impenderunt seruitia circa diuina, non ante possunt recipere, maxime si sit consuetudo, qua stante possunt cogere deficientem in recompensatione ad seruandum laudabilem consuetudinem, prout etiam de notario dicitur, cui non sit ex publico deputatum salarium, cui est licitum sine vitio simoniæ recipere aliquid pro mercede sui laboris impensi.

Vnde distinguitur, quod aut sacerdos tenetur ad diuina sacramenta ministranda, puta quia habet beneficium & officiare tenetur, & ei sumptus non deficiunt ad sui sustentationem, & tunc exigere pro sacramentorum collatione & aliis diuinis, non potest aliquid sacerdos sine vitio simoniæ. *cap. vendentes.* 1. *quæst.* 3. *& cap. sequ. cum gloss.* quæ in verbo ministrat exponit, qui ministrare debet, per quod notatur, quod pro exequutione debiti officii, nihil exigi potest sine simonia, per Angel. *in summa in verbo simonia.*
20 2. *versic.* secundus est, vbi ponit † quod tria concurrere debent, vt liceat sacerdoti accipere. vbi vide, prout in simili de notario, qui nihil pro mercede laboris sui recipere potest, quando est ei de publico deputatum salarium, si vero non tenetur, nec habet vnde sibi suppetat sumptus ad suæ vitę sustentationem, & tunc poterit exigere pecuniam licite absque vitio simoniæ. *cap. iudices.* 1. *quæst.* 1. considerata qualitate negocii, non ordinis, sicuti faciunt, qui pro clericatu tantum, pro Diaconatu plus & huiusmodi, quia sic est simonia *arg.* 10. *quæst.* 2. *precariæ*, vt est etiam simonia aliquid exigere pro sigillo, nisi expensas ceræ, per Angel. *in summa in verbo simonia.* 3. *versic. vtrum notarius*, cum non sit inconueniens etiam clerico & sacerdoti in casu isto etiam operas suas locare, id quod facere possunt ad diem aut sub conditione. *cap. fin. ne præl vic. suas*, hanc distinctionem ponit gl. *in c. suam* vbi Abb. *de simonia*, quam sequitur & declarat Ioan. de Sylua. *in suo tract. de beneficio* 7. *q.* 1. *parte vers.* Item pro celebratione *num.* 56. & melius per eundem vers. Item pro vsu spiritualis potestatis *num.* 60.

† Et sacerdos, qui ex officio suo tenetur, qui habet victum pro suis sumptibus, qui tenetur spiritualia ministrare. *cap. sufficit dist. prima de consecr.* si tamen sit consuetudo, quod aliquid detur pro exequiis, pro mortuariis, & aliis huiusmodi licite potest ab eo datum recipi, & si deficiat, licet non competat actio ad id petendum. Tamen ibi dicit gloss. quod potest cogi populus ad honestam consuetudinem seruandam per iura, quæ ibi adducit, quod tamen intellige vt sit, prout *ibi* dicit Panorm. vt sit siquidem consuetudo de exigendo aliquid postquam sunt exhibita sacramenta & exequiæ & similia, quia tunc talis consuetudo vti non contra ius, & fauorabilis ecclesiæ in bono & æquo fundata, vti honesta & laudabilis est seruanda; & ad illam potest cogi populus, quia videtur ex mera liberalitate, & deuotione populi introducta; nec vitium, aut fundamentum vitiosum aliquod habet, sed honestum, & laudabile; quia non est magnum nec mirum si ab eo metantur temporalia, qui spiritualia seminat. *cap. si episcopus. de off. ordin. c. quoniam de off. ordin. lib.* 6. & ad illam videtur populus voluisse se obligare, & constituere illam spontaneam obligationem in recompensatione spiritualium, recognoscendo Deum in muneribus suis, & redimendo peccatum eleemosynis, & gratis spiritualibus prius exhibitis licite possunt statutæ & consuetæ oblationes & quicunque alii prouentus exigi à nolentibus & volentibus soluere authoritate superioris interueniente. Sanct. Thom. *qu. c. de simonia. §. ad* 3. *versic. quis militat.* Nec obstat illud, quod habetur *in text. in cap. sicut pro certo eo. tit.* & per Abb. *ibi*, qui videtur contrarius, quod etiam pro ordine collato non potest induci consuetudo quod aliquid detur, quod videretur contra, quia respondetur quod text. *ibi* dicit quod erat taxatum quantum isti, quantum illi, aut alteri pro horum vel pro illo ordine veniret persoluendum: quo casu ex quo sciebat quantum quis haberet soluere, & quantum quis haberet recipere, & quantum quis haberet exigere, videbatur quodammodo vti pactum factum & conuentum pro ordine conferendo, quod fieri non potest sine simonia, & sic videbatur præcedere conuentio pretii pro ordine, quando ordinandus certificatus de taxa & quantitate taxata, quam habebat soluere pro ordine quem requirebat, non respuebat ordinationem cum solutione talis taxæ, prout si statuto caueatur, quod nouiter receptus in canonicum vel monachum soluat certum quid, simonia est illud soluere per receptionem, secundum Abb. *in ca. dilectus el* 2. *eod. tit.* quia solutio videtur facta virtute illius taxationis, & non labore, per iura adducta per summam Syluestrinam *in verbo simonia. versic. quintum si statuto cauetur*, & per Hostien. *dict. cap. sicut, not.* Abb. † quod per ordinandum potest aliquid dari ad fabricam ecclesiæ, aut ad diuinum cultum, & super hoc posse consuetudinem introduci, & satis ad diui- 22

num cultum datum intelligitur, quando sit datum in sumptus & in sustentationem sacerdotis, & ecclesiasticarum personarum, quæ ad seruitia Dei, & ad diuinum cultum sunt deputatæ, per text. *cap. cum secundum depraben.* vnde sic intelligendo non obstat text. nec quod ibi notatur, nec erit sibi isto modo contrarius Abb. & consuetudo huiusmodi introducitur spatio 10. annorum, & tribuit actionem agere volenti. vt per Abb. *in cap. suam de simonia*, secus erit si sit consuetudo, quod prius fiat exactio temporalis, quam subministrentur res spirituales, quia eo casu malo & vitioso initio & fundamento introducta consuetudo non laudabilis, neque honesta, immo contra ius, & sanctorum Canonum dispositionem non est seruanda, immo vti corruptela reiicienda & abolenda. per text. *in cap. cum in ecclesia de simonia* in quibus terminis loquitur, vt per Abb. *dict. cap. suam de simonia* vbi ponit & approbat istam distinctionem, & per eundem *inc. ad Apostolicam versic.* sed si conuenit *eod. tit.* & per eundem Abb. *in cap. abolendæ. 3. not. de sepultura*, vbi per illum text. dicit, quod ad diœcesanos spectat tollere prauas consuetudines. vt ibi papa præcipit tolli prauam clericorum consuetudinem apud montem Pessulanum, qui non permittebant effodi sepulturam, nisi prius eis aliquo soluto. Nec obstant illa quæ supra adduximus de remissione peccatorum & pro excitando paupere ad orandum pro te, & pro redimenda iniusta vexatione super beneficio ius quæsitum habenti illata, quia sunt de illis quinque in quibus licite sine simonia pro spiritualibus potest pecunia solui, quæ ponuntur per glos. *in summa. 1. quæst. 1.* & declarantur per Ioan. de Sylua. *in suo tract. de beneficio 7. quæst. 1. parte. col. 8. num. 47. 48. & seq. versic. quantum ad manus.* Nec minus obstat illud, quod pro sacramentis necessariis, sine quibus homo saluari non potest, sit licitum aliquid dari, vt per Abb. dicitur, quia respondetur, quod Abb. ibi se remittit ad ea, quæ dixit *in cap. cum in ecclesia eod. tit.* vbi dicit quod si sacerdos nolit baptizare sine pecunia licite potest dari, licet illicite recipiatur quia non datur in emptionem spiritualitatis, sed vt tollat impedimentum illicite sacramento præstitum ex necessitate, qui non committit neque peccat, vbi in simili dicimus de eo, qui recipit pecuniam ad vsuram ex necessitate, qui non peccat, nec vsuram committit; quia non facit voluntarie, neque animo inducendi alium ad vsuram committendam, vt ibi per eum.

SVMMARIVM.

1. *Simonia mentalis committitur in sacramentis confirmationis, confessionis & aliis.*
De verbo consignandis.
Per quæ verba fit sacramentum consignationis.
2. *Sacerdos qui vadit ad audiendum confessionem intendens principaliter ad lucrum, simoniam committit.*
Dando, honorando, loquendo, possumus blandiri infidelibus vt conuertantur.
Syluester promisit munera omnibus, qui baptizari vellent.
Non debet pecunia dari ex pacto vt quis conuertatur ad fidem.
Sacerdos permittens ob pecuniam parrochianis alteri sua peccata confitendi, simoniam committit.
Pro eucharistia nihil datur sacerdoti, verum celebranti potest dari aliquid non in pretium sacramenti, sed in sui sustentationem.
3. *Super spiritualibus in quibus principale quæsitum est spirituale, non potest conueniri, secus vbi principale quæsitum est temporale.*
Quæ sint in quibus principale quæsitum est temporale, & quæ in quibus principale quæsitum est spirituale.

De simonia mentali in sacramento confirmationis, confessionis, extremæ vnctionis, & eucharistiæ. Cap. VII.

IDem quoque puto bene posse dici de sacramento confirmationis, confessionis pœnitentiæ, extremæ vnctionis, & eucharistiæ, pro quibus nihil recipi, aut dari potest; † & in illis prout in bapti- 1
smo mentalis committitur simonia quando cũ mente deprauata aliquid pro illis dandis aut recipiendis, conferuntur, aut recipiuntur, vti supra fuit dictum de baptismo, vti per glos. *in cap. baptizandis. 1. quæst. 1. in verbo consignandis*, quæ dicit per text. quem allegat, quod generale est, vt pro omnibus sacramentis nihil exigatur. Vnde si animo & mente aliquid exigendi, recipiendi, aut dandi confertur, aut recipitur respectiue opere sequuto in illis mentalis committitur simonia, vt late superius diximus de baptismo. est text. *in cap. non satis extra de simonia*, vbi ad literam dicitur, quod pro chrismate & olei receptione, nulla cuiusquam pretii exactio attentetur. Et pro chrismatis receptione intellige confirmationis & consignationis sacramentum. vt per glos. *dict. cap. baptizandis. 1. quæst. 1. in verbo consignandis*, id est, inquit glos. chrismandis, id est chrismate, quod est oleum cum balsamo ab episcopo sanctificatum vngendis, qui & consignandi appellantur, per text. *dict. cap. baptizandis.* nam fit per ista verba. Consigno te signo crucis, & confirmo te chrismate salutis: In nomine Patris & Filii & Spiritus sancti, Amen. per Archid. *c. nouissime de consecr. dist. 5.* nec & pro chrismate ipso pecuniæ aliquo modo exigi possunt. *cap. in tantum.* & ibi Abb. de simonia, & Paris de Puteo *in tract. de visit. quæst. 5. 1. parte num. 17. tract. tomo 3* Et si exiguntur incurritur periculum depositionis. *cap. ea quæ, de simonia & ibi glos. cap. non satis eod. tit. & cap. baptizandis. c. quicquid. cap. dictum. cap. statuimus. 1. quæst. 1.* nisi tamen in casu necessitatis & paupertatis, quo casu pecunia pro chrismate dari potest. Archid. *cap. placuit, el primo. 1. quæst. 1.* secundum aliquorum opiniones, sed text. *in dict. cap. placuit, & ibi.* Archid. hoc non dicunt, sed bene quod potest emi balsamum pro conficiendo chrismate, quod non est pohibitum ante consecrationem, vt per glos. *ibidem.*

Et pro pœnitentia & confessione tanquam sacramento & re spirituali, nihil exigi debet, *cap. quicquid 1. quæst. 1* † & sacerdos, qui audit confessionem prin- 2
cipaliter ad lucrum intendens, & animo principaliter lucrum percipiendi, committit simoniam mentalem. Angel. *in summa in verbo simonia primo versic. vtrum voluntas mihi num. 6. & cap. quam pio. 1. quæst. 2.* vbi dicitur quod ad Dei cultum nemo muneris aut pretii interuentu prouocari debet, & licet ibi per glos. dicatur, quod dando, honorando, & loquendo possumus blandire infidelibus vt conuertantur, & quod est simoniacũ si quid detur hæretico aut pagano, vt christianus fiat: & ꝙ videtur permissum, si possum me eleemosynis à peccatis redimere. Itidẽ & aliam personã posse. & quod Syluester promisit omnibus munera,

qui

qui vellent baptizari, intellige sano modo, vt videlicet sit prohibita tantum pactio, & conuentio, non alias, quia datum sponte liberaliter, deuote & causa charitatis sine pactione, non in pretium rei spiritualis, non est prohibitum: prout late supra diximus: & ibi optime declarat Archid. quia quod dicitur quod pecunia & eleemosynis si te potes a peccatis redimere, ergo & alium. Et quod Syluester promisit munera illis qui baptizari vellent; intelligi itidem debet non per pactionem, conuentionem, aut modum, per quem inducatur simonia, sed per modum licitum, & à canonibus permissum. vt per Abb. *c. cum in ecclesia de simonia*, qui ponit & disputat quaestionem, *versi. secundo quaerit.* In simili vide, quae dicit Arch. *in cap. ordinationes. 1. q. 1.* de illo canonico malae conditionis, qui authoritate Papae fuit expulsus de ecclesia ab Episcopo mediante certa pecunia conuenta, quod facit ad propositum quaestionis ibi positae. per Arch. An videlicet possit dari pecunia alicui, vt de caetero simoniam non committat, vide etiam Abb. *in cap. dilectus filius, el. 2. de simonia in versi. in glo. 1.* vbi dicit, quod non debet dari pecunia ex pacto alicui vt conuertatur ad fidem, sed bene vt ad fidem alliciatur, aliquid dari debet, gratia liberalitatis, glo. tamen ibi dicit quod bene potest dari pecunia, vt aliquis conuertatur ad fidem, & sub tali conditione possumus vxorem ducere, & duriori pensione possum aliquem onerare, vt conuertatur ad fidem; sed intellige vt declarat *ibi* Fel. & Abb. & secundum Abb. & illius declarationem & intellectum intellige tex. *& ibi glo. Io. in cap. debet, quod est pen. 23. quaest. 4.* Ang. *in summa in verbo simonia. 2. versi. vtrum licite* Io. de Sylu *in tract. suo de beneficio. quaest. 7. 1. parte*, vbi etiam dicit quod sacerdos, qui non vult dare licentiam suo parrochiano alteri sacerdoti sua peccata confitendi, nisi per pecuniam, simoniam committit, per no. per Archiepiscopum Flor. & per summistas *ibi* per eum adduct.

Pari modo dicetur de Communionis & Eucharistiae sacramento, pro quo conferendo & recipiendo nihil dari aut recipi potest sine vitio simoniae, per text. *in cap. dictum. cap. nullus, el primo. 1. quaest. 1* Ioan. de Sylua *in tract. de beneficio. 7. quaest. 1. parte*, vbi allegat credo deprauate Doctores *in cap. non satis de simonia*, qui id dicunt, & non solum datio cum effectu aut receptio est prohibita, sed mens & conatus. vt per glo. *d. cap. nullus* per iura quae ibi addicit. Et licet pro missis decantandis in quibus eucharistia consecratur, aliqui sacerdotes praebendum aut pecuniam accipiant, licite tamen sacerdos non accipit quasi in pretium consecrationis eucharistiae aut missae decantandae: hoc enim esset simoniacum, sed quasi in stipendium suae sustentationis. per sanctũ Thom. *qu cap. de simonia. § ad secundum versiculo ad secundum.* Quae etiam habent locum, & dici possunt de sacramento extremae vnctionis, pro cuius collatione, vti nihil exigi sine simonia potest. *cap. non satis & ibi* Abb. & alii *extra de simonia*, ita nihil dari aut recipi potest sine vitio simoniae. *cap. ad Apostolicam, & ibi glos. cap. cum in ecclesia cum ibi glo. de simonia.* Et ista omnia, quae supra diximus de simonia in quolibet sacramento sunt intelligenda iuxta declarationem & distinctionem quam facit pulchre Cardinalis Caietan in suis commentariis ad sanctum Thom. *q. cap. §. ad tertium*, vbi dicit quod quaedam sunt mixta ex spirituali & temporali in quibus principale quaesitum est id quod est temporale. Quaedam vero in quibus principale quaesitum est, quod est spirituale; & iuxta hanc distinctionem dicitur, † quod illa in quibus principale quaesitum est temporale possunt sub pacto poni, veluti sunt Cantoris, Organistae, quaeritur enim in eis vox artis opus, quae sensibilia ac temporabilia sunt. item aduocati & doctores cuiuscunque facultatis, qui licite vendunt & locant operas suas, quoniam principale quaesitum est in eis humanum auxilium vel ad iustitiam, vel ad scientiam. Quaedam sunt in quibus principale est id quod est spirituali veluti sunt celebratio, oratio, sacramentorum administratio, pro officio diuino seu mortuorum, praedicatio, oleum sanctum chrisma, benedictio nubentium, & eiusmodi in quibus quia principale quaesitum est spirituale & quicquid temporale in istis interuenitur, non aestimatur, nisi ratione spiritualis, in quibus nõ est licitum pacisci pactionem aut conuentionem facere & alias, vt *ibi* per eum, vbi pro intelligentia istorum videas. 3

SVMMARIVM.

1. *Ordo & matrimonium sunt sacramenta voluntaria sine quibus homo saluari potest.*
Ordo multifariam accipitur.
2. *Quid sit ordo sacer.*
Quare quatuor ordines sacri appellentur?
Ordinationes ecclesiasticae sunt septem & quae.
Tonsura est ordo secundum Canonistas, secundum Theologos non est.
Episcopus confert ordines etiam episcopatu resignato.
Ordines secundum canonistas nouem.
3. *Ad episcopum ordinarie spectat munus ordinandi.*
Casus in quibus sacerdos & abbas dant primam tonsuram.
Sacerdotium habuit originem à Deo, & est de iure diuino.
Sacerdotium fuit transfusum de Aron in Christum.
Moyses Aron in magnum, eius filios vnxit in sacerdotes minores.
An hodie Moyses & Aron si viuerent, possint quem ordinare?
Aron fuit primus, qui in lege nomem sacerdotale accipit.
Primus sacerdos fuit Abraham.
Melchisedech fuit contemporaneus Abrahae.
Melchisedech fuit Sem vocatus, filius Noe, cui cooperuit pudenda.
4. *Sem fuit à patre benedictus, sacerdos altissimi vocatus ciuitatem Hierusalem condidit.*
Heli fuit summos sacerdos.
Ordinatio & consecratio Apostolorum fuit facta à Domino.
Et ibi vide, quo tempore vna, & quo alia facta fuit.
Iacobus ordinatus archiepiscopus Hierosolymitanus.
5. *Presbyteri & rectores succedunt hodie in loco 72. discipulorum.*
Ordo sacerdotalis post Christum incoepit à Petro.
Petrus primus sacerdos post Christum.
Fuit primo Antiochiae episcopus, deinde Romae.
Matthaeus primus fuit ordinatus presbyter.
Ordo sacerdotalis est de iure diuino.
6. *Simonia mentalis committitur in ordine.*
Persona quae interueniunt in ordinum collatione.
7. *Differentia inter ius canonicum & ciuile.*
Simonia mentalis committitur in ordinis collatione.
Tribus rationibus non venduntur spiritualia.
8. *Poena mediatoris simoniae.*
Episcopus, qui pecunia ordinem dat, lepram dat.

Non verba, sed sacerdotum merita eucharistiam faciunt.
Simoniae delictum transit in successores.
Actiones poenales non transeunt ad haeredes, nisi in quinque casibus.

9. *In eo quis luit poenam in quo delinquit.*
Episcopus committit simoniam, si pecuniam accepit, ne ordinet per simoniam.
Item si ei detur ne simoniaco confirmat spiritualia.
Conferens ordinem per simoniam est ipso facto suspensus ab omnibus ordinibus.
Ab episcopo suspenso non debent accipi sacramenta, nisi in casu necessitatis.
Episcopus debet esse irreprehensibilis.
Dona Dei etiam per malos ministros, ad eos perueniunt, qui ea bona fide accipiunt.
Gratia sancti Spiritus in malo sacerdote quo ad quaedam manet, quo ad quaedam recedit.
Missae malorum sacerdotum sunt audiendae.
Qui recedit ab ecclesia, non amittit baptisma.
Episcopus etiam post resignationem episcopatus confert ordines.
Nulla legis vel hominis prohibitio impedire potest characteris impressionem.
Non vitantur sacramenta concubinariorum.
Suspensus sacerdos nihilominus conficit sacramentum.
Excommunicatus etiam conficit sacramentum sanctae eucharistiae.

10. *Etiam per malos fiunt miracula.*
Quae sancta sunt, coinquinari non possunt.
Sacramenta, purgatoria sunt cunctarum contagionum.
Vnde per sacerdotem quantumcunque pollutum pollui non possunt.
Nec laeditur sacramentum per malitiam tradentis vel recipientis.
Effectus gratiae tam per bonum, quam per malum ministrũ confertur.
Non sacerdotum merita, sed quae docent & ministrant inspicere debemus,
Sacerdos malus verum corpus Christi conficit, quia non ipse sed Deus principaliter operatur.

11. *Facilius exaudiuntur boni, quam mali.*
Orationes malorum nocent illis pro quibus fiunt.
Conferens ordinem per simoniam est suspensus ipso facto ab omnibus ordinibus, & non possunt recipi sacramenta ab eo, nisi baptisma & eucharistia in actu necessitatis.
Ordines quis habere debet, quos conferre velit.
Episcopus simoniacus suspensus non dicitur habere ordines.
Suspensio est priuatio.
Character est indelebilis.

12. *Quod non habes, dare non potes.*
Idem est excommunicatus & depositus, quod suspensus.

13. *Vendens ordinis exequutionem, vendit donum Dei.*
Clausula ipso iure & ipso facto idem important.
Clausula ipso iure non requirit sententiam.
An episcopus quem ordinat sine titulo, ei teneatur prouidere de necessariis, quousque ei de ecclesiastico beneficio erit prouisum?
Distinctio inter simoniam in ordine, & beneficio, & notorium, & occultum.
Simoniacus in ordine conferendo siue occultus, siue manifestus, est suspensus perpetuo ab omnibus ordinibus.
Simoniacus in ordine est suspensus ipso iure, nec potest missam cantare quia characterem habet vitiosum.

14. *Simoniacus in beneficio occultus, non est suspensus, sed suspendendus; notorius vero est ipso iure suspensus.*
Quomodo intelligatur notorium?
Res iudicata, non sententia habet effectum sententiae.
Sententia quae transiuit in iudicatum, idem operatur quod statutum.
Sententia & vltima voluntas est sicut legis dispositio.
Quid sit occultum, quid manifestum.
Quid fama, quid notorium & quotuplex.
Simoniacus in beneficio curato est ipso iure suspensus, siue occultus, siue notorius, secus in simplici.

15. *Poena simoniacorum quadruplex.*
Qui aliquem ordinat sine titulo ei tenetur prouidere de necessariis quousque prouideat de beneficio.
Sola promissio non pactio simoniam inducit.
Quae sit simonia conuentionalis.
Tres species simoniae.
Quod in tex. in c penul. extra de simonia, non sit commissa vera simonia.
Poena debet esse commensurabilis delicto, non maior.
Simoniae mentali de iure nulla est inflicta poena.
Ex diuersis non fit illatio.

De Simonia mentali in ordine.
Cap. VIII.

Restat modo videre de sacramentis Ordinis, & Matrimonii, quae sunt sacramenta ecclesiastica aliis sacramentis ecclesiae annumerata, † non tamen de necessariis, 1 sed de voluntariis: quia sine ipsis homo saluari potest. Et deueniendo ad vnumquodque eorum dicimus quod & in ordine quoque prout in aliis sacramentis mentalis potest simonia committi.

Et vt sciatur illud de quo loquimur, est sciendum, cum ordo multifariam sumi possit in iure, vt per Arch. *in c. cleros. 21. dist. 2. col. in versi. in eadem glos.* non sit ordo, propter multiplicem illius significatum, quod semper facere debemus ad euitandum vocabuli aequiuocationem, & ambiguitatem, in quo sensu in praesenti materia capiatur ordo.

† Est igitur ordo de quo hic intelligimus, ordo ec- 2 clesiae & sacer, ordinem sacrum hic intelligendo omnem ordinem largo sumpto vocabulo non stricto, prout intelligunt quidam de illis quatuor ordinibus, qui propter sanctitatem, castitatem & continentiam, quam inducunt & secum ferunt, ideo sacri appellantur, *glo. in summa. 32. dist.* Abb. *in c. coniugatus de conuers. coniug.* Qui diffinitur siue describitur, vt sit signaculum quoddam in quo spiritualis potestas & officium traditur ordinato, secundum opinionem Vgo. de Sancto Vict. & Magistrum sententiarum. 4. *distinct.* 24.

Et ordinationes ecclesiasticae secundum Theologos sunt septem, Magister sententiarum *in 4. dist. 24. c. 1.* videlicet Hostiariatus, Lectoriatus, Exorcistatus, Acolitus, Subdiaconatus, Presbyteratus, quibus Canonistae *per tex. in c. cum contingat de aetat. & qual.* addunt primam tonsuram, quia per illum text. tenent quod probetur, quod tonsura sit ordo. Arch. *in cap. cleros. 21. dist. in versi. in eadem glo. ibi. 9. ordinationes*, & vide eundem *paulo inferius in d. loco*, licet Thelogi teneant, quod tonsura non sit ordo, sed dispositio ad ordines, similiter & episcopatum addunt. Arch *d. loco & per text. in c. 1. de ordinat. ab episcopo qui episcopa. resig. per quem text.* patet quod episcopus licet episcopatum resignauerit, tamen ordines confert, quod non posset, si ei characterem

ěterem indelebilem non impressisset ordo episcopalis,& sic canonistæ faciunt illos nouem. Idem tenet Hostien. *in summa de ordin. ab episcopo, qui episcopa. resig.*
3 Vnde siue sit episcopus qui ordines confert, † ad quem ordinarie officium, & munus ordinandi spectat omnes in sua Diœcesi oriundos, aut in ea beneficium aut domicilium habentes. *cap. nullos de tempor. ordinat. lib. 6.* siue sit sacerdos qui se habeat super laicos sibi subiectos occasione suæ parochialis quasi episcopalem iurisdictionem, qui potest suis subiectis primam dare tonsuram. *cap. Abbas de priuileg. lib. 6.* Ioan. Andr *in cap. cum contingat de ætat. & qualit.* siue sit Abbas presbyter, & ab episcopo benedictus vel benedici recusatus, qui super suis subiectis habeat iurisdictionem episcopalem, qui possunt primam tonsuram, hostiariatum, & lectoratum conferre. 71. *dist.* 1. *cap.* 1. *&* 2. siue sit persona, cui à Papa sit data licentia ordines conferendi, vt per Innoc. *in cap. quanto de consuet.* Nam hæ omnes personæ videntur posse ordinare, & ordines conferre: potest vtique quilibet mente deprauata & animo simoniaco aliquid recipiendi ordinem conferre, & sic mentaliter simoniam committere *per text. in cap. fin. de simonia. & glo. in cap. ex parte, el primo de officio & potestate iud. dele.* facit id clarum & sine aliqua dubitatione, quia ordo ecclesiasticus & sacer videtur introductus de iure diuino, quia ordo sacerdotalis & Pontificius est de iure veteris testamenti introductus, & sacerdotium habuit immediate originem à Deo & fuit transfusum de Aaron & Christum. per Per. de Monte *in tract. de Monarchal. concil. in princ.* quia in veteri quoque testamento ordinabantur sacerdotes & vngebantur præcepto Domini, prout fecit Moyses, qui ex præcepto DEI vnxit Aaron in summum Pontificem, & eius filios in sacerdotes iuniores, *lib. Exod.* 37. *Leui,* 7. 21. *distinct. in princ.* & Aaron primus fuit principium sacerdotii, qui in lege primus nomen sacerdotale accepit, qui victimas iubente Domino obtulit. per Arch. *cap. in nouo.* 21. *dist.* pro quo vide Specul. *in titul. de ætat. & qualit.* qui ponit & quærit. An si hodie viuerent Moyses & Aaron, an possent quem ordinare, & in ordinibus constituere, vt legitur. 3. *lib. Regum,* quod domus Hieroboam, qui per pecuniam sacerdotium conferebat, propter hanc causam fuit euersa, & de superficie terræ deleta. *glos. in cap. eos.* 1. *quæst.* 1. & primus sacerdos, fuit Abraham, cui contemporaneus fuit sacerdos Melchisedech. *cap. fin. cum ibi glos.* 83. *dist.* qui Melchisedech alias Sem vocatus fuit filius Noe, qui vna cum Iaphet fratre cooperuit pudenda patris illa deridente
4 Cam fratre, † qui Sem fuit à patre benedictus, & sacerdos altissimi vocatus, ciuitatem Salem condidit, quæ alias Hierusalem fuit vocata, per Ioan. Vgo. *in tract. de beneficio.* 4. *prælat. in princ. versi. traxit autem.* Et Hely fuit summus sacerdos. *cap. licet Hely. extra de simonia.* & ordinatio Apostolorum & consecratio fuit facta à Domino in cœna, quando illis dixit. Hoc facite in meam commemorationem. *per glos. in cap. in nouo.* 21. *& dist.* & per Card. *in clem. prima. §.* 2. *&* 3. *de reli. & venerat. sanctorum,* vbi dicit tunc Apostolos fuisse ordinatos ad primum effectum conficiendo corpus Domini; ad secundum vero effectum videlicet ad absoluendum in foro pœnitentiæ ordinauit eos post resurrectionem, cum eis dixit. Accipite Spiritum sanctum. Quorum remiseritis peccata, &c. & eis ordinem episcopalem contulit in die Pentecostes per missionem Spiritus sancti vt ibi per eum, & per glo. *in cap. porro.* 66. *dist.* quæ dicit quod omnes Apostoli fuerunt episcopi, & inter eos fuit datus Pontificatus Petro, & in locum Apostolorum postea ipsis decedentibus successerunt episcopi, vti probatur per text. *in cap. legimus.* 93. *dist.* quæ glo. est magistralis ad multa, quam nor. & Iacobus fuit ordinatus Archiepiscopus Hierosolymitanus à Petro, Iacobo, & Ioanne ad ostendendum formam ordinandi. *c. porro præallegato,* † & in locum discipulorum. 72. qui fuerunt deputati post numerum Apostolorum succedunt hodie presbyteri & Rectores ecclesiæ. *cap. in nouo.* 21. *dist.* quod factum fuit in figura sicut Iacob intrauit in Ægyptum cum 70. animabus *Genes.* 46. & sicut filii Israel post exitum de Ægypto venientes in Helim inuenerunt 12. fontes aquarum & 70. palmas *Exodi.* 16. & alias vt per Io. Vgo. *in tract. de off.* 4. *prælat.* 2. *parte. §. sed est aduertendum.* Et sacerdotes erant ante aduentum Christi, prout in pagina veteris testamenti vbique legitur, & tempore Domini nostri Iesu Christi, quia cum ipse sanasset illos leprosos misit eos & dixit. Ite & ostendite vos sacerdotibus. 5

Et consilium inierunt principes sacerdotum vt caperent Iesum. & Caiphas erat princeps sacerdotum anni illius. *cap. dictum, el primo.* 1. *quæst.* 1. & puer Iesus iuxta morem & ritum legis oblatus fuit in templo Simeoni sacerdoti, *Lucæ. cap.* 1. & Zacharias pater Ioan. Baptistæ erat sacerdos. *d. cap.* 1. *Lucæ.* & Christus ipse fuit sacerdos & sacrificium. *cap. sacerdos de consecrat. distinct.* 2. Arch. *cap. in nouo.* 21. *dist.* Et ordo sacerdotalis post Christum incœpit à Petro. 21. *dist. d. cap. in nouo, in princ.* & primus sacerdos post Christum fuit Petrus. Archid. *d. cap. in nouo,* qui fuit episcopus primo Antiochiæ, inde sedem Romam transtulit. 24. *quæst.* 1. *rogauimus, cap. basilicas.* 1. *dist. de consecr.* Petr. de Monte *in tract. de Monarch. col.* 4. *versi. ex præmissis,* & Matthæus Apostolus primus fuit ordinatus in presbyterum, & fuit primus presbyter. *ca. cleros.* 21. *dist. in princ.* Marcus Mantua. *in tract. de concil. col.* 3. *n.* 23. Io. Bertach. *in tract. de episcopis in princ.* vbi late, & facit. *c. Petrus.* 2. *q.* 7.

Per quæ constat quod siue ad vetus, siue ad nouum testamentum inspiciamus, ordo sacerdotalis est de iure diuino, capiendo ordinem sacerdotalem in genere pro quolibet ordine sacro, prout de sui natura omnem ordinem complectitur. *glo. cap. qui per pecuniam.* 1. *q.* 1. & in illis quæ sunt iuris diuini, & quæ sunt prohibita de iure diuino, & quæ sunt prohibita quia simoniaca, quæ in veteri nouoque testamento erant simoniaca à sui natura, in illis proprie cadit simonia mentalis, *in glos. c. ex parte de officio & potestate iudic. deleg.* in quibus per solam voluntatem, quæ tamen non steterit in suis terminis, sed ad actus voluntatis terminos egredientes processerit, puta ad receptionem & dationem simonia committitur mentalis, *dicta glos. dicto loco,* & per Abb. *c. nemo de simonia,* vbi dat diffinitionem simoniæ mentalis, addendo illi verbum opere subsequuto, & late diximus supra in quæstione quomodo mentalis contrahitur simonia, † quandoquidem pro dandis ordinibus nihil est accipiendum, 6
quia esset vendere sacramenta, *ca. statuimus, el primo.* 1. *q.* 1. *& c. quicquid ea causa & q.* vbi pro promotionibus graduum faciendis si præmia, pretia, vel quæstus nisi sponte ablate accipiantur sciente episcopo, ipse episcopus excommunicatione duorum mensium pœna plectitur,

plectitur, si nesciente punitur talia committens, vel presbyter sit, vel diaconus, aut clericus diuersimode iuxta personæ gradum & conditionem pœna & castigatione condigna, vt ibi.

Verum quia in ordinum collatione interueniunt persona conferens, minister siue Archidiaconus, qui promouendos examinat, & notarius, qui collationis actum notat & rogat. *cap. 1. & ibi glo. de simonia*, & vltra istas personas etiam ordinandi, & ordinem recipientis, ac alia etiam persona, quæ ordinem pro ordinando procurare potest, vti mediatoris persona: per quas omnes diuersimode mentaliter simonia committi potest, stante quod pariter inuolui possint in simoniæ crimine & dans & accipiens. *ca. quos constiterit. cap. quicunque. 1. quæst. 1.* Arch. *ca. sane. 15. quæst. 3.* & quod vti punitur simoniace ordinatus, ita etiam non stat sine castigatione & punitione simoniæ ordinans. *cap. reperiuntur. cap. si quis episcopus cum cap. seq. 1. quæst. 1.* vbi late ponitur de illis, qui ordines simoniace conferunt & simoniace accipiunt, ac qui procurant vel sunt mediatores. *dict. cap. si quis in fine*, ac de pœna quæ illorum cuilibet iniungitur propter huiusmodi simoniæ commissum.

Non puto extra propositum fore inter istas personas, omissis pro nunc personis ministri, notarii, & mediatoris, pro lucidiori intelligentia, & declaratione materiæ distinctionem facere, & de persona conferentis, & ordinem recipientis aliquid dicere: quia licet dicat Abb. *in cap. quæstiones extra de simonia, mihi numer. 4.* quod si aliquid pro ordine sit donatum, non tamen ex pacto, quod non propterea ordinatio habetur pro simoniaca; & simonia non est, si assumpti ad ordines aliquid pro ordinum receptione ad fabricam vel alias ad diuinum cultum soluunt & exponunt, immo si cessant videntur compelli posse, vt per eundem *in cap. sicut pro certo extra de simonia*, & quod ratione ordinis collati aliquid licite videtur dari posse. per Arch. *cap. eos circa fin. 1. quæst. 1.* facit etiam quia de iure ciuili. C. & Authen. est taxata quantitas, quæ possit recipi & dari ab ordinato ordinanti vel suis officialibus & notariis, & denunciatur ecclesiæ, *in authen. de sanctiss. episcop. §. pro consuetudine, & colla. 9. 4. col.* vsque ad *§. sed hoc quidem pro episcopo.* & vide in tract. Prosdoc. *de comit. in tract. de*
7 *differentia iuris ciuilis & canon. numer. 139.* † vbi hanc notat esse differentiam vnam inter ius canonicum, & ius ciuile, dicendo esse aliter de iure canonico, quia esset simonia aliquid ab ordinato per ordinantem accipere, vt ibi per eum. & pro collatione sacramentorum videtur etiam aliquid taxatum episcopo, vti habetur *in cap. placuit. 10. quæst. 3.* vbi duo solidi dantur episcopo & sic ab vnaquaque ecclesia præterquam à monasteriis habet episcopus istam exactionem à iure. *cap. inter cætera ea causa, & q.* sed illa exactio non est pro collatione alicuius sacramenti, sed pro cathedratico & synodatico, Io. Vgo. *in tract. de off. 4. prælat. rubr. de exact. episcopi. 2. parte.* quia nihilominus istis non obstantibus, quæ intelliguntur, quando charitate, pia, deuotione, nulla conuentione, vel pacto, non pro ipsis ordinibus, sed sponte data & oblata, & quæ alias nihilominus esset dans daturus, vt per eosdem ibi, non debent conferri ordines, vel recipi, aut procurari animo vel mente aliquid dandi vel assequendi temporale; quia cum sint spirituales, si conferantur, recipiantur, vel procurentur, non libere cum animo & mente simoniaca, re sequuta, simonia mentaliter committitur ex parte illius, qui talem mentem aut animum habet, vti in simili late supra diximus de aliis sacramentis: quia nullo præmio, nullo pretio, mercede, aut recompensatione, sed gratis libere, sine pacto & conditione spiritualia vti gratis à Deo data & accepta sunt, dari concedi gratis accipi & procurari debent ex parte cuiusuis personæ: quia alias esset vendere, quod non est concessum. *ca. 1. cum seq. 1. q. 1.* tribus rationibus, quas allegat Fel. *in c. in tantum de simonia*: quia videlicet conferens non est dominus, sed dispensator, quia in his non concurrit neque pondus neque mensura, quia in se continent gratiam, quæ gratis habet conferri, vt ibi per eum.

Nam episcopus ad quem tale munus & officium ordinandi & ordines conficiendi spectat ordinarie. *cap. nullus de tempor. ord lib. 6. glos. in cap. periculosum de sentent. excommunicat. lib. 6.* sanctus Thom. 4. *distinct. 24.* vbi dicitur quod ad officium episcopi spectat chrisma conficere, frontem chrismare, ordinem conferre, ecclesias & altaria & virgines consecrare. *dist. 68. c.* quamuis nihil pro ordine conferendo exigere aut accipere licite potest: & si accipit, committit simoniam, & punitur. per text. *in cap. penul. de simonia. cap. quam pio. cap. sicut episcopum. 1. quæst. 2. & cap. si quis episcopus. 1. quæst. 1.* vbi ordinans si per pecuniam ordinasse conuincatur de proprio gradu & de propria dignitate deponitur, & ordinatus locum & ordinem propterea adeptum perdit: † mediator vero si sit 8
clericus deponitur, laicus excommunicatur, & qui pecunia quemquam consecrauerit, alienus sit à sacerdotio; & qui sacros ordines vendunt, sacerdotes esse non possunt. Vnde scriptum est, Anathema danti, anathema accipienti. quomodo ergo si anathema sunt, & sancti non sunt, sanctificare alios possunt? & cum in Christi corpore non sint, quomodo Christi corpus tradere vel accipere possunt? qui maledictus est benedicere non potest. *ca. quicunque ea. causa & q.* & episcopus qui pecuniam accipiendo alium ordinat, non ordinem, sed lepram conferre videtur: quia quod accepit, aurum fuit: quod dedit, lepra fuit. *cap. cum ordinaretur. 1. quæst. 1.* & merita sacerdotis sunt, non verba, quæ Eucharistiæ sacramentum conficiunt. *cap. sacerdotes. 1. q. 1.* & huiuscemodi simoniæ peccatum propter sui diram execrabilitatem transit in successores & hæredes ad exemplum Giezi serui Helisei prophetæ, cui per Heliseum dictum fuit. sed lepra Naam adhærebit tibi & semini tuo in æternum. *cap. cito ea. 1. q. 1.* quod videtur contra formam & naturam aliorum criminum, & delictorum ac aliarum actionum pœnalium, quorum actiones afficiunt tantum personam delinquentem, nec ex illis tenentur successores, nisi in quinque casibus *per glo. §. non autem instit. de perpet. & temp. act. in verbo ex maleficiis*, quamuis scriptum non legatur, quod hæredes Giezi exequutionem sententiæ Helisei præfati sustinuerint, & quod lepra percussi fuerint. per Domin. de sancto Gemin. *c. fin. 1. q. 1. circa principium.*

Et vti ordine carere debet ille, qui sit simoniace ordinatus, qui in ordine permanere non potest: ita & ordinandi potestate priuari debet episcopus, aut alius ordinans, qui pro ordine conferendo, pecuniam aut quid temporale simoniam committendo recepit. *cap. tantis. 81. distinct.* † ut in eo pœnas luat, in 9
quo deliquit. *c. qui & humanis. 12. q. 2.* Arch. *c. requisitis. 1. quæst. 7. not. in c. 2. & fin. de cler. non ordin. minist.* immo,

quod

quod plus esse videtur, committit simoniam episcopus aut persona ordines conferens, si detur ei pecuniam ne ordinet per simoniam, & ne simoniam committat, quæ simonia est ex parte eius, licet non sit ex parte dantis, vt per Ian. Bar. Brissien, *in ca. nullus. 1. q. 1.* & similiter si ei detur pecunia, ne simoniaco spiritualia confer at, per Abb. *in c. cum in ecclesia in fin. de simonia,* & conferens ordinem per simoniam est ipso facto suspensus ab omnibus ordinibus, *text. & ibi glo. cap. si quis à simoniacis 1. q. 1. glo. in §. verum. 32. dist.* vnde ab eo non deberet recipi sacramenta, nisi in articulo necessitatis Baptisma & Eucharistia *d. glo.*

Et quia Episcopus sine crimine & graui peccato esse debet. *cap. Apostolus Paulus. 81. distinct. melior text. in cap. vnum ærarium. §. nunc autem, in fin. 25. distinct. & text. in cap. si quis omnem. § item episcopum. 1. q. 7.* vbi dicitur oportere episcopum irreprehensibilem esse, &c. hic quæri posset. An si esset episcopus simoniacus posset alicui valide ordinationes conferre? quod videretur posse, & ordinis collatio tenere deberet: quia etiam per malum ministrum dona Dei ad eos perueniunt, qui ea cum fide accipiunt. *cap. Christus. 1. quæst. 1.* & sacerdos quantumcunque sit malus ex officii potestate prophetare potest, prout legitur de Cayphа. *cap. dictum, el primo. 1. quæst. 1. ca. prophetauit, ca. causa & q.* per Abb. *in rub. de vita & honest. cleric.* quia gratia sancti Spiritus manet quo ad quædam, & quo ad quædam recedit. *glo. in cap. connubia. 32. q. 2. in verbo præsentia* & sacerdotum etiam malorum missæ audiendæ sunt, per glo. *in ca. multi. 1. quæst. 1. in verbo spernunt,* & sacerdotes mali sunt audiendi, licet non sint imitandi. *cap. significationes. 1. quæst. 1.* & in terminis materiæ nostræ licet sancta sacramenta sancte ministrentur, non desinunt propterea virtutem in se retinere, & accipienti effectum benedictionis tribuere & conferre, *cap. statuimus, el. primo. 1. quæst. 1* & qui recedit ab ecclesia, nec baptisma, nec ius dandi illud amittit. *cap. quicquid 1. quæst. 1.* & episcopus licet episcopatum resignauerit, tamen si post resignationem ordines contulerit, quia ei indelebilem characterem ordo episcopalis impressit, tenet collatio ordinum facta. tex. est *in cap. 1. de ordinat. ab episcopo, qui episcopatum resign.* facit, quia nulla legis, aut hominis prohibitio impedire potest characteris impressionem. glo. *in verbo infirmitatis in cap. prouida de elect. libr. 6. in clem.* prima in verbo initum *de elect. glos. pen. cap. post translationem de renunc.* Imol. & Abb. *cap. quanto de consuet.* Fel. qui multos allegat *in cap.* per tuas, *el. 2. de simonia versi. quarta conclusio,* & secundum decretum factum *in Concilio Constantiensi,* quod incipit, *insuper ad vitandum, &c.* non tenentur fideles vitare sacramenta concubinariorum, aut diuina eorum: & suspensus sacerdos nihilominus conficit sacramentum suspensione non obstante, *per text. cap. dictum. cap. non nocet. cap. multi. 1. quæst. 1.* & per ea quæ adducit Fel. *d. cap. per tuas præallegato loco,* & per Abb. *in cap. consuluisti in fin. de consecrat. eccles. vel alta.* vbi dicit, quod excommunicatus conficit
10 sanctum sacramentum Eucharistiæ, † & etiam per malos aliquando miracula fiunt. *cap. teneamus. 1. quæst. 1.* & hæretici & præcisi ab ecclesia conferunt vera sacramenta, licet non gratiam propter peccata recipientium sacramenta ab eis contra prohibitionem ecclesiæ. S. Thomas *in 4. dist. 25.*

Et cum quæsitum esset, An esset vtendum ordinationibus, & reliquis sacramentis à criminosis exhibitis, vti ab adulteris vel sanctimonialium violatoribus? fuit per Vrbanum Papam responsum ordinationes & reliqua sacramenta talium si non sunt ab ecclesia schismate vel hæresi separati sancta & veneranda. *cap. præter. §. ad hoc. 32. distinct.* nec immerito, quia aliquis quantumcunque pollutus sit, non potest sacramenta diuina polluere, quæ purgatoria cunctarum contaginum existunt; quia quæ sancta coinquinari non possunt. *cap. fi. 15. quæst. vltima.* & paulo post *in eodem text. d. §. de hoc,* baptizat siue bonus, siue malus, & postea non abhorret columba mysterium malorum, sed respiciat domini potestatem, facit quia propter malitiam vel tradentis aut recipientis sacramentum non læditur. Arch. *in ca. sacramenta. 1. q. 1.* & siue bonus siue malus sit minister per vtrunque effectus gratiæ confertur. *ca. si iustus. 1. q.* . quia non sacerdotum merita, sed quæ docent & ministrant inspicere debemus. *cap. significasti. . q. 1. & ca. præcedenti,* & quilibet sacerdos siue bonus, siue malus verum corpus Christi conficit, quia non ipse, sed Deus principaliter operatur, vt. *cap. panis de consecr. dist. 2.* † licet facilius exaudiantur pro his, pro quibus orant boni quam mali. *cap. ipsi sacerdotes. 1. quæst. 1.* immo *in glo. in cap. ingratibus. 3. q. 7.* dicit, quod orationes malorum nocent illis, pro quibus fiunt, quod intellige & limita, vt per Abb. *in repet. § qui vero ca. extirpandæ de præben. & dignit. num. 4.* quando quis eligit malum suis moribus conformem ex certa scientia, vide pulcherrimum text. *in cap. secundum. 19 distinct.* ibi baptizati & ordinati ab Acatro hæretico fuit bene baptizati, & ordinati ex pulcherrimis rationibus quæ ibi adducuntur. 11

Istis tamen non obstantibus in casu isto est expressum, quod conferens ordinem per simoniam, & simoniacus in ordine conferendo est suspensus ipso facto, perpetuo ab omnibus ordinibus, per text. *& ibi glos. in c. si quis à simoniacis. 1. q. 1. per gl. in § verum. § præter hoc 32. distinct.* Fel *in c. per tuas versi. secunda conclusio de simonia.* Vnde ab eo non possunt nec debent recipi sacramenta: nisi baptisma & eucharistia in articulo necessitatis secundum gl. *d. § verum,* nec est sine ratione, quia si est ab ordinibus suspensus, prout in initio commissæ simoniæ, qui est in ipsa sui radice vitiatus & intus ordo sacerdotalis ortus occidit. *cap. quibus damni in princ. 1. quæst. 1.* Abb. *c. inquisitionis de accusat. mihi. num. 3.* qui ex eo tempore quo crimen simoniæ commisit, & ipsa origine sua damnatus. *glo. in cap tanta de simonia. ca. cum liqueat. & ibi glo. 1. quæst. 1.* non debet in alterum posse ordines conferre, qui ordines non habeat, quia ordines habere debet, quos conferre velit, & nemo dat quod non habet. *1. quæst. 1. c. gratia,* per Innoc. *cap. quanto de consuet.* vbi posita quæstione. An possit Papa dare licentiam non episcopo ordines conferendi sacros, tenet quod sic, modo talis, qui habeat conferre, illosmet ordines habeat, quos conferre velit. Quod dici potest non esse in simoniaco episcopo suspenso, qui non dicitur habere ordines à quibus est suspensus, & qui ordines exercere non potest, quia per suspensionem intelligitur priuatus ordinibus & officiis, à quibus est suspensus, ex quo suspensio est priuatio officiorum & beneficiorum simpliciter vel ad tempus cum spe dispensationis, vt per summam Syluestrinam in verbo degradatio *in princ.* per Richard. de Mediauil. *supra quarto sentent. distinct. 7. articul. 2. versiculo secundo quæritur, & versiculo sic patet in fine,* quod intellige quod sit suspensus quo ad executionem ordinum, quod illos non potest exercere, vel

exequi;non quo ad characterem, qui est & videtur indelebilis,nec ordinum exequutionem, quam non habet in alium potest conferre,vt late per diuum Antoninum Floren. *in suo tract. de suspensio. c. 4 num. 11. versi. Item ordinati*, & à tali simoniaco non possum nec debeo ordinem suscipere, quia talis perdit exequutionem *glo. c. per tuas de simonia, & ibi text.* vbi Fel. & Abb. & melior text. *quam sit in corpore canonum in ca. donatum.* 1. q. 7. † vbi quod quis nõ habet, dare non potest. Vide
12 D. Ant. Florent. *praallegato loco*, qui dicit, quod quo ad characterem suspensi hæretici & schismatici ordines conferunt, &c. quo ad vero ordinis exequutionem, quæ peruenit à Deo, non, per Abb. *cap. extirpanda. §. qui vero de praben. col. pen. versic. Item vendendo*, & paulo post versiculum *& sic Giezi*, pro quo vide summam Syluestrinam *in verbo ordo. 4. versiculo septimo* quæritur, vbi dictum Innoc. impugnat, & distinguit, vt in eisdem terminis est & habetur excommunicatus, & depositus, quia id de eis dici debet, quod de suspenso dicitur, per ea quæ dicit Abb. secundum opinionem Inno. *in c. per tuas, el secundo de simonia versiculo ex pradictis.* simoniacus vero iam antea existens, sed ordinem simoniace conferens, est ipso facto ab ordinum collatione suspensus, vt pe... xtum, & ibi Abb. *versiculo secundo not. de simonia ca. ... ltimo.*

Et ad contraria responderi posse puto, quod licet mali sacerdotes vera sacramenta exhibeant, & illa in alios transfundant, & Saulus Rex malus prophetauerit, & sacerdos malus licet non sit imitandus, est tamen audiendus, & sacramenta licet simoniace ministrata, tamen effectum benedictionis conferunt; & qui recedit ab ecclesia, neque Baptisma neque ius dandi Baptisma amittit; immo illud retinet omni tempore, & quod prohibitio hominis vel legis, non impedit characteris impressionem. & episcopus, qui episcopatum resignauit, nihilominus ordines confert, & tenet collatio, & malus sacerdos vel alias suspensus, nihilominus Eucharistiæ sacramentum conficit. & hæretici etiam vere conferunt sacramenta, & quod homo pollutus non potest polluere sacramenta, & quod sacramentum non læditur propter malitiam tradentis aut recipientis: tamen in casibus canonum, & capitulorum supra adductorum, sacerdotes licet fuerint mali, & criminosi, tamen non fuerunt condemnati aut ab ecclesia præcisi, adeo quod ab huiusmodi sacramentorum exequutione & administratione videantur interdicti, quia quousque tolerantur ab ecclesia, non sunt eis sacramenta interdicta: & licite illa administrant. per glo. *in c. multi, 1. q. 1. in verbo spernunt. & text. in c. fin. & ibi glos. 15. q. 7.* quia ibi inquit text. mali bona administrando se tantummodo lædunt, & fax accensa sibi detrimentum præstat, quæ aliis lumen in tenebris administrat; sumite ergo intrepidi ab omni sacerdote Christi mysteria, &c. & non omnia crimina impediunt ordinis exequutionem, aut beneficii retentionem. Abb. *ca. in quisitionis mihi num. 3. col. 1. de accusa.* & licite id exercere possunt officii potestate & ratione sacerdotalis dignitatis, cum Spiritus sanctus sequatur in similibus non personam digni, vel non digni, sed ordinem traditionis, vt in Caypha, qui potuit ratione dignitatis, & officii potestate, quia erat princeps & Pontifex sacerdotum anni illius prophetare, non obstante quod fuisset interfector Saluatoris. *c. dictum, el primo. 1. q. 1.* & quod dicitur de sacerdote suspenso, qui nihilominus suspensione non obstante conficit, intelligendum est de suspensione iuris, quo ad se tantum, non de suspensione hominis, aut iudicis, pro qua suspenditur etiam quo ad alios, vt per Arch. Floren. *in suo tract. de suspens. cap. 1. in fin.* & quod dicitur de Concilio Constantiensi, intellige quousque non fuerant per Prælatos denunciati vt euitentur, vt per diuum Antoninum *in tract. de suspens. c. 3. in fine.* Vnde non tangunt aut aliquo modo percutiunt casum simoniace ordinantis, in quo est expresse prouisum, quia est ab ordinibus & ordinatione suspensus, vnde ordines conferre non potest, ex quo vti suspensus ordines non habet, nec tenet collatio quo ad ordinis exequutionem, quæ peruenit ex dono Dei, non ex dono Papæ. per ea quæ dicit Abb. *in repet. §. qui vero extirpanda col. pen. versicu. & sic Giezi nu. m. 53. circa fin. & melius versicu.* † Item vendendo ordinis exequutionem, videtur 13
vendere donum Dei &c. *ead. col. & num. eo. de praben. & dign.* licet quo ad impressionem characteris quæ impediri non potest, valeat, vt per Fel. *c. per tuas versi. quarta conclusio & alias ibi de simonia.*

Immo quod videtur contra, omnes simoniaci videntur suspensi ipso iure, nedum prælati simoniace ordinantes *c. reperiuntur, & c. à quibusdam. 1. q. 1.* & simoniacus non videtur ipso iure suspensus, sed suspendendus. *ca. sicut simoniaca, & cap. si quis dator & c. seq. 1. q. 3.* vbi dicitur eliminari debet & repelli de ecclesia Dei simoniacus, & quod simoniacus debet anathematis iaculo percuti, & *in d. ca. sequen.* dicitur quod quicquid gratia turpis lucri acceperit, restituere cogitur. per quod apparet, & clare constat, si habet puniri, & si habet restituere, quod habet in hoc requiri & interuenire factum, ministerium, & officium iudicis, quod interuenire non habet, si ipso iure est punitus & suspensus, quia non exigeretur aliquod ministerium, aut officium personæ, vbi lex supplet pro facto & ministerio hominis; quia clausula ipso iure & ipso facto, quæ idem sunt, & idem important, vt per Bar. & Alex. *in l. 1. ff. de his, qui not. infam.* non requirit sententiam aut ministerium iudicis aut hominis: immo ipso iure & ipso facto experiuntur, id est, sine sententia. *glo. & Doct. in l. iubemus. §. Iconomus. C. de sacrosan. eccl. in l. iuris. C. de iurisdict. omn. iud.* Batt. *in l. Meuius. §. duobus de leg. 2* Bal. *in l. 1. C. de secun. nupt.* Arch. *in ca. fœlicis, extra de pœnit.*

Immo nec videntur suspensi perpetuo, sed ad tempus, per text. *in ca. penult. de simonia.* vbi apparet, quod si episcopus ordinauerit aliquem prouisione vel iuramento ibi facto per ordinatum seu melius per ordinandum, de illum non inquietando, aut molestando pro prouisione, quam ei tenetur facere episcopus, qui illum ordinauit sine titulo, quod facere non debet: & si ordinat ei tenetur prouidere de necessariis, quousque ei de ecclesiastico beneficio prouideatur. *cap. cum secundum Apostolum de praben. & dign.* & suspenditur tantummodo ad triennium à collatione: & sic in eo plectitur & punitur in quo deliquit, *vt per glo. & text. ibi.* Immo videtur quod non suspensione puniatur simoniaca, sed excommunicatione. *c. reperiuntur. 1. q. 1.* & spoliatione omnium bonorum. *23. q. 5. c. de liguribus & detrusione in monasteria.*

Sed pro solutione istorum contrariorum, & pro illorum reconciliatione & concordatione, puto quod erit necessarium distinguere, quod vel episcopus aut ordinator est simoniacus in ordine conferendo, aut in beneficio, & aut est notorius, aut occultus. primo casu siue sit occultus, siue sit notorius, est suspensus

pensus ab omnibus ordinibus & perpetuo. *per text. & Abb. cap. per tuas, versiculo secundo membro*, & ibi Fel. *simonia. & per text. cap. reperiuntur, & cap. quibusdam. 1. quaest. 1.* quae loquuntur proprie in terminis episcoporum, aut aliarum personarum ordines conferentium, inde non obstant, *& per text. iuncta glo. in cap. à simonia praeallegato, & alias*, vt per Abb. *d. cap. per tuas.* Arch. *in his 50. distinct. num. 8. glo. in cap. nullus. 32. dist.* Sanctus Thomas. *2. secundae. q. cap. art. vlt.* Idem S. Thomas *sent. dist. 25. quaest. 3. argum. in fin.* Id quod procedit non solum quando episcopus accipit pecuniam vt ordinet & pro ordine, sed etiam quando accipit vt ordinandum non ordinet. per Archid. *in c. nullus in fin. 1. q. 1.* Et in hoc casu non dispensatur, nisi per Papam. per Abb. *c. si quis 1. 5. de simonia.*

Nec obstat illud, quod habetur *in cap. ex tua de simonia*, vbi videtur apparere de contrario, quod videlicet simoniacus in ordine non sit suspensus, si sit occultus, quod videtur, quia ibi simoniacus, qui mediante solutione solidorum sex ad ordinem sacerdotii fuit praesentatus, quia erat occultus, & non manifestus, praecipitur, quod secreto inducatur ad ordinem alicuius religionis, & secreta iniungatur poenitentia. Nec etiam videtur conueniens quod notorius & occultus simoniacus sint vna eademque poena puniendi, & quo ad poenam inter se differre non debeant, quando in qualitate criminis sint inter se differentes non parum: quia multo plus in eodem crimine peccauit & deliquit, qui palam & notorie delinquit & peccauit, quam qui clam & occulte, & paruum delictum magnam poenam non requirit, quia poena habet esse delicto commensurabilis, ne quis in plus luat quam deliquerit, ne maior sit poena delicto, *21. quaest. 1. cap. afferamus. cap. quaesiuit de his quae fiunt à maiore parte capituli.*

Sed responderi potest quod considerata infectatione ordinis, causata à simonia in ordine commissa. Idem est in occulto, quod est in notorio, & tantum est simoniacus occultus, quam sit notorius. Vnde cum inter se ista consideratione non differunt, poena etiam & castigatione debent non differre, paribus existentibus delictis.

Sed ad obiectionem responde, & solue, vt per glo.
14 *in cap. accusatum de simonia*, † vbi dicit simoniacus in ordine quantumcunque sit occultus est ipso iure suspensus, nec potest missam cantare, quoniam ipsum characterem habet vitiosum, intelligens ibi quod si sit occultus, est suspensus quo ad se, si notorius, est suspensus quo ad omnes.

Simoniacus vero in beneficio si quidem sit occultus, non est ipso iure suspensus, sed detecto & verificato vitio & crimine simoniae est suspendendus. *arg. cap. 2. & 3. 1. quaest. 3.* si vero est notorius, est ipso iure suspensus, *per not. in verbo verum. cap. praeter hoc. 32. distinct.* Abb. *cap. per tuas de simonia, versi. tertio membro.* & notorium intellige vel per confessionem sponte factam, vt per Abb. *in cap. consuluit extra de vsuris, versi. an autem*, vel per probationem .i. sententiam, quae etiam sit nulla, appellatione suspensa & iudicatum, facit, quia non sententia, sed res iudicata effectum sententiae habet. *cap. quo ad consultationem & ibi* Doct. *de re iud.* Alex. *consi. 136. 2. parte*, quia sententia quae in iudicatum transiuit idem operatur quod statutum. *glo. in l. prima in glo. 1. ad finem. C. quando prouocare non est necesse.* & sententia & vltima voluntas est, sicut & legis dispositio. *cap. cum super & ibi* Doctor. *de re iud.* Alex. *in l. non est de pig. act. & in l. impossibilis de verbor. obligat.* Vel per rei euidentiam, vt per glo. *in cap. manifesta. 2. quaest. 1.* quae declarat quid sit occultum, quid manifestum, quid fama, & quid notorium & quotuplex etiam sit notorium, vbi Arch. *& in capitulis sequ.* vide glo. *in cap. insinuatum in verbo notorium de simonia, extra* & per Abb. *in cap. euidentiam, extra de accusat.* & vide D. Antoninum Archiepiscopum Florent. *in suo tract. de suspensione*, qui tenet contrarium. nam qui committit simoniam in beneficio, vel occultus sit simoniacus vel notorius nihil refert, quia est ipso iure suspensus. sed hoc intelligit in beneficio curato, quod est secus in beneficio simplici, quod ideo forte propter qualitatem beneficii curati, aut dignitatem habentis, in quo idem peccatum respectu qualitatis grauius ponderatur, quia gradus altior grauat delictum. *glos. in cap. nullis. 1. quaest 1.* sed melius dic quod id est propter ordinis executionem, quam habet beneficium curatum, vnde in eo commissa simonia in ordine commissa videtur. vide D. Antoninum *dict. loco 2. cap. versi. qui recipit beneficium.* Ad illud vero, quod dicitur, quod simoniaci puniuntur alia poena, quam suspensionis, puta, quia spoliatione bonorum, excommunicatione, detrusione in monasteria, &c. distingue, vt per glo. *in summa prima. quaest. 1.* quae dicit, † quod poena simoniacorũ est quadruplex, quam 15
vide.

Nec obst. illud *de capit. penultimo de simonia.* vbi episcopus ordinans pro promissione sibi facta, suspenditur ad triennium, quia ex quo ordinans quis sine titulo & sine beneficio tenetur ei ad prouidendum de necessariis, vsque quo sit ei prouisum de beneficio ecclesiastico. *cap. cum secundum Apostolum extra de praeben.* vbi Abb. *facit cap. sanctorum 70. distinct.* vbi non tenet ordinatio facta sine titulo, quia promissio per eum de illum super prouisione sibi facienda de non molestando, vel inquietando facta episcopo, si illum ordinat, quae simoniaca est, nulla est, quia non debet ei aliquid promitti vel remitti, vt ordinem conferat; quia est pretio ordinem vendere, quod non licet, vt late supra diximus. Et ius non acquiritur ordinato ad prouisionem huiusmodi, nisi quatenus modo licito & debito, non per modum simoniacum praesentetur, aut ordinetur. Vnde cum ius ad prouisionem non acquisierit, nec acquirere potuerit, quia modo non licito fuit praesentatus aut ordinatus, nihil fuit quod promisit aut remisit, quia promisit vel remisit, quod non habuit, & quod adhuc non acquisiuit, nec acquirere potuit mediante tali illicita promissione, vel illicito iuramento, quae acquisitionis actum sibi impediuit & vitiauit.

Vnde stante hoc nihil effectualiter fuit datum vel remissum, quia datum, promissum, vel remissum, nihil fuit. Vnde quia simoniacus vere isto modo conferens non est, non est punitus suspensione, prout est & esse debet, alias realiter vere & cum effectu aliquid pro ordinando, & pro ordinibus conferendis recipiens. Verum pro prauo & malo effectu, quem habuit ad actum exteriorem promissionis vel iuramenti producto siue subsequuto opere & effectu, nõ est impune relinquendus delinquens, quia etiam sola promissione, & sola pactione videtur committi simonia. Arch. *cap. eos. 1. q 1. n. 4. cum Apostolis ad illum*, Abb. *in cap. veniens extra de simonia*, licet non sequatur traditio vt ibi per eum. & credo quod ista sit simonia, conuentionalis, quando non fuit sequuta rei traditio, & rea-

qui dicit, quod verbum studuisse, debet exponi cum animi sollicitudine, & animi applicatione, vbi etiam dicit, quod in statutis verbum studiose importat malum animum, vt ibi per eum. Nec intelligas per hoc, quod simpliciter animus & affectus simplex inducant simoniam, sed adde opere subsequuto, vt per glo. *in d. cap. qui studet. 1. quaest. 1.* quae cum videret quod modo aliquo posset dubitari quod verbum studet, posset intelligi de nudo studio, & de nudo voluntatis desiderio, tacitae obiectioni respondendo & declarando, dixit & addidit verba cum effectu. Idem repetit glo. *in cap. quicunque. 1. quaest. 1.* verba enim sunt intelligenda & accipienda cum effectu vt ibi per eum, &
2 per not. *in cap. qualiter de pact. extra,* † quia nuda voluntas, & nudus animi affectus prauus, licet peccatum etiam mortale faciat, & quoad Deum, qui cor hominum & mentem non manum vel alium actum considerat. 14. *quaest. 5. cap. si quid ministret,* & qui animo & intentione mala offendunt grauiter peccant aut delinquunt, non faciunt ob hoc tamen simoniam mentalem, nisi assequuta, & obtenta re, quae desideratur & sequuto effectu, vt per Angel. *in summa in verbo simonia primo. versi. vtrum sola circa fi.* & per Innocen. *cap. ex parte de off. & potestate iudic. deleg.* & per Ioan. Bapt. Cacialup. *in tract. de pension. quaest. 19. col. 2. circa med.* Et pro ordine ecclesiae assequendo indubitanter committitur simonia mentalis, stante vt supra fuit dictum *in proxime praecedenti quaestione,* quod ordo sit introductus de iure diuino, & in illis quae sunt de iure diuino, & quae sunt prohibita, quia simoniaca, quae in nouo veterique testamento erant simoniaca, vti vendere sacramenta, ordinem, ecclesiam, id est, altaris executionem, decimas, Spiritum sanctum, &c. vt per glo. *in cap. ex parte de officio & potestate iudic. deleg.* Abb. *cap. qui vero. § extirpandae extra de praebend.* simonia mentalis sumitur, vt *dict. glo. cap. ex parte, & per glo. in cap. cum pridem de pact.* in quibus commissa simonia obligat simoniacum ad restitutionem, per Angel. *dicto loco,* & per Abb. *in cap. fin. de simoniis,* in casu videlicet quod principalis intentio sit principaliter, secus si secundario ad quam faciendam tenetur, quia alias non videretur quod posset poenitere, nisi male & contra conscientiam oblato restituto. *cap. peccatum.* vbi glos. *de regul. iur. in 6.* vti in simili dicitur de vsurario mentali, qui tenetur ad vsuras restituendas solo animo, sola mente, absque aliqua conuentione acceptas, vt per glo. *dicto loco, in verbo dimittere,* licet non ad alias poenas, ad quas non tenetur, nisi simoniacus conuentionis, & simoniacus per pactionem, vt per Angel. *in summa dicto loco,* qui optime distinguit.

Et contra ista posset opponi de eo, quod habetur *in text. in cap. cum pridem de pact. extra.* & quod per illum text. notatur per scribentes, quod nedum voluntas videtur aliquem facere simoniacum, sed ne quidem tractatus de resignando beneficium certae personae, certo modo, certa conditione, puta, fructuum regressu, aut pensione tanta reseruatis. Qui si nudus sit citra conclusionem alicuius pactionis, non videtur, nec est simoniacus, vt dicit Io. Bapt. Cacialup. *in tract. de pension. quaest. 19. num. 16.* quia licet conuentio permutationis praebendae sit prohibita, tamen tractatus de permutando non prohibetur, quia tractatus non includit deliberatum consensum, per Abb. *in cap. cum vniuersorum* per iura quae ibi adducit. *versic. not. ibi tractare de rerum permut.*

Opponi pariter posset de eo, quod habetur *in glo. in cap. ordinationes. 1. quaest. 1.* † quod renuncians beneficio cum animo & intentione vt alteri conferatur, & alteri de eo fiat gratia, non est neque dici potest 3
propterea simonia ab eo commissa, etiam si progrediatur ille ad actum renunciandi, nisi progrediatur ad actum paciscendi & ad pactionem, quod non potest citra commissum simoniae, vt per Abb. *cap. cum vniuersorum de rerum permut. extra,* quia sola spes, & solus animus non sufficit, vti per glo. *in cap. quicunque. 1. quaest. 1.* nec animus solus renunciantis, qui sperat de certo successore, alias non renunciaturus, licet etiam veniat ad actum renunciationis, non inducit ob hoc simoniam. *glo. in cap. ex parte de off. & potestate iudic. deleg.* Cacialup. *in suo tract. de pension. 19. quaest. 2. col. versic. quod autem animus.* facit valde & vrget contra istam quaestionem illud quod habetur *in cap. medicina. & cap. seq. de poenit. distinct. prima.* vbi apparet, quod misericordia eleemosynis & erogatione pecuniae redimitur quis à peccatis, & eleemosynis acquiritur regnum Dei, quo nihil est spiritualius, quod si dicitur de regno Dei vti maiori, videtur etiam dici posse de ordine ecclesiae, quod videtur esse longe minus, quia debet valere argumentum à maiori ad minus. *glo. prima in cap. si. de simonia.* quia concesso vt per illum text. apparet quod non sit simonia erogare pecuniam in acquisitione regni coelorum, quod est maius, videtur etiam concessibile, quod per pecuniam acquiri possit ordo sacerdotalis, quod est minus, quod argumentum in iure valere debet. Abb. *in cap. cum in cunctis de elect. afflict. decis. 3. num. 22.*

Sed responderi potest quod non obstat, quod tractatus de resignando beneficio & reseruando pensionem & regressum sub modis & pactis, quod videtur plus quam sit voluntas, non facit simoniam. & quod renuncians, qui habet animum habendi certum successorem in beneficio quod renunciat, alias non renunciaturus, licet veniat ad actum renunciationis, non per hoc incurrit vitium simoniae: quia stante prout stat, quod in illis, quae sunt iuris positiui, prout sunt beneficialia, quae non sunt ordinata per Deum, nec in se sunt spiritualia essentialiter, sed sunt spiritualia ex ordinatione ecclesiae, quia accedunt ad spiritualia. Io. Bap. Cacialup. *in suo tract. de pensi. col. 3. versiculo,* nam eo ipso, quod in illis non committatur simonia mentalis, sed solummodo simonia conuentionalis, prout per text. & communiter scriben. *cum glo. in ca. fi. de simonia.* & late supra diximus, † & solummodo in istis simonia per conuentionem committatur, nihil mirum 4
esse debet quod mens & tractatus in resignatione beneficiorum, & in huiusmodi non faciunt simoniam, & cum non attingant casum propositum de simonia commissa in ordine & de sacris ecclesiasticis ordinibus, qui sunt diuersi, quia fuerunt sacri ordines de iure diuino introducti, vti late supra fuit deductum. §. restat modo videre, vbi aliqua de ordinibus ecclesiae fuerunt dicta, & per Abb. qui dicit ad literam *in cap. 1. de simonia, versi. & haec faciunt, ibi,* nam & ordo erat de nouo & veteri testamento, beneficialia vero sunt de iure positiuo: ideo non obstant, nec in aliquo sunt contraria.

Verum posset dici, quod hoc procederet in illis beneficiis, quae habent tantum administrationem temporalem, & quae sunt mere de iure positiuo, nec vllam habent annexionem seu dependentiam cum iure diuino, vti est in hospitalibus, & similibus, non autem in illis

in illis beneficiis; in quibus exequutio beneficii aut officii concernit diuina, puta, quando beneficium haberet altaris administrationem, & potestatem clauium, per rationes, quas adducit Abb. *in repet. § qui vero. c. extirpandæ de prębend.* quod ex quo talia beneficia habent sibi annexam ordinis exequutionem, & per illarum collationē confertur etiam ordinis exequutio, quia in ordine datur potestas clauium in habitu & in potentia, non autem in actu. nam institutione seu collatione datur exequutio illius potestatis, & ordinis exequutio est de dono Dei, quia à Deo, non autem à Papa prouenit, quia ordo est de iure diuino, vt supra late fuit dictum, & per Abb. *in c. 1 de simonia.* non possunt etiam per Papam, qui est supra ius positiuum sine vitio simoniæ alienari, quia talia beneficia non sunt mere de iure positiuo, attenta annexatione ordinis, qui est de iure diuino, sed ad id responde, & intellige iura pro hoc adducta per Abb. vt intelligit Fel. *in c. ad audientiam, cl. 2. de rescrip.* quod non semper confertur ordinis exequutio vt *ibi* per eum *in 2 col.* vnde dic simpliciter in beneficialibus cuiuscunque generis sint, in quibus Papa habet omnimodam potestatem, *c. 2. de præb. in 6. cum similibus.* Vnde puto esse necessariū distinguere inter qualitatem beneficiorum, vt per Abb. *d. loco, col. pen.*

Aliud vero quod obiicitur *de. c. medicina, & de. c. seq.* dic & responde, vt per glo. *in c. ordinationes. 1. q. 1.* quod quia cum vendente regnum cœlorum non potest esse malitia, ideo toleratur, quod non est idem in ordines

5 vendente, & honores sacerdotales. † sed falsum est, quod regnum Dei ematur, quia meritis & misericordia præcedentibus acquiritur. 13. *qu. 2. cap. animæ.* facit, quia nec etiam Papa, qui est dominus in beneficialibus, & de beneficiis ad sui libitum disponere potest. *cap. 2. de præb. in 6. clem. prima vt lit. pend.* Ioan. de Sylu. *in tract. de beneficio q. 1. parte. 2. col. 4. versi. & si dicatur. n. 20.* debet vendere illa beneficia, per quorum collationem confertur exequutio ordinis & clauium, quarum potestas fuit data in potentia, & non in actu per ordinis collationem. Abb. *d. c. qui vero. c. extirpandæ.* Quod concernit diuina, quia alias inuoluitur in vitio simoniæ & efficitur simoniacus, quia vendendo ipsum beneficium, videtur vendere ordinem, qui est de iure diuino, quia vendendo exequutionem potestatis clauium, quæ non prouenit sine ordine, videtur vendere ipsum ordinem; & vendendo ordinis exequutionem & clauium, videtur vendere dona Dei. hoc enim prouenit ex dono Dei, non Papæ, quia ordinis exequutio est in se mere spiritualis, & de iure diuino, merito si Papa vendens inuoluitur in vitio simoniæ. quia licet sit supra ius positiuum, & supra ius & constitutionem ecclesiæ, non est supra ius diuinum, immo est subiectus iuri diuino, vti cæteri omnes: quia hoc est committere simoniam in illis, & circa illa, quæ sunt prohibita quia simoniaca, in quibus Papa vti quælibet persona si cadat, inuoluitur & peccat, dicit Abb. *§. qui vero. c. extirpandæ de præben. col. pen. per totum.* melius idem Abb. & alii scribentes *in ca. 1. de simonia extra,* vbi multa Abb. allegat: sed dic & intellige vt dicitur *infra in rubrica.* An per resignationem in manibus inferioris, &c. *in § sed doctrinam Abb.*

SVMMARIVM.

1. *Archidiaconus est vicarius & oculus episcopi.*
Archidiaconus respondit in scrutinio ordinandi.
Archidiaconus visitat & corrigit prouinciam.
Archidiaconus examinat ordinandos.
Archidiaconus committit simoniam mentalem.
Archidiaconus vocem, & notarius calamum in ordinatione non vendant.
Peccato alterius grauari non debet.
2. *Quique ex suo commisso sorti subiicitur.*
Animi cogitationes non puniuntur.
Non iudicamus de occultis.
3. *Officium Archidiaconi & notarii in ordinando.*
Scriptura notarii in collatione ordinis potius est ad probationem, quam ad substantiam actus.
Literæ non sunt de substantia gratiæ, sed probatoriæ.
Statim quod quis est pronunciatus prælatus à Papa, est prælatus.
4. *Committens simoniā in fauorem alterius est deponendus.*
In pœnalibus stricte interpretandum.
Agentes & consentientes pariter puniuntur.
Licet quis possit saluari per alium, non potest peccare per alium.
Crimen alicuius nocet innocenti.
Crimen alterius non nocet alii regulariter.
Quis nō potest de spiritualibus spem vel promissionē habere.
5. *Mens potius debet attendi, quam aliud.*
Mens est ratio.
Mens seruatur, & à verbis receditur.
Nemo ad episcopatum pretio, aut pecunia accedat.
Dignitates fugientibus, non desiderantibus sunt conferendæ.
Spes est expectatio futuræ beatitudinis.
Quomodo intelligatur non possum sperare spiritualia sine simonia.
Nemo debet promoueri ad ordines spe beneficium assequendi, quia est simonia mentalis.
Spes non dicitur, nisi sit fundata de præsenti.
Qui habet spem, aliquid habere dicitur.
6. *Spes pro veritate habetur.*
Maledictus homo, qui peccat in spe.
Triplex spes retrahit hominem à pœnitentia.
Omnis spes assequendi lucrum ex mutuo est damnata.
Nemo potest inseruire prælato spe assequendi renunciationem in beneficio.
Ex peccato commodum reportari non debet.
Nemo spe veniæ peccare debet.
Facere videmur, quæ per alium facimus.
Contradicere videtur, qui expresse non consentit.
7. *Ratihabitio retrahitur, & mandato æquiparatur.*
Simoniacus in ordine recipiendo scienter, deponitur ab omnibus ordinibus, si ignoranter ab ordine tantum suscepto.
Ordinis collatio per alterius factum vitiatur.
Qui habuit beneficium alterius simonia ignoranter, tenetur illud resignare post quam habuit facti notitiam.
8. *Simonia committitur etiam si detur ministris.*
Prauitas vnius inficit totum actum.
Simonia quandoque à consentiente, quandoque à recipiente, quandoque ab vtroque.
Minus tolerabile est dare pecuniam pro ordine, qui est sacramentum voluntatis non necessitatis.
Licet permittatur aliquando vt detur, vt quis alliciatur ad fidem, non debet tamen permitti dari pro ingressu religionis sine qua homo saluatur.
Casus in quibus commissa per vnum nocent aliis ministris.
9. *Si quid detur in collatione ordinis, vel beneficii est simonia.*

De Simo. mediante persona alterius commissa. Cap. X.

ET quia superius diximus, quod ex quo in ordinum collatione & receptione vltra personas conferen-

conferentes & recipientes, aliæ personæ etiam interueniant, puta, Archidiaconi aut alterius deputati, qui inseruiunt in examinanda persona promouenda, & ordinanda, notarii qui actus collationum notent, mediatores pro parte ordinandi vel promouendi, puta pater vel consanguinei, multipliciter etiam per istas personas potest committi simonia.

Dictumque fuit aliquid de conferente & ordines recipiente, non erit incongruum facere quæstionem. An si quid sit datum non per ordinandum, sed pro illius parte, puta, per patrem, consanguineum, seu alium mediatorem, vel personam; non tamen præter spem vel mentem ordinandi pro ordinis assequutione episcopo ordinanti, aut illius ministris, aut familiaribus, an sit contracta simonia mentalis, vel sit aliquo modo, & in aliqua parte offensa vel vitiata ordinis collatio? Et quia pariter de episcopo, qui aliquid recipit pro ordinum collatione, ea mente quod nisi datum fuisset, aut daretur, non erat ordines collaturus, aut contulit mente & animo datum recipiendi, supra in præcedentibus diximus: ideo ad ministros deueniemus, inter quos quia ille minister, qui respondet in scrutinio ordinandi secundum
1 formam *cap. 1. de scrutinio*, est Archidiaconus, † qui Vicarius est episcopi, & episcopi oculus, qui episcopo non valente de tertio in tertium annum parrochiam & Diœcesim vniuersam ipse circumire habet, emendanda emendare, & corrigenda corrigere. *cap. 1. de officio Archid.* ad quem cura spectat examinandi ad ordines promouendos & ad beneficia ecclesiastica seu beneficiis eclesiasticis præficiendos, & eos præsentandi, & alia exercendi, de quibus late *in cap. ad hoc, de offi. Arch.* est præcipuus & principalis. & quia de officio notarii, & an aliquid pro sua nota & labore licite possit notarius recipere sine simoniæ vitio aliqua diximus *supra in quæstione de baptismo*: ideo de eo dicemus, quod si officium suum examinandi vel præsentandi promouendos ad ordinem aut beneficium animo & mente deprauata aliquid recipiendi exhibet, quia non præsentasset seu examinasset, nisi spe & animo assequendi pecuniam, vel quid temporale accepto temporali est commissa per eum simonia mentalis, per Abb. *in cap. ex tuæ. versi. 2. not.* & paulo post versiculum *in prima versi. aut non interuenit pactum. extra de simonia.*

Nec mirum, quia cùm pro collatione ordinum, vel beneficiorum nihil habeat recipere episcopus, aut ordinator, nec vendere potest manum, quam imponit: ita etiam nec minister, aut notarius pro collatione & collationis auxilio vocem aut calamum vendere, *c. 1. de simonia, & ibi glo.* quia simonia sic committitur quando datur quid temporale ministris & familiaribus conferentis, sicuti si conferenti detur. no. Abb. per illum text, *in c. veniens. vers. 2. collige de simonia.*

Quia est clarum, quia quo ad se si simoniace quid recepit simoniam committit: ideo insistemus in quæstione, & videbimus, an quo ad promotum sit commissa? & videtur quod non sine ratione dici possit, quod non sit commissa simonia quo ad ipsum, qui non dedit, neque dare mandauit; ex quo delictum commissum fuit per alterum, & odium alterius me prægrauare non debet, quandoquidem est satis, quod quis suo prægrauetur admisso *l. si quid in suo. §. legis. C. de inoff. testam. glo. in cap. nobis in verbo fecisse, de simonia*, quia crimen vel pœna paterna maculam filio infligere non debet,
2 † quia quis ex suo commisso sorti subiicitur. *cap. tri-*

men. 1. qu. 4. Et iniquum esset quod peccata seu delicta habeant tenere alios quam suos authores. *l. sancimus. C. de pœn. glo. in c. sicut tuis, de simonia, in verbo damnosum*, nec peccatum illorum, qui eruerunt oculos illi, qui ecclesiam eorum consanguineo abstulerat obesse potest ei, qui nihil in eo commisit *c. qui præsulatus. 1. q. 4.* etiam quod milies id esset factum, & sequutum cum spe & mente dicti consanguinei & spoliati, si tamen animi limites & confinia egressum non fuerit, quia mentis cogitationes, & animi consilia, ex quo peccatum inducere non videntur, non puniuntur. *l. cogitationes. ff. de pœnis, & ibi glo.* & de solo cogitatu malo non infligitur pœna aliqua. Bald. *in l. si quis non dicam. C de episc. & cler.* & propositum in mente retentum nihil operatur, vulgatis iuribus. Facit, quia delictum in mente perpetratum, est & dici potest delictum occultum, & de occultis iudicare non debemus, *per text & ibi Abb. in cap. consuluit extra de vsur.* facit quia patris factum filiæ non nocet, vel præiudicium aliquod non affert. per Ias. *in l. soluto matrimonio. §. quid si in patris. ff. sol. matrim.* vti nec etiam factum & delictum familiæ habet nocere domino, vt per eundẽ Ias. *in l. age. C. de transact.* nec officialis factum seu delictum præiudicare vel nocere habet communitati cuius sit officialis delinquens, vt per eundem Ias. *in loco præallegato.* Facit quod habetur & notatur per eundem *in l. 1. §. si procurator. ff. si quis ius dicenti non obtemp.* quod factum vel delictum procuratoris præiudicium principali & domino adducere non potest.

Et cum simus & quæramus de simonia mentali, quæ per mentem deprauatã principaliter & præcipue cõmittitur, quia principaliter in eius cõmisso requiritur mentis delinquentis ministerium & officium, vt superius late fuit dictũ, non videtur quod huiusmodi delictum per factum alterius personæ perpetrari possit: quando non perpetratur, nisi per mentem perpetrantis, quia per æquipollens adimplere non potest.

Secundò loco facit contra, quod non videtur quod per illud, quod datur ministro sit contracta simonia, quia cum ministerium & officium ministrorum in ordinum aut beneficiorum collatione interueniat tantum in examinando ordinandos, aut beneficiis præficiendos, † quod est officium Archidiaconi, *extra de officio Archid. per totum*, aut in notanda ordinum, aut beneficiorum collatione, quod est officium notarii, vel scribæ, *vti per tex. & ibi glo. in cap. 1. de simonia*, quæ non sunt de substantia ad essentiam collationis, quia & examinis officium, licet regulariter & de iure communi spectet ad Archrdiaconum, nihilominus potest rite expleri per episcopum, siue ordinantem, vt per text. *in c. accepimus, de ætat. & qualit. glo. in ca ad hac, de officio Archid.* vbi dicit quod Archidiaconus examinat & præsentat de mandato episcopi. facit text. *in c. perlectis. 25. dist. §. hi sunt*, ibi ipse inquirit parrochias cum iussione episcopi, & officium notarii in notanda ordinis collatione non est ita necessarium; quod sine illo collatio fieri non possit, & collatio nisi ipse scribat, nõ dicatur recte facta, & quod non teneat, nisi sit per eum notata, aut in suo libro descripta. vt per Abb. *c. 1. de simonia.* cùm illa notatio & perscriptio sit potius ad faciliorem actus probationem quam ad substantiam, per text. *in c. legum. 2. q. 1. glo. in c. sicut. 1. q. 2. in verbo calamum.* vide quæ dicit Abb. *in rubr. extra de constit. versi. quo ad certum*, & ibi vide Apostillas, quæ multa adducunt. Io. de Sylu. *in tract. de beneficio. q. 2 prima parte fol. 5. n. 54. 55.* qui dicit quod literæ non sunt de substantia

gratiæ,sed sunt probatoriæ;quia adesse solum factum principis sufficit , quia statim quod quis est pronunciatus prælatus à Papa,est vere prælatus,vt *ibi* per eundem Io. Vnde datum ministris non potest præsumi datum pro ordinum collatione,in qua ipsi non interueniunt,ex quo spectant mere ad officium episcopi, vel ordinantis seu ad id potestatem habentem , non ad ipsos,quorum si quod est officium est ante actum collationis,vti examen,& post collationem , vt notarii descriptio. Vnde non principale est eorum officiũ & ministerium,sed incidens & accessorium , quod in actu collationis, & in existentia illius non est modo aliquo considerabile.facit,quia cum castigetur & deponatur ille,qui soluit aliquid pro promoto , & qui pro illius promotione simoniam commisit, per Abb. *in c sicut tuus,de simonia*, vbi dicit quod committens simoniam in fauorem alterius est deponendus , non debent vltra dictum soluentem aliquæ aliæ personæ puniri,quæ non fuerunt delicti participes, & peccati complices,vel quæ delicto non consenserint; quia in pœnalibus non debet fieri lata interpretatio & extensa,sed stricta potius; quia odia sunt restringenda. *c.odia.de reg.iur. cum similibus.*

Cum iniquum sit,quod vltra authorem suum delicta tenere habeant aliam personam. *l.sancimus.C. de pœn.*vnde merito promotus,qui non committit, nec commisso consensit, quo casu esset ac si deliquisset, cum tam consentiens, quam committens pariter puniantur,*per text.in cap.notum.2. quæst.1. glo. in cap.homini in verbo in filios.1.q.4.*non debet pœnam aliquam subire,& licet quis possit saluari per alium, non potest ob hoc tamen peccare per alium. *glos.est in cap.iam itaque in verbo reatum.1.q.4.*facit text.& quod ibi colligit glo. ex illo *in c.fertur versic.verum etiam.1.q.1.* vbi dicitur & notatur quod crimen alicuius nocet innocenti,quod pro notabili ibi ponit glos. per quod datur intelligi, quod si hoc est vti notabile , quod regula sit firmata in contrarium, videlicet quod regulariter crimen alterius alteri non nocet;quia quod certis casibus, personis,temporibus,& certis locis permittitur,generaliter videtur prohibitum & denegatum, & cum non sit per ipsum cõmissa simonia,nec culpa, vel facto eius, non videtur dicendum quod ordo vel ordinis susceptio per eum adepta,sit alterius peccato, & alterius simonia maculata,infecta,aut vitiata : ex quo nesciuit,ex quo non consentit, quia malitia alterius non nocet alteri,nisi corrumpatur,per text.*& ibi glo. in cap. homini.1.q.4.*quia huiusmodi scientia & consensus inficit,non ignorantia,quæ excusatur & toleratur : vti dicitur de illis,qui recipiunt ordines & sacramenta à personis simoniacis , quos simoniacos esse ignorabant , propter talem ignorantiam (quam omnino probare habent)illorum ordines non sunt maculati, aut vitiati,sed ab ecclesia tolerantur.per text.*& ibi glo. in cap.si quia simoniacis.1.q.1.per text.& ibi glo.in cap.præter hoc.§ ad hoc.32.dist.* vti dicitur etiam quod baptizatus ab hæreticis scienter non promouetur. *cap. ventum.1. quæst.1.not.in figuratione casus.in ca.hominis.1.quæst.4.§.fin.* quia scientia grauat delictum,& multum differt inter peccata scientiæ & peccata ignorantiæ,per glo. *in cap. quaro.6.quæst.1.*

Verum istis non obstantibus , quia ex forma quæstionis positæ, simonia fuit commissa , mente & spe ordinandi & promouendi pro assecutione muneris & officii,quod desiderabat;aliter videtur dicendum. per text,*in c.quam pie.1.quæst.2.in fin.& ca.cum ad nostram de elect.* vbi expresse dicitur,quis non potest de spiritualibus&super spiritualibus spem aut promissionem habere,& gl.*ibi & iuncto tex.in c.cum essent de simonia.*vbi Abb.quia cum quod eius mente fuit factum per eundem factum videatur , † cum mens sit quæ debet attendi,potius quam aliud. Bar.*in l. Cæsar.ff.de publican. mihi nu.*8. & per Ias.*in l iurisgentium.§.præter.ff.de pactis,* quia mens nihil aliud est,quam ratio,vt per Dyn.*c.vlt. de reg.iur.*& mens seruatur & à verbis receditur, quando verbis simpliciter intellectis resultat iniquitas. Bar. *in l.scire oportet.§.aliud.ff.de excusat.*& effectus rei potius quam verba attendi debet Paris de Put. *in tract. de re milit.§.cum inter lib.8 num.8.*& mentem inuestigare & perquirere debemus,prout venatores & canes solent perquirere & inuestigare leporem. *l.qui filium.C.de liber.præter.* 5

Nec quis ad episcopatus gradum pretio vel pecunia prouehi debet,sed puris hominum mentibus, nuda electionis conscientia , syncero omnium iudicio proferri,& promotus ac prouectus aliter deponitur, & agentes & consentientes pati afficiuntur pœna. *l.si quenquam. C. de episc. & cler.* in quo tex.considerandа sunt verba, puris mentibus , nuda conscientia & syncero iudicio , per quæ innuitur quod promouendus & promotores animum ab omni macula, & ab omni spe simoniaca purgatum,nudum,purum , & syncerũ habere debent; quia non debet quis sperare & appetere dignitates , sed meritis & virtutibus præcedentibus , quasi inuitus ad honores vocari & promoueri, per illum text.*melius per illum text.*vbi not.Abb.*versi.nota ibi in c.officii de elect. per text.in c.in scripturis.8.q.1.* vbi dicit,quod fugientibus & non desiderantibus dignitates sunt conferendæ.& spes est, expectatio futuræ beatitudinis,vt per Aug.relatum per Innocen.*c.ex literis de iur.iuran.* quam habuit promouendus, & qua mediante fuit promotus,illum simoniacũ facit; quia non possum sperare spiritualia , nec de spiritualibus obtinendis spem habere sine simonia,vt per text.*in ca. cum ad nostram extra de electione.*vbi quis non habet monachari spe consequendi officium & dignitatem Abbatis,& glo.maxime quæ dicit, quod non possumus habere spem principaliter assequendi spiritualia , secus si secundario,quia licite possumus sperare honores ecclesiasticos, per iura quæ ibi adducit. sed vide *ibi* Abb. *in fin.* vbi Abb. dicit quod quis non debet promoueri ad ordines spe beneficia assequendi, quia committit simoniam mentalem illa spe , vt ibi late per eum,& text.*& ibi* Abb.*in cap.seq.melior text. & ibi glo.in cap.per laicos.16.quæst.7* & spes,quam habuit, debuit esse in aliquo fundata , & illam debuit præuenisse aliqua promissio , aut quid aliud à quo sit concepta,vt per glo.*in cap.per laicos.16.q.7.in glo prima,*quia spes non dicitur,nisi sit fundata de præsenti. Vnde spes succedenti patri,non est in consideratione , per Bart. *in l.post emancipationem.§.1.de liber. leg. & in l.fin. C. de pact.*& spes est res aliqua,quia qui habet spem , aliquid habere dicitur.per Ias. *in l.is potest.ff.de acqui.hæred.*& spe etiam habemus creditum, & creditores esse possumus etiam spe. glos. *in §.sub condition. instit. de verb.oblig. in glos. in ver. differtur.* & spes praua totam massam corrumpit. Laur. de Rodul.*in tract.de vsur. parte secunda numer. 27.* † & spes pro veritate habetur 6 Bart. *in l.Gallus.§.videndum.ff.de liber. & posthum.* Vnde iste ordinandus etiam per spem,quam habuit, videtur simoniam commisisse & peccasse , quia etiam per spem quis etiã peccare dicitur. Vnde maledictus homo,

homo, qui peccat in spe, per Abb. *in c. fin. de immu. eccl.* & plura sunt, quæ facere possunt spe peccatum. vt *in summa conf. lib. 3. de pœnit. & remiss. q. 195. quæro ergo vers. quæritur*, vbi ponitur q triplex est spes, quæ retrahit hominem à pœnitentia, scilicet spes diu viuendi, diuitias parandi, & misericordiam Dei consequendi. facit quia in vsura etiam damnatur spes vsuram assequendi, per text. *in c. consuluit de vsur.* & Abb. *ibi versic. an autem in fin.* & omnis spes consequendi lucrum ex mutuo est pari modo damnata, per eundem *versic. 2. Cat.*

Et prælato vel episcopo quis inseruire non potest spe consequendi remunerationem in beneficio spirituali, quin committat simoniam, per gl. & *ibi* Abb. *in c. cum essent de simonia*, & vsurarius est, qui mente deprauata, licet nulla pactione, aut conuentione interueniente aliquid vltra sortem recipit, per eundem *ibi & per text in Euangelio.* Mutuum dantes nihil inde sperantes. facit etiam quia promotus ad ordines vel præfectus beneficiis ecclesiasticis cum tali spe quis esse non debet, quia rem ecclesiæ vel in ecclesia contra formam constitutionum ecclesiæ videretur adeptus ex peccato vel delicto contra ecclesiam perpetrato, vnde commodum & honorem reportare non debet; vti dicitur de illo, qui in ecclesia & cimiteriis ecclesiæ deliquit, immunitate ecclesiæ gaudere non debet: neque quis spe veniæ peccare aut delinquere habet. per Abb. *c. fi. in princ. de immun. eccles.* Et quemadmodum simoniacus mentalis est, qui mala & deprauata mente aliquid dat vel recipit temporale pro spiritualibus, quando per ipsum quid datur vel recipitur (mentalis ideo appellatus propter mentis officium & ministerium, quod principaliter in isto delicto & peccato interuenit, vt superius in multis locis fuit dictum) ita pari modo dici debet, quando eadem mente & animi intentione interueniente quid ex parte promoti pro ipsa & causa sua per alium datum fuit, quod sit, & cum aliqua ratione dici possit simoniacus mentalis, quando de eius mente in causam suæ promotionis datum fuit; quia bene per nos datum videtur, quod ea mente & causa nostra est datum, licet actus dationis sit per alium celebratus, aut explicatus, quia quæ per alium facimus, per nos facere videmur. *c. mulieres de sent. excom. glo. in c. . di. 21. in v. 72.* duos discipulos, per quæ cum appareat, quod promotus sciuit, ac scientiam habuit de simonia huiusmodi committenda, quia talis eius spes & mens nō potuit in eo esse sine eius scientia, quia hæ non potuerunt in cœlo vel in aere esse fundata, ex quo tacuit, non reclamauit, non contradixit, non prohibuit, videtur approbasse, & ratum habuisse, ac consensisse; quod ei nocet ac nocere debet. per *glos. in ca. nobis de simon. in verbo ignorante*, sicuti dicitur è conuerso, quod contradicere videtur, qui expresse non consentit, per gloss. quæ multa allegat *in cap. sicut tuis, de simo. §. quamuis autem, in verbo præbere, & per illum text. & per gloss. 29. q. 1. vers. item consensus, & ibi gl. in l. soluto. §. voluntatem. ff. sol. ma. in ver. contradicat.* Abb. *in c. dilectus filius, el 2. num. 9. de simonia.* Et idem est ac si à principio contraxisset simoniam,
7 † quia ratihabitio retrotrahitur, & mandati vim habet, & mandato æquiparatur. *per gl. primam, c. sicut tuis. de simon.* & consentire est quandocunque consentire vel ante vel post. *per glo. dicto. ca. sicut in verbo consenseris.* Vnde videtur commisisse simoniam in ordine recipiendo, quo casu videtur esse suspensus ab omnibus ordinibus, & per consequens etiam ab administratione omnium temporalium bonorum, & beneficiorum suorum. *gl. in summa. 1. q. 5. in gl.* prima per doctrinam magistralem Abbatis, quam omnes sequuntur *in c. per tuas, de simon. versic. primo membro*, vbi distinguit quod si est commissa simonia in ordine recipiendo scienter, quod ille simoniacus deponitur ab omnibus ordinibus, ac etiā ab antea licite & legitime receptis: si vero ipso ignorante est cōtracta simonia per alium, suspenditur tātum ab ordine simoniace recepto, non ab aliis licite receptis, vt *ibi* per eum, & Fel. qui sequitur, & melius per eundem Abb. *in c. de simoniaca de sim.* Idem quoq; ait Abb. procedit etiam in eo, qui ignoranter suscepit ordinem à simoniaco, quem simoniacum & suspēsum ignorabat. per quod apparet quod ordinis collatio per alterius factum & per alterius simoniam potest viciari, & contagiosa effici, etiam facto meo non interueniente: immo me ignorante, ad quod opponi potest de eo, quod videtur contrarium *in c. fi. 1. q. 5.* Vbi promotus ignoranter ad ordinem per simoniam patris, qui pecuniam soluit pro ordine filii, non suspenditur ab ordine, sed toleratur per illum text. quod intellige ideo esse; quia vltra ignorantiam, quam habuit, ipse coactus etiam suscepit ordinem; & habita noticia de simonia commissa supplicauit se deponi ab ordine simoniace recepto, sponte & vltroneus, quod facere debet omnino cessante ignorantia, quia tunc homo tenetur quantum in se est, malum corrigere, quod ignorauerat, & ideo ille pro quo ignorante data fuit pecunia, vt eligeretur ad aliquam dignitatem, aut ordinaretur, vel beneficium ecclesiasticum sibi conferretur, primo quam venit ad notitiam facti tenetur beneficiū, quod sic est assecutus resignare, & ab exequutione ordinis sic assecuti desistere: quia si non desistat, videtur approbare & ratificare: nisi pecunia data fuisset in fraudem & in malum illius. Richard. de Mediauil. 25. *dist. ar. 2. §. 3. 4. vers.* ad secundum dicendum, & melius per Abb. *in c. de simoniace, de simon.* & ex discretione & vrbanitate, non ex rigore iuris toleratur, vt ibi dicitur *in text. & per glos. in summa. 1. q. 5.* vbi dicitur quod ex misericordia, non ex dispositione iuris permittitur permanere in ordine, quem pecunia patris fuit adeptus. † nec refert quod 8
sit datum ministro vel familiari episcopi, vel ordinantis, aut episcopo vel ordinanti, quia nihilominus in omnem casum est contracta simonia, & infecta & maculata collatio. facit quia prauitas vnius inficit totum actum, per Abb. *in c. nobis de simonia, per text. in c. fi. 1. q. 5.* vbi dicitur quod pecunia fuit data non episcopo, sed cuidam principum episcopi. per Abb. *in c. veniens. versic. 2 collige de simonia. gl. in summa. 1. q. 1.* quæ dicit quod simonia aliquando committitur à conferente, quandoque à recipiente, quandoque ab vtraque parte, quandoque à neutra parte, vti à ministro: vt Giezi seruo Helisei & *ca. cito turpem. 1. q. 1.* Abb. *in c. ex tua de simonia, & per gl. in summa, eisdem causa & q.* quæ videtur facere differentiam, cum quis est ordinatus ignoranter mediante pecunia patris, quando simonia fuit in ordinante in casu illius text. ille ordinatus toleratur in ordine; quod non esset si simonia fuisset in ordinante, & eo minus est tolerabile quod detur pecunia pro ordine, quia est sacramentum voluntatis, & sine quo homo saluari potest, non necessitatis, in quo toleratur aliquando pecuniam dari, quia sine sacramentis necessariis homo saluari non potest. per Abb. & Hostienst. *in cap. dilectus filius, el. 2. de simonijs. versic. in gloss.* 1. quia licet permittatur,

vt quid detur, vt quis alliciatur ad fidem, non permittitur tamen idem vt quis intret religionem: quia sine fide non saluatur, siue religione saluatur. quod tamen intellige semper sine pacto, vt per Abb. *ibi.* Nec erit mirum aut nouum in detestationem tanti criminis, quod simonia ex facto alterius noceat alteri, quia in detestationem simoniæ Altare & Ecclesia, quæ simoniace consecrantur non consecrari, sed execrari videntur. & pecunia Simonis in detestationem peccati damnata fuit; & propter crimen simoniæ lepra Giezi transmittitur ad posteros, sicut & multi alii casus notantur *in c. ecclesia.* §. *his autem* 1. q. 4. in quibus commissa per vnum nocent aliis. vbi vide Archid. vti paruulos Sodomitarum non excusauit ignorantia, quin pro paterno scelere cœlesti igne consumerentur. & Chanpatre peccante, Canaam filius maledicitur, *vt ibi.* sed intellige quod non licet habere spem principaliter, secus si secundario, quia secundario non committitur simonia; & est licitum. *per glo. in c. cum ad literam de electione in c. qui proderit.* 71. *dist.*

Nec obstant; quæ ex aduerso secundo loco adduximus quod per illud, quod datur ministro, non videtur contrahi posse simonia, & quod si punitur ille, qui dat aliquid simoniace pro alterius ordinatione, non debet etiam puniri ordinatus, cum sit satis quod vnus puniatur: quia in odiosis & in pœnalibus non est facieda extensio & ampliatio: quia potest responderi, quod locum non habeant in casu, in quo expres-
9 se aliquid sit dispositum. prout est in casu nostro, † in quo prohibetur aliquid dari pro ordine, etiam ministris & familiaribus ordinantis. *per text in c.* 1. *cum gl.* & Doct. per Abb. *in c. veniens de simonia nu.* 3. & per eundem *in c. ex tua in* 3. *not.* Et illud etiam non subsistit, quod pro contrario supra adductum fuit, quod vltra soluentem non debet pœna & punitio extendi ad ordinatum, quia illud in casu nostro non procedit, in quo fuit datum de mente ordinantis. Vnde ordinatus attenta eius mente, & attenta eius spe videtur fuisse, qui dedit; per quod videtur esse in causa & delicto particeps; quia non est bona consequentia, si punitur dans aliquid simoniace, & simoniam pro meo ordine, de mea mente committens, quia in odiosis pœnalibus videtur prohibita extensio, quod non debeam ego pariter puniri, si fui ego itidem culpę pariter & delicti particeps: immo quemadmodum auctor, quia isto casu contra me non extenditur pœna illius, qui pro me commisit, sed ego punior pro meo delicto, meo facto, meo consensu causato, & perpetrato: & bene est æquum quod delicta suum teneant authorem: & quod pro suo commisso quilibet pœnas luat. *l. sancimus. C. de pœn. gl. in c. nobis de simon. in verbo fecisse.* sed ad hanc quæstionem vide, quæ *infra* dicimus *in simonia conuentionali in quæstione de spe,* quæ incip. & quia.

SVMMARIVM.

1. *Matrimonium non virtutem, sed significationem retinet sacramenti.*
Matrimonium habet partem spiritualis.
Matrimonium à iure naturali introductum.
2. *Simonia committitur in matrimonio pro eo quod de spiritualitate participat.*
Simonia nedum in spiritualibus, sed & in annexis committitur.
In matrimonio ita confertur gratia sancti Spiritus prout in aliis sacramentis.
Potest committi simonia mentalis & conuentionalis in matrimonio.
Matrimonium est de iure diuino.
In illis, quæ sunt de iure diuino cadit simonia mentalis.
Deus matrimonium instituit à principio mundi.
Triplici nomine appellatur matrimonium, coniugium, nuptiæ, & consortium.
Deus prohibuit matrimonium contrahi inter matrem & filium, patrem & filiam.
3. *Quando fuit à Deo institutum matrimonium.*
Coniugii institutio est duplex.
Non existente priore spectat ad antiquiorem collegium congregare.
4. *Fuit quoddam tempus in quo non fuerunt nuptiæ.*
Causæ propter quas fuit introductum matrimonium.
5. *Simoniam committi in matrimonio.*
Matrimonialia non sint venalia.
Ad quid licite interuenit pecuniam in matrimonio, & an ante contractum matrimonium licite dari possit.
In matrimonio contrahendo si quid promittitur ab altero coniugum, non valet promissio.
6. *Datum à viro plebeio puellæ nobili in recompensationem parentelæ videtur licite datum.*
Donatio remuneratoria est licita inter coniuges.
Vir potest à se vxorem repellere, si dos ei non detur.
Dos est data pro oneribus matrimonij.
Sine dote non tenetur quis traducere vxorem ad domum.
Maritus ducens vxorem sine dote eam tenetur alere de suo.
7. *Interest reipub. dotatas esse mulieres.*
Dos est ita necessaria ad mulieres maritandas, vt ad onera sustinenda.
Dare pecuniam pro matrimonio, quam in casibus expressis est simonia.
Qui pro benedictione nubentium pecuniam exigit simoniam committit.
8. *Pro matrimonio in quantum est naturæ officium, licet pretium dari.*
Matrimonium non tribuit cœlestis gratiæ consolationem.
Præsentia sancti Spiritus non semper & continuo est in sacramento matrimonij.
9. *In actu copulæ homo efficitur totus carneus.*
Conditiones turpes in matrimonij stipulatione reijciendæ.

De Simonia mentali in Sacramento Matrimonij. Cap. XI.

Restat, vt aliquid dicamus de Sacramento Matrimonii, & quomodo in illo possit cõsiderari commissum simoniæ mentalis, quod ideo vltimo loco omnium sacramentorũ Ecclesiæ posuimus; quia cum satis adhærere rebus profanis, & minus etiam participare videatur de spiritualitate, quam alia sacramenta, † quia non virtutem sacramenti, prout alia 1
sacramenta, sed solum significationem retinere videtur. *gl. in c. quicquid.* 1. *q.* 1. & per consequens minus in eo simoniace delinqui & peccari possit: ideo de eo, de quo etiam pauca dicemus, vltimo loco posuimus. Verum licet non sit tam spirituale, quam sunt alia sacramenta, vti per glos. *in summa.* 1 *q.* 1. quæ dicit spiritualia esse omnia sacramenta, præter sacramentum matrimonii: quia tamen partem suam habet spiritualitatis, & spirituale est vsque à iure naturali introductum. *glos. prædicto loco,* † pro eo quod participat de 2
spiritualitate in eo potest committi simonia, prout in aliis sacramentis: cum simonia committitur nedum in mere

in mere spiritualibus, sed in spiritualibus annexis & dependentibus Fel. *in c.consulere de simonia vers.3. not per tres in c.praeterea de transact.* Abb. *ibi.* Nam cum in matrimoniis ita conferatur gratia sancti Spiritus, prout in aliis sacramentis. per Ioan. And. quem sequitur Abb. *c.cum in ecclesia de simon.* per Richar. de Mediauil. *in 4.sent.dist.26.art.2.§.tertio quaeritur versic. respondeo,* est dicendum quod in matrimonio quoque pari modo possit interuenire mens deprauata per simoniam siue aliqua pactio, aut conuentio simoniaca, & quod illo ita possit simonia mentalis & conuentionalis committi, prout in aliis sacramentis. & matrimonium est de iure diuino per Ias. *in l.captatoria.ff.de leg.1.* & in illis maxime, quae sunt de iure diuino cadit & cadere potest simonia mentalis, vt superius fuit dictum: & maxime *in quaestione de baptismo, & in quaestionibus aliorum sacramentorum.* id, quod ex eo patet, quia Deus, qui illud instituit vsque à principio mundi, *in auth. de nupt. in prin.in ibi glos.* quod etiam appellatur triplici nomine, videlicet coniugium, nuptiae, & consortium, vt notatur. *ff. de spons.a. & l.3.C.de incest. nupt.* prohibuit illud contrahi inter matrem & filium, & patrem & filiam, & propter hoc relinquet homo patrem & matrem, & adhaerebit vxori suae, quae verba exponuntur & intelliguntur, videlicet quod relinquet patrem & matrem, id est, thorum patris & matris, quia nec cum patre, nec cum matre debet filius contrahere matrimonium. per Innoc. *in c.debitum, de Bigam.* Abb. *in c literas de restitut. spol.in 6.per text.* quos allegat.

Et cum sit à Deo institutum participare videtur de diuinitate. Vnde in eo multo minus pretium, pecunia, vel venalitas alicuius temporalitatis, aut quid huiusmodi interuenire debet. & tanto grauius in eo mentalis & conuentionalis vel realis simonia committitur attenta ista ratione, quam in aliis sacramentis, quanto grauius est peccatum & delictum in illis commissum, quae plus de diuinitate participât, quam
3 in illis, quae participant minus. † Et fuit à Deo institutum huiusmodi sacramentum in statu innocentiae, i. in Paradiso, & quando adhuc non vigebat malitia hominum, & ante peccatum, licet etiam dicatur post peccatum etiam institutum, per Richard de Mediau. *in 4. sentent.dist.26. & text.ibi.* Coniugii autem institutio duplex est, vna ante peccatum ad officium facta in paradiso, vbi esset thorus immaculatus, vt nuptiae honorabiles, ex quibus sine ardore conciperent, sine dolore parerent. Altera post peccatum ad remedium facta extra paradisum, ad euitandum illicitum motum, vbi vide Richard. qui ponit & disputat quaestiones. Id quod non euenit in aliis sacramentis, quae instituta sunt post peccatum, & introducta post malitiam hominum, immo sunt instituta ad peccatorum sanationem, & malitiam reprimendam. *c.1.de voto lib. 6.per text. & ibi.* Abb. *c.fin.de frigid. & malefic.* & Sanctus Thomas *in 4.sentent. distinct.26.* vbi dicit, quod sacramentum importat remedium contra peccatum per signa sensibilia. Vnde ex quo est antiquius, & à Deo & in foeliciori statu institutum. cum antiquiora sint, & esse debeant praeferenda aliis, quae non sint ita antiqua, nec sint ita antiquius instituta. *§.verum.17.distinct. in authent. de monach. ad fin. 93. distinct cap. Dominus.l.1.ff.de alb.scriben.18 distinct.cap.placuit.cap.2.de maior. & obed.* & ideo dicit Innoc. *dict.cap.1.* quod si in collegio non extat prior collegii, puta, quia absens, congregare collegiû spectat ad antiquiorem. sequitur Bart. *in dict. l.1.de alb.scriben.* Barbat. *in tract de praestantia.* Card. *1.quaest.1.part.col.13. versic. quo ad correlarium.* venit magis tale sacramentum attentis istis circumstantiis nobis praeseruandum, custodiendum, ac obseruandum. Vnde in eo magis cauere debemus. Quamuis videatur contra, quia immo non à princ. mundi, sed multo post mundum creatum, introductum videtur matrimonium, Nam per multa tempora post mundum creatum videntur homines stetisse sine matrimonio, vt per illud Ciceronis circa principium Rhetoricae, † vbi dicitur quod fuit quoddam 4
tempus, in quo nemo nuptias legitimas, nec certos quisquam aspexerat liberos. & per iura ciuilia matrimoniû & matrimonalia iura introducta videntur, *vt ff. C. inst. & auth. de nupt. per totum,* in quibus cauetur à quibus nuptiis cauere & abstinere debeamus, & cum quibus personis nuptias & matrimonia contrahere possimus. Vnde non à principio mundi potest dici introductum, cum illo tempore non essent leges, aut iura ciuilia, quae fuerunt longe post mundi creationem ab hominibus inuenta, constituta, & introducta. Et matrimonium non est, si contra leges & formam legum matrimonium contrahitur. *§.si aduersus instit. de nupt.* sed intellige quod est institutum & introductum vsq; à princ. mundi, ratione originis, quia ex illo vsque tempore fuit ortum, quantum vero ad formam & solemnitatem illud contrahendi & celebrandi, potest dici quod sit de iure ciuili, & etiam de iure gentium, quia à gentibus receptum fuit. *gl. in §.1. instit. de iur. nat. gent. & ciu. in verbo matrimoniû,* & quando introductum fuit matrimonium, vide per Sanct. Thom. *4. sentent. dist. 26.* Bar. *in l.1.§.huius studij ff. de iust. & iur.* vbi dicit, quod matrimonium est de iure naturali, gentium, & ciuili. Facit etiam quia causae propter quas introductum fuit matrimonium, sunt videlicet, susceptio prolis educandae ad cultum Dei, *Genes.1.* Crescite & multiplicamini, &c. & vitatio fornicationis Paulus *ad Corinth.7.* propter fornicationem vnusquisque habeat vxorem suam. Vnde attentis & consideratis causis huiusmodi, quae sunt ad Dei cultum & honorem, & ad effugiendum & euitandum peccata, est & videtur sacramentum ab omni parte spirituale, & spiritualitatis plenû, per quod videtur dicendum quod pari modo in eo mentaliter & côuentionaliter simonia committi possit, prout in aliis sacramentis, & quod pecunia, aut alia temporalia pro adeptione talis sacramenti interuenire licite & sine simonia non possint. † Facit, quia etiam iura ciuilia vi- 5
dentur abhorrere, quod in matrimoniis interuenire pecunia non possit, quia est cautum per leges, quod matrimonialia non sint venalia, vt per text. *in l.2.ff.de donat. inter vir. & vxor.* facit text. *in l.si ita stipulatus fuero.§.si tibi nupsero.ff de verb oblig.* vbi dicitur quod si mulier stipulatur sibi dari centum à viro, si ei nupserit, non valet stipulatio, tanquam inhonesta. vt per illum text. Sed istis non obstantibus in matrimonio licite interuenit pretium & pecunia absq; aliquo peccato & vitio simoniae. *c.honorantur. 32.qu.2.* Nec erit mirum, quia matrimonium non est solum sacramentum, sed & naturae officium, & secundum hoc datur pecunia pro matrimonio: sed intellige ad subleuandum onera eius in dotem tamen, & donationem propter nuptias, in quas causas videtur licitum dare pecuniam & temporalia pro matrimonio. vt per text. *in c.per vestras, de donat. inter virum & vxor.* & ista datio videtur potius honor, quam pretium, vt per text. *in d.c. honorantur, & glo.ibi.* facit text. *in c.decimae.16.quaest.1. in princ.*

princ. ibi videlicet, non igitur Dominus Deus præmium, sed honorem postulat. & ante etiam contractum matrimonium inter virum & vxorem aliquid potest licite promitti & donari, dummodo donatum conferatur in tempus matrimonii, *vt l.1.C.de donat.ante nupt.* sed in matrimonio contrahendo si quid donatur vel promittitur ab altero coniugum valere non debet promissio aut donatio, quia ob turpem cau-
6 sam, & causa extorquendæ libidinis facta videtur; † veruntamen si puella vel mulier sit nobilis, & vir plebeius, & aliquid pro matrimonio contrahendo ei à viro promittatur aut donetur, tunc valere debet promissio & donatio & datum videtur licitum; quia videtur datum in recompensationem parentelæ, sanguinis, & nobilitatis, & pro illius remuneratione; quia remuneratiua donatio, & ob seruitia accepta videtur licita inter coniuges, vt late per Abb. *in c.cum in ecclesia de simon.* & per eundem *in cap. de illu versic.* sed contra hoc. *extra de condit appofit.* per Abb. *in d.c.cum in ecclesia*, & Ioan. de Sylua. *in tract. de beneficio. q.7. prima parte colum.9 nu.miln.54. & glos.in c cum essent de simonia, in vers. promiserat*, immo taliter est inductum, vt in matrimonio deturdos, quod si dos non soluatur, vir licite & iuste potest à se vxorem repellere, per Hostien. *in c.per vestras de donat.inter virum & vxorem.* & ratio est, quia cum datur dos pro sustentatione onerum matrimonii, & vt vxorem alat. *d c.per vestras de donat. inter vir.& vxor.* & *c.salubriter. de vsuris*, & *l.si cum dotem. § sin autem.ff.solu matr.* Vir potest ista onera recusare, si non habeat, vnde pro illis substinendis emolumenta percipiat, quæ fuerunt sibi promissa pro onerum huiusmodi susceptione, & intuitu illorum oneribus terga suppofuit. per text. *& ibi* Bald. *in l.si. C. ad Velleian.* per Cyn. *in l.vxorem.C.de negot.gest.* Bart. *in tract. de alimentis.* vnde nec etiam tenetur illam ad suam domũ traducendum. Facit, quia maritus ducens vxorem sine dote, est introductum quod eam teneatur & debeat alere de suo, *not.* per Innoc. & Host. *in d.c.per vestras, & gl.in §.sin autem. l.si cum dotem, supra allegata.* facit text. *in l.si nulla ff.de relig.* & ratio est secundum Innoc. quia personam pro dote acceptasse, & dedisse respectiue videntur, vt *in authent.quibus modis natur.efficiantur legit. §.penult. & ff vt in poss. leg. l.penult.* vbi dicitur quod vxorẽ vti filiam alere debet, per quod infertur & præsumitur quod ad effugiendum istud onus & grauamen alendi vxorem, & sustinendi onera matrimonii, non debet vir matrimonium sine dote contrahere, quia videretur iactare suum, & parum vtiliter negotia sua gerere, cum sit præsumendum potius de contrario.

7 † Et interest Reipublicæ dotatas esse mulieres ad sobolem procreandam, & Ciuitatem replendam. *l.1. ff.sol. matr.* & dos est ita necessaria ad sustinenda onera matrimonii, sicuti ad mulierem maritandam, vt per Bart. *in l. nupta. ff. sol. matrim.* quamuis matrimonium possit esse sine dote, quando solus consensus ad illud faciendum alio non requisito aut adhibito sufficiat *29.qu.1.vers.* Item consensus, & *ibi* glos. licet è conuerso dos non sit sine matrimonio, & vbi non sit matrimonium. Iason. *in l.dotis causa.ff.sol.matr.auth.præterea.C.vnde vir & vxor l. quoniam nouella. Cod.de inoff testam.* Bart. *in l.cum multæ. Cod.de donat.propter nupt.* alias autem dare pecuniam pro matrimonio quam in casibus supra expressis, est committere simoniam, vt infertur per Abb. *d.c. cum ecclesia*, & Ioan. de Sylu. *d. loco.* nec de mentali aut conuentionali ponemus aliter, quia est satis quod simonia in matrimonio committatur, si sit aliter datum aut conuentum, quam in supradictis modis & casibus, vt per Abb. *d. loco.* quia eo modo & pariter committi poterit in matrimonio mentalis, aut conuentionalis, quo & in antedictis aliis sacramentis committi & perpatrari potest: quia ex illa parte, qua matrimonium est sacramentum in dispensatione ministrorum Ecclesiæ consistens, non cadit sub venditione, nec in illo licite pretium interuenire potest. Vnde qui pro benedictione nubentium pecuniam exactam accipit, simoniam committit: † sed matrimonio inquantum est naturæ officium 8
licet pretium dare & accipere, & conditionem interponere de re temporali accipienda vel danda, sicut pro aliis officiis ciuilibus & corporalibus, per Richardum de Mediauilla *super 4.sentent. dist.25. artic.3. q.1.vers ad quartum.* Id quod videtur eo facilius permissum in matrimonio, potius quam in aliis sacramentis, quia non est de illis sacramentis, quæ cœlestis gratiæ tribuant consolationem: & sacramentum matrimonii non videtur semper retinere virtutem sacramentalem, sed solam significationem. *glo.in c.quicquid.1.qu.1.* Nec præsentia sancti Spiritus semper & continuo in sacramento matrimonii adest, quia propter horrorem, aliquando non adest, † puta in actu 9
copulæ, & coniunctionis, quo casu homo efficitur totus carneus, quia præsentia sancti Spiritus non dabitur, quando actus coniugales geruntur. *per text. & ibi glo. in c. connubia.32.q.2.* quod intellige. vt *ibi per glo.* nisi videlicet faciat causa reddendi debitum vxori, quia tunc homo meretur, per Abb. *d.c. cum in ecclesia extra de simon.*

Adducta vero primo loco superius non obstant, quia sunt vera, & habent locum, quando pro matrimonio pecunia vel quid aliud daretur, præter quam in dotem, donationem, & casus supra expressos; quia tunc esset commissa & committeretur simonia, prout in aliis sacramentis, prout per Abb. *in d.c.cum in ecclesia* nec obst. præcipue tex. *in §.si tibi nupsero, de verb. oblig.* quia text. ibi non dixit quod non possit pecunia stipulari pro matrimonio, sed quod debet procedi ad cognitionem causæ, quia cum causæ & conditiones possint esse diuersæ, honestæ scilicet, & inhonestæ, si honesta sit causa & conditio, puta, si in dotem, si in donationem propter nuptias, vel alias in casum à iure permissum, vt *ibi per glo valere debet stipulatio:* si vero turpis & inhonesta & contra substantiam & bona matrimonii, puta, si contraho tecum, si generationem euites, vel donec inuenias alium vel si quæstum de adulterio feceris; vel similium; quia hoc est contra bonum fidei, tales conditiones vitiant, & non valent. *22.qu.4. c.inter cætera.31.q.3. c.aliquando, & c.fin. extra de cond. appos.* de quibus vide per Summistas & Scribentes, & per Spec. *eod. tit.* Tunc ob turpitudinem & inhonestatẽ dicendum est, non valere stipulationem, id quod innuunt verba text. *ibi*, dum dicit, causa cognita denegandam actionem, & per illa subsequentia, nec raro probabilis &c. per quæ percipitur quod causa huiusmodi stipulationis non est semper tur, is, sed aliquando probabilis & honesta.

SVMMARIVM.

1. *Spiritualia per statutum quæ sint.*
Dantes & recipientes pecuniam pro ingressu religionis puniuntur de simonia.
Quid sit statutum.

Quic-

Quicquid nobis ad fidem & catholice viuendum est praeceptum, illud omne continetur nouo & veteri testamento, canonibus vel constitutionibus Ecclesiae.

Quid sit constitutio.

Papa aliquid decernendo vtitur verbo statuentes.

2. *Statuere, constituere, statutum, & constitutio sunt idem.*

3. *Omnes species spiritualium.*

Quando habuere originem religiones, & monasteria.

4. *Quod in spiritualibus per statutum, ex quo sunt de iure positiuo non committitur simonia mentalis.*

Non est simonia mentalis sine opere sequuto.

Potest quis offerre sua ecclesiae, in qua recipitur in canonicum, & illa sibi habere pro praebenda.

Cautela vt aliquid possit accipi ab ingredientibus religionem.

Quis non debet loco esse onerosus.

5. *Vt toleratur datum pro oneribus matrimonij, ita debet posse dari aliquid à puella monasterio, in quod ingreditur.*

Moniales non tenentur accipere maiorem numerum quam ex reditibus nutrire possint.

Moniales videntur excusabiles ab ignorantia iuris, eoque magis quia claustra non exeunt.

In prohibitis de iure diuino committitur simonia mentalis.

6. *Canonicus, qui vadit ad horas diuinas animo principaliter habendi, vel non amittendi distributiones, committit simoniam, & talis non celebrat festiuitatem Dei, sed festiuitatem suam.*

Scholares non vadunt ad ecclesiam pro missis, vel cultu diuino, sed pro videndis amasiis.

Deo propter Deum seruire debemus, non pro assequti rei alicuius.

Missam dicens principaliter propter lucrum, committit simoniam.

7. *Qui seruit praelato, principaliter animo remunerationem in beneficio recipiendi, & qui retinet famulũ animo principaliter taliter recompensandi, simoniam committit, secus si secundario.*

Idoneus episcopatum, nedum beneficium sperare potest.

Iura diuina & canonica appellari statuta possunt.

8. *Ius positiuum non habet simoniam mentalem in consideratione, nec pro simonia.*

Datum ex deuotione & sponte monasterio pauperi ab ingrediente, respui non debet.

Quomodo intelligatur illud, quod nil possit dari pro ingressu in monasterium.

De Simonia mentali in spiritualibus per statutum. Cap. XII.

Examinatis, quas potuimus quaestionibus simoniae mentalis super sacramentis, qui spiritualia diximus instrumentaliter, & per causam, est deueniendum ad tertiam speciem rerum spiritualiũ, quae non sunt spirituales per essentiam aut à natura, & qualitate eorum primaeua, neq; per causam; sed sunt spirituales, quia per statutum, legem, vel constitutionem est ordinatum quod sint spirituales, & quod de spiritualitate participent; quae vocantur per Abb. *in*
1 *cap. consulere de simon.* spiritualia per statutum, † prout est ingredi religionem & monasterium. exemplum ponit Abb. *de casu in cap. dilectus filius, el 2. de simon.* vbi monachi, qui pretio dato in monasteriis & locis religiosis fuerunt recepti, & Abbates, ac officiales, qui pretium receperunt ob receptionem huiusmodi monachorum, & sic dantes vti accipientes pretium pro religione puniuntur, & condignis poenis afficiuntur. pro eodem allegat pariter text. *in cap. veniens eo. tit.* vbi receptus in monachum mediante solutione triginta solidorum ab eodem monasterio remotus, in alio monasterio in habitu monastico, Deo deseruire praecipitur; & Abbas & maiores personae monachorum ab executione officii suspenduntur. per quae iura secundum opinionem Abb. innui videtur, quod ingredi religionem vel monasterium pretio vel praemio mediante sit simonia. idem Abb *in cap. non satis, primo not. de simon. & in c. quoniam, text. apertus in d. ca. non satis.* Et quia non est de spiritualibus primae & secundae speciei appellatur spirituale per statutum, puta, quod sit per constitutionem aliquam vel statutum ordinatum, quod hoc sit spirituale. Vnde neque vendi neque emi merito pretio aliquo non potest, merito si ementes & vendentes, dantes & accipientes, vt per illa iura puniuntur. Verum si intelligere debemus quod omne illud, quod sit per statutum spirituale, sit spirituale. hoc spirituale non extenditur tantum ad religionem vel monachos, sed ad multa alia spiritualia, puta, ad illa omnia, quae aliqua lege, aliqua sanctione, aut canone sunt constituta spiritualia: quia maior pars rerum spiritualium possunt dici effecta & constituta spiritualia per ordinationem & constitutionem in veteri, aut nouo testamento, aut per Canones, aut cõstitutiones Ecclesiae. & quod dicit Abb. per statutum, intelligo in isto casu, ac si diceret per legem, per Canonem, per constitutionem, per quam aut prohibetur, aut praecipitur, vt per glo *in c. 1. de const. in verbo statuta*, quia cum statutum sit lex scripta, non potest esse res spiritualis aliqua. & in rebus spiritualibus quae non sunt in veteri, aut nouo testamento, in Canonibus aut constitutionibus Ecclesiae per Concilium vel summos Pontifices factis, in quibus continetur quicquid & ad fidem, & ad catholice viuendum est nobis praeceptum; prout constitutio appellatur Canon, quando constituitur in vniuersali concilio, *in glos. 3. dist. §. 1.* & constitutio dicitur, quod Princeps statuit *c. constitutio, dist. 2.* & constitutio large accipitur pro omni iure scripto. *cap. cum omnes de constit.* & constitutio dicitur simul statuitio, vti per Abb. *in rubr. de constit.* facit quia in text. *in cap. quoniam de simon.* synodalis constitutio appellatur ibi statutum; *ibi*, de his autem, quae ante hoc synodale statutum, &c. & Papa constitutionẽ aut legem faciens, vel sanciens aliquid constituens, aut decernens vtitur verbo statuentes, vti *in dict. cap. quoniam*, vbi statuentes, vt quaecunque de caetero, &c. & in pluribus & infinitis locis. per quod apparet, † quod constituere 2
& statuere, & constitutio & statuitio, siue statutum sint idem, & inter se nisi nomine tantum differunt. Vnde quae sunt spiritualia per statutum, non videbuntur facere tertiam speciem spiritualium, non speciem à se & separatam, quando quidem omnia spiritualia praeter spiritualia per essentiam incorporalia, quae sunt dona Dei & virtutes, & illa de quibus primo loco in materia spiritualium diximus, quae videntur spiritualia à natiuitate & sua origine, & spiritualia per naturam, possent dici comprehensa ab ista specie; † quia siue sint spiritualia per essentiam secundae 3
speciei spiritualium per essentiam, vti sunt reliquiae sanctorũ: siue sint spiritualia secundae speciei vti sunt spiritualia instrumentaliter, & per causam, vti sunt sacramenta: siue sint spiritualia tertiae speciei, vti excommunicare, absoluere, &c. quae sunt spiritualia

praeue-

præuenientia ab authoritate ecclesiastica: siue sint spiritualibus annexa antecedenter, vti iura patronatus &c. siue consequenter spiritualia annexa, vel dependenter, prout sunt habere ecclesiam, prębendam, beneficium ecclesiasticũ, ius percipiendi decimas & oblationes &c. siue concomitanter sint spiritualibus annexa, prout sunt labor spiritualibus annexus, officium, missas & diuina celebrandi, legẽdi psalterium, & diuinas horas, & huiusmodi, ista omnia sunt & possunt dici esse spiritualia per statutum, quandoquidem omnia sunt spiritualia ordinata, vel per statutum iuris diuini, vel per statutum iuris positiui.

Verum attento quod ingredi religionem, & effici de monasterio aliquo est inductum ex constitutionibus, & legibus Ecclesiæ, ex quo religiones nostri temporis, cœnobia, monasteria & fratrum monachorum & monialiũ, non erant tempore iuris diuini, quia ortum & principium habuerunt à iure positiuo. *c. cum de beneficio, de preben. lib. 6. ca. cum ad monasterium de stat. monach. versi. nec alicui. & in clemen. ne in agro. §. cæterum eo. tit. c. inter quatuor de relig. dom.* Petrus Duenas *in suis regulis reg. 72. prima ampliatione.*

Vnde quia in illa ingredi, & ab illis recipi potest dicitur mere spirituale per statutum, quia per statutum ecclesiæ, & per constitutionem ecclesiasticam talia statuta & ordinata fuere spiritualia, quæ alias non erant: ideo attenta ista ratione potest dici quod illa appellata sunt spiritualia per statutum, pro quibus pecunia recipi, aut quid aliud temporale dari est expresse prohibitum. per text. *in c. quoniam de simo.* Vbi post promulgationem illius cõstitutionis moniales, quæ simoniace prætextu paupertatis in monasterium receptæ sunt, in arctiorem locum ad agendum pœnitentiam retruduntur, & retrudi debere statuitur, & 4 ante synodale statutum facta puniuntur, vt ibi. † Super quibus videtur quod modo aliquo non possit committi simonia mentalis, aut quod in eis sit considerabilis, quia in illis sola mens deprauata, sola mala voluntas, aut animi simoniaci affectus, non facit aliquem simoniacum. *per text. in c. fin. de simon.* etiam opere subsecuto, & secuta datione temporali pro spirituali, sine qua non est, neq; intelligitur simonia mentalis, vti notatur *in cap. nemo.* per Abb. *ibi.* & Angel. *in summa in verbo simonia primo versic. vtrum sola, circa fin.* si tamen non fuerit pro ea processum ad aliquẽ actum, sed steterit contenta in suis finibus, & in suis terminis. vt per gl. *in c. consulere eod. tit. glo. in c. ex parte de off. & potest. iudic. deleg. glo in c. ordinationes. 1. q. 1.*

Facit, quia videtur quod pro ingressu ad religionem & monasterium possit aliquid dari & accipi respectiue absq; eo, quod comitatur per hoc vel commissa intelligatur simonia. per text. *in c. tua nos, eod. tit.* vbi per canonicos in canonicum admittitur, & illius bona, quæ obtulit recipiuntur, & illa faciunt monachi inseruire canonico admisso pro præbenda sine aliqua simonia, & sine aliqua specie mali. Id quod non audet negare glo. quod non sit licitum existente maxime paupertate in monasterio, vt per gl. *in c. non satis de simon.* quæ ponit & tradit duas theoricas, & duas cautelas pro accipiendo aliquid ab ingredi volentibus monasterium, quando adest paupertas in monasterio. prima est, vti detur, non ex pacto, sed pure pro deuotione per ipsum ingredientem vel personã pro eo. secunda, vt existente tenuitate redituũ monasterii per viam protestationis, aut intimationis notificetur ei, ꝙ aliquid pro suo victu afferat, vt possit viuere.

† Facit, quia quemadmodum toleratur quod in sacramẽto matrimonii interueniat pecunia pro sustentatione & faciliori supportatione onerum illius, ita pari modo dicendum videntur ab identitate rationis, quod id esse possit licitum in casu puellæ, vel alterius personæ ingredientis monasterium, ad quod aliquid licite pro sustentatione suæ vitæ & onerum sui, quæ est allatura monasterio apportare potest: ne sit loco, quem ingreditur onerosa vt in terminis est *glos. in c. honorantur. 32. qu. 2. in verbo honorantur. per text.* quem allegat *in c. de lapsis, 16. quæst. 6. per illum text.* maxime *in fin.* vbi dicit quod quis non debet esse onerosus loco, maxime pauperi, quia etiam moniales non tenentur recipere maiorem numerum quam ex reditibus viuere possint. Abb. *in c. quoniam in vers. in glos. prima in fin. de sim.* quo stante, & stante etiam quod committere simoniam sit de apicibus iuris, si pro pretio & pecunia moniales monialem in monasterium & ad religionem recipiant, videntur excusabiles, quia inciderunt ignorãtia iuris, à qua vti aliæ mulieres omnes in quibus talis ignorantia toleratur, debent esse excusatæ. *l. cum de indebito. ff. de probation.* & per alia quæ copiose allegat Abb. *pr. allegato c. quoniam,* vbi dicit id facilius indulgeri monialibus, quia claustra non exeunt, vt ibi per eum. 5

Quamuis videatur posse dici contrarium, quia immo possit committi simonia mentalis, vt in baptismo, & in aliis sacramentis, de quibus supra, quæ sunt spiritualia per statutum iuris diuini, quia sunt spiritualia de iure diuino, in veteri & nouo testamento, quæ cum sint prohibita pretio aut pecunia distrahi, eodem iure appellantur prohibita, quia simoniaca, in quibus mentalis simonia committi potest, vt per glo. *in c. ex parte, el primo, in verbo dimittere de off. & potest. iudic. deleg.* per Angel. *in summa in verbo simonia primo versic. vtrum sola. glos. in cap. cum pridem de pactis* & glos. *in cap. Saluator 1. q. 3.*

† Vti etiam dicitur de Canonico, qui vadit ad missam & horas diuinas in choro animo & intentione principaliter habendi distributiones, vel illas non amittendi, qui principaliter animum & intentionem habere debet ad cultum Dei, & ad diuina, qui committit simoniam mentalem: quia isto casu canonicus non celebrat festiuitatem Dei, sed festiuitatem suam, quia non vadit ad Ecclesiam pro Deo, sed pro causa sua. Vnde odit Deus, & non solum odit, sed proiicit etiam eorum festiuitates & oblationes, qui non celebrant festiuitates Dei, sed suas. *c. odi. §. odit,* & ibi glo. quæ exclamat contra scholares, qui vadunt ad Ecclesiam non pro cultu diuino, neq; pro audiendis diuinis, sed vt videant dominas & amasias; & sic pro casu sua. 24. q. 1. *& ibi* Archid. & Card. *in clem. 1. in 6. not. de celebr. missarum.* Nec immerito, quia Deo non propter beneficia, aut pro consecutione bonorum aliquorum, sed propter Deum seruire & obsequi debemus, vt per glo. quæ multa allegat *in c. consuluit. 74. dist.* quia aliter seruitium & obsequium esset causatiuum peccati & vitii simoniæ. Quia missam dicens sacerdos principaliter propter lucrum, est simoniacus. per Abb. *in c. consuluisti, de celebrat. missarum, & in c. significatum de præbend.* & gl. *in c. vnico de cleric. non resid. in 6.* Abb. *in c. suam de simonia.* 6

† Facit, & aliud simile, quia qui inseruit prælato aut episcopo cum mente & animi intentione consequendi ab eo pro seruitio remunerationem in beneficio spirituali, & ille pariter qui retinet famulum ad 7

sui seruitium animo pariter illius labores in aliquo beneficio spirituali remunerandi, quo casu vterque habet intentum permutandi & dandi spirituale cum temporali; ipse committit simoniam, si principaliter seruiet famulus cum tali intentione, & prælatus tali animo seruitium famuli recipiat: secus si non principaliter sperat beneficium spirituale, sed secundario, puta, quod si seruiens speraret remunerationem in aliquo bono in genere; quia tali casu si esset idoneus, etiam episcopatum, nedum beneficiolũ sperare posset. vt per Abb. *in cap. cum essent de simon.* vbi examinat quæstionem, & glos. *ibi*, pro quibus multa, immo infinita poni possent exempla, quia si omnes casus inspiciantur, non committetur simonia super aliquo vel aliquo modo, quin commissa appareat super illis, quæ sunt spiritualia per statutum, canonem, constitutionem ecclesiæ; siue iuris diuini, cum nullus possit dari casus simoniæ, qui non veniat directe vel indirecte comprehensus dispositione iuris diuini, aut generalitate canonum, & Ecclesiæ constitutionum; quæ vt supradiximus sunt & appellantur statuta. Vnde isto modo omnia spiritualia possunt dici spiritualia per statutum. sed vt supra diximus ideo illa appellata sunt per statutum spiritualia, quia omnem, quam habent spiritualitatem, habent à statuto nec essent spiritualia aliquo modo, nisi statutũ esset. quod non procedit in illis, quæ sunt spiritualia aliunde, licet non per statutum, puta, à natura vel alias, quia in illis si sint de iure diuino prohibita, bene potest committi simonia, puta, si sint prohibita, quia simoniaca, vti in casibus *de quibus supra.* Vnde non obstant illa, quæ de baptismo & aliis sacramentis, de canonico, qui vadit ad diuinas horas in choro, ac de sacerdote missam animo lucrandi celebrante, aut de eo, qui inseruit prælato, & de prælato ad sua seruitia aliquem retinente animo illum recompensandi in beneficio spirituali, in quibus casibus videtur committi simonia, & quod pro ingressu religionis & monasterii reditibus tenuibus existentibus moniales sine vitio simoniæ in monasterio monialem recipere possint; quia respondetur, quia licet possint dici illa per statutum spiritualia, ideo quia per ius diuinum, ius canonum, constitutionum ecclesiæ fuit statutum quod sint spiritualia, ex quo bene videtur per statutum aliquod statutum, si iure canonico & iure diuino sit statutum, ex quo idem esse videtur large verba & non stricte sumendo, tamen baptismus, sacramenta, ac illa de quibus supra non sunt spiritualia tantum, quia per ius canonicũ, diuinum, vel alias sunt constituta spiritualia, sed potius quia à natura & sui origine sunt spiritualia & de spiritualitate participant: vnde nihil mirum in illis si mentalis committitur simonia, quod non procedit in spiritualibus per statutum tantum, quæ non sunt spiritualia ex se, sed quia sunt effecta spiritualia per statutum, in quibus simoniaca appellantur, quia prohibita: vt ingredi monasterium, recipi in canonicum, dare pastum pro receptione, & huiusmodi, quia in istis simonia mentalis non committitur; aut commissa attenditur, quæ sunt prohibita de
8 iure positiuo, †quod simoniam mentalem non habet in consideratione, neque habet illam pro simonia, vt per text. *in c. fin. ibi glos.* & Doct. cum aliis adductis *supra.* Nec pari modo obstat illud, quod pro contrario adduximus, quod pro ingressu in monasterium datur casus, quod aliquid dari & recipi potest sine commisso simoniæ. Immo nec facit contra, quia licet sit statutum, quod pro huiusmodi nil dari aut recipi possit, & si detur aut recipiatur, id fiat cum simonia, tamen sponte propter Deum nulla conuentione, vel pacto data monasterio pauperrimo illius reditibus non sufficientibus respui non debent, quando non mala intentione vel simoniace deprauata, & sic in casu à iure non prohibito: quia quod dicitur quod pro ingressu nil possit dari per text. *in c. quoniam, in c. non satis, c. tuanos*, &c. habet locum & intelligitur, quando per pactum, conuentionem, aut modum illicitum datur, non autem quando datur vt in casu isto, vt per glo. & Doct. *ibi*, merito non sunt contra. sed de eis dicemus suo loco *in simonia conuentionali*, vbi melius & conuenientius huiusmodi materia & quæstio pertractabitur.

SVMMARIVM.

1. *Quot modis de iure ciuili capiatur verbum potestas?*
   Potestas duplex, pontificalis, & regalis.
   Potestas à Christo fuit decreta, instituta, & distincta.
   Potestas fuit instituta ad vindictam malorum, & laudem bonorum.
   Potestas ecclesiastica & sæcularis sese mutuo iuuare habent.
2. *Pontificalis potestas præcedit sicut diuina humanus.*
   Christus voluit tributum soluere Cæsari.
3. *Resistens potestati, resistit ordinationi Dei.*
   Potestati potest non obedire, quando illicita præcipit.
   Abutens potestate, illam meretur amittere.
   Negligentia in prælato depositionem exposcit.
   Potestas Papæ & regis Francorum sunt supra omnes.
   Potestas significat iurisdictionem.
   Potestas, iurisdictio, & officium idem videntur.
4. *Significatus verbi potestas, est sumendus secundum subiectam materiam.*
5. *Quid sit dignitas.*
   Non vales rescriptum, si dignitatis tuæ in eo supprimis nomen.
   Est omni rationi contrarium quod vnus clericus plures habeat dignitates.
   Singula dignitas singulata in ecclesia exigit assiduitatem personalem.
   Qui habet dignitatem, habet personatum, non è conuerso.
6. *Quomodo sese habeant dignitas, personatus, & officium.*
   Quid sit dignitas.
   Quid sit personatus.
   Quid officium.
   Officium Reuerendiss. Card. Camerarii Papæ est dignitas.
   Viuit iurisdictio Camerarii sede vacante.
   Camerarius regit Vrbem sede vacante.
7. *Dignitas est nomen generalissimum.*
   Tria signa ad cognoscendum an sit dignitas.

De Simonia mentali in spiritualibus prouenien. authoritate ecclesiastica, & de dignitatibus, & potestatibus ecclesiasticis.
Cap. XIII.

Eueniemus (diuino auxilio nobis fauente) ad quartam partem & speciem rerum spiritualium iuxta diuisionem, quam superius fecimus, quæ nascuntur & proueniunt à potestate & authoritate ecclesiastica, quæ exhibentur vel administrãtur vt ab aliquo mediante potestate, authoritate, dignitate, & præ-

& præeminentia ecclesiastica, quam habet. *c. ad aures de simonia.* pro quorum faciliori & pleniori intelligentia, non puto esse extra propositum dicere hic aliquid quomodo intelligatur & accipi debeat in isto casu verbum potestas, & consequenter etiam ex quo talis potestas videtur vt plurimum consistere in persona, quæ dignitatem vel præeminentiam habet ecclesiasticam, puto necessarium esse de dignitatibus ecclesiasticis aliqua subiungere, vt habita cognitione istorum terminorum, & facilius percipiatur & clarius appareat intellectus materiæ præsentis. Et omissis sensibus & significatis, in quibus potest intelligi in iure ciuili terminus, potestas, de quibus per text. *in l. potestatis de verb. & rerum sign.* & glos. *in l. cum prætor. §. fin. ff. de iudi.* & omissa potestate sæculari, quia cum non habeat ius in spiritualibus, aut quicquam cum spiritualibus, de quibus hic tractamus agere, *cap. tributum. 23.*
1 *q. 8.* non est ad propositum materiæ præsentis. † At potestas duplex est, vt video, Pontificalis videlicet, & Regalis. *c. duo 96. distin.* & vtraque à Christo nostro Saluatore fuit decreta, instituta & distincta. *ca. cum ad verum. 96. distinct.* Ioan. Vgo *in tractat. de officio quatuor prælatorum. §. habent num. 3.* dicit, quod Mundi binam potestatem Deus distinctam esse voluit, & à Deo fuit instituta & ordinata ad vindictam videlicet malorum, & ad laudem bonorum. per text. *in cap. malum in fin. 11. quæst. 1.* Ioan. Vgo *dicto loco § consequenter.* Fortunius Garz. *in tract. de vltimo fine num. 116. tract. tomo primo, fol. 15.* Ioan. de Sylua. *in tract. de benefic. prima parte, quæst. 4. num. 9. tom. 4.* Petrus Bertam. *in tractat. de orig. iurisdict. quæst. prima, num. primo, Tomo 12. fol. 2.* Et merito vt ab eodem Christo institutæ istæ binæ potestates, si se mutuo iuuant & iuuare habent. *cap. prone-*
2 *potes. 23 quæst. 5.* cum tribus capitulis sequentib †Inter quas Pontificalis præcedere habet, sicuti diuina humanis, & sicuti cœlestia terrenis, & spiritus carni præferri & antecedere debent. *10. distinct. cap. suscipitis,* & ambæ à Deo proueniunt siue iubente, siue permittente. *23. quæst. prim. quid in bello, & cap quid culpatur in fin. & cap. quæsitum. quæst. 3.* quia omnis potestas est data desuper per illud in Euangelio. Non haberes potestatem in me, nisi tibi esset datum desuper. Ioannis 19. *& 22. quæst. prim. §. sed secundum,* & per illud, Omnis anima sublimioribus potestatibus subdita sit. & Christus ipse cœlorum & mundi princeps potestati obediens fuit, & potestatem reuerirus obseruauit, quia licet non teneretur, & non esset debitor, voluit nihilominus tributum soluere Cæsari. *cap. iam nunc 28. quæst. 1 cap. magnum. 9. quæst. prim. & ibi* Archid. Cum enim Christus venisset Capharnaum, tunc accesserunt, qui didragma accipiebant ad Petrum, & dixerunt ei, Magister vester non soluit didraghma. quod cum Petrus intimare vellet Christo, ab eo præuentus, iussus est in mare hamum mittere, & primum piscem, quem extraheret ore aperto, statere inuento, pro tributo soluere. *Matth. cap. 18.* Facit illud Euangelicum, quod cum Pharisæi & Principes sacerdotum interrogassent Christum, An tributum debet dari Cæsari, respondit. Afferte mihi nummisma, quæ sunt Cæsaris reddite Cæsari, & quæ Dei Deo.
3 Idque apparet, † quia qui resistit potestati, resistit ordinationi Dei. *cap. qui resistit. 11. quæst. 3.* Ioan. Vgo *prællegato loco,* & potestas semper est reuerenda, obseruanda, & metuenda, & eo magis quando licita præcipit, quia quando non licita iubet, potest non ei obediri, & non obtemperari, immo contemni. *eodem ca. qui resistit. 11. quæst. 3.* Et qui illam habet, illa abuti non debet, quia si abutitur, incurrit periculum amissionis illius; quia abutens potestate, quam habet, eam meretur amittere. *cap. priuilegia 11. quæst. 3.* prout in simili prælatus negligens in sibi commissis, non agendo, quæ sibi ex prælaturæ debito incumbunt, debet à prælatura deponi; quia negligentia in prælato depositionem exposcit. *text. & ibi glos. in verbo negligentiá distinct. 71. text. & ibi glos. in verbo negligens. cap. cum ad monasterium, de stat. monachorum,* & alia per Petrum de Baisio late adducta *in tractat. de elect. §. quarto habent, colum. 3. tractat. volum. 4.* sed Pontificia & Regalis sunt duæ supremæ potestates, & potestas Papæ & Regis Francorum sunt supra omnes alias, per Nicolaum Boer. *in tractat. de ord. graduum prima parte numer. 10.* & potestas, vt habeamus intelligentiam suæ significationis, importat & significat iurisdictionem, vt per Archid. *in cap. magnum. 11. quæst. 1. per text.* quem allegat *in cap. fin. de iudic.* Vbi Florentina potestas promulgauit sententiam pro fratribus Sanctæ Mariæ de Florentia contra communitatem castri de Signa, super electione Rectoris, *vt ibi, & per text. in cap. tua nos. §. ad vltimum de homicid.* Vbi scholares deprehendentes latronem, qui alium scholarem vulnerauerat, tradiderunt potestati Vincentiæ, & alias vt ibi. Vnde officia iudicum, quæ habent iurisdictionem & cognitionem causarum, sunt potestates. & officium potestas, & iurisdictio propter similitudinem, idemptitatem, & eandem qualitatis naturam, quam habent idem videntur esse, & idem importare. vti per Pauinum *in tract. de offic. & potesta. cap. sed vacan. quarto præludio, vers. & quandoque.* Archid. *in cap. primo de consuet.* vbi dicit quod ista inter se sunt synonyma, & vnum indistincte ponitur pro altero: licet videatur contra, quia est potestas aliquando in aliqua persona, in ea tamen non adest iurisdictio, & est potestas sine iurisdictione, puta, quando est potestas conferendi beneficia in Vicario Episcopi, qui nullam habet iurisdictionem. per eundem Pauinum *dicto loco.* Et officium est administratio rerum ecclesiasticarum sine iurisdictione, vti esset exemplũ ponere in Sacrista seu Thesaurario, vti diffinit optime Abb. secundum Archid. *in cap. de multa de præben. in additione, versic. prima conclusio.* Et officium est etiam sine aliqua prærogatiua, & quando habet onus annexum sine honore, sicuti est officium syndici, procuratoris, & castaldi, de quibus habetur *prima quæst. 3. cap. Saluator versic. in homine. l. litem. Cod. de procurat. cap. alienare. 1. distinct.* & alias vt per Archid. *dict cap. 1. de consuet.* vbi ponitur quod & quibus modis cognoscitur officium. Et officia prælatorum, quæ & quot sint, vide Petrum de Baisio *in tract. de elect. cap. 49. l. 51. cum sequent. tractat. volum. 4.* Item præpositura dicitur officium. *cap dudum de electio.* Item Plebania *c. quod Dei timorem de statu monachorum.* Item presbyter dicitur habere officium. Item Prædicator. Item Vicedominus dicitur habere officium *99. dist.* Item habens tabellionatum dicitur habere officium. *§. ad conscribendum de hæret. in 6.* Item is, qui habet recipere aliquem in monachum, & alia de quibus late per eundem Archid. *dict. cap. primo de consuet.* quæ officia nullam habent iurisdictionem, sed tantummodo nudum officium, & nudum ministerium spirituale & ecclesiasticum continent. Vnde merito posset dici, quod officium non sit idem quod iurisdictio, neque synonymum cum iurisdictione, quia immo penitus diuersum & separatum videtur. Item potestas signi-

significat aliquando prælationem. *cap. magnum.* 11. *quæst.* 1. *& ibi* Archid. sed quia longum esset singillarim, & ad vnum recensere significationes & intellectus verbi potestatis, quæ multis modis accipitur *in l.* 1. §. *in potestate. ff. de exercit.* vbi Bartol. & Alex. & per Specul. *in tit. de feud.* §. 2. *versic.* 18. Ioannes Franc. Pauinus *in tractat. de officio & potest. cap. vacan. in* 4. *præludio per totum*, vbi omnia abundantissime accumulat.
4 † Ideo est sciendum quod importantia & verus intellectus huius termini est sumendus & considerandus iuxta qualitatem personarum & materiam subiectam, vt scilicet significet large vel stricte, proprie aut inproprie. vt per Doct. *in cap. Pia de excep. lib.* 6. *& cap. exceptione de except.* Abb. *in cap. prudentiam.* §. *sexta de officio & potest. iud. deleg.* & per alios, quos infinitos allegat idem Ioan. Franc. *præallegato loco.* Vnde potestas circa dominos, dominium circa magistratus, imperium circa monachos & moniales obedientiam denotat, vt per Azon. *in summa de patr. potest.*

5 † Dignitas vero, vt ad secundam partem propositionis deueniam, est quædam præeminentia, vt per Hostien. *in tit. de præben. & digni.* §. *quid sit dignitas.* Quæ est aliquando personatus, aliquando officium, quæ sunt inter se synonyma, & promiscue in iure canonico ponuntur & accipiuntur. *cap. cum accessissent de constit.* Vbi Primiceriatum modo dignitatem, modo officium, modo Personatum appellat. text. idem semper nihilominus significans, licet diuersis vocabulis vtendo. *cap. cum in cunctis.* §. *inferiora de elect.* vbi dignitates Archidiaconatus, Decanatus, & aliarum dignitatum curam annexam habentium vocat officia. Inquit enim simul atque quis fuerit assumptus in huiusmodi dignitatibus, si monitus, non fecit se in presbyterum ordinari & promoueri in termino à canonibus præfixo, à tali officio remoueatur. *cap. ad aures de rescript.* Vbi dicitur, quod si decanus, Archidiaconus, Præceptores, vel alii in ecclesiasticis dignitatibus constituti in impetratione rescripti tacuerint de eorum personatu, nullo modo illo rescripto iuuari habent, in quo suæ dignitatis supprimunt nomen vbi dignitatem, personatum appellat. melior text. *in cap. ad hæc, extra de præben.* Vbi ad literam dicitur, quod omni est rationi contrarium, quod vnus clericus plures dignitates, vel personatus obtineat, cum singula officia in ecclesiis assiduitatem exigant personalem, vbi dignitates text. vocat officia & personatus. sed hoc intellige large & non stricte loquendo, quod ponuntur promiscue, & vnum istorum ponitur pro alio, vti dignitas, quæ in larga significatione sumpto vocabulo secundum quod dicitur quædam præeminentia in gradu comprehenditur: & sic personatus & officia, per Archid. *dict. loco.* proprie aut stricte loquendo, & intelligendo inter se valde differunt, & suam propriam vnumquodque habet significationem. per Archid. *cap.* 1. *de consuet.* Alex. *consil.* 77. *col.* 2. *secundo volum.* Ioan. de Sylua. *in tractat. de benefic.* 1. *quæst. parte prima num.* 71. *colum.* 11. facit quia, qui habet dignitatem, dicitur habere personatum, non autem è conuerso. Beatus Anton. *in tractat. de excommu. cap.* 71. *num.* 6 *Tom.* 3. sequitur D. Ant. de Pretis *in tractat. de iurisdict. episcopi cap.* 7.
6 † Et quomodo se habeant dignitas, personatus, & officium adinuicem, ponit Staphil. *in tract. de grat. & expect. num.* 1. sequitur Abb. *in cap. de multa de prabend. in addit.* vbi ponit quid sit vnumquodq; istorum, & quomodo intelligatur proprie, assignando cuique suam descriptionem & proprietatem, vbi dicit quod dignitas est administratio rerum ecclesiasticarum cum iurisdictione. Personatus vero est quædam prærogatiua in ecclesia sine iurisdictione, vt quia habet stallum in Choro præ aliis honorificum, aut quid simile. Et officium est administratio rerum ecclesiasticarum sine iurisdictione. exemplum dat Abb. *in Thesaurario & Sacristario.* in officio vero Reuerendissimi Camerarii Papæ, qui habet iurisdictionem cum administratione est secus, quia licet sit officium, quia in omnibus suis patentibus literis, bullis, & scripturis nomine Camerarii expeditis, semper Camerariatus officium appellat per illa verba viuæ vocis oraculo, & authoritate nostri Camerariatus officii potest bene sine venia appellari dignitas, per illa, quæ adducit Archid. *præallegato loco,* quia semper tale officium viget cum viridi & ampla iurisdictione, etiam mortuo Pontifice, & sede vacante; immo illius solius, & illius Curiæ Cameralis aliis per mortem Pontificis in sede vacante silentibus, suspensis, vel extinctis viuit ampla iurisdictio, quo tempore magis quam alio splendet officii sui valor, potestas & imperium. qui Camerarius Vrbem & statum ecclesiasticum cum iurisdictione amplissima in ciuilibus & in criminalibus (quia gubernator Vrbis ad quem spectant maleficia, est vice camerarius. Et ego obtinui ab illo saluos conductus in causis criminalibus expeditos nomine Vice camerarii) regit solus & nullius adminiculo gubernat. facit quia dignitas est habere iurisdictionem cum administratione, Archid. *dict cap. primo de consuetudine.* Et proprie est dignitas, quæ habet iurisdictionem ecclesiasticam, & sic dicitur prælatus, per textum apertum, *in cap.* 2. *de iudic. & cap. cum ecclesiarum de officio ordin.* Ita concludendo tenet Ioan. de Sylu. *in tractat. de beneficio prima parte. quæst.* 1. *num.* 71. *colum.* 11. & secundum eundem. Archid. & alios dicit idem Ioan. de Sylu. *præallegato loco nu.* 61. quod dignitas est quædam præeminentia quo ad forum contentiosum in ecclesia gradum tenens, quæ quandoque dicitur personatus, ab honorificentia, in qua ponit personam, quandoque officium, ab officio, quod exercet. per text. *in ca. cum accessissent de constit.* † Et dignitas est nomen gene- 7
ralissimum, & omnem habentem gradum aliquem & præeminentiam, præter Episcopos & Cardinales comprehendit. Antonius de Pretis. *in tract. de iurisdict. episcopi, cap.* 8. *num.* 3. licet aliquando appellatione dignitatis in fauorabilibus veniat etiam episcopus. Paris. *c. dilectus de concess. præben.*

Verum quia dignitas multis modis in iure capitur, vt per Bart. *in l.* 1. *Cod. de dignit. lib.* 10. Cæpolla *in tract. de imperat. milit. diligent.* §. *ratione, tractat. tomo* 5. *glos. in c. quia non nulli de cleric. non residen. in c. vlt. de eo qui mit. in possessionem causa rei seruand.* & dignitas est, quæ reputatur & habetur reputatione communi vti dignitas, licet in iure non habetur pro tali. per Innoc. *in cap. de multa de prabend.* Bart. *in l.* 1. *Cod. de dignit. lib.* 10. *per text. in l. fin. in princ. ff. de mun. & honor.* Andr. Barb. *in tract. de præstan.* Card. 1. *quæst.* §. *nec obstant. col.* 13. *vers.* secundo Hostien.

Et est dignitas, aut ex institutione, vt sit à fundatione institutum, vt sit dignitas, quia tunc dignitas est, & pro dignitate habetur: aut est dignitas secundum ecclesiæ consuetudinem. nam posset esse quod aliquis in ecclesia aliqua exerceret officium & dignitatem Archidiaconi in cognoscendo de causis clericorum & aliis, non tamen ob hoc reputandus est esse in di-

in dignitate, nisi vocetur nomine quod dignitatem sonet, veluti Archidiac. Archipresb. Primicer. Decanus, & de similibus, quod si vocetur nomine dignitatis, vel pro persona in dignitate constituta reputetur, licet nullum dignitatis ministerium faceret, dum tamen eum perpetuo obtineat, & perpetua sit vel esse possit, sicut est in ministris venerabilium Fratrum Ordinis Minorum, vt limitat. Innoc. *cap. de multa, superius allegato* per Abb. Ioan. de Sylu. *dictis locis. col. 9. nu. 60. & nu. 63. per totum.* Vnde videtur dubitari posse probabiliter, quæ sit, & quæ non sit dignitas, vt dicit Archid. *in c. 1. de consuet.* circa principium, merito idem Archid. dat tria signa ibi, & tres modos à quibus dignitatem cognoscere habeamus, puta, quando habet administrationem rerum ecclesiæ cum iurisdictione. *cap. volumus. cap. diaconum.* 89. *distinct.* & hoc intellige, quando est perpetua in temporalibus, vt per Ioan. de Sylu. *in loco præallegato colum. 10. num. 71. in fin.* & per gl. *in clemen. & si principalis in versic. per electionem*, & ibi Archid. *colum. 5. num. 21. de rescript.* vbi habetur quod dignitas est, si sit perpetua, non autem temporalis, vel amouibilis ad nutum.

Secundo, quando habet nomen dignitatis & prælationis, sicuti prærogatiuam in ecclesia sua, tam in choro, quam in capitulo in optionibus, in processionibus, in vocibus dandis, & in similibus plus quam alii canonici sui ordinis, licet non habeant administrationem rerum, aut iurisdictionem, sicuti patet de Archidiacono Parmensi. *c. cum accessissent de constit.*

Tertius modus est, quando ex consuetudine ecclesiæ habetur aliquis in dignitate, quia si consuetudo est, vt talis habeatur pro dignitate, proculdubio haberi debet. per text. *in l. de quibus. §. inueterata. ff. de leg. cap. consuetudo dist. 12. & cap. quemadmodum, ead. distinct.* sequitur idem tenens Beatus Antoninus. *in tractat. de excommunicat.* vbi dicit multis modis cognosci dignitates. *c. 72. nu. 2. tom. 3.*

SVMMARIVM.

1. *Quæ sint dignitates in ecclesia maiores.*
Prima dignitas est Pontificalis.
Pontificalis dignitas est culmen dignitatis.
Papa sacerdotium habuit à Deo, & Dei vicem gerit in terris, & est caput & cardo ecclesiæ christianæ.
Facta Papæ non subiacent concilij iudicio.
Papa concilium interpretatur, limitat & tollit.
2. *Papa dicitur cœleste arbitrium.*
Dicere quod vnus non sit Pontifex in ecclesia Dei, est errare contra illum articulum, vnam sanctam catholicam, &c.
3. *Papa est Patriarcha Lateranensis.*
Papa post electionem apprehendit possessionem ecclesiæ Lateranensis in Vrbe.
Quæ aliæ ecclesiæ in vrbe sint patriarchales.
Papa est caput ecclesiæ.
Pontifex Romanus est, qui est electus à duabus partibus cardinalium.
4. *Hodie Papa ante coronationem est episcopus seruus seruorum Dei, non electus, sed Papa.*
Papa aliquando Archiepiscopus, aliquando patriarcha, aliquando Rom. Pontifex, aliquando Episcopus.
Vbi Papa, ibi est communis patria.
Papa in terris dicitur Deus.
Solus Deus Papam iudicat.
Mundus est parrochia Papæ.
Dignitas Papæ est de iure diuino.
5. *Christus fecit Petrum principem & caput aliorum.*
6. *Papatus est de iure diuino.*

De Papatu. Cap. XIV.

ET dignitates Ecclesiæ, quæ appellantur maiores, per Archid *cap. 1 de consuet.* stricte tamen, non large sumpto vocabulo, & per Fel. *in rubr. de maior. & obedien. colu. 5.* sunt de quibus infra. † Papalis seu pon- 1
tificalis, quæ non dignitas, sed culmen est dignitatis, & est prima. *glos. est in cap. ante omnia. 61. distinct. in gloss. fin.* quæ est omnium suprema, quia Papa est omnium superior, qui princeps sacerdotum, summus sacerdos, qui sacerdotium habuit à Deo, cum fuit translatum de Aaron in Christum Dominũ nostrum, & de Christo in Petrum. *not. de constit. cap. translatus probatur. 21. distinct. in nouo*, & per alia late & copiose adducta per D. Petrum à monte in suo tractatu conciliorum *in princ. tractat. volum. 2.* vel Pontifex Max. nuncupatur, qui Dei vices gerit in terris, & caput & cardo est ecclesiæ christianæ, beati Petri locum tenens, cui Christus principatum inter Apostolos suos dedit, dum dixit ei. Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam. *21. distinct. cap. in nouo. & cap. sequ. 50. distinct. cap. considerandum. 24. quæst. 1. cap. manet. & cap. quodcunque.* vel verius cum dixit. Petre si diligis me, pasce oues meas. *cap. significasti de elect. & gloss. in dict. ca, in nouo*, & probatur *in epistola inter claras.* cui Petro etiam in potestate successit. *cap. sacrosancta. 22. dist.* Verum hic, & *21. distinct. in princ. & in ca in nouo.* Bertach. *in tract. de episc. in præludiis, vers. omni vero*, cuius est tanta potestas, quod eius facta non subiaçent iudicio concilii. *cap. nemo. ca. aliorum 9. quæst. 3. ca est fides. ca. rogamus. 24. quæst. 1.* & per alia, quæ adducit Marcus Mantua. *in tractat. de concil. colum. 22. num. 116. vers. tamen Papæ.* Immo ipse solus statuta concilii interpretatur, limitat, & tollit, vt ibi per eundem Marcum: præter tamen quatuor concilia principalia, quia illa tollere non potest, nec in eis dispensare tollendo, per Specul. *de dispens. §. nunc breuiter versic. 4. contra*, vbi late videre potes de illis, in quibus Papa dispensare nõ potest, quæ ibi enumerat ad longum, & etiam supra ius dispensare potest de plenitudine potestatis diuinæ, *extra de concess. præben. & eccles. non vacant. cap. proposuit.* & est Vicarius Dei in terris. *cap. per venerabilem. §. rationibus.* nam locum eius obtinet, extra, vt beneficia ecclesiastica sine diminut. *& extra de translat. cap. inter corporalia. §. episcopo. & ca. quanto. & ca. licet.* † Vn- 2
de Papa dicitur cœleste arbitrium. *l. 1. in fin. C. de sum. trini.* & est Vicarius Dei in terris tam in temporalibus, quam in spiritualibus. per Catald. *in tractat. de potestate Papæ. ca. 88. num. 2. fol. 14.* Paul. de Citadinis *in tract. de iure pat. parte 6. num. 3.* & dicere quod vnus non sit summus Pontifex in ecclesia Dei, est errare contra illum articulum fidei, Vnam sanctam catholicam, &c. *per gloss. in cap. non autem 7. quæst. 1. & glos. in clem. ad nostram, de hære.* per Petrum de Monte *in tract. de monarchia concil. in princip.* † Et Romanus Pontifex, qui ha- 3
bet suum Patriarchatum in ecclesia Lateranensi Romæ. *ca. cum Hadrianus 2. 73. distinct.* & de more Papa electus post electionem dictæ Ecclesiæ processionaliter cum clero & populo apprehendit illius semper possessionem, prout nostris temporibus vidimus Iulium III. Paulum IV. & hodie quæ est dies 28. Ianuarii 1560. vidimus Pium IV. licet sint & aliæ ecclesiæ

clesiæ Patriarchales Romæ, videlicet Sancti Petri, Sanctæ Mariæ maioris, Sancti Laurentii extra muros, ecclesia Sancti Pauli, quibus ecclesiis assignati sunt episcopi. dominus Papa, qui est episcopus Romæ, vt perlate adducta per Alber. *in rubr. de statu.hom.* vbi habes, licet recitatiue nomina quibus Papa intitulatur. Item episcopus Hostiensis, Albanensis, Velletrensis, Portuensis, Sabinensis, Tusculanensis & Prænestinus, vt per Alber. *dicto loco,* vbi etiam videre potes, quos canonicos & cuius ordinis habeant dictæ ecclesiæ, & quæ ex illis habeant Decanos, quæ Archipresbyteros. Est & caput ecclesiæ *cap.* 1. & 2. 21. *distin.* de quo nemo sanæ mētis dubitare habet, per Petrum de mon. *in tractat de Monarch. conciliorum. quæst.* 5. *circa principium.* qui secundum Bald. *in proœmio Decret. colu.* 8. ante coronationem non appellatur seruus seruorum Dei, sed videtur appellari electus, *per text. in dict. cap.* Cum Hadrianus fuerit per clerum & populum certatim ad Lateranense patriarchatum deportatus inconsultis legatis Imperatoris, non cessarunt propterea ad illum electum salutandum accedere, neq; appellatur Pontifex, nisi sit coronatus, consecratus, & benedictus. Specul. *in tit. de rescript. præsent.* §. 8. *vers.* Item quod obtentum. sed contrarium videtur verius, qui Pontifex Romanus est, qui est electus à duabus partibus Cardinalium, † & hodie ante coronationem in Romana curia Papa dicitur, & est episcopus seruus seruorum Dei, non appellatur electus, sed Papa faciens & expediens omnia vt Papa, & contrarium dicens incurrit excommunicationem papalem. *extrauagan.* Quia nonnulli, de sententia excommun. *in extrauagan. comm. qua est fin.* quæ dicit quod Papa ante coronationem exprimit nomen suum in bullis, propter quod videretur quod posset signare & expedire ante & post coronationem, & quod signata & expedita ante valere debent, prout erat quorundam oppugnantium opinio, quod videtur verum, quia immo ante coronationem, immo in Conclaui Papa electus multas signat supplicationes, multa concedit, multas gratias facit, & multa facit, quæ plenissime robur & firmitatem obtinent. *cap. si quis pecuniam in fine.* 79. *distinct.* quia electus à duabus partibus Cardinalium est Papa, Episcopus, & Pontifex Romanus ab vniuersali ecclesia habetur: per ea quæ adducit Ioan. de Sylu. *in tract. de benefic. præallegato loco col.* 7. *vers. aliud beneficium per totum, & dict. cap. qui à nonnullis, in extrauagan. præallegata.* qui aliquando Archiepiscopus, aliquando Patriarcha, aliquando Romanus Pontifex, aliquando Episcopus appellatur. per Archid. *c. leges in fin. distinct.* 4. & vbi Papa est, ibi est communis patria. Hieron. Zanet. *in tractat. de different. inter ius canon. & ius ciuil. tomo primo. fol.* 71. *num.* 26. & Papa in terris Deus dicitur, & solus Deus eum iudicat. Ioan. de Syl. *in tractat. benefic. quæst.* 8. 3. *parte, nu.* 26. & quæ & quanta sit eius authoritas & potestas, vide per Barbat. *in tractat. de præstan.* Cardinal. *quæst.* 1. *nu.* 15. *tomo* 2. & per eundem *dict. loco. quæst.* 2. *nu.* 11. vbi dicit quod Mundus est parrochia Papæ. & vide per Troyl. Maluet. quod Papæ authoritas est maior authoritate sanctorum, *in tractat. de canoniza. sanctorum, dubio secundo.* & Ioan. Lup. *in tract. de matrim. parte* 2. *num.* 25. Quæ dignitas est introducta de iure diuino, non autem de iure positiuo, ex quo Christus ante mortem suam promisit Petro Apostolatum & potestatem clauium, dum interrogauit discipulos. Quem dicunt homines esse filium hominis? & illis respondentibus, alii Ioan. Baptistam, alii Eliam. Vos autem quem me esse dicitis? respondit Petrus. Ego dico, quod tu es Christus filius Dei viui. Tunc dixit Christus. Et ego dico tibi, quod tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & tibi dabo claues Regni cœlorum, & quodcunque ligaueris super terram erit ligatum & in cœlis, &c. *Matth.* 16. *cap.* non tamen per hoc dedit sibi potestatem, nec fecit eum principem, sed tantum promisit, vt patet per illa verba, & tibi dabo, &c. Item patet quod hæc verba fuerunt prolata ante resurrectionem, sed Christus fecit eum Principem post resurrectionem, vt patet *in ca considerandum, in cap. fœlicior.* 50. *distinct. in cap. in nouo.* 21. *dist.* & dum dicit super hanc petram, &c. voluit dicere quod super illo articulo fidei per eum confessato, dum dixit Petrus. Tu es Christus filius Dei viui, *vt not. glos. in cap. ita dominus* 19. *dist.* Secundo adhuc videtur Christum dedisse potestatem omnibus Apostolis ante mortem, vt habetur *Matth.* 18. *cap.* dum dicit. Si peccauerit in te frater tuus, vade & corripe inter te & ipsum solum; si autem non audierit, adhibe vnum, aut duos testes, & si te non audierit, dic Ecclesiæ; si autem ecclesiam non audierit, fiat tibi sicut ethnicus & publicanus. & immediate subiunxit omnibus Apostolis loquendo. Amen dico vobis quodcunque ligaueritis super terram, & solueritis, erit ligatum & solutum, &c. post resurrectionem vero eandem potestatem recensuit, dum insufflauit in Apostolos, & dixit, Accipite Spiritum sanctum, & quorumcunque remiseritis peccata, remittuntur eis. vt habetur 20. cap. sed Petro dixit postea, Pasce oues meas. † & constituit eum principem aliorum, vt habetur *Ioan. cap. vlt.* & transumptiue *in ca. significasti de elect.* demum in ascensione dedit omnibus exercitium, dum dixit. Ite & prædicate Euangelium omni creaturæ. *Matth. cap. vlt.* & *Marc. ca. fin.* In Pentecoste vero promissiones Spiritus sancti & omnia promissa confirmauit. per quæ optime constat † quod Papatus dignitas est de iure diuino, id quod etiam not. Abb. & cæteri Doct. *in cap. translato, de constit. & in disputatione incipiendo, Episcopus,* &c. & Papa est reuera maior Apostolis dempto Petro, cuius successor est, per illa, quæ disputat & allegat Henricus de Bottis. *in tracta de synod. Episc. prima parte.* 3. *col. num.* 17. Clem. ne Romani *eod. tit.*

SVMMARIVM.

Cardinalatus est prima dignitas post pontificalem.
1. *De gremio Cardinalium eligitur Papa.*
Cardinalatus est de iure diuino.
Cardinales mortuo Papa vtuntur iurisdictione Papæ ex causa grandi.
Cardinales sunt pars Papæ.
2. *Cardinales dicuntur regere, quia cum Papa regunt Orbem.*
3. *Cardinales sunt de Leuitico genere.*
4. *Cardinalatus est de iure diuino.*
5. *Ius diuinum intelligitur quod in lege & Euangelio continetur.*
6. *Tempore, quo Constantinus fecit donationem, nulli erant Cardinales.*
Aliqui erant Cardinales tempore, quo Syluester fecit synodum.
7. *Vide vnde Cardinales originem habuere.*
Cardinales in ecclesia, Compostellana, & Rauennatensi.
Quando fuit concessum Cardinalibus vti pileis rubeis.

8. *Nomina Cardinalium inceperunt tempore Pontiani Papæ.*
Promotus in Cardinalem, non prodit episcopatum, vel archiepiscopatum.
Cardinalis obuians alicui iustitiando, potest eum à morte liberare.
9. *Cœtus Cardinalium potest legem condere.*
De origine Senatus Cardinalium.
10. *Nulla maior dignitas post pontificialem cardinalatu.*
In facto magnæ importantiæ, puta, in alienatione rerum pretiosarum Papa adhibet consensum Cardinalium, qui se in bulla subscribere habeant.
11. *Debet attendi stylus Romanæ curiæ.*
Actio Romana, nostra debet esse instructio.

De Cardinalatu. Cap. XV.

SEcundo loco pono dignitatem Cardinalatus, licet ante illam alii ponunt Patriarchatum, Archiepiscopatum, & Episcopatum per Ioan. de Sylu. *præællegato loco*, qui ponit quinto loco inter beneficia ecclesiæ, quia alii dicunt cardinalatum esse officium, per Barba. *in tractat. de præst. Cardin. 1. quæst. basilica primæ partis colum. 24. §. nec obstat.* per ea, quæ adducit Bald. *in cap. bona, el primo de postulat. prælat.* non dignitatem, alii honorem. per text. *in cap. 1. de schisma. in 6. in cap. 1. de offic. leg. eod. lib.* Barb. *dict. loco. §.* Et per hoc poterit, & est disputatio quid sit maius, aut honorabilius esse episcopum, aut Cardinalem quoad dignitatem, prout de hoc ponit quæstionem per contraria subtilissime disputatam. Andr. Barba. *in d. tract.* §. nec obstant, ibi, quæ ad secundum correlarium.
1 & omnes Cardinales sunt Papa in potentia, † quia ex illorum gremio ex illis & eorum numero eligitur Papa, *89. distinct. cap. oportebit, & cap. nullus, & cap. in nomine 23. distinct.* quod est etiam de iure diuino, nedum de iure positiuo; quia Apostoli, quos in hoc actu electionis cardinales repræsentant, sibi in summum pontificem & principem eorum Petrum Apostolum elegerunt & constituerunt, in cuius locum est hodie successor Papæ; Ita Cardinales hodie ad Apostolorum & Petri similitudinem & imitationem dicuntur Papam eligere. Barb. *in dict. tract. 1. quæst. Basilica primæ partis.* §. ex dicto etiam Hostien. *in fin. per text. in cap. in nouo. 21. distinct. cap. sacrosancta. 22. distinct.* quæ allegat. & mortuo Pontifice sede vacante Cardinales vtuntur iurisdictione Papæ ex causa grandi. *glos. in cap. primo de scism. lib. 6. glos.* & Doct. *in clemen. ne Romani, de elect. not. in c. ex eo de pœnit. & remiss.* per Doct. & maxime per Hostien. & Papa annumerat se inter Cardinales vti Imperator.

Et Cardinalatus est & dicitur pars Papatus, per text. *in cap. fœlicis de pœnit. in sexto*, vbi Archid. & Ioan. Andr. & notatur *in cap. 1. de officio leg. in sexto.* & per Io. de Lignano *in c. 2. de cleric. non residend.* vbi voluit quod Cardinales dicuntur esse pars corporis Papæ. Vnde dixit singulariter Hostien. *in c. antiqua de priuileg.* quod non tenentur Cardinales præstare iuramentum fidelitatis Papæ, quia sunt inuiscerati, & pars ipsius corporis Papæ, prout tenentur episcopi. *ca. ego enim de iureiuran.* Ioan. de Sylu. *in tract. de beneficio. quæst. 4. prima parte. colum. pen. numer. 45.* Vbi multa adducit, & ratio est secundum illum & Abb. quem refert, quia Cardinales in spiritualibus subsunt Papæ & faciunt vnum corpus cum Papa. Vnde videretur exigere iuramentum à se ipso, exigendo à Cardinalibus, vt Abb. *ibi super glos.* declarat. † Et Cardinales dicuntur 2
Reges, quia cum Papa regunt totum mundum, per Hostien. *in cap. dilectu de præben. el primo.* Et Cardinales sacrosanctæ Rom. ecclesiæ præsunt curæ Ecclesiæ vniuersalis. *cap. bona, de postul. prælat.* & illius caput sunt. Martin. Lauden. *in tractat. de Cardin. quæst. 31.* Fabian. de Monte *in tractat. de empt. & vend. 4. parte principali, num. 28.* Episcopi vero & cæteri eminentioris ordinis præsunt curæ & oneri particulari, puta in Diœcesi & Episcopatu sibi demandatis. & qui facit contra personam Cardinalis, incidit in crimen læsæ maiestatis. *d. c. fœlicis de pœnis lib. 6.* Et Cardinales sunt sacerdotes leuitici generis, quia in executione sacerdotalis officii Domino nostro Papæ coadiutores existunt. text. & ibi Doct. *in c. per venerabilem vers. rationibus, qui fil. sint legit.* † quemadmodum ex tribu Leui exorti sunt leui- 3
tæ, à quibus in templo Dei mystici sacramenti mysteria explebantur. *c. cleros. dist. 21.* de quibus dominus ad Moysen locutus est, *nu. 3.* Applica tibi tribum Leui, & fac stare in conspectu Aaron sacerdotis, & ministrent ei, & excubẽt, & obseruent quicquid ad cultum pertinet multitudinis coram tabernaculo testimonii, & custodiant vasa tabernaculi, seruientes in ministerio eius. & seruientes in 25. annis supra iussi sunt in tabernaculo deseruire, tanquam ætatis robustæ ad onera portanda, qui possent arcam fœderis, & mensam propositionis, & vasa tabernaculi deportare. per quod arguitur & datur intelligi, † quod Cardi- 4
nalatus est de iure diuino, non autem de iure positiuo. *per text. in cap. per venerabilem. §. rationibus qui fil. sint legitimi*, ita tenet Andr. Barba. *in tractat. de præstant. cardin. q. 1.* iuxta illud, quod scriptum est *in Deut.* Si difficile, quod ambiguum apud te iudicium esse perspexeris, recurre ad sacerdotes leuitici generis ad iudicem, qui fuerit illo tempore, ipsi enim iudicabũt tibi iudicii veritatem. *d. §. rationibus.* subdit enim Papa postea *ibi*, sunt sacerdotes leuitici generis fratres nostri, qui nobis iure Leuitico in exequutione sacerdotalis officii coadiutores existunt, qui vero super eos sacerdos siue iudex existit, ille est, cui dominus inquit in Petro. Quodcunq; ligaueris super terram, erit ligatum & in cœlis, *Matth. 16.* transumptiui *in ca. quodcunq; 23. q. 1.* per quod tenetur, quod sacerdotes leuitici generis sunt cardinales: ergo quod propterea sint de iure diuino. † intelligendo ius diuinum pro- 5
prie sumpto vocabulo, quod in lege & Euangelio continetur. *c. humanum genus. 1. distinct.* Vnde cardinales fuerunt vsq; tempore testamenti veteris, licet sub aliis nominibus, de quo late per Ioan. de Sylu. *in tract. de benef. q. 4. 1. parte, num. 43.* vbi dicit † quod tempore, 6
quo Constantinus fecit donationem in personam Syluestri nulli erant cardinales, quia de eis mentionem non fecit, sed clerici tantum. *ca. Constantinus 96. distinct.* sed postea dum Syluester fecit synodum aliqui erant Cardinales. *cap. præsul. 2. quæst. 5.* vbi vide, & vide per Antonium de Pretis *in tractat. de iurisdict. episcopi 6. cap colum. 3. num. 36.* † Vbi dicit, vnde ortum 7
& originem habuerunt cardinales, quia crescente multitudine presbyterorum & diaconorum ad Vrbem concurrentium, fuit necesse quod Vrbani presbyteri & diaconi ab eis distinguerentur sub nomine Cardinalium. *cap. oportebat. 79 distin.* sicut in simili dicuntur canonici cardinales in ecclesia Compostellana & Rauennaten. & presbyteros cardinales hodie videmus dici in ecclesia Salernitana. *7. quæst. 1. c. pastoralis. glos. in cle.* dignum *de celebr. miss.* vbi dicit etiam quando

quando fuit eis concessum vti capellis, seu pileis rubeis, per columnam integram disputat materiam per
8 contraria, vbi dicit, † quod nomina Cardinalium inceperunt tempore Pontiani Papæ. per Archid. *c. vbi periculum de elect. in 6.* Et Episcopus vel Archiepiscopus promotus in Cardinalem non perdit Episcopatum, vel Archiepiscopatum, immo retinet vtrunq; de consuetudine Curiæ propter excellentiam dignitatis cardinalatus. per Hostien. Io. Andr. & Ant. de Butr. *in c. ecclesia vestra, il secundo de elect.* contra Io. de Imola & Abb. tenentes contrarium per text. *in c. cum in cunctis de elect. & c. de multa de praben.* quia propter excellentiam personæ & dignitatis Cardinales non sunt comprehensi in generalitate dicti capituli cum in cunctis, & c. de multa. Marti. Lauden. *q. 43. in tract. de cardinal.*

Et cardinalis obuians alicui, qui ad mortem ducatur potest à morte eum liberare. per Bal. *in l. adductos. cap. de episcop. & ibi* Alb. Martin. Laud. *in tractat. de cardinal. quest. 5.* & idem *in secundo tract. de cardinal. q. 35.* Barba. *in tract. de prestan. cardinal. q. 9.* Restau. Castal. *in tract. de Imperat. q. 116.* Paris de Puteo *in tract. de syndic. §. an sit iudex n. 11.* Quod tamen practicari nunquam vidi per tempus, quo in Vrbe & Romana curia commoror, & credo quod forsan abiit in desuetudinem ad tollendum viam corruptelæ, quæ quotidie fieret propter benignitatem Illustrissimorum Cardinaliũ, qui è domo extraherentur quotidie ad obuiandum iustitiandis pro eorum liberatione. Vnde iustitia esset delusa, & homines abutendo ista benignitate magis in dies insolescerent, & eis via ad delinquendum, & porta magis aperta pateret, cui abusioni Reuerendissimi Cardinales iustitiæ patres & protectores, obuiantes, passi forsan fuerunt tale priuilegium in desuetudinem abire, vel melius illo vti desiere in præiudicium iustitiæ, ne ex bono malum criretur.

9 † Et quod cœtus cardinalium possit legem condere non contrariam iuri communi (quod est principis) videtur text. *in l non ambigitur ff. de legit. tuto.* notatur *in clem. ne Romani de elect. in l. fi. C. de legib. 16. q. 1. ecclesia in l. formam. C. de offi. praefe. prater.* per Alb. & alios modernos *in d. l. non ambigitur.* Et de origine Senatus Cardinalium, vide Archid. *in c. senatusconsultum. 1. distinct.* Marti. Lauden. *q. 52. in tract. de cardinal* & Cardinales interuenire habent cum Papa in canonizatione sanctorum, vt secundum Host. & Ioan. And. *in c. primo de reliqui. & venerat sanctorum.* Vnde nihil mirum erit, si attentis præmissis & aliis infinitis, quæ adduci & accumulari possent de dignitate & præstantia Illustris. Cardinalium, quæ potius esse omittenda puto, quoniam iudico ad propositum illa recensere, quia inane esset. Hostien. Io. Andr. Io. de Lignano, & tota iuris prudentia moderna *in c. dilectus, el primo de praben.* tenent,
10 † quod nulla hodie est maior dignitas dignitate cardinalatus: est enim prima dignitas & summus gradus post Papam. Car. *in clem. ne Romani de elect.* & in facto magnæ importantiæ, puta, in alienatione rerum pretiosarum ecclesiæ Papa cardinalium consensum habere debet, per Bald. *in l. cum multa. C. de bon. qua lib.* qui dicit quod quando Papa vult alienare pretiosiora Ecclesiæ, puta, dando magnam ciuitatem in feudum, etiam si dat castrum paruum etiam in feudum debet interuenire consensus Cardinalium in tali alienatione ad actus validitatem, quia in bulla alienationis, vel concessionis se subscribunt. allegat Arch. *in cap. Abbatibus, & c. emptor. 12. quest. 1.* Ipsi enim vna cum Papa sunt, qui iudicant orbem. per Card. *d. clem. ne Romani.* sequitur Felin. *in rubrica de maior. & obedien. col. 5. vers.* & adde circa fi. qui post disputationem factam, quæ sit maior dignitas, Cardinalatus, an vero Episcopatus, secundum multas authoritates, quas adducit, † & secundum stylum Curiæ Rom. 11
tenet hodie quod nulla sit maior dignitas post Pontificialem dignitatem Cardinalium, eo quia iudicant omnes, & à nemine iudicantur. & quod stylatur & practicatur in Romana Curia, attendi & obseruari maxime conuenit; cum actus illius Curiæ sit & esse debeat nostra vniuersalis instructio. per Abb. *in ca. primo de simon.* sicuti dicimus in actionibus Christi. *cap. significasti de elect.* Petr. de Monte *in tract. de Monarchia Concil. q. 5. n. 1.* vbi dicit quod in sessione prælatorum in concilio est seruanda consuetudo Roman. Cur. per iura, quæ ibi adducit. Et de qualitatibus & titulis Cardinalium, vide late scriptum & tractatum per Alber. *in rub. de statu homi. n. 6. & per totum.*

SVMMARIVM.

1. *Ratio quare Patriarcha non pracedant Cardinales.*
Patriarcha primum obtinent locum post Cardinales.
2. *Quatuor patriarcha principales.*
Quatuor patriarcha principales in Orbem ad denotationem quatuor Euangelistarum.
3. *Vide quis primus, & quis secundus sit patriarcha.*
Nemo debet sine causa suo iure priuari.
4. *Priuilegia Romana ecclesia concessa Constantinopolitana.*
5. *In singulis ciuitatibus habet esse singulus episcopus.*
Quod vltra quatuor patriarchas sunt & alii.
6. *Patriarcha Venetus.*
7. *Patriarchatus Grandensis.*
8. *Sedes & cathedra patriarcharum deputata per Petrum.*
Loco prothoflaminum sunt hodie patriarcha.
Archiflaminum loco sunt archiepiscopi.
Flaminum loco sunt episcopi.
9. *Archiepiscopi in singulis prouinciis.*
Episcopi in singulis ciuitatibus.
Presbyteri in villis & castellis.
Patriarchatus est de iure diuino.
Archiepiscopatus & Episcopatus sunt de iure diuinò.
10. *Patriarcha habens sub se plures prouincias & plures Archiepiscopatus.*
11. *Ad patriarcham spectat & deuoluitur cognitio rerum difficilium.*
Archiepiscopus habet instruere patriarcham.
Metropolitanus non ordinatur sine licentia patriarcha.
Debet patriarcha intimari de electione, & confirmatione episcop. rum, vt approbent.
12. *A gregibus dominicis diu non absit cura pastoris.*
Patriarcha tam praest metropolitano, quam Episcopis.
13. *Patriarcha iudex inter Episcopos.*
Patriarcha causas delegat, quas ipse cognoscere non potest.
Procurationes, qua debentur patriarcha, eo defuncto Papa solus recipit.
Patriarcha principales habent priuilegia similia cum domino Papa.
Ab episcopis appellatur ad Archiepiscopos. ab Archiepiscopis ad patriarchas, ab illis ad Papam appellando gradatim & non per saltum.
Quando proceditur ordinaria & apostolica autoritate non seruatur ordo in appellando ad maiorem.
14. *Imperator non permittit quod ad se appelletur per saltũ.*
Patriarcha habet priuilegium quod omissis mediis ad se appelletur.
Quibus patriarchis id sit concessum.

Constantinopolitanus, & Alexandrinus habent priuilegium quod possunt deponere episcopos.

15. *Patriarcha habet priuilegium faciendi præ se ferre vexillum Crucis vbique, nisi in Vrbe, vel vbi sit Legatus Papæ vtens insignibus apostolicæ dignitatis.*

De Patriarchatu. Cap. 16.

POst Cardinalatus dignitatem puto ponendum Patriarcham, quem & Primatem appellant. *gl. in verbo Patriarchas. cap. Vrbes. 80. distinct.* qui secundum locum à Pontifice obtinet, secundum quosdam, & per Ioan. de Sylu. ponitur secundo loco post Papam, quod nõ est miuũ, quia multo post patriarcham ponebat Cardinales, quos non secundo loco posuimus, quia post habito Cardinali, Patriarcha est primus. Verum quia Patriarcha dicitur summus Patrum, & ideo sic appellatur, quia primus post Apostolicum tenet gradum. Vnde quia summo honore decoratur, tali nomine censetur. vt per Ant. de Pretis. *in tract. de iurisdict. episcopali cap. sexto col. 3. num. 16.* Marcus Mantua. *in tract. de concil. num. 75. tom. 2.* † Vnde Patriarcha primum locum ante Cardinales habere de-
1 bebat, sed attento quod Cardinales censentur & sunt pars corporis Papæ, & pars vel membrum non debet esse diuisum à suo corpore, attenta ista ratione & consideratione, sine iniuria & sine præiudicio præcedentiæ dignitatis Cardinalium posset optime dici quod Patriarcha primum obtinet locum post Pontificem, & quod per hoc non intelligetur, quod post Patriarcham sint cardinales, quando cardinales sunt vnum & idem cum Papa, & quando dicitur quod Patriarchæ sequuntur Papam, primo loco ponit illos, non per hoc intelligetur quod præcedere habent cardinales, quando non præcedunt Papam, cum quo vnum corpus faciunt cardinales. & quod dicitur de honore & dignitate, quæ competit Patriarchis, † intellige de quatuor principalibus Patriarchis, & non
2 de aliis, vti per Abb. *cap. antiqua de priuileg.* qui in toto mundo, quatuor tantummodo sunt principales patriarchæ ad denominationem quatuor Euangelistarum Christi. *cap. antiqua de priuilegiis.* † Quorum pri-
3 mus est Constantinopolitanus, secundus Alexandrinus, tertius Antiochenus, quartus est Hierosolymitanus. sed Alexandrinus, qui erat primus, qui sine causa & sine ratione aliqua fuit posthabitus, quod esse non debet, cum nemo sine causa est suo iure priuandus. *capit. iniunctum. 16. quæst. 7. glos. in capit. renouantes. 22. distinct. & glo. in cap. antiqua de priuileg.* & locum suum obtinuit Constantinopolitanus. *gl. in c. antiqua præallegato*, quæ allegat versum, Paupertas, odiũ, vitium, fauor, & scelus, ordo, personas spoliant & loca iure suo. Innuens illa glo. quod vel propter paupertatem, ad quam forsan illa Ecclesia Alexandrina deuenit, vel ob fauorem & amplitudinem, in quem creuit forsan Ciuitas Constantinopolis præter præsentiam & residentiam, quam ibi fecit sede illuc Imperatoria translata, Imperator Constantinus, quod magis verum esse credo, per glo. *in cap. renouantes. 22. distinct.* vbi text. etiam hoc factum fuit, quia per illum
4 text. † priuilegia Romanæ Ecclesiæ conceduntur Ecclesiæ Constantinopolitanæ, videlicet appellandi ad illam mediis prætermissis, deponendi Episcopum, & huiusmodi. & secundum text. *in auth. de ecclesiast. titul. §. 1. colat. 9.* & vide pro hoc glo. fi. *in cap. qua traditione eadem distinct.* quæ dicit quod tempore Gelasii Constantinopolitana non habebat secundum locum, & de aliis & quo loco gradatim, vide *dict. cap. renouantes.*

Sed vltra istos quatuor videntur & alii Patriarchæ, vt Grandensis, vt per glo. *in c. in illis, verbo singulos. 80. distinct.* Vbi glo. opponendo ad text. qui dicit, † in sin- 5
gulis ciuitatibus singulum Episcopum esse debere, quod in ciuitate Venetiarum non seruatur, vbi est episcopus, & Patriarcha, soluendo dubium, inquit, quod ille non est Patriarcha Venetiarum, sed Patriarcha Grandensis, vt per Ang. *in summa in verbo Patriarcha*, vbi patriarchas nominat esse Romanum, Constantinopolitanum, Alexandrinum, Hierosolymitanum, Antiochenum, Aquileiensem, Cantuariensem, Grandensem. & allegat glo. *in c. cleros. 21. distinct. in verbo Archiepiscopus*, quæ nominat tantum Aquileiensem, Cantuariensem, Bituricensem, facit quod dicit Abb. *in c. antiqua de priuil. & excess. versi. sed quæro*, vbi interpretando tex. dicit quod intelligit de quatuor Patriarchis principalibus, & non de aliis. Inferens esse etiam alios vltra quatuor principales, sed vide Specul. *in tit. de dispensat. §. sunt quoque*, qui nominat principales quatuor, & alios quos prænominaui, quibus addit etiam Toletanum, quæ est Ciuitas in regno Castellæ & Legionis Hispaniarum, habens sub se 7. suffraganeos, vt *in tract. de nu. & tit. cardin. tomo primo.* Inferendo etiam per verba ibi posita, quod vltra istos sunt & alii Patriarchæ, etiam præter istos quatuor principales dicit alios impropriè vocari Patriarchas, cum eorum nomen magis proprium sit primates, vt ibi, vti est etiam Patriarcha Venetus, qui appellatur primus respectu inferiorum. per glo. *in ca. nulli. 99. distinct.* & pro ista glo. posset argui contra glo. præallegatam. *cap. in illis. 80. distinct. verbo singulos*, quæ dicit, † quod non est 6
Patriarcha Venetiarum, sed Grandensis, quia immo est Patriarcha Venetiarum, quia Veneti habent Patriarcham, & Patriarcha Venetus appellatur. per glo. *in d. c. nulli*, vbi dicit quod Patriarcha Venetus est primus respectu inferiorum, qui non est inter quatuor principales. Item opponi posset contra dictam glo. de alio, dum dicit quod Venetiis est episcopus, quia immo non est episcopus aliquis Ciuitatis Venetiarum, nec scio ego quis sit hodie episcopus vel Archiepiscopus Venetiarum. sed responderi potest vti à peritis & practicis Rom. Curiæ, à quibus ego de hoc fui percunctatus, quod olim erat episcopus Venetiarum, prout & aliarum ciuitatum, & appellabatur episcopus Castellanus alias Venetianus. Vnus immo primus suffraganeus patriarchatus Grandensis, prout *in tract. de nu. & tit. Cardinal. ordin. Patriarch. nomin. archiepiscopis*, prout etiam est præsumendum stante regula, quod in qualibet Ciuitate debeat esse episcopus, & Patriarcha Grandensis, qui habebat Patriarchatum in loco dicto Gradisca, non multum à Ciuitate Venetiarum distante, qui commorabatur Venetiis, vt per illam glo. *cap. illis, verbo singulos. 80. distinct.* ex priuilegio & concessione Sedis Apostolicæ ad decorum forte tam Magnificæ Ciuitatis traxit episcopatum, & iura episcopalia ciuitatis, & ex episcopo Venetiarum & Patriarcha Grandensi creatus fuit & effectus Patriarcha Venetiarum, gratia & concessione sedis Apostolicæ, qui hodie est & appellatur Patriarcha Venetus; id quod potest fieri, vt per text. *d. c. nulli. 99. distinct.* quod videtur posse dici, vt mihi nunc succurrit, ne istæ glo. inter se pugnent, & pro illarum conciliatione, & concordatione. Et de Patriarcha Grandensi habetur per text. *in cap. erubescant. 32. distinct.*

quia

quia inscriptio illius text. est directa Dominico Patriarchæ Grandensi, de quo etiam per glo. *in cap. fin. 22. dist. quæ allegat. d. text. in cap. erubescant*, & vide text. *in cap. fi. de causa poss. & propr.* & per Archid. *in cap. cleros versi. in glo. primatibus*, & per Petrum de monte *in tract. de Monarch. concil. 5. quæst.* vbi & per Archid. *præallegato loco*.
7 † & iste Patriarchatus Grandensis est in Istria prouincia prope ciuitatem Venetiarum, & sub se habet septem suffraganeos, quorum primus fuit Castellanus, qui & Venetianus alias, secundus Corselan. tertius Aquileien. &c. de quibus vide *in tractat. de nu. tit. cardinal. ordine Patriarch. nomine Archiepis. &c. tract. tomo 2.* sunt & alii Patriarchæ vltra quatuor principales prænominatos. vti Aquileiensis, quæ est ciuitas in prouincia Dalmatiæ supra mare, habens subse quinque episcopos suffraganeos. Bituricensis, quæ est in Gallia, vel melius in Ducatu Aquitaniæ habens sub se 11. suffraganeos. Grandensis, Pisanensis, quæ est Ciuitas Tusciæ antiquissima, & habet sub se 5. suffraganeos. Cantuarien. quæ est in regno Angliæ habens sub se. 21. episcopos suffraganeos. per glo. *in c. Archiepiscopis. c. cleros. 21. distinct.* & vltra istos vide etiam patriarcham Lugdunensem, quæ est in Gallia, & habet quatuor suffraganeos. & Senonen in Gallia est, & habet septem suffraganeos, prout in tractatu præallegato, per Nicolaum Boer. *in tract. de ordine graduum prima parte nu. 6. tom 2.* vbi quærit & disputat nunquid Patriarcha Bituricen. præcedere habeat. Quot episcopos, quot suffraganeos, quot metropolitan. quot Archiepiscopos, quilibet Patriarcha tam principalium, quam aliorum habeat, vide late & pulchre *in tract. de numer. tit. cardin. ordin. patriarch. nomine Archiepiscoporum & episcoporum, tract. volum. 2.* Vbi late de omnibus dignitatibus mundi. Et ipsorum quatuor Patriarcharum principalium sedes & loca hodie sunt destructa, vel ab infidelibus, aut schismaticis detenta & occupata, & cum Patriarcharum illorum electio videretur spectare ad capitulum siue collegium illarum ecclesiarum, tamen quousque sint ita oppressæ, illarum ecclesiarum prouisio est reseruata dispositioni sedis Apostolicæ, *extrauagan. Sanct. Romana, in extrauagan. commun. extrauagan. Bonifacii*, quæ est extrauagan. vltima.

8 † Et beatus Petrus Apostolus apostolica authoritate ad bene ordinandum Ecclesiam Dei iussit Patriarcharum sedes & Cathedram poni iuxta diuisionem prouinciarum per antiquos gentiles factam in illis capitibus prouinciarum, vbi gentiles ante Christi aduentum posuerunt sedes sacerdotum suorum, quos prothoflamines appellabant, qui primi legum Doctores erant, in quorum locum hodie sunt deputati patriarchæ. Erant Archiflamines dignitatis inferioris, in quorum locum hodie Archiepis. Erant & flamines, cuius locum vendicarunt Episcopi, per tex. *in c. in illis. 80. dist.* & Patriarchæ sunt positi in capitibus prouin-
9 ciarum. *cap. prouincia. 99. dist.* † Archiepiscopi in singulis prouinciis, Episcopi in singulis ciuitatibus, Presbyteri vero in villis & Castellis, *per text. in cap. epis. dist. 80. præallegata, & glo. in cap. 1. ea. dist.* Et est Patriarchatus dignitas introducta & instituta de iure diuino per illa, quæ adducit Ioan. de Sylu. *in tractat. de benefi. quæst. 4. 4. parte, num. 42.* Vbi inter alia dicit, quod Archiepiscopatus & dignitates aliæ superiores, sunt institutæ de iure diuino, prout in simili dicit de episcopatu Antonius de Pretis *in cap. 6. col. 3. num. 27.* vbi dicit, esse institutum Episcopatum de iure diuino, & esse primam dignitatem post Papam, & præcedere Cardinales, & antea subscribebant immediate post Papam & ante cardinales, vt *ibi* per eum.

† Qui patriarchæ habent sub se plures prouincias, 10
per text. *in c. antiqua, versi. in omnibus autem prouinciis eorum iurisdictioni subiectis*, vbi tex. vtitur verbo prouinciis in plurali numero, id quod sequitur Abb. *ibi versi. alterius ergo*, & consequenter etiam plures Archiepiscopos sub se, stante quod in qualibet Prouincia vnus debet esse tantum Archiepiscopus. *cap. scitote. 6. q. 3. glo. in c. 1. 80. distinct. text. in cap. cleros. 21. dist. versi metropolitani autem.* Quia Hierosolymitanus habet, quatuor metropoles, videlicet, Archiepiscopum Tironensem, Cæsariensem, Nazaret. Patracensem. Et Antiochenus habet ad quatuordecim, in quo Patriarchatu fuerunt centum quinquaginta tres cathedrales Ecclesiæ, secundum illud Euangelii, Repletum est rete magnis piscibus centum quinquaginta tribus, de quibus omnibus quomodo se habent, quot Metropolitanos, quot Episcopos singuli habeant, videri potest *in tractat. de numero tituloque cardinal. ord. patriarch. nominibus Archiep. & episcop. &c. tract. tomo 2.* de quibus late suo loco *supra*.

† Et ad Patriarchas cognitio rerum & negociorum 11
difficilium deuoluitur, & quæstiones magnæ, & quæstiones inter Archiepiscopos & episcopos vertentes. per tex. *in alleg. c. de multis, & de magnis negociis* Metropolitanus. Archiepiscopus habet Patriarcham instruere, puta, quãdo velit ordinationes facere, quia non ordinat Metropolitanus sine licentia Patriarchæ. *ca. de persona. 65. dist.* & quod in sua prouincia factum est, de eo ipse habet illum informare, & consecratione, electione Episcoporum debet ei notificari, vt approbet & confirmet electum & consecratum, quia ad illum spectet approbatio & confirmatio, † ne à gregibus 12
Dominicis diu absit cura pastoris. *cap. episcopi. 64. dist.* & per Domin. de Sancto Gemin. *in præallegato. cap. de persona*, & per Archid. qui dicit autheritatem Primatis non esse restringendam in confirmatione episcopi ordinati, & in appellando tantum: immo illam esse extendendam ad alia, vt ibi per eum, licet Patriarcha non interueniat, aut immiscere se habeat in Concilio Metropol. per text. & glo *in c. de conciliis. 18 dist.* & præest Patriarcha tam Metropolitano quam episcopis. *c. cleros. versi. ordo 21. distinct.* & Primas siue Patriarcha, quos inter se differre diximus, nisi nomine, habet eandem iurisdictionem, ius & imperium in subditos suorum suffraganeorum, quod habent Archiepiscopi in subditos suorum Episcoporum. Archid. *in c. quæstus. 9. q. 3.* † & iudex est inter episcopos immediate 13
dum inter eos certatur, & contenditur super re, quæ est in eius iurisdictione. late per Abb. *in cap. sane de foro competen.* & causas quando ipse cognoscere non potest, vel alias, ipse delegare solet, vt ibi per eundem. & Patriarchæ sunt multum honorabiles, quia procurationes, quæ ei debentur, cessantibus vel defunctis illis nullus alius recipit & recuperat, nisi Papa, per Abb. *in c. exposuit de dilat.* & principales quatuor Patriarchæ, de quibus supra habent priuilegia similia cum D. Papa. *cap. renouantes. 22. dist. auth. de eccles. tit. §. 1. colat. 9.* Cardin. *in clem. in plerisque. 16. quæst. de elect.* Et demum Patriarcha habet ordinariam iurisdictionem in prouinciis Archiepiscoporum sibi subiectorum, seu in personas dictorum Archiepiscoporum à quibus Archiepiscopis appellatur ad Patriarcham tamquam ad maiorem in proximo gradu, prout ordinatie

narie fieri de iure debet gradatim, & non per saltum, prout ab episcopis illius prouinciæ ad Archiepiscopos, ab Archiepiscopo ad Patriarcham vel Primatem, ab illo ad Papam. per Abb. per illa quæ adducit, *ca. exposuit. de dilat. l. præcipimus. C. de appell. l. imperatores. ff. eo ca. dilecti. extra eo.* Specul. *in tit. de appell. §. nunc tractemus.* quod tamen fallit, quando procedit non ordinarie, sed authoritate Apostolica, vel ordinaria & Apostolica, quia tunc non seruatur ordo in appellando ordinarie ad maiorem in proximo gradu, sed ad Papam omissis mediis, per Specul. *d. §. nunc tractemus de appell. in princ.* & regulariter etiam propter priuilegium sibi reseruatum à Metropolitano appellatur ad Papā om-
14 misso medio, & etiam ab episcopis ad Papam, † quale priuilegium etiam Imperator habet, licet illo vti nolle profiteatur, ne impensis & dispendiis litigantes grauentur. per Specul. *d. loco,* per quod exclamat Abb. *in c. antiqua de priuileg.* quod idem quoque facere deberet Papa ad imitationem Imperatoris, quia est contra regulam; quia omissis mediis non debet ad Principem querela deferri, *in auth. de mand. princip. §. si ibi, colat. 4.* Specul. *in tit. de appellat. §. 4. in princ. & versic.* item non debet, ad Papam à quocunque episcopo omissis Metropolitano & primate per quemcunque cum maximo partium dispendio passim & indistincte in qualibet causa omissis mediis, & per saltum hodie appellatur. *c. Romana. 2. q. 6.* si quis putauerit, *& c. placuit, & cap. quotiens. c. ideo extra de appellat.* Spec. *d. §. nunc tractemus in princ.* Quod priuilegium etiam videtur habere patriarcha, vt videlicet omissis mediis ad illos appelletur, id quod videtur tenere Abb *in c. antiqua de priuileg.* licet postea subiungat quod contraria opinio sit magis æqua iudicibus pro eorum tuenda & conseruanda iurisdictione, id quod videtur concessum Constantinopolitano, per text. *in c. si clericus. 11. q. 1.* & per illud, quod notatur *in c. renouantes in glo. 1. 22. dist.* & Alexandrinus quoque Patriarcha, per text. *in c. antiquus mos. 65. dist.* qui videntur recipere posse appellationes omissis mediis, vt per Specul. *in tit. de appellat. d. §. nunc tractemus col 5. versic.* Item non debet. ad imitationem & similitudinem Romani patriarchæ, cui in multis priuilegiis comparantur, puta, in deponendis episcopis, quia vti Romanus, ita Constantinopolitanus Episcopum potest deponere, per iura quæ copiose allegantur *in glo. 1. d. c. renouantes distinct. 22.* Item & Alexandrinus, qui potest pari modo deponere episcopum per glo. *in c. mos antiquus. 65. distinct.* facit, quia & clerici res ecclesiæ mortuo suffraganeo, si nullus existat Iconomus possunt illa committere primati seu patriarchæ, omisso Metropolitano. Arch. *in ca. conquestus. 9. q. 3.* per quod dicas, quod istis duobus primatibus fuit specialiter concessum propter priuilegia amplissima, quæ istis duabus ecclesiis multimode concessa fuere, quod non est mirum, quia ambæ vt supra diximus, diuersis temporibus primum locum post
15 Romanam ecclesiam obtinuerunt. † Et habet patriarcha priuilegium faciendi præ se ferre vexillum Crucis Dominicæ vbique deferri, nisi in Vrbe Romana, & vbi fuerit præsens summus pontifex; aut eius legatus vtens insignibus Apostolicæ dignitatis. *cap. antiqua de priuileg.* & insignia, quibus vtitur Legatus, quibus solet vti quando proficiscitur vltra mare, sunt vestis rubea, palafrenus albus, frenum & calcaria deaurata, & non alias neque alius, nisi fuerit priuilegiatus glos. *in versi Cardinales. cap. 1. de mun. qual. cor. in prag. sanct.* Hostien. *dict. cap. antiqua.* Ioan. de Sylu. *in tractatu de beneficio. q. 4. parte prima num. 48.* Et patriarchatus est de iure positiuo introductus, non de iure diuino, instit. quibus mod. iur. pat. pot. *sol. §. filiusfamil. l nemine. C. de consul. libr. 12.* Ioan. de Sylu. *in tractat. de beneficio. quæst. 4. prima parte num. 27.*

SVMMARIVM.

1. *Archiepiscopus est post patriarcham.*
In singula prouincia, singulus Archiepiscopus.
Archiepiscopus dicitur Metropolitanus.
Debet sub se habere. 10. vel 11. ciuitates, & vnum regem.
2. *A quo & vnde sit dictus archiepiscopus.*
3. *Archiepiscopus est ordinarius omnium episcoporum.*
Quod Archiepiscopus sententia non ligetur, quomodo intelligatur.
Archiepiscopus non exercet iurisdictionem in subditos suffraganeorum.
Archiepiscopus emendanda emendat appellatione postposita.
4. *In quibus casibus Archiepiscopus se interponat in causis suorum suffraganeorum.*
Archiepiscopus assumptus ad sollicitudinem, potest cognoscere de criminibus suorum Episcoporum & suffraganeorum, si non deposcant depositionem, & tunc cum concilio Episcoporum.
5. *Archiepiscopus habet cognitionem super paruis criminibus.*
6. *Datur pallium archiepiscopo.*
Pallium est vestis cooperta crucibus.
7. *Sub qua forma traditur pallium archiepiscopo.*
Per traditionem pallii confertur plenitudo officii.
Non appellatur archiepiscopus ante susceptionem pallii, nec concilium congregat, nec chrisma conficit, nec clericos ordinat.
Pontifices vel ecclesias consecrat.
Pallium debet peti à Papa infra tempus, alias inciditur in pœnam.
8. *Assumitur pallium de altare sancti Petri.*
Absente archiepiscopo alius pro eo assumit pallium.
9. *Dies, quibus vtitur pallio.*
Quare Papa semper & vbique vtitur, non autem Archiepiscopus.
Archiepiscopus sepelitur cum pallio.
Archiepiscopus visitando, ab omnibus ecclesiis procurationem accipit.
10. *Ius hospitalitatis nemini denegatur.*

De Archiepiscopatu. Cap. 17.

Dicto de Patriarcha, est deueniendum ad Archiepiscopum, † qui sequitur imme- 1
diate post patriarcham, & qui patriarchæ subiicitur. *cap. 1. 99. dist.* ibi debent ergo obedientiam primatibus, id est patriarchis. Archiepiscopi in omnibus, quæ sibi fuerint iuste imperata, qui & vnus tantum debet esse in vna & singula prouincia. *c. 1. & 2. 101. dist.* qui & Metropolitanus dicitur à mensura ciuitatum, quas sub se habere debet. debet enim sub se habere 10. vel 11. & vnum Regem. *cap. scitote. 6. q. 3. gl. in c. cleros. 21. dist.* vel dicitur Metropolitanus ἀπὸ τῆς μητρὸς πόλεως, i. à matre ciuitatum, quia ciuitas Archiepiscopalis est mater aliarum ciuitatum prouinciæ. *c. de his. 12. dist.* Abb. *in ca. suffraganeis de elect. 2. not.* † & Archiepiscopus est summus 2
Episcoporum, id est primus, tenet enim vicem Apostolicam.

stolicam. Antonius de Pretis *in tract. de iurisdict. episcopi. col. 3. n. 17.* Io. de Sylu. *in tract. de beneficio. q. 3. 1. parte n. 4.* & Marcus Mantua. *in tract. de concil nu. 91. tract. tom. 2.* vel est dictus Archiepiscopus ab ditione arcos quod sonat princeps, quasi sit episcoporum princeps. Et sunt positi Archiepiscopi singuli in singulas prouincias *c. scitote. 6. q. 3. c. episcopi. 80. dist. glo. in c... ea. dist.*
3 † & Archiepiscopus est ordinarius omnium episcoporum prouinciæ, unde maiorem habet potestatem & maiorem iurisdictionem in prouincia, quam habeat patriarcha, qui est tantum iudex ordinarius Archiepiscopi glo. *in c. prouinciæ, in verbo comitibus. 99. distinct.* Bertach. *in tract. de episcopis in prælud. n. 13. tom. 2.* Io. de Lignano *in tract. de cens. ecclesiast. §. 9. num. 11.* vbi etiam dicit & tenet quod Archiepiscopus sententia non ligatur, quod tamen intellige, quia licet sit ordinarius totius prouinciæ, quia prouinciæ gerit solicitudinem, *9. q. 3. ca. 1. & 2. glo. in verbo exceptus. cap. pastoralis de offic. ord.* non tamen est ordinarius cuiuslibet de prouincia. *20. q. 3. capitulo secundo, glo. in cap. pastoralis, prædicto loco,* est enim iurisdictio sibi super quemlibet impedita & ligata, quia est ordinarius in casibus tantum notatis per glos. *in cap. pastoralis de offic. ordin.* quos ad longum enumerat Ioan. Franciscus Pauinus. *quæst. 10. prima parte col. 4. num. 51. in tract. de visitat.* quia in subditos suffraganeorum iurisdictionem non exercet Archiepiscopus, nisi in casibus sibi permissis. Idem Pauinus. *quæst. 5. secunda parte numer. 14.* vbi etiam dicit, quod Archiepiscopus corrigenda & emendanda reformat appellatione remota *nu. 15.* vbi facit glos. *in capitulo capite in vers. iniungere. 50. distinct.* vbi Episcopus se non habet intromittere in causis subditorum prælatorum: in sua vero Diœcesi habet ordinariam, per eundem Pauinum, *ibi numer. 8.*
4 † quamuis videatur contrarium, per illud quod notat Abb. *in capitulo sollicitudinem in verbo si vero notorium, de appellat. per quem text. & per text. in cap. Romana. §. notoria de censib. lib. 6.* dicit, quod potest, quod tamen intellige in casibus, de quibus ibi, id est in facto & crimine notorio propter negligentiam episcopi, quæ interuenire potuit, per text. *d. §. notorie, qui dicit ad literam.*

Et cum sit Archiepiscopus assumptus ad sollicitudinem *c. de honorem de auct. & vsu pal.* eo quia commissæ sibi prouinciæ curam habere debet, & solicite de his, quæ geruntur in sua prouincia curare debet, vt omnē continuam notitiam habeat: ita quod eius ignorantia circa facta, in sua prouincia non sit excusabilis, aut modo aliquo admittatur; quia immo præsumitur & præsumi debet de illis habere scientiam, ex quo tenetur ibi habere personas deputatas idoneas, quæ sibi notificent, quia sibi non habeat tales personas, est in affectata ignorantia not. *in cap. ex parte, & capitulo 2. de concess. prebend.* Io. de Anan *in c. sicut olim, de accusat.* Abb, *ibi vltimo not.* prout in simili diximus supra de patriarcha, qui habet informari de illis, quæ fiunt in prouincia ab Archiepiscopo, vti supra in præcedentibus, vbi diximus de patriarcha.

5 † Et potest cognoscere Archiepiscopus de criminibus sui Episcopi & suffraganei, si crimina non sint talia, quæ deposcant depositionem, vt per Doctores *in c. sacris, de senten. excommunicat.* quæ si exposcunt depositionem; non potest audire, nisi cum concilio Episcoporum, nec tunc potest diffinire, cum solus Papa hoc possit, *c. accusatus. 3. qu. 5.* Abb. *in cap. 2. de accusat.* Io. Andr. *in nouella in c. vti litigantes de officio ordin. lib. 6. c. 2. de translat.* Episcopi *c. si clericus. 11. q. 1.* Abb. *in c. pastoralis in princ. de officio ordin.* facit, quia Archiepiscopus cognitionem habet super paruis criminibus, Marcus Mant. *in tractat. de concil. numer. 95*, vti de iniuriis sibi, familiæ suæ, vel nunciis notorie irrogatis, in quibus itidem habet cognitionem, per Arch. *in cap. cum quæstus 9. qu. 3.* qui cogere potest episcopos ad concordiam. Belincin. *in tract. de charitatiuo subsi. quæst. 52. num. 4. tom. 3.* vbi vide.

† Et datur Archiepiscopo pallium, quod est vestis 6
cooperta crucibus, & insigne plenitudinis officii pontificalis. *c. antiqua de priuileg. § seruata,* & est ornamentum Archiepiscoporum in signum plenitudinis potestatis, seu pontificialis dignitatis, quia est supra Episcopos. *c. ad honorem, de author. & vsu pallii.* Io. Franciscus Pauinus *in tract. de visitat. q. 3. secundæ partis n. 14.* Antonius de Pretis *in tract. de episcop. iurisdict. sexto capitulo 3. col. n. 17.* quod traditur Archiepiscopo † sub hac 7
forma, videlicet, Trado tibi pallium, vt eo infra ecclesiam tuam vtaris. *c. pallium distinct. 100.* & per pallii traditionem confertur plenitudo officii pontificalis, & nomen Archiepiscopale, capitulo nisi spiritualis, *eo. tit.* ex quo ante pallii susceptionem non debet nec potest appellare se archiepiscopum, nec concilium congregare, sicuti nec Episcopus consecratus, capitulo quod sit, de electio. §. *præterea*, alias est potius confundendus, quam lædatur pontificalis dignitas, nec concilium conuocare, nec chrisma conficere, clericos ordinare, pontifices, aut Ecclesias consecrare, nec pallio prædecessoris vti, nisi tamen esset priuilegiatus: quo casu habet seruare priuilegia *dicto capitulo nisi, capitulo ex tuarum, de auctor. & vsu pallii.* Pauin. *in loco præallegato. quæst. 3. secundæ partis, colum. 3.* quia Archiepiscopus ante palliationem, est & dicitur electus. Nicolaus Boer. *in tractat. de Synod. prima parte numer. 32. tomo secundo.* Restor. Castald. *in tractat. de Imperat. quæst. 45. numer. 3.* & pallium peti debet infra tres menses à tempore consecrationis, aut confirmationis. *cap. quod sit, de elect. in 6. §. penult.* & peti debet à Papa *cap. quoniam. 100. distinct.* & etiam à Patriarcha. *cap. antiqua de priuileg.* & si differat petere, incidit in pœnas, & punitur, prout *dict. cap. quoniam.* & recipiens pallium præstat Papæ fidelitatis & obedientiæ iuramentum. *dict. cap. antiqua.* Ioan. de Sylu. *in tractat. de iuramen. quæst. 1. secunda parte num. 8. tom. 4.* † & assumitur pallium de Altare Sancti Petri, & sit præsens Ar- 8
chiepiscopus, qui illo vti debet, si sit absens, alius pro ipso, & benedicitur à Papa. *cap. significasti, & ibi glos. de elect.* dies vero quibus est permissum vti pallio, & qui solent exprimi in priuilegiis singularum ecclesiarum Metropolitan. sunt, † videlicet, dies Natiuitatis 9
Dominicæ, Sancti Stephani Sancti Ioannis, Epiphaniæ, & alii de quibus per Io. Franc. Pauinum *in tractat. de visitat. n. 16. q. 3. secundæ partis.* potest tamen sine pallio celebrare. *cap. fin. eo. tit.* & sine sandalis, quæ sunt calciamenta deaurata Episcoporum. *93. distinct. c. nonnulli. §. compagis. glos. in clem.* attendentes. § *visitatores. versi. sandaliis in princ. de stat. monac.* solus Romanus Pontifex vtitur, pallio semper, & vbique in missarum solennis & aliis. *c. dolorem eo. tit.* Ioan. Franc. Pauin. *ibi num. 15.* & ratio potest esse quare Romanus Archiepiscopus, qui & Pontifex Romanus semper & vbique vtitur, alii vero Archiepiscopi, nisi temporibus & locis permissis: quia cum per pallium denotetur plenitudo potestatis ecclesiasticæ, ideo Papa vtitur semper, quia est assumptus ad plenitudinem: Archiepiscopi vero non sunt assumpti ad plenitudinem, immo ad par-

ad partem sollicitudinis, ergo pallio plenitudinis potestatis ecclesiasticæ, ad quam non sunt assumpti non vtuntur, nisi temporibus & locis concessis: vnde non debent illo cooperiri semper & vbique. Marc. Mantua. *in tract. de concil. n. 67. tomo 1. c. ad honorem extra eo.* Io. Fran. Pauinus *in d. loc. col. 3.* & semper illo vtitur Archiepiscopus dum durat in illius persona Archiepiscopat⁹, quia si renunciat Archiepiscopatui, cessat & videtur renunciatũ vsui pallii: per Pauin. *in d. tract. q. 3. secundæ partis n. 19.* neque translatus ad alium Archiepiscopatum vtitur primo pallio, quod tamen secum ferret ad secundam ecclesiam, nec eo in ea vtetur; sed habebit aliud pallium de nouo, & cum vtroque mortuus sepelietur, quia pallium sequitur personam. Abb. *in cap. bona memoria, il secundo, versi. in glo. si de postul. pralat.* Et visitare potest nedum suam totam diœcesim, sed totam prouinciam iure metropolitico. notatur *in c. cum ex officii de præscrip.* primo tamen suam deinde suffraganeorum diœcesim, ordinem seruando. *c. 1. de censib. lib. 6.* qui tunc temporis potest confessiones audire, & absolutiones salutatorias impendere. *c. fin. de censi. lib. 6. cum ex officii de præscr.* & per totam suam prouinciam indulgentiam facere potest. Archid. *in ca. cum quæstus 9. q. 3.* Et visitando prouinciam ab omnibus ecclesiis procurationes exigere poterit ratione visitationis, per text. *in c. 1. eo. tit. lib. 6.* vbi etiam de modo visitandi per Archiepiscopum, Abb. *in c. sopita de censib.* immo transiens per vnam diœcesim causa visitandi aliã, ius hospitalitatis habere & exigere potest ab illa Diœcesi, per quam transit,

10 † quia ius hospitalitatis nemini denegari debet. *c. 1. de empt. & vendit. 13. dist. §. 1. ca. de monachis, de præben.* & secundũ hoc idem & idẽ dici potest de ecclesia propriæ diœcesis, per quã transit, quod videlicet ab illa hospitari & ius hospitalitatis exigere possit. Pauin. *in tracta. de visit. q. 9. prima partis col. 2. n. 22. & n. 14. gl. in c. cum Apostolus. §. quo circa, in verbo Archiepiscopi, & tex. in c. de censib. in 6.*

SVMMARIVM.

1. *Episcopatus est dignitas de iure diuino.*
   Episcopus sonat superintendens.
   Episcopatus non est honoris solum, sed oneris.
2. *Debent episcopus, & clerici se habere vti pater, & filii.*
   Episcopi immediate post Papam subscribebant, deinde Cardinales.
   Potentia diuitiarum vel paupertatis humilitas, non facit Episcopum sublimiorem.
   Omnes Episcopi sunt æquales de iure diuino, attenda substantia ordinis.
   Attenta ordinis substantia non plus habet Archiepiscopus & Papa, quam Episcopus, sed maior est Papa, attenta potentia exercitii, potestatis, & iurisdictionis.
3. *Episcopus & presbyter in primitiua ecclesia promiscue sumebantur.*
4. *Vnde venit Episcopatus.*
   In singulis ciuitatibus singuli Episcopi sunt ordinati per Apostolos.
   Dionysius primus in Vrbe Roma diuisit presbyteris parrochias & cimiteria, extra Vrbem, parrochias & diœceses.
   Ordinatio personarum in episcopatibus est de iure positiuo.
   Creatio Episcopatuum, & limitatio diœcesum, est de iure positiuo.
5. *Apostoli fuerunt Episcopi, & inter eos datus pontificatus Petro.*
   Iacobus fuit Archiepiscopus Hierosolimitanus.
6. *Omnes Episcopi sunt sub Papa.*
   Episcopi sunt vocati in pari sollicitudine, non in plenitudinem potestatis.
   Ius eligendi Episcopos ad quem spectet.
7. *Contra Papam non currit præscriptio.*
   Episcopus est ordinarius in sua diœcesi.
   Ordinarius iudex non potest sedere, nisi in loco certo suorum maiorum.
   Differentia inter ius ciuile & canonicum.
   Cognitio maiorum negociorum spectat ad sedem Apostolicam.
8. *Quid sit synodus Episcopalis, & quid in ea tractetur.*
   Condere statuta est voluntariæ iurisdictionis.
   Quæ sunt voluntariæ iurisdictionis possunt semper & vbiq. exerceri.
9. *Episcopus in sua diœcesi habet merum & mixtum imperium.*
   Quare sedes Episcopi sit in ciuitatibus.
   Ordinatus sine titulo habet actionem contra ordinantem.
   Episcopus ordinatur & consecratur in præsentia Metropolitani.
   Plurimorum tenet sententia, si concursus, vel consensus omnia habere non possit.
   Episcopus ordinat presbyteros per oppida & castella.
10. *Episcopus habet esse doctor.*
    Cuius doctrina habet esse Doctor.
    Qualitates requisita in episcopo.
11. *Bis in anno visitat & pluries vrgente necessitate.*
    Clerici ad bona & laudabilia instituti esse debent.
12. *Quid sit visitare.*
    Deus visitat mortales per flagella.
    Visitans sine simonia accipit procurationem.
    Nemo suis sumptibus militat.
13. *Licet plura visitet loca episcopus, non potest tamen, nisi vnam procurationem accipere.*
    Numerus procurationum non excedat numerum dierum.
    Potest conueniri & concordari super procuratione sine simonia.
    Quicquid habent homines, pecunia est.
    Hodie est taxata de iure procuratio.
    De priuilegiis Episcoporum.
    Episcopi iurant de visitando limina Beatorum Petri & Pauli.

De Episcopatu. Cap. 18.

Ost Archiepiscopalem dignitatem, veniemus ad Episcopalem, quæ immediate subest & sequitur, † quæ est dignitas introducta de iure diuino, vt per Andr. Barb. *in tract.* de præstantia Cardin. 1. *quæ.* 1 quia sicut vna est ecclesia à Christo per totum mundum in multa membra diuisa, ita Episcopatus vnus multorum episcoporum & concordi numerositate diffusus. *c. Nouatianus. 12. q. 1. c. loquitur circa medium. 8. q. 1.* & dicitur Episcopatus, quasi vnum caput, seu vna cura, seu intentio. cum episcopus sit nomen ex græco, quod latine interpretatum, sonat super intendens. *ca. qui episcopatum. 8. q. 1.* Intendere enim debet & vigilare gregi dominico sibi commisso, quia vigilantem & solicitum esse, conuenit episcopo. Petr. de Baisio *in tract. de elect. c. 52. part. 3. num. 10. tom. 4.* Nicol. Boer. *in tract. de custod. claustral. nu. 14. c. 5.* Ant. de Pret. *in tract. de iurisdict. episcopi c. 1. n. 26. tom. 2.* Quia episcopatus non est honoris solum, sed & oneris, vt per eundem, *c. 8. n. 7. tom. 2. cap. sexto 3. col.* vbi dicit, quod episcopus considerata ipsius origine dicitur superintendens, & curam subdito

ditorum gerens, quasi speculator & præpositus in ecclesia, & commodis & vsibus aliorum prospiciens, nec alios spectans quam vt præsit quam plurimis, prout habetur *cap. cleros. 21. distinct.* & debet se habere
2 in clericos vti pater. *cap esto. 95. distinct.* † debent enim episcopus & clerici se diligere prout pater & filii: episcopi enim loco sunt Aaron, clerici vero loco filiorum eius, & vt in veteribus legitur authoribus episcoporum dignitas, quæ maior omnibus aliis in primitiua ecclesia fuit, (vt diximus) originem à iure diuino habuit, & in excelso honoris fastigio adeo positi fuerunt episcopi quod negligerent cardinalatus officium, ipsi enim post Papam immediate subscribebant, deinde Cardinales, & animaduerte quod omnes episcopi sunt eiusdem meriti & eiusdem sacerdotii, vbicunque fuerint: & quod potentia diuitiarum, & paupertatis humilitas, non facit episcopum sublimiorem vel inferiorem. *cap. legibus. 93. dist.* sed ob hoc non recedo ab illis, quæ supradixi de Cardinalibus per iura & rationes, quas pro illorum dignitate, præstantia & prælatione adduxi. & episcopi omnes sunt æquales de iure diuino, immo attenta substantia ordinis & characterum sunt æquales Papæ, & aliis supra se dignitatibus. Martin Lauden. late *quæst. 165. in tractat. de principibus*, vbi dicit, quod attenta substantia ordinis respectu characterum non plus habet Archiepiscopus vel Papa, quam episcopus: attenta autem potentia ordinis respectu exercitii, & respectu potestatis & iurisdictionis maior est Papa, & Archiepiscopus. 29. *distinct.* § primo secundum Ioan. de Lignano *in clem. Archiepiscop. de excess. prælat.* Quæ dignitas erat ordinata etiam ante aduentum Christi, iuxta illud in veteri Testamento, *Psalmo.* 118. Fiant dies eius pauci & episcopatum eius accipiat alter. Id quod Petrus Apostolus confitetur Actuum Apostolorum, *cap. 1. & ad Titum. cap. 3.* Si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Item & illud. Oportet enim sine crimine esse vti habetur *ad Titum*
3 *primo, & ad Timotheum 3. cap.* †. Et ista nomina Episcopus & Presbyter promiscue in primitiua ecclesia sumebantur post Christi resurrectionem immediate, & omnes in communi in ecclesia Dei regnabant. *cap. Legimus. 93. distinct. cap. olim. 95. distinct.* Ant. de Pret. *in tract. de iurisd ct. episcopi cap. 6. col. 3. numer 32. 33. 34.* sed occurrente schismate inter eos, quia vnus volebat alteri præferri, qui dicebat se esse baptizatum à Petro, alius quia se baptizatum à Paulo, fuit ordinatum per Apostolos, quod vnus de presbyteris præponeretur,
4 qui vocaretur episcopus, cui alii obedirent: † & sic episcopatus prout hodie est, fuit distinctus ordinatione Apostolorum, & non iure diuino inuentus. per Hier. *cap. olim. 95. dist. cap. legimus. 93. dist.* & cum per Apostolos in singulis Ciuitatibus ponerentur singuli Episcopi, & Archiepiscopi in prouinciis. *cap. 1. 99. dist cap. 1. & 2. 50. dist.* tamen adhuc in effectu episcopatus non erant diuisi, nec distincti. Vnde quos vnus excommunicabat, alter absoluebat. vt per Innoc. Abb & Hostien. *in cap. causam in fin. de probat.* propter quod Dionysius Papa huius nominis primus, presbyteris ecclesias & cimiteria in Vrbe Roma diuisit; Ioannes autem Parrochias & diœceses distribuit, quod quisque finibus & limitibus suis contentus esset; vt per Chronicam Romanorum Pontificum. & sic debet intelligi *text. in cap. 1. 13. quæst. 1. iuncta glos.* Abb. *in cap extirpandæ. §. qui vero col. 2. de præbend. & dign.* & ordinatio personarum, quæ in episcopatibus præsiderent, est de ordinatione ecclesiæ & de iure positiuo: & creatio episcopatuum & limitatio, qua mediante vnusquisque esset contentus suis finibus & limitibus, est de iure mere positiuo, & ita intelligendum est illud, quod not. *in cap. 1. 22. dist.* & Apostoli à Christo episcopi creati fuerunt, late per Cardinal. *in clem. 1. §. 2. & 3. de reliquiis & vener. sanct.* In die Pentecostes per missionem Spiritus sancti; vt *ibi* per eum *& glos. in cap. porro. 66. distinct.* quæ dicit † 5
quod omnes Apostoli fuerunt episcopi, & inter eos fuit datus Pontificatus Petro, qui fuit etiam post passionem pastor creatus. *per glos. in cap. in nouo. 20. dist. in verbo.* Tu es Petrus, & in loco Apostolorum postea ipsis decedentibus successerunt episcopi; vt per text. *dict. cap. legimus. 93. distinct.* & illa glos. est notabilis & magistralis hic quotidie allegata, & Iacobus fuit ordinatus Archiepiscopus Hierosolymitanus à Petro, Iacobo, & Ioanne ad ostendendum formam ordinandi, *cap. porro prædlleg. distinct.* & ius eligendi episcopum primitus pertinebat ad Papam. 22. *distinct. cap. 1. tenet glos. in cap. quamque de elect. in 6.* † 6
Nec mirum quia episcopi omnes sunt sub Papa, & eorum authoritas est semiplena, & ipsos Papa vocat fratres, & in parte in sollicitudinem sunt vocati, non in plenitudine potestatis. 2. *quæst. 6. cap. qui se scit.* & Papa potest duos episcopatus in vnum redigere, *cap. decimas & cap. seq. 16. quæst. 1.* Postea vero aliter fuit prouisum secundum dictam glos. quia fuit concessum ius eligendi episcopum canonicis ecclesiæ Cathedralis, vt legitur *cap. in Genesi; cap. ecclesia il. 2. de elect cap. Cumana. cap. cum in veteri, cap. congregatio, cap. bona il. 2. de elect. cap. cum ecclesia, de causa poss. & propriet cap. constitutis de appell.* Specul. *in titul. de elect. §. 1. circa principium.* Hinc dicitur quod Prælatus debet esse electus, non datiuus. Bald. *in l. quæcumque C. de bon. quæ liber.* Et quod ad Papam spectat episcopatuum & aliarum dignitatum superiorum dispositio dicit text. *cap. prælectus. 25. distinct. glos. & ibi* Doct. *in cap. quamquam de elect. in 6.* facit text. *in cap. decretis. 21. distinct.* vbi habetur quod maiorum & minorum sacerdotium discretio veteris & noui testamenti ab ipso Christo sumpsit exordium, qui duodecim Apostolos tamquam maiores sacerdotes instituit, discipulos septuaginta duo, quasi minores, & quod Apostoli hanc formam sequuti in singulis ciuitatibus episcopos & presbyteros ordinauerunt. Et Moyses, Aaron in summum sacerdotem, & filios eius in minores elegit. *not. in §. 1. 21. distinct.* & Romana ecclesia in primitiua ecclesia in principio episcopatus & superiores dignitates instituit & ordinauit. *not. in cap. quod translationem, de off. le. & cap. sicut vnire, de excessib. prælat.* postea ecclesia cathedralis postquam fuit erecta, non inueniens ius quod Papa eam suæ dispositioni reseruauit, semper enim fuit eidem permissum per electionem cleri aut populi, aut vtriusque secundum varietatem temporum. vti legitur. 61. *dist.* 62. 63. licet per hoc non sequatur, quod Papa non possit sibi reseruare ista beneficia, † & contra 7
Papam non currit præscriptio aliqua, vt not. per Abb. *in simili in cap. cum ad sedem de restit. spoliat. per eundem in cap. cum instantia, de censi. & pro electione episcopi, vide tex. in cap. episcopus. 61. distinct.* Et episcopus est ordinarius in sua diœcesi, & locis sibi subiectis, *toto tit. de off. ordin.* potest sedere & sententiare in omni loco suæ diœcesis, *c. cum episcopus, eo. tit. lib. 6.* licet de iure ciuili ordinarius iudex non potest sedere, nisi in loco certo maiorum

maiorum suorum, & sententiare. *l.pen. in fin. ff. de iusti. & iure.* & est hæc vna de differentiis inter ius ciuile & ius canonicum. nam episcopus cognoscit ordinarie de causis hæresis, in quibus episcopus est iudex in sua diœcesi ordinarius, *cap. excommunicauimus, il primo, de hæretic. §. fin.* & iurisdictio inquisitoris stat ei in causis huiusmodi accumulatiue & non priuatiue, *cap. per hoc de hæreticis in 6.* & hæreticos propriis expensis persequi tenetur, *extraua.* Bened. 11. *inci. ex eo, quæ est sita in tit. de hæreticis, in extraua. communibus.* sed hoc intellige no simpliciter aut indistincte, sed de hæresibus palam manifestis, aut de hæresibus dubiis penes personas simplices & idiotas, manifestis vero apud sapientes & doctos, Quia de dubiis apud omnes non cognoscit episcopus, sed remittit illorum cognitionem ad sedem Apostolicam, quia hoc est de maioribus negotiis, quorum cognitio est reseruata sedi Apostolicæ, *cap. maiores de Baptismo, cap. per venerabilem*, qui filii sint legit. *text. & ibi glo. cap. Vrbes.* 80. *dist.* Ioan. Gerson. *in tract. de examinat. doctrin. inconsiderat.* 3. *& in sermone habito, die purificationis incipit suscepimus, col. fin.* & congregat episcopus synodum suam singulo anno,
8 in qua interueniunt Clerici suæ diœcesis, † & in illa tractatur de illis, quæ incumbunt curæ pastorali, ex quo synodus ista diffinitur quod sit congregatio legitima, quam facit episcopus cum clericis sibi subditis, in qua de his, quæ curæ pastorali incumbunt tractari debet, vt per Cardinal. de Turrecrem. quem refert Henricus de Bott. *in tract. de Synod. epal.* 1. *parte col.* 1. *numer.* 5. & quæ explicare possit episcopus & statuere in Synodo, vide large & distincte positum per eundem Heur. *per* 18. actus latissime per eum disputatos, ampliatos, & limitatos 3. *parte dicti tract. per totum.* facit *dist.* 18. per totam, vbi tractatur quoties synodus congregari debeat, & quod in ea tractari conueniat. & in synodo sua potest Episcopus condere statuta. *cap. qui in dubiis de maior. & obedien. cap. ex ore. §. porro de priuileg. cap. nullus.* 3. *quæst.* 4 *in fin.* & per alia, quæ adducit Henric. de Bott. *in tractat. præallegato parte* 3. *col.* 10. *numer.* 103. & non solum in synodo potest Episcopus condere statuta, sed & extra synodum existens, quia condere statuta est voluntariæ iurisdictionis. gl. *in cap. ex parte lo.* 3. *de verb. sign.* & illa quæ sunt voluntariæ iurisdictionis possunt semper & vbique exerceri, late per Doct. *in cap. nouit. de offic. deleg. not.* Abb. *in cap.* 2. *col.* 1. *de testib. cogen.* vbi dicit quod Episcopus potest statuere, & designare testes synodales extra synodum, vbi vide sed in quibus possit, & de quibus statuta facere Episcopus, & citra cuius præiudicium, vide quia ponitur late & per conclusiones examinatur per eundem Henric. *post tertiam partem articulo primo, præallegato loco per* 17. *conclusiones.* & vide text. & ibi glo. *cap. vestra de loca. & conduct.* & quod non possit facere statuta Episcopus, nisi quo ad iura sua, & quo ad alia minime, nisi consentientibus illis quorum interest, vide *ibidem* per Innoc. & alios. & qui ligentur talibus statutis, vide per duas subsequentes conclusiones per eum, de quo nihil est, quod dubite-
9 tur: † quia Episcopus in suam diœcesim & in loca sibi subiecta habet merum & mixtum imperiũ, vt per Bal. *in rubr. de consti. col.* 2. Imol. *in c. cum contingat col.* 1. *de foro competen.* Fel. *in c. irrefragabilem. §. cæterum col.* 2. *versi. limit.* 3. *de officio ordin.* Purpur. *in l. imperium, de iurisd. omniũ iud. col.* 25. *n.* 134. *versi.* 2. Fel. de Sen. *consi.* 190. *incipit Gulielmus.* Sedes episcoporum est in ciuitatibus, non in oppidis aut castellis, ne nomen episcopale vilescat *ca. episcopi, & ibi glo.* 80. *dist.* Immo ipsi ordinant & distribuunt presbyteros per castella, oppida, pagos & villas, & ipsi in clericos & ad alios ordines ordinant suæ diœcesis homines, *toto tit. de temp. ord.* non tamen ordinare possunt quem ad presbyteratum sine titulo & beneficio, quia si ordinant, tenentur ei prouidere de expensis, quousque illi de aliquo beneficio competenti prouiderint. Vnde ordinatus habet contra Episcopũ ordinantem sine titulo talem actionem. *c. si Episcopus de præben. in 6.* quam actionem non videtur quod ordinatus remittere possit, neq; facere pactum cum Episcopo de eum propterea non molestando. *c. si quis ordinauerit, extra de simonia*, vbi Abb. distinguit.

Debet Episcopus ordinari & consecrari in præsentia metropolitani sui de Primatis, siue Patriarchæ consensu ab omnibus comprouincialibus Episcopis, omnibus concurrentibus; etsi omnium concursus in simul & consensus haberi non possit, plurimorum teneat sententia. *c.* 1. 3. 4 *& 5. 65. dist.* & si sit hoc cum multa difficultate, puta, quod propter distantias locorum, propter infirmitates, aut aliquas legitimas causas impediti, cum prouinciales Episcopi adesse non possint, tres Episcopi absq; metropolitano, vel duo cum metropolitano, habito consensu aliorũ comprouincialium Episcoporum absentium per literas. *ca. episcopi, & ibi gl. c. extra 64. dist.* vel ordinatur Episcopus ab deputatis authorithate Apostolica. *c. ordinationes, ea. dist.* & episcopus sine crimine, & sine graui peccato esse debet, & cui nihil canonicum obstet *c. Apostolus Paulus.* 81. *dist.* † & eum oportet esse Doctorem, ne in eum culpæ 10
inferiorum refundantur. *c.* . 86. *dist.* Et hæc doctrina habet consistere in disciplina correctionis, & in sermone prædicationis. In disciplina vt corrigat ex charitate, non tamen excedat modũ, quia episcopus, qui non corrigit crimina subditorum canis dicitur impudicus, vt per Gulielmum Durantem *in tract. de modo conci. general. celebran. prima parte num.* 5. *tom.* 2. *& rubrica quarta n.* 59. In sermone prædicationis, vt prædicet scientiam sacræ scripturæ, non humanæ, *vt per gl. ibi*, quia scientiæ authorum Gentilium & prophanorum, non videntur episcopo conuenire, qui habet animũ suum confouere in scientiis spiritualibus, & speculationib⁹ spiritus. *c. cum multa.* 86. *dist. & ibi gl.* Et debet esse episcopus vitæ honestus, literatus, virgo, monogamus, non bigamus, non viduarum, aut corruptarum maritus, non corpore vitiatus, non in aliqua conditione seruili, vel alias obligatus. vt per iura, quæ late adducit Archid. *cap. nunc autem.* 25. *dist.*

Visitat suam diœcesim Episcopus semel in anno tantum, & non plus, secundum antiqua & moderna iura, quæ ita determinare videntur. *c. conquerente de officio ordin. ibi*, visitationem quoq; annuam. *c. Episcopum. c. placuit.* 10. *q.* 1. licet contrarium videatur, quod immo bis in anno debeat visitare. per tex. *in c. regenda, ea. causa & q. ca si semel.* 28. *q.* 2. *cap. venerabilis de censi.* † vbi videtur 11
quod bis in anno fiat visitatio: sed respondetur, prout per communiter Doct. quod loquuntur in non ordinaria visitatione, prout est de qua *in præallegato. ca. conquerente, & aliis allegatis*, sed in visitatione extraordinaria, quæ fit vrgente necessitate, quia necessitate exigente, pluries, nedum bis in anno fieri debet: & ita debent intelligi tex. *in c. mandarunt, de officio Archid. cap. regenda. & c. non semel.* quia necessitas legem non habet. *cap. sicut de consecrat. dist.* 1. & quia sibi debent imputari clerici, si se tales reddant, vt toties habeant visitari, vt not. *in c. conquerente præallegato.* facit tex. *in c. visitandi.* 17.

q.1.& quod not.*d.c.mandarunt*,quia si ad bona & laudabilia opera intenderent clerici,prout sunt instituti, vt late per Guliel.Durant.*in tract.de modo concil.general. celebran.rubr.50.n.1.*non haberet necesse Episcopus illos toties visitare,nec tam crebras visitationes illis fa-
12 cere,illos reformare & corrigere; † cum visitare nihil aliud sit proprie sumpto vocabulo, quam curare, vt pacatæ & quietæ sint prouinciæ,aut diœceses, aut loca subiecta Prælatis; quod non difficulter obtinetur, si sollicite agatur,vt malis hominib⁹ prouincia sit expurgata per eos,qui perquirantur. Nam & sacrilegos, latrones, plagiarios & fures conquirere habent, & prout quisq; deliquerit,in eũ animaduertere,receptatoresq; eorum coercere,sine quibus latro,vel hæreticus &c.diutius latere non potest.*l.obseruare,in princ.ff. de offi.præsid.*Io.Franciscus Pauin.*in tract.de visitat.q.1.*& ob hoc episcopus & alii prælati visitant prouinciam & sua loca subiecta,prout in simili potest dici, quod Deus nos mortales visitat corrigendo per varia flagella,quæ mittit vt nos à vitiis ammoueat,& ad bene operandum excitet,de quibus *in c.reuertimini, & c. decima.16.q.1.c.vnaquaeque.13.q.2.* vbi notatur quod Deus nos pluribus modis visitat. Et Episcopus visitans debet habere suam procurationem à visitatis,*cap.cum instantia de censi.*quam licite accipere potest & sine simoniæ vitio,quæ est annexa visitationi. *c.cum venerabilis de censib.*quia secundum Apostolum, Qui spiritualia seminat, non est magnum si temporalia & carnalia metet,& colligat,cum nemo suis sumptibus militare debeat.*c.cum ex officii de præscript.c.cum secundum, de prabend.*Verum quia cauendum est,ne visitantes visitatis graues in procurationibus,& onerosi existant,ne subditi visitati ecclesiastica ornamenta exponere compellantur,& longi temporis victum breuis hora consumat vsq; ad extenuationem extremæ virtutis.*c. cauendum.10.1.qu.2.c. placuit.* propterea fuit institutum, quod sumptus visitationum, & procurationum deberent fieri iuxta mensuram, & quantitatem redituũ & facultatum ecclesiarum,quia videlicet, Episcopus visitans,non potest secum ducere vltra.20. *vel* 30. numerum euectionum,seu equitaturarum. Cardinales 25,in illis locis, in quibus ampliores sunt reditus, & ampliores sunt ecclesiasticæ facultates,prout late per
13 adducta per Pauin.*in tract.de visit.q.9.1.parte.* † Et visitans plura loca vna die, quorum quodlibet sufficeret de per se ad procurationem, non potest ab omnibus, nisi vnam tantum procurationem,licet plura sint loca,recipere.*not.glo.in clem.2.de censib.in verbo vna.* etiam vbi procuratio licite recipi potest in numerata pecunia.*c.fœlicis in fin.de censib.lib.6.* & ratio est, vt euitetur, ne sequatur absurdum,quia posset Episcopus,vel prelatus vna die omnes ecclesias visitare, & tot procurationes recipere,quod essent ibi Ecclesiæ; quod non est tolerandum. numerus ergo procurationum non excedit numerum dierum,iuxta text. *in c. procurationes de censib.*quia procuratio est accessoria visitationi, & accessorium non habet excedere aut superare suum principale,*vt not.d.c.fœlicis.* & super procuratione potest sine simoniæ commisso concordari,conueniri, & pacisci,puta de certa mensura consistentium in aridis, vel liquidis,vel de boue, vel de pullo, aut de re simili danda,pro qualitate taxata,sine alia taxatione, dummodo seruetur moderamen,de quo *in d.c.fœlicis.de censib.*quicquid enim habent homines pecunia est. *c. totum.1.q.3.*sed hodie taxata est procuratio diuersa, secundum prouinciarum diuersitatem, secundũ constitutionem,Benedicti,quæ incipit, Vas electionis, quæ soluenda est siue in victualibus,siue à volentibus in pecunia:in qua est etiam distinctum, quando visitatio fit per alium,quam per episcopum met, vel prælatum. & appellatione victualium, pro intelligentia est sciendum; quod venit potus & esus, vestis, & stramenta,& omnia homini necessaria ad viuendum. *l. victu.ff de verb.sign.l.siue hospitium.ff.de ali.leg.l.legatis*, & calciarium etiam venit,vt *locis præallegatis.*

Et quæ nam sint priuilegia Episcopis concessa, vide quia ponuntur ad longum,per Io.Bertach.*in tract. de Episcopis,secunda parte circa fi.n.148.* & episcopus singulo anno tenetur visitare limina Beatorum Petri & Pauli Apostolorum iuxta formam iuramenti per eum præstiti in sua promotione,de quo habetur,*in cap. cum ego.N. de iureiuran.*quia in sua promotione vltra iuramentum fidelitatis iurat etiam,singulo anno se visitaturum limina Beatorum Petri & Pauli. Et de Episcopis, & cui Archiepiscopo quilibet Episcopus subsit, ac sit suffraganeus,vide late per Alb. *in rubrica de stat. homin.*& in quibus dispensent Episcopi, vide late positum per Specul.*in tit.de dispensat.* Episcopi.

SVMMARIVM.

1. *Dignitates ecclesiasticas sola ecclesia Romana instituit.*
2. *Vnde sint creata beneficia.*
Titulus beneficiorum, administratio, & modus capiendi fructus.
3. *Quæ sint maiora,& quæ minora beneficia.*
Abbatia prima dignitas inter minores.
Prabenda minores dignitates.
Abbas præfertur canonicis cathedralis ecclesiæ, nisi collegialiter ipsi procederent, quo casu repetant cathedralem, quæ plus aliis honoratur.
4 *Ex priori & anteriori nominatione maior dignitas arguitur.*
Abbas potest habere collationem omnium dignitatum ecclesiæ cathedralis.
Post Abbatem est Decanus,aut Archidiaconus.
In dignitatibus attenditur consuetudo.
Iurisdictio debet esse perpetua, & temporalitas in ea non attenditur.
5. *Archidiaconus gerit vicem Episcopi.*
Archidiaconus habet sub se archipresbyterum circumscripta consuetudine.
Archipresbyter est parrochialis sacerdos.
6. *Decanatus dignitas est.*
7. *Propositus dignitas.*
Pracentoria dignitas.
Subcentoria dignitas.
8. *Cantori præfertur decanus.*
9. *Duæ dignitates ecclesiasticæ regulariter non cumulantur in vno subiecto.*
10. *Quid sit Canonia.*
Prabenda est ex canonia.
11. *Canonicis cathedralis ecclesiæ,causa cõmittuntur & n.12.*
12. *Prioratus dignitas.*
Dignitas debet esse perpetua,non ad tempus.
13. *Archipresbyter ecclesiæ parrochialis,dignitas.*
Quid sit parrochia.
Diuisio parrochiarum.
X. homines faciunt parrochiam.
Ad cognoscendum vtrum sit dignitas, attenditur consuetudo.
14. *Quid sufficiat ad hoc vt sit dignitas.*

præest, & nihil debet facere sine relatione Episcopi, aut contra eius decreta. *cap. fin. eo. tit.* & non potest esse delegatus Papæ, Archid. *in clem. & si principalis, de resc. n. 33.* Nico Boer. *in tracta. de ordin. grad. col. 8. versi. & ideo vbi late.*

6 † Est & Decanatus dignitas §. inferiora. *cap. cum in cunctis, de elect.* & ibi per Scriben. & est text. *in ca. cum accessissent, de constit. c. 1. & ibi* Archid. *de constit. in 6.* Ioan. Grass. *in tract. de rescr. § ac dilectus filius, col. 4. n. 23.* Io. de Sylu. *in tract. de beneficio. q. 2. prima parte col. 9. n. 61. & de dignitate decanatus,* vide tex. *in c. ad aures extra de rescript.*

Et Decanus erat olim militaris Magistratus, & is erat caput contubernii in re militari, vti in re alia hodie Decanus est translatiue. nam 10. milites sub vno Papillione degentes contubernium faciebant, & ille, qui præerat Decanus appellabatur. per Io. Pyrr. *in tract. de magistr. Roman. 3. parte n. 5.* hodie in ecclesiasticis Decanus dicitur, qui præest nouem canonicis, vel personis nouem ecclesiasticis.

7 † Est & Præpositus, dignitas, & licet sit nomen generale conueniens omnibus, qui præsunt, vsus tamen obtinuit eos præpositos vocari, qui quandam curam Prioratus super alios gerunt. per text. *in cap. quamuis de verb. sign.* vbi Abb. & Io. Andr. vti refert Gondisal. Villadieg. *in tract. de legato q. 9. col. 10. num.* & vbi consuluit præposituram esse maiorem dignitatem in ecclesia Taurinen. post Episcopum, quia immediate sedebat, scribebat post episcopum, vocabat capitulum, tenebat sigillum, non vti minister, sed vti præsidens, iubens ex illo literas sigillari, conseruabat priuilegia & iura capituli, veluti maior in collationibus & correctionibus spectantibus ad capitulum: erat maior & primus, quæ sunt signa maioritatis. Et quod præpositura sit nomen dignitatis, vide per Io. de Sylu. *in tract. de beneficio. q. 2. prima parte col. 9. n 61. de præposito.* vide C. *de suscep. pr. epo.* & Archa. *super rubr. melius per text. & ibi glo. cap primo de consuet. lib. 6.*

Et est præcentoria dignitas à præcinendo dicta, quasi præcanat in ecclesia, quæ est dignitas in ecclesia, vti habetur: *c. olim, extra de consuet. c. ad aures, extra de rescrip.* cui Decanus præfertur, *c. cum per causam, de sententia excommunicat. in suprascriptione decretalis.* prænominatur enim primo ibi Archiepiscopus, secundo loco Decanus, deinde præcentor Lugdunensis. Et præcentor est, qui & primicerius. Nicol. Boer. *in tract. de ordin. grad. col 8. versic.* & ideo præpono, de cuius officio *vide in c. perlectis. 25. dist. versi.* ad primicerium, vide Alex. *in rubr. de primicer lib. 12.*

Est & subcentoria, quæ est dignitas, vt per Ioan. de Sylu. *d. loco n. 61.* & per text. *cum ibi glo. in verbo dignitatis, in c. inter dilectos de excessib. prælat.*

Est Cantor, de quo vide plura, *in ca. constitutus extra de appellat. & ibi* Doctores. Cantor vero ipse, de quo & C. *de episc. & cler. auth. presbyteros, & cap. cleros. 21. distinct.* siue ipsa Cantoria est dignitas, sicut est in ecclesia Carnoten. vt per Archid. *ibi versi. Cantor, colum. 2.* per text. quem allegat *in cap. inter dilectos, de excessib. prælat.* vbi Cantor videtur habere collationem succentoriæ: quæ est dignitas, vt per eundem

8 text. & glo. *ibi versi. dignitatis.* † Cui Cantori Decanus præfertur, prout in suprascriptione decretalis, *cap. veniens de renunciat.* stante argumento quod qui sit primo nominatus, primo præferatur, de quo supra diximus.

Est & custodia, quæ sonat nomen dignitatis, vt per Ioan. de Sylu. *dict. loco,* & est secundum quosdam dignitas ecclesiastica, *per text. & ibi scriben. in cap. fin. de instit.* vbi dicitur, quod Abbas confert tam custodiam, quam alias dignitates illius ecclesiæ; propter quod custodia etiam videtur comprehensa in dignitatibus, & secundum nonnullorum intellectum, ideo non potest ibi Abbas retinere custodiam propter incompatibilitatem duorum dignitatum, vt per Alber. *in dictionario in vers. custos,* † quia duæ dignitates 9
ecclesiasticæ in vno subiecto regulariter non cumulantur, quia se ad inuicem non compatiuntur. *cap. 1. & ibi* Doct. *de consuet. in 6.* vbi Archid. & custos debet eligi nobilis, prudens, fidelis, & optime notus per integritatem meriti. C. *de repo. in bon. public. lib. 10. l. 1.* & vide *extra de officio custod.*

† Est & Canonicus, siue Canonia, quæ videtur dignitas ecclesiastica, quia in ecclesiis quotidie videmus 10
Canonicis per Papam & sedem Apostolicam causas committi, qui nisi essent in dignitate, non videretur posse eis causas delegari. *per text. in c. statutum de rescript. in 6.* & est Canonia ius prouueniens ab electione & receptione in fratrem, *per tex. in ca. cum M. Ferrariensis,* vbi glo. & scriben. *extra de constit.* & in hoc differt à præbenda, quæ peruenit ex institutione & officio, quia cum facit officium debet percipere beneficium, vt ibi *in glos.* Card. *in clem. 2. de iudic.* & plenius *in clem. fin. 15. q. de præben.* vbi etiam dicit quod præbenda est ex Canonia, vti filia ex matre, & præbenda debetur cuique canonico, & non è contra, vt ibi per eundem. & præbenda potest cadere in laicum, quod non potest canonia, *vt per glo. d. loco in verbo receperint,* licet videatur contrarium quod canonicatus non sit dignitas, per eundem text *in c. statutum de rescrip.* per quem text. infertur clarissime quod canonici non sunt in dignitate: sancitur enim ibi † quod causæ delegari non possint, 11
nisi in personis in dignitate constitutis, & canonicis ecclesiæ cathedralis, per quod infertur quod canonici non sunt in dignitate, ex quo separatim & particulariter sunt nominati, & sunt nominati canonici ecclesiæ cathedralis quia si nomen canonicus sonaret dignitatem, nihil ibi erat necesse canonicos specificare, quia fuissent comprehensi sub generalibus verbis illis, vti nullis, nisi in dignitate constituti &c. declarat ibi melius glo. *in verbo dignitate,* vbi ad obiectionem factam, quod causæ non possunt committi, nisi his, qui attigerint. 25. annum, respondendo dicit, quod obiectum valeret, si causæ non possunt committi, nisi personis in dignitate constitutis: verum quia possunt etiam committi canonicis cathedralis ecclesiæ, in quibus eadem vel tanta ætas non requiritur, vt per text. *in cap. ex eo. de elect. in 6.* per quæ clare dicit ad literam quod Canonicus non est in dignitate. sequitur Dom. de Sancto Gemin. *in cap. si te præbendam de renunciat. in 6. primo not.* per eundem *in c. statutum de rescrip. in sexto,* est decisio Rotæ. 443. *in nouis in tit. de præben. incip. item si legatus* Fel. *in cap. pastoralis de offi. deleg. versic. vtrum vero abbatia.* sequitur Io. Grass. *in tract. de rescript. col. 3. versi. ac dilectus filius.* sequitur Archid. *in dict. cap. statutum,* vbi dicit quod causæ possunt committi huiusmodi canonicis licet etiam essent regulares canonici, vel monachi, expresso tamen nomine monachatus, non aliter, vbi Petr. & Anch. & Domin. de Sancto Gemin. contrarium tenent. Abb. *in cap. causam quæ, extra de iudic. col. 2. numer. 9. versi. & hoc incidenter. per text. in clem. & si principalis de rescrip.* per quæ vides quod canonicis tantum ecclesiæ cathedralis causæ delegantur, seu committuntur, & non canonicis

nicis aliarum ecclesiarum, vt per illum tex. quia plus præsumitur pro illis, quam pro aliarum ecclesiarum canonicis: & hoc ratione maioris, & melioris loci, vbi dicuntur iureperiti esse diuinæ legis, *cap. quando. 24. dist.* quod est in argumentum quod in cathedralibus ecclesiis literati sunt instituendi, vt late per eundem Archid. *d. loco col. 2.* neque per hoc infertur quod ex eo quod sunt aliquando delegati Papæ, vel per Papam, aut sedem Apostolicam eis committuntur causæ, quod ob hoc sint in dignitate; quia non valet argumentum, vt per adducta *superius* late constat.

12 † Est & Prioratus, qui est dignitas, si sit conuentualis, non autem obedientiarius, mandatarius, vel ad nutum sui maioris amouibilis, *vti per glos. & ibi* Ioan. de Imol. cum aliis scribentibus *in clem.* & si principalis de rescript. quia vt alias supra diximus, dignitas debet esse perpetua, non ad tempus, neque amouibilis. vt supra diximus de dignitate. Et conuentualis intelligitur, si duo vel tres sint in collegio, quia tres faciunt collegium, & in vno collegium retinere. *l. Neratius. ff. de verbo sign. glo. in cap. nobis de iure patron. in verbo conuentualis*, vide per Abb. *in cap. cum contingat de foro competen. numer. 22.* & quales sint priores conuentuales, & qualiter differant, vide per eundem *in cap. monachi numer. 5. de stat. reg.* Et an priores monachorum sint perpetui, vel manuales & reuocabiles ad nutum, vide per eundem *in c. cum inter de elect. numer. 2. & de obedientiario, & mandatario*, vide per eundem Abb. *in cap cum ad Monasterium numer. 10. de stat. monachorum*, vbi dicit, quod si Abbas concedit prioratum in administratione ad vitam obedientiario priori, aut mandatario, administrationem sibi concessam potest reuocare, vt *ibi* per eum.

13 † Est & Archipresbyter, Decanus, & Præpositus ecclesiæ parrochialis in dignitate ecclesiastica, per iura, quæ allegat Archid. *in c. 1. de consue.* licet alius rector parrochialis ecclesiæ, qui non vocetur altero istorum trium nominum, non sit in dignitate, vt ibi per eum. Et scias pro intelligentia quod parrochia est locus vbi degit populus alicui ecclesiæ baptismali deputatus certis finibus limitatus, vnde Rector illius ecclesiæ dictum populum regere dicitur. Archid. *in cap. licet canno. de elect. in sexto.* Abb. *in rubr. de parroch.* vbi dicit quod parrochiæ fuerunt diuisæ post Christi aduentum, *cap. primo. 13. quæst. 1.* Episcopatus vero & Prouinciæ fuerunt diuisæ longe ante Christi aduentum, vnde vbi stabant illi principes infidelium, seu sacerdotes eorum, fuit statutum per Apostolos, quod Primates, Archiepiscopi, & Episcopi constituerentur, vt plene. 80. *dist c. 1. & secundo*, & late supra diximus in dignitate Patriarchæ, & Episcopatus. & quæ sit parrochialis ecclesia, vide per Innoc. & Doct. *in cap. de multa de præbend.* & per Bal. *in margar. in verbo ecclesia versi. 8. in l. si quis de episc. & cleric. col. 21.* Et parrochia intelligitur tam si sit in actu, quam in habitu, puta, quia desiit esse parrochia, vt per Archid. *dict. loco*, quia 10. homines tantum faciunt parrochiam. Spec. *in tit. de noto. crimin. §. 8. versi. quidam tamen.*

Et quia istorum omnium aliquando aliqua in pluribus locis esse videntur sine dignitate, sine iurisdictione, vel administratione aliqua, & aliquando præpostere vnum præferri alteri, intelligendum est, vt supradiximus, quod ad cognoscendum vtrum sit dignitas, & vtrum sit maior dignitas, attendi debet consuetudo loci, quia si habetur Cantoratus pro dignitate ex consuetudine, licet non esset dignitas, est & habetur pro dignitate.

Item si fuit constitutum à fundatione, vt esset dignitas, est & tenetur pro dignitate, vt late diximus; quia non à nomine debent ista iudicari, sed ab effectu, qui colligitur ex actibus & exercitiis, in quibus versatur: & ex talibus iudicatur, sit dignitas nec ne. *cap. intelligentia de verb. sign.* † & ad hoc vt sit dignitas, 14 sufficit quod iurisdictionem habeat in causis modicis, sicut habet Archipresbyter in ecclesia Pictauien. nam excommunicat, suspendit, & absoluit; & sic per talem gradum dicuntur habere dignitatem. si autem nullam habent iurisdictionem, sed tantum visitandi, tunc censentur habere simplex officium, vt late supradiximus, & per Io. de Sylu. *in tract. de beneficio. 1. parte. q. 2. col. 9. n. 61. per totum.*

SVMMARIVM.

1. *Quarta species rerum spiritualium.*
Papa assumptus ad plenitudinem potestatis.
Papa nullis legibus ligatus.
Papa potest supra ius diuinum.
2. *Papa & Christi idem consistorium.*
Papa Petri successor, & Christi Vicarius.
Papa Dei vices gerit in terris.
Papa de eo, quod non est ius, facit ius.
3. *Potestas Petro concessa & successoribus durabit vsque ad finem sæculi.*
4. *Non fuit par institutio inter Apostolos, sed vnus Petrus præfuit aliis.*
Papa est Deus in terris.
Actum à Papa, bene actum censetur.
Nemo in terris de Papa iudicat.
5. *In Papa semper præsumitur causa.*
Papa dispensat in bigamo.
6. *Papa sanctus reputatur.*
7. *Casus, in quibus Papa dispensat in iure diuino.*
Etiam ius diuinum morale dispensatur per Papam.
Contra Papam de nullo vitio potest excipi.
Contra Papam non formatur accusatio vel inquisitio.
8. *Animus & actus in Papa non in malam, sed in bonam partem accipitur.*
9. *Lex Iulia de ambitu non habet locum in Romana Curia.*
Simonia idem apud Canonistas quod ambitus apud Legistas.
Papa si recipit temporalia, non recipit, vt det spiritualia.
Papa recipiendo pecuniam pro spiritualibus, non videtur recipere animo vendendi spiritualia.
10. *Vitium simoniæ cessat vel ambitus, si pecunia detur Papæ, vel principi.*
Papam committere simoniam, est sic, & non.
Papæ mentem in bonum interpretari debemus.
11. *Bonifacius accusatus de hæresi, quia tenebat quod Papa non poterat committere simoniam.*

De Simonia mentali in dispensat. absolut. collatione, & gratiis Papæ.
Cap. XX.

Longam nimis fecimus diuagationem in pertractando de singulis dignitatibus pro illarum cognitione & intelligentia, sed ideo fuit, vt illis cognitis melius & clarius constet, quomodo in illis & illarum singulis simonia committatur, & committi possit, & quomodo ad illas, quæstiones simoniæ applicari possint.

Redeundo

Redeundo igitur ad propositum & ad locum, vnde digressi sumus: † deueniemus ad quartam speciem
1 rerum spiritualium, iuxta diuisionem rerum spiritualium superius factam, quæ nascuntur & perueniunt à potestate, & authoritate ecclesiastica, quæ exhibentur vel administrantur ab aliquo mediante potestate, authoritate, dignitate, aut officio ecclesiastico, quod habet; prout est, excommunicare, absoluere à peccatis. *c. ad aures de simonia*, ab excommunicatione, interdictis, pœnitentiam dare. *c. interdicimus. 16. q. 1. c. accedentibus de excess. prælat.* Archid. *ca. auaritiæ extra de elect.* & quia super eiusdem dignitatibus pro intelligentia materiæ quæstiones ponemus & examinabimus. Quærimus, An in absolutionibus, dispensationibus, collationibus, & gratiis, quæ fiunt de rebus ecclesiasticis & spiritualibus possit simonia mentalis committi? & loquendo in primis de omnibus, generaliter videtur respondendum, quod non, quia Papa est assumptus in plenitudinem potestatis; vnde nullis est legibus astrictus *cap. de cætero. 2 q. 6. c. ad honorem extra de vsu pal.* & Romanus Pontifex habet potestatem supra ius etiam diuinum. *c. proposuit de concess. præben. & ibi gl. in verbo supra ius. c. innotuit, de elect. clem. 1. vt lit. pen. ca. per venerabilem, qui filij sint legit.* & authoritas Papæ est ma-
2 ior authoritate sanctorum. *ca. de libellis. 20. distinct.* † & Concistorium Christi & Papæ idem est, dicit singulariter Hostien. *in cap. quanto de translat. prælat.* caueat Rom. Pontifex in his, quæ emanant à suo concilio diuino, argumento. *ca. 2. & 3 eod. tit.* facit dictum memoratu dignum *in tit. de leg. §. 1. versic. 89.* vbi dixit, quod Papa est Petri successor, & Vicarius Iesu Christi. *c. licet de translat. 24. q. 1. cap. inuentus*, licet non puri hominis, sed veri Dei vices gerit in terris. *c. vt nostrum, vt ecclesiast. beneficia sine dim.* & Hostien. *in c. nouit de iudic.* dicit quod Papa potest adæquare quadrata rotūdis. & Papa de eo, quod non est ius, facit ius. *3. quæst 6. hoc quippe.* & Papa naturam rei immutare potest. *l. 1. in princ. Cod. de rei vxor. actio. glos. in c. cum pridem de pactis.* & singulariter dicit Innoc. *in cap. primo de constit.* quod conditori canonum, & Vicario Iesu Christi est subdita omnis creatura: nec sit aliquis adeo temerarius, qui dicat hanc potestatem concessam esse Petro, non autem suis successoribus; quia sicut Deus cōcessit Adæ quędam priuilegia personalia, vt omnes scientias, & quædam realia in statu innocentiæ, scilicet originalem iustitiam; sic Petrus à Christo habuit quædam dona personalia, puta, faciendi miracula, vt ad eius vmbram infirmi sanarentur: quædam realia, id est, pro se, & suis successoribus vt fuit potestas clauium; alias portæ inferi præualuissent aduersus illam, quod esset contra promissionem Domini, *Matth. 16.* Hanc igitur plenitudinem potestatis, per quam ecclesia resistit mundo, & diabolo, Christus contulit Petro & suis successoribus, qui sunt Romani Pontifices, canonicum habentes ingressum. *text. est in cap. pro humani.*
3 *de homin. lib. 6.* † data enim est hæc potestas Petro & successoribus, vt ecclesia duraret vsque ad finem sæculi. iuxta illud, *Matth. vltim.* Ecce ego vobiscum sum vsque ad cōsummationem sæculi. & quod hanc potestatem & superioritatem à Deo habuerit, est bona glos. *in clem. ne Romani, in verbo non consona, de elect.* facit *c. inter corporalia de translat. prælat.* Vnde notanter dicit Hostien. *in cap. quanto de translat. prælat.* quod Dei & Papæ vnum est concistorium. Petr. de Monte. *in tract. de monarch. concil. 2. col. versic.* nec obstat. & Deus commisit Petro iura cælestis & terreni imperii. *ca. 1. 22. distinct.* & ex hoc patet differentia potentis iurisdictionis inter Petrum & alios Apostolos, & inter Papam & ordinarios, qui sub ipso, & ab ipso curam habent animarum. *cap. 1. 21. dist secundum Archid.* vnde dicit Augustinus loquens de prælatione Petri & illius successorum. Quis enim nescit istum Apostolatus principatum, cuilibet Episcopatui præferendum? 1. *quæst. 8.* puto, quasi dicat nullus, ex quo dicit Archid. quod contrarium tenens, est hæreticus. ita dicit Nicolaus Papa 22. *distinct. cap. omnes*, siue Gaspar. de Perus. *in tract. de reseruat. benefic. in princ. colum. 3.* vbi etiam videre potes, quod licet Apostoli fuerint instituti omnes à Deo, vti Petrus, † non tamen fuit par institutio, 4
quia vnus præfuit aliis; vt dicit beatus Clemens 80. *dist in illis. &* Petrus fuit, qui fuit dictus cefas, i. e. *c. 22. dist. c. 2.* vt ibi per eum. & Papa Deus est in terris, & solus Deus eum iudicat. Io. de Sylu. *in tract. de benefic q. 5. 3. parte nu 26. tomo 4.*

Et quicquid actum est à Papa bene, & sancte, & cum causa actum censeri, & præsumi debet: quia sicut habetur 17. *q. 4. c. nemini*, non est licitum de sedis Apostolicæ iudicio iudicare, aut illius sententiam retractare propter Romanæ Ecclesiæ primatum, Christi munere in beato Petro Apostolo diuinitus collatum: vt per illum text. Andr. Barb. *in tract. de præstant. Cardinal. 4. vers. quo ad primum.* & Papa non habet in terris iudicem, qui de factis suis habeat illum iudicare. *c. cuncta per mundum, & c. per principalem. 9. q. 3. c. si principia. 40. dist.* eo maxime † quia in eo semper præsumi- 5
tur causa, iuxta notata per Innoc. & Doct. *c. quæ in ecclesiarum, de constit.* Felin. *in c. fin. de simonia, vers. & si dices.* & per legistas *in l. fin. Cod. si contra ius vel vtilit. public.* Facit, quia Papa videtur dispensare posse in bigamis contra Apostolum, *cap. quicunque pœnitens. 50. distinct.* vbi glos not. de bigam. Rot. *in not. dec. 1. alias 447.* & per Dec. *in consil. 112. incipit in præsenti consult. quasi per totum.* Super eo arguit Sanctus Thomas *quo lib. articulo 13.* & argumentum de eodem. facit pro veritate 4. *distinct. 23. artic. 3.* ex eo quod Lucius Papa dispensauit cum Panormitano Archiepiscopo, qui erat bigamus, vt refert *gloss. in cap. lector. 34. distinct.* & in multis gradibus consanguinitatis & affinitatis, in quibus de iure diuino contrahi prohibetur matrimonium. vt *Leuit. cap. 18.* vt late per fratrem Bartholomæum de Spina *in tract. de potestate Papæ super coning. in princ. & colum. 2. num. 11.* Specul. *in tit de dispensat. §. nunc breuiter, vers. primo.* Facit, † quia Papa sanctus reputatur & præsu- 6
mitur; vnde ab eo gesta, à sancto gesta haberi debent. Cardin. *in clem. prima de probat. l. 1. in fin. de sum. tri.* † qui 7
& videtur posse ingruere in ius diuinum, & circa ius diuinum, & contra illud statuere, & à nexibus iuris diuini absoluere: quia licet decimæ debeantur de iure diuino, *cap. reuertimini. 16. quæst. 1. cap. tua extra de decimis*, tamen Papa potest vnum eximere & absoluere à solutione decimarum, licet non omnes, vt tenet glos. per illum text. *in cap. à nobis de decim.* Felin. *in cap. fin. de simonia, versic. ad idem gloss.* Abb. *in disputatione incip. Episcopus; & in c. in antiquis de decim.* & licet ius diuinum disponat, quod in ore duorum vel trium stet omne verbum, *cap. nouit de iudic. cap. in omni negocio de testim. cap. relatum. cap. cum esses de testament.* tamen Papa statuit contra illud, vt est text. *in cap. præsul. 2. qu. 4. & in l. vnus. C. de testam.* Abb. ad plenum *in d. c. cum esses.* vide Abb. *in cap. licet, extra de testant. versic. nota hic.* vbi dicit quod ius diuinum, etiam morale potest distingui & limitari per ius positiuum, & super voto, & super

Papa accipit sine simonia, si in sui vsum conuertendum accipit.
Quod Papa simoniam committat, est sic, & non quia totum consistit in re eius.
Papa oblata respuere non debet.
Donatio facta ecclesiæ per Constantinum est diuinitus facta, & processit à fide catholica.
Valet donatio facta ecclesiæ ex eo, quia processit ex fide catholica, quando alias non teneret.
Insignia maiestatis pontificiæ.
Apex pontificalis præfulgere habet magis quam terreni imperij potentia.
Hodie clerici non habent ita stricte viuere.
7. *Hodie creuit decus ecclesiæ.*
Hodie est difficile dicere quot fructus sufficiunt beneficiato.
Pauperum causa spectat ad Papam.
Papa est dominus rerum temporalium, & lex, quæ aliter dicit non tenet.
8. *Papæ si detur, non datur de alieno, sed de suo, quia omnium dominus.*
De validitate donationis Constantini.
Imperatores sunt facti filij Ecclesiæ.
Consuetudo in fauorem ecclesiæ seruatur.
9. *In dubio illa præsumptio præualet, quæ euitat vitium.*
Quando factum potest esse bonum & malum, in dubio bonum præsumitur.
Quod datur Papæ, datur sacrario Petri.
Datum Papæ prodest danti.
10. *Omnis actio Rom. Cur. nostra debet esse instructio.*
In antiquis stylus curiæ est ius.
Romana Curia vti magistra, est ab omnibus sequenda.
Stylus Curiæ & Cancellariæ apostolicæ fundatur in iure.
Mos Curiæ & iudicum ita seruandus sicut lex.
11. *Soluentes taxam bullarum in Rom. Cur. non sunt censendi simoniaci.*

De Simonia in dispensatione Papæ.
Cap. XXI.

1 T pari modo † Papa videtur dispensare posse sine vitio simoniæ mentalis in casibus eidem non prohibitis, qui enumerantur per Specul. *in tit. de dispensat. §. nunc breuiter*, & per Bonaguid. de Aretio *in tract. dispens. in fin. 3. vol. tract.* & per Sanctum Thom. *4. quolibet. quæst. 4.* concluditur & habetur, videlicet quod Papa habet plenitudinem potestatis in ecclesia, ita scilicet quod quæcunque sunt instituta per ecclesiam & ecclesiæ prælatos sunt dispensabilia à Papa: hæc enim sunt & dicuntur esse iuris humani &
2 positiui. † circa vero ea, quæ sunt iuris diuini siue iuris naturalis dispensare non potest, quia ista habent efficaciam ex institutione diuina: & subdit quod in his solis, quæ sunt de lege naturali, i. e. præceptis moralibus, & articulis fidei, & sacramentis nouæ legis dispensare non potest, quia hoc esset non pro veritate, sed contra veritatem dicere. refert Ioan. Bap. Caccialup. *in tract. de pensio. q. 19. col. 10. vers. super tertia*, & ibi inquit Specul. illis exceptis, per consequens in aliis omnibus habet Papa potestatem dispensandi. *c. inter corporalia, extra de translat. episc. c. qualis 25. dist. l. cum prætor ff. de iudi.* & in quibus dispensat, debet semper præuia & duce ratione dispensare. *ca. domino sancto. 50. dist. c. considerandum. c. fidelior 56. distin.* & nisi ex iusta causa dispenset Papa, peccat, & non prodest dispensatio. *ca. non est, extra de voto*, & de iure potest dispensare supra ius, *c. proposuit, & ibi glo. extra de concess. preben.* quia nullis est legibus astrictus, nulli legum dispositioni, correctioni, & coerctioni subiacere habet: per late adducta per eundem Specul. *dict. loco*, † ex sola volunta- 3
te in beneficialibus & aliis introductis lege canonica dispensare potest, per text. *in cap. cum vestris, versic. nos vero de concess. preben. cap. innotuit, de elect.* per Nicol. de Vbald. *in tract. de success. ab intest. prima parte vers. non ego* Fel. *cap ad audientiam, el secundo de rescrip.* vbi dicit quod introductis à iure positiuo tantum Papa sola voluntate dispensat. facit Cassad. *decis 2. de simonia*, vbi dicit, quod scientia & tolerantia Papæ in prohibitis cōstitutione canonica excusat à simonia. quod tamen intellige quod Papa dispensat contra ius scriptum, scilicet ab ipso & conciliis statutum. *25. q. 1. §. is ita* & in specie Sanctus Thomas dicit, quod in omnibus, quæ sunt de iure positiuo Papa potest dispensare. *d. c proposuit*, dicit Decius *in cons. 141. circa fin. primo vol.* quod Papa in beneficialibus liberam habet potestatem, & stat pro ratione voluntas, & etiam contra ius diuinum scriptum stricto modo sumptum, id est, in scripturis sanctis positum. patet quia dispensat cum bigamo, vt ordinetur. *cap. lector. 34. distinct.* quod tamen prohibet Apostolus epistola ad Titum. Nec mirum quia Apostolus illud propria authoritate statuit, vt declarat beatus Thom. *in 13. quolibet. 14 q.* dicens, quod Apostolus in doctrina sua posuit quædam, sicut promulgans ius diuinum, sicut *ad Gal. 5.* Si circumcidimini nihil Christus vobis prodest. & *prima ad Corinth. 11.* de sacramento eucharistiæ. Ego enim accepi à domino, quod & tradidi vobis. & similia. Quædam vero tanquam statuens propria authoritate Apostolatus sibi concessa, vt per eundem Sanctum Doctorem dicto loco, & probatur. *cap. iam nunc, & cap. seq. 28. quæst. 1.* merito ergo Papa cum bigamo dispensare potest, vt ordinetur; quia non fuit prohibitio iuris diuini propriissime sumpti, sed fuit institutio authoritatis humanæ, id est, Apostolaris, & authoritate Aposto-
latus † nam Papa habet eandem authoritatem sta- 4
tuendi, & destituendi, quam habebat Apostolus Petrus maior aliis; ideo non potuerunt potestati successoris facere præiudicium. *c. innotuit, de elect.* idem Sanctus Doctor *in 4. sententiarum distinct. 28.* Nec est dicendum Papam errare, quando aliquid facit contra ea, quæ diffinierant Apostoli. *cap. sunt quidam 25. quæst. 1.* nam secundum beatum Thomam *in tractat. contra impugnantes religionem.* Verum est quod Papa non potest destruere canonicam scripturam Apostolorum, & Prophetarum, quæ est fundamentum in ecclesia Dei, vt puta contra articulos fidei; sed cum bigamo dispensat in pœna, quam statuerunt Apostoli presbytero fornicanti. *82. distinct. cap. presbyter.* & ita intelligit *gloss. in ca. 1. quæst. 7. requiritis.* Et hæc distinctio Sancti Doctoris multa nos docet intelligere, in quorum aliquibus dicitur, quod Papa potest dispensare contra Apostolum, & in aliquibus quod non. Ioan. Bap.
Caccialup. *in tract. de pension. 19. q. col. 9.* † merito ergo 5
si non incurrat Papa simoniam accipiendo oblata pro dispēsationibus, quas facit, quia siue sint super illis, quæ sunt de iure positiuo introducta, siue de iure diuino authoritate Apostolatus facta, in quibus Papa dispensat attēta authoritate, quam habet supra talia iura, non debet committere posse simoniam illis iuribus introductam, quarum dispositione non ligatur. Vnde receptiones ex relatione iuris supra q; habet authoritatem, de laudabili & antiqua consue-

tudine

tudine introductas, ad quam seruandam homines possunt cogi, Felin. *in ca. cum ad Apostolicam, de simonia*, licite facere posse & sperare debet, cum vtatur iure suo: nec in vllum simoniæ vitium incurret, quia in huiusmodi si esset nedum commissum simoniæ, aut peccati labes, sed & suspicio, non toleraretur, nec toleratum esset à sanctis Romanis Pontificibus, viris tantæ integritatis, religionis, & sanctitatis, qui sancti reputantur & præsumuntur; & ab eis gesta à sanctis gesta haberi debent. Card. *in clem. prima de præben. l. 1. in fin. de summa trin. & fid. cath.* Vnde etiã à gratiatis sponte oblata licite recipit & sperat, ad similitudinem etiam illorũ, qui ob commissa delicta cum curia componunt pœnas, in quas incurserunt ob legum contrauentionem, vel illarum non obseruationem, aut alias, prout quotidie componuntur & concordantur, & componentes pro obtinenda venia à commissis & obtinendis dispensationibus libenter soluunt, vt per Paulum Griland. *in tractat. de relaxat. carcerat. in tit. de pen compos. qu. 1. nu 4. tomo 15.* vbi dicit quod compositio & cõcordia fiunt de bona & vltronea voluntate partium, & de illarum consensu; & compositio ipsa, quæ soluitur, succedit loco penæ, vt per eundem *ibi qu. 5 nu. 1.* Et actus Papæ semper (vt supradiximus) in bonam & meliorem partem, & nunquam in malam accipi debet, & nos de Papa iudicare non debemus, cuius, ad Deum tantum spectat iudicium. *c. nunc autem. 21. distinct. c. auditu. 2. q. 5 c. nemo. & c. seq. 9. q. 3.* qui non habet in terris hominem, qui illum iudicare possit, *c. si Papa 41. distinct.* nisi in crimine hæresis, cum de-

6 prehendatur à fide deuius. *dict. c. si Papa.* † Et facta Papæ excusantur, etiamsi videantur iniusta, 12. *distinct. c. 1.* quia licet Papa aliquid faciat, quod nobis videatur iniustum, nihilominus est iustum. 23. *qu. 4. de Tyriis.* & ipse solus potest aliquid de nihilo facere; & de aliquo aliud, *argumento de consecrat. distinct. 2. c. reuera. argumento C. de rei vxor. actio. l. vn. circa principium not. gloss. in c. veniens de transact.* dicit Arch. quod est inspiciendum in quem vsum, & quo animo accipit Papa, quia si ad sui vsum conuertenda, vel alias pro vtilitate ecclesiæ capit, in hoc casu ipsis vtitur, in quorum vsu dominus est: si vero illis abutitur, cessat vsus, & per consequens dominium. nec potest dici quod capiat vt sua, & illorum bonorum dispensator, & tali casu est simonia. refert Gaspar. de Perus. *in tract. de rescr. benefic. in princ. 3. col.* subiungit ibi, quod stante iuris præsumptione, quod Papa simoniam non committat, quamuis certum sit vel possit certificari, quod cum confert spiritualia & ecclesiastica beneficia, recipiat temporalia, tamen animus suus debet interpretari in meliorem partem. *cap. 2. de reg. iur.* quia quod Papa committat simoniam, est sic, & non, quia totum consistit in eius mente & opinione, & opinionẽ tanti principis ignoramus, & pro eius sanctitate, & omnibus factis suis, quod omnia bene & sancte faciat, ex iuris præsumptio. 40. *distinct. cap. primo.* ideo dicit Archid. criminale est de factis tanti domini dubitare. 17. *quæst. 4. si quis suadente. §. qui autem.* & magnum incurrunt periculum in foro contentioso, & magnum peccatum in foro animæ, qui in tali materia minus honeste de tanto domino loquuntur. vt ibi per eundem Gaspar. & ei exposita & oblata, prout fit in compositionibus, quæ gratiam quandam, & gratiæ speciem præ se ferre videntur, vt per eundem Griland. *q. 2. n. 3.* non debet dico Papa respuere, ne sit deterioris conditionis, simplicis sacerdotis, cui oblata & exposita pro suæ vitæ, sui status, & conditionis sustentatione non respuit. cum sit bene licitum Papæ, qui confert spiritualia, quod aliquid temporale metat pro sustentatione, & gubernio sui, pro conseruatione ecclesiæ Sanctæ, sedis Apostolicæ, status ecclesiastici, Papæ diuinitus & Deo inspirante concessi. quæ donatio & cessio terrarum, oppidorum, ciuitatum, & prouinciarũ facta ecclesiæ diuinitus non humanitus facta censeri debet, & quia processit à fide catholica tenuit, quando alias non tenuisset per text. *in cap. fundamenta de elect.* Bal. *in vsib. feu. in princ. colum. 4.* refert Restau. Castal. *in tractat. de imperat. vbi de donatione ista tractat. quæst. 51. colum. 3. num. 8.* & pro decore maiestatis Pontificiæ, & eius Rom. curiæ sustenimento, pro qua quotidie maximas tolerare & supportare expensas tenetur, ne Pontificia dignitas, cui diadema, & phrygium, clamydes purpureæ, & alia imperialia ornamenta & insignia, dignitatis imperialis sunt insignia, cum ordinibus cubiculariorum & hostiariorum, vt amplissime pontificale decus præfulgeat, & apex pontificalis non vilescat: sed magis quam terreni imperii dignitas, gloria, & potentia decoretur. *cap. Constantinus 95 distinct.* facit, quia hodie clerici non debent viuere ita stricte, sicut olim. & dos est assignanda magis ampla beneficatis hodie quam olim *glos. cap. Episcopus 41. distinct.* & non debent hodie habere vitam Episcopi ita strictam in visitationibus & procurationibus, † quia hodie creuit decus ecclesiæ. *c. vasa de consecr. distinct. 1.* late Ioan. de Sylu. *in tract. de beneficio prima parte q. 1. n. 228. & 227.* vbi vide, pro eo etiã quia quod ibi dicit, quod est difficile hodie dicere quod fructus sufficiant beneficiato, quia plus vni, & minus alteri sufficit, secundũ qualitates & conditiones illorum. Item vt Papa pauperibus & in pias causas erogationes & largitiones faciat. & liberalitate vti possit, cum sit pater pauperum; quorum causa specialiter spectat ad illum. *extra de prec. cap. nihil.* Ioan. Vgo. *in tractat. de officio 4. prælat. §. commissi*, qui bonorum ecclesiæ est dispensator principalis. per Gondisal. Viladieg. *in tract. de origin. & potest. Sancta Rom. ecclesia nu. 38.* & per eundem *in tractat. de legat. quæst. quarta prima parte, num. 38. tomo 2.* & per Martin. Lauden. *in tractat. de potest. princip. quæst. 143. tomo 5.* & merito temporale Papa recipit & recipere potest, ac sperare; quia cum sit Vicarius Dei & Christi, *cap. primo. extra vt ecclesiastica beneficia sine dim. ibi, locum Dei tenemus in terris. cap. fundamenta. §. decet de elect. in 6. ibi, Vicarii Dei cum gloss. clem. pastoralis in princ. & ante fin. de re iud cap. 1. 22. distinct. cap. nouit de iud. c. solita de mai. & obed.* Fel. per Archid. quem refert *in c. ex parte, el primo de off. & pot. iud. deleg.* vbi dicit quod sit Dominus rerum temporalium, per illud dictum Petri. Dabo tibi omnia regna mundi. per quinque rationes per eundem Archid. adductas dicentem, quod leges aliter dicentes, non tenent, vt ibi per eum, & Rot. *decis. 437. quidam, 2. colu. in princ. in nouis.* cuius Dei & Christi sunt regna mundi, & temporalia quæque: cuius est terra tota & plenitudo eius, & vniuersi, qui habitant in ea. *Psal. 23. eod. Psal.* Meus est orbis. In manu Dei potestas terræ, *Ecclesiast. cap. 10.* & *Apocalip. cap. 11.* Factum est regnum huiusmodi Domini nostri & Christi eius, & regnabunt in sæcula sæculorum. Et sibi data est potestas in cœlo & in terra, *Matth. vlt. cap. ad fin.* & *Psal. 44. ad fin. ibi*, Constitues eos principes super omnem terram, *Zachar. 9. cap. sexto.* Et potestas eius à mari vsque ad mare, & à fluminibus vsque ad fines. & *Psalm. 46.* Quoniam Domi-

Dominus rex magnus super omnem terram, subiecit populos nobis, & gentes sub pedibus nostris. & *Psal.* 82. *in fin.* ibi. Tu solus altissimus in omni terra, & 88. Potens es Domine, & dominatis potestati maris, tui
8 sunt cœli, & tua est terra. † Vnde nihil de alieno Papæ datum propterea censeri debet, si quid ei detur, cum omnia sint illius, cuius est Vicarius, & cuius vices gerat in terris: immo ei si datur, non dari, sed restitui videtur, cum omnia illius sint, prout dicitur de donatione Constantini facta Ecclesiæ, quæ non dicitur donatio, sed recognitio potius & restitutio, vt per Alex. *conf.* 87. *lib.* 2. Facta enim ecclesiæ, est facta Deo cuius est omnium potestas: quia domini est terra, &c. Vnde non valet illud, quod ab obiectoribus, & obtrectatoribus dicitur contra illam donationem, quia non debet valere aut tenere illa donatio, quia non potuit Constantinus præiudicare imperio, illud minuere, aut præiudicare successionibus: quia omnia ante Christum tyrannice per Imperatores possidebantur; & eo adueniente omnis potestas in eo translata est in cœlo & in terra, *Matth vlt.* Vnde postquam imperium factum est Christianum, & habere cœpit ab ecclesia, quæ illud transtulit in Germanos, *cap. venerabilem de elect.* iure bono dominium habere cœpit, & Imperatores facti sunt filii ecclesiæ, & non domini. 23. *qu.* 8. *conuenior.* 95. *dist.* si Imperator & clem. 1. *de iureiur.* & aduocati & defensores, *d. clem.* §. *porro*, *qui procurare debent & seruare pacem ecclesiæ* 23. *qu.* 4. *quando vult*, & *cap. multis aliis ea. causa. quæst.* 5. & alias vt per Restau. *dict. loco, colum.* 5. *num.* 15. 16. & 17. multa adducit Alber. de Rosar. *in rubr. super prima. ff. vet. in proœmio.* Et cum per multa tempora sit antiquatum, & consuetum aliquid à dispensatis & gratiatis Papæ exponi, tanquam recognoscentib. Deum in muneribus suis, dicendum est, quod sit de consuetudine; & quod consuetudo huiusmodi in fauorem ecclesiæ introducta, & laudabilis debeat obseruari, immo ad eam seruandam gens & populi possunt cogi vulgatis iuribus. Facit, quia cessante tali reditu, qui maximus est attenta hodierna tyrannide sedes Apostolica contemneretur. & ex dictis Archid. *in tractat. de here. versic. & quia tanta est, fol.* 15. Papa recipiendo pecuniam, non præsumitur animo vendendi recipere, sed vt illam ad vsum suum connectat, cum Papa sit Dominus rerum temporalium, per illud dictum Petri. Dabo tibi omnia regna mundi. & per rationes adductas per eum, dicentem, leges aliter dicentes, non tenere: vt plene tradit *in cap. nouit de iud* & huiusmodi solutiones ex diuturno eorum vsu sunt factæ de spontaneis necessariæ, per text *in cap. ad Apostolicam, de simonia.* attento quod non habeamus nec sciamus vnde ortum traxerit, an videlicet ex coactione, an ex liberalitate
9 dantium, † quo dubio stante illa præsumptio præualet, quæ vitium euitat. *cap. fin. de præsumpt.* maxime iustissimo Papa. §. *qui autem*, 17. *q.* 4. *iuncta doct.* Bart. *in l. non solum.* §. *sed vt probari. ff. de ope. no. nun.* quod actus sonans in vitium & in non vitium, interpretetur in non vitium. & per Alber. *c.* 1. *col. vlt. de cler. non residen.* vbi dicit quod quando factum potest esse bonum & malum, præsumitur in dubio bonum. *cap. estote. de reg. iur. in antiqu.* Ioan. de Ana. & Fel. *in cap. cum dilecti. de accusat.* Ergo interpretabitur, originem fuisse à liberalitate dantium. Nec obstat quod inter clericum & clericum cessat pius vsus eleemosynæ, vt tradit *in c cum M. Ferrariens. de constit.* prædictus Ioan. de Anan. *in ca. lacobus, de simonia.* quia illud est, vbi dat clerico æquale, sed quod datur Papæ datur sacrario Petri. nec est proprium Papæ, sed prodest danti tanquam facienti opus piissimum. Fel. *in cap. ex parte, de off. & pot iud. deleg.* & maxime, quia, i.e. consuetum in Rom. Curia, cuius consuetudo est seruanda, per Hostien. Ant. de But. & modernos *in cap. antiqua, de priuileg.* Dom de Sancto Gemin. quem sequitur *ibi* Card. *in c. episcopos* 17. *distin.* Cassiod. *decis.* 5. *circa finem de constit.* † & omnis actio 10
Rom. Curiæ, nostra debet esse eruditio & instructio. per Abb. *in cap primo de simonia*, & stylus curiæ ius facit, & pro lege seruatur. Specul. *in tit. de test.* §. *publicatis. versic. deinde.* idem *in tit. de rescrip. præsen.* §. *ratione formæ quoque, in principio.* & dicit Rot. *in decis.* 710. in antiquis quod stylus Curiæ est quoddam ius, licet ex facto resultet. est enim Curia Romana tanquam magistra ab omnibus sequenda. Spec. *in tit de appell.* §. *de off versic. vt autem.* fundatur enim stylus Curiæ, & Apostolicæ Cancellariæ in iure communi, vt inquit idem Specul. *in tit. de rescr. præsent.* §. *ratione formæ quoque.* late Fel. *in c. ex parte de rescr vers. stylus* Laut. Calcan. *in cons.* 118. *incip. sanctissimus*, quod stylus curiæ, & mos iudicum, ita est seruandus, sicut seruandæ sunt leges scriptæ, adeo quod ita facit iudex litem suam iudicando cōtra stylum, sicut quando iudicat contra legem scriptam: allegat Bald. *in l. iubemus. C. de iud.* vbi pulchre. & si authoritas Papæ non operaretur plenam securitatem super hoc, etiam in foro conscientię, Rom. Pontifices non tolerassent ista, neque eis formam dedissent. & iste stylus versatur cum religiosis & integerrimis viris, & si Papa non redderet tutos, immineret laqueus nimis vniuersalis, vt in simili dicitur per Caccialup. *in tract. de pens. q.* 9. *col.* 3. *circa medium.* Fel *c. ad audientiam, el secundo de rescrip col.* 4 & stylus Rom. Curiæ facit ius, & pro lege seruatur. Spec. *in tit. de test.* §. *publicatis. vers. deinde.* Gig. *de pens. q.* 22. *n.* 14. Nec obstat quod dicitur per Ioan. de Sylu *in tract. de benefic. prima parte q.* 8. *col.* 10. *n.* 41. per ea, quæ ibi adducit, quod non licet aliquid accipere pro dispensatione, nec pro correctione, nec pro crimine celando, &c. quia vt per iura per eum adducta, illud non procedit, vel habet locum in Papa, sed in inferiore à Papa, qui cum subiaceat iuri positiuo, merito peccat & delinquit simoniace, si in huiusmodi pecuniam, aut quid temporale accipiat. Vnde non obstat, & dicit Angel. *in summa in verbo simonia.* 3. *vers. fin.* quod dantes primos fructus benefi- 11
cii in curia, † & soluentes taxam bullarum & cæterorum secundum stylum Curiæ quod non sunt credendi simoniaci, quia talia non soluuntur pro spiritualibus, sed pro sustentatione curiæ & curialium, & officialium. & sic tene quod illa de voluntate Papæ sunt ordinata, sed est secus in curiis Episcoporum, & aliorum prælatorum, vbi officiales habent vnde viuant secundum decentiam, non secundum pompam, quia simoniacum est tales taxas facere pro dispensationibus, absolutionibus, & huiusmodi, 1. *q.* 3. *ex multis*, secus si propter decentiam victus, quam alias non habent, hoc facerent.

SVMMARIVM.

1. Beneficia ecclesiastica sunt de iure positiuo.
Tituli beneficiorum inuenti à iure positiuo.
Episcopus licet posit in sua ecclesia constituere dignitates, de dignitatibus constitutis per orbem Romanum, non potest tamen constituere Cardinalatum.

Aliqui

Aliqui regulares, aliqui sæculares.

2. *Vsus maiorum cum approbatione pontificum creauit beneficia.*

Dionysius fuit inuentor & diuisor ecclesiarum parochialium.

3. *Papa in beneficialibus potest sine causa præiudicare.*

Papa concedit beneficia ad nutum, sub conditione, & ad tempus.

Papa in beneficialibus potest procedere, & pronunciare contra non citatum.

Papa assumptus ad plenitudinem potestatis.

4. *Papa non committit simoniam inductam de iure positiuo.*

Simonia committitur cum Cardinalibus, & assistentibus Papæ.

Quod beneficia videntur habere ortum in nouo testamento.

Omnis potestas à Deo instituta.

5. *Christus caput ecclesiæ, Papa eius Vicarius.*

Respectu beneficiorum singularium institutio est de iure positiuo.

Beneficiorum alia habent temporalem, aliam spiritualem administrationem.

6. *Papa debet abstinere à re mali exempli, & per quam status ecclesiæ denigratur.*

Ordinis exequutio prouenit ex dono Dei.

7. *Habere beneficia ecclesiastica, est spiritualibus annexum.*

Papa potest incurrere vitium simoniæ sicut quilibet alius.

Papa in rebus ecclesiæ est dispensator, non dominus.

8. *Simonia mentalis committitur in illis, quæ sunt de iure diuino.*

An in simonia mentali requiratur restitutio?

Quomodo intelligatur, quod Papa committit simoniam in beneficiis exequutionem ordinis requirentibus?

De Simonia mentali in collationibus beneficiorum per Papam. Cap. XXII.

DE collationibus beneficiorum, & gratiis, & officiorum ecclesiasticorum quoque, quas Papa facit, idem dici debet, quod conferens, siue gratians animo aliquid temporale recipiendi pro collatione, & gratia, dicto temporali assequuto, & obtento, quod in simoniam non incurrat; † quia beneficia ecclesiastica sunt de iure positiuo introducta. 1
Abb. *in c. constitutus de relig. domib.* & per eundem magis ample, *in disputatione, quæ incipit, Episcopus colum. 2. ad propositum,* vbi dicit, quod beneficia & tituli beneficiorum sunt de iure positiuo, & non de iure diuino: allegat. text. *in c. 1. & 2. 22. dist.* vbi dicit, quod Papa instituit Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos, & alios constitutos in dignitate, allegat etiam text. *in c. in illis. 80. distinct. & c. 1. 90. dist.* Innocentium *in c nisi cum pridem, de renunciat. & c. 1. de simonia & c. olim, 95. distin.* Idem tenet Archid. *in cap. omnes 22. dist.* vbi dicit quod quamuis de dignitatibus per Romanam Ecclesiam constitutis, possit Episcopus cum capitulo suo in sua Ecclesia constituere dignitatem, *c. cum olim, de consuet. c. cum accessissent, de const.* non tamen poterit instituere Cardinalatum sine auctoritate Romani Pontificis, cum non sit per Rom. Ecclesiam ordinatum. Istam partem tenet & sequitur Fel. *dict. c. cum accessissent,* Domin. de Sanct. Gemin. *d. c. 1. 22. dist.* Card. Alexandrinus *c. 1. 44. dist. col. 4. vers. & quantum postea.* Et facit text. expressus *in d. c. 1. & 2. 22. dist.* vbi dicit, quod constitutum fuit per Pontifices, vt variæ essent administrationes, & tituli in Ecclesia Dei. & aliqui essent regulares, qui postea distincti sunt inter habentes propria in communi, & nihil habentes, vt mendicantes; alii essent Clerici sæculares, habentes beneficia, vt dicit Specul. in rationale diuinorum officiorum, *lib. 2. c. 1.* clericorum sæcularium vsurpato nomine, sæculares clerici dicti abusiue certe, cum proprie ipsi à sæcularibus hominibus, debent esse semoti. *c. denique, 4. dist.* & hoc importat rasura, *in c. degradatio. de pœnit. li 6.*
† Et exinde vsus maiorum cum approbatione Pontificum creauit beneficia Ecclesiastica, diuersi generis dignitates, diuersas rectorias, Ecclesiarum parochialiumque, personatus, canonicatus & præbendas, & beneficia diuersa simplicia, *toto tit. de praben.* maxime *in c. de multa, eod. tit. & c. primo de const. lib. 6.* & quod beneficia sint introducta de iure positiuo, maxime beneficia inferiora ab Episcopo, facit text. *in cap. primo. 13. q. 1. iuncta glos.* vbi habetur, quod Dionysius Papa fuit inuentor, & diuisor Ecclesiarum parochialium. Ita Abb. *in cap. quia vero, §. extirpanda col. 2. de præben. & dign. & cap. cum olim, de constit. per illum text.* facit *cap. 2. de prabend, & dign. in 6. clem. prima, vt lit. penden.* vbi dicitur quod Papa in beneficiis habet plenariam potestatem, *per text. in cap. proposuit de concess. præben.* & quod beneficia non fuerint ordinata per Deum, nec in se sunt spiritualia essentialiter, sed ex ordine Ecclesiæ, dicit Caccialup. *in tract. de pensio. q. 19. col. 3. nu. 17.* † & in illis, quæ sunt inducta de iure positiuo, vt beneficialia, Papa potest sine causa præiudicare. per Doct. *in cap. quæ in Ecclesiarum, de constit.* refert idem Caccialup. *dict. loco nu 29. & 30.* secus esset si beneficia essent ordinata de iure diuino, quia tunc non haberet plenariam potestatem. *cap. sunt quidam. 25. qu. 1.* Istud etiam corroboratur, quia Papa concedit beneficia ad nutum ad tempus, & sub conditione, *c. si gratiose de rescr, in sexto. cap. veniens de filiis presbyter. & c quamuis, & c. petiisti 7. q. 1.* facit dictum Abb. notabile *in ca. inter quatuor, de maior. & obedien.* vbi dicit, quod licet Papa non possit procedere, & sententiare contra non vocatum, secus est in beneficialibus, in quibus habet plenariam potestatem. Ita etiam notat *in cap. cum olim, de re iud.* sequitur Ioan. de Sylu. *in tractat. de beneficio parte 2. quæst. 1. versic. 4.* quæro. Facit text. *clem. quia attingit, iuncta glos. in versic. Apostolicæ, de religios. domib.* vbi Papa disponit contra institutiones, & fundationes beneficiorum, & hospitalium: supra quod ius cum Papa sit, & supra illud largas, immo nullas habeat habenas, *d. c. posuit. de conces. præben c. de cætero 2. q. 6.* ex quo Papa est assumptus ad plenitudinem potestatis, *cap. ad honorem, extra de vsu pallii,* est dicendum quod nullam mentaliter, vel aliter committere possit simoniam in illis, quæ sunt ab illo iure instituta & introducta Cassador. *decis. 2. de simonia,* secus est in illis, quæ à iure diuino, vt per Bart. *in leg. 1. ff. de amb.* & Ioan. de Anan. *in cap. 1. de simonia,* qui dicit quod cessat simonia in Rom. Curia. quo ad ipsum Papam secundum Angel. & Salycetum *in l. prim. Cod. de amb.* † quia Papa est supra leges, & sic non committit simoniam inductam ex dispositione legis positiuæ, Hier. Zannet. *in tract. de for. consil in princ. colum. 2. num. 101.* vbi allegat Angelum *in l. cum vtiliter. ff. de neg. gest.* qui dicit, quod licet cum Papa simonia non committatur, vt per Abb. *in ca. primo, de simonia,* tamen cum Cardinalibus & assistentibus Papæ committitur. Nicolaus Boer. *in tractat. de pot. leg à latere. num. 114.* Nec obstat illud, quod videtur facere contra, quod ecclesia est de iure diuino, *Apocalypsis.* Vidi Hierusalem sanctam descendentem, &c.

(Marginal numbers: 2 beside "† Et exinde vsus maiorum"; 3 beside "† & in illis"; 4 beside "† quia Papa est supra leges".)

tem, &c. & quod beneficia videntur habere ortum in nouo testamento, saltim figuratiue, *cap. in nouo 21. distinct.* vbi dicitur, quod videntes Apostoli messem magnam, & operarios paucos, rogauerunt dominum messis, vt mitteret operarios in vineam suam, *Luc. ca. 10. Matth. cap. 10.* Vnde ab eis electi fuerunt 72. discipuli, & sic videtur, quod beneficia sint de iure diuino, facit, quod in nouo testamento, seu antequam iura eos vocassent beneficiatos, vocati fuerunt consiliarii, per text. *in cap. ecclesiast. 12. qu. 2. vers. quia igitur, cap. non parochiatur, consiliarii nostri 16. qu. 1. & ca. conuenientibus 1. quæst. 7.* & quod omnis potestas à Deo fuit instituta, *ad Romanos 13. ca. primo, de homicid. in 6.* & Noe arcam fabricat, quæ ecclesiam repræsentat *24. qu. 1. ca. quoniam 27. distinct. c. quantumlibet*, & Vgo de arca dicit *lib. primo, cap. 3.* quod arcam, quam fecit securibus & dolabris ex materia lignorum, & bitumine Ecclesiam significat, quam Christus fecit per prædicatores suos ex collatione populorum in vna fidei confessione: hanc eandem, Christus gubernator eius inter procellas huius vitæ regens, per se ducit. Vnde est dicendum per consequens, quod beneficia à Deo fuerunt instituta.

Quia respondetur, quod ecclesia large, sumpta &
5 in vniuersali, † in qua Christus est caput, & Vicarius eius est Papa, est de iure diuino; & est verum, quod omnis potestas est à Deo, & de iure diuino, & ab vno Deo proficiscitur respectu causæ efficientis, quia sacerdotia, templa, sacrificia, & ritus diuini sunt de iure vtriusque testamenti, vt in sacris paginis legitur: respectu tamen singularium beneficiorum & singularum ecclesiarum institutio est de iure positiuo, *cap. primo, 22. distinct.* & quod dicitur de operariis messis in messem, & de institutione 72. discipulorum; non videtur obstare, quia illud habet locum in institutionibus discipulorum, quod est secus in beneficiatis, & beneficiis, vt per Innocen. *in cap. nisi cum pridem, de renuncia.* nec minus illud est contrarium, quod antequam essent vocati beneficiati, iura eos vocarũt consiliarios, quia videtur per iura in contrarium adducta, quod beneficia potius sunt instituta de iure positiuo, vt patet clare in illis iuribus, & per notata per Archid. *in cap. sacramenta, 22. dist.*

Sed videtur esse intelligendum illud, quod dicitur, quod Papa in beneficialibus, collatione beneficiorum, & officiorum Ecclesiasticorum, habeat absolutam potestatem, secũdum eam, quam facit Abb. distinctionem, *in cap. extirpandæ. §. qui vero, de præbendis, & dignitatibus*, vbi distinguit, quod beneficia, vel sunt quæ habent tantummodo administrationem rerum temporalium, vt est videre in hospitali, & tunc inquit Abb. Papam non committere simoniam, recipiendo pro illis quid temporale, quia hoc non est vendere donum Dei, sed id dicitur, & appellatur simoniacum, quia prohibitum ab Ecclesia: & in hoc posset procedere illud, quod à simili dicitur, & similitudo de leg. Iulia de ambitu, quæ non habet locum in Rom. Curia, & hoc ideo, quia non fuit Deus, qui prohibuit, sed fuit ipse Princeps, quo casu licet non committat
6 simoniam, tamen inquit, est abstinendum † cum non debeat fieri res mali exempli, & per quam status Ecclesiæ decoloretur, aut denigrẽtur, *1. q. 7. & si illa 25. q. 1.* non igitur facit, quod not. *de iur. iu. ca. & si Christus*, quamuis in isto casu Papa, qui est supra iura, & qui per iura sibi hoc facere posse reseruauit, ex quo se iuribus non ligauit, non sit imputandus. Vel sunt beneficia, quæ habent secum administrationem ordinis, vel executionem clauium, quia tunc est secus: quia in illorum institutione, seu collatione, confertur insimul & executio ordinis in actu, quale est, si tibi curatum beneficium conferatur, quod non possis habere, nisi fias presbyter, aut similium; quia illud conferendo, ordinis illius exequutio, quam beneficium requirit, quæ est de iure diuino conferri videtur in actu. per eundem Abb. *d. ca. extirpandæ. §. qui vero de præb. & dign. col. pen.* & per eundem *in cap. primo de simonia.* sequitur late Caccialup. *in tract. de pens. 19. qu. nu. 4.* Idẽ tenet Sanct. Thom. *4. senten. dist. 25. q. 15. & secunda secundæ. q. c. artic. 4.* vbi dicit, † quod habere beneficia 7
Ecclesiastica, dicitur spiritualibus annexum, quasi ab eis dependens, non enim competit, nisi ordinem clericalem habenti; & per consequens non possunt esse sine spiritualibus; & propter hoc ea nullo modo prę-mio aut pretio conferri deberre, quia eis venditis, intelliguntur etiam spiritualia venditioni subiici. *& in eadem, qu. articulo primo* dicit quod in Papa tale peccatum grauius esset, quanto maiorem ipse inter alios & eminentiorem locum obtinet, quia res Ecclesiæ sunt eius, vt principalis dispensatoris tantum. sequitur Archid. *in cap. non decet, 12. distinct.* in his autem, quæ sunt simoniaca, quia prohibita, vt puta, illa quæ tantum à iure positiuo sunt, vendi prohibita, Papa non committit simoniam; & ratio est, quia Papa non subiicitur iuri positiuo, cum sit supra legem. Gondisal. Villadieg. *in tract. de leg. q. 5. col. fin.* Vnde cum in casu isto beneficia huiusmodi conferre animo quid temporale accipiendi, & illo accepto sit simonia de iure diuino, vt per Gondisal. *dict. loc.* esset forsan suspicandum quod stantibus præmissis, Papa quoque in simonia mentali inuolui posset absque conuentione aliqua, cum simonia mentalis committatur in illis, quæ sunt de iure diuino, vt per adducta per Angel. *in verbo simonia, primo versic. vtrum sola voluntas, circa finem*, vbi disputando, an sola voluntate committatur, † dicit 8
quod si simonia est, de iure diuino, simoniacus talis tenetur ad restituendum quicquid accepit, sicut vsurarius mentalis; & id placet Panor. *in cap. fin. de simonia*, vbi materiam tractat. contrarium tenet Cardinalis Gaietan. *in suo commentario ad S. Thom. q. cap. vers. ad tertium*, vbi dicit, simoniacos mentales non teneri ad renunciandum, vel resignandum accepta, licet etiam sit commissa simonia in illis, quæ sunt de iure diuino, & ita communiter intelligi ab omnibus text. *in ca. fin.* vbi vide Abb. qui distinguit de spe principali vel secundaria. sed de hoc vide, quæ dicimus *infra in titulo de restitutione accepti simoniace.* & intelligit *ibi* Angel. simoniam mentalem esse commissam, quando rem temporalem est assequutus, quam sperauit & desiderauit dando spiritualia, immo cuius spe, & intuitu spiritualia contulit, quia si non fuit sequuta datio, & acceptatio, est potius peccatũ, quam simonia, vt *ibi* per eum. Sed hæc materia est intelligenda iuxta declarationem & prout intelligit Cardinalis Iacobat. *in suo tractat. de concil. 51. 4. artic. 4.* an in Papam cadat simonia, *vers. putarem posse*, vbi posita quæstione hac, & late ad vtranque partem disputata, concludit, quod vel Papa vendit Episcopatum, qui est ordo de per se & sacerdotium de per se, vel alium ordinem sine titulo beneficii, vel cum titulo beneficii expresse, & specifice, & pro ordine sine beneficio, vel pro beneficio & ordine pecuniam recipit: & tunc quia ista sunt de prohibitis quia simoniaca tenet quod Papa inuolua-

tur salua determinatione Romanæ Ecclesiæ, non tamen illaqueatur pœnis additis contra tales simoniacos per ius positiuum, quia ipse est solutus legibus: nec etiam pœnis inductis per concilia, quia ipse est supra concilium, nec consiliaribus decretis ligatur. *c. significasti de electio.* si autem Papa confert beneficium requirens ordinis executionem, nulla facta mentione de ordine, tunc si non gerat in mente vendere ordinem, non erit simoniacus, quia titulus beneficii secundum omnes est de iure positiuo: & isto casu dicerem non videri pecuniam recipi pro ordine, sed tantum pro beneficio, & reditibus, quod in Papa potest admitti, vt possit separare ordinis executionem ab ipso beneficio. nam vbi vult, liberat aliquem, vt non teneatur ministrare in ordine requisito in beneficio quod habet: & potest facere quod seruiat per substitutum, sicuti quotidie videmus, vt ibi per eundem, *dict. versic. & seq.* Sequi videtur Gondisal. Villadieg. *in tract. de legat. nu. 36.* vbi dicit, quomodo in beneficio, simonia committitur de iure diuino, vbi vide. & vide etiam quæ dicam *in seq. quæstione.*

SVMMARIVM.

Abstinendum à venditione officiorum, etiam solum temporalitatem habentium, propter speciem mali.
Papa viuit secundum leges, licet sit legibus solutus.
1. *Papa licet non in terris, habet tamen superiorem in cœlis.*
Papa non debet adhibere consensum, nisi in illis, quibus. d. Christus adhiberet.
Papa ad tria debet respicere.
2. *Simonia est hæresis.*
Papa inuoluitur in hæresi.
In prohibitis de iure canonico Papa facit licitum, quod alias non esset.
3. *Beneficia non sunt ordinata per Deum.*
Papa admittendo renunciationem sub modo, & vitiose facta, purgat vitium.
Papa non ligatur sua constitutione.
4. *Dispensatio facta non suffragatur, nisi ex iusta causa sit facta.*
Papa narrata sibi veritate, si concedit, purgat vitium, quod inerat.
5. *Super quibus Papa possit dispensare.*

De Simonia mentali in collatione officiorum per Papam. Cap. XXIII.

IDem quoque est dicendum de officiis, quod de beneficiis si quidem officia nō habeant spiritualitatem, aut spiritualem iurisdictionem annexam, sed sint in mera temporalitate, licet enim in eis non committatur simonia, tamen abstinendum est à venditione propter speciem mali, licet enim Papa sit legibus solutus, vult tamen uiuere secundum leges. *l. digna vox. C. de legi.* & Papa pati vult legem quam aliis imposuit, per Gondisal. *in tract. de leg. qu. 4. parte prima*
1 *num. 62. tomo 2.* † quia licet Papa superiorem non habeat in terris, habet tamen illum in Cœlis, vnde suum consensum non vult adhibere, nisi in illis casibus in quibus verisimiliter appareret, quod Dominus Christus consensum adhiberet, vt potestas sub ratione restringatur, *c. illa 11. q. 3. c. 1. 12. dist. not. in extrauag.* Bonific. 8. *incip rem non nouam.* Spec. *in tit. de dispensat. §. qualiter autem*, & respicere debet ad tria, quid liceat secundum æquitatem, qui deceat secundum honestatem, & quod expediat secundum necessitatem. *cap. magnę. §. & quidē tria, de voto.* & quod Papa debeat astringi ad seruandam legem quam statuit, & quod teneatur lege diuina, & quod habet seruare legem, quam aliis præcipit seruandam, vide principaliter per Lud. Gomes. *in reg. de infir. resig. 1. parte, versic. præterea quia Papa,* vbi multa accumulat.

In officiis vero habentibus iurisdictionem spiritualem annexam, committeretur simonia, prout in beneficiis. *cap. 1. & 2. ne prælat. vic. suas. glos. in summa 1. quæst. 3. & ibi* Archid. *glos. in cap. Seruator, eadem causa, & quæstione.* per Innocent. *in ca. primo, ne prælat. vic. suas.* Abb. *in cap. extirpandæ. §. qui vero, versic. & prædicta puto,* &c. late per Ioan. de Sylu. *in tractat. de benefic. prima parte. quæst. 7. num. 68. versic.* item emere officia ecclesiastica. Et ratio est secundum Fel. *in c. primo de simonia,* † quia simonia est hæresis, *cap. presbyter, cap. qui studet,* 2
cap. quamuis 1. qu. 1. & Papa inuoluitur in crimine hæresis, *c. si Papa, & ibi glos. 40. dist. mici.* sed intellige quod simonia, est hæresis largo modo secundum Innoc. *in cap. quoties de simonia,* vbi dicit, simoniam tunc proprie esse hæresim, quando quis crederet sacramentum, vel spiritualia pretio posse vendi. per Abb. & alios *ibi.*

Et licet auctoritas Papæ videatur, illum, qui cum eo simoniæ vitium committit absoluere, & tutum reddere; per text. iuncta glos. *in cap. cum pridem de pactis, cap. si quis. 1. qu. 1.* vbi Papæ auctoritas excusat à vitio simoniæ in his, quæ sunt prohibita de iure canonico, & quæ sunt simoniaca, quia prohibita. Cassiodor. *decis. 2. de simonia,* vbi dicit, quod Papa eo casu facit licitum, quod alias esset illicitum; & per consequens in beneficialibus, in quibus non committitur simonia ex dispensatione iuris diuini, sed ex ordinatione Ecclesiæ, † quia beneficia non sunt ordinata per 3
Deū, nec in se sunt spiritualia essentialiter, sed ex ordinatione, & statuto Ecclesiæ, vt supra late diximus, & sequitur Nicol. Boer. *in tract. de pot. leg. à lat. 1. q. vers. & primo videtur col. 17.* & Papa admittendo renunciationem sub modo & forma vitiosa factam, videtur purgare vitium, & iura positiua soluere, supra quæ potest. Caccialup. *in tractat. de pensio. quæst. 19. col. 3. nu. 17.* Cassiod. *d. decis. 2.* tamen Abb. *cap. extirpandæ. §. qui vero, circa finem,* dicit quod committens simoniā cum Papa, non est tutus in vtroque casu, quo ad Deum: & eum ligari constitutione Papali super hoc promulgata: licet ipse Papa sua constitutione non ligetur. nec mirum est, quod in isto casu vnus ligetur, alter non, quia hoc euenit propter disparitatem personarum, Papæ videlicet, qui non ligatur, & subditi, qui constitutione tenetur; vt in facto inseparabili videmus, ꝙ vnus peccat, alter non, vnus punitur, alter non *34. q. 2. cap. in lectum.* Et pone exemplum, cum plures eligant indignum, quorum aliqui scienter faciunt, alii vero ignoranter, *cap. cum in cunctis. §. clerici de electio.* & melius exemplum ponit Ioan. Andr. *in reg. cui licet. de reg. iur. lib. 6.* Episcopi Bononiensis statutum excommunicat ludentes ad azardum, ludit demum Episcopus cum Titio, & ibi tenet, Titium demum teneri & ligari, non Episcopum legem promulgantem. Item in proposito, non Papam, sed committentem cum Papa in isto casu ligari, vt per Bald. *in l. Barbarius 2. col. in fin ff. de offi prætor.* & quia Papa pecuniam recipiendo, non per hoc suspendit constitutionem. Angel. *in summa verbo simonia. 7. circa finem.* per Abb. *dict. loc. & cap. primo de simonia,* vbi Fel. sequitur Gondisal. Villadieg.

ladieg. *in tractat. de leg quæst. 15. colum. 6. circa finem, nu.* 40. vbi dicit, quod talis contrahens cum Papa etiam ligatur pœnis iuris positiui, nisi appareret quod Papa
4 voluit cum eo dispensare; † & dispensatio ipsa non suffragaretur dispensato, nisi ex iusta causa fuisset facta. vt per ibi allegata per eum, in quibus terminis loquitur & procedit illud, quod dicit Caccialup. *præallegato loco*, nam eo ipso inquit, quod Papa habuit notitiam renunciationis factæ & sub quo modo, & sub qua forma, & illam admittit, videtur purgatum vitium, & ita intelligi debet, quod Papæ auctoritas excuset, quando videlicet expresse dispensat, prout est in casu, quando ei narrata veritate, & vera facti qualitate concedit; quo casu admittendo & concedendo, vitium, quod erat, purgatū videtur. quod tamen intellige, quando committitur simonia in illis, quæ
5 sunt de iure positiuo introducta, † super quibus Papa potest dispensare. Angel. *in vers. simonia. 5. versic. vtrum authoritas Papæ*, &c. Secus erit in illis, quæ sunt prohibita, quia simoniaca, prout dat exemplum *ibidem* Angel. de beneficio, quod habeat ordinis administrationem, & clauium exequutionem, quod propter talem qualitatem, videtur esse de spiritualibus introductis à iure diuino: vnde in eo Papa se non intromittit; & si faciet, facit & ipse quoque simoniam, vt *ibi*. de quo vide plene per Cardinalem Iacobat. *in tractat. de concil. lib. 4. artic. 4. § ex præmissis. versic. in ista materia, & versic. seq.* vide tamen Fel. *in cap. ex parte, el primo, de off. & pot. iud. d. leg.* qui dicit esse communem opinionem quod Papa indistinctè non committit simoniam, ex quo ex causa limitat prohibitionem vsurarum, dissoluit matrimonium consummatum inter Iudæos, limitat legem diuinam disponentem super tribus testibus, limitat obligationē decimarum, quæ omnia sunt de iure diuino: ergo potest dispositionem prohibitiuam simoniæ firmatam in vniuersali ecclesia limitare respectu Apostolicæ sedis, & in dubio in Papa causa præsumitur, vt ibi per eum, vbi ad obiecta respondit. Et ego ita esse censeo tam *in hac, quam in præcedenti quæstione, quam alias vbique.* Et quod dicitur per Villadieg. quod contrahens ligatur pœnis iuris positiui, intellige quod non esset facta expressio, & quando esset contracta simonia, quæ pœnam meretur, puta, conuentionalis & realis, non mentalis, quæ sola animi pœnitentia deletur, nec aliqua pœna castigatur, per text. *glos. & ibi* Doctor. *c. fin. de simonia.*

SVMMARIVM.

Episcopi sunt æquales Papæ.
1. *Episcopus potest diminuere pœnitentiam iniunctam à Papa.*
Episcopus ex causa condit constitutiones contra canones.
2. *Episcopus quo ad quædam est Vicarius Christi.*
Omnia Episcopo licent.
Episcopi possunt omnes criminosos dispensare.
3. *Episcopus in sua diœcesi dicitur Pontifex.*
Episcopus non ligatur constitutione sua.
Quis non potest sibi præcipere vel vetare.
4. *Episcopi omnes sunt sub Papa.*
Papa potest pro libito reseruare sibi omnes Episcopatus.
Solus Papa transfert Episcopos.
Episcopi est semiplena auctoritas.
Papa solus habet plenam auctoritatem administrandi, & conferendi.
5. *Episcopi astringuntur ad seruationem canonum.*
Episcopus debet esse custos, non violator canonum.
Episcopi habent potestatem condendi canones in sua diœcesi.
Episcopus qui committit in canonem, incedit in pœnas canonum.
Mediator simoniæ punitur.
6. *Papa, & Imperator statuunt contra ius diuinum, addendo vel detrahendo.*
Statutum contrarium canoni, sola ista ratione est non bonum, quia iuri contrarium.
7. *Quæ contra ius fiunt, pro infectis habentur.*
Episcopus ex magna & rationabili causa, potest contra iura statuere.
8. *Episcopi non debent facere contra ius, nisi in casibus concessis.*
9. *Papa & Episcopus tantum inter se differunt quantum princeps & subditus.*
Circa sacramentum ordinis Episcopus est æqualis Papæ.
10. *Papa regulariter confert Episcopatus*
11. *In individuis de iure positiuo non committitur simonia, nisi ex conuentione.*
Episcopus nil debet recipere pro collatione spiritualium.
Pro labore in actu visitandi Episcopus potest aliquid recipere sine simonia
12. *Non potest Episcopus recipere aliquid in recompensam pro collatione dispensationum.*
Quando dispensatio est debita, tunc est iustitia in misericordia.
13. *Episcopus committit simoniam mentalem in collatione beneficiorum, ordinis exequutionem habentium.*
In dependentibus à iure diuino committitur simonia mentalis, quia in eis sola voluntas facit simoniam.
14. *Beneficia habentia ordinis exequutionem sunt de iure diuino.*

De Simonia mentali in collationibus, dispensationibus, & gratiis, quæ fiunt per Episcopum, seu inferiorem à Papa. Cap. XXIV.

St videndum, an idem dici possit de dispensationibus, collationibus, & gratiis, quas Episcopi faciant, aut alias inferiores dignitates habentes; an conferendo, & disponendo, animo & spe temporale quid recipiendi, aut fauoris, vel gratiæ captandæ, aut modis aliis, quibus simonia committi possit, committant pari modo simoniam mentalem? Et pari modo de ipsis dicendum videtur, vti de Papa fuit dictum superius, cum Episcopi sint æquales, & Papæ æquiparati; successerunt enim Episcopi in locum Apostolorum *cap. in nouo. versic. ipsis quoque decedentibus successerunt in locum illorum, & surrexerunt 21. distinct.* Et Apostoli fuerunt æquales Petro, *eod cap. versic. pari consortio honorem & potestatem acceperunt* & quando duo à iure sunt æquiparata, adiectum in vno, in alio quoq; adiectum censetur. Cassiodor. *decis. 5. de constit.* licet Papa sit maior eis, sunt tamen vocati ad partem sollicitudinis. *ca. ad honorem de author. & vsu pal.* vnde glo. valde eleganter *in cap. tempora pœnitudinis. 26. q. 7.* dicit, † quod Episcopus potest diminuere pœnitentiam iniunctam à Papa. *arg. l. si hominem ff. mand.* vbi 1
procurator generalis ex magna causa potest inhibere procuratori speciali, per illum text. & Bald. *in rub. C. qui admit. ad bon. possess.* dicit quod potestas ex magna causa potest venire contra statuta iurata. idem glo. *in cap. latorem. 33. qu. 2.* facit text. *in cap. quoniam pœnitet. & in ca. mensura dist. de pœnit.* & quod notat glo. *in ca. de his 50. distinct.* & quod not. *in c. Deus qui, de pœnit. & remiss. & in ca,*

& in cap. at si clerici. §. de adulter. ijs, de iudic. & ideo dixit Bald. singulariter in l. omnes populi, ff. de iustit. & iur. quod Episcopus ex causa potest condere constitutiones contra canones Papæ. & Rota decis. 255. tenet Episcopum ex causa posse dispensare contra canones. quod tamen est intelligendum iuxta distinctionem per Bald. ibi traditam, quia Lanfranchus de Oriano, in tract. de interpret. statut. in princip. num. 3. tomo 1. tenet contrarium, quod immo Episcopus cum capitulo non potest facere constitutionem iuri communi, & canoni contrariam, per illud, quod tenet Angel. in sua disputatione, quæ incipit, Estensis miles, quia inquit Episcopus non habet licentiam à Papa talem legem condendi. facit quia Episcopi sunt fratres Papæ, & Papa eos fratres appellat, cap. quam graui, de crimine falsi. & ille text. loquitur de fratribus Papæ; & Specul. in tit.
2 de leg. §. 1. vers. 89. dicit, quod quilibet † Episcopus est quo ad quædam Vicarius Iesu Christi, per text. in cap. meliorem 30. qu. 5. est text. melior in clemen. si quis suadente, de pœnit. in versic. Episcopi enim dicuntur sanctissimi Christi, legati existunt, spirituales sunt Patres, nostrique fratres, & coepiscopi, columnæ comprobantur Ecclesiæ 2. q. 7. accusatio facit, quod dicit Abb. in c. 1. de feriis, vbi dicit quod Episcopus in sua diœcesi potest canonizare sanctū, per illum text. & per text. in c. 1. de consecr. dist. 4. est gloss. 7. q. 1. & c. in nouo. 21. dist. & in c. accusatio 2. q. 7. in quibus iuribus dicitur, quod Episcopi sunt legati Dei, immo plus videtur, quod Episcopus dicitur Christus, ca. si quis de potentibus, & melius in cap. seq. 24. qu. 3. vbi dicitur, quod si quis per dolū manum suam immittat in Christum, i. e. in Episcopum, &c. & iuxta dictum Apostoli, in eius locum sunt Episcopi instituti omnia Episcopo licent, 11. q. 1. ca. aliud. Io. Rand. in tract. de dispens. §. in his, vers. item non obstat, vbi dicit, Episcopos bene posse omnes criminosos dispensare, secundum communem opinionem doctorum, & quod Episcopus regulariter potest vbique dispensare, nisi vbi prohibitus reperitur, & dispensare posse in omnibus criminibus, intelligit ibi idem Randeus peracta pœnitentia, & satisfactione parti
3 læsæ, versic. item sic conclude. Facit, † quia Episcopus in sua diœcesi dicitur Pontifex, & dicitur summus sacerdos, ca. insolita, & c. de persona 11. q. 1. Spec. in tit. de iurisd. omn. iud. vers. secundum canones. Qui nec ligatur constitutionibus suis, vt per Cynum in auth. quibuscunque. C. de sacrosanct. eccles. Et per Petrum de Beluisio, & Ioan. Andr. in reg. cuilibet, in 6. vbi tenent quod Episcopus, & Archiepiscopus non ligatur suis constitutionibus. tenet idem Bald. dict. auth. quibuscunque, in fin. & in l. digna vox. C. de legibus, & in l. cum ipse. Cod. de contrahen. empt. idem Bald. in l. voluntatis 4. colu. in lect. antiqua. C. de fideicom. & in l. 1. §. similique modo. C. de Latina liber. tollen. quia vt inquit Bald. ibi non potest quis sibi præcipere, vel vetare. l. pen. ff. de arbitr. Verum quia multi tenent in contrarium, vt Archid. in cap. 1. de constit. in 6. vbi dicit, Episcopum ligari constitutione sua, quia constitutio sua innititur authoritate canonis, propterea est intelligēdum iuxta distinctionem, quam facit in tractat. de sent. excommunicat. fol. 3. vers. sed circa hoc consueuit dubitari, vbi dicit post multas relatas sententias, quod vel Episcopus contrafacit vti Episcopus, & tunc non ligatur, aut tanquam priuatus, & particularis persona, vbi si ludat stante constitutione sua pœnali contra ludentes, & tunc ligatur Episcopus constitutione sua, vt ibi per eum.

Verum istis non obstantibus, in casu proposito longe diuersam se habere rem puto Episcoporum, à gradu & conditione Papæ, ideo non idem de Episcopis dicendum esse, quod de Papa dictum fuit: † quia 4
Episcopi omnes sunt sub Papa, & sunt vocati in partem sollicitudinis, non plenitudinem potestatis. cap. decreto. & ca. qui se sic 2. quæst. 6. & Episcopi in suis diœcesibus vicarii sunt Papæ 2. quæst. 7. per not. Archid. ca. cum olim 95. distinct. Archid. in tractat. contra hæreticos, quod Papa vti supremus omnium ordinariorum, potest inhibere, & reseruare, de pœnit. distinct. 6. cap. primo in fi. per Gasparem de Perusi. in tractat. de reseruat. Vnde videtur secundum eum quod Papa pro libito potest reseruare omnes Episcopatus. Ioan. de Sylu. in tract. de beneficio secunda parte. quæst. 1. col. 5. num. 19. quia solus Papa Episcopos de vna sede ad aliam transfert, & eorum sedem de vno loco ad alium mutat. ca. 1. & quasi per totum, de translat. Episcoporum facit ca. in illis 80. distinct. & cap. 1. de priuileg. vnde Episcopi est semiplena auctoritas, vt per Ioan. Hugo. de off. 4. prælat. 2. parte. §. sed aduertendum, non plena potestas, prout est Papæ, qui solus habet plenam & liberam potestatem administrandi & conferendi, clem. 1. vt lit. penden ibi salua tamen, &c. & plene per And. Barb. consil. 1. colu. 24. vol. 1. & consil. 304. col. 7. vol. 2. sequitur Nicolaus Boer. in tractat. de potest. leg. à latere. quæst. 1. colu. 13. num. 104. Et subsunt, † & astringuntur Episcopi ad seruationem canonum cap. constitutionis 25. quæst. 6. sequitur Nicolaus Boer. in tractat. de pot. lega. à latere. quæst. 1. col. 4 nu. 51. & per illum text. dicit Andr. Barb. in tract. de præstan. cardin. 2. quæst. basilica prima partis 2. col quod Episcopus debet esse custos, & non violator canonum, & per gloss. in cap. sacerdotes 2. quæst. 7. dicit, quod Episcopo, qui canones non seruat propterea possint subditi denegare obedientiam: immo quod si Papa vult aliquid sine causa, quod non tenetur religiosus eius præcepto inquantum repugnat regulæ ab eo professæ, per not. per Fel. in cap. si quando col. 3. ver. præterea, dicit Hostien. de rescrip. ex causa vero posset in addit. ad Dinum reg. semel. Deo dicati, &c. & paulo superius dixit idem Barba. quod Episcopi habent potestatem condendi canones in sua diœcesi à Papa, & quod propterea non possunt condere canones contra ius Papæ.

Facit quia, si quis Episcoporum committit in canones, & contra formam canonum faciens, incidit in pœnas canonis, & punitur, prout dicitur de Episcopo, qui contra formam Calcedoniensis concilii recepta pecunia ordinationem facit, de hoc conuictus subire habet gradus sui periculum, 1. q. 1. si quis Episcopus. in quo concilio ponuntur etiam pœnæ promoti, videlicet illo deiecto à gradu promoto, & si mediator talis simoniacæ promotionis fuerit clericus, à gradu suo clericali decidit; si vero laicus, aut monachus anathema sit. per quod apparet quod non est supra canones, quando pœnæ canonum ligatur & punitur.

Verum quia contra canones reperitur aliquando, quod Episcopi statuunt, vt per Bald. in l. omnes populi. ff. de instit. & iure, col 3. nu. 8. & per Dom. de Sancto Geminiano. 16. distinct. in summa vbi dicit col. 2. † quod 6
sicut Papa & Imperator possunt statuere contra ius diuinum, addendo vel detrahendo. Idem possunt Archiepiscopi & Episcopi canonibus, & iuri communi. & quod dicit Bald quod possunt condere statutum contra canones, &c. est intelligendum super casu omisso à iure, si bonum sit statutum per Episcopum factum, & honestum, quia tunc habet iustitiam matrem.

matrem, aut in casu determinato à iure, quoad limitandum ius commune, & roborãdum cum adiectione pœnæ, & alias iuxta distinctionem *ibi* per Bald. traditam, & melius per Rochum de Curt. *in tract. de consuet. colum.* 48. *num.* 277. *versic. septimus est*, quia eo casu tale statutum non esset iuri communi contrarium, aut contra canones, immo est ad corroborandum ius commune, & secundum canones; quia iure, & canone non repugnante, immo permittente, vt ibi per eundem Rochum. quia si esset contrarium canoni communi, sola ista ratione, non esset bonum, quia
7 contrarium iuri, vt per Bald. *ibi.* † & quæ contra ius fiunt debent pro infectis haberi. *cap. quæ contra, de reg. iur. in 6.* Id quod non est dicendum, quod possit facere Episcopus, quia sibi non est permissum, nisi ex euidenti, & necessaria causa, vt *ibi* per Bald. quia non debet esse contra canones, qui pro canonibus esse debet; nec contra canones statuere, qui canonibus subest, & canones seruare tenetur; prout Episcopus, *cap. cum quibus* 24. *quæst.* 3. & si non seruat, est periurus, quia iurat seruare canones, *cap. ego enim, de iur. iur.* Henric. de Bott. *in tractat. de synodo Episcopali, articulo primo*, 8. *quæst. colu.* 2. *num.* 38. & quia pariter aliquando videntur Episcopi dispensare contra canones, quod est dicendum multo magis posse, si possunt statuere, quum longe minus sit dispensare, quam statuere; est intelligendum vt subsit necessaria, & vrgens causa, aut noua superuenit, vel antiqua non cogitata per Papam, vt per Abb. *in cap. at si clerici.* §. *de adulteriis de iudic. in addit. versic prædicta limita*, vt probat per decis. Rotæ, & per iura *ibi* per eum adducta. Nicol Boer. *in tractat. de pot. leg. à latere, quæst.* 1. *colum.* 10. *num.* 9. *versic. quinimmo ex magna causa*, vbi tenet quod Episcopus ex magna, & rationabili causa, potest dispensare in illis, quæ sunt contra iura, & canones. sequitur Gondis. Villadieg. *in tractat. de leg. quæst.* 14. *colum.* 4. *num.* 22. *&* 23. pro quo idem Ioan. de Sylu. *in tractat. de benefic. quæst.* 7. *parte prima, colu prima, vers. prima est*, secundum quosdam, vbi distinguit quod canon aut est pœnitentialis, aut pœnalis, & constitutio aut est concilii, aut alias, aut lex indulget, aut non; quod intellige per illius distinctionem, pro quo etiam Abb. *dict.* §. *de adulteriis*, vbi facit tres regulas de facultate Episcopi circa dispensationem.

8 † Vnde siue facias regulam, quod Episcopus non dispensat, nisi vbi à iure reperitur ei permissum, vel quod in delictis Episcopus semper dispensat, nisi vbi specifice reperiatur prohibitus, vel quod Episcopus dispensat in omnibus in quibus ei concessum reperitur, & alias, vt per glos. & Abb. *dict.* §. *de adulteriis*, aut quod in casibus à iure expressis, qui per Specul. enumerantur *in num.* 161. *in tit. de dispensat.* §. *nunc de Episcoporum dispensat. vbi in vers.* in his igitur, firmat regulam, quod ex quo Episcopo in casibus narratis est concessum dispensare, regulariter in cæteris videtur ei prohibitum. *l.* 1. *ff. de his qui sunt sui vel alieni iuris.* siue alias quouis modo, omnino videmus quod Episcopus non est supra canones, neque super illis aliquam habet præeminentiam: sed illis est subiectus. & eos seruare tenetur. Vnde non debet, nisi in casibus sibi expresse concessis, contra eos facere, aut ius commune relaxare, *vt extra de nat. & lib. ven. cap. vnico, extra de electione, cap. dudum*, vnde si subest iuri positiuo, supra quod est Papa tantum, vt late probauimus *in præcedenti quæstione de Papa*; nihil mirum si aliter de Episcopis in casu præsenti erit dicendum, quam fuit de Papa;

† quia Papa & Episcopus tantum inter se differunt, 9
quantum princeps & subditus. Nec obstat, quod Papa Episcopos fratres appellet, & quod Episcopus possit imponere pensionem super beneficiis, vt Papa, quia intellige, quod ex causa rationabili potest Episcopus, Papa vero ex nulla causa, vt per Caccialup. *dicto loco, quæst.* 5. & quod in sua diœcesi Episcopus sit Pontifex & summus sacerdos, & Christi Vicarius & legatus; quia per hoc non infertur, ergo sunt in iurisdictione, & potestate æquales Papæ, quia id intelligitur circa ordinis sacramentum, & consecrationem, per quam sunt Episcopi æquales Papæ, non respectu vel ratione iurisdictionis, aut potestatis. *cap. ad honorem, extra de auto. & vsu pallij.* Ioan. Bertachin *in tract. de Episcopis* in præludiis, versic. prædictis, † immo Papa est, qui regulariter Episcopatus confert; nisi tamen in casibus, qui à iure in contrarium fuerunt expressi, vti est in cathedralibus, vbi canonici eligunt, vt late per gloss. *c. quanquam de elect. in 6.* 10

Vnde videtur, quod si dispensat Episcopus animo & intentione aliquid temporale consequendi pro dispositione, aut dispensationis gratia, illo assequuto in mentalem simoniam tanto magis inuoluatur & peccat, quam Papa, quanto plus ipse, quam Papa est subiectus legum dispositioni, & canonum constitutionibus. nam siue sunt illa, in quibus dispensat dependentia à iure positiuo, supra quod nullam habet præeminentiam, aut superioritatem, nisi inquantum ei à præfato iure est concessum, committit in illud ius, & censura illius iuris tenetur, siue sint de iure diuino, supra quod vix Papa in aliquibus potest vt supra diximus, incidit in simoniam; id, quod est intelligendum iuxta illam in materia ista magistralem doctrinam, & distinctionem *gloss. & cap. ex parte, de officio & pot. iud. dele. in versic.* dimittere, videlicet quod si illa in quibus dispensatur, sint de iure positiuo, & à iure positiuo prouenientia, & simoniaca, quia prohibita,
† quod non committatur simonia mentalis per taliter dispensantem, si non interuenerit pactum vel conuentio, vt per text. *in cap fin. de simonia. & ibi* per Doctores, quia in huiusmodi nõ videtur quod committatur simonia, nisi ex conuentione. *& per gloss.* ibi dicitur quod talis animi affectus non interueniente pacto, aut conuentione; non est censendus esse simoniacus, vel simonia commissa; quia in istis sola voluntas non facit simoniam. vt per text *ibi*, & per Angel. *in summa de simonia, & vers. simonia*, 1. *vers.* vtrum sola voluntas *glos. d. ca. ex parte*, & per Abb. *in cap. quia vero.* §. *extirpandæ, de præben. & dignit.* Secus vero est in illis, quæ sunt de iure diuino, & quæ sunt prohibita, quia simoniaca, & quæ sunt simoniaca in vtroque testamento, & à natura sui; vti est vendere sacramenta, gratiam sancti Spiritus, & similia. *dict. gloss. & d. iuribus*, in quibus sola sufficit voluntas ad inducendum & committendum simoniam mentalem, in quibus si dispensat Episcopus, voluntate, affectu, vel animi intentione aliquid temporale assequendi, cadet in simoniam mentalem illo assequuto & adepto, quia Episcopus nihil debet recipere pro collatione spiritualium, & in pretium rerum spiritualium; quæ gratis & sine aliqua recompensa conferri debent. *ca. qui studet* 1. *quæst.* 1. vbi pro actu visitandi, vel consecrandi, nihil exigere debet Episcopus, nisi pro labore viæ in actu visitandi prouinciam, siue diœcesim, & etiam ciuitatem, vt per ea quæ ibi adducit, eo quod magis abstinere debet, ex quo non videtur permissum Episcopo, 11

quod suo more, vel suo libito dispenset, sed cum iusta & rationabili causa interveniente; quia dispensatio permissa Episcopo, videtur permissa in casu rationabili, alias est nulla, vel saltem venit irritanda; quia vbi non subest causa rationabilis, non est dispensatio, sed dissipatio, vt not. *in ca. de multa, de preben.* Abb. *in c. dudum de electio. col. 2. in fin.* prout Papa potest contra ius diuinum, & in voto religionis, vt per Innocen. *in c. ad monasterium, de statu monach. in gloss. fin.* quam fere omnes canonistæ sequuntur, & ibi Abb. *num. 21.* vbi ponit exemplum in magna causa, vt in aliquo Rege infideli, qui vellet redire ad fidem cum toto suo regno, si posset ducere monialem filiam alicuius regis in vxorem, vt ibi per eum, quia vbi adest causa, & causa rationabili stante, quod ex causa sit dispensatori Episcopo, vel alteri dispensare licitum officium illius in dispensando, non videtur mere gratiosum, nec ex mera liberalitate prouenire, quandoquidem non impartitur cuilibet, nec semper, sed habenti rationabi-
12 lem causam. † Vnde minus recipere potest aliquid in recompensam pro collatione talis dispensationis ab habente causam rationabilem; & cum causa existente officium dispensatoris potius videatur necessarium, quam voluntarium, aut gratiosum, quia permissio, quod cum habente causam rationabilem dispenset, tacite ei præceptum, & iniunctum videtur, quod dispensare non recuset; qui enim dispensat ex rationabilibus causis, vtitur iure, quia ius est obiectum iustitiæ. Vnde quando dispensatio est debita, tunc iustitia est, & non misericordia. Caccialup. *in tractat. de pensio. 19. quæst. col. 7. circa medium.* facit, quia si pater familias est largus, vt quid dispensator debet esse tenuis, & si Deus misericors, & benignus, vt quid habet sacerdos esse austerus? *ca. alligant. 26. q. 7.*

Idem quoque dici debet in collationibus beneficiorum, quorum executio concernit diuina, puta, altaris administrationem, vel clauium executionem,
13 † vt videlicet Episcopus si illa conferat animo & intentione aliquod temporale in recompensam recipiendi, illo accepto similiter simoniam committat, quia illorum collatio, vel institutio trahit secum ordinis executionem, & altaris administrationem. nam potestas clauium datur in habitu, in ordinatione, in collatione, seu institutione beneficii, datur in actu illius exequutio, quæ executio ordinis, est donum Dei: pro quo pretiũ aliquod recipi non debet, aut recompensa, quia non venditur. *c. si quis obiecerit, c. Saluator 1. q. 3.* & dare ordinem in Ecclesiã, seu altare, i. e. exequutionem altaris pro pretio, æqualiter prohibentur vtroque testamento, *cap. qui studet, 1. quæst. 1.* & ordo est de iure diuino, diximus supra late in sacramento ordinis *in quæst. quæ incipit, Restat modo*, & hoc est de prohibitis, quia simoniaca, quæ sunt de iure diuino, late per Abb. *in cap. extirpandæ. §. qui vero de praben. & dign. col. pen. & antepen.* & in huiusmodi quæ habent dependentiam à iure diuino, committitur simonia mentalis, quia in eis sola voluntas facit simoniam, vt late superius fuit dictum, & recepta ex tali simonia tenetur restituere, secundum distinctionem vsurarii mentalis, per Angel. *in summa in verbo simonia, versic. simonia primo, versic. vtrum sola voluntas.* & talis simonia mentalis commissa in istis est efficax, vti simonia conuentionalis, & potest dici quasi conuentionalis, vt per Archid. *in cap. 1. 1. quæst. 1.* & per eundem Angel. *in verbo simonia. 7. & in versic. vsura primo*, quod non est in simonia, quæ committitur in illis, quæ proueniunt ex iure positiuo, vbi non est necessaria restitutio. *cap fin. & ibi* Doctor. *de simonia*, & per eundem Angel. qui recitat opiniones doctorum super, *dict. cap. in vers. simonia primo. d. versic. vtrum sola, & ver. c. simonia 7. in principio.* & pro hoc vide bonam gloss. *in cap. licet, de pœnis. text. & glos. in cap. ex diligenti, de simonia* Angel. *in versic. simonia 5. vers. vtrum auctoritas*, vbi tenet, † quod be- 14
neficia habentia administrationem ordinis, & exequutionem clauium, sunt de iure diuino, quia illa vendens efficitur simoniacus. per Abb. *cap. 1. de simonia. ca. qui vero. §. extirpandæ, prællegato loco*, & dicimus de beneficiis, quorum exequutio concernit diuina, & non de aliis, quia in illis, quæ habent tantummodo temporalem administrationem, quemadmodum sunt hospitalia, quæ nude proueniunt à iure positiuo, quæ nullam participationem habent, aut communionem cum iure diuino, non cadit vitium simoniæ mentalis; quia talis affectus animi, absque aliqua recepti restitutione, sola pœnitentia deletur; & non vocatur simonia. text. & glos. *ibi cum doctoribus, in cap. fin. de simonia*, quod tamen intellige, vt per Abba. *ibi*, qui distinguit de intentione principali, vel secundaria. nec obstat illud, quod posset opponi, quod beneficia sint de iure positiuo, non de iure diuino, ad quod pro responsione sufficiant dicta in præsenti quæstione & in præcedentibus aliis etiam.

S V M M A R I V M.

1. *Beneficia sunt de iure positiuo.*
   In prohibitis de iure positiuo nunquam sola voluntas facit simoniam.
2. *In renunciatione beneficij ad opus alterius sola voluntas non introducit simoniam.*
   In renunciatione beneficij ad opus alterius non spes sed pactum facit simoniam.
3. *Si renunciatur beneficium ea intentione vt nepoti detur, nulla de hoc facta conuentione, non est simonia.*
   Solus animus non facit simoniam.
4. *Expressio in resignatione non pura, sed conditionalis vel modalis inducit simoniam.*
   Pactum gratuitum non inducit simoniam.
5. *Renunciatio facta sub conditione, modo, vel pacto est simoniaca.*
   Quemadmodum conditio facit simoniam, ita & modus.
   Modus minus obligat quam conditio.
   Resignationes habent fieri libere & pure.
6. *Potest exprimi sine simonia, resigno, vt permutetur.*
   Causa permutationis potest exprimi in resignatione sine simonia.
   Hodie de stylo de certa scientia Papa sine simonia admittuntur resignationes ad fauorem tertii.
7. *Quotidie in manibus Papæ fiunt resignationes cum conditionibus.*
   Permutatio facta pacto præcedente censetur simoniaca.
8. *An resignatio facta ad vtilitatem alicuius cum clausula nec aliter nec alias sit simoniaca.*
   Papa in beneficialibus potest immutare naturam, & de nigro album facere.
9. *Beneficia habentia ordinis & clauium exequutionem sunt de iure diuino.*
   Resignans talia beneficia potest committere mentalem simoniam.
   In illis quæ sunt iuris diuini. autoritas Papæ non excusat.

10. Circa

10. *Circa beneficialia sola mens inducit mentalem simoniam, quæ pœnitentia deletur.*
Committit simoniam, qui pro seipso petit beneficium curatum licet idoneus.
Secus si idoneus petat simplex beneficium.
11. *Quod committatur simonia si detur pecunia pro beneficiis curatis secundum Abb.*
Intellige si detur pro exequutione ordinis & clauium, non pro titulo.
12. *Si inter renunciantem & illum cui renunciatur interuenit pactum gratuitum non est simonia.*
Pura censetur renunciatio etiam cum pacto gratuito facto.
De renunciatione cum conditione reseruationis pensionis.
13. *Tractatus & spes non inducunt simoniam.*
Preces pro consanguineo digno non inducunt simoniam.
14. *Beneplacitũ Papæ semper intelligitur licet non exprimatur.*
Quid sit pactio.
15. *Est simonia resignatio quæ fit spe retinendi beneficium resignatione non obstante.*
Donator qui possidet non mutata causa possessionis præsumitur actum simulate, celebrare.
L. idem resignans retinens beneficium.
Simonia est conferre beneficia in recompensam seruitiorum.
16. *Potest conferri beneficium in recompensam seruitiorum iustorum.*
Qui dignus est potest sperare Episcopatum.
Non est simonia renuntiare beneficio cum pensione reseruata vbi est gratuita pactio.
Multi sunt non intelligentes rẽnũciationem quæ fit in manibus Papæ cum reseruationẽ pensionis vel alias.
17. *Clausula illa in resignatione ad vtilitatem Titii, habetur pro non adiecta.*
Actus sonans in vitium & non vitium, interpretatur in non vitium.
Procuratores resignantium præstant iuramentum quod non interuenit simoniaca pactio.
Aliud est pacisci & promittere resignare, & aliud simpliciter resignare.
Renuntiare beneficio vt alteri detur, non est simonia.
Clausula in resignatione ad fauorem talis apponitur ex imperitia notarii vel copistæ.
Renunciationes fiunt in instrumentis cum parua cognitione.
Clausula codicillaris apponitur hodie ex consuetudine, nec testatores illam intelligunt.
Resignationes cum reseruatione pensionis, vel alias factas in manibus Papæ stylus hodie approbat.
Regula quod non valeat pensionis concessio, nisi de consensu soluere debentis.

An per resignationem in manibus inferioris factam ad fauorem tertii, inducatur simoniæ mentalis vitium, quo ad resignantem?
Cap. XXV.

Nde hic possemus non inconcinne aliquid dicere de quæstione illa quotidiana, videlicet, An si quis resignet beneficium libere in manibus Episcopi, aut ordinarii collatoris, animo tamen quod conferatur Titio, non aliter resignaturus, an Episcopus aut collator de animo resignantis certificatus, quia resignationem admittit, & confert, ex quo videtur ad gratificandum facere, & resignans respectiue, cadant in vitium simoniæ mentalis? Et pro declaratione quæstionis, & illius intelligentia, videbimus primo de resignante, cuius animi intentio procedit, & anteit. Deinde de facto Episcopi vel collatoris, quod sequitur. Et præsupposito pro firmo, † quod 1
beneficia sint inducta constitutione ecclesiæ, & iure positiuo, & non diuino, prout *cap. 1. & 2 22. distinct.* Abb. *in cap. constitutus, de relig. dom.* Et per eum magis ample in disputatione, quæ incipit Episcopus, *col. 2. versi. ad propositum*, & late *supra in præcedenti quæstione nostra, vel si. de collat.* Certa est regula, & indubitata, quod sola intentio, siue voluntas, nunquam inducit mentalem simoniam in prohibitis constitutione Ecclesiæ, quia mentalis simonia in talibus non committitur. Io. Andr. *cap. tua nos, de simonia*, sequitur Domin. de sancto Gemin. qui illum refert *cap. quicunque. 1. q. 1.* vbi in terminis habes per Archid. † quod in his, quæ 2
sunt simoniaca *quia prohibita*, non sufficit sola voluntas ad introducendum peccatum renunciandi beneficio ad opus alterius, etiam si progrediatur ad actum resignandi, quia non est peccatum, siue renunciat beneficium ad opus alterius, si tamen sit idoneus, & pactum non intercedat. idem tenet ibi Dominicus de sancto Gemin. Io. And. Abb. & Fel. *in cap. tua nos*, de simonia, dicit glo. *in terminis in c. ordinationes. 1. q. 1 in versi.* pretio dato, quæ dicit quod abrenuntiare beneficio, vt alicui detur, non est simoniacum, nisi deducatur in pactum, & spem inde habere, non est pari modo simonia periura, quæ ibi allegat Archie. Flor. *in ca. si. de simonia*, vbi dicit, † quod si quis renuntiat beneficio, 3
ea intentione, vt detur nepoti, vel alteri, nulla de hoc facta conuentione, nullam incurrit simoniam. sequitur Fel. *in cap. ad audientiam, cl. 2. de rescrip.* per dictum glossæ. *dict cap. ex parte*, qui citat Innocentium *in ca. tua nos, de simonia*, qui dicit quod si quis renuntiet præbendæ, vt alteri conferatur, peccatum est, si hoc exprimatur in renunciatione: secus si adsit solus animus, † quia non facit simoniam solus animus & sola 4
voluntas, sola enim in resignatione, non pura expressio, sed conditionalis & modalis, vt tali prouideatur, puta, renuntio beneficio, si detur tali, vel dummodo detur Titio, facit peccatum simoniæ mentalis. probatur *in c. ex parte, el primo iuncta gl. in v. omnino de off. & pot. iud. deleg.* id est sine aliqua pactione, cõditione, vel modo. Fel. *in d. c. ex parte*, vbi dicit, † quod si inter 5
renunciaturum, & alium fiat, aut interueniat pactum gratuitum, quod non est ob hoc commissa simonia, quia qui renuntiat præbendam, vt alteri detur, debet libere, & pure renunciare. per glos. hoc dicentem *in l. ille autem. ff. de hæred. institu.* quia sub conditione, modo, vel pacto facta, est censenda simoniaca, vt ibi per eum, facit glo. *in cap. vnico, vt eccl. benefi. in verbo sub modo*, quæ dicit, quod quemadmodum conditio facit simoniam, ita etiam & modus: & quod modus minus obligat, quam conditio, quia si quid relinquitur sub modo, potest illud peti cauendo de adimplendo modum; secus est si sit sub conditione relictum, quia peti non potest, nisi conditione existente: quia resignationes pure & libere, non sub conditione, aut modo fieri habent. *cap. quam pio. 1. quæst. 2. cap. cum pridem, de pactis.* Federicus de Sen. *in tractat. de permutat. benefi. col. 14. num. 66. cap. licet, de rerum permutat. in 6.* vbi videtur contrarium, quod videlicet fiat renunciatio cum conditione, quod fiat permutatio, vt *ibi in fin.* sed dic, quod ibi resignatio est libera, sine aliqua conditione, id quod apparet per verbum libere, † & ibi non dicitur quod sit facta renunciatio cum ista conditione 6
apposita,

apposita, sed quod fuit resignatum cum animo, vt permutatio sequi haberet, & sortiri effectum, vltra quod potuit etiam resignans exprimere talem conditionem in resignatione, vt per Imol. *in cle. vnica, de rer. permutat.* quia illa expressio non facit renunciationem conditionalem. *l. conditiones, quæ extrinsecus. ff. de condit. & demonstr.* declarat & intelligit ita Andreas Gamar. *in tractat. de permutat. benefi. cap. licet, versic.* 2. oppono dicit glo. *in clem. prædicta, in glo. ex causa*, vbi ad literam, quod causa permutationis potest exponi in resignatione, & si non exprimatur, idem est, si constat ex coniecturis, aut præcedentibus gestis, aut dictis. Imol. *ibi in versi. glossa ex causa.* & hoc ideo est, quia est à iure permissa talis expressio in resignatione, stante regula quod semper resignatio habeat fieri pure, vt ibi per eundem Imol. facit Cassador. *decis. 2. tit. de simonia*, vbi quidam Ioannes Mandrical. qui constituerat procuratorem ad resignandum certa beneficia in fauorem Alfonsi, per quod ne dum videbatur expressio pura, sed ad fauorem tertii, non tamen propterea simoniacus censetur, nec in eo casu simoniam esse commissam. & hodie de stylo, & de certa scientia Papæ, citra vitium simoniæ admittuntur resignationes ad fauorem tertii, eadem met *decis.* 2. Fel. *in cap. ad audientiam el. 2. de rescrip.* vbi dicit,

7 † quod quotidie in manibus Papæ fiunt resignationes & renunciationes, cum conditionibus, aut reseruantur pensiones sciente Papa, quod ambæ partes de hoc tractarunt, & de hoc expediuntur literæ. Sed dici potest quod in casu decisionis secundæ, mandatum ad resignandum in manibus illius canonici, vel collatoris fuit purum, liberum, & simplex, absque aliqua conditione, vel modo, & licet esset idem procurator ad petendum & obtinendum illa beneficia conferri Alfonso, ex quo talia verba important supplicationem, & non necessitatem, non propterea mandatum intelligebatur conditionatum, nec sub modo, aut conditione factum, sed pure & libere. nec enim ibi erat clausula, alias, aliter, nec alio modo, quæ clausula facit resignationem conditionalem omnino, & pactum. Cassador. *in d. decis. secunda in fine*, & permutatio facta pacto præcedente, censetur simoniaca, *cap. maior. praben. cap. quæsitum, cap. cum vniuersorum præalleg.* cum ibi notatis per Abb. sed deducitur in pactum semper, quod dicitur in renunciatione, quod ad commodum & fauorem talis, nec alias renunciatur beneficium, dicit Innocen. & Abb. *in cap. cum pridem, de pact.* sequitur Nic. Boer *in tract. de potest. à latere. quæst. 1. versi. & prima videtur*, vbi allegat extrauag. Bonifacii. 2. vbi ponit quæstionem,

8 † quod resignatio facta ad vtilitatem alicuius, cum clausula, nec aliter, nec alias, an sit censenda simoniaca. Vnde merito, si fuit decisum, quod non erat simoniaca, & quod de stylo Papæ hodie fiunt resignationes ad fauorem tertii, pariter in supplicatione resignationis nominati, id procedit in resignationibus, quæ in manibus Papæ fiunt, qui ex certa scientia admittendo, videtur excusare, & omne vitium quod possit esse, purgare propter auctoritatem, quam habet in beneficialibus, in quibus vt supra diximus potest rerum immutare naturam, & de nigro album facere, & de non iure, ius facere, & de illicito licitum, *vt dict. decis. 2. & glos. in cap. cum pridem de pact.* in illis quæ sunt de iure positiuo, in quibus semper excusat auctoritas Papæ Innoc. *in cap. tua nos, per glos. fi. de simonia, & glo. præallegato cap. cum pridem.* Secus est in resignationibus, quæ fiunt in manibus ordinarii alicuius inferioris collatoris, in quibus actus resignationis simpliciter, libere, pure fieri debent, non ad fauorem alterius, neque sub conditione, vel modo, cuius authoritas non reperitur quod in talibus excuset.

Verum in contrarium videtur, quod renunciatio beneficii sub spe certi successoris inducat simoniam, per glo. *in cap. ex parte, de officio & pot. iud. deleg.* quæ aperte dicit, & in terminis nostris, quod si quis renunciet beneficio animo quod alteri conferatur, non aliter tamen resignaturus, incurrit simoniam, sola enim voluntate committitur, vt ibi per eam.

Sed pro concordatione, & reconciliatione intelligendum puto, iuxta illam distinctionem Abb. *in ca. extirpandæ. §. qui vero de praben.* quod aut beneficia habent in se ordinis, & clauium executionem, & altaris administrationem, vel non habent, & sunt tantummodo habentia temporalem administrationem: † & si habent ex quo ordinis & clauium exe- 9
cutio, altaris administratio fiat de iure diuino, vt per Abb. *dict. loco*, fuit dictum supra *in quæstione præcedente de Papa in fine quæstionis*, quia beneficia tali casu sunt de spiritualibus, & de illis, quæ sunt prohibita, quia simoniaca, & de prohibitis à Deo, & de iure diuino in nouo & veteri testamento, tunc est dicendum quod resignans talia beneficia animo & mente habendi Titium successorem, quod simoniam mentalem incurrat resignando, quia resignando videtur committere in illis, quæ sunt prohita, quia simoniaca, in quibus mentaliter simonia committitur, in quibus auctoritas Papæ, nedum alterius inferioris non excusat, etiam in tali casu incurrit, immo & ipse quoque Papa inuoluitur conferendo, vt per Abb. *dict. loco, & cap. 1. de simonia*, & late *in præcedenti quæstione.* Cassador. *dict. decis. secunda de simonia*, quia beneficia talia non sunt ex mera constitutione Ecclesiæ instituta, sed ex constitutione diuina. Vnde nimirum si in talibus mentaliter committitur simonia, & in tali casu habet locum glo. *in cap. ex parte in ver. dimittere, præallegato*, prout ipse ibidem de prohibitis, quia simoniaca, & de simoniacis quia prohibita, bene distinguit. sequitur Fel. *in cap. ad audientiam el. 2. de rescript.* vbi refert dictum fratris Nicolai de Auxima, qui dicit, † quod circa beneficialia, sola mens non inducit 10
simoniam obligata re ad restitutionem, sed bene mentalem, quæ pœnitentia aboletur. *cap. fi. de simonia*, cuius dictum dicit *ibi* Fel. posse saluari, si intelligatur in simonia mentali circa prohibita. *l. diuina in veteri testamento*, non autem in simpliciter prohibitis constitutione Ecclesiæ, in quibus doctores dicunt quod nullam incurrit simoniam. sequitur Caccialup. *in tractat. de pensi. 19. q. col. 2.* facit, quod habetur per Archid. *in c. ordinationes. 1. q. 1.* vbi dicit quod si quis petat pro se aliquam dignitatem, vel beneficium curam animarum annexam habens, committit simoniam, etiam si sit idoneus, vti quando quis eligitur, & ordinatur suis precibus: secus si sit idoneus, & petat simplex beneficium non curatum, sed administrationem habens tantummodo temporalem: quia si indiget pro se potest petere, & obtinere sine simonia, vt *ibi* per eum.

Vel beneficia non sunt talia, puta, quæ non habeant executionem ordinis, & clauium, vel altaris administrationem, sed tantum temporalem administrationem, quæ cum sit mere instituta à iure Ecclesiæ iure positiuo, vt per Abb. *d. §. qui vero. c. qui extirpandæ, de præben.* nullam inducunt simoniam mentalem, & de istis beneficiis, & in casu isto loquuntur & habent locum

locum primo loco deducta: & ita intelligit Fel. dictum fratris Nicolai de Auxima, vt per eum *d. c. ad audientiam*, & per Caccialup. *d. loco in principio tertiæ col.* & Archid. *in c. quicunque. 1. q. 1.*

11 † Sed doctrinam Abb. *in d. cap. qui vero. §. extirpandæ*, & iura per eum *in cap. ex multis*, & alia allegata, quæ intelliguntur & habent locum in Papa, non in alio collatore, intellige, vt habeant locum, & intelligantur, quando pecunia interuenit pro exequutione ordinis, secus si respicit titulum beneficii, prout fuit *in cap. constitutus, de religio. dom.* nec in omni collatione beneficii confertur exequutio ordinis, patet, vbi is cui fit collatio, iam exequebatur ordinem, vel quia alias beneficiatus, vel quia ordinatus ad titulum patrimonii. per Anan. *cap. primo. 7 col. de simonia.* Fel. refert & dicit *in cap. ad audientiam, el 2. colum. 2. & 3. vers. quod autem dicta, de rescrip.* sequitur & tenet hanc responsi. ad doctrinam Abb. *& ad cap. ex multis*, & alia per eum iura adducta. Caccialup. *in tractat. de pensio. quæst. 9. col. prima*, vbi allegat Anan. *cap. 1. de simonia*, Doctrina est Abb. *in cap. inquisitionis, de accusat. 2. col. uersi.* sed contra hoc. vbi dicit secundum Hostien. quod beneficio simoniace recepto deponitur quis & ab ordine, quando quis dedit pecuniam, vt reciperet ordinem requisitum in beneficio, & ipsum puto quando esset beneficium tale quod non possit obtineri nisi per personam, quæ actu esset presbyter, vel similium. nam tunc simonia est commissa etiam in ordine, secus si habebat per prius illum ordinem presbyteralem, & pecuniam dedit, vt haberet beneficium, certe simonia non est commissa, nisi in beneficio.

Verum quia per ea, quæ sunt supradicta, videtur quod in resignatione non possit apponi aliqua conditio, modus, vel quid aliud simile; multa dici possunt in contrarium, quia immo quotidie resignationes fiunt, dummodo reseruetur pensio Titio, dummodo conferatur Titio beneficium, & ad fauorem cuiuslibet personæ resignanti, bene visæ nullo habito respectu ad istam distinctionem super beneficiis cuiuslibet generis, vt per Abb. *in cap. cum pridem, de pactis, col. vltima*, & per eundem *in c. non satis, de simonia, in 3. q.* in qua quærit, quando Cardinalis renuntiat beneficio pensione sibi reseruata, vtrum sit simonia, etiam si fiat auctoritate Papæ? vbi dicit, quod si prius non intercessit pactum priuatum, non est simonia. *c. cum vniuersorum de rerum permut. col. 1* licet secundum ipsum *in dict. cap. non satis*, sit cautela, quod Papa faciat Cardinalem renunciare beneficio, & postea certam pensionem beneficio vacanti soluendam Cardinali annuatim apponat. Io. de Anan. Innocen. de Socin. *d. cap. non satis*, quod renunciatio prædicta retenta pensione, valet & tenet, quia pensio licite constituitur *ca. nisi essent de præben.* vti pensio ex iusta causa apponitur beneficio, & per dictam conclusionem tenet Ioan de Anan. *in dict.*
12 *cap. ex parte, de officio & pot. iud. deleg.* dicens, † quod si interueniat inter renuntiantem, & illum ad cuius opus dictum beneficium renunciatur, pactum gratuitum, quod non est simonia. idem tenet Antonius de But. *ibi*, & Felin. *2. col. versi. subdit sic*, id quod secundum Fel. est limitatio ad glo. ibi dicentem quod resignatio habet fieri pure, & simpliciter. nam pura, & simplex, & libera censetur, etiam si fiat cum pacto gratuito; quia ex quo est gratuita, non est simonia, & valet resignatio, vt amplissime tenet Fel. *in dict. cap. ad audientiam. 2. col. cum sex sequentibus, de rescriptis.* vbi etiam dicit, quod in foro conscientiæ, & licita conscientia potest quis renunciare in manibus Papæ, hac conditione, quod Papa annuam pensionem per successorē de fructibus beneficii resignati, sibi persoluendā constituat, etiam si ipse renuncians prius tractasset cum amico, cui renunciat, quod si ipsum beneficium à Papa obtineret, solueret ei prompte dictā pensionem, licet ille renuncians gesserit semper in animo, quod ille amicus statim habeat ei succedere in beneficio renunciato, & alias non renunciasset, si secus credidisset. † nam talis tractatus, & talis spes secundū eum, non inducunt simoniam, etiam mentalē & ita dicit se consuluisse: & 13
supra dictā sententiā probat iuribus & authoritatibus infinitis, vt ibi per eum. & Oldrad. *in consi. 304. col. 4. in princ. versi. 2.* dicit, quod sola porrectio precum in consanguineo, vel quas porrigit consanguineus, non inducunt simoniam, cum pro digno fiunt, sed constringere se ad aliquid dandum, aut remittendum de eo, quod futurum esset suum sic, vt colligitur secundum eum ex conuer[s]ione legum. *C. quæ sent. sine appell. l. natales.* & *ff. ad Treb. l. seruo §. cum prætor, iuncta l. 2. & 3. in princ. ff. de calumniat. gl. in titulo de elect. §. ergo enim, in ver. temporalis, & alias* vt ibi per eum.

Per quæ clarissime apparet, quod resignatio pure & simpliciter absque pensione, vel cum retentione pensionis ad opus, seu commodum, vel vtilitatem alicuius, & non aliter, nec alias facta, valet, & tenet, etiam si non dicatur sub beneplacito, tamē Rom. Pont. † qui semper subintelligitur, quia semper superioris auctoritas excepta intelligi debet, *c. venientes de iur. iur.* 14
doctores *in l. si quis maior, C. de transact.* sæpe enim contingit quod quis renunciat beneficio, vt illud amico absenti conferatur, & sic aliquam pactionem inter eos præcessisse dici non potest, tam respectu resignantis & resignatarii, quam ipsius superioris; quia pactio est duorum pluriumve in idem placitum & consensus. *l. 1. in principio. ff. de pact.* † nam re vera si interueniet aliqua priuata pactio, aut promissio non gratuita, sed sub spe aliquid habendi, & recipiendi, vel retinendi beneficium resignatum, non obstante renunciatione, nemini dubiū quin sit simonia; quia tunc renunciatio nō est libera, quando fit cum pacto, vt quādiu viueret beneficium retineret, aut aliud emolumentum reciperet. *l. 1. ff. de donat. cap. licet in tua, de rer. permut. lib. 6.* Facit notabile Baldi *in l prima. C. de donat. ante nupt.* vbi dicit quod donator, qui possidet, præsumitur actum simulate celebrare, quando possidet, non mutata causa possessionis: sed quando possessionis est mutata causa, non præsumitur simulatio. idem in beneficio resignato, quando resignans non mutata causa possessionis, tempore mortis reperitur possessor. *text. cum glo in reg. cancell. aria 34.* Idem quoque est dicendum quod sit commissa simonia, quando confertur alicui beneficium in recompensam cum remuneratione alicuius rei, aut seruitiorum, secundum Innocen. *in cap. tua, de ætat. & qualit.* qui pro hoc exclamat contra Episcopos & Cardinales conferentes, vel procurantes conferri beneficia seruitoribus. sequitur Angel. *in l. sed etiam si lege §. consuluit. ff. de petit. hæred.* Iason. *in l. si non sortem. §. libertus, col. 4. versi. 4. effectus. ff. de condict. indeb. & in l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iur. not.* Ang. post eum *in l. 1. C. ad legem Iul. de ambit.* quamuis hoc videtur contra text. vbi glos. Cynus & Bal. *in fine*, & Paul. *in 3. not. in l. iubemus in princip.* ibi ad seruitium beneficii collati, *C. de sacrosanct. eccles.* † vbi in recompensationem seruitiorum iustorum potest alicui conferri 16
beneficium Ecclesiasticum, & *in cap. relatum, el primo,*

§. licet,

§. *licet, ibi, vterque confici*, *de testat.* Sed dic quod ibi potest intelligi de seruitoribus ecclesiarum, quibus beneficia vacantia ex statuto, priuilegio, vel consuetudine, conferri debent, vt in pluribus Ecclesiis regni Franciæ seruatur. glo. est *in cap. cum essem, in versi. promiserat*, quam sequitur Abb. Ioan. de Anan. & Fel, *de simonia*, qui dicit quod quis potest seruire Episcopo vel alii sub spe futuræ remunerationis, nec simoniam committit in tali spe, cum sine petitione, aut conditione seruiat. vide plene per Abb. & alios *in cap. cum essent extra de simonia*, vbi glos. dicit quod, qui dignus est potest sperare Episcopatum, & vbi esset honesta, & gratuita pactio de renunciando beneficio simpliciter, aut cum reseruatione pensionis, ne nimium patiatur detrimentum, tunc nulla committitur simonia, & maxime cum authoritas Papæ excusat, & talem renunciationem omni simoniæ suspitione, ac labe carere faciat, secundum glo. *in cap. cum pridem*, vbi Bal. Ant. de But. Io. de Imol, Domin. de sancto Gemin. *de pactis*, sed multi sunt non intelligentes resignationes prædicto modo in Romana Curia factas, quia resignans vel eius procurator specialiter ad resignandum deputatus renunciat beneficio solum in manibus Papæ, qui nullo ad dictam clausulam (scilicet ad commodum talis, &c.) habito respectu confert dictum beneficium parti, vel eius procuratori benigne supplicanti sibi conferri beneficium in
17 eius manibus resignatum; † & sic illa clausula ad vtilitaté talis, est pro nõ adiecta, tenet hoc Fede. de Sen. *in tract. de permut. benefi. q. 29. tractatuum mihi vol. 4.* facit pro hoc, dictũ elegans Bar. *in l. non solũ. §. sed vt probari. ff. de nou. ope.* nunc dicentis, quod actus sonans in vitium, & in non vitium, interpretatur in non vitium, vt *l. cum actus iuncta sua glo.* vbi Barto. & Angel *ff de negoc. gest.* & dicit Abb. *in cap. 1. col. vlt. de cler. residen.* quod quando factum potest esse bonum & malum, præsumitur in dubio bonum, *cap. estote de reg. iur.* Ioan. de Ana. & Fel. *in cap. cum dilecti, de accusat.* quia illa præsumptio præualet, quæ vitium euitat, *cap fin. de rescript.* Hinc est quod in resignationibus, quæ fiunt coram Papa, procuratores resignantium solent præstare iuramentum, quod fraus, dolus, vis, metus, nec aliqua simoniaca conuentio interuenit, quod intelligitur secundum Fel. *in dict. cap ad audientiam, col. 2. col. 3. de rescript. in fine*, de conuentione continente plus in dato, vel in dando, quam contineant literæ Papæ: tamen visa dict. clausula, non potest esse, vel comprehendi aliqua pactio vel promissio de resignando illicita, sed solum puta resignationis voluntas & intentio, quia aliud est pacisci, & promittere resignare, & aliud simpliciter resignare, secundum Io. de Anan. Soci *in cap. non satis de simonia*, quæ voluntas seu resignatio voluntaria, non inducit simoniam, *cap fin. eodem titulo*, tenet glo. *in cap. ordinationes. 1. quæst. 1.* quæ dicit expresse quod renuntiare beneficio, vt alteri detur, non est simonia, nec sufficit sola spes, & istud est de mente omnium doctorum antiquorum & modernorum *in locis supra allegatis*, Quamobrem dicit Io. de Anan. *cap. tua nos, de simonia*, quod quicquid sit & dicatur, tenendum est, quod nunquam sola voluntas, aut Intentio talis resignantis inducit mentalem simoniam in his, quæ prohibita sunt constitutione ecclesiæ. præterea clausula illa apponi solet imperitia notariorum, vel copistarum tales clausulas iuris non intelligentium, quæ nocere non debet partibus, secundum glos. & Salic. *ibi in l. fi. C. de fide instr.* quinimo dicit Cardinalis Zabarella *in consi. 220. in fi.* quod renuntiationes fiunt in instrumentis cum parua cognitione, & quasi tabelliones apponunt ex quadam consuetudine, nec minus late intelligi debet talis renunciatio secundum eum: & præfatas clausulas ex stylo ipsorum apponunt, quæ nihil operantur. no. Bar. *in l. 1. in 6. q. ff. de iur. codicil.* vbi dicit, quod hodie apponitur clausula codicillaris ex consuetudine notariorũ, nec testatores deliberant quid importet illa clausula: & sic nihil operatur, cum nõ apponatur ex deliberatione testatoris, idem Barb. *consi. 62. col. 10. consi. 48. col. 8. consi. 58 col. 9. vol. 1.* namque quandoque solent apponere, pariter etiam quãdo fit renunciatio retenta possessione, videlicet sub placito Romani Pontificis, ponendo negocium in eius manibus: & ista clausula est singularis, secundum Io. de Anan. *c. audiuimus, col. 2. de collat.* & Felin. *d. c. ad audientiam col. 4. in principio de rescriptis*, & tales resignationes stylus Roma. Curiæ approbat, secundum Fel. ibi, versi. videmus vbi dicit, quod quotidie fiunt resignationes in manibus Papæ, & cõceduntur reseruationes pensionum renunciantibus sciente Papa, quod de hoc ambæ partes tractauerunt, & expediuntur eis literæ, immo datur eis forma regularum Cancellariæ præcipue 43. quæ dicit, quod pensionis concessio non valet, nisi de consensu illius, qui dictam pensionem soluere habeat, Vnde secundum Felin. si authoritas Papæ super hoc non operaretur plenam securitatem in his, etiam in foro conscientiæ non toleraretur ista, nec eis formam dedissent tot Romani Pontifices, quemadmodum dicit ipse quod fecerunt Martinus 5. Eugenius 4. Paulus 2. & alii *in constitutionibus nouissime editis* contra simoniacos, in quibus oportune prouiderunt circa varias species simoniæ, & de talibus resignantibus ad commodum & vtilitatem alicuius nihil. Vnde dicit Fel. quod stylus prædictus Rom. Curiæ versatur pro religiosis, & integerrimis viris, quibus cum onere pensionis prouidet Papa quotidie de beneficiis resignatis. nam si authoritas Papæ non redderet eos tutos immineret laqueus valde vniuersalis, sed ista omnia contraria, quæ loquuntur in resignatione facta in manibus Papæ, non militant in casu resignationis, quæ fit in manibus inferioris, in quo est diuersa ratio, quia non admittit resignationem in fauorem tertii inferior nec cum conditione aliqua, nec reseruat pensiones, nisi ex causa, & nisi casu à iure concesso dicemus *infra in conuentionali de simonia, in resignatione in manibus ordinarii.*

SVMMARIVM.

1. *Beneficia non debent conferri ad affectionem.*
Simoniacus est qui preces effundit pro sua promotione.
Licite etiam quis dignitates appetit.
2. *Consanguineis non debent conferri beneficia.*
Consanguinitas inducit suspitionem.
Peccat qui confert beneficia causa carnalitatis vel amicitiæ, & committit simoniam.
Qui dat fructus Ecclesiarum consanguineis, tenetur ad restitutionem in foro animæ.
3. *Quicquid habent clerici pauperum est.*
Ordinator non debet respicere ad preces carnales.
4. *Indignus suis precibus ordinatus committit simoniam.*
Dignus & egens non committit simoniam si pro se impetret beneficium.
Secus si non egens instaret ad dignitatem.
5. *Consanguineus egens non indignus in simplici beneficio potest præferri magis idoneo non egenti sine simonia.*

Commit-

Committitur simonia si beneficia conferuntur ob humanam gratiam, fauorem vel laudem.

Si preces carnales sint pro indigno est simonia.

Preces carnales pro digno admittuntur si superior habet respectum ad merita, non ad preces, quia esset simonia.

6. *Preces spirituales admittuntur indistinctè sine simonia.*

Preces pro indigno præsumūtur violentæ & animo obligandi.

Preces pro digno ad excludendum magis dignum illicitæ.

Preces spirituales non inducunt simoniam.

7. *Committit simoniam qui pro indigno porrigit preces de beneficio curato vel simplici.*

Non est simonia effundere preces pro digno pro beneficio simplici.

Conferens causa sanguinis, aut amicitiæ, non committit simoniam, nisi ex collatione aliquid bonum in se redundet.

8. *Esset simoniacus, qui beneficium daret alicui cum pacto, aut intentione, vt ipse conferentis consanguineis prouideret.*

An resignatio facta in manibus inferioris in fauorem tertii, quo ad collatorem inducat Simoniam mentalem? Cap. XXVI.

1 Deueniendo ad secundum caput quæstionis, videlicet ad factum Episcopi, aut alterius collatoris, qui confert animo gratificandi, dicimus†, quod cum beneficia, & Ecclesiasticæ dignitates, non ad affectionem, sed discreto iudicio & intuitu solius religionis Dei, & Ecclesiæ collocari, & conferri habeant: *cap. vnico. §. omnibus, vt eccle. benefi.* &c. non debent iniusto cordis amore duci, sordidis precibus tertii, aut illius, qui ordinatur, aut honoratur fauore, aut affectione carnali Episcopus vel collator ad illa conferendum, per text. *& ibi glo. in cap. vnico, vt eccles. benefi. vbi glo. in ver. carnalitatem*, & preces si quis porrigat pro se, vt in Prælatum eligatur, ambitiose facit, & illicite, quia simoniacus potest dici, qui preces effundit pro sua promotione. Lud. Rom. *consi.* 317. nisi tamen desideraret electionem, vel dignitatem, vti posset prodesse proximis, quia forte non esset damnandum, vt per Abb. *in cap per inquisitionem, versi. nota quod sollicitans, de elect. per text. in cap. qui Episcopatum* 8. *quæst* 1. quia licite etiam potest quis dignitates appetere, glo. *in cap. sunt*
2 *nonnulli.* 1. *quæst.* 1. † Nec etiam consanguineis debent conferri beneficia, quia consanguinitas inducit suspitionem, quod donatio sit vitiosa. 10. *quæst.* 2. *Episcopus.* 89. *distinct. dicentes & alias vt ibi per glos.* vbi Abb. *in cap.* 12. *notabili*, vbi dicit, quod peccat Episcopus vel prælatus, qui confert beneficia causa carnalitatis, affectionis, aut amicitiæ committit simoniam, quia qui dat bona, vel fructus Ecclesiarum consanguineis tenetur ad restitutionem, quia con-
3 tractat rem alienam inuito domino: † quia quicquid habent clerici, pauperum est. 16. *quæst.* 1. *cap. vlt.* 12. *quæst.* 2. & qui recipiunt, tenentur ad restitutionem. 2. *quæst.* 3. *peruenit.* 14. *quæst.* 6. *si res*, quod tamen procedit quo ad forum conscientiæ, secus est in foro contentioso, *not. in cap. fin. de peculiis creditorum*, facit pulchre *glo. in cap. tua, de ætat. & qualit. in ver. nullum*, quæ dicit quod non debet ille, qui est ordinator respicere preces carnales, sed merita tantummodo, & prouidentiam ordinandi. 1. *quæst.* 1. *quibusdam, &* 8. *quæst.* 1.
4 *Moyses*, & distinguit ibi inter suas, & alienas preces, † qui si quidem ordinatur suis precibus, & sit non indignus, & egeat, non committit: quod non videatur fecisse simoniace, sed indigentia, & necessitate; quia non facit ambitiose si presbyter vel clericus impetret pro se beneficium, dicit in terminis glo. *in cap. si soli, de concess. preb. lib.* 6. secus est si instaret ad dignitatem non egens, quia faceret ambitiose. Abb. *in cap. per inquisitionem, de elect. versi. nota quod sollicitans*, quia dicit Ioan. And. per Hostien †quod non reprobaret, 5
si prælatus consanguineum egentem non indignum præferret magis idoneo non egenti in simplici beneficio, cum & talibus prouidere teneatur. 86. *distinct. non satis. cap.* 1. *de cohabit cler. cap. relatum.* §. *licet de testibus*, alias si non indiget, licet sit dignus, est simonia; quia cum ob humanam gratiam, vel laudem conferantur beneficia, expetendo nimium fauorem, per quod non gratis conferuntur, committitur simonia. *c. sunt nonnulli. c. sicut is.* 1. *q.* 1.

Si preces sunt pro alio, est aduertendum, quod vel sunt carnales, vel spirituales: si carnales, & sint pro indigno, simonia est commissa, quia succedunt tales preces loco precii, si pro persona non indigna, dummodo superior non habeat respectum ad preces, sed ad merita, licite possunt admitti spirituales, & admittuntur indistincte absq; simonia, per iura *ibi per candē glo.* late adducta, vbi plene per Abb. qui magistraliter distinguit, quod in omnibus casibus, in quibus vel est certum, quod dederit animo obligandi, & tamen est simonia, vel est dubium, & tunc, vel pro indigno, vel pro digno: si pro indigno, tunc preces præsumuntur violentæ, & animo obligandi, & est simonia, si pro digno, aut est ad excludendum magis dignum, & magis idoneum, & illicitæ sunt preces, & potest præsumi, quod animo obligandi; & sic induceret simoniam, vbi esset regularis, aut alias beneficiatus, alias non, quia concurrerent in iure: aut pro digno, non ad exclusionem alterius, & tunc non præsumuntur violentæ, sed ad excitandū, quod facere debet superior, & non inducunt simoniam, † preces vero spirituales 6
si sunt licitæ, non vitiant, & non inducunt simoniam. sequitur Io. de Sylu. *in tract. de benefi. prima parte. q.* 7. vbi dicit, quod si quis prælatus confert beneficium ecclesiasticum, seu dignitatem ecclesiasticam, aut aliquod sacramentum ad preces alicuius, hac intentione principali, vt eius precibus conferenti, laus fama, vel fauor acquiratur, aut contrarium euitetur, simoniam committit, quia cum ob humanam gratiam, vel laudem conferuntur beneficia, expetendo fauorem, per quod non gratis conferuntur: simonia committitur. *c. sunt nonnulli c. sicut is.* 1. *q.* 7. *c. non solum.* 1. *q.* 1. † & 7
si preces porriguntur ab alio pro indigno, de beneficio curato, aut simplici, & ille, qui porrigit, & qui exaudit simoniam committit: si ad preces factas principaliter mouetur, & pro digno, & ad idoneitatem respicitur, non ad preces principaliter, nec rogans nec conferens male facit, nec simoniam cōmit. & si quis effundat preces de beneficio simplici, si sit dignus, non committit, si indignus reputatur simoniacus, si porrigat pro se pro obtinendo curatum, quantumcunq; sit dignus committit simoniam: quia ratione ambitionis, & præsumptionis reputatur indignus, per sanctum Thom. *in* 4. *sent. dist.* 25. 2. *q.* vt late dicit Io. de Sylu. *loco præallegato*, & quod dicitur, quod committitur simonia, quando intuitu sanguinis, aut amicitiæ confertur beneficium & Ecclesia, limita, & intellige secundum Alex. de Ales. *secunda secundæ*, & S. Thomam *secunda secundæ, & in quarto quolibet*, quod est

verum

verum hoc, quando intendit conferens aliquid bonum in seipso redundare, puta, quia magnificetur, nobilitetur, vel vt faciat sibi aliquam recompensationem huiusmodi: secus si solum intendens bonum temporale illius, cui datur, & non alterius; quia tunc licet sit graue peccatum, non tamen est simonia, in hoc 4. munere, & magis placet. de hoc tamen vide Abb. *in cap. tua, de atat. & qualit. ord. & 1. q. 1. cap. si quis, &*
8 *cap. sunt nonnulli*, posset tamen dici, † tunc etiam esse simoniacus, quando prælatus aliquod beneficium ecclesiasticum daret alicui cum pacto, aut intentione, vt ipse suis consanguineis prouideret. refert Ang. *in summa in ver. simonia 5. versi.* vitium solum, à quod abstinere debent, quia quod iustum est, & honestum, exerceri non debet fauore consanguinitatis, aut priuatæ amicitiæ, alias quod est iustum & honestum, efficitur iniustum, & inhonestum. Abb. *in c. nemo. vlt. no. de simonia.* vide *infra in conuentionali, in quæstione de precibus simoniacis, & in reali in rubrica de simonia reali in beneficialibus. §. & non solum.*

SVMMARIVM.

1. *Quinta species spiritualium.*
Officium clerici & sacerdotis.
Annexa spiritualibus alia antecedenter, alia dependenter, alia concomitanter.

De Simonia mentali in annexis spiritualibus. Cap. XXVII.

1 QVinta, quæ ponitur species spiritualium est illorum, quæ sunt, vel appellantur annexa spiritualibus, & quæ spiritualibus adhærent, prout per Archid. *in cap. 1. 1. quæst. 1.* post Abb. & Io. And. *in cap. consulere de simonia*, qui postquam enumerauit multas species spiritualium, dicit in summa concludendum esse, quod sicut anima viuit secundum se ipsam, corpus autem viuit ex vnione animæ, ita quædam sunt spiritualia secundum se ipsa, vt sunt sacramenta, & huiusmodi, quædam vero sunt spiritualia, ex eo quod spiritualibus adhærent. & istam conclusionem videtur etiam ponere dominus Ant. de Butr. *in cap. quanto de iudic.* vbi refert Abb. 2. *col.* subiiciens quod tanto magis dicuntur spiritualia isto modo, quanto magis spiritualibus adhærent: refert & sequitur Roch. de Curt. *in tractat. de iur. patro. §. ius num. 1. col. prima* istorum annexorum multa ponuntur exempla, vt sunt illa, quæ sunt deputata ad vsum spiritualium, vt vasa sacra, vestes sacerdotum, cruces, candelabra, calices, paramenta, & ornamenta Ecclesiarum & altarium, & omnia illa in quibus celebrantur sacrificia, ministrantur ac fiunt diuina, quæ spiritualia participatione dicuntur, quia de consecratione quæ in illis fit, spirituali benedictione participant, per Archid. *cap. 1. 1. quæst. 1.* & illa quæ dependent ab officio alicuius personæ, puta clerici, ad cuius officium spectat ostia Ecclesiæ claudere, campanas pulsare, item sacerdotis missas celebrare, diuinas horas & officium sanctum legere, beneficia quæcunque ecclesiastica habere, ius quoque percipiendi decimas, & colligendi quascunque oblationes, & reditus Ecclesiæ: Item cimiteria, ius sepulturæ & similia, quæ appellantur spiritualibus annexa, de quibus omnibus pro intelligentia facit tres species Ricar. de Mediauilla *super 4. sententiarum. distinct. 25 art. 3. vers. respondeo sic.* Aut enim inquit est annexum spiritualibus antecedenter, vt ius patronatus, aut dependenter, vt est habere Ecclesiam & beneficia ecclesiastica, ius percipiendi decimas, oblationes & primitias: aut concomitanter, veluti est labor annexus spiritualibus, vt est celebrare missas, dicere & legere diuinas horas, de quibus supra in diuisione spiritualium, suo loco diximus, aut in annexis participatiuo modo: super quibus, & illorum vnaquæque specie est videndum, an mentalis contrahatur simonia.

SVMMARIVM.

1. *Quare iuspatronatus dicatur annexum antecedenter spiritualibus.*
2. *Iuspatronatus acquiritur fundanti, construenti, & dotati.*
Iuspatro. non acquiritur, nisi de consensu Episcopi.
3. *Iuspatr. cadit in laicis.*
4. *Iuspatron. acquiritur per dotantem ecclesiam, non per donantem ecclesiæ.*
Iuspatr. acquiritur per præscriptionem.
Item acquiritur per reparationem.
Item per dotationem.
Iuspatr. transit ad succedentes ab intestato & ad extraneos institutos.
5. *Ratio quare possit vendi cum vniuersitate.*
Patroni possunt pacisci inter se de præsentando alternis vicibus.
6. *Item venditur, permutatur, & donatur.*
7. *Spiritualibus annexa spiritualia censentur.*
Magis dignum trahit ad se minus dignum.
8. *Spiritualia non præscribuntur.*
Spiritualia non recipiunt successionem.
Super spiritualibus non fit pactio.
Sacra & spiritualia non appretiantur.
9. *Quod diuini iuris est, nullius est.*
Dominium spiritualium & sacrorum est penes Deum.
Sicut venditio transfert dominium, ita & permutatio.
10. *Homines non sunt domini sacrorum.*
Deus non dedit facultatem hominibus sacramenta vendendi.
Mere spiritualia non possunt possideri.
Iuspatr. non emitur sine simonia.
11. *Emens & vendens simoniam committit, & priuatur iurepatro. & ius tale applicatur ecclesiæ.*
Si venditur iuspatr. duplex surgit inconueniens.
Iuspatr. spirituale censetur.
Iuspatr. inuentum à canonibus & iure positiuo.
12. *Præsentatio & electio sunt substantialia in iure patro. & sunt inuenta à iure positiuo.*
Patroni laici habent quatuor menses ad præsentandum, clerici sex.
Successio honor, alimentatio, variatio in iure patr. est de iure positiuo.
13. *Simonia committitur in præsentatione.*
14. *Simonia committitur in iurepatronatus.*
Institutio respicit beneficium patronatus.
Simonia cadit in institutione.
Spiritualitas interuenit in actu præsentationis.
15. *Electio est fructus iuris eligendi.*
Si recipit patronus aliquid pro præsentatione, committitur simonia.
Si quid detur pro electione, est commissa simonia.
16 *Si pro voce, & electione promittitur beneficium, est simonia.*
17. *Est simonia facere pactum celebrabis hodie pro me, ego cras pro te.*
Pecunia data vel promissa vni electorum, omnes vitiantur.

Vtile

Vtile per inutile non vitiatur.

Simonia mentalis committitur in illis, quæ habent spiritualitatem à iure diuino.

18. Simonia mentalis committitur pro parte præsentati & præsentandi, si beneficium sit curatum, secus si sit simplex beneficium.

De Simonia mentali in annexis spiritualibus antecedenter. Cap. XXVIII.

1 ET primo vt de illo, quod est in prima specie, primo loco dicamus: † ius patronatus ideo dicitur annexum antecedenter, quia facit præparamenta ad ius spirituale, id est, ad institutionem obtinendam, per Archid. *cap. 1. quæ. 1. circa finem,* dum dicit vocatur annexum spirituali, quia quod ad alterum adminiculando est annexum eidem. Abb. *in c. ad audientiam, el. 2. de rescr. in versi. 3.* dicit, vbi dicit quod literæ apostolicæ, vt quis de beneficio prouideatur, non tribuunt ius in re vel ad rem, tamen faciunt quoddam ius præparatorium ad beneficium obtinendũ, quod est spirituale vel spirituali annexum, prout dicimus in præsentatione patroni, quæ est spirituali annexa, quia parat viam ad institutionem obtinendam, quæ est quid spirituale. refert Abb. *in cap. consulere de simonia,* vbi dicit, quod aliqua sunt spiritualibus annexa, quæ sunt ordinata ad spiritualia, inter quæ enumerat iuspatronatus, aliam rationem assignat Baldus *in c. quantum de iudic.* quia videlicet est annexum Ecclesiæ, & adhæret Ecclesiæ: quam sequitur Fel. *ibi col. 2.* refert & sequitur Rochus de Curte *in tract. de iur. patr. in ver. ius col. 2. versi. contrariam circa finem,* & iuspatr. est annexũ spiritualibus in quantum ordinatur ad spiritualia, quia ordinatur ad præsentandum clericos ad Ecclesiastica beneficia, Sanctus Thom *in q. c. de simonia. §. ad quartum versi.* quædam autem sunt annexa, alia etiam ratione puto dici quia cum in fundatione, dotatione, aut constitutione iuspatro. non acquiratur, nisi de consensu Episcopi, per Abb. *in c. nobis eodem tit.* & nisi expresse construatur, fundetur, aut dotetur cum istius iuris reseruatione, videtur quodam modo ius esse prius reseruatum dotanti, & construenti, quam sit Ecclesia ædificata, vnde attenta ista ratione, puto posse dici quod sit annexum antecedenter, antecedente, & præcedente reseruatione iuris, in ædificatione, & dotatione, quia ædificans Ecclesiam, non de consensu Episcopi, & non expresso reseruato iure patronatus, non videtur quod per ædificationem iuspatronatus acquiratur (quamuis Cæsar Lambertinus *in suo tract. de iurepatron* in pluribus locis teneat contrarium vbi vide) † cum ad hoc, vt reseruetur, & acquiratur ius pa-
2 tronatus fundanti, construenti, & dotanti, est necesse quod fiat de consensu Episcopi, prout ex diffinitione apparet tradita per Alb *in rub.* quia aliter factum non debet tenere, quia cum aliquid certis forma, qualitate, & conditione fieri requiritur, eis non seruatis non debet tenere & valere, nec rite factum censeri; quia paria sunt non fieri, & fieri prout non decet. *l. ex imperfecto. C. de testa. cum similibus.*

3 † Et cum ius patronatus cadat in laicos, & illius sint laici capaces, *cap. illud. cap. quod ante. cap. cum laico de iure patronatus,* & possit acquiri per laicum construentem Ecclesiam, *cap. monasterium. 16. quæst. 7.* habes *in rubrica de iur patro. & consi. 54. 59.* Ioan. de Anan. *consi. 24.* Feder. *consi. 111. & 225.* Item per dotantem, vt per text. *in cap. filiis. 16. quæst. 7.* † & nota per dotantem 4
quia per donantem non est idem, & Abb. dat cautelam quod donet in causam dotis, si velit acquirere ius patronatus. *cap. quoniam de iure patr.* Item per fundantem, id est per illum, qui fundum & locum vbi est fundata & ædificata Ecclesia, concessit & assignauit. *cap. nobis de iur. patr.* & per Abb. *in rubrica & per tex. in ca. Abb. 8. q. 2.*

Ac etiam possit per præscriptionem acquiri, vt late disputat Paulus de Citadinis *in suo tract. de iure patro.* quando quærit & disputat, quot modis iuspatronatus acquiratur, causa quinta vbi late. Item & si quis dicit Ecclesiam. Item & si quis reparet, aut re ædificet, vt per eundem quarta & tertia causa iuris patro. acquir. Item iuspatron. ad hæredes etiam ab intestato, etiam ad extraneos institutos, vti res profana transmittitur, *cap. quoniam in quibusdam, cap. primo & secundo, & cap. filiis, 16. quæst. 7.* & tam ad masculos quam ad fœminas, dummodo sint hæredes vniuersales, vt per Abb. *in cap. primo, & per text. cap. ex literis de iurepatr.* † & rationem quare possit vendi 5
cum vniuersitate assignat Abb. *in cap. de iure, eo. tit.* & per eundem melius *in cap. quod in dubiis, de consecr.* Ecclesiæ vel altar. quia ad hæredes in re particulari institutos non transit, immo regulatur ab ipsa hæreditate, transeundo ad illam semper personam ad quam transit hæreditas, vt per Abb. & iura, quæ allegat. *c. cum sæculum, eodem titulo.*

Et plures Patroni super tali iure inter se possunt conueniri, pacisci, pacta & conuentiones inter se fieri, puta de præsentando alternis vicibus, & similia. per Abb. *in cap. 1.* ac si res esset profana mere sæcularis & laicalis. † Item venditur & alienatur alie- 6
natione vniuersali *cap. cum sæculum, eodem tit.* Item permutatur *cap. nemini regum. 16. quæst. 7.* Item donatione cum consensu Episcopi transfertur, *cap. quod ante, de iurepatro.* Vnde versus, iura patronatus transire facit nouus hæres, res permutata, donatio, venditioque, vt per glo. *in cap. cum sæculum & per glo. c. pia mentis. 16. quæst. 7.*

Verum cum isti contractus cadant in iure patronatus, non videtur posse dici, quod ius patronatus sit vel spirituale, aut spirituali annexum; † quando- 7
quidem spiritualia, aut spiritualibus annexa quæ ratione spiritualitatis cui adhærent, & cui sunt annexa vti spiritualia censentur glos. est *in cap. quia clerici de iur. patro. text.* & Abb. *in cap. quanto, de iud. & cap. præterea de transact.* quia connexa iudicantur secundum naturam sui simplicis, magis digni: & magis dignum trahit ad se minus dignum *dict. cap. quanto,* vbi glo. & Abb. prout oleum non consecratum, si adhæreat & misceatur cum oleo consecrato trahitur ab illo, & totum censetur consecratum. Abb. *in cap. quod in dubiis, de conser. eccles. vel altar. num. 1.* istos contractus non patiuntur nec admittunt. Vnde vtique profanum videtur potius ius patronatus. Vnde in illo non erit aliqua consideratio simoniæ mentalis, vel alias, quæ non cadit nisi in spiritualibus, vulgatis iuribus, & totis titulis de simonia. † quia spiritualia 8
modo aliquo non præscribuntur, vel præscriptionem patiuntur à laicis, quia nulla consuetudo potest reddere laicos capaces iuris spiritualis, vt per Abb. *in cap. Messanæ de electio. in 3. not.* etiã si esset consuetudo tanti temporis, de cuius initio non staret memoria, late per Io. Lup. *in tract. de liber. ecclesiast. quæst. 6. num. 2.* vbi disputat, an spiritualia præscribantur. Nec minus reci-

piunt in se spiritualia successionem aliquam, prout euenit in iurepatronatus, in quo succeditur per extraneos, & per masculos & fœminas, vt in c. ad extirpandas successiones, & c. Michael, de filiis presb. c. Episcopus cum duob. sequen. 12. q. 1. cum similibus.

Nec minus pariter potest super spiritualibus pacisci, aut conueniri, quia spiritualia non recipiunt vel admittunt in se conuentionem, vel pactionem aliquam. cap. fin. de pact. per Specul. in §. 1. de pact. minusque vendi possunt spiritualia, & sacra, quia æstimari aut appreciari non possunt, quia æstimationem non recipiunt, per text. in l. sacra, in fine. ff. de rer. diuisio. Inst.
9 eodem. §. sacræ. §. nullius, vbi dicitur,† quod illud, quod diuini iuris est, id nullius est: merito in illis non cadit emptionis, aut venditionis contractus, qui non fit sine pretio, aut pretii conuentione. §. pretium. instit. de emp. & vend.

Minusque permutari, aut donari, quia cum istorum spiritualium, & sacrarum rerum dominium, sit penes Deum, dict. §. nullius, quia semel dicatum Deo, &c. cap. semel dicatum, de reg. iur. in 6. & per istos contractus permutationis, & donationis regulariter dominium & possessio transferatur in accipientem rem donatam, & permutatam. §. per traditionem, in fin. instit. de rer. diuisio. l. in ædibus. §. fin. ff. de donat. & nihil differt permutatio à donatione. l. 1. de contrahen. empt. l. Aristo de rer. permutat & sicut venditio dominium transfert, ita & permutatio, per Ioan. Cop. in tractat. de fructibus cap. 2. non potest super istis talis celebrari contractus, cum permutans, vel donans non habeat nec habere possit penes se dominium aut possessionem, quia res sacræ & spirituales non sunt alicuius, nisi Dei, dict. §. nullius, nec quis potest plus iuris, quam ipse habeat in alium transferre, cap. nemo potest, de reg. iur. in 6. quia homines non sunt domini sacrorum, sed ministri; res autem emi non debent, nisi à dominis, nec eas vendere debent, nisi domini, vel ministri à
10 domino authoritatem habentes. † Deus autem non dedit potestatem hominibus sacramenta vendendi, quamuis ministris Ecclesiæ dederit potestatem administrandi; & ideo qui emit ab illis, qui domini non sunt, & qui res vendere non possunt, merito illicita est venditio, & emptio execrabilis, per Ricard. de Mediauil. distinct. 25. artic. 3. §. consequenter, versi. respondeo in fine.

Contrarium ad supradicta videtur illud, quod traditur per glo. in cap. quanto, de iudi. quæ dare videtur reg. quod illa, quæ non sunt mere spiritualia, sed spiritualibus annexa, quale est ius patronatus, possunt à laicis possideri, quia sola mere spiritualia sunt, quæ non possunt possideri: quod videretur contra illud, quod supradiximus de connexis spiritualibus, quæ censeri habent vti spiritualia, & illius natura iudicari habent.

Facit etiam contra, quia ius patronatus non emitur sine vitio simoniæ, & emens, & vendens committit simoniam, illo priuatur, & applicatur Ecclesiæ, cui est facta simoniaca iniuria, per text. & ibi glos. in cap. quia clerici, de iure patr. quamuis per Archid. in cap. qui studet, 1. quæst. 1. dicatur quod vendens non amittat, quia iura solum contractum annullant, pro quo vide ibi. sequitur Abb. in cap. de iure, eodem tit. vbi dicit quod si vendatur ius patronatus, duplex
11 surgit inconueniens. † nam æstimatur res inæstimabilis, & committitur simonia, quia sicut committitur simonia in mere spiritualibus, ita in annexis spiritualibus: per iura, quæ ibi allegat. facit quod notat Abb. per illum text. in cap. ex insinuatione, primo not. de iur. patro. quod si quis iuspatronatus donat, non liberaliter, sed precio & præmio simoniam committit, per iura, quæ ibi allegat: per quæ apparet optime quod in iure patronatus, prout in spiritualibus cadere potest, consideratio simoniæ mentalis, quandoquidem per iura allegata, ius patronatus cum spiritualibus annexum & vt spirituale censetur.

Verum cum ius patronatus sit adinuentum à canonibus & iure positiuo ab illo creatum, & inesse deductum, Fel. in tractat. quando literæ apostolicæ præiudicent patro. in principio non videtur quod in illo possit committi, aut considerari simonia mentalis, quæ non committitur vel consideratur in illis, quæ sunt iuris positiui, per text. doctores glo. in c. fi. de simonia, & late fuit supra in præcedenti dictum. † nam præ- 12
sentatio & electio, quæ sunt in iure patronatus principalia, & substantialia, & fructus & honor quodammodo iuris patronatus, cap. consultationibus, de iur. patr. per Abb. in c. ex literis, versi. nota vlterius, fuerunt inuenta à iure positiuo, c. decernimus. 16. q. 7. vbi Episcopus in Ecclesia patronata non potest sine præsentatione patronorum instituere, Abb. in rubrica de iur. patr. & fere per totum titulum. Item ex dispositione canonum dantur quatuor menses laicis patronis ad præsentandum, & sex clericis aut collegio, c. 1. de iur. patr. in 6. c. cum propter. c. eam te, cum ibi gl. de iur. patr. extra gl. in c. cum nos, de officio iudicis ordinarii.

Item & successio per hæredes, per quos succeditur in illo, cap. quoniam in quibusdam, cap. 1 & 2. de iur. patr. & cap. filiis 16. quæst. 7. Item honor & honorificentia concessa patronis in præsentando, quia Episcopus sine præsentatione patronorum non potest aliquem in Ecclesia patronata instituere, cap. decernimus. 16. q. 6. & præ aliis habent honorari patroni in Ecclesia patronata, cap. nobis de iur. patr. & habent in ea sedere ante alios, vt per Abb. ibi. Item alimentatio, quæ datur pinguius & delicatius patronis pauperibus, quam aliis, not. in c. quicunque. 16. q. 7. Item variatio de præsentando concessa laicis patronis, per text. in c. pastoralis. c. cum ante de iure patro. & prohibita clericis, & collegio patronis, c. cum in cunctis. §. clerici, de electio. † qui 13
si non idoneum primo præsentant, alium non possunt præsentare, & si non variant, & ex quo non idoneum præsentare debuerunt, peccarunt, puniuntur, & priuantur iure eligendi. Item quia per dotationem, fundationem, vel constructionem, seu alias acquiratur, vulgatis iuribus. Item ratio, quare fuit adinuentum, vt alliciantur homines ad beneficiandum Ecclesiis. glo. v. in capella cap. nobis de iure patr. Arch. in c. hortamur. 71. col. 2. Hugo in c. pia mentis 16. q. 7. Gofredus de elect. in cap. sacrosancta, quæ omnia sunt substantialia & ossa patronatus; omnia adinuenta & applicata per ius positiuum & canonum iuri patronatui. per quod apparet quod ne dum ius ipsum inuentum, & formatum, immo & qualificatum à iure positiuo. Vnde merito mentalis simonia, non erat in illo considerabilis, quæ in illis tantum, quæ sunt de iure diuino committitur. facit, quia vitium simoniæ in beneficialibus, quæ sunt de iure positiuo, d. c. extirpandæ, est vitium de iure positiuo, Decius in consi. 141. vol. Restaur. Castal. in tract. de imperat. vbi multa allegat. q. 110. ver. 281.

In contrarium videtur tex. in c. præterea. de transa. vbi apertissime apparet,† quod in iure patro. simonia cō- 14
mittitur, idem in text. in cap. veniens, vbi Abb. in 2. not. &

Fel.

Fel. *ibi de testibus*. sequitur Romanus *in consi*. 368. per quas doctrinas clarissime constat, quod si quid detur, aut remittitur patronis pro præsentatione, quod in vitium simoniæ incurritur, & *in cap. quanto, de iudic.* facit quæstionem Cæsar Lambertinus *in suo tract. de iure pat. prima parte lib. 2. art. 11.* an præsentantes, & præsentandus pro præsentatione possint committere simoniam, vbi dicit, quod sicut consideratur simonia in confirmatione, & collatione, quæ respiciunt beneficium electiuum & collatiuum, ita in institutione, quæ respicit beneficii patronati prouisionem, per text. *in cap. authoritatem*, vbi Abb. *de insti. & per totum*, & quod cadat simonia in institutione, est text. *in cap. in tantum. c. non satis, c. audiuimus, c. vt Dei*, vbi Abb. de simonia, & quemadmodum donanti ius patronatus, si aliquid detur fit simonia, vt per text. *in cap. ex insinuatione*, vbi Abb. 1. *not. de iur. patr.* eoque magis est dicendum, quod in præsentatione possit committi simonia, quam in donatione iuris patronatus, ex quo maior spiritualitas interuenit in actu præsentationis, qui dirigitur in clericum, & sic personam Ecclesiasticam, & non potest dirigi in laicum, quam in iure patronatus, quod possidetur à laicis, & alias vt ibi per eum. &
15 sicut cadit in electione, † quæ est fructus iuris eligendi, ita pari modo committitur in præsentatione, quæ est fructus iuris patronatus spiritualis; quia non debet aliquid recipere patronus pro præsentatione, & si receperit, erit commissa simonia, late per eundem Lambertin. *secunda parte. 2. lib. 3. art. 11. quæst. principalis secundæ partis. 2. lib.* vbi multa docte & copiose adducit. facit, quia si quid detur pro electione ab electo, aut illius parte, aut de illius voluntate committit simoniam, tex. est *in cap. de hoc de simonia, & cap. Matthæus*, vbi pulchre per Abb. & est ponderandus text. *dict. cap. de hoc*, vbi per Episcopum Exouien. fuit promissum vni ex electoribus dare Archidiaconatum, alteri priora-
16 tum, † & sic res spiritualis pro spirituali pro voce & electione, nihilominus licet pro spirituali spirituale sit promissum, & non temporale, vt regulariter requiritur ad hoc, vt esse facta intelligatur simonia. *cap. cum essent, cap. querelam, cap. ex diligenti, de simonia.* per Abb. *cap. consulere de simonia*, vbi dicit, quod simonia contrahitur, quando temporale pro spirituali, vbi non est, neque intelligitur simonia. *cap. ad quæstiones &* ibi glo. *de rer. permutat.* Abb. *in c. statuimus de transact. in 3. not. in cap. nemo eo. tit.* Angel. *in summa in ver. simonia*, primo versi. vtrum sola, contracta nihilominus esse intelligitur simonia, vt per illum text. † & spirituale
17 pro spirituali, licite exigitur & datur, vti vnus celebret missam pro alio, & è conuerso, nisi interueniat pactum, quia talis interuentus pacti, aut conditionis vitiat, quia in talibus nulla potest interuenire pactio & conuentio. *cap. tua nobis, de simonia*, refert Angel. *in summa in ver. 2 versi. quartusdecimus.* Immo plus quod si pecunia vel data sit, vel promissa vni ex electoribus omnes vitiantur, & tota electio, & totus actus ex vnius prauitate inficiatus est, late per Abb. *in c. nobis de simonia*, & sic est contra regulam, vtile per inutile non vitiatur, quod est in odium simoniæ.

Verum non est meo iudicio simpliciter hoc ita intelligendum, sed potius iuxta illam magistralem doctrinam, & distinctionem Abb. *in capi. extirpandæ. §. si vero, de præben.* à qua in hoc casu non recedere, immo illi vti faciunt Bononien. Carotio adhærere, & insistere debemus; quia cum vt supra satis fuit dictum, simonia mentalis committitur in spiritualibus, quæ habent spiritualitatem à iure diuino, & quæ sunt prohibita, quia simoniaca in quibus mentalis proprie committitur. late per Alber. *in dictionario in ver. simonia*, additio tertia non quæ sunt de iure Ecclesiæ est videndum, & distinguendum de quo beneficio, & de quali Ecclesia intelligamus, † quia si de benefi- 18
cio curato, &c. quod habeat ordinis exequutionem, clauium, & altaris administrationem, si præsentandus pro obtinenda præsentatione à patrono habet in animo in recompensam pecuniam, vel quid temporale dare patrono, & dat, & in aliquo illum ob tale seruitium recognoscit animum ad hoc intentum à principio habens, vel patronus pro tali seruitio præsentationis habuit in animo, & sperauit aliquid temporale consequi à præsentando, aliter forsan non præsentaturus: tunc assequuto illo temporali, vel dato, nemini dubium puto, quod tam à patrono præsentante, quam à præsentando, vel præsentato erit commissa simonia mentalis, quia hoc non est de prohibitis à Principe, sed à Deo: & de prohibitis, quia simoniaca, in quibus sola voluntas & sola animi intentio sufficit ad inducendum simoniam, glo. *in cap. ex parte, de off. & potestate iu. . . leg. tex in cap. Saluator. 1. quæst. 3.* Abb. *in cap. 1. de simonia*, & Fel. *in cap. fin.* Si vero intelligamus de beneficio quod non habeat ordinis & clauium exequutionem, nec altaris administrationem, sed tantummodo temporalem iurisdictionem, erit secus, quia ibi committere simoniam non est, nisi contra facere constitutioni Ecclesiæ: & vbi non committitur, nisi in illis, quæ sunt simoniaca, quia prohibita, introducta de iure positiuo, & constitutione Ecclesiastica, vbi commissum delictum, deletur sola animi pœnitentia *per loca prælleg. & per text. & ibi* Doct. *cap. fin. de simonia*, & Abb. *dict. cap. extirpandæ. §. qui vero, circa finem. & per istam distinctionem* Abb. puto rem esse clarã. & si ius patronatus possideatur à laicis, habeant in illo successionem, honorem, alimenta, possint super illo paciscere, & illud vendere, id est litum, quia Ecclesia permittente id facere licet, vt dictis iuribus superius pro contrario adductis, secus esset si se extenderent laici ad vltra sibi concessa, quia tunc non esset licitum. vide dicta *supra in rubrica de simonia mentali in collatione beneficiorum per Papam. §. sed hac intellige.*

SVMMARIVM.

1. *Annexa spiritualibus dependenter.*
Ad quid sint ordinata beneficia ecclesiastica.
2. *Annexa spiritualibus concomitanter.*
Spiritualia participatiue.
3. *Papa vsque ad animam & sanguinem defendit ius diuinũ.*
Papa est sub iure diuino.
4. *Papa disponit circa remissionem decimarum in parte.*
Simonia non cadit in illis, quæ sunt de iure positiuo.
5. *Fructus beneficiorum locantur ad 9. annos sine licentia superioris.*
Rector Ecclesiæ locare potest fructus pro tempore vitæ suæ.
6. *Fructus beneficiorum venduntur.*
Fructus beneficiorum non sunt adiuncti sacris.
Non est simoniacum vendere fructus beneficii pro toto tempore vitæ.
7. *Fructus ecclesiæ possunt etiam dari porcis.*
Decimæ debentur clericis pro cultu diuino.
Decimæ sunt instituta de iure diuino.
8. *Decimas sibi Deus reseruauit.*

solitus, *cap. proposuit, & ibi glo. de concess. praeben.* cum similibus, Fel. *in cap. ad audientiam, el. 2. de rescrip.* Cassador. *decis. 2. de simonia*, quia non est supra illud, veluti est supra ius positiuum, immo veluti caeteri Christiani sub illo est, & illi obedire tenetur. *cap. sunt quidam 27. quaest. 1.* Abb. *in cap. extirpandae. §. qui vero, circa finem de*
4 *praeben.* † super decimis circa illarum remissionem disponit, *cap. à nobis, cap. ex parte cap. seq. de decimis*, &c. glo. *in cap. proposuit, de concess. praebend.* per Alex *consi. 249. incip. pro inuestigatione, col. 3. versi. 4. etiam. 3. vol.* & in iure positiuo non cadit nec admittitur simonia mentalis, *c. fin. & ibi* doctores, *c. tua nos, de simonia.* quae in illis tantum quae sunt de iure diuino introducta, committi solet, vt per Angel *in summa in ver. simonia, primo versic.* vtrum sola, & late diximus supra, per Alber. *in dictionario in verbo simonia addit.* 3.

Idem quoque est dicendum de prouentibus canoniae, & fructibus obuentionibus, & oblationibus
5 praelaturae & beneficiorum, † qui possunt locari per praelatum & beneficiatum, etiam sine licentia superioris vsque ad nouem annos, etiam quod Episcopi statutum esset in contrarium. per Abb. *in cap. vestra, praeallegato, de locat. & conduct.* per illum text. *& per tex. & ibi glo. in clem. prima. de reb. Ecclesiae non alie.* & fructus Ecclesiarum sub annuo censu conceduntur, & rector Ecclesiarum potest Ecclesiarum suarum fructus, & omnes subuentiones vsque ad 7. annos, etiam non interueniente auctoritate alicuius superioris locare, text. est. & ibi Abb. *in cap. querelam, ne praelat. vic. suas, in princ.* & etiam pro toto tempore vitae suae rector fructus locat, *vt per glo. 2. ibidem*, quae quotidie solet allegari, Fed. de Sen. *consi. 50.* Host. *in summa de his quae fiunt à praelat. §. fin.*

6 † Item & vendi possunt fructus beneficiorum, not. *in cap. fin. ne praelat. vic. suas, in clem. prima de rebus eccles.* late per Ioan. de Sylu. *in tractat. de beneficio. quaest. 7. prima parte in principio, numer. 1.* & fructus percipiendos ex praebendis, & beneficiis emere licet, quia non sunt sacris adiuncti beneficiis, cum etiam à laicis haberi possint, vbi habetur per Praepositum *in cap. sed adhuc. 1. quaest. . col. 1. in principio*, maxime quia non sunt spiritualitati annexa, vt inquit ibidem Arch. immo nec est simoniacum vendere illos pro toto tempore vitae suae, vt ibidem concluditur per eundem Praepositum, *dict. cap. sed adhuc co. 1. in fin.* licet tamen id facere non sit honestum, *cap. primo, de reb. Eccles. non alienan.* not. Bar. *in l. codicillis. §. fin. ff de leg. 2.* refert Gigas *in tractat. de pensi. quaest. 87. numer. 2. & numer.*
7 *4.* † & fructus Ecclesiae possint vendi vel dari porcis, nec de eis est aliqua consideratio glo. est *in summa. 1. q. 1. circa medium.*

Verum text. expressus esse videtur in contrarium *in cap. presbyter. 1. quaest. 1.* vbi dicitur, quod Ecclesiam, altare, & decimas, & Spiritum sanctum emere & vendere simoniacam sapit haeresim, id quod etiam videtur rationabile, quia cum decimae sint annexae spiritualibus, quia debentur clericis pro cultu diuino, *cap. tua nos, extra de decimis & oblat.* non debent posse vendi vel alienari. Et facit, quia decimae sunt institutae de iure diuino, per tex. *cap. tua nos, eod,* ibi neminem potest à decimarum solutione eximere, quae diuina constitutione debentur. Guido Papa *decis. 284.*
8 † immo decimas Deus Optimus Maximus videtur sibi reseruasse ab hominibus in signum dominii vniuersalis. *cap. decimae 16. quaest. 1 glo. in cap. à nobis, de decim. & oblat.* Deus enim noster qui dignatus est totum dare, decimam à nobis dignatus est accipere, non sibi, sed nobis sine dubio profuturam: & non soluens decimam Deo, iustissima consuetudine ad decimam reuocatur; & non soluens decimas tenetur reus homicidiorum hominum, qui fame pereunt. & decimae sunt vota fidelium, pretia peccatorum, patrimonia pauperum, & tributa egentium animarum, & sunt de lege naturali, vti de Abraham, & Iacob. *cap. decimas à populo. 16. quaest. 1.* vbi sacerdotibus, & leuitis à populo, decimae reddi debent ex sanctione diuinae legis. Item & lege prophetica *cap. reuertimini. 16. quaest. 1.* quia mihi non reddidistis decimas & primitias, idcirco in pecunia & fame maledicti estis, & me vos fraudastis, & supplantastis, ecce annus expletus est, & nihil in meos thesauros, sed in vestra horrea comportastis, & pro decimis & primitiis, quae primae erant, vbertatem possessionum vestrarum, & omnem frugum abundantiam perdidistis, vt *ibidem.* Item decimae sunt ex lege canonica *cap. primo. 16. qu. 7.* & est cibus, qui manducatur in domo domini, *d. cap. reuertimini ibi,* & habebunt sacerdotes, & leuitiae, qui mihi ministrant cibos. Vnde his attentis per quae constat quod decimae sunt de iure diuino, & sic de illis quae sunt prohibita de iure diuino, & prohibita quia simoniaca, videtur optime, quod in decimis, & circa decimas posset cadere & committi simonia mentalis, per Abb. *in cap. primo & fi. de simonia* Sed intelligendum est, quod si fructus decimarum, & fructuum beneficiorum, aut illorum alienatio sit facta, quod bene & licite facta intelligatur, & bene & licite fieri possit, † quia super fructus 9
qui libere sunt ad dispositionem praelati, & qui vendi, &c. porcis dari possunt licite, vt supra fuit dictum, potest licite cuiuslibet generis fieri pactio & conuentio, quo casu procedunt primo deducta.

Sed aliud est ius ipsum, percipiendi & colligendi decimas, quia si vendatur ius decimas percipiendi, & fructus beneficiorum, quod nihil aliud est quam vendere Ecclesiam cui fructus debentur, id fieri non potest sine simonia, quia spirituale est & de iure diuino. Cum ius decimarum non vendatur, ex quo est spirituale, *cap. primo de iure patr. & cap. de iure, & de simonia, cap. querelam,* glo. est *in cap. fin. de loc. & cond. in ver. statuto,* & ita intelligitur text. *in cap. presbyter praeallegato*, vbi vendere Ecclesiam & decimas prohibetur, Sequitur Ricard. de Mediaui. *dist. 25 art. 3. §. tertio per totum*, nec obstat, quod Papa super decimis disponat, licet sit de iure diuino, quia per text. *dict. cap. à nobis,* non dat Papa alicui facultatem non dandi aut non soluendi decimas, sed concedit administrationem decimarum tantum, vt inde suscipiat sustentationem, & residuum conuertat in vsus pauperum, vt per glo. *ibi,* † & id est 10
inter casus, in quibus Papa contra ius diuinum dispensat enumeratos per glo. *in cap. proposuit, de concess. praeben. in ver. supra ius,* & de obuentionibus & oblationibus, an locari & concedi etiam laicis possint, vide quod sic, dummodo laicus deputet clericum pro illis recolligendis, quia ipse praesumptuose posset accedere ad altare, quando fiunt oblationes defunctorum aut huiusmodi, quia nihil spiritualitatis debet attingere laicus, per Abb. *in c. fi. ne praela. vic. suas,* & quod obuentionum Ecclesiasticarum laicus possit esse collector, tenet Roman. *in consi. 267.*

Et in annexis spiritualibus concomitanter, prout in laboribus competentibus alicui ratione sui officii, puta clericatus, pulsandi campanas, claudendi ostia, presbyteri dicendi missas, & diuinas horas, & offi-

uia gratis officium pietatis aliquibus impendendi; magis autem licita esset ordinatio, si statueretur, quod omnibus certam eleemosynam dantibus, talis honor exhiberetur, quia per hoc non præcluderetur via aliis exhibendi, prima ordinatio habet speciem exactionis, secunda autem habet speciem gratuitæ recompensationis, per S. Thom. *quæst. cap. de simonia, versic. ad tertium.*

Vndeq illi, qui prædicant principaliter tali intentione, vt recipiant pecuniam, laudem seu fauorem popularem, simoniam committunt mentalem. 1. *quæst* 3. non solum & si super hoc paciscantur, simonia est commissa, quæ etiam per Ecclesiam punitur, Ioan. de Sylu. *in tract. de beneficio, parte prima. qu.* 7. *col.* 10. Ang. *in summa v. simonia.* 3. *vers. vtrum liceat.* Prout etiam exi-
16 stente constitutione in Ecclesia † quod si quis vadit ad talem horam, puta ad vesperas, aut ad nonam, tantum habet; si quis vadit ad illam horam principaliter pro habendo & lucrando illud, grauiter peccat, & simoniam committit mentalem. gloss. est *in cap.* 1. *de cler. non residen.* facit tex. *in c. fin. de electio.* Quemadmodum & pro missa, & Eucharistia, pro qua non licet exigere aliquid, tanquam pro re spirituali, vt per doctores per illum text. *in c. non satis, de simonia,* committitur simonia mentalis si principaliter celebretur intendendo ad lucrum, aut ad percipiẽdum quid temporale pro illa, quia est spiritualis & tũc maxime non est licitum dare pecuniam, aut quid aliud si sacerdos tenetur celebrare missam, puta, quia habet beneficium, & officiare tenetur, quia tunc exigere pecuniam esset simonia, *c. vendentis,* 1. *qu.* 3. prout dicitur de clerico, qui vigilando mortuum dicit psalteriũ, quia secundum Hostien. si facit pactum pro eo legere psalterium, simonia est, si autem quod vigilaret, non est simonia, licet insit tacite quod legere habeat psalterium, *arg. c. significatum de praben.* quia sic vendit laborem, quem non tenetur impendere, Ang. *in summa in v simonia,* 3. *vers. quid si clericus.* Si vero sacerdos non tenetur, nec habet sumptus ad sustentationem vitæ, poterit bene licite exigere pecuniam, *c. Iudices,* 1. *q.* 1. quia operas suas locat clericus vel sacerdos ad diem, & sub conditione, *c. fin. ne pralat. vices suas,* si autem sumptus habet, & ad hoc non tenetur, non debet exigere pecuniã, quia debet facere gratis aut cessare, alias videtur facere ex auaritia; non esset tamen simonia, ex eo quia non debet suis sumptibus militare. 12. *q.* 2. *c. charitatem.* Archiep. Flor. *in* 2. *parte sua summa. c.* 5. §. 16. vide quæ dicimus in conuentionali, *in rubr. de conuentionali circa diuina officia, versic. prædicantibus etiam.*

Item pro vsu spiritualis potestatis, siue prælaturæ, non debet quis aliquid accipere, cum enim ille, cui committitur spiritualis potestas ex officio obligatur ad vsum potestatis sibi commissæ in spiritualium dispensatione, & etiam pro sua sustentatione habeat statuta stipendia ex reditibus ecclesiasticis, si aliquid acciperet pro vsu huiusmodi potestatis, non intelligeretur locare operas suas, quas ex debito officii suscepti impendere tenetur, sed intelligeretur vendere vsum spiritualis gratiæ, quod esset simonia. S. Tho. 4. *sent. dist.* 25. vnde non licet aliquod accipere ꝑ quacunque dispensatione, vel etiam pro hoc, quod committat vices suas, nec pro correctione facienda, nec pro correctione cessanda, nec pro minus puniendo peccatum, nec pro celando crimine, nec pro expurgando, nec pro visitando, quamuis procurationem liceat accipere visitanti, & dedicanti, nec vt minus digne pœnitentem reconciliet, aut indigne pœnitentem repellat, in quibus omnibus, si fiant dispensentur, concedantur, aut tolerentur, animo intento propterea ad aliquid temporale assequendum mentalis, si fiat ex pacto & conuentione, conuentionalis committitur simonia. per S. Thom. vbi supra, notatur *in ca. nemo de simonia.* Abb. *in c. cum ab omni de vit. & honest. cler.* per glo. *in ca. vendente, & ca. seq.* 1. *q.* 3. refert Ioan. de Sylu *in tract. de beneficio q.* 7. *prima parte col.* 10. *in fin.* vide infra *in reali, suo loco.*

Item pro anniuersario celebrando, pro quo videtur, quod aliquid possit accipi, iuxta illud, *Luc.* 16. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, & pro illo frequenter à celebrare debentibus accipitur annuus reditus, si quidem fiat cum pacto non licet, & est simonia, si tamen ex deuotione datur ecclesiæ,
† Ecclesia tenetur pro illis celebrare, pro quibus datur, secundum quod pro recepto beneficio ei videtur 17
magis obligata. S. Tho. *dist.* 25. *art* 3. §. *secundo quæritur,* & Ricard. de Mediau. *ibi,* de quo est dicendum pariter, prout de missa, diuinis horis, & officio diuino, & Ecclesiastico, quod si celebrantes intendant principaliter ad lucrum & ad habendum pecuniam pro sua celebratione, quod simoniam mentalem committunt, vti late *superius,* vti dicitur de canonico, qui vadit ad horas pro habendis distributionibus principaliter qui committit mentalem, vt per Host. *in ca. olim de verb. sig.* Ioan. And. *in cap. vnico de cle. non residen. in* 6. Ricard. de Mediauilla vti vides tenet, quod non licet facere pactum pro anniuersario faciendo & celebrando, sed si ex deuotione detur, quod Ecclesia tenetur celebrare. Innocen. *in cap. quoniam enormis, ne prælat. vic. suas,* dicit quod non solum licet, verum etiam est meritorium aliquos reditus constituere in Ecclesia, vt ibi fiat anniuersarium pro aliquo, sed hoc constitui non potest per donatorem, quia non licet ei facere pactum super spiritualibus, nec licet ei conditiones spirituales apponere, sed tantum temporales, vt in redemptionem captiuorum, 12. *qu.* 2. *cap. aurum,* sed bene potest constitui per eos, qui habent anniuersarium facere *extra de praben. c. significatum.* Hostien. *d. c. quoniam,* tenet quod potest imponi tale onus reditibus, sed dicit tutius fore relinquere sic. relinquo tali Ecclesiæ annuatim decem libras super tali possessione diuidendas inter eos, qui meo interfuerint anniuersario, & rogo vti fiat omni anno, refert Angel. *in summa in verbo simonia,* 3. *vers.* vtrum liceat dare pecuniam pro annniuersario.

Item prælatus, qui habet ratione sui officii, aut dignitatis facultatem excommunicatum absoluendi,
† non potest aliquid exigere pro absolutione ab ex- 18
communicatione, tãquam in precium absolutionis, quia hoc esset simonia, *in summa const. qu.* 25. S. Thom. *secunda secundæ. q. c.* sed quasi pœna culpæ præcedentis, pro qua fuit excommunicatus. Hostien. *in summa de excess. prælat. versic. quid si petitur.* Innocent. *extra eo c. ad aures,* & idem est intelligendum de suspensione, & interdicto. nam si daretur aliquid pro precio absolutionis sententiæ restitutionis, simonia esset ex parte vtriusque. 1. *q.* 1. *nullus extra eo. c. nemo,* si quidem essent iniustæ sententię, & aliquid pro absolutione daretur. Hugo *not.* 16. *q.* 7. *ca. decimas,* aliquid dare ex parte dantis non esset commissa simonia eo quia Dominus nullum ius acquirit, sed datur acquisitũ sine vexatione retineat. *argum.* 1 *quæst.* 3. *capit. quæsitum,* concordat Hostien. an aliquid dare liceat pro baptismo,

Alber. *in dictinario in verbo Baptismus. 3. §. 3. & in summa constit. qu. 16.*

Et simoniacus est large sumpto vocabulo simoniæ, qui vendit officium claudendi ostia, pulsandi campanas, & similia sicut talia officia sunt spiritualia largo modo, si tamen datum sit alicui tale officium gratis, & consuetudo sit loci, quod possit ponere alium loco sui, & locare, & vendere ad vitam ipsius dantis, non esset simonia, secundum Rodon. sed tu
19 aduerte quod 1. *q.* 3. *c.* 1. † dicit quod non est sacri muneris claudere ostia Ecclesiæ, sed tantum sibi annexum, aut vnitum. & dicit glo. ibi quod simonia, tunc est emere aliquam administrationem, vel officium Ecclesiæ, quando est annexum alicui spirituali, aut consueuit per clericum exerceri solum & non per alium non clericum; & sic tene quod sit simonia vendere officium, secus vendere reditus. Et de istis officiis ecclesiasticis potest dici secūdum distinctionem, superius factam per doctrinam. Abb & aliorum, de qua posuimus su ra *in quæst. incipien. de collationibus beneficiorum*, quod si quidem officium habeat in se administrationem tantummodo temporalem, quod in eo non sit aliquo modo considerabile simoniæ vitium, prout in beneficiis temporalem tantummodo ordinem habentibus. ponit exemplum. Abb. *in c. extirpandæ. §. qui vero de praben. de hospitalibus & similibus*, secus sit si officium, potestas, aut dignitas habeat in se administrationem, & exercitium spiritualis iurisdictionis, & administrationis, quale esset absoluere, confiteri sacerdoti, & prælato, seu iudici à sententia excommunicationis, & similium, quia sicut in beneficiis, in officiis quoque ad similitudinem beneficiorum, tam mentaliter quam alias committitur simonia, veluti si absoluat sacerdos à peccatis, iudex à sententia excommunicationis, prælatus à casibus sibi concessis, intendendo animum principaliter ad lucrum, & ad aliquod assequendum temporale pro huiusmodi, aliter non facturus, quia mentaliter simoniam faceret; vti late *in supra allegata quæstione, in versic. idem quoque per totum.*

SVMMARIVM.

1. *Quid sit ius sepulturæ.*
Quæ ecclesiæ habeant de iure communi sepulchrum.
Nil exigitur pro sepultura sine simonia.
Quid sit sepultura.
Ratio quare catholici requiescant in cimiteriis.
2. *Cimiterium sacrum & benedictum.*
Sepultura non venditur sine simonia.
Ager efficitur religiosus, in quo de consensu domini mortuus sepelitur.
3. *Hodie efficitur religiosus locus auctoritate Papæ; non immissione cadaueris.*
Abraam emit speluncam duplicem ab Ephron.
4. *Vendi non potest sepultura cimiteriata.*
Abraam emit terram non consecratam.
5. *Sepultura accipitur pro tumba marmorea, & si sit non sacrata venditur siue simonia.*
In spelunca duplici Ephron fuit sepultus Adam & Eua.
6. *Pluribus modis accipitur sepultura.*
Terra ad sepeliendum deputanda, venditur sine simonia.
Sepultura accipitur pro officio quod impenditur sepeliendis, & tunc si venditur est simonia.
7. *Clerici, qui non tenentur ad tale officium, possunt accipere precium sine simonia.*
Clerici non tenentur facere officium de suo.
Non est simonia, si clerici faciunt pactum de reportando lectum defuncti.
8. *Casus, in quibus res ecclesiæ alienantur.*
9. *Res Ecclesiæ, quæ seruando seruari non possunt, alienantur sine solennitate.*
Alienatio importat venditionem, permutationem, donationem, & perpetuam emphyteosim.
10. *Simonia regulariter perpetratur circa illa, quæ de sui natura sunt incontractabilia.*
Petrus damnauit simoniam in ipsius radice.
Venditio repugnat origini rerum spiritualium.
Sacræ res æstimationem non recipiunt.
11. *Quæ præcipiuntur à iure, licite etiam in spiritualibus deducuntur in pactum.*
12. *Semel extincta actio, amplius non reuiuiscit.*
Mystici poculi forma de ecclesia non exit.
13. *Nulla compensatione est peccandum.*
Recipiens rem ecclesiæ vltra modos à iure approbatos, nullum ius acquirit in ea.
14. *Simonia non solum committitur in spiritualibus, sed & in annexis.*

De Simonia mentali in annexis spiritualibus participatiuo modo. Cap. XXX.

Modo est videndum de annexis spiritualibus participatiuo modo, i. e quæ sunt annexa spiritualibus occasione participationis, consecrationis, aut benedictionis, puta de iure sepulturæ, vasibus, calicibus, vestibus, crucibus, candelabris, & paramentis sacris altarium, & Ecclesiæ; an in illis committi vel considerari possit simonia aliquo modo, & circa ius sepulturæ, † quod est ius competens Ecclesiæ ad 1
aliquos sepeliendos in cimiterio suo proueniens auctoritate Papæ, *cap. ecclesias* 12. *q.* 1. competit enim Ecclesiis parochialibus, & aliis quibus de iure vel priuilegio concessum est, non autem aliis. Innocen *extra eo. cap.* 1. & de iure funerandi, quod est de iure parochiali, per text. & doctores *cap. ex parte, de sepult.* & quæ ecclesiæ de iure communi habeant sepulchrum, vel ius funerandi, per doct. late *in capitulo si æternitatem, extra eo.* late per Abb. *in rubrica.*

Et videtur quod indubitanter possit committi simonia, est text. apertus *in cap. non satis de simonia*, vbi habetur, quod nihil potest exigi pro sepult ra, sine commisso simoniæ & *c. seq.* id quod ex eo confirmatur, quia sepultura, attenta eius diffinitione, vel descriptione est locus concauus in quo in Ecclesiastico cimiterio corpus catholici requiescit, vti per Abb. *in rubrica de sepult.* & per iura quæ *ibi* allegat, vbi dicit etiam quod ratio est quare factum fuit, vt catholici requiescant, & sepeliantur in cimiteriis Ecclesiarum, quia ratione consecrationis loci, corpora defunctorum non possunt ibi ita vexari à spiritibus immundis, sicut in aliis locis, quo casu sepultura † ex quo est in 2
cimiterio, quod est sacrum aut benedictum, participat de consecratione, & de sacro: Vnde non videtur posse sine simonia *l. quæ religiosis. ff. de rei vend.* not. Abb. per illum text. *in c. abolendæ, de sepulturis.* est text. *in cap. præcipiendum.* 13. *quæst.* 1. vbi dicitur, quod pro sepeliendis mortuis nihil exigatur, not. *in cap. dictum.* 1. *quæst.* 1. & omnis locus, fundus, & ager in quo de consensu domini sit aliquis mortuus sepultus, effectus est religiosus: vnde vendi non potest, nisi contra iuris dispositionem quæ prohibet vendi & obligari. *l.* 2. *Cod. de reli-*

de religio. & sumpti. §. *religiosum, institut. de rer. diuisione.* Verum quotidie videmus seruari contrarium, quia fundus, ager, & vinea, hortus, vel campus, in quo nedum vnus, sed multitudo fuit sepulta, prout euenit tempore pestis, vbi homines & familiæ commorantur extra vrbem, & in agris, fugiendo commerciũ & conuersationem, timentes de contagione, non obstante tali sepultura, quotidie venduntur, obligantur, permutantur, & locantur passim nemine illis ob talem religionem & sacrum accipere, conducere, emere, & permutare recusante. Quod dic, vel quod corpora ibidem sepultura amota, & asportata fuerunt, vti euenit cessante tempore pestis, quando corpora in agris & campis sepulta ad vrbem, & ad sepulchra & monumenta reportantur, quia non sepulta, sed depositata videntur quousque contagio & morbus cesset, quo casu desinit esse religio in loco, eo amoto, quod locum religiosum faciebat. *l. sacra.* § *illud ff. de rer. diu. glo. instit. eo.* § *sacra in ver. sacer. manet*, vbi dicit quod locus desinit esse religiosus, si captus sit ab hostibus, & si amoueantur ab eo res, quæ illum religiosum vel sacrum reddebant. vel melius secundum
3 Abb. *in c. abolendæ de sepulturis*, † quod non per immissionem cadaueris in locum descendit religio & sacrum, sed tunc intelligitur religiosus & sacer, quando est Pontificis aut Episcopi authoritate effectus religiosus & sacer, vt ibi per eum *ca. de synodochiis, & cap. ad hæc, de religios. domib.* & locus religiosus nõ potest vendi. Archiep. Flor. *in secunda parte suæ summæ tit. 1. cap. 5.* §. *22. per text. in ca. quæst. 13. q. 2.* nec potest locus religiosus ad humanos vsus transferri, *cap. ad hæc extra de relig. domib. c. nulli. 12. q. 2.* & quod per immissionem corporis sepulti locus fit sacer, est de iure ciuili non de iure canonico quod requirit authoritatem Papæ vel Episcopi.

In contrarium videtur text. *in c. aurum. 12. q. 2.* vbi apparet quod sepultura venditur, & vendi potest licite. item facit contra, quod habetur per Archiep. Floren. vbi supra, qui tenet quod sepultura sit venalis. per text. *in ca. quæsta est. 13. qu. 2.* vbi apparet quod Abraam ab Ephron emit speluncam duplicem in sepulturã pro Sara vxore sua, quod legitur *lib. 22.* Gen. per S. Thom. *qu. ca. de simonia, vers. ad quartum.* sed dic quod quandoque sepultura, accipitur pro ipsa terra
4 in qua defunctus sepelitur, † & tunc si est cimiteriata, & de cimiterio aut alias quomodolibet consecrata, vendi non potest tanquam quod sacrum & spirituale, in quibus terminis loquitur tex. *in cap. non satis, de simonia,* & not. per Abb. *in c. 1. & c. abolendæ, per illum text. de sepultur.* & si apud Ecclesiam erant plura cimiteria, & taxetur pro quanta pecunia, quis ponatur in tali, & quanta si ponatur in tali, dicit Hostien. *in summa.* §. *3. & in summa constit. quæst. 32. & seq. quod est simonia, extra cap. audiuimus, & cap sicut, & eodem modo si cum pecunia crux spiritualis portatur ad funus, dict. cap. audiuimus de simonia,* secus erit, si erit nõ cimiteriata, vel non cõsecrata, sed terra communis, quo casu licite vendi potest, vti licuit Abraam terram non consecratã emere ad vsum sepulturæ; & vt in ea institueretur sepultura; sicuti etiam nũc licet emere aliquem agrum communem ad instituendum ibi cimiterium, aut Eccle-
5 siam S. Thom. *qu. cap. de simonia, vers. ad quartum*, † alio modo etiam accipitur sepultura pro tumba marmorea, & lapidea, & ista si quidem sit pura, si quidem in illa aliquis sepultus non sit. *l. 2.* §. *purus. ff. de religio,* &c. quia tunc non est quid spirituale potest vendi: si vero sit non pura, per sepultum ibidem corpus & cadauer, locus videtur effectus religiosus, per ea quæ supra diximus: vnde vendi non potest secundum Archiepisc. Floren. *præallegato loco,* quamuis Abb. *in dict. cap. abolendæ*, videatur tenere contrarium, quod videlicet locus non sit factus religiosus, nisi fuerit authoritate Pontificis vel Episcopi consecratus, benedictus, vel alias religiosus factus. nec sufficit hodie nobis sola immissio cadaueris, & corporis mortui ad efficiendum illum religiosum prout antiquitus de iure ciuili, vt per iura superius adducta; id quod etiam nõ seruabatur tempore Abraam, qui emit speluncam duplicem ab Ephron, in qua fuerant sepulti Adam & Eua primi nostri parentes, dicit glo. *in cap. postquam pretio 13. qu. 2.* quam emere non potuisset nec debuisset, si fuisset religiosa vel consecrata; sed eam emit vti terram communem, & non consecratam, vt per Ricard. de Mediau. *25. artic. 3.* & S. Thom. *de simonia, ibidem circa finem.* Vnde dato etiam quod in tumba aliquando quis sit sepultus, & non sit pura, non per hoc de iure nostro hodierno est intelligendum, quod sit effecta religiosa, & quod non possit vendi, vt per Abb. *dicto loco.*

† Alio modo potest capi sepultura, videlicet pro terra ad sepulturam, & ad sepeliendum deputanda nondum consecrata, quæ tunc est venalis absque suspicione simoniæ, quo casu loquitur text. *in ca. aurum 12. qu. 2.* Item accipitur sepultura pro officio ecclesiastico, quod impenditur sepeliendis, & quia illud est spirituale, non venditur, est text. *in ca. non satis de simonia, cap. præcipiendum. 13. qu. 2.* si quidem clerici tenentur ad illud ratione officii, secus est si non tenentur, quo casu possunt accipere precium, quia non tenentur facere de suo, *ca. charitatem 12. q. 2. c. cum ex officii, de præscriptio.* glo. est elegans & magistralis quæ istam distinctionem facit *in c. penult. de simonia*, & iuxta istam distinctionem debemus conciliare primo & secundo loco in vtramque partem deducta. Vnde si sacerdos officium Ecclesiasticum sepeliendis, aut sepulturam, aut locum in cimiterio, vel alias religiosum & sacrum impendit, animo pecuniam, aut quid temporale propterea assequendi, quod ratione officii vel beneficii impendere, vel exhibere tenetur, illo adepto prout supra dictum fuit de celebratione missarum, & horarum diuinarum & officii Ecclesiastici, & diuini, quæ non debent fieri intuitu precii aut mercedis, ac prout de Canonico, qui vadit ad horas pro habendis distributionibus, simoniam in animo & mente contrahunt, & simoniacus mentalis ille est effectus, *cap. non satis, & capitulo in Ecclesia de simonia cap. in Ecclesiastico. 13 quæst. 2. glo. in ca abolendæ, de sepultur. & alis iuribus in præcedentibus allegatis.* † Secus erit si non tenētur ratione officii, vel beneficii, quia licitum est eis precium inde accipere, quia de suo facere non tenentur, *cap. charitatem præallegato*, dummodo tamen non ex pacto, quia tunc esset simonia, vti per Hostien. *dict. cap. non satis, & cap. in tantum de simonia,* & piæ ac laudabiles consuetudines seruari debent. Gofred. & Hostien. *extra eo. ad nostram, & cap. cum in Ecclesia,* idem Hostien. *in summa constitut.* § *3. versic. quid de his, in summa constitut.* §. *34.* quod si clerici consueuerunt habere pannos, lectum & huiusmodi, morientis ante portationem faciunt pactum de redeundo talia, quia temporalia sunt, quod non est simonia, sed si nollent corpus sepelire nisi fiat eis cautio de reddendo talia, simonia est, sed in talibus

priu

prius sepeliatur corpus, deinde agatur contra hæredes, vel detentores. Vide quæ dicit Alberic. *in l. seruo alieno. § ineptas, verf. quid si. ff. de leg.* 1. & si fiat pactum de sepeliendo, in loco vbi de iure, alias sepeliri licebat, id pactum inducit simoniam, per Fel. *in c. ad audientiam, el 2. de rescrip. in ver. exprimere quod inest,* non inducit simoniam *num. 9.* Et dic de sepultura & huiusmodi prout supra in præcedentibus fuit dictum in spiritualibus annexis de officiante & ministrante sacra & diuina officia, & mysteria, secundum distinctionem superius factam an teneatur videlicet, vel habeat sumptus sufficientes, an diues sit sacerdos, vel alias in omnibus vt *ibidem,* & an ex pacto, conuentione, vel alias. vide quæ dicimus infra suo loco in reali.

Item circa vasa sacra, vestes, cruces, candelabra, paramenta, & ornamenta, in quibus & cum quibus spiritualia ministrantur, quæ pari modo dicuntur annexa propter consecrationem, seu benedictionem in illis & de illis factam, quando fuerunt deputata ad vsum & ministerium sacrorum, nõ videtur quod possit committi circa illa simonia aliqua, cum non obstante quod sint consecrata, benedicta, & deputata ad ministerium & vsum diuinorum, quotidie authoritate & permissione legum, canonum & Ecclesiæ constitutionum necessitatibus vrgentibus & ex causis venduntur, obligantur, hypothecantur, & pro debitis non solutis dantur, & alienantur pro subuentione, per text. *in authent. hoc ius porrectum. Cod. de sacrosanct. eccles.* vbi causa existente & necessitate Imperator dat formam alienandi mobilia & stabilia pro subueniendo necessitatibus, & ibi gloss. *in versic. inscribatur,*

8 † enumerat sex causas, pro quibus res Ecclesiæ alienantur, primo cum debitum vrget, secundo in perpetuam emphyteosim, tertio cum alia Ecclesia permutando, quarto cum principe, quinto in redemptionem captiuorum, sexto vt superflua vasa, &c. tex. est apertus *in cap aurum. 12. quæst. 2.* vbi ex quinq; causis, non obstante cõsecratione, vasa sacra alienari permittitur, immo præcipitur increpando sacerdotibus, si non faciant, vel si in non faciendo negligentes fuerint pro alimonia pauperum, pro redemptione captiuorum, pro loco religioso ædificando, & pro cimiteriis amplificandis & sepulturis mortuorum extruendis, & hoc primo debet fieri de auro si existat, & argento quod non consistat in vasibus diuinis, misteriis, & officiis deputatis, si vero sint vasa diuinis officiis deputata, non consecrata, primo sunt largienda; deinde etiam ea quæ sunt consecrata in pios vsus sunt conuertenda, & alienantur in eadem forma & figura sicut altare, & Ecclesiæ: si vero laicis sint alienanda, præmissa prius oratione ad Dominum, confringuntur, & confracta, & conflata dantur, vt *ibidem in text. & gloss.* & per Sanct. Thom. *secunda secundæ. quæst. ca. de simonia, versic. ad quartum.* Ricard. de Mediauil. 25. *artic. 3. circa finem,* & quatuor casus in quibus res Ecclesiæ alienari possunt ponuntur per gloss. *in cap. 1. & 2. quæst. 2.* causa necessitatis, pietatis, vtilitatis, incommoditatis, vt ibi dicit, & etiam aliæ causæ possunt assignari, sed ad istas quatuor omnes canones possunt

9 reduci, † res tamen Ecclesiæ, quæ seruando seruari non possunt citra aliquam solennitatem alienantur. & de forma solennitatum in alienatione huiusmodi rerum ibi vide, quæ pulchre, & magistraliter loquitur.

Quod si contractus alienationis in huiusmodi cadere potest, qui ex sui natura importat venditionem, permutationem, donationem, & in emphyteosim perpetuam locationem, *cap nulli liceat, & ibi glo. in vers. extra de reb. Ecclesiæ alie.* per quod apparet quod sunt quouis modo contractabilia, non videtur circa illa simoniæ mentalis, aut alterius commissum considerabile, † quæ regulariter perpetratur, circa eã quæ de 10
sui natura non sunt contractabilia, immo contractari prohibita, & quæ sunt inæstimabilia, & nullo precio compensari possunt, vti dicitur de sapientia, *Prouerb. 3.* Preciosior est cunctis opibus, & omnia quæ desiderantur non valent comparari. Vnde Petrus in ipsa sui radice simoniacam prauitatem condemnans, dixit Simoni mago, Pecunia tua tecum sit in perditionem, quoniam donum Dei pecunia possideri æstimasti, *cap. cum liqueat. 1. qu. 1.* & quæ ista ratione non possunt esse debita venditionis & emptionis, cum prælatus in eis non sit Dominus, sed dispensator. secundo quia venditio repugnat origini rerum spiritualium, quæ ex gratia voluntate Dei perueniunt, *Matth.* 10. Gratis accepistis, gratis date. & ideo aliquis emendo aut vendendo res spirituales irreuerentiam exhibet Deo & rebus diuinis, propter quod peccat, Sanctus Thom. *secunda secundæ. quæst. c. de simonia, vers. ad primum.* & sacræ res & spirituales, quæ æstimationem non recipiunt, non venduntur, *ca. de iure extra de iure patr. gloss. in cap. 2. de reliq. & vener. sanctorum,* nec spiritualibus annexa, *cap. querelam de simonia, text. est in cap. Saluator. 1. quæst. 3. vbi,* quis igitur res Ecclesiasticas, & Dei dona, quæ à Deo fidelibus, & fidelibus Deo donantur quæque ab eodem gratis accipiuntur; & ideo gratis dari debent, & qui propter sua lucra vendit aut emit, cum eodem Simone donum Dei pecunia possidere existimat, ideo qui eas non ad hoc, ad quod instituta sunt, sed ad propria lucra largitur aut adipiscitur simoniacus est. facit etiam contra diffinitio simoniæ, per quam apparet quod desiderare, emergere, vel vendere spiritualia, & spiritualibus annexa simoniacum est, quia vasa huiusmodi etiam consecrata canonum dispositione permittente venduntur vel distrahuntur in illorum distractione aut alienatione, non videtur simonia committi, quæ non committitur nisi circa illa, quæ sunt prohibita distrahi à canonibus constitutionibus Ecclesiæ & lege diuina, nec est simonia isto casu, † quia illa quæ præci- 11
piuntur à iure licite etiam in spiritualibus deducuntur in pactum, *cap. significasti de elect. & 18. qu. 2. cap. Eleuterius,* gloss. elegans *in cap. ad audientiam el. 2. de rescript.* Sed res est intelligenda sano modo, & prout intelligi debet quod illorum consecratio vendi non debet, sed pro necessitate Ecclesiæ & pauperum, & in casibus de quibus supra à iure permissis & expressis, causis existentibus, materia illorum vendi potest, dummodo præmissa oratione prius confringantur, quia post confractionem, non intelliguntur esse sacra, sed purum metallum. Vnde si ex eadem materia similia vasa de nouo integrarentur, aut fierent, iterum de nouo indigerent consecrari, licet videatur contrarium, prout in simili videtur de Ecclesia patronata destructa, quę si ex eadem materia reficiatur, aut restauretur, eadem esse videtur & idem videtur remanere patronus, vt per adducta late per gloss. *in capitul. quoniam in quibusdam, de iure patronatus in verbo fundatores,* sed dic, vt per gloss. *ibi,* quæ id non tenet, quia eadem non esse videtur, sed alia fundata, nec primus patronus remanet, sed reædificans aut restaurans efficitur patronus, † quia semel extincta a- 12
ctio,

ctio, &c. vt ibi per eam, & ita intelligi debent primo loco deducta, secundum quæ dicebamus, vasa sacra, vestes & paramenta huiusmodi vendi posse, per Sanctum Thom. *secunda secundæ de simonia. qu. ca. §. ad quartum*, quia intelligi debent, dummodo sint confracta, & conflata quando venduntur laicis personis, quia mistici poculi forma de Ecclesia exire non debet, secus erit si Ecclesiæ vendantur, cui in eademmet forma & materia absque aliqua confractione, & conflatione, sed consecrata vendi possunt. text. est & ibi gl. *in præallegato cap. aurum. 12. q. 2. & 0. q. 2. §. hoc ius porrectum.* Ioan. de Sylu. *in tract. de beneficio prima parte q. 7. col. 12. vers. item vasa*, & si laici vellent illa non confracta, aut conflata, sed integra & consecrata, est dicendum quod dari non debeant, prout dicit Archid *in c. aurum præallegato*, quod si hostis velit occidere captiuos nisi sibi dentur vasa sacra in eademmet forma secundum eum ibi dari non debent, quia nunquam
13 sunt facienda mala pro bono: † & nulla compensatione boni est peccandum, argum. 14. *dist. quod ait* 22. *q. 1. primum.* & alia, quæ *ibi* adducit, quia debet seruari forma à lege tradita, & recipiens rem Ecclesiæ vltra modos à iure approbatos, nullo modo ius in ea acquiritur per accipientem per text. *in l. iubemus, la prima. C. de sacrosanct. eccles. not.* Abb. *in c. Episcopo de reb. Eccles. nõ alienan. secundo not.* Vnde est dicendum quod si vti spiritualia & vti quid spirituale, & sacrum desiderentur, expectentur, dentur, aut vendantur, non confracta, neque conflata vel in massam, & materiam non redacta ab aliquo, qui det, vel faciat aliquid intuitu, & spe illa assequendi figurato casu simoniæ mentalis, puta; quia donat Ecclesiæ campum, hortum, vel quid faciat animo, & mente deprauata, vasa sacra consequendi, aut similia, quod propter consecrationem, benedictionem, & spiritualitatem in eis existentem, quod simoniam mentalem committat, vt late superius in si ilibus dictum fuit; † quia simonia com- 14
mittitur non solum in spiritualibus, sed & in annexis spiritualibus, ex diffinitione simoniæ, per Abb. *in cap. nemo de simonia, in cap. consulere. eod.* Ricard. de Mediauil. *distinct. 25. artic. 3. §. 3. quæritur per totum*, vbi quæstionem facit de annex. spiritualibus. & an in eis committatur simonia, *cap. propterea de transact.* Abb. *in c. veniens de test. 2. not.*

DE CONVENTIONALI SIMONIA.

SECVNDA PARS.

SVMMARIVM.

1. *Conuentionalis simonia à conuentione est appellata,*
2. *Conuentionalis simoniæ non est tradita diffinitio.*
3. *Conuentionalis est duplex.*
4. *Diffinitio simoniæ conuentionalis.*
5. *Non est vera simonia nisi vbi concurrit exactio.*
6. *Non valet pactum per quod beneficium ecclesiasticum resignari debet.*
7. *Pecunia nomen est generale.*
8. *Simoniacus ex quo est communicatus, spoliatus non restituitur.*
9. *Simoniacus non iuuatur beneficio regulæ triennalis.*
10. *Ita est simoniacus ille, qui promittit, sicut ille qui dat.*
11. *Promissio & datio parificantur.*
12. *Solum pactum facit simoniam.*
13. *Ex sola promissione simonia committitur.*
14. *Pro temporali obsequio promittere beneficium ecclesiasticum, est simonia.*
15. *Simonia conuentionalis non incurrit pœnas extrauagan. cum detestabile.*
16. *Simonia conuentionalis est frequentior.*
   Et plura dicuntur quam fiant.
17. *Leuiora delicta propter frequentiam magis puniuntur.*
18. *Faciliores redduntur ad occidendas vxores, quam matres.*
19. *Frequentior est simonia conuentionalis quam realis.*

De diffinitione Simoniæ conuentionalis, & an super spiritualibus fieri possint conuentiones.
Cap. I.

His dictis de mentali, quia non semper mente & animo solo committitur simoniæ vitium, sed aliquando, immo vt plurimum proceditur ad actus exteriores pactionum & conuentionum in illa, vnde illa nascitur simonia, quæ conuentionalis appellatur: deueniemus ad secundam partem, & de cõuentionali dicemus, † quę à conuentione, seu pactio- 1
ne desuper facta nomen sortita, conuentionalis est
appellata, † de qua non esse traditam diffinitionem, 2
aut descriptionem ab aliquo magistrorum dicit Hostien. quem refert Arch. 1. q. 1. *in summa*, & secundum eum potest diffiniri vel describi, vt sit spiritualium, vel annexorum spiritualibus præcedente pacto promissionis, cõditionis, modi, seruitii, precii, aut cuiuslibet temporalitatis receptio, seu donatio. Sed hæc est diffinitio Hugo. secundum Geminianum *ibi in prima gl.* sequitur Abb. *in ca. nemo, de simonia*, de qua dicit notari *in cap. quæst. eo.* tamen ipse dat aliam diffinitionem quod est rei spiritualis vel spiritualibus annexio, cum aliqua temporali facta commutatio vel promissio de dando aliquid temporale pro spirituali vel spiritualibus annexum, quam descriptionem seu diffinitionem probari dicunt per text. *in c. quam pio, & aliis allegatis* per eundem Arch. & Gemin. *ibi.* † Et conuentio- 3
nalis est duplex, vt video, quia per Doctores alia dicitur realis, alia conuentionalis, vt per Cassador. *decis. quinta, de constit.* intelligendo conuentionalem, non prout diffinitio superius tradita ostẽdit, sed in stricta significatione, quando videlicet fuit inter aliquos facta conuentio simoniaca tantum, nulla sequuta aut accedente traditione rei, & temporalis datione: de qua *in cap. cum pridem, ca. pactiones, de pactis, cap. super eo, ibi. da-*

ibi, dato, retento, seu promisso, extra de transact. melior text. *in cap. cum essent de simonia. cap. fin. de pact. cap. quampio. 1. quæst. 2. cap. præter ea de transact. cap. tua nos de simonia, cap. vnico vt ecclesiast. benefic. sine diminut.* in quibus iuribus nuda facta apparet promissio & conuentio, nulla datione & traditione vestita. & diffinitur per Archid. *c. quicunque. 1. quæst. 1.* vt sit pactio temporalium propter spiritualia danda aut accipienda, breuius potest diffi-
4 niri. † Conuentionalis simonia; est cõuentio de dando quid temporale pro spirituali, aut illis annexum. Et hæc ad peripateticas regulas reducitur, cum ex genere & differentiis constet. nam promissio ei vt genus inest. *l. sponsio. ff. de verb. signif. l. 1. C. de vsu.* quatenus vero subiungitur de dando est ad differentiam aliarum specierum simoniæ, ita proceditur per regu. doctor. *in l. 1. ff. de test. & §. 1. instit. de tuto.* realis vero, interueniente, & sequuta traditione, & re data. *cap. veniens, cap. de hoc de simonia*, quam Fel. veram appellat simoniam,
5 quando *in cap. tua nos in glos. fin. de simonia* dicit, † quod non est vera simonia, nisi vbi cõcurrit exactio, & Cassadorus *dicto loco*, secundum antiquorum & modernorum doctorum opinionem disputat, an extrauagans detestabile *in titulo de simonia*, quatenus inducit pœnam priuationis ipso facto, loquatur & locum habeat in simonia reali, vel in conuentionali, de qua conuentionali dicit loqui text *in dict. cap. cum pridem,*
6 *& cap. pactionis*, † vbi non valet pactum vel conuentio, per quod beneficium ecclesiasticum pecunia resignari debet & in casu isto intellige pecuniam pro omni re
7 temporali. † quia pecuniæ nomen est generale, *c. tantum, 1. q. 3.* & omne, quod habent homines pecunia est *1. q. 3. totum*, sequitur idem Cassador. *decis. prima de simo-*
8 *nia*, vbi dicit, † quod simoniacus in reali simonia ex quo est ipso iure excommunicatus, spoliatus non restituitur obstante exceptione excommunicationis.
9 subiungit etiam Cassador. † quod simoniacus non iuuatur beneficio regulæ triennalis possessoris, quia non euitat sequestrum, quia iste casus simoniæ excipitur in regula, id attestatur & sequitur pulchre Ludou. Gomes. *in regula de triennali, q. 12. per totum*, vbi disputat, an regula, quæ excipit simoniacum ingressum, intelligatur de conuentionali aut actuali, qui est & realis, aut de mentali simoniaco, vbi dicit in versic. sed hoc, quod hoc ita procedit in simoniaco conuentio-
10 nali, sicut in reali, † quia ita est simoniacus, qui promittit, sicuti est ille, qui dat, per illud quod dicit Bald. qui ita iudicatum fuisse dicit Florentiæ *in c. 1. de testibus, in 6.* vbi Petr. de Ancharano, & Philippus Francus *col. prima per text. in l. 1. & l. generaliter. §. 1. ff. de calumnia.* sequitur Decius *in ca. veniens in glos. 1. de test.* & Roman. *in singulari 327.* sequitur Rebuffus *in practica in titulo de si-*
11 *monia in resignatione versic. & quouis*, † cum promissio & datio parificentur non solum in materia spirituali, sed etiam in profana, per text. *in l. fin. Cod. ad l. falc.* & alios quos *ibi* d. Ludou. adducit. sequitur Abb. *in cap. eos. 1.*
12 *quæst. 1. num. 4.* † vbi dicit quod solum pactum facit simoniam. est text. apertus *in cap. 2. de confessis*, vbi canonicus Bethlem, qui pro præstando alterius electioni consensu obligationem receperat quingentorum saracenorum per solam receptionem promissionis iu-
13 dicatur simoniacus, vbi gloss. not. † simoniam committi ex sola promissione, licet res promissa non tradatur. Idem Abb. *in cap. veniens de simonia*, facit rubrica tituli de simonia, per illa verba vel promittatur, per quæ induci videtur simonia, quæ ex sola promissione committitur, & sic conuentionalis, non autem realis, quæ complectitur, & comprehenditur per verba antecedentia, videlicet ne quid pro spiritualibus exigatur & sumat. Abb *in c. cum essent de simonia in principio*, † vbi 14
dicit quod simoniacum est pro temporali obsequio promittere beneficium ecclesiasticum. idem Abb. *in 2. not.* & adeo parificantur in materia simoniæ datio, & promissio, quod sicuti tenetur restituere beneficiũ. qui illud per simoniam realem acquisiuit, ita ille pari modo ad restitutionem tenetur, qui per solam promissionem de dando, illud consequutus fuit. Abb. & Fel. *in cap. præallegato, tua nos, de simonia.* idem Abb. *in c. cum ad nostram, de elect. in 3. not.* sequitur idem Ludou. Gomes. *in dict. regula. quæst. 12. vers. quid dicendum.* idem videtur tenere Abb. *in cap. veniens in primo not. per illum text. de simonia*, vbi not. ex illo text. committi simoniam, ex sola conuentione dandi spirituale pro temporali, spirituali recepto, licet non fuerit datum temporale promissum. Vnde cum sit duplex de vnaquaque singillatim dicemus pro maiori intelligentia & dilucidatione materiæ. Et cum prius in tali simonia fiat conuentio, quam rei conuentæ & promissæ traditio sequatur, non aliter attento quod sit minor, quã realis, vt per d. Ludouicum *præallegata regula, quæst. 12. versic. sed quod ista regula*, vbi minorem conuentionalem appellat istam, & dicit expresse Cassador. *dict. decis. 5.* vbi disputat, & tenet per modernos, & antiquiores, † quod ista non incurrat priuationem ipso facto, 15
& pœnas *extrauag. cum detestabile, de simonia*, quas incurrit realis, quando dicit extrauagantem habere locum in reali simonia, non in conuentionali. ad conuentionalem primo deueniemus, ordinem illum in sequentes, vt de quo primo sit actum, de illo primo dicatur, licet etiam & ea ratione de illa primo sit dicendum,
† quia est frequentior ista simonia conuentionalis 16
quam sit realis, & frequentius inter homines fiat & committatur, cum facilius, & frequentius fiant promissiones & pacta, quam fiant & sequantur dationes, & adimplementa pactorum & conuentionum, vt experientia docet; quia plura dicuntur, quam fiant & perficiantur. *l. Titia, de verb. oblig. l. sciendum. ff. de adil. edicto.* † & propter frequentiam delicta licet leuiora ali- 17
quando magis puniuntur; & frequentia delicti minoris, sæpe maiori delicto præponderat *cap. tres autem, circa fin. versic. quid autem, de pœnit. dist. 1.* & quod delictum magis frequentatum, magis debet puniri, est text. *in c. admonere. 33. quæst. 2.* vbi plus punitur interficiens vxorem, quam matrem, licet plus peccet, quia matrem interficiat; id quod est factum propter frequentiam,
† quia cum homines procliuiores, faciliores, & fre- 18
quentiores redduntur ad occidendas vxores suas quã matres, merito oportuit illi frequentiæ grauioribus pœnis succurrere, vt per glos. *ibi in ver. existentes.* & facit text. *in l. 3. cap. de Episc. aud.* sequitur Ludou *præallegato loco*, vbi disputat, an regula, quæ excludit simoniacum, intelligat de simoniaco conuentionali, † qui est 19
frequentior, quam realis, vbi vide. *quæst. 12.* quia attenta frequentia delicti magis quam realis debet puniri, vt ibi per eum, & illum comprehendi debere à regula, potius quam realem.

SVMMARIVM.

1. *Requiritur auctoritas Episcopi, vt conuentio facta super spiritualibus sit perpetua.*
2. *Quæ à lege præcipiuntur, licite deducuntur in pactum.*
3. *In pœnalibus non fit extensio.*

4. *Quæ*

4. *Quæ sunt nulla, nullum producunt effectum.*
5. *Quis non incidit in pœnam illius, quod gessit, si gestum non tenet.*
6. *Mentalis Simonia non committitur, nisi opere sequuto.*
7. *Iurans permutare beneficium, compelli potest ad præstandum iuramentum.*
8. *Statutum comprehendit casum efficacem.*
9. *Pacta possunt fieri super procurationibus.*
10. *Procuratio est annexa visitationi.*
11. *Quid sit visitare.*
12. *Procuratio remitti non potest.*
13. *Quæ interueniunt in visitatione.*
14. *In beneficialibus fiunt licite pacta pro recedendo à lite.*
15. *Multi effectus, quos operatur partium conuentio.*

De eadem materia. Cap. II.

ET primum non videtur esse prohibitum, pacta, conuentiones, conditiones, & huiusmodi fieri super spiritualibus, neque si fiant, quod inducant simoniam conuentionalem, aut aliam; quia immo videtur de contrario, quod pacta, transactiones, & conuentiones in spiritualibus sint licitæ ex dispositione iurium canon. sine simonia aliqua passim fiant & fieri non prohibeantur. *cap. fi.* 10. *q.* 3. vbi Papa approbat promissionem Episcopi factam de non petendo nomine cathedratici vltra duos solidos, *& cap. nec numerus ead. q.* 3. *tex.* est & gloss. *in c. Eleuterius.* 18. *q.* 2. vbi conuentiones factæ dedicationis tempore de redditibus oblationum in die Natalis Martyrum fiendis monasterio ædificato diuidendis inter Episcopum & monasterium vti licitæ mandantur seruari nedum quod sint nullæ, quod prohibitæ, & quod inducant simoniam, & per text. *in c. ex multiplici extra de decimis.* vbi conuentio facta inter monachos, & presbyterum de soluendo decimas de blado, & leguminibus, remittendo decimas minutas non reprobatur, nec inducit simoniam; nec tali compositioni per subsequenter cõcessum priuilegium, quod monachi non soluant decimas de laboribus, quos propriis manibus, & sumptibus, &c. Papa intendit derogasse, aut præiudicasse. sequitur gloss. *ibi in verbo eandem*, quæ per iura, quæ ibi adducit, dicit quod ad hoc, vt compositio & conuentio facta super spiritualibus duret
1 in perpetuum, & non sit personalis, † requiritur quod interueniat auctoritas Episcopi per tex. *in cap. de cætero, de transact. & eodem c. veniens, & ibi eadem gloss.* dicit esse licitum fieri conuentiones super rebus spiritualibus, maxime inter personas Ecclesiasticas: id quod non videretur posse fieri in decimis & oblationibus, quæ sunt spiritualia & de iure diuino, per text. *in c. presbyter.* 1. *q.* 1. per ea, quæ diximus *supra in mentali in quæstione*, An committatur simonia in annexis spiritualibus dependenter, vel consequenter. text. *& ibi gloss. in c. relatum.* 10. *q.* 3. nec per ea pari modo committitur simonia, quæ licite in pactum deducuntur,
2 † quia quæ à lege præcipiuntur, licite in pactum deduci possunt. *cap. significasti de electio. gloss. in cap. ad audientiam, el* 2. *de rescript.* cum similibus, & primus impetrans promittit licite, & sine simonia per pactum, vel iuramentum non acceptare beneficium, quod vacabit in præiudicium secundi impetrantis: & valet talis conuentio *decis. Rota* 122. *in antiquis.*

Secundo omnes pactiones, conuentiones, ac pacta super spiritualibus legitur quod sunt nullæ, & carent robore ac validitate, sed non dicitur quod inducatur simonia, optima gloss. *in cap. nulla. de concess. præb.* vbi dicit nota quod beneficium antequam vacet, non potest promitti quod si fiat non valet, & sic obligatio nulla contrahatur de tali promissione, quia est cõtra ius vbi non dicit aliter quod sit simonia, est text. *in c. fi. extra de pactis*, vbi regulariter dicitur, quod pactiones factæ pro habendis spiritualibus nullius penitus sint momenti, idem *in text. in cap. cum pridem, eo tit.* vbi apparet quod non valent pacta super spiritualibus, non quod inducant simoniam, & videtur esse satis sufficiens, pœna iniuncta quod sint non valida, & careant robore, absque eo quod vltra inualiditatem, per quam remanent paciscentes delusi, debeat etiam crimen simoniæ iniungi: id quod in dubio semper intelligere, & interpretari debemus; † 3
quia in pœnalibus non fit extensio, sed stricta potius interpretatio. *c. odia, de reg. iur. in* 6. cum similibus. facit, quod text. decretalis *d. c. fin.* est formatus ad exemplum legum & iuris ciuilis, quod citat *ibi* per illa verba *iuxta legitimas sanctiones*; & de iure ciuili pactis huiusmodi est addita tantum pœna inualiditatis & quod robore & validitate carent, vt late per adducta per gloss. *ibi in ver. legitimas sanctiones, & toto titulo instit. de inutil. stipul.* nec in addendo & iniungendo pœnas, & in seueritate debet ius canonicum excedere ius ciuile, quod sine seueritate, sine gladio, & mitius procedit quam ius ciuile, quod gladium exercet, & seueritatem & rigiditatem. Ias. *in l. cum quis, C. de iur. & fact. ignor. numer.* 18. quia ius canonicum vti in lege Euangelica conciliis, & constitutionibus sanctorum patrum fundatum æquitate, & mansuetudine vestitum cum charitate procedit, *c. fi. de transac. c. c. literis de probat. c. non satis.* 86. *dist. & c. ponderet ea. dist.* Facit quia existente prout existit verum, quod huiusmodi pacta, & conuentiones in spiritualib. sint nulla, nullã possunt producere simoniã; quia, † quæ sunt nulla, 4
nullũ producunt effectum, neq; etiam simonia cum,
† quia quis non incidit in aliquam pœnam illius, quod 5
gessit, si gestum non tenet, *ad l. e. 1 quidem: vbi Cyn. C. si mancipi. ita fue. alien.* Ioan. de Anan. *in c. nobis de simonia*, quia nullũ & inutile idem est. *c. inter corporalia de transl. prælat.* sicut non rite, & non fieri paria iudicantur, *in c. proueniens de presbyteris.* Item alia ratione non videtur, quod pacta huiusmodi inducant simoniam, quia in simonia conuentionali, de qua dicimus rei pactæ & conuentæ, non fuit sequuta traditio & assequutio, quæ est, quæ in effectu simoniã inducit, prout est in simili in simonia mentali, † quæ non committitur nec cõ- 6
mitti alioquo modo intelligitur, nisi opere sequuto, & assequuta re, quæ erat in mente; quia re non assequuta licet ille animus & mens deprauata desiderãs, & affectãs peccaret, nõ tamẽ nisi assequuta re simoniã mentalem committit, per Abb. *in c. nemo, de simo.* quia solus animus non committit simoniam *in ver. sed oppo.* vbi ad diffinitionem simoniæ mentalis addit opere subsequuto, & diximus late *supr.* in mentali *in princ. in quæst. quæ incip. hic non erit meo iudicio*, &c. *& in praeceden. quæst. quæ incipit, sed incipiendo à mentali*, ita pari modo de conuentionali, quæ esse non debet, nec intelligi simonia, nisi sequuta rei conuentæ traditione, & adimpleta conuentione, facit reg. *non præstat impedimentum in.* 6. *& text. in cap. relatum, & ibi gl. de cler. non resid.* item illud, quod dicit Bal. *in l.* 1. §. *hæc verba per illum text. ff. quod quisq; iuris*, quod statutum puniens opponentem aliquam exceptionem, non comprehendit

opponentem inepte, vbi dicit Angel. quod propter sententiam nullam, iudex non facit litem suam, licet teneatur ad expensas litis, cum similibus quæ accumulat. Fel *in c. nobis, de simonia versi. sed in contrariū.* Item est in terminis facta decisio Tholosana *decis.*
7 260. † vbi intrans, vel bona fide promittens permutare beneficium suum potest compelli ad seruandum iuramentum, vel bonam fidem per notata per Collectat. *in cap in olim de rer. permut.*

Facit, quia si esset verum, quod ista pacta non possent fieri super spiritualibus, esset eradicare, euertere, & tollere iura patronatus constituta, in quibus canonum auctoritate, & constitutionibus Ecclesiæ pacta fiunt & conuentiones per laicos in construendis, fundandis & dotandis ecclesiis, puta, quod possint præsentare in Ecclesia, quod ab illa habere possint alimenta ipsis ad inopiam vergentibus. item quod reditus, & census, quod honores, & præcedentiam inter alios in ecclesia, & alia reseruata, & promissa ipsis patronis in fundatione, constitutione, & dotatione Ecclesiæ, de quibus. *c. decernimus. c. filiis.* 16. q. 7. & tota illa causa, ac toto titulo *de iur. patron. extra & in. 6.* quę nō modo licite fiunt. & auctoritate, & permissione canonum, verum eadem auctoritate inuiolabiliter seruari præcipiuntur, *dictis capitulis, & titulis*, & si non fierent, & fieri permitterentur, esset deterrere homines à benefaciendo Ecclesiis, quod esse non debet, nec est de mente canonum, & iuris canonici, Fel. *in tract. quando litera apostolica in princi.* quod istis priuilegiis inducit, & attrahit homines ad ædificandum, & dotandum Ecclesias.

Facit, quia licite fiunt pactiones & conuentiones in fundatione Ecclesię, quod qui dederit tantū in reditib. vel tantam quantitatē pecunię, quod possint emi possessiones taliū redituū, recipiatur in canonicū, & qui dederit, habeat præbendā &c. quod valet pactū, nec per illud est inducta simonia, refert Io. de Sylu. *in tract de benefic. 1. parte. q. 7. col. 11. nu. 65.* per communem opinionem doctorū *in c. cum. M. de constit. per tex. in. c. olim causā, extra de restitut. spol.* vbi possessio datur cum pacto vt in ea construatur ecclesia, vbi glo. dicit quod talis cōditio ibi non est simoniaca, sicuti nō est simoniacū cū Episcopus ecclesias concedit piis locis siue eis aliquid sibi pensionis nomine reseruetur, vt *c. constit. de relig. dom.* & census etiam soluitur ratione subiectionis, subiungens, ista quidem de iure communi conceduntur, vnde expresse possunt constitui census in fundatione ecclesiarū quantum ad inferiores, nō quantum ad prælatos. facit, quia etiam datur licentia construendi ecclesiam sub certo pacto, vt *in c. quando de censibus. & in. c. insinuatione eodem.* quia talia pacta reputantur spiritualia, sicut & *in c. significatum, de praben.* vbi datur præbenda cum pacto quod celebret quotidie in tali ecclesia, & quod non possit eam dimittere. facit, quia in traditione rei suæ quilibet potest, quod sibi placuerit apponere pactum, *cap. verum de condi. apposit.*

9 Facit, † quia licite fit pactio super procurationib. debitis Episcopo, vel alii, ratione visitationis ecclesię, & diœcesis, puta, quod à visitatis volentib. procuratio in pecunia soluatur, per text. *in. c fœlicis de censib. in 6.* id quod fieri non poterat antiquitus ab inuitis. 10. *q. 1. relata*, secus erat à volentib. à quib. pari modo bene poterat recipi, & in certa summa taxari, *d. c relatū.* 10. *q. 3.* vnde glo *d. c fœlicis*, dicit ꝙ hodie, o, reuolauit ad a, i. extremitas ad principiū, vbi etiā putat Io. Andreas in nouella, quod successores paciscentium, aut obseruantium soluere procurationem in numerata pecunia ad hoc compelli non possunt, quia pactum & obseruatio huiusmodi non potest arctare successores ibi, posset tamen etiam concordari de certa mensura cōsistentiū in aridis, vel liquidis, vel de boue, pullo, vel de re simili danda, pro quantitate taxata, vel sint alia taxatione, dummodo seruetur moderamen, de quo in *d. c. fœlicis*, sequitur & refert Ioan. Franc. Pauin. *in tract. de visita. q. 9. 1. partis col. 3. n. 34. & n. 35.* ꝙ tamen non deberet posse fieri, † quia procuratio est annexa visitationi, *c. cum venerabilis, extra de censibus*, quia omnis visitatus tenetur procurare visitantem, *c. cum instantia, de censi.* quia secundum Apostolum, qui spiritualia seminat, non est magnum, si metat carnalia. Et quia nemo cogitur suis stipendiis militare. *c. cum ex officiis, de prascrip. & c. cum secundum, de praben.* & visitatio est quid spirituale, † quia visitare nil aliud est q̃ quærere, quæ sunt Iesu Christi, non quæ sua, hoc est, prædicationi verbi, exhortationi, & correctioni, & reformationi status Ecclesiarum, personarum, ac rerum Ecclesiasticarum, nec nō morum laicorum vacare, vt fructus referatur, qui non perit. *c. procurationes. c. cum Apostolus, not. in c. fi. de censi. & glo. in. d. c. procurationes*, & infert Io. Franc. Pauin. *d. loco. q. 1. prima patris vers.* infert etiam ꝙ visitatio sit curam animarum exercere, & subiungit, incumbit ergo visitatori cura & solicitudo cleri, & populi diligenter visitandi, & paulo post ex hac descriptione infero, quod visitatio est reformatio & correctio omnium, quæ prælati nouerint, ne Ecclesiis seu Clero, & populo tam in capite, reformanda & corrigenda, exceptis occultis, &c. † & quod procuratio remitti non possit quia procuratio exigitur propter visitationē, visitatio propter correctionē, & correctio remitti non potest, & sic nec visitatio, nec procuratio. vide aliquorum opinionē per Arch. *in c. relatum*, 10. *q. 1.* † & de spiritualibus cærimoniis, quæ interuenire solent, & requiruntur in visitatione, vide p eundem *in 2. parte. 1. q. in princip.* vnde in procuratione, quæ visitationi est annexa non deberet posse interuenire aliquod pactū, conuentio, vel conditio, stante quod simonia tam committatur in annexis spiritualibus, vt late per nos fuit dictum, *in simonia mentali in annexis spiritualibus.* 10 11 12 13

14 † Facit, quod in beneficialibus, & spiritualibus pro recedendo à lite fiunt licite pacta & conuentiones, & licite aliquid datur ratione impensarum, vt à lite recedatur, & pro concordia, & non dicitur simoniacum vti innuit Collect. *in c. forus, de verb. sign.* sequitur Hier. Paul. antiquus literarum Apostoli[illegible]rum vicecorrector *in libro practica Cancellaria, fol. 71. 2 col.* prout eodem modo videmus, quod licet pensiones impositæ per inferiores à Papa non sint perpetuę, nec transeant ad successores, vt dicitur late per Lud. Gomes. *in reg. de non iud. iuxta form. suppl. q. fi. in notabilib signatura*, vbi tamen ordinarius pensionem imponeret causa concordiæ, vt à lite recedatur, transit pensio ad successores, vt per Hostien. *in c. nisi, de praben.* sequit & refert idē Gomes. *in reg. de annali. q. 2. vers. & quamuis.*

15 Facit, † qa conuentio partiū operatur cōtra ius cōmune, & regulariter omne illud ꝙ esset inualidum, & alias de iure non teneretur validat illud cōuentio & tenere facit, quia potest facere quod credatur parti, cui est factum mandatū, vt per Bar. *in l. fi. ff. de prato. stip.* ita ꝙ credatur testib in causa propria, Bal. *in l. fi. C. de fideius.* item quod credatur copiæ, cum alias non crede-

crederetur, doct. *in authen. si quis in aliquo, Cod. de eden.* item quod probationes inualidæ valeant, Innoc. *in c. cum causam de testib.* Bar. *in l. 1. §. 1. ff. de feriis,* Bal. *in l. fi. C. de testibus,* & dicit Io. Andreę quod partes possunt se submittere minus sufficientibus probationibus *in c. veniens, el 2. de testi.* Itē possunt facere quod credatur dicto vnius testis, Spec. *in. §. restat. tit. de testib. versi.* hoc tamē. Bal. *in. l. in bona. 5. col. C. de reb. creditis.* item potest conuentio partium facere validū omne inualidum, per Bal. *in l. 1. in fi. C. de iuris. om. iud. l. 1. C. commu. vtriusq; iud.* sequitur Afflictus vbi enumerat istos casus *decis. 91. col. fin. num. 14.*

Facit, quia quotidie fiunt ex iuris ciuilis & canonum dispositione contractus cuiuscunq; generis alienationum super & de rebus Ecclesiasticis, imo in illis distrahendis, locandis, vendendis, in solutū dandis, & quomodolibet alienandis, est forma à iure tradita, & canonibus, vt *totis titul. de rebus Eccles. alie. & locati & conducti,* prout late diximus *supra in mētali in. q. de spiritualibus annex.* antecedenter mō est videndum &c. facit, quia deducere & exprimere in pactū in spiritualib. illud quod inest, nō inducit simoniā, *glo. in. c. ad audientiā, el. 2.* vbi Abb. aliā similē *in. c. significasti in glo. 2. de elect. & glo. 2. in. c. olim lo primo de restitu. spol.* cum aliis cumulate adductis per Fel. *d. c. ad audientiā versic. exprimere.* itē per aliud fundamentū videtur quod cōuentio nō inducat simoniā, quia conatus non punitur, sed perfectio actus. *l. 1. §. fi. ff. quod quisque iur.* non aliter videtur dicendū de cōuentione quod sit conatus ad simoniam & non perfectio. nā aliud est soluere aliud promittere. *l. in bon. fidei. ff. de eo quod cer. loc. l. si fideiussor. §. fin. & l. si aque. ff. de leg. 1.* firmat hanc opinionē simile de emphiteota, qui vendens amittit ius suū, tamen quando promittit solū, euadit pœnā. *l. fi. & ibi moderni. C. de iur. emphiteo.* & hæc est ratio, nā aliud est promissio, & aliud est pfectio. *tex. in. l. 1. & ibi* Iac. Butr. & Angel. *C. de pact. pig.* Fran. Aret. *in. l. singularia. ff. si cer. pet.* Ias. *in. l. quoties. C de rei vend.* Alex. *in addi. ad Bar. in. l. Iulianus. §. offerri. ff. de actio. emp. glo. in. l. Titius. ff. de pig. actio.* Alexan. *in consi. 122. col. 3. lib. 6. & consi. 73. lib. 2.* portatur alia ratio. nam forma dat esse rei. *l. Iulianus. §. 1. ff. ad exhiben.* & illa inspicieda, *c. pisanis de restit. spol. c. venerabili de offi. deleg. l. cū hi. §. prætor. ff. de transact.* sed de forma & substātia simoniæ est pecunia, vt habetur *act. Apost. c. 8.* ergo sola cōuentio nō sufficit ad inducendam simoniā, cum requiratur pecunia, quæ est de forma & der perfectionem delicto. *l. qui falsam. ff. de fals.*

SVMMARIVM.

1. *Pacta dandi temporalia pro spirituali inducunt simoniā, Nemo debet monachari vt Abbas fiat.*
2. *Est simonia recipere in canonicum aliquem cum conditione quod bona largita retineat pro prebenda.*
3. *Notarius faciens instrumentum falsum punitur, licet instrumentum non valeat.*
4. *Ecclesia tenetur dari aliquid Episcopo in signum subiectionis.*
5. *Illud, quod inest, licite in pactum deducitur.*
6. *Patrono aliquid constitui potest Episcopi auctoritate.*
7. *Conuentiones factæ patrono fundanti ecclesiam sunt seruandæ.*
8. *Conuentio facta super fructibus est licita, secus si super iure recolligendi.*
9. *In quorum subsidium soluantur decimæ.*
10. *Quod ab vna ecclesia alteri remittitur, non aufertur ab ecclesia.*

11. *Res sacra laico confracta venditur, ecclesiæ vero in eadem forma.*
12. *Episcopus non potest manere in vili domo.*
13. *Hodie stat taxata summa procurationis.*
14. *Ius visitationis est publicum.*
15. *Quomodo intelligitur quod in spiritualibus non possit fieri pactio.*
16. *Quæ contra ius fiunt, habentur pro infectis.*
17. *Vitium simoniæ detestabilissimum.*
18. *Sola conuentio pro obtinendis spiritualibus inducit simoniam.*
19. *Quomodo perpetratur mentalis.*
29. *Ecclesia tolerat iuspatro. laicorum ex gratia.*
21. *Nullus nisi Papa potest prouidere de Ecclesia patronata sine consensu patronorum.*
22. *Rei sacræ non imponitur seruitus.*
23. *Litigatores sunt veluti pestis.*
24. *Pro euitandis litibus, non concedenda conceduntur. Magnum commodum consequitur, qui à lite recedit.*
25. *Pacta contra leges facta seruari non debent.*
26. *Illa, quæ fiunt lege permittente, non sunt illicita.*
27. *Pactum factum super spiritualibus pro iure perdito recuperando valet.*
28. *Decem & septem casus in quibus potest fieri pactum in spiritualibus.*

De eadem materia. *Cap. III.*

Stis tamen non obstantibus, † pacta & conuentiones factæ super reb. spiritualibus, & pro dandis spiritualibus pro re temporali inducunt & faciūt simoniā, & est text. *in. c. fi. de pactis,* vbi in spiritualibus omnis pactio, omnis conuentio cessare debet, vbi glo. *in ver. cessare,* rationē adducit, videlicet, quia simoniā inducunt. est text. *in. c. cū pridē, eo. titulo,* vbi est illicita pactio, quia pro pecunia promissa, fuit remissū ius spirituale. Id quod procedit siue tacite siue expresse id fit actū, *per. d. gl.* & quando tacite exemplificatur per text. *in. c. cum ad nostrā, & c. seq. de electione,* vbi quis habēs spē vel promissionē electionis de se fiendæ in Abbatem, non debet monachari secundū Petrum relatum per Io. And. *in d. c. fin. de pact.* qui expresse exemplū dat per text. *c. per laicos. 16. q. 7.* est text. in terminis *in c. tua nos, de simonia,* † vbi receptio in canonicū facta cum cōditione, vt ille sua bona largiretur, quæ postea retinere liceret pro præbenda, nō valet & est simoniaca, cum (subiūgit) in talib. omnis pactio, & omnis cōuentio cessare habēt iuxta canonicas sanctiones. *c. quam pio. 1. q. 2.* cum similib. idem videtur *in text.* vbi Abb. *ver. 2. not. in c. nobis, & text. in c. veniens,* vbi idem Abb. *ver. nota 1. de simonia,* nec mirum si per solā conuentionē & promissionē inducat simoniā, quia & matrimonium cōtrahens, licet matrimonium non teneat punitur, *per tex. cū concordantiis glo in. l. quid ergo. §. nūc autem factum. ff. de infamibus,* facit, quod not. Bar. *in. l. si quis legatum ff. de falsis,* Cyn. & Sal. *in l. 1. C. de sepul. viol.* † de notario faciente instrumentum falsum, punitur de falso, etiā si instrumentum sit factum in materia, in qua instrumentum alias non teneret, idem in teste deponente falsum in iudicio nullo, Io. And. *in reg. non est sine, de reg. iur. d.* Ant. *in. c. cum causam, el primo in ult. col. de testi. de falsante literas apostolicas.* Abb. *in. c. cū olim, de rescrip.* per illum text. facit, quod not. Car. *in clem. prima in. 9. opp. de consanguin. & affin.* vbi constitutus in sacris punitur, licet matrimonium non teneat. Et ad responsionem supra in contrarium ad-

cum adhuc suum non essent sortita finem & effectũ, quem exspectabant per confirmationem Sedis Apostolicæ, merito nihil mirum, si ibi Papa respondet, ꝙ in spiritualibus pactiones huiusmodi sint nullæ, &
16 ab illis est cessandum, quia contra ius sunt, † & quæ contra ius fiunt, pro infectis haberi debent. *c. quæ contra ius. de reg. in 6.* quia si cõuentiones & pacta fuissent perfecta, & ad suum finem perducta, est dicendum, ꝙ Papa mandasset illos castigari, & puniri prout facit in aliis casibus, vbi conuentio Simoniaca, & conuentionalis simonia castigatur, & punitur, quia pacta initia inter partes Papa reformat Io. de Anan. *in c. dilectus. extra de praeben. vers. no.* quod. vel potest dici ꝙ text. *in d. c. fi.* loquatur generaliter tradendo regulam prout vides, quod ibi neque Abb. neque alii dant figurationem casus sequuti, sed tantum per modum regulæ.

Secundo potest dici quod ideo sunt nulla, quia ex iuris dispositione simoniam inducunt, & inductio simoniæ est. q̃ illas nullas & inualidas facit, est tex. *in c. tua, de simonia, & 1. q. 2. c. quampio*, innuit id gl. *d. c. fi.* vbi assignat ratioñe, quare sint nullius roboris & momēti huiusmodi cõuentiones, dicit ex eo q̃ a inducũt simoniã, vt ibi per eam, & cum iura clara id dicẽtia habeamus & in terminis loquentia, nihil vlterius quærere debemus, vt nullitas & inualiditas in huiusmodi non sit considerabilis ex aliquo defectu vel omissione solennitatis, sed tantummodo ex eo ꝙ pro huiusmodi simonia inducitur, q̃ eas inficit, vt pestis, & nullas & inualidas reddit. Nec obstat illud, ꝙ dicebamꝰ quod non debet esse magis rigorosum in puniendo
17 ius canonicum quam ciuile, &c. † quia cum vitium simoniæ sit detestabilissimũ, & cuius respectu cætera crimina pro nihilo reputantur, non possumus tantũ quantũ sit satis illud pœnis & castigationib. persequi & exasperari propter illius odium & atrocitatẽ, vt ab illo homines deterreantur in exemplum, vt per Fel. *in rubr. de simonia*, vnde nihil mirum si vltra inualiditatẽ, etiam pœna simoniæ adiiciatur; sed nõ recederẽ ab illa responsione. quod ex eo quia inducunt pacta huiusmodi simoniã, ideo sint nulla, vt per iura adducta. pro quo vide Anan. *in c. nobis, de simonia, vers. no. 2.* vbi dicit quod licet promissio facta ob turpem causam sit nulla, tamen nocet & vitiat illationem: & sic incidit quis in pœnam licet non teneat quod gessit per iura quæ ibi adducit.

Et ad illud quod non sequuta rei traditione, non videbatur commissa simonia per solã conuentionẽ,
18 respondetur, ꝙ iura sunt clara, † quod sola conuentio facta pro obtinendis spiritualibus inducit simoniam. vt per supra adducta, vnde non obstat adductum de simonia mentali, in qua res assequuta, quæ desiderabatur & erat in mente deprauata, facit simoniam, quia ideo est & procedit in mentali, quia per assequutionem rei desideratæ, & sic per illum actum
19 extrinsecum mentalis sortitur effectum suum, † cum alias solo animo non perpetretur mentalis, nisi opere subsequuto, per Abb. *c. nemo de simonia.* nec obstat regula, non præstat, *de reg. iur.* quia conuentio super spiritualibus est expresse prohibita iuris expressa dispositione nec exspectat à iure aliquod sortimentum effectus, q̃ est à iuris dispositione prius damnata extincta, & eradicata, q̃ sit orta & in esse deducta. Et ad illud, ꝙ dicebam. quod hoc erat euertere, & tollere iura patronatus, &c. respondetur, ꝙ ideo tolerantur conuentiones in iure patronatus, quia sunt factæ iure permittẽte quo casu non peccatur 23. q. 4. qui peccat & pro attrahendis hominibus ad beneficandum & benemerendum de Ecclesiis, vt per Lap. de Castilio. *alleg. 96.* Fel. *in tract. quando literæ Apostolicæ, &c. in princ. & §. seu, vers. corroborari potest.* † & tolerat seruitu- 20
tem laicorum Ecclesia & istud ius ex gratia obtinet & tolerantia, non ex eo quod sint laici habiles *c. quoniã de iur. patr.* ibi Ecclesia sustinuit, vnde infertur † quod 21
Papa solus, non autem alius prælatus inferior potest prouidere de Ecclesia patronata sine præsentatione patronorũ, vt per Abb. *in c. quoniam in quibusdam, 1. not. de iure patron.* ꝙ tamen non intelligitur facere ꝑ literas generales, secundum d. Ant. *2. col. vers. per hoc dicit. Hostien.* idem dicit Archid. *in c. pia mentis & intentionis 16. q. 7.* Lap. *in alleg. 96.* Fel. *in tractat.* quem facit, quando literæ Apostolicæ præiudicent patronis. & conuentiones q̃ fiunt patronis, fiunt ante dotem, & ante Ecclesiæ fundationẽ, & sic antequam sint orta spiritualia, vel in esse deducta à principio habita licentia à diœcesano Episcopo, & etiam ante consecrationẽ, quo casu est licitum facere, quia istę conuentiones non fiunt tunc super re spirituali vel sacra, & sic non contra regulã, † quod rei sacræ non imponi possit seruitus, 22
&c. *l. caueri. ff. comm. praed. tam vrban. quam, &c. c. significauit cum ibi not. de testibus.* sed tempore quo adhuc res non est effecta spiritualis vel sacra, prout supra dictũ fuit, quod ius patronatus est annexum spiritualibus antecedenter, vt *ibi ad decis. Tholos. 260.* dic vt per addit. ibi ꝙ debet intelligi quando nõ est facta promissio simpliciter de permutando quia illud est de iure prohibitũ, pro quo est text. *in c. vniuersorũ de rer. permut. vers. sic vt promiserant*, sed debet prædicta decisio intelligi quando aliqui tractauerunt de permutandis beneficiis ad inuicem, & fide data promiserunt procurare dictam permutationem per illos, qui facere possunt, ꝙ non videtur esse prohibitũ, *c. olim. de restit. spol.* ꝙ no. gl. sed nunquid *in c. ad audientiã el. 2. de rescript. & de praeb.* significatum. vnde dicendum ꝙ si superior voluerit, compellit eum ad obseruationem fidei, alias secus. Io. de Imol. *in clem. vnica de rer. permu. 11. col. vt per addit. d. decis.*

Et ad illud quod dicebamus ꝙ cõstitutio facta in fundatione Ecclesiæ, ꝙ qui dederit tantum in reditibus &c, respondetur per eundem Io. *in d. loco*, quod si non fiat in fraudẽ, & ea sit intentio statuẽtium, prinpaliter ꝙ non pro rebus dandis, sed pro culto diuino augmentando, & propter deuotionem dantis quod non inducit talis conuentio & cõstitutio simoniam. & alio modo etiam potest dici, ꝙ non obstat, quia tẽpore fundationis & dotationis inter fundantes & dotantes Ecclesiam & Episcopum possunt fieri reseruationes & conuentiones, prout in iure patronatꝰ vt supra diximus iure canonum & constitutionũ permittente, quia quæ à iure permittuntur & præcipiũtur, si in pactum deducantur deducta non committunt simoniam, Innoc. *c. ad audientiam de rescrip.* sequit' Io. de Anan. *in c. cum dilectus, extra de consuet. n. 3.* vbi dicit de hoc ibi esse glo. meliorem, quam sit in corpore iuris. & simonia non committitur ex pactis & conuẽtionibus, quæ sunt de iure permissa Oldr. *consi. 275. incip. q. est col. 2. post med. vers. circa septimum.* Calcan. *consil. 31. col. 2. & 3. decis. cons. 118.* Aymon. Crauet. *cons. 145. 2. col. nu. 4.* & ad illud, quod est licitum facere pacta super beneficialibus, vt à lite recedatur, videtur posse dici quod id sit tolerabile in isto casu propter odium, quo iura lites & litigatores prosequuntur,

23 † quia lites, & litigatores sunt veluti pestis fugiendi. *c.negotiatorē.* 87. *distin.* & sacri canones litigatores adeo execrātur, q̄ eorū ordinatio ad sacros prohibetur, vt *in.§.ecce.46.dist.* nec in testes, nec in accusatores li-
24 tigiosi admittūtur, per Andr. Sic. *consi.32.lib.4.* † quia propter lites euitandas aliquādo aliqua non concedenda, conceduntur, Fel. *in c.nostra.36.correlario in.4. col.de rescrip.* & interest Reip. q̄ lites de medio auferantur, not. Bal. *in.l.fratris, C.de transact.* & transactio, per quam à lite receditur, nō rescinditur prætextu enormis læsionis, Alex. consi.42.*col.4.lib.1.* quia magnū cōmodum cōsequitur qui à lite recedit. *l. Lucius. §.si ff.ad Trebel.* Nec minus obstat illud, quod conuētio partiū operatur contra ius commune, & facit validū illud, q̄ alias de iure esset inualidū &c. quia potest responderi, q̄ illud procedit in illis, quæ sūt iuris priuati, & ad particulares personas spectent, in quib. quilibet potest renuntiare illis, quæ sunt inducta ad fauorē sui. *l.si quis in cōscribendo. C.de pactis*, cum similib. secus sit, si fiat super illis, quæ sunt inducta de iure publico, & in quibus habeat interesse alius quam paciscētes, prout in casu nostro, vbi tractatur de iure spiritualitatis Ecclesiæ, & est secus quādo pacta sunt contra iuris dispositionē, prout est in materia nostra, vbi est expresse prohibitū pasci sci, & conuentionē fieri super sp iritualib. qu a etiam *ex dicta. l.si quis in con-*
25 *scribendo,* † pacta facta contra leges seruari non debēt, *& l.pacta qua. C.de pact.* Nec pari modo obstat illud, q̄ dicebamus q̄ continue fiūt contractus super reb. ecclesiæ &c. quia responderi potest, prout diximus *supra in mētali in.q.de annex. spiritual. participatiuo modo est*
26 *videndū versi. Item circa vasa sacra,* † quod illa, quæ fiunt ex permissione legis seruatis formis & modis à iure traditis, & in casib. à iure expressis cēsentur non illicita, quādo à iure concedūtur, prout in præfatis casib. vnde merito potest dici non obstare: quia aliud esset si contra iuris formā & authoritatē alienarētur, quia bene tunc posset dici q̄ simonia cōmitteretur. *arg.17. q.4.si forte.* Id quod quidā concedūt dicētes, non esse mirū, si iuris prohibitio constituet ipsū alienantē simoniacum, quia etiam sacrilegum & furem, per Ar-
27 chid. *c.Saluator.1.q.3* † Et etiam pactum, seu transactio super reb. spiritualib. valet quando agitur de iure perdito recuperando, *c.1.de pact.in.6.* & valet transactio per rectores Ecclesiarū sup iurib. parrochialib. cū prædicatorib. minoribus & aliis mendicantib. per text. *in.c.fi, vbi idem* Ioan. de Anan. *c.statuimus de transac.* vbi casus enumerat. vide Ang. *in sūma in ver.simonia se-*
28 *cundo.* † vbi ponit.17. casus speciales, in quib. pactum promissionis, omissionis, conditionis, modi, seruitii, precum, & huiusmodi tēporalium pro re spirituali, vel annexa seu dependente à spirituali, nō inducit simoniā. Et ad reg. quod exprimere quod inest nō inducit simoniā: intellige, videlicet, si non deducatur nisi eo modo quo inest de iure communi, quia si alio modo deducatur bene inducit simoniā, vt per Fel. *d. c.ad audientiā,* vbi reg. limitat duob. modis in electione videlicet sepulturę, quæ si deducitur in pactū, cum sit variabilis, fit nō variabilis: merito quod nō fit deducta eo modo, quo inest de iure, pactū tale inducit simoniā. limitat secūdo, si in pactū aliquid deducatur alio modo quā prius inesset, puta, si quis ex pacto deducat in obligationē ciuilē id, quod erat obligatum naturaliter tantū, ex eo quod not. *glo.2.in fin.c.cōsuluit, de vsuris,* vbi Anan. *5.col.* Innoc. *in.c.tuā, ante medium de atat.& qualit.* cū aliis adductis per Fel. *d.loco,* in quibus locis dicitur quod simonia est deducere in obligationem & in pactum obligatorium obligationem ad antidora, vt ibi per eum.

Nec minus obst. illud, quod vt conatus non punitur, quia non perficit, ita etiam promissio, vel cōuentio non inducit simoniam, quia sola promissio & sola conuentio inducit omnino simoniam, vt diximus: & iura allegata loquuntur vel de contractibus, vel de leuiorib. delictis, secus est de delicto simoniæ, quod est de atrocioribus, per scriben. *in rubr. de simonia*, Bal. Sal. *in.l.si quis non dicam. C.de Episc.& cler.l. is qui cum telo. ff.de sicar.c.1.iuncta gl.de præsumpt.gl.in c.super eo. & in c.fi. de eo qui duxit in mat.* Item ad illud de emphyteota respondetur, quod aliter est dicendum in simonia, quæ est de atrocioribus, vt supra dictum est. Nec illud pari modo est verum quod deficiat forma simoniæ deficiente pecunia per text. *in cap.fi.de pact.& ibi doct.& c. cum pridem eo.tit.* cum suis similibus.

SVMMARIVM.

1. *Quid sit simonia conuentionalis.*
2. *Simonia committitur tribus modis.*
3. *Conuentio est nomen generale.*
Quid sit promissio.
Quid pactum.
Quid pollicitatio.
Quid constitutum.
4. *Conuentiones in spiritualibus sunt nullæ quia simoniam inducunt.*
4. *Ecclesiastica beneficia non dantur sub modo, & renunciationes libere non sub conditione fieri debent.*
6. *Stipulatio est contractu fortis.*
7. *Notarij deducunt omnes contractus in stipulationem.*
8. *Pactum nudum nullam producit actionem.*
9. *Illud non præstat impedimentum, quod de iure non sortitur effectum.*
10. *Conditio impossibilis habetur pro non adiecta.*
11. *Vbi reperitur scriptum verbum, pactum de nudo intelligitur.*
12. *Pactio & pactum idem sunt.*
13. *Differentia inter pactionem & pactum.*
14. *Differentia inter verbum conuenit, & verbum promittit.*
15. *Pactum nudum de iure canonico parit actionem.*
16. *Idem in curia mercatorum.*
17. *Est verecundū dicere non teneor, quia promisi pacto nudo,*
18. *Conuentio est mater omnium pactorum,*
19. *Omnis est signum vniuersale.*
20. *In beneficialibus, actus reciproci inducunt simoniam.*

Quibus modis contrahitur conuentionalis Simonia. Cap. IV.

His præmissis pro intelligentia est dicendum, quibus modis contrahitur, super quibus, & quare potius nomen est sortita cōuentionalis, quam alias: in quas duas particulas erit distinctus iste secundus liber, & singula singulariter pertractaturi, dicemus primo, quibus modis contrahitur, & præsupposito & intellecto prius, † quod conuentionalis 1
simonia sit prout dictum fuit, quando conuenitur super habendis spiritualibus pro aliquo temporali, aut mediante aliquo temporali, per text. *in cap. cum pridem, & cap.fin.de pact.* † Item præsupposito quod 2
simonia tribus modis committatur, manu, lingua, & obsequio, *cap.ordinationes, c sunt nonnulli.1.q.1.* per Fel. *in rubr.de simonia*, videtur quod eisdemmet modis in rebus spiritualibus simonia cōuentionalis committitur, quibus in rebus aliis, & in profanis pactum, & con-

conuentio: & conuet..io facta super rebus spiritualibus, ac super illis, in quibus est prohibitum à iure canonico & Ecclesiasticis constitutionibus conueniri, & conuentionem fieri, sit & appelletur simonia
3 cōuentionalis, & contrahitur conuentione, † quæ est nomen generale ad omnem contractum, siue distractum. *l. iurisgentium. ff. de pact. & l. 1. in princ. & §. 1. & §. si. siue re, siue verbis*, siue literis, siue per nuncium, siue expresse, siue tacite sint facti, siue promissione, quæ est quid inferius à conuentione, habetur *in l. spōsio. ff. de ver. sig.* per Bal. *in l. 1. C. de vsur.* Angel. *in l. 1. C. de contrahen, & commit. stip. l. sciendum. ff. de edil. edi.* sed est quid generalius quam sit pactum siue pacto, quod est duorum plurimumue in idem placitum & consensus expressus, aut tacitus. *l. 1. in princip. ff. de pact.* siue pollicitatione, quæ est solius offerentis promissio. *l. pactum. ff. de pollicit.* siue stipulatione, quæ est præcedente interrogatione & sequente congrua responsione verborum conceptio, instit. *de verb. oblig. in principio*, siue constituto, cum quis pro se, vel pro alio soluturum constituerit. insti. *de actio. §. de constituta*, per Ias. *in l. 1, de verb. oblig. in principio, per text. glo. & doct, d. c. cum pridem,*
4 *& c. si. de pactis*, † vbi dicitur quod conuentiones, & pactiones factæ in spiritualibus, sunt nullæ, quia simoniam inducunt. *c. tua, de simonia. c. vt nostrum, vt eccle.*
5 *benefic.* † vbi ecclesiastica beneficia & spiritualia sub modo dari non debent. Archid. *in c. eos, 1. q. 1.* doctores *in cap. ex parte, de off. & pot. iud. dele*, & maxime per Innocen. vbi dicunt, quod renunciationes, quæ fiunt de beneficiis debēt fieri libere, non sub conditione, quia conditio inducit simoniam, *cap. quam pio. 1. q. 2. c. sunt non nulli. 1. q. 1.* vbi fauore & precibus non dantur spiritualia. Et videtur quod contrahatur verborum obligatione. i. stipulatione. non nudo pacto, aut simplici promissione, aut cōuentione aliquo in-
6 dumento non vestita, † quia verborum obligatio & stipulatio esse videt̄ cōtr ct⁹ efficax. q̄ pducit obligationē, à qua surgat actio postea, insti. *de verb. oblig. in princ. gl. in. §. si. insti. de obl. in verbo consensu*, bene aptus ad producendum simoniacum effectum, si sit celebratus super spiritualibus, pro dandis, aut habendis spiritualibus pro temporali, aut super prohibitis venire in contractum, aut conuentionem à iure Ecclesiæ,
7 † quia de consuetudine notariorum omnes contractus deducuntur in stipulationem, tamquam in cōtractum magis firmū. per Barto. *in l. 2. ad fin. C. de cond. ob causā.* Ias. *in l. 1. in principio, de verbo. oblig.* quia est cōtractus fortior & firmior quam sit contractus in iure,
8 secundum Cynum *in l. si ex precio. C. si cer. pet.* † & pactum nudum, & promissio nuda, nullo iuris adminiculo iuuatur, Bart. *in §. igitur. l. iurisgentium ff. de pactis*, ex quo nulla oritur vel producitur actio, vt *ibidē*, nisi aliquo indumento vestiatur, puta re, verbis literis, consensu, cohærentia contractus, rei interuentu, aut alias, vt per Barto. *in d. l. iuris gentium. §. quinimmo*, vnde pactum nudum, nisi vestiatur quantum ad *effectū actionem* producendi nihil esse videtur ex iuris dispositione, vnde nullum effectum producere potest, vnde non etiam simoniam inducere, quia non entium nullæ sunt partes Afflict. *in constitutione pœnal. cor. 2. not. q. in. 10. requisito, in. 7. argu.* vnde per pactum inefficax, & per actnm inutilem, non debet quis censeri simoniacus, & pœnis simoniæ astringi, prout in simili dicit glo. *in. c. significantibus, de offi. & pot. iud. deleg. in glo. fin.* vbi ad quæstionem ibi formatam, An stante quod promissum de iure non teneat, quis possit cogi ad pœnam in eo positam, respondet ibi quod non, quia si principale non teneat, nec minus pœna super eo adiecta, per iura quæ ibi adducit: quia pœna adiecta & accessoria ad principale, & accessorium habet sequi naturam sui principalis, *cap. accessorium de regul. iur. in sexto*, quia labente principali est bene æquū quod labatur & corruat accessorium. & dicit Bald. *in l. 1. §. hæc verba* per illum tex. *ff. quod quisq; iuris*, quod statutum puniens opponentem aliquam exceptionem non comprehendit opponentem inepte, vt emphiteota qui vendit rem Ecclesiæ irrequisito domino, aut alias contractus non teneat, quia nō fuit seruata forma statuti, non priuabitur emphiteosi per illud, quod dicit Bal. *in l. 2. in princip. 2. col. C. de episc. aud.* facit reg. *in c. non præstat, de reg. iur. in. 6.* † vbi illud non habet præstare impedimētum, quod de iure non sortitur effectum. per quod videtur, quod illud, quod est validum & efficax, non autem illud, quod de iure nō subsistit, vel quod sit inefficax sit attendendum, facit *ca relatum, de cler, non resi. §. cum igitur*, vbi verba sunt cum effectu intelligenda cum similibus, facit dictum Angel. *in l. si Barsatorem. C. de fideius.* vbi si statutum dat præmium capienti bannitum nō habebit præmium capiens & non tenens, adducit. *l. postliminij. ff. de re milit. l. 3. §. Neratius. ff. de acquir. poss.* Cyn. *in l. licet. C de acqui. poss.* Bar. *in l. 1. ff. de acquir. poss. & ibi* Pau. de Cast. Bal. *in, l. item lapilli. ff de rer. diuis.* 9

Facit & aliud, nam iudex male iudicando facit litem suam, gloss. *in. l. argentarij. §. fin. ff. de eden. instit. de oblig. quæ ex quasi delict l. venales. C. quando prouoc. non est necess.* Bal. *in. l. 2. C. de sent. quæ sine cert. & in. l. 2, de senten. ex peri. recit.* secus si nulliter indicat, Bal. *in. c. 1. §. iudices de pact. iur. firm. & in. l. pen. circa fi. C. de pact: & ibidem* Bar, Bal. *& in l. si proponis l. prima. C. quo & quan. iud.* ergo idem videtur dicendum de simonia, quod non inducat nisi per stipulationem, & non per aliam conuentionem, quæ sine stipulatione sit inefficax & nulla. Verum in contrarium videtur. quod omne pactum, omnis promissio & conuentio de dandis, vel habendis spiritualibus pro re temporali, aut super spiritualibus facta contra formam iuris simoniam facit conuentionalē, est text. *ibi glo. in. c. fi. de pactis*, vbi tex. vtitur verbo, pactio & conuentio. idem *in. c. cum pridem, eo. ibi* pro eo, quod videbatur prauam illicitæ pactionis speciem continere. idem *in. c. super eo, de transac. ibi*, dato seu retento, vel promisso speciem credimus habere simoniæ, idem tex. *in. c. præterea, el primo. eo. ibi, pactio simoniaca* & c. idem *in text, in cap. cum clerici de pactis, ibi pacifcuntur*, idem *in. c. tua nos, de simonia, ibi, omnis pactio aut conuentio cessare debeat* & c. idem text. *in. c. quam pio. 1. q. 2. ibi, omnis absit pactio, omnis cesset cōuentio, & c.* vbi glo. quę dicit esse intelligendū † q̄ inhonesta pactio, 10 iniusta & illegitima cessare debet, † & vbi reperitur 11 scriptū verbū pactum, siue instrumentū, siue alias de pacto nudo intelligere debemus, non de vestito, nisi de vestimēto doceatur, quia cum vestimētū sit aliud, ab eo, q̄ vestiatur, & extrinsecū non præsumitur, Bal. de Perusio *in tract. de pact. col. 2. versi.* dictū est aūt *in fin.* vt per Ias. *in rubr. de verb. oblig.* vbi dicit q̄ pactum consistit in informi, & c. *2. col. vers. 3. est pactū.* † & pactio & 12 pactum vnum & idem sunt, quia vtrumq; vno modo diffinitur, quod sit duorum pluriumve in idem consensus. *l. 1. ff. de pactis vers.* est aūt pactio. Paul. de Castr. *d. l. 1. §. conuentionis verb.* vbi dicit pactum esse duorum pluriumve consensus in idem, *ibi in princip.* sequitur Abb. *in c. 1. de pactis.* Ias. & alii *in. l. 1 ff. de verb. obl.* quamuis

uis per Paulum de Cast. *ibi*, in. §. pactum autem &c.
13 dicatur † quod pactio habeat se per prius, & pactum per posterius: & pactũ significat prout in fieri, pactio autem significat effectum, prout est in facto esse, quod nihil refert, quia pro vno & eodem intelligitur, vt per Bal. *in tract. de pactis in principio* immo plus, quod etiam verbum conuentio, quod alias videtur generalitatem sonare, importat pactum nudum dicit Ias. *in rubrica de verb. oblig.* idem melius *in l. lecta ff. si cer. pet. col.* 4. vbi dicit ꝙ si verbum cõuenit reciperetur in instrumento vel scriptura, ꝙ intelligitur pacto nudo, sub-
14 iungens † quod differentia est inter verbum cõuenit reductum in scriptura, & verbũ promittit per stipulationem, per text. *in.* §. *si ita scriptum instit. de inutil. stip.* & alias vt ibi per eum. & per eundem Ias. *in l. legitima. ff. de pact. in princip.* vbi dicit quod conuentio nuda est inefficax ad producendum actionem, sequitur Paul. de Cast. *in l. iurisgen. ff. de pact.* p quod apparet ꝙ nõ requiritur nec est contractus stipulationis necessarius ad inducendum simoniam, licet sit contractus firmior, quia per solam simplicem & nudam pactionẽ, promissionem, & cõuentionem illa committitur, id
15 quod non erit mirabile, † quia pactũ nudum de iure canonico parit actionem, *per text. & ibi* doctor. *in c.* 1. *de pactis*, videtur dicere glo. *in c. quicumq; suffragio.* 12. q. 2. vbi dicit, quod nudis verbis, & nuda promissione paritur actio. Archid. *in c. sunt nonnulli.* 1. q. 1. vbi dicit ꝙ promissio siue verbotenus facta, siue per stipulationẽ, nihil refert; quia sicut per simplicitatẽ canonicam inter simplex verbum & iuramentũ nulla extat differentia, ita inter nudam promissionẽ & stipulationẽ.
16 Ias. *in l. lecta. ff. si cer. pet. in fi.* † & in curia mercatorũ, & vbi de bono & æquo agitur, pactũ nudũ producit actionẽ, Ias. *in l. iurisgentiũ.* §. *si cũ nulla. ff de pact.* 3 *col. versi.* 2. *fall.* vbi subiungit ꝙ ex pacto nudo agunt mercatores, & nummularii inter se, vt ibi per eum. & quantum ad conscientiã, quæ est attendenda de iure canonico non differt pactum nudũ à pacto vestito. Bal. *in rubr. extra de pact. in fi.* Abb. *in c. literarũ de voto.* idem Abb. *in c. sicut secund. de iur. iur.* Io. de Anan. *in c* 1. *de pact.* vbi dicit quod licet ex pacto nudo non oriatur actio, quia tamen procedit secundum præcepta iurisgentium si pro illo petatur non debet denegari iustitia, vbi dicit ex nuda promissione dari actionem. i. conditionem
17 ex canone iuramenti, & secundum dictum Bar. † cuique est verecundum dicere non teneor tibi, quia promisi per pactum nudum, & alias vt ibi per eum, vbi multa pro materia adducit. idem Anan. *in c. nouit de iudi. nu* 18. vbi dicit quod si pro tali obligatione nõ potest adiri iudex sæcularis quod adeatur Ecclesiasticus & alia pulchre ibi per eum, & simoniæ titulus est de iure canonico. sed potest dici melius & vlterius, ꝙ ad obuiandũ huiusmodi illicitis conuentionibus super spiritualibus iura vsa sunt de industria & ex proposito istis verbis pactio & cõuentio, per quę voluerunt amplecti, & comprehendere quamcunq; cõuentionem & cuiuscumque generis contractum, aut sit constitutũ, vel sit promissio, pollicitatio, vel aliud, quia verbum pactũ est generale, per Abb. *in c.* 1 *de pactis*, vbi dicit sensum diffinitionis pacti esse, id quod conuenitur, seu conuentum est inter duos vel plures. & dicitur pactũ, quasi ad pacẽ habendã factũ, vnde omnis cõtractus potest generaliter cõtineri nomine pacti, vt ibi per eum. & cõuentio est verbũ generalissimũ ad omnia pertinens, de quibus negotia contrahendi transigendiq; causa consentiũt, qui inter se agunt. *l.* 1. § *conuentionis. ff. de pactis.* Ias. *in rubrica de ver. oblig.* vbi dicit quod est generalissimum ad omnem cõtractum, siue distractum, siue re, siue vebis, siue literis, siue per nuncium, aut epistolam, siue expresse, siue tacite. † & conuentio est mater omnium pactorũ, per 18
Bar. *in l. iurisgentium.* §. *igitur. ff. de pact.* vnde per ista duo verba pactio & conuentio, attenta illorũ generalitate in materia huiusmodi voluerunt iura cohibere quoscũque, quouis nomine cõtractus, & distractus; & quamuis conuentionẽ largissime sumpto vocabulo dicit bona glo. *in c. quam pio.* 1. q. 2. *in verbo conuentio*, verbũ generaliter intelligi debet. facit vlterius quia text. *in c. quam pio & c. fi. de pact.* vbi traditur præceptum de abstinẽdo ab huiusmodi, tex. addit ibi verbum omnis, † ꝙ est signũ & terminus vniuersalis, per quẽ o- 19
mnia comprehenduntur, not. per Archid. *c. dispendia, de rescrip. in.* 6. 2 *col. per eundẽ. c.* 1. *de censi.* quia qui omne dicit, nihil excipere videtur. *l. à procuratore. C. manda. & ibi glo. c. solita extra de maiorit. & obed. c.* 2. *& ibi* per Hostien. *de obser. ieiunij.* & per Spec. *in tit. de posit.* §. 10. item pone, vbi asserit quod qui omne dicit nihil excludit, & omnia cõprehendit, etiã præterita & futura: vnde: indubitanter potest teneri, ꝙ omnis cõuentio & promissio sub quauis forma, & sub quibusuis verbis cõcepta & formata super spiritualib. pro tẽporali aliquo per pactũ, stipulationem, conuentionẽ, pollicitationem, promissionem, constitutum, per epistolam, aut per nuncium, seu modo quocunque alio inducat simoniam conuentionalem per supradicta, maxime si sit promissio reciproca & relatiua, † quia actus reci- 20
proci in beneficialibus & spiritualibus videlicet facio, vt facias: promitto, vt des: inducunt simoniam, iuxta tradita per modernos. *in c. pastoralis, de rescript.* Corneus *consi. fi. lib.* 1. Ias. *in l. Titia col.* 11. *nu.* 26. *ff. de ver. ob.* cum cõcordatis, quæ congerit Decius *in l. certi conditio.* § *si nummos* 5. *col. num.* 14. *ff. si cer. pet.* sequitur Gomes. *in reg. de triennal. q.* 12. *versi.* 2. *principialiter* vbi dicit sæpe fuisse suo tempore ita in Rota iudicatum.

SVMMARIVM.

1. *Conuentionalis esse videtur, quando partes expresse conueniunt.*
   An sit licitum Episcopo promittere famulo salarium quousque ei prouiderit de beneficio.
2. *Simonia conuentionalis videtur esse crimen.*
3. *Sicut ille, qui per simoniam realem beneficium acquisitum tenetur resignare, ita ille, qui per solam promissionem de dando illud fuit assequutus.*
4. *In criminibus stricta sit interpretatio.*
5. *Simonia alia mentalis, alia verbalis.*
6. *Simonia mentalis dicitur respectu simoniæ in mente non existentis.*
7. *Pactiones & conuentiones etiam tacite simoniam inducũt.*
8. *Nemo debet monachari spem habens, vt Abbas fiat.*
9. *Qui recipit ordinem propter beneficia consequenda simoniam committit, saltim mentalem.*
10. *Non debet quis tonsurari, vt dignitatem assequatur.*
11. *Quid sit mentalis simonia.*
12. *Licet seruire prælato spe tacita assequendi beneficium secundario.*
13. *Simonia inducitur per dantes paciscentes, ac etiam per cõsentientes.*
14. *Etiam de iure ciuili tacito consensu fiunt conuentiones.*
15. *Si reddo chirographum creditori, tacite pactum de non petendo fecisse videor.*
16. *In redditione pignoris est secus.*

17. *Facta locatione, inuecta & illata, tacita conuentione sunt obligata.*
18. *Pacta, quæ postea facta detrahunt emptioni, censentur inesse.*
19. *In venditione inest pactum de euictione.*
20. *Multa tenent tacite, quæ expressa vitiant.*
21. *Multis modis quid expressum dici potest.*
22. *Omnia, quæ sunt de natura, an censentur semper expressa.*
23. *Lex & consuetudo multa præsumunt.*
24. *Clausula si preces veritate nitantur, intelligitur semper in rescriptis.*
25. *In iuramentis & pactionibus semper subauditur clausula, si Deus voluerit.*
26. *Illud dicitur expressum, quod colligitur ex mente disponentis per vnicam rationem naturalem.*
27. *Illud dicitur euidens, quod ex coniecturis apparet.*
28. *Illud dicitur expressum in libello, quod colligitur ex præsumptionibus.*

An conuentionalis committatur expresse, vel tacite. Cap. V.

ET est videndum, an expresse vel tacite conuentio, aut pactio inducat simoniam, quia videtur quod expresse tantum non tacite, vt per Abb. *in.c.nemo, de simonia*, vbi dicit in cōuentionalis simoniæ
1 diffinitione, † quod conuentionalis est, quando partes expresse conueniunt inter se &c. facit doctr. Fel. *in. d.c.cum esset*, vbi ad quæstionem an sit licitum Episcopum promittere famulo certum salarium quousque ei prouiderit de beneficio habet locum inquit dummodo non fuerit factum pactum expresse de beneficio, innuens quod si sit expresse ꝙ pactū inducat si-
2 moniam, non alias. facit, † quia simonia conuentionalis esse videtur crimen, quia punitur, & subiicitur pœnis, prout alia simonia realis & effectualis, per tex. *in.c.nonnulli.1.q.1.* qui dicit, ita simoniacum esse eum, qui dat & recipit, sicut qui nihil dat aut recipit, sed gratiam vel humanam laudem promereri cupit. & per Gomes *in reg. de triena.q.11.ver.cum igitur*, vbi dicit ꝙ tex. *in.d.c.nonnulli*, est generalis, & apprehendit omnem simoniam, tam mentalem, quam conuentionalem & realem; & per doctores, quos sequitur Fel. *in.c.tua nos, de simonia, in gl.fi.* vbi subdunt Abb. & Fel.
3 † ꝙ sicuti ille, qui per simoniam realem acquisiuit beneficium, tenetur illud resignare, ita ille, qui per solam promissionem de dādo, illud consequutus fuit. & hoc idem tenet Abb. *in.c.cum ad nostram, de electio.3. not.* sequit Sarnen. *in reg. de triennali. q. 12. ver.* quid dicēdum vbi dicit, ita iudicatum fuisse per Rotam. Facit tex. optime *in.d.c.cum ad nostram*, vbi spem vel promissionem habens de electione de se fienda, & propterea monachatur, electus ab electione remouetur,
4 & irritat electio. † & in criminibus vbi regulariter stricte fit interpretatio, requiritur expressio, & specificatio, & nō tacite acta fiant, ad hoc vt sequatur punitio, prout, dicitur de probationib. quæ in huiusmodi liquidissimæ, expressæ, & apertæ requiruntur luce meridiana clariores, late in mētali de probatione diximus simoniæ mētalis in fi. illius partis. Facit, quod
5 per Fel. dicitur *in c.tua nos*, vbi dicit † ꝙ simonia alia est mētalis, alia est verbalis: &, verbalem intelligit cōuentionalem, merito per verba expressa esse debet.
6 Facit, † quia mentalis simonia dicitur respectu alterius simoniæ in mēte, vel animo nō cōsistentis, prout est conuentionalis, merito expressa & nō tacita; quia si tacita nō videret esse cōuentionalis, sed mētalis. facit quia si simonia committitur, in beneficialibus vt quotidie fieri videmus, non videtur induci posse tacite modo aliquo, sed expresse & nō alias: quia in beneficialibus illud tantum venit, quod est expressum & non aliud dicit Paris. *consi. 31. nu. 19. vol 4.* & tacita pactio non videtur inducere simoniam, quia actus expressus vitiat non tacitus. *l. ex diuerso. §. si in iudicio. ff. sol. mat.* Ias. *in. l. cum quid. ff. si cer. pet. l. 1. ff. de extraord. cog.* Bar. & Alex. *in. l. qui ea mente. ff. d. furt. glo. & docto. in. l. præsenti C. de his qui ad eccles. confug.* sic etiam videtur dicendum de tacito pacto quod non inducat simoniā.

Verum in contrariū videt, † quia pactiones & cōuentiones huiusmodi, etiam tacitæ simoniam inducunt, per tex. qui est in terminis, & in materia *in Extrauag. excommunicamus. de sent. excommun.* dicit in terminis *gl. in c. fi. de pact. in verbo cessare, & alleg. text. in c. per laicos. 16. q. 7.* qui expresse dicit, nemo spē aut promissionē habeat, vt Abbas fiat. Io. And. *d. c. fi.* dat exemplum per tex. *in d.c.cum ad nostrā, & c. seq. de elec.* † vbi quis nō debet monachari spem aut promissionem habens, vt Abbas fiat, vbi electio ibi facta antequam monachus fieret, irritatur, ex quo suscepisse habitum videtur cū tacita conditione, spe, vel promissione, vt in Abbatem eligeretur. idem videtur *in c. officii*, quod est capitulum seq. vbi electio facta per monachos in Abbatem de viro nobili, qui monasteriū, melius quam alius poterat à natione peruersa defensare, ex quo cū esset facta eodem instanti electio, quo monachus fuit effectus, & in eo incontinenti poterat præsumi, quod nisi electus fuisset in Abbatem, habitum nō suscepisset monachalem, immo poterat præsumi ꝙ habitum suscepisset cum cōditione tacite spe, aut promissione Abbatialem dignitatē assequendi, irritatur & cassatur electio propter illā tacitā præsumptionē simoniæ, quia non propter Deum, sed causa quæstus &c. vt per Abb. *ibi*, vbi subiungit ꝙ idem est dicēdum de clerico sæculari, † qui recepit ordinē propter beneficia cōsequenda. qui committit simoniam, saltim mentalem, quia ordinatur & intendit seruire Deo propter vtilitatem & emolumentum beneficiorum, pro quo allegat gl. *in c. consuluit. 74. dist.* dicit in terminis *gl. in c. hoc ad nos. 59. dist.* vbi dicit, † quod quis non debet tonsurari ad hoc, vt dignitatem assequatur. facit ad hoc propositū simoniæ mentalis, materia tota & illius diffinitio tradita per Abb. *in c. nemo, de simonia*, † vbi dicit ꝙ mentalis est, vbi nullo præcedente pacto expresso, sed tacite agitur, vt detur spirituale pro temporali, in qua taciturnitas opore sequuto simoniā inducit, vt ibi, & late supra in materia mentalis. Facit, † quia licitum est seruire prælato per aliquē cū spe tacita consequēdi ab eo beneficiū ecclesiasticum secundario, & si seruiens sit idoneus, non autē principaliter, quia si illa mens & spes habetur principaliter est simonia. *vt per gl. & ibi Abb. in. c. cum essent de simonia*, dicit Angel. *in summa in ver. simonia. 5. ver. circa manus.* vbi dicit, † quod simonia non inducitur per dantes, & paciscentes tantum, sed & per consentiētes, & mediatores, per tex. *in c. per inquisitionem. de elect.* sequitur gl. *in c. ad nostram, de elect.* & an exprimere in spiritualibus illud, quod inest, inducat simoniam nec ne, vide per Fel. *in. c. ad audientiā el. 2. versic. & exprimere de rescrip.* facit, † quia etiam de iure ciuili, tacito consensu conuentiones fiunt. est text. *in. l. Labeo ait. ff de pact.* † quia si debitori meo reddam chirographum, aut cedulam per quam mihi erat obligatus, tacite cum eo pactum de non petendo fecisse videor, quamuis videatur secus, quando redditur pignus, quia tunc nihilominus debi-

debitum peti poteſt, nec per redditionem pignoris debitum remiſſum videtur, vt *l. ſeq.* ſed dic, vt per glo. *ibi*, quod per reſtitutionem chirographi ideo videtur remiſſum debitum, & factum tacite pactum de non
16 petendo, ne nihil actum videatur, † quod non eſt in redditione pignoris, in quo poteſt alia conſiderari vtilitas, quam liberatio, commoditas videlicet pignoris, vt per glo. *d. l. ſeq.* & ſi quis paciſcatur ſibi & Titio hæredi, eueniente caſu quod Titius non eſt hæres tale pactum prodeſt aliis hæredibus, per tex. *in l. tale pactum. § fi. ff. de pac.* quia per tale pactum tacite præſumitur, contrahẽtes voluiſſe conſulere etiam aliis hære-
17 dibus, † & facta locatione domus alicuius vel fundi inuecta & illata, ex tacita conuentione pro penſione obligantur, quia partes etiã nihil exprimendo, tacite inter ſe tale pactum & conuentionem feciſſe præſumuntur. *l. item quia. ff de pact. & l certi iuris, C. locat.* & cõſenſu etiam obligationes fiunt, *inſtit. de obl.* quæ ex cõ-
18 ſenſ. † & pacta, quæ poſtea facta aliquid detrahunt emptioni, cenſentur ineſſe contractui, *l. pacta. Digeſt.*
19 *de contrah. empt* † & in venditione ineſt, & præſumitur interueniſſe pactum de euictione rei venditæ, &
20 vſufructus. *l. in venden. ff. eod.* † & multa etiam tenent tacita, quæ expreſſa vitiant. *l. ſi quis Sempronium. ff. de hære. inſt gl. in extrauag. Boniſ.* quę incipit *excommunicamus.*

Nec obſtant ſuperius adducta in contrarium & primo illud quod Abb. in diffinitione ſimoniæ dicit expreſſe, &c. quia ibi Abb. dicit expreſſe ad differentiam mentalis, quæ in mente ſola, & in animo conſiſtit, ac committitur, & loquitur de ſimonia conuentionali, & reali, quæ reſpectu mentalis ſunt & committuntur expreſſe, quia mentalis eſt, quando tacite agitur, &c. & licet forſan videat' non expreſſum verbaliter, nec poſſe dici appoſitum, quia oculis legi nõ
21 poterat, nilominus poteſt dici expreſſum, † quia multis modis, quid expreſſum dici poteſt, licet nõ ſit verbaliter expreſſum, & ad ſenſum oculi appoſitum, *in l.*
22 *pacta, & in l. in venden. ſuperius adductis,* † quia omnia q̃ ſunt de natura ipſius rei, cenſent' ſemper eſſe expreſſa licet nulla de eis facta mentione ſint tacita & omiſſa, puta, ſi cedo alicui fundũ deducto vſufructu, expreſſe videor paciſci, quod finitus vſufructus, tandem perueniat ad dominum. *l. fundum. ff. de actio. empt. facit. l. quæro. §. inter locatorem. ff loca. & l. adem. C. loca. & l. eum quid ff. ſi cer. pet. inſt. de ſociet §. illud l. interdũ. ff. de verb. obl. l. 2. § ſi quis ita. ff. de eo ꝙ cer. loc. l. ſi. C. de proc. l.*
23 *refectio. §. ſi. ff. com. præd.* † & lex & conſuetudo multa pſumunt eſſe dicta, licet non ſint dicta. *l. vnica. C. de rei vxoriæ actio. l. precib. C. de impub. l. cũ acutiſſimi. C. de fideic. l. ꝙ ſi nolit. §. aſſidua ff. de ædil. edicto c. 2. extra de reſcript*, vbi
24 dicitur † ꝙ hæc clauſula ſi preces veritate nitantur, intelligitur ſemper in reſcripto, ex mente Papæ appoſita, licet non ſit ſcripta; quanquã reſcripta requirunt ſcripturam. *l. 1. C. de diuer. reſcrip.* ex quo videbatur non poſſe dici appoſitã, quia oculis leg non poterat, *l. 1. ff. de his, quæ in teſta.* de quo vide late per Stephan. de Fed. *in tract. de interpr. iuris parte prima. col. 3. n. 22. ad nu. 28. &*
25 *vltra gl. in d. c. 2. de reſcript.* † quæ dicit in iura mentis, & aliis huiuſmodi pactionib. ſubaudiri ſemper generales conditiones, vt puta ſi Deus voluerit, ſi res in eodẽ ſtatu permanſerit, & ſimiliter per iura, q̃ ibi allegat.
26 & ſatis dicitur † illud eſſe expreſſe ꝙ colligitur ex mẽte & intentione diſponentis pěr rationẽ naturalẽ, quę vnica & ſola reddi poteſt, licet in verbis expreſſis, nõ ſit ſpecificatũ. *l. miles agrum ff. de re milit.* bonus text. *in.*
27 *l. licet Imperator de leg. 1.* † vbi euidens dicitur illud, quod ex coniecturis colligitur, & illum. text. ad hoc allegat Abb. *in c licet cauſam. 13. not. de probat.* ad idem ꝙ ponit Ægid. *deciſ. 734. inci. ſi in libello*, vbi ſentit † quod 28
illud dicitur expreſſe in libello, quod colligitur ex præſumptionibus. refert, & ſequitur Stafil. *de grat. & exſpect. §. circa tertiam partem col. 4 n. 38 & 40.*

SVMMARIVM.

1. *Vti per pactionem, ita per modum ſimonia inducitur.*
2. *Modus æquipollet conditioni.*
3. *Magis tenetur ille, qui eſt ſub modo obligatus, quam qui ſub conditione.*
4. *Sub modo relictum, ſtatim data cautione de modo adimplendo peti poteſt.*
5. *Sub conditione relictum, data cautione non petitur, ſed eſt neceſſe exſpectare conditionis euentum.*
6. *Conditio & modus in quo parificantur.*
7. *Modus fit per vt.*
Cauſa fit per quid.
Conditio fit per ſi, & cum.

An inducatur Simonia conuentionalis per modum, ſicuti per pactum.
Cap. VI.

ET quod dicitur de pactis & conditionibus, idem eſt dicendum quoque de modo, per quem vt per pacta, & conuentiones ſimonia inducitur, no. *in c. tua nos, præallegato in gl. in ver. conuentio*, q̃ allegat text. *in c. vnico. §. omnis, vt Eccleſiaſtica benefi.* vbi gl. *in ver. modo* quia dicit, † quod vti per pactiones, 1
ita per modum ſimonia inducitur, † quia modus æ- 2
quipollet conditioni. *c. 2. & 3. de condit appoſ. & c. ſi infidelis. 28. q. 1.* ſubiungẽdo ibi glo. † quod magis tene- 3
tur ille, qui eſt ſub modo obligatus, quam ille qui ſcit ſub conditione; † cum ſub modo relictum ſtatim da- 4
ta cautione de modo adimplendo, peti poſſit. *l. in teſtamento, ff. de fidei commiſ. lib. l. quibus diebus. §. vltimo ff. de cond. & demonſt.* Et ibi Io. And. exemplificat, Titio Stichum lego, vt eum manumittat, cauẽs de manumittendo ſtatim illum petit. Idem in legato ad monumentum. † Si vero ſub conditione relinquitur, ſta- 5
tim data cautione nõ petitur, ſed eſt neceſſe expectare conditionis euentum, & ad implementũ, quia niſi illa extante non petitur. *l. qui hæred. ff de condit. & demonſtr. §. vlt.* Et quod dicitur, † quod conditio, & mo- 6
dus parificãtur, parificatio & ſimilitudo intelligi debet. in illis in conſpecto exitu, vt enim, qui non paret conditioni, ſic, & omnino qui non paret modo, non habet relictum, & in hoc parificantur; ſed inſpecto principio differunt. nam in conditione, non datur actio, niſi extet conditio. In modo eſt cõtrarium: nam data cautione de adimplendo, datur actio. *l. liberto. §. Lucius. ff. de annu. leg. l. qui hæredi. §. ſi. ff. de condit. & demonſtr. per gl.* Bart. Angel. Salic. Paul de Caſtr. *in l. prima. C. de his quæ ſub mod. fiunt.* vbi videas glo. primam quæ dicit, † quod modus fit per vt, vt lego tibi de- 7
cem, vt nubas Titio. cauſa fit per quia, conditio fit per ſi, & per cum, *vt in gloſſ. ſeq.*

SVMMARIVM.

1. *Nullus debet accedere ad Eccleſiaſtica officia niſi per gradus.*
2. *Presbyter effectus debet ſperare ſummi pontificis locum.*
3. *Spirituales dignitates non debent auferri à clericis, & dari laicis.*
4. *Non debent laici vocari ad dignitates omiſſis clericis.*
5. *Ad presbyteralem dignitatem etiam ſpe lucri alliciuntur.*

6. *Bea-*

6. *Beatus, qui excutit manus suas ab omni munere.*
7. *Vide intellectus an illa verba, seruitus indebite impensa.*
7. *Nemo post ordinatus praecedere habet primo ordinatum ad honores.*
9. *Seruitiis Episcopi assistens potest sperare perceptionem suorum beneficiorum fructuum integralem.*
10. *Papa olim dabat tria paria literarum beneficiando.*
11. *Hodie non sunt in vsu, nisi executoriales.*
12. *Qui ecclesiae in aliquo inseruiuit, potest sperare renunciationem.*
13. *Ex nuda promissione oritur actio.*
14. *Qui sentit onus, commodum quoque sentire debet.*
15. *Sacerdos, qui pauper est, potest populo diuina subtrahere, nisi det oblationes.*
16. *Papa quotidie expectatiuas concedit.*
17. *Spes est futurae beatitudinis expectatio.*
18. *Per literas regressus, ingressus & accessus, quis dicitur habere ius in spe.*
19. *Possunt conuenire monachi in aliquem, hoc modo, sumas habitum, volumus te Abbatem.*
20. *Nemo sperat, quod non cupit.*
21. *Est ambitus sperare beneficia & dignitates ecclesiasticas.*
22. *Non ambientibus & cupientibus, sed fugientibus & respuentibus conceduntur dignitates.*
23. *Non ambitione, sed labore ad honores peruenitur.*
24. *Ex ambitione ipsa quantumcunque dignus, indignus efficitur.*
25. *Indignus desiderando beneficia, committit simoniam.*
26. *Vt eligatur, quis habet primo requisitus renuere.*
Et nemo est eligendus, nisi ab initio dissentiat.
27. *Nemo inuitus aut reclamans admittitur ad honores.*
28. *Punitur Episcopus inuitum promouens ad dignitates ecclesiasticas.*
29. *Semper inuoluntarius non est cogendus ad honores.*
30. *Illius non habet fieri promotio, qui semper indurata voluntate recusat, sed qui dissentiat tepide, & de nolente fiat volens.*
31. *Quis potest cogi vt fiat Episcopus, si à principio de nolente fiat volens.*
32. *Deo propter Deum, non propter aliud est seruiendum.*
33. *Deo inseruientes nullam spem super spiritualibus habere possumus.*
34. *Nec promissionem, nec spem aliquam de spiritualibus habere debemus propter simoniam.*
35. *Nemo spe, praemio, aut alio conuerti debet ad fidem, vel ad Dei cultum.*
36. *Non legitur quod discipuli prouocauerint ad fidem aliquem, vel Dei cultum interuentu muneris.*
37. *Si de spiritualibus spes habeatur principaliter est simonia.*
38. *Secūdario possunt sperari spiritualia sine incursu simoniae.*
39. *Quando vsurarius intelligatur committere vsuram.*
40. *Syluester bona temporalia pollicebatur paganis, vt facerent se Christianos.*
41. *Quomodo & in quo casu posit licite dari paganis, vt conuertantur.*
42. *Mirabile arcanum de Christo.*
43. *Epistola Lentuli, & Pilati de Christo.*
44. *In mutuo nihil licet sperare, quia est vsura.*
45. *Dictio nulla, est terminus vniuersalis.*
46. *Tunc est licitū sperare spiritualia, aliquando spes onerat.*
47. *Quis habet sperare dignitatem, vt prosit, non vt praesit.*
48. *Terminus vniuersalis potest restringi ad certam speciem.*
49. *Vniueralis semper restringitur, quando non omnia particularia comprehensa vniuersali congruunt materiae.*
50. *Vide significatum propositionis pro.*
51. *Ad papam, qui est ordinarius vniuersalis spectat disponere de omnibus beneficiis.*
52. *In beneficialibus auctoritas papae purgat simoniam.*
53. *Tituli beneficiorum sunt de iure positiuo.*
54. *Expectans beneficium, potest sperare sine vitio simoniae.*
55. *Persona egens & digna potest pro se effundere preces pro beneficio.*
56. *Si porrigit quis pro se preces, vt in praelatum eligatur, ambitiose facit, & est simoniacus.*
57. *Consanguineus egens non indignus magis idoneo non egenti praeferri potest in simplici beneficio*
Etiam consanguineis egenis & dignis Episcopus prouidere tenetur.
58. *Collatio facta consanguineo tenet si sit dignus & pauper.*
Si fiat indigno, siue sit pauper, siue diues, non valet.
Si fiat digno & diuiti, malefacit Episcopus, sed tenet collatio.
59. *Si dignus porrigit pro se preces pro simplici beneficio non est simoniacus.*
Secus si sit indignus, quia reputatur simoniacus.
60. *Idem si sit curatum beneficium vel dignitas, dummodo sit egens, & habeat propositum, vt prosit, non vt praesit secundum aliquorum opinionem.*
61. *Nemo quantumuis dignus potest pro se petere ecclesiam curatam quia est simonia.*
62. *Qui ordinatur aut eligitur suis precib. quamuis idoneus, est simonia.*
63. *Beneficium simplex si quis sentit se dignum, & indiget, potest petere sine simonia.*
64. *Papa olim parce & curialiter expectatiuas concedebat.*
65. *Expectatiuae vt plurimum in forma pauperū conceduntur.*
66. *Expectatiuae concessae à clericis pauperibus, sunt potius literae iustitiae quam gratiae.*
67. *Est iustum, vt clerici, qui se deputarunt seruitiis diuinis beneficientur.*
68. *Clericus non debet propriis stipendiis militare.*
Et clericus potest locare operas suas spirituales.
69. *Honores possunt peti publice non occulte.*
70. *Laici alio modo quam per viam iuris patronatus non habent ius in ecclesia.*
71. *Ita contrahitur simonia à lingua, sicuti à manu.*

An propter spem inducatur Simonia, & de seruitiis, quae praelatis impenduntur spe beneficiorum. Cap. VII.

ET quia supra diximus, quod neq; spem, neque promissionem habere possumus de spiritualibus, per tex *c. per laicos. 16. q. 7. & c. cum ad nostram, de electione, iūcto tex. in c. cum essent*, vbi Abb. & alii de simonia cum similibus: videtur de necessitate aliquid dicendum de spe, quae possit haberi, vel non haberi circa spiritualia, & quomodo per illam committatur, aut non committatur simoniae vitium, & an quis possit inseruire spe obsequendi remunerationem in spiritualibus, & è contra an quis possit recipere seruitium spe illud remunerandi de spiritualibus.

Pro quo dic, quod non videtur quod à iure sit ꝓhibitū spem de spiritualibus haberi posse, quia videt
tex. *in terminis c. si offic. 60. dist.* † vbi dicitur quod null⁹ 1
debet accedere ad officia Ecclesiastica & sacerdota-
lia, nisi per grad⁹; † & presbyter effectus debebit spe- 2
rare summi Pontificis locū, vt clare *ibi* tex. Idē *in c. quid*
proderit. 61. dist. vbi est tex. increpatiuo modo conce-
ptus, † quod Ecclesiasticae, & spirituales dignitates, & 3
honores non debent à clericis auferri, & dari laicis,
† nec omissis & postpositis clericis militantibus in 4
castris dominicis: laici saeculo vagātes, & Ecclesiasti-
cum ordinem nescientes, ad sacerdotalē dignitatem

vocari

vocari non debēt. quid enim proderit per singula stipendia clericos militasse, & omnē egisse in dominicis castris ætatem, si laici ad sacerdotij fastigium vocātur? Idem videtur *in.c.in singulis.77.dist.* ibi summū pontificatum sperare debebit &c. videtur ibidem
5 tex.*in.c.cōsuluit*, quod est vltimū. 64.*dist.* vbi † ad presbyteralē dignitatē etiā spe lucri & quæstus alliciuntur, & allici debent: vti ibi in finalibus verbis. Est
6 pariter text.*in.c sunt nonnulli.1.q.1.* vbi dicitur, † quod beatus est vir, qui excutit manū suā ab omni munere id est lingua, manu, & obsequio; quibus tribus modis contrahitur simonia, vt per text.*in.cap.& si quæstiones, de simonia, glo.in cap, statutum.§.insuper de rescrip.l. complures.§.tutor.ff.de admin.tut c.sunt nonnulli.*1.q.1. vbi de-
7 clarando ab obsequio, dicit, quod dixit † quādo est seruitus indebite impensa; vnde si debite.i.si per dignā personā digne pro beneficio seruitur, videtur licitum, nec simonia committitur, argumento à cōtrario sensu, quod est in iure validum.

Secus sit, si per indignū, vel per dignum indigne, quia tūc est simonia, vt per glo. *ibi.* idem *in text in.c.si.75.distin.* vbi primo ordinati primo habēt præcedere,
8 † & nemo post ordinatus eis pcedere habet in habēdis honorib. & emolumētis. vt per glo *ibi*, Idē videtur
9 innuere tex. *in c.sunt in Ecclesia 8.q.1.* † & seruitiis Episcopi assistens potest sperare integralem suorum beneficiorum redituū perceptionem, præter distributiones, quæ absētibus nō dantur. *c.de cætero, extra de cler. non residen.* facit text.*in.cap.cum pridem, de pac.* vbi qui Papæ monitis acquieuit propter obedientiam licite potest sperare beneficia, quæ ei Papa ordinauit cōferri per suas literas monitoriales. quib. monebat ordinariū de eo beneficiando. nam regulariter antiqui-
10 tus † Papa dabat tria paria literarū beneficiādo, primo monitoriales, quia monebat, secundo præceptorias, quib. præcipiebat, tertio executorias pro aliquo
11 beneficiādo, † quarū hodie nō sūt in vsu, nisi executoriales, vt per Staphil. & Lud. Gomes. *in eorū tract. de gratiis & expecta. in principio.* Abb. *c.ex insinuatione de re-*
12 *scrip.* † & qui Ecclesiæ in aliquo inseruiuit sperare potest remunerationē sibi etiā nudo pacto & nudis verbis promissā, *c.quicunque suffragio.12.q* 2. immo ad pro-
13 missa huiusmodi obtinendū † ex nuda promissione & nudis verbis oritur eidē actio, vt per glos. *ibi.* & iustum est vt illi cōsequantur stipendiū, qui pro tēpore suum commendare reperiūtur obsequiū, *c.charitatē.*
14 12.q.2. † & qui sentit onus & incōmodum, eidē quoq; & emolumentū sperare licet, *c.de elapsis.16.q.6.& gl.in.*
15 *d.c.charitatē.* † & sacerdos qui pauper est, potest populo diuina subtrahere, nisi det ei oblationes glo. *in c. omnis christianus, de consecr.dist.1.per text.* quē allegat.*in.c. cū sit, de simonia, & c.charitatem.*12. q.2.*præallegato* & illa quæ late deduximus *supra in simonia mētali in quæstione* & incipiēdo à baptismo, vbi materiā late posuimus.
16 Facit, † quia quotidie à Papa certis personis concedūtur gratiæ expectatiuæ per reseruationes generales & speciales per creationē in canonicū aut aliā dignitatē, mādata de prouidēdo ad certa & incerta beneficia pro certis & incertis personis, per text. *qui dicit aperte in.c.ex parte el primo de offi. & pot.iud.deleg.c.cū pridē de pact.* per Staphil. de gratiis expectatiuis. §.*sexta igitur forma per totū, & inferius de manda. de prouid.* §.*prima igitur per totum & tribus sequ.* Cassador. *decis.3.per totum de praben.* per quod exspectantes reseruatarij & habētes mādata de prouidēdo, expectātes ecclesiastica beneficia per tales gratias sibi promissa & assignata sperāt & spe-
rare possūt licite sine simonia spiritualia, † quia spes 17
est futuræ beatitudinis expectatio, Innocen.*in.c.ex literis de iur.iur.& de* facili speratur quod expectatur. dātur † & regressus quotidie, ingressus & accessus ad be- 18
neficia collata & resignata, per quos quis dicitur habere ius in spe ad beneficia & spiritualia, per Gig. *in tract. de pensi.* 79.*q.nu.3.& quæst.94.* 2.*col.nu,* 10. & de huiusmodi regressu, ingressu, & accessu. vide per Pet. Rebuf. *in sua practica beneficiali tit. de regr.* facit tex. *& ibi glo. in.c.qui Episcopatum desiderat & c.8.q.1.* vbi videtur licere desiderare Episcopatū, & *gl.ibi* desiderate, ergo & sperare possumus Episcopatū. & de iure ciuili videtur etiam quod honores peti possint. *arg. l.eos.ff de decurion,* immo & pecuniam videbatur licitū dare pro honoribus & dignitatibus. *l.Barbarius.ff.d.off.præsi.* & secundum Hug. relatum *in glo in cap.per laicos.16.q.7.* † pos- 19
sunt conuenire monachi in aliquem, & dicere ei, sumas habitū, volumus eligere te in Abbatem, cū fueris factus monachus, per iura quæ ibi adducit.

In contrarium faciūt multa, nam spes est cupidorū hominū, † nemo enim sperat, quod non cupit. *cap.1.* 20
de elect.in.6. per Archi. *ibi in ver spem* † nec possumus 21
cupere beneficia & dignitates ecclesiasticas aut spiritualia quia est ambitio, † quia illa nō ambientibus & 22
cupientibus dari conceditur, sed fugientibus & respuētibus, † quia nō ambitione, sed labore ad hono- 23
rem peruenire debemus. *C. de re mili. contra publicam lib.12.& dist.50.miramur in fi.* & à talibus cupientib. est auferendus honor, & locus regiminis nō dādus 1.q. 6. sicut his, *l.si.de simonia,* vbi gl.text. *in ver.in scripturis.8.* q.1. † qa ex ambitione, ipsa, & desiderio quantūcunq; 24
sit dignus, reputat̄ & indign⁹, † & indignus desiderādo 25
& cupiēdo dignitates, & beneficia ac alia spiritualia committit simoniam, per Sāctum Thom. *in 4.dist* 25. 2.q. Io. de Sylu. *in tract. de benefi. prima parte.q.7.* diximus *supra in mentali in quæstione de dispen. collat. & gratis fac. per Episcopum.§. deueniendo ad secundum caput in fin.*
† Et vt eligatur quis habet primo requisitus renuere 26
& dissentire, quia nemo est eligendus, nisi ab initio dissentiat. *c.vlt.1.q.6.* optimus tex. *in.l.& quamquam, de Epis.c.& cler.* qui est tex. in materia ista magistralis, quāuis videatur contrarium de iure, † quia nemo inuitus 27
vel reclamās ad honores & dignitates admitti debet, est tex. *in c. Episc.74.dist.* † vbi punitur Episcopus, qui 28
inuitum ad Ecclesiasticos ordines admoueat, gl. est *in cap.sicut is.1.q.6.* quæ dicit dummodo non sit perseuerans † quia si semper sit inuoluntarius non est cogen 29
dus, per iura q̄ ibi adducit in verbo remit. verū hoc est & debet intelligi sanò modo, q̄ non ille eligi debeat, qui indurato semper animo & voluntate recuset, † 30
quia illius nō debet fieri promotio, *d.c.Episc.* sed ille q̄ sit dissentiens vel reclamans tepide & leniter, reputando se tanto honore indignū, & tanto oneri imparē & impotentē, & qui de nolente fiat volens, vt per adducta per gl. *in c.ante om.41.dist* vbi dicit † quod qs 31
potest cogi, vt fiat Episcopus si videlicet à principio de nolente fiat volens, & gl. *in c. in scripturis præallegato in verbo fugientib.* & melior gl. *in c.sicut is.1.q.6.* vbi declarat quid sit fugere, quando textus dicit quod vocatus ad honores debet fugere.i. debet timere, ne forte sit sufficiens, vel fugere intelligitur, qui se non ingerit, vt ibi per eam gl. *in ver. remit. & in ver. refugit.*

Item in contrarium facit, † quia Deo propter Deū, 32
non propter aliud est seruiendum, *c. sunt in Ecclesia.* 8. *q.1.* vbi quærētes non quæ sunt Iesu Christi, sunt mercenarii, & inter filios se cōputare nō habēt, bona gl. *in*

cap.

cap. consuluit distinct. 74. *in verb. hac*, est text. *in c. non est.* 1.
33 q. 1. vnde † Deo inseruientes nullam spem super spiritualibus habere possumus, per tex. qui dicit expresse *in cap. cum ad nostram, de elect. & c. per laicos* 16. q. 7. vbi
34 hoc ad literam habetur. text. *in c. offic. de elect.* † quod nec promissionem nec spem aliquam de spiritualib. habere debemus propter simoniam, quam secum tra
35 hunt, nec immerito, † quia spe, præmio, promissione, aut aliquo alio quouis non debet trahi, aut allici, aut conuerti ad fidem, & ad Dei cultum per tex. *in c. quam*
36 *pio*. 1. q. 2. vbi dicitur aperte, † quod non legitur Domini discipulos vel eorũ mysterio cõuersum quempiam ad Dei cultum aliquo muneris interuentu prouocasse; quia non possumus aliquid dare pagano, vt Christianus fiat, quia est simoniacum, *c. querelam extr. de simonia gl. in c. quam pio præallegato.*

Verum pro concordatione contrarii est intelli-
37 gendum † quod nõ licet habere spem super spiritualibus, & de spiritualibus, primo & principaliter quia si primo & principaliter, & directo habeatur, committitur simonia, vt *c. cum ad nostram, de elect. & c. per laicos præallegatis, & aliis adductis vltimo loco*, quæ habent locum, & intelliguntur cum principaliter intéditur,
38 & principaliter speratur, secus est, † si secũdario, quia bene est licitum sperare beneficia Ecclesiastica, & spiritualia, dummodo non principaliter sed secundario quia tunc non committitur simonia, prout euenit in vsurario, qui si principaliter ad lucrum intendat, ita
39 quod non mutuaret, nisi lucrum inde speraret, † tunc est vsurarius & vsuram comittit. *c. 1. & cap. consuluit, extra de vsur. &* 14. *q.* 3. si fœneraueris, & ita intelligũt concorditer Io. And. Archid. Gem. *in c. 1. eo. tit lib. 6. & in cap. consuluit*, & Theologi *in* 4. 15. *distinct.* secus est secundario, quia etiam si crederet, non habere vel consequi aliquid vltra sortem, mutuaret nihilominus propter charitatem, & talis spes non facit vsurarium, Ricar de Mediaui. *in. 4. dist. 5. art. q. 5. argum. per tex. dictis, c. quid proderit, c. tu singulus, cap. si officia*, sequitur Angelus, qui refert *in summa in verbo vsura, vers.* 1. cum hac distinctione debere intelligi dicit gloss. *in capit. cum ad nostram, cap. quid proderit, cap. sunt nonnulli, cum aliis præallegatis.* ita sentit Abb. *in cap. cum in Ecclesiæ, de simonia*, vbi posita quæstione nunquid licite detur
40 pagano, Christianus fiat, † exemplo Syluestri, qui bona temporalia pollicebatur paganis, vt facerent
41 se Christianos, dicit † quod si pagani non habent propositum veniendi ad fidem, nisi ex cupiditate pecuniæ promissæ, & nisi pro habendo, & consequendo pecunias, aut temporalia, quod est non licitum tunc eis promittere, vel dare pecunias, vt fiant Christiani, quia fierent eo casu principaliter pro pecunia & pro lucro, & pro habendis temporalibus, quod est simoniacum, & parum eis prodesset Baptismus, 15. *q. 1. non est*, immo peccat, quia abutitur bono, & similiter dantes. *argum. 23. quæst. 5. ad fidem*, & nemo muneribus ad fidem conuerti habet. *c. sicut Episcopum. 1. q. 2. & c. sicut. §. authoritate, & ibi gloss.* 1 *q.* 2. vbi nemo ad conuersionem & nemo ad ingressum Ecclesiæ precio inuitandus est, secus est si Pagani & Iudæi habentes propositum se conuertendi, & veniendi ad fidem; sed timeant quod sit necesse eis differere diuitias per eos abunde ex vsuraria prauitate, aut alias male congestas & cumulatas, quia male ablata debent restituere, timentes paupertatem, quia eo casu licite, & sine simonia possunt eis pecuniæ promitti, vt *ibi* per eum. Idem tenet Petrus Leuandeius *in tract. de priuileg. Do-*
ctorum quarta parte. q. 87. vbi ponit † mirabile arcanũ 42
de Christo reuelatum per quendam magistrum Iudæorum cuidam Christiano, qui illum quærebat ad fidem conuertere, quod arcanum est scriptum in quodam libro antiquo sacerdotum quod Christus fuit scriptus Iesus filius Dei viui, natus ex Virgine Maria. quod confundit Iudaicam prauitatem, sed dicit quod pauci sunt Iudæi, qui sciant hoc; & quod iste liber sacerdotum in hodiernum diem permanet in Tiberyade, vbi dicit quod sacerdotes fecerunt diligentiam super indaganda veritate circa virginitatem Mariæ per obstetrices, & ita in veritate inuenerunt. & vide eundem Petrum. *d. loco*, vbi *in antecedenti*,
q. † ponit Epistolam Lentuli, & Epistolam Pilati de 43
Christo, scriptas & datas in Hierusalem & Iudæa, & idem Abb. *in cap. cum dilectus el 2. eod. titul. de simonia*,
idem gloss. *in cap. consuluit de vsur.* † quod in mutuo, 44
non licet aliquid sperare principaliter quia est vsura, secus secundario vbi multa allegat. & hoc modo etiam potest intelligi, quod Deo propter Deum principaliter seruire debemus, & non propter temporalia principaliter, vt declarat Gemin, *in cap. sunt in Ecclesia*, 8. *q.* 1. qui dicit quod in casu illius textus illi seruiebant Deo principaliter propter temporalia, quod non licet, secundario vero sic, vt ibi per eum, quia inquit non ita inuigilare debemus temporalibus, vt pro eis acquirendis, retinendis, vel diligendis deseramus iustitiam 12. *q.* 1. *habeat*, Archid tamen *in. d. c. cum per laicos*, non videtur placere ista distinctio glo. de principali & secundaria spe, quia dicit obstare
valde dictionẽ nullam, † quæ cum signum & termi- 45
nus vniuersalis, videtur secludere spem cuiuscumque generis; & dicit debere intelligi, dummodo spes non proueniat ex conuentione, quia tunc repro
batur, vel vt sit spes, vt oneret, † quo casu est licitum 46
sperare, quia vt prosit, non vt præsit † quis habet spe- 47
rare dignitatem *cap. qui Episcopatum 8. quæst.* 1. vt in casu illius textus, quod est distinguendum (inquit) an vacabat Abbatia in introitu illius monachi religionem ingredientis an non, quia si in introitu, est dicendum quod spes illa reprobetur, si vero non vacabat, quod non reprobetur, vt ibi per eum. ego tamen ex quo id dicunt gloss. & alii *in prænominatis locis*, & dicit gloss. *in cap. cum essent de simonia, & ibi* Fel. & ex quo honores etiam in Ecclesia Dei inter clericos distribuuntur, & ex quo clerici non habent militare suis stipendiis, & ex quo non omnis spes damnatur, non omnis spes inducit simoniam, quia licet Episcopatum desiderare, vt per Gemin. qui hoc firmissime tenet *in capitulo hoc ad nos. 59. distinctio.* cum aliis quæ cumulatissime adduci possent, & ex quo ter-
minus nullus, † licet sit terminus vniuersalis, & 48
generalis tamen potest restringi, & adaptari ad certam speciem, vt videlicet amplectatur omnem spem principalem, non secundariam prout in materia nostra optime dicit Gemin. *in cap. hoc ad nos. 59. distinct.*
† quia vniuersalis semper restringitur, quando non 49
omnia particularia comprehensa sub vniuersali congruunt materiæ *glo. cap. 1. de constit.* & alias vt *ibi* per eundem Gemin. dico quod non discedendum est ab opinione glo, *in dicto cap. cum ad nostram, cap. quid pro-*
derit, cap. sunt nonnulli, quæ id concorditer & aperte 50
dicit, Innocent. *cap. tua nos, de simonia*, ibi etiam Abb. & Fel. *& prædicto c. cum in Ecclesiis, & aliis locis præallegatis.* Abbas tamen *in capit. cum ad nostram*, videtur adhærere illi responsioni, quod nullam habere

ſpem, vt oneretur, & ſic fugiat diuitias & dignitates, vt ibi per eum *in fi.* facit, quod dicit Archid. *in cap. iudices.1.q.1* vbi pro declaratione glo. quæ dicit quod ꝑ celebratione miſſæ aliquid poteſt accipi, dicit quod ibi non debet intelligi quod propoſitio ſit cauſa prima motiua, quia prima cauſa motiua eſt deuotio: ſed cauſa motiua remota, & non propinqua & quod per eumdem dicitur *in cap. Agato.63. diſtinct.* facit, quia clericus dicens miſſam propter principalem ſpem lucri, ſimoniam committit, Abb. *not. c. conſului- ſti de celebr. miſſarum, & c. ſignificatum de praben.* glo. melior *in cap. vnico de cler. non reſid. in fi. in. 6.* & vt dixit facit tota materia ſimoniæ mentalis, & quod ſpe committatur ſimonia dicit Hoſtien. *in ſumma. §. per iudicem in fi.* ſed certe hæc reſponſio non ſufficit cum ſpes eſſet debitum iri, *arg. inſtit. de verb. obl. §. ex conditionali,* vnde non poteſt negari quia illa ſpes, quæ etiam poſt omnino extitit remiſſa ſit, & ſic eſt ſimonia, item cum idem ſit remittere quod dare *cap. querelam de ſimonia cap. veniens de teſtibus.* & ad illud quod diximus de expectatiuis, gratiis, ac de meritis de prouidendo, ac de regreſſibus, nec non quod de iure ciuili honores & dignitates poſſunt peti, nedum ſperari & deſiderari, & quod licet facere conuentionem iſto modo, ſumas habitum, quia te faciemus Abbatem cum fueris monachus &c. reſponderi poſſe puto.

Et primo quo ad expectatiuas & regreſſus poteſt
51 reſponderi, † quod cum Papa ſit ordinarius vniuerſalis & Epiſcopus totius orbis ad eum de omnibus beneficiis diſponere ſpectat, vt per glo. *in cap fœlicis. §. fin. in verbo priuata de pœn. lib. 6. & in cap. ad romanam. 2.q.6. & in c. ſola. cum ſeq. 9.q.3. & in cap. quanto de tranſlat. cap. 2 de praben. lib. 6. clem. 2. vt lite penden.* per quæ iura Papa abſolutam habet in beneficialibus poteſta-
52 tem, † & illius authoritas poteſt purgare omnem
53 ſimoniæ labem & maculam in beneficialibus. † quia tituli beneficiorum ſunt de iure poſitiuo, quia beneficia non ſunt ordinata à Deo ſed ab Eccleſia, late *ſupra in mentali in quaſtione de collationibus quoque & gratiis* &c. in illis, quæ ſunt de iure poſitiuo, Papæ excuſat authoritas. text. *cum glo in cap. cum pridem, de pactis cap. ſi quis. 1. quaſtio. 1* Caſſ adorus *deciſ. ſecunda de ſimonia,* Deci. 4;6. *viſa colum. 3. nu. 10. & conſi. 141.*

54 † Vnde exſpectans beneficium ex quo de auctoritate Papæ exſpectat, non videtur incurrere in ſimoniam propter talem ſpem, quia authoritate Papæ purgatur omnis ſuſpitio: & ex quo authoritate Papæ ſperat, licite ſperare poteſt, & vitium ſimoniæ in beneficialibus eſt de iure poſitiuo, Reſtaur. Caſtal *in tract. de Imperatore verſi. 282.*

55 † Secundo poteſt dici quod ſi perſona ſit egens, & digna, & idonea poteſt deſiderare beneficium, quia & poteſt, etiam pro ſe ꝑ beneficio obtinendo preces effundere, nec committit ſimoniam, vnde multo magis ſperare & de illo ſpem habere, quia facit pro indigentia, & non propter ambitionem, dicit eleganter gloſſ. *in capite tua, de atate & qualitate*
56 *in verbo nullum,* vbi dicit † quod ſi quis porrigat pro ſe preces, vt in prælatum eligatur ambitioſæ ſunt & illicitæ, & eſt commiſſa per eum ſimonia, vbi refert Io. And. quod dicit Hoſtien. quod non reprobaret,
57 † ſi prælatus conſanguineum egentem non indignum præferret magis idoneo non egenti in ſimplici beneficio, cum & talibus prouidere teneatur. 86. *diſt. non ſatis. de cohab. cler. cap. 1. c. relatum, de teſt. §. licet.* Ioan de Anan. *c. vnico vt eccleſ. benefi. ſine dimin. col. 4. nu. 28.* vbi dicit † quod collatio facta conſanguineo 58
tenet ſi ſit dignus & pauper, ſed ſi fiat indigno ſiue ſit pauper, ſiue ſit diues, non valet; ſed ſi fiat digno & diuiti dicunt dict. quod Epiſcopus malefacit, tamen tenet collatio. Archid. *in. c. ordinationes. 1. q. 1.* qui diſtinguit, vel ſit beneficium ſimplex, vel curatũ; vlterius † ſi quis dignus porrigat pro ſe preces pro 59
beneficio ſimplici, non committit ſimoniam, ſecus ſit ſi ſit indignus, quia reputatur ſimoniacus: Sanctus Thom. *in 4. diſt. 25. 2. q.* Io. de Sylu. *in tract de benefi. c. prima parte. q. 7.* & adde ſi ſit egens vt per Archid. *d. c. ordinationes,* ſecundum Ang. *in ſumma,* qui refert opin. Roden, † id etiam procedit ſi beneficium ſit 60
cum cura & dignitate, quod quis etiam ſine ſimonia poteſt precibus ſuis implorare, dummodo ſit gens, & habeat propoſitum, vt proſit, non vt præſit in verbo ſimonia. *v. verſic.* quid ſi non detur munus à manu vide etiam glo. *in cap. ordinationes. 1. q. 1.* quæ dicit, quod aliquis etiam pro ſe ipſo poteſt petere ſi ſit dignus, exemplo Petri, qui Domino dixit, Ecce relinquimus omnia, & ſequuti ſumus te, quid ergo erit nobis? vbi Archid. ſecundum Rain. † quod quis 61
quamuis dignus non poteſt pro ſe petere Eccleſiam, vel dignitatem, vel aliud beneficium habens curam animarum annexam, & in hoc ſentit cum Hug. & multis aliis, qui dicunt, † quod quando quis ordina- 62
tur aut eligitur ſuis precibus, quantumcumque ſit idoneus, eſt ſimonia, *8. q. 1. in ſcripturis, extra de iure patro. cap. per veſtras,* † beneficium vero ſimplex ſi ſen- 63
rit ſe dignum & indiget, poteſt petere abſque peccati metu, & ſimoniæ, *extra de reſcrip. ad aures, capit. 2. de praben.* & in hoc ſentit cum aliis, ſi vero non indiget, peccat, vt patet *in praſata decretal. ad aures & 1. q. 2 cap, clericos. 12. q. 1, c. illi qui, & alias* vt ibi per eum. † & Papa parce, & curialiter expectatiuas grati- 64
as olim concedebat, & pro curialibus, Ludo. Gomeſ. *d. loco.* vnde eſt dicendum, quod pro familiaribus pauperibus id quod apparet, † quia vt plurimum 65
dantur in forma pauperum, per Staphi. *d. loco. §. nona forma, & idem colum. 20. verſi. 9. nu. 72.* vbi dicit, † quod 66
expectatiuæ conceſſæ clericis pauperibus, dicuntur potius literæ iuſtitiæ, quam gratiæ, † quia iuſtum & 67
rationabile eſt, vt clericus, qui ſe deputauit ſeruitiis diuinis, qui non habeat aliud beneficium debeat beneficiari, ſecundum Io. Andr. & Dominicum *in c. ſi pauper de prab. lib. 6.* qui cum ſit miles cœleſtis militiæ, vt per text. *c. degradatio, de pœnis in 6.* & glo. *in. l. miles ff. de re iudicata,* † non debet propriis ſtipendiis militare, 68
c. cum ſecundum, de praben. extra, & per illum text. dicunt ibi doctores, quod clericus poteſt locare operas ſuas. ſpirituales.

Et ad illud, quod de iure ciuili dignitates ambiri, & peti poſſint, reſpondet *gl. in cap. ſicut. 1. q. 6. in ver. vel importunum,* quæ ponit iſtud contrarium, reſpondet, dico tribus modis, † quod honores poſſunt peti pu- 96
blice, non occulte ſecundum aliorum opinionem quod meritis poteſt quis petere, alii quod à populo, non autem ab Imperatore poterant peti, & etiam alio modo, quod videlicet eſt aliud in dignitatibus ſæcularibus; quæ reſponſio magis arridet in materia noſtra, vbi iura prohibuerunt beneficia, & dignitates Eccleſiaſticas peti & ambiri, & pro illis pecunias & temporalia dari, totis titulis vbique de ſimonia. & ad illud, quod eſt licitum facere conuentionem

tionem, sumas habitum &c. quod statim quod fueris monachus, volumus te in Abbatem eligere &c. responde, quod glo. non placet ille intellectus, & ille est intellectus Hugo. *ad illum tex.* & dic & responde, vt ibi per Arch. qui triplicem dat responsionem. Vnde attenta ista distinctione videtur clara responsio & resolutio ad illam quæstionem, an quis possit inseruire prælato spe beneficium ecclesiasticum assequendi; ac pari modo an prælatus possit ab illo seruitium recipere, spe illum in Ecclesiastico aliquo beneficio recompensandi, absque eo quod committatur simonia. pro qua materia esse videtur text. qui videtur in materia factus in extrauag. Bonif. 8. quæ incipit *Excommunicamus*, vbi expresse anathematizatur, & excommunicatur quicumque pro iustitia obtinenda à sede Apostolica vel gratia pactus fuerit, conuenerit, promiserit, promissionem receperit tacite vel expresse, generalibus vel specialibus verbis, & quibuscunque modis, est text. expressus *in cap. cum essent de simonia,* vbi qui pro promouendo negocio coram Papa, acceperat ab milite promissionem de vna Ecclesia sibi danda per eundem militem, quod intellige per præsentationem, mediante iure
70 patronatus, quod miles habebat per glo. *ibi*, † quia laici alio modo non habent potestatẽ in ecclesia Dei, *cap. Massana de electión*. Abb. *in cap veniens, de test. 2. not.* ob tale seruitium videtur pactum fecisse simoniacũ, vnde silentium ei petenti Ecclesiam imponitur, vbi notat Abb. *in declaratione text.* quod multi hodie incidunt in excommunicationem dictæ extrauagantis per quam sunt ipso iure excommunicati, est text, *in cap. ordinationes. 1. q. 1.* vbi tribus modis apparet committi simoniam, precibus, precio, & obsequio, & ordinationes factæ impenso obsequio, tali intentione alicui personæ, falsæ iudicantur, vt ibi, & *in cap. sunt nonnulli*, quod est cap. seq. vbi Beatus vir, qui excutit manus suas ab omni munere, vbi declarando tex. ab omni munere, intelligit, lingua, manu, & obsequio, & munus ab obsequio est seruitus indebite impensa, per quod apparet quod ob obsequium non potest alicui conferri, aut per aliquem seruientẽ sperari. facit vniuersalis negatiua nullam posita *in d. c. cum ad nostram, & in cap. per laicos, supra alleg. ibi* nullam spem &c. per quod vt supra diximus per suam generalitatem, omnis spes videtur includi, per Archid. in *cap. hoc ad nos. lix. dist.*

In contrarium vero facit illud Gregorii adductum per sanctum Tho. *q. c. de simona, versi. ad quintum.* vbi dicit Ecclesiasticis vtilitatibus deseruientes, ecclesiastica dignum est remuneratione gaudere, sequitur referens Io. de Sylu. *in tract. de beneficio. 7. q. 1. parte col. 8. nume. 47. facit text. & ibi glo. in capit. quid proderit 61. dist. & ibi glo. in cap. fi. officia. lix. dist. c. consuluit. 54 dist.* cum aliis in contrarium *in præsenti. q. de spe adductis*. adde adducta per nos *in mentali supra in quæstione incip.* & incipiendo à baptismo, vbi hanc materiam late congessimus, facit text. *in cap. fi. de simonia.* vbi qui nullo dato precio, nullo pacto, sed spe tantum & affectu animi antecedente, non videtur commisisse simoniam ex ista tali spe & affectu animi, vbi intelligit Innoc. quod ille seruit ista spe consequendi beneficium.

Pariq; modo idem est dicendum de Prælato, qui non debet recipere ab aliquo seruitutem aut seruitium animo & spe illud Ecclesiastico beneficio recompensandi, & remunerandi; quia vt per sanctum Thom. ibidem, quisquis res Ecclesiasticas, non ad id, quod institutæ sunt, sed ad propria lucra, munere linguæ, vel ob sequii, vel pecuniæ largitur, vel adipiscitur, simoniacus est; quia nomine pecuniæ intelligitur cuiuscumq; precium, quod pecunia commensurari potest. manifestum est autem quod obsequium hominis ad aliquam vtilitatem ordinatur, quæ potest precio pecuniæ æstimari; vnde pecuniaria mercede ministri conducuntur, ideo idem est, quod aliquis det rem spiritualem pro aliquo obsequio temporali exhibito, aut exhibendo, ac si daret pro pecunia data vel promissa, qua id obsequium æstimari posset, † & ideo sicuti contrahitur simonia, ac- 71
cipiendo pecuniam, vel quamlibet aliam rem exteriorem, quod pertinet ad munus à manu, ita etiam contrahitur per munus à ligua, vel obsequio, per dictum Sanctum doctorem *d. q. c. de simonia, vers. ad quintum.* Facit text. secundum quod illum intelligit Innocen, *in c. fi. de simonia*, vbi quis videtur dedisse beneficium seruitori vel familiari, eo quia seruiuit, & seruitium recepisse tale, affectu illud remunerandi de Ecclesiastico beneficio per quam tamen spem & animi affectum, non videtur *in eo text.* simoniæ vitium perpetratum, nec accipiens ob id beneficium resignare tenetur, quandoquidem tale vitium purgatur sola animi pœnitentia vt *ibi*.

SVMMARIVM.

1. *Seruiens prælato potest sperare beneficium ecclesiasticum, si non fecit pactionem.*
   Item dummodo hac spe principaliter non seruiat.
   Item si sit dignus.
2. *Dignus potest sperare Episcopatum.*
3. *Si dignus digne seruit, non est simoniacus.*
4. *Spes pro honesto seruitio licite haberi potest.*
5. *Quomodo possit, vel non possit sperari beneficium.*
6. *Quando obsequium spirituale inducat simoniam.*
7. *Licita est spes, quam quis habet, vt illis quibus vult præfici vtilitatem assequatur.*
8. *Prohibita est spes cuius finis commodum.*
9. *Est simonia deducere spem in pactis.*
   Omnis spes & omnis conuentio habet cessare in spiritualibus.
10. *Si facit quis se monachum spe Abbatiam, quæ vacat assequendi, est simonia.*
11. *Intellectus ad tex. in c. ad nostram.*
12. *Aut disiunctiua exponitur pro id est.*
13. *Non omnia particularia comprehensa sub vniuersali, congruunt materiæ.*
   Non omnis spes inducit simoniam.
14. *Si obsequium spirituale præstatur ex pacto inducit simoniam.*
15. *Non est licita promissio conferendi beneficia pro spiritualibus obsequiis.*
16. *Promissio beneficii facta, vt quis eligatur, est simoniaca.*
17. *Licita est promissio certi salarij quousque prouidebitur de beneficio.*
19. *Pactio facta de beneficio inter Episcopum & clericum famulum est licita. si præstatio seruitij nõ sit causa finalis.*
19. *Non videtur licitum promittere beneficium pro voce in electione.*
20. *Curia prælatorum probatoria clericorum.*
21. *Sacerdos si sit pauper, & non sit proprius, licite recipit pro celebratione missæ.*
22. *Significatio propositionis, pro.*
23. *Propositio pro est improprianda, vt non resultet simonia.*

24. *Beneficiorum duo genera.*
25. *Simonia mentalis committitur in illis, quae sunt de iure diuino.*
26. *Simonia mentalis non committitur in simplicibus beneficiis,*

De eadem materia. Cap. VIII.

1 T pro concordatione & responsione ad quaestionem, gl. dicit tria *in c. cum essent, de simonia,* † quod videlicet quis seruiens Praelato possit sperare beneficium Ecclesiasticum si videlicet nullam fecerit pactionem, & sic ex pactione, aut promissione non oriatur spes nec proueniat, *vt per glo. referentem opinionem Hugon. in c. per laicos* 16. *q.* 7. sed dummodo principaliter hac intentione non seruiat, & si sit dignus, quibus concurrentibus videtur licite spera-
2 re, † quia dignus potest sperare Episcopatum, & alios honores, per iura, quae ibi adducit, alias nisi speraret remunerationem ad quid Praelato seruiret? cum ei non teneatur ex debito, sequitur glo. *in. c. sunt nonnulli.* 1. *q.* 1. qui propter verbum indebitum ad-
3 dit, † quod si dignus est, & digne seruiat, nō est simoniacus cum tali spe, alias si dignus & indigne seruiat, quia tunc est simoniacus, per verba tex. *ibidem seruitus indebite* &c. idem dicit *glo. in cap. hoc ad nos, lix. distinct.*
4 qui dicit † quod spes pro honesto seruitio licite haberi possit, nec inducit simoniam. melius per Hostien. *in summa.* §. *qualiter,* qui declarat per exempla, inquit enim item ab obsequio, puta, seruitus indebite impensa. 1. *q.* 1. *sunt nonnulli,* intelligas pacto prae-
5 cedente in vtroque casu. † Vnde si promitto tibi Ecclesiam, vt negocium meum in Rom. curia promoueas simoniacum est, vt *cap. cum essent, de simonia,* secus si seruio tibi hac spe ductus. (secundario quod mihi benefacias, sed simpliciter seruio gratis, quasi dicat si principaliter seruio tibi gratis, secundario autem expectans beneficium, non delinquo *arg. c. quid proderit, supra allegato, &. l. sed si hac.* §. *consuluit ff. de pet. har.* sed si seruio tibi principaliter vt beneficium mihi des, secundario gratis, tunc delinquo. vel aliter potest dici secundum Goff. quia aut obsequium est corporale, aut spiritnale, si corporale sit & honestum si pactum non interuenit, vitium non inducit, puta, si quis seruiet Episcopo, Cardinali & Praelato suo in honestis, puta, eundo Romam, aduocando pro eo, procurando sua negocia. possent etiam dici, si inseruiat pro Magistro domus, si pro Cancellario, vel à secretis si pro Cammerario, si pro Scalco Cardinalis, quae hodie honesta seruiria in curia reputātur largo sumpto vocabulo & hoc innuitur *in. d. c. sunt nonnulli,* ibi manus ab obsequio est seruitus indebite impensa. & hoc intelligas vbi dignum & honestum praestat obsequium; si vero indignus dignum, vel dignus indignum cuiusmodi notissima possent dari etiam hodie exempla, praestat obsequium, non caret
6 vitio simoniae. † Quid si obsequium sit spirituale, & ex pacto praestetur, vitium inducit, nisi personatui vel beneficio sit annexum, *cap. significatum, de praeben.* secundum quod vt refert Angel. *in summa in verbo simonia.* 5. *versi.* circa munus ab obsequio, Hostien. tenere videtur, quod si seruitium corporale sit honestum, & dignus dignum obsequium praestet, ꝙ licite potest etiam seruire principaliter, dummodo pactū non interueniat, sequitur Abb. *in. d. c. cum essent*, vbi dicit, quod neq; seruiens principaliter debet ad seruiendum duci ista spe spiritualia obsequēdi, nec praelatus licite confert, si principaliter ducatur ad conferendum pro temporali seruitio recepto, quia id quod in se debitum est, & honestum, non debet exerceri fauore humanae gratiae, sed recto iudicio vt ibi per eum, vbi Fel. & dic vt per Dominicum de sancto Geminano, *in capite hoc ad nos.* 59 *distinct.* vbi melius quam fit per alios quaestionem in sua membra distinguit, concludendo (inquit) quod aut quis non sperat principaliter dignitatē, nec secundario, sed se exercet per bona opera, & talem se exhibet, quod meriro potest sperare promotionem ad dignitatem, non tamen hoc sperat, & tunc istud non est prohibitum, sed permissum, vt est casus. 77. *distinct. in singulis*, & ratio, quia iste curat tollere impedimentum, per quod repelleretur à promotione, non tamen promotionem sperando, secundum Innocen. *in capit. venerabilem, de electio. in fin. in ver. fiducia*, vbi dicit quod aspirare non debet aliquis, sed curare debet ne impedimentum apponatur, quod eligi non possit, aut sperat dignitatem principaliter, † & tunc si finis e- 7
ius sit, non vt consequatur sibi aliquam vtilitatem sed tantum quibus sperat praefici & praeesse, & licitum est: & iste est casus. 8. *q.* 1. *qui Episcopatum desiderat*, & hoc voluit *ibi gloss.* 1. quae exponit vt prosit, & glo. 16. *distinct.* §. *sed & aliud*, † aut finis eius est, vt consequa 8
tur sibi lucrum & commodum principaliter & tunc illud est prohibitum, vt est casus. *8. q.* 1. *sunt in Ecclesia*, & ita intelligitur vno modo text. *in cap. cum ad nostrā*, aut spes non constituitur principaliter ad promotionem, sed secundario, † & tunc aut ista spes deduci- 9
tur in pactis, & tunc est simoniacum, quia omnis spes, omnisque conuentio in his cessare habet, 1. *q.* 3. *si quis obijcit, cap. cum pridem, & cap. fi. de pactis, & cap. quam pio.* 1. *q.* 1. & ita potest intelligi. 16. *q.* 7. *per laicos*, aut ista spes non deducitur in pactum, & tunc aut vacat beneficium vel Abbatia, † & quis propter spem secundari- 10
am, quam habet facit se monachum, & tunc istud est simoniacum, † & ita potest intelligi vno modo *text. in. c. ad nostram, praallegat*, aut beneficiū non vacat, & 11
tunc talis spes non inducit simoniam, & ita intelligatur. 77. *distinct. in singulis, & not. glo.* 1. 61. *distinct. quid proderit, &.* §. *sed aliud, & glo. d. c. cum ad nostram*, & secundum hoc non obstat. *d. c. per laicos*, † quia loquitur per 12
disiunctiuam aut, quia debet exponi aut, pro id est, sed istud vltimum non placet Hostien. *in. d. c. cum ad nostram, per capitulum fi. de simonia*, vbi patet quod spes inducit simoniam, & pro isto dicto Hostien. dicit Archid, optime facere. *d. cap. cum ad nostram*, vbi dicit nullam spem, nam non sine ministerio loquitur ibi per vniuersalem negatiuam nullam, sed secundum intellectum supra positum, illud vniuersale negatiuum restringeretur contra eius naturam secundum Arch. & alias vt ibi per eundem Geminian circa intellectum, quam dat ad text. *in capite fi. de simonia*, & quid dicat de vniuersali negatiua, & quando restringatur, seu restringi possit, † quando videlicet non 13
omnia particularia comprehensa sub vniuersali congruunt materiae, in qua praefertur, per gloss. *in cap.* 1. *de constit. & gloss. de sent. excom. c. dilecto lib.* 6. & cum omnis spes non inducat simoniam, ergo patet quod illa negatiua vniuersalis est restringenda. Facit regula, de qua per Fel. *in d. c. cū essent, de simonia*, quia quod principaliter, non quod secundario agitur attendi debet. *l.* 1. *C. plus valere quod agitur.*

Si vero obsequium, quod praestatur sit spiritua-le,

le, puta, si aliquis clericus alicui prælato impendat obsequium honestum ad spirituale ordinatum, puta, ad Ecclesiæ vtilitatem, vel ministrorum, eorumq; auxilium ex ipsa deuotione obsequii redditur dign° Ecclesiastico beneficio sicut & propter alia bona opera, vnde non intelligitur esse manus ab obsequio, & in hoc casu loquitur Gregorius, quando dicit vt supra, Ecclesiasticis seruientes vtilitatibus, Ecclesiastica oportere remuneratione gaudere, &c. per sanctum Thom. *d. q. cap. vers. ad quintum de simonia*, & in huiusmodi obsequiis spiritualibus pactio tantum, & promissio videntur inducere simoniam, per Hostien.
14 *in summa vers. qualiter*, vbi † quod si obsequium spirituale sit & ex pacto præstetur, vitium inducit simoniæ, nisi beneficio vel personatui sit annexum, *de præbend. cap. significatum*, & per Angelum *in summa in ver. simonia. 5. vers. circa munus*, vbi similiter dicit in seruitio
15 spirituali, quod si pactum interuenit, simonia est, † quia pro spiritualibus obsequiis non videtur licita
16 promissio conferendii beneficia, † quia non potest sine simonia fieri promissio præbendæ vel beneficii pro voce in electione, *cap. de hoc, de simonia*, dicit optime Abb. *in finalibus verbis in. d. c. cum essent*. sequitur Petrus de Baisio *in tracta. directorum electio. in versi.* 28. vbi dicit esse menti tenendum quod promissio beneficii facta, vt quis oligatur, videtur esse simoniaca.

Nec pari modo Episcopus aut prælatus ductus hac spe remunerandi seruitium alicuius in aliquo beneficio vel præbenda licite confert, quia id quod in se debitum est & honestum, non debet exerceri fauore humanæ gratiæ, sed recto iudicio, per iura per
17 Abb. *d. c. cum essent*, adduct. † & ista dicit facere ad quæstionem ibi Hostiensis de Episcopo, qui recipit ad seruitium spirituale & temporale clericum cum promissione certi salarii, quousque ei prouiderit de beneficio in qua quæstione tenet Hostien. quod sit licitum, dummodo specialiter ex pacto non se obligauerit ad seruitium temporale, quia tunc esset simonia, quæ committitur, quod pro spirituali sit promissio temporalis, & licet postea sequuta collatione beneficii promissi remittatur salarium, non videtur commissa simonia, ex quo salarii promissio erat in euentum & sub conditione, & facta conditione obligatio expirat, per iura ibi adducta, vbi dicit quod
18 opinio Hostien. † quod sit licita pactio facta per Episcopum cum clerico de beneficio proceder & intelligitur, vt præstatio seruitii non sit causa finalis, sed impulsiua, vt videlicet Episcopus ad conferendum clerico beneficium principaliter non moueatur propter seruitium, sed eo quia clericus meretur, est dignus, & propter eius merita, & merita sint causa finalis, non seruitii præstatio, & seruitium sit causa im-
19 pulsiua, † quia non videtur licitum promittere beneficium pro habenda voce in electione, vt ibi per eum. sequitur eandem opinionem Abb. & Fel. ibi, vbi dicit quod intelligo dummodo nõ sit pactum expressum de dando beneficium & dũmodo beneficium non conferatur principaliter propter seruitium, sequitur Archid. *in cap. ordinationes*. 1. q. 1. vbi dicit, quod obsequium non debet esse in conferenda præbenda, vel beneficio causa finalis, sed potest esse excitatiua, puta, potest seruitii præstatio Episcopum vel collatorem excitare ad dandum illi seruienti beneficium eidem ob sui meriti debitum, vel conferendũ: & paulo post fugiens obiectionem, quam mouit quod etiam pecunia, quę daretur Episcopo posset esse causa excitatiua ad conferendum, dicit declarando quod huius obsequium non debet esse excitatum ad dandum præbendam, sed ad cognoscendum merita præstantis obsequium, quibus cognitis danda est pręebenda pro ipsis, non pro ipso seruitio, quia sicut dixit quidam sapiens, † curia prælatorum, proba- 20
toria est clericorum, dicit & refert Gondisal. Villadieg. *in tractat. de potestate Card. q. 9. ver. Cardinales secum.* facit quod dicit Innoc. *in c. tua, de ætate & qualitate*, qui per hoc exclamat contra ipsos & Cardinales conferentes vel procurantes beneficia seruitoribus conferri, idem tenet Angel. *in. l. sed & si legi. §. consuluit ff. de pet. hær.* Ias. *in. l. si non sortem. §. libertus col.* 4. *de condit. indeb.* vide Nicol. Boer. *in tract. de pot. leg. à lat. col. antepen. nu.* 115. facit quod per Archid. *in c. iudices.* 1 q. 1. vbi in declaratione gl. quæ dicit *in ver. in sumptum*, &c. † quod 21
pro celebratione missæ sacerdos potest, si pauper est pro celebratione missę accipere, si modo non sit proprius sacerdos, † dicit quod propositio pro, non no- 22
tat ibi appropriationem & causam motiuam primam & principalem, quia si ita intelligeretur importaret simoniã, † sed ne resultet talis intellectus, per quem 23
induceretur simonia, est impropriãda, & est intelligendum, ꝙ inducat causam motiuam remotam, non propinquam: nam propinqua causa est deuotio, vnde eo casu est licitũ dare spirituale pro temporali. Idẽ dicitur p eum *in c. Agatho. 73. dist.* vbi similiter loquitur de significatione & appropriatione, & impropriatione propositionis pro, vide Petrum Rebuf. *in sua practica benefic. in tit. quib. mod. beneficia acquirantur*, quæ dicat de prælatis ignaris, qui famulos ignaros promouent, ac illis beneficia conferunt, doctos vero relinquunt. & vltra prædicta circa spem præstantis seruitiũ remunerationẽ consequendi in beneficio ac prælati obsequiũ recipiẽtes spe in beneficio remunerãdi, ad unum considerandum puto, quod beneficiorum non est eadẽ qualitas, † quia alia sunt curata, quia ha- 24
bent clerum & populum, alia simplicia, quæ neque clerum nec populum habent. Staphil. *de gratiis & expectatiuis. §. de qualitate & stat. benefi.* vbi simplicia beneficia in plures qualitates diuidit, & cum non sint eadẽ diuerso iure censentur, quia aliud est in curatis, quæ habent ordinis executionem, & altaris & clauium administrationem, in quib. quia attenta ordinis executione, quæ est de iure diuino, simonia cõmittitur mentalis. Abb. *in cap. qui vero. §. extripandæ de præben.* † ex 25
quo mentalis in illis, quæ sunt de iure diuino, nõ quę sunt de iure positiuo, cõmittitur: Angel. *in ver. simon. primo, versi. vtrum voluntas.* late *supra in mentali.* Innocẽ. *in. c. tua nos, de simonia*, vbi Abb. aliud est in simplicibus beneficiis, quæ sunt introducta à iure positiuo, † in 26
quibus affectus simoniacus non committit simoniam per text. *in cap. fin.* pro quo vide & cogita.

SVMMARIVM.

1. *Simonia strictissime sumpta quid sit.*
2. *Beneficium Ecclesiasticum gratis & necessario conferri debet.*
3. *Quæ sunt annexa spiritualibus.*
4. *Nullum ius spirituale cadit in laicum præter iuspatro. & ius funerandi.*
5. *In annexeis conditio, promissio, & pactum inducunt simoniam.*
6. *Quotidie in resignationibus apponitur modus, conditio, pactum.*

Super quibus committatur Simonia conuentionalis. Cap. IX.

ET videtur committi tunc simonia conuentionalis, quando contractatur, aut conuenitur circa spiritualia, & spiritualibus annexa, prout sonant verba diffinitionis istius simoniæ traditæ per Arch.
1 *in cap. quicunque. 1. q. 1.* vbi dicit, † quod simonia strictissime sumpta, est pactio temporalium propter spiritualia danda, vel accipienda. & vide aliqua super quibus committatur simonia numerata per Abb. *in. c. non satis, in principio de simonia,* & secundum Hostien. *in summa in. §. quid sit simonia, versic. voco autem spi-*
2 *ritualia* &c. spiritualia sunt ordo ad ecclesiam, † & quodlibet beneficium spirituale, quod gratis & necessario debet conferri, *cap. relatum de praeben. & c. vlt. de offic. archiepiscopi,* & vide quæ de spiritualibus *supra* diximus *in mentali, in diuisione spiritualium. §. nec erit meo iudicio extra propositum, & .§. sequen.*

3 † Annexa vero spiritualibus sunt fructus prouenientes ex his beneficiis spiritualibus. vel dic quod annexa sunt iura patron. quæ prohibentur vendi, sicut, & spiritualia *extra de iur. patron. cap. de iure, & c. quia clerici, & de rerum permutatione, c quaesitum, & de iudi. cap. quanto.* dicitur autem spirituali annexum, propter quandam consequentiam, quia scilicet cadit in lai-
4 cum, & à laico quasi possidetur, cum † nullum aliud ius spirituale præter ius patronatus cadat in laicum, præterquam ius funerandi *ff. de mort. inferen. l. 1.* & præter ius eligendi, si ex priuilegio competat, de quibus *supra* diximus *in mentali, in quinta specie spiritua-*
5 *lium. §. quinto,* quæ ponitur species per totum. † In his ergo omnis conditio, omnis promissio omne pactũ temporalis commoditatis inducit simoniam. *d. c. quaesitum, & c. si. de pact & 1. q. 1. quam pio,* vt per Hostiẽ. *d. loco,* licet videatur contrarium, quia quotidie videmus in resignationẽ beneficiorum spiritualiũ apponi modum, conditionẽ, pactum, puta in fauorem Titii & alias, & vt Titio conferatur. item circa reseruationẽ
6 regressus, reseruationes pensionis, † quotidie datur beneficiũ vni cum conditione alteri soluẽdi pensionem, aut fructuum partem vni, Episcopatum alteri, cum ad ætatẽ legitimã peruenerit accessus ad illum. datur Episcopo aut Prælato coadiutor cum futura successione, quæ tamen non possent fieri, nec tolerari, si talia non debent nec possunt interuenire in spiritualibus.

Et quia ista quotidie in Romana curia in practica, in vsu & præ manibus habentur, & in tribunalibus hodie nihil magis sonat, de nihilo magis quotidie obstrepitur quam de resignatione beneficiorum reseruata pensione, regressu, & accessu in beneficiis, de singulis pro declaratione materiæ dicemus.

SVMMARIVM.

1. *Resignatio habet fieri pure, ideo si modus, conditio, vel pactum interuenit censetur simoniaca.*
2. *Commutatio fieri non potest in beneficiis pactione præmissa, vel interueniente.*
3. *Volens renuntiare beneficium, non habet facere pactum, vt conferatur tali.*
4. *Non valet renunciatio, vel collatio si apponatur pactum.*
5. *An promittens iuramento, vel bona fide permutare beneficium, possit compelli.*
6. *Non est peccatum renunciare beneficium ad opus tertij si sit idoneus, & non interueniat pactum.*
7. *In simoniacis quia probibita, pactum & conditio facit simoniam.*
8. *Non valet pactum de beneficio Ecclesiastico pro pecunia dando.*
9. *Non est licita pactio super beneficio, vt pro cessione litis detur quid temporale.*
10. *Non est libera resignatio beneficij, quæ fit cum pacto quod resignans retineat beneficium dum viuat.*
11. *In beneficialibus Papa potest apponere, quam vult conditionem.*
12. *Expressio in resignatione siue modalis, siue conditionalis inducit simoniam.*
13. *Mandatum factum ad resignandum beneficium in manibus superioris in fauorem illius, qui placuerit procuratori est simoniacum.*
14. *Libera est resignatio, in qua alterius excluditur requisitio. Vt conditio, ita vt modus inducit simoniam. Modus æquipollet conditioni.*
15. *Quomodo intelligitur illud, quod modus æquipollet conditioni.*
16. *Resignatio quæ fit per vt, per si, per cum, non est libera, & inducit simoniam.*
17. *Resignatio facta principaliter vt conferatur consanguineo, est simonia.*
18. *Potest renunciari beneficio vt alteri prouideatur, dummodo renunciationis actus non deducatur in pactum.*
19. *Quando resignatio dicitur libere facta.*
20. *Resignatio simoniaca tenet in præiudicium resignantis.*
21. *Qui beneficium simonia resignauit, non poterit illud repetere, nec adeptus retinere.*
22. *Resignationem simoniacam superior admittere potest simpliciter, & tertio beneficium resignatum conferre.*
23. *Simoniaco faueretur, si beneficium resignatum simoniace non perderet.*
24. *Malitiis hominum obuiandum, ne delicta remaneant impunita.*
25. *Licet resignatio simoniaca non valeat, tamen obtinet vim pacti taciti ne repetat.*
26. *Per renunciationem sponte factam resignans abdicat à se omne ius.*
27. *Renunciatio priuat renunciantem ipso iure.*
28. *Permutans beneficium per renunciationem, quam facit in permutatione, non redit ad illud propria authoritate. si permutatio non sortitur effectum, vnde est opus noua collatione.*
29. *Beneficium dicitur vacare per renunciationem ex causis permutationis.*
30. *Beneficium vacans per resignationem non recuperat sine noua collatione.*
31. *In permutatione omnino vacat beneficium, etiam non sequuta resignationis perfectione.*
32. *Quo ad ius nouum simonia priuat quẽ beneficio ipso iure.*
33. *Simoniacus non facit fructus suos. Imo tenetur ad restitutionem fructuum perceptorum & qui percipi potuerunt.*
34. *Dantes simoniace & recipientes sunt excommunicati.*
35. *Simoniaca resignatio vel collatio est ipso iure nulla, siue realis siue conuentionalis sit simonia.*
36. *Resignans simoniace, non reddit ad suum beneficium, quod ex suo delicto amisit.*
37. *Hodie beneficia simoniaca ipso iure vacant, vt possunt impetrari etiam absq; alia declaratione.*
38. *Semper probata simonia priuat ipso iure, & simoniacus est excommunicatus.*
39. *Omnia crimina respectu simoniæ pro nihilo reputantur.*
40. *Occultus simoniacus non deponitur, notorius sic.*

41. Faci-

41. *Facilior est absolutio in occulto, quam in notorio simoniaco.*

42. *Minor datur taxatio seu compositio in occulto, quam notorio.*

42. *Simoniacus tenetur ad restitutionem fructuum etiam si ecclesiæ seruierit quia fur &c.*

De Simonia in resignatione & collatione. Cap. X.

1 ET incipiendo † à resignatione, non videtur quod in ea possit interuenire pactum, conditio, vel modus, quia resignatio pure & libere fieri habet, & si interueniant, quod censenda est simoniaca, quæ tenent in præiudicium resignantis, nec collatio valet nec authoritas Papæ vel alterius potestatem habentis purgat simoniam. & primo est text. in c. quæsitum, qui dicit expresse, † quod commutatio
2 pactione præmissa & interueniente fieri non potest, de rerum permutat. est tex. *in c. ex parte, vbi glo in verbo omnino, el primo de offi. & pot. iud.* vbi Abb † quod volẽs
3 renuntiare beneficium suũ, non debet deducere in pactũ, vt conferatur certæ personæ, sed debet pure & sponte renunciare in manibus superioris: † si autẽ ap-
4 poneretur pactũ, non valeret renunciatio nec collatio alteri facta. idem dicit glo. *in cap. quæsitum, supra alleg.* sequitur Innocen. *d. c. ex parte*, ibi pure & sine omni conditione, quia aliter esset simonia 8. *p. 3. talia. & c. veniens, extra de testibus* est tex. *in c. quam pio. 1. q. 2. tex. in c. cum pridem, & c. fi. de pactis.* sequitur Fel. *in d. c. ex parte*, idem glo. *in cap. ordinationes 1. q. 1. in verbo pactio*, quæ dicit quod abrenuntiare beneficio, vt alteri detur si deducatur in pactum est simoniacum, & permutatio facta pacto præcedente censetur simonia. *c. maioribus, de præben.* quod intellige vt per additio. ad decis. Tholosanam *decis. 260.* vbi fit quæstio, † an iurãs vel bo-
5 na fide promittens permutare beneficium possit cõpelli ad obseruationem iuramenti & bonæ fidei. & hic quando dicitur ad commodum talis, nec alias aliter, nec alio modo, vt in supplicationibus & mandatis quotidie deducitur in pactum, Innocen, Abb, *in c. cum pridem, de pact. extrauag. excommunicamus de sent. excommun.* Nicol. Boer. *in tract. de pot. leg. à later. §. & primo videtur*, vbi late; dicit pulchre. & in terminis Archid. *in c. quicumque. 1 q. 1.* vbi dicit † quod non est pecca-
6 tum alicui si renunciat beneficio ad opus alterius, si tamen sit idoneus, & pactum non interueniat, quia non licet progredi ad actum paciscẽdi super spiritualibro. vt ibi per eum, & dicit Angelus. *in summa in verbo simonia, tertio, versiculo.* vtrum renuntians, beneficio vt alteri certæ personæ detur sit simoniacus, & quod non nisi in pactum deducatur, *cap. dilecto de præben.* & subdit ibi apostilla ille text. *in arg.* facit quia ibi vnum beneficium nõ diuiditur inter duos, vt sint duo canonici ad vnam præbendam, ergo si ille renunciasset in totum, vt alteri daretur valeret, ad hoc pondero gl. *ibi in ver. resignauit.* vide glo. *in l. illam. ff. de hær. instit.* & Anan. *in. c. non satis eo tit.* & Lud. Rom. *in cons. 359.* Innoc *in c. tua nos, de simonia*, vbi dicit, quod in illis, quæ sunt simoniaca, quia prohibita † & simonia-
7 ca sola constitutione, pactum & conditio facit simoniam, nec sola voluntas sufficit. Abb *in cap. non satis, de simonia*, vbi dicit, quod quando quis vult renunciare titulo & cõmendæ, vt alteri beneficiũ conferatur per Papã, si interuenit aut præcessit pactum, quod non est dubium, quod est facta simonia. idem dicit & tenet Io. de Anan. *cap. cum pridem de pact.* vbi dicit quod non valet pactum de renunciando beneficio tamquam sapiens simoniam, Abb. *in cap. præallegato de pactis*, vbi primo summat, † quod non valet pactum factum de 8
beneficio ecclesiastico, pro pecunia dando, & paulo post *in. 2 not.* vbi dicit † quod nõ est licita pactio vt li- 9
tigans renunciet liti super beneficio, & consequatur aliquod temporale, etiã si illud recipiet nomine expensarũ non posset in se continere simoniam, quia si renuncians habet ius in beneficio, videtur renunciare iuri spirituali pro temporali, nec obstat quod nomine expensarum recipitur, quia hoc posset fingi in fraudem, quia iuri spirituali debet libere renunciari, & resignatio facta ad fauorem Ticii cum clausula nõ aliter nec alias &c. est simoniaca, *per gl. celebrem c. ordinationes. 1. q. 1. c dilectum de præb* Oldr. *in consi. 24. col 1. versi. item fuit assertum*, vbi dicit † quod renunciatio 10
non dicitur libera, quæ cum pacto fit, quod deberet retinere beneficium, donec viueret, vel aliud emolumentum perciperet, qu a per talia constat eam non esse liberam, *l. 1. ff. de donatio. & c. licet tua de rer. permu. lib. 6.* Nicol. Boer. *in tract. de pot. leg. à latere q. 1. col. 12. ver.* quo vero, & quod nisi Papa posset conferre beneficia sub conditione ponit & disputat late Io. de Syl. *m. q. 20. tertiæ partis in tract. de beneficio* vbi dicit † quod 11
in beneficialibus Papa potest apponere conditionem, vt vult, quia est supra ius positiuum. Id quod est intelligendum siue pactio sit, siue per conditionẽ siue per modum, puta, renuntio tali beneficio modo illud conferatur Titio, vel modo renunciatio cedat in fauorem Titii, † expressio enim in signatione non 12
pura, sed conditionalis, aut modalis simoniam inducit, declarat hoc glo. *in cap. præallegato ex parte, de off & pot. iud. deleg. in ver. omnino* id est sine aliqua pactione, conditione, vel modo, optime Aymo. Crauet. *in cons 122. per totum* vbi post disputationem tenet † quod 13
procuratio facta ad resignandum beneficium in manibus superioris in fauorem illius, qui placuerit, & videbitur d. procuratori est simoniaca, † quia libera di- 14
citur resignatio in qua alterius excluditur requisitio. Ant. de butr. *in cap. 1. 3. not. de offi. ord.* & alia, quæ *ibidem* adducit, dicit & declarat melius glo. *in cap. vnico vt ecclesi. benefi. sine dimi.* & c. *in ver. sub modo*, quod quemadmodum conditio inducit simoniam, ita pari modo, etiam modus, quia modus æquipollet conditioni, *de cond. apos. cap. 2. & 3. & 28. q 1. si infideles, & l. 1. C. de his quæ sub modo*, immo magis tenetur, qui sub modo est obligatus, quam sub cõditione, † quia quando aliquid 15
relinquitur sub modo, licet modus non sit adimpletus potest peti relictum, si per legatarium caueatur de adimplendo modum: si vero sub conditione, non potest condici, nisi conditione adimpleta & extante, vt ibi per eum, & modus fit per vt, veluti lego tibi decem, vt nubas Titio, per Ioan. Andream ibi, qui dat exemplum, lego tibi Stichum, vt manumittas &c. idem magistraliter dicit glo. *in l. 1. C. de his quæ sub modo*, quæ dicit † quod modus fit per vt, conditio per si & 16
per cum, causa per quia, vt ibi per gl. primam & secũdam, quæ demonstrat in quo æquipolleat, & sit similis modus cõditioni simili inquit inspecto exitu, vt enim qui nõ paret cõditioni, sic & omnino qui nõ paret modo; sed inspecto principio differũt; nam in cõditione nõ datur actio, nisi extet cõditio, in modo est contrariũ, quia datur actio, sed cauebit agens pet iura, quæ ibi late adducit, sequitur ibi Paul. de Cast. Ang. &

Bar. & siue resignatio fiat per vt, siue per si, siue per cum, vnum est quod non fit libere, vnde inducit simoniam, dicit pulchre glo. *in ca. dilecto. de praeben. in ver. resignauit pure, libere, sine conditione & modo*, alias esset simoniacus per iura ibi adducta. & resignatio facta, vt conferatur beneficium resignatum consanguineo
17 est simoniaca, & non tenet nec etiam collatio, † quia quando resignatio est facta principaliter cum intentione & pacto, vt conferatur consanguineo suo, vel consanguineo paciscentis secum est simonia, vt per Abb. *in c. cum vniuersorum, de rer. permut. versi. oppono con-*
18 *tra, sequitur idem in cap. dilecto. de praeben.* vbi dicit † quod potest quis licite renuntiare beneficio suo, vt alteri prouideatur, dummodo renunciationis actum non deducat in pactum sed istam resignationem pure & liberaliter faciat; si autem hoc deduceret in pactum in actu renunciationis, renunciatio ista est simoniaca, vt per eum *ibi secundo not.* sequitur Petrus de Baiso *in tract. directorium electio. cap 1. tertiae partis*, sequitur Nicol. Boer. *in tract. de pot. leg. à latere. q. 1. versi.* & primo videtur *nu.* 115. 112. 127. 129 sequitur Feder. de Senis *in tract. de permut. tom. 4. nu. 66.* Caccialup. *in tract. de pensio. q. 19. nu. 21. & nu. 7.* Staphil. *in tract. de gratiis & expect. §. in hac. nu. 26.* vbi renunciatio debet esse pura, nulla pactione praecedente, Petr. Andr. Gammar. *in tract. de permut. c. licet nu. 4. tract. tom 4.* idem *ibi nu.* 151. idē Caccialup. *ibi nu.* 9. vbi dicit secundum Abb. quod simoniaca facta renunciatio non tenet, subiungit ibi per Abb. quod simonia facta intelligitur, quando fit ea intentione & pacto principaliter, vt beneficium renunciatum conferatur consanguineo. Staphil. *ibi*
19 *nu. 28. & nu. 29.* vbi dicit, † quando beneficii resigna-
20 tio libere facta dicatur, † & huiusmodi facta resignatio simoniaca, per conuentionalem simoniam, tenet etiam in praeiudicium resignantis, nec collatio dicit. Archid. *in c. ordinationes. 1. q. 1.* Innoc. *ca. cum vniuersorū de rer. permut.* Rot. *decis.* 236. *in antiquis. cap. super hoc in gl.*
21 *pecunia, de renuncia.* † quia, qui per simoniam resignauit quia deliquit, non poterit illud beneficium ita resignatum & collatum repetere, nec ille qui simoniace adeptus est retinere, per glo. & doctores *in cap. constitutus, de transact.* sic consuluit Guido Papae *consi.* 132.
22 frater Hugo, Capell. Thol. vbi *in additi. q.* 438. † quinimmo potest eam resignationem superior admittere simpliciter, & tertio illud beneficium conferre, vt consuluit Dominicus *consi.* 125. *dubia in prima quaest.* Staphil. *in tract. de liter. grat. rubr. de varijs mod vacat. vers.*
23 † puto tamen, alioquin simoniaco faueretur, si beneficium, quod per simoniam resignauit, non perderet & repertere liceret, quod nequaquam est faciendum,
24 † immo malitiis eorum obuiandum. *l. in fundo, ff. de rei vendi. c. sedes, de rescrip.* ne scilicet crimina remaneant impunita in maximum Reipublicae detrimentum. *l. ita vulneratus. ff. ad l. aquil. cap. vt fame, de sent. excommu.* sequi videtur Tiraquel. *in tract. de retract. municipal.*
25 *§. vigesimo sexto, gloss. secunda. nu decimo*, † quia licet non valeat renunciatio, tamen obtinet vim pacti taciti, ne amplius repetat hoc, quod renuntiauit *cap. quam periculosum. 7. q 1.* ibi vide alia per eum adducta
26 late facit, † quia per renunciationem sponte factam quis à se omne ius sibi in beneficio resignato compe-
27 tens abdicasse videtur, & est ipso iure priuatus: † quia renunciatio quoad renunciantem ipsum priuat ipso iure, per text. & *ibi* glos. & *ibi* Butr. contra Hostien. *in c. in dubijs, de renunciatio.* quia licet quo ad Ecclesiam, & quoad superiorē sit inutilis nec p simoniā resignantis potuit in beneficio, & in iure Ecclesiae & superiori esse praeiudicatum, quia beneficium repetere potest, nihilominus non potest illum taliter renuncians repetere quia renunciatio licet inutilis, tamen in se cōtinet pactum tacitum, ne repetat, sicuti inutilis acceptilatio. *ff. de pactis. l. si vnus. §. pen. & l. si accepto latum. ff. de acceptila. & 7. q. 1. eos, vt per glo. ibi* & per eam tam amittunt proprietatem, quam possessionem, prout legitur & notatur *in cap. admonet, quod in dubiis, & cap. super hoc, de renuncia. cap. quam periculosum. 7. q. 1* sequitus Ioan. de Sylu. *in tract. de benefi parte. 3. q. 2. col.* 9. *nu. 16.* Facit quod dicit Abb. *in c. cum venerabilis col. 4. de exceptio.* † vbi permutans beneficium per renun- 28
ciationem, quam facit in permutatione si permutatio non sit sortita effectum nō potest redire propria auctoritate ad illud, licet ex causa permutatio non tenuerit sine noua collatione, & absque eo quod de nouo ei beneficium cōferatur & cum superioris auctoritate, vt not. Feder: de Sen. *in tract. permutat. q. v.* Io. Andr. *in c. unico, de rer. permut. lib. 6.* late *in additio. ad decisio.* Tholosan. *decis.* 216 *per totum*, † quia propter 29
talem renunciationem ex causa permutationis beneficium dicitur vere vacare, ex quo opus est noua collatione, *cle. 1. de rer. permut* facit. glo. *in c. si propter tua debita, in verbo vacabunt, de rescrip. in 6.* quae dicit quod beneficium dicitur vacare ex permutatione, siue ex causa permutationis, Domini de Rota, *dicis. prima in tit. de rerum permut. in nouis.* † & beneficium vacans, 30
per liberam resignationem sine noua collatione recuperari non potest, *cap. ex frequentibus, de instit. & c. 1. de regu. iur. in 6.* & Domini de Rota *in. d. decis.* tenent quod non obstante quod. d. Feder. de Sen. *in suo praeallegato tractatu, praeallegato loco, &* Ioan. And. *in c. primo de rer. permu. in 6.* tenuerint contrarium, videlicet quod non requiratur noua collatio, & possit quis propria auctoritate redire ad beneficium resignatum in permutatione, † licet non sequuta fuerit 31
resignationis perfectio omnino vacat vere beneficium per resignationem in permutatione; vnde recuperari non potest sine noua collatione. idem Rota *in antiquis de rerum permutat. decis. vlt.* vbi tenet, quod ista opinio est tutior & securior, & istam opinionem tenuit Fed. de Senis sibi contrarius *in consi.* 161 punctus talis est, Petrus rector. & hanc esse communem opinionem attestatur. Io. de Sylu. vbi ennumerat late doctores *in tractat. de benefi. parte 3. q. 14.* vbi ponit & disputat quaestionem, an renuncians beneficio simpliciter, aut causa permutationis, si caussa vel permutatio non teneat, an possit redire, & recursum habere ad beneficium resignatum, vbi late per eum. Vide Io. Staphil *de gratiis & expectat. § & in hac, versi. 1 casu à nu. 5 vsque ad nu.* 10. qui refert & conciliat istas varietates doctorum scribentium in isto articulo. & ponit quid sit hodie tenendum & ista procedunt, quādo nulla culpa sequuta fuit resignantis, vt per d. Io. *ibi*, & resoluendo articulū quod nulla supposita culpa &c. quod tanto fortius est dicendum in casu nostro, vbi fraus, & dolus simoniae interuenit, † quae ipso iu- 32
re quem priuat beneficio, in quo commisit simoniā, habita maxima consideratione ad ius nouum, per tex. *in extrauag. cum detestabile, de simonia, in communibus, ibi*, electiones vero, postulationes, confirmationes, prouisiones, seu quasuis alias dispositiones, quas simoniaca contigerit labe fieri, viribus omnino careant, in ecclesiis, monasterijs, dignitatibus, personatib. officijs ecclesiasticis, & quibusuis benefi-

ciis,

ciis,aut aliquo eorum cuiquã ius nullatenus acqui-
33 ratur,† nec inde faciat aliquis fructus suos,sed ad il-
lorum omnium,quæ percepit restitutionem sub ani-
mæ suæ periculo sit astrictus &c. Id quod fere ad vn-
guem dicitur *in concilio Constantiensi*,vbi fuit statutum
in hæc verba,Electiones autem,postulationes,cõfir-
mationes,& quæuis promissiones simoniacæ Eccle-
siarum,monasteriorum,dignitatum,personatuũ,of-
ficiorum,& beneficiorum ecclesiasticorum, quorũ-
cumque deinceps factę,nullæ sint ipso iure,nullum-
que per illas ius cuiquã acquiratur,nec promoti cõ-
firmari,aut prouisi faciãt fructus suos,sed ad illorum
restitutionẽ tamquã inique ablata percipientes tene-
34 antur,statuentes insuper,† quod dantes & recipien-
tes ipso facto sententiam excomõnis incurrant,etiã
si pontificiali, aut cardinalatus perfulgeant dignita-
te &c.& quamuis *in extrauag.*cum detestabile, intel-
ligant quidam in simonia reali, videlicet cũ aliquid
datur,vt is sit priuatus,secus sit in simonia conuenti-
onali,vt per Cassador.*decis.v.de constit.* sed *in concilio*
Constantiensi nihil dicit de datione quo ad priuatio-
onem, sed quo ad excommunicationem, sic verum
35 ipso iure annullat promissiones, † vult que nullũ ius
acquiri per illas; ergo si fuerit conuentionalis simo-
nia,siue realis, collatio facta, ipso iure est nulla,resi-
gnatio quoque simoniaca, tenet in præiudiciũ resi-
gnantis, etiam si clausula fuerit in ea non aliter nec
alias &c.quia is resignans nõ est vsus concessione iu-
36 ris *cle.vna.de rer permut.*†ideo nec poterit ad suũ redi-
re beneficium,ꝙ ex suo delicto amisit,alioquin deli-
ctum non puniretur, Paris *consi,135*,Io. *in fin.vol,4.ex*
37 quo infertur † quod hodie beneficia simoniaca ipso
iure vacant,& poterunt impetrari etiã absq; alia de-
claratione,quæ fieri poterit post impetrationem,per
text *in.c cum secundũ leges,de hær.in 6.*& in casibus vbi
est priuatio ipso iure, nõ fit differentia quoad istam
priuationem inter notoriũ simoniacum,&illum,qui
38 est probatus simoniacus, † semper enim probata si-
monia,priuat ipso iure,& simoniac⁹ est excõmunia-
tus,vt supra dixi, immo patet simoniacos veluti pri-
mos & præcipuos hæreticos ab omnibus fidelibus
respuendos,& si moniti non resipuerint ab exteris,
39 idest laicis potestatibus opprimendos;† omnia enim
crimina ad comparationem simoniacæ hæresis pro
nihilo habentur.*c.fi.1.q.7.*licet sit differentia quo ad
40 depositionem ab officio,† quia occultus non depo-
nitur,notorius sic,*c.2.de confes.c insinuatum de simonia*,
etiam fit differentia quo ad absolutionem & rehabi-
41 litationem,† quæ facilior est in occulto,quam in no-
42 torio simoniaco in foro conscientiæ; † & ab occulto
minor datur taxatio & compositio,vt sæpius vidi,sed
43 non fit differentia quo ad priuationem, † & tenetur
simoniacus ad restititutionem omnium fructuum,
etiam si Ecclesiæ seruierit,quia tanquam fur & latro,
non est ingressus per ostium,vt est *in Euangelio.*

SVMMARIVM.

1. *Si vendatur iuspatron. contractus est ipso iure nullus,& tenet venditio in præiudicium vendentis.*
2. *Vendito iure patro. Ecclesia remanet libera.*
3. *Punitur affectus,non sequuto effectu.*
4. *Iuspatro. solum & de per se non potest vendi.*
5. *Iuspatr, venditur cum vniuersitate.*
6. *Quis reuertitur ad suum beneficium non obstante simonia, in eo commissa.*
7. *Est magis æquum, vt quis ad dimissum redeat beneficium, quam vt de eo alteri prouideatur.*
8. *Simplicitati deceptæ subueniri debet.*
9. *Videtur quod simoniacus non sit ipso iure priuatus, sed veniat priuandus.*
10. *De iure hodierno simoniacus est priuatus ipso iure.*
11. *Pactum gratuitum inter resignantem & resignaturum non inducit simoniam.*
12. *Resignatio cum pacto gratuito non est simoniaca.*
13. *Tractatus de renunciando certo modo non est prohibitus, sed pactio firma bene est prohibita.*
   Tractatus non includit deliberatum consensum.
14. *Non semper promissio & conuentio inducunt simoniam.*
15. *Conuentio & promissio, quæ fit ante collationem & renunciationem inducit simoniam, non si fit post.*
   Fallit, nisi fiat incontinenti post.
   Et nisi esset reciproca promissio ad renunciationem seu collationem.
16. *Actus reciproci facio, vt des, do, vt facias, inducunt simoniam.*

De eadem materia. Cap. XI.

Facit, quia † si vendatur per patronum 1
ius patronatus, contractus est ipso iure
nullus,& tenet in præiudicium venden-
tis, quia ius patronatus non remanet
penes illum, sed Ecclesiæ cui per actum
venditionis est inflicta iniuria,† quæ remanet libera, 2
& ei applicatur ius patronatus,& à patrono aufertur;
† vt sic puniatur affectus, licet non sit sequutus effe- 3
ctus, i.venditio perfectionẽ habuerit. per Bernard. *in*
vlt.gl.in c. quia clerici,de iure patronatus,ibi Innoc sequi-
tur, & refert Dominicus de S. Gemin. *in. c. qui studet*,
1.q.1. † intellige tamen quando ius patronatus est 4
venditum solũ separatum,nudum,& de per se;† quia 5
est secus quando cum vniuersitate,quia bene cũ vni-
uersitate vendi potest, quia cum vniuersitate transit.
quamuis possit instari de vno contrario, quod vide-
tur aliqualiter vrgere,per text. *in c. cum vniuersorum, de*
rer.permu. extra,vbi G. † canonicus reuertitur ad suã 6
præbendam,licet eam assignauerit consanguineo. L.
secum paciscenti, non obstante quod super ea cum.
d.L. conuenerit simoniace,qui ob talem conuentio-
nem & pactionem veniebat priuatus,*c.quæsitũ*, vt ibi
per gl. † & est valde æquum, vt quis redeat potius ad 7
suum dimissum beneficium, quam de illo alteri fiat
prouisio, vt euitetur circuitus incõmoditatis ac be-
neficiorum vacatio, *argum. clem. auditor, de rescript.* &
tollitur occasio expensarum,& laborum,quibus est
semper de iure parcendum *c.fi.de dolo & contumacia,&*
de off.ord.vt litigantes lib.6. sed respondendum est,vt *ibi*
per glo. quod id est concessum eidem. G. canonico ex
gratia, & rescriptum continet gratiam, † vt simpli- 8
citati deceptæ subueniatur,vt ibi per Innocent. & re-
dire ad beneficium quis non potest stante beneficii
vera vacatione per ea,quæ supra diximus.

Item videtur posse pariter instari de alio contra-
rio,† quod videlicet simoniacus non sit ipso iure pri- 9
uatus,sed quod sit necessaria priuatio, & veniat pri-
uandus,per tex.*in c.presbyt.1.q.1.*ibi priuatur, & quod
in occulto simoniaco sententia diffinisiua depositio-
nis sit ferenda,per text.*in.c.secundum de confessis,& c.in-*
sinuaturum,de simonia,dicit glo, *in c. super hoc in ver.pecu-*
nia, de renunciat. quod qui renunciauit beneficium
per simoniam ex quo renunciauit, non redit ad su-
um beneficium, sed debet illo priuari; dicit & refert
Caccia-

Caccialup. *in tract. de pensi. q. 19. col. 2. nu. 12.* est decis. Cassador, quinta *de constitut.* sed responde quod il-
10 lud est de iure antiquo, & decretorum, † secus hodie de iure nouo *extrauag. cum detestabile, de simonia in communibus*, & quod supra diximus de concilio Constantiensi facit *extrauagans excommunicamus de senten. excommunicationis*, secundum Petrum Rebuf. *in practica benefi. de simonia in resignante, versi. hactenus.*

Item posset opponi de alio contrario, quod etiam vrgere videtur, per illud quod dicit Io. de Anan.
11 *in c. ex parte, de off. & pot. iud. deleg.* dicens, † quod si interueniat inter renunciantem, & illum ad cuius opus renunciatur pactum gratuitum, quod non est simonia, d. Ant. de Butr. *ibi* & Fel. *col. 2. circa med. versi.* subdit hic &c. quod est secundum Fel. ibi limitatio ad glo. & iura supra allegata dicentia, quod libera debet esse resignatio absque pacto & conditione.

Sed dic quod pura, libera, & simplex est resigna-
12 tio, † licet etiam facta cum pacto gratuito, quia ex quo est gratuita, non dicitur simonia & valet talis resignatio, vt tenet Fel *in. c. ad audientiam. 2. col. cum text. seq. de rescr.* N. Boer. *in trac. de pot. leg. à lat. cap. & primo videtur nu. 122.*

Item de alio cõtrario videlicet, quia quotidie possent fieri, & fiunt super beneficiis illorum permutationes, conuentiones, & tractatus, etiam licite & iure permittente, *cap. cum pridem, de pactis. glo in clem. vnica de rerum permut.* Io. Bapt. Caccialup. *in tract. pensio. q. 19. col. 3. nu 15. & 16.* vbi dicit quod vidit allegationes famosissimi doctoris, & practici curialis dicentis, quod licet patruus constitueret procuratorem ad resignandum in fauorem nepotis sui, quia tamen non constituit procuratorem limitate ad resignandum in fauorem nepotis tantum, sed simpliciter ad renunciãdum libere, licet adiecerit quod vt collatio fieret, supplicaretur Papa de reseruando sibi renuncianti pensionem &c. non erit talis renunciatio simo-
13 niaca, † nam tractatus de renunciando certo modo non est prohibitus, sed est pactio firma, quæ est prohibita, per eundẽ *d. loco.* Abb. *in. c. cum vniuersorum de rerum permutat.* vbi tractatus non concludit deliberatum consensum.

Facit, quia tractatus non includit aliquam firmam conuentionem, ex quo tractare nihil aliud est, quam in medium ponere, dicit text. apertus *in. l. cum hic status. § ambo*, & ibi gl. *in ver. tractare*, tractare inquit. i. ponere in medium, *ff. de donatio. inter vir & vxor.* & tractatus id est quæstio. *ff. de præs. verb l. naturalis. § sed si facio, si pars hæred. pet.* sed potest responderi vt per Caccialup. *d. loco*, quod tractatus non est prohibitus in resignatione & renunciatione beneficii, sed bene pactio & conditio firma & perfecta, & per Abb. *d. c. cum vniuerso-*
14 *rum*, & prædicta etiam intellige, † vt non semper promissio & conuentio inducant simoniam, quia sunt distinguenda tempora, quia inducunt, si ante renunciationem & collationem sint facta, per doctores, & maxime Anan. *in c. nobis, de simonia*, secus vero est si post collationem beneficii quo tempore bene licite pőt vel dari vel promitti, si modo ex interuallo fiat non incontinẽti, multa accumulate allegat Gomes. *in reg.*
15 *de trien. q. 12. vers. 2. princip.* vbi dicit & tenet, † quod datum vel promissum ante collationem inducit simoniam, secus si post collationem vel promissionem beneficii, quia tunc simonia non committitur, quia sola conuentio facta post renunciationem liberam non inducit simoniam, nisi fuisset promissio incontinenti post promissionem, secus ex interuallo, Ægid. *dec. 12.* vbi de hoc rationem ponit, & nisi promissio & cõuentio esset reciproca & relatiua, quia tali casu licet etiam esset facta post, tamen argueretur si-
monia. † nam in beneficialibus actus reciproci vide- 16
licet facio vt facias, vel do vt facias, inducunt simoniam iuxta tradita per Modernos *in c. pastoralis de rescr.* Corne. *consil. 5. lib. 1.* Ias. *in l. Titia col. 11. nu 26. ff. de verb. oblig.* Decius *in l. certi conditio. § si numos. 5. colum. num. 14. ff. si cer. pet.* per quæ dicta dicit idem Gomes. quod suo tempore in multis causis, quas ibi numerat iudicauit Rota, quod etiam extendit Gomes. ad casum quando illud quod datur aut promittitur pro obtinendo beneficio & ante illius collationem esset datum vel promissum ad effectum & in casum vt conuertatur in vsum pium, puta in fabrica Ecclesiæ, vel vt de illo dato fiant organa in Ecclesia, quia ille erit nihilominus verus simoniacus, & illa simonia est considerabilis etiam quo ad priuationem beneficii & tituli, vt ibi per eum.

SVMMARIVM.

1. *Resignationes factæ ad fauorem tertij in manibus Papæ tenent.*
2. *In illis, quæ sunt simoniaca, quia prohibita, scientia & authoritas Papæ purgat simoniam.*
3. *Quæ dicantur simoniaca, quia prohibita.*
4. *Beneficia & tituli beneficiorum sunt introducti de iure positiuo.*
5. *Papa concedit & concedere potest beneficia ad nutum, ad tempus & sub conditione.*
6. *Papa potest Episcopum pro libito voluntatis de suo Episcopatu ad album transferre.*
7. *Omnia beneficia mundi sunt manualia & obedientialia Papæ.*
8. *In beneficialibus est omnimodo Papæ authoritas, & facit de non iure ius, de nigro album.*
9. *Nil mirum si resignationes in manibus Papæ fiunt cum pactis & conditionibus, quando eius authoritas purgat omnem maculam.*
10. *Non est peccatum renunciare beneficium ad opus alterius, si sit ille idoneus secundum aliquorum opinionem.*
11. *Quid sit pactum.*
12. *Est simonia si præcessit vel interuenit pactio, vel promissio non gratuita, sed sub spe beneficium resignatum retinendi, vel aliud temporale assequendi.*
13. *Item est simonia renunciare vel conferre beneficium in recompensam alicuius rei, vel seruitiorum.*
14. *Papa nullum habet respectum ad clausulam ad fauorem tertij, quæ ponitur in supplicatione, imo talis clausula habetur pro non adiecta.*
15. *Actus sonans in vitium & in non vitium interpretatur in non vitium.*
16. *Factum quod potest esse bonum & malum, bonum præsumitur.*

De eadem materia. *Cap. XII.*

QVID dicendum ergo de resignatione pensionis, regressibus & aliis, stantibus tot præmissis in contrarium? & puto distinguendum, quod aut ista interueniunt in resignationibus, quæ fiunt in manibus Papæ, & collationibus factis per Papam, aut in manibus ordinarii aut per ordinarium; † & si qui- 1
dem in manibus Papæ fiant resignationes beneficiorũ, & pari modo fiant collationes per Papã, licet sint factæ ad fauorem tertii, quæ alias sunt simoniacæ per ea, quæ supradiximus, tamen si fiant cũ scientia papæ

certa

certa,& tolerantia tenent, Cassador. *decis. 5. de simonia,* & quotidie admittuntur resignationes ad fauorem tertii ex stylo, & Papæ tolerantia sine simoniæ vitio,
2 quia sumus in simonia inducta à iure positiuo,† & in simoniacis quia prohibita, vbi authoritas & scientia Papæ excusat vitium. Hostien. *in c. 1. ne prælati vic. suas,* Io. And. *in c. 1. de simonia,* quia non ligatur in his in qui-
3 bus ius positiuum simoniam inducit,† & quæ dicansimoniaca, quia prohibita dicit Card. & Butr. *in. d. c. 1. de simonia*, cum Papa potius faciat licitum illud, quod esset illicitum, gloss. *in verbo illicita in cap. pridem.* vbi Innocent. & alii *de pactis. text, gloss,* & Abb. *in c. ad quæstiones de rer. permut. c. ex diligenti, versi. verum de simonia.* Felin. *in. c. de cætero, col. fi. de re iud. Dec.*
4 *consi.* 114.† quia beneficia & tituli beneficiorum sunt introducta & instituta de iure positiuo, per text. *in. c. 1. & 2. 22. dist. c. in illis 80. dist. & cap. 1. 90. dist.* Innocen. *in c. nisi cum pridem de renunciatio. & c. 1. de simonia,* Archid. *c. omnes, 22. distinct.* Abb *in c. constitutus, de religio. dom.* per eundem *in disputatione*, quæ incip. *Episcopus colum. 2. vers. ad propositum,* Gig. *in tract. pensi. q. 2.* late dixi in mentali sup. *in. §. de collationib. beneficiorum,* &c. vbi di-
5 ximus, † quod Papa concedit & concedere potest beneficia ad nutum, ad tempus, & sub conditione, *c. si gratiose de rescrip. in 6. c. veniens de filiis presb. & c. quãuis & c. petisti 7. quæst. 1.* & in beneficialibus tanta est Pa-
6 pæ potestas, † quod potest Episcopum prolibito suæ voluntatis de suo Episcopatu ad alium transfer-
7 re, † quia omnia beneficia mundi sunt manalia & obedientialia respectu papalis potestatis Bal. *in. l. re-*
8 *scripta. Cod. de precibus. imper. offer. colum. 2.* † vnde cum Papæ sit in beneficialib. absoluta, & omnimoda potestas, in quibus potest facere de nigro album, de non iure ius, de illicito licitum, per adducta *per glo d. c. cum pridem, de pactis capite 2. de praben. lib. 6. cle. 2.* vt lit. pen-
9 den.† nihil mirum si in eius manibus fieri possint resignationes ad fauorem tertii cum conditionibus & pactis, quandoquidem est eius authoritas tanta, quæ omne vitium, omnem maculam & contagionẽ purgat & sanat, vt per gl. *ibi*, quæ dicit, quod attenta eius plenitudine potestatis potest supra ius dispensare, p iura ibi adducta; & in huiusmodi excusat vitium authoritas Papæ, per Innocen. *in cap. tua nos, in gl. fin. de simonia, argum. cap. ex parte de offic. & pot. iud. deleg.* sed melior text. *in cap. si de simonia,* sequitur Achid. *in c quicun-*
10 *que. 1. q. 1.* † imo secundum eum non est aliquod peccatum renunciare beneficium ad opus alterius, etiam si procedatur ad actum renunciandi, si ille sit idoneus, vt ibi idem tenet Io. And. Abb. & Felin. *d. c. tua nos, de simonia,* & dicit Nicolaus Boer *de pot. leg. à latere, colum. antepen.* quod sæpe contingit, quod quis renunciat, vt absenti amico conferatur, & sic aliquam priuatam pactionem inter eos præcessisse dici non potest, tam respectu resignantis, & illius cui resignat,
11 q̃ ipsius superioris, † quia pactum est duorum plurimumue in idem placitum & consensus. *l. 1. in princ. ff.*
12 *de pactis*, † nam re vera si interueniret aliqua priuata pactio, vel promissio non gratuita, sed sub spe aliquid habendi & recipiendi, aut retinendi beneficium resignatum, non obstante renunciatione, ne-
13 mini dubium quin sit simonia, † vel etiam si quis principaliter renunciaret vel conferret alicui beneficium in remunerationem seu recompensam alicuius rei aut seruitiorũ, secundum Innoc. *in c. tua, de ætat. & qualit.* & alia late ibi per eum adducta *n.* 124. ibi paulo post sequitur, & multi sunt non intelligentes resignationes præfato modo ad fauorem & opus tertii in Roma. curia factas; quia resignans vel eius procurator ad resignandum specialiter deputatus & constitutus renunciat beneficio solum in manibus Papę† 14
qui nullo ad dictam clausulam scilicet ad commodũ talis &c. habito respectu confert dictum beneficium parti, aut eius procuratori benigne supplicanti sibi conferri dictũ beneficium in eius manibus resignatum; & sic clausula ad fauorem & vtilitatem & commodum tertii haberi pro non adiecta, hoc tenet Feder, de Sen. *in trac. permutat. q.* 29. quia Papa resignationem solum acceptasse videtur, pro hoc facit elegans dictum Bart. *in. l. non solum. §. sed vt probari. ff de no. oper.* nunc. dicentis,† quod actus sonans in vitium 15
& in non vitium, in nõ vitium interpretatur, *vt. l. cum actum, iuncta sua glo* vbi Bar & Angel. *ff de. neg. gest.* & Abb. dicit *in ca. 1. col. vlt de cler. non resid.*† quod quan- 16
do factum potest esse bonum & malum, præsumitur in dubio bonum. *c. estote. de reg iur. in antiquis* Ioan. de Ana. & Fel. *in. c. cum dilecti de accusat.* & illa præsumptio præualet, quæ vitium euitat. *c. fi. de præsumtio.*

SVMMARIVM.

1. *In resignationibus, quæ fiunt coram Papa præstatur iuramentum quod fraus & dolus, nec simoniaca vel illicita pactio &c.*
2. *Quomodo intelligitur illud iuramentum.*
3. *Aliud est pacisci & promittere resignare, aliud est simpliciter resignare.*
4. *Resignationes ad fauorem tertij, stylus Rom. curiæ approbat.*
5. *Resignationes fiunt cum reseruatione pensionis sciente Papa, quod partes inter se de hoc tractarunt.*
6. *Constitutiones diuersorum Rom. Pontificum contra simoniacos.*
7. *Stylus Rom. Curiæ versatur cum viris religiosissimis.*
8. *Renunciatio facit vacare beneficium ipso iure, & per eam quis titulo & possessione priuatur.*
9. *Papa potest beneficium in suis manibus resignatum etiam cum clausula in fauorem tertij alteri conferre.*
10. *Clausula in fauorem tertij solet apponi per imperitos, & haberi debet pro non adiecta.*
11. *Causæ septem quæ possunt mouere ad resignandum Episcopatum vel dignitatem Ecclesiasticam.*
12. *Causa earum resignationis est hodie carnis affectio.*
13. *Carnalis affectio est, quæ totam labefactauit Ecclesiam.*
14. *Consanguineis dignis & egentibus Episcopus licite confert.*
15. *Si Episcopus vult magnificari, nobilitari vel recompensari ex collatione facta consangnineo est simonia.*
16. *Dignus propter sua merita potest Episcopatum appetere.*
17. *Petrus Clementem, sibi in successorem elegit.*
18. *Antiocheno concilio fuit statutum quod non liceret sibi successorem eligere.*
19. *Non est permittenda successio in beneficiis.*
20. *Non est faciendum iudicium de cæteris, sicut de beato Petro.*
21. *Ad vmbram Beati Petri curabantur infirmi.*
22. *Hodie fere omnes sequitur carnis affectio.*
23. *Etiam Moyses filiis suis successionem in principatu exhorruit relinquere*
24. *Moyses Iosuam de alia tribu successorem sibi elegit.*

25. *Hodie*

25. *Hodie fauore magis, vel amore ab obsequiis beneficia conferuntur.*
26. *Hodie quis successorem sperare non debet in Episcopatu, nisi in quantum Papa vel sedes Apostolica concedit.*
27. *Seni & valetudinario dabatur coadiutor in Ecclesia, qui dignus repertus post obitum deputabatur successor.*
28. *Hodie coadiutoria videtur dari cum futura successione.*
29. *Differentia inter regressum & coadiutoriam cum futura successione.*
30. *Coadiutoria non dabatur olim cum futura successione, nec sine causa.*
31. *Papa etiam sine causa potest facere coadiutorem.*
32. *Papa est ordinarius totius mundi.*
33. *In beneficialibus & in inductis à iure positiuo sufficit Papæ voluntas.*
34. *In dispensatione contra ius positiuum liberalitas Papæ habetur pro causa.*
35. *In beneficialibus stat Papæ pro ratione voluntas.*
36. *Papa semper præsumitur motus ad agendum cum causa.*
Id, quod intelligitur, quando agit motu proprio.
37. *Causa non præsumitur in Papa, quando agit ad instantiam partis.*
38. *Iusta causa præsumitur in principe.*
39. *Quadraginta sex effectus motus proprij.*
40. *In Principe cum quid agit, iusta causa esse præsumitur, ita quod non admittitur probatio in contrarium.*
41. *Exequi potest sine peccato, si princeps sine causæ cognitione committat aliquem furca suspendi.*
42. *Non est hominum iudicare de Papa, cuius iudicium Deus sibi reseruauit.*
43. *Papa est creator beneficiorum & plenissimam habet potestatem eorum, quæ sunt sub cælo.*
44. *Omnes prælati de mundo habent à Papa potestatem, Papa solus à Deo.*
45. *Papæ facta excusantur etiam si videantur iniusta.*
46. *Solus Papa potest facere aliquid de nihilo.*
47. *Papæ auctoritas purgat, excusat, dispensat in simoniacis, quia prohibita.*
48. *In beneficialibus non committitur simonia de iure diuino.*
Beneficia non sunt ordinata per Deum, sed per ecclesiam.
49. *Si Papa admittit resignationem sub modo, videtur facere ex certa scientia.*
50. *Quid importet clausula ex certa scientia.*
51. *Permutatio non tam nititur ex partium conuentione, quam superioris auctoritate.*
52. *Pactio alias simoniace facta, de iudicis auctoritate fit legitima.*
53. *Papa potest beneficia conferre laico.*
54. *Rex Francorum est canonicus Pictauensis.*
55. *Papa potest ita priuilegiare laicum, non solum vt tot beneficia habeat, sed vt conferre possit.*

De eadem materia. Cap. XIII.

1 † Inc est quod in resignationibus, quæ fiunt coram Papa procuratores resignãtium solent præstare iuramentũ, quod fraus dolus, vis, metus, nec aliqua simoniaca, aut illicita pactio & cõuentio nõ
2 interueniat, † quod intelligitur secundum Fel. *in c ad audientiam, el. 2. col. 3. in fine de rescrip.* de conuentione continente plus in dato vel dando, quam contineant literæ Papæ; cum visa dicta clausula, non potest esse aut comprehendi aliqua pactio aut promissio de resignando illicita, sed solum pura resignãtis voluntas & intentio, quia † aliud est pacisci & promittere resi- 3
gnare, aliud simpliciter resignare, secũdum Ioan. de Anan. & Soc. *in c non satis, de simonia*, & renunciare beneficia, vt tali detur, non est simonia, per glo. *in c. ordinationes. 1. q. 1.* vbi tractatur materia, quando beneficium resignatur, vt alteri detur, secundum Abb. *in c. ad audientiam, el. 2. de rescrip.* & subiungit idem Boer.
† quod tales resignationes Romanæ Curiæ stylus quo- 4
tidie approbat secundum Felin. *d. c. ad audientiam*, vbi
dicit † quod quotidie fiunt resignationes in mani- 5
bus Papæ, & conceduntur reseruationes pensionum resignantibus sciente Papa, quod ambæ partes inter se hoc tractarunt, & expediuntur eius literæ immo expeditioni forma per regulas Cancellariæ datur: vbi subiungit Fel. quod si auctoritas Papæ vel legati ad id potestatem habentis non operaretur plenam securitatem supra hoc in his etiam in foro conscientiæ, non tolerarentur ista, nec eis formam dedissent tot Romani Pontifices quemadmodum fecerunt Martinus quintus, Eugenius quartus, Paulus secun-
dus, † & alii in constitutionibus nouissime editis 6
contra simoniacos, in quibus oportune prouiderunt circa varias species simoniæ, & de talibus resignantibus ad commodum & vtilitatem alicuius nihil. Vn-
de dicit Fel. † quod stylus Rom. curiæ versatur pro 7
viris religiosissimis, & integerrimis, quibus cum onere pensionis quotidie Papa prouidet de beneficiis resignatis, nam si authoritas Papæ non redderet eos tutos, immineret laqueus valde vniuersalis. & vt de Papa, idem quoq; est dicendum de Legato, aut Nuntio, vel alio à Papa ad id potestatem habente. vt per d. Boer. & Fel. *præallegatis locis.* & vlterius resignationem ad commodum alterius factam in manu Papæ vno fundamento comprobari puto, quod est valde vrgens,
quia beneficium vacat per resignationem & † renun- 8
ciationem, vt supradiximus ipso iure, per quam quis titulo & possessione priuatur. *c. inter, iuncta gl. de præbend. c. vni vbi doctor. de rerum permutat.* quia renuncians ad illud redire non potest, & est opus noua collatio-
ne; stante hoc, † Papa beneficium in eius manibus re- 9
signatum, potest ad libitum suum conferre, & de eo disponere: vnde in fauorem cuiuslibet de eo prouidere potest, vnde etiam in personam non in supplicatione nominatam. Nec obstat tex. *in clem. vnica de rerum permutat.* quæ loquitur in inferiore, non in Papa, qui illius dispositione non comprehenditur, quia legibus est solutus, nec sua constitutione ligatur, vul-
gatis iuribus, & late supra in mentali. Facit, † quia 10
clausula in fauorem tertii non alias, aliter, nec alio modo, est clausula singularis in mandatis & procuris per imperitos notarios apponi solita, quę haberi debet pro non adiecta, & nihil operari, vt late per Nicol. Boer. *præallegato loco*, vbi de ea multa dicit. &
resignatio etiam quando fit, fit cũ causa, † & quæ sint 11
causæ, quæ mouere possunt ad resignandum Episcopatum, aut beneficium, dignitatem Ecclesiasticam, vel officium, videntur poni per text. *in c. nisi cum pridẽ, de renunciat.* vbi in text. enumerantur quæ comprehenduntur his versibus. Debilis, ignarus, male conscius, irregularis. Quum mala plebs odit dans scandala cedere possit. Item propter aeris intemperiem, vbi est cæli, loci q; grauitas, quis mouetur ad resignãdum, & alias càusas ponit, vbi Hostien, *in summa illius tituli*, licet secundum quosdam inter quos est Petr.
Rebuf. *in practica beneficiali*, † causa causarum sit hodie 12
carnis

carnis affectio, quia omnes volunt suos consanguineos præficere Ecclesiis, omissis viris idoneis, & quibus morum honestas, & scientia suffragatur, quod
13 fieri non deberet, per text. *in cap. graue, de præbend.* † quia ista carnalis affectio est, quæ iandudum totam labefactauit Ecclesiam. *c. vnico vt benefi. Eccles. sine diminu.* & c. id quod est intelligendum, quando Episcoporum consanguinei sunt indigni, quia quando sunt digni, & egent, quo casu pariter Episcopus prouidere tenetur, Episcopus licite eis confert beneficia, diximus *supra in mentali. §. vnde hic posset quæri versi. deueniendo ad secundum. & infra in reali suo loco*, vbi a-
14 liquid diximus de collatione beneficiorum, † quæ fit consanguineis. vbi secundum Sanctum Thom. 2. *secunda &* Alexan. de Ales. *in 4. quodlibet.* diximus Episcopum taliter & talibus beneficia conferentem non committere simoniam, quando facit tantummodo intendendo ad bonum temporale prouisi,
15 non autem ad suum ipsius, puta, † quia vt ex collatione consanguineo facta, nobilitetur, magnificet, aut alias recompensetur, quo casu licet grauiter peccet conferens, non tamen ob hoc committit simoni-
16 am, † quia dignus propter sua merita potest licite dignitatem & Episcopatum sperare exemplo Clemen-
17 tis successoris beati Petri, † quem beatus Petrus in ipsis diebus, quibus vitæ suę finem præsensit, in successorem sibi in Episcopatum eligere voluit propter illius merita, *cap. vnde 8. q. 1. per* hæc verba, Clementem hunc vobis ordino Episcopum, cui soli meæ prędicationis & doctrinæ cathedram trado, quē præ cæteris expertus sum, Deum colentem, homines diligentē, discendi studiis deditum, sobriū, benignum, iustum, patientē, scientem nonnullorum ferre etiam ex his, quæ verbo Dei instituuntur, iniurias. quod exemplū sibi successorem creandi & eligendi fuit prohibitum,
18 † ex quo fuit *in Antiocheno concilio* deinde celebrato statutum. q͂ non liceat sibi successorem eligere, *cap Episc. & duobus sequen. ead. cau. & q.* ne detur successio
19 in beneficiis, † quod non est permittendum, immo euitandum. *c. apostolica. 8. q. 1.* & ne defraudetur electio, quod graue est, *cap. plerique eadem cau. & q.* quia licet beatus Petrus zelo Dei pro bono Ecclesiæ illum propter merita digne elegerit, & sibi in Episcopatu
20 successorem deputauerit, † non tamen idem faciendum est iudicium de cæteris, sicut de beato Petro, gl. *in cap. si transitus. 79. dist.* nec est trahendum ad consequentiam factum D. Petri Clementem substituentis
21 sibi, † quia ab eius vmbra curabantur infirmi. & malitiis hominum est obuiandum, quia officium non vitæ, sed sanguini cœpit deferri, quia dicit text. *in cap. apostolica. ead. cau. & quæst.* illud autem beati Petri valeat in argumentum assumi, ab illis, qui talē sibi substituunt, qualem sibi successorē, beatus Petrus elege-
22 rit & c. † & hodie fere omnes sequuntur carnis affectū, vt sanguinis tantum ratio habeat, & in fauorē cōsanguineorum resignationes fiant. *d. cap. Apostolica*
23 *id* † quod etiam Moyses amicus Dei reprobauit, qui potuit filios suos successores principatus facere, & posteris suis propriam relinquere dignitatem, id
24 quod exhorruit, † & extraneum de alia tribu Iosuam,
25 videlicet elegit, *cap. Moyses. 8. q. 1.* vbi legitur. † at nunc cernimus plurimos hanc rem beneficio facere, vt nō quærant eos in Ecclesia columnas erigere, quos plus cognoscant Ecclesiæ prodesse; sed quos vel ipsi amāt, vel quorum sunt obsequiis deliniti, vel pro quibus maiorum quispiam rogauerit, & vt deteriora taceam, qui vt clerici fierent, muneribus impetrarunt,
† sed successorem in Episcopatu aut alias quis spera- 26
re non debet, nisi in quantum Papa & sedes Apostolica concedit, & ex illius benigna dispensatione, quæ id etiam ex causa rationabili facit, *capit. petisti. 7. q. 1.*
† quia si quidem præfectus Ecclesiæ, valetudine vel 27
senectute adeo grauiter affectus esset, vt seruire non valeret, dabatur ei, & datur à Papa coadiutor, *d. c. petisti, & cap. seq.* qui postea si dignus inueniebatur post illius obitum deputabatur successor, vt per eundem *text. sequ. & in cap. nisi cum pridem, de renunciat. & cap. primo, & per totum de cler. ægrotan.*

Petr. Rebuffus *in tit. de resig.* expressa, pura est conditio, † hodie coadiutoria videtur dari cum fu- 28
tura successione. de qua per Cassad. *decisi. prima de causs. poss. & propriet.* idem *decis. 4. de priuileg.* † vbi *in* 29
fin. ponit differentiam inter regressum, & coadiutoriam cum futura successione, idem Cassad. *q. vnica de pactis in principio* vbi dicit, † quod hodie coadiu- 30
toria datur cum futura successione, vbi multiplicem esse dicit coadiutoriam, idem *in decis. 2. de resti. spoliat.* vbi dicit quod olim non dabatur cum futura successione, vt *toto titu. de cler. ægr.* † & etiam sine causa face- 31
re posse est dicendum attenta absoluta potestate, quam habet & plenaria Papa in beneficialibus, † 32
qui est ordinarius totius mundi, & omnium, & de omnibus beneficiis disponit pro libito suæ voluntatis, per gloss. *in capit. fœlicis. & §. si in ver. priuata, de pœnis lib. 6. cap. ad romanam. 2. quæst. 6. c. sola cum sequ. 9. q. 3. cap. quanto de translatio. c. licet de præbend. in 6.* † quia in 33
beneficialibus & illis quæ sunt introducta à iure positiuo sufficit Papæ voluntas, & eius voluntas pro ratione habetur, dicit Innocen. *in cap. cum ad monasterium quasi in medio*, ibi non tamen est verum, de statu monach. quem sequitur Spec. *in tit. de leg. §. nunc breuiter ad fi. versi. 15. in voto.* & d. Card. *in cap. perpendimus in. 8. col. de senten. excommu.* Abb. *in cap. fraternitatis. de schisma.* & ibi Ioan. de Anan. *in. 2. colum.* Fel. *in cap. 1 in. 4. fallen. de constit.* vbi dicit Butr. † quod ipsa liberalitas 34
Papæ est pro caussa in dispensatione Papæ contra ius positiuum *colum. vlt.* quod *ibi* sequitur Imol. *13. col. versic. potest autem absque causa* &c. Caccialup. *q. 3. de pensi. 4. colum.* † & in beneficialibus, Papæ stat pro 35
ratione voluntas glo. *in verbo ad romanam, cap. si gratiose de rescriptis*, idem Fel. *in cap. ad audientiam de rescript. el 2. col. 4.* quia in Papa semper illius quod agit causa inesse præsumitur; † & præsumitur semper quod cum 36
causa ad agendum sit motus Papa, per Cyn. *in. l si. C. si contra ius vel vti pub & in. l. rescripta. C. de prec. Imper. offer.* Abb. *in cap quanto, col. 5. versi. si tamen Papa de iur. iur. & cap. in causis. 2. not de re iud.* latissime per Fel. *cap. quæ in ecclesiarum col. 20. vers. 5. conclusio de constit.* quod est intelligendum quod procedit quando Papa motu proprio disponit, secus quando ad instantiam partis,
† quia tunc si non appareat causa, præsumitur potius 37
ad instantiam partis, & importunitatem petentis, quam ex iusta causa rescribere, Rom. *consi. 417. incip. quod indultum. col. pen. idem in l. si vero. §. de viro. ff sol. matr.* Fel. *d. capite quæ in Ecclesiarum. col. 22. versi. limita quinto.* & quod in principe psumatur causa, quando facit motu proprio, consuluit Socinus *consi. 273. in præsenti col. pen. versic. & si dicatur, in. 2. vol.* † quamuis 38
glo. simpliciter dicit in principe iustam causam præsumi. *gloss singularis in. l. relegati. ff. de pœnis*, quam singularem dicat Barba. *in cap quod translationem nu. 135. de off. leg. & in rubrica de rescript. col. 2.* Ias. *in l. quominus num.* 3. ff.

3. *ff. de flumin. & in. l. si testamento de testa. & consi.* 233. *præsens in fi.* Rebuf. *in concordatis in titulo de forma man-*
39 *dati Apostolici*, vbi enumerat. † 46. effectus mot⁹ pro-
40 prii, † facit quia si princeps aliquid facit iuste, & cum causa factum esse videtur & præsumitur, ita quod nō admittitur probatio in contrarium, Fel. *in cap. quæ in Ecclesiarum de constit. num.* 60. vbi limitat sex modis, vbi
41 dicit † quod si princeps sine aliqua causæ cognitione committat alicui, vt aliquem in furca suspéderet, potest ille sine peccato exequi, quia princeps præsumitur quod iuste procedat, quam conclusionem dicit etiam teneri per Abb. *in ca, quanto de iur. iur in. v. col. versi. si Papa, & in cap. in causis, in. 2 not. de re iudi. & aliis locis*
42 *ibi per eundem Fel. adductis*, † nec est nostrum aut hominis de tantæ authoritatis viro iudicare, cuius iudicium sibi solum Deus, & diuina prouidentia reseruauit, nec ei iudicem in terris esse voluit. 17. *q.* 4. *nemini, cap. si Papa.* 41. *dist.* 9. *q.* 3. *aliorum c. erectionem.* 21.
43 *dist.* † dominus est & creator beneficiorum, & habet plenissimam potestatem eorum omnium, quæ sunt sub cœlo, dicit Bald. *in procemio Gregoriano*, qui Episcopos eligit. 22. *dist. c.* 1. *glo.* late *in cap. quamquam, de elect. in* 6. *in gl. magna deponitur, glo. in cap. per principalem.* 9. *q.* 3. *Fel. cap. quæ in ecclesiarum de constit. versic. per istam num.* 42. Episcopos transfert, *cap.* 1.
44 *de translat.* † quo omnes prælati de mundo potestatem habent, ipse vero solus à Deo, Ioan. And. *in cap. cum ex eo, ad fi. de pœn. & remis.* Stephanus de Gaieta *in suo sacramentali fol.* 2. Lud. Gomes. *in tract. de gratijs, &*
45 *expecta. col.* 3. *nu.* 2. † & facta Papæ excusantur etiam si videantur iniusta. 12. *dist. c.* 1. quia licet Papa aliquid faciat, quod nobis videatur non iustum, nihilominus
46 est iustum, 23. *q.* 4. *c. de Titijs*, † quia ipse solus potest facere aliquid de nihilo, & de aliquo aliud, *arg. de conse. dist secunda, cap. vera not. gloss. in cap. veniens, de transactio.* Vnde nimirum, si qualis qualis interuenerit tractatus, vel pactio inter renunciantem beneficium, & illum qui renunciationem obtinet, & animus ac spes renūciantis, quam habet quod Titius sit ei successor, ac de certo successore, quæ non facit simoniam, authoritate Papæ purgatur & excusatur, quandoquidē in illis, quæ sunt introducta de iure positiuo, & quæ
47 sunt simoniaca, † quia prohibita cuiusmodi sunt beneficialia, Papa purgat, excusat, ac omnimode dispēsat, quando tamen habet certam scientiam, & de certa scientia facit, per Fel. *d. c. ad audientiam, el.* 2. Caccia lup. *q.* 9. *de pensio. col.* 1. *&.* 2. Cassados *d. decis.* 2. *de simonia*, cum aliis *supra* adductis, quia sciens & admittēs Papa purgat omne si ꝙ interfuit vitiū simoniæ ꝗa eo ipso, quod Papa habuit notitiam renūciationis factæ sub modo & forma prædictis, ad mittendo, videtur purgatum omne vitium, text. & glo. *in c nisi essent, de praeben.* & quod habetur. 1. *q* 1. *cap. si quis, & text. iuncta glo. in c. cum pridem, de pact.* vbi Papæ authoritas excusat à vitio simoniæ in his quæ sunt prohibita de iure cano-
48 nico, † & per consequens in beneficialibus, in quibus non committitur simonia de iure diuino, sed ex ordinatione Ecclesiæ, maxime in beneficiis curam animarum non habentibus, & in titulis, cum beneficia non sint ordinata per Deum, nec sint spiritualia essentialiter, sed ex ordinatione Ecclesiæ, quia accedunt spiritualibus. glo. *in cap. si quis obiecerit, & cap. Sal-*
49 *uator.* 1. *q* 2. † & ideo si Papa admittit resignationem factam sub conditione vel pacto, videtur dispensare ex certa scientia, *argum. not. in cap. veniens, de filijs presbyterorum*, cum similibus, refert & sequitur Caccia lup. *de pensi*, 19. *q. col.* 4. † Et clausula ex certa scientia, 50
importat Papam vti velle plenitudine potestatis, *not. glo in cap. ad hæc, in ver. elegerunt, ad fi. de rescrip.* Lud Rom in *consi.* 369. *col.* 7.

Et superioris auctoritas purgat vitium, de præbend. extra nisi & dicit Goff. quod in spiritualibus ideo potest interuenire permutatio, † quia permuta- 51
tio non tam nititur ex partium conuentione, quam ex superioris auctoritate. *c. quæsitum. extra de preben.* refert Archid. *in cap. quam pio.* 1. *q.* 2. & per eundem *cap. ea, quæ.* 1. *q.* 3. vbi dicit † quod pactio, quæ alias 52
de per se erat simoniaca, si fiat auctoritate iudicis fit legitima, id quod tanto magis est dicendum attenta illius auctoritate, quam habet in beneficiaribus absoluta, † qui si potest beneficia conferre laico, † pro- 53 54
ut in Rege Francorum, qui licet sit laicus, & vxoratus, priuilegio Papæ est canonicus, Pictauensis in Ecclesia sancti Hylarii, dicit Abb. *in c, extirpandæ §. qui vero de preben.* † & potest Papa priuilegiare laicum, vt be- 55
neficia nedum retineat, sed conferre possit, vt notant doctores, vbi Abb. *in c,* 2. *de preben. in* 6 *cap. Sacrosancta, & in cap. Massana de electio.* & alia loca quæ copiose adducit Gig, *in tracta. de pensi q.* 21. multo magis est dicendum quod resignationem beneficii factam sub conditione admittere posit, & admittendo purget & excuset ab omni vitio simoniæ.

SVMMARIVM.

1. *Pensio est titulus beneficialis,*
2. *Diffinitio pensionis.*
3. *Pensio videtur esse quid merum temporale.*
4. *Promittens soluere maiorem pensionem, quam ferre possit beneficium, quod consequitur committit simoniam, & est priuandus beneficio.*
5. *Non valet procuratorium resignationis cum animo & intentione retinendæ pensionis.*
6. *Non valet collatio, si promouendus propria auctoritate se obligat ad pensionem.*
7. *Pensio consistit in mera temporalitate, & illius est capax laicus.*
8. *Pensio de sui natura non censetur beneficium ecclesiasticum.*
9. *Prælatus potest concedere reditus temporales ad mensam spectantes laicis bene meritis ad tempus.*
10. *Ratio quare pensio non venit appellatione beneficij.*
11. *Habens pensioem non tenetur ad dicendum officium.*
12. *Ratio quare pensionarius non tenetur ad dicendum officium.*
13. *Titularis, non pensionarius tenetur ad dicendum officium.*
14. *Pensiones æquiparantur contractibus.*
15. *Pensio potest cassari sola voluntate absque licentia Papæ.*
16. *Licite datur pecunia pro translatione pensionis.*
17. *Habens pensionem non obligatur ad residentiam, nec tenetur assumere ordinem sacrum.*
18 *Hodie ad obtinendam pensionem requiritur de stylo Signaturæ ordo clericalis.*
19. *Si in pensione, quæ est beneficium ecclesiastiasticum detur pecunia, est simonia.*
20. *Sex requiruntur in beneficio.*
21. *Non curamus de nomine, dummodo adsint alia requisita.*
22. *Pensio non potest commutari cum beneficio ecclesiastico.*
23. *Quando pensio est beneficium, potest commutari cum beneficio.*
24. *Titulus permutationis beneficiorum non habet locum in permutatione pensionis cum beneficio.*

In

25. *In beneficiis curam animarum habentibus, simonia non purgatur auctoritate Papæ.*
26. *Reseruationes pensionum fiunt etiam per alios inferiores à Papa.*
27. *Et ordinarij imponunt beneficiis pensiones.*
28. *Ratio diuersitatis quare clausula sine retardatione ponitur in pensionibus reseruatis à Papa, non ab ordinario.*
29. *In Papa non attinet disputare de potestate, qui omnia potest.*
30. *Ordinarius habet procedere secundum canones.*

De Simonia in pensionibus. Cap. XIIII.

Nunc aliqua dicenda sunt de pensione, quam renunciās beneficio sibi reseruat super renunciati aut alterius beneficii fructibus & reditibus: an licite inter renunciantem, & illum ad opus cuius fit renunciatio de hoc conueniatur? & an Papæ excuset auctoritas, in cuius manibus fit renunciatio? & videtur prout supra diximus de beneficio in quo nulla pactio interuenire potest inter renunciantem & illū ad cuius fauorem resignatur, quod idem sit dicendum, quando renunciatur pro pensione, quod pari modo non sit licitum inter eos conuenire de pensione reseruanda, quod si fiat, sit perpetrata & commissa
1 simonia, quia † capiēdo hic pensionem, nō quatenus pensio est titulus beneficialis, nec prout est tūc quādo cōsueuit pro beneficio ecclesiastico assignari clerico, quia tunc est vt beneficium & vt beneficium diffinitur, vt per Card. *in clemen. 1. de supple. negligentia præ-*
2 *lat.* sed poti⁹ alio modo videlicet, † vt sit certa portio ex mensa, vel beneficio ex causa ad tempus non perpetuo separata, & vt sit commodum temporale, nil habens spiritualitatis, vt diffinitur per Lauden. *d. clem. 1.* & sequuntur Imol. Anton. de Burr. & alii communiter scriben. Caccialup. Gig. *in eorum tract. de pensio. in*
3 *principio* † videtur esse quid merum temporale, & pro temporali reputari. Vnde si reseruetur, vel de reseruando pensionem fiat inter resignantem beneficium & resignatarium conuentio, videtur conuentum de temporali dando, & reseruando pro spirituali, quod
4 videtur simonia, & clericus, qui ad hoc † vt beneficium facilius consequatur promittit soluere super illius fructibus maiorem pensionem, quam beneficiū ferre consueuit & possit, committit simoniam, & clericus beneficio taliter adepto est priuandus tāquam simoniacus, cum huiusmodi pactum sit illicitum, *cap. cum clerici de pactis, iuncta glo. vltima.* tale enim pactum cum sit contra canones non valet, *cap. prohibemus, de censi. c. auaritiæ, de præb.* facit Gig. *quæstio. 41. de pensio.* vi-
5 detur decisio Nicol. Boer. 116. *in principio*, † vbi non valet procuratorium quia cum animo & intentione retinendæ pensionis fuit passatum & non aliter nec alias, per quod apparet quod resignatio cum
6 pacto reseruationis pensionis fieri non potest, † similiter si promouendus propria auctoritate obliget se ad pensionem non tenet collatio. Abb. *in secundo not. c. cum clerici de pactis.* Angel. *in ver. simonia. 3. versi. vtrum promouendus.* vbi vide apostillas multa copiose addu-
7 centes, † quia pensio in mera temporalitate cōsistit, & nihil habet in se spiritualitatis, & illius est capax laicus, per Archid. *in cap. quamuis, versi. prouideri, de preben. in 6.* sequitur Philippus Francus *ibi in 2. no.* Petr. de Anchar. *col. 1. versi. tertio* collige, voluit Bal. *in cap.*
8 *ad audientiam el. 2. de rescrip.* dicens † quod pensio de sui natura non censetur beneficium Ecclesiasticum, cum etiam laico assignari potest, *ibidem* Fel. *col. 4. in fi.* Archid. *in cap. si motu proprio, col. fi. versic. beneficium de preben. in 6.* Card. *in clem. 2. de off. ordin. q. 9.* Imol. *in clem. 1. col. 6. versi. quærit.* Guliel. *de rebus Ecclesiæ non alienandis*, & Card. *in d. clem. 1. q. 15.* vbi dicit secundum Laure. † quod prælatus aliquos reditus ad suam 9
mensam spectantes, temporales tamen potest laicis benemeritis ad tempus vel ad vitam concedere, sequitur Caccialup. *in tractatu de pensio. q. 12.* vbi dicit, pensio potest assignari in stipendium & subuentionem, cuius etiam est capax laicus. & propter hoc dicebat Bal. *loco supra allegato*, quod pensio non est, neque dici potest beneficium, nec pensio venit appellatione beneficii † & est ratio, quia nullam habet 10
spiritualitatem, & est quid mere temporale, dicit Dominicus *in cap. quamuis præallegato de præben. in. 6.* & ex hoc etiam infertur † quod habens pensionem, 11
non tenetur ad officium dicendum, id est recitare horas canonicas, vt tenet ille antiquus Doctor practicus Hispanus *in libello* qui vulgo practica Cancellariæ appellatur *fol. 51.* sequitur Iacobus de Ferrariis *in tract. de horis canonicis*, sentit Io. bap. de Sancto Seuerino *in tract. de pensi. quæstio fi.* Petr. Andr. Gamar. *in tract. de off. lega.* vbi late super hoc diuagatur, † & ra- 12
tio est, quia officium sequit̃ beneficium, sicut venator leporem, & qui habet beneficium dicat officium, alias sequeretur quod si ex vno beneficio darent̃ tres pensiones, quod vnum beneficium obligaret quatuor pensiones ad dicendum officium quod esset absurdum; illi qui habet titulum spiritualitatis, ad dicendum officium tenetur, † non qui habet pensio- 13
nem, quæ mere temporale continet, quæ in laicum cadere potest. Facit, † quia pensiones æquiparantur 14
contractibus profanis. tradit Roman. *in consil 339. col. 4.* & † sola voluntate potest cassari, & remitti pensio 15
absque licentia Papæ, sicut quælibet res profana, tenet Præpositus post *glo. in c. Agatho, 36. distin.* sequitur & refert Lud. Gomes. *in reg. de infir. q. 15.* Item videtur quod licite emi pecunia pensio possit, † quia licite 16
datur pecunia pro trāslatione pensionis habenti ius transferendi ab illo, qui translationem obtinet, vt per Gig. *q. 99.* qui ponit quæstionem & disputat, & reiectis multis obiectibus tenet pro affirmatiua. † & 17
habens pensionē non obligat̃ ad residentiam, nec assumere aliquem ordinē sacrum, † hodie tamen sem- 18
per videt̃ requiri ordo clericalis, quia signatura quādo confertur alicui non clerico pensio, solet respondere cum ista clausula, si & postquam clericali charactere fuerit insignitus. nec ad tria ad quæ beneficia obligātur, videlicet hospitalitatem, onera Episcopalia, & procurationem debitam visitantibus, modo tamen sit pensio quæ consistat in mera temporalitate, & quæ detur in stipendium & subuentionem, nō autem sit pensio, quæ clerico assignatur, vt si de cætero Ecclesiasticum beneficium, aut quæ detur in titulum, vt per eundem Lud. Gomes. *d. loco. in fi. per not.* per Abb. & alios *in c. conquerente, de cler. non residen.* quia talis pensio est beneficium Ecclesiasticum, Gig. *d. loco. quæst. 1. quæst. 21. quæstio. 28.* † quia in tali pen- 19
sione, si detur pecunia, committitur simonia, veluti si daretur pro beneficio, quia est beneficium, idem Gig. *q. 99. circa fin.* quia si talis pensio habeat qualitates quas regulariter habet beneficium, & in ea insūt, quæ in beneficio regulariter inesse solent, † quæ enu- 20
merantur sex per Gig. *ibi*, idem est ꝙ beneficium. nec

21 intereſt quod penſio appelletur, † quiauis eſſe non
debet in nomine dummodo aliæ qualitates requiſi-
22 tæ adſunt. Facit etiam † quia penſio non poteſt com-
mutari cum beneficio Eccleſiaſtico, vt per Luad. But.
Card. Imol. *in clem. 1. §. eadem, de ſupplen. neglig. prælatorum.* & ſubiungunt ibi quia non eſt titulus Eccleſiaſticus, cum ſæpe detur pro beneficio ſeu officio temporali. 16. *q. 1. illud. cap. cum eſſent, de ſimonia,* & volunt
23 dicere † quod vbi penſio eſſet beneficium Eccleſiaſticum, 1. eſſet quale eſt cum aſſignatur in titulum, & loco beneficii quod tunc poſſet permutari pro beneficio Eccleſiaſtico, de quo, *cap. quæſitum de rer. per. & in cap. 1. de rerum permut, lib. 6. & d. clem. prima, & clem. vnica, eodem tit.* & ponit quæſt. Caccialup. *q. 14.* Lud.
24 Gomeſ. *in reg. de annali. q. 21.* vbi dicit, † quod titulus & permutatio beneficii non habet locum in permutatione penſionis cum beneficio. Vnde per iſta per quæ apparet quod penſio, de qua hic loquimur, non eſt ſpiritualis nec ſpirituali annexa, immo quid mere temporale, & mere profanum, videtur dicendum, quod non poſſit reſeruari, nec ſuper reſeruatione conueniri pro obtinendo beneficio, ex quo videtur conueniri de dando temporalia, pro ſpiritualibus habẽdis, quod eſt ſimoniacum, vulgatis iuribus, quod ſecus eſſet ſi eſſet penſio data in titulum, & aſſignata pro beneficio, quia, cum ſit beneficium poſſet permutari cum alio beneficio, per ea, quæ ſupra diximus, & maxime per Ludou. Gomeſ. *d. loco*. Et cum ſæpe hoc contingat pro obtinendis
25 dignitatibus † aut beneficiis curam animarum annexam habentibus, & exequutionem ordinis, ac altaris admiſtrationem, non videtur in his, etiam per Papam poſſe, purgari ſimoniæ vitium, cum iſta ſint de iure diuino, in quibus Papa quoque ſimoniæ vitio inuoluitur per doctrinam. Abb. *in c. qui vero § ex-*
26 *tirpaudæ, de præben, circa fi. idem in cap. 1. de ſimonia.* † Item reſeruationes penſionum fiunt etiam per alios in-
27 feriores à Papa, puta per † ordinarios, qui etiam ipſi quoque reſeruant penſiones, & imponunt beneficiis vt habetur *in cap. paſtoralis, de his quæ fiunt à prælat. & in cap. niſi,* vbi Abb. *in fi. de præben.* ſequitur Ludo. Gomeſ. *in reg. in tit. vtriuſque ſignaturæ compendium. verſi. & eſt aduertendum*, vbi dicit quod in penſionibus impoſitis vel reſeruatis per ordinarium, aut alium inferiorem à Papa in commiſſione & reſcriptis cauſarum huiuſmodi penſionum de ſtylo ſignaturæ non ſolet apponi clauſula ſine retardatione ſolutionis, &
28 eſt, † ratio diuerſitatis ſecundum eum, quia ordinarii & alii inferiores imponunt & reſeruant certis caſibus & iuſta cauſa, & quia poſſet dubitari, an ex iuſta cauſa & in caſibus permiſſis, propterea in talibus nõ ponitur illa clauſula, quia non eſt honeſtum ꝙ illico ſine aliquali diſcuſſione habeant executionem; ſed
29 in † Papa non attinet de poteſtate diſputare, cũ omnia poteſt, & quia magis eſt honeſtum ꝙ penſio impoſita per Papã debeat magis efficaciter ſolui & impleri, ſequitur Gig *in trac. de penſi. q. 85.* qui allegat etiam Staphil. & alios, vbi enumerat caſus in quibus illa clauſula apponi poſſit in cõmiſſionibus. Vnde ſi per ordinarios & alios, quam per Papam imponitur & reſeruatur penſio, non ſemper excuſatur & purgatur vitium ſimoniæ in eo, quia non ſemper imponitur à
30 Papa, † & ordinarius aut inferior à Papa, qui habet regulariter procedere ſecũdum canones, & eos ſeruare, qui illis eſt aſtrictus per Lud. Gomeſ. *in reg. de non iudi. iuxta formam & capit. q. 2. circa fi.* & ab illis non exorbitat, vt Papa, qui eſt ſupra ius, non poteſt in penſione ab ipſo impoſita & reſeruata ſimoniæ vitium purgare, & excuſare ſicut Papa, quia non reperitur, quod talem auctoritatem habeat alius vltra quam Papa.

SVMMARIVM.

1. *Vti beneficia, ita penſio eſt de iure poſitiuo.*
2. *Penſio eſt inuenta à Romanis pontificibus ex rationabili cauſa.*
3. *Videtur licitum renunciare beneficio obtinendo à Papa penſionem.*
4. *Ceſſante pactione inter partes Papa poteſt concedere penſionem ei, qui renunciaturus eſt.*
5. *Authoritate ſuperioris dimittentem beneficium, licite datur quid temporale.*
6. *Reſeruare penſionem non pendet à voluntate partis, ſed Papæ vel ſuperioris.*
7. *Papa in beneficialibus poteſt aliquem ſuo iure priuare ſine cauſa rationabili.*
8. *Papa in huiuſmodi quantum ad vſum eſt dominus, quia ſuo modo vti poteſt.*
9. *Dominium rerum Eccleſiaſticarum eſt penes Chriſtum.*
10. *Papa eſt Vicarius Chriſti cum omnimoda poteſtate.*
11. *Vide penes quem ſit dominium rerum Eccleſiaſticarum.*
12. *Papa poteſt diſponere de rebus Eccleſiaſticis, vt vult, etiam remouendo vnum à beneficio ſuo.*
13. *In reſcriptis præiudicantibus iura alterius, requiritur clauſula non obſtante, vel ſecunda iuſſio.*
14. *In beneficialibus valet reſcriptum ſine dicta clauſula, ſi conſtat de intentione Papæ.*
15. *Epiſcopus poteſt reſeruare penſionem ex cauſa.*
16. *Quod medio principis acquiritur, illud poteſt per principem auferri ſola authoritate.*
17. *Quod princeps donauit poteſt ſine cauſa auferre.*
18. *Imperator poteſt rem acquiſitam ex præſcriptione ſine cauſa auferre.*
19. *Papa etiam perſonæ laicæ penſiones aſſignare poteſt.*
20. *Priuilegia conceſſa militibus Roman. curiæ circa penſionem.*
21. *Papa poteſt tollere ius quæſitum ex lege ſua.*
22. *Papæ auctoritas excuſat in his, quæ ſunt ſimoniaca per cõſtitutionem eccleſiæ.*
23. *In his, quæ ſunt introducta de iure diuino, Papæ auctoritas non excuſat.*
24. *In introductis de iure poſitiuo Papa non ſolum diſpenſat in ſimonia mentali, ſed & in illa, quæ eſſet pacto expreſſa.*
25. *Papa poteſt inuolui vitio ſimoniæ.*
26. *Papa eſt ſubiectus iuri diuino.*
27. *Papa non eſt ſubditus iuri poſitiuo.*
28. *In curia Romana non habet locum ſimonia.*
29. *Aliud eſt paciſci & promittere ſoluere penſionem, aliud eſt dicere ſi Papa impoſuerit ego ſoluam.*
30. *Si præcedit pactum de ſoluendo plus quam fuerit per papam ordinatum, eſt ſimonia.*
31. *Non debent partes inter ſe paciſci, ſed totum negotium ponere explicandum in manibus papæ.*
32. *Quotidie fiunt reſignationes in manibus papæ cũ reſeruatione penſionis ſciente papa, ꝙ ambæ partes tractarunt.*
33. *Regulariter non valet penſionis conceſſio, niſi de conſenſu &c.*
34. *Auctoritas papæ in huiuſmodi operatur plenam ſecuritatem etiam in foro conſcientiæ, quia alias immineret laqueus valde vniuerſalis.*
35. *Renuncians literis ſuper vacaturo obtentis, cum pacto obtinendi aliquid temporale, vel penſionem, eſt ſimoniacus.*

36. Non

36. *Non est simonia, si detur aliquid ex officio iudicis, vel mediantibus bonis viris.*
37. *Similiter non est simonia si renuncianti talibus literis detur beneficium spirituale.*
38. *Quis non dicitur consequi ius spirituale per literas ad beneficia obtinenda secundum aliquos.*
39. *In Papa imponente tales pensiones sufficit quacunque causa licita.*
40. *Sine causa regulariter Papa non solet admittere talis pensionis impositionem.*
41. *Licita est pensio, quam collitigans processione litis reseruari obtinuit.*
42. *Non licet resignare beneficium cum pactione quod resignanti reseruetur pensio.*
43. *Licet tractatum facere de reseruatione pensionis, sed nihil est concludendum, sed totum arbitrio Papæ dimittendum.*
44. *In huiusmodi beneficialibus sine causa & sola voluntate Papa dispensat.*
45. *In introductis à iure positiuo liberalitas Papæ dispensantis habetur pro causa.*
46. *Sicut Papa ex sola voluntate legem creat, ita sola voluntate dispensat.*
47. *Papa sine causa potest præiudicare prælato inuito obtinenti beneficia.*

De eadem materia. Cap. XV.

1 Verum istis non obstantibus † ex quo pensio est portio certa ex beneficio dependens à quo extrahitur, sicuti beneficia sunt de iure positiuo, ita pari modo pensio est de iure positiuo, *reg.*
2 *accessorium, de reg. iur.* † & inuenta fuit à summis Pontificibus Romanis pensio ex rationabili causa, vt per
3 Gig *in tracta. de pensio. q. 2.* † videtur quod licite potest renunciare quis beneficio in manibus Papæ obtinendo à Papa impositionem annuæ pensionis soluendæ sibi annuatim per eum cui renunciatur & illi⁹ successorem de fructibus illius beneficii, etiamsi renuncians prius tractasset cum amico, quod si ipsum beneficium à Papa obtineret, soluet ei prompte dictam pensionem, licet semper gesserit in animo quod ille talis esset ei successurus, quia impetrare à Papa reseruationem dictæ pensionis, non inficit ipsam renũciationem, posteaquam cum priuato nulla est inserta conuentio in renunciatione, per Moder. *in c. non sa-*
4 *tis, de simon.* videlicet Abb. Anan. & Socin. dicentes † quod cessante pactione inter priuatos, potest Papa concedere pensionẽ ei, qui renunciaturus est. idem tenet Archiep Flor. *in. 2. parte suæ summæ tit. 4. c. 5. vers. de*
5 *renunciatio.* dicens † quod auctoritate superioris licite fieri potest ꝙ dimittenti beneficiũ detur quid temporale, allegat d. Ant. *in c. de arbitris,* qui dicit idem per
6 text. *in cap. nisi, de praben.* Facit, † quia reseruare pensionem non pendet à voluntate partium, sed à voluntate Papæ vel superioris, veluti legatum pendet à voluntate testatoris, cui pensio æquiparatur, per Gig. *q. 1. & q. 83. n. 19.* Cassador. *decis. 4. de loc.* facit suprema potestas, quam habet Papa super beneficiis & in beneficialibus, de quibus ad libitum suæ volunta-
7 tis disponit, quia licet alias † Papa non possit aliquẽ iure suo sine causa rationabili priuare, tamen id potest in beneficialibus pro libito suæ voluntatis, tenet & consuluit Soc *cons. 156. incip. pro fundamento decisionis, vers. quib præmissis, in fin. in secunda parte fol. octauo & cons. 164. incip. visa bulla Innocentij versiculo secundus casus in d.* *parte fol. 25.* Archid. in *trac. de hæresi inci. Sanctissimo in Christo patri &c. fol. 15. versic. & quia tanta est præeminentia,* vbi dicit † quod in talibus Papa est dominus, 8
quantum ad vsum, quia eis vti potest, sicuti placet & decet suam potentiam siue statum, per tex, *in cap. bona, rei. 12. q. 2. cap. per principalem. 9. q. 3. & c. nunc vero, eadem cau. & quæst.* & per tex. ordinarie allegari solitũ *in c. 2. de preben. in 6. & in clem vt lit. penden. in fi.* Paulus de Cast *in consi. 281. 3. col.* † quia dominium rerum 9
Ecclesiasticarum proprie loquendo non est apud aliquam Ecclesiam sed apud Christum, secundum Innocen. *in cap. cum super, de causa possessionis, & propriet.* cuius † Papa est Vicarius cum omnimoda potestate 10
in terris. Vnde cum aufert rem alicui particulari Ecclesiæ, potius dicitur auferre administrationem, quam dominium, iuxta text. *in. c. 2. de don.* † quia do- 11
minium est potius apud ipsum Papam, cum sit apud Christum, cuius ipse est Vicarius, vel apud ipsam Ecclesiam catholicã, quæ est vnica, *c. loquitur. 24. q. 1.* cui⁹ ipse est princeps. *per decis. alleg. glo. & doctores in cap. constitutus, de relig. domibus, & in c. antiqua, de priuileg. d.* Anton. *d. c. constitutus,* vbi dicit, † quod de rebus ec- 12
clesiasticis potest disponere Papa, vt vult, etiam sine causa, remouendo vnum à beneficio suo, per *text. d. c. 2. de praben.* Et hinc est quod in talibus multo magis potest authoritas Papæ, quam in aliis. & hinc est † 13
quod licet in rescriptis præiudicantibus iura alterius requiratur clausula non obstante aut secunda iussio, per not. *in. l. rescrip. C. de preci. Imper. offeren.* † tamen in 14
beneficialibus valet rescriptum sine dicta clausula, si aliter constet de intentione Papæ. d. Anton. & Imol. *in cap. quæ. in Ecclesiarum, de constitut.* sequitur & refert Fel. *ibi col. 13.* Facit, † quia imponere & reserua- 15
re pensionem ex magna & euidenti causa, potest Episcopus multo fortius Papa, qui in beneficialibus habet amplissimam potestatem qui de fructibus beneficiorum disponit aliquando, vt debeantur etiam personæ non habenti in eis titulum, *cap si propter, de rescrip. in 6. c. si tibi concesso, de praben. eo. lib. in extrauag. Ioannis. 22. suscepti.* cum similibus. Facit, quia siue habeat quis beneficium ab ordinario, siue legato, siue à Papa, † siue ex illius concessione, & medio; & quan- 16
do Princeps ex voluntate sua fuit causa, vt quis acquireret aliquid, ipse eandem rem potest sola auctoritate auferre secundum Ang. *in. l. Antiochensium. ff. de priuileg. cred.* † vbi dicit quod princeps sine cau- 17
sa potest alicui auferre rem, quam ipse illi donauit, sed peccat & mortaliter secundum eum, & dicit Angel. *in l. Lucius. ff. de emict.* † quod Imperator potest au- 18
ferre sine causa rem acquisitam ex præscriptione seu vsucapione, quia talis modus acquirendi fuit inductus ab eo, & ab eo potest auferri sine causa, late per Fel. vbi multa allegat *in c. qui in Ecclesiarum de constitut. col. 16. vers. 5. declaratio,* & † Papa etiam personæ laicæ, 19
& alias spiritualium & Ecclesiasticarum rerum incapaci pensiones assignare potest & solet, vt per Gig. *quæst. 21. in tract. de pensio.* vbi dicit Leonem decimum, qui erexit collegium militum Sancti Petri concessisse militibus præfati collegii etiam mere laicis priuilegium retinendi pensiones, immo etiam per alios etiam Pontifices nostri temporis idem concedi videmus, † puta militibus Sancti Pauli, militibus Laure- 20
tanis lilii. Sancti Georgii, vt per bullas Pauli tertii in erectione illorum, imo etiam in articulo mortis trãsferendi, nedũ retinendi. Facit. † quia Papa potest tol- 21
lere ius quæsitum ex lege sua, Paul. de Cast. *consi. 216.*

incip. quomodo. Fel. *in cap. nouit*, 8. *col. de iud*. Lud. Gomes. *in reg. de non tollen. iure quæsito. q.* 15. *versic. sed istis*. Quod autem dicta conuentio & tractatus non inducat simoniam, est glo. ordinaria *in cap. cum pridem, de pact*. quæ dicit. quod in his, quæ sunt simoniaca
22 per constitutionem Ecclesiæ † excusat auctoritas Papæ, quia dispensare potest in talibus? & ideo vult ꝙ cõuentio præcedens purgetur ab omni simonia propter auctoritatẽ Papæ, secus est si sint simoniaca de iure veteris, & noui testamenti, veluti est vendere sacramẽtum, & huiusmodi spiritualia, vt 4. *lib. reg*. legitur de Giezi, qui voluit gratiam sanitatis Naaman Syro vẽdere, & in nouo testamẽto de Simone mago, qui voluit emere gratiã Spiritus sancti. 1. *q*. 3. *quidam*. *&* 1. *q*. 1. *in summa*, & per Abb. *cap. si Christus. de iur. iur*.
23 † in quibus non excusat auctoritas Papæ, sequitur *ibi* Io. de Imol. d. Ant. & Domin. concordat Monaldus cum d. glo. *in sua summa in verb temporalis*, dicens, quod in simonia inducta ex constitutione Ecclesiæ,
24 † Papa potest statuere quod vult, & non solum potest dispensare in simonia mentali, sed etiam in illa, quæ in pacto esset expressa. sequit̃ Io. Baptista Caccialup. *in tract. de pensio. q.* 19. *per totum*, vti ad longam recitat quæstionem hanc Fel. *in cap. ad audientiam, el*. 2. *de rescrip*. & est verum quod dicit beatus Thom. *se-*
25 *cunda secundæ. q. c. char*. 1 nisi qui vult † quod Papa possit inuolui in crimine simoniæ, & sequitur frater Io. de Turrecremata *in tract. de potestate Papæ. q.* 65 sed intelligitur quoad illa, quæ sunt prohibita, quia simoniaca, quę sunt in veteris, nouiq; testamenti, & lege diuina simoniaca reputata, quia nihil mirum, cum
26 ipse quoque † Papa sit subiectus tali iuri *cap. sunt quidam* 25. *q*. 1. secus si sit simonia, quia prohibita, & si-
27 moniaca constitutione Ecclesiæ tantum, † cui iuri Papa nõ subiicitur, in quibus non inuoluitur Papa in simonia, sed in ea dispensat. ita intelligit Sanctum Thom. frater Nicolaus de Auxina *in supplemento summæ Pisanæ in verb. simonia*. 1. *in fi*. pro quo Archid. *in cap*. 1. 12. *dist. in* quo casu etiam intelligitur loqui glo. *in c.*
28 *fin*. 1. *q*. 6. quæ dicit † quod in curia Romana non habet locum simonia, & dictum Bar. *in l*. 1. *in principio. ff. ad. l. Iul. de ambit*. vt videlicet id procedat in his, quæ sunt simonia de iure positiuo, cuius Papa est conditor, & in eo de iure regulariter suo modo disponere potest, vulgatis iuribus, & supra vbique est dictũ qualia sunt beneficialia, in quibus ideo committitur, simonia, quia est prohibitum à iure positiuo: & de istis non loquitur Sanctus Thom. secundum quod intelligit Arch. quem sequitur *in d. c. Dominicus*, *& Paul. in clem*. 1. *de summa trin. & fid. catho*. illud vero quod dicit Abb. *in c. non satis, de simonia*, & *ibi* sequitur Ananias, & Marian. Socin. dum dicunt dummodo inter eos de soluenda pensione non præcedat pactio, non videt̃
29 obstare, † quia aliud est paciſci, & promittere Titio soluere pensionem, & hoc est prohibitum & simoniacum, aliud est dicere si Papa imposuerit pensionem, ego soluam id quod non videtur illicitum, offero enim isto modo illud, quod iustitia est. scilicet me ad-
30 impleturum mandata Apostolica: † si vero præcederet pactio de soluendo plus quam ordinabitur, ista esset simonia. Hinc est quod in promissionibus, quæ emanantur in talibus à Papa, mandatur pręstari iuramentum, quod nulla simoniaca conuentio interuenit, & intelligitur de conuentione, continente plus in dato, aut dando quam contineant literæ Papæ.
31 & dicit Ana. *in capit. audiuimus* 2. *col. de collat*. † quod isti non debent inter se facere pactum, sed totum negotium ponere in manibus Papæ, per illud quod notatur. *in cap. quæsitum, de rer. permut. & cap. nisi essent, de preben*. Sed inquit Fel. *in. c. ad audientiam de rescrip. el*. 2 *col*. 3. credo valere pactum in forma prædicta. vbi subiungit, & videmus † quod quotidie in manibus 32
Papæ fiunt renunciationes, & conceduntur reseruationes pensionum ipsis renunciantibus, sciente Papa quod ambæ partes de hoc prius tractauerunt, & expediuntur literæ, immo literis expedientis dat formam per regulas Cancellariæ, puta, † vt non valeat 33
concessio de pensione, nisi de consensu illius, qui beneficium habet, & qui soluere debet. † Vnde si aucto- 34
ritas Papæ non operaretur plenam securitatem super hoc, etiam in foro conscientiæ, non tolerassent ista, neque eis formam dedissent tot Romani Pontifices, vt fecit Martinus quintus, Eugenius quartus, vt per Fel. *d. c. ad audientiam*, Paulus secundus *in extrauag. cum detestabile, de simonia*, Vrbanus quartus *in extrauag. sane ibidem*, Bonifacius octauus *in extrauag. excommunicamus, de sent. excommunicat. in extrauag. communibus*, & alii Romani Pontifices *in constitutionibus editis contra simoniacos*, in quibus oportune prouiderunt circa varias species simoniæ & de tali nihil dicunt, Vnde iste stylus versatur cũ integerrimis, & religiosis viris, quib. cum onere pẽsionis quotidie prouidet Papa de beneficiis renunciatis. nam si auctoritas Papæ non redderet eos tutos, iminet laqueus valde vniuersalis, † & renuncians literis 35
in forma gratiæ expectatiuæ mãdati de prouidendo reseruatio regressus & alias super beneficio vacaturo obtentis cum pacto pro aliquo temporali obtinẽdo siue pro certa pensione obtinẽda & recipienda, est simoniacus. *p lo. in c. ad audientiam el*. 2. *de rescrip. in v. renũciantes*, in eo tamen, qui beneficiũ fuit assequut⁹, secus in eo qui non fuit assequutus secundum illã glo. † sed 36
tu tene quod est simonia, etiam in hoc casu si detur aliquid ex pactione partis, secus si ex officio iudicis vel mediantibus bonis viris renunciatio ex vna parte pure fiat, & ex altera parte aliquid temporale detur, vt colligitur *in cap. hanc, de renunt. & de pact. in cap. cum pridem*, † similiter non est simonia, si renunciet ta- 37
libus literis ex eo ꝙ datur sibi spirituale, puta beneficium secundum Innocen. & Hostiens. *in cap. praalleg. ad audientiam*, vbi dicit Abb. *no. glo. mirabilem in eo*, quod *in. d. c.* non fit simonia, quia nullum spirituale iste renuncians habuit, & sic potest sentire quod per literas ad beneficium obtinendum non dicitur quis consequi ius spirituale, ex quo adhuc non est recept⁹ in canonicum, nec collatio beneficii sibi facta est, & quod huiusmodi literis licite quis renunciat pro cõmodo temporali. sed hoc non est verum, † quia im- 38
mo consequitur ius spirituale in quantum quis consequitur ius præparatorium ad obtinendum beneficium quod est spirituale vel spirituali ãnexum, sicut diceremus in præsentatione patroni quæ est annexa spirituali in quantum præparat ad obtinendam institutionem, quæ est quid spirituale. per Abb. & alios. *d. cap. ad audientiam el* 2. *de rescrip*. vbi Innoc. dicit quod si pro pecunia aut aliquo alio temporale commodo quis renunciat literis, cũ ex eis habeat ius ad petendum beneficium ecclesiasticũ & spirituale, est simonia, & in his quæ sunt iuris positiui, veluti sunt beneficialia non requiritur semper causa rationabilis, puta, causa senectutis renunciantis beneficium cui pium est prouidere de alimentis vel huiusmodi,

di, licet Papa in literis reseruationum huiusmodi, semper soleat apponere clausulam ne ex tali resignatione detrimentum patiatur, & vt commodius sub-
39 stentari valeat, † quia in Papa imponente tales pensiones, sufficit quæcunque causa licitita & honesta, puta, resignationis, cessionis iuriũ, litis extinctionis,
40 † quia regulariter sine causa Papa non solet admit-
41 tere Gig. *q.* 6. † & licita est pensio, quam collitigans sibi cedendo iuri, liti, & causæ in fauorem collitigãtis reseruari obtinuit super fructibus beneficii super quo lis erat. vel alterius quod collitigans obtinebat prout hodie passim fit. Item licita est causa si pensio alicui reseruetur qui beneficium resignauit etiam si erat aliter non renunciaturus, nisi pensio assignaret, per Fel. *c. ex parte, el* 1. *col.* 2. *versi.* Abb. *in c. cum pridem de off dele.* idem Fel. *in ca. non satis, de simonia,* accedant ea, quæ voluit Præpo. *in cap.* 1. *quæstio.* 3. *col.* 2. *in versi.*
42 & prædicta vbi dicit † quod non licet Cardinali resignare beneficium adhibita pactione quod sibi reseruetur annua pensio super fructibus beneficii resignati. hoc enim esset simonia, allegat no. *per glo. in cap. ex parte de off deleg.* ideo dicit cautelam esse quod Papa inducat Cardinalem ad renunciandum & apponat postea certam pensionem super fructibus beneficii resignati soluendam annuatim Cardinali, quia hoc transiret sine vitio simoniæ arg. tex. *in cap. nisi de præben.* subdens idem Prępos. quod pro salute multorum qui antequam beneficia resignent cõ-
43 ueniunt super pensione habenda cõsuluit † quod ante resignationem liceat huiusmodi tractatum facere inter renunciantem & eum in cuius fauorem intendit renunciare, qui pensionem soluere debet ita & taliter quod aliquid libere non concludatur, sed totum arbitrio Papæ remittatur, & si pactiones inter ipsos concludantur, fiat cum conditione si sanctissimo d. Papæ placuerit & eo approbante, vt not. *in simili in cap.* 1. *de rer. permut. in* 6. & dicit quod vtilius esset assignare reuerendis. d. Cardinalibus tot pensiones, quam concedere eis tot Ecclesias vel monasteria in comendam, quæ ecclesiæ destituuntur, dicit Gig. *de*
44 *pensio. quæst.* 4. † dispensat Papa etiam sine causa, quia in istis sufficit eius voluntas, dicit Innocen. *in cap. cum ad monasterium, de stat. monach. circa medium,* Abb. *in cap. fraternitatem, de schismat.* Fel. *in cap.* 1. *in* 4.
45 *fallen. de constit.* vbi dicit Butr. *in vlt. col.* † quod in huiusmodi introductis à iure positiuo liberalitas Papæ, qui dispensat, habetur pro causa, vbi Imol. *in* 13. *colum. vers potest autem absque causa,* Fel. *in d. c. ad audientiam, el* 2. *colum.* 4. vbi dicit quod id procedit etiam quoad Deum, vt dispensatus in istis, quæ sunt iuris positiui sine causa sit tutus, quia cum doctores, quos ibi adducit, loquantur simpliciter, & indistincte non putat esse eorum dictum restringendum ad forum contentiosum, sed debere etiam intelligi in foro cõscientiæ & in foro poli, attenta maxime ratione in
46 qua se fundat Innocen. videlicet † quod sicut ex sola voluntate potest per Papam lex creari, ita per solam voluntatem in ea dispensari, nisi tamen lex canonica esset fundata in aliqua ratione discedente à iure diuino, vel à dictamine rationis mere naturalis, quia tunc sine causa non valeat dispensatio, neque in foro poli, neq; in foro fori, & pari modo ꝙ si lex canonica esset fundata super bono publico, & dispensatio præiudicaret illi bono, sed in casu nostro iura prohibentia imponi Ecclesiis pensiones non sunt fundata in iure diuino vel naturali, vnde si Papa de redditibus Ecclesiæ vnius disponit ad commodum alterius Ecclesiasticæ personæ, talis videtur tutus auctoritate illius, qui habet in beneficialibus liberam potestatem, *cap.* 2. *de præbend. in* 6. *& clem. prima in fin. vt lit. pend.*
† quia etiam sine causa potest præiudicare prælato 47
inuito obtinenti beneficium, vt per d. Fel. *d. c. ad audientiam, de rescript. colum.* 4. *&* 5. *& c. qui in Ecclesiarum de constit.*

SVMMARIVM.

1. *Non releuat quod actus fiat saluo Papæ beneplacito, quia superioris authoritas excepta semper intelligitur.*
2. *Quando sit mandatum ad resignandum in fauorem tertij cum clausula non, alias, aliter, &c. non est dicit Caccial. panis albissimus nec carens furfure, nec potest excusare quin sit simonia.*
3. *Ad firmam pactionem & conclusionem in huiusmodi licite deueniri non potest sine simonia. Tractatus vero & collocutio non est prohibita.*
4. *In huiusmodi esset securum in tractando dicere, si Papa imposuerit pensionem ego soluam.*
5. *Secundum Anan totum negotium est ponendum in manibus Papæ eius auctoritate explicandum.*
6. *Si Papa narrata & conuenta admittit, non cadit in aliquo simonia.*
7. *Papa admittendo resignationem sub modo & conditione factam purgatum est omne vitium.*
8. *Petens dignitatem non est ambitiosus, sed dignus si illum admittit superior.*
9. *Pensiones aliquando imponuntur pro religiosis super Ecclesiis.*
10. *Est simonia quando quis renunciat beneficio cum pactione expresse vt sibi reseruetur annua pensio.*
11. *Voluntas renunciandi beneficium ad commodum alterius, non facit simoniam, & si deueniatur ad actum renunciandi, dummodo non deueniatur ad actum paciscẽdi.*
12. *Tractatus & animus in prohibitis à iure positiuo non inducunt simoniam.*
13. *Conuentiones facta de præstanda pensione sunt purgata à simonia, accedente consensu Papæ.*
14. *In prohibitis constitutione Ecclesiæ, Papæ auctoritas dispensat, si facit de certa scientia.*
15. *Clausula de certa scientia importat de plenitudine potestatis.*
16. *Clausula de certa scientia operatur quod clausula non obstante.*
17. *Papa si habita notitia qualitatis, beneficium confert, videtur facere de plenitudine potestatis.*
18. *Non habent locum regulæ Cancellariæ, vel constitutiones in contrarium, quando constat de voluntate Papæ.*
19. *Quando Papa ex certa scientia concedit aliquid incapaci, vel facit actum contrarium iuri dispensare censetur.*
20. *Si non constat de voluntate Papæ, tunc talis esse voluntas præsumitur, qualis esse de iure debet.*
21. *Papa cum causa & sine, cum consensu rectoris & sine, cum conditione & sine concedit pensionem.*
22. *Qui altari seruit, de altari debet viuere.*

De eadem materia. Cap. XVI.

SEd cum sciatur apud omnes de huiusmodi resignationibus & pensionũ reseruationib. tractantes ꝙ vel debent fieri in manib. Papæ, vel ordinarii, aut alterius ad id à Papa potestatem habentis, & ꝙ debeant admitti, & si non admittantur

tur sint nullæ, ex quo finem & effectum suum sortiantur ab admissione Papæ aut superioris; videtur inter partes agi vel tacite, vel expresse saluo quod huiusmodi tractata, aut intellecta, vel etiam conuenta admittantur, & non aliter. nam videretur fatuus, qui putaret ex tali conuentione super talibus sibi actionem dari, aut aliter valere, vel effectum sortiri; ergo videretur quod à Papa, vel superiori quomodocũque tractata vel conuenta essent, quia eius beneplacito saluo fuissent tractata, deberent admitti, quia Papa omnia super beneficialibus facere & exequi potest, & album de nigro, & de nihilo aliquid, etiam rerum naturam mutare, vt *supra* diximus, & à Papa inferior in casibus sibi à iure permissis.

Sed ad tale obiectum responderi facile potest, quia in casu præsenti Papa iura expressa constituit prohibentia pactiones & conuentiones super spiritualibus vt *cap. fi. & cap. cum pridem, de pact. c. quam pio.* 1. *q.* 2. cum similibus, quæ ab omnibus obseruari debet, nec contra formam dictorum iurium debent esse nostri contractus vel conuenta, immo iuxta illorum formam, continentiam, & tenorem adaptari & nostræ voluntates debent à iure regulari, *cap. sicut in princip. & ibi glo. de pœn. dist.* 1. & secundum illas Papa nostras actiones iudicat, approbat, reprobat, castigat & corrigit: nec contraria illis admittit, vel concedit, aut admittere vel concedere præsumitur regulariter, A' ob *in c. ad hac sumus extra de rescrip.* licet attenta potestate possit, nisi quando facit & facere apparet de plenitudine potestatis, quod in dubio nuquã præsumitur, quia Papa & princeps præsumitur regulariter facere actum non exorbitantem à iuris dispositione, immo secundum ordinariam facultatem, & non secundum plenitudinem potestatis, qua in dubio velle
1 vti non præsumitur vulgatis iuribus. † Nec obstat ꝙ fiat actus tacitè, vel expresse saluo Papæ vel principis placito, quia licet id non dicatur, tamen inesse semper videtur, ex quo superioris auctoritas & principis semper excepta intelligitur, *c. venientes, de iureiur.* Doctores *in. l. si quis maior. C. de transact.* nec Papæ vel principi placere debet illud, quod non est iuxta leges, & constitutiones ab eis promulgatas & sancitas. *l digna vox. C. de leg.* Caccialup, *post relata dicta* Fel. *in. d. q.* 19. *de pensio.* dicit quod licet renunciatio fiat simpliciter sub spe quod amicus cum quo tractauit habeat beneficium, & sibi soluat dispensatione Pontificis pensionem tractatam & conuentam, quatenus Papa ita decernat, & operetur cum Cardinali vel alio prælato, vt intelligat mẽtem Papæ firmam volentis prouidere amico de beneficio cum onere pensionis tractatæ vel conuentæ, & postea resignat simpliciter quoad verborum apparentiam, sed in veritate ob causam futuræ pensionis, & vt amico cum quo conuenit prouideretur, & non alteri, alias non resignaturus, cum sit deuentum ad actus extrinsecos, per quos est aperta hinc inde voluntas tam
2 resignatoris, quam resignatarii. † Et quando datur mandatum ad resignandum in fauorem Titii cum clausula, & non alterius, nõ alias, aliter, nec alio modo, dicit idem Caccialup. quod iste non esset panis albissimus, nec carẽs furfure, vnde nõ videtur aliquo pacto posse excusari tali casu quin sit simonia secun-
3 dũ Innocen. & alios *in c. tua nos, de simonia*; † & certe in casu isto est dicendum quod ad firmam pactionem, & conclusionẽ licite, & sine simonia deueniri nõ possit, tractatus vero & collocutio nõ videtur prohibita per text. *in cap. cum pridem, de pactis*, & subiungit *d. loco* Caccialup. quod tractatus de renunciando certo modo, puta, cum onere pensionis, aut similium, non est prohibitus, sed pactio firma bene est prohibita, vt per eum *ibidem col.* 3. *nu.* 16. & secundum Fel. *d. cap. ad audientiam*, † esset securum & tutum, vt 4
quis in tractando diceret, aut conueniret hoc modo, si Papa imposuerit pensionem, ego soluam, quia tunc offero id, quod est iustum, scilicet, me adimpleturum mandata apostolica & pariturum mandato Papæ, † vel secundum Ananiam supra allegato lo- 5
co, quod totum negocium ponatur in manibus Papæ explicandum eius auctoritate, sequitur Nicolaus Boer. *in trac. de pot. leg à lat. col. antepen.* † quia si Papa 6
narrata & conuenta admittit, non cadit in aliquem istorum simonia, quia sicuti simonia non cadit in Papa, vt per Hostien. *in summa de simonia. l.* 1. *ad. l. Iul. de ambit.* Cyn. *in. l.* 1. *C. eodem tit.* ita pari modo non cadit in resignatione in eius manibus facta, quia Papa admittendo videtur purgare & secum dispensare, ac iura positiua soluere, supra quæ potest. † nam eo ipso 7
quod Papa habuit notitiam renunciationis factæ modo & forma præmissis admittendo, videtur purgatum vitium, per tex. & glo. *in cap. nisi essent, de praben.* & text. *in cap. si quis.* 1. *q.* 1. & text. *iuncta glo. in cap. cum pridem, de pactis.* Bal *in .l. Barbarius. ff. de offi. prator. col.* 2. *versi.* † sed opponitur contra Io. vbi dicit, quod 8
est in superioris auctoritate notare quem petentem dignitatem vel officium de ambitu nec ne, & si superior admittit non censetur impetrans ambitiosus, sed dignus, Caccialup. late. *d. loco*, quia ista vt transeant sine vitio sunt explicanda per superiorem, vt per Abb. *in cap. ad audientiam, de rescript. col.* 3. vbi ponit & disputat, an quis licite & sine simonia renunciare possit literis ad beneficia recipiendo pensionem, Abb. dicit & dat cautelam in casu nostro *in cap. non satis, de simonia*, quod videlicet Papa inducat Cardinalem ad resignandum libere beneficio, & postea imponat pensionem, quia isto modo erit melius & tutius. sequitur Fel. *ibi*, qui multa loca c tat, & authores loquentes de pensionibus, & hoc inquit Abb. facit Papa ex officio suo nulla præcedente partiũ super hoc pactione, quia transibit sic sine vitio, subiungens, † 9
quia si pro vita religiosorum aliquando imponuntur pensiones super Ecclesiis multo fortius fieri debet pro Cardinalibus, quorum consilio totus regitur Orbis, & absque dubio consultius prouideretur vniuersali Ecclesiæ imponendo huiusmodi pensiones, quam cõcedendo eis Ecclesias in commendam, quia destituuntur sic Ecclesiæ proprio rectore, & male deseruitur ipsis Ecclesiis in spiritualibus & temporalib⁹, per quæ cauendum esse videmus à pactionibus & cõuentionibus in huiusmodi, quæ faciunt esse simoniam commissam, & pensionem illicite impositam, per tradita per Gig. *in tract. de pensio. q.* 5. vbi dicit † quod 10
quando quis renunciat beneficio hac pactione expresse adhibita, vt sibi reseruetur annua pensio super fructibus beneficij renunciati, hoc esset simonia, per glo. *in cap. ex parte, de offi. & pot. iud. deleg.* ita tenuit Præpositus *in cap. sed adhuc col.* 2. *versic. & per pradicta.* 1. *q.* 3. loquens in Cardinale, est in terminis quæst. & decis. Nic. Boer. *decis.* 116. *prima parte*, vbi quærit, an resignatio fieri possit cum retentione pensionis, quamuis idem Gig. *quæst.* 6. dicat quod conuentiones partium de pensione præstanda licite reddũtur & purgãtur omni suspitione simoniæ accedente voluntate

& con-

& consensu Papæ. per not. per glo, *in cap. cum pridem, de pact.* per adducta per eum *ibi*, per Decium *in consi.* 436. vbi tractat materiam. Faciunt ea, quæ voluit i-
11 dem Archid, *in c. quicumque. 1. q. 1.* vbi dicit † quod voluntas renunciandi beneficium ad commodum alterius, non facit quem simoniacum, etiam si ad actũ renunciandi progrediatur, dummodo non deueniatur ad actum paciscendi: si autem non fuerit expressa pactio inter partes de pensione soluenda, sed bene cogitatum & tractatum, hoc non facit quod pensio, quæ postmodum reseruatur sit illicita & quod actus
12 sit simoniacus, † cũ tractatus & animus in simoniacis quia prohibita, & in simoniacis de iure ecclesiæ tolerentur, nec inducunt simoniam, per ea quæ *supra in præsenti quæstione per totum* sunt per nos deducta, subiungit ibi Gig. quod dicit Fel. *in. d. cap ad audientiam*, quod quotidie in manibus Papæ videmus fieri resignationes beneficiorum cum reseruatione pensionis ipsis resignantibus Papa sciente, quod ambæ partes de hoc tractarunt prius, & Romana curia dat literas & Bullas desuper expeditas, quinimmo in illis expediendis datur forma quod non valeat assignatio pensionis, nisi de consensu illius, qui beneficium possidet. Vnde infertur, quod si in huiusmodi auctoritas Papæ non operaretur plenam securitatem etiam in foro conscientiæ, tot Romani Pontifices nõ tolerassent. vbi enumerat Gig. Martinum quintum, Eugenium quartum, Paulum secundum, Innocentium octauum, Alexandrum sextum, Iulium secũdũ, Leonem decimum, Clementem septimum, Hadrianum sextum in eorum constitutionibus, & Cancellariæ regulis, quorum numero & nos etiam possumus addere Pontifices nostri temporis videlicet, Paulum tertium, Iulium tertium, Marcellum secundum, Paulum quartum, & Pium quartum Pontifices omnes summæ sanctitatis & integritatis, qui regulas Cancellariæ, & constitutiones super huiusmodi addendo & moderando approbarunt, & constituerunt. & stylus iste curiæ versatur cum hominibus integerrimis, & religiosis, quibus cum onera pensionis quotidie beneficia resignantur, quos nisi auctoritas Papæ tutos etiam in foro conscientiæ redderet, valde vniuersalis laqueus immineret, vt *ibi* per eum, & iam *supra* diximus, immo etiam si processum fuisset inter partes ad conuentiones, & pactiones firmas conuentiones & pactiones huiusmodi sequutæ Papæ narratæ & explicatæ, per eum admitterentur, ex illicitis essent factæ licitæ, & in eis esset purgata omnis labis simoniacæ suspicio, etiã crimen attenta Papæ plenitudine potestatis, qui potest supra ius dispensare *cap. proposuit, de concessione præben.* dicit Gig. *in loco præallegato. quæst.* 6 per hæc verba,
13 † Conuentiones autem partium de pensione præstanda, licite redduntur, & purgatur omnis suspitio simoniæ, accedente voluntate & consensu Papæ, per glo. *in cap. cum pridem in verb. licite, de pact.* quæ di-
14 cit † quod in prohibitis constitutione Ecclesiæ, Papæ excusat auctoritas, in quibus etiam sine causa dispensat, dummodo tamen Papa notitiam habeat, & admittendo faciat ex certa scientia, quia ex ipso quod notitiam habuit, admittendo dispensat, purgat & excusat à vitio per adducta supra, & maxime per
15 Caccialup. cum vt diximus supra † clausula ex certa scientia in Papa & in Principe importat plenitudinem potestatis, not. gl. *in c. ad hoc in verb. elegerũt ad*
16 *fi. de rescrip.* † quia certa scientia Principis concedentis & rescribentis, idem operatur, quod clausula non obstante. l. idem scribit. §. *fi. ff. de excus. tuto.* ponit Rota iuncta additione, quæ est ibi *decis. 3. cum seq. in nouis,* † quia eo ipso quod Papa habuit notitiam de 17
qualitate beneficii, vel sit iuris patronatus, aut alias, si illud confert, vel conferri mandat alicui, est ac si faceret de plenitudine potestatis, Staphil. *de gratiis & expectatis. §. subsequenter col. 2. & 3.* sequitur Martin. Lauden. *in tract. de leg. princ. q. 29.* & per eundem Staphil. *in. §. post commissionem de rescrip. breuium col. 3. ibidem* † quod quando constat de voluntate Papæ, 18
& de certa scientia, non habent locum regulæ Cancellariæ, & constitutiones in contrarium, quibus per hoc videtur derogatum. *no. gloss. in cap. 2 de schismat. in cap. statutum, super verbo literarum de rescrip. in. 6. & in clem. & si principalis in verbo obseruari*, per quæ iura probatur, † quod cum princeps concedit aliquid 19
incapaci ex certa scientia, vel facit actum contrarium iuri, eo ipso super incapacitate, vel iure contrario dispensare censetur, vt per eundem *ibidem. gloss. posterior sub fi. cap. Ecclesia 16. q. 1.* Innocen. *in cap. diuersis extra de cler. coniugatis. l. quidam consulebat*, vbi doct. *de re iud.* Bar. *in. l. Barbarius col. 5. de off. prætor.* Io. Bertachin. *in tract. de Episcopis secunda parte. 41. lib. versi. 25. quæro,* † secus sit si non constet, & res sit dubia, 20
quia tunc talis præsumitur esse Papæ intentio, qualis de iure esse debet, vt *in capit. causam, & in capit. si quando de rescrip.* quia Papa in dubio non præsumitur, vti plenitudine potestatis *cap. ad hæc extra de rescrip.* vbi Abbas. † quia cum causa & sine causa cum 21
consensu rectoris vel prælati, & sine Papa pro suo libito pensiones reseruantur, cum conditione & sine, cum facultate in aliam personam transferendi, & libere, vt per Gig. *q. 6. q. 10. q. 85.* dummodo de eius cõstet volũtate. Itẽ reseruat ex magna causa fructus resignanti beneficium, & illa fructuum reseruatio sustinetur, siue dixerit quod propria authoritate percipere eos fructus, siue de manu alterius, quæ reseruatio fructuum non est recepta à senatu Parisiensi. dicit Petrus Rebuffus, † quia qui altari seruit, de altari habet viuere, *cap. cum secundum, de præbend.* Rebuf. *in tit.* 22
de reseruat. versi. interdum. Item media pars fructuum loco pensionis, *extrauag. Ioan. 22. quæstione suscepti, de electio.* quandoque etiam tertia pars, vt per Rebuf. *d. loco vbi multa.*

SVMMARIVM.

1. *Papa admittit resignationes cum reseruatione regressus.*
2. *Regressus de sui natura continet reuersionem ad omissum beneficium.*
3. *Pium est prouidere senectuti de alimentis.*
4. *Melius deseruitur Ecclesiæ per plures idoneos, quam per vnum.*
5. *Quomodo conceditur beneficium cum accessu.*
6. *Accessus nullam habet causam præambulam iuris præteriti.*
7. *Cauti curiales petunt accessum, regressum, & incessum.*
8. *Differentia inter regressum & accessum.*
9. *Quando beneficium non vacat, non datur ius in eo, sed ad illud.*
10. *Per regressum & accessum quæritur ius ad idem.*
11. *Omnis promissio, per quam datur ius ad vocatura beneficia est reprobata.*
12. *Quilibet sperat eum casum à quo est reportaturus honorem & vtilitatem.*

Spes

13. *Spes est exspectatio futuri boni.*
14. *Habens regressum, spem habere dicitur.*
15. *Nemo debet monachari, vt Abbas fiat.*
16. *In beneficiis prohibetur successio.*
17. *Conuenire & paccisci super iure competente ad beneficium est inductiuum simoniæ.*
18. *In spiritualibus omnis pactio & conditio cessare habet.*
19. *Regressus & accessus faciunt gratiam conditionalem.*
20. *Ordo est de iure diuino.*
21. *In illis, quæ sunt iuris diuini, Papæ auctoritas non excusat.*
22. *Papa leges à se promulgatas seruare debet.*
23. *Committitur simonia, si detur pecunia pro obtinendo regressu.*
24. *Procedunt à pari in committendo simoniam, datio & promissio.*
25. *Qui per simoniam realem acquisiuit beneficium, tenetur restituere.*
Et qui per solam promissionem de dando assequutus fuit.
26. *Vt datio, ita promissio inducit simoniam.*
27. *Fieri non potest promissio de vacaturo beneficio.*
28. *Ordinarius non obstante tali promissione vel appellatione prouidebit de tali beneficio cui videbitur.*

De Simonia conuentionali in regressu incessu, & accessu. Cap. XVII.

1 ITem † Papa nedum admittit resignationes cum reseruatione pensionis cedēti, sed etiam in euentum quod resignatarius præmoriatur, cum reseruatione regressus & iuris regrediendi ad beneficium resignatum, nec non & in euentum non solutionis pensionis impositæ, vel reseruatæ; data quo-
2 dammodo in beneficiis reciproca substitutione, † q̄ de sui naturæ reuersionem continet ad omissum beneficium, per Paris. *cons. 5. vol. 4. 2. col. n. 8.* quod consilium fecit in causa Sancti Simpliciani, contra. d. Stephanum Sauli pro congregatione Casinens. *per text. in l. si nunquam C. de reuoc. donat. ad not. in c. si beneficia de præbend. in 6.* & per ea quæ adducit Oldrad. *cons. 275. incip. quæstio est, colum. 2. vers. circa quintum*, id quod solet facere ex causa, puta, si successor designatus sit dignus, & resignans longo tempore seruierit Ecclesiæ & sit senex, cui Papa etiam reseruat fructus in totum vel in partem, & non habeat aliquod aliud benefi-
3 cium, quo senectutem substentare valeat, † cui pium est prouidere de alimentis, vt per Fel. *in cap. ad audientiam el 2. colum. 4. versic.* ista procedunt, de rescript. vel vt melius deseruiatur Ecclesiæ quando vterque tam resignans, quam resignatarius sint idonei, quia tunc
4 iuste fit, † cum per plures idoneos & bonos melius deseruiatur, quam per vnum, *cap. ex parte de constitut.* quia quando vnus erit, vel senectute, vel alio morbo grauatus, alter supplere poterit, & sic Ecclesia non patietur in aliquo detrimentum.

Item cum accessu, vt si Papa velit conferre alicui Episcopatum, vel aliud beneficium quod propter
5 ætatis immaturitatem habere non possit, † in alia persona confert, quousque ille inhabilis ad maturam & legitimam ætatē proueniat, cum hoc quod post ætatem legitimam propria auctoritate possit accedere ad Episcopatum, aut beneficium, & vocatur cum accessu, de quo per Parisi. *cons. 76. incip. an capitula in conclaui, vol. quarto.* melius per Cassado-
6 rum. *decis. vnica de pactis*, vbi dicit † quod accessus nullam habet præambulam causam iuris præteriti, vti habent regressus; † vnde cauti curiales petunt regres- 7
sum, accessum, & ingressum, vt si non sit locus regressui subintret accessus. Item cum ingressu, quale est, si Papa mihi conferat beneficium, & illud resignem antequam illius possessionem capiam, in euentum tamen quod si ille cui resigno præmoriatur, ego possim ingredi meum beneficium resignatum, quod vocatur cum ingressu, de quo pro intelligentia istorum vide Cassador. *decis. vnica, de pactis*, † vbi declarat & po- 8
nit differentiā inter accessum, & regressum, per quos modos ius acquiritur, & reseruatur ad rem, vt per Paris, *d. loco*, de quibus per Pet. Rebuf. *in tit. de regres.* & not. per Gemminian. *in cap. 2. de praben. in 6. in 2. not.* per illum text. vbi notat † quod quando benefici- 9
um non vacat, non datur ius in eo, sed ad illud Gig. *in tract. de pensi. q. 99. col. 2. nu. 5. versi. habens enim regres.* Aeneas de Falcon. *in tract. reser. effect. 47. versi. nouus modus* per Lud. Gomes. *in reg. de non tollen. quæstio. 1. versi. 10. & vlt.* vbi dicit † quod per regres. & acces- 10
sum nobis quæritur ius ad idem, id quod non videretur posse fieri inter ipsas partes, neque si fiat per Papam, aut alium superiorem admitti, per multa, quæ vrgere videntur in contrarium: nam si fiat pactio aut promissio de regressu & ingressu, videtur paccisci super eo, quod præstat occasionem voti captandæ mortis & insidiandi beneficiatis, † quia omnis pro- 11
missio per quam datur via ad vacatura beneficia est reprobata, à qua cauere debemus, *cap. 2. c. ne captandæ, cap. detestanda, de concess. præbend. in sexto.* Gomes. *in reg. de impet. beneficiorum. quæstio. 1.* † nemo enim 12
non sperat illum casum & euentum, à quo sciat si euenit se commodum honorem & vtilitatem reportaturum, † quia spes est exspectatio futuri boni: & 13
quis mortem illius desiderat, in cuius locum se credit succedere, *cap. 2. de concess. præbend.* Secundo videtur obstare, quia per regressum reseruatum, aut concessum, videtur quis habere occasionem sperandi beneficia Ecclesiæ, & spiritualia, quæ sperari non possunt, † quia qui habet regressum in his spem ha- 14
bere dicitur ad beneficium. Æneas de Falcon. *in tract. de reseruat, effectu. 47. num. 10.* Gig. de pensio. *quæst 94. 2. colum. q. 77* quod est simoniacum & prohibitum. † nemo enim debet monachari, vt Abbas fiat, est tex. 15
in cap. cum ad nostram, de electio. cap. per laicos 16. quæstio. 7. vbi ad literam habetur, nemo spem habeat vt Abbas fiat. text. *in c. cum officij, de electio.* bonus text. *in l. si quenquam. C. de Episc. & cler.*

Tertio est clarum † quod in beneficiis & Eccle- 16
siis abhorretur & prohibetur successio, *cap. ad extirpanda, cap. ex transmissa, & per totum titul. de filiis presbyterorum extra.* & illa omnia sunt vitanda, per quæ talis successio induci videtur, ergo etiam & pactio super regressu, & ingressu, per quos alter in euentum mortis alterius succedere videtur, ergo simoniacum, quia prohibitum.

Quarto, † quia conuenire & paccisci super iure 17
competendi ad beneficium spirituale, quale est super iure regressus, seu regrediendi ad beneficiū ecclesiasticum, videtur inductiuum simoniæ, per text. & ibi glo, *in c. ad audientiam, el 2. de rescrip.* ergo abstinendum, † cum in spiritualibus omnis pactio & omnis 18
conditio cessare debet, *cap. vltim. de pactis, & cap. quam pio. 1. q. 2.* † quia regressus & accessus videntur facere 19
conditionem, & gratiam conditionalem, dicit Paris. *cons. 82 vol. 4.* & conditio & conuentio in spirituali

tuali inducit simoniam, per text. & *ibi glo. in cap. pactiones, de pactis, cap. ex parte, de off. & pot. iud. & ibi glo. in verbo omnino.*

Facit quinto, quia resignatio cum regressu & ingressu videtur inducere existentiam beneficii in pluribus personis, etiam quod vnum beneficium videatur existere in pluribus, quod est de iure prohibitum, nec permittitur, *cap. nisi essent. extra de praebend.* vnde pactio in istis videtur inducere simoniam in illis, quae sunt simonia, quia prohibita.

Sexto si beneficium Ecclesiasticum aut dignitas super cuius regressu paciscitur, si sit curam animarum annexam habens, vel per quam conferatur ordinis exequutio & altaris administratio, per pactionem super eo quis committit simoniam in illis, quae
20 sunt de iure diuino, † cum ordo sit de iure diuino: Vnde & per Papam etiam non videtur posse concedi talis regressus vel admitti; & si admittet quod eius authoritas non excuset, neque purget vitium, †
21 quia in illis, quae sunt iuris diuini, auctoritas Papae non excusat, quia immo & ipse quoq; in huiusmodi inuoluitur in vitio simoniae, per doctrinam Abbatis *in c. qui vero. §. extirpanda de praeben. per eundem in c. 1. de simonia,* vbi Fel: quia Papa iuri diuino ita est subiectus, sicuti caeteri homines, *cap. sunt quidam. 25. q. 1.*

Item nec etiam excusare deberet, si esset beneficium vel dignitas non curatum, sed simplex, quia cũ tale beneficium sit iuris positiui, licet, super iure po-
22 sitiuo Papa dispenset, & eius auctoritas excuset, † tamen leges à se promulgatas seruare habet. *l. digna uox, C. de legibus.* cum similibus, & committentes in legem à se promulgatam punire, Vnde eius auctoritas à delicto excusare non deberet, quemadmodum dicitur de ludente cum Episcopo ad Azardum stante constitutione Episcopi prohibitiua de ludẽdo, incidit in poenam, nec illum Episcopi auctoritas excusat, licet videretur contrarium, quia constitutio non deberet comprehendere ludentem cum constituente, ponit Ioan. Andr. *in reg. cui licet, de reg. iur. lib. 6.* diximus *in mentali supra in. §. de collationibus. versi.*
23 *& licet auctoritas.* facit vlterius † quod pro obtinendo regressu, & iuri regrediendi ad beneficium, si detur pecunia, committitur simonia, dicit Hier. Gig *in tract. de pensi. q. 99. col. 3. nu. 18.* ita pari modo fit simonia, si super regressu & iure regredien-
24 di fit conuentio vel promissio, † quia à pari procedunt in committendo simoniam, datio & promissio, quia vera simonia committitur cum concurrit exactio vel promissio, vti dicunt communiter doctores, quos sequitur Fel. *in c. tua nos, de simon.* vbi sub-
25 dit Abb. & Fel. † quod sicut ille qui per simoniam realem acquisiuit beneficium, tenetur restituere, ita ille qui per solam promissionem de dando, illud cõsequutus fuit, Abb *in cap. cum ad nostram de elect. in. 3. not.* Gomes *in reg. de triennali. quaestio. 12. versicul. quid*
26 *dicendum,* † qui vti dario, ita conuentio, & pactio facit simoniam, *cap. cum pridem. & cap. si. de pactis* facit,
27 † quia fieri non potest promissio de beneficio vacaturo, & si fiat non valet nec concludatur sequuta il-
28 lius vacatione, † quia nihilominus non obstante promissione aut appellatione illius, cui est facta promissio, ordinarius de beneficio prouidebit cui videbitur, *capitulo relatum, de concess. praeben.*

SVMMARIVM.

1. *Quotidie fiunt resignationes cum reseruatione regressus in manibus Papa.*
2. *Conceduntur regressus & accessus ad beneficia si cessatur solui pensio.*
3. *Ius regrediendi & accedendi ad beneficium ex tali causa fuit inuentum ab homine.*
4. *Reseruare regressus & accessus non nititur sola voluntate partium sed superioris auctoritate.*
5. *Regressus videntur sapere naturam contractus cum principe.*
6. *Ordinarius habet procedere secundum formam Canonum.*
7. *Papa etiam in vacaturis beneficiis potestius tribuere.*
8. *Per gratiam regressus datur ius ad vacatura.*
9. *Licet Papa possit, non tamen debet de honestate dare ius ad vacatura.*
10. *Vitanda est practica impetrandi beneficia vacatura.*
11. *Per reuocationem gratiarum factam per Papam censetur reuocatum ius, quod ibi competebat ad beneficia vacatura.*
12. *Quilibet Papa in crastino sua assumptionis solet reuocare quascunq; gratias reseruationis sui praedecessoris.*
13. *Papa deputat Episcopos ordinarios cum facultate beneficia vacatura conferendi.*
14. *Episcopi non conferunt beneficia, nisi de auctoritate Papa.*
15. *Menses collationis concessi ordinario.*
16. *Papa in mensibus ordinarij non abdicauit à se potestatem conferendi.*
17. *Papa concedit beneficia facta Cardinalibus per mortem suorum familiarium vacatura.*
18. *Beneficia affecta debent conferri per Cardinales, vel de eorum consensu.*
19. *Papa potest sub quauis conditione beneficia conferre.*
20. *Quod dicitur quod non potest conferri beneficium cum ista conditione, si vacat, non intelligitur quoad Papam, sed quoad ordinarium.*
21. *Episcopus quantum potest libere debet beneficia conferre.*
22. *Papa in collationibus potest apponere quascunq; conditiones ex natura earum peccatum non inducentes.*
23. *Si Papa mandat alicui prouideri de certo beneficio cum vacabit, si illud resignetur etiam ex causa permutationis poterit de eo impetranti prouideri.*
24. *Quod Papa tribuit ius ad vacatura beneficia intelligitur ex certa scientia.*
25. *Coadiutoria olim dabatur clerico infirmo simpliciter, hodie datur cum futura successione.*
26. *Regressus habet causam à iure dependentem, accessus non.*
27. *Gratia regressus sortitur effectum etiam non obstante indulto Cardinalis concesso disponendi de beneficiis.*
28. *Coadiutoria nullum praeexistens ius habet.*
29. *Regressus est modus, quo acquiritur ius ad beneficium.*
30. *Regressus, accessus, & ingressus sunt modi, & moderna quadam inuentio acquirendi beneficia.*
31. *Papa non potest aliqua lis imponi super beneficialibus nec etiam à concilio.*
32. *Nemini iniuriam facit, qui suo iure vtitur.*

De eadem materia. Cap. XVIII.

Sed istis in contrarium in nihilo obstantibus, quotidie oculis cernimus cõtrarium, † quia fiunt quotidie in mani- 1
bus Papae resignationes beneficiorum cum reseruatione regressus ad illa, in euentũ mortis illius, cui fit resignatio. † Itẽ regressus & 2
accessus ad beneficiũ conceditur in euentum quod pensio

pensio ex resignatione reseruata aut imposita non soluatur, de quo regressu & accessu vide per Gomes.
3 *in reg de non tollen.q.1.ver.*8.vbi dicit † quod ius, quod acquiritur ad rem in tali casu, non fuit inuentum aut consideratum à iure, sed ab homine, vide per Gig. *in tract. de pensi. q.* 73.74.99.*nu.* 4.*& nu.* 62.Item accessus, item ingressus ad illa, vt ex forma literarum apostolicarum sub plumbo, vel alias expeditarum. Quid dicendum igitur? Arbitror quod eueniat propter omnimodam potestatem, quam habet Papa in beneficiis, & beneficialibus, de quibus disponit ad libitum, ad nutum quomodolibet, vt late *supra in duobus proximis praecedentibus quaestionibus* diximus. Vnde si beneficia confert Papa ad tempus, ad beneplacitum, & eius nutum, *cap. gratiose de rescript. in* 6. Idem in titulum & commendam, & vni plures Ecclesiæ & beneficia data, per iura, quæ late adducit *glo. v. eam te, de atat. & qualit. glo. in cap. per laicos* 16.*q.*7.*in glo.fi.* non videtur ei interdictum lege aliqua quominus possit admittere resignationes, cum huiusmodi reseruatione regressus, accessus & ingressus, ac accessus, regressus, & ingressus, & ius ingrediendi, regrediendi, & accedendi ad ecclesias, & beneficia concedere & reseruare, † nec id nititur ex conuentione
4
partium, vel ex eo quod inter se partes ita intellexerunt, sed ex Papæ sola auctoritate, † quia regressus
5
videntur sapere naturam contractus cum Principe. Cassado. *decis.* 4. *de priuileg* id quod patet ex eo, quia talia non possunt admitti, nec concedi per alium, quam per Papam, vel à Papa auctoritatem ad id, & potestatem habentem, vti dicemus *infra de ordi-*
6 *nario,* † qui regulariter habet procedere secundum formam iuris, canonum, constitutionum, & statutorum Ecclesiæ, nec habet talem, vel tantam auctoritatem, vti Papa, qui non solum de iure potest con-
7 ferre beneficia, cum vacant, † sed etiam ius potest in vacaturis tribuere, *cap.* 2. *de præben.* vti ad literam habetur, & ibi not. glo. *in verbo vacaturis,* quæ dicit id solum esse in Papa, vt tribuat ius in vacaturis, non in
8 ordinario, vel alia psona, † quale est in gratia regressus, per quam datur ius ad vacatura, vt per Cassador. *decis.* 4. *de priuileg.* vbi dicit, patet ex eo quia per cessum vel decessum, vel quamuis aliam vacationem, vt ibi, est text. *in cap. proposuit, de concess. præben.* vbi fit mandatum Apostolicum ad primam vacaturam præben-
9 dam, vbi Abb. *in versic. nota,* dicit † quod licet Papa possit dare ius ad beneficia vacatura, non tamen debet de honestate, est text. *in cap. ex parte, el primo de offic. & pot. iud. dileg.* qui dicit expresse ibi, vt Archidiaconatum, qui primo in Ecclesia vestra vacare
10 continget, &c. vbi Abb. dicit † vitandam esse practicam impetrandi beneficium vacaturum per renunciationem, etiam certæ personæ. possum ego impetrare gratiam, vt si Titius velit renuntiare, beneficio suo, quod mihi sic renunciatum, conferat. idem sentire videtur Staphil. *in tract. de gratiis & exspectat.* §. *& in hac vel & per supradicta, not.* Gemin. *in d. cap. secundo de præbend.* est text. *in cap. si is de præbend. in* 6. *& in cap.*
11 *sequent.* per quæ iura declarat † quod per reuocationẽ gratiarum factam per Papam, censetur reuocatum ius, quod tibi competebat ad beneficia vacatura, tibi concessum virtute literarum Papæ prædecesso-
12 ris. vbi not. † quod quilibet Papa in crastino suæ promotationis vel assumptionis solet reuocare quascunq; gratias cõcessas exspectatiuarum seu reseruationum factas per suum prædecessorem, propter votum captandæ mortis, & glossa. *ibi in verbo verbum,* ponit clausulas & formam talis reuocationis, ex quibus iuribus cum similibus descendit materia gratiarum & exspectatiuarum, quæ quotidie conceduntur ad beneficia vacatura, quemadmodum ex fonte riuulus, de quibus habes tractatum plenum per Io. Staphil. & Lud. Gomes. *de gratiis & exspectatiuis not.* Archid. *in d. cap. præbend.* text. clarus *in cap. ne captandæ, eodem text. in. cap.* 1. *eod.* & fere omnes text. dicti tituli, per quem titulum & per quæ iura, & ex eo
† quia Papa deputat Episcopos & ordinarios cum 13
facultate quæcunque beneficia vacatura conferendi & prouidendi, † quia Episcopi nisi ex conces 14
sione Papæ, & illius auctoritate conferunt, quamuis non nomine expresso 3. *quæstio.* 6. multum stupeo enim dicit Leo Papa, vices enim nostras ita tuæ credidimus claritati, &c. idem *in cap. de cætero* 2. *quæstio.* 6. *ibi vices suas, cap. qui si scit, in principio* 2. *quæstio* 6. refert & dicit Gaspar de Perusio. *de reseru. benefic.* §. 1. *in princ.* Gomes. & Staphil. *de exspect. in principio* & ex eo,
† quia dat collationem beneficiorum in certis men- 15
sibus ordinariis, puta in mense Martii, Iunii, Septembris, & Decembris, reliquorum octo mensium collatione sibi reseruata, nec ligat sibi manus, quin etiam in mensibus ordinario concessis non possit & ipse quoque beneficia vacantia conferre. *argument. text. in cap. si à sede, de præben. in* 6. † quia Papa non abdica- 16
uit à se potestatem omnino conferendi, sed imo accumulatiue cum ordinariis. Staphil. *de gratiis & exspectatiuis in principio, & in toto tract.* Gasparis de Perusi. & Æneas de Falconibus *de reseruatione benefic.* & ex eo quia concedit, & reuocat quotidie gratias exspectatiuas familiaribus, vel pauperibus clericis, aut alias concessas, *titulo toto de præbend. in* 6. *& de concess. præben. totis titulis.* & afficit ac reseruat sibi & suæ collationi beneficia quæcunque suorum familiarium, famulorum & deseruientium quomodolibet, & vbicunque vacatura, † ex quo concedit beneficia affe- 17
cta Cardinalibus vacatura per mortem illorum familiarium, vt per reg. *de impet. benefic. vac. per obi. famil.* Cardinalis, vbi Lud. Gomes. † concedens eisdem 18
Cardinalibus illa posse conferre, & de eis cuilibet prouidere, aut quod nisi de eorum consensu non conferantur, vt *d. reg.* & per d. Gomes. manifestũ habemus quod Papa de vacaturis beneficiis omnimodam habet dispositionem, plenariam habet potestatem: vnde nimirum, si resignatione beneficiorum cum conditione regressus reseruati, collationes beneficiorum vni cum accessu alterius, qui ad legitimam ætatem peruenerit, aut alias cum ingressu ad beneficium, & regressus accessus, & ob non solutionem pensionis, vel ob non adimpletam conditionem aut conuentionem, vel admittat vel concedat, quod attenta eius absoluta facultate, & potestate, quam habet in beneficiis, quorum est auctor & creator facere potest quod vult, vt multis in vulgatis iuribus, late ponitur per Gomes. *in fin. q.* 28. *de triennali,* † 19
quia Papa in illis, quæ sunt iuris positiui, prout sunt beneficia Papa in eis conferendi, vel in disponendo de illis, potest apponere, quam velit conditionem, & sub quauis conditione conferre, vt per Abb. *cap. significasti, de electio. super glo.* 2. vbi tenet † quod 20
illud, quod dicitur quod non potest conferri beneficium cum ista conditione si vacat & quatenus vacat, non intelligitur quoad Papam, sed bene intelligitur & habet locum, quoad alium superiorem,

tiorem, puta ordinarium, vel alium, qui habet spiritualia conferre, prout iura disponunt *per glo. & text. in c. 2. de elect. in 6.* vbi istam quæstionem prosequitur, an valeat collatio beneficii, quam facit Episcopus sub
21 conditione si vacat, vbi concluditur † quod debet Episcopus pure quantum potest beneficia conferre, vnde retractantur electiones, quæ fiunt sub conditione. Facit quæstionem, vbi late disputat Io. de Syl. *in*
22 *tract. de benefi. q. 20 parte 3.* vbi dicit † quod Papa in huiusmodi potest apponere quascunq; conditiones ex natura tamẽ earum peccatum non inducentes, dicit & tenet ad literam. Io. Staphil. *de expectat. §. & in hac,*
23 *versi. & per supra dicta,* † vbi quod si Papa mandat alicui prouideri de certo beneficio si vacat, vel cum primũ vacabit, certe si beneficiatus resignet illud ex causa permutationis, poterit nihilominus prouidere de illo taliter impetranti, quia re uera vacat quo ad titulum, & possessionem, quod videtur sentire Domini. *consi. 105. 2. col.* vt *ibi* per eum, id quod facit ad cautelam traditam per Abb. *in cap. ex parte, el primo de off. & pot.*
24 *iud. deleg.* de qua *supra* diximus, † sed id quod Papa tribuit ius ad vacatura beneficia intellige ex certa scientia, & non aliter, quia Papa ex certa scientia, etiam certæ personæ facit, vt habetur *in text. in cap. ne captanda, cum vulgar. de conceß. preben. in 6.* Ludo. Gomes. *in reg. de impetra. benefi. viuent. q. 1.* vbi dicit secundũ Fel. ibi, cõceduntur igitur & reseruãtur respectiue regressus, accessus, ac coadiutoria cum futura successione per authoritatem, quam habet in beneficialibus, & decretum irritans siue inhibitio Papæ in literis expeditionis illorum appositum inficit possessionem, dicit Cassador. *in decis. 2. de restit. spoliat.* idque
25 etiam dicit procedere in coadiutoria, † quæ olim dabatur clerico infirmo, leproso vel alias, vt *toto tit. extra de cler. ægrot.* simpliciter & sine conditione hodie datur cum futura in beneficio successione, vt *ibi* per eum, idem dicit *decis. prima de caus. poss. & proprie.* Gomes. *in reg. de triennali q. 49. versi.* nec obstat quod casus *in ver.* & etiam, Cassador. *decis. vnica. de pactis,* vbi de-
26 clarando dicit, † quod regressus habet causam à iure dependentem accessus vero nullam habet causã præambulam iuris præteriti, patet per ea, quæ *supra* diximus *in principio quæstionis præsentis,* per Rebuf. & eundem Cassado. idem Cassador. *decis. 4. de priuilegiis,*
27 vbi dicit † quod gratia regressus valet, & effectum sortitur, non obstante indulto Cardinali ordinario concesso disponendi de beneficiis, etiam si in gratia regressus non fuit facta mentio de indulto. & quod per gratiarum regressus datur ius, & facultas ad beneficia vacatura, *& c. si. de conces. præben.* puta ex eo quod datur per cessum vel decessum, aut quamuis aliam vacationem. nec suspenduntur regressus in resignationibus, vbi in fine dat differentiam inter regressum, & coadiutoriam, prout conceditur
28 hodie cũ futura successione, † quia coadiutoria nullum præexistens ius habet, Lud. Gomes *in reg. de non iud. iux. formam supp. q. 4. vers.* & ideo, vbi loquens de accessu & regressu, dicit quod si agitur pro absolutoria non est necessaria literarum expeditio, accessus & regressus, cum sola expeditio supplicationis sufficiat. Idem Gomes. *in reg. de valore,* vbi dicit regulam non habere locum si in literis regressus non sit facta expressio veri valoris, vbi dicit quod non vitiat. Aneas de Falconibus *in tract. de reseruat.*
29 *effect. 47. versi.* † *nouus modus,* vbi enunciando modos, quibus ius ad beneficium acquiritur, dicit etiam per regressum, & de regressu, & illius materia ac accessus etiam, vide Lud. Gomes *in reg. de annali. q. 78. nu. 5.* Rebuf. *in tract. de nominatio. in concordatis fol. 217.* Papazonus Bononien. *in additio. ad decisio.* Rotæ, *ad decisio. primam de rescrip. nu. 5.* Rota *de procurat. decis. 39. num. 5.* vbi idem Papazon. Aeneas de Falconibus *in tract. de reserua. benefi. quæstio. 1. nu. 4.* Gomes. *in reg. de infir. resignan. quæstio. 35. in fi.* & per Cassador. *de pactis decisi. 7.* vltra loca alia supra citata & adducta.
† & est regressus & accessus ac ingressus moderna in- 30
uentio & nouus modus concedendi & acquirendi ius ad beneficia non vacantia, quia per antiquos non inueni de huiusmodi in aliquo loco dictum vel tactum, & credo quod de his sit, prout de reseruationibus beneficiorum, quos tempore antiquo non solebant Pontifices facere super beneficiis, vt dicit Io. And. *in 3. parte. Spec. in rubrica de conceß. præbend. in principio, vbi* dicit quod propterea non fatigarunt in his in volumine decreti. Abb. *in c. mandatum, vlt. col. de rescrip. extra.* & licet in concilio tempore Eugenii quarti Basileæ congregato *in. 12. sessione* fuerit factum decretum, quod incipit, *sicut in constituendis &c. & sessione 24* duo alia, quorum alterum incipit, *licet dudum,* & alterum, *& quia multipliciter fiunt,* generaliter prohibitum est, ne Romani Pontifices possent aliquas generales siue particulares reseruationes facere reuocando etiam illas, quæ *in extrauag. ad regimen execrab. l. in reg. Cancellariæ* continentur, quæ decreta acceptauit Ecclesia Gallicana, tamen quia Papa in beneficialibus omnia potest & est super omnia, † 31
à nemine, neq; etiam à concilio super huiusmodi sibi lex imponi potest, tamen summus Pontifex per totum Orbem Christianum reseruationes de beneficiis, & super beneficiis generaliter vel particulariter facere potest, licet de facto forsan literæ Apostolicæ super huiusmodi in aliquibus locis non recipiantur, *capit. 2. de præben. in. 6. capit. cuncta per mundum 2. q. 3. clem. 1. in fin. vt lit. penden.* quia non potest dici, quod in talibus aliquem grauet, † quia qui iure suo vtitur 32
nemini iniuriam facit, *c. cum Ecclesia, extra de electio. l. Gracchus. C. de adult.* quia cum sit Papa ordinarius omnium beneficiorum sibi reseruare potest in præiudicium ordinariorum beneficia, quæ illis (vt ita dicam) precario concessit, & cum omnia à Principe descendant, non est mirum, si facile ad ipsum reuertantur. refert Aegid. *consi. 15.* Æneas de Falcon. *in tract. de reser. 1. & 2.*

SVMMARIVM.

1. *Reseruatur regressus ob non solutionem pensionis.*
2. *Iste regressus licet non fuerit consideratus à iure, fuit tamen consideratus ab homine.*
3. *An pecunia poßit obtineri translatio pensionis.*
4. *Pensionarius accipiendo pagas pensionis decursa sibi præiudicat quoad regressum, licet protestetur de contrario.*
5. *Concedere regressus, accessus, coadiutorium cum futura successione videtur esse solius Papæ.*
6. *Eo ipso quod Papa habet notitiam de renũciatione facta sub conditione & forma, admittendo, est purgata simonia.*
7. *Etiam conuentiones, nedum tractatus accedente consensu Papæ ex illicitis redduntur licita.*
8. *Papa cum habeat potestatis plenitudinem videtur supra ius dispensare.*
9. *Papæ non potest dici, cur ita facis, quando procedit de absoluta potestate.*

non Papæ, qui cum sit dominus & creator benefici-
2 orum, vt diximus *supra in præsenti quæstione*, † est bene æquum quod eius auctoritas sit semper ac intelligatur exempta ab omni dispositione iuris positiui, supra quod est Papa: vnde non obstant, quia Papa per regressum, ingressum accessum, & quemcunque alium modum ius tribuit & tribuere potest ad vacatura beneficia, *cap. licet, de præben. in 6.* & quamuis pactum non possit fieri super futura successione alicuius, *l. ex*
3 *eo instrumento. C. de inutil. stipul.* † valet tamen si sit pactum, & initum de consensu illius, de cuius hæreditate & successione tractatur. *l. fi. C. de pactis, glo. in cap. 2. extra de conceß. præben.* vbi Abb. Vnde interueniente consensu illius, qui credit, licite reseruatur regressus, accessus, & ingressus auctoritate Papæ.

Secundo modo potest responderi, quod text. *in d. cap. detestanda, & c. 2.* loquuntur & habent locum, quando quis expectat sola promissione, non quando ex reseruatione, regressu, vel alio simili mo-
4 do, qui non comprehenditur illis decretalibus, † qui modus non damnatur vti promissio, vt intelligit glo. *in cap. detestanda. in verb. indirecte in fi.* ibi concludo breuiter &c. Vnde non obstat obiectum, & ad illud, quod secundo loco in contrarium adducebamus, videlicet quod per regressum, & alia huiusmodi, per quæ quis saltim spem dicitur habere ad beneficiũ & spiritualia, & quod spiritualia sperare est simo-
5 niacum &c. respondemus † quod habens regressum ad beneficium, non debet habere spem principaliter & intentum ad beneficium, sed ad seruiendum Deo, quia Deo propter Deum, non propter beneficia aut alia seruire debemus: secundario vero bene licet sine vitio simoniæ sperare spiritualia, & declarat *gloß. in cap. cum ad nostram, de electio.* Abb. *in cap. cum in Ecclesia, de simonia*, diximus *supra in.* §. & quia supra diximus, vbi loquuti sumus aliquid de spe; vbi
6 etiam diximus † quod aliquis etiam licite sperare potest beneficia spiritualia, dũmodo desideret, vt prosit, non vt præsit, quia isto modo etiam Episcopatum licet desiderare.

Secundo modo responderi potest, quod in illis, quæ sunt introducta de iure positiuo quemadmo-
7 dum sunt beneficia, † & beneficialia per solam spem & animum, quem quis habeat de assequendo beneficium non committitur simonia, etiam mentaliter, quia in huiusmodi auctoritas Papæ, qui est supra tale ius excusat & purgat omne vitium, gloß. *in cap. ex parte, de off. & pot. iud. deleg. text. in cap. fi. de simonia. glo. in c. ordinationes. 1. q. 1.* Fel. *in cap. ad audientiam, el. 2. de rescrip.* Arch. *1. q. 1. c. quicunque.* Caccialup. *de pen-*
8 *sio. q. 99.* vbi dicit † quod voluntas, quam quis habet renunciandi beneficii, vt alii detur, non inducit simoniam, quia ad illam inducendum non sufficit sola spes, nec voluntas renunciandi beneficium ad commodum alterius facit aliquem simoniacum, etiam si progrediatur ad actum renunciandi, dummodo non ad actum paciscendi.

Tertio, & ad illud quod tertio loco supra pro cõtrario adduximus de successione in Ecclesiis & beneficiis, quæ sit vitanda, per iura ibi adducta, responderi potest quod non habet locum, vbi interuenit factũ Papæ, & authoritas illius, qui in beneficialibus & aliis, quæ sunt de iure positiuo potest facere contra iuris dispositionem, & de nihilo aliquid, de alio aliud, de nigro album, & mutare quadrata rotundis; maxime in beneficiis, quorum est author & creator, vti *late* supra diximus.

Quarto & ad illud quod quarto loco, quod conuentio & pactio super regressu, accessu, & ingressu est inductiua simoniæ, † & regressus facit cõditionẽ, 9
quæ non admittitur regulariter in spiritualibus, in quibus nulla pactio vel conuentio adhibetur &c. sed pure fit renunciatio, dici potest, vt supra quod omnis suspitio, omnis labes, & simoniæ vitium, quod per tractatam conuentionem & pactionem initam inter partes interuenire, vel cadere posset, illud omne purgatur, deletur, & excusatur auctoritate Papæ, cui totum negotium in supplicatione, vel alias explicatur & exponitur. quia eo ipso quod Papa habuit notitiam de renunciatione facta vel sub modo & forma inter partes conuenta & tradita, admittendo purgat vitium. text. & glo. *in cap. nisi essent, de præben.* & quod habetur. *1. q. 1. si quis, text. iuncta glo. in c. cum pridem, de pactis*, vbi Papa excusat à vitio simoniæ in his, quæ sunt de iure canonico, & per consequens in beneficialibus, in quibus non committitur simonia de iure diuino & ex dispositione diuina, sed de iure Ecclesiæ, quia beneficia quoad titulum non fuerunt ordinata per Deum nec in se sunt spiritualia essentialiter, sed ex ordinatione Ecclesiæ, quia accedunt spiritualibus, ad hoc glo. *in cap. si quis obiecerit*, & *c. Saluator, 1. q. 2. & gloß. d. c. ex parte.* † & ideo si Papa admittit resigna- 10
tionem factam sub conditione vel pacto, videtur dispensare ex certa scientia, *arg. not. in c. veniens de fil. presbyterorum*, cum similibus. Caccialup. *q 19. de pensio. 3. colum. in fin.* † quia conuentiones initæ inter partes 11
in talibus accedente consensu & auctoritate Papæ, de illicitis fiunt & redduntur licitæ, & purgatur omnis suspicio simoniæ. Gig *q. 6. versi. conuentio. de pensio.*

Nec obstat illud quod quinto loco dicebatur in cõtrarium, quia regressus non facit beneficium esse, & consistere in pluribus personis, quia qui habet regressum, nõ dicitur habere beneficium, sed tantummodo ius ad beneficium, & non ius in beneficio, nec in re, sed ius ad rem, & spe tantummodo ius habetur per regressum, non aliter, per ea, quæ sunt *supra* late adducta, † quia licet beneficium vni tantum tribua- 12
tur & conferatur, potest tamen deberi duobus dicit eleganter Paris. *consil. 101. nu. 13. vol. 4.*

Nec obstat illud, quod sexto loco dicebamus de beneficio curato, & animarum curam annexam habente, quod super illo non potest per partes tractari, aut conueniri, nec authoritas Papæ etiã interueniens excusat simoniæ vitium propter ordinis exequutionem & altaris administrationem, quam secum trahit, qui est de iure diuino, † in quo Papa non dispensat, 13
nec supra illud potest, immo illo etiam ipse quoque inuoluitur in vitio simoniæ, vt ibi per Abb. quia quãdo tractatur, cõuenitur, vel pecunia datur pro beneficio non semper tractatur, conuenitur, vel paciscitur super exequutione ordinis aut altaris administratione, sed super titulo, † nec in omni collatione 14
confertur semper ordinis exequutio, patet, vbi is cui fit collatio iam exequebatur ordinem, vel quia alias erat beneficiatus, vel ordinatus ad titulum patrimonii, ita intelligitur & respondetur ad iura allegata. per Abb. *in d. capit. qui vero,* §. *extirpandæ*, & ad opinionem Abb. *ibi* Io de. Anan. *in capit. primo. 7. col. de simonia*, refert & sequitur Fel. *in c. ad audientiam el. 2. de rescrip. 2. col. in fi. versic.* quod autem dicta conuentio. Vnde non obstat quia auctoritas Papæ eo casu excusat & purgat vitium simoniæ. † Et vlte- 15
rius

rius pro confirmatione facit quod in resignationis gratia regressus & accessus conceditur ex titulo, & ex causa annexa; vnde gratia non proprie dicitur, sed potius quædam compensatio exhibiti beneficii, quam sponte & libere, dicit Ludou. Gomel. *in reg. de non iudican.* iuxta formam supplicationis. *quæstio.* 4. vbi multa.

SVMMARIVM.

1. *Appellatione ordinarij venit Episcopus.*
2. *Episcopus in sua diæcesi est Vicarius Iesu Christi sicut Papa.*
3. *Episcopi sunt legati Christi.*
4. *Episcopi quoad dignitatem tenent locum Apostolorum.*
5. *Episcopi sunt æquales Papæ quoad ordinem.*
6. *Apostoli fuerunt æquales Petro.*
7. *Episcopus potest diminuere pœnitentiam iniunctam à Papa.*
8. *Episcopus potest condere contra canones Papæ ex causa.*
9. *Episcopus potest dispensare contra canones, ex causa.*
10. *Episcopus dispensat in omnibus, nisi in sibi interdictis.*
11. *Episcopo videtur concessa facultas, nisi in illis, quæ conditor canonis sibi reseruauit.*
12. *Episcopus potest conferre beneficia quandocunq; dummodo non differat per sex menses.*
13. *Si Papa differt beneficia vacantia in Curia conferre infra mensem, confert illa ordinarius.*
14. *Beneficia & dignitates inferiores ab Episcopatu conferunt ordinarij.*
15. *Conferre beneficia numeratur inter beneficia Episcopalia.*
16. *Episcopus potest dare vni duas Ecclesias, vnam in titulum, aliam in commendam.*
17. *Episcopus potest vnire Ecclesias, & de vna Ecclesia facere duas.*
18. *Episcopus potest ex toto dignitatem remouere.*
19. *Episcopus potest de facto spoliare beneficio notorie iniuste detinentem.*
20. *Episcopus potest dispensare super pluralitate beneficiorum.*
21. *Episcopus dispensat super simonia commissa in beneficialibus.*
22. *Collatio ordinarij est fauorabilis & naturalis, merito amplianda.*
23. *Episcopus curam indigentium & pauperum habere debet.*
24. *Episcopus pauperibus clericis beneficia conferre & prouidere debet.*
25. *Episcopus dispensat & disponit de rebus Ecclesiæ in habentibus necessitatem.*
26. *Episcopus etiam reluctante rectore & inuito potest imponere censum Ecclesiæ de illius fructibus soluendum.*
27. *Episcopus potest constituere de retinendis fructibus beneficij & præbendæ.*
28. *Episcopus potest subtrahere de fructibus beneficii conferendi ad pium vsum.*
29. *Episcopus non caret vitio simoniæ, si aliquid subtrahit de fructibus beneficij ab eo cui contulit.*
30. *Episcopus licite imponere potest pensionem beneficio.*
31. *Est licitum cuilibet Ecclesiæ pauperibus clericis prouidere etiam sine auctoritate superioris.*
32. *Episcopus potest imponere pensionem super beneficio in fauorem bene merentis.*
33. *Episcopus potest constituere pensionem de beneficiis de mensa ad tempus.*
34. *Episcopus potest ex mero suo officio pensionem assignare.*
35. *Episcopus potest seni renuncianti beneficio super fructibus pensionem assignare.*
36. *Episcopus potest pro bono pacis constituere, vt alteri partium aliquid detur.*
37. *Episcopus non potest pensionem assignare cum facultate transferendi.*
38. *In pensione assignata per inferiorem in commissione non solet apponi clausula sine retardatione, solutionis, &c.*
39. *Ratio quare non apponitur illa clausula.*
40. *Episcopus dispensat in omnibus casibus simoniæ, nisi vbi interuenit pecunia.*

De Simonia in resignatione in manibus ordinarii, vel alterius inferioris. Cap. XXI.

QVid in ordinario, aut alio inferiore à Papa? an possit fieri resignatio in eius manibus in fauorem Titii, vel reseruata pensione, aut regressu, sine vitio simoniæ, & an ipse possit vni conferre beneficium, quod vacat, alteri vero pensionem cum accessu & ingressu ad beneficium, in euentum non solutionis pensionis, & an illius authoritas excuset à vitio, quemadmodum auctoritas Papæ? id quod videtur dicendum de ordinario loquendo, qui & Episcopus, † nã appellatione or- 1
dinarii venit Episcopus, dicit Archid. *in cap. ordinarij de off. ordinarij in.6.* & Antonius de But. *in c. consultationibus de iure patro.* & glo. *in d. cap. ordinarij in verbo ordinarij,* & text. *in c. Episcoporum, de priuilegijs extra,* † qui si- 2
cuti Papa, ita & Episcopus in sua diœcesi est Vicarius Iesu Christi, est text. *in c. mulierem.* 30. *q.* 5. per quemita dixit Abb. *in sua quæstione aut disputatione, quæ incipit. Sempronius in.* 5. *col. voluit gloss. in cap. Heret. in ver. multi, de pœnit. distinct. prima.* Specul. *in tit. de leg.* §. 1. *vers.* 89. melior text. *in clem. si quis suadente, de pœnit. in verb.* † E- 3
piscopi enim dicuntur sanctissimi Christi legati, sunt Patres, nostriq; fratres &c. Vnde dixit gloss. *in cap. videntes.* 12. *q.* 1. † quod Episcopi quoad dignitatem te- 4
nent locum Apostolorum, & Episcopus dicitur Dei legatus, *gloss. in cap. sicut vir.* 7. *q.* 1. & *in c. in nouo.* 21. *dist.* & *cap. accusatio.* 2. *q.* 7. † & Episcopi sunt æquales Pa- 5
pæ quoad ordinem, quia in locum Apostolorum, & decedentibus Apostolis in locum ipsorum surrexerunt Episcopi. *d. c. in nouo.* † & Apostoli fuerunt æqua- 6
les Petro *ibidem in versi. pari consortio,* & ideo dixit eleganter gloss. *in c. tempora pœnitudinis.* 26. *q.* 7. † quod 7
Episcopus potest diminuere pœnitentiam iniunctam à Papa, *arg. l. si hominem. ff mandat.* idem gloss. *in capit. latorem,* 23. *q.* 2. facit text. *in capit. quoniam pœnitet. & in capit. mensura, de pœnit. not gloss. in cap. de his* 50. *distinct. in capit. Deus qui, de pœnit. & remissio. & in capit at si clerici.* §. *de adulteriis de iudi.* & ideo dixit Bald. *in l omnes populi. ff. de iustit & iur.* † quod Episcopus ex 8
causa potest condere constitutiones contra canones Papæ, & domini de Rota, *decis.* 255. dicunt † Epi- 9
scopum ex causa posse dispensare contra canones, dicit Andreas Barb *in tract. de præstan.* Card. 1. *q. basilica vers.* 2. *si forte, col.* 3 & Episcopis quia in locum successerunt Apostolorum omnia licent iuxta dictum Apostoli in cuius locum sunt ipsi Episcopi constituti. 21. *q.* 1 *c. aliud.* & † Episcopus regulariter in omnibus 10
dispensare potest, nisi in illis, quæ sunt ei interdicta, & quæ specialiter ius, & canon sibi reseruauerit, dicit Innocen. *in c. nuper, de senten. excommunicato. ante finem.* & est arg. text. *in capit. at si clerici extra de iud. in c.*

dilectus

dilectus de tempor. ordine. c. romana de supplen. neglig. Pralat. c. miror. 50. *distinct.* dicit Io. Rand. *in tract. dispen.* 2. *membro tractatus.* §. *in his, versic.* Item aperte affirma-
11 tiua, & † est regula quod vbi conditor canonis sibi specialiter aliquid non reseruauit, Episcopo videtur concessa facultas arg. *d. c. nuper, de sent. excommunic.* Corsetus, *in ver. dispensatio.* nec de iure communi potestas ordinariorum in conferendis beneficiis, suarum collationum reperitur limitata seu restricta,
12 etiam ad certos menses; † immo quandocunq; contigit vacare ea conferre possunt, dumodo non differãt per sex menses, iuxta dispositionem concilii Lateranen *c. licet de supplen. neglig. pralat. & in cap. nulla, de concess. praben.* Et in hoc sunt melioris conditionis, quam
13 sit Papa, † qui si beneficia vacantia in curia non conferat infra mensem, à die vacationis numerandum, illi ad quos spectat collatio possunt illa conferre, *cap. statutum, de praben. libro.* 6. licet ille text, non habet locum quando Papa etiam illa reseruasset post mensem, prout facit Bonif. *per extrauag sua,* quæ incipit, piæ sollicitudinis, & Io. 22. per aliam, quæ inci-
14 pit *ex debito,* † & inferiores dignitates & beneficia conferre inferiora ab Episcopatu, spectat ad Episcopum, dicit glo. *in cap. quanquam de electio in.* 6. *in glo. ma-*
15 *gna,* † & conferre beneficia cõnumeratur inter beneficia Episcopalia, & fructus Episcopales, dicit glo. *in cap. cum olim de maior. & obed.* Staphil. *de gratiis &*
16 *expectat.* §. *inter formas.* † & Episcopus potest dare vni duas Ecclesias, vnam in titulum, aliam in commendam, glo. *in capit. tanta de atat. & qualit. per text.*
17 *in cap. sanctorum.* 70. *dist.* † & Episcopus potest vnire ecclesias *cap. sicut, de excess. prala.* & de vna ecclesia
18 facere duas, *capit. ad audientiam, de Ecclesia. adif.* † immo potest ex toto dignitatem remouere, *cap. cum venissent, de constit.* Innocen. & Abb. *in cap. vnico. vt*
19 *Eccles. benefi.* &c. † Et Episcopus potest etiam de facto, spoliare beneficio notorie iniuste detinentem, absque eo quod illum vocet in iudicio, Abb. late
20 *in c. quia clerici, de iure patr.* † Et potest Episcopus dispensare super pluralitate beneficiorum, late per Abb. *in cap. extirpanda.* §. *qui vero extra de praben. col.* 17. *&* 18. *numero.* 40. *&* 41. Et dicit Ioan. And. post Ioan. Mona *in cap. si apostolici, de praben. libro.* 6. *super glo.* quod si concedatur potestas alicui conferendi beneficia cuiusmodi est concessa cuilibet ordinario in sua collatione, censetur ei concessa etiam potestas reseruandi, inhibendi, & decernendi ex quibus cum aliis, quæ in infinitum adduci possent, cum constet de amplissima Episcopi circa beneficia potestate, idem de eo circa huiusmodi quod de Papa videtur dicendum,
21 tantoque magis, † quia etiam Episcopus super simonia, in beneficiis commissa dispensat, late per Abb.
22 *in c. de simoniacis de simonia,* & ex eo † quia collatio ordinarii est fauorabilis & naturalis merito amplianda, *cap. peruenit.* 11. *q.* 1. *not. in cle. si. de off. ordin.* Gomes. *in reg.*
23 *de verisim. q.* 1. Facit † quia Episcopus curam indigen-
24 tium, & pauperum habere debet, † Vnde pauperibus clericis beneficia conferrẽ, & pensiones dare & reseruare, & imponere posset pro huiusmodi, quorum curam habet, vt *in tertio concil. Cartaginen. cap.* 16. *relat.* per Spec. *in tract. de modo. concil. general. celebran. rub.* 37.
25 † & Episcopus potest dispensare & disponere de rebus Ecclesiasticis in habentibus necessitatem, *cap. Episcopus.* 10. *q.* 2.

Item quod pari modo pensiones, Episcopus super beneficiis, ac super illorũ fructibus reseruet ac impo-

nat, super quibus pariter habet dispositionem, † quia 26
Episcopus etiam reluctante & inuito rectore potest imponere censum Ecclesiæ soluendum de illius fructibus dicit Abb. *in c. veniens de restit. spoliat. nu.* 9 † Et 27
Episcopus potest etiam constituere de retinendo fructus beneficii aut præbendæ, Innocen. & Abb. *in. cap.* 1. *vt Eccles. beneficia* &c. † Immo potest Episcopus 28
subtrahere aliquid de fructibus beneficii conferendi ad aliquem alium usum pium, vt per Sanctum Thom. *secunda secunda. q. centesima.* §. *ad quartum in fi.* vbi dicit circa collationem beneficiorum sciendum est, † quod si Episcopus antequam alicui benefici- 29
um conferat, ob aliquam causam ordinauerit aliquid subtrahendum de fructibus beneficii conferẽdi, & in pios vsus expendendum, non est illicitum; si vero ab eo cui beneficium confert, requirat aliquid sibi exhiberi de fructibus illius beneficii, idem est ac si aliquod munus ab eo exigeret, & non caret vitio simoniæ, sequitur Hieroni. Zanner. *in tract. de for. conscien.* 2 *col.* Abb. *in. cap. significatum, per illum text. de praben.* ponit Hostien. materiam *in. cap. significasti, de electio.* vt per Abb. *ibi,* qui dicit esse ibi materiam impertinentem, † & quod licite per Episcopum 30
imponatur pensio super beneficiis, & imponi possit, videtur text *in cap. nisi de praben.* vbi duobus colitigantibus super prioratu vni ordinatur, vt habeat prioratum, alteri vero vt ex fructibus illius habeat 40. libras uita illius, qui prioratum obtinuit durante, pro concordatione litis & bono pacis, facit quod dicit Innocen per illum text. *in cap. de catero extra de transact.* vbi dicit, † quod est licitum cuilibet eccle- 31
siæ sine auctoritate superioris clericis pauperibus & benignis in vita ipsorum clericorum prouidere. 16. *q.* 1 *possessiones clerici.* idem videtur in text. *in cap. constitutus, de relig. domibus.* Idem dicit & tenet Fel. *in cap. ad audientiam. el* 2. *de rescrip.* quod Episcopus potest ex causa, & Ecclesiæ vtilitatem apparenter concernente, per ea, quæ per Oldrad. *in suo consi.* 227. *inci. quidam Episcopus,* vbi impugnat pensionem per Episcopum constitutam ad fauorem cuiusdam nobilis, qui de Ecclesia bene meritus dicebatur, ex eo quia non constabat de illius meritis, quorum intuitu videbatur Episcopus motus, ac ex eo etiam, quia assignatio pensionis erat in quantitate enormi. ex cuius dictis, clare colligitur, quod si de meritis constet, & pensio sit in quantitate moderata, † quod Episco- 32
pus potest imponere pensionem super fructibus beneficii, vel ecclesiæ, in fauorem bene merentis soluendam ad eius vitam, vbi Fel. subiungit, quod ad hoc faciunt notata *in cap. fraternitatem, de dona.* quia Episcopus in eius diœcesi potest vnam Ecclesiam alteri vnire, consentiente suo capitulo *clem. si. vna, de rebus Ecclesia non alien. cap. pracipimus.* §. *sicut duo.* 16. *quastio.* 1. & per Ant. de Butr. *in cap. sicut, de excessibus prala.* † Et potest etiam Episcopus de beneficiis de 33
mensa constituere pensionem ad tempus non autem perpetuo. Innocen, *in cap.* 2, *de stat. monach.* Io. de Imola. *in clem, quia regularis, de supplen. neglig. prala.* & prædicta conclusio procedit † etiam si Episcopus ex me- 34
ro suo officio talẽ pensionem assignaret, quia id facere potest, vt habetur per Petrum de Anch. *in consi.* 279. *incip. quastio proponitur,* vbi decidit, † quod E- 35
piscopus potest ex suo mero officio seni & inepto renuncianti beneficium, assignare pensionem super fructibus beneficii quod renunciat, quæ ei sufficiat ad alimenta, & mouetur, quia ei poterat dari coadiutor,

adiutor, qui insimul cum eo, & ambo haberent viuere de fructibus ecclesiæ, Dec. *in consi. suo* 439. *inci. visa instructione casus col.* 2. *in* 3. *vol.* facit But. *in cap. au-*
36 *diuimus col.* 4. *de collat.* vbi dicit † quod Episcopus potest ordinare, vt pro bono pacis alteri partium aliquid detur. Hanc opinionem tenet Caccialup. *de pensio. quæstio.* 4. 5. 6. & 7. Gig. *ibidem. quæstio. vi vbi* dicit esse advertendum, Episcopum in casu quo imponere potest pensionem, illam non potest imponere nisi ad vitam eius, cui assignatur, ita loqui dicit Oldr. & Anachar. *supra allegatis consiliis,* vel ad vitam onerati, vt *in cap. nisi præalleg. de præben.* vbi personæ tantum prioris, non successor eius in prioratu tenetur ad solutionem. 40. lib. nisi tamen in casu, quo ordinarius vel alius inferior imponeret causa concordiæ, vt à lite recederetur, quo casu pensio reseruata, & imposita est perpetua, & transit ad successores, vt tradit Hostien *d. cap. nisi, de præbend.* Lud. Gomes. *in reg. de annali. quæstio.* 2. *versi.* & sic videmus, & late per eundem *in compendio vtriusque signaturæ versi. & est aduertendum,*
37 vsque ad finem compendii † Nec potest Episcopus pensionem cum facultate transferendi illam in aliã personam, in totum vel in partem, in vnam aut plures personas imponere sicut potest Papa. Et vlterius dicit Fel. *ibidem* quod talis pensio est assignanda, puta in tanta quantitate bladi, vini, vel olei, non per modum quotæ puta tertiam partem, vel quartam, quia hoc esset scindere beneficium, quod non licet, *cap. maioribus, & c. præallegato nisi, de præben. in fi. c. de cætero de transact.*

Ex quibus omnibus late videtur concludi, quod Episcopus ex officio potest imponere pensionem super reditibus alicuius beneficii, & quod Episcopus & alii inferiores à Papa, possint super beneficiis pensiones imponere, dicit Gomes. *in præallegato compendio v-*
38 *triusque signaturæ versi. & est aduertendum*, vbi dicit † quod in pensionibus impositis vel reseruatis per inferiorem à Papa, de stylo signaturæ in cõmissione non solet apponi clausula sine retardatione solutionis pensionis quæ ponitur in pensionibus impositis vel reseruatis per Papam, vbi rationem
39 diuersitatis reddẽdo, dicit quod ideo est, † quia inferiores, non possunt imponere vel reseruare, nisi certis casibus, & causa expressa, nec transeunt ad successores de quo quia dubitari posset, ideo clausula non datur, quod non sit honestum, quod illico, & sine causæ discussione, & cognitione, cogatur soluere, & alias vt ibi late per eum. Et quod ordinarius possit reseruare pensiones & imponere, id patet ex eo, quia si potest de beneficiis prouidere, conferre, & disponere quod est totum, multo magis est dicendum de pensione & fructibus quod est pars beneficii: nam si illud conceditur de toto, de parte quoque id concessum videtur *cap. pastoralis. §. quod si in totum de off. deleg.*

Ex quibus videtur constare quod amplissimam potestatẽ habet Episcopus & ordinarius, tam in beneficiis suæ diœcesis, quam in illorum fructibus, & quod in sua diœcesi, in qua est pariter Vicarius Christi de illis disponere habeat, & possit vti Papa, & ꝙ vti Papa, ita illius excusaret auctoritas vitium & purgare vti Papa per supradicta, eo magis in materia
40 præsenti, † quia in omnibus casibus simonię, nisi vbi interueniat pecunia Episcopus dispensat & dispẽsare potest, vt in conuentionali, in qua pactio tantum, sine pecuniæ exbursatione, vel temporalis datione interuenit, dicemus *infra in rubr. de dispensat.*

SVMMARIVM.

1. *Committitur simonia, si fiat resignatio in manibus ordinarij ad fauorem Titij.*
2. *Ordinarius non potest conferre beneficium cum conditione, vel alternatiue.*
3. *Retractantur electiones factæ sub conditione.*
4. *Papa non apponit conditionem in spiritualibus, nisi qua inest.*
5. *Quæ insunt tacite possunt exprimi in traditione spiritualium.*
6. *Conditio quæ de iure inest, non videtur conditio.*
7. *Tenet collatio ecclesiæ curatæ facta sub conditione, si resignauerit primam.*
8. *Non tenet collatio beneficii alternatiue facta.*
9. *Inferior à Papa non disponit contra ius &c. Duo non possunt intitulari in eadem ecclesia.*
10. *Alternatiua est de iure prohibita in collationibus & electionibus.*
11. *Episcopus est periurus quando canones non seruat.*
12. *Ordinarius habet procedere secundum ius commune.*
13. *Ratio quare pro collationibus ordinarii non expediuntur bullæ.*
14. *Episcopus non potest admittere resignationem ad fauorem tertii sine vitio simoniæ.*
15. *Permutatio per solam promissionem coram ordinario est simoniaca.*
16. *In beneficialibus voluntas Papæ habetur pro ratione.*
17. *Ordinarius non concedit regressum vel alium modum ad vacatura.*
18. *Est Papæ disponere de vacaturis beneficiis.*
19. *Papa quo ad potestatem est supra Episcopos.*
20. *Solus Papa vocatus in plenitudine potestatis.*
21. *Pœnitentiæ sunt de iure canonum.*

De eadem materia Cap. XXII.

QVibus tamen non obstantibus contrarium de iure videtur verius, quia licet Episcopi ordinarii aut alii inferiores in sua diœcesi, vel in sua collatione conferunt beneficia, id faciunt ex eo quia est sibi iure positiuo & Papæ permissione concessum, *arg. text. in c. si à sede de præb. in* 6. Staphil. *de gratiis & expecta. in principio.* Vnde licentia & permissione abuti non debent, sed illis modo & forma, vti quibus eis concessum & permissum fuit, quia non reperitur in iure, quod in manibus Episcopi vel alterius inferioris fiat resignatio, aut per eum conferãtur spiritualia nisi pure, simpliciter & libere, & prout iura disponũt, *ca. fi. de pactis, cap. quæsitum, de rerum permut. cap. ex parte, el primo de off. & pot. iud. deleg. glo. ibi in verbo omnino.* nec ad fauorem Titii, nec reseruata pensione vel regressu, merito est dicendum quod non possit, † & 1.
quod si fiat, committatur simonia. Nec Episcopus, aut ordinarii auctoritas, qui non est supra ius, sed iuri potius subiectus excuset: † quia ordinarius non 2.
potest conferre beneficium cum conditione, aut alternatiue, vt per glo. *iuncto tex. in cap.* 2. *de electio. libro.* 6. vbi discutitur an valeat collatio facta per Episcopum sub conditione si vacat, & concluditur ibi quod debet Episcopus quantum potest pure beneficia conferre. † Vnde ibi retractantur electiones, 3.
quæ fiunt sub cõditione, facit quia authoritas iudicis non purgat vitium simoniæ. Io de Ana. *c. ex literis. extra de transact.* quamuis decretum iudicis alterna-

tivum

tiuum valeat & teneat *in. l. si pupillorum. §. si prætor ff.*
de reb. eorum. Andr. Siculus *in capit. ex parte de for. com-*
pet. cap. constitutus. de in integ restit. Corsetus. *in suis singu-*
lar. in ver. decretum. facit reg. actus legitimi, & quod
ibi not. maxime per Din. *de reg. iur. id* quod est secus
in Papa, qui in illis, quæ sunt simoniaca de iure posi-
tiuo potest apponere conditionem, quam velit, quia
est supra ius positiuum, *cap. proposuit, de concess. præben.*
4 dicit Abb. *in capit. significasti de electio.* vbi dicit, † quod
inferior à Papa non apponit conditionem in spiri-
5 tualibus, nisi quæ inest, † quia quæ insunt tacite, pos-
sunt exprimi in traditione spiritualium, & collatione
beneficiorum absque vitio simoniæ, quæ est conclu-
sio verissima. Idem Abb. *in c. olim el primo de restitut. spo-*
lia. idem in cap. ad audientiam el secundo de præscrip. Fel. *ibi-*
dem. colum. 6. vers. exprimere, & est regula iuris quod si
ea, quæ tacite intereant exprimantur, vt inerant, ni-
hil operantur. *l. 3. ff de leg. 1. l. conditiones. ff. de condi & de-*
6 *monstra.* † quia conditio, quæ in effectu inest, de iure
non videtur conditio, sed potius quædam monitio.
7 glo. *in cap. significa um. de præbend.* † quia quando Epi-
scopus contulit vni ecclesiam curatam sub conditio-
ne, si resignauerit primam, tenet collatio, no. Cald.
in d. cap. significasti, & rationem assignat, quia hæc con-
ditio tacite inest, *capitu. de multa, de præb.* & inest taci-
te, & cum effectu tenetur resignare primam, vt *d. cap.*
de multa, & tenet Abb. *in d. c. significasti*, Ias. *in consil.*
104 *colum. penult. lib. 1.* Lud Gomes. *in reg. de verisimili.*
8 *q. 1.* Io. de Sylu. *de beneficio. q. 20. parte. 3.* † Nec mi-
nus etiam tenet collatio alternatiue beneficii, puta
ille vel ille habeat Ecclesiam, Fel. *in capit. 2. col. final.*
versi. de collatione, de appellatio. Archid. *in capit. Pastora-*
lis. 7. quæst. 1. nisi illa collatio fieret à Papa, qui po-
test alternatiue vel copulatiue conferre, quę collatio
quando extat copulatiue, vterque habebit, & vno
repudiante aut nolente alteri accrescit, not. Vincen.
in capit. proposuit, de filiis presbyter. Domin. de San-
9 cto Gem. *d. cap. pastoralis. 7. quæst 1. circa medium*, † secus
est in inferiore à Papa, qui non disponit contra
ius, quo prohibetur duo in eadem Ecclesia intitula-
10 ri, *cap. sicut. 7. q. 1.* facit *capit. maioribus, de præben.* † quia
ista alternatiua in collationibus, & electionibus be-
neficiorum est de iure prohibita, *not. in capit. 2. de ele-*
ctio. in 6. not. Fel. *d capit. 2. de appell.* facit *capit. vt qui duas*
electiones, de electio. in 6. quia Episcopus ordinarius,
& alius inferior à Papa, qui non est supra ius habet
iura & canones obseruare, *ca. subdiaconibus. 32. dist.*
vbi Card. de Turrecremata, quia Episcopus dici-
tur custos canonum, *capit. cum quibus. 24. quæst. 3.* &
iurat Episcopus seruare canones, *capit. ego enim de iur.*
11 *iur.* † & est periurus quando canones non seruat.
Abb. *in cap. cum non liceat, colum. 1. de præscript.* late per
Henric. de Boic. *in tract. de synod Epis. 8. conclusio. 2. col.*
12 *nu. 38.* facit text. *in capit. instructionis. 25. q. 11.* † & or-
dinarius habet procedere secundum ius commune,
dicit Lud. Gomes. *in reg. de non iud.* iuxta formam sup-
13 plicationis. *q. 2.* vbi dicit † ideo de collationib. factis
per ordinarium non debere necesse necesse expedi-
ri bullas, aut literas collationis, quia cum secundum
ius commune ordinarii procedere habeant, sola
nuda & simplex signatura sufficit illorum absque
aliqua expeditione literarum ad titulum habendum,
vt per iura *d. q. 2.* per eum *ibi* adducta, per eum *ibidem*
& q. 3.
14 † Nec Episcopus potest admittere sine vitio simo-
niæ resignationem beneficii ad fauorem tertii est gl.
in cap. ex parte de off. & potest iud. deleg. vbi Abb. & alii.
dicit Cassador. *decis. 2. de simonia, per illam glo.* idem
dicere videtur *in decis. 3. de renunciat.* Fel. *in capit. ad au-*
dientiam el. 2. de rescrip. versi tertia conclusio, quem re-
fert Lud. Gomes. *in reg. de triennali poss. q. 16. versi. postre-*
mo, vbi dicit † quod in manibus ordinarii non 15
potest fieri resignatio in fauorem certæ personæ sine
vitio simoniæ, idem Gomes. *in reg. de triennali. quæst.*
12. versi. quid dicendum, vbi dicit quod permutatio
simpliciter per solam promissionem coram ordina-
rio factam est simoniaca, subiungens, nam in illo
casu partes per paucos dies ante resignationem pro-
miserunt inter se ad inuicem permutare sub quibus-
dam conditionibus, de quibus in capitulis: & licet
illa capitula remanerēt in terminis nudæ promissio-
nis ex eo quia non fuerunt adhuc mandata ad effe-
ctum, & etiam continerēt illam clausulam saluo be-
neplacito sedis apostolicæ & continerent aliqua ho-
nesta mixta cum illicitis, nihilominus quia ante per-
mutationem non impetrarunt beneplacitum, sequēs
permutatio coram ordinario licet fuisset simplex &
pura posset referri ad pacta licita, præsumebatur fa-
cta ad exequutionem promissionis pactorum pręce-
dentium, per not. per Petr. de Anch. & Imol. *in c. quæ-*
situm, &c. cum vniuersorum, de rer. permu. licet secus sit,
coram Papa, mouetur glo, *d. c. ex parte* propter aucto-
ritatem, quam habet Papa in beneficialibus, & in il-
lis, quæ sunt introducta de iure positiuo, quæ sunt
simoniaca, quia prohibita, in quibus eius auctori-
tas purgat omne vitium & omnem labem simoniæ
excusat, & maculam, † cum sit Papa supra illud ius, 16
& in eo voluntas sola, & sola liberalitas sufficiat pro
causa, & illius sit pro ratione voluntas, vt late per
Fel. *d. loco*, id quod non videtur dici posse de Episco-
po ordinario vel alio inferiore, qui subest Papæ, qui
non est supra canones nec supra ius positiuum, sed
canones seruare tenetur & custodire, vt late supra
diximus, & constitutione canonum, & iuris positiui
est cautum quod beneficialia & alia spiritualia tra-
dantur, conferantur, admittantur, & tractentur pure
sine pactione conuentione vel modo, *cap. quam pio. 1.*
q. 3. cap. si. & c. cum pridem, de pactis, cap. vnico, & ibi gloss.
vt Ecclesi. benefi. &c. † Vnde nec etiam reseruare re- 17
gressus, aut alium modum concedere possunt ordi-
narii circa beneficia, quæ non vacant, vt dicit gloss.
in verb. vacaturis c. 2. de præben. in 6. quæ dicit secus esse
in alio, qui non sit Papa, † quia soli Papæ est de 18
vacaturis beneficiis, & omnimoda data dispositio,
quod non reperitur ordinario, vel alteri inferiori
concessum. Et punitur Episcopus, qui vel in con-
ferendis beneficiis vel ordinibus simoniam com-
mittit, *tota causa. 1. q. cap. audiuimus, cap. pen de simonia*,
cum similibus. Guliel. Duran. *in tractat. de modo celebr.*
generale concil. rubrica. 20.

Et ad contraria responderi posse puto, quod non
obstat in casu nostro, quod ordinarius vel Episcopi
sint Vicarii Christi, & in sua diœcesi æquales Papæ,
& suffecti in locum Apostolorum Dei legati, quod
omnia sibi licēt iuxta dictum Apostoli. Omnia mihi
licent &c. quia id est intelligendum quoad ordinem,
cap. in nouo. distinct. allegata non quoad potestatem
aut iurisdictionem, † quia Papa quoad potesta- 19
tem est supra Episcopos, in ordine vero Episcopi
sunt illi æquales *cap. ad honorem*, cum similibus *de au-*
cto. & vsu. pal. quia Episcopi sunt vocati in partem sol-
licitudinis, † solus vero Papa in plenitudinē Ecclesia- 20

sticæ potestatis. Ad illud vero quod Episcopus iniunctam pœnitentiam à Papa potest, diminuere &c. responderi potest, *vt per glo. d. cap. tempora pœnitudinis,*
21 quod ideo est, † quia pœnitentiæ sunt de iure canonum & constitutionum Ecclesiæ arbitrariæ, merito possunt augeri aut minui. Nec obstat illud Bal. quod Episcopus possit facere statutum contra canones vel ius commune, quia habet intelligi iuxta distinctionem, quam facit Bald. quia si statuit Episcopus in casu omisso à iure canonico, valet statutum, si est bonum, quia tunc habet iustitiam matrem, & licet, aut in casu determinato, & tunc si non sit ad infligẽdum ius commune, sed ad illud corroborandũ adiectione pœnæ valet, vt ibi, quia id videtur posse ex permissione legis & iuris, vt ibi, & ad illud quod Episcopus possit dispensare contra canones, & vbicunque non reperiatur Episcopus interdictus, quod dispenset, est intelligendum in illis casibus, in quibus dicta decisio Rotæ, & Innocen. cum aliis loquuntur, qui sunt in casus in quibus Episcopi facere possunt iure non prohibente. Et ad illud quod ipsi beneficia conferunt beneficiorum aliud in titulum, aliud vero in commendam, & vni duas Ecclesias dare possint. & de duabus Ecclesiis vnam faciant, & super pluralitate dispensent Episcopi, & ad alia adducta supra pro contrariis responderi potest, quod eisdem met casibus inspectis apparet responsio de facili, quod non obstant, & quod de iure, & in casibus sibi permissis id intelligitur & non aliter. Et ad illud quod de pensione dicebamus, quę imponi possit per Episcopum beneficiis, est pari modo intelligendum in casibus à iure permissis, vt per Ludo. Gomes. *locis præallegatis*, & alios doctores, maxime Fel. *d. c. ad audientiam*, qui facit quæstionẽ, vbi apparet, quod certis casibus & ex causa, aliquando est licitum Episcopo imponere pensionem beneficio, & de fructibus beneficii subtrahere pro solutione debiti Ecclesiæ, vel illius subuentione, vt *locis præallegatis*: vnde non obstant, vt vides contraria. Nec etiam obstat illud Io. Andreæ *in c. si apostolicæ*, quod cui est concessum conferre beneficia, ei quoque & reseruare, inhibere, & decernere, quia illa vere intelliguntur, quando accessorie in exequendo veniunt, secus si in dando. *arg. de offi. deleg cap. 1. & c. præterea, & clem. auditor, de rescrip.* Caspar. de Perusio *in tract. de reser. benefi. §. si in princip.* vide pro præsenti quæstione quę diximus *supra in mentali, in rubrica an per resignationem in manibus inferioris facta &c.*

SVMMARIVM.

1. *Circa beneficia & ordinem versatur maxime simonia vitium.*
2. *Videtur taxatum salarium pro ordinatione.*
3. *Solidus accipitur pro aureo.*
4. *Quæ spectent ad Episcopum.*
5. *Quid si visitare.*
6. *Olim dabatur Episcopo medietas oblationum, quæ fiebant deuotione fidelium.*
Deinde fuit reducta ad tertiam partem.
Deinde ad quartam.
7. *In quot partes diuidantur oblationes fidelium.*
8. *Episcopi non cogantur suos presbyteros prandia sibi parare vltra vires.*
9. *Episcopo ad bibendum datur lac.*
Et non bibat Episcopus vltra tertiam vicem.
10. *Recusantes promoueri ad ordinem debent spe quæstus attrahi.*
11. *Episcopus potest exigere pro consecranda Ecclesia & visitanda.*
12. *Minor est simonia conuentionalis quam realis.*
13. *Extrauagans cum detestabile, habet locum in simonia reali.*
14. *Simonia realis appellatur maior.*
15. *Simoniacus realis est excommunicatus ipso iure.*
16. *Promissiones frequentius fiunt quam dationes.*
17. *Plura dicuntur quam fiunt.*
18. *Promittentes sunt minus puniendi, quam dantes.*
19. *Est permissum, vt quis roget, se ascribi sorti dominicæ.*
20. *Mentis intentio est, quæ consideratur in delictis.*
21. *Episcopus etiam simoniacus ordines confert.*
22. *Suspensus nihilominus sacramentum conficit.*
23. *Sacramenta à quacunque persona siue bona, siue mala sumi possunt.*
24. *Nulla prohibitio siue hominis, siue legis potest impedire ordinis impressionem.*

De Simonia conuentionali in ordine. Cap. XXIII.

His dictis circa beneficialia, est cõueniens quod aliquid dicamus circa ordinem, † quia circa ista duo versatur maxime 1
simoniæ labes & contagio, *glos. in c. qui student, in verbo ordine, & glo. in c. eos in veraccipere. 1. q. 1.*

Et quia in ministerio ordinem conferendi interuenit persona conferens, persona ordinata, & Archidiaconus, qui præsentat ordinandum vel examinat, ac notarius qui characterem, seu ordinem collatum & collationem notat. *c. 1. & ibi glo. de simonia.* & aliorum etiam mediatorum, puta pater, frater, aut amicus ordinandi, ex quo ista est quotidiana quæstio videbimus circa omnes istas personas pro clariori declaratione, & meliori intelligentia materiæ, *supra* pari modo fecimus *in quæst. ipsa in mentali, in* qua quæ sunt dicta circa ordinem, quid sit & quomodo ordo capiatur in materia præsenti, sufficient pro nunc.

Et materiam aggrediendo; dicimus quod non videtur quod si fiant super ordine vel conferendo, vel obtinendo pactio vel conuentio, vel pro dando aliquid pro ordine, quod per talem conuentionem simoniæ inducatur vitium, neq; quoad ordinantem, neque quoad ordinatum, quia immo pro ordinis collatione aliquid licite datur & dari potest, est text. *in Authen. de sanctiss. Episcopis. col. 9. §. sed neque, versi. sed neque clericum*, vbi mandatur seruari consuetudo circa huiusmodi, & illud dari, quod est dari solitum ministris ministrantibus & ordinanti, dummodo consuetudo non transcendat emolumentum vnius anni, & *ibidem supra in. § pro consuetudine*, vsque ad
§. † sed *hoc quidem*, taxatur summa inter clericos, 2
& Episcopos pro ordinatione, & etiam pro notario, & aliis ministrantibus ordinanti in ordinatione & pro aliis officialibus, quæ summa dari, & recipi potest, vt ibi & ex collatis sacramentis duos solidos petere potest Episcopus à qualibet Ecclesia, pręter quam à monasteriis, *cap. inter cætera, cap. illud, 10. q. 3. & cap. placuit, cap. olim de cens. glo. in d. c. placuit, in ver. duos*, quæ dicit duos solidos ad plus, minus vero licet, vt per iura ibi per eum adducta, vbi dicit
† quod solidus ibi posset accipi pro aureo, vt. *l. 2.* 3
C. de sport. & instit. de pœna tem. litig. in fi. Io. Hug. *in tract.*

in tract. de off. 4. prælat. rubrica de exactione Episcopi, immo cum ad Episcoporum, per quos ordines regulari-
4 ter conferuntur † officium spectat basilicarum consecratio, vnctio alterius, consecratio chrismatis, ordinum sacrorum, & officiorum ecclesiasticorum distributio, sacrarum virginum benedictio presbyterorum, diaconorum, simulque virginum, consecratio altaris, Ecclesiæ erectio, constitutio, & vnctio baptismatis, & conuersis hæreticis paracletum Spiritũ sanctum tradere chrismate baptizatorum frontes signare *cap. perlectu.* 25. *distinct. cap. quamuis* 68. *dist.* ad illius officium prouinciam, seu diœcesim visitare, *cap. cum quærente de off. ord. cap. Episcopum, cap. placuit.* 10. *quæstio.* 1. per quam visitationem corrigit, & castigat ac reformat vitia, vitam, & malos mores clericorum, suo-
5 rum, † quia visitare proprie sumpto vocabulo nihil est aliud, quam curara, vt pacate sint prouinciæ, diœceses, & loca subiecta prælatis, quod non difficulter obtinetur, si sollicite agatur, vt malis hominibus prouincia sit expurgata per eos, qui perquirunt, late per Ioan. Franc. Pauiens. *in suo* quem conscripsit *tractatu de visit. quæstio.* 1. pro istis omnibus Episcopis & pro eorum labore circa huiusmodi, ac curam, quam habent Ecclesiarum clericorum, & Ecclesiarum per-
6 sonarum, ac totius diœcesis, † olim dabatur Episcopo medietas omnium oblationum, quæ altari fiebãt deuotione fidelium, *c. antiquos.* 10. *quæstio.* 1. ac deinde procedente tempore, medietas fuit redacta ad tertiã partem, *c. de his, ea. causa & quæstio* & deinde effectis Episcopatibus & Episcopis, magis potentibus & magis diuitibus ad quartam partem, per text. *in cap. vobis, & c. concess.* 12. *q.* 2. vbi de reditib. & fidelium oblatio-
7 nibus † fit diuisio in quatuor partes, vna videlicet Episcopo, alia clericis, alia fabricæ, & reparationi Ecclesiarum, alia pauperibus, vt ibi, & per gloss. *in. d. c. de his*, licet dicat gloss. *ibi* quod hodie ex quo sunt effecti Episcopi diuites non exigant aliud quam solidos duos ratione cathedræ, quod appellatur cathedraticum siue synodaticum, vt ibi per eam, & per Io. Hug. *in tract. de off. 4. prælat. rubr. de exactione Episcopi per text. c. placuit.* 10. *q.* 3.

Item videtur quod pro huiusmodi prandia parentur & dentur Episcopo, per text. *in c. illud.* 10. *q.* 3. vbi
8 præcipitur Episcopis, † quod non cogant suos presbyteros sibi parare prandia vltra illorum vires, ne inquit gloss. ibi, longi temporis victum, breuis hora consumat. Imo per iura, quæ ibi allegat, in nihilo esse grauandos, si pauperes existunt; subiungens quod vt euitetur grauamen, fit collectio inter vicinas Ec-
9 clesias, & † quod Episcopo non datur ad bibendum, nisi lac, ne rubentibus buccis ieiuniorum doctrinam prædicet, nec bibet vltra tertiam vicem, vt *ibi*.

Item videtur quod Episcopus possit promissionibus, oblationibus, spe præmii & huiusmodi attrahere homines ad ordines, & ad se ordinandum, per tex. qui videtur dicere ad literam *in c. vlt.* 74. *distin.* vbi re-
10 fugientibus & † recusantibus promoueri ad ordinẽ seu presbyteratum, lucri & quæstus spe attrahi, & allici præcipitur. & pro impendendis ordinibus, ac aliis spiritualibus est licitum impendenti temporalia accipere, per dictum Apostoli dicentis. Non erit magnum si terrena & carnalia à vobis metamus, quando vobis cœlestia impartimur, Nec est æquum Episcopo in conferendis ordinibus, & in ordinando laboranti quod pro labore ei de aliquo non subueniatur, aut quod labor illius non habeat condignam recompensationem & recognitionem. 12. *q.* 2. *charitatem, cap. quicumque* cum aliis adductis per gloss. *in c. cum secundum de præbend. in ver. repelli*, † quia Episco- 11
pus pro labore impenso in consecrando Ecclesias & in visitando, bene potest exigere & recipere, Archid. *in cap. statuimus, in princ.* 1. *q.* 1. faciunt satis late deducta per nos *supra in mentali, in quæstione de sacramento baptismi, per totum*, vbi aliquid diximus, an licite sacerdos pro collatione sacramentorum, & aliorum spiritualium possit exigere & recipere, & pro spiritualibus, & super spiritualibus Episcopus potest pacisci, & conuentionem facere, immo aliquando facere præcipitur, per text. *in cap. placuit.* 1. *quæstio.* 2. vbi præcipitur Episcopis quod aliquo modo Ecclesiam non consecrent, nisi prius cauto per cautelam de dote basilicæ danda, & de obsequio, vbi glo. & cum per supradicta apparet pro sacramentis, aliisq; spiritualibus sit licitum Episcopo recipere & exigere, per quod esse videtur licita datio, quod est plus, non esset inconueniens dicere, quod pro ordinando, & pro ordine deberet esse illicita, & nõ permissa pactio, argumento à minori ad maius. Abb. *in c. cum in cunctis nu.* 5. *de electio.* quia in materia nostra longe † mi- 12
nus est conuenire & pacisci, quam sit dare, quia per unum simonia conuentionalis cõmittitur, per alterũ vero committitur realis, & effectualis, quia longe minoris vitii est conuentionalis quam realis, per Lud Gomes. *in reg. de triennali. q.* 12. vbi dicit † quod extra- 13
vagans Pauli. 2. quæ incip. *cum detestabile, de simonia*, propter pœnas in ea simoniacas inflictas, habet locũ tantum in reali simonia, † vbi etiam appellat simoni- 14
am realem, simoniã maiorem: conuentionalem vero minorem simoniam, sequitur Guliel. Cassador. *in tit. de simonia, decis.* 1. vbi dicit, † quod simoniacus realis 15
est excommuniacus ipso iure *per dictam extrauag* & simoniacus realis non auditur in spolio. Et dicit Fel. quod illa est vere simonia, vbi concurrit exactio & extorsio, per Fel. *in c. tua nos. de simonia*, quod non est in conuentionali; vnde minor minus peccatum inducit. & conuentionalis non habet in se adhuc delicti consummationem & perfectionem, quia in ea adhuc restãt conuenta consummare, & perficere, ac ad finem ad quem traduci possunt traducere. Vnde cũ in ea deficiat consummatio delicti, in ea potest dici deficere & deesse delictum, quod consummatio importat. Quod non est dicendum in reali, quæ secum habet omnem delicti consummationem, perfectionem & expletionem.

† Et promissiones & pacta frequentius fiunt, quã 16
dationes, vt experientia docet, † quia plura dicuntur 17
quam perficiantur *l. Titia de verb. oblig. l. sciendum. ff. de edil. edict.* & dantes magis peccant quam promittentes. † Vnde promittentes non magis, sed minus 18
sunt puniendi, per Lud. Gomes. *d. loco, versi. sed quod ista.* vnde concessa datione, quod est quid pluris in materea nostra, videtur etiam permissa conuentio vel pactio, quia concesso illo, quod est plus, vtique & illud quod est minus videtur pari modo non denegatum. Facit vlterius, quia siue pactio sit pro parte ordinantis, siue ex parte ordinati, vel ordinandi super ordine conferendo vel obtinendo, non videtur illicita, nec inducere simoniam, quia quicquid sit, vtriusque est bene mentis intentio ad Dei cultum & seruitium tendens, tam ex parte illius, qui ordinatur, qui associari, & aggregari desiderat numero famulorum & seruorum Dei, vt Deo in Ecclesia,

sia, eius seruiat, (nam vt per Innoc. *in c. tuam, de etat.*
19 *& qualit,* † nonne est licitum cuiquam desiderare pro Deo rogare, vt sorti dominicæ ascribatur, vt sacramenta liceat sibi in sacerdotali ordine ministrare) quam ex parte ordinantis, qui cultum Dei auget & ampliat numerum, Deo seruitium augendo; id quod potest & debet facere etiam spe præmii, & quæstus proposita attrahendo. *d. c. vlt. 74 dist.* & † mentis
20 animique intentio est, quæ considerari & attendi debet, non aliud in peccando & delinquendo. *c. 1 de homicid. & rub. illius tituli.* Et puta quæ fiunt contra religionem, Dei cultum bonos mores, & contra canones & legum dispositiones inhonesta sunt, quæ sunt illicita reprobata, & simoniam inducunt, non quæ pro religione Dei cultu conseruando, & augmétando, & honeste fiunt 3?. *dist. quamquam. distinc. cap. in ea si modo* 18. *quæstio.* 2. Eleuterius *extra de preben. significatum.* 16. *quæstio.* 7. *per laicos. glo. in c. quam pio in ver. pactio.* 1. *q.* 2.

Facit insuper quia in conferendis ordinibus, & il-
21 lorum collatione nō videtur obstare simonia, † quia licet sit simoniacus Episcopus & ordinarius, nihilominus ordines confert, & ordinat, & tenet ordinis, & characteris ordinis impressio, Doctores & Fel. præsertim *in cap. per tuas, de simonia, versi.* 4. *conclusio,* sicu-
22 ti est in simili † de suspenso, qui nihilominus sacramentum conficit. 15. *quæstio. vlt. fere per totum, & c. ve-*
23 *stra de cohabit. cler.* & † à quacunque persona siue bona siue mala sit, sacramenta sumi possunt, *cap. neque.* 1. *q.* 1. & sacramenta etiam simoniace collata, benedictionis tamen conferunt effectum, *ca. statuimus* 1. *q.* 1. Et
24 facit † quia nulla prohibitio vel legis vel hominis potest impedire characteris ordinis impressionem, *glo. in ver. firmitatis cap. prouida. de electio. libro 6. in clem.* 1. *in ver. irritum de electio. glo. pen. in cap. post translationem, de renunc.* Imol. & Abb. *in cap. quanto de consuet. glo.* & Imol. *in clem. plerique, in verbo aliquid de electio.* Vnde merito posset dici quod conuentio & pactio super ordine & pro ordinis collatione posset licite fieri, & absque vitio aut suspitione actus simoniaci, quia & pro ordine collato potest licite aliquid pro fabrica dari sine simonia. Abb. per Hostien. *in c. sicut pro certo, de simonia.*

SVMMARIVM.

1. *Quis non debet alterius odio prægrauari.*
2. *Quis quod ex suo admisso sorti subijcitur.*
3. *Non est simoniacus, quo ignorante ordo, vel Ecclesia fuit empta.*
4. *Non est indignus, qui alieno vitio laborauit.*
5. *Maleficia consanguineorum non obsunt clericis, qui conscij non fuerunt.*
6. *Est iniquum quod delicta teneant vltra suos auctores.*
7. *Non est relictus locus Innocentiæ, si crimen alienum maculat nescientem.*
8. *Simonia non committitur sine intentione.*
9. *Pro delictis parentum non sunt puniendi filij pœna spirituali.*
10. *Est pœna spiritualis priuari officio, vel beneficio Ecclesiæ.*
11. *Excusatur ordinatus ignoranter à simoniaco.*
12. *Debet excusari, qui ignoranter simoniace ordinatur.*
13. *Non potest quis probari reus criminis, cuius conscientiam non habuit.*
14. *Baptismus datur ab hæreticis.*
15. *Perfidia patrum non impedit promoueri ad ordines.*
16. *Simoniace ignoranter ordinati non sunt simoniaci, & permanent in ordine.*
17. *Non imputatur electo, si pecunia sit data eo ignorante.*
18. *Alieno nomine contrahens, non tenetur suo.*
19. *Quid sit simonia mentalis.*
20. *Quid sit conuentionalis.*
21. *Quid sit realis.*
22. *In pœnalibus sit stricta interpretatio.*
23. *Verba, quæ important suasionem non inducunt necessitatem.*
24. *Nemo tenetur ex consilio dato.*
25. *Attenditur illud, quod principaliter agitur.*
26. *In quo differant consilium & mandatum.*
27. *Quid sit officium Archidiaconi in ordinatione.*
28. *Quid sit officium scribæ.*
29. *Ordinare est munus spectans ad Episcopum.*
30. *Quæ spectent ad officium Episcopi.*
31. *Iura comprehendunt actum efficacem.*
32. *Non habet præstare impedimentum, quod de iure non sortitur effectum.*
33. *Verba sunt intelligenda cum effectu.*
34. *Clericis distribuuntur stipendia secundum labores.*
35. *Seruiens Deo & altari mercedem dignam habere debet.*
36. *Taxata videtur merces, quæ datur assistentibus in ordinatione.*
37. *Clerici possunt agere pro recompensa laboris in diuinis.*
38. *Clericis pro talibus videtur competere actio de facto.*
39. *Contra deficientem in talibus fit compulsio ad seruandam laudabilem consuetudinem.*

De eadem materia. Cap. XXIV.

ET pari modo videtur dicendum non committi simoniam, si vel pater, vel frater, consanguineus, amicus, aut ali⁹, pro ordinando vel promouendo conuentionem vel pactionem aliquam fecerint pro tali ordine, vel promotione de aliquid téporali dando, quia si inspiciamus personam ordinati aut promoti, quoad illum non videtur commissa simonia, quia cum ipse nihil commiserit, aut in aliquo deliquerit, † non debet odio alterius prægrauari. *l. si* 1
quis in suo. §. legis. C. de inoff. testa. gl. in c. nobis in ver. fecisse, de simonia, nec ex delicto aut commisso, vel facto alterius, quis habet pœnas luere & supportare, cum vnusquisq; ex suo, † non alieno admisso sorti subiici- 2
tur, *cap. crimen* 1. *quæstio.* 4. & † ille non est simonia- 3
cus, quo ignorate Ecclesia vel ordo fuit emptus † nec 4
est indignus, qui alieno vitio laborauit. *C. de natur. lib. l. legem.* Arch. *c. præsentium,* 1 *q.* 5. † nec maleficia con- 5
sanguineorum in aliquo clericis obsunt, qui conscii non fuerint, *c. quia præsulatus.* 1. *q.* 3. † quia esset iniquū, 6
quod delicta alios tenere haberent, quā suos authores. *l. sancimus Cod. de pœn. gloss. in cap. sicut tuis, de simonia, in verb. damnosum.* † & quis locus innocentiæ relin- 7
quitur, si alienum crimen maculat nescientē? *c.* 1 *&* 2. 1 *q.* 4. & † simonia, non committitur sine intentione, 8
per Ioan de Ana. *c. ex tunc, de simonia.* Item *in text. in c. non imputantur eisdem caus. & q. non imputantur filiis peccata parentum,* † nec pro peccatis parentum fi- 9
lii sunt plectendi pœna spirituali, scilicet vt priuentur officio vel beneficio ecclesiastico, quia officio vel beneficio ecclesiæ priuari, † pœna spiritualis est, 10
† & si excusatur, qui à simoniaco ignoranter or- 11
dinatur, † & excusari debet, qui ignoranter simonice 12
ordina-

ordinatur, *d. c. non imputantur.* facit *ca. crimen*, cum fe-
13 re omnibus capitulis illius quæstionis † nec reus est vel probari potest criminis cuius non habuit conscientiam, *cap. turbatur nauicula. 1. quæstio.* 4. facit summa illius quæstionis. Item tex. *in c. placuit, ibidem*, † vbi ba-
14 ptismus datur infantibus ab hæreticis, † & perfidia
15 illotum partium, non facit quo minus non possint ad ordines promoueri, & *in cap. seq. c. Iudæi. cap. cum itaque ead. caus. & quæstio. est text. in cap. de simoniace, ex-*
16 *tra de simonia*, vbi simoniaci non sunt: † simoniace ignoranter ordinati & permanent in ordinibus cum aliis, quæ *in hac quæstione supra in mentali adduximus.* Facit text. *in cap. sicut tuis, de simonia*, vbi confirmatio mediante pecunia data, ignorante immo contradicente electo permanet nec irritatur, nec valet quod ex eo dici potest & allegari, quod eius nomine, & pro eo factum fuit, censeri factum pactum vel conuentum per eum, quia nisi ipse consenserit, mandauerit, vel ratum habuerit, non potest dici quod sit factum per eum, per text. *in c. sicut tuis, extra de simonia.* vbi non imputatur electo, si pecunia pro illius confirmatione, eo non consentientie sit data.

Et simili modo dicendum est, si inspiciamus per-
17 sonam paciscentis, conuenientis, vel promittentis, † quod, quoad illum non sit commissa simonia, quia quicquid agit iste agere videtur nomine alieno & pro
18 alio, quo casu ipse non alligatur, quando non suo, † sed alieno nomine contrahat, quia alieno nomine contrahens, non tenetur suo, Ias. *in l si quis procurator. ff. si quis cautio. nu. 1.*

Secundo loco potest dici, quo quidquid sit vel dignitas ordo, vel beneficium, honor & vtilitas non ad se ipsum, sed ad alium peruenit: vnde ad illum peruenire non debet incommoditas & damnũ, prout est commissio simoniæ, & pœna illius, qui in nihilo de emolumentis participauit, immo penes alium remanente honore, vtilitate, & commodo: quia lege illa naturali, ad quem commodum & vtilitas, ad illum quoq; incommodum proueniens peruenire debet. *l. secundum naturam. ff. de reg. iur.*

Item vt supradiximus interuentor seu mediator in ordine conferendo, & huiusmodi videtur auxiliator, & coadiutor boni operis, pro quo non debet lapidari, immo præmia potius & recompensationes consequi & reportare.

Item simonia committitur per ipsosmet vendentes & ementes spiritualia, nõ per alias personas, patet
19 ex diffinitione simoniæ, † quia siue pias diffinitionẽ simoniæ mentalis, quæ est voluntas, seu cupiditas emendi, vel vendendi aliquid spirituale vel spirituali
20 annexeum, per glo. *in summa. 1. q. 1.* † siue capias simoniæ capias simoniæ conuentionalis. quæ est pactio temporalium propter spiritualia danda, aut acci-
21 pienda. Arcid. *cap. quicumque. 1. q. 1.* † siue simoniæ realis, quæ est recepio, siue donatio præcedente pacto, promissionis, conditionis, modi seruitii, vel alicuius temporalitatis spiritualium, vel annexorum spiritualibus, non videtur aliqua alia persona comprehendi, præterquam ipsasmet ementes, & vendentes. Vnde interuentor & mediator aut alia persona similis, non intelligetur aut præsumetur comprehensa, quando
22 simus in pœnalibus, † vbi fit stricta & non lata interpretatio propter odia, *cap. odia de reg. iur. in 6.* cum similibus. nec quis propter consilium aut persuasionem, q̃ fecerit, aut facere potuit, vel ad inducẽdũ ordinantem ad conferendum, vel ordinatum ad recipiendum ordinem vel dignitatem obligatur. *l. 2. ff. manda. c. nullus de reg. iur. in. 6. capit. cum olim, de arbitris,*
† quia verba, quæ important persuasionem non in- 23
ducunt necessitatem & præceptum, Fel. *in. c. Matthæus, de simonia vers. in gloss.* 3. † nec quis ex consi- 24
lio, quod dederit tenetur. *l. cons. ff de reg. iur. gloss. in. l. 1. C. de ser. fug.* eoque magis quando consilium respicit commodum eius cui consulitur, secundum Imo. *in cap. dilectus, el. 2 in fi. extra de præben.* id quod esse mẽti tenendum dicit Lauren. Sylua. *q. 109 col. pen. in tract. de feud. recognitione*, prout est in casu isto respectu ordinati, cui bonum & commodum est ordinari, pro adimplendo suo principali intento, quod habet seruiendi Deo, propter q ordinatur & ordinẽ accipit, † 25
quod inprimis debet attendi cum illud, quod agitur principaliter, non quod secundario attendi debeat.

Item respectu ordinantis cui commodum est numerum personarum Ecclesiasticarum & Deo seruientium augmentare, & augmentare tenetur etiam spe præmii vti supra dicebamus. † Et consilium dif- 26
fert à mandato, nam consilium est, quando quis verbo suadet. Bal. *in. l. 1. col.* 1. *C. de ser. fugit.* & fit propter ipsum cui datur, mandatum vero est quando quis mandat aliquid fieri propter seipsum, & propter satisfactionem suæ voluntaris. Bart. *in. l. non solum. §. si mandato col. 1. ff. de iur. iur. Alex consi. 138. lib. 4. incip. quoniam abunde.*

Item simili modo per Archidiaconum, siue alium ministrantem in officio ordinationis vel notarium, non videtur induci simonia, si per eos aut eorum aliquem, vel cum aliquo eorum fiat pro ordine conuentio, vel pactio, aut pro eorum officio vel super eorum officio impendendo circa ordinem, † nam 27
ad Archidiaconi officium spectat non ordinare, sed ordinandum examinare & idoneum, qui ordinetur repertum Episcopo illum præsentare, *cap ad hac, cap. vt nostrum, extra de off.* Archid. *gloss. in capit. 1. de simonia*, † & ad notarii vel scribæ officium spectat no- 28
tare & scribere ordinati ordinationem, & de ea fidem facere, quando sit opus, *per text. & gloss. ibi. d. cap. 1. de simonia, tex. & ibi gloss. in cap. sicut Episcopum. 1. q. 2.* vbi glo. declarat. calamum vendere. i. scripturam, quam ordinatus recipit ab ordinatore, ne dubitetur de illius ordinatione; nam tali existente eorum officio, & circa talia versante apparet, quod nullam habent partem, seu participationem in actu collationis ordinis, † quæ ordinarie spectat ad Episco- 29
pum tantum, cuius munus est & officium præcipue, non alterius personæ, licet ad præparamenta, ordinamenta ordinationis habeat aliquod officium vel seruitium, *cap. nullus, de tempor. ordin. lib. 6. gloss. in capit. periculosum de sen. excommun. lib. 6.* Sanctus Thom. 4. *distinct.* 24. vbi dicit, † quod ad officium Epi- 30
scopi spectat chrisma conficere, frontem chrismare, ordinem conferre, Ecclesias altaria, & Virgines consecrare *distinct. 68. cap. quamuis.* Et diximus *supra in præsenti quæstione.* vnde non debent Archid. & notarius super ordine quem ipsi non conferunt, nec conferre possunt, conuentionem facere seu pactionem, & si faciant, quod sit inefficax, & per consequens non inducat simoniam, aut faciat incurrere aliquam pœnam, quia videtur facta & contracta inepte & inefficaciter. † & iura com- 31
prehendunt actum efficacem, non ineptum vel inefficacem, vt per Bal. *in. l. §. hac verba, per illum.*
text,

tex. ff. quod quisque iur. quod statutum puniens opponentem aliquam exceptionem, non comprehendit opponentem inepte. Et si vendat Emphiteota rem Ecclesiæ domino irrequisito, & contractus non tenuit, quia non fuit seruata forma statuti, aut alias, non priuabitur emphiteosi, per illud, quod no. idem Bal. *in l. 2. in princip. 2. col. de Episc. audien.* Facit regula non præstat, *de reg. iur. in 6.* vbi illud
32 † non habet præstare impedimentum, quod de iure non sortitur effectum, per quod videtur, quod illud quod est valide & efficaciter factum, non illud, quod non subsistat sit attendendum. facit text *in c.*
33 *relatum, de cler. non residen. §. cum igitur,* † vbi verba cum affecta intelligenda sunt. Quo vero ad illud, quod officiorum eorum concernit, potest dici quod cum ipsi pro suis laboribus possint recipere mercedes, ac exigere sibi debita, & sperare suis laboribus præmia, *c. clerici. 1. q. 2.* vbi secundum seruitii
34 meritum sanctis laboribus † clericorum Ecclesiæ Dei deseruientium stipendia distribuuntur, tex. *in c. consuluit, distinct. 54. cap. quid proderit, & ibi glo. 61. dist.* cum nemo etiam in Ecclesia Dei militet suis sti-
35 pendiis ac Deo † & eius Ecclesiæ ac altari deseruientes condignas laboribus mercedes, præmia reportare habent, *capit. charitatem, capit quicumque. 12. q. 2.* cum adductis per glo. *in cap. cum secundum, de præben. in glo. in ver. repelli*, per quæ iura apparet, quod nemo suis stipendiis, aut sumptibus militet. Et *ad Corinthios 9.* Quis militat suis stipendiis nunquam. Et est
36 text. expressus *in authen. de sanct. Episcopis,* † vbi taxata esse videtur summa, quæ possit dari ministris assistentibus in ordine & ordinationibus. Immo pro labore, quem substinent clerici in celebratione diuinorum in trahendo ibi moram possunt nedum re-
37 cipere in recompensationem aliquod † immo etiam possunt agere, vt eis detur pretium, per illud, quod dicit Innocent. *in cap. pen. ne prælat. vic. suas. gloss. in cap. suam, de simonia,* vbi Ioan. Andr. qui secundum
38 Hostien. dicit, † etiam competere actionem de facto, & per Abb. *in cap. abolendæ, de sepultur.* Immo contra deficientem in solutione, ac satisfactione laborum, & aliis huiusmodi solitis, potest fieri compul-
39 sio † contra deficientem ad obseruandum laudabilem consuetudinem, per gloss. *cap. suam, cap. ad Apostolicam, de simonia.*

S V M M A R I V M.

1. *Obtinere ordinem vel beneficium re data alias obtenturus an committit simoniam.*
2. *Licet notarius pro mercede non possit agere, tamen potest instrumentum retinere.*
3. *Hodie notariis competit vtilis actio ex locato.*
4. *Notarij possunt petere aliquantulum plus iusto propter facti magnitudinem.*
5. *Etiam de iure diuino debetur laboranti salarium.*
6. *Deus offenditur si quis non ex merito ad sacros ordines promouetur.*
7. *Et puniendus ordinans simoniace.*
8. *Ordinans simoniace punitur diuersimode iuxta qualitatem personæ.*
9. *Ordines non debent procurari medio alicuius commoditatis.*
10. *Iuste corripiendus, qui donum Dei vendere pecunia præsumit.*
11. *Quomodo puniuntur ordinator, ordinatus, & minister.*
12. *Vendentes ordines sunt venditores columbarum.*
13. *Pœna simoniacæ ordinantium.*
14. *In materia simoniæ datio & promissio parificantur.*
15. *Vbi remouetur datio, ibi & pactio.*
16. *Non iudicatur simoniacus, qui ordinatur data pecunia familiari eo ignorante.*
17. *Simoniacus in ordine manifestus dispensatur à Papa occultus ab Episcopo.*
18. *Simoniace ordinati non sunt omnes simoniaci.*
19. *Qui sint simoniaci simoniace ordinati.*
20. *Scienter simoniace ordinatus est suspensus ab omnibus ordinibus.*
21. *Simoniacus ignoranter est suspensus ab illo ordine tantum.*
22. *Scientia in materia simoniæ aggrauat.*
23. *Cum sciente solus Papa, cum ignorante Episcopus dispensat.*
24. *Episcopus non dispensat cum simoniaco sciente, in beneficio etiam simplici.*
25. *Episcopus si Episcopatum simonia alterius ignoranter adeptum statum quod scit non resignat, ratificare videtur.*
26. *Quid agere debet Episcopus quando sciuit Episcopatum sibi simonia acquisitum.*
27. *Scienter ordinatus est suspensus ab ordinibus.*
28. *Simoniacus in ordine est suspensus ab administratione temporalium suorum beneficiorum.*
29. *Conferens ordinem per simoniam est suspensus ipso facto ab omnibus ordinibus.*
30. *Suspensus ordines habere non dicitur.*
31. *Nemo dat, quod ipse non habet.*
32. *Ordinans per simoniam exequutionem ordinis dare non potest.*
33. *Etiam simoniacus imprimit characterem ordinis.*
34. *Simoniace ordinatus recipit characterem licet non exequutionem.*
35. *Virtus characteris non potest esse suspensa.*

De eadem materia. Cap. XXV.

Facit quia, si videas omnes spiritualium species à prima ad vltimam, non vides quod examinare ordinandos, & inquirere super eorum idoneitate, & an sint idonei, ac eos postea repræsentare Episcopo vel ordinatori, quale & cuiusmodi est officium Archidiaconi, sit aut connumeretur inter spiritualia vel sacramenta: vnde cum sit non spirituale, non debet censeri interdicta super eo conuentio, vel pactio, quæ arcetur, prohibetur & interdicitur rebus propter spiritualitatem in eis existentem, *c. cum pridē, c. si de pactis, c. quam pio. 1. q. 2.* Facit, † quia si quis obtinet ordinem, vel beneficium data re nō ordinatori vel alii, qui alias erat obtenturus non est per eum cōmissa simonia. Arch. *c. sicut. 1. q. 6.* 1
Et notarius pro suo labore in notanda ordinis collatione, aut rogitu illius vel pro scriptura, potest licite & sine vitio simoniæ pecuniam recipere Abb. *in c. 1. de simonia* Dec. *in cap. 1. versi. restringitur hæc prima limitatio. de probatio.* vbi ponit de salario notarii, lato pro suo labore Bertachinus *in tractatio. de Episcopis.* Abb. *in c. & si quæstiones, circa finem de simonia.* Vide quæ dicit. Bart. *in l. Argentarius, in principio ff. de eden.* vbi dicit † quod licet non competat actio 2 notario pro mercede, tamē poterit tenere instrumētum & acta, donec sibi satisfiat de mercede confectionis, & pro labore: vbi subiungit, quod propter consuetu-

3 suetudinem communem notariorum † hodie competit vtilis actio ex locato, pro quo idem *in l. 1. §. iudi. ff. de variis & extraordin. crim.* Bart. *in l. in metus. ff. de re iudi.* Fel. *in ca. 1. de simonia, not in l. fin. C. de prin. agen. in re, & in l. in sacris, in fin C. de proxim. sac. scrin. lib. 12.* Ang. *in summa in verbo simonia tertio. versic. vtrum notarius.* Ioan. Fran. Pauin. *in tract. de visit. quaest. 4. secundae partis nu. 4.*
4 *& 5.* vbi dicit † quod si notarius peteret pro opere suo & labore iustum salarium, vel aliquantulum plus iusto propter facti magnitudinem, non videtur hoc prohiberi, sed in talibus locis aliquis sponte offerens non committit simoniam, per text. *in cap. dilectus, el 2. eod. tit. ad finem*, maxime si sit consuetudo de aliquo offerendo, quod pietatem & deuotionem moueat
5 vt ibi per eum, † quia etiam de iure diuino debetur laboranti salarium & merces, iuxta illud: In sudore vultus tui vesceris pane tuo. & iuxta parabolam Euangelii. Vnde cum per supradicta notarius habeat retentionem pro suo labore: item actionem vtilem ex locato, vel alias, possit exigere licite & in re permittente, non videtur ei interdictum aut prohibitum in pactum & conuentionem deducere, quod sibi est iure concessum & permissum, quam illud quod de iure liceat, licite in pactum deduci possit.

Facit, quia cum causa mercedis sit causa miserabilis, soluere laborem vel mercedem laboris videtur opus pium & spirituale, & spiritualia spiritualibus licite & sine simonia dantur, & recompensantur, *cap. ad quaestiones,* vbi Abb. *de rer. permut.*

Facit, quia est stylus Romanae Curiae quod soluatur salarium R.P.D. Abbreuiatoribus nuncupatis de Palco maioris praesidentiae pro minutis literarum apostolicarum cuiusuis generis, vel sint literae monitoriales, praeceptoriae, vel exequutoriae, de quibus per Staphil. & Ludo. Gomes. *in principio eorum tractatuum, de gratiis & expectatiuis*, vel alterius cuiusuis generis, notariis curiae officialibus & aliis etiam laborantib. & stylus praesumitur quod sit fundatus in iure. Abb. *in cap. ex literis. nu. 10. de constit.* Et omnis actio Romanae Curiae, nostra debet esse instructio, idem Abb. *in c. significasti de electio.* & iste stylus versatur hodie cum viris integerrimis & maxime religiosis.

Istis non obstantibus, in contrarium videtur iuris dispositio, quia in ordinum collatione & ordinationibus, non videtur fieri posse licite & sine simonia conuentionem, promissionem, vel pactionem aliquam, quia in huiusmodi non interueniunt, neque pretium, neque preces, aut obsequium, immo libere ordinatores ea conferre debent, non mediante aliquo istorum, *cap. ordinationes. 1. q. 1. c. quam pio. 1. quaest. 2.* cum similibus, id quod etiam diebus proxime praeteritis statutum expresse fuit *in sancta generali Oecumenica Tridentina synodo* sub sanctissimo Pio IV. *canon. 1. incip. quoniam ab ecclesiastico*, &c.

Item neque humana gratia, fauore, vel laude, *cap. sunt nonnulli, ead. causa & qu.* vbi Beatus ille, qui excutit manus suas ab omni munere, & *c. de ordinationib. c.*
6 *pueri*, vbi dicitur, † quod procul dubio Deus offenditur, si ad sacros ordines quisquam non ex merito, sed fauore & venalitate prouehitur, *cap. per principale, cap. estote*, cum similibus *ead. causa. & qu.* immo si ordinet
7 Episcopus, † aut alius simoniace, videtur puniendus, per tex. *in c. quicquid. 1. quaest. 1.* vbi si ordinator aut promotor sit presbyter vno modo punitur, si sit diaco-
8 nus alio, alio si subdiaconus aut Clericus, † & alio modo punitur Episcopus, qui sciuit & tolerauit, & decidunt à proprio gradu simoniaci ordinatores, per text. *in cap. statuimus*, cum aliis similibus *per totam causam. 1. q. 1. c. pen. de simonia c. quam pio, ca. sicut Episcopum. 1. q. 2. c. si quis Episcopus. 1. q. 1.*

Item prout per ordinantem libere, & solis attentis
meritis conferri debent ordines, † ita pari modo per 9
ordinatum seu ordinandum non debent tentari procurari vel recipi alicuius commoditatis medio, *cap. si quis neque, ca. quibusdam narrantibus, 1. qu. 1.* & punitur, qui huiusmodi ordines & sacramenta istis mediis recipit, dictis iuribus & *ca. statuimus, & cap erga simoniacos 1 quaest. 1.* vbi gloss. & gloss. *in ca. ordinationes*, cum similibus, quae in infinitum adduci possent. Optimus text. *in ca. audiuimus. 1. qu. 3.* vbi qui donum Dei emere
& vendere pecunia praesumit, † iuste corripiendus 10
est, & liminibus Ecclesiae submouendus, quia sub pactione pecuniae causari non debet id, quod sponte, & sacro deliberationis rationis arbitrio fieri debet, text. & ibi Abb. *in cap. si quis, de simonia*, vbi dicit *in principio*
quod qui ordinauit aliquem sub promissione † de 11
non petendo ab ipso prouisionem per triennium, ordinator à collatione, praesentator ab exequutione per triennium sint suspensi, & ordinatus ab ordine in perpetuum. Abb. *in ca. per tuas nu. 7. de simonia*, vbi tex. expressus. Facit tex. *in ca. si quis Episcopus*, & text. *in ca ea quae. 1. q. 3.* vbi dicitur, quicquid enim in sacris ordinibus, vel in Ecclesiasticis rebus, vel data vel promissa pecunia acquisitum est, nos irritum esse, & nullas vi-
res habere, &c. text. *in ca. non solum, ead. caus. & q.* † vbi 12
qui inquirunt vendere ordines gratia humana, vel laude, venditores sunt columbarum, & faciunt domum Dei, domum negociationis.

Item tex. *in c. cauendum. 1. q. 7.* vbi interdicitur, quod nemo per simoniacam haeresim ab ordinatoribus in gradu ecclesiastico obtineat locum quacunque functione, calliditate, & promissione, aut datione per se, aut submissam personam: & cadat à sacerdotio omnis Episcopus, presbyter, aut diaconus conuinctus, qui pro muneribus ordinationem dederit, aut rece-
perit, *c. si quis omnem. 1. q. 7.* text. apertus *in c. si quis*, † *de* 13
simonia, vbi si quis ordinauerit, vel ordinandum praesentauerit, aliquam promissionem recipiendo aut iuramentum, quod super prouisione sua non inquietet eundem, ordinator à collatione, praesentator vero ab exequutione ordinũ per triennium, ordinatus vero ab ordine erit suspensus vsque ad dispensationem sedis Apostolicae. Nec facit contra quod multa ex iuribus supra adductis videntur loqui in datione, & continere actum dationis, non conuentionis vel pactionis, quia respondetur, quod datio & promissio in
spiritualibus, † & in materia simoniae parificantur, & 14
vnum & eundem effectum simoniacum producere videntur. *l. fin C. ad l. falcid.* & sola promissio facit simoniam. Abb. & Fel. *cap. nobis, de simonia*, quia vbi re-
mouetur datio, † ibi etiam remouetur pactio. Sed in 15
contrarium vrgere videtur, text. *in cap. statuimus, cap. si qui à simoniacis*, vbi simoniaca ordinatio tenet, quia simoniaci ordinati à simoniacis in ordine permanere possunt.

Item text. *in cap. de simoniace*, ordinati in ordinatione tolerantur, & simoniaci non sunt, vt ibi dicit text. ad literam, & pari modo text. *in cap. fin. 1. quaest. 5.* vbi ordinatus pecunia data cuidam familiarium Episco-
pi ordinato ignorante, † non iudicatur simoniacus, 16
& permanet in ordine. Vnde distinguendum puto, aut quis scienter est simoniace ordinatus, & ordinat, & ha-

& habent locum supra adducta, aut ignoranter est simoniace ordinatus, & tunc procedit & habet locum dispositio *c. de simoniace*, vbi ignoranter ordinatus simoniace, qui non est vere simoniacus potest in suo ordine permanere. Et pari modo intelligitur text. *in d. c. statuimus, & ca. si qui*, vbi ordinatus misericorditer toleratur in ordine, quia fuit à simoniaco ordinatus, quem simoniacum esse ignorabat. Et ita intelligitur text. *d c. si.* vbi ignoranter coacte ordinatus fuit, & insuper supplicauit se deponi, id quod intelligitur dispensatione, quia renunciare tenetur postquam sciuit, & dispensatione Papali si sit manifesta simonia, si occulta etiam per Episcopum dispensatur in simonia in ordine, per multa, quæ adducit Hostien. & Io. And.
17 *d. c.* † *de simoniace, & ibi* glos. sequitur Abb. ibi, qui ma-
18 teriam declarat *in primo not.* † quod quidam sunt simoniace ordinati, qui tamen non sunt simoniaci, puta, quando eis ignorantibus ordinatori pecunia data
19 fuit, puta per amicum, † & quidam sunt simoniaci simoniace ordinati, puta, quando ipsi dederunt pecuniam, vt ordinarentur, vel data fuit eis consentienti-
20 bus tacite vel expresse, † & iste scienter simoniace ordinatus est suspensus, non solum ab ordine simoniace sibi collato, verum à quibuscunq; aliis ante rece-
21 ptis: secus est in simoniaco ignoranter, qui non est suspensus nisi ab illo ordine sic simoniace recepto, qui nisi prius habita super illo dispensatione non potest ad alios promoueri, quia alias videretur per saltum promotus 52. *distin in ca. 1. de cler. per saltum promoto. per totum*, vt per Abb. *ibi*, Hostien. *in summa in §. lingua ver.* quod si amicus, vbi dicit quod si amicus me ignorante pecuniam dedit simoniace promoueor, sed non sum simoniacus teneor tamen renunciare *ca. de simo-*
22 *niace de simonia*, & *c. de regularibus eo. tit.* † Et scientia in materia nostra aggrauat delictum, ignorantia alle-
23 uiauit, † quia in scientia solus Papa dispensat, in ignorantia etiam Episcopus, vt ibi per eum. Idem Abb. *in c. si quis, vers. 2. not. de simonia*, & per eundem *in c. de regu-*
24 *laribus de simonia, in fin.* vbi dicit † quod simoniacus in beneficio etiam simplici simoniace scienter acquisito, non dispensari potest per Episcopum, melius per glos. *in c. nobis, de simonia, in ver. dispensationem*, quæ dicit quod quando electus simoniam commisit, vel alius eo sciente, & ratum habente, cum quo Episcopus dispensare non potest, quia erga tales nulla misericordia adhibẽda, cum quo solus Papa dispensat, cum ignorantibus dispensant Episcopi, vt ibi late *per d. glo.* & glo. *in c post translationem, de renunciat in ver. nequeat, ibi* Abb. *col. 5.* vbi reiecta aliquorum opinione, qui dicebant simoniam commissam in ordine, non posse etiam per Papam dispensari, quia ordinatus habet characterem vitiosum, cui renunciari nõ potest, quia non purgatur vitium illud. 14 *q. 6. si res aliena in gl.* concludit cum glo. quod aut est commissa simonia in ordine scienter, & tunc cum tali ordinato solus Papa dispensare potest: inferior vero à Papa nõ potest, etiam post peractam pœnitentiam: secus est si ignoranter quis simoniace fuit ordinatus, vt *d. c fin. 1. quæst. 5.* quia tunc inferiores scilicet Episcopi dispensare possunt, nisi quando esset simonia manifesta & publica, quo casu non inferiores sed Papa dispensat, vt ibi per eum, in quo loco magistraliter loquitur de dispensationibus super simonia commissa, tam in ordine, quam in
25 beneficio, vbi dicit etiam *col. fin.* † quod statim quod Episcopus sciuit se adeptum fuisse Episcopatum interuentu & simonia parentum, quod illum dimitte-
re debet statim, quia alias ratificare videretur: Et quia Episcopatum dimittere non potest sine licentia Papæ secundum Hostien. dicit † quod statim quod deue- 26
nit ad eius notitiam de simonia vocare debet personas idoneas, & coram eis exponere factum, & protestetur coram eis quod inuitus Episcopatũ tenet, cum sine Papæ licentia cedere non possit, & coram illis faciat procuratorem, quem in præsentia illorum mittat ad curiam per iura, quæ *ibi* Abb. adducit, per quæ optime constat, quod simonia commissa in ordine per patrem, fratrem, vel amicum, tam commissa cum Episcopo, quam cum eius familiari, vel famulo, nocet ordinato, ex quo reddit characterem illius ordinis vitiosum, quando eius scientiam postea superueniente ille ad renunciandum statim illius exequutioni arctatur, in quo si cesset, ratificare videtur, nec potest in ordine postea sic suscepto, i. e. illius exequutione perseuerare, nisi dispensatus, quia per suam scientiam fuit suspensus ab illius exequutione, & etiam ab aliorum ordinibus, quia à die, quo sciuit non dicitur amplius ignoranter ordinatus, sed scienter, cum ex quo sciuit, consentit & ratificat, si non statim renunciat, quia consentire & ratum habere, idem est ac si ab initio quis procurasset, *c. sicut de simonia*, dicit glo. *in ca. si alicuius, in ver. ratum, extra de electio.*

Nec refert ante vel post dederit vel promiserit.
† Vnde scienter ordinatus simoniace est suspensus ab 27
omnibus aliis ordinibus, nedum à suscepto ordine simonia. Abb. *d. c. de simoniace.* Fel. *in c. per tuas, extra de simonia.* vbi dicit, † quod simoniacus in ordine recipi- 28
endo est suspensus, non solum ab ordine simoniace recepto, sed etiam ab aliis ordinibus, etiam rite receptis, & per consequens ab administratione temporalium suorum beneficiorum, per iura quæ ibi adducit. & ratum habere & fecisse paria esse videntur in materia simoniæ, *c. sicut, extra de simonia.* glos. *in c. si alicuius, de elect.* quæ dicit quod eius ignorantia non excusat, nisi vt dispensetur: quia quoad Episcopum seu ordinatorem statim quod simoniace facit ordinis collationem, & simoniace confert, efficitur simoniacus: † & conferens ordinem per simoniam, suspensus 29
est ipso facto ab omnibus ordinibus. Fel. *in c. per tuas, el 2. de simonia*, vnde ordines cõferre non potest, quos ipse non habet, † quia quando habilis est suspensus 30
eos habere non dicitur, quia suspensio est priuatio omnium beneficiorum & officiorum simpliciter vel ad tempus cum spe dispensationis, vt *in summa Syluestrina, in ver. degradatio in princip.* Ricar. de Mediau. *in 4. sentent. dist. 7. art. 2. vers 2. quæritur, vers. & sic patet, in fin.*
† quia nemo dat quod ipse non habet. *1. q. 1. c. gratia*, 31
quia ordines illos quis habere debet, quos conferre velit, Innocent. *c. quanto, de consuet.* & à tali simoniaco non debet nec potest quis ordinem suscipere, quia talis perdit exequutionem, glo. *in cap. per tuas, de simonia*, vbi Fel. vbi text. & Abb. & bonus text. *in ca. Daubertum. 1. qu. 7.* id † quod est intelligendum quoad exe- 32
quutionem ordinis, quam talis per simoniam ordinans dare non potest, à qua est suspensus & priuatus, non quoad characterem, † quem etiam simoniacus 33
confert, & inprimit. Item suspensus hæreticus & scismaticus, vt per D. Antoninum Florentinum *in suo tract. de suspen. c. 4. nu. 11. vers. item ordinati.* Abb. *c. qui vero. §. extirpanda, de præben col. pen. versic. item vendendo, & paulo post vers. & sic Giezi.* † & simoniace ordinatus recipit characterem, nõ autem exequutionem per Fel. 34
d. c. per tuas, el 2. de simonia, vers. 4. conclusio, vbi dicit, quod in col-

in collatione ordinis facta à simoniaco imprimitur character, non exequutio, † quia virtus characteris non potest esse suspensa per S.Thom. 2.2 q. c.vers. vlt. *in corpore quæstionis, & alias* vt per Fel *d.loco.*

SVMMARIVM.

1. *Hodie non seruatur dispositio. §. sed neque authen. de sanct. Episcopis.*
2. *Differentia inter ius canonicum & ciuile.*
3. *Ratio quare detur pro visitatione, & non pro ordinatione.*
4. *Licet aliquando secundario, quod non licet principaliter.*
5. *Exequutio ordinis suspenditur per simoniam.*
6. *Adeptus beneficium pecunia paterna illud resignat.*
7. *Culpa alicuius nocet tertio innocenti.*
8. *Electio est cassanda, si sit data pecunia electo ignorante.*
9. *Si ordo sit emptus eo ignorante dispensatur.*
10. *Delinquentes in forma electionis puniuntur, & vnus pro alio.*
11. *Non est simonia dare pecuniam pro electione Regis, aut Imperatoris.*
12. *Sicut de iure ciuili redimitur sanguis, ita de iure canonico redimitur vexatio,*
13. *Consanguinitas parit suspitionem.*
14. *Consanguinitas facit præsumi donationem vitiosam.*
15. *Consanguinitas elidit suspitionem.*
16. *Preces porrectæ per consanguineũ præsumuntur carnales.*
17. *Giezi delinquente lepra transmittitur ad hæredes eius.*
18. *Malitiis hominum est obuiandum.*
19. *Datum ab inimicis in fraudem meæ promotionis, non committit simoniam.*
20. *Episcopus si ordinat, vel beneficia consanguineis confert, vt beneficetur, committit simoniam.*
21. *Interuentor & mediator committit simoniam.*
22. *Mediator est infamis, nec admittitur ad testimonium.*
23. *Ordinis & beneficij collatio maculatur etiam ex alterius simonia.*
24. *Per consensum ratificatur simonia.*
25. *Est simoniacus, qui dedit aliquid pro ordinatione alterius.*
26. *Persuasio sacerdotis est quid spirituale.*
27. *Ex malo consilio quis bene obligatur.*
28. *Simonia est, si iudicem vel testem pecunia corrumpis.*
29. *Præsentatori in ordinatione nihil potest dari.*
30. *Simonia committitur tam in spiritualibus, quam in annexis.*
31. *Simonia committitur quando datur etiam aliquod pro re, quam nihil interest habere.*
32. *Simonia est si detur aliquid pro ordine, vel beneficio alicuius, quod nihilominus erat habiturus.*
33. *Notarius pro rogitu ordinis nil exigere potest.*
34. *Ordo est de iure diuino.*
35. *Simonia per solam voluntatem, nedum per promissionem committitur.*

De eadem materia. Cap. XXVI.

Nde stante iuris expressa dispositione in contrarium, *c. sicut Episcopum. 1. q. 2.* cum aliis adductis, nõ obstant adducta *supra* in contrariũ, per quæ videbatur aliquid aliquo modo posse licite dari & recipi pro ordine, & ordinis collatione & receptione; quia
1 respondetur † & primo quoad text. §. *sed neq; in auth.* de sanctis. Episcopis, ꝙ illud est de iure ciuili, quod non seruatur, nec illa lex tenetur, vt per gl. *d. c. sicut Episcopum, in gl. magna in fin.* quia est secus de iure canonico, ex cuius dispositione non est licitum, quod Episcopi vel ordinatores aliquid recipiant ab ordinato, aut per ordinatum, vel illius parte aliquid detur, cum ex hoc insurgeret simoniæ peccatum. Vnde nulla consuetudo in huiusmodi, & pactum potest interuenire, ita tenet Prosdoc. de Comitibus *in tract. diff.* 2
iur. ciuil. & can. col. 24. 3. nu. 139. † id quod facit pro vna de differentiis iuris ciuilis & canonici. idem facit Baptista de Sancto Blas. *in tract. contradict. q. 9* nec immerito dicit illa glo. quod talis lex auth. non tenetur nec seruatur, quia principes seculares & laici non habent disponere super sacris ordinibus, vel super rebus Ecclesiasticis, aut in rebus Ecclesiæ se intromittere. Et si secus faxint illorum dispositio & ordinatio nullius est auctoritatis & momenti. *96. dist. in principio, & ibi* glo. & *c. bene quidem*, & *c. vbi nam, cum similibus eadem dist.*

Item nec obstant illa, quæ *supra* satis late adduximus de medietate & tertia parte oblationum, quæ olim dabantur Episcopo, quæ reducta fuere super crescentibus fructibus & reditibus Episcopatuum ad duos solidos, glos. *in c. de eis.* 10 *q. 1.* & aliis *supra* adductis, qui dantur hodie pro cathedratico, siue synodatico, &c. & de prandiis, quæ Episcopo parantur, quia habent locum, & dantur non pro ordinibus & ordinum collatione, sed pro Ecclesiæ consecratione, ac pro procuratione quæ debetur ab vnaquaque Ecclesia Episcopo visitanti, causa visitationis, pro qua est ei licitum accipere, vt per iura eadem, quia pro labore, quem sustinet Episcopus, & pro tempore, quod in visitando consumat, aliquid ei accipere per iura conceditur, vt dictis capitulis & iuribus, vt per Archid. *in c.* 3
placuit. 1 q. 2. † vbi dat rationem diuersitatis, quare detur Episcopo procuratio pro consecratione Ecclesiæ, & non datur pro ordinandis clericis, quia Episcopus & ordinator potest ordinare clericos suos, & debet in Ecclesia sua, *arg. 77. dist. ca. 1. & not. 75. dist. ordinationes*, & facile habere potest expensas de domo sua, in qua habet victualia, quæ non potest commode ferre secum ad alienam Ecclesiam. Vnde necesse est ei prouidere de victualibus alibi cum aliam visitat, aut cõsecrat Ecclesiam, vt ibi per eum. nec obstat text. *in ca. fi. 74. dist.* per quod dicebamus licere præmio & quæstu attrahere homines & clericos ad sacerdotium, quando aliter promoueri non possent, quia vt *ibi* di- 4
cit gloss. † non debent hæc fieri principaliter, sed bene est licitum facere secundario, quia aliquando licet secundario, quod non licet principaliter. Nec illud tenet, quod siue ordinantis, siue ordinati considerata vtriusque intentione, quæ est bona, &c. quia ad ordines & spiritualia non debemus nec possumus accedere, nisi via à iure, & canonibus parata, & concessa & instituta, & ab eo quod iura præcipiunt, & prohibent cauere debemus, *c. caue.* 28. *q. 1.* Et ad illud quod simoniacus Episcopus imprimit ordinem & ordinat, vt per Fel. *c. per tua, de simonia*, intellige & dic. vt per Fel. quoad characterem tantum, quod vt *supra* diximus nulla legis vel hominis prohibitio tunc potest impedire, † sed est sec⁹ quoad ordinis exequutio- 5
nem, quæ per simoniam suspenditur: nec potest per Episcopum aut ordinatorem simonia cum dari, quia illam non habet, quia ab illa est suspensus. per Fel. *ibidem.* & quod diximus, quod ꝓ ordine potest aliquid dari pro fabrica, intellige dummodo ordo libere cõferatur, vt ibi per Abb. quia ordine libere collato potest postea ordinatus compelli ad seruandam laudabilem consuetudinem.

Nec habent locum quæ *supra* dicebamus, quod per factum & per simoniam commissam per Patrem, fratrem,

fratrem, amicum, vel alias non potest ordinato præiudicari, & non fieri quod ordo & beneficium quod data vel promissa pecunia per eos sit simoniace collatum, cum illo non consentiente, immo nec sciente sit datum simoniace vel promissum, & sic culpa nulla ex parte illius existente; quia licet pecunia non sit data vel promissa per eum, nec eo sciente, nec consentiente: vnde non videtur taliter, vel ordinatus vel beneficiatus esse simoniace vel ordinatus vel beneficiatus, tamen in detestationem criminis simoniæ, ille ordo & illa collatio beneficii est vitiata & maculata, vitio simoniæ, per text. *in c. ex insinuatione, de simo-*
6 *nia*, † vbi adeptus beneficium pecunia paterna illud vti simoniace adeptum resignat, quia illud, vt inquit ibi Abb. non potest, licet adeptus fuerit ignoranter salua conscientia retinere, & fere *per totum*. 1. *q*. 5. & est opus dispensatione per Archid. *c. præsentium*. 1. *q* 5. vbi dicit quod cum vitiosam habeat præbendam vel ordinem non potest obtinere, nisi per dispensationem. idem *c. sicut* 1. *qu*. 6. Fel. *in d. ca. ex insinuatione. vers.* 3. *nota.*
7 vbi dicit † quod culpa alicuius, aliquando nocet tertio innocenti, & istud est ratione criminis, vt ibi per
8 eum, † quia simoniaca electio, data aliquibus electorum pecunia electo ignorante est cassanda, & sic simonia committitur ex facto tertii contra ignorantem, per text. vbi Fel. & Abb. *in c. nobis, extra de simonia*,
9 glos. *in c. qui studet*. 1. *q*. 1. *in ver. ordine*, quæ dicit, † quod si quis emit pecunia ordinem, non potest dispensari circa ipsum, *c. erga*. 1. *qu*. 1. *& extra de simonia, nobis in fin.* nisi tamen ordo esset emptus à patre suo, eo ignorante, quia tunc potest dispensari, *ca. vlt*. 1. *qu*. 5. per quod apparet quod simonia commissa per alium, me ignorante in ordine vel beneficio vitiat, quia indiget dispensatione, est glos. *in c. si alicuius, de electio. extra in ver.*
10 *illa vice*, quæ dicit, † quod qui delinquunt in forma electionis puniuntur, & etiam vnus pro alio, puta electus pro simoniace eligentibus, quia illius cassatur electio, & in persona electi puniuntur electores, vt ibi per eam, vide text. *in cap. nobis de simonia*, per quem apparet quod si sit data pecunia vt Petrus eligatur, Petro ignorante, electio vt simoniaca est repellenda:
11 † secus est si detur pecunia pro electione Imperatoris, Regis aut Potestatis ciuitatis, quia non committitur simonia, quia temporale est. Sanctus Thom. *secunda secundæ. qu.* 65. Archiep. Flor. *in* 3. *parte suæ summæ. tit*. 1. *c*. 5. §. 21. *circa med.* Item si detur vel promittatur ab aliquo pecunia pro confirmatione suæ electionis est simonia, not. Petr. de Palu. *in* 4. *senten. dist.* 25. nisi faceret secundum eum ad redimendam vexationem
12 suam: † nam sicut liceret iure ciuili redimere sanguinem suum, ita iure canonico vexationem, *c. dilectus, el primo de simonia*. Ioan. de Sylu. *q*. 7. *prima parte*, Alber. *in dictionario, in ver. simonia. col*. 4. *vers. simonia* 2. nisi tamen esset data pecunia ab æmulis in fraudem electi, puta, si probaretur esse datam ab inimicis aut à fictis amicis electi, id quod ibi dicitur probari posse per coniecturas: & esse videtur secus, si sit datum aut promissum à non æmulis, non inimicis & fictis amicis, sed à consanguineis, per quorum factum in datione & promissione videtur committi simonia, in præiudicium ordinati, vel beneficiati, per text. *in c. tuam, de ætat. & qualit.* Vbi si laici, qui petebant monachum in Abbatem fieri, & illum eligi, si sunt eidem Abbati vel monacho consanguinei electionem impedire videntur propter consanguineitatem & coniunctionem, ibi, & laici memorati non sint consanguinitate coniuncti. Item per text. *in c. sicut tuam, de simonia, extra*, vbi datio pecuniæ pro confirmatione electi, electo ignorante non facit confirmationem simoniacam, nisi dans pecuniam esset confirmato consanguineus, ibi, præsertim cum is tibi esset nulla consanguinitate coniunctus. Sed ego crederem pro nunc quod consanguineus in isto casu non faceret actum simoniacum, præcedēte ignorantia ordinati magis quam æmulus & inimicus, † sed bene quod magis faciat suspitionem, & præsumptionem de conscientia confir- 13
mati vel ordinati, † puta, quod potius præsumeretur 14
factum de conscientia & consensu confirmati promoti, vel ordinati, illud quod in suum fauorem esset factum à consanguineis & coniunctis, quam quod esset ab alio inimico factum: id quod patet per illa verba *in text. d. c. tuam*. † & laici memorati non essent 15
monacho aliqua consanguinitate coniuncti, vt ex ipsorum petitione debeat contra eum aliqua sinistra suspitio suboriri. dicit Abb. *ibi in vers nota hæc*, vbi dicit notandum quod ex consanguinitate, & proximitate aliquid præsumitur, vbi allegat *ad hoc ca. requisisti, de testam. & c. pen. de cohabit. cler.* per Io. And. adducta, † quia preces per consanguineum porrectæ, præsu- 16
muntur carnales, vt per eundem Abb. *ibidem*, & dicit glo. *in c. vnico vt eccles. benef.* & c. *in ver. carnalitatē*, quod consanguinitas inducit suspitionem, vt donatio sit vitiosa. 10. *q*. 2. *Episcopus*. 89. *dist. decenter*. nam in clandestinis & domesticis negotiis & donationibus facile quid confringitur pro negotii qualitate. *l donatio*. §. 1. *C. de donatio.* sicut alias consanguinitas elidit suspitionem, *cap. à nobis de cohabit. cler. & mulier.* & alias ibi per eum. & in materia nostra posset etiam dici † quod 17
Giezi delinquente, lepra transmittitur ad illius posteros in odium & detestationem criminis, *ca. Ecclesia.* §. *item Cham*. 1. *q*. 4. Dominic. de sancto Gemin. *in ca. cito turpem*. 1. *q* 1. super quo cogita.

Per illud vero quod esset ab æmulis, inimicis, & fictis amicis in casu isto datum, promissum, vel factum, non posse irritari electionem aut confirmationem, quia non factum fuit pro adipiscendo spiritualia, sed pro impediendo legitimum, spirituale & iustum opus, & ne electio canonice facienda suum debitum sortiretur effectum & finem, & sic ad impediendum bonum legitimum & canonicum opus, quod hominum malitia, & malignitas non impedire, nec interuertere debet, † quia malitiis hominum est obuian- 18
dum & fraudibus quantum fieri possit *l. in fundo. ff. de rei vend. c. sedes, extra de rescriptis*. Vnde nō videtur commissa simonia, quia nihil fuit datum pro ordine vel beneficio aut aliquo alio spirituali acquirēdo, in quo committitur simonia, vt ex diffinitione simoniç constat, quia si simonia est, quando aliquid datur vel promittitur temporale pro spirituale, certe illud quod datur ab æmulis in fraudem meæ electionis, & ne electio de me facta teneat, non videtur datum vel promissum pro spiritualibus assequendis, sed pro spiritualibus impediendis, declarat Hostien. *in summa*. §. *lingua vers. si vero*, vbi dicit, si vero hoc sit me penitus ignorante & ab inimico volente promotionē meam de qua speratur impedire non committitur simonia, quoad me, ne ex dolo suo reportet, quod intendit, *cap. sicut nobis*. §. *pen.* & *cap. nobis fuit*. 1. *responso. de simonia*. Et potest dici commissa simonia, vt ad duo proposita capita quæstionis, vel argumentationis sit responsum respectu patris, fratris, † & amici quoad 19
ipsos, quādo per eos aliquid ꝓ me eligēdo aut benefi-
ciando

ciando fuit datum, vel promissum propter honorem & dignitatem, quam consequuntur mediante persona mea ordinata, vel beneficiata participatiuo modo,
20 quia emẽdo pro me, pro se ipsis emere videtur, † prout dicitur de Episcopo, qui committit simoniam ordinando vel beneficiando nepotes & consanguineos propter bonum, quod in se redundare intendit conferendo vel ordinando, puta, quia ex tali collatione & ordinatione nepotis aut consanguinei magnificetur & nobilitetur, Sanctus Thom. & Alex. de Ales. *secunda secundæ. q.4. quolibet.* sed de hoc in nihilo potest
21 esse dubium, † quia mediator vel interuentor dici potest pater, frater, vel amicus hic, & quæ interuenit, & quæ mediatrix est persona, in talibus simoniam committit, & punitur per text. qui dicit aperte *in cap. vlt. 1. qu. 3.* vbi emptor, venditor, & interuentor nota infamiæ percelluntur, *c. si quis Episcopus. 1. quæst. 1.* vbi glos. *in*
22 *ver. mediator.* dicit † quod ipsi omnes sunt simoniaci, nec recipiuntur ad testimonium, *ca veniens, extra de testibus*, & alias vt *ibi*, & vide de pœna mediatoris *in c. vlt. 1. qu. 3.* immo consentientes tantum vt per Angelum *in summa in ver. simonia, 5. versic. circa munus*, vbi dicit præfata non solum inducunt simoniam in dantibus seu paciscentibus, sed in consentientibus, sed mediatoribus, &c. *cap. per inquisitionem, de electio. cap. 2. de confessis.*

Nec obstant illa, quod alterius odio quis prægrauari non debet, nec ex delicto commisso per alium, quis luere pœnas habet, nec reus est quis criminis, cuius conscientiam non habuit, &c. & similia: quia illa procedunt, quando non est aliud in contrarium ex-
23 presse statutum, prout est in casu nostro, † vbi ordinis & beneficii collatio maculatur & inficitur, si sit etiam per alium simoniace facta, licet ignorantem non afficiat, nisi quãdo ad illius peruenit notitiam, quo tempore facta renunciatione, & alias vt supra potest dispensari; nec est in effectu in isto casu simoniacus, ni-
24 si sciat, & ratum habeat, † quo casu per illius consensum videtur ratificare simoniam commissam, & ad text *in c. sicut is. 1. qu 6. in fin.* respondetur, quod vt per gloss. *ibi* & Archid. quod ibi datione & promissione non obstante excusatur electus & ordinatus, quia nihilominus erãt eum electuri etiam, licet nulla sequeretur promissio vel datio; vnde non obstat text. in contrarium *ibi per glos.* adductus, *de c. simoniace, de simonia*, per quẽm semper videtur nocere datio pecuniæ. Archid. *ibi* etiam distinguit, vel sit datum ordinatori vel alii, vt *ibi* per eum.

Nec à commissa simonia, videtur esse exemptus, qui pro ordine vel beneficio alterius simoniam commisit, licet nomine nõ suo, & pro alio egerit, &c. stante quod in casu simoniæ sit iure expressum quod mediator vel interuentor & qui consentit puniatur propter criminis detestationem Abb. *in ca. non satis, tertio not. de simonia*, vbi dicit quod mediator & cõsentiens
25 incurrit simoniam, † & ille qui dedit pecuniam pro ordinatione alterius est simoniacus, & committit simoniam, Abb. *c. de simoniace, versic. nota quod num. 1.* & tam dans quam accipiens mediatores & alii consentientes inuoluuntur vitio simoniæ, Ioan. de Ana. *in c. non satis, de simonia.* Abb. melius *in c sicut tuis, de simonia, versic. vlt. nota*, vbi dicit notari per illum text. quod comittentes simoniam in fauorem aliorum sunt deponendi. Nec quis dici potest esse auxiliator boni operis, vel procurator religionis, quando viis & mediis à iure non permissis immo prohibitis incedit,

quia ex eo, quia videtur contra iuris formam & dispositionem facere eo solo esse id videtur iniustum.

Nec obstat illud, quod quis non obligatur ex consilio, quod dat & persuasione, &c. quia respondetur, quod illud non procedit generaliter, quia vltra prædicta, dicitur quod consilium, persuasio, & inductio aliquando obligant, vt cum aliqui prætendentes religionem siue sanctitatem, petunt à sacerdote quod procurent eis pecuniam in sua parochia, ita quod sacerdos habeat certam portionem, quod est simonia,
not. *in summa conf. qu. 66.* † quia persuasio sacerdotis 26
est quid spirituale, & ei creditur. Vnde si fiat id pacto vterque vitio simoniæ tenetur Sanct. Thom. *suis quolibetis.* Ioan. de Sylu. *in tract. de benefic. parte 1. qu. 7. colu. 10. vers. item pro prædicatione dictio.* Alber. *in ver. simonia, col. 4. vers. vtrum cum aliis.* & maxime quando quis alternon erat facturus, nisi consilio & consultore accedente, *cap. sicut dignum de homicid. per doct. c. nullus ex consilio de reg. iur.* † & ex fraudulento & malo consilio 27
quis bene obligatur. *l. consilii. ff. de reg. iur.* & *cap. necesse, & consil. eo. tit. de reg. iur. in 6.* & esse videtur fraudulentum consilium semper quod non est dispositioni iuris conforme, & contra illud quod lex dicit. † Et si- 28
moniacus est, qui pecunia aut mediante aliquo alio temporali iudicem aut testem corrumpit. Abb. *in cap. tua nos, extra de simonia, arg. cap. nemo eo.* sequitur Hier. Zannet. *in tract. de foro conscientiæ col 3. num. 13.* vbi distinguit quod hoc procedit in causa spirituali, secus est in temporali.

Et Archid. siue alius minister deputatus in ordinationibus, qui examinet & præsentet ordinationi, & notarius, qui ordines collatos, & ordinationes describat, & notet, non possunt, nec videlicet quilibet potest aliquid pro suo officio accipere, vel aliquam conuentionem facere stante speciali, & expressa iuris dispositione in contrarium, per text. *in c. 1. extra de simonia*, vbi interdicitur Episcopo, Archidiacono, & notario, ne quid exigant vel exigere possint pro ordine & ordinatione. Et *1. q. 1. sicut Episcopum*, vbi idem ad literam habetur, *c. ex tua, extra de simonia*, † vbi præsen- 29
tatori ad ordinem nil dari potest, & si datur, simonia committitur. Nec immerito, quia licet istorum non sit officium ordinem conferre, quia tamen eorum officium videtur adhærere ordinationi & collationi, propter quod est annexum spiritualibus, datum propter illud videtur etiam censendum pari modo simoniacum, quia est annexum spiritualibus † & si- 30
monia committitur tam in spiritualibus, quam in annexis spiritulibus, *c. de iure extra de iure patr.*

Nec obstat, quod ex quo non est ipse, qui confert ordinẽ, quod propterea in ordine cum ipso non possit committi simonia, quia conuentio & datio cum eo erit inefficax: & iura comprehendunt casum efficacem & cum effectu, &c. quia vltra prædicta, quæ ostendunt expressam dispositionem iuris in contrarium, dicitur etiam quod in materia simoniæ non attenditur semper casus & actus efficacia & actus efficax, vt commissa intelligatur, † quandoquidem com- 31
mittitur simonia, etiam quando datur pecunia pro re, quam nihil interest habere, quia nihilominus simonia commissa esse intelligitur, per Abb. *in ca. Matthæus, de simonia.* Arch. *in c. sicut. 1. q. 6.* vbi dicit, † quod si 32
sit data pecunia pro illo, qui etiam sine pecunia, erat ordinem & beneficium habiturus, quod simonia est.

† Id quod est pariter dicendum de notario, qui pro 33
ordinis collationis rogitu vel annotatione, nihil exi-

gere potest. *d. c. sicut Episcopum*, & *c. 1. de simonia*, de quo dic, vt per gloss. ibi. Nec obstat. text. *in praallegata auth. de sanctiss. Episcopis*, quia vt *supra* diximus illa lex non seruatur. Et dic de notario, vt de eo aliqua diximus *supra in mentali, in quaestione & incipiens à baptismo.* vbi diximus de illius salario & mercede. & diximus in sacramento ordinis. §. *& quia superius*, &c. *versic. secundo loco.* Facit, sed vide statutum factum diebus proxime præteritis *in sacrosancta Oecumenica Tridentina synodo*, vbi expresse cauetur idem, & pro literis testimonialibus non licet notario accipere nisi decimam partem aurei, si ei nullum salarium sit constitutum pro officio exercendo, per quæ vides, & concludere potes quod in ordine committitur simonia, si super illo & causa illius aliquid promittatur, aut de aliquo conueniatur, tam per ordinatum quam alium ex illius parte, etiam ipso nesciente, quia ordo & character per
34 talem actum vitiosum redditur idque ex eo, † quia ordo est de iure diuino, late per Abb. *in cap. extirpanda. §. qui vero de præben.* & in illis, quæ sunt de iure diuino,
35 & quæ sunt prohibita, † quia simoniaca, per solam uoluntatem nedum per conuentionem, promissionem, aut contractum simonia committitur *c. ex parte, cum similibus de off. & pot. iud deleg.* Archid. *in c. tex. versic. sed nota. 1. q. 1.* & de his. vide quæ diximus *supra in mentali in sacramento ordinis. §. & quia superius, vers. & quemadmodum simoniacus*, vbi etiam diximus quando aliquid datur vel promittitur non ordinatori, sed ministerio vel amico ordinatoris, vt per text. *c. vlt. 1. q. 5.* & alias vt *ibi*. Angel. *in summa in verbo simonia. 5. vers. circa munus*, vbi dicit præfata inducunt simoniam, etiam in paciscentibus aliquid dare ministrantibus ministris, & seu ministrantis familiaribus, sicut diximus in Giezi, qui fuit seruus Elisei *1. q. 1. in summa.*

SVMMARIVM.

1. *Pro vsu prophetiæ olim aliquid dabatur.*
2. *Saul accessit cum munere ad Samuelem pro vaticinio prophetico.*
3. *Vxor Hieroboam accessit cum munere ad virum Dei.*
4. *Seminantibus spiritualia debentur temporalia.*
5. *Non habens sumptus ad sustentationem vitæ potest exigere pro celebratione missæ.*
6. *Sacerdos potest locare operas suas spirituales.*
7. *Sacerdos inuitatus ad exequias licite accipere potest in recompensam laboris.*
8. *Non est illicita pactio, Celebrabis hodie pro me, ego cras pro te.*
9. *Decem & septem casus, in quibus potest licite fieri pactum in spiritualibus.*
10. *Quomodo licite datur eleemosyna pro oratione.*
11. *Beneficia dantur propter officia.*
12. *Beneficium est stipendium clerici.*
13. *Pauperi sacerdoti est licitum pacisci pro eo quod moratur in celebrando.*
14. *In pactis & intentione debent esse segregati contractus.*
15. *Habet viuere de altari, qui altari seruit siue sit pauper, siue diues.*
16. *Forma quomodo licite super anniuersario conueniri possit.*
17. *Pro obsequio spirituali licitum est pacta fieri.*
18. *Opera sacerdotis potest emi, & vendi.*
19. *Dicens missam intendendo principaliter ad lucrum committit simoniam.*
20. *Sacerdos proprius habens sumptus necessarios, non potest exigere pro spiritualibus cessante consuetudine.*
21. *Sponte gratis oblatum potest accipere sacerdos.*
22. *Vide quomodo & quando sacerdos possit accipere pro spiritualibus administrandis.*

De Simonia conuentionali circa officia diuina. Cap. XXVII.

His paucis dictis circa beneficialia & ordinem, videbimus circa diuina officia, & actus spirituales, puta, an possit conueniri seu pacisci super missa, & horis diuinis celebrandis super exequiis, anniuersario, prædicatione, processione, prophetia, & huiusmodi. Et an Pizocchus, qui in ostio Ecclesiæ promittit se dicturum orationes, si sibi detur nummus simoniam committat ipse, & dantes ex tali conuentione.

Et videtur quod non committatur, quia videtur quod sit licitum dare & accipere aliquod temporale pro spiritualibus actibus, & officiis explendis, † quia 1
pro vsu prophetiæ, qui est actus & munus spirituale, olim aliquid dabatur, & accipiebatur, & tale munus, ac talem actum vendere non est peccatum, *ca. placuit, 1. quæst. 1*, † quia Saul ad Samuelem pro vaticinio pro- 2
phetico expetendo, non nisi cum munere ire præsumpsit, † vxor etiam Hieroboam ad hominem Dei, 3
non nisi cum munere accessit, *dict. cap. placuit, & 1. reg. 9. & 3. reg. 13.* & oratio, prædicatio, laus diuina sunt actus maxime spirituales, sed ad impetrandum orationum suffragia pecunia datur licite sanctis Viris, secundum illud, *Luc. 16.* Facite vobis amicos de mammona iniquitatis. † Prædicatoribus etiam spiritualia 4
seminantibus, temporalia debentur, secundum Apostolum. *1. ad Corinthios 9.* celebrantibus etiam diuinas laudes in Ecclesiastico officio & processiones facientibus aliquid datur. Et quandoque ad hoc statuuntur annui redditus. Sanctus Thom. *quæst. cap. de simonia, versic. ad 3.* Et sapiens dicit. Absconde eleemosynam in sinu pauperis, & orabit pro te. † Et sacerdos, qui 5
non habet sumptus ad sustentationem vitæ suæ potest pro celebratione missæ & aliorum sacrorum ministratione exigere pecunias, *cap. iudices. 1. q. 1.* † nam 6
& operas suas spirituales locare potest sacerdos siue ad diem, siue sub conditione, *cap. fin. ne prælat. vices suas*, & potest licite & sine simonia conuenire clericus de vigilando defunctum hac nocte pro pecunia, & in ista vigilatione & conuentione insit & intelligatur quod dicat psalterium, *argumento de electio. c. significasti, in fin. & cap. significatum, de præben. & ff. de her. instit. si quis Sempronium.* dicit Hostien. *in summa tit. de simonia versic. † quid si clericus*, & sacerdos inuitatus ad exe- 7
quias mortuorum licite etiam accipere potest in recompensationem laboris & damnorum, & licite locat operas suas spirituales. per Abb. *in c. suam nobis, de simonia, versic. si vero est sacerdos.* Alber. *in verb. simonia, col. 3. versic an sacerdos possit missam celebrare, vel exequias*, &c. Angel. *in summa in verbo simonia. 2. vers. secundus est*, vbi dicit quod pro missis celebrandis, & aliis spiritualibus sacerdos pro seruitio & recompensatione laborum & damnorum, quæ substinet, potest licite aliquid accipere. Ioan. de Anan. *in cap. significatum de praben.* † nec est illicita, aut simoniaca pactio, quæ fit 8
inter sacerdotes, Celebrabis hodie pro me tu, ego cras pro te. per Alber. *d. loco*, & per Hier. Zannet. *in tractat. de foro conscien. 3. col. versic. & an sit simonia, si sacerdos. num. 15.* & per eundem Angel, *in ver. simonia 2.* ponitur

9 nitur inter 17. casus per eum enumeratos, † in qui-
bus pactum promissionis, & omissionis, conditio-
nis, modi, & seruitii pro spirituali & spiritualibus an-
nexis fit & fieri potest sine vitio simoniæ, vbi dicit
quintus decimus casus est, quando datur ratione prouo-
cationis ad orandum, sicuti quando datur eleemosy-
na religiosis pauperibus, vt prouocetur orare, & mis-
sas dicere pro eis Et per eundem *in verb. simonia. 3. vers.*
vtrũ liceat, vbi d. cit aduerte tamen, † quod dantes elee-
10 mosynam pauperibus aut religiosis, vt impetrent ora-
tionis suffragium, non quasi intendendo emere ora-
tiones, sed quasi prouocando eos ad orandum pro se
gratis, & ex charitate non peccant. & dicit Abb. & cõ-
cludit *in fi. in c. significatum*, quod clericum non benefi-
ciatus potest licite pacisci, vt pro celebratione missæ,
& pro obsequiis spiritualibus debeat recipere certam
mercedem, vt habeat vnde viuat, & alleg. *tex c. si. 1. q. 2,*
vbi dicitur quod stipendium est sanctis laboribus de-
bitum. nec approbat dictum & opinionem Innoc. &
Hostien. *ibi*, quorum opinio est, vt pauperi non sit lici-
tum pacisci, vt aliquid temporale recipiat pro obse-
quio spirituali: nam inquit video quod Vicario con-
stituatur certa portio, quæ profecto non con-
stituitur pro seruitio & obsequio temporali, vt *ca. cum*
ex eo, de electio. lib. 6. & c. peruenit, de app. item videmus in
mansionariis, qui habent secum meram temporalem
11 pro seruitio spirituali duntaxat.† Item videmus quod
beneficia dantur propter officia, dicit text. *in c. fi. de re-*
12 *script. lib. 6.* & alibi dicit, † quod beneficium est sti-
pendium clerici *in capitulo Episcopus, de præbendis extra.*
Sed ista sunt intelligenda prout intelligunt Do-
ctores, & iuxta distinctionem, quam tradunt, maxime
Innocen. *in cap quoniam, ne præla. vices suas.* vbi distin-
guendo inter sacerdotem, qui habet sumptus, & qui
non habet sumptus, dicit quod nunquam pauperi sa-
cerdoti, nec ad diem, nec ad annum licet aliquid reci-
pere pro officiis diuinis dicendis: sed inquit, credi-
13 mus, † quod & pauperi & diuiti sacerdoti licet pacisci
cum aliquo, quod moretur in aliqua Ecclesia, vt cele-
bret ibi diuina, & certũ quid pro hoc accipere; ita ta-
14 men quod pro diuinis nihil vnquam accipiat, † immo
& in pactis & intentione debent esse segregati con-
tractus, vt mercedẽ, quã accipit non pro diuinis acci-
piat, sed pro mansione, quam facit apud aliquã Eccle-
siam, vel pro aliis beneficiis, quæ ibi facit, vel pro re-
compensatione damnorum, quæ sustinet occasione
moræ, quã ibi contrahit, & hoc siue sit pauper sacer-
15 dos siue diues, † quod qui altari seruit de altari viuat,
16 *c. cum secundum Apostolum, extra de præbend.* † & dicit in-
super non licere conuenire hoc modo, Dabis nobis
tantum, & nos omni anno faciemus anniuersarium,
sed bene licet & meritorium est constituere aliquos
reditus in aliqua Ecclesia, vt ibi faciant anniuersarium
alicuius & hæc constitutio deberet fieri per eos, qui
facere habent anniuersarium, *c. significatum, de præben.*
non autem licet donatori redituum constituere, vel
sub conditione reditus dare, quia non licet tali dona-
tori conditiones apponere spirituales, vt ibi per eun-
dem Innocen. & ibi tenet Hostien. quod potest im-
poni tale onus reditibus, sed dicit tutius fore relinquere
sic, Relinquo 10. libras tali Ecclesiæ super tali mea
possessione annuatim diuidẽdas inter eos solũmodo,
qui meo intererint anniuersario: & rogo vt fiat omni
anno.
Sed cum per ista Innocentius videatur tenere quod
non liceat pacisci super aliquo obsequio spirituali, sed
pro corporali, & temporali, hoc non videtur appro-
bari per Abb. *in c. significatum, de præben.* vbi dicit & te-
net, † quod etiam pro obsequio spirituali licet pacta 17
fieri, per multa, quæ *ibi* adducit, & tenet opinionem
gl. *ibi* videlicet quod hoc sit licitum dummodo non
intendat vendere spirituale, seu recipere pecuniam
pro spirituali, sed potius pro seruitio & recompensa-
tione damnorum, quæ sustinet trahendo moram ibi,
quia inquit, Vicario Episcopi constituitur certa por-
tio, quæ profecto non constituitur pro seruitiis tem-
poralibus, & alias vt *supra* diximus. & dicit Io. de Anan,
in c. non satis, de simonia, versi. vtrum autem, † quod opera 18
sacerdotis possunt emi, & vendi.
Facit, quod idem dicit *in c. consuluisti, extra de celebra-*
tione missarum. vbi dicitur, † quod sacerdos dicens mis- 19
sam principaliter intendens ad lucrum temporale,
committit simoniam mentalem; vnde tenetur agere
pœnitentiam, licet non teneatur ad restitutionem, ex
quo non interuenit pactum expressum. & idem in ca-
nonicis, qui vadunt ad officium principaliter propter
distributiones quotidianas, vt ibi per eum. Sed idem
Alb. *in c. suam, de simonia*, videtur distinguere quod aut
sacerdos est proprius, aut alienus: proprium intelli-
gendo, qui sit obligatus & teneatur administrare par-
rochianis spiritualia, † qui si proprius, & habeat vnde 20
viuat, & sumptus necessarios ex beneficio, aut alias
assignatos, non potest aliquid exigere pro spiritualiũ
administratione, cessante consuetudine. *d. c. sua, & cap.*
cum in Ecclesia, eodem titulo, † sed gratis & sponte obla- 21
tum non est prohibitum ei accipere. Aut desunt ei vi-
ctus necessarii, & tunc non potest aliquid exigere, si
potest vel scribendo, vel docendo, vel aliquid exer-
cendo de illis, quæ ei exercere permittuntur, & sibi
imputet, qui sic tenue beneficium acceptauit. Si vero
non potest victum sibi aliquo modo honeste quære-
re tunc vel Episcopus sibi prouidebit, vel poterit po-
pulus compelli ad dandum sibi necessaria ad victum,
per glo. *dist. 1. de consti. in c. omnis Christianus*, quæ dicit
sacerdotem indigentem posse subtrahere spiritualia
populo, nisi faciat oblationem vnde possit viuere.
Ang *in summa in ver. simonia. 2. versi. sed si sacerdos*, qui ita
refert & tenet.† Si vero sacerdos sit alienus, qui forte
sit imitatus ad exequias faciendas, aut alia spiritualia 22
impendenda, & tunc potest operas spirituales loca-
re, non vt directe pro spiritualibus recipiat tempora-
le, sed in compensatione damnorum, quæ sustinet in
exhibendo præsentiam suam, & propter moram,
quam contrahit in spiritualibus impendendis; iuxta
quam distinctionem & restrictionem, dicit debere
intelligi glo. *in cap. præcipimus 21. quæ. 2.* quæ simpliciter
dicit sacerdotem posse suas operas spirituales locare,
vt ibi per eum, Sequitur Ioan. de Sylu. *in tractat. de bene-*
ficio prima parte. q. 7. col. 10. numer. 56. versic. item pro cele-
bratione, vbi dicit quod pro celebratione missæ tan-
quam pro re spirituali non est licitum dare pecuniã.
& hoc maxime si sacerdos teneatur celebrare mis-
sam, puta, quia habet beneficium, & officiare tenetur:
tunc exigere pecuniam esset simonia, *cap. vendentis. 1. q.*
3. Si vero non tenetur, & non habet sumptus ad sub-
stentationem vitæ poterit exigere pecuniam, *cap. iu-*
dices. 1. quæst. si autem sumptus habet, & ad hoc non
tenetur, non debet exigere pecuniam, quia debet
facere gratis, aut cessare, alias videtur facere ex aua-
ritia, non esset tamen simonia, ex eo quia non debet
facere suis sumptibus. *cap. charitatem, 12. quæst. 2.* Ang.
in summa in ver. simonia. 2. versi. Secundus est, vbi *in fin.*
dicit

dicit quod tria concurrere debent, vt liceat. primum est, vt non capiat sacerdos nisi pro sumptu & labore. Secundum quod non sit ex officio obligatus. Tertium quod non habeat aliunde sumptus necessarios. & per Sanctum Thom. *d. qu. cap. de simonia. §. ad tertium, versic. ad secundum* quod illi, qui dant eleemosynas pauperibus & Pizocchis, vt orationum ab ipsis suffragia impetrent, non eo tenore dant quasi intendentes orationes emere, sed per gratuitam beneficentiam pauperum animos prouocant ad hoc quod pro eis gratis, & ex charitate orent, simoniam non committunt.

SVMMARIVM.

1. *Prædicantibus debentur temporalia ad sustentationem.*
2. *Labor itineris ad locum prædicationis vel celebrationis potest sub pacto & sub precio poni.*
3. *Labor interueniens in ipsa prædicatione est pars prædicationis.*
4. *Aliqua dantur celebrantibus vel pro viuis, vel pro mortuis.*
5. *Si pro processionibus faciendis aliquid detur cum pacto, est simonia.*
6. *Quomodo possit licite conueniri pro processionibus faciendis.*
7. *Quomodo possit licite dari ministrantibus spiritualia.*
8. *Laudabiles consuetudines sunt seruandæ.*
9. *Pro prædicatione videtur licitum dare victum, non pecuniam.*
10. *Persuasio sacerdotis est quid spirituale.*
11. *Sacerdoti creditur eo quia sacerdos est.*
12. *Prædicatio est spiritualis.*
13. *Ecclesia habet consuetudo, vt sacerdotes locent operas suas.*
14. *Illa in quibus principale quæsitum est temporale possunt sub pacto poni.*
Illa vero in quibus principale quæsitum est spirituale, non possunt.

De eadem materia. Cap. XXVIII.

1 PRædicantibus etiam temporalia debentur ad sustentationem prædicantium, non autem ad emendum prædicationis verbum. Vnde super illud *primo ad Thimoth. 5.* Qui bene præsunt presbyteri, &c. dicit glo. necessitatis est accipere, vnde viuitur: Charitatis est præbere, non tamen venale est euangelium, vt pro his prædicetur: si enim sic vendunt magnam rem vili vendunt precio. Et dicit Gaietan. *in suis commentariis ad Sanctum Thom. §. ad tertium*
2 *versi. ad quartũ*, † quod pro labore, quem quis sustinet ad itinerandum ad locum prædicationis, vel celebrationis potest sub precio, & sub pacto poni, sicut etiam
3 expensæ, quæ fiunt in itinere: † labor autẽ qui in ipsa celebratione, & prædicatione interuenit, pars est celebrationis & prædicationis per se: & ideo non potest prædicator pacisci de opera, & labore suo in prædicãdo, quia prædicatio est de illis, in quibus principale quæsitũ est spirituale, & principale extimatũ est spirituale, in quibus si fit pactio, vel conuentio committitur simonia, vt ibi per eum, & vide infra in reali suo loco.

4 †Similiter etiam aliqua temporalia dantur Deum laudantibus in celebratione ecclesiastici officii pro uiuis, seu pro mortuis: non quasi precium, sed quasi
5 sustentationis stipendiũ † & eo etiã modo pro processionibus faciendis in aliquo funere aliquæ eleemosynæ recipiuntur. Si autẽ fiant pacto interueniente, aut etiam cum intentione emptionis, aut venditionis simonia esset. Vnde illicita esset ordinatio, si in aliqua ecclesia statueretur quod non fieret processio in funere alicuius, nisi solueret certam pecuniæ quantitatem, quia per tale statutum præcluderetur via ad officiũ pietatis aliquibus impendendi: † magis autem 6
licita esset ordinatio, si statueretur q omnibus certam eleemosynam dantibus, talis honor exhiberetur, quia per hoc non præcluderetur via aliis exhibendis. & prima ordinatio habet speciem exactionis, secunda autẽ habet speciem gratuitæ recompensationis, vt late per eum Angel. *in summa in verbo simonia 3. versi. vtrum liceat dare pro oratione prædicatione &c.* & per S. Thom. *d. q. c. §. ad tertium versi. video dicendum*, quod sicut sacramenta dicuntur spiritualia, quia spiritualem conferunt gratiam, ita etiam quædam alia dicuntur spiritualia, quia ex spirituali gratia procedunt, & ad eam disponunt, quæ tamen propter hominum ministerium exhibentur, quos oportet ex populo sustentari, qui spiritualia administrant. 1. *ad Corinth.* Quis militat suis stipendiis vnquam? quis pascit gregem, & de lacte gregis non manducat? & ideo vendere quod spirituale est in huiusmodi actibus, aut emere simoniacum est: † sed ac- 7
cipere vel dare aliquid pro sustentatione ministrantium spiritualia. secundum ordinationem Ecclesiæ, & consuetudinem approbatam, licitum est: ita tamen quod desit intentio emptionis, & venditionis, & quod ab inuitis non exigatur per spiritualium subtractionem, quæ sunt exhibenda: hæc n. haberent quandam venditionis speciem; gratis vero prius spiritualibus exhibitis licite possunt statutæ, & consuetæ oblationes, & quicunque alii prouentus exigi à volentibus & valentibus soluere auctoritate superioris interueniente à populo. post eundem S. Thom. dicit Hier. super multa munera quædam sponte exhibebantur bonis Prophetis ad sustentationem ipsorum, non quasi ad emendum Prophetiæ vsum, quem tamen spendo prophetæ retorquebant ad quæstum.

Idem Ioan. de Sylu. *d. loco versi. Item pauperibus*, vbi dicit quod si detur pecunia ex pacto pro psalterio dicendo est simonia secundum Petrum de Palud. per eum *ibi* allegatum, non autem si daretur pro vigilando super defuncto scilicet ratione laboris vigiliæ, etiam quod ad vigilias sequeretur dicere psalterium, aut alias orationes. Et Hostien. *in summa de simonia, versi. quid si clericus*, vbi dicit quod si clericus facit pactum pro sex denariis vigilabo cum defuncto hac nocte non est simonia, quamuis tacite insit quod debeat legere psalterium, & orationes, per iura, quæ ibi adducit Angel. *in summa in ver. simonia 3. versi. quid si clericus*, subiungens ibi, quod licet pro sacramentis conferendis, & pro sepulturis & exequiis faciendis, nihil exigi possit, valet tamen pactum factum cum Rectore Ecclesiæ circa sepulturam non recipiendam, & de his, quibus à sede Apostolica conceditur libera sepultura: vt si Rector Ecclesiæ paciscatur cum fratribus minoribus, vt accipiant aliquos ad sepulturam, & si elegissent sepeliri apud fratres minores non possunt recipi, quia per pactum est derogatum. Innoc. *vlt. c. pactum, de pactis, lib. 6.* Angel. *in summa in ver. sepultura, versi. quis habet ius ferendi.* vide *infra suo loco in simonia reali*, & quæ etiam diximus *supra in mentali simonia, suo loco vers. alio modo potest accipi sepultura*, &c. vbi multa secundum Albericum diximus & alios: † tamen laudabiles 8
consue-

consuetudines, per quas est introductum aliquid temporale dari, sunt obseruandæ. 1. *quæ. 3. quæsitum*. 18. *distinct. de eulogiis*, non tamen si sint consuetudines, velut sunt in Calabria vbi presbyter celebrans suam primam missam tenetur dare, aliis sexdecim pastus, & corpora defunctorum recusant sepelire, nisi per hæredem exbursata pecunia petita, aut conuento cum illo, quæ non consuetudines laudabiles, sed prauæ corruptelæ dici debent. Et per eundem Ioan. de
9 Sylu. *ibidem versicu.* † *Item pro prædicatione*, vbi dici licere prædicanti, victum tantum recipere, non pecuniam. Vnde illi, qui prædicant hac intentione principaliter, vt recipiant pecuniam, laudem seu fauorem popularem, simoniam committunt mentalem. 1. *q*. 3. *non solum*. Sed si pauper hoc pacisc atur, simonia est, quæ etiam per Ecclesiam potest vindicari: referendo etiam Sanctum Thomam dicentem *in quodlibetis* quod sacerdos, qui inductus à certis, qui sanctitatem, & religionem prætendunt, vt procuret in sua parrochia pecunias eis cum pacto partem dandi sacerdoti, quod sacerdos simoniam committit, talia procurans,
10 † cum persuasio sacerdotis sit quid spirituale, † quia
11 sacerdoti creditur eo quod sacerdos est & sacrilegium est respectu illorum religiosorum: quia defraudatio est eleemosynarum respectu illorum, qui dant: & vterque scilicet sacerdos & religiosi tenentur de simonia, tamquam super re spirituali. & sic inquit,
12 probatur † quod prædicatio est spiritualis, vt ibi per eundem Ioan. de Sylu. *num. 60. dict. col.* 10. Angel. *in summa, versi. quid de dantibus*, qui refert aliquid. ita pari modo intelligit & distinguit Alber. *in ver. simonia, primo mihi col.* 4. *versi. additio sacramenta*, vbi ponit quæstionem, an sacerdos possit missam celebrare, vel exequias, aut officia facere pro pecunia &c. ibi distinguit, & allegat.

Et in hac materia dic, vt per Gaiet. *in commentariis ad Sanctum Thomam. q. ca.* §. *ad tertium, versi. ad quartum*, vbi dicit, quod in ecclesiasticis ministeriis absolu-
13 te loquendo licitum est locare operas suas ex pacto, † tum quia hoc habet ecclesiæ consuetudo, vt patet in sacerdotibus, qui conducuntur, vt sint cappellani annuales, vel mensium, pactum nanque interuenit quod tantum debeatur eis singulis mensibus, tum quia eadem ratio est de pacto expresso, & pacto implicito, sed pactum implicitum inuenitur in iure approbatum, *cap. significatum, extra de præben.* ergo licitum est etiam pacisci explicite de pretio operarum, tum quia locationem operarum huiusmodi iura, doctoresque approbant: constat autem quod locatio pacto, & conuentione firmari potest, tum quia Apostolus de hac materia loquens *prima ad Corinth. nono* dicit. Quis vnquam suis stipendiis militat? si enim non tenetur quis militare in Eclesiastica militia suis stipendiis, potest de sui operis stipendiis pacisci, sicut miles armatæ militiæ, iuxta rationem Apostoli. & confirmatur, quia D. Lucas *cap.* 10. de discipulorum opere loquens, subdit. Dignus est operarius mercede sua. quid clarius? ergo licite potest fieri conuentio de mercede operis, laborisque humani in ecclesiasticis officiis. firmaturque hæc opinio hac ratione videlicet, quod res temporalis potest sub pacto poni, & licet ita sit secundum veritatem ex parte rei, quia tamen secundum exteriora speciem habet mali, quoniam sic via simoniæ fraudibus aperitur. Ideo ab Ecclesia in huiusmodi, pacta inhibita sunt. sed hæc opinio non videtur rationabilis, quoniam Ecclesia ideo prohibet pacta, quia illicita sunt pacta, & non è contra, vt patet ex hoc quod doctores sunt varii, qui tamen conueniunt in ecclesiastico iure, videtur ergo aliter dicendum interponendo vnam propositionem pro regula, scilicet quod spirituale non potest esse ratio pretii, seu æstimationis: manifestatur siquidem istius regulæ veritas inductiue, quoniam & calix consecratus non potest plus vendi ratione consecrationis, & villa habens ius patronatus non potest plus vendi ratione iuris patronatus, & quia mere spiritualia omnino sunt inuendibilia, vt patet.

Post hanc regulam distinguendum est, quod quædam sunt mixta ex spirituali, & temporali, † in quibus 14
principale quæsitum est id, quod est temporale. Quædam vero in quibus principale quæsitum est id, quod spirituale. & iuxta hanc distinctionem dicitur, quod illa, in quibus principale quæsitum est temporale, possunt sub pacto poni. Illa autem in quibus principale quæsitum est spirituale, non possunt sub pacto poni: & vtriusque conclusionis ratio est, quia accessorium sequitur naturam sui principalis, ita quod non æstimatur vtrobique illud accessorium, sed concurrit concomitanter ad principale. Ex his autem duabus conclusionibus reddenda est ratio omnium obiectorum, & accedentium hincinde. Ex his enim patet primo quare Cantores pro capellis Papæ, dominorum, & Ecclesiarum, sicut & organistæ licite ex pacto locant operas suas; quoniam principale quæsitum est in eis opera humana, non spirituale quid, quamuis opera humana ad spiritualia conducatur; quæritur enim in eis vox, artis opus, & huiusmodi, quæ sensibilia ac temporalia sunt. patet secundo quare aduocati atque doctores cuiuscumque facultatis licite vendunt operas suas, quoniam principale quæsitum est in eis humanum auxilium, vel ad iustitiam, vel ad scientiam. Iustum siquidem patrocinium opem fert temporalem æstimabilem pecunia. patet tertio quare pro celebratione, pro oratione, pro sacramentorum administratione, pro officio diuino, seu mortuorum, pro prædicatione, pro oleo sancto, pro chrismate, pro benedictione nubentium, non est licitum pacisci, quia scilicet principale quæsitum est in eis spirituale, & quicquid temporale in eis interuenit, non æstimatur, nisi ratione spiritualis. Veruntamen quia in his quæ sunt per accidens contingit etiam sapientem falli, est aduertendum quod aliud est loqui de celebratione missæ absolute, & aliud de obligatione ad celebrandum missam in tali loco toties in hebdomada tali hora, & huiusmodi. Istæ namque consuetudines per accidens iunguntur, & sunt temporales, & propterea possunt sub pacto poni: ita quod licet sacerdos non possit locare actionē suam, quam celebrando, prædicando, ministrando sacramenta, &c. quoniam vt dicitur ratione spiritualis quod principaliter quæritur æstimatur, & appretiatur: potest tamen locare, seu vendere obligationem suam ad personam suam continendam, vel præsentandam in tali loco, toties in hebdomada tali tempore, &c. Quia igitur in istis menstruis, vel annuis obligationibus ad celebrandum & huiusmodi, interueniunt hæc temporalia accidentia, ideo dicuntur licite locare operas suas, quod non admittitur de non obligatis ad hæc accidentia, & alias vt *ibi* per eundem Gaietanum, vbi materiam ponit & ad longum disputat.

SVM-

SVMMARIVM.

1. *Simonia non vitiat monachatum.*
2. *Videtur honesta conditio relinquendo monasterio si filiam meam in monialem receperit.*
3. *Conditio turpis & contra bonos mores reiicitur.*
4. *Pater pro monachanda filia, potest alienare bona sub fideicommisso iacentia.*
5. *Quomodo possit dari licite per ingredientem religionem.*
6. *Paupertas aliquando excusat à delicto.*
7. *In domo domini cibus esse debet.*
8. *Debemus dare monasterio, in quod ingredimur, ne illi onerosi simus.*
9. *Statutum excludens fœminas ab hæreditate non excludit monialem.*
10. *Soror non potest recipi in monasterio cum precio, etiam sub prætextu paupertatis.*
11. *Pro ingressu monasterii non licet aliquid exigere.*
12. *Monasterio existente tenui volenti intrare potest dici, porta tecum, si vis viuere mecum.*
13. *Licet per ingredientem monasterium pacisci super expensis faciendis.*
14. *Quomodo possit licite dari & accipi per ingredientem religionem.*
15. *Dua practica conficiendi instrumentum, quando puella recipitur in monasterio.*
16. *Non licet recipere aliquem sub forma illa, recipimus, si detuleris.*
17. *Paupertas monasterii in huiusmodi non excusat.*
18. *Quomodo intelligitur text. in cap. quoniam.*
19. *Nemo excusatur à vitio simoniæ, sub prætextu paupertatis, commissæ.*
20. *Potius omnia mala pati quam malo consentire.*
21. *Tot debent recipi in monasterio quot possint viuere de reditibus.*
22. *Non est simonia si consuetum gratis detur.*
23. *Stante statuto quod receptus aliquid soluat, si post receptionem soluit, committit simoniam.*
24. *Taxatio videtur esse quædam venditio.*
25. *Laudabilis consuetudo debet seruari.*
26. *Deus potest exigere à clerico facto canonico.*
27. *Licite exigitur aliquid, quod tendat ad diuinum cultum.*
28. *Statutum imponens onus præbendæ in fauorem diuini cultus valet.*
29. *Receptus pecunia habet renunciare, postea potest de nouo recipi.*
30. *Confraternitates non sunt religiones, sed congregationes causa benefaciendi.*
31. *In confraternitatibus non habet locum simonia, ideo potest dari & promitti in eis.*
32. *Si pater instituat monasterium, si filiam receperit, valet institutio, sed conditio si receperit vti turpis reiicitur.*
33. *Contrarietas Bartoli.*
34. *Cautela quomodo monasterio sit relinquendum.*
35. *Alia cautela.*
36. *Qui renunciat prabendæ, vt alias habeat, libere facere debet.*
37. *Ingressus monasterii est quid spirituale.*
38. *Monachatus est quadam obligatio Deo quæsita.*
39. *Vitiatur receptio, pro qua datur, aut promittitur.*
40. *Est turpe & inhonestum spe lucri inuitari ad religionem.*
41. *Datum monasterio per puellam ingredientem, videtur datum pro alimentis.*
42. *Decimæ de iure diuino solui debent.*
43. *Facere furtum tempore necessitatis, non est malum.*
Ratio quare non committatur furtum tempore necessitatis.
44. *Ex diuersis non fit illatio.*

De Simonia in illis, quæ sunt spiritualia per statutum. Cap. 29.

EST facienda quæstio super spiritualibus per statutum Ecclesiæ, puta, an quis pro ingressu religionis, & monasterii, de aliquid dando vel recipiendo possit pacisci, aut conueniri. & videtur quod non sit prohibitum, † quia simonia 1
commissa in monachatu monachatum non vitiat, per text. *& glo. ibi in cap. quoniam, de simonia*, vbi Abb. ponderat per illa verba, ne damnabiliter in sæculo diuagentur. vbi dicit hoc eleganter probare, quia vt inquit, non est simonia, quæ impediat redire ad sæculum, sed est quia sunt moniales, & habitus monachalis. idem dicit Abb. *in cap. veniens, eo versi in glo. fin.* ponderando glo. *ibi*, nota bene hoc principium glo. ex quo apparet quod simonia commissa in monachatu non vitiat monachatum, &c.

† Secundo loco facit, quia conditio adiecta lega- 2
to, vel relicto, hoc modo. Relinquo monasterio centum, si in monialem filiam meam receperit videtur honesta, quia est conditio honesta aliquam in monialem recipere per Bart. *in l. Titio centum. ff. de condi. & demonst.* merito valet dispositio & legatum; † quia non 3
honesta, sed turpis, & contra bonos mores conditio reiicitur, & actũ vitiat *l. reprehenda. ff. de. cond. & demonst.*
† immò pater pro dando monasterio pro recipienda 4
filia in monialem potest alienare bona, etiam iacentia sub fidei commisso, per Bar. *in auth. res quæ. C. communia de legatis.* & sic aliquid contra reg. iuris facere. Et quis potest sine scrupulo simoniæ offerre sua Ecclesiæ, vt in canonicum illius admittatur, vt admissus illa pariter sibi pro præbenda retineat. *cap. tua nos, de simonia*, facit, quia illud quod relinquitur, legatur, vel datur mulieri ingredienti monasterium, vel monasterio illam recipienti, datum videtur & relictum pro alimentis, & in causam suæ sustentationis, quod non esse videtur prohibitum, per illud quod glo. dicit *in cap. non satis, de simonia*, & *ibi*, Abb. & alii. & religio est status spiritualis perfectionis, sed in aliquibus monasteriis aliquid ab his, qui recipiuntur, exigitur, ergo dicit S. Thom. est licitum aliquid pro his spiritualibus exigere, vt per eundem S. Thom. *quæst. cap. de simonia. §. ad tertium, vers. primum religio.* videtur tenere Angel: *in summa in verb. simonia. 2. versi.* septimus casus,, vbi dicit † aliquid posse dari ab ingrediente 5
religionem, per modum insinuationis veluti si dicatur ei quod aliquid secum portet, vnde possit viuere: quod enumerat Angel. *in text.. 7. casus*, in quibus pactum promissionis, omissionis, modi, seruitii, precum, & huiusmodi temporalium pro spirituali non inducit simoniam. Idem Ang. *in ver simonia.* 4. vbi approbat & sequitur opinionem Rodonis tenentis quod si monasterium sit tenue pro expensis faciendis, & pro victu in huiusmodi non sit simoniacum pacisci, immo quod liceat exprimere nomen, & quantitatem muneris, vt *ibi* per eum: id quod videtur dicendum quod fieri possint, † attenta maxima 6
paupertate, quæ aliquando excusat à delicto, per text. *in cap. discipulus de consecr. distinct. 5. & cap. 3. de fur.* vbi prætextu paupertatis quis excusatur à furto, facit tex. *in cap. fin. de success. ab intesta.* vbi est licitum ad participationem orationum sua offerre monasterio pro ingressu in monasterium, & text *in cap. eos. 1. qu. st. 1.* quos ad hoc intelligit, Innocen *in cap. tua, de simonia*, nec immerito est dicendum, † quia in domo domini cibus 7
esse

esse debet, immo per dominum asportari præcipitur, vt *ibidem*, seruientes in diuinis habeant sustentationem, dicitur enim *Malachiæ tertio*. Inferre omnem decimam in horreum meum, sit cibus in domo mea, re-
8 fert S.Thom. *q.99.§.ad secundum*, † nec est sine ratione quod quid detur, seu dari promittatur monasterio, in quod volumus ingredi, quia non debemus domui esse onerosi, per text. *in c.de lapsis.16.qu.6.* Facit etiam vnum in contrarium, quod filia ingressa in monasterium potest petere à patre dotem, etiam post ingressum, Bal. *in l.fin.in 2.col. C.de dot.promisso.* Anch. *consi.108.incip.in paucis verbis.* Socin. *consi.81. col.4. versi.sed restat,& consi.280.col.fin.consi.241 col.1.* vbi dicit, †
9 quod statutum excludens fœminas ab hæreditate extantibus masculis, non excludit monialem professam, per notata *in c.Ecclesia, de consti.* vnde non videtur interdictum vel prohibitum dare monasterio, vel promittere dotem, vel legitimam puellæ ingredienti, quæ sibi de iure competit, & de qua priuari non potest.

Verum istis non obstantibus, contrarium videtur de iure verius, per text. *in c.non satis, de simonia*, vbi dicit, prohibemus igitur ne ab his, qui ad religionem transire volunt, aliqua pecunia requiratur, per text *in cap. veniens*, vbi interdicitur conuenire de recipiendo pecuniam ab ingrediente monasterium, & pecuniam recipientes & dantes puniuntur, vt *ibi*. Item per text. *in c.tua nos, eo.* vbi quis prohibetur offerre sua Ecclesiæ, in qua vult in canonicum admitti, cum pacto illa retinendi postea pro præbenda, quia talis est pactio simo-
10 niaca, est tex. *in c.quoniam simoniaca*, vbi dicitur, † quod moniales non possunt recipi, nec recipere in sororem aliquam in monasterio cum precio, etiam sub prætextu paupertatis, si secus faxint puniuntur, vt *ibi*. Sed quia ingressus ad religionem, & in monasterium, videtur & est quid spirituale, super quo & pro quo non videtur posse fieri pactum vel quid dari, aut promitti temporale, attenta spiritualitate, est intelligendum, vt per Sanctum Thom. *d.q.c.§.ad tertium, versi.ad quar-*
11 *tum*, vbi dicit, † quod pro ingressu religionis vel monasterii, non licet aliquid exigere, vel accipere, quasi precium, licet tamen, si monasterium sit tenue, quod non sufficiat ad tot personas nutriendas gratis quidem monasterii ingressum exhibere, sed accipere aliquid pro victu personæ, quæ in monasterio fuerit recipienda, si ad hoc non sufficiant monasterii opes. Similiter etiam licitum est, si propter deuotionem, quam habet aliquis ad monasterium largas eleemosynas faciendo facilius in monasterio recipiatur, sicut etiam licitum est aliquem è conuerso prouocare ad deuotionem monasterii per temporalia beneficia, vt ex hoc inclinetur ad monasterii ingressum, vt habetur. *1.quæst.1.cap.quam pio.* vt *ibi* per eum, sequitur Angel. *in summa in ver.simonia.4.* vbi pariter dicit secundum opinionem Hostien. Gofred. Rayn. & Ber. *in cap.*
12 *quoniam simoniaca, de simonia*, † quod si monasterium esset tenue, quod possent dicere volenti intrare, porta tecum, si vis viuere mecum: quia licet libenter te recipere vellemus, tamen bona nostra non sufficiunt subiungens idem Ang. Sed tu tene opinionem Sanct.
13 Thomæ in conscientia, qui dicit † quod non licet recipere, vel exigere aliquid pro ingressu in monasterium quasi precium, sed pro victu personæ recipiendæ, si non sufficiunt opes ad hoc monasterii. Et vlterius Rodo. etiam tenuit, quod quando monasterium est tenue & indigens, quod non est simoniacum pacisci in talibus, dummodo non fiat pro spiritualibus conferendis, sed pro expensis faciendis, vel recompensandis. Vnde tenet quod licet exprimere nomina & quantitatem muneris, & placet mihi inquit Angel. *ibi* quo ad conscientiam.

Ad capitula, quæ videntur contraria, & maxime ad capitulum quoniam simoniaca, dic, quod loquuntur quo ad forum contentiosum quo ad fraudes, & ideo fundant se super præsumptionem, quia cessat in foro animæ, vel loquuntur, vt nihil pro ingressu, sed non loquuntur quando pro releuatione sumptus, quando monasterium aliter non potest, vt ibi per eundem Ang. sequitur glos. *in cap. non satis, de simonia, in ver.requiratur*, vbi dicit † quod si pater monialis, 14
vel puella ipsa, velit dare aliquid monialibus & monasterio in quod vult ingredi, sponte sine aliqua conditione, & pura intentione, non prohibetur, sed si monasterium esset tenue quod non posset sufficere, quod tunc posset exigere hoc modo. Frater scias quod nos non possumus tibi prouidere, si vis intrare porta tecum vnde viuere possis. *1.quæst.2.* si quis propter hoc, & not. Abb. ibi duas theoricas ex ea. glo. † & duas practicas conficiendi instrumentum, quan- 15
do aliqua puella recipitur in monialem, vt non detur aliquid ex pacto, sed pure pro deuotione sua ipsa puella vel eius pater, offerat monasterio aliquid, secunda practica est, quod si contingat ex defectu facultatis redituum monasterii quod per viam cuiusdam protestationis siue intimationis dicatur volenti intrare, vt secum aliquid portet, vt possit viuere, non autem debet deduci in pactum. & ita intelligo inquit idem Abb. Innocen. *in cap tua de simonia*, qui videtur sentire contra istam glo. de quo etiam per Ioan. And. *in cap.quopiam, eo.* quem modum dicit per insinuationem Ang. *in summa, in verb.simonia, secundo versi.* septimus casus. vbi dicit quod septimus casus est, quando quid exigitur per modum insinuationis, vt si dicatur volenti intrare, &c, sequitur Archid. *in summa.1.quæst.2.* vbi dicit secundum Innocen. *in cap. tua de simonia*, † quod non licet recipere in monasterium 16
aliquem in monachum, aut monialem sub illa forma, Recipimus te in fratrem, si detuleris tecum vnde viuas, quia bona ecclesiæ non sufficiunt, nisi nobis &c sed potest dici secundum Rayn. quod illa decretalis tua intelligitur cum Ecclesia vel monasterium abundat, alias si monasterium esset alio tenue & paupertate oppressum, quod reditus non sufficeret personis præsentibus non solum possunt intentionem habere, sed etiam possunt dicere non sufficiunt nobis temporalia, libenter reciperemus te ad spiritualia, sed ad temporalia non possumus, nisi plures possessiones haberemus; & tunc ille offeret se & sua, in præfata decretali tua, quod autem dicitur *in decretali quoniam. vers. sub paupertatis prætextu*, intelligitur cum hoc dicebant in fraudem. Vnde consulendum est ingredientibus, quod in hoc intentionem suam fundarent, vt principaliter darent propter Deum, & ne domui onerosi essent. *16.q.6.de lapsis.* glo. & doct. *in cap.2.de testib.cog.* idem Abb. *in ca. quoniam, de simonia*, vbi dicit † quod paupertas, & tenuitas monasterii nō 17
excusat, vt cum pacto de aliquid dando possit aliquis recipi in monasterium, quia hoc non est licitum per viam pacti, sed bene per viam cuiusdam simplicis protestationis hoc potest, sed tamen est cautius, vt hoc nullo modo fiat, *arg.cap.vnico de statu regul.lib. sexto*, vt *ibi* per eum, *versi.& in fin.glo.* Speculat. *in tit. de simonia, in fin.* vbi dicit quod non est licitum recipere aliquem

aliquem sub hac forma. Recipiemus te, si detuleris vnde viuas, quia bona ecclesiæ non sufficiunt nobis, sequitur Alber. *in dictionario in verb. simonia, tertio versi. additio de quibus*, vbi dicit quod clericus cum pacto dare non potest Ecclesiæ bona sua, vt recipiatur in illa in canonicum, & illa recipiat postea pro præbenda, quod est simonia. Si vero pura intentione deuotionis offerens rogat quod admittatur, & quod bona sua liceat sibi habere pro præbenda, & canonici pia intentione consentiant, non est simonia. Quod si dans tali intentione ducatur principaliter vt per temporalia habeat spiritualia, & illi alias non reciperent eum, simonia est ex vtraque parte, sed tantum mentalis. sequitur Hostien. *in summa* §. *per iudicem, versi. quid si quis*, vbi dicit quod tam illi quam isti apud districtum iudicem; qui scruator est cordium culpabiles iudicantur, *& paulo post ibidem*, vbi dicit quod si monasterium sit tenue, & nimia paupertate depressum, conceditur quod hæc verba possint dicere ingredienti, vel ingredi volenti, hi qui sunt de conuentu videlicet. Nos libenter & gratis recipiemus te ad consortium nostrum spirituale, sed cum bona nostra non sufficiant nobis & tibi, deporta tecum vnde viuere possis, vel sic prouideas tibi vnde viuas, tunc enim si ingrediens conferat aliqua bona temporalia non committitur simonia, facta ista præuia insinuatione, nec obstat (inquit) *cap.*
18 *quoniam*, † quia est intelligendum vt habeat locum, quando non isto modo caute proceditur, immo quando recipientes faciant pactum, & certum fo-
19 rum, † & cum sic commiserunt simoniæ vitium prætextu paupertatis excusare nituntur, quo prætextu nemo à delicto excusatur, nec delinquenti parcitur. *l. palam.* §. *non est ignoscendum. ff. de ritu nup.* quia esset sanctius fame mori, quam idolatricis vesci. 32. *quæst.* 4.
20 sicut, † & potius omnia mala de mundo pati quam peccare, malum committere, vel malo consentire. 22. *quæst.* 5. *ita ne.* Abb. *cap. quoniam, de simonia*, quia prætextus paupertatis in casu isto non excusat moniales
21 à simonia, quæ debent à receptione abstinere, † & tot debent recipi quod possint viuere de reditibus monasterii, *c. vnico, de stat. regul. lib. sexto*, & *ibi* doctores, subiungit Hostien. quod si sit taxatum quantum debeat soluere quælibet puella ingrediens, ex quo talis taxatio est reprobata, *c. sicut pro certo, c. in tantum in fi. de simonia*, si fiat pactum de seruando talem consuetudinem simoniacum est, & idem est si gratis primo recipiatur, postea compellatur in seruando illam consue-
22 tudinem, † verum si omni conuentione & omni cōpulsione cessante gratis detur id, quod est conuentū, non committitur simonia, quoad militantem Ecclesiam. quamuis hoc sit simonia cum quo ad Deum, per adducta ibi per eum, & dicit Abb. *in c. dilectus el.* 2.
23 † quod stante statuto quod receptus in canonicum vel in monachum soluat certum quid; si post receptionem soluat, quod committatur simonia, quia illa oblatio & solutio videtur facta, virtute illius taxationis, & non libere, facit text. *in c. præallegato dilectus*, & *ca.*
24 *ex multis.* 1. *q.* 3. & *c. veniēs, de simonia*, † quia taxatio videtur esse quædam venditio per glo. *c. dilectus, in ver. taxatione*, sed Angel. *in summa in ver. simonia secundo, versi. pone quod statuto*, dicit quod secundum aliquos hoc limitatur, vt sit verum, quando tale solutum cedit in vtilitatem priuatam aut canonicorum, secus si solueretur pro fabrica Ecclesiæ vel aliis ad diuinum cultum pertinentibus, secundum Hostien. *arg. cap. cum omnes*, *cap. ex parte, de constit.* † nam laudabilis consuetudo de- 15
bet seruari, *cap. ad apostolicam*, & *cap. significatum, de præben.* non tamen debet retineri præbenda loco pignoris. *arg. d. c. significatum*, vel etiam potest retineri, si consuetudo sit quod non assignetur præbenda, quousque tale quid soluerit: in hoc enim casu fit permutatio spiritualis, ad spirituale, quod fieri licet, *cap. ad quæstiones, de rerum permut.* † & potest, inquit Hostien. hoc ca- 16
su Deus à clerico facto canonico spirituale exigere, & sic de spirituali ad spirituale quasi quædam permutatio fiat, & sic in hac exactione priuata canonicorum vtilitas tantum reprobatur, non publica. facit quod dicit Abb. *in cap. Iacobus, de simonia*, vbi secundum Hostien. receptus vel recipiendus in canonicum, nihil etiam prætextu consuetudinis temporale dare tenetur, nec valet consuetudo quod aliquid detur canonicis, quod tendat ad repletionem ventris vel bursæ illorum; † sed si petatur aliquod paramentum, vel ali- 17
quod aliud tendens ad cultum diuinum, tunc istud licite exigitur, & potest à principio etiam cautio recipi, *cap. significatum, de præben. cap. significasti, de elect.* quasi hoc casu Deus cum canonico permutet spirituale cum spirituali, sed quod detur aliquid ad vtilitatem canonicorum non valet consuetudo, tenet Abb. *in c. Iacobus*, quod si statutum imponit tale onus recipiendo, aut recepto in monasterium vel collegium de nouo, vt teneatur soluere certum quid, etiam Ecclesiæ vel ad cultum Dei, quod nō valet sine simonia, † si ve- 18
ro statutum imponit onus præbendæ sic valet in fauorem cultus diuini. *arg. d. c. significasti, de præbend. c. vnico, vt Eccles. benefic. c. si propter tua, de rescrip. in 6.* & hæc inquit Ang. magis placet, sed nec primam condemno, idem *in ver. simonia, tertio, versi. vtrum statutum*, vbi dicit quod si sit statutum in fundatione alicuius Ecclesiæ, quod quisquis tantum in reditibus annuatim dederit, in perpetuum recipiatur pro canonico, & habeat quod dederit pro præbenda, quod tale statutum non est simoniacum, si fiat ad tempus, & principaliter intentione augendi Dei cultum, & quod dans principaliter propter deuotionem Dei det, & si dignus tolerari potest. & idem dic (inquit) de monasteriis de nouo fundatis & egenis, scilicet quod quisquis daret tantum reciperetur ad illud vsque ad certum numerum. *arg. cap. tua, eo.* Et dicit Alber. *in dictionario in ver. simonia sexto*, † quod si aliquis sit receptus in monaste- 29
rio aut in aliqua religione & ipso ignorante, puta, quod pro ipso amic⁹ aut alia persona media pro ipso ingressu, vel receptione pecuniam vel quid tēporale dederit vel promiserit, habet renunciare loco, & postea poterit recipi de nouo in monasterium, mutatis tamen prioribus locis, *cap. ex insinuatione, de simonia*, sanctus Thom. *secunda secundæ. quæst. cap.* & coguntur renunciare loco monachi simoniace ignorantes recepti, Io. de Anan. *in cap. de regularibus, de simonia*, & subiungens dicit idem Alber. *in versic. quid si aliquis conuentus*, &c. quod idem non procedit in confraternitatibus, in quibus statuitur, quod nemo recipiatur, nisi promittat vel iuret se daturum tantum, aut detur annuatim; † quia cum huiusmodi confraternitates vere non sint religiones, 30
sed quædam congregationes causa benefaciendi, potest pro illorum ingressu & receptione promitti aliquid & dari, † quia in eis non habet locū simonia, & si datio temporalium ab eis imponitur pro facienda 31
eleemosyna, & pro alendis pauperibus, & redimendis captiuis & similia, laudabile est, quia tales confraternitates bonæ sunt. 43. *distinct. si quis despicit* . & si

semel

semel in anno vel in mense conueniantur ad tractandum de salute animæ suæ, & disponendum de agendis,& propter hoc fiant expensæ,iustum est quod ponant inter se aliquam quantitatem. Et vltra canonistas,vide Bart.in hac materia loquentem *in l.2.cap.de*
32 *insti.*vbi dicit, † quod si pater monasterium instituat hæredem cum conditione,si filiam puta in monialem receperit,quod valet institutio, & relictum monasterio,conditio vero si recipiat in monialem,&c. tamquam turpis & inhonesta reiicitur, quia inuitare monasterium spe lucri,est simonia, vt ibi per eum. Dicit ita fuisse consultum per d. Recuperum de Sancto Miniato,quia aliquando vitiatur appositio talis pacti vel conditionis,& remanet dispositio firma,per Ioan.
33 de Anan.*in cap.tua nos de simonia,in principio.* sed inquit Alex.*dict.l.2.*† Bart.tenuit contrariũ *in l. Titio centum. §.1.ff.de condict.& demonst.* scilicet quod monasterium non debet habere relictum , quia tale relictum est
34 nullum,† & dat ibi cautelam,quod relinquatur monasterio pro alimentis illius monachandæ, nam tunc dispositio facta pro tali causa , bene valet, si reditus monasterii non essent sufficientes; & hæc opinio videtur de iure vera,& magis communis,vbi vide mul-
35 ta loca,& multas auctoritates citari per d. Alex. † facit quod habetur per eundem Bartol. *in suo consi.* 183. *incip.domina Nuta Pauli &c.* vbi tenet quod D. Nuta instituta cum tali conditione , si monasterium ingrediatur,licet non velit intrare monasterium, quod nihilominus hæreditatem obtinere debet , cum illa conditio,tamquam inductiua viduitatis sit respuenda & reiicienda,sequitur Ias.& alii *in dict.l.2.*Imo. *præallegata.l.Titio.* vbi dicit quod inquantum quid certum relinquitur monialibus pro alimentis si receperint talem in monialem,quod tenet , nam hoc videtur,quando monasterium esset pauper,& non potest per se præbere alimenta,per glo. *dict.cap.non satis* , aliter de facili posset fieri fraus ; tamen subiungit de consilio esset quod testator in testamento rogaret moniales quod acceptarent talem in monacham , & quod ipse relinqueret aliquid ipsis monialibus simpliciter, quia tunc pro hoc videtur cessare vitium simoniæ,tamen tunc periculum posset esse, si moniales non reciperent illam in monialem : sed non est verisimile, vt per eum.sequitur & refert Io. de Anan. *in cap.non satis,de simonia,* vbi dicit & prædictis ad glo.
36 *in l.ille.ff.de hæredibus instituen.* quæ dicit, † quod ille, qui renunciat præbendæ,vt alius habeat, libere hoc facere debet,vide Bal. *in l fin.cap.de sponsal.* vbi dicit, quod pater debet dicere , supplico vobis vt accipiatis filiam meam,& ego prouidebo de victu. & Bar. *in l.1.§.siue parens.ff si quis apparente fuerit manu.* vbi dicit,quod illud quod ponit pater super Altare censetur datum pro dote: & filia monialis postea facta non poterit amplius petere legatum. refert Fel. *in cap. non satis,de simonia,*& an ingressus monasterii vitiatur per protestationem factam per ingredientem quod vult habere propria, vide per Felin. multa loca citantem *cap.tua nos,de simonia* , per quod videtur quod neque per contractum , neque per testamentum,aut vltimam voluntatem non potest fieri pactum vel con-
37 ditio in huiusmodi,† quia ingressus religionis & monasterii esse videtur quid spirituale à quo cessare debet omnis pactio,omnis conditio, & conuentio. vide late Capel.Tholosan. *quæst.311.in additio.* vbi multa in materia adducuntur.melius per d. Vital. Camban. *in tractat.clausularum. de metu matrim. numer.* 14. & 15. *per totum*, vide text. in casu materiæ factum *in extrauag.sane ne in vinea, extrauag.communium* , vbi in statuitur pastus,prandia cenas,pecunias,iocalia , vel res alias non dari à matibus, vel mulieribus monasterium & religionem ingredientibus vel ingredi volentibus , etiam ad vsum ecclesiæ vel ad alium pium vsum deputatum , directe vel indirecte petere vel exigere , vbi præcipit quod cum omnimoda pietate recipiantur,& in victu,sicut aliæ personæ pertractentur sub excommunicationis & suspensionis pœnis , à quibus quam à Papa non absoluantur ,& alias vt ibi, & vide quæ dixi *in præcedenti quæstione circa finem* de corruptela,quæ est inter presbyteros Calabriæ de dando.16.pastus pro quolibet in celebratione primæ missæ nouæ.

Et ad adducta in contrarium supra deuenio, quæ non obstant , & primo quoad illud, quod simonia monachatum non vitiat, &c. respondetur quod est casus singularis & valde notandus iste , in quo simonia,non vitiat actum. per Ioan. de Anania *in cap.veniens,versi.in glo.fin.de simonia* , † quia monachatus est 38
quædam obligatio Deo quæsita, quæ non impeditur per factum recipientis pecuniam,quia cum iste intendat se obligare Deo, prauum factum alterius non impedit hanc obligationem,vt *ibi* per eum. Respondet etiam alio modo,quia pecunia in casu *dict. cap. veniens,* videtur vel data,vel promissa,non pro inductione habitus,& pro habitu inducendo monachatus, sed pro receptione, † ideo vitiatur receptio,pro qua data est 39
vel promissa pecunia, non autem vitiatur monachatus,pro quo nihil fuit datum vel promissum , quo casu tenet monachatus,nec simonia commissa illum vitiat,vbi Abb.& alii *in prædictis locis.*

Et ad illud Bar.quod est honesta conditio recipere in monialem aliquam in monasterio,dic,vt subiungit idem, quod licet conditio sit honesta , † tamen est 40
turpe & inhonestum ad hoc spe lucri inuitari , vnde non obstat.

Et ad illud Bart. *in authen.res quæ. C.communia. de le.* quod pater potest dotare filiam, monasterium ingredientem de rebus subiectis fideicommisso & restitutioni,quia ingressus religionis & monasterii est fauorabilis. Intellige prout dicit & loquitur Bart. *in casu habili,*quando pater dotat,& dotem dare vult filiæ ingredienti vel ingressæ monasterium , & quando actus fit simpliciter , & via à iure non prohibita, nec simoniaca, nec per modum illicitum , & à iure non permissum, prout est , si dispositio & actus fiat cum conditione inductiua simoniæ , quæ est à iure prohibita.

Et quod dicebamus,quod est licitum ei etiam sua offerre Ecclesiæ,& admissus pariter illa sibi pro præbenda retinere,*cap.tua nos,de simonia*, & quod dicit gl. *in cap.non satis,*† quod datum monasterio per puellam 41
ingredientem religionem , videtur datum pro alimentis & in causam alimentorum, &c. quod pro ingressu in monasterio aliquid exigitur, &c. per Sanctum Thomam,&c.intelligendum in casibus,in quibus loquuntur,& seruatis formis, & in nudis terminis,de quibus in illis locis.

Nec obstat text. *Malachiæ tertio,*qui loquitur de decimis , † quæ de iure diuino Deo & Ecclesiæ debite 42
solui debent, quas sibi Deus reseruauit, cum omnia hominibus dedit. nec minus facit contra, text.*in capit. de lapsis* , qui loquitur de clericis lapsis & delinquentibus , quorum bona debent tradi illi loco vel

monasterio, in quo ad peragendam pœnitentiam introeunt ad illorum sustentationem ; ne domui vel monasterio sint onerosi.

Nec obstat pariter contrarium adductum de paupertate, seu tenuitate facultatum monasterii, quæ videtur excusare à vitio vel delicto furti commissi, per text. *in cap. discipulos, de consecr. distinct. 5. & cap. 3. de fur.* quia respondetur, vt per Abb. *in cap. quoniam, de simo-*
43 *nia*, quia licet facere furtum sit malum, † tamen tempore necessitatis desinit esse malum, quia tempore illo omnia efficiuntur communia ; & illo tempore non dicitur quis furari, aut furtum committere, ex quo, stante quod omnia sunt communia, non dicitur rem alienam, quæ est effecta communis contractare, quia non est aliena, cum sit pariter ob communionem sequutam effecta illius, id quod est intelligendum, quando esset talis, & tanta necessitas quod fame periret; vnde sub paupertatis prætextu moniales non excusantur, quæ à receptione abstinere debent, quia tot tantum debent recipi, quot ex reditibus viuere possent, vt ibi per eum. Illud vero Bald. *in l. fin. C. de dotis promiss.* nihil facit, quia nihil habent inter se commune relinquere monasterio, si recipiat in monialem, vel promittere, si recipiat, & quod mulier monialis effecta possit petere dotem,
44 quia sunt inter se diuersa, † ex quibus non potest fieri illatio *l. Papinianus exuli. ff. de minor.* & aliud est prohibitum expresse à iure, aliud vero est permissum & concessum, merito &c.

SVMMARIVM.

1. *Sacramentum pœnitentiæ est sacramentum necessitatis.*
2. *Episcopo iniuste excommunicanti possum dare pecuniam pro reuocatione sententiæ.*
3. *Pro absolutione nihil potest exigi.*
4. *Non est danda pro absolutione pecunia, & si iniuste denegetur, recurritur ad superiorem.*
5. *Quando imminet periculum vel necessitas, est licitum dare pro absolutione.*
6. *Propter paupertatem non est delinquendum.*
7. *Pro conseruanda vita temporali non debet homo mortaliter peccare.*
8. *Valet statutum quod quis soluat tot singulo mense per tempus, quo steterit excommunicatus.*
9. *Punire contumaciam est consonum iuri.*
10. *Est licitum dare pro vexatione redimenda in tẽporalibus.*
11. *Vexatus in spiritualibus si sit in possessione, licite dat. Secus si non sit in possessione, quia tunc est simonia.*
12. *Possum dare pecuniam Episcopo mihi molestiam inferre comminanti super beneficio, vt desistat.*
13. *Est simonia, si testis perhibeat testimonium pecunia, in causa Ecclesiastica, aut spirituali.*
14. *Simonia est, si testimonium vendatur in causis Ecclesiasticis & à personis ecclesiasticis.*
15. *Corrumpens iudicem, vel testem in causa beneficiali, simonia est.*
16. *Sententia lata per pecuniam est ipso iure nulla.*
17. *Dans pecuniam causa iuris & quietis conseruandæ repetere potest.*
18. *Sententia arbitri lata per pecuniam, non est ipso iure nulla.*
19. *Dare pecuniam Episcopo pro reddenda iustitia in causa spirituali est simonia.*
20. *Regnum cœlorum acquiritur meritis, sicut precio qualibet res.*

De Simonia conuentionali in spiritualibus prouenien. auctoritate Ecclesiastica. *Cap. 30,*

HIs dictis de spiritualibus per statutum, facimus quæstionem de spiritualibus prouenientibus à spirituali potestate & Ecclesiastica auctoritate, quale est communicare, interdicere, suspendere, absoluere, pœnitentiam dare & huiusmodi; super quibus non videtur interdictum, vel prohibitum pacisci, aut conuenire modo aliquo, quia, vel quætimus absolui ab excommunicatione ab iudice Ecclesiastico, vel à peccatis à sacerdote, vel à casibus reseruatis, de quibus *in cap. interdicimus. 16. quæst. 1. cap. accedentibus, de excessibus prælat.* in omnem casum esse videtur licitum promittere aliquid & dare, dicit glo. *in cap. ad aures, de simonia*, vbi pro absolutione excommunicationis iniuste denegata licite dari potest pecunia, per text. *in cap. dilectus el. 1. eo. tit.* idem tenet ibi Ioan And. & Abb. dicit Sanct. Thom. *quæst. 2. de simonia. §. ad secundum sacramentum pœnitentiæ.* † vbi sacramentum pœnitentiæ est sacramentum 1
necessitatis, quod præcipue in absolutione consistit, sed quidam absoluentes ab excommunicatione pecuniam exigunt, ergo non semper est illicitum sacramentum vendere, & qui vult remissionẽ peccatorum consequi, debet si potest eleemosynas dare, iuxta illud *Daniel.* 4. Pecunia tua, & eleemosynis te redime, & Ambrosius ait, Peccatis tuis venundatus es à Diabolo, redime te pecunia tua, text. *in cap. medicina*, & *cap. medicamentum, de pœnit distinct. 1.* & pro adeptione & acquisitione regni cœlorum & vitæ beatæ æternæ, est licitum temporale dare, iuxta illud *Luca.* 15. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis. & dicit Gregorius, Regnum Cœlorum tantum valet, quantum habes. refert Ioan. de Sylu. *in tractat. de benefic. quæst. 7. prima parte, col. 7. vers. primo modo num. 48.* sequitur Ang. *in summa in ver. simonia, secundo, vers.* quartus est, vbi dicit, † si Episcopus excommunicat me in- 2
iuste, possum sibi dare pecuniam, vt sententiam reuocet, & me absoluat. vbi in fine dicit id intelligendum esse etiam in suspensione, & interdicto. idem Ioan. de Sylu. *ibidem col. 8. num. 51. versi. quarto*, vbi dicit quod aliquando exigitur pecunia pro absolutione à casibus reseruatis peccatorum vt ibi.

Sed istis adductis in nihilo obstantibus contrarium de iure magis procedere puto, & magis verum, per text. *in cap. ad aures, de simonia*, † vbi pro absolutio- 3
ne nihil potest exigi, per text. *in cap. vendentes. 1. quæst. 3.* vbi legitur exemplum Domini, qui de templo illuminauit vendentes iustitiam, quam de iure ratione dignitatis, officii, vel potestatis administrare tenebantur. Archid. *in cap. auaritiæ de elect. in sexto*, & per text. *in cap. non solum, prima quæst. 3.* sed intelligendum est prout intelligit idem Sanct. Thom. eodem loco versi. ad tertium, quod pecunia non exigitur ab eo, qui absoluitur quasi precium absolutionis, hoc enim esset simoniacum, sed quasi pœna culpæ præcedentis, pro qua fuit excommunicatus: & sic impunitionem erroris & delicti, seu peccati committi, & sic etiam in absolutione à casibus reseruatis peccatorum, potest enim imponi pœna pecuniaria, quasi sit pœna delicti, & culpæ præcedentis, *dict. cap. ad aures, de simonia*, sed quia dicitur habere speciem cupiditatis, ideo potius est ab eis abstinendum, vel ita manifeste & caute agendum, quod soluentibus constet, non sibi

sibi reseruare absoluentem in hoc modo talia, sed paupetibus dimittere not. Sanct. Thom. *in 4. senten. distinct. 15. not.* Doct. *in cap. tuam, de pœnis*, refert Ioan. de Sylu. *dict. loco col. 9. versi. 4. ratione num. 51.* & dicit glo. *in dict. cap. ad aures*, quod si iniuste denegatur absolutio excommunicato, quod pro tali absolutione obtinẽda potest solui pecunia, cum vexationẽ suam redi-
4 mat, & impedimentum, quod sibi infertur. Contrarium videtur tenere Innocen. *ibi*, qui dicit † nunquam dandam pecuniam esse pro absolutione, sed si iniuste sit denegata, recursus est habendus ad superiorem à denegata sibi iustitia. *arg. cap. nullus, de iur. patr.* Sed pro reconciliatione, & concordatione dicit ibi Ioan. And. quod est intelligendum & distinguen-
5 dum, videlicet, † quod si excommunicato cui indebite absolutio denegabatur imminet aliquod periculum vrgens, necessitas & præiudicium ex dilata absolutione, puta, quia speret eligi, vel vult eligere, vel præscriptio curiat contra eum, nisi agat; quo casu quia tunc redimere videtur vexationem suam soluendo aliquid, licite pro absolutione consequenda videtur soluere, nec simoniam committit, quia tunc non soluit pro assequenda absolutione, sed pro tollendo impedimento denegatæ absolutionis, quod esse videtur non prohibitum; & in tali casu procedit, & intelligitur opinio glo. Aut isti excommunicato non currit aliquod periculũ tale, & tunc si sit sibi denegata iniuste absolutio, habet appellare à denegata iustitia, & ad superiorem pro iustitia recurrere, & in tali casu procedit dictum Innocentii, vt per Ioan. And. *ibi.* & dicit Abb. quod est distinctio satis probabilis & æqua, & illam sequitur. Sed aduerte quod secundum hoc videretur quod vrgente necessitate & propter periculi imminentiam esset licitum peccare, & delinquere, id quod non videtur, per text. *in cap. sacris, quod met. cau.* vbi ciuitas nunquam excusatur à peccato, *cap. ita ne 32. quæst. 2.* & diximus *in prece-*
6 *denti quæstione*, † vbi propter paupertatem ac paupertatis prætextu est delinquendum, quia potius omnia mala de mundo pati debemus, quam malo consentire, *cap. Deo mala. 13. & 14. dist. cap. 1. not. in l. 1. §. pen. ff. de pericul. & com. rei vend. & in l. quoties la 4. ff. de regul. iur. & in l. 1. §. 1. ff. de vend. in poss. mitten.* Aug. *in lib. de*
7 *Doctrina Christiana*, † quod pro conseruanda vita corporali non debet homo mortaliter peccare, & excommunicatus cui denegatur indebite absolutio, potest agere pro interesse suo contra denegantem, & negligentem superiorem, *c. sacro, de sent. excom.*

Ad obiectum respondet Anan. *in cap. ad aures prællegato*, quod videlicet est considerandum an sit præiudicium tale, in quo proprie non cadit interesse æstimabile, puta causa libertatis, causa status, causa spiritualis, aut quid simile, quæ non recipiunt interesse æstimabile subiungit Abb. tenet Fel. & Anan. *in dict.*
8 *cap. ad aures*, † quod valet statutum, quo cauetur quod quis soluat puta decem libras pro quolibet mense quo steterit excommunicatus sicut est in Francia, & in multis regionibus secundum Anan. quia dicit Hostien. tale statutum, & talis consuetudo est rationabilis & seruari debet. Lud. Rom. *in sing. suis fol. 13.* quia isto casu non exigitur pecunia pro absolutione, sed pro contumacia. dicit tamen secundum quosdam quod excommunicatus prius deberet absolui gratis, & postea poterit cogi ad soluendum iuxta formam statuti vel consuetudinis, *cap. ad Apostolicam, de*
9 *simonia*, † quia & punire contumaciam est consonum iuri, *cap. dilectus, de pœnis extrà.* & dicit Floren. quod ista opinio vltima habet honestatem, tamen de iure ex quo ita se habet statutum vel consuetudo, poterit exigi antequam absoluatur, quia non exigitur pro absolutione, sed pro delicto contumaciæ, & dicit Ana. tu etiam adde, quia pro isto statuto vel consuetudine benefacit, quia per hoc excommunicatus inducitur ad citius petendam absolutionem, & sic videtur excitatiuum virtutis. facit quod habetur in simili *in cap. quod quidem de pœnit. & remiss.* quod ideo ibi admittitur illa confessio, vt citatus inducatur ad veram pœnitentiam, Rota *in no. decis. 38. incip. An isti qui in Ecclesiis* vbi approbat Rota dicta doctorum. & vide Fel. *ibi in fin. dict. cap. ad aures*, ibi subiungit Innocen. quæstionem de vexato, an sit ei licitum dare vel promittere aliquid, vt desistat à molestia, & vexatione sine periculo simoniæ, & ibi tenet † quod si vexatio 10
sit super temporali, quod tunc est licitum dare, nec est in aliquo dubitandum; † si vero sit vexatus super 11
spirituali, tunc distinguit, vel vexatus est in possessione, & tunc non peccat, si dat aliquid: vel non est in possessione, quia fuit spoliatus, & tunc tenet quod non sit licitum dare pecuniam, quia non solum redimit vexationem suam, sed & possessionem, quia licet possessio non sit proprie quid spirituale, tamen est connexa & coniuncta spiritualibus, quia per eam & illius recuperationem seu executionem vexatus consequitur exercitium spiritualium, vnde datum in illum casum videtur simoniacum. de hoc late & magistraliter dicitur per Abb. *in cap. dilectus, el. 1. de simonia*, Ang. *in summa in ver. simonia, secundo, vers. quartus est*, vbi materiam limitat, quando quis certus est de iniustitia, quæ sibi fit, secus si esset in dubio, quia ei non liceret, Ioan. de Ana. *in cap. super eo, de transact.* Vnde si Episcopus me iniuste excommunicet possum ei dare pecuniam vt sententiam reuocet, & me absoluat, & vide eundem Angel. *in vers. sequenti.* & dicit Hostien. *in summa §. lingua in fin.* quod si do Episcopo, qui me iniuste excommunicat, † vel qui minas mihi 12
super beneficio auferendo inferat, quod iuste possideo, vt sententiam iniustam reuocet, vel à minis & iniuria desistat, quod quidem licite redimo ius meum, licet ipse illicite recipiat. *argum. 1. quæst. 3. quæsitum, cap. prohibeas de magistris, & cap. 1. de vsuris*, Redimamus ergo tempus secundum Apostolum, quoniam dies mali sunt, per iura, quæ ibi multa adducit. Sed si iuste sit excommunicatus quis, vel iniuste beneficium acquisiuit, hinc inde committitur simonia, *arg. cap. nemo, de simonia, & 1. quæst. 1. cap. nullus Episcopus*, ergo redemptio rei spiritualis permittitur vexato iniuste, & redimenti, sed prohibetur vexanti, & pro cessatione vexationis recipienti, & Ricard. de med. villa *in prællegato loco* dicit, † quod si testis in causa spi- 13
rituali & Ecclesiastica perhibeat testimonium pecunia, quod sit pariter simonia, in alia vero causa non est simonia, licet sit graue peccatum, quia dicit Alex. de Ales † quod si in causis Ecclesiasticis & à personis 14
Ecclesiasticis testimonium vendatur, simonia est: in aliis vero grauiter peccatur. refert Angel. *in summa in ver. simonia, tertio, versi.* vtrum testificati. † Et corrum- 15
pens iudicem vel testem in causa beneficiali committit simoniam propter connexitatem, quam habet cum ipso beneficio, secus est si causa sit mere temporalis, refert Fel. *in cap. tua nos, de simonia*, subiungens, † 16
quod sententia lata per pecuniam est ipso iure nulla *l. venales.* & *ibi* doctor. *C. quando prouoc. non est necess. 2. quæst. 6.*

quaest.6. §.*venales.not.glo.ordinaria,in cap.quatuor modis.*
17 *11.quaest.3.* † adeo quod dans pecuniam non causa corrumpendi, sed iuris & quietis conseruandae potest ipsam repetere à iudice, glo.*in cap.non sane, in glos. secunda.14.quaest.2.* Archid.*in cap.qui recte 11.quaest.3.* & dicit Bal.*in cap.si.ante si.de appell.* quod cautus sit dans pecuniam, vt hoc faciat aliquibus videntibus, & *dict.*
18 *l.venales*, limitat Fel. tribus modis, † primo vt non procedat in sententia arbitri, quae lata per pecuniam non est ipso iure nulla.*l.3.cap.de arbitris.* Imol.*in cap.1.10.col.de constit.* secundo quando esset data sententia per pecuniam, cum sequitur Petr. de Anch.*consi.286. incip. de tit. criminum.* tertio quando essent tres iudices, & vnus tantum pecunia corruptus esset, quia sententia substinetur, vt per Fel.*dict. cap.tua, prope finem.*

19 † Et dare etiam aut promittere pecuniã, aut aequipollens alicui pro iustitia ministranda in causa Ecclesiastica, veluti quando datur Episcopo, vel alii iudici Ecclesiastico pro reddendo iure super spiritualibus est simonia, dicit glo.*in cap.vendentes.1.quaest.3.* tenet Ricard. de mediauilla *in 4.dist.25.art.3.quaest.2.* secus sit, si sit iudex saecularis seu laicus, licet alias grauiter peccet; licet etiam secundum quosdam quos refert Ang *in summa in verbo simonia, tertio versi.* vtrum pro iustitia in iudice saeculari vendere iudicium iustum, sit simonia, quia hic est actus virtutis, & ita quoad aliquid est spirituale. Arch.*in d cap.vendentes*, vbi loquitur de sententiam vendentibus.

Et ita intellecta materia, quae sic intelligitur, per ista poterit esse responsum ad adducta in contrarium, quae intelliguntur in casibus, in quibus loquuntur, prout est in text.*in cap. medicina*, vbi pecunia tua redimet te, &c. vbi non dominus est, qui est venalis, nec misericordia domini, sed tu qui tuis peccatis te diabolo vendidisti, redime te operibus tuis, redime te pecunia tua. Et ad illud, Facite vobis amicos de mammona, &c. & regnum coelorum tantum valet, &c. dic & intellige prout Ioan. de Sylu.*ibi*, vbi dicit, quod non est intelligendum tanquam res magna quaecumque possessa, quae datur, si precium regni Coelorum, vt proprie ematur, sed ipsum meritum, quod ibi acquiritur in dando, dicitur per similitudinem, quasi pretium, quia sicut pretio acquiritur res, quae non
20 habebatur, † ita eleemosynis & meritis aliorum bonorum, quae fiunt acquiritur regnum coelorum. Non enim potest meritum numerum attingere perfectam rationem emptionis triplici ratione, vt per eundem. *dict. loco versi.1.*

SVMMARIVM.

1. *Transactio fit etiam promissionem faciendo.*
2. *Transigere est ab actione transire.*
3. *Transactio fit tam super lite mota, quam mouenda.*
4. *Lites praestant materiam criminibus.*
5. *Lis veluti bellum semper praesumitur iniusta.*
6. *Officium iudicis est componere partes.*
7. *An iudex cum bona conscientia possit componere partes, quando ex vna parte iura sunt clara.*
8. *Transactio facta coram iudice est de actibus ipsius iudicis.*
9. *Nil est ita simile actibus daemonum quam litigare.*
10. *Litigatores mali viri.*
11. *Satis quis lucratur, si à lite recedit.*
12. *Propter lites euitandas saepe non concedenda conceduntur.*
13. *Transactio non rescinditur etiam praetextu laesionis enormissimae.*
14. *Iura laborant, vt finis litibus imponatur.*
15. *Transactio non rescinditur praetextu instrumentorum nouiter repertorum.*
16. *Pacta facta in beneficialibus pro recedendo à lite tolerantur.*
17. *Pensiones impositae per ordinarium pro recessu à lite sunt perpetuae quum alias non essent.*
18. *Iudex debet se interponere pro transactione facienda.*
19. *Super decimis potest fieri compositio.*
20. *Compositio facta super decimis auctoritate superioris obligat successorem.*
21. *Super beneficio ecclesiastico potest amicabiliter componi.*
22. *Clericus potest sine Episcopo transigere dummodo remaneat in beneficio.*
23. *In transactione semper interuenit datio, vel promissio alicuius temporalis.*
24. *Licite datur pro redimenda vexatione in beneficio.*
25. *Non est simonia, si quid detur ab habente ius, vt non molestetur super beneficio.*
26. *Non est licitum dari aliquid ab habente ius ad rem.*
27. *Non potest aliquid dari pro iure quaerendo.*
28. *Super beneficialibus potest licite amicabiliter componi.*
29. *Tunc valet transactio facta super beneficialibus, quando ecclesiae vtilitas agitur.*
30. *Transactio fit licite super iure deperdito recuperando.*
31. *In spiritualibus de iure positiuo auctoritate Papae potest fieri transactio.*
32. *In spiritualibus potest interuenire amicabilis compositio officio iudicis.*
33. *Transactio fieri potest ex sola promissione.*
34. *Super re sacra religiosa non fit transactio.*
35. *Transactio in spiritualibus est inductiua simoniae.*
36. *Transactio non fit in spiritualibus eo quia simoniam, sed & quia speciem simoniae inducit.*
37. *Diffinitio transactionis.*
38. *Transactio sumitur duobus modis.*
39. *Quid sit amicabilis compositio, & in quo differunt transactio & compositio.*
40. *Licita est transactio in spiritualibus dummodo ex vtraque parte interueniant spiritualia.*
41. *Titulus non habetur ex transactione, sed ex canonica institutione.*
42. *Potest conueniri super decimis.*
43. *Beneficium ecclesiasticum non obtinetur sine canonica institutione.*
44. *Per ius habentem est licitum dare pro redimenda vexatione in beneficio.*
45. *Proprie loquendo transactio non potest fieri in spiritualibus.*
46. *Clerici nostri temporis transigunt sine rubore in spiritualibus.*
47. *De spirituali ad temporale non licet transigi.*
48. *Non potest fieri transactio cum laicis, vt in decimis minus soluant, nisi auctoritate Papae.*
49. *Contradicentibus de facto potest sine vitio pecunia dari.*
50. *Clerico contendenti non de iure, sed de potentia, licitum est dare, vel promittere.*
51. *Electo tantum, non confirmato, non est licitum dare aliquid pro vexatione.*
52. *Si sum extra possessionem non possum aliquid dare licite pro illa recuperanda.*
53. *Possessio non est quid spirituale, sed spirituali annexum.*
54. *Transactio fit super spiritualibus eiusdem non diuersi generis.*

An

An conuentionalis inducatur per transactionem. Cap. 31.

Via controuersiis & litibus vertentibus
super beneficialibus & spiritualibus, ac
spiritualibus annexis, quotidie pro bo-
no pacis inter partes & pro recessu à lite,
quæ fit, vel de qua timetur fiunt concor-
dationes, & transactiones vt plurimum, vt vni bene-
ficium remaneat, aliter vero collitigans pensionem
habeat, alter recedat à lite, cedat iuri & causæ: alter ve-
ro nomine expensarum habeat pecuniam, aut aliud
temporale vel quid huiusmodi, & quia reperi docto-
res de huiusmodi sparsim, ac valde subtiliter loqui,
ideo iudicaui nō esse abs re, de transactione quæstio-
nem annectere, vt & quæ sparsim dicta sunt pro meis
viribus recollecta haberentur, & quod pro veritate
tenerent doctores in ista materia in promptu esset. Et
nemini dubium esse videtur, quin possit fieri super
spiritualibus beneficialibus, vel annexis spirituali-
bus concordia, compositio, & transactio, dando ali-
1 quid vel promittendo, † quia etiam promittendo,
& promissione facta de dando, aut soluendo fit trans-
actio, *l. transactio, C. eo.* Paris. *consi. 3. col. 3. volum.* 4.
vbi dicit, prout etiam formiter celebratur, vt promis-
sum debeatur & peti possit, &c. maxime vt à lite
2 recedatur & pro bono pacis, † quia transigere est ab
actione transire, & à lite recedere, *l. eius rei. ff. de rei
vend.* Bart, *in l. 1. ff. de transact.* Alex. Ias. *in rubrica. C.
eo.* † & non solum fit super lite mota, sed super lite
3 mouenda, per Paris. *dict. loco*, cum ius ciuile tendat
maxime ad finem principaliter confirmandi, & con-
seruandi amicitiam inter homines, inter quos con-
ditionem quandam natura constituit. *l. vt vim. ff. de
iustit. & iure*: & quorum hominum gratia natura, id
est, Deus omnia comparauit. *l. in pecudum. ff. de vsur.*
Ista autem conseruatio maxime contingit si tollan-
4 tur lites inter homines, & negligentia puniatur, †
præstant enim lites materiam criminibus. *l. properan-
dum in principio, C. de iudi.* & lædunt Remp. *l. si quis in
graui. §. in ciuilibus. ff. de Rap.* Petr. de Anch. *in cap.
5 possessor, de reg. iur. lib. 6.* † & lis veluti bellum semper
præsumitur iniusta, quia vtrobique eadem ratio vi-
detur. Andr. Siculus *in cap. cum dilecta de rescrip. cum
concor.* vt per Alex. *in l. Seius col. 4. ff. ad l. falcidiam.* Abb.
post Hostien. *in cap. sicut el 3. de iur. iur.* vbi per plu-
ra iura eadem ratione probat, bellum in dubio sem-
per præsumi iniustum, prout idem de lite concludit.
Idem Andr. Sicul. seu Barbat. *consi. 7. l. 2.* nam vtro-
bique est eadem ratio, Gomes. *in reg. de annal. quæst. 2.*
& licet iudex debeat litigantibus administrare iu-
6 stitiam, † tamen illius officium est & consistit non
solum in decidendo causas secundum iuris regulas,
sed & in cōponendo inter partes controuertentes &
discordantes. debet enim iudex à principio cona-
ri quantum potest, vt partes reducat ad concordiam,
& ad bonam compositionem, concordat. *90. distinct.
per totum, & l. 1. §. & post. ff. de noui op. nunc.* Abb. *in
cap ex parte de transact. versi. not. 1.* & per eundem *ibi
versi. sed quæro*, vbi dicit quod Specul. relinquit in du-
7 bio. † An iudex cui iura partis sunt clara cum bona
conscientia possit tractare concordiam & concor-
dare collitigantes. & coram iudicibus delegatis et-
iam fit transactio, immo & iudices tales exequuntur
transactionem coram eis factam tanquam actum co-
ram se & à se factum. *cap. si quando, de off. deleg.* quod te-
net Pet. de Anchar. & Bal. *in l. tale pactum. §. fi. ff. de pact.*
vbi dicit, † quod transactio facta coram iudice est de 8
actibus ipsius iudicis, & sic transactio, quæ fit coram
iudice delegato est ac si esset sua determinatio, quia
litium execratio iustam causam continet, q̄ dicit Ang.
in quodā suo sermone, † nil ita esse simile actib⁹ dæmonū 9
quā litigare, & † litigatores mali viri appellātur, q̄a bo- 10
ni viri lites execrantur, Ias. *in l. filio pater, primo not. de leg.*
Corn. *consil. 283. col. pen. lib. 4.* & *Matthæi 5. c.* legitur,
si quis voluerit tuam tunicā tollere & iudicio tecum
contendere dimitte ei & pallium, *cap. 1. 14. quæst. 1. cap.
suscepimus de homicid.* † satis enim quis lucratur si à lite 11
recedit. Abb. *cap. quintauallis de iur. iur.* Vnde nihil
mirum si super beneficialibus & spiritualibus possit
fieri transactio aliquid temporale dando, vel pro-
mittendo, † quia propter lites euitandas, sæpe non 12
concedenda conceduntur, tradit Fel. *in cap. nostra. 36.
correlar. 4. col. de rescrip.* interest enim Reip. vt lites de
medio auferantur. Bal. *in l. fratris. C. de transact.* nec
sine causa introductum est, † quod transactio per 13
quam à lite receditur, non rescindatur etiam præ-
textu enormis læsionis. Alex. *in consi. 42. col. 4. lib. 1.*
quia magnum commodum consequitur, qui à lite re-
cedit, *l. Lucius. §. fi. ff. ad Trebel.* Dec. *consil.* 2... *2. col. &
consi. 630.* vbi dicit, † quod iura laborant vt finis liti- 14
bus imponatur. & indebitum solutum per transactio-
nem non repetitur. *l. in summa ff. de cond. indeb. & l. 2. C.
de transact.* † & prætextu instrumentorum noniter re- 15
pertorum transactio non rescinditur, quantum cun-
que fuerit læsio. *l. sub prætextu. C. de transact.* & quam-
uis in beneficialibus pacta fieri non debeant, & tam-
quam illicita reprobentur, quia sunt inductiua simo-
niæ, *cap. fi. de pact.* & traditur *toto titu. de simonia*, † vbi 16
tamen sunt facta vt à lite recedatur, pacta illa tolleran-
tur, & Rota mandat illa seruari. Gomes. *in Reg. de annal.
q. 2.* vbi dicit, quod si quid detur ratione impensarum
vt fiat concordia & recedatur à lite, non dicitur simo-
niacum, vt inducit Collectaneus *in cap. forus, de verb.
signifi.* & eo modo videmus, † quod pensiones impo- 17
sitæ per ordinarium, vel alium inferiorem, quæ non
sunt perpetuæ, nec transeunt ad successores, vbi ta-
men sunt impositæ causa concordiæ, vt à lite receda-
tur, sunt perpetuæ, & transeunt ad successores. Host.
in cap. nisi, de præben. vt ibi per eum. † Immo iudex potest
& debet se interponere inter partes super transactio- 18
ne facienda, *cap. ex parte de transact.* Facit, quia decimæ
sunt spirituales, & institutæ à Deo, non ab homine,
*cap. parrochianos extra de decimis. c. reuertimini, cap. decimas.
16. quæst. 1. & c. decimæ sunt, & cap. omnes decim. 7 quæst.* † & 19
super decimis potest fieri compositio, vel transactio,
cap. statuimus, de transact. vbi Abb. *2. not.* vbi dicit secun-
dum Innocen. requiri ad validitatem huiusmodi
compositionis & alienationis causæ cognitionem, vt
videlicet superior examinet, an talis compositio aut
alienatio expediat ecclesiæ, & superioris decretum.
facit text. *in cap. ex multiplici, extra de decimis*, vbi super
decimis facta conuentio tenet, nec per subsequenter
concessum priuilegium tali conuentioni est deroga-
garum, est text. *in cap. veniens de transact.* † vbi transactio 20
fit super decimis, & si sit facta authoritate superioris
vel confirmata obligat successorem, text. *in cap. pen.
extra de confir. vtil. vel inut.* vbi fit compositio super de-
cimis, & à Papa confirmatur conuentio, facit capi-
tulum super eo, *eodem tit.* † vbi super beneficio Eccle- 21
siastico potest amicabiliter inter collitigantes com-
poni. text. *in cap. de cætero, eo.* vbi licite transigitur

super Ecclesia, de qua conuertitur, dummodo transactio vel compositio non sit iuri contraria. Facit text. *in cap. nisi, de præben.* vbi lite vertente, super prioratu sit inter partes compromissum, vt vnus prioratum habeat, alter vero pensionem recipiat vel censum. 20. lib. facit text. *in cap. ad quæstiones,* de rerum permut. vbi Ecclesiæ & possessiones illarum adinuicem licite permutantur. Abb. *in cap. de cætero, præ-*
22 *allegato, secundo not.* † quod super beneficio potest clericus transigere sine auctoritate Episcopi, subiungens dummodo remaneat in beneficio. facit vnum, quod videtur vrgens quod transactio non possit fie-
23 ri in spiritualibus, id ex eo videtur, † quia in transactione semper interuenit, & interuenire habet datio vel promissio alicuius temporalitatis, Abb. *in cap. 2 de transact.* & temporale pro spirituali non potest dari vel promitti, quia inducit simoniam, *c. ordinationes. 1. q. 1. c. quam pio. 1. q. 2.*
24 Sed non videtur semper verum, † quia licitum etiam videtur aliquid dare temporale pro redimendo vexationem suam, etiam in suo beneficio, & in suo iure spirituali, nec est simoniacum, licet speciem simoniæ continere videatur, per verba text. *in cap. constitutus*, ibi quia transactiones speciem continent simoniæ, & *cap super eo*, ibi dato retento, vel promisso speciem credimus habere simoniæ, verba text. *in cap. cum pridem, de pactis*, ibi prauam illicitæ pactionis speciem continere. dicit & declarat Imol & Abb. *in dict. cap. constitutus*, vbi dicit aliud esse simoniacum, aliud est sapere simoniam, vbi rationem assignat de vexatione pro cuius redemptione est licitum temporale quid dari, sequitur ibi Ioan. de Anan. *dict. cap. super eo*, vbi dicit quod quando aliquid datur temporale pro spirituali non dicitur simonia proprie, sed species simoniæ, & hoc ideo dicitur propter id quod habetur
25 *in cap. dilectus, de simonia,* † vbi si quid detur ab habente ius, vt possit retinere beneficium, quod habet, & non molestetur, non est simonia, sed redemptio vexationis. Quid autem subiungit Anan. si ille, qui redemit vexationem, habet ius, sed non possessionem, dic quod si non habebat plenum ius in re, sed
26 solum ad rem, vt poni potest exemplum in electo, † qui non sit adhuc confirmatus & confirmari indigeat, non est licitum aliquid dare, *cap. Matthæus, de simonia;* sed si habebat plenum ius, quidam dicunt vt Vgol. quod potest licite dari, & alias vt ibi per eum. id ꝙ intellige, quando de facto aliquis vexatur, quia
27 secus est quando vexans aliquod ius haberet, † quia tunc non videtur licitum, aliquid dari, cum videatur dari non pro iure conseruando, sed acquirendo, quod est simoniacum, per Abb. & Innocen. *in cap. Matthæus, cap. ad aures, cap. dilectus, el 1. de simonia, & ibi* Fel. cum aliis, diximus aliquid *in præcedenti quæstio-*
28 *ne,* & dicit idem Anan. *præallegato cap. super eo,* † quod super beneficialibus & cæteris spiritualibus potest licite amicabiliter componi, exemplum ponit si vnus ex litigatoribus ad preces eius vel amicorum gratis discedit à lite. Hinc est quod si ex post facto ille, qui molestabatur videns illius liberalitatem aliquid gratis dederit, quod istud non reprobatur, cum ex liberalitate processerit: & sequitur exemplificando, quando compromittunt in iudice, coram quo vertitur lis, vt videat & declarat quis habeat ius, & litem inter eos finiat, prout sibi visum fuerit, quia isto casu poterit iudex declarare quis ius habeat, & pro bono pacis ordinare, vt aliquid detur alteri parti, *cap. nisi essent, de præben.* & videtur tenere id Innocen. *in cap. de cætero, in ver. ius aliquod,* † quod transactio 29
tunc videatur valere facta super beneficio, & rebus spiritualibus, si Ecclesiæ vtilitas agatur ex ipsa transactione, facit text. *in cap. primo, de pactis in 6.* † vbi trans- 30
actio & compositio sit licite per rectores Ecclesiarum cum mendicantibus, & pacto etiam conuentione partium potest dari titulus in beneficio, si altera partium haberet facultatem conferendi beneficia, vt si esset quæstio, & lis cum capitulo ad quod spectaret collatio præbendarum. Ioan. de Imol. *in cap. statuimus, in fin. de transact.* Idem *in cap. veniens, versi. in glo. 2.* † quod 31
auctoritate Papæ potest fieri transactio inter partes super spiritualibus, dummodo sint spiritualia introducta de iure positiuo & non diuino, & de illis, quæ sunt simoniaca, quia prohibita. Immo ponit etiam & dat casum quod etiam sine auctoritate, quando fit de spiritualibus, & inter personas Ecclesiasticas, tamen inquit compositio erit personalis, non perpetua, quando non interuenit auctoritas Papæ. & dicit Ang. *in summa eo. ver.* vtrum quod vbi nomine subiectionis petuntur spiritualia similiter & temporalia, sicut cum Episcopus petit à quadam Ecclesia sibi subiecta quod ab eo percipiantur consecrationes Ecclesiarum, ordinationes clericorum, & similia spiritualia, & nihilominus petit aliqua temporalia, vtpote partem vel annuam pensionem ratione illorum temporalium possit fieri transactio & sibi pensio dari annua. *arg. ca. cum venerabilis, de censib. & cap. constitutus, de religio. domib.* facit text. *in cap. cum Apostolica, de his quæ fiunt à præl.* vbi de perceptis & subtractis decimis fit compromissum & compositio. & per text. *in c. cum pridem, de pactis,* dicit Specul. *in tit. de transact. versi. amicabilis,* † quod in spi- 32
ritualibus potest interuenire amicabilis compositio officio iudicis. Facit, quod dicit Anchar. *in clem. Auditor, de rescrip. in versi. 4. not.* quod ad transactionem iuris realis in beneficiis sufficit sola promissio verbalis, per quod apparet quod in beneficiis sit licitum transigere, quando sola promissio verbalis sufficiat, † 33
cum transactio etiam fiat sola promissione. Decius *in l. si super possessione. C. de transact.* Paris. *consi. 3. 4. parte col. 3. mihi n. 26.* vbi transactio fit aliquo dato, promissio, vel retento. vbi etiam subiungit in casu, de quo ibi, quod transactio facta super rebus & de rebus Ecclesiæ confirmata à Papa vel sede Apostolica est validissima, vt ibi late per eum: & quotidie etiam videmus lites super beneficiis Ecclesiasticis vel aliis spiritualibus motas per concordiam, transactionem, vel compositionem porrecta desuper Sanctissimo Papæ supplicatione & omnibus litibus ac conuentionibus inter partes concordatas narratis, per Papam etiam in forma motus proprii quotidie confirmari, approbari, & omnes iuris & facti defectus supplendo valere sanciri. tenet Abb. *in cap. audiuimus, de collus. deteg.* quod valet transactio super beneficio Ecclesiastico vbi non sit facta collusio, & auctoritate iudicis interueniente. facit, quia ius præsentandi est quid spirituale, & tamen super tali iure fit transactio: Anan. *in cap. præterea el primo de transact. in fin.* & qualecumque & qualitercumque quis ius habeat in Ecclesia potest illud permutare cum alio iure, per Abb. *in cap. ad quæstiones, extra de rer. permut.*

Per quæ adducta satis constat, quod est tenendum pro parte affirmatiua & quod licite super spiritualibus, & illis annexis possit fieri qualibet transactio, compositio, & concordia sine vitio simoniæ.

In

In contrarium tamen videtur text. *in cap. super eo, de transact.* vbi formata quæstione, an super beneficio Ecclesiastico in litigium deducto possit fieri transa-
34 ctio, deciditur † quod transigi super re sacra & religiosa non potest, vbi Abb. & alii. gloss. & Abb. *in c. 2.*
35 *eo. est text. in c. praeterea el 1. & el 2.* † vbi transactio reprobatur in spiritualibus tanquam inductiua simoniæ,
36 *c. constitutus*, gl. *in c. ex literis. in ver. transactio eodem.* † Immo transactio in Ecclesiasticis, & spiritualibus non tantum prohibetur, quia simoniam inducit, verum etiam quia speciem simoniæ inducere videtur, *ca. constitutus, & d. c. super eo*, quia inquit Innocen. ibi non solum à malo, sed & à specie, & suspitione mali cauere debemus, vt per eum *d. c. constitutus*, id quod videtur
37 attenta diffinitione transactionis, † quæ est non gratuita pactio, in qua aliquid semper datur, retinetur, vel promittitur. Abb. & alii *in d. ca. super eo*, quod non fit in spiritualibus, quæ libere conferuntur, *ca. ordinationes. 1 qu. 1. c. quam pio. 1. qu. 2. c. cum pridem, extra de pactis* cum similibus.

Pro concordatione istorum contrariorum est intelligendum & distinguendum, prout intelligunt & distinguunt Doctor. sed pro intelligentia materiæ est
38 præmittendum vnum, † quod transactio sumitur duobus modis large & stricte: stricte accipitur quod sit de re dubia & lite incerta, non gratuita pactio. *l. 2. ff. de transact.* Doctor. *in rubr. extra eo.* & ibi quod transactio dicitur quasi actionis transitio, quia is, qui trãsigit, recedit ab actione competenti sibi. large vero accipitur transactio pro amicabili compositione, exponitur ita text. *in c. ex literis.* & *cap. veniens, eodem tit.* vt ibi per glos. Hostien. *in summa versic. ponitur autem.* &c.
39 † Et amicabilis compositio est non gratuita pactio. Abb. *in cap. 2 & ca. super eo, eodem tit.* vbi ponit, in quo compositio & transactio inter se differunt. vnde dicit Innocen. *in ca. statuimus*, ꝙ transactio in spiritualibus valet, dumodo spiritualia hinc inde interueniant, gl.
40 *ibi, & in cap. fin. de rer. permut.* inquit Innocen. † Nos dicimus licitam esse transactionem & permutationem in spiritualibus, dummodo ex vtraque parte spirituale, & nihil temporale interueniat, *cap. de cætero eo. cap. ex multiplici, ca. sugestum, de decimis c. ad quæstiones de rerum permut.* Idem etiam dicit in beneficiis, si petantur iure proprietatis, exemplum dat, puta, quia vna Ecclesia petat ab alia præbendam, quam dixit ad suam collationem pertinere, sed non est licita transactio, si clericus petat beneficium, etiam si vtrinque dentur spiritualia, nisi iuxta modum & formam à iure traditam *in c. nisi, de præben.* id est, iussione iudicum, non ex pactione partium, vbi vni prioratus, alteri pensio assignatur, vbi pensionem decernitur non transcendere vitam illius, cui fuit assignata. Hostien. *in summa eo. §. & in quibus, vers.* item quæritur, vbi dicit quod non potest transigi inter partes cum contenditur super Ecclesia, quando agitur de Ecclesia tanquam de tit. seu beneficio Ecclesiastico: sed si duo Episcopi, aut duo monasteria agant de Ecclesia contendentes de proprietate illius, vt de proprietate prædii alicuius, *16. q. 3.* inter memoratos, tunc transactio locum habet & permutatio, dum tamen non detur temporale pro spirituali; & in his terminis habet locum dispositio *c. ad quæstiones*, præallegati, de qua materia vide etiam ibi per eum remissiue *in versic. seq. optima gl. & magistralis in cap. super eo, eodem titulo*, vbi pariter distinguit, an petatur res spiritualis vt ad beneficium, vt quis clericus titulum prætendens recipiatur ad beneficium, vel ad prælationem: & tunc non potest interuenire transactio proprie, quia esset simoniacum: & ratio redditur per eam ibi, † quia titulus 41
non habetur ex transactione, sed per canonicam institutionem, vel petitur res spiritualis, non vti titulus; sed vti proprietas puta (inquit) quando duo Episcopi, vel duæ Ecclesiæ contendant super aliqua Ecclesia, quia alter dicat illam esse sibi subiectam alter, negat, quia possidet, & alias vt per eandem gloss. vbi inquit potest interuenire transactio, quia & permutatio, *dict. cap. ad quæstiones*, vt vnus habeat vnam Ecclesiam, alter alteram, vel quia vnus Episcopus aliqua spiritualia perciperet; alius vero alia, hoc totum potest fieri per transactionem, † quia etiam diuisio deci- 42
marum potest fieri & conueniri inter partes, vt ibi, vbi Abb. *præallegato versic. in gloss.* 1. vbi dicit, quod si contendatur super beneficio ratione tituli, vel prælationis non potest interuenire transactio, vt detur spirituale pro temporali, vel vt detur spirituale pro alio spirituali, non à superiore, sed vigore transactionis, quia non videtur licitum, quod beneficium obtineatur per viam transactionis, quandoquidem illud datur & confertur à superiore, & per viam canonicæ institutionis, *reg. 1. de reg. iur. in 6. c. frequentibus, de instit.* subiungens quod iudex ex officio suo pro bono pacis posset componere, vt habens ius in beneficio det aliquid non habenti, iuxta formam *cap. nisi de preben.* & si petatur ratione tituli, potest fieri compositio, quod ille clericus, qui ius non habet vel habere creditur, penitus renunciat iuri suo sine aliqua datione & promissione, vel quod alius ius habens, recipiatur in canonicum sine datione, ad quod opponit ibi Ioan. de Imol. *vers. sed contra*, vbi dicit, videtur quod non possit fieri amicabilis compositio, ex eo † quia 43
sine canonica præuia institutione beneficium Ecclesiasticũ non potest obtineri, sed respondet ꝙ debet intelligi, quod admittatur amicabilis cõpositio, non vt per illam quis consequatur titulum, quem non habet, sed quia adinuicem cõponunt, vt declaretur quis ius habeat, & amicabiliter se componunt, vt aliquis iuris peritus habeat videre iura vtriusq; & hoc declarare, ꝙ debeant stare declarationi illius: nam talis compositio erit licita, nec agitur tunc vt alter ab altero quærat ius, sed vt cedat liti, qui ius non habet.

Potest etiam interuenire amicabilis compositio quando ad preces tenentis beneficium ille, qui mouit litem, renunciat liti tanquam ius non habens, & sicut discedit à molestia; & plus videtur quod si gratis discedatur ab ipsa molestia & sine aliquo pacto, licet postea ex post facto ille, qui molestabatur, videns illius liberalitatem aliquid det gratis, quod illud non impugnetur, ex quo ex liberalitate ipsa processit, subiungens Anan. quod potest etiam esse amicabilis compositio, ꝙ iudex coram quo lis pendet, si in illo compromittatur, vt videat quis habeat ius, & litem finiat prout sibi visum fuerit, hoc casu poterit iudex declarare quis ius habeat, & pro bono pacis ordinare, vt aliquid detur alteri parti: in quibus terminis loquitur tex. *in c. nisi, de præben.* sed ex pacto nihil dari potest, † sed tamen quando constaret quem ius ha- 44
bere in beneficio, ꝙ possidet, licitum est aliquid dare pro redimendo vexationem, vbi vide Anan. & Ioan. Andr. sequitur Alber. *in dictionario vers. transactio; vide*, vbi dicit, † quod proprie loquendo transactio non 45
potest fieri in spiritualibus *1. q. 2. c. quam pio 14. q. 5.* deniq; quod male aduertunt prælati & cleri nostri temporis,

46 poris, † qui transigunt & negotiantur, sine rubore in spiritualibus, sicut in temporalibus, sed væ talibus. Et si vel interueniat compositio vel prouisio in casu cõcesso, per quam clericus actor aliquid debeat habere in Ecclesia, scilicet reditum vel censum non transcendit personam paciscentis, quia vt paulo post ipsemet Innocen. in censu vel reditu assignato cuilibet clerico, vel etiam in quacunque alia compositione vel transactione inter Ecclesias inita extra iudicium, ad hoc vt præiudicetur successoribus, oportet superioris auctoritatem interuenire, per iura ibi adducta. Angel. *in summa* vbi distinguit materiam *vers. vtrum in rebus*, aut petitur Ecclesia ab Ecclesia sibi debere subiici in iure institutionis, correctionis, & sacramenti perceptione, vel Episcopus petit iura Episcopalia in aliqua Ecclesia, & sic de spirituali ad spirituale potest fieri transactio, puta, quod remittatur institutio vel aliquod sacramentum, & illud spirituale præstetur,
47 *cap. ad quæstiones. de rerum permut.* † sed de spirituali ad temporale non licet transigi, *cap. constitutus, de transact. cap. vlt. de rerum permut.* aduerte tamen quod vbi subiectionis nomine petuntur spiritualia simul & temporalia, veluti si Episcopus ab Ecclesia sibi subiecta petat q ab eo percipiantur & percipi debeant consecrationes Ecclesiarum, ordinationes clericorum & similia spiritualia, & nihilominus petit aliqua temporalia, vt annuam pensionem, ratione illorum temporalium posset transactio fieri, cum temporali, & sibi annua pensio dari, *cap. cum venerabilis de censi.* & *cap. constitutus.* Aut petitur res spiritualis vti proprietas, vt cum Ecclesia petit decimas ex prædiis in sua parrochia constitutis, & tunc si agitur contra Ecclesiasticam personam potest fieri transactio auctoritate Episcopi vel Archiepiscopi, & erit perpetua, *ca. statuimus, extra eo.* si sit facta absq; Episcopi auctoritate, est temporalis, non excedens vitam transigentis, *ca. de cætero*, nisi fuerit confirmata per Papam *cap. veniens,* vbi Imol. *versic. tu potes dicere, eodem tit.* Vel agitur contra laicum, & tunc subdistingue, quod vel agitur super præceptis & subtractis, vel super percipiendis, si primo casu, potest fieri. *cap. cum apostolica, de his quæ fiunt à prælat.* si secundo casu non potest, 16. *quæst. 7. decimas*
48 *quas.* † nec potest fieri transactio aut compositio cum laicis, vt minus soluant, nisi auctoritate Papæ, *cap. pen. de confirmatione vtili vel inutili.* Aut petitur res spiritualis vti beneficium puta, quia dicit se electum vel canonice institutum, & tunc non fit transactio sine simonia, sed bene potest fieri amicabilis compositio, *dict. cap. super eo.* scilicet, vt ille qui ius non habet, aut habere non creditur, penitus renunciat iuri suo sine aliqua datione aut promissione; vel ille, qui habet ius recipiatur sine datione, si tamen neuter litigantium possideret, aut vterque contenderet beneficium sibi dari, tunc valet transactio, *cap. cum inter de electio. & de prabend. cap. nisi*, quia qui ius non habet super benefi-
49 cio molestat, vexat & contradicit de facto; † & contradicentibus de facto potest sine simoniæ vitio pecunia dari, vt à lite, contradictione, & vexatione recedat: quia molestatus & vexatus eo casu videtur redimere vexationem suam, & non emere spiritualia. *gloss. in cap. Matthæus de simonia*, prout est quando laicus, quem constat nihil iurisdictionis habere spoliat quem de Ecclesia, vel faciat eum de facto vitari
50 tanquam excommunicatum; † vel quando clericus, qui de iure non contendit se fecisse, sed de potentia, licitum est dare vel promittere, quia nihil datur pro spirituali, sed pro vexatione, quam redimere licet. Innocen. *in cap. ad aures. de simonia*, sed est aduertendum vt per Innocen *dict. cap. Matthæus*, an vexatus habeat plenum ius, vel non habeat, puta, an sit electus & confirmatus, an vero electus tantum, † quia electo 51 tantum ante confirmationem nõ est licitum aliquid dare vel promittere sine vitio simoniæ, siue in electione molestetur de iure, siue de facto, *arg. cap. significasti, de electio.* quod dictum placet Abb. *ibi*, quia dans in tali casu videtur dare vel promittere, vt liberius possit consequi illud spirituale ius, quod restat habere, puta confirmationem; & sic videtur datum aut promissum pro iure quærendo, quo casu non est licitum dare vel promittere, etiam ad redimendum vexationem, secus sit, si ius sit quæsitum, & ius consequutum, quia si vexatur bene potest dare & promittere, vt per Innocen. & Abb. *ibi.* Item est aduertendum, an ego, qui molestor & sum vexatus, sim in possessione, quia secundum Innocen. *dict cap. ad aures*, possum dare clerico & laico ne me expellat per vim & violentiam, & sine causæ cognitione: † sed si 52 sum extra promissionem ecclesiæ nullo modo est mihi licitum aliquid dare pro possessione recuperanda, quia tunc non tantum redimo vexationem, sed etiam possessionem amissam recupero, † quia licet 53 possessio non sit proprie quid spirituale, tamen est connexa & coniuncta spiritualibus, quia per eam & illius recuperationem seu assequutionem vexatus consequitur exercitium suum spiritualium; vnde datum in illum casum videtur simoniacum, per Abb. *in cap. dilectus, el primo. de simonia.* Anan. *in cap. super eo. de transact.* gloss. est magistralis *in ca. decimas, el 3. 16. quæst. 7. in fin. ibi* consueuit dici, quod si sum in possessione, possum redimere alias non, vbi Archid. secundum Hugo. quod possessio in hoc casu nõ facit vim dummodo ego credam intrusum, siue possidentem non habere ius. sequitur Anan. *dict. cap. ad aures, versic. iuxta prædicta*, vbi secundum Innocen. concludit quod est licitum dare aliquid vexanti iniuste super temporali, quia ibi nullum est peccatum ex parte dantis, si in spirituali, & vexatus sit in possessione non peccat, si aliquid dat, vt non vexetur, si non habet possessionem, puta, quia fuit ea spoliatus, tunc non licet dare, & alias vt ibi per eum. & subiungit Angel *in summa d. versic. vtrum in rebus*, &c. *in fin.* & breuius conclude † quod spirituale cum spirituali eiusdem generis puta de iure decimationis istius Ecclesiæ cum illo illius 54 Ecclesiæ potest fieri transactio, sed de spirituali ad spirituale alterius generis non licet secundum Ber. quem allegat *in ca. super eo*, & est tutius quamuis Innocen. *c. statuimus*, & text. cum glo. *in c. ad quæstiones, præallegatis*, videantur loqui indistincte, quod licitum est de spirituali ad spirituale transigere; late per Ioan. de Imol. *cap. super eo, de transact.* cauti tamen litigatores nostro tempore pro securitate & quiete, vt tollantur dubia, disputationes & lites, tractatum super huiusmodi spiritualibus habitum & factum, & rem omnem Papæ exponunt, & ab illo omnia narrata per viam motus proprii, vel supplicationis, cum supplectione iuris & facti defectuum, cum dispensationibus, ac ex certa scientia confirmari & roborari subscriptione manu Papæ procurant, cum auctoritate Papæ facta transactio teneat, quia bene de illius auctoritate facta transactio in spiritualibus est valida, si sint spiritualia introducta & ordinata de iure positiuo, secus si sint de prohibitis, quia simoniaca & spiritua-

ritualia secundum ius diuinum, Ioan. de Imol. *in cap. veniens, de transact. col. 2. vers. in glos. 2.*

Per quæ sic distincte intellecta, aliqualiter declarata materia videtur, & multa ex supra adductis contrariis, meo iudicio sunt conciliata & concordata, quia illa, quæ generaliter adducta sunt, primo quod malæ sunt lites, & quod illas abhorrere debemus, & quod pro recedendo ab illis, conceduntur aliquando non concedenda, & pacta alias in spiritualibus prohibita, facta tamen pro recessu à lite valent & tenent; non obstant in casu nostro, vbi iurium est expressa determinatio, & specifica habent locum. Nec valet argumentum, malæ sunt lites, ergo est licita transactio in spiritualibus, quia sunt diuersa, & non bene de vno diuersorum infertur ad aliud, *l. Papinianus exuli. ff. de minoribus*, quia cum in transactione interueniat datio, ideo prohibetur fieri spiritualibus, pro quibus nil dari potest, nec sunt facienda mala pro euitando alio malo, & quod pacta, quæ alias sunt illicita non tenerent in spiritualibus tenent, si sint facta causa à lite recedendi, debent intelligi in casu, cui iuris dispositio non repugnat & in pactis non prohibitis, & in casu non prohibito, capitulo de cætero, de transact. & quale est in casibus, vbi fit amicabilis compositio, & quando datur aut promittitur pro redimenda vexatio, & cum fit de auctoritate Papæ & alterius superioris in casu à iure non prohibito, vel expresso, & in casibus vbi iura adducta loquuntur, quæ attentis distinctione & aliis præmissis, non remanent contraria, sed concordata.

SVMMARIVM.

1. *Quid requiratur ad inducendum simoniam.*
2. *Amor spiritualis simoniam non inducit.*
3. *Datio, pactio, & conuentio in spiritualibus sunt prohibita.*
4. *Valet collatio beneficij facta ad instantiam alterius.*
5. *Preces non sunt simoniacæ, nisi fiant illa mente, vt excludatur dignus, & indignus admittatur.*
6. *Preces in dubio emissæ non inducunt simoniam punibilem.*
7. *Pater potest in numero eligentium dare suffragium filio.*
8. *Simoniacum est promoueri suis precibus ad prælaturam.*
9. *Qui renuit est vocandus ad dignitates, qui ambit repellendus.*
10. *Non idoneus non debet promoueri fauoris gratia.*
11. *Pecunia, humana gratia, aut populari tumultu fieri non debet electio.*
12. *Preces & fauor sunt munus à lingua quod inducit simoniam.*
13. *Omne, quod habent homines pecunia est.*
14. *Quomodo intelligitur quod fauor & humana gratia inducunt simoniam.*
15. *Preces pro indigno, non pro digno inducunt simoniam.*
16. *Dignus & indigens pro se potest precari.*
17. *Preces carnales pro indigno faciunt simoniam.*
18. *Si prælatus pro fauore acquirendo, vel odio vitando, ad preces beneficium confert, simoniam committit.*
19. *Preces porrectæ pro indigno pro beneficio curato, vel simplici, sunt simoniacæ.*
20. *Si pro digno & ad idoneitatem respiciatur, non est simonia.*
21. *Si quis pro se pro simplici beneficio preces porrigat, non committit simoniam, si sit dignus, secus si indignus.*
22. *Similiter est simonia, si quis emittit pro se etiam digno preces pro beneficio curato.*
23. *Licite potest dignus & indigens emittere preces pro se pro beneficio curato.*
24. *Vide melius quando preces inducunt simoniam.*
25. *Quæ sint preces carnales.*
26. *Preces interposita à parente, vel fratre carnales præsumuntur, & vitiant, nisi sint pro digno.*
27. *Preces interposita ab extraneo præsumuntur spirituales, & pro digno.*
28. *Quis non potest pro se petere, vt in prælatum assumatur.*
29. *Nemo suis precib. ordinari, vel eligi debet, quia est simonia.*
30. *Quatuor concurrere debent, vt quis pro se precetur sine simonia.*
31. *Nullus sibi assumat honores, nisi qui vocatur tanquam Aaron à Deo.*
32. *Ad honores non ambitione, sed labore peruenire debet.*
33. *Ad conferendum beneficia Ecclesiastica non debemus trahi affectione carnali.*
34. *Consanguineo digno Episcopus prouidere tenetur.*
35. *Sanguinem tuum legitimum & dignum non despicias.*
36. *Episcopus nepotulo committit millia animarum, cui non committeret duo pyra.*
37. *Voluntas turbata voluntas est.*
38. *Si regularis pro se effundat preces pro beneficio & magis dignus propterea supplantatur peccat.*
39. *Idem si sæcularis & competenter beneficiatus, secus si non sit competenter beneficiatus.*
40. *Diuites peccant impetrando beneficium cum videant idoniorem supplantari.*
41. *Nonnunquam preces inducunt simoniam, nisi faciat ille animo se collatori obligandi.*
42. *Idem est remittere, quod dare.*
43. *Ad hoc vt simonia committatur, oportet quod munus interueniat.*
44. *Semper preces sunt simoniacæ, quando est certum quod est datum animo obligandi, si dubium & pro indigno preces censendæ violentæ, si pro digno secus.*
45. *Preces patronorum præsentantium sunt spirituales, nec simoniam inducunt.*
46. *Episcopus præferens consanguineum indigentem in simplici beneficio apparenter digniorem non peccat.*
47. *Quod dicitur preces inducunt simoniam, intellige, si precans sit talis, qui precibus suis mouere possit.*
48. *Qui adulatur pro obtinendo beneficio est simoniacus.*
49. *Licitum est rogare pro se etiam pro beneficio curato secundum aliquos.*
50. *Simonia à manu grauius peccatum est.*
51. *Solæ preces in dubio non inducunt simoniam punibilem.*
52. *Vide de sententia lata per preces.*
53. *Rogans iudicem in causa criminali vt pro se pronunciet, punitur in centum.*

De precibus Simoniacis, Cap. XXXII.

QVia simonia, quæ committitur per preces magis verbaliter, quam realiter inducta videtur, vnde magis videtur congruere titulo conuentionalis simoniæ, quam realis: ideo hic de precibus simoniacis quæstionem ponimus tanquam loco congruentiori, & magis suo. Et videtur quod neque in ordinis neque beneficii, aut aliorum spiritualium, vel spiritualibus annexorum collatione committatur vel committi possit simoniæ vitium per preces, quia quod fit ad preces alicuius, gratis fieri videtur, & ita non videtur locum habere simonia, quæ in emptione & venditione consistit. Sanctus Thom. *quæst. cap. de simonia. §. ad quintum, versic. id quod solum.* secundo loco id dici potest, & credo arg. valde vrgenti, & fere ineuitabili, quod siue inspicias diffinitionem mentalis simoniæ, siue conuentionalis, siue realis de quibus *supra in mentali, in diffinitione, & in con-*

in conuentionali in principio & in reali suo loco, simonia committitur, aut mente aut conuentione seu promissione, vel datione temporalium pro spiritualibus.
1 † Vnde non apparet quod preces simoniam inducunt, quando ad inducendum illam datio, promissio, vel studiosa voluntas requiritur, merito est dicendum, vel quod preces simoniam non inducant, vel quod diffinitiones simoniæ sint mutilæ, mancæ & imperfectæ, quod non videtur, quia ab omnibus approbare videntur per Abb. *in c. nemo, de simonia*, & per alios allegatos *supra in principio præsentis partis, & in mentali*. Item per preces non inducitur simonia, per text. *in c. tua, de simonia*, vbi apparet quod quis potest rogare & preces effundere pro se ipso, vt in canonicum recipiatur, & bona, quæ Ecclesia offert sibi pro præbenda retinere. Item pro alio videtur etiam licitum preces effundere absque incursu vel periculo vitii simoniæ, per text. *in c. principali 63 dist. c latorem. 1 q. 1.* vbi latorem præsentium per intercessionem S.V. accolitum fecimus, vbi Papa ad intercessionem vel preces alicuius ordinat, dispensat, vel tolerat per text. *in cap de Syracusana 28. dist.* vbi Cethegus Patritius Pelagio Papæ preces emittit pro confirmatione electi in Ecclesia Syracusana, nec simoniæ vitium incurrit, *text. in c. Salonitana 63. dist.* vbi ad preces principum Constantinopolitanæ Ciuitatis rata habetur ordinatio Episcopi Ciuitatis Salonitanæ, *cap. clerico 50. dist.* vbi Vrbanus secundus Narbonensi Episcopo. Amore Dei, & tuo illum in ordine permanere permitti-
2 mus, vbi notat gloss. † quod amor spiritualis simoniam non inducit, *facit c. filium. 1. q. 1.* vbi fit ordinatio Epiphanii ad instantiam alterius, *cap. veniam. 35. qu. 9.* vbi damnati à prædecessoribus precibus & supplicationibus aliorum in pristinum statum apostolica reformat Ecclesia. Facit text. *in cap. quam pio, 1. quæst. 2.*
3 vbi dicitur, † quod datio tantum, pactio, & conuentio in spiritualibus est prohibita ibi, dum tamen o-
4 mnis absit pactio, omnis cessat conuentio, &c. † & tenet collatio facta beneficii alicuius ad instantiam
5 alterius, *c. cum M. de constit.* † & simonia, quæ fit precibus, vel gratia non est proprie simonia, nisi preces fiant illa mente & intentione, vt notorie indignus admittatur, & excludatur dignus, tradunt communiter
6 omnes *d. c. cum M.* † *sola* enim preces in dubio emissæ non inducunt simoniam punibilem, *c. tua, de simonia*, ibi not. Fel. *ca. cum esset, de simonia*, & ita dicit bis fuisse pronunciatum in Rota Gomes. *in reg. de triennali. q. 12. versic. cum igitur regula.* & non est illicitum cuiquam desiderare pro Deo rogare, vt sorti dominicæ adscribatur, vt sacramenta liceat sibi in sacerdotali ordine ministrare, præterea Papa ad multorum petitiones petentibus confert beneficia, Innocen. *cap. tu, de ætat.*
7 *& qualitat.* † præterea nonne pater potest in numero eligentium dare suffragium filio in illius electione, & prodest eis. *l. illud ff. quod cuiusque vniuersitatis nomine.*

Sed in contrarium videtur text. *in cap. in scripturis.*
8 8. *quæst. 1.* † vbi nemo suis precibus ad dignitatem vel prælaturam eligi, aut promoueri debet, quia est simoniacum, text. apertus *in cap. nullus itaque. 1. quæst. 1.* vbi nullus itaque per ambitum ad Episcopatus honorem permittatur accedere, *cap. sicut is. 1. quæst. 6.* vbi
9 dicitur, † sicut is, qui inuitatus renuit, quæsitus refugit, sacris altaribus est admouendus, sic qui vltro ambit vel importune se ingerit, est proculdubio repellendus, & preces inducunt simoniam, quia non fauorem aut humanam gratiam acquirendo vel euitando, Ecclesiastica vel spiritualia conferre debemus *cap. ordinationes, cap. sunt nonnulli. 1. quæst. 1.* vbi id aperte habetur, text. *in cap. quibusdam, ead. causa & quæstione in fin. ibi*, nec ad sacros ordines supplicatione aliquos audeat promouere, &c. est text. *in cap. quando 24. distinct.* † vbi fauoris gratia, aut alicuius muneris 10
electio non debet operari, vt indignus, aut minus idoneus promoueatur, *cap. estote. cap. pueri, cap. quibusdam. 1. quæst. 1. cap. si quis pecunia. 79 distinct.* † vbi pecu- 11
nia humana gratia vel populari tumultu electio fieri non potest, † & preces & fauor appellantur munus 12
à lingua, quod connumeratur inter munera inducentia simoniam, quæ sunt tria, videlicet munus à manu, quod est pecunia, † & pecuniæ nomen est ge- 13
nerale continens omne, quod habent homines *cap. totum. 1. quæst. 4.* munus ab obsequio est seruitus indebite impensa, & munus à lingua fauor est, de quibus *cap. ordinationes præallegato*, & ista tria pariter prohibita sunt dari pro spiritualibus tanquam quod inducant vitium simoniæ, & beatus ille, qui excutit manus suas ab omni munere, *cap. sunt nonnulli. 1. quæst. 1.* vbi text. declarat, quare sit dictum ab omni munere, † quia videlicet voluit etiam comprehendere & 14
intelligere preces & humanam gratiam vt ibi, tanquam quod etiam isto modo inducatur simonia, quia preces succedunt in isto casu loco precii per verba text. ibi, quia de impenso officio sanctitatis nummum expetunt fauoris, &c. & quod fauor & humana gratia inducant simoniam, & vitient electionem intellige, vt declarat Cardinalis Iacobat. *lib. 4. artic. 4. de simoniaca electio. Papæ. §. vtrum vers. & si dicatur*, vbi dicit quod verbum humana gratia *in cap. si quis. 79. distinct.* intelligitur de humana gratia ad actum deducta per dationem & receptionem seu per promissionem, vel pactionem interuentu pecuniæ vel rei temporalis, &c. quæ inducunt expressam simoniam, & alias vt ibi per eum. Et pro intelligentia materiæ, & contrariorum concordatione distingue & intellige, vt per Sanctum Thom. *præalleg. qu. cap. § ad quintum. versic. ad tertium*, quod munus à lingua dicitur vel ipsa laus pertinens ad fauorem, quæ sub precio cadit, vel etiam preces ex quibus acquiritur fauor humanus, aut contrarium euitetur, veluti, quando sunt preces armatæ, Alber. *in verb. simonia. 1. colum. 3.* & ideo si aliquis principaliter ad hoc intendit simoniam committit, videtur autem ad hoc principaliter intendere,
† qui preces pro indigno porrectas exaudit, vnde 15
ipsum factum est simoniacum. Si autem preces pro digno porrigantur ipsum factum non est simoniacum, quia subest debita causa, ex qua illi pro quo preces porriguntur spirituale aliquid confertur, tamen potest esse simonia in intentione, si nó attendat conferens ad dignitatem personæ, sed ad fauorem humanum quærendum vel euitandum, vel preces Idem dicit Dominicus de sancto Geminiano *in c. maius. 8. q. 1.* vbi dicit, † quod si sit dignus quis & indiget, potest 16
pro se preces superiori porrigere, quia tunc non præsumitur ambitiosus, sed potius propter necessitatem facere, alias est simoniacus; si vero precibus alienis, & aut preces sunt carnales, aut sunt spirituales,
† si carnales, & fiant pro indigno simonia commit- 17
titur. *1. qu. 1. ca. ordinationes*, quia succedunt loco precii *d. c. sunt nonnulli.* si pro digno dummodo superior non habeat respectum ad preces, sed ad meritum, licite possunt admitti, sequitur Ioan. de Sylu. *in tract. de beneficio, 1. parte. q. 7. vers & quantum ad munus*, vbi dicit
† quod

18 † quod si quis prælatus confert beneficium Ecclesia-
sticum, seu dignitatem Ecclesiasticam ad preces ali-
cuius hac intentione principali, vt eius precibus con-
ferenti laus, vel fama acquiratur, aut contrarium eui-
19 tetur, simoniam committit. † & si preces porriguntur
pro indigno ab alio de beneficio curato, vel simplici,
& ille qui porrigit, & qui exaudit simoniam commit-
20 tit, † si ad preces principaliter mouetur, & pro digno
& ad idoneitatem respiciatur, non ad preces princi-
paliter, nec rogans nec conferens simoniam com-
21 mittit. † Si vero preces ꝓ se porrigit de simplici bene-
ficio, non reputatur simonia, si alias est dignus: nam
22 si indignus simoniacus reputatur. † Et similiter est si-
moniacus, qui pro se de beneficio curato preces por-
rigit, etiam si alias sit dignus, quia ipse ambitionis re-
spectu & præsumptionis reputatur indignus. Abb.
in consil. incip. Sempronius, subiungens *ibi* Sanctus Tho.
si vero aliquis pro se rogat, vt obtineat curam anima-
rum ex ipsa præsumptione redditur indignus, & sic
preces sunt pro indigno. Vnde cum attenta indigni-
tate, nulla subsit causa, simonia est commissa. subiun-
git idem Sanctus sine gratia Dei, quam nullus scit se
habere, non potest quis exercere curam animarum
digne cum peccet mortaliter indigne faciendo ea,
quæ pertinent ad curam & multo magis est simonia,
si alias sit indignus, puta, quia illiteratus, vel notorius
23 fornicator licite, † tamen potest aliquis si sit indigens
pro se petere beneficium Ecclesiasticum sine cura a-
nimarum, quo casu preces pro se emittendo, simo-
niam non incurrit. glos. *in c. tuam, de ætat. & qualit.* vbi
Abb. materiam magis declarando, magis distinguen-
do, magis ampliat, vbi facta oppositione, quod pre-
ces inducunt simoniam & vitiant promotionem, di-
24 cit secundum glos. † quod quandoque preces inter-
ponuntur à promouendo, quandoq; ab alio, si à pro-
mouendo & indigno, & tunc simonia inducitur, si
pro digno subdistinguit, vel pro prælatura, electione,
dignitate, beneficio curato & similibus & tunc com-
mittitur simonia, quia tunc ambitiose facere videtur;
si pro alio beneficio, quia tunc non præsumitur am-
bitiose facere, sed pro necessitate simonia non indu-
citur; & sic habet locum text. *in c. tua* cum similibus
allegatis.

Si vero preces interponuntur non à se, sed ab alio,
item distinguit, vel ipse pro quo interponuntur est
dignus, vel est indignus, si indignus, est simonia, si di-
gnus, etiam distinguit, vel preces sunt spirituales, vel
25 carnales: † carnales intelligit quando ex sanguinis
coniunctione, parentela, aut amicitia proueniunt, si
spirituales & pro digno nō inducūt simoniā, nec pro-
motionem vitiant, si pro digno & carnales, si non
26 principaliter mouent, non inducunt simoniam, † in
dubio autem preces interpositæ à parente, vel fratre
carnales præsumuntur, & illicitæ & vitiant, nisi con-
27 stet quod pro digno, † si sunt interpositæ ab extraneo
præsumuntur spirituales, & pro digno potius quam
pro indigno. & dicit Innocen. *ibi.* quod si preces in-
terponens pro se habet ad solum Deum respectum &
ad ipsius Dei obsequium & seruitium, & non ad po-
tentiam, vel diuitias sæculares, & per hoc non inten-
dit modo aliquo obligari promouenti, in hoc non
peccat, nec simoniacus est dum tamen persona sit di-
gna. 8. *q.* 1. *qui Episcopatum desiderat.* Aymon. Craueta
consil. 122. *nu.* 9. vbi dicit simoniæ vitium committitur
ex solis precibus quando fiunt ex solis precibus pro
indigno ratione amicitiæ, consanguinitatis, aut lucri
gratia. Idem sequitur Archid. *in c. ordinationes, prælega-
to*, vbi dicit † quod quis pro se tamen non potest pe- 28
tere, vt in prælatum assumatur, vt per text. *in cap nullus
itaq.* 1. *q.* 1. & *c. sicut, qu.* 6. in quibus terminis loquitur,
neque Ecclesiasticam dignitatem, vel aliud benefi-
cium curam animarum connexam habens, quia se-
cundum aliquorum opinionem † nemo suis precibus 29
ordinari vel eligi debet, & si secus faxit, est simonia,
quantumcunq; dignus in quibus terminis loquitur
text. *in c. in scripturis, c. ordinationes prealleg.* si vero bene-
ficium sit simplex, & indiget, & sit dignus, & intendat
prodesse non præesse: † tunc istis concurrentibus po- 30
test sine vitio & periculo peccati vel simoniæ petere,
c. ad aures extra de rescrip. c. 2. *de præben.* si vero non indi-
get, peccat, vt ibi per eundem Archid. sequitur Ho-
stien. *in summa.* §. *lingua*, † vbi dicit cum prælatura, quæ 31
maxime per electionem confertur, nemo potest suis
precibus assumi, quia in hoc casu, nullus debet sibi
assumere honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam
Aaron *cap. qualiter de electio. c. in scripturis*, & aliis simili-
bus. † nam ad honoris augmentum, non ambitione 32
sed labore ad vnumquemque conuenit peruenire, vt
C. de re milit. contra publ. lib. 12. quantūcunq; dignus sit,
cap. vlt. de instit. & qui rogat prælaturam, vt præsit non
vt prosit præsumptuosus est & superbus, & imitari
debemus Sanctum Thomam, qui renunciauit bullis
Archiepiscopatus Neapolitani cum reditibus Sancti
Petri de Ara propter humilitatem parcitatem & quie-
tem religionis, Summa syluestrina in verbo simonia,
vbi dicit quod non inconuenit maiorem partem cle-
rici beneficiati esse in malo statu, si vacat ambitioni,
pompis & lasciuiis. pro simplici vero beneficio si sit
dignus, potest pro se precari, & preces effundere, si
autem alienis precibus, & spiritualibus quis promo-
ueatur non est inducta simonia, in quibus terminis
loquitur text. *in cap. principali.* & *c. latore, supra adductis*,
si autem precantes trahantur ad preces effundendum
consanguineitate, tunc simoniam preces inducunt,
ex quo iniustus est tunc amor cordis in huiusmodi,
qui carnali affectione se ducitur, qui simoniam indu-
cit, † quia ad conferendum spiritualia non debemus 33
moueri affectione carnali, sed iusto cordis amore ad
virtutes, merita, & personæ dignitatem, & conue-
nientiam locorum & rerum spiritualium intuendo;
& ad Deum solum, & illius seruitium respiciendo, *ca.
quam graue, de præben. cap. vnico, vt Ecclesiastica beneficia*,
cum aliis quæ *ibi* adducit gloss. vbi subiungens dicit,
quod intelligo quando consanguineus est indignus
† quia si sit dignus, Prælatus & Episcopus etiam ei 34
prouidere tenetur, & fortius etiam quam extraneo,
arg. cap. 1, *de cohabitat. cler. & mulier.* quia scriptum est.
† Sanguinem tuum legitimum & dignum ne despi- 35
cias. *c. filium.* 1. *q.* 1. & *ca. quibusdam ad finem*, quod inquit
vitio datur prælatis nostri temporis, qui hoc nimis
amplectentes præter suum sanguinem, hodie nihil
quasi reputant dignum fore. Vnde Bern. Mira res ha-
bent Episcopi cui committant animas, cui autem res
temporales committant, non inueniunt: † nam Epi- 36
scopi alicui nepotulo suo de facili committunt mul-
ta millia animarum, cui non committerent duo py-
ra. & si quis pro me preces aut pecuniam offerat vel
promittat, cum expresse contradixerim, non obest
mihi, *cap. nobis de simonia. cap. Petrus de homicid.* secus
si me sciente & patiente, † quia tunc videor interpo- 37
nere meam voluntatem, licet turbatam, quæ nihilo-
minus voluntas est, per glo. *in c. Matthæus, de simonia.* &
ideo

ideo quantumcunque occultum ſit debeo renunciare ſi volo ſaluare animã meam; ſi vero hoc fit me penitus ignorante & ab inimico, vel alio volente impedire promotionem meam quo ad me non eſt commiſſa ſimonia, ne ex dolo ſuo quis reportet quod intendit, vt per eundem Hoſtien. *ibi*, ſequitur Angel. *in ſumma in verbo ſimonia. 5. verſic. quid ſi non detur munus.*
38 ſubiungit Abb. *d. ca. tuam, de ætat. & qualit.* † quod ſi quis pro ſe digno interponat preces, & in hoc videat magis dignum ſupplantari, ſi eſt regularis, quia poteſt ſtare ſine beneficio peccat, quia in eo notatur ambi-
39 tio. † Idem eſt ſi ſit ſæcularis, & competenter beneficiatus, ſi vero non ſit beneficiatus, vel competenter beneficiatus, quia de iure petere poteſt, vt beneficietur, & beneficia impetrare, fortius preces porrigere
40 poteſt, † propter quod credo ꝙ reditibus abundantes ſatis peccant impetrando, cum videant idoniorem ſe per hoc ſupplantari, credo tamen, quod tale peccatum pœnitentia deleatur, & vnum aduertendum dicit in materia iſta, quod ſiue à ſe ſiue ab extraneo ſint interpoſitæ preces, nunquam inducunt ſimoniam,
41 † niſi interponens faciat animo ſe obligandi ex precibus collatori, aut intendat ſe, exonerare ab aliquo ſeruitio vel debito, quo ei tenetur ille quem rogat per
42 exauditionem precum; † quia in talibus idem eſt remittere, quod dare, etiam ſi remittatur obligatio naturalis tantum, qua obligatus eſt ad tantundem, &
43 ad antidora; † quia ad hoc vt committatur ſimonia, oportet quod munus interueniat, *c. ſunt nonnulli. 1. q. 1. c. querelam, de ſimonia*, tales autem preces frequentius interponuntur, non pro munere, ſed pro conſilio licet ſæpe iniuſto & inhoneſto; & ideo non eſt ſimonia, quamuis peccatum ſit: vnde non tenetur ad reſignationem ſed ſufficit pœnitentia, *c. ſi. de ſimonia*, ſubiungens Abb. id quod dicit *ſupra*, & dat regulam, ego credo in omnibus caſibus quod ſimonia non ſit, ſi caſus ſit certus quod non ſit datum animo obligan-
44 di, † ſi ſit certum quod ſit datum animo obligandi, quod ſit ſimonia, ſi dubiũ, ſi pro indigno preces cenſendæ violentæ & præſumo quod animo obligandi, & inducunt ſimoniam; ſi pro digno, tunc non præſumuntur violentæ, ſed ad excitandum quod debet facere ſuperior, & non inducunt, vt per Archid. *d. c. ordinationes, 1. qu. 1.* vbi dicit quod pro præpoſitio notat cauſam excitatiuam, &c.

Si pro digno ad excludendum magis dignum illicitæ ſunt, & poſſet in dubio pręſumi quod animo obligandi, & ſic inducerent ſimoniam, vbi eſſet regularis vt alias beneficiatus ille, pro quo eſſent preces, a-
45 lias non, quia concurrerent in iure. † Quandoq; ſunt preces ſpirituales, vt preces patronorum præſentantium vacante Eccleſia patronata, & tales ſunt licitæ non vitiant, nec peccatum vel ſimoniam inducunt. & prædicta procedunt, quando ſciente eo preces interpoſitæ ſunt ab extraneo, ſi eo ignorante & in eius odium eis non contradicat, ſi in fauorem funditus inducunt, ſi non inducunt collationem non nocent.
46 & per prædictã putat Hoſtien. † quod ſi Epiſcopus apparenter digniori conſanguineum promoueat, dummodo dignus exiſtat, quod non peccat, quando conſanguineus eſt egenus & in ſimplici beneficio, quia talibus prouidere tenetur, 85. *diſtinct. non ſatis*, & in caſibus vbi *ſupra* dixit Abb. preces illicitas: putat tamen quod Papa in Epiſcopatibus; & inferior ordinarius in inferioribus diſpenſat vrgente neceſſitate, & vtilitate Eccleſiæ, quia tanta poſſet eſſe neceſſitas circa Epiſcopatum quod metropolitanus poſſet cum conſenſu capituli Epiſcopatus cuſtodiam committere alicui perſonæ idoneæ vſque ad beneplacitum Papæ, vt per iura ibi per eum adducta, Ioan. de Anan. *in c. tuam*, vbi dicit ſecundum Innocentium, ſi quis roget electores vel alios quoſcunq; ſiue pro ſe, ſiue pro alio etiam pro indigno, ſiue pro dignitate, ſiue pro beneficio non dicitur talibus precibus promotus obtinere per ſimoniam, niſi ille, qui preces obtulit ſed aliquid obligauerit, vel liberauerit, rogatum ab aliqua obligatione etiam naturali; ſi vero non ſit datum aliquid collatori, vel collatori preces porrectæ, ſed familiari, aut collaterali camerario, aut ſecretario, aut huiuſmodi, dicit Innocen. quod idem eſt ac ſi datum eſſet, vel effuſæ preces collatori, per text. *in cap. præſentium. 1. q. 5.* quod eſt inquit Ana. text. valde notabilis. Facit quia eſt ſimonia, quando datur pecunia, non quando datur ordinem conferenti, ſed quando miniſtro & miniſtranti ad ordinem, prout dicitur de Giezi ſeruo Heliſei, & nedum quando temporale confertur conferenti ordinem, & beneficium, ſed & quando familiaribus. *1. q. 1. in ſumma, & ca. ſiuo turpem.* Abb. *in cap. venieas, de ſimonia*, ſubiungens Anan. *præallegato loco* quod hoc eſt verum ſecundum quod dicit *ibi*. D. Floren. † quando mediator eſt talis, qui ſuis 47
precibus poteſt mouere collatorem, ſecus ſi non mouetur illius inſtantia, ſed informatione recepta de ſufficientia, & idoneitate promouendi, quia tunc pecunia data interceſſori videtur data pro ſuo labore, non pro beneficio, & ita dicit quod D. Flor. nt. reſpondit de facto cuidam, qui miſit ad curiam quendam ad ſolicitandum eius promotionem conſtituto ſibi ſalario, quod non eſt ſimonia, vt ibi per eum, & dicit ibi Innocen. † quod ſi quis faciat adulationem, 48
vt beneficium obtineat, poteſt dici munus ab obſequio, & reputandus eſt ſimoniacus, *c. ordinationes, præallegato*, tamen non tenetur beneficium reſignare, *ca. fi. de ſimonia*, & dicit Abb. *in ca. tua, de ſimonia*, quod humiles preces emiſſæ à digno pro ſpirituali beneficio conſequendo non inducũt ſimoniam, vel aliud peccatum etiam ambitioſum, quod procedit etiam ſi præceſſit donatio rei temporalis ex liberalitate tamẽ facta, id quod tenendum menti dicit pro Cardinalibus, & aliis prælatis, quibus aliqua enxenia & munuſcula conferunt rogantes pro aliquo beneficio conſequendo, ſi enim non ducuntur principali intentione vt ſpirituale adipiſcantur, quanquam ſecundario habeant talem ſpem extra omnem noxiam iudicantur: nam vix iſta poſſunt fieri ſine ſpe ſecundaria, vt per Innocen. & Hoſtien. quos ibi allegat, ſequitur Abb. per illum text. *in c. cum M. de conſt. verſ. 4. nota.* vbi dicit quod tenet collatio beneficii facta ad inſtãtiam vel preces alicuius, & intellige non de precibus carnalibus, ſed de iuſtis & ſpiritualibus precibus, vbi Fel. glo. *ſi in c. quibuſdam 1. q. 1. gl. in ſumma 8. qu. 2. & in ca. 1. eadem cauſa & quæſtione, & in ca. veniam in ver. vt deprecamini 35. q. 9.* Imol. *in c. vt noſtrum, vt Eccleſ. benef.* ſequitur Alber. *in ver. ſimonia, primo verſic. additio ſimonia, non eſt*, vbi in fin. dicit † quod licitum eſt rogare pro ſeipſo 49
etiam ſi beneficium ſit curatum ſecundũ aliquorum opinionẽ, ſed magis communis opinio videtur quod liceat, ſi beneficium ſit ſimplex, egeat & ſit dignus, per ſupradicta. *& verſicul. ſequenti*, dicit idem quod quamuis munere à manu, ligua, vel obſequio committatur ſimonia, † tamen quia munus à manu magis 50
proprie pretium, ꝙ munus à lingua & obſequio, ideo

ista simonia videlicet à manu grauius peccatum est. & Gomel. *in reg. de triennali. q. 12. versi cum igitur*, vbi dicit illa vero quæ precibus, vel gratia fit, non est proprie simonia, nisi preces fiant illa mente & intentione, vt notorie indignus admittatur, & excludatur dignus, vt tradunt communiter omnes *in c. cum M consti.*
51 † solæ enim preces in dubio emissæ, non inducunt simoniam punibilem, vt est text. *in c. tua*, & ibi notat. Fel. *in cap. cum esset, de simonia*, & ita bis (inquit) me præsente conclusit Rota in vna Roscen, subdiaconatus coram R. P. D. Ioanne Moedano. Et de sententia lata per preces, vide per text. & glo. in c. *quatuor*
52 *11. q 3.* † quæ dicit quod sententia lata per præmium, est ipso iure nulla, quæ vero metu, odio, vel amore sit pronunciata, non est nulla, sed annullanda & irritanda per iura, quæ ibi allegat, sequitur Angel *in l. venales, C. quando prouocare non est necesse.* & text. *in l. furtim. §. pactus. ff. de infam.* Hostien. & Butrig. *in c tua, de ætat. &*
53 *qualit.* † & si quis roget iudicem in causa criminali, vel illi preces effundat, vt iudicet pro se ipso punitur in centum aureis. *l. 1. & §. 1. ff. ad leg Iul. de ambit.* Romanus singul. suis. de huiusmodi ac de dignitatib. temporalibus & sæcularibus vide late positum per Abb. *in præallegato c. tuam, de ætate & qualitate.*

SVMMARIVM.

1. *Qui pro electione munera largiuntur, donum Spiritus sancti emere non videntur.*
2. *Quid sit electio.*
3. *Electus non confirmatus non habet administrationem spiritualem vel temporalem.*
4. *Post consensum electi non ante coniungitur spiritualitatis matrimonium inter Episcopum & Ecclesiam.*
5. *Simonia committitur super spiritualibus, & spiritualibus annexis.*
6. *Eligere idem est quod præsentare.*
7. *Vota alternatiua admittuntur in præsentatione.*
8. *Electio debet acceptari, & electioni renunciari potest.*
9. *Beneficium ad quod quis est electus, dicitur vacare vsque ad confirmationem.*
10. *Beneficium non dicitur esse clerici per solam electionem.*
11. *Spiritualia semel collata nunquam amittuntur.*
12. *Semel impressus character, semper retinetur.*
13. *Iura spiritualia non præscribuntur.*
14. *Ius eligendi potest præscribi.*
15. *Quis potest eligi sub conditione.*
16. *In spiritualibus nullæ conditiones & nullæ conuentiones interueniunt.*
17. *In electione facienda etiam compromissum fieri potest.*
18. *Formæ, quibus fiat electio.*
19. *Actus electionis explicatur per plures personas.*
20. *Vitium simoniæ & ambitus sub oculis multorum committi non potest.*
21. *Simonia non potest committi in numeroso cœtu.*
22. *Electio Papæ est maioris importantiæ omnium aliarum.*
23. *Electioni Papæ non opponitur simonia, quia ei de nullo vitio excipi potest præter hæresis.*
24. *Electio Papæ etiam facta per simoniam, non vitiatur.*
25. *Quomodo intelligitur tex. in c. si quis pecunia.*
26. *Valet electio Papæ facta à duabus partibus Cardinalium quantumcunq; per simoniam.*
27. *Contra Papæ electionē non potest opponi exceptio simoniæ.*
28. *Capitulum potest dare aliquid impedienti electionem sine simonia.*
29. *Datio & promissio interuenire non debet in electione.*
30. *Electus voluntatibus eligentium obedire compellitur.*
31. *Humanum est benefactori reuerentiam exhiberi.*
32. *Deus offenditur, si fauore quis ad ordines prouehitur.*
33. *Timor in electione non inducit simoniam.*
34. *Electio metu facta est nulla.*
35. *Qualis debet esse electio.*
36. *Electio est actus spiritualis.*
37. *Simoniæ vitium cadit in electione.*
38. *Simonia inficit electionem, & facit electum simoniacum & ineligibilem.*
39. *Simonia non solum inficit electionem, quando est commissa per electum, sed & quando per alium.*
40. *Electio simoniaca est nulla ipso iure.*
41. *An & quando simoniacus possit dimittere beneficium sine licentia superioris.*
42. *Simonia nocet non culpabili.*
43. *Promissio & solutio pari passu ambulant.*
44. *Promissio facta ob turpē causā est nulla, & vitiat electionē.*
45. *Ratio quare simōia cōmissa ignorāte electo vitiat electionē.*
46. *Inter causas, per quas cassatur electio numeratur simonia.*
47. *Quomodo intelligitur quod per simoniam commissam cū tertio vitiatur electio.*
48. *Ad hoc vt sit vitiata electio sufficit dari vel promitti vni ex electoribus.*
49. *Excommunicatus interueniens in actu vniuersitatis non inficit actum.*
50. *Inhabilitas vnius non rumpit actum plurium habilium.*
51. *Dictum testis inhabilis sustentatur per dictum habilis.*
52. *Vtile per inutile non vitiatur.*
53. *Electio, quæ fit per simoniam est nulla.*
54. *Vitio simoniæ multi illaqueantur.*
55. *Si quid detur pro voce habenda est simonia, licet illa vox non esset necessaria.*

De conuentionali Simonia in electione ad ecclesiasticas dignitates. Cap. 33.

DE electione etiam dicemus, in qua est videndum, an inducatur simonia conuentionalis, si quid per ipsum electum, aut pro illius parte pro electione, vel pro eo eligendo promissum fuerit, id quod non videtur, † quia illi, qui pro electione munera largiūtur, donū 1
Spiritus sancti emere non videntur, cum nullius spiritualis gratiæ faciat aliquos electio participes, per tex. qui dicit expresse. *1. q. 6. in summa*, † & cum electio 2
sit alterius personæ ad dignitatem vocatio, not. *extra de electio. c. cum in cunctis, & c. quia propter*, antequam sit acceptata per electum & ante electi confirmationem sequutam, nullum videtur in se ius, etiam spirituale continere, † quia electus adhuc non confirmatus 3
nullam habet administrationem spiritualem aut temporalem, *cap. auaritiæ, & cap. seq. de electio. in sexto.* † nam post consensum electi, non ante coniungitur spiritualitatis matrimonium inter ipsum & Ecclesiā 4
viduatam, *cap. inter, de translatione Episcopi. §. primo & secundo, & 7. q. 1.* sicut alterius, Alb. *in ver. electus versi. electus post, & c. cum inter canonicos, de electio. versic. di. 5. mandamus*, ibi si idem præpositus eidem electioni consenserit, vt per mutuum consensum eligentium & electi, quasi coniugale vinculum spiritualiter sit contractum, &c. Vnde quousque in electione non adsit spiritualitas, merito potest dici quod in illa non cadit simonia, † quæ committitur super spiritualibus, vel 5
spiritualibus annexis, *cap. de iure extra de iure patro. cap. querelam extra de simonia.* facit, † quia electio idem est, 6
quod

quod & præsentatio, & eligere idem est, quod præsentare, text. *in c. 2. & c. nobis de iur. patron.* vbi Abb. vbi verbum eligitur exponitur, i. præsentatur, Archid. *c. decernimus. 16. q. 7. & c. querelam, & c. penult. de iure patro. not. de elect. c. fi. glo. 2. l. 6. ibi* Io. And. *in nouel. vbi illa decretal.* loquens de electione trahitur ad præsentationem, & ita seruatur. facit quod not. *in glo. antep. cap.* sciant de electio. & pœna decretalis loquens de eligentibus extenditur ad præsentantes, vt habet communis obseruantia. Lap. *alleg. 8. de iur. patr.* vbi late: sed ius præsentandi ac ius patronatus venditur, *cap. cum sæculum.* Item donatur, *not. c. suggestum & c. relatum*, & hæredes in eo, prout in hæreditate & in bonis succedunt in stirpes & in capita, *cap. 3. de iur. patro. c. filiis. 16. q. 7.* † vo-
7 ta alternatiua admittuntur in præsentationibus, *clem. 2. de iur. patr.* & pupillus potest præsentare. Lap. *alleg. 8. de iur. patr.* id quod non videretur si electio esset quid spirituale, cum spiritualia nullo modo vendun-tur, aut alienantur, sed libere cōferuntur. 1. *q. 2 c. quam pio* cum similibus, nec per successionem transmittun-
8 tur vel in eis succeditur. † Item licet electio debeat acceptari, si electus putat se dignum alias peccat mortaliter, Gemina. *in c. electio eo. tit. lib 6.* Angel. in *summa eo. versi* vtrum electus, tamen bene electioni potest renunciari per electum & sine auctoritate superioris, glo. *in c. 2. in ver. renunciauit de restit. in integrum, & glo in c. si electio, eo tit de electio. in 6. glo. in c. 2 in ver. confirmatus, de translat. prælat.* Innocent. *in c. in nostra, de*
9 *rescript.* † quia beneficium ad quem est electus quis dicitur vacare vsque ad confirmationem, not. glo. *in clem. 1. in ver. collatio*, vt lite pendent. vbi Abb. Ge-
10 min *in c. electio. colum. 3. de electio in 6.* dicens † quod beneficium non dicitur esse clerici per solam electionem, Io. de Sylu. *in tracta. de beneficio parte tertia, q. 1. 2. col.* quod non esset si electio spiritualitatem vel spiritualitatis characterem conferret, quia ei
11 nunciari non posset, † quia spiritualia semel collata semper remanent & nunquam amittuntur, & difficilius destruuntur spiritualia, quam construan-
12 tur † & semel spiritualis impressus character semper retinetur & amitti non potest, *cap. licite. 32. q. 7.*
13 vbi late glo. Facit, † quia iura spiritualia ac spiritualibus annexa, veluti sunt decimæ, & alia huiusmodi, non possunt præscribi, cum non currat in talibus præscriptio, not. *in c. causam quæ, extra de præscript. text.*
14 *in c. 1. eo. tit lib. 6.* † sed electio & eligendi ius ac ius præsentandi potest præscribi, & præscribitur, glo est per illum text. *in c. cum Ecclesia, de electio. in gl. antepen.* de quo hodie videtur text. *in cap. cum de beneficio de præben. in 6.* refert. Paul de Citad. & tenet *in tract. de iur. patr. artic 3 6. parte colum. 5 num. 25.* nihil mirum si possit dici, quod in electione cum non sit spiritualis, aut spiritualibus annexa non committatur vel committi non possit simonia conuentionalis, aut quælibet alia simonia. † quia etiam quis potest eligi
15 sub conditione, & sub conditione insolita, & de nouo inuenta, & capitulum & superior post electionem factam potest ex causa nouas vel vtiles, & iustas cautiones & promissiones inuenire, & exigere ante consecrationem, etiam forte ante confirmationem per ea, quæ adducit Innocent. *in c. significasti, de electio.*
16 quod non videtur in spiritualibus, † in quibus nullæ conditiones nullæ debent interponi conuentiones, *cap quam pio. 1. q. 2.* Item non videtur interdictum in
17 electione contractari aut conueniri, † quandoquidem in electione facienda, etiam compromissum fieri potest, *c. quia propter. §. vel saltem*, vbi Abb. *de electio.* immo est secunda forma, quæ datur electionis faciendæ forma compromissi, & istud compromissum fit multipliciter, † primo limitate, vt compromissa- 18
rii teneantur eligere illum, in quem maior pars capituli scrutatis votis hominum de capitulo sigillatim & secrete consenserit, *c. dilecti. eo. tit. c. cum expediat, eo. tit lib. 6.* & alias late per Angel. *in summa, eodem, versi. secunda forma* facit, † quia actus electionis explicatur 19
per plures personas, quæ regulariter pro electione facienda congregantur; vt ex electionis diffinitione patet. Vnde in electione non videtur committi posse simoniæ vitium, † quia sub tot oculis vitium ambi- 20
tus, aut simoniæ committi non potest, *arg. C qui test. fac. pos. l. hac consultissima in fi.* † & simonia non potest in numeroso cœtu senatus & populi committi, per 21
Bal. *in l. Barbarius. ff. de officio prætoris, col. 2. versi. veniamus nunc.* † Item in electione Papæ in qua vti in e- 22
lectione maioris importantiæ omnium aliarum electionum cautius est agendum, *c. vbi periculum, de electio. in 6.* videtur † quod non attendatur vitium simo- 23
niæ, ex quo electioni Papæ de nullo vitio obiici potest aut excipi, præter quam de vitio hæresis, Innocent. per iura, quæ adducit *in c. licet de electio.* † quia 24
per simoniam facta electio Papæ non irritatur aut cassatur, Gondis. Villadieg. *in tract. de orig. & pot. Rom. Eccles. num. 32.* vbi dicit quod etiam si quis sit electus in Papam per simoniam, non per hoc vitiatur electio de eo facta, vt dicatur nulla, Cardinalis tamen qui eum elegit conuictus de hoc deponitur, sed tamen inquit hodie hoc est correctum, sequitur Cardinalis Iacobat *in tractat. de consi. tit. de simoniaca electione. §. vtrum autem Papa possit accusari de simonia, versi. & licet*, vbi interpretando text. *in c. si quis pecunia 72. dist.* qui adducitur & allegatur quod Papa inuoluitur in vitio simoniæ dando pecuniam pro papatu, vel emendo papatum, dicit quod ille text † in quo determinatur 25
quod Papa sit electus non Apostolicus sed apostaticus habeatur, liceatque cardinalibus & clericis & laicis Deum timentibus illum anathematizare humano auxilio à sede Apostolica pellere, ac aliam electionem facere in Vrbe, aut extra congregati, quod intelligitur (inquit) communiter, quando Papa est simoniace electus, non in concordia, nec à duabus partibus Cardinalium, tunc debeat conatu eiici, & tunc tantum & eo casu obstare debeat ei simoniæ exceptio vt per tex *in § patet, tertia. q. 1* † sed quando à dua- 26
bus partibus Cardinalium esset electus, quantumcunque quod per simoniam, licet & hac causa non possit amoueri, nihilominus est sufficiens causa congregandi concilium ad prouidendum, ne similis abusus in Ecclesia Dei pullulet, & vt in posterum saltem non fiant similes electiones.

Facit vlterius, quia notatur *in c. Matthæus de simonia*, quod si contra dicentibus in electione, de voluntate electi detur pecunia pro electione, quod est electus simoniacus, & electio est simoniaca: ergo si detur nō de voluntate electi, non videtur vitiosa electio, arg. à contrario sensu, quod in iure est validum. late per Abb. *in c publicato, col pen. de electio* quia electo ignorante data aut promissa pecunia per aliquem in nihilo electo obesse debet *c si. in fi. 1. q. 6.* & olim Imperatori pro consecratione Papæ dabatur certa quantitas pecuniæ. *c Agato. 63. dist.*

Facit q dicit glo. & ibi not. Ias. *col. 4. in l. Barbarius ff. de*

ff. de officio prætoris, quod simoniace ordinatus habet
ordinem & dignitatem non obstante simonia, vbi
27 subiungit Ias.† quod contra Papæ electionem simo-
niace factam non potest opponi exceptio simoniæ,
per glo. in c. si quis pecunia, 79. dist. præalleg. Gemin. & a-
lios in c. vbi periculum, de electio. in 6. facit vnum, quod in
electione prælatorum videntur interuenire laici &
populus, c. nosse. 63. distin. vbi in electione Episcopi I-
molensis populo in diuersa vota diuiso præcipitur
quod conuocato clero & populo fiat electio de per-
sona, cui canonicum non obstet impedimentum,
cap. si in plebibus eadem dist. & laicus patronus Ecclesiæ
collegiatæ interuenit in electione prælati, glo. in cap.
de hoc de simonia, quod non videretur, si electio esset a-
ctus spiritualis, aut quid spirituale, quandoquidem
non possit administrari per laicos, & per populum,
qui remouetur à spiritualibus, nec in spiritualium ad-
ministratione interuenire potest. 62. dist. per totum c. 1.
28 & sequ. 63. dist. facit,† quia capitulum potest dare ali-
quid alicui impedienti electionem, vt desistat ab im-
pedimento sine vitio simoniæ. Ang. in ver. simonia. 2.
versi. vtrum capitulum. Item qui recipit aliquid pro ele-
ctione non impedienda siue ante siue post, modo
ius sit quæsitum electo quod per talem dationem siue
receptionem non incurritur in simoniam, idem Ang.
d. loco, versi. quid de illo.

His tamen non obstantibus, contrarium magis de
29 iure verum puto,† quia in electione datio & promis-
sio præmiorum interuenire non debet nec preces
carnales amicorum aut potentum patrocinia. c. illud.
8. q. 2. & per totum per rationalem pulchram, quam
30 ibi assignat. tex.† quia si quis patrocinio aliquorum
fuerit ordinatus & electus voluntatibus eorum reue-
rentia exigente obedire compellitur, vnde fit vt di-
minuantur Ecclesiæ & ordo Ecclesiasticus non ser-
31 uetur, quia vt ibi dicit glo.† humanum est, vt quis ei
exhibeat reuerentiam, à quo beneficium percepit;
quia ad antidora quilibet tenetur, text. est magistra-
lis in c. pueri. 1. q. 1. vbi nulla sit in ordinatione venali-
32 tas, potentia, vel supplicatio personarum;† nam pro-
culdubio Deus offenditur, si ad sacros ordines quis-
quam non ex merito, sed fauore (quod absit) aut ve-
nalitate prouehitur, idem text. in c. estote, non vobis po-
tentia aut supplicatio quarumlibet obrepat personarum, &c.
idem text. in c. quibusdam in fi. ea. causa & quæstione. text.
in c. si quis. 1. q. 6. si quis episcopatum desiderat, data pecu-
nia, potentes personas minime suffragatrices sibi ad-
hibeat, nec clericos ad decretum sibi faciendum aut
subscribendum adhibito cuiuslibet generis timore
compellat, vel præmiis quibuslibet exhortetur, &
33 vbi glo. dicit† quod timor interueniens in electione,
non inducit simoniam, sed bene peccatum mortale,
34 vt ibi, & duobus cap. seq.† & electio facta timore, est
ipso iure nulla, quia licet ibi videatur consensus non
tamen est consensus liber, glo. in cap. bona de electione,
quisquis eo tit. c. vbi periculum. §. cæterum, Io. de Syl. in
35 tract. de beneficio parte 3. q. 33. 3. col.† vbi metu facta ele-
ctio est nulla. & ibi quæritur, an cessante metu possit
reconualidari, ibi per eum,† & electio debet esse pu-
ra syncera & gratuita, pura ex animo, syncera ex pro-
uidentia, gratuita sine precio, notat cardinalis extra de
electio. cap. 2. lib. 6. in fin. & ad hoc. l. si quanquam. C. de
36 Episcopis & cler. Alber. in ver. electio.† Electio est actus
mere spiritualis, nam per electionem transfertur ius
prælaturæ saltim habitu in electum & contrahitur
matrimonium spirituale, not. glo. in c. quando 63. distin.
facit text. in c. cum inter canonicos, de electio. Abb. in c. 37
quod sicut, de electio versi. in gl. Oldrad. consi. 1.† inde si-
moniæ vitium in illa cadit & inficit dicit tex. apertus.
in c. super eo. de electio. in fin. vbi simonia commissa in e-
lectione cassata inficit electum, qui non potest de-
nuo promoueri, aut eligi in eadem Ecclesia, vbi no-
tat Innocent. quod id procedit etiam quando sine
vitio suo, id est, electi vel promoti puta, quia aliquis
aliquid dedit pro eo quod tunc ad eandem Ecclesiã
nisi cum dispensatione assumi non potest, per iura
per eum & gl. etiam ibi adducta, per quem tex appa-
ret † quod simonia inficit & cassat electionem o- 38
mnino, & facit electum simoniacum ineligibilem,
† & non solum vitiat simonia electionem quando est 39
commissa per electum & electi vitio, sed etiam quan-
do per alium puta amicum aut consanguineum ele-
cti, text. est clarus in c. Matthæus de simonia, vbi quia a-
micus electi contradicentibus in electione pecuniã
promiserat & soluerat de scientia & voluntate tur-
bata electi vt à contradictione cessarent, electio iudi-
catur simoniaca, & electus dimittit regimen & admi-
nistrationem Ecclesiæ, ad quam fuerat electus, & ibi
dicit Ana.† quod electio est nulla ipso iure non an- 40
nullanda, quãdo est facta per simoniam Capel. Tho-
losan. & ibi apostil. q. 438. subiungens ibi Anan. scien-
dum quod est simonia siue sit iusta contradictio siue
iniusta, id est, siue sit de facto, siue sit de iure, si sit da-
tum quid, aut promissum ante confirmationem, quia
tunc videtur datum aut promissum pro iure quæren-
do. & facto dubio,† an simõiacus possit dimittere be- 41
neficium sine licentia superioris, tenet quod simonia
sit commissa electo ignorante vel eo sciente, quod ta-
men sit occultus, quod tunc non potest sine licentia,
quia tunc habet coloratam possessionem, si sit noto-
rium, quia talis simonia reddit titulum nullum quo
ad veritatem & quoad colorem, non est necessaria
superioris licentia & potest absque licentia dimitte-
re, & non solum est simoniaca electio, quando est da-
tum vel promissum de conscientia electi, sed etiam
quando eo ignorante, per text in c. nobis, eo. tit. vbi da-
tum vel promissum per amicos electi electoribus eo
ignorante facit electionem simoniacam, per quem
text. not. Doct. Abb. & Fel.† quod simonia nocet a- 42
licui, qui non fuit culpabilis, vbi dicit Anan. secundo
not. quod ita reprobatur electio, si præcessit promis-
sio pecũiæ, sicut si præcessisset datio siue solutio,† qa 43
promissio & solutio pari passu ambulant l. si C. ad l.
falc. & ideo ibi est prohibita solutio, siue traditio, ibi
est prohibita promissio, c. 2. de concess. præb.† & licet 44
promissio, quæ sit facta ob turpem causam sit nulla,
tamen nocet & vitiat electionem, & sic incidit quis
in pœnam licet non teneat, quod gessit. Et quare si-
monia commissa in electione electo ignorante facit
electionem reprobari & esse nullam, rationem assi-
gnat. Abb. d. c. nobis, in primo not.† quia fuit vitiose fa- 45
cta. & idem esse dicit in collatione cap. quicunq;. 1. q. 1.
sequitur Anan. ibidem quod per simoniam tertii vi-
tiatur electio, etiam si sit commissa ignorante electo,
nec ratum habente, multo magis inquit, si scienter,
quia tunc indistincte tenetur cedere beneficia. Bal.
in l. non interest. C. quod met. caus. dicit Nepos à monte
Alban. in tract. de exceptio. art. 7.† vbi inter causas, per 46
quas cassatur electio prælati enumerat causam si vi-
delicet sit facta electio simoniace etiam electo igno-
rante, c. si alicuius extra eo. vbi etiam dicit quod electio
non potest fieri nec conditionalis, nec alternatiua;

cap. in electionibus, de electio in 6. Innocent. *in c. cum M. de constit.* vbi dicit quod electio non potest sic fieri, Eligimus vos ad vacaturam præbendam, sed libere & simpliciter.

Et est intelligendum de tertio, prout *in c. sicut, & c.*
47 *nobis, de simonia,* † nisi videlicet fuerit data tertio, prohibente electo, & tertius non fuerit inimicus, aut fictus amicus, qui dederit vel promiserit in fraudem electionis, quibus casibus non decet datum vel promissum electo. idem Anan. *d c nobis,* vbi dicit quod est considerandum bene quod etiam in tali casu, quādo tertius dedit vel promisit in fraudē electionis, quod datio & promissio nocet, cum negari non potest, quin electores quibus fuit datā pecunia sint simoniaci, ergo suspensi, ergo electio non tenet, per not. *in c. veniens, & c. tantum. eo. tit.* ad quod pro nunc responderi potest, vt per Abb. ibi, qui dicit casum esse singularem, & quod in isto casu non irritatur aut vitiatur electio, quia non fuit datum, vel promissum, aut receptum, pro obtinendis spiritualibus, aut conferendis, sed ad impediendum spiritualia, & ne conferentur in personam, in quam licite & iuste conferri debebant & poterant, & prout diximus aliquid supra *in quæstione de ordine versic.* per illud vero quod esset. Nec est de necessitate ad hoc vt sit simoniaca electio, quod de-
48 tur aut promittatur omnibus electoribus, † sed sufficit, quod vni tantum ex illis detur aut promittatur, quia propter magnitudinem criminis, & detestabilitatem sceleris factum solius & vnius totum actum corrumpit. & morbida facta precus totum corrumpit ouile. per text. qui dicit *ibi in c. nobis præallegato, ibi,* vni vel omnibus eligentium promiserint, &c. quod no. Abb. & Fel. licet *ibi* dicat Abb. quod sit mi-
49 rabile, quia est contrarium multis, † quia excommunicatus interuenit in actu in vniuersitate, & inter-
50 uentus actum non inficit, aut vitiat aliquo modo & est contra multas regulas iuris, † quia vnius inhabilitas non habet rumpere actum, in quem plures habiles concurrunt & consentiunt, *c. si. de procura. c. illa de*
51 *electio. text. in l. si quis ex argentariis. §. 1. ff. de eden.* † vbi dictū testis inhabilis sustentatur, ꝓpter dictū habilis. Socin. *con.* 84 *col. fi. circ. fi. conf.* 130. *col. fi. conf.* 149. *col. 6. versi. 4. glo. in l. 3. §. duæ causæ in ver. eandem fidem ff. de carb.*
52 *edic.* Angel. *consi.* 1. † nec vtile per inutile vitiatur aut vitiari debet, vulgatis iuribus. Sed ideo est propter inexecrabilitatem & in odium delicti propter illius magnitudinem, quia electio est actus spiritualis. sequitur Petrus de Baisio *in tract. de elec. prima parte c.* 14.
53 vbi dicit † quod electio est nulla si eligentes eligant per labem simoniæ *cap. sanctorum patrum* cum multis similibus. 1. *q.* 1. & ad inualidandū electionem sufficit, quod simonia sit commissa cum vno ex eligentibus, nam per illum solum inficitur totus actus, siue simonia sit commissa electo ignorante, siue sciente, nisi esset data ab æmulis ac inimicis ipsius electi, vel eligen-
54 di, vt sua electio impediretur subdens ibi, † quod vitio simoniæ multi illaqueantur, quoniam temporale & spirituale hodie est venalitati expositum, his ad-
55 iungas inquit, † quod si quid detur pro voce habenda in electione, Abb. *in c. cum essent, de simonia,* licet etiam talis vox non esset necessaria quod committitur simonia, nihilominus per text. *in d. c. Matthæus* vbi Fel.

SVMMARIVM.

1. *Non potest promitti beneficium pro electione.*
2. *Canonicus non potest promittere vocem suam pro aliquo eligendo cum conditione, vt concanonici sibi complaceant de suo.*
3. *Debet seruari consuetudo, vt vno exaudito exaudiatur alter.*
4. *Est simonia si conferens beneficium conueniat de retinendo pro tempore reditus.*
5. *Est simonia si quis se obliget de soluendo pensionem propria auctoritate.*
6. *Papa electo à duabus partibus Cardinalium non potest opponi exceptio simoniæ.*
7. *Cardinalibus electoribus nulla potest exceptio opponi.*
8. *Quæ exceptiones possint opponi & quæ non Papa electo.*
9. *Papa ex sola electione papatum acquirit.*
10. *Exceptio opponitur contra petentem.*
11. *Non potest congregari concilium, vt cognoscat de viribus electionis Papæ.*
12. *Cardinalibus eligentibus simoniace nihil potest opponi.*
13. *Ratio quare Papæ & cardinalibus non opponatur exceptio simoniæ.*
14. *Speciale est in Papa, vt non opponatur simonia.*
15. *Bulla edita super simonia.*
16. *Simonia est si detur electoribus, licet essent nihilominus electuri.*
17. *Simonia est si detur amicis, consanguineis, & familiaribus electorum.*
18. *Quomodo committatur simonia dando electoribus vel aliis.*

De eadem materia. Cap. 34

ET † quod promissio beneficii facta, vt quis eligatur, est simoniaca, dicit text. *in c. de hoc,* 1 *eo. tit.* vt ibi per eum, quia spirituale pro spirituali, non potest promitti sine vitio simoniæ, late dixi *in quæstione de transactione supra.* † Quia 2 canonicus non potest conuenire vel promittere vocem suam pro tali canonico eligendo, aut pro electione talis canonici cum conditione, vt complaceant sibi de aliquo canonico eligendo, vel vocem suam pari modo sibi dent alii concanonici pro electione sui amici vel nepotis, quia est simoniacus, *c. quam pio* 1. *q.* 2. & etiam est simonia, si dicatur nunquam consentiam in electionem talis, vel quod talis fiat canonicus, nisi vos omnes consentiatis de meo, † si tamen esset consuetudo in ecclesia quod 3 quando vnus fuit exauditus in vna, quod alter postea in alia exaudiatur, posset bene rogare, talem consuetudinem seruari *arg. 63. dist. quia igitur, de constit. c. cum omnes,* † & etiā est simonia, si conferens faciat pa- 4 ctum cum eo, cui confert beneficium, vt retineat aliquam portionem ex reditibus beneficii collati, Pan. *c. 1. vt eccles. benefic.* licet Episcopus ex iusta causa & necessaria potest statuere, vt reditus certi temporis beneficii vacantis deputentur ad vsum laudabilem, *c. multum, de verbo sign.* Item vt deputetur ad vsum & pro solutione debitorum contractorum nomine Ecclesiæ, *not. gl. c. 1. de solut. c. si propter tua, de rescript. in 6.* † & est simoniacus ꝓmouēdus ad aliquam Ecclesiam 5 paciscēs de soluendo maiorem pensionem collatori. Ab. *c. cum clerici, de pactis.* † Itē & si promouendus obli- 6 get se propria auctoritate ad soluendum pensionem. Angel. *in summa in verbo simonia.* 3. licet etiam non videa-

deatur perpetuo verum, quia potest dari vni & pluribus Cardinalibus Papam eligentibus pro voto ac pro voce in electione, nec propterea vitiatur electio,
6 † quia Papæ electo à duabus partibus Cardinalium nulla potest exceptio opponi, est text. in materia factus *in c. licet*, *extra de electio.* ibi ille absque vlla exceptione ab vniuersali Ecclesia Romanus pontifex habeatur. &c. nec etiam respectu Cardinalium eligentium simoniace Papa potest dici vitiata & non bona
7 electio, † quia etiam Cardinalibus electoribus nulla hodie potest fieri aut opponi exceptio, est text. *in clem. ne Romani, de electio.* §. *penult.* ibi, decernimus, vt nullus Cardinalium cuiuslibet excommunicationis, suspensionis, aut interdicti prætextu à dicta valeant electione repelli. vnde siue inspiciamus exceptiones concernentes personam electi, vel personam eligentium, & electorum, in omnem casum nullæ possunt exceptiones opponi per prouisionem factam *per c. li-*
8 *cet, & Clemen. prædict.* † & est vndique tuta electio Papæ ab exceptionibus præterquam hæresis, glo. Innocen. Abb. & alii *d. c. licet*, quamuis aliqui etiam teneant quod etiam neque de hæresi Papæ electo possit opponi exceptio, Anan. *d. clem. Ne Romani*, licet possit accusari, vt ibi, dicit tamen. Abb. quod si fiat exceptio quod aliqui inter electores non erant Cardinales aut quid simile, talis exceptio indubitanter debet admitti per rationes & exempla, quæ ibi adducit.

Item pari modo quod omnis exceptio, quæ competat de iure naturali & de iure diuino, quæ infert ipsum non posse esse Papam, puta, quia electus sit hæreticus, sit mulier, sit infans, vel furiosus tempore electionis, quia Papatus nõ cadit in hæreticum, cum hæreticus sit extra ecclesiam, & propterea non potest esse caput Ecclesiæ. nec in infante, aut furioso, quia isti naturaliter non habent consensum.

Exceptiones vero competentes de iure positiuo non possunt admitti, puta, quia monachus, vel vxoratus & similium, per Abb. *d. loco col. 2. versi. not. 4.* Card. Iacobat. *in suo tract. de concil. lib. 4. artic. 4. de simoniaca electione Papæ, versi. conclusionem autem Aegidii.* vbi disputat ad longum quæstionem, An electio facta de Papa per simoniam sit nulla? conclusionem (inquit) Ægidii, qui videtur tenere quod sic, non affirmo pro nunc, maxime quando simonia non fuisset commissa cum tot ex Cardinalibus quin remansissent duæ partes sine corruptione, quod vltimum concludit Innocen. & ècontra quod electio quantumcumque simoniaca à Cardinalibus facta, si alias rite facta, valeat, nec possit cassari. nec tolli, quin sit verus Papa quantumcumque criminosus & irregularis esset electus. & ponit Archiepisc. Floren. *in secunda parte summæ tit. 3. de superbia, cap. 11. versic. sed quid cum duo,* & alias vt *ibi* per eundem Iacobat. sequitur Fulgos. & Ias. *in l. Barbarius. ff. de off. prætor.* Zabarel. *in cap. licet, de electio.* Bellam. & Cardinalis Alex. *c. in nomine domini. 23. dist.*
9 Facit, quia † Papa ex sola electione Papatum acquirit & plenum ius, quia statim quod electus est, administrat & se gerit pro Papa, nec appellatur electus, sed Romanus Pontifex, nec indiget ad exercitium Pontificatus confirmatione seu consecratione vel intronizatione, per text. *d. c. licet & ibi* Abb. *versi. 5. no.* ideo exceptio non est in hoc casu proportionabilis, immo
10 inefficax & inutilis, † quia exceptio opponitur contra petentem cum sit actionis exclusio, & electus in Papam nihil petit, cui iam sit adeptus plenum ius quia Papa non recognoscit superiorem, & qui cognoscat aut cognoscere habeat de iuribus electionis,
† nec ad istum finem etiam potest congregari conci- 11
lium, vt cognoscat de viribus electionis, dicit Io. de Anan. secundum opinionem d. Antonii. *d. c. licet, in fi.* sed glo. inquit, *in cap. si duo forte contra fas 79. dist.* tenet contrarium idem tenere videtur idem Cardinalis Iacobat. de simoniaca electio. *eo. lib. & art.* §. *vtrum autem Papa possit accusari de simonia, versi. & licet*, vbi dicit quod licet text. *in c. si quis pecunia*, intelligatur communiter quod quando est aliquis simoniace electus in Papam, non in concordia nec à duabus partibus Cardinalium, tunc debeat omni conatu eiici, tunc obstet simonia, vt probat text. *in* § *pater. 3 q. 1. versi.* sed hoc, tamen crederem, quando quis esset electus à duabus partibus Cardinalium per simoniam quantumcumque ex hac causa non posset amoueri quod nihilominus esset sufficiens causa congregandi concilium ex supradictis ad prouidendum, ne similis abusus in Ecclesia Dei pullulet, & vt in posterum non fiant similes electiones, & alias vt ibi per eum.

Item nec quoad Cardinales etiam, qui aliquid receperunt, aut promiserunt pro dando voto vel obtinendo in electione Papæ potest dici quod sit vitiata 12
electio, † quia etiã Cardinalibus eligentibus non potest opponi aliqua exceptio, & sunt tuti hodie ab exceptionibus, per text. §. *penult. prææallegata clemen. Ne romani.* vbi Anan. *3. col. versi. an opponi possit contra Cardinales exceptio simoniæ*, licet etiam inquit ibi, si esset notoria simonia, per text. *in c. si quis. 1. q. 1.* sicut nec excommunicatio, & hoc fuit quod dixit & dicere voluit Gondis. villadieg. supra allegatus, quod electio facta per simoniam non vitiatur, & quod Cardinales de hoc conuicti puniebantur, sed hoc esse correctum hodie, sequitur idem Iacobat. *d. loco. d.* §. *vtrum Papa versi. nec obstat quod text.* vbi dicit, Nec obstat quod tex. *in d. c. licet*, vult non posse opponi aliquam exceptionem electo à duabus partibus Cardinalium, & sic nec excommunicationis, nec simoniæ, nec etiam contra Cardinales vt *in clem. ne Romani*, † quia illud 13
fuit statutum sic pro euitanda discordia & schismate, quę vt plurimum propter similes exceptiones & contentiones contingebat, probat tex *in suo principio,* non autem per hoc fit quin electus remaneat excommunicatus & simoniacus, & quin ex hoc non debeat congregari concilium, vt cessent similes abusiones, idem Iacobat. paulo post, versi. & quid si dicatur vbi dicit. Sed tu dic quod communiter tenetur contrarium quod electio Papæ quantumcunque à Cardinalibus per simoniam facta non est ipso iure nulla, & quod talis sic simoniace electus est habendus pro Papa ab vniuersali Ecclesia. & subiungit paulo post, & si dicatur in casu, quo per simoniam est electus, ad quid proderit congregari concilium si ex causa simoniæ Papa non potest deponi, respondetur quod saltim vt habentes eligere puniantur, & ne in posterum attentent similem simoniacam electionem facere, & vt Papa de commissis pœniteat.

† Sed speciale hoc est in Papæ electione per glo. *d.* 14
c. licet, & per Abb. ibi, vbi enumerat etiam & ponit multa specialia in electione Papæ nec immerito, quia cum in electione Papæ non possit haberi recursus ad superiorem, qui superiorem non habet nec recognoscit, debet in eo aliquo specialiter determinari, per text *d. c licet, in fi.* De qua electione Papæ vide adducta per Alb *in ver. electio, 3.* † & est bulla edita 15
per Iulium Papam secundum sub data Romæ

anno 1505. 19. Calen. Febr. pontificatus anno 3. quæ est inserta post extrauag. in aliquibus textibus & inci. cum simoniæ labes tam diuino, quam humano iure &c. quæ imponit pœnas grauissimas, & vult quod electio sit nulla, si sit per simoniam facta, & quod Cardinales ac mediatores puniantur, quæ fuit approbata in concilio Lateranensi sub eodem Iulio sessione 5. & bulla sub Paulo quarto nostri temporis contra ambientes Papatum sub dat. Romæ 1558. 17. Cale. Ianuarii sui pontificatus anno 4. quæ similiter pœnas imponit ambientibus vel Procurantibus Papatum Papa viuente.

Et adeo est execrabile delictum simoniç in electione quod etiam vitiat electionem & impedit, licet etiam votum & vox pro qua fuit datum quid aut promissum non esset necessaria ad validitatem, puta, quia etiam sine ipsa voce poterat procedi ad faciendum electionem, quia etiam eo casu intelligitur cõmissa simonia, per Abb. *d.c. Matthæus versi. secundo colli-*
16 *ge.* Roman. *consi.* 317. † & etiam committitur simonia in electione, quando non obstante dato aut promisso electores erant nihilominus electuri, & electionem facturi glo. & Abb *in c. nobis, de simonia*, vbi Ioan.
17 de Anan. *de simonia*, † & non solum committitur simonia, quando datur electoribus, sed etiam quando consanguineis & amicis, familiaribus vel famulis electorum aut eligere debentium. Et non solum quando per ipsum eligendum, sed etiam quando per alium per distinctionem Abb. & Anan. & Archid. *c. sicut*, 1. *q.* 6. vbi dicit, quod vbi ordinatus vel beneficiatus pecuniam pro ordine vel beneficio dedisset, etiam si sine pecunia ordinem vel beneficium erat habiturus, simonia est; si vero alius non autem ipse ordinatus vel beneficiatus dedit, aut promisit pecuniam, excusatur datio nec videtur simoniaca secundum Innocen. quem *ibi* allegat. & secundum Hostien. si quis obtinet ordinem vel beneficium dando pecuniam non ordinatori, sed alii, quem & quod erat alias obtenturus non est simonia; si autem non erat alias obtenturus vel etiam obtenturus erat. & dedit ordinatori simoniacum est, per iura ibi per eum adducta.

18 Clarius distinguit Anan. *in d. c. nobis*, vbi dicit, † quod aut pecunia fuit data electoribus, & tunc procedit opinio gl. quod est commissa simonia, & vitiata electio, aut fuit data pecunia, vel promissa non electoribus, sed tertio forte consanguineo, vel amico debentium eligere, & tunc si fuit per ipsum, qui sperabatur eligi, tunc omnino vitiatur, etiam si erant eum alias electuri, quia pro iure spirituali quærendo, non debet aliquid dari aut promitti: & locus regiminis quærentibus & ambientibus est denegandus, quia qui talia quærit & ambit eo ipso reddit se indignum, qui erat dignus, & tamquam ambitiosus est reprobandus. 8. *q.* 1. *in scripturis*, aut fuit data, aut promissa pecunia per alium, & tunc si propter hoc electores non sunt moti, quia erant eum alias electuri, non est commissa simonia, & intentio eligentium, quod eum erant alias electuri, satis potest probari per eosdem, quia cum nihil habuerint ipsi vel eis quid promissum non sit, non sunt in crimine. vnde eis deponentibus credi potest, cum in facto proprio non deponunt, quia forte decreuerant vnanimiter eum eligere, & sic inquit cessat motiuum Io. Andreæ.

SVMMARIVM.

1. *Promissio, datio, vel conuentio ex post facto non inducit simoniam.*
2. *Vbi datio est prohibita, ibi & promissio.*
3. *Quis incidit in pœnam, licet non teneat quod gessit.*
4. *Promissio facta patronis ante præsentationem esse simoniaca, non post.*
5. *Si post præsentationem fit promissio est aduertendum, quod non fiat incontinenti.*
6. *Ea quæ incontinenti fiunt censentur inesse.*
7. *Instrumentum factum eodem die in dubio censetur factũ incontinenti.*
8. *Nemo præsumitur iactare suum.*
9. *Factum videtur incontinenti quod fit antequam ad extraneos actus diuertatur.*
10. *Promissio relatiua & reciproca videtur inducere simoniam.*
11. *In beneficialibus actus reciproci inducunt simoniam.*
12. *Promissa eisdem die, loco, testibus iuxta contractum censentur promissa propter contractum.*
13. *Pro electione imperii pecunia dari nec promitti potest.*
14. *Quare non liceat dare electoribus imperii.*
15. *Si pro dignitate assequenda detur principi, non est commissa simonia, secus si detur assistentibus.*
16. *Illicite factum tenet, si per superiorem toleretur.*
17. *Epistola D. Thomæ ad ducissam Brabantiæ super venditione officiorum.*
18. *Boni viri sunt eligendi & cogendi ad officia.*
19. *Etiam gentiles simoniacos detrectabant.*
20. *Quintius Coponius pro amphora vini ambitu condemnatus.*
21. *Titulus de simonia, hodie silet, & propterea non fuit sexto repetitus.*
22. *Simonia non punitur, vti debet.*
23. *Theodosius propter merita honores dabat.*
24. *Non est simonia dare pecuniam principi pro officio suo.*
25. *In sæcularibus dignitatibus non committitur simonia, quia non continent spiritualem iurisdictionem.*
26. *Spiritualem iurisdictionem non est reperire extra Ecclesiam.*
27. *In officiis habentibus temporalitatem tantum, non committitur simonia.*
28. *Secus in habentibus spiritualitatem.*

De eadem materia. *Cap. 35.*

T intellige, quando promittitur, datur, aut conuenitur ante electionem, non post, † quia promissio, datio, vel conuentio ex post facto non videtur inducere simoniam: notatur in text. *in d.c. no-* 1
bis, vbi Anan. *secundo not* quod ita reprobatur electio, si præcessit illam promissio pecuniæ, sicuti si præcessisset datio & solutio: quia solutio & promissio pari passu ambulant. *l. fi. C. ad l. falc.* † & ideo vbi est prohibita solutio, siue traditio, ibi est prohibita promissio. 2
c. 2. de conceß. præben. licet promissio ob turpem causam sit nulla, tamen nocet & vitiat electionem, † & sic incidit quis in pœnam, licet non teneat, quod gessit. *l. ea* 3
quidem, & ibi Cyn. *C. si mancip. ita fuer. alien. l.* 3. §. *si quis tabulas. versic. item sine iure valeat. ff. ad Syl c. dispendia. 2. responso de rescrip. in 6.* Petr. de Anch. *clem. 1. in gl. in ver. matricē, de sent. excõmunicat. not. in c. quorundã. de solutio.* per Doctores ibi, est tex *in c. artaldus*, q dicit expresse 8. *q.* 3. ibi nullã cõuẽtionẽ fecerat ante electiõẽ de præstãdo iura-

mento, de quo ibi Vrbanus illum consecrauit vbi Gemin. in figuratione casus. est text. *in c. veniens, extra de testibus*, vbi Abb. *versi. sed quaero*, vbi facta quaestione, an si presbyter fecisset dimissionem de barilibus vini parochianis post electionem, vel post praesentationẽ, an esset simonia, concludit & tenet secundum Ioan. Andr. quod tunc non fuisset simonia, quod dicit verum, nisi tamen prius conuenisset, vt reciperetur & eligeretur promittens, quod postea faceret remissionem, vnde post potest remittere & promittere de re-
4 mittendo sine vitio, vt ibi dicit Io. Andr. † quia promissio ibi facta patronis ante praesentationem erat simoniaca, secus est si post praesentationem & electionem facta sit, quia tunc simonia non committitur, Decius *in consi.* 118. 1 *vol.* quod est consilium factũ in causa cuiusdam presbyteri, qui medietatem fructuum promiserat patronis pro habendis illorum votis & vocibus in praesentatione de se facienda. idẽ Dec *in. l. 2 C. de insti. & substi. versi circa secundum*, vbi dicit considerandum est quod si oblatio fuit facta post quam ille receptus fuit in monasterio res videtur plena, quia datio aut promissum factum post receptionem vel electionem, non inducit simoniam, vt not. Io. And. *in c. veniens, el 1. de testibus*, si autem ante receptionem maior videtur dubitatio, vt per eundem ibi.

5 † Et quod datio vel promissio sequuta post electionem non inducat simoniam, est intelligendum, si videlicet non sequatur promissio, aut datio incontinẽti & illico post electionem, & antequam diuertant partes ad extraneos actus, quia licet in effectu sit factum post, si tamen non interuenit aliquod interuallum non potest dici sequuta post, sed eo quasi instanti factum censetur, † quia ea, quae incontinenti
6 fiunt, censentur inesse. *l. iuris gentium. §. quinimmo. ff de pact. l. lecta versi. dicebam. ff. eo.* vnde non post sequuta intelligitur, sed eodem actu & contextu per omnia peracta, quo casu inducitur simonia. Bellam. *decis.* 12. vbi de hoc rationem ponit, quale est etiam quando aliqui contractus fiunt, de quibus dicit instrumentum eodem die, loco & testibus, censentur contractus facti incontinenti vnus post alterum, pro vt dicit Bal. *in altera repetitione. l. petens. C. de pact. & in. l. 1. in fi. C. de oper. liber. & in. l. penultim. §. si mulier. C. sol mat.* probatur *in. l. continuus, in principio. ff. de verb. oblig. & in l. si ex duobus, in princip.* ibi postera die, à con-
7 trario. *ff. de duobus reis*, in quibus videtur probari † quod factum eodem die, censetur in dubio factum incontinenti, quanto fortius, si eodem die, loco, & testibus, & notario. exemplum posset poni de quodam amico, cui cum esset facta renunciatio in ciuitate Lucana certorum beneficiorum, eodem die inuentus fuit fecisse obligationem quingentorum in fauorem resignantis de mutuo confessato eidem restituendo, qui contractus videtur factus incontinenti & insimul, cum contractio dictae renunciatio-
8 nis accedente etiam alia coniectura & praesumptione, † quod nemo praesumitur iactare suum. *l cum de indebito. ff. de probat.* quia in dubio non praesumitur donatio. *l si cum aurum de solut.* Et quale est, quando vno contractu celebrato celebratur alter antequam ad extraneos actus diuertant partes, quia licet vnus fit post alium, tamen vnico contextu omnes celebrati censentur, quia illud quod fit antequam diuertatur ad actus extraneos, incontinenti factum vide-
9 tur. *l. duos reos. §. fi. de duob. reis.* † Et tunc dicitur pactum incontinenti appositum, quando fit antequam contractus sit habitus pro absoluto & incontinenti factũ censetur antequam contractus sit habitus pro absoluto, & etiam antequam diuertãt partes ad extraneos actus, licet sit habitus pro absoluto, Corneus *consi. si l. 1. col.*

Item videtur intelligendum alio modo † quod 10
promissio & datio post electionem, renunciationem, & collationem non inducat simoniam, si videlicet promissio non appareat reciproca, relatiua, & correspectiua, quia tunc semper arguitur simonia licet actus sit etiam longe post celebratus, † ex quo in 11
beneficialibus actus reciproci facio vt facias, do vt facias, promitto vt des, vel vt facias, inducunt simoniã, per tradita per Modernos *in cap. pastoralis, de rescrip.* Corn. *d. consi.* Ias *in l. Titia colum.* 11 *de verb. oblig. cum concord.* per Decium *in. l. certi conditio. §. si nummos. 5. col. ff. si cer. pet.* per quae dicta dicit iudicatum fuisse in Rota Lud. Gomesius suo tempore. *q. 12. in reg. de triennali, versi. secundo principaliter, per totum vsque ad finem.* vnde si sunt correlatiua, reciproca, & correspectiua ad renunciationem, electionem, & collationem iam factas & sequutas, licet sint cum interuallo & ex post multum, nihilominus inducunt simoniam, vt *ibidem* per Gomes. † Et quando aliqua promittuntur eodem die, loco, tempore, & testibus iuxta 12
contractum incontinenti censentur promissa propter contractum, & sic censentur correspectiua, per Corn *d loco*, quia attenta correlatiuitate, correspectiuitate, & reciprocitate videntur habere dependentiam ab actu, cui sunt reciproca, & esse idem cum eo, aut pars illius.

Facit in materia ista, † quia etiam electoribus imperii pro Imperii electione pecunia nec dari nec 13
promitti potest, quia esset emere, & cum omnis potestas sit data desuper & à Domino tributa, 13. *ad Roman.* & Imperator ab electoribus deputatis sit eligendus, videtur esse prohibitum alia via ascendere, Ioan. Andr. *c. 1. de homicidi. in 6.* post Hostiens. ergo non per pecuniam, notando post Hostiens. contra dantem pecuniam pro Papatu vel pro imperio quod incidit in crimen *l. Iuli. de ambitu l. 1. ff. ad. l. Iuli. de ambitu.* quia imperium est honor cum administratione, quo casu non est licitum dare pecuniãm pro illo consequendo, licet possit dari pro obtinendo honore sine administratione, Bartol. *in declaratione d. l. prima*, vbi dicit quod ita loquitur titulus in authen. *vt iud. sine suffrag.* quod dictum facit ad quaestionem, vt non liceat emere imperium pecunia, & dare vel promittere pecuniam pro imperio, vel pro electione illius, quia idem est ambitus quod simonia per Bar. *ibi, in principio.* † Et precium dari non potest electo- 14
ribus imperii, etiam alia ratione, quia electores in electionibus iurant eligere idoneum iudicio illorũ remoto precio, pacto, stipendio, vel promisso vti cauetur etiam in bulla aurea Caroli 4. Rom. Imperatoris, vt late per Restaur. Castal, *in suo tract. de Imper. q. 119. per totum.*

† De dignitatibus saecularibus videtur dicendum, 15
quod ad illas quis possit promoueri etiam aliquo dato vel promisso sine vitio dummodo sit quis electus vel promotus per principem, cum quo non committi..r aut committi potest ambitus, vel simonia, *d. l 1.* vt communiter ibi per Doctores: secus est si detur vel promittatur aliquid assistentibus ad latus Papae vel principis, vt per Sali *ibi*, qui dicit quod illud quod

dicitur quod non committitur in Vrbe & in Romana curia simonia, aut ambitus cum Papa, vel cum Imperatore, intelligitur si pro honore, vel officio consequendo detur principi; secus si astantibus ad latus Papæ. Castal. *in tract. de Imper. q. 110. casu. 282.* vbi multa allegat, sequitur Bal. *in l. Barbarius. ff. de off. prætor.* vbi dicit quod quamuis non liceat postulare administrationem temporalem, quia postulans incidit *in. l. Iu-*
16 *liam de ambitu*, quæ impedit promouendum, † factum tamen tenet, quando per superiorem toleretur in officio, & sic simoniaca promotio in temporalibus est aliqua quamdiu superior eam non rescindit. *& paulo post ibidem* per eum est in superioris arbitrio notare petentem de ambitu nec ne, & si superior admittit non censetur impetrans ambitiosus, sed dignus.

17 † Et legitur Epistola diui Thomæ ad ducissam Brabantiæ, Apostolus dicit, Multa licent, sed non omnia expediunt. cum autem balius & officialibus nostris non committis, nisi temporalia officia, non videtur, quin liceat nobis huiusmodi officia vendere, dummodo talibus vendatis, de quibus præsumi possint, quod sint vtiles ad huiusmodi officia exercenda, & non tanto precio vendantur, vt recuperare non possint sine grauamine subditorum. sed tamen talis venditio omnino non videtur expediens, quia frequenter contingit quod illi, qui essent magis idonei ad huiusmodi officia, sunt pauperes, & officia emere non possunt, immo etiam si diuites sint, tamen quia boni sunt, non desiderant nec volunt talia officia. vnde sequitur quod vt plurimum illa officia emunt, qui sunt
18 priores, & subditos magis opprimunt. † vnde magis expediens videtur vt bonos & idoneos ad officia vestra eligatis: quos etiam cogatis ad illa suscipiendũ, quia per eorũ bonitatẽ magis accrescit nobis & subditis, quam ex illorum officiorum venditione. Et hoc consilium dedit Moysi cognatus suus, dicens Proinde de omni plebe viros sapientes timentes Deum in quibus sit veritas, & qui oderint auaritiam, & constitue eos Tribunos & Centuriones, & Quinquagenarios, & Decanos, qui iudicent populum omni tempore. Et dicit idem. S. Thom. eadem Epistola quod si hoc pacto mutuum dant, vt recipiant officium, pactum est vsurarium, quia pro mutuo recipiunt officii potestatem; vnde in hoc datur eis occasio peccandi, & ipsi tenentur resignare officia taliter acquisita. si tamen gratis officium dederitis postmodum mutuũ recipiatis ab eis, quod ex officio possent recipere &
19 hoc absque peccato fieri potest. refert Alber. *in ver. talea*, & refert Lud. Gomes. *in reg. de trien. q. 12.* † quod
20 etiam pagani & gentiles homines ambitiosos & simoniacos detestabantur, sic enim apud veteres. † Quintus coponius quod vini amphoram ei cuius suffragio magistratum petebat dono dederat, ambitu condemnatus fuit: sed pœna ambientium cessauit in Vrbe postquam populus, Senatus, & respublica cessauit, & aduenieré principes in vrbe, quia ad curam principum non populi fauorem tunc magistratuum
21 creatio pertinuit. † Et ita quoque hodie titulus de simonia silet, & propterea *in 6. libro decretalium* nec in clementinis titulus de simonia, non fuit repetitus, & hoc est quod voluit dicere Bart. *in. l. 1 ff. ad. l. Iuliam, de ambitu-* per illa verba, & ideo sciatis quia Decretistæ fecerunt multas quæstiones, tamen in tractatu de simonia, quæ est idem quod ambitus, nullam nouam constitutionem fecerunt, & ratio est, † qua simonia non punitur vti debet, vnde factum
est, vt plerique nostri temporis, vt Lampridius refert principis Heliogaboli sequuti exemplum indignorum precibus aut nummo magistratus & sacerdotia indoctissimo cuique & virtute carenti conferunt, † Theodosii præceptum postergantes, qui 23
viros non ambitione, vel precio, sed probatæ vitæ & disciplinarum testimonio ad honoris insignia promoueri debere, voluit: Alexãdri Imperatoris sequutus exemplum, qui ideo se nolle dignitates & magistratus vendere prædicabat, quia, qui emunt & vendunt, necesse est, vt pecunias in emptione expositas recuperent &c. vt ibi per eundem Gomes. pro quo vide quæ cumulat Abbas *in c. . ne prælat. vic. suas. nu. 4.* immo inquit Bal. *in l. Barbarius in. 2. col. versi. veniamus*, †
quod si principi datur pecunia pro officio suo, ista 24
non est simonia, quia istud non est prohibitum in officiis, de iure diuino, sed de iure ciuili, cui Cæsar non subest, ergo & Papa sua temporalia potest vendere absque aliqua prauitate Pet. & Cyn. *in l. extra. ff. de iurisd. om. iud.* nec potest etiam committi simonia cum Cæsare, qui est vir religiosissimus & sanctissimus *l. vna ex familia. §. fin. ff de leg. 2.*

Verum quicquid dicant ista, & quicquid sint superius dicta, † sæculares dignitates non habent in se, 25
nec continent iurisdictionem, aut administrationem spiritualem, vel spiritualitatem, † quia iurisdictionem spiritualem non est reperire extra Ecclesiam, 26
not. *in c. si à subdelegato, de off. delegat. libr. 6.* Bald. *in. d l. Barbarius, 2. col.* dicit glo. *in c. sicut. 1. q. 6.* ibi, vel aliud in dignitatibus sæcularibus, vbi innuit quod dignitates sæculares peti & ambiri possunt sine vitio & periculo simoniæ, videtur velle Abb. *in c. extirpandæ. §. qui vero, de præben col. pen. versi.* & prædicta, vbi dicit †
quod si officia non sint talia, quæ habeant in se & 27
concernant exequutionem ordinis, vel clauium, sed tantummodo iurisdictionem temporalem & temporalium administrationem, quod in illis simoniæ vitium non incurritur, quia simoniæ vitium perpetratur in illis, in quibus adest spiritualitas vel annexitas ad spiritualia, non autem vbi abest, veluti sunt ista sæcularia officia, & huiusmodi prout sunt ex diffinitione simoniæ quia licet sit peccatum, non per hoc tamen dicunt Doctores quod sit simonia, *gl. in c. sicut Episcopus. 1. q. 1. vbi* dicit quod castaldiam vendere & alia est peccatum, Innocen. *in c. 1. ne clerici vel monachi*, vbi dicit quod temporalia officia vendere veluti castaldiam non committitur simonia, quamuis sit turpis quæstus: † secus sit, si officia habeant iurisdictionem spiritualem, quia in illis veluti in bene- 28
ficiis committitur simonia, *ca. primo, & secundo ne prælati vic. suas* gl. *in summa. 1. q. 3.* vbi Archid. & gl *in ca. Saluator. 1. q. 3.* per Innocen. *d. cap primo ne prælat.* diximus *supra in mentali in quæstione de collatio. officiorum per Papam.*

SVMMARIVM.

1. *Differentia inter eligere, & præsentare.*
2. *Quilibet renunciat fauori suo.*
3. *Electio sequuta acceptatione & confirmatione est actus spiritualis, ante vero est annexus spirituali.*
4. *Electus post consensum coniungitur specialiter Ecclesiæ viduatæ.*
5. *Spiritualia non præscribuntur à laicis.*
6. *Papa in sua consecratione dat Romanis certam indulgentiam, vel pecuniam.*

7. Signi-

7. *Significata propositionis pro.*
8. *Laicus non est capax iuris spiritualis.*

De eadem materia. Cap 36.

PER hæc satis diffuse deducta, affirmatiue potest dici, quod in electione ad sacerdotia, vel dignitates Ecclesiasticas, non potest interuenire pactio, conuentio, aut cōditio aliqua, quin debeat fieri pure, simpliciter, libere, & syncere. vnde ad respondedum ad adducta in contrarium deuenio.

Et primo non obstat illud. *1.q.6.in summa*, quod electio nullos faciat participes spiritualis gratiæ, & quod nullum tribuit ius electio ante acceptationem, & ante consecrationem, quia in eodem textu patet responsio & resolutio, quod ex quo electio est quoddam annexum & adiunctum ad consecrationem & confirmationem, simonia in ea committitur, veluti in consecratione, quia ita in annexis spiritualibus cōmittitur simonia, vti in spiritualibus, vulgatis iurib.

Nec obstat illud, quod electio sit idem quod præsentatio, & eligere sit præsentare, & quod ius patronatus & præsentandi venditur, donatur, & ad hæredes transmittitur & quod patronus & pupillus alternatiue præsentant & eligunt: ita pari modo est dicendum de electione ac iure eligendi, per quod apparet quod non videtur spirituale, quia ibi verbum electū est improprie positum & sumptum, videlicet pro p̄sentatione & pro præsentare, quia eligere proprie nō est patronorum, sed præsentare: vnde si vnum ponatur pro alio, id fit improprie, † quia differunt inter se
1 electio & præsentatio, quia electio fit à collegio vel capitulo, præsentatio fit à singularibus personis; & electio fit de prælatis, præsentatio de aliis personis. *d.c. 2.d.c.nobis*, per Abbatem *in c. de auctoritate, de insti.* Rochus de Curte *in tract. de iure patro. 4. col. in principio vers. 4. quæro*, merito non obstat, & Lapus *ibi* declarat, vbi multas differentias ponit inter electionem & præsentationem, quia electio non fit alternatiue, nec fit incerte vbi vide per eum, vbi dicit quod electorib. hoc non licet.

Nec obstat pari modo quod electioni renunciatur, & quod sacramenta semel acquisita amitti non possunt, & quod character semel impressus est indelebilis, & quod difficilius destruuntur spiritualia, quā construuntur: quia electio nōn infigit charactere .n, & ei bene ante acceptationem & confirmationem, & assensum præstitum per electum renunciatur & re-
2 nunciari potest, vt *per glo. inet allegatam*, † quia inductis in fauorem sui quilibet renunciare potest. *l. si quis in conscribendo. C. de pact* Nec valet argumentum, electioni renunciatur, ergo electio non est spiritualis, † quia
3 electio est actus spiritualis, sequuta acceptatione & confirmatione, ante vero acceptationem & confirmationem est quid spirituali adiunctum, annexum, & quodammodo præambulum ad spirituale, quia præallegatis iuribus electio gignit confirmationem, *cap. nihil, extra eo.* confirmatio dat administratio-
4 nem, *cap. ex transmissa. extra eo.* † quia electus post consensum coniungitur spiritualiter ecclesiæ viduatæ, *c. cum inter de translat.*

5 † Et quod iura spiritualia & ecclesiastica non possint præscribi, intelligēdum est à laicis personis, secus sit, si præscribentes sint personæ ecclesiasticæ & habiles spiritualium, quia bene possunt ab eis præscribi, veluti canonici, qui electionem seu eligendi ius præscribunt, tex. & glo. *in c. cum ecclesia. de electio.* Illud vero quod sub conditione etiam insolita & de nouo inuenta possit fieri electio &c. est intelligendum de iusta conditione, honesta, & à iure non reprobata. & quod cautiones & promissiones possint exigi ab electo ante confirmationem & consecrationem, hanc opinionem Innoc. sequitur Aret. *in c. 1. in glo. 2. de iureiur.* & Henric. Boic. *in d. c significasti*, post Innocen. & intelligit, si sit promissio, cautio, & onus quod imponi possit, secus si non possit legitime imponi, vnde motiuum non facit obstaculum, qui conuentiones & pactiones simoniacæ ideo non valent, quia sunt à iure reprobatæ.

Item nihil facit quod electio fiat vel fieri possit per compromissum, quia est modus electionis faciendæ & eligendi à iure inuentus & traditus, vt per iura allegata. Nec minus obstat illud, quod in electione, quæ explicatur per inuentum plurium personarū non potest interuenire simonia, quæ in numeroso cætu Senatus & populi & sub tot oculis committi non potest, quia licet videri possit verosimile, potest tamen esse non verum, quia potest bene dari vel promitti vni vel pluribus electorum seorsum ab aliis secreto & separatim. nec tex. allegatus per Bald. *in. l. hac consultissima*, quæ loquitur de numero testium in testō adhibendorum id nisi difficulter & in argumētum (quod sit tanti viri pace dictum) probat casum nostrum. Quod vero dicebatur de electione Papæ, quod in illa non videtur attendenda simonia, non obstat, quia speciale esse id in tanta electione tanti momenti fuit iuris expressa determinatione sancitum, cui iura nullam exceptionem præterquam quæ sit in iure expressa obiici & obstare voluerunt, vt ibi satis fuit dictum.

Item non facit contrarietatem illud, quod dixi notari *in c. Matthæus*, quia non valet dicere contradicentibus in electione, si promittatur vel detur de volūtate electi pecunia. vel quid aliud temporale, simonia est commissa: ergo si non de voluntate eo ignorāte, vel alias, non committitur, quia vt supra dicebamus qualitercumque promittatur, vel detur pecunia pro electione dummodo non detur ab inimico & in fraudem electionis à ficto amico & contradicente & prohibente electo, & alias in casibus à iure expressis, videtur iure cautum quod simonia committatur & sit commissa, nec valet argumentum à contrario sensu, quando est à iure determinatum contrarium, vt per Abbatem, *d. loco.*

Et ad tex. *in c. fi. in fi. 1. q. 6.* responde, quod ibi erat idoneus electus, & erant illū omnino electuri, & forte decreuerant inter se omnino eligere, & non fuit datū vel promissum per eum, sed per alium, vt per Abb. *in c. nobis, vbi* Anan. & alii *de simonia.*

Et ad illud *in c. Agatho. 63, dist.* quod pro consecratione Papæ dabatur certa quantitas pecuniæ Imperatori. responderi potest multipliciter, quod illud non dabatur pro actu consecrationis, sed in recognitiotionem multorum beneficiorum receptōrum ab Imperatoribus, & ad recolenda beneficia ab Imperatoribus collata Rom. Ecclesiæ: & illo tempore videbatur congruentius & conueniētius quam alio, sicut dicit ibi Dominic. de Sancto Gemin. † quod hodie
Papa dat Romanis in sua consecratione certam in- 6
dulgentiam vel pecuniam, vt per Card. Iacob. *in suo tractatu de conc. libr. 4. art. 4. de simoniaca electione Papæ versi.*

versi. quibus addo in fine. Nec obstat quod in tex. dica-
7 tur pro ordinatione pontificis, quia dicit Gemin. † quod ibi pro præpositio non stat causatiue, sed consecutiue subiungens quod præpositio ista aliquando notat appretiationem, quandoque causam finalem, id est, cum datur pro veneratione sacramentorum, siue propter venerandum sacramentum, & tunc quandoque notat causam efficientem, sed cum datur propter deuotionem, quam habet ad sacramentum, primo casu numquam licet temporale pro spirituali dari, vel è conuerso: secus est in duobus secundis casibus, quibus non videtur prohibitum, ibi remittit se ad dicta per eum *in c. iudices*, & *c. ordinationes, 1. q. 1. & ad* glo. *in l. Barbarius*, quæ dicit quod simoniace ordinatus retinet ordinem & dignitatem &c. dic quod illa glo. non allegat aliquid in iure canonico, vnde pro responsione dic, vt *in quæstione de ordine in ista secunda parte.*

Nec obstat text. *in c. nosce, & cap. in plebibus, 63. dist.* quod in electione prælati interuenire habeant laici & populus, & quod patronus laicus interuenit in Ecclesiæ collegiatæ prælati electione, per glo. *in c. de hoc, de simonia*, dic quod licet populi sit adhibendus consensus, vt per text *d. c. nosce in fi.* non tamen per hoc sequitur quod debeat populus interuenire ele-
8 ctioni, † quia non est capax illius iuris laicus, nisi sit ex priuilegio factus habilis & capax à Papa, & quo solo & non alio potest habilitari, *not. in c. 2. de iud. c. quanto, de consuet. c. causam quæ, de præscript.* bonus text. cum glo. *in c. nobis de iure patr.* Abb *in c. de hoc, de simonia, versi. in glo, in ver. regem*, quia talium incapacium interuentu facta electio esset nulla, tex. *no. in c. Messana, de electio.* nec cesset validum pactum initum cum prælato de consensu capituli, vt laici admitterentur cum illis de capitulo ad coeligendum prælatum, *c. sacrosancta, vbi* Compostella. Panor. Ioann. Andr. & Bal. qui dicunt quod laici possunt interuenire electioni ratione alicuius ecclesiasticæ vtilitatis, puta, armata manu ad protegendum canonicos & electores, & vt defendant eligentes ab oppressionibus & huiusmodi, late per Petrum de Baisio *in suo tra. directori ü electionũ, c. 12. prima partis.*

Nec est contrarium illud, quod capitulum potest dare aliquid alicui, qui impedit electionem, vt ab impedimento desistat, quia est intelligendum quod constet quod talis impediens nullum ius habet in electione, si impediretur simpliciter ne electio fieret, secus sit si impediret ne iste vel ille eligeretur, secundum Rodon. vt ibi per eundem Ang. Et electus qui ius quæsitum habet, potest dare impedienti illum pecuniam vel eum vexanti sine vitio simoniæ, & vexans recipere sine simonia, quia potest quis etiam pecunia redimere vexationem suam; vnde nõ obstat id quod dicit idem Angel. *versi. & quid de illo.* Ex quibus fit absolutum pro nunc quod volumus dicere de electione, siue de conuentionali simonia in electione.

SVMMARIVM.

1. *Homines allici debent ad bene merendum de ecclesiis.*
2. *Quæ habere possint patroni in ecclesia patronata.*
3. *Licite fiunt conuentiones in fundatione ecclesiæ.*
4. *Potest dari possessio, vt in ea fundetur ecclesia.*
5. *Datur licentia construendi ecclesiam sub certo pacto.*
6. *In traditione rei suæ quilibet quod vult potest pactum apponere.*
7. *Quot modis iuspatronatus sit contractabile. Quot modis alienetur. Quod modis acquiratur.*
8. *Omnia temporalia videntur annexa spiritualibus.*
9. *Iuspatronatus si vendatur, non valet venditio, & applicatur ius ecclesiæ.*
10. *Ita committitur simonia in annexis spiritualibus, sicut in spiritualibus.*
11. *Res sacra æstimationem non recipit.*
12. *Consensus Episcopi non validat actum nullum in venditione iurispatronatus.*
13. *Ratio quare iuspatronatus possit donari, non vendi.*
14. *Si in venditione vniuersitatis exprimatur iuspatronatus, illud amittitur.*
15. *Tres casus, in quibus expressio potest fieri sine vitio.*
16. *Vitium simoniæ impedit contractum ipso iure.*
17. *In præsentatione non potest fieri pactio, vel promissio sine simonia.*
18. *Præsentatio est fructus iurispatronatus.*
19. *Actus præsentationis dirigitur in clericum.*
20. *Iuspatronatus quasi possidetur.*
21. *Si quid datur pro spirituali non principaliter, ita quod alias daretur, non est simonia.*
22. *Episcopus Parisiensis dat dimidiam marcham auri Archidiacono Senonensi eum introni zanti.*
23. *Sponte & sine pacto & ex consueto datum, non inducit simoniam.*

De conuentionali in iure patronatus & præsentatione. Cap. 37.

N iure quoque patronatus & præsentatione nõ videtur quod simonia conuentionalis committatur, aut cõmitti possit aliquo modo, quandoquidem videtur licitum, & omni iure permissum, quod in tali iure fiant licite, ac fieri possint quæcunq; conuentiones, pacta, & pactiones, immo si esset secus esset euertere & tollere iura patronatus, & homines deterrere à fundandis, construendis, & dotandis Eccle-
siis, quod esse non debet, † qui alliciuntur ad hoc ad 1
benemerendum de Ecclesiis, quia canonum authoritate fundando & dotando, aut construendo faciũt pacta, conuentiones, & pactiones circa ea, quæ in fũdatis Ecclesiis, aut ab eis desiderant in futurum sibi,
& successoribus præstari, puta, † quod possint in eise- 2
ueniente casu vacationis præsentare rectorem, quod sibi & posteris soluatur annuus perpetuus census, quod ab Ecclesia in casum vergentiæ ad inopiam habere debeant ipsi & hæredes alimẽta, quod honores, & præcedentiam inter alios in Ecclesia, & alia habeant reseruata, & promissa ipsis patronis in fundatione, constructione, & dotatione Ecclesiæ, de quibus *in c. decernimus, c. filiis, 16. q. 6.* & tota illa causa, *& q. ac totis titulis extra, & in 6. de iurepatr.* vbi non modo licite fiunt, & authoritate, ac permissione canonum, verum eadem authoritate inuiolabiliter seruari præcipiuntur. dictis iuribus, & si id non fieret, esset, vt dixi deterrere homines à benefaciendo Ecclesiis, quod esse non debet, per Fel. *in tract. quando litera Apostolica in*
princip. Io. de Sylu. *in tract. de beneficio, prima parte. q. 7.*
col. 11 vbi per iura, quæ adducit † licite fiunt pactio- 3
nes, & conuentiones in fundatione ecclesiæ, vt qui tantum dederit in rediribus Ecclesiæ recipiatur, & recipi posset in canonicum in ea. facit tex. *in c. olim cau-*
sam, extra de restit. spoliat, † vbi possessio datur cum pa- 4
cto, vt

cto, vt in ea construatur ecclesia, vbi dicit glo. quod talis pactio ibi non est simoniaca, sicut non est simoniacum cum Episcopus Ecclesias concedit piis locis, si in eis aliquid sibi pensionis nomine reseruetur, vt *c. constitutus, de relig. dom.* & census etiam soluitur ratione subiectionis: subiunges ista quidem de iure communi conceduntur, vnde expresse possunt constitui census in fundatione Ecclesiarum quantum ad inferiores,
5 res, non quantum ad prælatos. facit, † quia etiam datur licentia construendi Ecclesiam sub certo pacto, vt in *c. quanto, de censibus*, & *in c. insinuatione, eo.* quia talia pacta reputantur spiritualia, sicut & *in c. significatum, de præben.* vbi datur præbenda cum pacto quod celebret quotidie in tali Ecclesia, & quod non possit eam dimittere. facit, † quia in traditione rei suæ quilibet potest quod sibi placuerit pactum apponere, *c. verum, de condit. apposit.*
6

Idque multo fortius potest dici in materia iuris
7 patronatus, quod in eo per conuentionem non committatur simonia, † quia ius tale videtur multis modis contractabile, si illius naturam bene & illius qualitatem inspiciamus, quod de sui natura datur in feudum, *c. cum sæculum. eodem tit.* in eo succeditur, & ad hæredes transmittitur, *cap. quoniam in quibusdam, c. 1. & 2. c. filius. 16 q. 7.* Item venditur & alienatur, *d. c. cum sæculum.* Item permutatur, *c. nemini regum. 16. q. 7.* Item donatur, *cap. quod ante, de iur. patr.* vnde versus. Iura patronatus transire facit nouus hæres, res permutata, donatio, venditioque. per glo. *in c. cum sæculum, eo tit. extra & per glo. in c. pia mentis. 16. q. 7.* Item pluribus modis acquiritur etiam præscriptione, Paulus de Citadinis *in tract. de iure patr.* quando quærit & disputat, quot modis acquiratur ius patronatus. vnde cum tot modis ius patronatus sit contractabile, in eo cadant tot species contractus, est dicendum quod in eo possit fieri conuentio sine vitio simoniæ: & propterea non committatur in eo aut committi possit simonia conuentionalis. vnde videtur verum, quod per S. Thom habetur *q c. §. ad quartum, secunda secundæ in princ.* quod si non est licitum vendere spiritualibus annexa, & si in eorum venditione committatur simonia, quod nihil temporale vendi, aut alienari po-
8 test, † quia omnia temporalia videntur annexa spiritualibus, quia temporalia sunt, propter spiritualia quærenda.

Sed quicquid sint conuentiones, pactiones, & cōditiones, quæ fiunt in iure patronatus, in fundatione, constructione & dotatione Ecclesiarum, ex quo fiunt lege, & canone permittente, modis, & formis à iure traditis, tolerantur, fieri possunt, nec inducunt simoniam, vt *præallegatis locis, & iuribus*, & sunt intelligenda, prout iura & canones loquuntur. Quia, quod ius patronatus vendatur, alienetur, donetur, non est intelligendum simpliciter & de per se, aut separatim, sed cum vniuersitate & cum titulo vniuersali transire; quia si emitur, aut venditur specialiter ius patronatus, est simonia, & debet emptor tali iure priuari, & spoliari, & Ecclesia efficitur libera & sui iuris. Innoc. *in c. quia clerici, de iure patro.* & glo. *ibi in*
9 *ver. spoliando*, quæ dicit † quod illi Ecclesiæ est applicandum ius patronatus taliter emptum, cui illata simoniaca iniuria, *arg. c. de hoc. extra de simonia*, & *c. si quis in atrio. 17. q. 4.* est tex. *in. c. cum secutum*, vbi glo. *in ver. emptor*, quæ dicit quod venditur ius patronatus, & transfertur in venditione, cum vniuersitate, & hoc verum est, nisi specialiter sit exceptum. *c. ex literis, eo. tit.* est tex. *in cap. de iure, eo. tit.* vbi est casus expressus quod de per se consideratum ius patronatus non venditur, & si venditur, est commissa simonia, quia est inconueniens, quia est spiritualitati annexum. *c. quanto, de iudic.* & hoc inconuenies dicit Abb. ibi duplex, primum quia æstimatur res inæstimabilis.
secundum, quia committitur simonia. † nam sicut 10
simonia committitur in re mere spirituali, de simonia per totum, ita committitur & in annexis, vt probatur *in cap. quæsitum, de rer. permut. & in cap. præterea de transact.* & ex hoc notabiliter dicit ipse mixtum assumere sibi naturam à potentiori, & not. *ibidem* ex illo tex. contractum talem esse ipso iure nullum, cum illum contractum ille tex. decernat irritum, & *ibi* glo. declarat dictionem ipso iure, quia spirituale vel spirituali annexum vendi non potest, nec etiam redimi, *cap. querelam, de simonia. ff. de contrahen. emptio, l. hanc legem*, † quia res sacra non recipit æstimationem.
ff. de rer diuisio. sacra loca, in fi. vnde Abb. *ibi in vlt. not.* 11
colligit simoniam impedire contractum ipso iure, & ita omnes tenent, & sequuntur ibi per clausulam decreti appositam in illo tex. & ita est veritas, quam etiam tenent Doctores *in c. quia clerici hoc tit.* Paul. de Citadin. *in tracta. in 6. parte in 17. q. & in nona parte in. 3. q.* Decius *in consi. 124. placet mihi in princip. 3. col.*

Et quamuis cum vniuersitate venditum transeat
ius patronatus, † tamen si venduntur aliqua, quæ nō 12
saperent veram vniuersitatem, etiam si consensus Episcopi interueniret, non transiret ius patronatus: intantum hoc procedit, quia videretur de per se vendi, ex quo non est vera necessitas vendita, & consensus Episcopi non poterit validare actum nullum, & sic quod ius patronatus non potest vendi etiam cū consensu Episcopi, voluit Ray *in rep. c. si. de electio. lib. 6. post medium 31. col.* & Paul. de Citadin. *in suo tract. in præalleg.*
nona parte † reddit rationem diuersitatis quare possit 13
ius patronatus donari, non autem vendi, quod ait posuisse Roffredum in suis libellis. quia donatio non habet peccatum, venditio sic Item donatio fit gratis, venditio non, quia fit mediante precio. *l. per diuersas. l. ab Anastasio. C mand.* sed videtur ratio illa esse verior, de qua supra diximus, quia committitur simonia, & quia est annexum spiritualitati. & sic non recipit nec recipere potest æstimationem.

Et dicit Rochus de Curt *in eo tract. in ver. ipse vel is à*
quo in 25. q 3 col. ver. 2. dubitatur, † quod si venditor in 14
venditione vniuersitatis illud exprimat, quod illud amittit, ac si pure venderet.

† Sed videtur quod tribus modis expressio facta nō
vitiet vt dicitur per Fel *in. c quanto, de iudic puta.* Peto 15
hæreditatem cum iure patronatus, secus si dicat, & ius patronatus, vt per Abb. *in c. querelā, extra de simonia*, quem sequitur ibi Marian. & Ioan. de Anan. pro quo facit dictum Bart. *in l. si cui, & in. l. 3 ff. de fundo instru.* vbi quod dictio, &, coniungit æque principaliter, sed dictio cum, accessorie, sic ergo in proposito nostro, quia vbi erit dictio cum, iudicabitur accessorie de iure patronatus.

Secundus casus vbi expressio vel nominatio non nocet, est vbi iuspatronatus declaratorie nominaretur, puta, vendo tibi omnia bona mea videlicet talia & talia, & ius patronatus: nam valet ista venditio, ita dicit Cald *in c. 1. de iure patr. in 6.* & ibi Domin. *in 3. col.*

Tertius casus, quando diceretur cū pertinentiis, & iure

iure patronatus, quia valet ista venditio & petitio,
16 quibus casibus valet & tenet venditio & contractus, nec per vitium simoniæ, † quæ impedit contractum ipso iure per Abb. *d.c. de iure*, vitiatur. Vide hoc late positum per Lamber. *in tract. de iure patro. in secūda part. 1. l. 2. art. 5. q. princi.* vbi quæstionem ponit, & hos casus recitat *coll.* 4. vide eundem *eadem parte 2. primi lib. q. 5. principali art. 1. 2. 3. 4. & sequ.* vide quæ dicimus *infra in reali suo loco in tit. de annexis spiritualibus.* & vide angel. *in summa in ver simonia, versic. 2. vtrum vendens*, vbi dicit ego vero quoad conscientiam recurrerem ad intentionem, si habuit scilicet animum vendendi ius patronatus specialiter, & sic sit simoniacus quod patet, quando vendit villam plus, alias non: super quo cogita bene, quia in tali casu vix potest inueniri meo iudicio bonus modus, maxime si beneficium iuris patronatus sit notabilis valoris, prout meis temporibus vidi emi in patria mea Genuensi Castrum in quo erat ius patronatus super beneficio valoris vltra 500. quia ad illud meo iudicio fuit impossibile quod in emptione, & precii augmento non fuerit respectus habitus, & ob hoc maior precii quantitas.

17 Et est pari modo dicendum, † quod super præsentatione facienda inter præsentantem & præsentatum non possit fieri pactio aliqua, conuentio, & promissio, & si fiat sit commissa simonia, videtur dicere Firmi. loquens in electione *in. 2. libr. prima partis. 11. q in tract. de Episcopo* vbi tenet, talem paciscentem, vel promittentem non posse eligi, velut simoniacum, *per text. per inquisitionem, de electio.* vbi glo. & doctor. 8. *q. 3. c. 1. & 2. glo. in c. venerabilem, de electio.* quod dicit verum, si pactum sit iuratum, & factum antequam fiat electio, secus si post, *per d. c. 1 & 2.* sed dicit Bal. *in l. ab Anastasio. C mand.* tenere contrarium scilicet prælatum committere simoniam, etiam si post electionem donat promouenti, quod dicit credere esse falsum, per not. *in. d. c. 1. & 2.* nisi sit factum incontinenti vel reciproce vel relatiue. Ex prædictis dici posset idem in præsentatione, si præsentatoribus aliquid promittat cum iuramento, vt sit simonia, per vtrunque contractum, cū præsentatio sit ad instar electionis.

Et multoties fuit dictum per Cæsarem Lamber. *in tract. de iure patron. prima parte secundi lib.* & ex eo etiam, quia simonia cadit tam in annexis spiritualibus, quā in spiritualibus mere, vt per Doctores diffinientes simoniam, quos refert Io. de Ana. *in rub. de simonia*, est tex. *in c præterea, el 2. de transa.* vbi oēs, & sic ēt in p̄sentatione cadit simonia q̄a si cadit simonia in cōfirmatione, & collatione, q̄ respiciūt beneficium electiuū vel collatiuum, ita & in institutione, quæ respicit prouisionem beneficii patronati. *c. auctoritate*, vbi Abb. *de instit per totum.* & quod cadat in institutione simonia, est text. *in c. in tantum, & c. non satis, & c. audiuimus, & c. vti Deo, de simonia*, vbi Abb. & alii not. Abb. *in d. c. ex insinuatione, de iure patro in primo not.* † quod p̄sētatio est
18 fructus iuris patro. quod est annexum spiritualitati, *cap. consultationibus, & in c. ex literis, hoc tit.* quod sit annexum, est tex. *in c. quanto, de iudic.* & quod simonia cadat in annexis spiritualibus sicut ipsis spiritualibus satis fuit *supra* deductum, merito sequi videtur quod sicut simonia committitur in electione, vt *in ca per inquisitionem, prealleg. de electio* quæ electio est fructus eligendi, *c. querelam de electio.* Ita & in præsentatione, quæ est fructus iuris annexi spiritualibus. Facit & aliud, quia nemini est dubium quod est maior spiritualitas in ipso actu præsentationis, & in ipsa præsentatione quam sit in ipso iure patronatus, † cum ipse actus dirigatur in clericum, & non potest dirigi in laicum, 19
toto titulo extr. &, in. 6. & tota i.. 1. q. 7. quia laicus non potest regulariter esse beneficiatus, per text. *in Ecclesia. S. M c. de constitutio.* glo. Abb. & alii *in c. cum M. eo. tit.* Abb. *in c. tua nos, de simonia*, † ius vero patronatus 20
quia possidetur per laicos, & illius laici sunt capaces, *de iure patro. per totum*, sed nos habemus ius patronatus de per se consideratum vendi non posse, & si vendatur simoniam committi *d. c. de iure, &c.* pro ista materia vide quæstionem nostram factam de conuentionali in electione, vide quæ dicemus *infra in reali in quæstione de annexis spiritualibus*, vbi multa adduximus. vide quæstionem Cæsar. Lamber. 1. *part. 2. lib. 11. art 9. q. principalis.* vbi in fine sic concludit.

Sed circa difficultatem, An pacta & promissiones debeant interuenire ante, vel post præsentationem, ad inducendam simoniam, & an requiratur iuramentum, nec ne: ex dictis doctorum *in præallegatis locis* colligerem, quod aut pacta fiunt ante electionem, vel præsentationem, & quod promittitur, datur, & ad esse simoniæ, non requiritur iuramentum, quia promissiones sunt exequutæ: aut fiunt promissiones, quæ sunt exequendæ post, & videtur requiri iuramentum; aut promissiones exequuntur post actum perfectum, & est sicut si fuissent ante exequutæ, licet fuerint, vel non fuerint iuratæ: aut donatur aliquid post actum perfectum, quod promissum non erat, & non erit simonia, & ita (inquit) concordatur opinio Canonistarum cum Baldo. credo quod ista non sit bona distinctio.

Et ego aliter dicerem, quia pacta inducunt simoniam si fiant ante, non post, quia pacta & promissiones non inducunt simoniam, si ex post sint facta: notatur in tex. *in c. nobis*, vbi Anan 2. *notab. de simonia*, multa adducit *in quæstione de electione, versi. & intellige*, nisi tamen incontinenti, & statim post electionem sint facta & antequā diuertant partes ad alios actus, & actus extraneos, quia licet in effectu sit factum post, si tamē non interuenit aliquod interuallum, non potest id dici sequutum post, sed eo quasi instanti factum censetur, quia ea, quæ incontinenti fiunt, censentur inesse. *l. iurisgentium.* §. *quinimmo. ff. de pact.* vnde non post sequutum intelligitur, sed eodem actu, & contextu omnia pacta, quo casu simoniam inducunt, Bellame. *decis. 22.* vbi de hoc rationem ponit. Nec videtur ad inducendam simoniam, quod aliquo modo iuramentum de essentia & substantia à simonia requiratur, quandoquidem iura id non dicunt nec in diffinitione simoniæ habetur mentio de iuramento, vel capias diffinitionem realis simoniæ, vel conuentionalis, aut mentalis, in quibus nulla mentio de iuramento: non nego tamen quin conuentio iurata & promissio cum iuramento, non sit quid fortius, & fortius stringat. & quo ad illud, quod vltimo dicit quod datum post actum perfectum, quod non erat promissum, non inducit simoniam, credo quod sit melius secundum eundem Lamber. *in 6. art. 5. q. principalis secunda partis, secundi lib*, vbi videtur sibi contrarius quod consideretur qualitas dantis, accipientis, qualitas vel quantitas dati, vel doni, tempus, & alia de quib. *in c. ad quæstiones eo. tit.* quibus omnib. attentis posset potius considerari illum actum esse pro ostendenda gratitudine, quam pro simonia committenda, alias secus, quamuis daretur post præsentationem factum, vt ibi per eundem, pro quo vide quæ di-

cit

cit summa Asten. *eo. tit. in.* §. *sequitur videre*, qui est. §. *tertius*, vbi dicit si autem dubitetur vtrum gratis, vel ex pactione, vel ex corrupta voluntate sit datum, debent attendi prænotata supra proxime, & secundum ea præsumi potest pro & contra, scilicet in foro causarum, sed in foro conscientiæ attenditur intentio.

Quidam tamen, quibus consentit Rai. distinguũt,
21 † quia aut datur aliquod temporale pro spirituali, siue propter spirituale principaliter, & sic est simonia. 1. *q.* 1. *c. eos, in fi. & q.* 3. *si quis præbendas*, aut nõ principaliter, ita quod alias daretur & non est simonia, *extra eo. & si quæstiones, dilectus filius A. in fine*, quæ opinio dicit Rodon. quod videtur dura, quia raro vel nunquam contingeret hoc, † quando enim Episcopus Parisiensis 22
intronizatur per Archid. Senonen. consueuit ei dare dimidiam marcham auri: quomodo autem, vel quãdo eam sibi daret, nisi eum intronizaret: vnde credit quod si hoc sponte, & sine pacto fiat, non est simonia: † credit etiam quod si quid temporale detur, non 23
vt debitum, sed vt dari consuetum, non est simonia, vt *ibi* per eum pro qua materia vide, quæ dicimus *infra in reali suo loco*, vbi diffusius.

DE SIMONIA REALI, ILLIVSQVE DIFFINITIONE.

TERTIA PARS.

SVMMARIVM.

1. *Realis simonia in dando & recipiendo consistit.*
2. *Quare realis est appellata.*
3. *Diffinitio simoniæ realis.*
4. *Alia descriptio simoniæ realis.*
5. *Alia descriptio simoniæ realis.*
6. *Simoniam committit, qui res Ecclesiæ contra iuris formam alienat.*
7. *In materia simoniæ emptio & venditio est nomen generale.*

De Simonia reali, & illius diffinitione. Cap. I.

Deuenimus diuino lumine auspice, & nostris laboribus fauente, ad realem simoniam, quæ tertio loco posita, tertiam partem *supra in diuisione* promissam facit,
1 quæ à rei traditæ interuentu, & rei traditione, † & quia in dando rem, & recipiendo consistit, vt per Ludo. Gom. *in reg. de trien. q.* 12. *versi. sed quod*
2 *regu. realis*, † ideo simonia est appellata, quemadmodũ conuentionalis à conuentione, & dicit Archid. *in cap.*
3 *quicunq.* 1. *q.* 1. † quod secundum quosdam diffinitur, vt sit spiritualium acceptio, collatio non gratuita. secundum vero Dominicum de Sancto Geminiano. 1. *q.* 1. *in summa* describitur, vt sit spiritualium præcedencedente pacto promissionis, conditionis, modi, præmii, pretii, vel cuiuslibet temporalitatis receptio, seu donatio. & comprobatur hæc descriptio secundum eum per tex. *in cap. quam pio.* 1 *q.* 2 *cap. pactionis, extra de pact. & cap. quæsitum, extra de rerum permut. & cap. tuam de ætat. & qualitate.*

Hanc descriptionem approbat, & sequitur Abb. *in c. nemo, de simonia.* Cardinal. vero Zabarel. & Abb.
4 siculus *dicto c. nemo*, describunt, † vt sit crimen propter quodcumque gestum, vel commissum circa spiritualia, vel spiritualibus annexa, à quo aliquod temporale emolumentum pro spirituali non gratuito acceptatur, vel communicatur. Idem tenent Ioannes de Anan. & Fel. *in rub. eod. tit* Nicol. Boerius *in tractat. de pot. leg. à lat. q.* 1. *versi.* quo vero ad secundum Gig. *in tract de pension q* 99. *col.* 2. *nu.* 6. & dicit Ioan. de Sylu. *in tract. de benefic. prima parte q.* 7. *col.* 6. *versic. quedam sunt*, quod Doctores *in c. Saluator* 1. *q.* 3. dicunt secundum Vrba- 5
num, † quod Simonia non est aliud quam emere, vel vendere, aut aliud contractum non gratuitum facere pro spiritualibus habendis pretio rei temporalis. Id quod videtur sentire Archid. *in dicto c. Saluator, in versi. in glo. hic collige*, vbi dicit, † Vrbanus 6
tamen videtur dicere, quod quicunque res Ecclesiæ contra iuris formam alienat, simoniam committit, *arg.* 17. *q.* 4. *si forte* & alienationis verbo venit seruitutis impositio. *l si C. de reb. alien. vel non.* item venit transactio. *l. nulli, & ibi* Bart. *ff. de transact.* item vsucapio. *l* 1. *cum glo. C si aduersus*, item permutatio. *d. l fi.* itẽ datio in pignus. *l rem legatam*, vbi Bart. *ff de admi. lega* & Bart. *in. l.* 1 *ff. si ex noxa. caus. agat.* dicit quod si quis habet rem pro derelicto alienat, Bal. *in l. nulla. C. de iure dot.* dicit quod comprehendit dotis dationem, & circa hoc vide Alexan. *consi.* 120. *vol.* 1. & 4. *vol. ergo.* 90. & 3. *vol. consi.* 70. & Decium *consi.* 142. 1. *vol & consi.* 300. 2. *vol.* vbi dicunt quod alienationis verbo comprehenditur quicunque actus ad transferendum dominium habilis, ergo in illis omnibus simonia committitur. per scribentes in rubrica de simonia, † & nomen em- 7
ptio & venditio in simoniæ materia est generale nomen comprehẽdens cuiuslibet generis contractum, per Doctores & specialiter Abb. *in c. prælatorum, de accusa.* vbi Fel. *adde. l statu liberis. ff. de statu libr. glo. fin. in c.* 2. *de postul.* Bald. *in c.* 1. *de feud. alien* Bar. *in. l. alio. ff de alimen. & cibar. lega.* videtur dicere idem Archid. *c. qui studet.* 1. *q.* 1.

SVMMARIVM.

1. *Pro vita æterna, regno cœlorum, & peccatorum remissione videtur licitum dare.*
2. *Animæ defunctorum soluuntur quatuor modis.*
3. *Videtur licitum dari denarium pro ieiunio.*
4. *Videtur licitum dari denarium vt quis se redimat àieiunio.*

5. *Licet redimere vexationem super iure spirituali.*
6. *Vexans non desistens pecuniam acceptam restituit.*
7. *Vt redimens possit licite dare, debet esse certus de iniustitia.*
8. *Potest licite dari pecunia iniuste excommunicanti vt sententiam reuocet.*
9. *Causæ redimendæ vexationis.*
10. *Vexatio redimitur super iure quæsito, non quærendo.*
11. *In redemptione vexationis non cadit possessionis recuperatio.*
12. *Quando pro possessione consequenda vel recuperanda liceat dare.*
13. *Simonia est dare, pro recuperanda ecclesia, à qua sum remotus iuste vel iniuste.*
14. *Remotus à tyranno potest dare pro recuperanda ecclesia.*
15. *Est simonia iustam vexationem redimere.*
16. *Redimere vexationem non est contra bonos mores.*
17. *Casus, in quibus licet redimere vexationem.*
18. *Licet dans pro redimenda vexatione non sit simoniacus, est tamen accipiens.*
19. *Licite datur Episcopo pro visitatione & consecratione.*
20. *Non committitur simonia, quando datur à iure permissum.*
21. *Procuratio soluitur Episcopo visitanti, vel consecranti.*
22. *Licet spiritualia sint inæstimabilia, interesse tamen ex eis prouenie ns est æstimabile.*
23. *Vicarius pro opera sua spirituali licite salarium in pecunia recipit.*
24. *Nemo stipendiis suis militat.*
25. *Aduocatus licite vendit patrocinium.*
26. *Est simonia dare aliquid, vt quis deseruiat vti Vicarius.*
27. *Est licitum dare pro ingressu monasterii per modum insinuationis.*
28. *Vasa sacra venduntur in eadem forma alteri ecclesiæ, persona vero extraneæ confracta.*
29. *Est simonia vendere ius percipiendi decimas.*
30. *Prælatus potest vendere fructus iurisdictionis, non tamen iurisdictionem exercendi.*
31. *Fructus beneficiorum venduntur à beneficiato quandiu viuit.*
32. *Obuentiones beneficiorum possunt locari laico, qui deputat clericum pro eis colligendis.*
33. *Non est simonia, si Episcopus conducat famulum pro salario annuo, quousque ei de beneficio prouideat.*
34. *Si data sit notabilis pretii res, facit præsumi simoniam.*
35. *Multis modis pro spiritualibus licite datur pecunia.*

De eadem materia. Cap 2.

VERVM contra has diffinitiones, & descriptiones simoniæ præfatæ multa opponi & excipi possunt, † nam pro vita æ-
1 terna, regno cœlorũ, & remissione peccatorũ, quo nihil videtur esse posse magis spirituale, videtur quod dari, & exbursari possit pecunia, & aliud temporale sine vitio simoniæ, iuxta illud *Daniel*, 3. Peccata tua eleemosynis redime, diabolo propter peccata tua venundatus es, pecunia tua
2 te redime, *ca. si. de testamen. 13. q. 2. Anima*, vbi text dicit † quod quatuor modis soluuntur animæ defunctorũ, oblatione sacerdotum, precibus sanctorum, charorũ
3 eleemosynis, & ieiunio cognatorum, & *82 distinct. presbyter glo. in ver. denarium*, quæ dicit † quod potest dari denarium pro ieiunio, quod est spirituale, nec committitur propterea simonia, quia cum Deo intelligitur contrahere. & paulo post, sicut ære peccatorũ iste se vendidit, vt 15. *q. 1. non est quod cuiquam*, ita & pecunia sua se redimat, *de pœnit. dist. 1. Medicina*. † Et po- 4
test quis etiam dare denarium vt se redimat à ieiunio, & istud denarium debet esse tale, quod non euincatur ab eo, cui donatur, & alias vt ibi per eum. & ratio esse potest, quia prædicta proponuntur nobis venalia à Deo pro moneta dilectionis, & pro operibus charitatis, quia eleemosyna non est pretium vitæ æternæ, nisi inquantum imperatur à charitate. facit illud *Luc.* 16. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis.

† Item potest dari pecunia pro redimenda vexatio- 5
ne, quæ sibi infertur in re spirituali, & in iure suo, nec committitur simonia aliquo modo, est text. *in c. dilectus, el 1. eo. tit.* vbi licite datur pecunia pro desistentia 6
à vexatione: † & si vexans non desistat, pecuniam acceptam restituere compellitur, † quod est intelligendum quando vexatio, & molestia esset illata iniuste & de facto, vt per glo. *ibi.* Sed verius & æquius videtur, quod cum iniuste vexetur, possit redimere suam vexationem sine peccato, iuxta illud Apost. Redimentes tempus, quoniam dies mali sunt. † & intel- 7
lige quando redimens est certus de iniustitia, quæ sibi fit, secus si esset in dubio, quia non liceret: † vnde si E- 8
piscopus, vel alius me iniuste excommunicet, possum sibi dare pecuniam, vt sententiam reuocet, & me absoluat, secundum glo. *in c. ad Aures, eod. tit.* Innoc. tamẽ *ibidem* tenet contrarium, scilicet quod non possit dari aliquid in tali casu sine simonia, & quod debeat adiri superior, ad quem debet habere recursum. Sed Io. And. *ibidem*, quem sequitur Abb. dicit † quod si tali, qui dat, immineret aliquod graue prẹiudicium ex di- 9
latione absolutionis, puta causa libertatis, status, aut spiritualis. vel puta, quia debebat eligere vel eligi, vel currit sibi præscriptio, & huiusmodi præiudicium, in quo non cadit interesse æstimabile, quod vera est opinio glo. quod tunc licite & sine simonia dat, quia redimit vere vexationem suam: si non subest aliquod præiudicium tale ex dilatione absolutionis, tunc est vera opinio Innocen. quod debeat nihil dari, sed habere recursus ad superiorem. *c. nullus de iur. patron.* & quod hic dicitur de excommunicatione, idem dic de suspensione, & interdicto, † & quod dicitur de redimenda vexatione est intelligendum si inferatur super 10
iure quæsito, quia super quærendo est secus, vt per Abb. *in c. Matt. eo. tit.* vbi dicit quod pro vexatione super iure quærendo non potest aliquid dari vexanti sine simonia, *arg. c. significasti, de elect.* quia ante confirmationem non debet habere plenum ius, *c. transmissa, eo. tit.* nec etiam pro possessione habenda post ius quæsitum, secundum Innoc. *in dicto ca. ad aures, de simonia, gl. 16. q. 7. decimas*, quia secundum Anan. *ibid.* † non solũ 11
redimit vexationem, sed etiam possessionem recuperat, quod licitum non est quia licet possessio non sit res spiritualis est tamen spiritualibus annexa. Idem tenet Imola *in c. super eo, de transact.* Abb. tamen *in. d. c. dilectus*, limitat, & intelligit, † quod si propter poten- 12
tiam aduersarii non posset apud superiorem de facili consequi possessionem, tunc vt euitet magnum incõmodum, posset aliquid dari sine simonia, sicut dictũ est de absolutione ab excommunicatione. Si vero iniuste possidet non potest aliquid dari sine simonia, vt non vexetur, similiter ne Episcop. eum iniuste deponat, vel ne accusetur iuste, vel illi, qui prætendit ius in beneficio, quia tunc non esset redimere vexationem vt not. *in d. c. nemo* vnde est aduertendum, quod licet reddens spirituale quod vsurpat, accipiat pecuniam,

licet

13 licet dans possit sine simonia redimere, tamen reddens, à quo & redimitur, est simoniacus. † & si Ecclesia mea vel præbenda à me ablata, & me remoto est alteri assignata, si pro pretio, & pecunia eam recupero, vel redimo, simonia est, siue iuste, siue iniuste sim amotus: secus est ante priuationem, si iuste tenebam, quia tunc licebat dare pecuniam, quia tunc est redimere vexationem meam. concord. idem Innocen. *in cap. ad aures*, & Abb. *in capit. Matthæus*, quod tamen intellige quando sum remotus à prælato & superiori,
14 † quia est secus quando essem remotus ab aliquo tyranno: nam tunc etiam post remotionem possem dare, & dando in tali casu non committerem simoniam.

Et dicit Ioa. de Sylu *in tract. de beneficio prima parte. q. 7. versic. munus autem*, quod est licitum dare pecuniam absque vitio simoniæ pro redemptione vexationis, & antequam ius acquiratur alicui beneficio non licet aliquid dare ad redimendam molestiam & litem, quia est simonia: sed postquam fuerit adeptus, & ius fuerit quæsitum, vexationem sibi iniuste illatam super Ecclesia, beneficio, aut dignita-
15 te, licet pecunia redimere, † licet non iustam vexationem, vt si iuste accusaretur. not. sanct. Thomas. 4. *dist.* 15. Doctor. *in cap. dilectus, el* 1. *de simonia*, quia sicut licet de iure ciuili redimere sanguinem suum, ita de iure canonico licitum est vexationem redimere.

Et dicit Rebuf. *in pract. in tit. de simonia in resignante, versi. nota perpetuo*, quod non potest dari pecunia pro beneficio acquirendo, etiam si daretur pro vexa-
16 tione redimenda, † quia redimere vexationes non est contra bonos mores, per Innocen. *in c. ad aures*, Imol. *in c super eo, de transact.* & Rebuf. *ibidem* enumerat casus, in quibus pro iure quæsito tuendo, & retinendo est licitum dare pecuniam, & temporale sine simonia.

17 † Primus casus est, quãdo qui redimit vexationem habet bonum ius, & certum, secus si dubium, per tex. *in c. dilectus, el* 1. *de simonia, c nullus.* 1. *q.* 1. Abb. *in c cum pridem, de pact.* Fel. *in c. dilectus*, & certum ius habere quis dicitur, si à consultoribus ei consultum fuerit ius suũ esse præcipuum *l. eum quem. ff. de iud.* illis enim credendum est *l si chor. ff. de leg.* 3. idem tenet Nicolaus de Mil. *in ver. simonia.*

Secundo loco licite datur pecunia pro vexatione, quando vexans esset valde potens, contra quem vix, aut nunquam possem victoriam obtinere Abb. & Fel. d. *c. dilectus*, quia tunc possum licite dare quia potentioribus pares esse non possumus. *l.* 3. *ff. de alien. iud.* causa facta. nam potentes sunt terribiles, & licite cum eis quomodocunque paciscitur per Goffre. *consil.* 17. Fulg. *consi.* 190. *incip. Titius. l* 2. *ad. l. iuliam maiest* facit illud Salomonis *in prouerbiis. ca.* 19. Sicut fremitus leonis, ita ira potentis, & *c.* 20. comparat rugitui leonis. & *in Ecclesiastic. c. vniuerso* dicit, Ne litiges cum potente, ne forte incidas in manus illius, neque cum locuplete ne forte contra constituat litẽ tibi. Idem est dicendum si sit persona non diuitiis, sed fauore plenus aut cauillosus, vel calumniarum plenus, quia tunc esset licitum redimere vexationem, etiam dando pecuniam, aut recipiendo, glo. *dicto capit. dilectus.*

Tertio est licitum dare pro vexatione, quando datur modicum, vtpote pro bullis, vel expensis factis in illis assequendis, vel pro expensis collationis factæ ab ordinario, quia tunc poterat dari pecunia collationis. glo. singularis *in cap. super hoc, in verbo pecunia*, de renunciat. & ibi eam sequitur Imol. & Fel. *in ca. dilectus*, quia de modico tunc non curatur. *l. scio. ff. de restit. in integ c. ad quæstiones, extra de simonia.* adde text. *in. l. in rebus.* §. *possunt. ff. commod.* vbi modicæ impensæ non curantur. doctores *in. leg. si proprietarius. ff. de dam. infec.* subiungens *ibidem* Rebuf. † Notandum esse quod 18
licet dans pecuniam pro redimenda vexatione in casu permisso non peccet, tamen recipiens peccat, & est simoniacus, & datum restituit, *arg. l. generaliter.* §. *vlt. ff. de calumni.* Hostiens. *d. c. dilectus*, quem refert Angel. *in summa in ver. simonia* 2 *no.* 10. nisi putet ius suum bonum & verum in principio, postea iusto errore ductus componat, vt Doctores *cap cum pridem, de pact.* Idem pro possessione acquirenda, & pro iure meo tuendo liceret etiam dare in casibus præmissis, vbi iniuste à potente quis opprimeretur, & possessionem non posset facile consequi, alias non: alioquin, si simpliciter esset promissum dari pro possessione beneficii fieret fraus legi, quia nunquam daretur pro beneficio, sed pro possessione, & sic nunquam committeretur simonia, quod est absurdum; sed tutius est non redimere vexationem, & dare pecuniam, sed hoc facias cum authoritate Papæ, & illius placito.

† Item licet sine simonia dare pecuniam, vel aliud 19
temporale Episcopo pro visitatione, vel consecratione Ecclesiæ, *cap. cum Apostolus. c. cum sit Romana, extra de censi. c. cum ex officii de præscrip. &* 10. *q.* 3. *relatum*, sed hoc fit ex legis authoritate, & ideo non committitur simonia, nec peccatur. 23. *q.* 4. *qui peccat, in princ.* quia ex legis authoritate dicitur quidam dolus permissus & fraus. per Capicium *decis.* 38. vbi habetur quod alienatio in fraudem iuris congrui dicitur habere fraudem permissam, ideo valet. & ad materiam vide Afflictum *decis.* 72. Ioan. Fabr. *instit. de adopt* § *sic enim.* Bal. *in c. ex tenore de rescrip.* Petr. Gerar. *singul.* 26. Anchar. 2. 160. Fran. de Are. *in l si pupillus in princip.* 4. *not. ff. de acqu. hæred.*

† Item non videtur committi simonia, quando 20
datur, vel exigitur in pactũ expresse quod à iure permittitur, & quando pacto exprimitur illud, quod inerat, *cap. olim, el* 1. *de restit. spoliat.* vbi Abb. 1. *opp.* quia exprimere illud quod inest non inducit simoniam, *glo.* 2. *c ad audientiam, el* 2. *de rescrip.* vbi Abb. allegat aliam similem *in c. significasti, in glo.* 2. *de electio.* vbi Fel. multa accumulat *in.* §. *exprimere quod inest*, vbi limitat hanc regulam duobus modis: adde Philip. Dec. *in c. relatum de preben.* sed ideo est, quia à iure permittitur, vt supra fuit dictum de procuratione, † quæ soluitur Episco- 21
po visitanti, vel consecranti; & de iure patronatus in quo pacta de soluendo aliquid conditiones, & conuentiones ex iuris dispositione tolerantur, vt *supra* diximus *in simonia conuentionali suo loco.* Facit etiam quod dicit Abbas *in c.* 1. *de eo, qui mitt. in possess. in fi.* † quia licet 22
spiritualia non recipiant æstimationem, tamen interesse ex eis prouениens bene esse potest æstimabile, & super eo tanquam super re temporali procedi potest, glo. *in cap. coram, de offic. deleg in glo prima ibi*, sed agi potest ad impensas factas in litem *ff. rem rat. hab. l si sine.* §. *cum autem.*

Item opponitur de alio, † quia Vicarius pro sua o- 23
pera spirituali, quam in administratione sacramentorum sacrorum, rituum, & ministeriorum Ecclesiæ exhibet, & impendit in ecclesiastica & spirituali iurisdi-

iurisdictione,&administratione licite&sine simonia salarium in pecunia,& alio temporali recipere posse videtur, per Abb. *in cap.1.ne prælat.vic.suas*, quia inquit recipiendo salarium videtur locare operas suas, quod potest: † non enim debet quis stipendiis suis mili-
24 tare.*d.c.cum ex officii*, adde Fran. de Are. *in c.veniens de test*.& ibi Philip.dec.facit illud *prima ad Corinthios c.9.* habet viuere de altari, qui altari seruit. vbi Hieron. & Caiet.& Card.Sancti Sisti.& illud Moisis *deut.cap.25.* & Assessori statuitur salarium, *cap.statutum. §. assessorẽ, de rescrip. lib. 6.* sic † & aduocatus licite vendit pa-
25 trocinium suum.14.*q.v.non sane*,& dicit Innoc. quod sacerdos vendere potest operas suas spirituales, *cap. non satis, de simonia* Abb. *in c.quoniam ne prælat. vic. suas*, † licet nihil quis possit dare, vt deseruiat tanquam
26 Vicarius, quia est simoniacum per text *in c. licet de pœnit*. Abb *in ca.ad nostram extra eo.ti.* dicemus aliqua infra in sacramento Eucharistiæ.

† Item videtur etiam quod sine simonia possit
27 dari pecunia pro ingressu monasterii,& pro receptione in monachum, monialem, vel huiusmodi. quando videlicet exigitur per modum insinuationis, vt si dicatur volenti intrare religionem, quod aliquid portet secum, vnde possit viuere. quod verum est, dummodo non deducatur in pactum per Abb. *d.c.non satis*, ita concordat Innocen. *in c.tua, eod. tit.* qui videtur tenere quod non sit licitum dicere, si vis viuere mecum, porta tecum, adde dicta per Socin *consi. 222.2.vol.* per Abb.& Doctor. *in c.causam de prob.* & Bened. *de bened.consi.99.* dicimus *supra in conuentionali simonia suo loco.*

†Item vasa sacra venduntur, quæ sunt annexa spiri-
28 tualibus, nec simonia committitur, non habito respectu ad formam consecrationis. sed dic quod vasa &huiusmodi non venduntur in eadem forma, nisi alteri Ecclesiæ, vel alteri loco sacro, sed personæ extraneæ venduntur confracta,& conflata, non autem in eadem forma: diximus *in conuentionali, & infra etiam dicemus suo loco.*

Item opponitur de alio quod fructus beneficiorum, decimarum, panis, oblatus, cera, granum,& huiusmodi, quæ offeruntur in Ecclesia, quæ sunt spiri-
29 tualibus annexa venduntur sine simonia, † sed dic quod ius percipiendi,& colligendi decimas, & fructus est spirituale:& si vendatur, committitur simonia. Abb *in c 1 ne prælat. vices suas*, vbi dicit,† quod præ-
30 latus bene potest vendere obuentiones,& fructus iurisdictionis tanquam fructus, sed secundum Innocen. non debent vendi exercenti iurisdictionem, quia propter connexitatem, videtur vendi ipsa iurisdictio, 1.*q.3.si quis obiecerit.* & dicit Abb. ibidem quod vltra quod Episcopus capiendo pecuniam ab officiali videtur vendere ipsam iurisdictionem, tendit in grauamen subditorum, quia officiales, vt aliquid lucrentur vltra pecuniam datam superiori, per fas, & nefas inducerentur ad extorquendam pœnam, & modicam culpam facient grauiorem,& sæpe punient bursam, vbi punienda esset persona. ex hoc ergo multa mala proueniunt, vt per Abb. *ibi.* facit quod habetur *in Epistola diui Thomæ ad ducissam Brabantiæ scriptam* super resolutione dubii circa venditionem officiorum, quæ est descripta per nos *supra in conuentionali in quæstione de conuentionali simonia, in electione.*

31 † Et fructus beneficiorum cum sint corporales vendi possunt à beneficiato quamdiu viuit, de quibus habet omnimodam dispositionem, non autem possunt vendi à prælato, qui habet ius conferendi beneficia, *arg. ca. vnico. § fin. vt Eccles. benef.* idem Abbas *in c. finali super glo.si.ne prælat. vices suas.* vbi dicit Ioannes de Anan. † quod obuentiones 32
Ecclesiæ possunt locari laico, qui habet deputare clericum pro eis recolligẽdis, ne laicus præsumptuose accedat ad altare, vbi fiunt oblationes Deo. *c.1.& 2. ne cler.vel monachi.*

† Item obiici potest de recipiente clericum 33
ad seruitium spirituale, & temporale præstandum sibi cum promissione quod annuatim sibi soluet salarium, donec de beneficio ei prouideat, quia non videtur simonia, secundum Hostien. *in summa*, dummodo sese non obligauerit ad seruitium temporale præstandum, nec committitur simonia, postmodum sibi salarium remittendo cum confertur ei beneficium, quia salarium erat sub conditione, & facta collatione,& habito beneficio expirat conditio. Instit. *de verb. oblig.§.non omnis*, secus si promissio salarii fuisset pura,& perpetua, quod quidem Abb. credit verum *in c.cum essent, de simonia*, quando prælatus non inducitur principaliter propter seruitium, sed propter meritum.

Item quando datur aliquid pro oratione facienda, puta causa prouocandi pauperes ad orandum, nõ in pretium orationis, sed per gratuitam beneficentiam prouocando ad orãdum pro se gratis,& ex charitate diximus *supra in conuentionali suis locis.*

Item posset opponi, quando aliquid gratis datur, &accipitur occasione alicuius spiritualitatis, quod videtur licitum, *c.quidquid.*1 *q.*1.sed est aduertendum, † quia sibi datum sit notabilis pretii, & valoris facit 34
præsumptam simoniam, *c.& si quæstiones, de simonia.*

Et dicit Ioannes de Syl. *in tract.de benefi. .parte.q.7. versi* munus autem,† quod pro re spirituali, vel circa 35
spiritualia pecunia potest dari, & recipi sine simonia multis modis scilicet ratione præmiationis, sustentationis, prouocationis, punitionis,& vitandæ vexationis. primo modo, vt qui vult remissionem peccatorum consequi debet eleemosynas dare. *Daniel.4.* Peccata tua eleemosynis redime,&c. *c.medicina cap, medicamentum de pœniten.distinct.prima.* Et pro adeptione & acquisitione gloriæ potest pecunia dari sine simonia, iuxta illud *Luc.15.* Facite vobis amicos de Mammona iniquitatis. & dicit Gregor. Regnum cœlorum tantum valet, quantum habes. sed hoc est intelligendum quod non vt res magna quæcunque possessa, quæ datur sit pretium regni cœlorum, vt proprie ematur, sed meritum quod acquiritur in dando dicitur per similitudinem quasi pretium. Item eleemosynis & meritis aliorum bonorum, quæ fiunt potest acquiri regnum cœlorũ, non enim potest attingere meritum nostrum ad perfectam rationem emptionis, triplici ratione, vt ibi per eundem Ioa.de Syl. vbi ponit ad longum.

Secundo potest dari pecunia ratione substentationis, sacerdoti promissa,& officio, quod dicit, non vt accipiat pro consecratione, seu confectione Eucharistiæ, vel pro orationibus, quasi pretium eorum, sed vt stipendium substentationis, dic vt habetur *c.cum secũdum & ibi* Doctor. *de præb.*

Tertio ratione prouocationis ad orandum, quando datur eleemosyna pauperibus, vt inducantur ad orandum pro suis benefactoribus ex ipsis eleemosynis ad emẽdũ orationes, psalteria,& huiusmodi vnde

vnde sapiens. Absconde eleemosynam in sinu pauperis,& ipse orabit pro te.id est induc pauperem ad orandum : oratio enim est spiritualis,ideo a pretiari non potest,&eleemosyna est alia ad orandum,per diuum Aug. *in enarratione psal.*41.

Quarto ratione punitionis, sicut fit in absolutione ab excommunicatione,aliquando exigitur pecunia,non pro ipsa absolutione,quia hoc esset simonia, sed in punitione:& sic etiam in absolutione à casibus reseruatis peccatorum potest enim poni pœnitentia pecuniaria,quasi pœna præcedentis culpæ, *c. ad aures, de simonia*,sed quia hoc dicitur habere speciem cupiditatis,est vel abstinendum , vel ita manifeste agendum & caute quod soluentibus constet non sibi reseruare , absoluere hoc modo talia, sed pauperibus dimittere.S.Thom.vbi *supra* not.Doctores *in c. suo, de pœn.*

Item de vexatione pro cuius redemptione dari potest pecunia sine simonia , de qua dicemus infra suo loco vnde ista opposita non obstant, quia apparet quomodo,& in quibus terminis loquantur & intelligantur.

SVMMARIVM.

1. *Simonia realis committitur super spiritualibus & spiritualibus annexis.*
2. *Genera spiritualium.*
3. *Prohibita quia simoniaca sunt de iure diuino.*
4. *Simoniaca quia prohibita,sunt de iure positiuo.*
5. *Quæ sunt simoniaca,quia prohibita.*
6. *Quæ annexa & dependentia à spiritualibus.*
7. *Primogeniti ante legem officio sacerdotis fungebantur.*
8. *Pro deputatione Vicarii nil potest accipi.*
9. *Pro sepulturis,exequiis,& huiusmodi nil exigitur.*
10. *Prabenda & beneficia habent dependentiam à spiritualibus.*
11. *Nemo sine ordine potest habere beneficium ecclesiasticum.*
12. *De annexis spiritualibus.*

Super quibus committatur Simonia realis. Cap.3.

Ro intelligentia materiæ , & illius declaratione,in hac tertia parte quæremus super quibus committatur,aut committi possit huiusmodi realis simoniæ peccatum, † & quia simonia committitur super spiritualibus,& spiritualibus annexis, vt *supra fere per totum*,multaq; sunt genera spiritualiũ, vt *supra* diximus *in mentali*,& super vnoquoque illorum dicere esset potius tædio afficere lectorem & fatigare,quã ei iuuamen afferre,vt fuit semper nostræ mentis , & desiderii,& quia examinatis quæstionibus super vno spiritualium , de aliis quoque eiusdem generis & in quibus est eadem ratio, cognitio quoque haberi poterit.*l.Papinianus.ff. de minor.* quia in habentibus symbolum facilis est transitus , & vbi eadem ratio, ibi idem ius statui debet.*c.ad eius dist. 5. c.denique 4.dist.* de spiritualibus tria tantum genera faciemus.

2 † Vt videlicet alia sint spiritualia de iure diuino,alia de iure positiuo,alia sint annexa,seu dependentia à spiritualibus.& spiritualia à iure diuino introducta & ordinata sunt,veluti omnia quæ generaliter veteri & nouo testamento sunt spiritualia reputata, qua-
3 lia sunt sacramenta,& huiusmodi, † quæ vendere,& contractati est prohibitum,quia simoniacum , pro vt est vendere gratiam sancti Spiritus,sacramenta,virtutes & dona Dei, cuiusmodi sunt illa de quibus *in c. qui studet,cap.sicut Eunuchus*,1.*q* 1.quale est etiam vendere ordinem,ordinationem & Ecclesiam, altare, seu altaris executionem:& illa de quibus *in c.presbyter.* 1.*q.*1. *& c.altare.*1.*q.*3. de quibus per Dionys Areopa. *in toto lib.de eccle.Hierarchia.* August.*de doctrina christiana per totum,& in Enchiridion ad Lauren per totum.* Pet. Lombar. *in* 4.*senten.*vbi Sanct. Thom. & Ioan.Scotus *per glo. in c.ex parte,el* 1,*de offi & pot. ind deleg.*per Innocen. & Abbat.*in cap.tua,de simonia*,quæ prohibita sunt de iure diuino vendi,vel contractari,& appellantur prohibita, qui simoniaca.

† Alia vero sunt spiritualia,non introducta aut ordinata spiritualia,vel vendi,aut contractari prohi- 4
bita à iure diuino,sed à iure positiuo,videlicet Canonico & constitutionibus Ecclesiæ,† quæ appellantur 5
simoniaca, quia prohibita: ideo quia constitutione Ecclesiæ , & canonica dispositione est prohibitum sub pœna incursus simoniæ illa vendi,vel contractari,non quod sint à sui natura simoniaca, & quod illa vendere & contractare sit simoniacum nisi in quantum sic statutum fuit vel sancitum constitutione Ecclesiæ,qualia sunt beneficialia , veluti renunciando beneficium,sperare,aut pacisci de futuro successore, alias non renunciaturus, & renunciare & conuenire de reseruatione pensionis, vel regressus,& aliis beneficialibus , quæ sunt prohibita fieri de iure positiuo. Cacialup.*in tract.de pension.q.* 19.*prima & secunda col.* vt habetur per Dec. Abb Anton.de But.*in rub.de iud.* per Docto *in c.decernimus, de iudic.* & per Milum *in suo repertorio in ver. simonia. ver.*per Docto.*in c.quanto de iud.* quæ sunt & appellantur simoniaca quia prohibita, quale est etiam dare pastum post receptionem in canonicum aut aliam dignitatem , aut ingressum monasterii, quod est prohibitum, vt per glo. *in cap. ex parte, praallegato, cap. veniens, de simonia*, & huiusmodi & omnia illa , quæ appellantur simoniaca qui prohibita.

† Annexa vero,seu dependentia à spiritualibus 6
sunt secundum sanctum Thom *secunda secunda. q. c.* §. *ad quartum* , veluti ius patronatus,vt habetur *in d.c. quanto de iudic.*ius sepulturæ,vt habetur *in c. de his de sepult. & l.in tantum ff.de rer.diuisi* ius primogenituræ secundum antiquos habetur Genes. *c.* 25.*& c quaeritur.* 22.*q.* 2. † quia primogeniti ante legem officio sa- 7
cerdotis fungebantur, quale est etiam absoluere ab excommunicatione,excommunicare,interdicere, & censuras Ecclesiasticas relaxare & dispensare , quæ sunt dependentia à spirituali potestate per text.*in cap. ad aures,& c.nemo, nostro titu* qualia sunt etiam annexa,seu dependentia ab officio spirituali, pro quibus pecunia accipi non potest sine vitio simoniæ , vt *in text.in cap.ad nostram, eo. tit.* vbi pro ministerio Eccle-
siastico exercendo,† & pro Vicarii deputatione non 8
potest quicquam accipi,*cap intantum eo tit.*vbi pro inuestitura Ecclesiarum pro qua Archidiaconi exigebant marcham argenti, minores vero Decani Vaccam albam , & illa de quibus *in c. cum in Ecclesia, eod. titul.* vbi pro Episcopis Abbatibus, vel quibuscumque Ecclesiasticis personis ponendis in sedem , siue introducendis presbyteris in ecclesiam,† nec non & 9
pro sepulturis,& exequiis mortuorum , benedictionibus nubentium nil exigitur,stante etiam consuetudine in contrarium,& dicit Abb.*in c.consulere, de simonia*

na & in istis non potest interuenire aliqua venditio. vnde quicquid competit clerico ratione ordinis clericalis, vti est pulsare campanam, claudere ostia Ecclesiæ, & similia, quæ omnia sunt ordini clericali annexa, quia solis clericis conueniunt: vel si est admini-
10 strator rerum Ecclesiasticarum, vendi non possunt: † habent enim dependentiam à rebus spiritualibus, vt præbenda, & beneficia, quorum vnum dependet ab alio, quia præbenda dependet à Canonia, *cap. relatum extra de præben.*
11 † nec beneficium Ecclesiasticum, & Ecclesiã quis potest habere sine ordine, q̃a id nõ cadit in laicũ, *cap. ex literis, de transact.* vnde habere Ecclesiam siue beneficium dependet à spirituali & est spirituali annexum, Archi. *in cap. Saluator. 1. q. 3. gl.* & Doct. *in cap. cum adeo, de rescript.* Innocen. *in cap. cum nostris, de concess. præbend* Ioan. Andr. *in cap. dudum, de præsumpt.* Zabarel. *in c. capitulum sanctæ Crucis, secundo not. de rescript.* Imol. *in c. cum in Ecclesia, de inst.*

Item veluti Præpositus, Oeconomus, vice dominus, defensoris nomine Aduocatus, siue Castaldus, iudex, quæ possunt dici administrationes Ecclesiasticæ sæculares, & nec non nomine procuratoris. in subiecto vero regulæ Archipresbyter, Archidiaconus, Diaconus, Canonicus, Monachus, vel quilibet ecclesiastico officio mancipatus, de quibus *in cap. Saluator. 1. q. 3. vbi* Archid *in ver in nomine, per glo. in c. cum ab ecclesiarum de off. ordin & c præsentium, de testib. libr. 6.* vbi de præposito de œconomo dic vt *l. iubemus. C. de sac. san. eccl.*

12 † Quædam sunt annexa spiritualibus, quia sunt deputata ad vsum spiritualium, vt vasa sacra, vestes sacerdotales, calices, cruces, & paramenta altarium, & sacrorum ministeriorum vsui deputata, & assignata, per Abb. *in cap. consulere,* & cimiteria, quæ dicuntur annexa spiritualib. participatiuo modo, eo quia participant de spiritualitate ratione consecrationis.

Item annexa sunt etiam qualia sunt prædicare, orare, laudes diuinas, missas, & diuina officia celebrare, & huiusmodi alii actus spirituales, quæ officia sunt annexa spiritualibus, & à spiritualibus dependentia, & prouenientia, quæ non proueniunt nisi à personis Ecclesiasticis ordinatis vel deputatis, de quibus per S. Thom. *d. q. c. §. ad tertium.* vnde summistæ dicunt quod annexum spirituali per comparationẽ ad Spiritum sanctum dicitur multipliciter, vno modo, quia spirituale in eo ministratur, vt vasa sacra, ecclesia, cimiterium. Alio modo, quia ex spiritualitate dependet, siue consequitur, vt est habere Ecclesiam, vel dignitatem Ecclesiasticam, canoniam, vel præbendam, siue aliud beneficium Ecclesiasticum, vel ius percipiendi fructus prouenientes ex prædictis, vel ius percipiendi decimas, oblationes, hæc enim omnia ordini clericali annexa sunt, quia solis clericis conueniũt. Tertio modo, quia antecedenter ad spiritualia ordinantur, vt ius patronatus quæ cum sint annexa spiritualibus, vel ab eis habeant dependentiam, non possunt vendi, vel contractari sine vitio simoniæ, quia similia sunt spiritualibus, & naturam spiritualium habent, per iura superius adducta, & dicemus *infra suo loco,* & ad expeditionem deueniendo dicemus de primo genere spiritualium.

SVMMARIVM.

1. *Quæ sint spiritualia de iure diuino.*
2. *Simon magus animi affectu simoniam commisit, licet obtulerit tantum.*
3. *Ratio quare fuerit simonia completior in actu Simonis quam Giezi.*
4. *Qualibet res ecclesiæ donata, est donum Dei.*
5. *Res ecclesiæ permittitur alienari ex causa.*
6. *Vxor Ieroboam accessit ad Achiam cum munere pro responso.*
7. *Videtur licitum emere regnum cælorum pecunia.*
8. *Est licitum dare pecuniam pro operis, quas clericus non debet.*
9. *Donum Dei stricto modo est gratia Sancti Spiritus.*
10. *Largo modo veniunt donata ab hominibus Deo.*
11. *Parua res regulariter non inducunt simoniam.*
12. *Prophetare & miracula facere est gratia gratis data.*
13. *Domus Ieroboam, qui pretio vendebat sacerdotia deleta est de superficie terræ.*
14. *Non est simonia dare & accipere in sustentationem vitæ.*
15. *Sacerdos nisi sit proprius potest accipere aliquid pro celebratione missæ.*
16. *Quinque casus, in quibus licite in spiritualibus pecunia interuenit.*
17. *Pro spiritualibus in corporalibus non licet dari pretium, licet de facto vendantur.*
18. *Reliquiæ sanctorum, & Sancti Martyres vendi non possunt.*
19. *Res sacra non recipit æstimationem.*
20. *Venditio non est sine pretio.*
21. *An reliquiæ sanctorum sint de iure positiuo, vel diuino.*
22. *Reliquias sanctorum nec quisquam miracula faciens veneratur sine Papæ auctoritate.*
23. *Quandoque etiam mali miracula faciunt.*

De reali Simonia in spiritualibus de iure diuino. Cap. 4.

PIRITVALIA † de iure diuino sunt virtutes & dona Dei in animo, & in mente hominis, dono & virtute Dei infusa, provt erat virtus in Apostolis fugandi dæmones, & spiritus immundos, restituendi sanitatem, conferendi gratiam Sancti spiritus per manus impositionem, prophetandi, vel alia miracula faciendi, & alia de quibus *in c. Saluator. 1. q. 3.* vbi text. declarat quæ sint dona Dei, quæ spiritualia, incorporalia per essentiam, & secundum essentiam vocantur per Ioan. Andr. & Abb. *in c. consulere eo. tit.* Sanctus Thom. *q. c. per totum,* & de quibus tota causa. 1. q. 1. Ricard. de media villa. *art. 5. versi. 3. quæritur, dist. 25. glo. in c. 1. 1. q. 1. in ver. gratia,* quæ exponit gratiam id est, donum Spiritus sancti, vel ordo, vel ecclesiastica dignitas. spiritualia vero essentialiter & corporalia, sunt reliquiæ sanctorum per Abb. & alios *d. c consulere.* Item spiritualia de iure diuino sunt virtutes morales quatuor, iustitia, prudentia, temperantia, fortitudo, de quibus diuus August. de moribus ecclesiæ catholicæ. Item tres virtutes theologicæ, septẽ dona S. Spiritus: beatitudines octo: fructus duodecim. per eundem *in lib. de fide & symbolo. & in lib. de ecclesiasticis dogmatibus lib. vnico per totum. & in lib. de fide ad Petrum diaconum, & in lib. de Agone Christiano.* per Sanct. Thom. *in tota parte prima secunda.* 1

Alia spiritualia de iure diuino sunt sacramenta, quæ sunt septem, videlicet Baptismus, Confirmatio, Eucharistia, Pœnitentia, Extrema vnctio, Ordo, Matrimonium, vt diximus *supra, quibus mod. simonia realis committitur.*

Qui-

Quibus spiritualibus sic intellectis & diuisis, est videndum. An, & quomodo super vnoquoque istorum committatur realis simonia. Et videtur quod super primo genere istorum, quæ sunt spiritualia incorporalia aliquo modo committi non possit simonia realis, quia ista neque de iure, neque de facto vendi possunt, quia non sunt contractabilia, non cadunt in conuentionem, nec æstimantur, de quibus habetur. 1.q.1. *& cap.* 1. per Abb. & Io. And. *d. consulere*, Asten. *lib.6.tit.55.*§.1.Angel. in verbo simonia. 1. *versi.* per essentiam, sed ista non est bona ratio, quia licet non sint contractabilia, nec cadere possint in conuentionem, aut æstimationem, non est ob hoc dicendum quin si vendantur non sit commissa simonia, per Archid. *c.* 1. *q.* 1. ibi de incorporalibus pro regula tenendum est, quia pro eis quicquam dare vel accipere simoniacum est, & hoc habetur (inquit) ex multis capitulis, & potest esse ratio, quia in istis, quæ sunt de iure diuino intentio inspicitur, per notata per Doct. *in l. qui ea mente. ff. de furt. & in l. si quis non dicam rapere. C. de episc. & cle. & in reg. peccatum de reg. iu. Abb. in c. si sacerdos, de offi ordin. & c. in his & c. intelligentiam c. praterea. & ibi* Doct. *& gl. de verb. sing. c. 2. de religio. domi. in clem. & l. non omnis. ff. si cert. pet.* & ideo quamuis non actu, tamen intentione perficitur simonia, per Theologorum dogmata *in 8. act. Apostol.* immo in istis spiritualibus gratia, &
2 dono Dei, & huiusmodi, † Simon magus solo animi affectu licet nihil dederit, sed obtulerit tantum, vere simoniam commisit. *Act. Apostol.* 8. *c. qui studet.* 1. *q.* 1. ibi Simon etiam Magus cum eandem Spiritus sancti gratiam emere vellet, damnationis sententiam à Petro audiuit. Pecunia tua tecum sit in perditione, quia donum Dei existimasti pecunia possideri. & *in c. Saluator. §. igitur. gl in c. sicut pro certo, de simonia, in verbo Giezi*, vbi dicit quod simoniaci dicuntur à Simone mago, qui postea in nouo testamento voluit emere gratiam Spiritus sancti, &c. Item habetur *in c. cito turpem.* 1. *q.* 1. & per Arch. *in c. quia* 1. *q.* 1. vbi dicit, quæro, quare simoniaci potius dicuntur à Simone, qui voluit emere donum Dei quam Giezitæ à Giezi, qui vendidit donum Dei. † Dic quod completior ratio huius peccati fuit
3 in actu Simonis, quam in facto Giezi, nam ille solum vendidit donum Dei, iste vero emit opere, quantum in eo fuit, & etiam vendidit proposito voluntatis, vt ibi per eum. donum enim Dei emere voluit Simon magus ab Apostolo, vt ex venditione signorum, quæ assequuto dono gratiæ per eundem fierent multiplicatam pecuniam lucraretur, in text *in c. Saluator, præallegato & paulo post ibidem* & Apostolus quæstus talis, & auaritiæ ambitione in Simone exhorruit, & maledictionis iaculo percussit, & cætera. quia auaritia est maximum malum, quam nemo sapiens, concupiuit, quam taxant leges ciuiles. *l. illicitas. §. fi. ff. de offi. præsid.* cuius suggestu homines attentant prohibita, *cap. auaritiam, de electio. lib.* 6. radix est omnium malorum, & idolorum seruitus. §. *quanta, authent. vt sine quo. suffrag. l. si quemquam. C. de episc. & cler.*

4 Sed contra posset instari de pluribus mediis, † nam donum Dei est etiam, potest intelligi quælibet res ecclesiastica, Ecclesiæ & Deo data per text. *in c. Saluator præallegato*, ibi donum quippe Dei est Spiritus sanctus & donum Dei est res ipsi Ecclesiæ oblata, *& paulo post.* Quisquis igitur res Ecclesiastas, & Dei dona, quæ à Deo fidelibus, & à fidelibus Deo donantur, quæque ab eodem gratis accipiuntur, & ideo gratis dari debent, &c. & nemini dubium esse potest, quin res ecclesi, & Ecclesiæ oblata, data, & donata, non alienantur, aut alienari non possint, quia sunt facti tituli in iure tam ciuili, quam in canonico, quibus in casibus, † & ex causis expressis res Ecclesiæ alienari permittitur, & conceditur, puta in redemptione captiuorum, 5
in euidentem vtilitatem Ecclesiæ, & res etiam sacra confracta tamen, & conflata venditur extraneo, alteri vero Ecclesiæ etiam non confracta, nec conflata, sed in eademmet forma, vulgatis iuribus. Item in text. *in c. iudices.* 1. *q.* 1. videtur permitti quod prophetia, & gratia S. Spiritus certio pretio vendi, & alienari possit, puta quinque obolorum, vt in text *ibi*, & nostri ergo sacerdotes si volunt vendere prophetiam, & colūbas in suis cathedris proponere, quas dñs flagello subuertit: quinque tantum obolorum sint mercede contenti, qui vtinam non pretia villarum, sed quinque obolos acciperent. & appellatione columbæ intelligitur sanctus Spiritus, vt illud. descendit Spiritus sanctus, vt columba in ipsum, *distinct.* 4. *de consec. illud*

Item gratia sancti Spiritus, vt illud. Eiecit vendentes, & ementes columbas. 1. *q.* 3. *c Saluator.* & pro vsu prophetiæ, tempore prophetarum aliquid licite, & sine simona dabatur, vt legitur de Hieroboam. 3. *reg. in c. iudices.* 1. *q.* 1. quod cum ægrotaret primogenitus filius Hieroboam dicit vxori suæ, Tolle tecum munera, & mutato habitu vade ad Achiam prophetam, vt indicet tibi quid futurum sit de puero: † quæ cum venisset ad prophetam, & si præ calliginatione oculorum videre non poterat, dixit tamen ingredere vxor Hieroboam, quare te aliam simulas, ego missus sum ad te durus nuncius, qui cum multa ei ventura nunciasset super domum Hieroboam, nunciauit etiam mortem, & filii primogeniti ægrotantis. Vade (inquit) in domum tuam, in introitu tuo in vrbem morietur filius tuus, qui solus de semine Hieroboam in sepulchra patrum suorum inferetur, & attulit prophetæ pro prophetia habenda, & prophetico responso decem panes, crustulam, & vas mellis. *& 4. reg.* pariter legitur, quod cum esset nunciatum Regi Benadab Regi Siriæ ægrotanti quod Eliseus veniret Damascum, ait Rex ad Azaelem. Tolle tecum munera, & vade in occursum viro Dei, & consule dominum per eum dicens: si euadere de infirmitate hac potero. Azael iuit in occursum habens secum munera, & omnia bona Damasci onera 40. Camelorum pro obtinendo tali prophetico responso. † Vlterius, 7
quid magis spirituale est, quam regnum cœlorum, sed tamen videtur licitum illud pretio, & pecunia emere, vt per Greg. *in homil.* Regnum cœlorum tantum valet quantum habes. Facit illud Apostoli. Non est magnum si à vobis tēporalia, & carnalia metamus, quando vobis spiritualia exhibemus. Item in spiritualibus incorporalibus interuenit pecunia absq; cōmisso simoniæ, prout in matrimonio *c. quidquid.* 1. *q.* 1. 23. *q.* 1. *honorantur.* † Item in operis, quas clericus non debet, 8
vt si sacerdos locat operas suas, *c. vn. ne præla. vices suas.* 12. *q.* 2. *charitatem.* Idē est si sint debitæ, dū tamē ius dicat aliquid tantū. 10. *q.* 3. *relatum, extra de simonia, cum sit.* Item pro salute æterna, & peccatorum remissione, *de pœnit. dist.* 1. *medici na.* 13. *q.* 2. *Anima.* Item secundum quosdam pro iure sibi competente, ne vexetur. 1. *q.* 3. *quæsitum extra de vsuris, cap.* 1. *& de simonia, cap. dilectus.* Merito ergo si possit dici quod pro collatione gratiæ S. Spiritus, & doni Dei, & spiritualibus incor-

poralibus possit aliquid dari vel accipi temporale, vel in pecunia, sine vitio & suspicione simoniæ & absque eo quod dans, vel accipiens simoniam incurrat aliquam.

Sed respondendo dico. quod non videntur obstare,
9 † quia gratia sancti spiritus & donum Dei, & huiusmodi spiritualia incorporalia intelligendo vocabulū stricto modo, donum Dei pro officio, per quod datur Spiritus sanctus scilicet potestas faciendi miracula, vt per gl. *d. c. saluator, in ver. donum*, quod per Archid. *in c.* 1. 1. *q.* 1. appellatur spirituale pure ibi, vel est pure spirituale, vt gratia. & dona Dei, &c. nam dona Dei stricto modo dicuntur virtutes, beatitudines, fructus, sacramenta, & gratiæ aliæ immediate à Deo procedentes. ita Diuus August. *in Epistola ad Dardanum*. 57. *& Epistola*. 143. *ad Iulianum, & lib.* 13. *confessio c.* 10. *&* 18. *& in lib. de patientia cap.* 28. quamuis omnia à patre luminum dona descendunt secundum Iac. Apostol. *in sua Canonica. cap.* 1. non large, vt † quando sub vocabulo do-
10 no Dei comprehenduntur donata ab hominib. Deo, & Ecclesiæ, & quæ à Deo sunt donata hominibus, non possunt vendi vel contractari, nec pro eis aliquid dari, vel accipi, quia sunt gratis à Deo data, gratis etiam dari debent: & si secus fiat, est commissa simonia præallegatis iuribus, vnde isto modo intelligendo non obstat quod res sacræ & res Ecclesiæ licite vendantur, vel emantur, nec facit contrarium illud quod adduximus de *c. iudices*, vbi videtur permitti quod gratia sancti Spiritus columba, & prophetia possint vendi pretio, &c. quia verba illa in text. sint contenti mercede quinque obolorum, sunt intelligenda, vt ironice prolata. vel est intelligendum, vt sit licitum pro tam paruo pretio quātum est valor quinque obolorū, quod est res modica, vt per glo. *ibi in ver. quinque*, quæ dicit in delicto quantitatem rei attendi-
11 tur, & ille tex ad hoc solet allegari † quod paruæ res non inducunt simoniæ vitium, qualia sunt exculenta, & proculenta, vt exemplificat text. *in casu Hieroboam*; vel verba sunt intelligenda negatiue prolata, vt per glo. *in ver. vtinam.* facit. *in c & si quæstiones, de simonia*, vbi equus Cardinali datus non facit simoniam, nec antiquitus pro vsu prophetiæ in pretium & solutionem responsi prophetici, & prophetiæ aliquid da-
12 batur, † quia prophetare & miracula facere pertinet ad gratiam gratis datam, *prima ad cor.* 12. vnde gratis dari debet, sed in sumptum, & sustentationem prophetæ, & viri Dei dabatur, dicit tex. ad literam *d. c. iudices.* Id ostendunt munera, quæ obtulit vxor Hieroboam, quæ erant exculenta, † quamuis legatur quod
13 domus Hieroboam propterea quod pretio vendebat sacerdotia de superficie terræ deleta fuit. Nec obstat exemplum onerum 40. camelorum à Benadab missorum Eliseo, quia inquit text. non est credendū quod Eliseus acceperit, quem constat noluisse accipere munera, quæ ei obtulit Naaman ob recuperatam sanitatem, & maledixisse Giezi eius famulo, & semini eius, qui pro gratia sanitatis eidem Naaman
14 collata, munera accepit, † quia pro sustentatione vitæ, & in sumptum non videtur prohibitum aliquid accipere: nec committit simoniam accipiens, vel dās
15 ex tali causa, *c. cum sit extra de simonia, c. dicat* 23. *q.* 5. † quia presbyter licite potest aliquid accipere pro celebratione missę, *c. significatum, extra de praeben.* nisi sit proprius sacerdos, i. sacerdos obligatus alicui Ecclesiæ, *de consec. dist.* 1. sufficit, quia tunc licite non accipit, quod not. 21. *q.* 2. *c. vlt.*

Et ad illud de regno cœlorum, quod est motiuū, & dubium factum per S. Thom. *q. c.* §. *ad primum versi ad tertium secunda secundæ* Responde, vt per eundem sanctum Doctorem quod tunc emi dicitur tale regnum, quando quis dat, quod habet propter Deum, large sumpto nomine emptionis quod accipitur pro merito, quod tamen non pertingit ad perfectam rationem emptionis, quia non sunt condignæ passiones huius temporis, nec aliqua nostra dona, aut opera ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis, & alias vt ibi per eum, vel dic quod nō potest dici quod ematur regnum cœlorum, cum non sit proportio de pecunia ad futuram gloriam, & vbi non est proportio pretii non fit emptio hoc dicit Arist. *in quinto Ethicorum, cap.* 3. *& seq. & ibidem* Auerroes Albert. Mag. diuus Thom. probatur etiam *in libr.* 1. *ff. de contrahend. emptio.*

Et ad illud quod diximus de matrimonio, & de sacerdote locante operas suas & quod pro salute æterna, & peccatorum remissione, & pro redimenda vexatione sibi illata super iure sibi con petente, quod possit licite dari pecunia, aut quid temporale sine vitio, & suspitione simoniæ: † dic esse speciale in illis 16
quinque casibus, in quibus licet, & est permissum à iure quod pecunia possit interuenire, vt per glo. quæ ponit. 1. *q.* 1. *in summa, adde c. quicquid cum gl.* 1. *q.* 1. *& cap. honorantur.* 22. *q.* 2.

Est aliud genus spiritualium de iure diuino, quod vocatur spirituale essentialiter corporale, quemadmodum sunt reliquiæ sanctorum, quæ sunt spiritualia corporalia, † pro quibus non potest de iure dari 17
pretium, licet de facto vendantur, per Abb. *c. consulere de simonia*, quæ expresse prohibentur etiam venales, *c finali, extra de reliq. & vener. sanctorum*, vbi glo. duplicem assignat rationem, quare vendi non possint, † quia (inquit) reliquiæ sanctorum, & S. Martyres 18
vendi non possunt. *l. nemo. C. de sacrosan. eccl.* id quod est etiam intelligendum de aliis sanctis, *c. cum Martha de celebr. miss.* Io. And. *in c. fin. de reliq. & vener. sanctorum*, † quia res sacra non recipit æstimationem. ff. de rer. 19
diuis. sacra loca. §. vlt. & ideo non possunt vendi reliquiæ, † quia venditio non est sine pretio, nec sine pre 20
tio consistit. §. *pretium, instit. de emptio. & vendit.*

Secundo spiritualia vendi non possunt, nec eis annexa, *cap. querulam, de simonia*, immo qui spiritualia vendit, capitale crimen simoniæ committit, 1. *q.* 1. *cap. qui studet.* ideo inquit glo. sacræ reliquiæ vendi prohibentur.

† Sed contrarium videtur, quod reliquiæ sancto- 21
rum non sunt spiritualia de iure diuino, sed de iure positiuo, quia videntur introductæ inuentæ & factæ venerabiles à iure positiuo, *c. fin. de reliq. & vener. sanct.* ibi inuentas, ait, de nouo reliquias, nemo publice venerari præsumat, nisi prius authoritate Romani Pontificis fuerint approbatæ. & *in c.* 1. *eo. ibi*, illum ergo non præsumatis de cætero colere, cum etiam si per eum miracula fierent, non liceret vobis ipsum pro sancto absque authoritate Romanæ Ecclesiæ venerari. Credo quod pro nunc pro responsione dici possit quod spiritualitas in reliquiis sit infusa propter virtutes, dona Dei, gratiam sancti Spiritus, & merita illius, qui fuit bonus seruus, & bonus famulus Dei, vt per Bernard. *super cantica canticorum Homelia* 66. & diuum Hier. *in Epistolis contra Vigilantium in* 2. *li. Epistolarū*, & qui propter sua opera bona, & merita adiuuante Dei gratia meruit sanctorum numero aggregari.

vnde

vnde iam tunc spiritualis, & sanctus apud Deum est effectus. vnde talis spiritualitas non fuit ei data, vel infusa à Papa, vel iure positiuo, cuius authoritas se extendit tantum in canonizando, & venerabiles faciendo, *d. c.* 1. *& fin.* † quia sine eius authoritate non
22 possumus, nec debemus quemquam etiam miracula facientem venerari, quia inquit glo. *ibi in ver. miracula faciunt.* ideo non debet, pro sancto quis venerari, nisi ab Eccles. Romana prius fuerit p testes legitimos approbatus, *d. c. & in c. venerabili, extra de test.* vbi testes super vita, & miraculis recipiuntur, quia quem ipsa reprobat, reprobandus est; & quem approbat, est approbandus. 24 q. 1. hæc est fides, cum aliis per eandem glo. adductis, vnde canonizatio sanctorum & approbatio facta per Papam videtur præcedentis sanctitatis, & spiritualitatis declaratio potius, merito non videtur obstare motiuum.

SVMMARIVM.

1. *Sacramenta numero septem.*
2. *Pro exhibitione sacramentorum nihil potest dari.*
3. *Ratio quare sacramenta vendi non possint.*
4. *Prælatus ecclesiæ non est dominus spiritualium, sed dispensator.*
5. *Venditio repugnat origini spiritualium.*
6. *Quare sacramenta necessaria appellantur, & pro sacramentis necessariis videtur licitum dari aliquid sine simonia.*
7. *Quare pro sacramentis necessariis videtur licitum dari.*
8. *Sine ingressu religionis quis potest saluari.*
9. *Pro sacramentis voluntariis non est licitum aliquid dari sine simonia.*
10. *Non debet dari infideli, vt conuertatur ad fidem.*
11. *Debet esse differentia inter baptizantem & baptizatum.*
12. *Baptisma collatum à quocunque tenet.*
13. *A baptizando non adulto pro baptismo nihil est dandum secundum quosdam.*
14. *Non debemus dare pro baptismo infantis, quia non est peccandum, vt infans acquirat vitam æternam.*
15. *Casus in quo licite datur pecunia pro baptismo.*
16. *Non videtur culpabile illud quod fit ex necessitate.*
16. *Necessitas vt excuset, debet esse ineuitabilis.*
18. *Quando liceat emere aquam consecratam pro baptismo.*
19. *Non sunt facienda mala, vt eueniant bona.*
20. *Quilibet potest baptizare.*
21. *Quando potest solui pro baptismo.*
22. *An quid possit dari infideli, vt conuertatur.*
23. *Beatus Syluester promisit munera baptizandis.*
24. *Non legitur per discipulos quempiam ad Dei cultum interuentu muneris prouocatum.*
25. *Sacerdos potest locare & vendere suas operas.*
26. *Ratio quare pro baptismo nil dari debeat.*

De reali Simonia in Sacramentis.

Cap. 35.

Alia sunt spiritualia de iure diuino per essentiam, quæ dicuntur spiritualia per causam, & instrumentaliter: veluti sunt sacramenta, quæ sunt causæ, & instrumenta propter quæ consequimur gra-
1 tiam spiritualem, de quibus per Arch *in c.* 1. 1 *q.* 1. † quę sunt numero septem, videlicet Baptismus de quo *Matth.* 28. Euntes prædicate euangelium omnibus gentibus baptizantes eos in nomine patris & filii, &c. Item confirmatio de qua *Luc.* 24. Sedite donec induamini virtutem ex alto. Item Eucharistia, de qua *Matt.* 26. Accipite, & manducate, &c. hoc facite in meam commemorationem, &c. Item Pœnitentia, *Ioh.* 21. Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, &c. Item Extrema vnctio, *Marc.* 6. cum Apostolos misit ad prædicandum, illi exeuntes vngebant multos ægros, & sanabantur. Item ordo, *Ioan.* 20. Sicut misit me pater sic ego mitto vos. Item matrimonium *Luc.* 10. Quos Deus coniunxit homo non separet. † Pro quibus sacramentis, vel illorum exhibitio- 2
ne nihil potest dari, vel recipi, & si detur quid, vel recipiatur simoniæ vitium committitur in illis, quæ sunt prohibita, quia simoniaca, & in simoniacis de iure diuino: quia sacramenta non venduntur pretio, nec ex collatione, aut receptione illorum aliquid temporale dari aut recipi potest sine simonia, *cap. non satis*, vbi Ab. & Fel. *c. consulere extra eo. c. baptizandis*, vbi Archid. *c. quidquid, c. placuit, c. emendari cum seq.* 1. *q.* 1. Fel. *in c. in tantum versi. vlt.* nota extra eo. † vbi triplicem 3
assignat rationem, quare sacramenta vendi non possint, quia conferens ea dicitur dispensator, non dominus. Secundo, quia in ipsis non concurrit pondus, numerus & mẽsura. Tertio, q̃a cõtinet in se gratiã, quę gratis confertur, quæ ratio fuit primo assignata per S. Thom. licet in aliquo vario, dicta *q. c. de simonia.* §. *ad primũ*, quia videl. res spiritualis nõ potest aliquo terreno pretio compensari, vt de sapientia dicitur *Prou.* 3. Pretiosior est cunctis opibus, & omnia quæ desiderantur huic non valent comparari. *& c.* 4. *& ad Roman. c.* 12. *& in l.* 1 §. *est enim. ff. de variis & extraord. cogn. l. Aquilius alias Attilius. ff de donat. l. si quemquam. C. de episc. & cler.* & illud Diogenis Cynici dictum notatur solum sapientem esse diuitem, vt Laertius in vita Diogenis, ideo etiam Petrus in ipsa sui radice simoniacam prauitatem condemnans dixit, Pecunia tua tecum sit in perditione, quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri posse. Secundo quia id potest esse debita venditionis materia cuius venditor est dominus, vt habetur *in l. distrahente, & l. venditrici, & l. nemo C. de rebus ecclesi. non alienan.* † Prælatus autem ecclesiæ 4
non est dominus spiritualium rerum, sed dispensator secundum illud 1. *ad Corinth.* 4. Sic nos existimet homo, vt ministros Christi, & dispensatores ministeriorum Dei. vt per Innocent. *in c. ex tua de cler. non residen. in fi. glo. & c. fi. v. q.* 3. *& c.* 1. 7. *q.* 1. *c. relatio*, 21. *q.* 1. † Ter- 5
tio quia venditio repugnat origini spiritualium, quæ origo debet inspici. *l.* 3. §. *si quis cum maiore. ff. de minor. l. qui cum maior. ff. de bon. lib. l. de qua re. ff. de iudi.* facit Afflict. *decis.* 211. *&* 212. quia ex gratuita voluntate Dei proueniunt. vnde *Matt.* 10. Gratis accepistis, gratis date, & ideo aliquis emendo vel vendendo rem spiritualem irreuerentiam exhibet Deo, & rebus diuinis propter quod peccat peccato irreligiositatis.

In contrarium videtur de Baptismo & aliis sacramentis necessaris, † quæ ideo necessaria & necessita- 6
tis appellantur, quia sine eis homo saluari non potest, si ex contemptu omittuntur, & haberi possunt, qualia sunt Baptismus, Confirmatio, Pœnitentia post peccatum mortale commissum, Eucharistia, & Extrema vnctio, *vt* 1. *q.* 1. §. *sed notandum, & ibi glo. in ver. necessitatis, & gl. in c. veniens, de transact. in ver. necessitatis.* pro quibus si aliquid detur non videtur commissa simonia, quia non videtur prohibitum, secus sit pro sacramentis voluntariis, veluti sunt ordo & Matrimonium, vt per Hostien. quem refert Abb. *in d. c. dilectus, el secundo in versi. in glo.* 1. vbi dicit, † quod 7
vt

vt quis recipiat sacramenta necessaria possumus dare pecuniam, quia sine eis saluari non potest homo, ideo toleratur pecuniæ datio, vt alliciatur quis ad fidē, & ad salutem. Sed pro aliis sacramentis voluntariis recipiendis, vel exhibendis non debet aliquid dari vel accipi: vnde non debeo dare pecuniam vni, vt intret
8 monasterium, vel religionem; † quia sine religione saluari potest, *cap. 1. in fin. de summa trin. & fid. cathol.*
9 Item dicit Phil. †. quod pro sacramentis voluntariis non debet aliquid dari ex pacto, & est verbum satis notabile, & limita inquit Abb. secundum ea, quæ dixi *in c in ecclesia, eo tit.* † non tamen debeo infideli ex
10 pacto dare pecuniam, vt conuertatur ad fidem, sed gratia liberalitatis sic, vt ipsum ad fidem alliciam. Sed hoc de baptismo intelligendum est, vt per eundem Abb. *in præallegato c. cum in Ecclesia.* vbi posita quæstione, nunquid possit licite dari pecunia sacerdoti, qui non velit aliter baptizare, an potius sit baptismus relinquendus, dicit quod *in gl c. Baptizādis. 1. q. 1. cuius est ista quæstio*, concludit, quod si baptizandus est adultus non debet aliquid contribuere, sed potius baptisma relinquere, quia ex quo credit, & non deficit per eum, quo minus baptizetur, pro baptizato habetur. *arg. c. debitum*, & quod ibi not. de baptismo, & *in c. 2. de presbyter. non baptizato*, & quod ibi not. in glo. alias (inquit) baptizet seipsum. sed hoc non placet Abb.
11 quia nihil vel parum prodesset, † quia debet esse differentia inter personas baptizantis, & baptizati *præallegato c. debitum*, & debet in tali casu facere se baptizare à laico, † quia baptisma à quocunque colla-
12 tum tenet, *cap. 1. in ver. sacramentum, de summa trinitat. & fide Catholic.* † si baptizandus non sit adultus, sed
13 infans tunc secundum quorundam opinionem nihil est dandum, † sed potius infans sine baptismo dimit-
14 tendus, quia non debet quis peccare, vt infans acquirat vitam æternam *14. distin. quod ait, & 46. dist. sicut.* Alii contrariū sentientes dicunt quod licet nil debeat dari, tamen potius quam dimittatur infans sine baptismo pecunia esset danda. Id quod esset intelligendum in casu, & in loco, vbi non reperiretur alius, qui baptizare sciret, & baptismi sacramentum conficere, & putarem (inquit) Abb. † quod isto casu licite
15 posset dari pecunia, licet illicite recipiatur, quia tunc non datur in emptionem baptismi & spiritualis, sed ad tollendum impedimentum illicite sacramento præstitum, & in redemptionem quodammodo vexationis illatæ, quod videtur non prohibitum, sicut (inquit) Abb. in simili dicimus de recipiente pecuniam ad vsuram, quod si voluntarie hoc facit inducendo alium ad vsuram committendam peccet, secus si hoc facit ex necessitate, not. *in c. super eo. de vsur. & in c. non satis, de simonia*, † quia quod fit ex neces-
16 sitate non videtur culpabile. *c. ad limina. 30 q. 1.* & necessitas facit licitum, quod alias esset illicitum, vt in translationibus Episcoporum. *7. q. 1. mutationes. 26. q. 6. cap. vlt.* & necessitas est præceptum, *23. q. 6. ex his.* vnde dicit Felin. *d. c cum in Ecclesia*, † quod ista neces-
17 sitas debet esse ineuitabilis, non aliter, vt ibi per eum. & *leg. 1. C. de oper. lib. c. quando de consue.* Felin. *in c. si pro debilitate, de offi. deleg.* diuus August. *de libro arbitrio, libr. 3. cap. 3.* & secus est in aliis sacramentis benedictionum nuptialium & talibus vbi res capit dilationem, & potest proponi querimonia contra huiusmodi sacerdotem coram suo superiori, † & à tali secerdote licet
18 emere aquam pro baptismo faciendo, etiam si aqua sit consecrata, sed non licet dare pecuniam pro baptismo faciendo, nec pro se, quia in tali casu sufficit baptismus flaminis, nec pro alio, † quia non sunt faciē- 19
da mala, vt eueniant bona, vt dicitur *ad Roman. 3.* & alias vt per Arch *d. c. baptizandis*, & ante Abb. & Hostien. istam quæstionem facit S. Thom. *d. q. c. §. ad secundum versic. ad primum.* vbi dicit, † quod in casu ne- 20
cessitatis quilibet potest baptizare, & quia nullo modo est peccādum, pro eodem est habendum, si sacerdos absque pretio baptizare non velit, ac si non esset qui baptizaret, vnde ille qui gerit curam pueri in tali casu licite potest eum baptizare vel à quocumque alio facere eum baptizari: posset tamen licite aquam à sacerdote emere, quæ est purum elementum, etiam si sit aqua consecrata, per Arch *vt supra.*

† Si autem esset adultus, qui baptismum desideraret, & immineret mortis periculum, nec sacerdos eū vellet sine pretio baptizare, deberet si posset per aliū 21
baptizari, quod si non posset nullo modo deberet pretium pro baptismo dare, sed potius absque baptismo recedere, suppleretur enim ei ex baptismo flaminis, quod ei ex sacramento deesset, & gl *in c. quam pio. 1. q. 2.* An quid possit dari infidelibus, vt conuertantur ad fidem? dicit quod non est prohibitum aliquid nisi sola pactio; † nam & dando, & honoran- 22
do, & loquendo possumus blandiri infidelibus, vt conuertantur: sed inquit est simoniacum, si quid detur pagano, vel hæretico, vt christianus fiat, *c. querelam de simonia*, credo quod voluit allegare *cap cum in ecclesia de simonia.* Sed videtur contrarium, quia si possum me redimere pecunia, *vt de pœnit. distinct. 1. medicina*, videtur quod & alium possim, † quia Beatus Syluester promisit omnibus munera, qui vellent baptizari, 23
sed hoc est intelligendum iuxta dist. Abb. *d. c cum in ecclesia versi. 2.* quæritur, ibi mihi placet opinio, quod aut faciunt propter paupertatem, quia pagani nolunt venire ad fidem christianam, & tunc licite eis posset pecunia promitti & dari; nam multi Iudæi multas diuitias congesserunt ex vsuraria prauitate, & timent venire ad fidem, quia oportet eos omnia male ablata restituere, hoc enim casu licite puto pecuniam eis posse promitti, vt veniant ad fidem: sed si non habent propositum veniendi ad fidem, nisi ex cupiditate pecuniæ promissæ tunc puto contrarium, quia in talibus parum prodest baptismus. *15. q. 1.* Non est, immo peccant, quia abutuntur bono, & dantes non euaderent peccare. *33 q. 5.* ad fidem, quia inquit text. *in c. quam pio præallegato*, † nusquam legimus Domini discipulos vel eorum ministerio conuersos quēpiam 24
ad Dei cultum aliquo muneris interuentu prouocasse, nisi forte de pauperum alimento quis inconcinne proponat, & secundum primum membrum arbitror (inquit) Abb. fecisse B. Syluestrum.

Nec obstat quod sacerdos non debet militare suis stipendiis, quod clerici in seruitio Dei deputati & altari, de altari viuere debent: quod sacerdos potest locare, & vendere suas operas spirituales; quod non est 25
alligandum os boui trituranti; quod pascens gregem de lacte gregis habet comedere: quod non possunt reprehendi presbyteri parochiani recipientes oblationes pro certis sacramentis exhibitis, etiam si eorū Ecclesiæ sint plene dotatæ, & alia quæ multipliciter in contrarium adduci possunt, quæ omittimus, quia ea satis late *in mentali simonia* deduximus *in rub. de simonia in baptismo*, quia intelliguntur prout in iuribus adductis *ibid.* per modum licitum, & canonicum vnde non obstant.

Nec

Nec immerito fuit, aut sine ratione sancitũ, quod pro baptismo nihil temporale exigi possit, quia vltra quod est sacramentum in quo inuisibilis gratia continetur, pretio, vel præmio venundari non debet, †
26 quia quod gratis accipitis, gratis, & sine præmio conferre tenemini, *c. quicquid, & ibi gl. 1. q. 1.* est etiam ideo factum, quia si pretium propterea solui deberet, posset quis paupertate cogente deterritus, aut indignatione reuocatus redemptionis suæ causam despicere. *d. c baptizandis*, & per ea quæ dicit Abb *c cum sit, de simonia, in fin.* & interim moriendo gratia baptismi defraudatus animam suam deperdere. *cap. placuit. 1. q. 1.* cui perditioni causam præbuerit sacerdotis auaritia.

SVMMARIVM.

1. *Pro sacramento confirmationis nil exigi potest, nec etiam sub prætextu consuetudinis.*
2. *Diuturnitas temporis non diminuit peccata.*
3. *Chrisma vendi pretio non potest.*
4. *Balsamum post consecrationem chrisma est.*
5. *Triplex ratio quare sacramenta vendi non possunt.*
6. *Est simonia dare aliquid pro sacramento confessionis.*
7. *Etiam ex sola inuentione in huiusmodi simonia committitur.*
8. *Non est prohibitum dare pro sustentatione ministri ob reuerentiam sacramenti & obseruandam laudabilẽ consuetudinem.*
9. *Simonia est, si sacerdos dat licentiam confitendi pro pecunia.*
10. *Sacramentum pœnitentiæ est sacramentum necessitatis, quod consistit in absolutione.*

De eadem materia. Cap. 6.

1 Item † pro sacramento confirmationis nihil dari vel recipi potest, quia simonia committitur, est text. in terminis *in c. baptizandis. c. quicquid inuisibilis. 1. q. 1.* vbi dicit text. quod baptizandis consignandisque fidelibus sacerdotes pretia nulla præfigant. Idem habetur in tex. *in c. non satis, extra de simonia,* ibi pro sepultura quoque, & chrismatis, & olei receptione, nulla cuiusquam pretii exactio attentetur, etiam si sit forsan consuetudo in contrarium, vt ibidem paulo inferius. nec sub obtentu cuiusquam consuetudinis reatum suum quis tueatur cum consuetudo nutriens peccatum explodatur, *c. si* & ibi omnes scriben. *de præscript. c quamuis de pact. lib. 6.* per Doctor. *in*
2 *c. si vero de iur. iur. & c. si aliquid. 22. q. 4.* † quia diuturnitas temporis non diminuit peccata, sed auget, & alibi tanto peccata sunt grauiora quanto diutius infœlicẽ animam detinuerint alligatam: vbi Abb. Fel. & alii doct. communiter. dicit text. *in c. cum in ecclesia, de simonia, sub generali, verbo sacramentis, ibi,* ne pro personis ecclesiasticis deducendis in sedem, vel sacerdotibus instituendis, sepeliendis mortuis, benedicendis nubentibus, seu aliis sacramentis conferendis, seu collatis aliquid exigatur, districtius prohibetur: si quis contra hoc venire præsumpserit portionem cum Giezi se nouerit habiturum. & dicit Archid. *in c. multi. 1. q. 1. vas. sunt autem ibi*, quia chrisma est sacramentum, vt hic
3 dicit *de consec. distin. 3. literis,* † ideo (inquit) vendi non potest etiam in necessitate, vt not. *c. placuit, ea caus. & q* vbi text. dicit quod pro balsamo, & pro baptismo nihil exigatur. & glo. *ibi,* balsamo exponit, i. chrismate, † nam balsamum post consecrationem chrisma est, 4
vbi sequitur chrisma, ergo vendi non potest, nec etiã in necessitate, cum sit sacramentum, *d. c. multi, & c. si quis prebendas. 1. q. 3. & 1. q. 1.* quicquid est text. *in c. in tantum extra de simonia,* vbi pro chrismate nil dari, vel exigi potest, quia est simonia, & si detur, vel exigatur, pœna incurritur canonica, quæ est vt ibi per glo. pœna depositionis cum nota infamiæ, & ibi Abb. vbi Fel. † triplicem assignat rationem quare sacramenta 5
vendi non possint, quia conferens ea dicitur dispensator, non dominus, ideo ad ipsum non spectat vendere. Secundo quia in istis non concurrit pondus, numerus, & mensura. Tertio quia continent in se gratiã, quæ gratis confertur, iuxta illud, Gratis accepistis, gratis date. Idem in text. *in c. ea quæ, & c. ad nostram, de simonia, & in c. vlt. 1. q 3.* vbi pro chrismate si quid detur, vel accipiatur simonia committitur, & incurritur pœnæ, est text. *in c. ea quæ, eo tit.* vbi pro chrismate ab ecclesiis si pecunia exigatur, simoniacum est, vbi not. Abb. quod nedum prohibetur pecunia exigi in quãtum est sacramentum, vt pro chrismando aliquem, sed etiam pro ipso liquore chrismatis per illum text. quia chrisma tam inquantum est sacramentum quã inquantum est liquor, est spirituale. *1. q 1. placuit el. 2.* & vide Ioan. de Anan. *in c. ea, qui dicit ad literam.*

De confessionis vero, & pœnitentiæ sacramento 6
nihil pariter dari, aut exigi potest sine commmisso simoniæ, text. est *in c. quicquid 1. q. 1.* vbi sacramenta & spiritualia quæ inuisibilem gratiam conferunt non sunt quæstibus, pretiis, vel præmiis, aliquibus venundanda, quale est sacramentum pœnitentiæ, vt per glo. *ibidem in ver. consolatione,* quæ ex sacramentis vnũ tantum videlicet matrimonium excipere videtur, quod inuisibilis gratiæ consolationem non tribuat: & nedum non potest aliquid dari, vel recipi pro tali sacramento, † sed ex sola mente, & voluntate dandi 7
& recipiendi, quam quis habet, vitium simoniæ cõmittitur, per Ang. *in summa in ver. simonia. primo, versic. vtrum sola,* vbi dicit ꝙ cum quis dicit missam, vel audit confessiones, exhibet sacramenta & huiusmodi principaliter hac intentione, vt propter id recipiat pecuniam, aut aliud temporale, peccat mortaliter, & simoniacum est: † secus si daret quis pro sustentatione 8
ministri principaliter aut ob reuerentiam sacramenti, vel ad seruandum laudabilem consuetudinem, quia isto modo non videtur prohibitum *c. sicut Episcopum. 1. q. 1.* & dicit Io. de Syl. *in tract. de benef. prima parte. q. 7.* † quod sacerdos, qui non vult dare licentiam 9
suis parochianis alteri sacerdoti sua peccata confitendi nisi pro pecunia, simoniam committit, per not. per Archiepisc. Florentinum, & Summistas *ibidem* per eum adduct. & dicit S. Thom. *in c. de simonia. §. ad secundum resp.* † sacramentum pœnitentiæ est sacra- 10
mentum necessitatis, vt habet *in lib. sentent. libr. 4. c. 1. & c. & sicut, & c. in perfectione, & c. hic oritur.* sanctus Thomas *in 4. sent. c. 1.* quod præcipue in absolutione consistit, sed quidem absoluentes ab excommunicatione pecuniam exigunt, vnde videtur esse non semper illicitum emere sacramentum, sed paulo post *in ver. ad tertium* respondendo, dicit quod pecunia non exigitur ab eo qui absoluitur, quasi precium absolutionis, hoc enim esset simoniacum sed quasi pœnam, & in pœnam culpæ præcedentis, pro qua fuit excommunicatus. faciunt, quæ diximus *supra in mentali in huiusmodi sacramento*, vbi videri potest.

SVM-

SVMMARIVM.

1. Est simonia dare aliquid pro sacramento eucharistiæ.
2. Gratia S. Spiritus non venditur.
3. Ex intentione in sacramento Eucharistiæ committitur simonia mentalis.
4. Simonia mentalis non punitur, sed solum animi pœnitentia deletur.
5. Simonia est realis, si quid detur pro sacramentis.
6. Eucharistia est sacramentorum excellentissima.
7. Abusus in Francia sacerdotum in celebrando missas.
8. Licite datur missam celebrantibus in sustentationem.
9. Simonia est, si parrochialis pro missa, quam tenetur dicere, à subditis accipiat.
10. Tria concurrere debent, vt licite pro missa sacerdos aliquid accipiat.
11. Nihil debet exigere sacerdos, si manibus laborare potest.
12. Sacerdos alienus licite locat operas suas.
13. Sacerdos licite subtrahit sacramenta populo, nisi oblationem faciat.
14. Est simonia, si quid accipitur pro sacramento extremæ vnctionis.
15. Extrema vnctio est sacramentum.

De eadem materia. Cap. 7.

1 EST † idem quoque dicendum de sacramento sacræ Eucharistiæ, quod si pro illo vel detur aliquid, vel accipiatur, quod simoniç vitium committatur, text. videtur in terminis *in c. nullus Episcopus.1.q.1.* vbi nullus Episcopus, presbyter, aut diaconus, qui sacram dispensat Eucharistiam, seu communionem à percipiente gratiam communionis aliquid pretium exigat: † nec enim
2 venditur gratia, nec pro pretio gratiam sancti Spiritus damus. vbi gl. dicit † non tantum in isto casu cō-
3 mittitur simonia realis, sed etiam mentalis, quia dicit, non solum exactio cum effectu punitur, sed etiā ipse conatus puniendus est in detestationem criminis simoniæ, per iura quæ *ibi* adducit, sed non credo quod per conatum ibi intelligatur mentalis actus simoniæ, † quia simonia mentalis non punitur, sed sola animi
4 pœnitentia deletur, etiam nulla facta restitutione, *cap. fi. de simonia. supra in mentali per totum, & infra in pœna simoniæ mentalis, & in rubrica de restitutione dati, aut recepti simoniace.* sed ego credo quod ille conatus importet actum exteriorem vltra actum mētalem, quale fuit in Simone mago, qui mente deprauata tentauit pecūnia emere Spiritum sanctum, qui licet contractus emptionis, effectum non fuerit sortitus, tamen hoc non obstante fuit damnatus, & punitus eius conatus. dixit tex. *in c. cum in Ecclesia, de simonia,* † vbi
5 pro sacramentis si quid detur, aut exigatur, simonia realis committitur. & Eucharistia est sacramentum vnum ex septem, *1.q.1. multi, versi. sunt autem,* Achid. *in c. comperimus. dist. 2. de consec.* vbi quærit, an Eucharistia
6 sit sacramentum, vbi dicit † quod excellentissimum est omnium aliorum sacramentorum. Io. de Syl. *in tract. de benefi. 7. q. 1. pecunia* & dicit S. Thom. *§. ad secundum. q. c. de simonia,* quod maximum sacramentorum est Eucharistia, quæ in missa consecratur, sed pro missis cantandis aliqui sacerdotes præbendam vel pecuniam accipiunt, ergo licet sacramenta emere pretio. sed paulo post ad obiectus respondendo dicit quod sacerdos non accipit pecuniam quasi in pretio consecrationis Eucharistiæ, aut missæ decantandæ, hoc enim esset simoniacum, sed quasi stipendium suæ sustentationis, vt dictum est. † Audiui tamē in Francia, Lugduni maxime, sacerdotes stare in Ecclesiis paratos ad celebrationem missarum, & non accedere ad altare ad celebrandum, nisi inuitati à catholicis, & fidelibus per pecuniarum subministrationem, & si post celebrationem vel ante, præmium, vel eleemosyna eis non exponatur, non erubescunt ab eis pecunias exposcere pro missa: sed quia sunt pauperes eis datur in sustentationem vitæ, & eorum subuentione, vel in reuerentiam sacramenti, vel pro obseruatione laudabilis consuetudinis, ad quam cessantes compelli possunt exhibitis sacramentis, & spiritualibus: si sit secus est abusus abominabilis, & detestabilis, quia dicit Innocen. *in c. quoniam el. 2. ne prælat. vic. suas,* † quod licite 7
potest aliquid recipere sacerdos pro missis celebrandis, & aliis spiritualibus administrandis, dummodo non intendat vendere spiritualia, seu recipere pecuniam pro spiritualibus, sed potius pro seruitio, & recompensatione laborum, damnorum, quæ sustinet trahendo ibi moram, & pro sua sustentatione, & quod ad ea exhibenda non sit ex officio obligatus, quia si intenderet recipere pro spirituali esset simonia, *c. iudices. 1. q. 1.* & dicit Io. de Anan. *in d. c. quoniam,* quod tutus modus est quod detur, vel relinquatur pecunia sacerdoti simpliciter, & roget quod dicat tales missas, vel fiat anniuersarium, & concor. cum opin. Abb. & Anan. *in c. suam eo. tit.* † similiter esset simonia, si sacerdos parochialis à suis subditis exigeret aliquid pro missis, quas tenetur dicere, quia nec etiam pro sumptu aliquid potest accipere ab eis sine simonia, pro quocumque spirituali, *cap. vendentes. 1. q. 3.* ab aliis autem, qui non sunt suæ parrochiæ, & non sunt subditi potest. verum est quod Goffr. & Rayn. dicunt, quod si talis sacerdos, qui etiam non obligatur ex officio habet sumptus necessarios aliūde, quod debet gratis cantare, quod si facit pro pecunia, aut simonia, aut auaritia, sed cum simonia non possit esse, cum non intendat vendere spirituale, & nemo teneatur suis stipendiis militare, *c. cum sit, eo tit.* ergo ibi videtur turpe lucrum, vt patet. *d. c. iudices, & arg. 12. q. 1.* 8
† Tu dic quod tria concurrere debēt, vt liceat. primo 10
quod non capiat nisi pro sumptu vel labore. secundo quod non sit ex officio obligatus ministrare. tertio quod non habeat aliunde sumptus necessarios. sed si sacerdos parochialis non habet sumptus necessarios, nunquid poterit sine simonia exigere aliquid pro spiritualibus? Respondet Abb. *in c. suam, eo tit.* quod si potest aliunde sibi honestam vitam quærere, puta scribendo, nam & Apostolus sibi victum quærebat manibus dum prædicaret, *c. cum Apostolus, de censi* & huiusmodi, † & sic non potest exigere sed laborare debet manibus. *91. distinct. clericus,* si vero non potest, tūc 11
Episcopus debet sibi prouidere, vel populus potest compelli ad præstandum sibi necessaria pro victu. † 12
si est sacerdos alienus, qui forte est inuitatus ad exequias, missas, vel alia spiritualia impendenda, potest licite suas operas spirituales locare, non vt directe recipiat pro spiritualibus temporale, sed in recompensationem damnorum, quæ sustinet, secundum Abb. & Anan *d. c. suam.* facit glo. *in c. omnis Christianus, de consecr. dist. 1.* quæ dicit † quod sacerdos potest subtrahere 13
sacramenta populo, nisi oblationem faciat, & secundum hanc distinc. intellige glo. & text. *in c. præcipimus. 21. q. 2.* & secundum prædictæ limita, quia vnum sine reliquo non procedit, *1. q. 3. si quis obiecerit.* Pro sacramento † vero Sacræ extremæ Vnctionis nihil pari

modo

modo temporale recipi potest, & si recipiatur, simonia committitur, dicit text. ad literam *in c. non satis, de simonia*, ibi pro sepultura quoque chrismatis, & olei receptione nulla cuiusquam pretii exactio attentetur, nec sub obtentu cuiusquam consuetudinis reatum suum quis tueatur, quia diuturnitas temporis nõ diminuit peccata, sed auget, † quia extrema Vnctio
15 est sacramentum, & inter sacramenta connumeratur, pro quibus nil in pecunia, vel in alio temporali exigi vel recipi potest, *cap. cum in Ecclesia, cap. ad apostolicam, & ibi gl. in ver. conserantur, extra de simonia.*

Quia de ordine, & matrimonio, quæ sunt sacramenta non necessaria, sed voluntaria diximus *supra in mentali, & conuentionali suis locis*, de eis dicere hic omittemus: ne idem semper repetere videamur, & eandẽ cantilenam canere.

SVMMARIVM.

1. *Beneficia, pensiones, regressus, & beneficialia habuerunt ortum à Papa.*
2. *Pro beneficio nihil dari debet, quod habet libere conferri.*
3. *Spoliari debet ecclesia, qui ecclesiam pecunia obtinuit.*
4. *Simoniacus non facit fructus suos.*
5. *Collatio simoniace facta est ipso iure nulla.*
6. *Ratio quare collatio simoniaca sit nulla.*
7. *Beneficium super quo simoniace conuenitur vacat, & potest impetrari.*
8. *Non est simonia, si Episcopus antequam conferat ex iusta causa aliquid de fructibus subtrahit.*
9. *Causa rationabilis facit cessare simoniam.*
10. *Est simonia, si recipitur aliquid vel ante collationem vel post ex pacto.*
11. *Seni & inepto datur coadiutor.*
12. *Episcopus ex causa rationabili pensionem imponit.*

De reali Simonia in beneficialibus. Cap. 8.

1 EVenio ad speciem illorum spiritualiũ, quæ diximus *supra* esse non iuris diuini, sed iuris positiui, & à iure positiuo originem, & deriuationem habere; † qualia sunt beneficialia, beneficia, pensiones, regressus, & huiusmodi, quæ à iure positiuo, & à Papa ortum habuere, per text. *in c. 1. & 2. 22. dist. c. cum illis 80 dist cap. 1. 9. dist.* Abb. *in c. constitutus, de relig. dom.* & per eundem Abb. *in disputatione, quæ incipit Episcopus col. 2. vers. ad propositum.* Gig. *in tract. de pensio. q. 2.* cum mille similibus, quæ adduci possent. Et pro intelligentia de duobus quæstionem faciemus, nunquid pro collatione beneficii facta in manibus Papæ, aut ordinarii possit aliquid dari temporale? & an pro renunciatione beneficii dari possit pecunia, pensio, regressus, aut aliud beneficium Ecclesiasticum sine vi-
2 tio simoniæ? † Et nemini dubium esse potest, quod beneficium Ecclesiasticum debet dari & conferri pure sine pacto, vel conditione, nec pro aliquo commodo temporali, alias committitur simonia. *1. q. 1. c. sanctorum. 1. q. 2 c. quam pio. 1. q. 3. c. Saluator, c. consuluit, extra de simonia*, & quod collatio beneficii, prouisio, aut electio, non possit fieri aliquo dato mediante, quia est simonia, videtur statutum in concilio Constantiensi in hæc verba. Electiones autem, postulationes, confirmationes, aut quæuis prouisiones simoniæ Ecclesiarum, monasteriorum, dignitatum, personatuum, officiorum, & beneficiorum Ecclesiasticorum quorumcumque deinceps factæ, nullæ sint ipso iure, nullumque per illas ius cuiquam acquiratur: nec promoti, confirmati, aut prouisi facient fructus suos, sed ad illorum restitutionem tamquam inique ablata, percipientes teneantur. statuentes insuper quod dantes, & recipientes ipso facto sententiam excommunicationis incurrant etiam si pontificali, aut Cardinalatus præfulgeant dignitate dicit text. *in c. si alicuius, quod est penult. de electio.* est text. *in c. presbyter. 1. q. 1.* † vbi 3
spoliari debet ecclesia, & sacerdotio, qui mediante pecunia Ecclesiam sibi conferri obtinuit. est text. in materia factus *in extrauag. cum detestabile, d: simonia, extrauag. commu.* ibi electiones vero postulationes, confirmationes, prouisiones, seu quasuis alias dispositiones, quas simoniaca contigerit labefieri, viribus omnino careant in ecclesiis, monasteriis, dignitatibus, personatibus, officiis ecclesiasticis, & quibus vis beneficiis, aut aliqua eorum cuiquam ius nullatenus acquiratur, † nec inde faciant aliquos fructus suos, 4
sed ad illorum omnium quæ percepit restitutionem sub animæ suæ periculo sit astrictus, 28. Cassad. *decis. 5. de constit.* vbi interpretatur istam extrauagan. † Quia 5
simoniace facta collatio, est nulla ipso iure per Innoc. Hostiens. & And. Barb *in c. cum vniuersorum, de rerum permut.* Barb. *in c. 2. de rescript.* Abb. Sicul. *in c. ex parte, el. primo de offi deleg. & in c. cum pridem, de pac.* Capel. Tholos. q. 338 *text. in c. 1. § deinde, & ibi gl. in ver. ipso iure, de electio. glo. in c. super eo, de renun.* immo dicit Rebuff. *in practica tit. de simonia, in resignat. §. & quamuis. versi. collatio,*
† quod collatio simoniaco facta est nulla. nempe eo 6
ipso quod quis conuenit super beneficio, & committit hoc crimen, est excommunicatus tam per extrauagan. cum detestabile, quam per constitutionem concilii Constantiens. † ob id collatio illi facta non 7
valet, *cap. postulasti, de cler. excommun. ministr.* ideoque (inquit) beneficium illud impetrari poterit, & dicit Ioan. de Syl. *in tract. de benefi. prima parte q. 7. mihi colum. 29. versi. & primo*, vbi dicit, sciendum est secundum Beatum Thomam in 4 sentent. quod circa collationem beneficiorum, & præbendarum, † si episcopus 8
antequam beneficium, vel præbendam conferat, ordinauit aliquid subtrahere de beneficio, aut præbenda & fructibus aliqua iusta causa, non est simonia, vt not. per Abb. & alios per illum text. *in c. 1. vt ecclesi. benefi* vbi Abb. *13. notabili*, facit text. *in c. si propter tua debita de rescript in 6.* & licet illud sit spirituale, † tamen cau- 9
sa rationabilis, facit cessare simoniam. † Si autem pa- 10
ctio interueniat, vt ante vel post collationem receptionem accipiat ab eo cui beneficium confert, vel aliquid sibi exhiberi de fructibus beneficii, aut præbendæ, tunc non caret vitio simoniæ, vt per doct. *c. 1. vt ecclesi benefi.* & sicut non licet pecuniam dare immediate pro beneficio consequendo, ita etiam, nec pro habenda vacatione beneficii, vt postea conferatur: quia præambulum est & via ad collationem, vt vult Archiepisc. Floren. *secunda parte summa in 1. c. 5 §. 21.* facere videtur quod dixit Fel. *in c. ad audientiam el 2. de rescrip.* per illum text. & per tex. *in c. ad quæstio de rerum permu.* id quod consuluit Pet. de Anch. *in suo consil. 274. incip. Quæstio proponitur in themate*, quod ex causa rationabili puta ob euidentem vtilitatem Ecclesiæ potest Episcopus in collatione Ecclesiæ & beneficii subtrahendo partem fructuum super illis imponere onus alimentandi illum, quia renunciat Ecclesiæ.

11 † & loquitur in sene inepto ad curam animarum, quo casu sicut dari debet ei coadiutor, & ambo deberent viuere de reditibus Ecclesiæ, ita & debet fieri dicta reseruatio, sic & è contra, impugnat Oldrad. *consi. 22. incip.* quidam Episcopus pensionem constitutam per episcopum cuidam nobili tanquam benemerito erga Ecclesiam, tum quia de meritis non constabat, tum quia donatio erat in quantitate enormi. ex quibus infert notabiliter idem Fel. quod vbi con-
12 currunt merita, & de ipsis constat, † non potest Episcopus in quantitate moderata aliquam pensionem deputare alicui quo ad vixerit de reditibus Ecclesiæ, adducit not. *in c fraternitatem, de donatio.* Idem adducit Anan. *in d. c. ad audientiam 4. colum.* quod Episcopus potest pro bono pacis ordinare, vnde Episcopus in collatione beneficii potest ex officio imponere pensionem super reditibus illius, vt habetur etiam *in c. constitutus de relig. dom.* sequitur & refert Caccialup. *de pensio. 4. q.*

SVMMARIVM.

1. *Beneficia ratione officii & administrationis sũt spiritualia.*
2. *Prabenda habens canonicatum annexum est ius spirituale.*
3. *Commutationes cum pactione circa spiritualia continent simoniam.*
4. *Spiritualia vel annexa non venduntur.*
5. *Pro renunciatione ecclesiæ nil temporale accipi potest.*
6. *Est simonia, si renuncians beneficio ex pacto pecuniã recipit.*
7. *Non tenet renunciatio facta interuentu pecuniæ.*
8. *Collatio facta est nulla siue simonia fuerit realis, siue conuentionalis.*
9. *Resignatio simoniaca tenet in præiudicium resignantis, & si adsit clausula non aliter, alias, &c.*
   Ideo non poterit redire resignans ad suum beneficium.
10. *Hodie beneficia simoniacorum vacant ipso iure.*
    Vnde possunt impetrari etiam absque aliqua declaratione.
11. *Quo ad priuationem non est differentia inter notorium simoniacũ, & illum contra quem est probata simonia.*
12. *Semper probata simonia priuatur ipso iure.*
13. *Occultus simoniacus non deponitur, notorius sic.*
14. *Simoniacus tenetur ad fructus restituendos, licet ecclesiæ inseruierit.*
15. *Si permutatio fit aliquo pacto præcedente est simonia.*
16. *Est simonia etiam cum datur spirituale pro spirituali.*
17. *Pecunia potest dari pro recompensatione beneficii in recõpensam prouentum spiritualium.*

De eadem materia. Cap. 9.

SEd quia de hoc fuit dictum *supra in mẽtali, & conuentionali suis locis*; deuenimus ad secundam partem. & videtur primo quod pro renunciatione Ecclesiæ, vel beneficii Ecclesiastici non possit licite & sine simonia aliquid dari, vel accipi quia inciditur
1 in vitium simoniæ, videtur id ex eo † quia beneficia ratione officii, & administrationis sunt spiritualia, tenet glo. in summa. *1. q. 1.* vbi dicit quod spiritualia sunt omnia iura Ecclesiastica, vt administrationes, præbendæ, &c. Ita tenet Abb. & Fel. *in rubr. de simonia, & in c. nemo, c. ad nostram, per illum text. de simonia,* dicit text. & Abb. *ibi in 5. notabili in c. dilecto. de praben. & dign.* vbi
2 dicit † quod præbenda est ius spirituale, quando habet canonicatum annexum, per glo. *in c. cum M. de constit.* facit text. *in c. quæsitum de rerum permut.* ibi commutationes præbendarum de iure fieri non possunt cum pactione præmissa, † quia circa spiritualia, vel 3
cõnexa spiritualibus labem continent simoniacã. faciunt late adducta. per Ioan. de Sylu. *in tract. de benefi. prima parte. q. 7. versi.* istud etiam *col. 12.* vnde cum sint beneficia spiritualia, nimirum si pro illorum renunciatione nihil temporale possit dari, vel accipi absq; eo quod committatur simonia, † quia spiritualia, vel 4
illi annexa non venduntur pretio, quia est simonia *c de iure, extra de iure patr c. cum pridem, de pactis, & de trãsactio. c. super eo c decimas 16. q. 7.* Dicit hoc text. *in termin. in c. querelam extra de simonia*, vbi not. † quod pro renunciatione, aut venditione Ecclesiæ, pecunia, vel a- 5
liud temporale dari, aut accipi non potest, text. *in c. ex diligenti. eo.* Vbi homagium præstari non debet pro habendo beneficio ecclesiastico, videtur tex. *in c. veniens, eo.* vbi habetur quod nedum dare aliquid pro obtinendo monasterio est simoniacum, sed & si conuentio fiat, aut promissio de dando. Et dicit Abb. *in c. non satis, eo. tit.* † quod si quis renuntiat titulo, vel com- 6
mendæ beneficii, & ex pacto recipit pecuniam, illà renunciatio est simoniaca, alleg. glo. *in c ex parte de offi. deleg.* dicit in terminis glo. *in c. super hoc de renun in ver. pecunia*, vbi Innocent. ponderando ibi text. à contrario sensu, † quod si interuentu pecuniæ renunciatio 7
est facta, talis renunciatio non tenet, quia simoniaca, nec etiam tenet in præiudicium renunciantis, dicit Innocen. *in cap. super, præallegato, & c. cum vniuersorum, de rer. permut.* Archid *in c. dudum, in princ. de praben. in 6.* Gemin. *consi. 225. dubia in primo dubio*, Rota *in antiquis decis. 235.* Rebuff. *in pract. benefi. de modis amittendi beneficia, versi. limita.* Idem *in rub. de simonia, in resignatione. §. ad quamuis*, † quod siue fuerit conuentionalis 8
simonia, siue realis, collatio facta ipso iure est nulla; † 9
resignatio quoque simoniaca tenet in præiudicium resignantis, etiam si clausula fuerit in ea, non alias, aliter, nec alio modo, quæ clausula est quædam species pacti, *gl. in l si quidem. C. de exceptio.* quia is resignans non est vsus concessione iuris, *cleme. vna de rerum permut.* ideo nec poterit redire ad suum beneficium, quod ex suo delicto amisit, alioquin delictum non puniretur. Paris, *consi. 135.* Ioan. *in fin. vol. 4.* ex quo infertur † quod hodie beneficia simoniacorum ipso 10
iure vacant, & possunt impetrari etiam absque alia declaratione, quæ fieri poterit post impetrationem, *per c. cum secundum leges, de heret. in 6.* † nec fit differentia 11
quo ad hanc priuationem inter notorium simoniacum, & alium contra quem est probata simonia, † 12
semper enim probata simonia priuat ipso iure, & simoniacus est excommunicatus vt *supra*, immo patet simoniacos veluti primos, & præcipuos hæreticos ab omnibus fidelibus respuendos, & si commoniti non resipuerint, à cæteris laicis, potestatibus opprimendos, omnia enim crimina ad comparationem simoniacæ hæresis quasi pro nihilo reputantur, *cap. fin. 1. q. 7.* licet fiat differentia quo ad depositionem ab officio, † quia occultus non deponitur, notorius sic. 13
cap. 1. de confess. c insinuatum, de simonia, etiam fit differentia quo ad absolutionem, & rehabilitationem, quæ facilior est in occulto, quam notorio simoniaco, in foro conscientiæ; & ab occulto minor datur taxatio & compositio, vt sæpius inquit Rebuff. vidi. Sed non fit differentia quo ad priuationem. † Et simonia- 14
cus ad restitutionem omnium fructuum tenetur perceptorum, etiam si Ecclesiæ seruierit, quia tamquam fur & latro non est ingressus per ostium, vt est in Euangelio. & solum committitur simonia, quando ali-

aliquid datur pro renunciatione, verum etiam, quando renunciatur simpliciter, & renuncians habeat in animo, vt detur alicui certæ personæ beneficium renunciatum glo. & doct. *in c. ex parte, el 1. de off. & pot. iud. deleg in ver. dimittere.* Caccialup. *de pensio. q. 19. in princ.* licet talis simonia, cum sit mentalis non puniatur pœna simoniæ realis, aut conuentionalis, vt diximus *supra in mentali.* Facit, quia de iure præbendæ & ecclesiastica beneficia ad inuicem non possunt per-
15 mutari, † & si fiat præcedente aliquo pacto est simonia, licet tractatus, qui non includit deliberatum cõsensum fieri possit sine simoniæ vitio per text. *cum ibi doctor. in c. quæsitum, c. cum vniuersorum, de rer. permut.* per
16 quod videtur innui † quod non solum est simonia, cum datur vel permutatur spirituale pro temporali, sed & quando datur spirituale pro spirituali. facit quod summatur *in text. in c. fin. eo. tit. de rer permut.* Et dare ex vna pecuniam, & ex altera Ecclesiam pro pecunia, simonia est, per Abb. *in c ad quæstiones, de rer. permut. secundo not.* quia videtur data pro reditibus spiritualibus, vel pro re spirituali obtinenda, & talis contractus erit contractus emptionis scilicet do, vt des, Paul. Rom. *in tract. de pensio. §. nemo nunc, vers. quinta ratio.* Sed contrarium aliquando videtur quod pecunia possit dari pro recompensatione maioris beneficii commutati sine simonia, quod intellige, vt per Abb. *in c. ad quæstiones, in versi. secundus intellectus, de rer. permut.*
17 † si pecunia detur in recompensationem prouentuũ temporalium, non spiritualium, quia si occasione spiritualium iurium de quibus plus habet vna Ecclesia quam alia, pecunia tribuatur, simonia erit, puta, quia habet maiores authoritates in administratione spiritualium, & huiusmodi, quia si in recompensationem talium quid daretur pecuniæ, esset commissa simonia.

SVMMARIVM.

1. *Est simonia si confertur, vel renunciatur beneficium propter consanguinitatem, fauorem, vel amicitiam.*
2. *Est simoniacus qui ductus amore indigno beneficium confert.*
3. *Est simonia si conferuntur spiritualia fauore & humana gratia.*
4. *Consanguinitas inducit suspitionẽ quod donatio sit vitiosa.*
5. *Est simonia si propter preces carnales confertur beneficium.*
6. *Simoniam committit qui propter consanguinitatem & amicitiam peccatum alicuius Episcopo non denunciat.*
Item qui pœnitentem propter gratiam ad pœnitentiam adducit.
Aut per odium remouet à reconciliatione.
7. *Est illicita impositio pensionis propter carnalitatem.*
8. *Est illicita pensio, quam Episcopus nepoti reseruat resignando alteri beneficium cuius non est capax nepos.*
9. *Regressus, qui fiunt tantum ratione sanguinis sunt illiciti.*
10. *Est simoniacum illud quod dicunt canonici canonicemus nepotes nostros, &c.*
11. *Inter munera, quæ simoniam inducunt, numeratur munus sanguinis quarto loco.*
12. *Quando Episcopus conferens rationi sanguinis simoniam committat.*
13. *Est simonia, cum Episcopus confert alicui beneficium pacto, vel intentione, vt beneficiatus Episcopi consanguineis subueniat.*
14. *Amor parentum, qui non est ordinarius grauius efficit peccatum.*
15. *Minus peccatum est dare consanguineis, quam extraneis.*

Guiliem. Redoan. Tom. 3.

16. *Quare sit peius dare consanguineis, quam aliis.*
17. *Cæci sunt Episcopi circa nepotes.*
18. *Detrahentes prælatus incidunt in pœnam Clementinæ religiosi.*
19. *Peccatum est in Spiritum S. detrahere prælatis.*
20. *Papa obligatur diligere parentes ordine charitatis.*
21. *Agris tuis sitientibus alii rigandi non sunt.*
22. *Christus filios Zebedei suos elegit, Petrum omnibus præposuit.*
23. *Papa obligatur in pluralitate beneficiorum, & pensionum coæquare facientes voluntatem patris sui parentibus.*
24. *Clericus de bonis Ecclesiæ potest suis subuenire, dummodo non faciat eos diuites.*
25. *Clericus fortius tenetur subuenire suis, quam aliis.*
26. *Pater potest præsentare filium suum in ecclesia patronata.*
27. *Consanguinitas facit præsumi fraudem in collationibus beneficiorum.*
28. *Præsumitur fraus si senex beneficium pingue cum tenui cũ nepote permutet.*
29. *Qui dat fructus ecclesiæ consanguineis, tenetur ad restitutionem in foro poli.*
Item & accipientes.
30. *Prælatus acquirendo consanguineis committit furtum & sacrilegium.*

De eadem materia. Cap. 10.

ET non solum committitur simonia, & est simoniaca resignatio, cum datur pecunia, vel quid aliud temporale pro resignatione beneficii, † verum etiam quando confertur be-
neficium, aut renunciatur propter consanguinitatem, fauorem, & amicitiam, est text. *in c. 1. vt Ecclesiastica benef. ibi,* circa carnalitatem animi, qui non eo affectu carnali, sed discreto iudicio debuisti Ecclesiastisticum officium, & beneficium in persona magis idonea dispensare, &c. vbi glo *in ver. carnalitate*, dicit, Episcopum simoniam committere, vbi propter consanguinitatem concedit alicui beneficium, alias non concessurus, quia si quis iniusto cordis amore, vel sordidis precibus sacerdotalem dignitatem rece-
perit, &c. 1. *q. 1. c. si quis neque*, vbi glo. † intellige omnẽ 2
illum etiam simoniacum, qui ductus amore alicui indigno beneficium confert, *arg. c. veniens. & c. nemo de simonia*, quia si fauor tertii nimium fauoris inducit, multo magis fauor illius, qui ordinatur. 1. *q. 1. sunt nonnulli*, vbi habetur quod pro collatione ordinum, & diuinorum committitur simonia, nedum si accipiatur pecunia, † sed etiam si conferantur propter fauo-
rem, auram popularem, & humanam gratiam, quia 3
nummus fauoris, quem taliter conferentes expetunt, succedit loco pecuniæ, & facit committere simoniam, *vt ibidem.* & dicit ea glo. *in d. c. 1.* † quod consanguinitas inducit suspicionem, quod donatio sit vitio-
sa, *c. Episcopus.* 10 *q. 2. 89. distinct. decenter.* nam in clan- 4
destinis, & domesticis donationib. facile q̃d cõfingitur pro negotii qualitate. *l. donatio. C. de donat.* §. 1. *not. in c. tuam, extra de ætate & qualit.* † vbi si propter pre-
ces carnales quis confert beneficium Ecclesiasticum, 5
simonia committitur, quia inquit gl. tales preces succedunt loco pretii *in c sunt nonnulli, & c. seq.* 1. *q.* 1. & diximus *supra in conuentionali, in rub. de precibus simoniacis.* & dicit glo. Bernard. *in c. nemo, de simonia per illum text.*
† quod qui propter consanguinitatem, & amicitiam 6
non denunciat Episcopo pactum alicuius, simoniam committit. Item quicunque pœnitentem propter

gratiam, aut fauorem, ad pœnitentiam adducit, aut propter odium remouet à reconciliatione, simoniam committit. Idem dicit Angel. *in summa in ver. simonia.*
7 *3. versi.* Idem dic quando. † Item propter carnalitatem est etiam illicita impositio pensionis, vt per Abbatem *in c. ad audientiam el 2. col. 2. versi. in gl. 1. de rescript.* & latius per eundem *in c. cum quærente versi. sed oppono, de*
8 *cler. non residen.* vbi dicit † quod tunc est imposita in fraudem pensio, & illicite, quando Episcopus habens nepotem paruulum, cui non valens de beneficio vacante prouidere, illud alteri confert reseruata pensione super illius fructibus nepoti, eo enim casu pensio est illicita. allegat text. *in c extirpanda. §. fin. de præben.* hanc conclusionem sequitur Fel. *d. c. ad audientiam col. 1. in prima quæstione* dicens, dicta conclusio exemplificari potest in casu *cap. audiuimus. de collus.* & pro ipsa facit text. *in c. nisi essent, cum glo. in fine de præbend.*
9 Caccialup. *q. 4. Gig. q. 5. de pensio.* & dicit Rebuff. *in sua pract. in tit. de regressu,* † quod regressus, qui fiunt tantum ratione sanguinis sunt damnabiles & resignanti, & illi, cui confertur. vnde dicit Io. de Sylu. *in tract. de*
10 *benef. prima parte. q. 7. co 30. ver.* † Item, cum dicunt sibi aliqui maiores canonici canonicemus nepotes nostros, & placet tibi de meo, & mihi placebit de tuo. vel de eo, qui dicit nunquam me viuente fiat canonicus in Ecclesia, nisi fiat talis pro quo ego rogaui, dicit Rayner. *in sua summa de simonia,* quod tamquam super iure spirituali committitur simonia in vtroque casu, *cap. quam pio. 1. q. 2.* Item si dicat vnus canonicus alteri. Tu fuisti exauditus in vna petitione, ego debeo exaudiri in alia, & tunc si preces sunt spirituales non est simonia, facit, *c. quia sancta. 63 dis.* si autem sunt preces carnales, vel ex pacto in quodam facto, vel nunc faciendo, simonia est vel non, & ratio est, quia sunt verba æquipollentia *l. 2. ff. de diuort.* Bar. *in l. ab emptione, nu. 13. ff. de pact. & l. si. ff. mand. l si. mater. C de instit. & substit. & l. præses. C. de senten. & interlo. omn. iud. & clem. exiui de paradiso, de verb. sig. & c. tua. de consanguin. c licet de testa. l. certum si cert. pet.* & per hoc Bar. Socin. terminat illam pulchram quæstionem, An stipulatio rem tradi, sit diuidua vel indiuidua *consi. 16. nu. 42. 4. vol. consil. 36. nu. 7 4. vol & consi. 6 1. volum.*

Et dicit Angel. *in summa in ver. simonia. 5. versi.* vtrum
11 solum, † quod inter munera quæ simoniam inducunt, numeratur quartum munus sanguinis, quod est quando confertur Ecclesia, aut præbenda alicui intuitu consanguinitatis, vel amicitiæ. nam secun-
12 dum glo *in ver. carnalitatem, c. 1. vt ecclesi. benefi.* &c. † si solum confertur propter consanguinitatem, aut amicitiam, alias non conferret, simoniacus est, sed Alex. de Ales. *secunda secundæ* & S. Thom. *secunda secundæ. q. c. & in quarto, & in quolibet* limitant, verum quando conferens intendit ex hoc aliquid bonum redundans in seipso, vt puta, quia magnificatur, aut nobilitatur, vel vt faciat sibi aliquam recompensationem, & huiusmodi: secus si solum intendens bonum temporale illius, cui datur, & non alterius, quia tunc licet sit graue peccatum, non tamen simonia est in hoc quarto munere, quia nihil datur vel recipitur. & magis inquit Angel. placet de quo vide Abb. *in c. tuam, de*
13 *de ætat. & qualit.* † posset tamen dici etiam tunc esse simoniacus prælatus, quando aliquod beneficium Ecclesiasticum daret alicui cum pacto, vel intentione, vt ipse suis consanguineis prouideret, quia tunc est manifesta simonia per Sanctum Thom. *§. ad quintum versi ad secundum.* Sequi videtur Paul. Rom. *in suo tract. de pension. circa principium, versic. quarta causa,* vbi dicit quarta causa impulsiua est amor, sed aliquando solet esse carnalitatis, & parentelæ, qui etiam videtur quod simoniam inducat, vt est glo. *in c. nemo, de simonia,* facit *1. q. 1. c. si quis neque,* † & talis amor paren- 14
tum quando non est ordinarius grauius efficit peccatum quam cæterorum laicorum, text *1. q. 3. c. peruenit, ibi,* vel quod grauius est consanguineis, & *ibi* dicit *Io. in. glo. not.* quod minus peccatum propter adiunctum, grauius punitur † minus enim peccatum est dare consanguineis, quam extraneis *86. dist. non satis,* 15
quia hæc est ordinata charitas, † sed quia prouiden- 16
do consanguineis enormiter lædunt ecclesiam, idcirco dicit quod peius est dare consanguineis enormiter. i. in grauiorem læsionem Ecclesiæ. *33. q. 2. cap. latorem. 89. dist decenter. 10. q. 2. Episcopus,* vel capitur grauius pro communius. *32. q 7. c. quid in omnibus.* vnde dicit Io. † quod cœci sunt Episcopi circa nepotes. 17
8. q. 1. dilectissimi. Vnde tantus impetus omnia in eos fundendi est restringendus, vt dicit text. in alio casu. *ff. ad l. Iul. de adult. l. nec in ea.* cætera (inquit) idem Paul. omitto, † ne detrahamus prælatis & incidamus in 18
pœnam cle. Religios. de priuil *§ quibus vero.* facit *6. q. 1. deteriores,* quia peius malum non æstimatur in Ecclesia Dei quam Christianos suis inuidere prælatis, *6. q. 1. §. verum.* † Tale enim peccatum est in Spiritum 19
sanctum, vt notatur *de pœnit dist 1. c. homicidium in glo. detractores,* & tales detractores peiores sunt raptoribus bonorum temporalium. *6. q. 1. c. deteriores,* & nota (inquit) *ibidem* † quod summus pontifex obligatur pa- 20
rentes diligere ordine charitatis, quæ incipit à seipso iuxta illud, Ordinauit in me charitatem. *42 dist. c. quiescamus, in glo. 86. dist. c. non satis in glo. domesticos,* Facit *c. nisi, de auhor. & vsu pal. de pœnit dist. 3. c.* qui vltima ordinate. *24. q. 5 c. si non licet.* † Et agris tuis sitientibus alii 21
rigandi non sunt. *l. præses. C. de seruit & aqua.* † Christus 22
enim filios Zebedei, vt suos elegit, tamen Petrum omnibus præposuit, super quem Ecclesiam construxit, *cap. fidelior, 50. dist.* † sic etiam Papa debito naturæ 23
parentibus obligatur, non minus tamen facientibus voluntatem patris sui, quia tales etiam fratres eius sunt: & in pluralitatibus pensionum, & beneficiorum debet illos coæquare parentibus, & si Papa omnia faciat cum causæ cognitione, vt dicit Innocen. *c. cum ad monasterium de stat. monach in glo. in ver. sumus.* & dicit Abb. *in c. in eos, extra de hæret.* † quod clericus 24
etiam de bonis Ecclesiæ potest licite subuenire consanguineis suis, dummodo non faciat eos diuites, sed eis subueniat in necessitatibus, sicut & aliis indigentibus, † & fortius tenetur subuenire istis, quam ex- 25
traneis, vt in *cap. non satis, 86 dist. 12. q. 2 monemus, c. 1. de cohab. cler. & mulier.* facit, † qa pater, patronus potest 26
præsentare filium suum in Ecclesia patronata, Abb. *in d. c consuluit,* facit text. vbi Bal. *in l. si cum sit. ff de adop.* & quod not. Paul. de Castr. *in l. si seruus alienus in fine ff. de cond. indeb.* † Et consanguinitas, & carnalitas facit 27
præsumi dolum, & fraudem in collationibus, & resignationibus beneficiorum. Abb. per illum text *in c. 1. vlt. not. de cler. non residen.* idem Abb. ad quæstionem † 28
quod quidam clericus senex permutauit beneficium suum pingue cum tenui cuiusdam nepotis sui, nunquid ex hoc debeat præsumi fraus, vt renunciauerit propter affectum carnalem, & propter consanguinitatem, & vt beneficium pingue, post eius mortem remaneat penes nepotem, & dicit Io. And. *in c. 2. de renunc, in 6.* quod sic. & facio tres præsumptiones. Prima

ma est, coniunctio sanguinis, *arg. c. 1. c. dilecto de praben. & dignit.* nam auunculi sunt cœci erga nepotes, dicit glo. *in c. peruenit. 1. q. 4.* ponit Io. de Sylu. *in tract. de benef. tertia parte. q. 18.* Et prælatus, qui dat bona seu fructus Ecclesiarum suis consanguineis tenetur ad restitutionem, quia contractat rem alienam inuito domino, quia quicquid habent clerici, pauperum est. *16. q. 1. c. vlt.* & consanguinei recipientes tenentur pariter ad restitutionem. *2. q. 3. peruenit. 14. q. 6. si res.*

29 † Id quod procedit in foro conscientiæ, secus est in foro fori, & contentioso, not *in c. si. de pecul cleri.* & dicit Apostilla summæ Ang. *in ver. emptio. §. vtrum, in ver. nomine alieno,*

30 † quod prælatus committit furtum, & sacrilegium acquirendo consanguineis vel aliis: vnde si constitutio remittit pœnam, non remittit tali prælato, eo quia est furtum qualificatum, scilicet sacrilegium. faciunt notata per Petrum de Anchar. *in cap. cum ab homine, de iudic.*

SVMMARIVM.

1. *Pensio est beneficium ecclesiasticum.*
2. *Beneficia possunt permutari.*
3. *Pensio consistit in sola temporalitate.*
4. *Diffinitio pensionis.*
5. *Pensio est mere commodum temporale.*
6. *Pensio consistens in mera temporalitate non est beneficium ecclesiasticum.*
7. *Pensio quæ soluitur de reditibus censetur pro iure temporali ecclesiæ.*
8. *Beneficium dicit rem spiritualem.*
9. *Spiritualia non permutantur cum temporalibus.*
10. *Ratio quare pensio non commutatur pro beneficio, vel beneficium pro pensione.*
11. *Contractus emptionis non cadit in spiritualibus.*
12. *Non videtur licitum etiam auctoritate Papæ dare pensionē pro beneficio.*
13. *Non potest permutari pensio pro pensione.*
14. *Causa propter quas non possit dari pensio pro beneficio.*
15. *Est priuandus beneficio, qui propria temeritate pensionem dat pro beneficio.*
16. *Potest fieri pactum de dando certo salario quousq; sibi prouideatur de beneficio.*
17. *Vt pensio sit licita debet constitui Papæ auctoritate.*
18. *Est simonia conuenire cum resignante de certa pensione reseruanda.*
19. *Ante resignationem potest tractari de pensione, non conueniri.*
20. *Est simonia mentalis cogitare de resignando beneficium pro pensione in fauorem tertii.*
21. *Resignatio in fauorem tertii in manibus Papæ nō est simoniaca.*
22. *Tractatus non inducit simoniam etiam mentalem.*
23. *Papa potest reseruare pensionem resignanti cessante conuentione.*

De eadem materia. Cap. II.

NEc pari modo potest licite & sine simonia dari pensio pro beneficio, licet etiam intelligamus de illa pensione, quæ datur in titulum, & quæ vt quoddam beneficium censetur, quæ assignatur, vt deinceps sit beneficium ecclesiasticum, dictum portio, seu pensio, vt *in c. cum quærente de cler. non residen.* vbi Abb. *1. not.* dicit. Notandum esse, ex illo text. quod super reditibus vnius Ecclesiæ potest constitui certum beneficium, assignando certam pensionem ex reditibus ecclesiæ pro temporalitate beneficii nouiter creaci, dicens tenendum esse menti ad hoc illum text. idem dicit Imola *in d. c. conquerente, primo nota.* & debet fieri dummodo non committatur contra *cap. maioribus, &c. vacante de præben.* & *ibidem* Ioa. And. dicit quod potest ex causa fieri dummodo veniatur contra *c. extirpandæ de præben. c. prohibemus de censibus,* † talis enim pensio est beneficium ecclesiasticum per doct. *in clemen. 1 de supp. negl prælat* & diffinitur sicut ecclesiasticum beneficium, vt per Card. *d. clem. 1.* videtur innui quod talis pensio cum sit veluti beneficium, & beneficii naturam sapiat, possit permutari, & dari pro alio beneficio, † cum beneficia bene permutari possint, licet non possint vendi, *cap. ad quæstiones, de rer. permut. 6. q. vltima nemini.* videtur dicere Paul. Rom. *in tract. de pensio. q. 7. vers.* sed quid dicemus; sed *ibidem in ver. sexta ratio,* tenet contrarium, † quia pensio consistit in sola temporalitate, & principaliter circumcernit commodum temporale quantumcunque sit pensio, quæ conferatur in titulum ad instar patrimonii ad cuius titulum quis aliquando ordinatur, vt *in cap. tuis, de præbend.* non obstante q̃ sit res prophana, & si pēsio, quæ datur in titulum pmutari possit cū beneficio, non esset maior ratio de ea, quam de patrimonio ad cuius titulum quis ordinatur; quod esse non potest, quia non est perpetuum, & subiacet forte fidei commisso.

Idem est si intelligamus de illa pensione, quæ datur, & assignatur clerico non in titulum beneficii, sed loco beneficii, puta ex resignatione beneficii, aut iurium sibi competentium assignata, ne cedens aut resignans ex cessione, & resignatione dispendium patiatur, aut pensione assignata per Papam clerico motu proprio super fructibus beneficii, vt commodius sustentari valeat, vt fit toto die, quæ diffinitur secundum Lauren. Card. & Imol. *in d. clem. 1. de suppl. negligentia prælatorum,* † vt pensio sit certa portio ex aliqua 4
mensa vel beneficio ex causa ad tempus, non imperpetuum separata, & pendet à proprietate beneficii, ex quo detrahitur sicut vsusfructus à proprietate, † 5
quæ pensio cum sit mere commodum temporale, nil spiritualitatis habens, quæ etiam mere laico assignari potest, vt per Archid. *in c. quamuis, versi. prouideri, de præben. in 6.* vbi Philippus Francus. *2. not.* & Petrus de Anch. *colum. prima. versi. 4.* collige Bald. *in c. ad audientiā el secundo de rescript.* dicens † quod pensio sui natura, 6
quæ consistit in mera temporalitate nil spiritualitatis habens non censentur beneficium ecclesiasticum, cum etiam laico assignari possit. Fel. *in c. ad audientiam, el. 2. præalleg. col. 6. versi. quarta conclusio,* vbi dicit † quod pensio, quæ soluitur de reditibus alicu- 7
ius ecclesiæ censetur dari pro iure temporali ecclesiæ, non pro spirituali, secundum Card. *in c. constitutus. de relig. dom.* Gig. vbi multa adducit *in tract. de pensio. 21. q.* & quod pensio in sola temporalitate consistat, not. *16. q. 1. c. possessiones* Illa dico pensio, quæ est quid non spirituale, sed mere temporale, & profanum, non potest dari pro beneficio ecclesiastico, vel pro illo permutari, pro vt posset dari & permutari aliud beneficium ecclesiasticum, † quia beneficium dicit rem spi- 8
ritualem. not. *in reg. beneficium de regul. iuris,* merito si cū pensione non esset licitum permutari, vel pro eo pēsionem dari, † quia spiritualia cum temporalibus per 9
mutari non possunt, *c. si de rer. permu. c. ad quæstiones,* scil. quod pecunia accedat Ecclesiæ permutatæ, vt præuenia-

niatur ad qualitatem contractus, & dicit idem Paul. Rom. *dicto loco.* §. *venio nunc ad quæstionem.7.quæsito versi.*
10 *quinta ratio.* † quod ideo non potest permutari beneficium cum pensione, vel pensio cum beneficio, quia dare pensionem pro beneficio est dare pecuniam pro ecclesia, cum pensio consistat in mera pecunia, cum qua beneficia permutari non possunt, quia est simonia, vt dicit Abb. Sicul. *in secundo not. ca. ad quæstiones, de rer. permut.* quia videtur data pro reditibus spiritualibus, vel pro re spirituali obtinenda, & talis contractus erit contractus emptionis scilicet do, vt des,
11 † qui contractus non cadit nec cadere potest in spiritualibus, aut in spiritualibus annexis, *cap. de iure, extra de iure patronatus.* † & non solum hoc non est licitum
12 de iure communi dare pensionem pro beneficio, sed nec etiam cum authoritate Papæ, qui licet possit omnia, etiam de iure, & supra ius dispensare, vt *in c. proposuit, de concessione præbendæ,* non debet tamen tollere naturam iuris nec in eo dispensationem intelligere, *cap. cum ad monasterium, de stat. monach.* per Innocent. & Io. And. *ibidem.* Card. *in repet. c. per pendimus de sentent. excommun.* Abb. *in c. fraternitati de schismat.* Fel. *in c. 1. de constit. per doct. in cap. per venerabilem,* qui filii sint legit. *& in cap. cum nostris de concess. præben.* Abb. *in c. per tuas, versic. non obstat, si dicatur de arbitr. c. constitutus de relig. dom.* Paul. Rom. *dicto loco post principium. d. §. nunc venio,*
13 vbi etiam dicit † quod nedum non datur, aut permutatur pensio pro beneficio, sed nec pensio pro pensione, vbi vide *in tota. quæstione illa,*
14 † vbi ad longum recenset causas quare non possit dari pensio pro beneficio, vbi dicit quod pensio est
15 res prophana, † & si aliqui hanc permutationem fecerint propria temeritate, priuandi sunt, *cap. cum olim, de rerum permut.* quia licet pensio dicatur beneficium, tamen differt à beneficio plusquam genus à specie, & plusquam homo & asinus, & conueniunt in genere remotissimo beneficium & pensio, *versi. 7. ratio.* Nec obstat illud de quo quæri solet, an pensio possit alicui sub ea conditione assignari, vt illam dimittere teneatur, cum adeptus fuerit ille, cui est assignata, competens beneficium, propter quod videtur assignata, & acceptata pro beneficio concedendo & obtinendo, quia tali casu cum pensio sit quid temporale potuit sub dicta conditione assignari, nec propterea dicetur promitti aliquid spirituale pro dicta pensione, quia pensio datur ad tempus videlicet donec is, cui assignatur beneficium habuerit, propter cuius adeptionem pensio euanescit, ita quod ingressus vnius egressum alterius operatur, *cap. cum renunciatur 32. q. 1.* hanc opinionem sequitur Imola, qui refert quod ita tenet Guliel. *in clement. prima col. 6. versi. nunquid autem, de rebus ecclesiæ non alien.* Idem Laurent. *in d. clement.* vbi rationem assignat quare constitutio & assignatio talis pensionis valeat, quia dicit esse ex eo, quia non datur, nec promittitur beneficium pro illa pensione, nec contra, sed bene pensio ad tempus datur donec beneficium superueniat propter cuius adeptionem ipsa pensio extinguitur, sicut alias per adeptionem vnius ecclesiæ vacat prima, quam quis obtinebat, *cap. de multa, de præben.* Istam opinionem tenuit etiam Bonifac. *in d. clem. 1. col. vlt. versi. conclude, quod nedum, de reb. eccl. non alienan.*

Quam conclusionem limitat Card. *d. clem. 1. q. 16.* vt procedat, quando pensio pro seruitio spirituali consideretur, vel si pẽsio cõcedatur loco beneficii, vt puta ex causa resignationis, vel iuriũ cessiõis, vel alia simili causa, *vt in c. dilectus, el secundo de præben.* alias assignatio dictæ pensionis modo supra dicto esset illicita, quia videretur deductum in pactum, quod pensio dimitteretur, quæ est commodum temporale pro titulo beneficii: pro quo faciunt, quæ tradunt doct. post Hostien *in c. cum esset de simonia,* vbi Felin. *in fine* dicentes † quod valet pactum factum inter Episcopũ, 16
& eius familiarium de dando sibi certo salario, donec fuerit sibi prouisum de certo beneficio, dummodo beneficium non conferatur illi principaliter propter seruitium temporale, nec possumus tunc dicere quod ex parte familiaris remittentis salarium dicatur simonia, iuxta text. *in cap. veniens de test* quia illud temporale erat datum sub conditione, qua conditione eueniente euanescit obligatio dandi salarium. §. *omnis. inst. de ver. oblig.* prædictis adde quod voluit Collectaneus *in c. qualiter de cler. non residen.* vbi dixit, quod si Episcopus existenti in studio promisit decem marchas argenti donec fuerit adeptus beneficium, quod valet decem marchas, vel æque bonum, si ille sit adeptus beneficium decem marcharum, tunc Episcopus est absolutus à præstatione illa decem marcharum. ponit Gig. *q. 25. de pensio.*

Per quod satis clare apparet quod de iure communi non licet alicui dare, & permutare pensionem cum beneficio, nec etiam authoritate Papæ, nec alterius superioris, quia licet Papa omnia possit, non debet tollere naturam iuris, Paulus de Rom *in tract. præalleg.* §. *venio nunc,* circa principium *versi. circa præsentem, & versic. si autem,* vbi dicit ad literam.

Nec obstat quod renuncianti beneficium vel iura cedenti reseruatur & assignatur pensio, quo casu resignatarius videtur dare pensionem pro beneficio ecclesiastico, quia id non fit tam ex consensu partium, quam auctoritate Papæ vel superioris, quia pensio nõ tam nititur consensu partium, quam authoritate superioris, dicit Gig. *q. 34. vers. in proposito, de pensio.* vbi di-
cit † ad hoc vt pensio sit licita, requiritur quod con- 17
stituatur de Papæ voluntate & auctoritate, vel alterius ad id potestatem habentis: & quod ex causa fiat, & de consensu Rectoris beneficii grauati, &c. Nec id est dare beneficium pro pensione, quando ex resignatione beneficii auctoritate superioris reseruatur pensio resignanti, ne ex resignatione dispendium, seu detrimentum patiatur idque patet ex eo, quia resignans non potest conuenire cum resignata-
rio de sibi reseruanda pensione, † quia non est lici- 18
tum resignare beneficium adhibita pactione, quod sibi reseruetur annua pensio super fructibus beneficii resignati, quia hoc esset simonia, voluit Præpositus *in c. sed adhuc. 1. q. 3. col. 2. versic. & prædicta,* vbi dicit, quod non licet Cardinali resignare beneficium adhibita pactione, quod sibi reseruetur annua pẽsio super fructibus beneficii resignati, hoc enim esset simonia, *allegat. not. per glo. in cap ex parte de offi. deleg* vbi dicit cautelam esse quod Papa inducat Cardinalem ad resignandum, & apponat postea certam pensionem super fructibus beneficii resignati soluendam annuatim, quia hoc isto modo transiret sine vitio simoniæ, *arg. c. nisi essent de præben.* subdens idem Præpositus quod pro salute multorum, qui antequam beneficium resignẽt,
conueniunt super pensione habẽda cõsuluit † quod 19
ante resignationem liceat huiusmodi tractatum facere inter renunciantem, & eum in cuius fauorem intendit renunciare, qui pensionem soluere debet, ita & taliter quod aliquid libere non concludatur, sed

totum

totum arbitrio & dispositioni Papæ remittatur. & si pactiones inter ipsos concludantur fiat cũ conditione, si sanctissimo domino Pap. placuerit, & eo approbante, vt no. in simili *in c.1. de rer permut. in 6.* dic vt notatur *in c. cum pridem, de pactis, in ver. licite.* Decius, *consil. 436.3.vol.* Anchar. *consi. 280. incip. quæstio proponitur.* idẽ videtur sentire à contrario sensu Oldr. *consi. 226.* Abb. & Fel. *in c. ad audientiam, el 2 de rescr.* & dicit idẽ Præpositus quod vtilius esset assignare Reuerendissimis dominis Cardinalibus tot pensiones, quam concedere eis tot ecclesias, vel monasteria in commendam, quæ Ecclesiæ destituuntur Et si habens beneficium cogitet & in mente gerat illud resignare in alicuius fauorẽ, vt sibi super illius fructibus annua pensio assignetur, istud licet sit simonia mentalis, tollitur in ppœnitentiam, *c. fin. de simonia* tradit Præposit. *in summa 1. q. 1.*

20 †quemadmodum quando quis renunciat beneficiũ gerens in animo, vt illud detur nepoti. nam licet peccet, non tamen simoniam committit, nisi ita pactus fuerit vel hanc suam intentionem renunciando expresserit; tunc enim & peccat, & simoniam committit. Ita dicit Præpositus *in c. quicumque 1. qu. 1.* Abb. *in c. cum vniuersorum, col. 1 versi oppono contra de rer. permut.* &

21 Archid *in d. c. quicumque* † & hoc quod dicitur de resignatione habet locum quando resignatio fit coram ordinario: nam si fiat in manibus Papæ, expresse in fauorem certæ personæ, nõ reputatur simonia, quinimmo salua conscientia potest quis resignare beneficiũ in manibus Papæ obtinendo à Papa impositionẽ annuæ pensionis sibi annuatim soluendæ per successorem in dicto beneficio de fructibus illius, etiam si renuncians prius cum amico tractasset, quod si ipsum beneficium à Papa obtineret, solueret ei dictam pensionem, ac si ipse renũcians semper in animo habuerit, quod ille amicus statim habeat ei succedere in illo beneficio; alias illud non renunciasset, si secus cre-

22 didisset: †talis enim tractatus simoniam etiam mentalem nõ inducit, tenuit Fel *in c. ad audientiam, el secundo de rescr. col. 2. versi. tertia concl.* vbi dicit se ita cõsuluisse, & suam opinionem comprobat iuribus & auctoritatibus, dicit .n. quod licet renunciatio debeat esse libera, pura, & sine vlla pactione, *c. ex parte el primo de offi. iud. deleg. cum gl. in ver. omnino*, tamen impetrare à Papa reseruationem dictæ pensionis, ipsam resignationem non inficit, postquam cum priuato nulla est inserta conuentio in renunciatione. Ita dicunt Abb. Io. de A-

23 nan. Marian. Soci. *c. non satis, de simonia,* vbi volunt † ꝙ cessante pactione inter priuatos potest Pap. pensionẽ concedere ei, qui renunciasset. tenet Arch. Flor. *secunda parte suæ summæ tit. 3. c. 5. versi.* de renunciatione, dicens quod authoritate superioris licite fieri potest ꝙ dimittenti beneficium detur aliquod temporale, allegat ad hoc Antonium de Butr. *c. secundo de arbitris,* qui hoc dicit, per tex. *in c. nisi essent,* vt per Fel. *d. c. ad audientiam,* qui istam opinionem tenet. sequitur Gig. *in tractat. de pension. q. 4.* adde quæ diximus *supra in conuentionali suo loco.*

SVMMARIVM.

1. *Commutatio dignitatum est interdicta, nisi cum Papæ auctoritate.*
2. *Priuandus est beneficio, qui propria auctoritate beneficia permutat.*
3. *Illa, quæ habent fieri canonica institutione non possunt fieri partium auctoritate.*
4. *Præbenda non potest permutari sine licentia superioris.*
5. *Si Episcopus permutat cum capitulo requiritur auctoritas Archiepiscopi.*
6. *Partes possunt tractare de permutando, & pauci sunt, qui ante non tractent.*
7. *Permutatio non debet habere originem à partibus.*
8. *Partes habent tractare ante de permutando, aliter essent bestiæ.*
9. *In permutatione beneficiorum pro maiori auctoritate & administratione spirituali non fit recompensatio in temporali quia est simonia.*
10. *De curato beneficio ad non curatum potest fieri permutatio.*
11. *Expectatiuæ gratiæ non possunt permutari.*

De eadem materia. Cap. 21.

MISSO de regressu, de quo diximus aliqua supra in conuentionali, deuenimus ad aliud caput quæstionis præpositæ, an videlicet pro beneficio possit aliud pariter dari beneficium sine simoniæ vitio? id quod non videtur concessum licere, † 1

quia commutatio dignitatum est interdicta dispositione concilii Turonensis per text. *in c. quæsitum, de rer. permut. in hæc verba.* Generaliter itaque teneas, quod commutationes præbendarum de iure fieri nequeũt, præsertim pactione præmissa, quæ circa spiritualia vel spiritualibus connexa labem semper continet simoniæ. sed est intelligendum quod non licet scilicet de iure communi propria partium auctoritate, quia est secus cũ Papæ, vel superioris auctoritate: quia bene cum superioris interuentu, & authoritate est licitum Ecclesiasticum beneficium cum altero permutari, & dari vnum pro altero, per eundem text. *d. c. quæsitum in fin. ibi*, si autem Episcopus, vbi Innocen. dat formam. *c. sicut de excessibus prælat. de censi. c. prohibemus, de præben. c. maioribus.* † & qui propria temeritate sine authoritate superioris hanc faciunt permutationem 2

priuandi sunt beneficiis, *c. cum olim de rer permut.* vbi Anan. & alii. Fallit tamen hoc quando agitur super proprietate, puta, cum duo Episcopi litigant super aliqua Ecclesia, qui vnus prætendit esse sibi subiectam suæ iurisdictionis diœcesanæ, alter vero qui possidet negat: quo casu potest fieri inter eosdem litigantes transactio, & permutatio, quod vnus habeat vnam ecclesiam sibi subiectã, alter vero aliam: quia tali casu poterit actus permutationis, & transactionis huiusmodi bene explicari sine authoritate, & interuentu superioris: secus est si agatur de re spirituali, quæ petatur tanquam beneficium, vt cum agitur, vt aliquis recipiatur ad beneficium ecclesiasticum, vel ad prælationem, vel intituletur in eo, quod fieri non potest per transactionem, & per conuentionem partium sine auctoritate superioris, quia esset simoniacum, † quia talia, quæ non possunt fieri sine canonica institutione non fiunt, nec fieri possunt consensu vel 3

auctoritate sola partium, ponit glo. *in c. super eo, de trãsactio. in ver. super re sacra.* Innocen. tamen *in ca. quæsitum de rer. permut.* tenet quod præbendæ eiusdem Ecclesię, & eiusdem qualitatis possunt permutari inter partes sine auctoritate superioris, licet contrarium teneat Hostien. Ioann. de Lignano *in capit. fin. eod. titul.* vt per Abb. *d. c. quæsitum* id quod videtur tutius: licet opinio

Innocen.possit teneri post factum, secundum Ioa. de Imol. quia licet præbenda consistat in temporalitate, † tamen quia inhæret canoniæ non debet permutari
4 sine licentia superioris. & hæc inquit Abb. opinio videtur verior per illum tex. qui generaliter prohibet permutationem præbendarum. Et auctoritas, quæ interuenire debet esse illius superioris, qui Ecclesiarum, & beneficiorum permutandorum institutionē seu collationem habeat, argumen *capit. ad hoc. §. fin. de officio Archid. & cap. super eo. in fi in ver. præsentandus, de offi. deleg.* si vero ad vnum pertinet electio, puta ad canonicos, ad alium confirmatio, necessario requiritur consensus eorum, qui habent eligere, secundum o-
5 pinionem Ioan. Andr. *d.c. ad hoc.* † si autem Episcopus permutat cum capitulo requiritur authoritas Archiepiscopi. *c.1. de reb. eccle. non alienan.* cum vero vult permutare cum aliis sufficit consensus capituli sui, secūdum Hostien. *in summa eo tit. §. sed quid permutatum versi. sed nunquid.* vide Abb. *in ca. cum olim, eod. titu. 1. not.* Quando vero collatio spectat ad superiorem, & capitulum, requiritur consensus vtriusque, nec potest capitulum de per se, nisi quando sedes vacat *c. his quæ, de maior. & obedien ca. cum olim, ca. vnico de maior. & obed. lib. 6.*

Et nedum non videtur quod sit licitum permutare beneficium pro beneficio authoritate partium, sed quod non tractatum quidem de permutando ad inuicem inter se partes facere possunt, per Hostiens. & Ioan. Andr. secundum quod refert Abb. *d. c quæsitum, versic. sed quæro nunquid,* & hoc non tenet Abb. quia (inquit) ista opinio est valde periculosa: nam pauci sunt, qui non prius adinuicem habeant tractatum; subiun-
6 gens ibi, hæc opinio videtur, † vt possint partes inter se, habere tractatum de permutando, non autē concludere permutationem, sed tractantes tantum imponere se dispositioni superioris, quia tractatus, qui non inducit deliberatum consensum de permutando, non videtur prohibitus, veluti conuentio, & promissio, quæ inducunt simoniam, per text. *cum glo. in clemen. vnica in ver. volentibus eo. tit.* idem Abb. *in c. ad audientiam el 2. in 3. colum,* vbi, dicit quidam tamen dixerunt † quod permutatio non debet habere originem
7 à partibus sed ex officio superioris explicari, id quod videtur esse falsum per text. *in c. 1. de rer. permut. lib. 6.* vbi Domi. post Ioan. Andr. allegantem Feder. *in tract. de rer. permu. q. 3.* & Guliel. de Monte Laud. *in extrauag. Ioan. 22. sedes apostolica.* Rota *de præben. 25. in nouis* Ioann. And. *in additione ad Specul. 1. responso.* Panor. *d. c. quæsitum, versi.* sed nunquid, vbi dicit quod ratio est, quia tractatus non includit deliberatum consensum, *cap. si. de de his quæ fiunt à maior. par. &* ideo possunt tractare, non concludere, non conuenire, non pacisci, sed se se dispositioni superioris remittere, ad quem pertinet tale beneficium & collatio. Et dicit Ang. *in summa eo. tit. §. vtrum clerici,* quia sibi non placet quod non possint partes inter se tractare, ea potissima ratione, quia Episcopus, aut alius prælatus ad quem spectat, non potest dictam permutationem facere sine eis, quorum sunt beneficia permutanda, secundum. d. Aret. *in c. 1. eo. tit. nisi ex necessitate vel causa,* secundum glo. *in c. 1. de reb. eccles. non alienandis.* quæ tamen necessitas, vel causa non secundum assertionem Episcopi credetur secundum Guliel. *in clem. 1. de electio.* sed oportet vt
8 probetur: † & sic patet quod oportet eos prius tractare, aliter essent bestiæ: tamen etiam alia ratione; quia nisi prius tractarent, nunquam conueniret ante prælatum pro permutatione facienda. Et cōcludit quod tria sunt requisita ad hoc vt sit licita permutatio beneficiorum, primo quod partes non paciscantur inter se, sed habeant tractatum solum. Secundo quod non fiat sine authoritate superioris permutatio. † 9
Tertio quod non detur aliquid temporale pro recompensatione spiritualis, puta maioris authoritatis, vel administrationis spiritualis, & huiusmodi, existentis in aliquo beneficio in quo fit permutatio, quia est simonia, quia potest bene tātummodo dari pecunia, & temporale in recompensationem prouentuum temporalium non spiritualium, quia si occasione spiritualiū iurium de quib. plus habet vna Ecclesia, vel vna Ecclesia magis abundet quam alia, tribuatur pecunia, Simonia est, puta, quia habet maioris authoritatis in administratione Spiritualium, & huiusmodi. Et dicit Feder. de Sen. *in tract. permut q 14.* quod permutatio fit de spirituali ad spirituale, vbi ponit formā permutationis, & dicit sic. Fiat permutatio de spirituali ad spirituale, & de ecclesiastico beneficio ad ecclesiasticum beneficium, & de temporali ad temporale tantum, non de temporali ad spirituale, nec de beneficio ad non beneficium, & addit † quod de curato beneficio ad non curatum, & è conuerso potest 10
fieri permutatio Sequitur Paul. de Rom. *in tractat. de pens. vers. nona ratio. §. venio nunc,* vnde videmus quam bene est licitum dare, & permutare beneficium ecclesiasticum, & permutare beneficium ecclesiasticum pro alio beneficio, nec propterea quis committit simoniam seruata forma canonum. vide in hac materia Ioan, de Syl. *3. parte. q. 18 & q. 24.* † nec etiam expe- 11
ctatiuæ gratiæ possunt permutari, per Abb. *in c. cum olim, eo. titul.* nec id est ob commissum simoniæ, sed ex eo, quia istæ sunt gratiæ personales personæ concessę, quæ non habent excedere personam cui sunt concessæ, *capit. si cui de præben. libr. 6.* potest tamen ex pacto renunciari literis ad beneficia vt renūcians consequatur aliud beneficium, & potest ista permutatio habere originem à partibus, sed pro cōmodo aliquo temporali consequendo non videtur quod literis possit renunciari quia litera beneficialis habetur aliquando loco tituli, per Fel. *in ca ad audientiam el 2. extra de rescript. versi. nota etiam* & sicut pro præsentatione habenda à patrono committi potest simonia, cum sit præparatorium, ad spirituale, *cap. veniens, lo. primo cum similibus de testibus.* ita pro implemento harum literarum, vtpote præparantium ius spirituale, non est licitum turpiter pacisci. item quia literæ ipsæ sunt quid spirituale ratione contenti *cap. cum pridem, de pactis,* vt per eundem Fel *d. loco versic. litera non dant ius.*

SVMMARIVM.

1. *Annexa spiritualibus duobus modis sumuntur.*
2. *Iuspatronatus est annexum spiritualibus.*
3. *Iuspatronatus potest dari in feudum.*
4. *Iuspatronatus transmittitur ad heredes ab intestato.*
   Item donatur.
   Alienatur.
   Permutatur.
   Pluribus modis acquiritur.
5. *Est prohibitum contractari spiritualia & annexa.*
6. *Omnia temporalia videntur annexa spiritualibus.*
7. *Iuspatronatus venditur cum vniuersitate, de per se non potest, quia est simonia.*

8. *Iuspatronatus si vendatur, applicatur ecclesiæ, quæ ex tali venditione est iniuriata.*
9. *Quomodo intelligitur quod iuspatronatus potest vendi cum vniuersitate, item num. 13.*
10. *Ratio quare de per se non potest vendi.*
11. *Mixtum assumit naturam à digniori.*
12. *Modus clausulandi in venditione iurispatronatus.*
13. *Modus vendendi cum vniuersitate.*
14. *Appellatione bonorum venit vniuersitas.*
15. *Vendito palatio non venit venditum iuspatronatus capellæ in eo existentis.*
16. *An appellatione bonorum veniat iuspatronatus.*
17 *Laicus non iudicat causam iurispatronatus.*
18. *Casus in quibus expressio iurispatronatus non vitiat.*
19. *Dictio etiam, & dictio cum in quo differant.*
20. *Casus vbi nominatio iurispatronatus non nocet.*
21. *Est simonia quando venditur villa plus propter iuspatronatus in ea existens.*
22. *Iuspatronatus videtur mere spirituale.*
23. *Est simonia facere transactionem in iure patronatus vel præsentatione.*
24. *Præsentatio aliquando ponitur pro iure patronatus.*
25. *Verbum videtur est fictum, nec denotat pracise veritatem.*

De Simonia reali in annexis, & iure patronatus. Cap. 13.

1 His transcursis circa spiritualia, deuenio ad tertiam speciem spiritualium iuxta diuisionem, quam fecimus in principio ad annexa videlicet spiritualibus,† quæ secundum Sanctum Thomam. *q. c. §. ad quartum*, duplici modo sumuntur, vno modo in quãtum ad spiritualia ordinantur, quale est iuspatronatus, ius sepulturæ, primogeniture, ius accipiendi, vel percipiendi decimas & huiusmodi, de quibus *supra in principio*. Secundo modo sicut dependens ex spiritualibus, veluti beneficia, excommunicare, interdicere, & huiusmodi, & ea de quibus per Angel. *in summa in verb. simonia, primo, versi.* quid dicitur dependens. inque has duas species annexa tantum diuidemus, contenti pro nunc breuitate his duabus speciebus. Et dicendo
2 primo de iure patronatus, † quod est annexum spiritualibus *c. de iure, extra eo. tit.* per Innocen. Ioan. Andr. Abb Siculum Barba. Franc. Aret. Fel. Dec. *in c. quanto, de iudic.* Roman. *consi.* 368 *c. quæsitum de rer. permut. c. præterea.. de transact.* glo. & Arch. *in c. pia mentis.* 16. *q.* 7. Bal. *consi primo.* 3. *li.* Dec. *consi.* 127. 1 *volum. & consi.* 134. Abb. *consi.* 76. 2. *li. & consil.* 106. *& consi.* 117. Feder. de Senis *consi.* 65. Non videtur quod in iure patronatus possit aliquo modo committi vel considerari simoniæ vitium, si inspiciamus naturam, & qualitatem talis iu-
3 ris, † quod de sui natura ius patronatus potest dari in
4 feudum, *cap. cum sequutum, extra de iure patronatus.* † Ius patronatus ad hæredes ét ab intestato transmittitur, & in eo succeditur, *cap. quoniam in quibusdam, c. 1. & 2. c. 1. & 2. c. filiis.* 16, *q.* 7.

Item venditur ius patronatus, & alienatur, *d c. cum sequutum*, Item permutatur *capit. nemini regum.* 16 *qu.* 7. Item donatur, *ca. quod ante de iure patronatus.* vnde versus, iura patronatus transire facit nouus hæres, res permutatur, donatio, venditioque. per glo. *in cap. cum sequutum eo. titu. extra, & per glo. in cap. pia mentis.* 16. *qu.* 7. Item pluribus modis acquiritur etiam præscriptione, per Paul, de Citadinis *in tract. de iure patron,* quando quærit, & disputat quot modis ius patronatus ácquiritur, causa quinta, vbi late disputat. adde Ioan. And. *in c. quod alicui de reg. iur. in* 6. Abb. *in disputatione, qua incip. Augerius. Aret.* Et Dec. *in c. quanto, de iudic doctor. in cap. querelam de electio.* Fel. *in c. causam, de præscr.* Abb. *in consi.* 76. 2. *vol.* Fel. *in consi.* 223. Dec. *in consi.* 126. *in prima parte, & consi* 149. 1. *volum. & consil.* 124 *in primo volu.* vnde cum tot modis ius patronatus sit contractabile, in eo tot cadant species contractus, videtur dicendum quod non sit spirituale, aut spiritualibus annexum, † quandoquidem spiritualia, & spiritualibus 5
annexa vendi, & contractari est prohibitum, & si secus fiat, simonia in eis committitur, vel est dicendum, vt per Sanctum Thomam. *qu. ca. §. ad quartum in princ.* quod videtur licitum accipere pecuniam pro his, quæ sunt spiritualibus annexa, † omnia enim (inquit) temporalia videntur spiritualibus esse annexa, 6
quia temporalia sunt propter spiritualia quærenda, dic vt *c. reuertimini.* 16. *q.* 1. *vbi* Deus ideo temporalia concedit vt exinde eleemosynæ agantur *in ca. decima.* 16. *q.* 1. vbi dicitur quod dantur temporalia propter decimas, & *c. si quilibet.* 12. *q.* 2. & *c. duo* 12. *q.* 1. & *c. firmissima.* 15. *q.* 1. & habetur *Exod. ca.* 1. si ergo non licet vendere ea, quæ sunt spiritualibus annexa nihil temporale vendere licebit, id quod patet esse falsum, & alias vt *ibi* per eum.

Sed licet possit ius patronatus vendi, alienari, donari, permutari, & in eo succedi, & modis prænarratis transmitti, † non id tamen potest simpliciter, 7
sed secundum quod forma canonum & iuris statuit, vt videlicet cum vniuersitate bonorum & cum titulo vniuersali transeat, non autem solum, & de per se, & singulariter vt per iura adducta *in præalleg locis*, quia si emitur, vel venditur specialiter ius patronatus, est simonia, & debet emptor tali iure empto priuati, & spoliari, & ecclesia efficitur libera & sui iuris, late per Innocen. *in capit. quia clerico, de iure patronat. &* glo. *ibi in ver. spoliando*, † quæ dicit quod illi Ecclesiæ 8
est applicandum ius patronatus taliter emptum, cui est illata simoniaca iniuria, *argum de simonia, extra ca. de hoc, &* 17. *q.* 4. *si* quis in atrio, & sic Ecclesia excutiendo iugum patronatus erit (inquit) patrona sui ipsius effecta, & liberata à seruitute patronorum. est text *d. cum secutum*, vbi glo. *in ver. emptorum*, quæ dicit quod venditur ius patronatus, & trãsfertur in venditione cum vniuersitate, & hoc verum est nisi specialiter sit exceptum, *capit. ex literis eod titul.* & transfertur alienatione vniuersitatis, vnde emptor vniuersitatem emendo, ius patronatus emere potest, quod verum credo, cum non emit principaliter talia bona temporalia propter ius patronatus consequendum, quia † quia si principaliter puta, quia vt pos- 9
set præsentare fratrem, filium, vel amicum, propter hoc emerit, esset simonia, ita no. Panorm. *in cap. quia clerici, præallegato, eod. titul.* † & quod ius patrona- 10
tus possit vendi cum vniuersitate, & de per se autem specialiter vendi non posset, assignat Abb. rationem diuersitatis *in c. de iure, eo. tit.* quia primo casu pretium constituitur pro re temporali, & ius patronatus transit accessorie non autem pro eo constituitur pretium, & si aliud agerent contrahentes non transiret ius patronatus, vt no. Io. And. *in c. vnico, eo. tit. li.* 6. sed quãdo specifice, & specialiter vẽditur, surgit duplex incõueniens. nam æstimatur res inæstimabilis. Itẽ cõmittitur simonia, qa sicut cõmittit̃ simonia in mere spiritualis emptiõe, ita pari modo in annexo, vt ꝓbatur *in cap.*

quasi

quæsitum de rer. permut. c. præterea de transact. Item in quit
11 *ex hoc etiam text.* † quod mixtum ex diuersis naturis assumit sibi naturam à potentiori, & digniori, nam ius patronatus est partim spirituale, & partim temporale, *in c. piamentis, 16 q. 7.* & tamen prohibetur venditio ac si ex toto esset spirituale, vnde not. Abb. etiam ibi per illum text. *d. c. de iure*, quod simonia impedit contractum, & dicit Ioa. And *in d. c. vnico, eod. tit. in 6.* †
12 quod si dicatur instrumento, Vendo tibi villam & ius patronatus, quod habeo in ea, non valet venditio, secus si simpliciter vendit villam, vt *in clem. pastoralis de re iud.* & ideo emptor, vel feudatarius cum acquirant directum, vel vtile dominium rerum, similiter acquirunt ius patronatus licite sicut alios fructus habent. *l. dolia, in princ ff. de contrahen. emptio.* Nec facta venditione omnium iurium, quæ venditor habet in tali villa, quæ non est sua intelligitur propterea venditum ius patronatus quod ibi dictus venditor habet
13 † quia ad hoc vt transeat oportet quod res, quæ venditur talis sit quod etiam sine expressione vniuersitatem, vel ius patronatus in se contineat, sicut est villa, vel castrum quod in se continet honorem, iurisdictionem, districtum & ius patronatus. *l. pupillus ff. de iureiur. § territorium*, quia quando dicitur sic, Vendo tibi omnia iura, resoluitur hæc vniuersalis in singularem, scilicet, vendo tibi hoc & illud, cum autem ius patronatus sic non potest vendi separatim, & specialiter, quia est simonia, sic in tali vniuersali non comprehenditur, sed si sit aliud vniuersale quod multa iura in se contineat, vt est hæreditas, vel si diceret omnia bona
14 † quia appellatione bonorum venit vniuersitas. *l. bonorum. ff. de verbor. signifi.* bene tunc transit ius patronatus in venditione. *ff de pet. hær. l. ite videndum. § si. & duabus seq* Abb. *in c. præall. ex literis.*
15 † nec etiam venit venditũ ius patronatus capellæ existentis in palatio, vendito palatio quia palatiũ non est quid vniuersale, sed res particularis, Hostien. Innocen. & Abb. *d. c ex literis, licet* Ioann. de Imo. *in repet. l. si insulam. ff. solut. mat.* videtur tenere contrarium
16 † quod appellatione omnium bonorum non veniat ius patronatus, vbi iudicans de omnibus bonis, non iudicat de iure patronatus sed non est ideo, quia non veniat ius patronatus appellatione o-
17 mnium bonorum, sed potius quia iudicans fuit laicus, † qui non potest iudicare causam iuris patronatus, quæ cum spiritualibus annexa illius iudicium non potest cadere in laicum merito nihil mirum, si non venit confiscatum tale ius in confisca-
18 tione generali omnium bonorum facta per illum iudicem dicit Philip. Simoneta *in additio. ad Fel. in c. quanto, de iudiciis.* † vbi etiam enumerat casus in quibus expressio, & nominatio iuris patronatus non vitiat, puta, peto hæreditatem talis cum iure patronatus, secus si dicat & ius patronatus, vt per Abb. *in ca. querela, extra de simonia*, quem sequitur
19 *ibi* Marian. & Ioan. de Anan. pro quo facit dictum Bart. *in. l. si cui, & in. l. tertia. ff. de fund. instruct.* † vbi dicit quod dictio & coniungit æque principaliter, sed dictio cum, accessorie. sic ergo in proposito nostro quia vbi erit dictio cum iudicabitur accesso-
20 rie de iure patronatus. † Secundus casus vbi nominatio non nocet, est vbi ius patronatus declaratorie nominaretur, puta, Vendo tibi omnia bona videlicet talia & talia, & ius patronatus. nam valet ista venditio. Ita dicit Ioan. Chal. *in c. 1. de iure patro. in 6.* & Domin. *in tertia col.* Tertius casus quando diceretur cum pertinentiis & iure patronatus, quia valet ista venditio, & petitio, quibus casibus valet, & tenet venditio, & contractus, nec per vitium simoniæ, quæ impedit contractum ipso iure per Abb. *in c. de iure eo. tit.* vitiatur, quia quicquid sit in dictis casibus, ius patronatus non venditur, nec venit principaliter, & pretium pro re temporali cõstitui videtur per rationẽ, q̃ assignat Abb *d. c. de iure eo, ti. de iure patro.* & dicit Angel. *in summa in ver. simonia secundo. versi. vtrum vendens.* Ego vero quo ad conscientiam recurrerem ad intentionem si habuit scilicet animum vendendi ius patronatus specialiter, & sic sit simoniacus, † quod patet quando 21
vendidit plus villam, alias non. pro quo vide Cæsar. Lamber. *lib. 3. quinto artic. nona. q. principali de iure pat.* vbi ponit ad longum: Nec est dubium quin simonia non committatur in iure patron. quia est de hoc text. *in cap. veniens el primo de testibus*, vbi Abb. & Fel. *in primo not.* vbi dicit nota quod dicitur simoniace, acquiri beneficium non solum, si detur temporalitas pro iure mere spirituali sed etiam si detur pro iure annexo spiritualitati, id est pro fauore habentis ius patronatus, quia secundum d. Anton. & dom. Abb. *hic* non potuit aliter simonia hic committi, vt *ibi* per eum. per quem text dicit Fel. *in ca. quanto, de iudic.* † 22
quod immo ius patronatus dicitur originaliter mere spirituale, nam in temporalibus non cadit simonia vt probatur *in l. 1. ff. ad l. Iul. de ambi.* sed in iure patronatus interuenit simonia, per text. *in d ca. veniens &c. & paulo post.* idem Fel. *eod. ca. quanto.* nec obstat quod dixi *supra* quod simonia non committitur in temporalibus, qui: fateor hoc, sed dico quod committitur in iure patronatus non quod sit spirituale, sed quia est annexum iuri spirituali, in quibus annexis spiritualibus bene cadit simonia, *vt est glo. 1. q. 1. in summa.*

† Nec ex eo quia ius patronatus est spiritualitati 23
annexum super eo, vel ipsius præsentatione fieri potest aliqua transactio sine vitio simoniæ, per text. *in c. præterea el 1. de transa.* immo si fieret interueniente aliqua temporalitate esset simonia, vt volunt omnes doct. *ibi*, & præsertim Abb. *in sua disputatione*, quæ incipit Augerius *in 6. colum.* sequitur Rochus de Curt. *in tract. de iure patron. in ver. ius, in 1. q. in fin. 3. col.* & ideo Abb. sumat illum text. sicut super iure spirituali ita super annexo non potest transigi, vt recedatur à lite interueniente aliqua temporalitate. in quo tex. Abb.
† primo colligit præsentationem quandoque poni 24
pro iure patronatus, & posse illum text. intelligi pro sola præsentatione, & sic pro parte iuris patronatus. ex quibus verbis colligitur non solum in præsentatione, sed nec etiam in iure patronatus posse transigi, & in secundo not. ibi Abb. colligit simoniacum communiter non solum in spiritualibus sed etiam in connexis spirituali, quale est ius patronatus. & plus dicit Abb. *ibi in 3. not.* & per illum text. transactionem super, spirituali, vel connexo, interueniente aliquo temporali esse nullam, & licet possit opponi contra illum tex. *de d. cap super eo. & de cap. constitutus de transact.* vbi habetur non committi simoniam in transactione super spirituali, sed species simoniæ. Abba. soluit ideo text. *in capit. præterea*, dicere quod videtur simonia,
† quia verbum videtur, est fictum, & non denotat præcise veritatem *l. 1. §. deiecisse. ff. de vi & vi arm.* dicit 25
etiam Abba. quod si laici percepissent ab antiquo censum in ecclesia potuissent illũ remittere, & cõferre religiosis, & percipere ius patronatus quod dicit Hostien.

Hostien. verum ex auctoritate superioris, & non pactione, aut conuentione partium, & bene loquitur secundum Abb *ibi*.

SVMMARIVM.

1. *An recipere aliquid pro præsentatione sit simonia.*
2. *Non valet transactio super iure præsentandi.*
3. *Præsentatio annexa spiritualitati.*
4. *Reges tenentur restituere accepta pro electione.*
5. *Non licet dare pecuniam pro beneficio, neque pro præambulo ad beneficium.*
6. *An recipientes pecuniam pro præsentatione puniantur plus quam in restitutione.*
7. *Simonia etiam committitur pro voce non necessaria.*
8. *An simoniacus possit præsentari.*
9. *An electus per simoniam possit confirmari.*
10. *Accusato de simonia etiam lite non finita interdicitur administratio à beneficio, licet sit secus in accusato de alio quocunque crimine.*
11 *Suspensus non potest eligi nec præsentari.*
Valet argumentum de electione ad præsentationem.
12. *Simonia est hæresis.*
13. *An omnis simoniacus sit hæreticus.*
14. *Homicida præsentari non potest.*
15. *Homicida vel membrum mutilans est irregularis, etiam si occisus vel mutilatus sit paganus.*
16. *Simoniacus est deponendus.*
17. *Deponendus non potest præsentari.*
18. *Censurati non possunt præsentari.*
19. *Degradatio est duplex.*
20. *Quæ sint crimina digna depositione.*
21. *An degradatus gaudeat priuilegio canonis, si quis suadente diabolo.*

De eadem materia. Cap. 14.

T quærit Rochus de Curt. *in tractat. eiusdem tituli in ver. vtile, in 3 q. An opponi possit contra præsentantes, & præsentatum*, quod
1 per simoniacum facta fuerit præsentatio? † & sic an possit patronus pecuniam recipere pro præsentatione? & an recipiendo committat simoniam, & dicit quod sic, quia simonia ita committitur in annexis spiritualibus, sicut & in ipsis spiritualibus, text. est *in c. ex insinuatione, & c. de iure*, & vtrobique per Abb. *de iure patro.* & clare probatur hæc conclusio *in ca. quæsitum de rer. permut.* & colligitur ex diffinitione simoniæ, posita per doctores *in rubrica de*
2 *simonia.* facit text. *in c. præterea el 1. de transact.* † vbi non valet transactio super iure præsentandi, quia annexũ spiritualitati sicut & ipsum ius patronatus, vt ibi intelligit Abb. *in primo no.* & firmat idem Abb. *in ca.*
3 *quanto in 7. col. de iudic.* † vbi dicit præsentationem dici annexam spiritualitati, quia est præparamẽtum institutione, & sic ad ius spirituale obtinendum. tex. *in ca. quod autem in ver. inchoatum, eod. titu.* ergo simoniaca est præsentatio propter pecuniam. Secundo adducit tex. *in simili in c. si quis basilicam, de consecr. dist. 1.* vbi dicitur, quod si quis ædificet basilicam ad hunc finem, vt lucretur partem obuẽtionum, nullatenus debet Episc. illam consecrare. & idem colligit *ibi glo. argum. patronos*
4 *non debere exigere encenia, vel huiusmodi ab Ecclesia.* facit text. *in c. de hoc, de simonia in fin.* † vbi Reges & Principes pecuniã, quam acceperunt, vt coficerẽt electionem cuiusdam Episcopi, tenentur restituere eandem pecuniam sine diminutione ipsi Ecclesiæ, & secundum vnum intellectum loquitur ille text. à patronis, quinimmo fortius ille text. probat secundum alium intellectum, quem ibi refert Ioan. de Anan nedum accipientes pecuniam, vt consentiant electioni teneri ad restitutionem, vt ibi: sed etiam procurantes cum electoribus vt eligant; quia ex illa procuratione aliquid acceperint, illud restituere tenentur, cum tales etiam sint simoniaci, *cap. de simoniace, & ibi not. de simonia, c. cum super, de confess.* facit quod decidit Anan. *in ca. 2. penult. not. de simonia,* † quod sicut non licet dare 5
pecuniam pro beneficio consequendo immediate, ita pari modo non est licitum dare pro præambulo ad beneficium consequendum. *l. oratio, cum simil. ff. de sponsal.* sed præsentatio est præambulum, seu præparamentum ergo &c est text. *in c. tua nos, el primo de iure pat.* vbi fortius dicitur non valere promissionem factam per præsentatum præsentanti etiam cum iuramento, est text. & ibi not. Abb. *in c. veni ns, el 2. de testibus. & ex verbis Ioa. de Anan. in rub. de simonia, vlt. col.* intelligi potest, † an pecuniam recipientes, vt præsentent, puniãtur aliter quam ad restitutionem pecuniæ? & est notandum secundum Abb. *in d. c. cum super*, quod nedum committitur simonia, quando accipitur actualiter pecunia, vel quid temporale pro beneficio, sed etiam recipiendo obligationem pecuniæ, vel promissionem, vt per Abb. ibi primo not. & Abb. *ca. veniens, el primo de testibus, vltim. not.* Et est notandum etiam pro prædictorum intelligentia, & materiæ declaratione † quod committitur simonia, si datur pecunia pro obtinenda voce electionis, 7
vel præsentationis, etiam si vox illa non esset sufficiens ad effectualem præsentationem, quia committitur simonia ex tali receptione, perinde ac si esset vox vnius solius patroni. Ita concludunt d. Ant Abb. & Ioan. de Anan. per illum text *in c. Matthæus de simonia*, vbi dicunt receptionem pecuniæ pro danda voce etiam non necessaria inducere simoniam: ita pulchre loquutus fuit Rochus *vbi supra*, & refert Cæsar Lamber. *in tract. de iure patr. secunda parte, secundi libri. 3. art. 11. q. principali*, & pro præsenti materia, vide Philip. Dec. *consi. 118. in cap. Domine &c.* viso instrumento, vbi de promissione facta de reparanda ecclesia, vbi pulchre.

Et cum simonia sit & dicatur hæresis, *c. quoties extra de simonia*, non esset extra materiam hic quærere, † An 8
simoniacus possit præsentari? & est aduertendum, quod Firmian. *in tractat. de episcopo in prima parte 11. q.* quærit, an ille qui facit aliquod pactum cum electoribus, vt eligeretur, possit eligi? & ibidem *in 13. q.* quærit, an quis per simoniacum, possit eligi ad episcopatum. *& in 3. li in secunda parte tertia princi. in 9. q.* quærit, † An electus per simoniam possit confirmari, & licet 9
omnes quæstiones istæ tangant hunc articulum, tamen noster articulus, & nostra quæstio est magis generalis, & sit, An quis simoniacus siue propter illud beneficium siue propter aliud possit præsentari, & per consequens an simoniacus sit ita criminosus quod possit à præsentatione repelli sicut hæreticus. videtur tamen dicendum, ex quo habemus quod simoniacus est suspensus ipso iure ab officio saltim per text. *in c. accusatum, de simonia*, hinc etiam quod licet accusato pro quocunque crimine non interdicatur administratio beneficii, † tamen accusato de simonia, interdicitur administratio à beneficio etiã causa 10
non finita, sed pendente; *vt dicto cap. accusatum.* & habemus,

bemus, † quod suspensus nō potest eligi, vnde etiam
11 est dicendum quod nec præsentari, quia de electione ad præsentationem potest argumentari, *cap. fin. iuxta glo. de elect. lib. 6.* quia suspensus non potest etiam postulari, nec eligi, not. *in c. 1. cum glo de postul. prælat. & in c. fin. de excess. prælat.* quia irregularis censetur, ita voluit Firmian. *in tractat de episcopo in secundo libr. in prima parte 5. q.* vbi dictum debere intelligi siue sit suspensus, siue à beneficio, vt *in cap. per inquisitionem, cum glo. de elect. siue ab officio in d. c cum dilectus, secundum glo. in d. c per inquisitionem, per c. cum bonæ, de ætate, & qualitate.* vbi etiam habetur, suspensum non posse eligi, ergo nec præsentari, siue sit suspensus ab officio, siue à beneficio per supra dicta, merito si posset dicit quod non possit præsentari, vel si sit præsentatus quod possit repelli. Item & alia ratione hoc potest dici, † quia simonia
12 dicitur hæresis, & sic simoniacus dicitur hæreticus, *cap. quoties, & cap. sicut simoniaca, de simonia,* & hæreticus præsentari non potest, ergo nec simoniacus præsentari potest; sed credo quod hoc argumen-
13 tum non valet, quia non valet dicere, simoniacus est, ergo hæreticus, † quia non omnis simoniacus est hæreticus, vt per Abb. secundum Innocen. *d c quoties, de simonia,* vbi dicit qnod non quilibet simoniacus est hæreticus, sed ille, qui credit gratiam sancti Spiritus posse emi, & vendi, alii vero hoc non credentes, sed dantes pecuniam pro auiditate habendi beneficium vel consequendi ordinem, non sunt hæretici, sed simoniaci, sed propter immanitatem criminis appellatur hæresis, vnde in tali non videtur quod intret argumentum. Facit, quia simonia dicitur pestis, *cap. si*
14 *quis simoniace,* vbi Abb *de simonia,* & est maius delictum quam sit homicidium, † & homicida præsentari non potest. Facit *cap. vlt. 51. dist. c. si quis viduam, versi. similiter 50. dist.* Firmian *in tract de Episcopo, in secundo lib. in prima parte; 6. q.* vbi dicit quod non potest eligi in Episcopum, qui siue sit facto, siue consilio, siue auxilio, sit in tali crimine irretitus id quod nulli dubium esse
15 potest, † quia homicida aut membrum mutilans est irregularis *in ca. 1. per doct. & in c. sicut dignum de homicid. 50. dist. per totum.* etiamsi occisus, vel mutilatus sit paganus. *50. dist. c. clericum,* per quam quis videtur inhabilis ad ordines, vt *extra de homicid. per totum, & cap. is qui de sententia excommu. libro sexto.* per quam quis videtur inhabilis ad præsentationem, late per Cæsar. Lamber. *in art. 40. 9. q. principali prima principalis libr. 2. merito* &c.
16 Facit, † quia simoniacus est deponendus, *c. sicut simoniaca, cap. de hoc, eod titul.* Idem in infamato de simonia, si se non purgat, nec purgare se potest, per
17 Abb. *d. c. de hoc, per doct. in c. insinuatum,* † & qui deponitur non potest præsentari, quia maior apparet & est depositionis pœna & degradationis, quam illa, quæ infligitur ab aliis censuris, vt apparet *in capit. & si clerici. §. de adulteriis, de iudi. vbi text. iuncto princip. cum d. §. hoc demonstratum,* maxime circa suspensio-
18 nem, depositionem esse maiorem, vt ibi, sicut ergo
19 dicimus in ipsis censuris † censuratos non posse præsentari, ita & fortius nec depositatos. † & est aduertendum degradationem esse duplicem, vnam verbalem, quæ dicitur vere & proprie depositio; alteram actualem, quæ est ipsa vera degradatio, de quibus text. *in ca. degradatio de pœn. libr. 6.* de quibus per doctor. *in d. §. de adulteriis,* & plenius *in cap. cum*
20 *non ab homine, de iudic. per Abb. & in alios ca. non potest, de re iudi. in c. nouimus, de verb. sign.* † & quæ sint crimina digna depositione ponit Barb. *in d. c. & si Clerici 25. col.* & Firmia. *in tractat. de Episcopo in 7. parte 4. libr. per totum,* vbi accumulat casus verbalis depositionis, qui in iure reperiuntur, & late loquitur, in quibus casibus fiet actualis degradatio, & quomodo fiet, † & an degradatus gaudeat priuilegio 21
canonis si quis suadente diabolo 17. *q. 4.* & sic est concludendum depositum vel degradatum, nullo modo posse præsentari, cum sit vltimum supplicium in foro canonico, *per doct. d. §. de adulteriis, & d. cap. cum non ab homine,* per quæ apparet, quod qui deponitur, non potest præsentari, ergo nec simoniacus potest præsentari.

SVMMARIVM.

1. *Simoniaci dicuntur infames.*
2. *Collatio facta infami non tenet.*
3. *An collatio facta per lucrum sit nulla.*
4. *Simonia impedit promouendum & deiicit promotum.*
5. *Simoniacus in ordine est suspensus quo ad se & quo ad alios.*
6. *Sicut non potest præsentari suspensus, ita nec simoniacus.*
7. *Vide quando possit suspensus præsentari.*
8. *Minor excommunicatio impedit eligendum & præsentandum.*
9. *Propter officia beneficia sunt constituta.*
10. *An & quando suspensus ab officio præsentetur ad beneficium.*
11. *An & quando suspensus à beneficio præsentari possit ad beneficia.*
12. *Non est simonia si præsentans det præsentanti aliquid post præsentationem sine pacto.*
13. *Quid sit realis simonia.*
Quid conuentionalis.
Quid mentalis.
14. *Quæ sint consideranda circa inductionem simoniæ.*
15. *Est simonia, si præsentatus promisit consensum de imponẽdo censu soluendo præsentanti pro habenda præsentatione.*
16. *Item est simonia si clericus imponit censum Ecclesiæ, vt filii vel nepotes præsententur.*

De eadem materia. Cap 15.

FAcit, † quia simoniaci dicuntur infames, 1
Abb. & doct. *in c. ex diligenti de simonia,*
† collatio facta infami nō tenet, *2. reg. in-* 2
famibus, de reg. iur. lib. 6. l. 2. C. de dignit. l. 12. Abb. *in c. querelam. 2. col. de iureiu.* & est priuatus ipso iure beneficiis. Anch. *consi. 288.* Fel. *in c. 2. de rescri. 3. col.* ante finem illius quæstionis, † an collatio, 3
vel electio facta per lucrum sit ipso iure nulla, voluit Archiep. Floren. *in suo tract. de censuris in tit. de irregularitate,* qui *in rub. de irregularit.* ex enormibus & medio- 4
cribus criminibus contractis † dicit simoniam esse crimen enorme & ideo impedire promouendum, & deiicere promotum etiam post pœnitentiam, ergo præsentari non potest, immo etiam electio simoniaca facit deponi prælatum ab officio & beneficio, *c. de hoc de simonia,* vbi Abb. *in prin & ca. nobis eod. titul. versi. sed* quia, si quis simoniacus in ordine, vel sit publicus, vel occultus, est suspensus tam quo ad se quam quo ad alios, in beneficio si sit occultus quo ad se tantum,
† si manifestus quo ad se, & quo ad alios, per Abb. *in* 5
c. accusatum, in ca. tanta nisi in c per tuas, el 2. de simonia. videtur

detur concludendum esse in simoniaco quod & in
6 suspenso,† quod sicut potest,& non potest suspensus præsentari,ita pari modo ; & simoniacus siue in illo beneficio siue in alio,& quam maxime si fuerit simo-
7 niacus in ordinibus,& præsertim sacris. † Et de suspenso,an quomodo,& quando possit, & non possit præsentari, vide per Cæsar. Lamber. *in tract. de iure patro. q. 2. præsenti art. primæ partis secundi lib.* vbi distinguit hoc videlicet. Tu circa hanc materiam dic clarius loquendo,& sequendo Abb. *in ca. cum dilectus. de consuet. in quarta & quinta col. & in c. si celebret. de cler. excommunicato ministrante* , quod aut loquimur de suspenso minori suspensione quæ est eadem cum mino-
8 ri excommunicatione , quæ contrahitur ex participatione cum excommunicato : † & illa licet non priuet potestate eligendi, & sic præsentandi ; priuat tamen eum qui eligi debet, & sic præsentari non potest, per text clarum *in d. c. si celebret*. Aut est suspensus ab officio,& tunc aut in genere, & quia propter offi-
9 cium datur beneficium, *c. fin. de rescrip. libr. 6.* † nam propter diuina officia ecclesiastica beneficia consti-
10 tuta fuerunt. *12. q. 2. concesso, & 16. q. 1. c. generaliter not. glo. in c. fin. de officio vica.* & sic non poterit præsentari. † si vero suspésio sit facta ab officio, id est ab ordine,& tunc si est ab ordine presbyterali, & non poterit præsentari ad beneficium sacerdotale si ab ordine diaconatus, non poterit præsentari ad præbendam vel beneficium diaconale . & sic de singulis. & ita videtur velle Abb *d. c. cum dilectus*, quando dicit suspensum ab ordine pótificali,& late per Arch. Flor. *in tra. de censur. in tit. de susp. qui est quartus in ord. in 43. c.* vbi clare ponit suspẽsum ab vno ordine nó intelligi suspẽsũ ab alio.
11 †Si vero est suspẽsus à beneficio,& tũc, quia est suspẽsus ẽt ab habitis beneficiis, multo ergo magis & ab habendis, quia videtur inhabilis ad beneficia , & sic ad beneficium præsentari non potest ; & ita videtur velle etiam ibi Abb. quando talis suspensio esset facta expresse à beneficiis habitis, quia non extenderetur ad habẽda, sed deberet restringi Si vero est suspensus ab officio & beneficio. Idem dicendum ; scilicet eum præsentari non posse, quia ea durante dicitur inhabilis ad beneficium tunc, ex quo est suspensus à beneficio, ergo non poterit ad beneficium præsentari , per ea quæ not *in c. is, cui, de senten. excommun.* aut ab omnibus ecclesiis, puta indefinite,& non poterit præsentari quia videtur suspensus ab ingressu vniuersalis ecclesiæ,& sic nulli ecclesiæ deseruire poterit, ergo non beneficiandus; ita colligitur ex dictis Abb. & Archiepisc. Floren. *in præallegatis locis*, vt recitat idem Lambert. *d. loco.*

Et in materia idem Lamber. *in 6. art. 5. q. præsenti secundæ partis secundi libri* facit quæstionem, An præsentatus possit aliquid præsentanti dare post præsentationem factam absque incursu simoniæ,& an puniatur præsentatus , qui pro obtinenda præsentatione promisit consentire super censu imponendo per ecclesiam soluendo in fauorem præsentantis ? & super
12 primo cap. † cum aliqua pacta, vel conuentiones de dando non præcesserint, tenet quod non videtur
13 commissa simonia realis , † quæ est spiritualium præcedente pacto promissionis, conditionis, modi, præmii, pretii vel cuiuslibet temporalitatis receptio, seu donatio, vt per Domin. de Sancto Gem. *1. q. 1. in summa*, nec etiam conuentionalis, cum nulla pactio, nulla conuentio inter dantem, & accipientem præcesserit: nec etiam mentalis, cum dans non habuerit mentem corruptam ante præsentationem de dando pro assequenda præsentatione, quia immo videretur potius esse quid sponte oblatum, quod respui nó debet attenta tamen qualitate dati & rei donatæ argu. eorum, quæ habentur per Abb. & doct. *in c. si quæstiones de simonia*, & in muneribus ipsis arbitrandis, an inducant, vel inducere possint simoniam, † habent 14
considerari personæ dantis, recipientis qualitas, & quantitas muneris & donationis, quia si sit res conueniens consideratis omnibus qualitatibus prędictis considerari posset potius illum actum pro ostendenda gratitudine, quam pro simonia committenda, alias secus, quamuis daretur post præsentationem factam.

Quo vero ad secundum caput dicit quod præsentatus imponens censum ecclesiæ soluendum præsentanti est puniendus pœna arbitraria, vt per docto. *in c. grauis, de censi.* vbi Io. And. sed ibi dicit etiam in casu illius text. pactum posse esse simoniacum ; vult enim dicere secundum Abb. ibi † quod si ille clericus præsentatus promisisset patrono consensum de impetrã- 15
do censu ad effectum, vt præsentaretur ad beneficiũ, quod commissa esset simonia,& sic priuaretur ecclesia: secus dicit vbi post institutionẽ ex sua simplicitate promisisset soluere censum, quia tunc esset pœna arbitraria. subdens Abb. *ibidem* quod si per eum sic sit factum scienter quod debet priuari ecclesia, quia ista est pœna alienantis indebite bona ecclesiæ , aut illa obligantis pro alienis debitis, de quo *in ca. quod sicut, in fin. de electio. & in c. 2. de solutio.* Immo plus quod si imponeretur census per clericum, vt filii, vel nepotes pͤsentarentur postmodum ad illam ecclesiam , adhuc 16
simonia cum esset *c. quia clerici*, & *ibi* per docto. & præsertim Abb. de censib. & de præsentatione quod nil possit dari, aut recipi pro ea, vide quæ diximus *supra in mentali, rubrica de annexis. §. in contrarium videtur.*

SVMMARIVM.

1. Primogeniti ante legem fungebantur officio sacerdotis.
2. Abraham sine simonia emit speluncam duplicem.
3. Iacob licite emit ab Esau ius primogenituræ.
4. Decimæ redimi possunt pecunia ab iniusto detentore.
5. Ius decimandi semper remanet penes ecclesiam.
6. Vide an possit fieri compositio super decimis.
7. Obuentiones iurisdictionis possunt vendi, non tamen illam exercenti.
8. Fructus ecclesiæ vendi possunt à prælato, non ab eo, qui habet ius conferendi.
9. Laicus conductor non potest accedere ad altare , sed ponat clericum, qui loco sui oblata colligat.
10. Pro redimendis captiuis vasa sacra venduntur.
11. Olim loca deputata sepulturæ religiosa erant.
12. Ius primogenituræ debebatur Iacob diuina electione.
13. Vasa sacra post confractionem non sunt sacra.
14. Sepultura accipitur pluribus modis.
15. Est simonia vendere locum pro sepultura auctoritate Episcopi deputatum.
16. Nullus locus religiosus dicitur, nisi sit per Episcopum benedictus.
17. Non est simonia vendere locum pro sepultura deputandum.
18. Quid sit sepultura.
19. Differentia inter leges & canones, quo ad locũ religiosum.
20. In quo non sint in hoc correcta iura ciuilia.
21. Locus deputatus sepulturæ ab ipso potest vendi ab vna Eccle-

Ecclesia alteri.
22. *Cimiteria debent esse prope Ecclesiam.*
23. *Cimiterium habet esse consecratum.*
24. *In vno cimiterio plures ecclesiæ possunt habere ius sepeliendi.*
25. *Cimiterium habuit ortum ab Abraham.*
26. *Vide de spelunca duplici.*
27. *Abusus videtur, si quis indignus in ecclesia sepeliatur.*
28. *Miraculum B. Faustini.*
29. *Nullum corpus debet speliri prope altare, nisi corpora sanctorum &c.*
30. *Olim homines sepeliebantur in propriis domibus.*
31. *Nobiles sepeliebantur in montibus.*
32. *Hodie nullus sepelitur extra ecclesiam, vel cimiterium.*
33. *An valeat consuetudo, vt pro sepultura aliquid exigatur.*
34. *Vide an aliquid possit accipi pro sepultura .i. officio sepeliendi.*
35. *Vide an clerici qui tenentur, vel non tenentur, possint accipere pro officio sepeliendi.*
36. *Forma petendi consueta pro exequiis.*
37. *Vide de consuetudine dandi pro mortuariis.*
38. *Videtur licitum accipere pro missis celebrandis.*
39. *Tria concurrere debent, vt liceat accipi.*
40. *Clerici vt laici tenentur offerre sacerdoti parochiali.*
41. *Quando & quomodo possit dari pro anniuersario.*

De reali Simonia in sepultura & aliis annexis. Cap. 16.

Nnexa quoque spiritualibus ius sepulturæ, primogenituræ, & secundum Ang. *in summa cimiteria*, vasa sacra, vestis sacerdotalis, & huiusmodi, *in ver. simonia primo, versic.* quid dicitur annexum. Item ius
1 primogenituræ secundum antiquos, † quia primogeniti ante legem officio sacerdotis fungebantur, & etiam ius accipiendi decimas. Pro quibus non videtur prohibitum pecuniam, aut aliud temporale posse accipere; nec si accipiatur videtur quod sit simonia
2 commissa, quia de sepultura videtur per S. Thom. *secunda secundæ q. c. § ad quartum* † quod Abraham emit
3 licite, & sine commisso simoniæ ab Ephron speluncã duplicem in sepulturam, vt habetur *Gen 20.* † & Iacob emit ab Esau fratre suo maiori & primogenito ius primogenituræ. *Gen. 25.*
4 † Et decimæ concessæ militibus etiam redimi possunt. & ecclesia potest redimere decimas sine simonia ab aliquo iniusto detentore, quando ex tali pecunia
5 nullum ius de nouo acquirit, aliàs non licet, *vt no. in c. dilectus el primo de simonia,* † quia ius decimandi semper remanet penes ecclesiam: & ideo datur temporale ꝓ temporali, in hoc tamen casu, si alia Ecclesia redimeret, tutius esset quod omnia ponerentur in manu Episcopi, & postea Episcopus aliquid dari faciet ab illa
6 ecclesia. *arg. c. nisi de praben.* Angel. *in summa ver. decima, versic. vtrum ecclesiastica* † & an compositio possit fieri super decimis tam præteritis, quam futuris, & an cum auctoritate superioris, & an cum laicis super præteritis, & an cum, vel sine auctoritate superioris, vide Abb. *in capit. cum homines, extra de decimis.* idem Abb. *in c. ex multiplici, eo.* in qua materia vide tex. cum glo. *ibi* & doctor. *in c. 2. de transact.* in qua materia Angel. *in summa in ver. simonia. 2. ver. vndecimus,* vbi dicit vndecimus casus est, in quo possunt vendi à spiritualibus dependentia sine simonia, sicut est perceptio decimarum, & fructus beneficiorum, panis oblatus, cera, granum, & huiusmodi quæ offerũtur in ecclesia. nam ius percipiendi spirituale est, & vendi non potest sed bene fructus. & ideo dicit Abb. *in c. 1. ne prælati vic. suas,* † quod prælatus bene potest vendere 7
obuentiones iurisdictionis tanquam fructus secundum gl. *ibidem*, sed tamen secundum Innoc non debet vẽdi exercenti illã iurisdictionem, & bene, quia propter connexitatem videtur vendere ipsam iurisdictionẽ. *1. q. 3 si quis obiecerit,* † similiter alii fructus ecclesię secũ- 8
dum Hostien. vendi possunt, cũ sint corporales: quod tñ intellige verum à beneficiato quam diu ipse viuit, non à prælato, qui habet ius conferendi. *arg. c. vnico §. fin.* vt eccl. benef. & similiter dicit idem Abb. *in c. fin. ne prælati vic. suas, super gl. fin. dicit ad literam* Ioa. de Anan. † 9
quod possunt locari laico obuentiones ecclesiæ, dũmodo ponat clericum loco sui pro recolligendis, ne præsumptuose laicus ad altare accedat, vbi fiunt oblationes pro illis percipiendis, *argu c. 1. & 2. ne cler. vel monac.* vide summam Hostien *in titu. de simonia, versi. 7. quæritur,* vbi multas quæstiones facit super obligatione & venditione fructuum, ac oblationum ecclesiæ. † 10
Item videtur, quod etiam sit licitum pro redemptione captiuorum emere, & vendere vasa sacra, tamen non videtur verum, quia est dispositio iuris in contrarium *in ca. si quis obiecerit. 1. q. 3.* vbi habetur, Quisquis eorum vendiderit alterum sine quo nec alterum prouenit, neutrũ inuenditum dereliquit; nullus ergo emat ecclesiam, aut præbendam, vel aliud ecclesiasticum. Et ad illud quod emit Abraham speluncam duplicem non habetur, quod esset terra consecrata ad sepeliendum, ideo licuit Abrahæ illam terram emere ad vsum sepulturæ, vt ibi institueret sepulchrũ, sicut etiam nunc liceret emere aliquem agrum communẽ ad instituendum ibi cimiterium, vel etiam ecclesiam,
† tamen quia apud Gentiles loca deputata sepulturæ 11
reputabantur religiosa, si Ephron pro loco sepulturæ intendit pretium accipere, peccauit vendens, licet Abraham non peccauerit emens, quia non intendebat emere nisi terram communem, non terram sacram, religiosam, vel consecratam, quia etiam nunc est licitum vendere, & emere terram, vbi etiam fuit ecclesia in casu necessitatis, vel excusatur Abraham quia in hoc redemit suam vexationem, quãuis Ephron gratis ei sepulturam offerret, perpendit tamen Abraham quod gratis recipere sine eius offensa nõ poterat, per S. Thomam *d. loco*, vbi subiungit † quod ius primoge- 12
nituræ debebatur Iacob ex diuina electione, secundũ illud Malach. Iacob dilexi Esau autem odio habui. & ideo Esau peccauit vendens primogenituram, Iacob autem non peccauit, emendo, quia intelligitur pariter suam vexationem redemisse.

Et de iure percipiendi decimas intelligendum est, quod tale ius percipiendi cum sit spirituale non conceditur laicis, sed tantummodo res temporales, quæ nomine decimæ dantur, vt ibi per eũ, *versi. ad tertium.* Et quod vasa sacra vendi possunt pro necessitate ecclesiæ & pauperum, intellige quod materia eorum vendi potest, dummodo præmissa prius oratione cõfringantur, † quia post confractionem non intelliguntur 13
esse vasa sacra, sed purũ metallũ: vnde si ex eadem materia similia vasa iterum integrarentur, indigerent iterum consecrari. Sed de sepultura, quia est materia magis frequens, & magis in vsu, dic latius vt per Doct.
† quia accipitur pluribus modis, vt sit possessio siue 14
terra vbi aliquis sepeliendus est. vel dicitur locus concauus in loco ecclesiastico, vel cimiterio fact⁹, in quo corpus

corpus catholici conquiescit,per Card.*in clem.dudum.*
15 *§.super huiusmodi in prin.de sepul.*† vnde si talis possessio,
seu terra,seu quodlibet aliud pro sepeliendo per Epi-
scopum, seu de eius auctoritate ad sepulturam depu-
tatum,sic est locus religiosus,siue ibi aliquis sit sepul-
tus,siue non:& vendi pretio non potest,quia est simo-
nia.*cap.abolendæ,de sepultu.cum ibi glo 12.q.2.questa est,ca.*
postquam,& cap.percipiendum. facit *cap.non satis de simo-*
nia.

Si autem auctoritate Episcopi talis terra, seu locus
non est ad sepulturam deputatus, licet ibi sit aliquis
sepultus, non propterea est religiosus secundum ca-
nones,vt not Innocen.*in ca.abolendæ, de sepult facit.c.ad*
hoc,de religio.domi. & quod dicit Angel. *in ver.religiosus*
*locus,*vendi tamen non potest.vt *d.ca.questa. & ca.post-*
quam, licet aliud sit secundum leges,quia religiosus
dicitur.*l.2.ff de religio & infra.*vnde contrarium tenuit
16 glo.*in c.ecclesiastico,*videlicet *q.2.* † quia nullus dici-
tur religiosus locus nisi per Episcopū sit benedictus,
tamen secundum aliquos saluando glo. *in c. abolendæ,*
& dispositionem iuris ciuilis, quod stricto modo lo-
cus non sit religiosus,ad hoc vt ille locus gaudeat pri-
uilegio,tamen largo modo dici potest religiosus,sicut
dicimus de bonis Christianis, qui possunt appellari
religiosi,*c.ecclesia de constit.*
17 † Aliquando accipitur sepultura pro terra deputan-
da,seu pro loco deputando sepulturæ, & hoc vendi
potest sine simonia.*12.q.2.ca.aurum,*concordat Inno-
cen.Hostien.& addit Innocen. quod si vas aliquod
lapideum, vel ligneum pro aliquo sepeliendo est fa-
ctum,potest vendi, nisi sit factum sacrum per Ponti-
ficem,vel ad hoc specialiter deputatum,*de relig.dom.c.*
ad hæc Angel *in summa in ver.sepultura.* Innocen *in d.c.*
18 *abolendæ.de sepul.*vbi succincte in materia dicit,† sepul-
tura dicitur possessio, siue terra vbi aliquis sepelien-
dus est,& hæc vendi potest antequam sit consecrata
per pontificem, sicut venduntur possessiones ad ec-
clesias ædificandas,*d.c.aurum.*& dicitur sepultura ali-
quod vas lapideum, vel ligneum pro aliquo sepeliē-
do factum,& hoc similiter vendi potest, nisi sit factū
sacrum per pontificem, vel ad hoc specialiter depu-
tatum,*extra de relig.dom.*ad hoc, licet enim aliquo lo-
co sit sepultus aliquis sine pontifice, non credimus
19 locum sacrum secundum canones, † licet sit secus
secundum leges *ff.de relig.l.2.* si autem loca prædicta
sint sacra,vel ad hoc deputata per Episcopum, ven-
dere non licet,vt *d c.abolendæ,& 13.qu 2.questa est, & c.*
*postquam.*Et dicit glo & Fel.*in c.quanto, de iudic.* quod
sola authoritas Episcopi facit sepulchrū religiosum,
non autem fit religiosum ex eo quod ibi aliquis ho-
mo sepultus sit,licet aliud sit secundum leges.*l.2.ff.de*
*mor.inferen.*ita dicit Lud. *in authen.similiter, in decimo*
quinto priuileg.piæ causæ inter contractus col.9.& seq.C.ad l.
falc.& Card. *in clem 1 in 7.q.in 4 col. de sepult.* Imol *in.l.*
quid ergo.§.si de leg.1.& omnes *in capit. abolendæ, de sepult.*
subiungens *ibi* idem Fel.limita tamen, vt non fiat re-
ligiosum sepulchrum per illationem mortui, vt erat
de iure ciuili,nisi quo ad hoc,vt vendi, vel pignorari
20 non possit. † in hoc non reperiuntur correcta iura
ciuilia.ita dicit Ioan.Faber *in §.religiosum autem,instit.*
de rer.diuisione contra tamen istam limitationem facit,
quia correcta ratione legis censetur & correctio text.
*c.mirantur de seruis non ordinandis.*ponit Innocen.*in cap.*
*à multis de ætat.& qualit.*glo.& Bartol.*in leg.1.ff.de legit.*
hered. Sed ratio propter quam non poterat vendi,e-
rat,quia per illationem mortui locus de iure ciuili ef-
ficiebatur religiosus, sed hodie hoc non est verum,
vt patet ex supra dictis, ergo limitatio Fabri non est
vera.

Secundo nota inquit Fel quod sepulchrum pro-
prie non consecratur,sed benedicitur,tex.est *in ca.ne-*
mo, de consecrat. dist. 1. sed dic vt per Innocen & Abb.
d.c.abolendæ, quod licet in aliquo loco sit sepultus a-
liquis sine pontifice,non est locus factus sacer secun-
dum canones, quo casu sacer non existens videtur
vendi posse, & alienari sine simonia,quia hodie per
appositionem & illationem corporis humani locus
non fit religiosus, quandoquidem ad religiosum fa-
ciendum requiritur auctoritas pontificis, vel Episco-
pi;quia si esset religiosus talis locus, non possideretur
hodie à laico prout possidetur,imo nedū possidetur,
sed dominatur,vt per Barb.*in cap.quanto,de iudic.9.col.*
Lamber.*in tract.de iure patronatus lib.3.9.art.2.q.princip.*
Item nota quod lapis deputatus ad sepulturam cum
auctoritate pontificis,non potest vendi. † sed bene 21
potest vendi ab vna ecclesia alteri ecclesiæ, per Inno-
cen.& Abb. *d.c.abolendæ.* Sanctus Thomas *secunda se-*
*cundæ art.40.*subiungens *ibi* Innocen. † quod cimi-
teria,vel sepulturæ debent esse circa ecclesiam. *17.q.* 22
4.c sicut antiqui. Sed & potest etiam esse remotum si-
cut in Francia propter fœtorem , tamen credimus
quod alieno loco etiam religioso,vt hospitaleriis, vel
templariis non possit accedere sepultura, nisi habeat
Ecclesiam, † quia cum cimiterium debeat esse conse-
cratum,vt *prællegato cap* sic loco non consecrato non 23
potest accedere,*cap.si ecclesiam, de consecratione ecclesiarū*
vel altaris li 6. vidi tamen in quibusdam locis,de qui-
bus hodie memoriæ non recolo,quod cimiterium &
sepulturæ locus nō accedit ecclesiæ, sed est distans ab
ecclesia, sed id est propter loci incommoditatem ex
dispensatione,& auctoritate Papæ, vel Episcopi,&
postquam id scripsi vidi Summam syluestrinam *in*
ver.sepultura, quæ dicit quod id quod dicit Ang.non
probatur neque iure,neque consuetudine, vt ibi per
eam. † Item in vno cimiterio multæ ecclesiæ pos- 24
sunt habere ius sepeliendi & funerandi suos paro-
chianos.

Pro hac materia vide pulchre accumulata per Ioa.
de Sylu *in tract.de benef.q 5.per totum,*vbi dicit † quod 25
cimiterium habuit initium ab Abraham, qui emit a-
grum ab Ebron,in quo erat duplex spelunca vbi ipse
sepultus est & Sara, Isaac,& Iacob,& Adam, & Eua,
cap.Ebron 13.q. 2. emit enim vt sibi & suis sepultura es-
set duplex spelunca ideo ibi erat,quoniam duo ibi se-
peliebantur continue,videlicet vir & vxor,vel in vna
viri,in altera mulieres,vel vnicuique illic sepeliendo
† duplex spelunca in modum cathedræ fiebat,vnde
dicit Hieron.quod tres Patriarchæ sepulti sunt in ci- 26
uitate Ebron in spelunca duplici cum tribus vxori-
bus suis. sepeliebantur autem quasi sedentes, & su-
perior pars speluncæ,quæ truncum capiebat, à nata-
libus supra dicebatur vna spelunca, pars vero infe-
rior, quæ capiebat pedes, crura, & femora dice-
batur alia spelunca : & sane non debent iniqui in
ecclesia sepeliri, videtur enim quod locus sepultu-
ræ non prosit, *cap. de sacris sepul.* Lucifer namque
de cœlo fuit prostratus, Adam de Paradiso eiectus,
&c.† immo abusus videtur, si quis indignus & pec-
cator in ecclesia sepeliatur. *13.qu.3.capit.cum grauia,* 27
legitur enim in dialogo beati Gregor. *libr. 4.cap.56.*
quod cum quidam flagitiosus in ecclesia Beati Fau-
stini Brixiensis sepultus fuisset † eadem nocte Bea- 28

tus Faustinus apparuit custodi eiusdem ecclesiæ sic dicens. Dic Episcopo, vt proiiciat hunc, cernat fœtentes quos hic posuit, alioquin ipsa die 30. morietur. custos vero timuit hoc dicere Episcopo: & Episcopus die 30. moritur.

Idem *cap. 57.* de quodam alio, qui sepultus fuit in ecclesia, & eius cadauer euectum est extra ecclesiam, & linteamina remanserunt loco suo. & Augustinus inquit. 12. *quæst. 2. quibus, & capit. seq.* quos peccata grauia deprimunt, si in locis sacris sepelire se faciunt, restat vt de sua præsumptione iudicentur, quia eos sacra loca non liberant: sed culpa temeritatis accusat.
29 † Nullum ergo corpus debet sepeliri in ecclesia, aut prope altare, vbi corpus Domini, & sanguis conficitur, nisi corpora sanctorum patrum, qui dicuntur patroni, id est defensores, qui meritis suis totam defendunt patriam, & Episcopi, & Abbates, & digni presbyteri, & laici summæ sanctitatis, *caput nullus. 13. q. 2.* & Abb. *in rubrica de sepult.* sed cuncti debent circa ecclesiam sepeliri puta in vtero, aut in porticu, aut in exedris eius, voltis exterius adhærentibus, aut in cimiterio, *cap. præcipimus, cap. non extimamus 13. qu. 2.* Dicunt tamen quidam quod locus 30. pedum circa ecclesiam debet ad hoc consecrari. Alii vero solum circuitionem, quam facit Episcopus dedicans ecclesiam ad hoc sufficere dicunt. August. dicit *in libr. de cura pro mortuis agenda in fin.* quod sepeliri apud Martyrum memorias in hoc defuncto prodest, vt commendans eum etiam in martyrii patrocinio affectus
30 pro illo supplicationis augeatur. † Antiquitus solebant homines in propriis domibus sepeliri, sed propriis domibus sepeliri, sed propter cadaueris fœtorem statutum fuit vt extra ciuitatem sepelirentur, & quendam locum communem sanctificatum ad hoc
31 deputabant, † nobiles vero sepeliebantur super montes in medio montium, & in radicibus eorum, & in eorum propriis prædiis, & alias vt ibi per eum, vbi ad longum materiam ponit. † Verum cum hodie
32 nullus sepeliatur extra cimiterium, vel ecclesiam, & loca ista sint sacra, & consecrentur, nec possideri possunt ab aliquo laico: & cum hodie per appositionem corporis humani in eo, locus non efficiatur nec
33 sacer, nec religiosus, nisi interueniente auctoritate pontificis, per Cæsarem Lamber. *in tract. de iure patro. lib. 3. qua. art. 9. q. principalis,* † frustratorium videtur quærere, an in eis emi, vel vendi possit sepultura, & per consequens an in tali venditione simonia committatur, cum sacra spiritualia & spiritualibus annexa certissimum sit ius quod vendi non possint sine simoniæ vitio, vulgatis iuribus, quia dicit Ioannes de Sylu. *in tra. de beneficio. qu. 7. ver. circa sepulturam,* quod quandoque sepultura dicitur, & accipitur pro ipsa terra in qua defunctus sepelitur, & tunc si est de cimiterio vendi non potest, tanquam quid spirituale id quod est propter consecrationem, vel benedictionem factum, *cap. non satis de simonia, & not. d. Abb. in capit. 1. & cap. abolendæ per illum text. de sepultur.* & alias vt ibi per eum, diximus *supra in mentali suo loco* in qua materia dicit Fel. *in capit. ad audientiam el 2. de præscrip. in versi. exprimere,* quod si electio sepulturæ fiat ex pacto in loco vbi alias de iure sepeliri debebat, inducit simoniam: id quod esse videtur fallentia ad regulam quod exprimere quod inest non inducit simoniam: id quod dicit secundum aliquos procedere ex eo quia ius sepulturæ concessum à iure non est firmum, sed variabile, cum sepultura libere eligi possit vbicumque, *c. cum liberum, de sepult.* & quia expressio per pactum facit quod istud tunc inest alio modo quam prius inerat, & sic nō videtur deduci illud quod inest de iure communi, sed plus in quantum quod de iure erat variabile nunc per pactum efficitur non variabile, ergo non videtur deductum ius commune in pactum eo modo quo potest, merito si inducit simoniam, & merito si fit fallentia ad regulam exprimere quod inest, quia hoc videtur quid plus quam exprimere, vt ibi per eum. & an valeat cōsuetudo quod aliquid pro sepultura exigatur? vide Paul. de cast. *consi. 401. incip. viso processu in fi. & consi. 363. incip. circa primum.* & Bellamer *consi. 31 incip.* quod mulier *col. 4. in fi.* & ibi, quæ requiruntur ad hoc vt valeat talis consuetudo.

† Sepultura aliquando accipitur pro officio, quod impenditur sepeliendis, & talis sepultura vendi non potest à clericis, qui habent beneficium ratione cuius tenentur tale officiū impēdere, puta quia sit sacerdos parochialis, & huiusmodi, quia si in tali casu vendat, simoniam committunt *ca. dictum 1. q. 1. 13. q. 2. cap. præcipiendum, c. cum in Ecclesia de simonia,* nec propterea clerici aliquid petere possunt, si quid tamen eis donetur, possunt accipere. Abb. *d. c. abolendæ.* Laici vero si sit aliqua de dando aliquid in tali casu consuetudo, possunt cogi ad laudabilem consuetudinem seruandam, & quod nisi seruetur mortaliter peccant, *arg. c. apostolicam, de simonia,* & ita est credendum, nisi laici ex aliqua rationabili causa desistant. 34

Alii autem clerici, qui ad tale officium impendendum non tenentur ratione beneficii poterunt vendere, non quidem officium, sed laborem suum, & operam, ac tempus, quod in eo faciendo impendūt & conterunt, quia non tenentur de iure facere hoc *arg. c. charitatem. 12. q. 2. de præscriptionibus ca cum ex officii & d. c. abolendæ,* vbi Ab. Io. de Syl. *in tra. de beneficio. q. 7. ver. cum sepultura.*

† Et nota quod si sit aliqua de hoc consuetudo, est facienda vis in verbis secundum Hostien. nam si clerici dicunt hoc petimus pro sepultura, succumbunt, etiam si allegant consuetudinem *d. c. non satis, de simonia* † sed deberent dicere consuetudo est, vt pro mortuo aliquid detur ecclesiæ, seu clericis: quasi velit dicere quod non debet se clericus fundare, vt aliquid detur pro officio sed vt aliquid detur ratione laudabilis consuetudinis, & hoc modo non dicitur capi immediate pro officio. & dicit Abb. idem putare quando est consuetudo, vt aliquid detur ecclesiæ pro loco sepulturæ, debent tamen prius ista officia impendi, & postmodum debet fieri compulsio ad obseruandam consuetudinem laudabilem, de quo dic, vt not *in c. ad apostolicam de simonia.* Et per Rom. *in consi. 344.* dicit summa Asten. *in titulo de simonia. §. sequitur videre, & obiicere quod laudabiles consuetudines seruari debent. 1. qu. 3. quæsitum, & dist. 18. de eulogiis,* dicendum secundum Hostien. † quod ex pacto ius recipi debet obtentu alicuius consuetudinis, sed recipi potest si offeratur gratis, sicut curia tenet., & probatur *extra d. c. dilectus filius.* vel etiam melius secundum eundem Hostien. aut clerici exigunt à laicis obtentu consuetudinis, & tunc non debent clerici retinere pignus spirituale, sed gratis debent sepelire, & postea veritate cognita per Episcopū loci cogentur laici laudabilem seruare consuetudinem, *d. cap. ad apostolicam,* aut clerici à clericis, & isti si petant aliquid in quo propria eorum & priuata versatur vtilitas, non valet. 35 36 37

d. c. quæ-

d.c.quæsitum,& ca eulogiis,& alias,vt *ibi* per eum. facit, quod dicit Abb.*in c.1.de decimis,versi.vlt*.nota quod vbi agitur de solutione tẽporali facienda clericis semper est in dubio facienda interpretatio contra clericos:& hoc ne notentur auaritia in exactione temporalium.facit tex.*in c.quanto de censibus.*

Et pro concordia illius capituli ad apostolicam, quod reputatetur singulare in hac materia allego *tex. in l.priuilegia, in fi.C.de sacrosan.eccl.*vbi dicitur quod ea quæ ab antiquo solita sunt ecclesiis & monasteriis tribui,non debent aliquo modo immutari,& Bartolus dicit per illum tex.quod si ciuitas est solita certum quid dare ecclesiæ, non potest illud immutare per statutum, quod singulariter notat Abb.*d. c. abolenda.*

Sed in materia est dicendum, prout in aliis operibus & actibus spiritualibus,& melius distinguendũ, & tenendum,vt per Abb.*in c.significatum,de praben.*,& Ricar.de med.vil.*in 4.di 25.art.3.q.1.*Hostien.Goff.& Innocen.*in c quoniam,el 2.ne prælat. vic suas*,qui tenẽt †
38 quod licite potest recipere sacerdos aliquid, & sine vitio simoniæ pro missis celebrandis, & aliis spiritualibus administrandis,dummodo non intendat vendere spirituale, seu recipere pecuniam pro spiritualibus,sed potius pro seruitio &recompensatione laborum,damnorum, quæ sustinet trahendo ibi moram, & pro sua sustentatione,& subuentione: & quod ad ea exhibenda non sit ex officio obligatus, quia si intenderet recipere pro spirituali esset simonia,*c.iudicis.1.qu.1.*

Similiter esset simonia,si sacerdos parochialis à suis subditis hoc exigeret, quia ad hoc tenetur, qui nec etiam aliquid pro sumptu accipere potest ab eis sine simonia pro quocunque spirituali,*c.vendentes.1.q.3.*ab aliis autem bene potest.verum est quod Goffr.& Rayn.dicũt quod si talis sacerdos,qui etiam non obligatur ex officio habet sumptus necessarios aliunde, quod debet gratis cantare: quod si facit pro pecunia, aut erit simonia,aut auaritia: sed cum simonia non possit esse,cum non intendat spirituale vendere, & nemo teneatur suis stipendiis militare.*c.cum sit, eo.* ergo ibi videtur turpe lucrum,vt patet *d.c.iudices, arg.12. qu.1.*illi autem quoniam,vel ad minus habet speciem mali.

39 Tu vero tene † quod tria concurrere debent, vt liceat,primum quod nõ capiat nisi pro sumptu, vel labore,secundum,quod nõ sit ex officio obligatus ministrare. tertium,quod non habeat aliunde sumptus necessarios.

Sed si sacerdos parochialis non habet sumptus necessarios,si potest aliunde sibi victum parare & quærere,puta scribendo,legendo docendo,nam & Apostolus manibus sibi victum quærebat dum prædicabat,*ca. Apostolus,de censi.*& vide Abb.& Anan.*in c.suam, extra eo.*non potest pro spiritualibus aliquid exigere: sed laborare debet manibus *q.1.dist.clericus.*Si vero nõ potest,tunc debet ei Episcopus prouidere, vel populus potest compelli ad præstãdum sibi necessaria pro victu. facit,quod dicit Abb.*in c.nouum de decimis,versic.*
40 *nota tertio*, vbi dicitur † quod etiam clerici vt laici tenentur ad faciendum oblationes sacerdoti parochiali à quo suscipiunt sacramenta.Id quod videtur contrarium secundum opinionem vulgarem, quæ habet quod clerici non debent offerre. facit *glo. in cap. omnis Christianus.de consecr.dist.1.* quæ dicit quod potest subtrahere sacramenta populo nisi oblationem faciat. &

secundum hanc distinctionem intellige glo.& tex. *in c.præcipimus.21.q.2.*refert Ang.*in summa in ver.simonia 2. versi*,sed si sacerdos.sed si sit sacerdos non parochialis, sed alienus &extraneus,qui forte est inuitatus ad exequias,aut ad alia spiritualia impendenda,potest licite suas operas spirituales locare: non vt directe recipiat temporale pro spirituali, sed in recompensam damnorum, quæ sustinet secundum Abb.& Anan.*d cap. suam.*

†Pro anniuersario quoque videtur quod si pecunia,vel quid aliud temporale accipiatur, simonia nõ committatur,per illud *Luc.16.*Facite vobis amicos de mammona iniquitatis.&pro illo frequenter celebrare debentibus accipitur annuus reditus, siquidẽ fiat cum pacto non est licitum,& est simonia:si tamen ex deuotione datur ecclesię,ecclesia tunc tenetur pro illis celebrare pro quibus datur.secundũ quod pro recepto beneficio,& videtur S.Thom. *dist.25.art.3.§.2.* quæritur Ricard.*de med vil.ibi*,& vide Scot.*in quodlibet. q.20.art.3.*sed dic vt per Innocentium *in ca quoniam enormis,ne prælat.vices suas.*vbi dicit idem. Dicas non licere illis,qui habent aliunde sumptus conuenire hoc modo.Dabis nobis tantum, & nos omni anno faciemus anniuersarium: sed bene licet & meritorium est constituere aliquos reditus annuos in aliqua ecclesia, vt ibi faciant anniuersarium alicuius.&hæc constitutio potest fieri per illos,qui deberent facere anniuersarium,de præben. *c.significatum*,sed donatori redituũ non licet constituere,nec sub conditione reditus dare,sed præallegatum capitulum significatum, videtur contradicere, vbi dicitur quod capitulum concessit beneficium sub conditione. Respõdetur quod non fuit sub conditione, sed pure fuit *in decretal præalleg.* concessum beneficium, sed beneficium fuit aliquibus oneribus astrictum per illos, qui hoc facere possunt:sed alius donator redituum siue sit clericus, siue laicus hoc facere non potest,sed dices, immo & laico donatori licet suæ rei conditionem adiicere, *ca. verum,de cond.appos.*sed responde quod licet donatori conditionem apponere,sed non in spirituali: redemptio autem captiuorum bene potest poni in conditionibus rerum donatarum ecclesiæ.10.*q.2.hoc ius.12. q.2.aurum.*Hostien.*in d.c quoniam*, tenet quod potest imponi tale onus reditibus,sed dicit fere tutius relinquere sic.Relinquo tali ecclesiæ annuatim decem libras super tali mea possessione,horto,vel domo, diuidendas solummodo inter eos, qui meo anniuersarii officio interfuerint,& rogo vt fiat omni anno.

SVMMARIVM.

1. *Datur licite in sustentatione celebrantibus officium siue pro viuis siue pro mortuis.*
2. *Per qua verba sit faciendum legatum pro processionibus faciendis in funere.*
3. *Est simonia quando taxatur vt quis ponatur in tali sepultura pro tanto.*
4. *Lectum defuncti in aliquibus locis est clericorum funerantium.*
5. *Est simonia cum clerici nollent sepelire, nisi fieret eis cautio eorum,quæ portantur in funere. Item quando nollent sepelire sine pecunia.*
6. *Vasa sacra participant de spiritualitate ratione consecrationis.*
7. *Quæ sint dona Dei.*
8. *Res ecclesiæ donari non possunt.*

9. *Simonia est alienare res ecclesiæ contra iuris formam.*
10. *Nomen emptionis in simonia est generale.*
11. *In multis casibus res ecclesiæ alienantur.*
12. *Res ecclesiæ, quæ seruando seruari non possunt, absque solennitate alienantur.*
13. *Quid importet nomen alienatio.*
14. *Circa quæ committatur simonia.*
15. *Quomodo & quando vendantur vasa sacra sine simonia.*
16. *Recipiens rem ecclesiæ non per modum à iure probatum, ius non acquirit.*
17. *Emens res spirituales irreuerentiam exhibet Deo.*
18. *Possunt vendi vasa sacra laico non ad vsum profanum.*
19. *Est simonia dare aliquid pro benedictione calicis, vestis, & huiusmodi.*

De eadem materia. *Cap. 17.*

ET in materia dicit S.Thom. *d. 4. ca. §. ad secundum, versi. ad secundum in fine.*
1 † quod similiter etiam aliqua temporalia dantur Deum laudantibus in celebratione ecclesiastici officii siue pro viuis, siue pro mortuis, non quasi pretium sed quasi sustentationis stipendium, & eo etiam tenore pro processionibus faciendis in aliquo funere aliquæ eleemosynæ recipiuntur. Si autem huiusmodi pacto interueniente fiant, aut etiam cum intentione emptionis, vel venditionis, simonia esset. vnde illicita esset ordinatio, si in aliqua ecclesia statueretur, quod non fieret processio in funere alicuius, nisi solueret certam pecuniæ quantitatem: quia per tale statutum præcluderetur via gratis officium pietatis aliquibus impendendum: magis autem esset licita ordinatio, si statueretur quod omnibus certam eleemosynam dantibus talis honor exhiberetur, quia per hoc non præcluderetur via aliis exhibenda, & ratio diuersitatis est, quia prima ordinatio habet speciem exactionis, secunda vero habet speciem gratuitæ recompensationis. Melius videtur declarare Summa syluestrina *eod. versic. quantum*, vbi dicit
2 † si statuatur, vt fiat processio pro pecunia, si quidem statutum fit per verba affirmatiua, puta, quicunque reliquerit collegio decem, habeat in suo funere processionem, & alias ad eam non teneatur, non est simonia. Si vero fit per verba negatiua, vt nulli fiat processio, nisi reliquerit tantum simonia est: quia tollitur officium pietatis scilicet quod processio gratis, vel minori pretio non fiat, *de iureiur. sicut, cl. 1. & 2.* & ratio diuersitatis est, quia in primo casu non est exactio, quia non negatur quin fiat pro non legantibus. In secundo est species exactionis, quia præsupponitur quod pro minori non fiat, quantum ad Deum tamen potest esse simonia, in primo casu, quo ad statuentes, non in secundo. & in secundo non in primo secundum intentionem. Et si statuat capitulum ecclesiæ matricis, quod nullus de sua parochia vocet ad funus aliquos religiosos, nisi vocet totum capitulum habiturum aliquid temporale, quod tamen vocare non tenetur, constitutio est simoniaca.

Sequitur Ray. & Ang. *in summa in ver. simonia. 3. ver. quid de statuentibus*, & si clericus pro pretio vigilet ad defunctum, & dicat psalterium in vigilando: si fecit pactum pro eo legere psalterium, quod simonia est: si autem fecit pactum quod vigilaret, simonia non est, licet insit tacite quod debeat legere psalteriũ *arg. c. significatum, de preben.* & secundum eundem Hostien. si maior crux non portetur, nisi pro certo pretio in associando defuncto, vel in processione funerali facienda, quod est signum auaritiæ, & inducit vitium simoniæ, *c. audiuimus, eo. tit.* similiter dicit etiam Hostien. *in summa. §. 3.* † quod est simonia quando taxatur pro 3
quanta pecunia quis ponatur in tali sepultura, & pro quanta ponatur in alia: cum ibi sint plures. & secundum Hostien. pactum factum de redimendo lectum antequam corpus ad ecclesiam deferatur, † quod le- 4
ctum solet in aliquibus locis esse clericorum funerantium non inducit simoniam, ex quo lectum, vel quid huiusmodi est temporale, super quo bene potest fieri pactum, & tenet sine simoniæ vitio. Si tamen clerici nollent sepelire nisi prius pretio imposito de redimendo, sic videtur simonia, cum fiat pactum de temporali ad spirituale.

Secundum Hostien † similiter committitur simo- 5
nia, si clerici nollent sepelire nisi fieret eis cautio ab hæredibus defuncti de receptione eorum, quæ cum funere portantur, & similiter quando nolunt sepelire sine pecunia. *c. quæsta. 13. q. 2.*

† Vasa quoque sacra, cruces, calices, candelabra, & 6
huiusmodi, ac vestes & paramenta sacerdotis, & altaris sunt spiritualibus annexa eo respectu, quia sunt consecrata, vel benedicta: vnde ratione consecrationis vel benedictionis de spiritualitate participant, quæ cum sint dona Dei. & Deo semel dicata, non sunt vendibilia: † quia dona Dei sunt res, quæ 7
à Deo hominibus, & ab hominib. Deo sunt data, donata, & dedicata, per tex. *c. Saluator. 1. q. 3.* & quæ semel sunt Deo dicata ad humanos vsus non redeunt, seu conuerti possunt, *per reg. vulgarem semel de reg. iur.*

Et si dona Dei pretio venduntur, vel contractantur, simonia committitur. *c. qui studet cum tota causa. 1. q. 1.* & tam per iura ciuilia, quam per canones fuit interdictum, & prohibitum † quod res ecclesiæ vendi, vel 8
alienari non possint. *l. iubemus. C. de sacros. eccl. in authen. de rebus eccles. alien. ca. si quis presbyterorum, & toto tit. de rebus eccles. alien.* merito potest dici quod non possint vendi vasa candelabra, vestes, & huiusmodi, quæ consecrata, & ad vsum & ministerium sacrorum deputata: quia si vendantur aut alienentur, erit contra interdictum, & prohibitionem, & formam iuris, quo casu simonia committitur, vt per Archid. *in cap. Saluator. 1. q. versi. in glo.* vbi dicit, Vrbanus tamen videtur dicere † quod quicunque res ecclesiæ contra 9
iuris auctoritatem alienat, simoniam committit, *arg. 17 qu. 4. si forte,* † quia nomen emptionis, & ven- 10
ditionis in simonia est generale nomen comprehendens cuiuslibet generis contractum. idem Archid. *in c. qui studet. 1. q. 1.*

In contrarium tamen se habere videtur, † quia 11
in multis casibus res ecclesiæ mobiles, & immobiles alienantur, numerat glo *in c. 1. 13. qu. 2.* puta causa necessitatis, pietatis, vtilitatis & incommoditatis, & ibi dicit quod etiam aliæ causę alienationum possunt assignari: sed ad istas omnes canones possunt reduci. †
res tamen ecclesiæ, quæ seruando seruari non possunt 12
citra aliquam solênitatem alienantur, vbi etiam dat formam, quomodo rerum ecclesiasticarum debeat, & possit fieri alienatio. id quod etiam patet *totis titulis extra, & in authe. in corpore ciuilis, & canonici iuris.* Quod si contractus alienationis in huiusmodi cadere potest, † qui ex sui natura importat vêditionem, permutationem, donationem, & in emphiteosim perpetuã 13
loca-

locationem, *c. nulli liceat, & ibi glo. extra de rebus eccles. alien.* per quod cum appareat quod huiusmodi sunt quouis modo contractabilia, non videtur posse circa ea committi simonia aliqua,
14 † quæ regulariter committitur circa illa, quæ de sui natura sunt incontractabilia, immo contractari prohibita, & quæ sunt inæstimabilia, & nullo pretio compensari possunt, & dicit S. Thom. *q. c. § ad quartum in princ.* quod secundũ Ambro. calicem, & vasa consecrata est licitum vendere pro redemptione captiuorum verum id intelligendum est, prout dicit idem S. Thom. *d. loco versi. ad*
15 *secundum*, † quod pro necessitate ecclesiæ & pauperũ materia vasorum sacrorum potest vendi, dummodo præmissa oratione ad Dominum prius confringantur, quia nisi sint confracta, & conflata vendi non possunt, quia post confractionem non sunt amplius, nec intelliguntur esse vasa sacra, sed purum metallum: vnde si ex eadem materia similia vasa iterum integrarentur, indigerent iterum consecrari. & quod confracta, & conflata vendantur, & vendi habeant, intellige, si fiat venditio personæ sæculari, quia si fiat venditio alteri ecclesiæ in eademmet forma, figura, & consecratione absque eo quod confringantur, vel conflentur vendi possunt, dicit Ang. *in summa in ver. simonia. 2. versi.*

Decimus casus, quod vendere vasa sacra est vnus de casibus enumeratis, in quibus non committitur simonia ex venditione spiritualium, seu sacrorum, vel spiritualibus, vel sacris annexorum, vbi dicit decimus casus est, quando vasa sacra venduntur, quæ licet sint annexa spirituali, tamen vendi possunt sine simonia non habito respectu ad formam consecrationis secundum Ricar. *in quolibet. 2. qu. 21.* ita tamen quod alteri ecclesiæ in eadem forma vendantur, sed personæ sæculari non licet vendere, nisi redacta in massam, id est, conflata, & confracta. idem dico inquit Angel. *de vestibus sacris* quod alteri ecclesiæ vendi possint sine commissa simonia, & dicit Ioannes de Sylu *in tract. de beneficio. quæst. 7. versi. item vasa*, vbi ait. Item vasa sacra, vt puta calices, vestes sacræ, paramenta, & huiusmodi ante consecrationem non sunt spiritualia, ita quod vendi possunt: tamen post consecrationem sunt annexa spiritualibus, & ratione consecrationis vendi non possunt. & hoc referendo ad consecrationem, sed referendo intentionem ad temporale non est quid spirituale, & vendi possunt ecclesiis in eadem forma, sed laico non possunt vendi calices nisi fuerint conflati, aut confracti, *vt 10. quæst. 2. hoc ius porrectum*, not. Pet. de Palude *in quarta dist. 25.* vbi dicit quod vasa vti vendi non debent nisi conflata, quibusdam tamen possunt obligari. & idem dicendum est de reliquiis, quæ gratia auri, & argenti vendi non possunt. not. *in l. nemo. C. de sacrosanct. eccles. in cap. 2. de reliqui. & vener. sanct.* Et si laici vellent illa non conflata, aut confracta, sed integra & consecrata, non debent modo aliquo dari, vt per Abb. *in cap. aurum praallegato*, quod si hostis velit occidere captiuos nisi sibi dentur vasa sacra in eademmet forma secundum eum ibi, dari non debent, quia nunquam sunt facienda mala, vt eueniant bona: & nulla compensatione boni est peccandum. *argument. 14. distinct. quod ait. 22. quæstion. 1.* primum & alia, quæ ibi adducit, quia debet seruari forma à iure tradita.
16 † & recipiens rem ecclesiæ vltra modos à iure approbatos nullo modo ius in ea acquirit. *l. iubemus. la prima C. de sacrosanct. eccles. not.* Abb. *in c. Episcopo, de rebus eccles. non alien. 2. not.* & res eccles. ista ratione non possunt esse debitæ emptioni, & venditioni, quia prælatus in eis non est dominus, sed dispensator. Secundo quia venditio repugnat origini rerum spiritualium, quæ ex gratia, voluntate Dei proueniunt. *Matthæi 10.* Gratis accepistis, gratis date. † & ideo aliquis emendo, 17
vel vendendo res spirituales, & spiritualibus annexas irreuerentiam exhibet Deo, & rebus diuinis, propter quod peccat. S. Thom. *secunda secundæ q. c versi. ad primum*, & sacræ res, & spirituales, quæ æstimationem non recipiunt, non venduntur, *cap. de iure extra de iure pat. glo. in c. 2. de reliq. & vener. sanctorum*, nec spiritualibus annexæ, *cap. querelam de simonia, cap. Saluator. 1. qu. 3.* vbi quisquis igitur res ecclesiasticas, & dona Dei, quæ à Deo fidelibus, & fidelibus Deo donantur, quæque ab eodem gratis accipiuntur, & ideo gratis & sine pretio dari debent, propter sua lucra vendit, aut emit cum eodem Simone dona DEI pecunia se possidere existimet; ideo qui eas non ad hoc ad quod sunt institutæ, sed ad propria lucra largitur, aut adipiscitur, simoniacus est. Ricar. *de med. vil. dist. 25. art. 3. § 3.* quæritur vtrum, per totum. vide text. *in c. præterea, de transact.* Abb. *in cap. veniens, de simonia, secundo not.* vbi vide pro materia de annexis, & an in eis simonia committatur. & quod dicitur quod vasa sacra non possunt vendi personæ sæculari, nisi confracta, & conflata, intellige dummodo non ad vsum profanum vendantur, vt per Summam Syluestrinam, quæ dicit quod si venduntur non ecclesiæ, sed aliis non ad vsum ecclesiæ quod debent confringi oratione præmissa, ne sancta ab aliis personis tribuantur, quã à ministris ecclesiæ: † si tamen aliquis laicus emeret 18
calicem non ad vsum profanum, sed vt interdum faceret in eo confici sacramentum reuerenter, non videtur quod sit necesse eum confringi, aut conflari: possunt tamen vasa sacra laicis obligari secundũ Petr. de Palud. vt *ibi* per eum.

Sed nunquid sit simonia ex pacto dare aliquid pro calicibus consecrandis, vestibus, linteaminibus, & paramentis benedicendis? Ray. tenet quod non inuenitur nisi in chrismate, baptismo, communione, eucharistia, balsamo, sepultura, & basilica dedicanda, *cap. placuit el 2. 1. q. 1. c. cum in ecclesia extra eo.* Sed dic verius cum Goffr. & Host. † quod est simonia aliquid 19
dare pro tali benedictione & consecratione, *c. ad nostram, eo tit.* vbi Card. Zab. idem dicit pro benedictione Abbatum, Abbatissarum, velatione virginum, aqua benedicta, secundũ Pet. de Palud. secundũ Angel. *in summa in ver. simonia. 3. versi. vtrum sit simonia*, & dicit Summa Syluestrina quod idem de vestibus sacris, cum eadem sit ratio, sicut de vasibus, ergo idem ius.

SVMMARIVM.

1. *Alia annexa spiritualibus.*
2. *Nemo tenetur suis sumptibus officiare.*
3. *Clerici non stipendiati non coguntur seruire.*
4. *Clerici aliunde diuites si seruiunt ab ecclesia stipendia accipiunt.*
5. *Clerici corporaliter non seruientes, non accipiunt partem.*
6. *Auctoritate canonum sacerdos locat operas suas pro pretio.*
7. *Est licitum dare pro missæ celebratione in sustentationem.*
8. *Fit compulsio ad aliquid dandum pro mortuariis exhibitis.*
9. *Exercitia licita clericis pro victu quærendo.*

S 4 10. Sa-

10. Sacerdos potest subtrahere populo sacramenta, nisi oblationem faciat.
11. Clericus potest accipere, si ei sumptus deficiunt.
12. Quomodo & quando sacerdos possit accipere promissa.
13. Pro ieiunio potest dari denarius.
14. Pro eleemosyna licite datur pauperibus ad excitandū adorationem.
15. Oratio est spiritualis.
16. Oratio non debet sub pretio poni.
17. Simonia est dare pecuniam ex pacto pro psalterio dicendo.
18. Prædicantibus debetur sustentatio.
19. Necessitatis est accipere, charitatis præbere.
20. Est simonia mentalis prædicare cum intentione pecuniæ laudis, vel fauoris.
21. Labor itineris ad locum prædicationis poni potest sub pretio.
22. Labor vero prædicationis non potest.
23. Prædicator est instrumentum S. Spiritus.
24. Non potest prædicator pacisci de opera sua in prædicando.
25. Non est simonia, si prædicator affectet locum maioris taxæ.
26. Non desunt hodie prædicatores, qui paciscunt quantum sibi sit soluendum pro sustentatione.
27. Vxor Hieroboam attulit munera pro prophetia.
28. Prophetæ etiam sponte oblata respuebant.
29. Tria concurrere debent, vt sacerdos licite accipiat.
30. Quis debeat prouidere pauperi sacerdoti.
31. Sacerdos licite potest suas operas spirituales locare.
32. Vide de pretio operarum & sustentationis.
33. Sicut sacerdos potest conuenire, vt sibi prouideatur de calicē & vestibus, ita de sui sustentatione.
34. Quid veniat appellatione sustentationis.
35. Episcopo ditissimo visitandi debetur procuratio.
36. Sacerdos habens vnde viuat, paciscendo de sustentatione cōuincitur vti mendax.
37. Mere spiritualia sunt inuendibilia.
38. In illis mixtis in quibus principale quæsitum est temporale, licite fit operarum locatio.
39. Secus in illis in quibus principale quæsitum est spirituale.
40. Licet sacerdos non possit locare actionem suam in actibus spiritualibus, tamen potest locare obligationem suā ad suam personam ibi continendam.

De reali Simonia in diuinis officiis. Cap. 18.

1 ALia † sunt annexa spiritualibus, quæ & dependentia dicuntur à spiritualibus, quale est habere Ecclesiam, & quicquid competit clerico ratione sui clericatus, pulsare campanas, claudere ostia ecclesiæ, facere aquam benedictam, quia hæc omnia ordini clericali sunt annexa: & istud annexum, vel dependens non potest vēdi, & si venderetur, committitur simonia, *c. ad aures, ca. ad nostrā de simonia.* quale est etiam celebrare diuina officia, veluti etiam prædicare, prophetare, & alia huiusmodi facere, quale est interdicere, excommunicare, absoluere, & suspendere, & alia huiusmodi officia ecclesiastica exercere, quæ clericali sacerdotali, vel prælati officio sunt annexa, quæ non competunt, nec competere possunt alicui non habenti vel ordinem clericatus, sacerdotii dignitatem, vel potestatem ecclesiasticam, ideo à spiritualibus isto modo dependere dicuntur.

Circa quæ pro declaratione materiæ de duobus quæremus, an videlicet pro subministratione huiusmodi dependentium, & actibus spiritualibus aliquid possit accipi, vel exigi sine simoniæ vitio. Deinde an huiusmodi officio possint alicui pretio, vel pecunia, aut pro re temporali, cedi, vendi, vel transferri sine simoniæ vitio. quæ erit quæstio immediate post sequētem. vnde erit quærendum, an pro officiis diuinis, & actibus spiritualibus possit pecunia, vel quid temporale accipi, vel exigi sine simoniæ vitio, quale est pro missa, seu Eucharistia, orationibus, prædicationibus, prophetia, processionibus, & aliis officiis diuinis, siue pro viuis, siue pro mortuis, pro absolutione excommunicationis, interdicti suspensione & huiusmodi. pro quo videtur dicendum, quod licite possit pecunia, vel aliud temporale exigi sine simonia, per illud *ad Corinth.* Quis militat suis stipendiis vnquam? quis pascit gregem, & de lacte gregis non manducat? & per illud euangelii? Dignus est operarius mercede sua. *12. q. 2. charitatem,* † nec tenetur, suis sumptibus 2
quis officiare *c. cum ex officiis de præscrip.* Innocen. *in c. 3. ne præla. vices suas.* † & clerici non stipendiati non co- 3
guntur seruire, Abb. *in c. 4. de Instit.* † & etiam clerici 4
aliunde diuites, si ecclesiæ seruiunt, stipendia ab ecclesia licite accipiunt. Archid. *in c. clerici. 1. q. 2.* Idem *in c. sicut, eadem caus. & q.* vbi habetur quod diuites clerici non debent sumere partes de bonis ecclesiæ, † intelligendo de illis qui corporaliter & præsentia-
liter non seruiunt ecclesiæ, quia labor, & seruitus non 5
stant sine præmio, recompensatione, & recognitione condigna, quia ad quem spectat onus, ad illum emolumentum quoque spectare & peruenire debet *d. c. charitatem. c. quicunque* cum aliis adductis per glos. *in cap. cum secundum de praben. in glo. in ver. repelli,* † quia be-
ne constitutione canonum permittente clericus & 6
sacerdos operas suas locare potest pretio vel præmio, glo. est *in c. præcipimus. 21. q. 2.* Abb. *in cap. ad nostram de simonia, & in cap. quoniam, ne prælat. vic. suas gloss. in cap. suam, in fi. de simonia,* quæ hoc extendit etiam ad sacerdotem non extraneum, etiam ad non pauperem, & ad abundantem. Facit text *in c. fi. ne prælat. vic. suas.* † & bene licite potest dari pro missæ, & diuini offi-
cii celebratione ratione suæ sustentationis sacerdoti 7
vel clerico, per illud Augustini. Accipiant sustentationem suæ necessitatis à populo, mercedem suæ ministrationis à Deo. per glos. *in cap. significatum. de præben. glos. in cap. suam de simonia glo.* & Abb. *in cap. abolenda, de sepult.* † immo pro mortuariis ad aliquod
dandum sacerdoti, qui illa fecerit, vel exhibuerit 8
potest fieri compulsio, *c. ad apostolicam, de simonia,* concordat. *l. priuilegia. C. de sacrosan. eccle.* per Hostien. Goff. & Innocen. *in c. quoniam, ne prælati vic. suas.* & si sacerdos parochialis non habet sumptus necessarios, & non potest aliunde sibi victum & necessaria parare, † puta scribendo, pueros docendo, canendo, vel ar-
tificia licita clericis faciendo, quibus est licitum cle- 9
ricis victum sibi & victus necessaria quærere, vt per Spec. *in tit. de cler. coniuga. versic. sed quam dicas.* Abb. *in cap. 1. ne cler. vel monac.* Angel. *in authent. de sanctis episcopis. §. aliud.* Spec. *in tit. de aduocat. §. 1. docto. in cap. 2. de iudi.* Spec. *de instrum. edi. §. nunc vero,* populus eius parochiæ, quia ab eo sacramenta, & diuina accipit tenetur ei prouidere; & potest compelli ad dandum sibi necessaria, glo. est *in cap. omnis Christianus de consecr. dist. 1.* quæ dicit † quod subtrahere potest 10
populo sacerdos sacramenta, & spiritualia, nisi oblationes faciat. & secundum hanc distinctionem intelligere debemus glo. & text. *in cap. præcipimus. 21. q. 2.* secundum Angel. *in summa in ver. simonia secundo, versic. sed*

sed si sacerdos. Et dicit Summa syluestrina *versi. ad tertium*: quod pro celebratione missæ vel aliis diuinis officiis, processionibus, & huiusmodi nunquam licitum est aliquid accipere, vel dare tanquam in pretium. si autem sacerdos tenetur celebrare exequias, aut alia officia facere secundum Ray. aliquid exigere
11 simonia est, *cap. vendentes.1.q.1.* † si non tenetur, & deficiunt ei sumptus potest accipere, *ca. iudices.1.q.1.* nam & operas suas locare potest siue ad diem, siue ad annum, *c. fin. extra ne prælati vic. suas*; quod si sumptus habet, & ad hæc non tenetur, aut debet facere gratis, aut cessare, alias videretur facere ex auaritia, licet quando ad hæc non tenetur, forte non sit simonia cũ sit tamen turpe lucrum, cum sit ex auaritia. vel si non sumptus recipit etiam si diues sit, & non sit ex auaritia, saltim habet speciem mali. sed tamen nota quod nullus in huiusmodi potest licite locare operas suas proprie secundum S. Thom. & glo. *in d. c. vlt.* quia in spiritualibus in quibus habet cessare omnis pactio, omnis conuentio, *c. fin. de pact.* locum habere non debet locatio, vel conductio. vnde secundum glo. eius sicut nec officium spirituale, ita nec labor in officio vendi debet, aut locari proprie. nec iura allegata hoc probant, nec ipse Ray. hoc intendit, sed solum quod talibus oblatis pro spiritualibus potest acceptare etiam cum intentione non prosequendi: nisi talia sibi darentur quibus sustentatur, dummodo non deueniatur ad pactionem, & non exigat ante spiritualium exhibitionem. quod autem dicit sanct. Thom. *in 4.*
12 † quod si sacerdos non habet alios sumptus, & non tenetur ex officio missam cantare, potest accipere denarios sicut conductitii sacerdotes faciunt, non quasi pretium missæ, sed quasi sustentamentum vitæ. non est sic intelligendum quasi illa conductio sit emendo, vendendo, aut paciscendo; sed est per modum eleemosynæ dum aliquis tantum offert, si vult, in tali loco celebrare, & ille acceptat, etiam alias non celebraturus, ibi nisi sub tali spe, quam tñ spem si deduceret in pactum expressum, vel tacitum, esset simoniacus præsumptus quo ad ecclesiam, & dicit Ang. *in summa secundum Archid.* quod non est simonia si loco tibi sacerdoti ecclesiam meam, & tu operas tuas mihi, vt ibi officias, non habiturus ibi aliquam iurisdictionem. *arg. c. charitatem. 12. q. 1.* sed tamen secundum Veruec. non est ibi proprie locatio, sed presbyter dicitur gratis officiare, & ille gratis facere expensas. vel dic quod est ibi potius institutio annui reditus cum onere officiandi.

Et pro ieiunio licite & sine simõia potest dari pecunia, vel qd aliud, per gl. *in c. presbyter. 80. dist. in ver. dena-*
13 *rium*, quæ dicit † quod pro ieiunio potest dari denarius, nec committitur simonia, quia dans videtur cũ Deo contrahere, sicut & exemplo legis Iuliæ, quæ non habet locum in Romana curia, refert Io. de Sylu. *in tract. de beneficio. q. 7. parte prima col.* 8.

14 † Et est etiam licitum dare pecuniam, vel aliud tẽporale pro eleemosyna pauperibus ad alliciendum, inducendum, & excitandum eos ad orandum pro benefactoribus suis: & ex ipsis eleemosynis ad emendum orationes, psalteria, & huiusmodi. vnde sapiens. Absconde eleemosynam in sinu pauperis, & ipse orabit pro te. S. Thom. *q. c. de simonia, versi. ad tertium*, & di-
15 cit Summa syluestrina *in ver. simonia*, † quod oratio est spiritualis ex parte principii, & ex parte finis; quia ex spirituali deuotione efficaciam habet, & aliquid
16 spirituale debet in ea peti. † vnde nullo modo debet sub pretio poni, nec qui ob hoc dant pecuniam pauperibus orationem emunt, sed animos pauperum alliciunt ad gratis orandum pro se, & eos faciunt sibi 17
debitores. vnde secundum Petr de pal. † simonia est
dare ex pacto pecuniam pro psalterio dicendo, non autem si daretur pro vigilando supra defunctum scilicet ratione laboris, esto quod ad vigilias sequatur dicere psalterium & orationes, secundum Hostien. & pauperibus non est danda eleemosyna pro oratione ab eis fienda, tanquam ex eleemosyna quis intendat emere orationem eorũ, sed per gratuitum beneficium debet intendere, & animos promouere pauperum ad hoc gratia, & ex charitate ad orandum procedant per S. Thom. *d loco.* Ricar. *dist. 25. art. 3.*

Et pro prædicatione, ac actu prædicandi videtur quod possint accipi stipendia temporalia sine simoniæ vitio, vt per Apost. *prima ad Corint. 9.* Si nos vobis spiritualia seminamus, non magnum est, si à vobis carnalia metamus. † Et prædicantibus etiam tempo- 18
ralia debentur ad eorum sustentationem, non autem ad emendum prædicationis verbum. *ad Timot. 5.* Qui bene præsunt presbyteri, &c. & dicit glo. † necessi- 19
tatis est accipere vnde viuitur, charitatis est præbere: non tamen venale est Euangelium, vt pro his prædicetur: si enim sic vendunt, magnam rem vili vendunt pretio. Sanct. Thom. *quæst. ca. §. an tertium versi. ad secundum.* † Et illi, qui prædicant tali intentione, vt re- 20
cipiant pecuniam, laudem, seu fauorem popularem, simoniam committunt mentalem, *1. q. 3.* non solum, & si super hoc paciscantur, simonia est commissa, quæ etiam per ecclesiam punitur, vt per Ioann. de Sylu. *in tract. de beneficio prima parte, quæstione septima. cum. 10.* Angel. *in summa in versi. simonia, tertio versi. vtrum liceat*, & dicit Card. Gaietanus *in suis commentariis ad S. Thom. §. ad tertium versi. ad quartum*, † quod la- 21
bor, quem quis sustinet ad itinerandum ad locũ prædicationis, vel celebrationis, quia est de illis, quæ sunt peraccidens, potest sub pretio, pacto, & conuentione poni, sicut & expensæ, quæ in itinere fiunt: merito nõ est ad propositum quærere, an in tali committatur simonia. † Labor autem, qui in ipsa prædicatione & ce- 22
lebratione pars est celebrationis & prædicationis per se non potest, quoniam spiritualia per tales actus humanos dispensat Deus. Doctor quoque Theologiæ in hoc differt à prædicatore, quod doctor quærit propter temporale auxilium in theologia, sicut in cæteris scientiis. Prędicator autem solum propter spiritualem opem, † quasi prædicator sit instrumentum 23
Spiritus sancti ad purgandum, illuminandum, perficiendumque hominem secundum adoptionis gratiam. vnde nullus potest prædicare nisi missus, iuxta illud *ad Rom. 10.* Quomodo prædicabunt nisi mittantur, † & ideo non potest prædicator pacisci de opera, 24
& labore suo in prædicando, quamuis etiam ad hoc sit alia ratio ex eadem auctoritate, quia scilic. quilibet prædicans prædicat ex officio delegationis, & propterea debet esse contentus stipendiis taxatis à delegante scil. stipendio sustentationis: & non potest iterum locare se populo, qui semel se locauit deleganti,
† non spectat tamen ad simoniæ vitium quod prædi- 25
cator aliquis libentius in loco vbi maiorem scit taxatam eleemosynam, quam alibi prædicet: sed spectat ad charitatis defectum, quo quis magis temporalium quam spiritualium profectus intendit, vt ibi pereum. quia dicit idem Gaietanus *ibidem versi. ad primũ*, † q nõ desunt hodie prædicatores, qui quãtum eis pro qua- 26
drage-

dragesima soluendum sit intelligere cum pacto volunt pro sustentatione sua. & de actu prædicationis idem est iudicium, sicuti de actu celebrandi diuina officia, cum sint actus spirituales ex parte principii.

Et pro prophetia & actu prophetandi offerebantur etiam de iure veteris testamenti, & accipiebantur
27 dona, nec propterea vitiũ simoniæ incurrebatur, † vt de vxore Hieroboam legitur 3. Reg. cap. 14. quæ attulit ad Heliam prophetam decem panes, crustulam, & vas mellis, quando venit quærere ab eo propheticum responsum domini. & Saul ad Samuelem prophetam non nisi cum munere accessit, *cap. placuit 1. qu. 1.* sed est intelligendum quod non est licitum dare, vel accipere pecuniam pro actu prophetandi, vel accipere quasi in pretium, vel præmium prophetiæ, quia existente prophetia re spirituali, vt per S. Thomam. *d. versi. ad tertium,* esset commissa simonia, vulgatis iu-
28 ribus. † vnde prophetę veteris testamenti etiam sponte oblata respuebant, ne vendere viderentur prophetiam: & si accipiebant aliquando, ad sustentationem accipiebant, *c. iudices. 1. q. 1.* Archiep. Flor. *secunda parte suæ summæ tit. 1. c. 5. §. 17.* refert Io. de Syl. *in tract. de benef. q. 7 prima parte versi. & primo.*

Item celebrantibus diuinas laudes in ecclesiastico, & processiones facientibus aliquid licite datur, etiam sine simonia, & quandoque annui reditus assignantur. S. Thom. *q. c. §. ad tertium.*

Et in istis officiis diuinis, ministeriis ecclesiasticis, & actibus spiritualibus, vt liceat sine simoniæ vitio a-
29 quid accipere, † dic quod tria concurrere debent, videlicet. Primum vt non capiat sacerdos nisi pro sumptu. Secundum quod non sit ad huiusmodi ministrãda & exhibenda ex officio obligatus, puta, quod non sit presbyter parochialis & suus, sed alienus & extraneus. Tertium quod sacerdos talis non habeat sumptus necessarios aliunde. quibus casibus videtur licitum accipere, & non cõmittitur simonia, per Ang. *in summa in ver. simonia secundo, versi. secundus est.*

Et intellige materiam iuxta magistralem doctrinam & distinctionem ordinariã in huiusmodi traditam per Abb. Anan. & alios *in d. c. suam,* quod si sacerdos sit parochialis suus non extraneus, vel alienus habet sumptus necessarios, & tunc pro exhibitione istorum diuinorum nil accipere potest: & si accipit, committit simoniam. si non habet sumptui necessaria & potest aliunde sibi victum parare, puta legendo, cantando, docendo, scribendo, & alia artificialia clericis & sacerdotibus licita faciendo, non potest pro spiritualibus aliquid accipere, sed debet in huiusmodi exercitiis & artificialibus licitis & se exercere, & laborare. *91. dist. c. clericus.* si non potest huiusmodi exercitiis
30 & artificialibus sibi victui necessaria parare, † debet tunc Episcopus, qui illum promouit prouidere, vel populus, qui ab eo spiritualia recipit, cui potest sacramenta & spiritualia subtrahere, potest cõpelli ad supplendum victui. Sed si sit sacerdos nõ parochialis, sed alienus & extraneus, qui forte sit inuitatus ad exequias, aut ad alia spiritualia impendenda, potest accipere pro sua opera & labore, quem impendit licite,
31 † quia suas operas etiam spirituales locare potest, non vt directe recipiat temporale pro spirituali, sed in recompensam damnorum, quę sustinet, secundum Ab. & Anan. *d. c. suam, de simonia.*

Pro quo vide quæ dicit Cardinalis Gaietan. *in suis commentariis ad S. Thomam. §. ad tertium versi. ad tertium* quod quæ dantur sacerdoti diuina ministranti in stipendium sustentationis, non habent rationem mercedis, sed subuentionis necessariæ, † & ex hoc sequi- 32
tur quod qui dat aliquid temporale, puta pecuniam ministris ecclesiæ pro sustentatione eorum, non dat pecuniam pro pretio operarum aut laboris eorum, sed solum dat, vt & se sustentẽt in victu, & vestitu, vt sic habentes alimenta, & quibus tegantur, vacent officiis ecclesiasticis gratis. Qui vero dat aliquid temporale eisdem pro locatis operibus mercedem debitam, reddit quasi pretium laboris & operarum eorũdem, vt ipsum locationis nomen ostendit.

Ex hoc autem quod stipendium sustentationis cõcurrit vti necessarium sine quo non potest minister salua sui status honestate diuina exercere officia, sequitur quod potest sub pacto poni stipendium sustẽtationis, non minus quam reliquorum opportunorum ad diuina seruitia prouisio, scilicet puta calicis, sacrarum vestium, & huiusmodi, † ita quod sicut sa- 33
cerdos celebraturus ad instantiam alicuius potest sub pacto ponere quod vocans eum prouideat de calice, altari, vestibus sacris, & huiusmodi, sine quibus non potest celebrare, ita potest sub pacto ponere sustẽtationem suam, sine qua non potest in sacerdotii ministerio deseruire, & in hoc nulla simonia interuenit.

† Et est aduertendum, quod sustentationis nomine 34
non tãtum venit cibus, & potus, sed quicquid est necessarium ad victum, & vestitum sui, & eorum, quorũ sibi cura incumbit, non enim debet mendicare sacerdos pro sustentatione suorum, aut parẽtum antiquorum, aut paruulorum nepotum suæ curæ secundum naturæ iura relictorum, & huiusmodi.

Item est aduertendum quod sustentationis stipendium dupliciter potest obuenire, primo gratuite, vel ex auctoritate superioris, & sic non exigit necessitatem in eo in cuius sustentationem datur, vt patet ex eo † quod Episcopo ditissimo visitanti debetur secũ- 35
dum iura procuratio. Alio modo ex pacto, & sic non nisi pauperi indigenti sustentationis stipendium licite prouenire potest, † quoniam sacerdos habẽs vnde 36
secundum suũ statum honeste viuat, si ex pacto vult sustentationis stipendium, conuincitur quod mẽdax est, conueniendo de stipendio vti necessario, sine quo non potest commode in sacerdotio seruire, quoniam sine illo stipendio potest hoc commode facere. vnde conuincitur quod conuenit non de stipendio sustentationis, sed de stipendio operarum suarum.

Et paulò post idem Gaietan. quærendo an possit in ecclesiasticis ministeriis, & sit licitum locare pacto operas suas, disputando hęc ita distinguit, † quod quę- 37
dam sunt spiritualia mere, & illa sunt omnia inuendibilia. alia sunt mixta, & illorum quædam sunt mixta ex spirituali, & temporali, in quibus principale quæsitum est id quod est temporale, veluti sunt officia Cantorum, Organistarum, in quibus principale quæsitum est opera humana: quæritur enim in eis vox, artis opus, & huiusmodi, quæ sensibilia sunt ac temporalia, † & licite in eis ex pacto locant operas suas, 38
quoniam principale quæsitum est in eis opera humana, non spiritualis. † Quædam vero mixta sunt in 39
quibus principale quæsitum est spirituale, veluti sunt cele-

celebratio, oratio, prędicatio, sacramentorum administratio pro officio diuino, seu mortuorum, oleum sanctum, chrisma, benedictio nubentium, in quibus non est licitum pacisci, vel dare, quia principale quæsitum in istis est spirituale, & quicquid temporale in istis interuenit non æstimatur nisi ratione spiritualis, vbi subiungit quod aliud est loqui de celebratione missæ absolute, & aliud est loqui de obligatione ad celebrandum missam in tali loco toties in hebdomada tali hora, & huiusmodi, quia iste conditiones sunt temporales, & propterea possunt pacto poni: † ita quod licet sacerdos non possit locare actio- 4 nem suam, quam celebrando, prædicando, ministrãdo, & sacramenta exhibendo exercet, quoniam vt dictum est, principale quæsitum in eis est spirituale, potest tamen locare, seu vendere obligationem suam ad personam continendam, vel presentandam in tali loco toties in hebdomada tali tempore, quoniam hæc temporalia sunt, vt *ibi* per eum.

SVMMARIVM.

1. *Pecunia non potest dari pro excommunicatione & interdicto.*
2. *Cui committitur spiritualis potestas obligatur ad vsum eius in spiritualium dispensatione.*
3. *Pro dispensatione non licet accipere.*
4. *Episcopus consecrabit ecclesiam suis sumptibus, quæ propter paupertatem procurationem soluere non potest.*
5. *Est simonia dare pro crimine celando, vel minus puniendo.*
6. *Simonia est dare iudici ecclesiastico, vt seruet iustitiam.*
7. *Iudici laico super re temporali dare non est simonia.*
8. *Sigillum iudicis est testimonium iudicii.*
9. *An procuratores & aduocati accipientes aliquid committant simoniam.*
10. *Celare peccatum propter consanguinitatem vel amicitiam est simonia.*
11. *Quilibet tenetur peccatum alterius indicare ad pœnitentiam.*
12. *Licite merces accipitur pro indicatione furis.*
13. *Est publicæ vtilitatis maleficia punire.*
14. *Dare pecuniam pro habenda iurisdictione temporali non est simonia.*
15. *An sit simonia dare pecuniam pro promotione in regẽ, vel Imperatorem.*
16. *Non est simonia dare aliquid pro habendo officio temporali.*
17. *An pro tabellionatu sit licitum dare.*
18. *Quot concurrere debeant, vt magister Theologiæ accipiendo committat simoniam.*
19. *Iudex ad iudicium, testis ad testimonium reddendum tenetur.*
20. *Iudex si sit spiritualis vendendo iustitiam, simoniam committit.*
21. *Quando dare aliquid pro sententia sit simonia.*
22. *Potest redimi vexatio respectu iuris quæsiti sine simonia.*
23. *Quid possit dari iudici.*
Et quare modicum veluti exculentum possit dari.
24. *Prælatis forte possunt dari maiora dona exculentis.*
25. *Quomodo puniuntur iudices accipientes & extorquentes.*

De reali Simonia in spiritualibus prouenien. auctoritate Ecclesiastica, & vexatione.

Cap. 19.

Xcommunicare quoque, suspendere, interdicere, absoluere, & alia huiusmodi facere, sunt annexa spiritualibus, † pro 1 quibus pecunia, vel aliud temporale dari, vel recipi non potest. & si detur, vel accipiatur, simonia est commissa, quia pro vsu spiritualis potestatis, seu prælatutæ aliquid dare est simonia, secus pro temporali iurisdictione, per S. Thom *secunda secundæ*, vbi dicit, † cui committitur spiritualis potestas, 2 ex officio obligatur ad vsum eius in spiritualium dispensatione, & etiam pro sustentatione habet statuta stipendia ex reditibus ecclesiæ: & ideo si aliquid acciperet ex vsu eius, non intelligeretur locare eius operas, quas ex debito suscepti officii debet impedire: sed intelligeretur vendere ipsum spiritualis gratiæ vsum: † & propter hoc non licet pro quacumque 3 dispensatione aliquid accipere, nec pro hoc quod vices suas committat, aut subditos corrigat, vel à corrigendo desistat. licet tamen accipere visitanti procurationem quando visitat, non quasi pretium correctionis, sed quasi debitum stipendium. & idem quando consecrat, † si tamen ecclesia propter pauperta- 4 tem procurationem soluere non potest, suis sumptibus Episcopus consecrabit: nec ab ea procurationem exigat, *cap. cauendum.* 10. *q.* 3. secundum Bern. & Hostien. vt per d. Marian. Socinum *in suo tract. de visit. libr.* 11. *versi. & si ecclesia visitata esset omnino pauper.* Io. And. & doct. *in c. conquerente, de offi. ordin.* doct. *in c. cum Apostolus de censi.* Hostien. & Ioann. And *in c. cum instantia, & cap. cum venerabili de censi.* † nec etiam licet accipere 5 vel pecuniam similiter pro crimine minus puniendo, nec pro crimine celando iudici ecclesiastico pro eo purgando, nec vt minus digne pœnitentem reconciliet, vel vt digne pœnitentem repellat: sed in omnibus his est simonia: not. *in cap. nemo extra de simonia,* vbi Pet. de Pulud. Abb. *in ca. cum ab omni. de vit. & honestate cler. glo. in c. vendentes. & c. seq.* 1. *quæst. tertia.* Ioannes de Sylu. *in tract. de beneficio. quæstione septima prima parte col.* 10. *in fin.* & similiter secundum Pet. de Pul. & Rayn. † simonia est dare aliquid superiori, vt seruet 6 iustitiam in causa spirituali, & iurisdictione ecclesiastica, quia sunt accessoria spiritualibus. & idem si agatur super temporalibus, & persona iudicans sit ecclesiastica, quæ ratione ecclesiasticæ iurisdictionis teneatur ad tale ius reddendum. † si autem iudex sit 7 laicus, & iudicet super re temporali non est simonia, licet sit peccatum, dic vt habetur *in l.* 1. *& ibi doct. C. de pœna iudi. qui male iudi. & in authent. seq.* & per Bar. *in leg. Barbarius de off prat. ff.*

Et similiter simonia est facere pro pecunia in causa spirituali, vt est matrimonialis, de decimis, & huiusmodi: in aliis vero causis non est simonia, licet sit iniustum, ex quo sequitur † quod cum sigillum iu- 8 dicis non sit nisi testimonium iudicii, non apparet quomodo pro eo iudex possit aliquid petere, nisi forte expensas ceræ & sigillatoris, & clericorum ad hoc deputatorum, de quo emolumento singulariter loquitur Card. *in clemen. statutum de electio. in secunda opposit.* immo in causa spirituali ex iurisdictione ecclesiastica est simoniacum. † Præstare autem con- 9 silium, vt iurisperitus, vel patrocinium, vt procurator & aduocatus facit non solum in causa temporali, sed

etiam

mera liberalitate oblatum, quod paucis consumi possit diebus dari potest, vel expensas moderatas recipere, cum eum extra domicilium suum proficisci cōtingeret.
23 † talia enim possunt ei dari, quia talia cenia non sunt lucra, & tolerantur, quia non est verisimile quod moueatur animus iudicantis propter ista, *cap. & si quaestiones, ad fin. extra de simonia.* Sicut, & pro re modica non datur actio de dolo, quia non est verisimile, &c. *ff. de dolo. l. id est, & l. praeceden. in fin.* & de modico non est curandum, *de consec. distinct. 2. reuera*, vt per glo. *ibidem.*

Et dicit Abb. *in c. & si quaestiones de simonia*, post Hostien. quod nihil debet capi ab administratore seu iudice, aut superiore quantumcunque sit modicum. *l. 1. C. ad l. Iul. rep. & l. 3. C. de assessor. & in authent. vt iud.* sine quoquo suffrag. §. *si quis, facit c. exigit, de censi. lib. 6.* immo debet reddi quadruplum. 1. *q.* 1. *iubemus, & cap. concessionis*, sed iura praedicta (inquit) procedunt & intelliguntur, quando iudex exigit, & extorquet, vel quando habet salarium de publico, decretalis vero, & si quaestiones, & alia contraria procedunt quādo sponte aliquid donatur, & in non habente salarium. & secundum Hostien. de iure canonico potest dici arbitrarium an & quantum possit recipi, dummodo non excedat illud, quod habetur statutum *in cap. statutum, de rescript. d. §. insuper.* & certe inquit Abb. illud capitulum loquitur in iudice delegato, qui non potest recipere nisi exculenta, & poculenta, quae in paucis diebus possunt consumi. & idem potest dici
24 in ordinario. † sed in legato, & etiam in aliis praelatis forte licite etiam possunt fieri alia dona, & omnino cessat fraus, vbi vide Anan. Zabarel. & Hostien. sed
25 melius per Ioann. de Anan. † qui ponit ad longum quomodo puniantur iudices exigentes & extorquētes, & cui applicetur illud quadruplum, in quod condemnantur, & tenentur pro talibus extorsionibus & exactionibus.

SVMMARIVM.

1. *Non est simonia dare pro iniuste denegata absolutione, nisi ex parte recipientis.*
2. *Non licet dari pro redimenda re spirituali.*
3. *Licet redimere vexationem.*
4. *Absolutio nemini denegatur nisi in casibus expressis.*
5. *Casus, in quibus denegatur absolutio.*
6. *Peccati venia non datur nisi correcto.*
7. *Non redimitur vexatio ratione ambitionis aspirando ad beneficium vel dignitatem.*
8. *Redimi potest vexatio causa conseruandae famae, innocentiae, & honoris.*
9. *An sit simonia dare laico nullum ius habenti impedienti electionem, vt cesset.*
10. *Pecunia indebite soluta pro obtinendo beneficio ecclesiae iniuriatae restituitur.*
11. *Et fit restitutio in recompensationem iniuriae illatae.*
12. *Non est licitum dare pro possessione recuperanda.*
13. *Est simoniacum dare pro futura electione.*
14. *Licite datur pro redemptione famae, iuris eligendi, actiue vel passiue per possidentem.*
15. *Iuste vexatus non potest pecunia redimere vexationem secus si iniuste.*
16. *Simonia potest esse ex vna partium & proprie vocatur Giezia.*
17. *Contractus qui non sunt vltro citroque obligatorii claudicant.*
18. *Tria consideranda in materia vexationis.*
19. *Vexationum alia iudiciaria alia extraiudiciaria.*
20. *Licet semper iudiciariam vexationem redimere super iure quaesito in re spirituali.*
21. *Ab etymologia vocabuli licet arguere.*
22. *Quomodo cognoscatur vexatio iudiciaria.*
23. *Vexatio incipit à citatione.*
24. *Casus in quo est licitum redimere vexationem cum recuperatione possessionis.*
25. *Ad redemptionem vexationis est licitum seruire de vento per verba generalia.*
26. *Causa iuris patronatus censetur spiritualis.*
27. *Ius funerandi potest possideri per laicum.*
28. *An ius patronatus & funerandi iudicetur per iudicem saecularem.*
29. *Non licet laicis locare ius decimarum.*
30. *Compositiones, quae fiunt super decimis futuris sunt illicitae, nisi approbentur per Papam.*
31. *Licet redimere vexationem extra iudiciariam.*
32. *Qui fidens conscientiae negligit famam crudelis est.*
33. *Famae amissio est maior quam amissio oculorum.*

De eadem materia. Cap. 20.

ET si aliquis suis peccatis, & demeritis excommunicatus, suspensus, aut interdictus ab homine, vel à iure ratione criminis, vel ratione contumaciae aut vtriusque, & ei petenti denegetur absolutio, posset quaeri, an liceat ei pro absolutione pecuniam dare pro tanto quod absolutio cuilibet non debeat denegari etiam inuita parte, *cap. solet, de sentent. excommun. lib. 6. & cap. qua fronte, de appella.* In hac quaestione Innocent. videtur tenuisse *in cap. ad aures, de simonia*, quod ex parte recipientis simonia committatur, *alleg. 1. q. 3. non solum.* † 1
ex parte autem dantis refert aliquos tenuisse, simoniam non committi, *arg. cap. dilectus, de simonia*, quod intelligunt cum per superiorem absolutionem consequi non potest, alias secus, *cap. insinuatione, de feud.* nam sicut beneficium non licet redimere, ita poenitentiam, quod est vnum sacramentum de simonia, *cap. nemo 83. distinct. c. 1.* concludit tamen quod verius videtur, † quod nunquam licet aliquid dare pro re- 2
dimenda re spirituali. 1. *q.* 1. *nullus*, quia nunquam debet peccari, vt à maiori malo cessetur. 32. *q.* 5. itane, secus de laico nullam iurisdictionem habente, qui iniuste vexat, vel spoliat, vel facit excommunicare de facto, quia tunc nihil dat pro spirituali, sed tantum pro vexatione, quam redimere licet.

Et videtur dicendum cum Innocent. quod pro re spirituali nulli licet aliud dare, † sed pro vexatione, si 3
denegetur absolutio contra iura, sed cum immineat periculum animae secus, cum illa sit maxima vexatio;
† regulariter autem absolutio nemini denegatur, nisi 4
in casibus à iure expressis, prout *de restit. spoliat. in cap. literas. §. horum autem, & §. porro*, vbi dicitur quod in multis casibus restitutio deferatur secundum canonicas sanctiones, & quis debet humiliter excommunicationem sustinere, item *in c. attendens. 56. dist. ibi, vsq. ad vltimum dictum in excommunicatione permaneat*, &c.

† Tertius casus est, quandocunq; ante absolutionem dicitur satisfactione praemissa, *clem. vna de sequestra. & in clem. prima de haeret. c. cum tu. de vsu.* 5

Quartus casus est, quando quis est negligens ad obediendum. 26. *q.* 7. *cap. sacerdos*, vbi dicitur quod negligentes tardius reconcilientur, *c. significauit, de off. ord.*

Quintus casus est de eo, qui recedit nondum finito con-

to concilio, qui non absoluetur vsque ad aliud concilium 18. *dist. si quis autem.*

Sextus casus est de eo, qui multum deliquit. 12. *q. 3. qui iubente.* & fuit etiam visum nostra tempestate denegari absolutionem propter iniectionem manuum in prælatum propter atrocitatem criminis.

Septimus casus est absolutio ad cautelam, quæ potest denegari ex diuersis causis & coniecturis iudicem informando, vt not. Ioan. And. *in d. cap. solet, de sentent. excommun. in 6. in nouella alleg. c. præterea, & in c. in nostram de testib.* & quod not. Io. Monach. *d. cap. solet.*

6 Vltimus casus de eo, qui parere contemnit, † quia
7 peccati venia non datur nisi correcto, reg. peccati, † nec redimere quis potest vexationem, quando redéptio fit principaliter ratione ambitionis, scilicet aspirando & anhelando ad beneficium, vel dignitatem, cuius gratia redimat vexationem, *cap. iam dudum, de præben. l. quisquis. C. si cer. pet. & ff. ad l. Iul. de ambitu. l. fi.* 48. *distinct. sicut*, ibi ambiendo sacros ordines. hæc enim in clerico penitus reprobantur, *c. 1. de cler. nō residen. 7. q. 1. §. ambitionis cap. qualiter de electio. & cap. auaritiæ, & c. quorundam, eo. tit. lib. 6. clem. fin. eo tit. 40. distin. ante omnia 8. q. 1. in scripturis. & ff. quod cuiusq; vniuers. l.*
8 *item eorum. §. si decuriones*, † secus si fiat ad manutenendum integritatem famæ, vel ad conseruandam innocentiã, vel pro defensione honoris, ne impius videatur, vel crudelis negligendo famam.

Et in materia ponimus quæstionem, inquit Paulus de rom. † aliquis laico nullum ius habente in ele-
9 ctione, sed malitiose impediente eam, det aliquid, vt cesset à tali impedimento committat simoniam. Hãc quæstionem formauit Archid. *in c. quæsitum. 1. q. 3.* & prima fronte videtur quod sit commissa simonia, *c. de*
10 *hoc, de simonia*, vbi dicit d. Ant *in vlt. no. insi.* † quod pecunia indebite soluta pro beneficio obtinendo restituenda est ecclesiæ, de cuius præiudicio agitur, & in cuius ignominiam & iniuriam pecunia est data, vt in glo. *d. c.* vbi Abb. *in vlt. not.* quod Reges, & Principes, & alii laici recipientes pecunias, vt consentiant electioni, seu promotioni ad aliquam prælaturam, tenentur restituere ecclesiæ de cuius prælatura agebatur. & ratio est, quia in illius ignominiam pecunia da-
11 ta fuit, † quæ in recompensationem iniuriæ, eidem ecclesiæ restituenda est. *allegat. reg. peccata, de reg. iur.* & inuehit contra confessores, qui principibus applaudunt, & addit quod de eorum salute desperandũ est.

Secundo ad id arg. sic, quia vterque habet voluntatem studiosam, laicus vendendi, & clericus emẽdi. *1. q. 1. qui studet. 2. q. 3. Saluator.* Arch. dicit contrarium esse verum, scilicet quod non sit simonia: dedit enim vt redimeret vexationem suam, quod est licitum, vt dicitur *in cap. quæsitum. 1. q. 3. & cap. dilectus extra de simonia.* Rayn. vero dicit quod in hac quæstione dubitari potest & quod credit simoniam commissam, quia nondum ei erat ius acquisitum: & dicit secus esset, si esset ei ius acquisitum. remittit tamen ad notata per ipsum. *1 q. 1. sunt quædam*, & per Innocen. *in cap. ad aures. in fi. de simonia*, vbi videtur annuere huic opinioni, scili. si sum in possessione alicuius ecclesiæ possum dare clerico, & laico, vt non expellat per violentiam,
12 & sine cognitione causæ. † sed si sum extra possessionem Ecclesiæ nullo modo est mihi licitum aliquid dare pro possessione recuperanda, quia tunc non tãtum redimo vexationem, sed etiam possessionem amissam recupero. In hac q. distinguo primo de prima & secunda intentione, vt notauit Hostien, *tit. de vsura.* §. 1. & prima intentio respiciat Episcopatum, aut defensionem honoris & famæ, quod melius patet *in 2. distinct.* secundo distinguo de modo dandi, † aut quis 13
dat pro futura electione, & tunc est simoniacum, quia 14
nondum ius habet aut possessionem: † aut dat pro redemptione famæ & iuris eligendi actiue, vel passiue in quo est inpossessione, & dico quod licite dat, quia est in illius possessione, & ius suum cuilibet redimere licet, maxime si sine causa, & falso est diffamatus: secus si vere, cuius gratia suspensus fuit, aut carceri mãcipatus, vel aliter publice condemnatus.

Pro præcedentium declaratione & notitia redemptionis vexationis est notandum, † quod si quis iuste 15
vexatur, non poterit pecunia vexationem redimere: secus si iniuste. nam *in c. quæsitum. 1. q. 3.* quidam Episcopi contulerant quædam altaria cum omni iure suo quibusdam locis religiosis, mortuis personis, seu mutatis clericis, Episcopi instituere nolebant sine pecunia, dicitur quod talis datio pecuniæ simoniaca est, *arg. c. 1. 16. q. 2. vnde d. c. quæsitum in glo. 3.* dicit Io. quod licet monachi singulis annis emerint ius instituendi, & licet fuerit simonia ex parte Episcoporum, non tamen fuit ex parte monachorum, quia illi quod eorũ fuit redimebant: quod licite facere potuerunt, *c. nullus 1. q. 1.* † & sic simonia potest esse ex vna parte, & 16
non ex altera, sicut fuit in Giezi: & proprie vocabitur giezia, vt not. *1. q. 1. in summa.* simile in spõsantibus, quia possunt esse ex vna parte, & non ex altera. *de despons. impub. c. de illis*, & plura similia notantur. *32. q. 5. proposito. & 28. q. 2. si infidis*, † & tales contractus re- 17
demptionis vexationis vna cum similibus præallegatis habent hoc speciale, quia videntur claudicare, cũ non sint vltro citroque obligatorii, contra illud quod habetur *in l. Labeo, ff. de verb. sig.* & sic licet Episcopi peccent recipiendo pecuniam, tamen monachi non peccabunt dando, vt 23. *q. 1c.* quid culpatur, & ratio quia monachi licite quæsierunt ista altaria, vnde non habuerunt ea iure præscriptionis, sed iure donationis, vt ibidem dicit Io.

Et pro declaratione, & intelligentia hic addã, quæ in materia sparsim dicta per dictum Paulum recollegi. & dico † quod in vexatione tria cõsideranda sunt: 18
duo ex natura vexationis, quinque ex parte vexantis, & quinque ex parte vexati. Ex natura vexationis duo consideranda sunt. † quia vexatio alia est iudiciaria, 19
alia extraiudiciaria. Iudiciaria duplex est, quia alia est pro re & super re mere spirituali, alia super & pro re profana, annexa tamen rei spirituali. Extra iudiciaria vero illa est, quæ est mere profana, quæ duplex est, quia alia consistit in re materiali simpliciter, vt domus, prædia, possessiones, & hæreditates, & similia; alia vero in re spirituali, quæ concernant honorem & famam, vel infamiam; & omnes istæ vexationes, quæ procedunt vere à natura ipsius licite possunt redimi, si ex parte vexantis & vexati fuerint conditiones seruatæ. Et † primo vexationem iudiciariam pro re me- 20
re spirituali semper videtur licitum redimere, si sit vexatio pro iure competenter quæsito conseruando, non pro iure quærendo, & qualiter fuit dictum *supra, cap. dilectus, de simonia. 1 q. 1. in summa in vltima glo. & cap. nullus Episcopo grauamen, & 1. q. 3. quæsitum, & in clem. 1. de rescrip. §. si quis autẽ, in ver. vexare*, iuxta illud Apostoli. Redimentes tempus quoniam dies mali sunt, *ad Coloss. 4.* & est glo. *in c. de dilectus, simonia.* & pro præsentis termini aut nominis vexationis intelligentia notandum est, † quod est cognoscenda etymologia vo- 21
cabuli

tabuli à qua licitum est arguere. *l.tugurium.ff.de ver.sig.* 21.*dist.c.cleri.de praben.c.cum secundum.* 16.*q.* 1 *si cupis.* 12.*qu.* 1 *clericus,de dispensa.impub.c.praberes de pœn. dist.* 3.
22 *pœnitentia*,cum similibus. † vnde, vt quis possit vexationem maxime cognoscere iudiciariam,animaduertendum est dicit Imol. *in clem.prima de rescript.in fine in glo.vexare*, quia vexatio incipit à citatione in iudicio
23 instit.de pœna temere ligit. §.*fin.* & addit *in fi.glo.* † quod vexatio fit per solam citationem, aut iudicialem actum: & sic extra iudicium non erit vexatio,sed violentia, vt in domino temporali, qui vtitur poten-
24 tia,& non ratione: & in tali licitum est etiam redimere,non solum vexationem, sed etiam recuperare amissam possessionem,not.Innoce. *in c.ad aures,de simo-*
25 *nia*.addit Abb.*in c.cum renuissent de instit.* nota, † quod ad redemptionem vexationis licitum est seruire de vento per verba generalia,quæ non obligent.

Vexationem vero iudicariam pro re profana, annexa tamen rei spirituali potest quis redimere, cum laicus tale ius potest possidere, cum non sit mere spirituale dicit glo.*in c.quanto, de iudic.*sed ei annexum,&
26 † similiter ius patronatus,*cap.de iure,extra de iure patron.* ideo dicit Hugo quod eius causa est annexa spiritualibus causis, ideo spirituales censetur propter connexitatem quia quæ religiosis adhærent religiosa censeri debent *ff. de rei vend.* quæ de religiosis. & ex tali cohærentia sumit suam naturam, *cap. super eo. de parochia.*

27 † Simile est ius funerandi quod potest per laicum possideri.*ff.de mort.inferen.l.*1.& capitur ibi ius naturale non spirituale scilicet corpus inferendi in sepulturam: ita intelligitur dictum Bernard. *in c. quanto de iud.in prima glo.in fin.*tamen dominium sepulturæ non
28 habet.§.*nullus,instit.de rer.diuisio.* † & an ista iudicentur per iudicem ecclesiasticum, vel sæcularem, vide dom. Ant.*d.c.quanto,in glo.* Similiter fructus decimarum possunt per laicos possideri, vt not. Ioan. *in cap. decimas Deo,*16.*q.*7. qui fructus laicis sunt connexi, vt ecclesiam defenderent, quod de iure fieri potest, *c.* 2. *de loc.& condu.*

29 † Sed ipsum ius decimarum laicis locare non licet, not.Bernar.*in c.exhibitum,de rer.permut.in vlt.glo.* vbi
30 dicit dom.Ant.tene menti istam glo.† quod compositiones,quæ fiunt super decimis futuris sunt illicitæ, nisi forte approbentur per Papam.

Vexationem vero iudiciariam mere profanã, quæ consistit in re materiali simpliciter, vt sunt domus, prædia,possessiones,hæreditates & similia licet redimere,per argumentum à maiori de decim.*c. ex parte* 3. *de iureiur.c.quemadmodum,& de electione. c.cum in cunctis in gl.fortius,& C. de sacrosanct.eccle. authent. multo magis, & l. milite C. de procur.* quia si licet redimere vexationẽ rei mere spiritualis, à fortiori licet redimere vexationem rei meræ profanæ, quæ consistit in re materiali simpliciter, quod præfiguratum est in Abigail vxore Nabal Carmeli, quoniam ergo Dauid vexationem huiusmodi redemit ducentis panibus, & duobus vtribus vini, & quinque arietibus coctis, & quinque satis polenta,& centum ligaturis vuæ passæ,& ducentis massis caricarum. i. e. ficorum siccorum, vt not. 1.*Reg.*25.*c.*

31 † Vexationem vero extraiudiciariam, quæ consistit in re spirituali, quæ concernit honorem, famam, vel infamiam, calumniam, & crimina falso obiecta, & præter veritatem, aut falsum testimonium & similia,similiter redimere licet,*arg.c.dilectus de simonia, & c. quæsitum.*1.*q.*3.*cum concordan.* quia nobis necessaria est vita nostra,aliis fama,11.*q.*3.*non sunt.* idem dicitur. 12. *q.*1.*volo*,quod conscientia est nobis necessaria,&fama proximi: † & qui fidens conscientiæ negligit famam 32
suam crudelis est,& ratio est, † quia famæ amissio est 33
maior quam amissio oculorum.*l. infamia. C. de decur. lib.* 12.

SVMMARIVM.

1. *Quinque sunt consideranda ex parte vexantis.*
2. *Committitur simonia si detur aliquid ius habenti in re.*
3. *Pro iure spirituali quarendo non licet dari, secus pro quasito conseruando.*
4. *Non est simonia dare vexanti ius non habenti.*
5. *Non est simonia, si detur vexanti pro iure in futurum quarendo.*
6. *Si vexatus non sit certus an sibi ius competat non videtur redimere quod suum erat.*
7. *Iniuste excommunicatus non committit simoniam, si pro absolutione pecuniam soluit.*
8. *Secus si iuste esset excommunicatus.*
9. *In pari causa turpitudinis potior est conditio possidentis.*
10. *Vexatio redimi potest, quando sententia est nulla.*
11. *Licet redimere iniustam sententiam.*
12. *Quod nullum est, nullo ordine consistit.*
13. *In causa nullitatis quod redimitur vexatio est.*

De eadem materia. Cap. 21.

X † parte vero vexantis quinque consideranda sunt, primo quia vexatio in vexante præsupponit iniquitatem contra innocentiam. secundo præsupponit defectum iuris. tertio præsupponit in vexante ius nondum plene quæsitum, quarto præsupponit iniustitiam in sententia.quinto præsupponit nullitatem. & primo in vexante præsupponit iniquitatem contra innocentiam,*cap.dilectus.de simonia*, vbi R. Præpositus multis grauaminibus afficiebatur ab Archid. Eboracensi, ideo Papa mandat quod restitutionem faciat, *c.quæsitum* 1.*q.*3.*in ver.redemi.*secundo præsupponit defectum iuris, scilicet quod vexans nullum ius habeat, sed vexatus.not.*in glo.in cap.dilectus de simonia*, † vbi dicitur,quod non redimitur vexatio,si illi detur,qui ius habet in re, quia simonia committitur, vt *in ca. Matthæus de simonia,& in eadem gloss.* rationem assignat Ab. vbi adducit Hostien. qui dicit † quod pro iure spirituali quærendo non est licitum aliquid dare, vt *d. c. Matthæus*, sed pro quæsito conseruando sic, & addit *ibidem* dom. Ant. *in solutione prima oppositionis cap. dilectus*, quod quandocunque vexanti ius habenti datur pecunia ne vexet in iure spirituali,inducitur simonia, † sed quando vexanti tantummodo de facto, & nullum ius habenti datur pecunia ad redimendam vexationem factam, hæc non est simonia, iuxta dictum Apostoli. Redimentes tempus, quoniam dies mali sunt. tertio vexatio præsupponit in vexante ius nondum plene quæsitum,sed quærendum quia si vexanti erit ius quæsitum dubium non esset quin committereture simonia, vt dictum est: ideo dom. Ant. *in secunda oppos. c. dilectus, praallegato post medium* dicit ex opinione Hostien. † quod si datur pecunia pro iure in futurum quærendo vexanti non est simonia, *allegat cap.sicut de simonia,& c. Matthæus,eo.tit.*secus de quæsito,& hoc dictum facit contra litigantes, qui cedunt iuri & liti & causæ, & aliquid inde recipiunt ratione expen-

expensarum, & alter dat pro redemptione vexationis, quod non licet, quia nondum sunt certi vsque ad
6 finem litis, quia non est certum, † si vexato ius competat: & consequenter non potest redimere quod suum non fuerit: propterea posset alteri tertio contingere gratia & si neutri: ideo talis pactio, vel solutio pro vexatione videtur prauam illicitæ pactionis speciem continere, *ca. cum pridem*, *de pactis*. & ratio, quia inter se pacto priuato conuenerant. *d. c. cum pridem*.

Quarto vexatio præsupponit in iustitiam in sen-
7 tentia, vnde dicit dom. Ant. *in 2. oppo. c. dilectus*, † quod si quis iniuste excommunicatus, & suspensus det pecuniam pro absolutione non committit simoniam, sed qui recipit, simoniam committit, & pœnam incurrit, *c. cum æterni, de re iudic. lib. 6.* & per dantem nullum ius sibi acquiritur, vt dicit dom. Ant. sed acqui-
8 situm conseruatur: † secus si esset iuste excommunicatus, aut suspensus, quia tunc esset simonia. sed si subditus contra iustitiam vexatur, tunc licet pecunia vexationem suam redimere, not. Archid. *1. q. 1. c. nullus in glo restituat.* vbi vult quod licet clerico, qui iniuste suspensus vexationem suam redimere, nec committitur simonia. patet pro hoc quod pecunia redditur ei, qui soluit, quod non fieret si simonia esset com-
9 missa, † quia in pari causa turpitudinis potior est conditio possidentis *ff. de cond. ob turp. cau. l. adminiculo* nisi ob causam restitueretur, *c. veniens, de simonia*, & qui dedit repetere potuit, *d. c. veniens*, *& C. de cond. ob turpem cau. l. quod vitandi*, *in his concord. 16. q. 7. cap. decimas* Deo, dicit quod si iniuste vexor in iure spirituali, quod ad me pertinet, vexationem redimere possum: puta, si tunc non possum iuste deponi, *cap. à nobis de simonia 1. q. 3. quæsitum*, & simile iudicium iustum emere possum, *arg. 24. quæst. 5. non sane. l. serui. C. de adulteriis*, sed vt dicit Ioan *ibidem*, verum, si sum in possessione, vt de simonia. *c. dilectus*. vbi dicit dñ. Antonius quod vt sciatur an iuste vel iniuste tenuerit, recurrendum est ad conscientiam illorum, de accus. *c. qualiter*, *de simonia, per tuas*, secundum Hostien.

Quinto vexatio presupponit nullitatem se sententiæ, & hoc est quod dicit dom. Ant. *in 2 opposi. d. c. dilectus*, quasi velit omnia iura de redemptione vexationis, quæ loquuntur in hac materia reduci ad nullitatem de sententia iusta, vel iniusta, siue suspensionis, siue excommunicationis, vel cuiuscumque alterius, &
10 dicit tunc † ꝙ vexatio redimi potest, quando sententia sit nulla, secus si aliqua licet iniusta, quia ibi negari non potest quin tunc redimatur ius spirituale, vt in ecclesia reintegretur, quod non licet.

Sed nota quod hoc esset contra illud, quod dictũ fuit proxime *in quarta præsuppositione ex intentione d. Ant.*
11 † quod licet redimere iniustam sententiam, & vt saluemus dictum tanti doctoris, ne videatur sibi ipsi contradicere, distinguendum est de sententia, in qua duo sunt, ius quod redimi non potest. secundum do. Anto. & omnes, quia est res spiritualis, & vexatio, ita quod pro vexatione detur, non pro iure, vt fit in re beneficiali, ideo dicit dom. Ant. quod bene licitum est sentententiam nullam redimere quasi insufficientem, quia æquipollent. not. Archid. *in c. ordinarii, de offi. ordinarii lib. 6 in ver. nullam*, allegat *de translat. prælat. c. inter corporalia § sed neque, versi de hoc 55. distinct. c. priscis. ff. quod cuiusque vniuersi. l. 1. § penul. de procurat. c. 1. de consangui. & affinitate*, quia certa, facit *capitulum statuimus, de electio. lib. 6. & 7. q. 1. factus est, in fin.* ibi nullus est, † & sic quod nullum est nullo ordine consistit, & nõ 12
potest dici primum neque secundum *c. cum vintomen. de electio.* concluditur ergo quod vbi actus est nullus, nullum potest producere iuris effectum, vt *in l. libellorum. § si libellum. ff. de accus. & in l. si pater. C. ne de stat defunct.* & sic patet expresse † quod in causa nullitatis, 13
quæ redimitur, vexatio est, quia nullitas nullum ens præsupponit, nec temporale, nec spirituale, & quod nullum est de iure nulli actui impedimentum præstare potest, *reg. non præstat de reg. iur. li 6.*

SVMMARIVM.

1. *Ex parte vexati quinq; consideranda.*
2. *Vt vexatus redimere possit vexationem, requiritur quod fuerit in possessione iuris vel facti.*
3. *Quid importet verbum redimere.*
4. *Si rem iniuste possidebas, non habet locum spoliatio in redemptione vexationis.*
5. *Par est quoad periculũ animæ, iniuste detinere & inuadere alienum.*
6. *In re profana non est peccatum redimere vexationem.*
7. *In re spirituali licet redimere, si est in possessione vexatus, secus si non sit.*
8. *Possessio est spiritualibus annexa.*
9. *Præscriptio 40. annorum currit in decimis.*
10. *In spiritualibus proprie non interuenit transactio.*
11. *Auctoritate superioris in spiritualibus bene transigitur.*
12. *In casu necessitatis decimæ conceduntur in feudum.*
13. *Res ecclesiæ non debet pignorari sine causa.*
14. *Tres casus in quibus vasa mystica alienantur.*
15. *Non est simonia redimere decimas à milite.*
16. *Quare magis licet à milite, quam ab alio decimas redimere.*
17. *Potest dari laico vt bene soluat decimas.*
18. *Non potest redimi vexatio prælati iuste punientis.*

De eadem materia. *Cap. 22.*

EX † parte vero quinq; vexati cõsiderãda sũt, 1
vt sit licitum vexationem redimere, primo ꝙ fuerit in possessione. secundo quod iuste possederit. tertio quod resultet in euidentem ecclesiæ vtilitatem. quarto quod vexatio ratione correctionis non infligatur. vltimo quod redemptio non fiat principaliter ratione ambitionis. † Et 2
primo requiritur ex parte vexati, quod fuerit in possessione aut iuris, aut facti, siue sit res temporalis, siue spiritualis: & tunc possum vexationem redimere, aliter non: vt notat Io. *in cap. decimas Deo, 16 q. 7. de simonia, cap. dilectus*, & dicit Archid. *d. c. decimas*, quod tunc non tantum redimo vexationem, sed etiam possessionem amissam recupero secundum Innocent. qui de hoc not. *in cap ad aures, in. si extra de simonia*, † 3
& hoc videtur innuere verbum redimere, quia prius significat amissionem, & ex post recuperationem, vt puta, quia res iam possessa, & amissa redimitur. facit *cap. pro humani*, *de homic. libr. 6. in ver. redemptione.*

Secundo requiritur quod iuste possederit, quia aliter quod suum non est non potest redimere. † & sic 4
in redemptione vexationis locum non habet spoliatio, si illam iniuste possidebat, & quod illam possit redimere quasi vexationem iuxta formam *cap. conquerente, & ca sæpe de restit spoliat.* † quia par est quoad peri- 5
culum

culum animæ iniuste detinere, & inuadere alienum, d.c.sæpe,& hoc est quod notat Abb. *in dicto c. ad aures*,
6 vbi distinguit, † quod si quis vexatur in re temporali potest vexationem redimere, quia non subest pecca-
7 tum ex parte dantis, † si vero vexatur in re spirituali, aut est in possessione, & tunc non peccat, si dat pecuniam, vt non vexetur: si vero habuit possessionem & fuit spoliatus, tunc non est licitum pro ea dare pecuniam, quia non solum redimit vexationem, sed possessionem recuperat, & intelligitur dictum Abb. si iure fuit spoliatus, quia sibi ius non competebat, licet
8 enim possessio non sit quid spirituale, † tamen est spiritualibus annexa & coniuncta, quia per eam quis consequitur exercitium rerum spiritualium. idem dicit dom. Ant. *in c. ad aures, de simonia in secundo quæsito*, vbi dicit quod spoliatus non debet dare pecuniam secundum aliquos, vt recuperet ecclesiam, qua spoliatus est, cum non videatur tunc redimere vexationem, sed possessionem recuperare, potest tamen dare, vt non expellatur, vel sine causæ cognitione violētiam patiatur secundum notata *in d. c. dilectus*.

Tertio requiritur quod resultet in euidentem vtilitatem ecclesiæ, scil. quod res fuerint iam possessæ & iure possessæ, quod præsuppōit duo prædicta, & quod fuerint deperditæ vel amissæ per præscriptionem, vel de ipsis soluendis facta fuerit remissio, vel compositio, vel transactio, vel fuerint alienata, vel pignori obligata, quæ omnia quinque salua conscientia possunt redimi, quia in euidentem vtilitatem ecclesiæ.

Circa primum quod fuerint deperditæ, vel amissæ per præscriptionem, vt not. Innocent. *in c. de 4. in ver. quadragenarius, in c. ad aures de præscript. in prima gloss.* vbi
9 dicit hic habes † quod præscriptio 40. anno. currit in decimis, facit *c. placuit 16. q. 3. §. quas actiones, & in Spec. de præscript.* alias exceptio circa principium. sed dom. Ant. *in d. c. ad aures*, distinguit, quod si præscriptio est conuentionalis, quia voluit vsq; ad tantum tempus obligari, lapso tempore surgit à principio tacita conuentio, quæ habet vim pacti, & sic tollit naturalem obligationem & consequenter ciuilem, & adducit Oldrad. & dicit quod opus est exceptione. *l. cum quis ita. §. 1. ff. de ver. oblig. & l. si vnus. §. pactus. ff. de pact.* si liberatur tempore, quia actio est temporalis, tollitur ciuilis, & remanet naturalis. *l. at qui ff. de nego. gest. in principio*, sed si tenetur actione perpetua, & liberatur tempore, liberatur à ciuili, & remanet naturalis, quamuis ciuilem tollere non potest, *instit de Iure natur. gen. & ciuili. § sed naturalia*, tamē tollitur effectus ipsius obligatiōis naturalis. *l sicut, & l. om...es. c. de præscrip. 30. an.*

Circa secundum si de ipsis soluendis facta sit remissio, *c quia circa de priuil.* quid intelligi debet secundum dom. Ant. *in 2 glo. d. c.* quod sit facta secundum canonicas sanctiones scilicet de consensu capituli, *12. q. 2. nobis*, & quod non fiat in enorme præiudicium *c. apostolica de donat.* Item quod fiat causa pietatis, necessitatis, & vtilitatis, secundum Innoc. & Hostien. *in præalleg. iuribus.*

Circa tertium si de ipsis non soluendis facta est cōpositio, vel transactio auctoritate Episcopi, vel Archiepiscopi, vt *in c. statuimus, de transactio.* vbi do. Ant.
10 *in solutione opp. prima glo.* † quod in spiritualibus proprie sumpto vocabulo non interuenit transactio, vt *in c. quam pio 1. q. 2. c. cum pridem de pactis, & c. pactiones*, sed amicabilis compositio. & addit idem dom. Ant.
11 *c. veniens de transactio.* † quod authoritate superioris bene potest transigi in spiritualibus,

Circa quartum si sint alienata, puta laicis data vel concessa, vt ecclesiam defenderent, vt *in ca. quamuis de decim.* vbi dicit dom. Ant *in vltima oppos. glo.* † quod 12
olim ex dispensatione ecclesiæ fuit concessum, decimæ possint dari in feudum, & hoc necessitate instante vt defenderent ecclesias ab hæreticis & oppressionibus; postea vero causa cessante non fuerunt concessæ immo prohibitæ, *cap. cum apostolicam. de his quæ fiunt à præl.* vnde decimas ab antiquo concessas hodie possident, & eorum successores. & addidit quod noualia, quæ insurgunt in decimatione laicorum non accrescunt eis, *cap. tua nobis, de deci.* propter rationem, quæ redditur in litera. & addidit, quia dicunt doctores hanc prohibitionem factam per Concilium Lateranen. *in parte decisa de decim. cap. secundo ad hoc, eod. tit. cap. 2. lib. 6. §. illis autem.*

Circa quintum si sunt pignori obligata, vt notauit Speculator *in tit. de pign. §. 1. & Io. 16. quæst. 7. decimas, in glo. & de pigno. cap. 1.* & per Io. *in cap altare. 1. quæst. 4. in gl.* & Innocen. *in cap. ad aures de simonia, in fi.* & dicit dom. Ant. *cap. nullus, de pigno.* † & quod sine causa rationabili non debet res ecclesiastica pignorari, addit tamen 13
in fin. d. cap. quod subsistente necessitate possit. nec obstat. *l. 3. C. quæ res pigno. oblig. poss. & l. 1 ff. eo. §. rem. & glo.*
† ponit tres casus, quibus licet alienare etiam vasa 14
mystica, non tantum decimas.

Primus casus est necessitas, puta, si parochiani illius caperentur. *12. q. 2. ca sicut omnino, & pro pauperibus alendis, & consimilibus. 12. q. 2. aurum habent.* & causa captiuitatis etiam vasa mystica pignori dari possunt, *de non alien. rebus ecclesiast. § iis autem pœnis col. 2.* & addit dom. Ant. *dict. cap. nullus*, quod verisimile est Christum velle pretium suarum rerum fundi pro redemptione animarum, pro quibus fudit sanguinem proprium; & sic obligatio volente domino valet. *l. actio. ff. de pignor, l. si alienatio*, facit quod not. 10. *quæst. 2.* hocius porrectum.

Circa præsentem materiam, quando decimæ sunt pignori obligatæ, notandum † quod si aliquis Episco- 15
pus ab aliquo milite redemerit decimas, quod non est simoniacum, sed est rerum ecclesiasticarum liberatio. not. Ioan *in cap. altare. 1. quæst. 4. in glo. 2. concord.* Innocen. *in cap. ad aures, de simonia in fine*, & addit, quod si Episcopus emeret à laicis, cum aliter nollet tribuere, simoniacum esset, & huiusmodi rei rationem assignat *in cap. dilectus, de simonia*, † quare magis à milite li- 16
citum sit redimere, quàm à rusticis, & à populo. & dicit, ne alii inde sumant exemplum, & ne propterea se in decimis ius habere credant: ideo dicit quod Episcopi debent rusticos & populum compellere ad soluendum, etiam si essent religiosi, *arg. cap. statuto, de deci. lib. 6.* verum quod Innocen. refert aliquos tenuisse, † 17
licere aliquid dare laico, vt bene decimas persoluat, *cap. ad aures, de simonia*: idem dicit dom. Ant. *cap. ad aures secundo oppo.* sed addit quod locum habet in decimis, in quibus non habet ius feudi, nec se habere contendit, *alleg. de decim. cap. probibemus, & cap. fin.*

Quarto principaliter requiritur quod vexatio ratione correptionis non infigatur, quia tunc vexationem redimere non licet, & talis proprie vexatio non dicitur, sed correctio, vt patet ex antedictis, vnde si prælatus iuste subditum puniret, puta pro adulterio publico, aut notoria fornicatione, vel concubinatu, & fuerit subditus talis suspensus, excommunicatus, vel interdictus, aut aliqua alia punitione multatus,
† non poterit redimere punitionem, aut correctio- 18

nem suam, quia talis non potest dici vexatio: & minime licet Episcopo oblata pecunia retinere, quia videtur authoritatem præstare, vt possit in tali malitia perdurare: & redimere huiusmodi vexationem, esset potius perseueratio in peccato & iniquitate, quam alicuius licitæ, & permissæ rei redemptio: ideo secundum iura vtraque punitur, *cap. vt clericorum, de vita & honest. cler.* secus si contra iustitiam vexetur, vt dictum est. Hæc pauca volui in materia vexationis recensere, quia mihi ad propositum visa fuerunt facere, quæ late fuerunt adducta per Paulum de Roma. *in suo tract. de pensio. in c. 6* vbi videri potest. vide quæ diximus *supra in conuentionali suo loco in rubrica de prouenien. authoritate ecclesiastica, & in mentali etiam suo loco.*

SVMMARIVM.

1. *Quando sit simonia vendere officium claudendi ostia, campanas pulsandi & huiusmodi.*
2. *Nō est simonia in officio quod habet administrationem tēporalem tantum.*
3. *Secus si habeat spiritualem.*
4. *Triplici ratione prælatus non vendit pretio suum officium circa spiritualia.*
5. *Episcopus cum consensu capituli sub annuo censu remittit iurisdictionem.*
6. *In traditione suæ rei quilibet retinere potest quod vult.*
7. *Qui iurisdictionem recipit pro ea pecuniam dare non debet.*
8. *Committens iurisdictionem alicui, salarium ei dare debet in quanta, non in quota parte.*
9. *An ecclesia possit sub annuo censu concedi.*
10. *Vide de locatione, venditione, obligatione fructuum ecclesiæ.*
11. *Fructus ecclesiæ possunt vendi à beneficiato, quamdiu viuit, non à prælato, qui habet ius conferendi.*
12. *Qui iurisdictionem pecunia acquirit priuatur officio.*
13. *Concedens potestatem conferendi pecunia, ea priuatur.*
14. *Pro iurisdictione temporali dare pecuniam non est simonia.*
Secus si habeat dependentiam ab officio ecclesiastico.
15. *In terris ecclesiæ omnis iurisdictio est Papæ.*
16. *Quando in venditione officiorum committatur simonia.*

De reali Simonia in venditione officiorum ecclesiasticorum. Cap. 23.

Eueniendo ad illud, an videlicet possint officia ecclesiastica vendi pretio, vel annuo censu? dicitur quod simoniacus est large sumpto vocabulo simoniæ, qui vendit officium claudendi ostia ecclesiæ, pulsandi campanas, ferendi aquam benedictam & similia, sicut talia officia sunt spiritualia largo modo; † si tamen
1 datum sit alicui tale officium gratis, & consuetudo sit loci quod possit ponere alium loco sui, & locare & vendere ad vitam ipsius dantis, non esset simonia secundū Rodon. quē sequitur Angel. in *in sua summa.* tamen aduerte quod 1. *q.* 3. *c.* 1. dicitur quod claudere ostia ecclesiæ non est sacri muneris, sed tantum sibi annexum, aut vnitum, & dicit glo. *ibi,* quod tunc emere aliquam administrationem, & officium ecclesiæ est simonia, quando est annexum alicui spirituali, aut consueuit per clericum exerceri solum, non per alium, qui non sit clericus, & sic tene quod sit simonia vendere officium, secus vendere reditus.

Et de istis officiis ecclesiasticis potest dici secundum distinctionem per nos factam supra in mentali *in q. incip. de collationibus*, secundum doctrinam Abb. † quod si quidem officium habeat in se administrationem temporalem tantummodo, quod in eo non sit considerabile modo aliquo simoniæ vitium: vnde vendi, vel alienari potest, prout in beneficiis temporalem administrationem habentibus, veluti de hospitalibus exemplum ponit Abb. *in c. extirpandæ. §. qui vero, de præben.* † secus erit si officium, dignitas, vel potestas habeant in se administrationem & exercitium spiritualis iurisdictionis, & administrationis, quale esset absoluere, confiteri, excommunicare interdicere, & censurare, & huiusmodi, quæ in se iurisdictionem & administrationem spiritualem continere videntur: quia tunc in eis officiis, velut in beneficiis est considerabile vitium simoniæ, nec vendi, vel alienari possunt sine vitio, & perpetratione simoniæ, vt per Abb. *præallegat. loco*, † quia prælatus suam prælationem, iurisdictionem, officium vices suas circa ea, quæ sunt spiritualia, i. e. iurisdictiones non debet pro pretio concedere nec locare triplici ratione, primo quia hoc in grauamen subditorum, & in subuersionem subditorum cadit. *c. 2. ne præla. vic. su. u.* Secundo quia qui vicarium constituit, ei curam animarum tradidit, *cap. vlt. de off. vic.* & ideo qui pro vicario pecuniam dat, vel accipit, simoniam committit, *ca. ad nostram extra de simonia.* spiritualia enim vendi non possunt, si iurisdictio est spiritualis. 1. *q.* 3. ex multis. vnde & vendere castaldionatum, vel yconomatum, est simoniacum. *1. q.* 1. si quis Episcopus, & *1. q. 3. Saluator.* Omnis enim potestas & omnis iurisdictio à Deo est, & spiritualis esse videtur. & est hoc argumen. secundum Hostien. quod si quis det pecuniam, vt promoueatur in Imperatorem, vel potestatem, vel rectorem alicuis ciuitatis simonia committitur: sed S. Thom. *secunda secundæ, q. 65.* dicit quod non est simonia, quia temporalia sunt officia. tertia ratio est, cum prælatus gratis debeat iudicare, *44. qu. 5. c. non sane,* iudicem venale constituit in quo Deum & legem offendit, *2. q. 3. quoniam recte*, sed contra hoc instari potest de vno valde contrario, quantū ad simoniam committendam, hæc duo sunt paria, sci. spiritualia pro pecunia remittere vel conferre, *ca. querelam extra de simonia, & c. veniens, de restit.* † & tamen 5
Episcopus cum consensu capituli potest sub annuo censu iurisdictionem remittere, *ca. constitutus, extra de relig. dom.* Responde quod prælatus priuilegium libertatis indulgens pro temporalibus, quæ remittit, censum sibi retinet, *cap. cum venerabilibus extra de censi.* † immo in traditione suæ rei retinere potest, quod 6
sibi placet, *ca. quanto, eo. tit. de censi.* Præterea census impositio non inducit vitium simoniæ, quia non imponitur, vt iurisdictio remittatur, quia hoc esset simonia, *ca. preterea extra de transact.* sed vt antiqua subiectio comprobetur *extra de censi.* omnis anima, & libertas præstita ostendatur, *c. recipimus extra de priuileg.* ex prædictis patet quod is, † qui iurisdictionem recipit, pecuniam pro ea dare non debet: † è contrario 7 8
vero is qui iurisdictionem alicui committit, potest & debet ei dare salarium in quanta parte, non in quota. *argumento expressum extra de officio ordin. c. inter cætera, de appella. & c peruenit.* & talis habebit curam animarum, & iurisdictionem delegatam, sed non ordi-

ordinariam, & ad tempus, non in perpetuum, quando vicarius, vel in perpetuum, quando adiutor perpetuus datur, & alias vt per Hostien. *in sua summa in*
9 *versi. sequitur, distin.7.* vbi vide. † Nunquid ecclesia pos-
10 sit per prælatum sub annuo censu concedi: & nunquid possit ecclesia vendi laico religioso? † & si quis fructus suæ ecclesiæ vendat vsque ad septimum annum: & de locatione, venditione & obligatione fructuum ecclesiæ, vbi multa, vbi dicit *in fin.* ius percipiendi fructus ecclesiæ vendi, vel emi non debet nec potest, quia illud est spirituale,
11 *cap. non satis, extra de simonia, cap. ad audientiam, extra de reb. eccl. alien.* sed ipsi fructus cum sint corporales † possunt non quidem à prælato, qui ius habet conferendi, vendi, sed à beneficiato quamdiu ipse viuit, *ex-*
12 *tra vt benefi. ecclesi. sin. dim. c.1. § fi.* & notat *ibi,* † quod is qui iurisdictionem aliquam per pecuniam acquirit,
13 ab officio sic adepto & clero est remouendus, † concedens autem per pecuniam conferendi potestatem ea priuatur, vt quilibet in eo puniatur in quo deliquit, *c.1. & c 5. extra de magistr.* & quandoque deponitur, *ca. dictum dist.85.* quandoque ad tempus suspenditur, *ca. quisquis. 1. q. 1* & in materia vide per Abb *in ca. 1.*
14 *& in cap. quoniam, ne prælat. vic. suas,* † quod pro iurisdictione temporali si detur pecunia non committitur simonia, sed est bene graue peccatum. facit ad hoc *ca. nemo,* & quod *ibi no. eo tit. 1. q. 1. alias q. 3. in summa, & glo. in d c. quoniam,* quæ tenet quod est simonia, debet intelligi verum secundum Abb. *ibi* quando temporalis iurisdictio habet dependentiam ab officio ecclesiastico, qui attenta tali connexitate spiritualitati esse potest commissa simonia, *ca. consulere, eo. tit.* sed quando non habet dependentiam ab officio ecclesiastico, non est simonia, sed turpe lucrum, & cõtra legem secundum Abb. *d. c. 1. vt in authen. vt iud. sine quoquo suffr. & in authen. de mand. princip. § illud.* Hostien. tamen tenet quod sit simonia dare pecuniam, vt promoueatur quis in Imperatorem, vel regem, potestatem, vel rectorem alicuius ciuitatis, quia iurisdictio est spiritualis. 1. q. 3. ex multis, & Bald. *in ca. 1. quæ sint rega. ad fin.* dicit quod iurisdictiones non possunt vendi, quia sunt principis. *l. apud Iulianum. § si. de leg. 1.* & remittit ad Batt. *in l. cotem ferro. § qui maximos, ff. de pub.* dicit et-
15 iam † quod in terris ecclesiæ omnis iurisdictio, & omnis districtus est papæ & ideo ab alio quam à Papa vendi & concedi non potest. *l. prohibere. § plane. ff quod vi aut clam,* sed illud verum secundum Ioa. de Anan. *in ca. 1. ne prælat. vic. suas,* qui hæc refert de proprietate iurisdictionis, secus de exercitio: vnde vendere Castaldionatum, vel yconomatum, est simoniacum. 1. q. 1. *si quis Episcopus, & cap. Saluator, 1. qu. 3.* sed credo quod sit vera opinio. Abb. Imol. Gem. quod sit licitum sine vitio simoniæ dare aliquid pro temporali officio asse-
16 quendo, † & dicunt Summistæ quod emere & vendere officia ecclesiastica, simonia est, 1. qu. 1. *si quis Episcopus*, & propterea simonia est si quis ordinetur procurator rerum ecclesiasticarum, aut defensor, aut regulæ subiectus. 1. qu. 3. *& in capit. Saluator,* exponitur procurator id est quilibet administrator, vt Præpositus, siue Oeconomus, qui scilicet præest rebus canonicorum, & vicedominus, qui præest rebus Episcopi. nomine autem confessoris dicit quod intelligitur aduocatus siue syndicus, qui præest tantum causis tractandis & iudicandis Episcopi. In subiecto vero regulæ intelligitur Archipresbyter, Archidiaconus, Canonicus, Monachus, & quilibet ecclesiastico officio mancipatus, in quibus omnibus semper committitur simonia secundum Hugo. & Bar. Brix. sed Ray. non hærens consuetudini probabilius limitat, quando administratio habet annexũ aliquid spiritualitati: glo. 1 *q. 4. cap. 1.* limitat quando administratio vel officium est annexum spirituali, vel consueuit exerceri solum per clericum. & sic est simonia vendere officium, non autem reditus. vnde Vldc. addit quod aduocatus, castaldus, & iudex potest esse laicus, & consequenter nihil habens spiritualis. vnde secundum eundem Ray. si quis seruit hospitali, vel in ecclesia, puta ad pulsandum campanas, & huiusmodi pro pecunia, si quidem tale officium sit annexum iuri spirituali, vel consueuit exerceri per solum clericum, simonia est, alias non: sed posset ibi esse turpe lucrum, quando scilicet non est consuetum talia emere, vel vendere, secus est consuetum *9. q. 3. conquestus.*

SVMMARIVM.

1. *Expresse non tacite induci videtur simonia.*
2. *Simonia alia mentalis, alia verbalis.*
3. *Simonia vt crimen punitur.*
4. *In beneficialibus illud tantum venit, quod est expressum.*
5. *Presbytero, qui non tenetur, potest dari pro opera spirituali.*
6. *Tria concurrere debent, vt licite sacerdos accipiat.*
7. *Est simonia semper cum datur ex pactione partis.*
8. *Secus si detur officio iudicis, aut mediantibus bonis viris.*
9. *Non est simonia si renuncianti literis detur beneficium.*
10. *Si detur sine pacto dari consuetum non est simonia.*
11. *Si detur benefactori post beneficium receptum non est simonia.*
12. *In traditione spiritualium possunt interuenire encenia modici pretii pacto cessante.*
13. *Exculenta possunt dari iudici ordinario seu delegato.*
14. *Non est verisimile quod propter esculenta moueatur animus iudicis.*
15. *Encenia non sunt lucra.*
16. *Pro re modica non datur actio doli.*
17. *Prælatis vltra esculenta possunt fieri alia dona cessante fraude.*
18. *Data & oblata debent esse talia, quæ verosimiliter mentẽ iudicis non inclinent accipientis.*
19. *Quodcumque munus à manu inducit simoniam, si pactum præcessit.*
20. *Qualiter datum inducit simoniam, si pactum non præcessit.*

An in dubio datum debeat præsumi gratuitum, nec ne? Cap. 24.

VErum, quia tempore, quo conferuntur spiritualia, vel ante, vel post talium, collatori, vel per accipientem, vel pro illius parte solet dari tẽporalia, nec apparet, an præcedẽte cõuẽtione & pacto, an cũ praua animi intentione aut alias bona mente, ex deuotione, charitate, sponte, & liberaliter: vnde nõ potest nisi difficilime dignosci, an simoniace sit datũ: ideo ad ꝓpositũ esse iudicauimus de hoc quæstionẽ facere.

Et videtur, quod si non apparet expresse de conuentione præcedente & pacto quod nunquam intelligatur, vel præsumatur datum pro spiritualibus, vel simoniace, † quia expresse, non tacite induci videtur simonia, vt per Ab. *in ca. nemo de simonia,* 1
vbi in diffinitione simoniæ conuentionalis dicit, quod simonia conuentionalis est, quando partes expresse conueniunt inter se, &c. facit doctrina Feli.

in ca. cum essent, eo. vbi ad quæstionem, an sit licitum Episcopum promittere famulo certum salarium quousque ei prouiderit de beneficio habet locum (inquit) dummodo non fuerit factum pactum expresse de beneficio: innuens quod si sit expresse, quod tunc pactum inducat simoniam, non alias. facit quod
2 dicit Fel. *in c. tua nos, de simonia,* † quod simonia alia est mentalis, alia verbalis, & verbalem intelligit conuentionalem, merito si non sit expressum, non videtur
3 simonia. † Vlterius simonia est crimen, & vti crimen punitur, & in ea probanda vt in criminalibus probationes habent esse liquidissimæ, ergo si non sit expressum, non videtur quod possit puniri vti simoniacum. Item si simonia sit in beneficialibus, non videtur esse nisi sit expresse, & expresse constet de pa-
4 ctione, & conuentione simoniaca † quandoquidem in beneficialibus illud tantum venit, quod est expressum, & non aliud, Paris. *consi.* 31 *nu.* 19. *vol.* 4. Ité dicit Abb. *in c. dilectus el 2. eo tit.* quod si statuto caueatur quod nouiter receptus in canonicum, vel monachum teneatur soluere certum quid, quod datum in tali casu & solutum, videtur simoniace datum, quia præcessit taxatio statutaria. vnde si detur non præcedente tali taxatione, non censetur simoniacum, argumento à contrario sensu quod in iure est validum, & est lex. per Fel. *in c. postulasti, de for. comp. nu.* 10.

5 † Et pro operibus spiritualibus aliquid licite datur, & dari potest absque vitio simoniæ presbytero maxime, qui ad tales spirituales operas exhibendas ex officio non tenetur. 11. *qu.* 2. *charitatem*, quia si concurrát tria videtur licitum accipere pro spiritualibus, nec accipiendo illis concurrentibus simonia incurri-
6 tur, per Angel. *in ver. simonia, 2. versic.* † Tu vero tene quod tria concurrere debent, vt liceat: primum quod capiat nisi pro sumptu, & labore, secundum quod non sit accipiens ex officio obligatus ministrare. tertium quod non habeat aliunde sumptus necessarios.

Et dicit Abb. *in cap. ad audientiam de rescrip.* super gl. 2. quod est simonia, si quis ex pacto renunciet literis super beneficio ecclesiastico obtinendo pro aliquo temporali recipiendo, vel pro certa annua pensione recipienda: ergo à contrario sensu, si fiat sine pacto, & detur temporale, vel pensio, non est cēsendum quod sit simoniacum: & argumentum est validum in iure,
7 vt *supra* diximus. † & est semper simonia, quando
8 aliquid datur ex pactione partis, † secus si detur ex officio iudicis, vel mediantibus bonis viris ex vna parte fiat renunciatio, ex aliqua vero aliquid temporale detur, vt colligitur *in ca. sane de renunc. & cap. cum*
9 *pridem, de pact.* † nec est simonia, si quis renunciet talibus literis apostolicis, si detur renuncianti aliud spirituale, vel beneficium secundum Innoc. & Hostien. *d. c ad audientiam, de rescrip.* & dicit Angel. *in ver. simonia.*
10 5. † quod si quid detur sine pacto, non vt debitum, sed vt dari consuetum, non est simonia, secundum Rodon. & dicit Ricar. de med. vill. *in 4. distin. 25. art. 3. qu.*
11 *vlt.* † q si sine pacto aliquid munus benefactori detur post beneficiū receptum accipi potest licite & sine incursu simoniæ, *c. quicquid 1. q. 1.* quia dicit Abba. *in ca. 1. de simonia,* & in omnibus casibus ego puto quod ille, qui dedit ex pacto pecuniam, non sit tutus quo ad Deum, nec potest administrare in beneficio sine peccato, & quod est licitum aliquid dare non pro ipsis spiritualibus principaliter, sed cum ex charitate quadam aliquid sponte cōfertur, licite recipi potest, vt *ibi* per eum.

Et dicit Abb. *in c. & si quæstiones, versic. vlt. collige, extr.* 12
de simonia, † quod in traditione spiritualium possunt bene interuenire aliqua encenia sine vitio simoniæ modici tamen pretii, pacto omnino cessante, vt ex quadam charitate, non pro ipsa re spirituali conferantur, † qualia sunt exculenta & poculenta, quæ 13
paucis diebus consumi possint, quæ possunt dari iudici delegato, & ordinario, de quibus *in text. in c. statutum. §. insuper. de rescr. in 6.* ibi quod nullum munus vel quicquid aliud nisi forsan exculentum, vel poculentum mera liberalitate oblatum, quod paucis consumi possit diebus.

Quæ ideo tolerantur, vt per glo. *ibi*. quia exculen- 14
ta, & poculenta sunt modici pretii, † & non est verisimile quod propter ista moueatur animus iudicantis: † talia enim xenia non sunt lucra, † & pro modica re 15
non datur actio de dolo, quia non est verisimile &c. 16
ff. de dolo. l. id est, & l. præcedenti. & de modicis non est curandum, *de consec. distinct. 2. re vera, ad principium in glo. mortuo,* &c. sed Abb. *in si. d. c. & si quæstiones,* † dicit quod 17
legato, & aliis prælatis forte licite etiam possunt fieri alia dona, si omnino cessat fraus, idem dicit Anan. *ibidem.* Et ordinatori, & consecratori potest licite offerri de electuario, de vino: exigere a. n potest 1. *qu.* 1. *si quis Episcopus.* & oblatio dicit glo. est & debet esse pretii modici secundum Anan. *in c. & si quæstiones, extra de si-* 18
monia, & in summa dicit text. † si data & oblata sint talia, quæ verisimiliter voluntatem, & animum accipientis inclinare, vel mouere non debeant, Ecclesia Romana interpretari consueuit accipientem, vel do- 19
nantem in his non delinquere. † & quodcumq; munus à manu inducit simoniam in spiritualibus, si pa- 20
ctum præcessit, † si vero non præcessit, tunc si sit adeo paruum quod non debeat inducere promouentis animum inspectis causa, tempore, & personarum qu. litate, sic non f. cit simoniam, *capit. praallegato* & si quæstiones, de simonia, valde .n. inhumanū est à nem i ie velle recipere, sed vilissimū est omnia ab omnib. *l. solen. §. vlt.* † & hoc verū quoad ecclesiā, sed quoad Deū qcquid datur, vel recipitur mēte, & intentiōe corrupta quantumcumque minimum pro spirituali simoniacum est, sed sola pœnitentia sine resignatione beneficii purgatur. diximus *supra in mentali per totum, &* sic intellige text. *in cap. nemo.* & secundum Hostiens, aduerte tamen quod quando datur aliquid sine pacto non vt debitum, sed vt dari consuetum, non est simonia, secundum Rodon. videntur dicere omnes doctor. *d. cap.* & si quæstiones. per quæ constare videtur quod modicitas, vel paucitas muneris, vel dati simoniam non inducit.

SVMMARIVM.

1. *Sex solidi præcedente pactione inducunt simoniam.*
2. *Simonia non committitur nisi ex pacto.*
3. *Sine pacto munus datum, potest accipi, etiam magni pretii.*
4. *Quomodo intelligatur modicum & magnum.*
5. *Munera vt non inducant simoniam, debent esse sine postulatione.*
6. *In illis, qui accipientis animum non mutant, ecclesia interpretatur accipientem non delinquere.*
7. *Quicquid agunt homines intentio iudicat omnes.*
8. *Quatuor attenduntur cum dubitatur vtrum gratis, an ex pactione sit datum.*
9. *Nec omnes, nec omnia, nec ab omnibus.*

10. Et

10. *Et in paruis corrupta intentione datis committitur simonia, quoad Deum.*
11. *In foro conscientiæ attenditur intentio.*
12. *Episcopus Parisien. Archidiacono Senon. solet dare dimidiam marcham auri cum intromittatur.*
13. *Non est simonia dare temporale dari solitum.*
14. *Quæ sint consideranda, cum dubitatur vtrum gratis sit datum.*
15. *Ex præcedentibus coniecturis præsumitur mutuum, vel depositum.*
16. *Quomodo testis mutuum probet.*
17. *Differentia inter causam mutui & depositi.*
18. *In simonia cõmittenda attenditur consuetudo capientis.*
19. *Item verba præcedentia.*
20. *De pauperibus parum curant multi iudices.*
21. *Raro contingit quod à paupere detur pauperi.*
22. *Qui nihil habet dare non potest.*
23. *Simonia solet fieri in abscondito, merito ad coniecturas recurritur.*
24. *Veritas in corde hominis non probatur, nisi præsumptiue.*
25. *Homo nec tenetur, nec potest diuinare.*
26. *Paulus diuinare non poterat.*
27. *In dubiis est locus coniecturis.*
28. *Ad Romanam ecclesiam spectat dubia interpretari.*
29. *Non est simonia, si detur post collata spiritualia, secus si ante.*
30. *Est præsumptio simoniæ qui conuenit dare tempore sacramenti.*
31. *Venetiis homines decimantur in morte.*
32. *In Britannia in morte datur tertia pars bonorum conuertenda ad cultum diuinum.*

De eadem materia. Cap. 25.

Erum contrarium videtur de iure per text. *in c. tua, extra eo.* † vbi tantum sex solidi dati Archidiacono, qui aliter nolebat eum præsentare ad sacerdotii ordinem, simoniam inducunt: sed ideo fuit, quia ibi interuenit & præcessit pactio, quæ de per se est inductiua simoniæ, etiam non considerata aliquo modo quantitate muneris, seu temporalis dati, vt per Hostien. *in d. c. & si quæstiones,* vbi *in fine* dicit *in ver. delinquere,* † quod simonia non committitur nisi ex pacto. dicit enim dicit text. delinquere, non dicit simoniam committere, quæ non committitur nisi ex pacto, † quia sine pacto munus datum potest accipi. idem colligit Margarita decreti per text. *in c. quid. 1. q. 1. in ver. simonia,* eundemmet Hostien sequitur Anan. qui dicit quod etiam si oblatio, & res data sit magni pretii secundum Hostien. non refert, dummodo non præcedat pactio. nam constat quod equus pretiosus datus cardinali est maioris pretii quam sit electuarium, vinum &c. tamen non committit simoniã & secundum prædicta potest intelligi quod dixit Bal. *in l. ab Anastasio C. mand. circa finem in ver. demum inducas hanc legem in arg. ad q. de prælato,* qui promotori suo aliquid donauit, cum non esset alias donaturus, nisi esset promotus: ista donatio præsumitur colorata, id est simoniaca, vbi Cardinalis Zabarella dicit secundum Hostien. quod ecclesia Romana tolerat vt in talibus offerantur res maioris pretii quam sit equus, † & intellige modici, & magni pretii secundum qualitatem personarum dantium, & recipientium, vt per Anan. *ibi* vbi dicit quod dicitur modici pretii respectu personę dantis, vel recipientis, alias equus possit esse in se pretiosus & non modici pretii. sequitur idem Zabarella *in fi. d. c. & si quæstiones,* quod munera debent esse conformia personis, † & quantum ad casum nostrũ vt euitetur simonia, munera debent esse sine postulatione per verba illa in tex. non petenti, & talia, q̃ non inclinent, moueant, aut interuertant recipientis animum ad aliquod illicitum, alias prohibentur, vt *ibi* per eum.

1 (left margin, at "text. in c. tua")
2 (left margin, at "ver. delinquere")
3 (left margin, at "idem colligit")
4 (left margin, at "offerantur res")
5 (right margin, at "vt euitetur simonia")

Item videtur contra, quod nec parua, nec magna munera recipi possint, & si recipiantur, simonia committatur, per verba textus generalia. Beatus vir qui excutit manus suas ab omni munere. quia dicit Margarita decre. quod ille simoniam fugit, qui manus suas ab omni munere excutit. 1. *q.* 1. sunt nonnulli, quę generalitas vltra manus à manu, ligua, & obsequio, videtur etiam comprehẽdere cuiuslibet generis munera parua & magna: sed intellige, vt per Abb. *d. c.* & si quæstiones, qui interpretando illa verba dicit de bonis illis dictum est, quæ solent & possunt accipientis animum allicere & peruertere: † in aliis, quæ accipiẽtis animum non mutant: Romana ecclesia consueuit interpretari accipientem non delinquere, vel donantem. Vnde Hostien. Angel. Syluestrina & omnes alii summistæ tenent quod munus dare vel accipere pro spiritualibus, vel spiritualibus annexis semper inducit simoniam, nisi munus adeo sit paruum, aut exile, quod non debeat inducere promouentis animum inspectis causa, tempore, & qualitate personarum. *ca. preallegato, & si quæstiones.* id quod est verum, si pactum non præcessit, alias contra *c. ex tua, & 1. quæ. 1. placuit,* vt nullus. & iudices debent intendere præcipue, † quia quicquid agunt homines intentio iudicat omnes, scilicet quo ad Deum *ca. cum ex officii extra de electio.* 6 7

8 † Ideo si dubitetur vtrum gratis, vel ex pactione, vel corrupta mente sit datum, debent attendi quatuor. persona dantis, persona accipientis, rei datæ, vel donatæ qualitas, item causa vel tẽpus. vnde versus. Muneribus dandis attende quatuor ista. Quis dans, quisue petens, quæ res, quæ causa petendi. Quis sci. diues, vel pauper, quæ res pretii, magni vel parui. addi potest dicit summa Hostien. quintum scilicet an instante necessitate, vel alio tempore conferatur. vetus enim prouerbium est. † Nec omnes, nec omnia, nec ab omnibus. valde enim inhumanum est à nemine nolle recipere, sed omnia ab omnibus est vilissimum *l. solet. ff. de offi. proconsul. §. vlt.* ergo exculentum, & poculentum, quod infra triduum consumi potest, licitum est recipere. *l. plebiscito ff. de offi. præsid.* 9

10 † Si tamen corrupta intentione & sine pacto dentur, vel recipiantur munera quantumcunque parua, committitur simonia, scilicet quo ad Deum, quæ tamen sine resignatione exequutionis ordinis, vel beneficii collati purgatur sola pœnitentia. & secundum hoc potest intelligi illud *in c. nemo, extra eo.* secundum Goffre. Et secundum prænotata potest præsumi pro & contra, scilicet in foro causarum: † sed in foro conscientiæ attenditur intentio. Quidam tamen destringunt, quia aut datur aliquid temporale pro spirituali, siue propter spirituale principaliter, & tunc est simonia, 1. *qu.* 1. *cos in fin. & qu.* 3. *si quis prabendas.* Aut non principaliter datur pro spirituali, ita quod alias daretur, & dans erat alias daturus, & eo casu non est simonia, per text. *in. d. ca. & si quæstiones. & c. dilectus filius A. in fin.* quæ opinio secundum Rodon. quem refert Asten. *in. §. sequitur videre de tertio* est dura, quia raro, vel nunquam contingeret hoc, † quando enim epi- 11 12

episcopus Parisien. intronizatur per Archidiaconum Senon. consueuit ei dare marcham dimidiam auri, quomodo autem, vel quando sibi eam daret, nisi cũ intronizaret? vnde credit quod si hoc sponte, & sine
13 pacto fiat, quod non est simonia. † Credit etiam quod si quid temporale detur, non vt debitum, sed vt dari solitum, & consuetum non est simonia. Sequi-
14 tur Alber. *in dictionario* vbi dicit, † quod si dubitatur vtrum gratis, vel corrupta intentione datum sit, tria sunt consideranda & attendenda, præcipue dantis, & accipientis qualitas, vt si res magni vel modici sit pretii. Item donationis tempus, vt scilicet stante necessitate, vel alias conferatur. & secundum hoc est habenda præsumptio pro vel contra. & sic hæc intelligenda sunt in foro causarum: in foro vero conscientiæ attenditur intentio, non præsumptio, *in summa cõstit. qu.* 10. *vt per eundem d. loco* melius per Abb. *d. cap. & si quæstiones*, qui dicit quod quando in dubio debeat præsumi donum datum gratuito, vel ne, quod debent considerari circunstantiæ qualitatis secundum personam dantis, & recipientis. nam à diuite pauperi facilius præsumitur libera donatio, quam à paupere diuiti. Item debet considerari quantitas muneris. nam de facili quis non præsumitur conferre libere ea quæ sunt maximi pretii, quia nemo præsumitur iactare suum, *in cap. super hoc, de renuncia. & l. cum de indebito. ff. de proba.* & in committenda simonia. & illius commissione quantitas est attendenda. 1. *qu.* 1. *iudices, post medium.* quia paruæ res veluti exculenta non videntur inducere simoniam, vt *ibidem* colligit margarita decreti.

Item considerantur donationis tempus nam facilius quis præsumi debet donare instante necessitate alterius, quam vbi nulla subest necessitas, & per istum text. inquit ampliare possumus illam glo. quæ est valde notabilis *in l. cum quid. ff. si cer. pe. in illa. quæst.* si quis dixit alicui, tolle hanc pecuniam, an præsumatur do-
1 natio, depositum, seu mutuum, † quod certe ex præcedentibus coniecturis debet præsumi mutuum, vel depositum propter præsumptionem, quia nemo præ-
16 sumitur iactare suum. Ex quibus dixit Bar. † quod testis mutuum probat statim quod deposuit, vidi sibi pecuniam numerare: sed nescio an donauerit, seu mutauerit, vt ibi per eum. vbi Bar. Bal. & Angel ponderant quod in his potest resultare magna vtilitas creditorum, qui posuerunt pecunias suas ad tabulas mercatorum, qui postea cessant & rumpunt & fugiunt, † nam si est depositum, tunc causa ipsorum,
17 qui deposuerunt est præcipua, si est mutuum, tunc currunt ad bona cum aliis creditoribus. & subdunt quod in dubio præsumitur depositum, quia si tractemus de translatione domini, non præsumitur translatum nisi quatenus probetur. pro quo Ang. *ibi* allegat dictum Cyn. *in l. incendium. C. si cer. pet.*
18 †Item debet attendi alia circunstantia, consuetudo videlicet capientis, quia si à clerico ordinando detur res etiam modica ordinatori, qui sine pretio non consueuit ordinare, certe iudicabitur (attenta tali consuetudine) simonia, quia attendi debet consuetudo patris familias, *c. ille vos, in fi. de pignor. & in l. qui se-*
19 *missem de vsuris.* † Item debent attendi verba præcedentia, *arg. l. si seruus plurium.* §. *fin. ff. de leg.* 1. & dicunt Anan. & Zabarel. *d. c. & si quæstion.* quod in textu fuit omissum quartum, quando videlicet detur à paupere pauperi, & Hostien. opinio est, quod ideo fuit, †
20 quia de pauperibus parum curant multi iudices. 1. q. 1. pauper, vel ideo omissum, † quia raro contingit 21
quod à paupere detur pauperi, quia dicit Anan. ibi raro euenit, quod ex hoc oriatur suspitio, † quia nihil 22
habet dare non potest. *in l. ita quod fullo ff. de fur.* 1. q. 7. *Daibertum*, & ad ea quæ raro emergunt & *ca. l. nam adeo ff. de leg. & cap. literas, de despon impub.* Hieron. Zanet *in suo tra. de foro conscientiæ. col.* 3 *nu.* 13. *&* 14. dicit tres tãtũ circũstantias considerandas esse, an pauper, an diues, & quantitas muneris. † Et quia simonia solet fie- 23
ri in abscondito, vt plurimum, merito nihil est mirandum, si ad istas circumstantias, coniecturas, præsumptiones, & signa est recurrendum, & ad exteriora, per quæ de intentione alicuius iudicatur: † veritas 24
enim sicut est in corde comprehendi, vel probari non potest per testes, vel per hominem, nisi præsumptiue. vnde illud secundum sacram paginam: Prauum est cor hominis, & inperscrutabile, quis cognoscet illud? vtique solus Deus. *c. nobis, de simonia, in fi. & ca. tua nos, & de iud. cap nouit.* † homo enim nec tenetur, nec 25
potest diuinare. *cap. vt nostrum, vt eccl. beneficia.* §. 1. *versi. quoniam cum suis concord.* † quia etiam Paulus spiritu 26
Dei plenus diuinare non poterat, sed per exteriora præsumuntur interiora, *capit.* 2. *&* 3. *de præsumpt.* per Hostien. *d. c. & si quæstiones*, vbi dicit quod elicitur ex eo. text. quod si frater alias non daturus hunc dedisset equum, vt facilius expediretur negotium sui fratris, licet eo ignorante præiudicasset ei, 1 *qu* 5. *præsentium.* secus si inimicus in ipsius odium dedisset, vel amicus etiam eo sciente, sed penitus prohibente, *c sicut nobis.* recurrendum est ergo ad intentionem in talibus dubiis. non enim in his, quæ certa sunt omnino, † 27
sed in dubiis, & in incertis est locus coniecturis. *l. continuus.* §. *cum ita in fi. ff. de verb. oblig.*

Et in casibus dubiis simoniæ, & aliorum ad Papam spectat interpretari, si aliquid sit simoniacum vel nõ, & statur tali interpretationi, † quia ad ecclesiam Ro- 28
manam spectat talium interpretatio, *cap. per venerabilem, qui fil. sunt legi.* & alii tenentur sequi talem interpretationem, *in c. de causis, de re iud.* secundum Hostien. qui dicit quod ipsa ecclesia Romana aliquando tolerat quod res maioris pretii offerantur, simile dicit Innocen. *in d. c. venerabilem, de electio.* iuramento videlicet quod vbicunque est probabile dubium, vtrum debeat concedi absolutio à iuramento: vel ne, solus Papa potest hoc declarare, & illã cõcedere, & non alius.

Sed quia pro omni dubio non semper recurritur ad sedem apostolicam, quæ de rebus magnis tantum consulta responderi solet à iudicibus in determinandis causis, sint attendenda prænarrata, in qua materia faciunt nonnulla, quæ diximus in probatione simoniæ mentalis, & probatione simoniæ realis, & conuentionalis. Et vltra dicta per doctores ego puto quod illud quod non in omni tempore datum inducit simoniam, † quia si detur post non ante collatio- 29
nem spiritualium non videtur simoniacum, *not. in tex, in cap. nobis, eo tit.* vbi Anan. 2 *not*, quod datio, & promissio si præcedit actum, inducit simoniam. Abb. *in cap. venient extra de testibus, versi. sed quæro*, vbi facta quæstione, an si presbyter fecisset dimissionem de barilibus vini parochianis post electionem vel post præsentationem, an esset simonia, concludit & tenet secundum Ioa. Andr. quod tunc non fuisset simonia, quod dicit verum nisi tamen prius conuenissent, vt reciperetur & eligeretur promittens, quod postea faceret remissionem. vnde post potest remittere & promittere de remittendo sine vitio simoniæ, vt ibi dicit Ioa. And,

And. quia promissio ibi facta patronis ante præsentationem erat simoniaca, secus est si post præsentationem, & electionem sit facta, quia tunc simonia non committitur, Decius *consi.* 118. 1. *volu.* quod est consilium factum in causa cuiusdam presbyteri, qui medietatẽ fructuum promiserat patronis pro habendis illorũ vocibus, & votis in præsentatione de se facienda. Idem Decius *in l. 2. C. de institu & substit. versi. circa secundum*, vbi dicit considerandum est, quod si oblatio fuit facta postquam ille receptus fuit in monasterio, res videtur plana, quia datio, aut promissio facta post receptionem vel electionem non inducit simoniam, vt not. Ioan. And *in ca. veniens, extra de testibus.* si autem ante receptionem, maior videtur dubitatio, vt per
30 eundem *ibi*. Et dicit Abb. *in ca. ad apostolicam*, † quod si quis conuenit aliquid dare tempore sacramenti, quod est præsumptio simoniæ, nec consuetudo de aliquid tali modo dando valet, quasi non habuerit principium voluntarium: & ideo ad illam seruandam non debet quis cogi: secus est vbi quid consueuit dari post liberam sacramentorum collationem factam, quia tunc consuetudo laudabilis videtur, & est seruanda, nec est simonia secundum Innocen. Et paulo ante idem Abb. secundum Innoc. sed si aliquid consueuit dari non tempore collationis sacramentorum,
31 sed ex post facto, † vt est Venetiis vbi homines in vita non soluunt aliquid de decimis, sed in morte de-
32 cimantur omnia bona mobilia. † & etiam Britannia, vbi etiam in morte datur tertia pars bonorum omniũ conuertenda ad cultum diuinum, & eleemosynam pauperum, tunc bene secundum eundem Innoc. non seruantes talem consuetudinem possunt compelli, quia tanto tempore soluendo videntur sese voluntarie ad hoc obligasse.

Sed hoc est intelligendum, si videlicet non sequatur datio vel promissio incontinenti & illico post electionem, & antequam diuertant partes ad extraneos actus, quia licet non effectu sit factum post, si tamen non interuenit aliquod interuallum, non potest dici sequutum post, sed eo quasi instanti factum censetur, quia ea, quæ incontinenti fiunt, censentur inesse. *l. iuris gentium. § quinimmo. ff. de pact. l. lecta, ver. dicebam ff. eo.* dixi supra in conuentionali in rubrica de electione. § & intellige.

SVMMARIVM.

1. *Consuetudo est altera lex.*
2. *Consuetudo de illicito facit licitum.*
3. *Consuetudo reprobata excusat à pœna.*
4. *Consuetudo facit non esse peccatum quod esset peccatum, sicut olim de ducendis pluribus vxoribus.*
5. *Consueta in ecclesiis tribui mutari non debent.*
6. *Consuetudo præscripta seruanda.*
7. *Consuetudo attenditur in recipiendis muneribus circa spiritualia.*
8. *Ad consuetudinem piam seruandam laici compelluntur.*
9. *Multa honeste recipi possunt, quæ inhoneste petuntur.*
10. *Etiam contra canones valet consuetudo.*
11. *Quare valet consuetudo non statutum contra canones.*
12. *Diuturnitas auget peccatum, non minuit.*
13. *Consuetudo contra ius non valet.*
14. *Nunquam est iudicandum secundum consuetudinem iuris expresse contradicentem.*
15. *Consuetudo habet esse rationabilis, honesta, canoni non contraria.*

An ex consuetudine aliquid temporale pro spirituali accipi, & dari possit sine simoniæ vitio?

Cap. 26.

Vltis in locis, & multis temporibus pro spiritualibus, & spiritualium collatione, pecunia & temporalia dantur & conferuntur, nec apparet quod simonia propterea committatur modo aliquo: ideo de consuetudine videtur conueniens aliquid dicere. † Et cum consuetudo sit altera lex, & pro 1
lege suscipiatur & habeatur, *cap. consuetudo, dist. 1.* vbi glo. & Archid. Et consuetudo pulchris nominibus appellatur, quia quandoque dicitur optima, quandoque dicitur beata, in vsibus feud. quali. olim poter. feud. alien. *cap. 1.* & alias consuetudo est optima legum interpres, merito videtur dicendum quod si sit consuetudo aliquid temporale dari pro spiritualibus, quod non sit simoniacum: licet forsan sit & videatur contra ius, & iuris dispositionem: † quia con- 2
suetudo facit licitũ, quod alias esset illicitum, *in authe. de def. ciu § quia vero etiam not.* Archid. *in cap. quia sancta. 63 dist.* & vice versa facit esse delictum, quod alias sui natura non esset delictum. *ff. de extraord. crim. l. salutari. § sunt quædam.* † & consuetudo reprobata excusat 3
à pœna, *glo. est in ca. venerabilis, de consuet.* quam glo. dicit singularem Ludo Roman. *singulari* 19. *incip. An consuetudo*, vbi dicit hoc debere intelligi verum quo ad pęnam temporalem, non autem quo ad Deũ. Et dicit S. Thom *secunda secundæ q. c § ad secundum* † quod con- 4
suetudo facit, vt non sit peccatũ, quod alias esset peccatum, sicut Aug. dicit quod alias habere plures vxores, quando mos erat, crimen nõ erat, sed apud quosdam est in consuetudine, quod in consecrationib. Episcoporum, Abbatum benedictionibus, ordinibus clericorum, pro Chrismate, oleo Sancto & aliis sacramentis aliquid detur, ergo &c.

Facit text *in l. priuilegia in fi. C. de sacrosanctis eccles.* vbi dicitur † quod ea, quæ ab antiquo sunt solita in ec- 5
clesiis seu monasteriis tribui, non debent aliquo modo immutari. & per illum text. dicit Bart quod si solita est ciuitas certum quid dare ecclesiis, non potest illud immutare per statutum, refert Abb. *in c. abolendæ, de sepult.*

† Immo consuetudo in talibus introducta seruari 6
debet, per tex, qui dicit expresse *in c. nec numerus. 10. q. 3. ibi*, & de his quæ die dedicationis fuerunt offerentiũ deuotione collata, consuetudinem; quæ generaliter omnibus ecclesiis est præscripta, seruabis. Est tex. *in c. ad apostolicam, titulo nostro*, vbi laudabilis consuetudo erga sanctam ecclesiam pia deuotione fidelium in aliquid pro exequiis mortuorum dando, & benedictionibus nubentium introductam, quam quidam praui laici ex fermento hæreticæ prauitatis nitebantur infringere, præcipitur obseruari.

Est gl. *in cap. suam, de simonia*, quod si sit consuetudo quod aliquid detur in exequiis mortuorum & consimilibus, quod licet sacerdoti non detur actu ad hoc petendum, tamen potest cogi populus ad honestam & laudabilem consuetudinem seruandam. † con- 7
suetudo enim attenditur in recipiendis muneribus circa spiritualia, *arg. 1. q. 3. quæsitum & cap. Agathosa. 63. distinct. 9. quæst. 3. conquestus, & in authen. de s... ctiss episcopis. § pro consuetudinibus col. 9.* idem gl. *in fin. c. pen. de sepul.* quod

quod licet clerici exigere aliquid non possint pro spi-
8 ritualium collatione, † laici tamen compelli possunt pias & laudabiles consuetudines obseruare, & quæ
9 super hoc fuerint, † multa. n. (inquit) inhoneste petũtur, quæ honeste recipi possunt. 18. *dist. de eulogiis*, & aliis per eum *ibi* allegatis.

Nec te moueat illud, quod aliquid accipere pro spiritualibus sit contra canones, † quia etiam contra
10 canones valet consuetudo. licet non valeat statutum, per Abb. *in c. fi. de consue.* vbi rationem assignat, quia consuetudo toleratur, quia consurgit ex tacito consensu, nec præsumitur ambitio tanta, quanta est in statuto, quia ius canonicum principaliter intendit dirigere homines in Deum, & venit ad bonum publicum ecclesiasticum. † vnde statutum contra edictum
11 ab inferioribus præsumitur temerarium & ambitiosum, & fini æterno contrarium. vnde noluit Papa dare potestatem statuendi contra canones, consuetudo tamen toleratur, quia consurgit ex tacito consensu, nec præsumitur ambitio tanta.

Multa vrgent in contrarium, & primo tex. *in c. quæsta, 13. q. 2.* vbi Nereida fœmina clarissima conquerente quod pro sepultura suæ filiæ centum soliti exigebantur, precipitur quod ab hoc abstineatur, exemplo Gregorii ita dicentis. Hoc autem vitium, & nos postquam Deo authore ad Episcopatus honorem accessimus de ecclesia nostra vetuimus omnino, & per prauam denuo consuetudinem, nequaquam vsurpari permisimus, &c.

Est tex. *in ca. cum in ecclesia extra de simonia*, quod pro Episcopis, Abbatibus, seu quibuscunq; personis ecclesiasticis ponendis in sedem siue introducẽdis presbyteris in ecclesiam, nec non pro sepulturis, exequiis mortuorum, benedictionibus nubentium, seu aliis sacramentis aliquid requiratur non obstante cõsuetudine in contrarium, quia tanto grauiora sunt crimina, quanto diutius animam infœlicem detinuerunt alligatam.

Dicit text. *in ca. non satis, eo.* quod pro sepultura, chrismate, oleo nulla cuiusquam pretii exactio attentetur, nec etiam sub obtentu cuiusquam consuetudinis reatum quis teneatur, † quia diuturnitas non mi-
12 nuit peccatum, sed auget. vbi dicit Abb. *versi. vltimo nota*, quod in istis consuetudo non excusat, immo aggrauat peccatum: quod intellige quandiu perseueratur in peccato præteritæ consuetudinis, de quo 6. *qu. 1. imitare, ca. fi. de consuet.* vbi Fel. etiam multa adducit.

Et tex. *in c. non tantum in fi.* prauam illam cõsuetudinem de tua prouincia studeas abolere, per quam pro ecclesiarum inuestitura Archidiacono marcham argenti, minores vero Decano Vaccam albam sibi dari postulant, vel certam solui pecuniæ quantitatem.

Et tex. *in d. c. sicut pro certo*, vbi pro Episcoporũ consecrationibus, Abbatum benedictionibus, ordinibus clericorum non fiant exactiones, etiam si sit taxatum pro quolibet quantum accipi debeat, non obstante quod super hoc sit consuetudo longo tempore vallata, quia non consuetudo, sed corruptela est dicenda.

Facit text. *in ca. penult. de sepult.* vbi nihil pro sepultura exigi potest, & aboletur consuetudo, quæ erat apud Montem pessulanum, vt decedentibus non permittatur prius effodi sepultura, quam pro terra, in qua sepeliendi sunt certa pecunia, & certum pretium ecclesiæ persoluatur. facit tex. *in c. Iacobus, eo.* vbi reprobatur consuetudo de dando pretio canonicũ de nouo in numerũ receptum per quæ apparet quod consuetudo in aliquod tẽporale, vel dando, vel recipiendo pro spiritualibus, aut spiritualiũ collatione nõ valet, etiam longo tempore vallata non attenditur, reiicitur, & abolетur, ac nullo modo introduci potest, nec immerito id fuit factum, quia est de directo contra ius ac iuris dispositionem, *rub & per totũ de simonia, ext.* vbi habetur pro spiritualibus nihil tempore exigi, vel recipi potest, † & consuetudo, quæ est contra ius 13
ac iuris expressam dispositionem non valet, nec tenet: † quia nunquam secundum consuetudinem est
iudicandum, si ius contrarium præcipiat *glo. magistralis in c. consuetudo, dist. 1.* † & consuetudo ad hoc vt atten- 14
tum habeat, debet esse rationabilis, & honesta, non 15
canonibus contraria. 11. *dist. c. consuetudinis.* 12. *dist. sicut romana.* 10. *q. 1. decernimus.*

SVMMARIVM.

1. *Quæ debeant attendi, vt valeat consuetudo dandi pro spiritualibus.*
2. *Non valet consuetudo, si exigatur ante præstationem spiritualium.*
3. *Induci non potest consuetudo, si præcedit exactio.*
4. *Consuetudo introducta non præcedente exactione habet fundamentum laudabile.*
5. *Non valet consuetudo, cui præcedens exactio causam dedit.*
6. *Non valet consuetudo, si quid detur tempore sacramenti, quia est præsumptio simoniæ.*
7. *Compulsio ad seruandum consuetudinem fit post collationem sacramentorum.*
8. *Ratio quare quis non potest compelli ad seruandum consuetudinem de dando tempore sacramenti.*
9. *Altercatio inter communitatem Venetiarum & Episcopũ occasione decimarum.*
10. *Quæ requiruntur vt valeat talis consuetudo.*
11. *In quibus casibus intelligantur iura annullantia consuetudinem.*
12. *Ex pacto nil potest etiam prætextu consuetudinis dari.*
13. *Curia tenet quod sponte oblatum recipiatur.*
14. *Clerici exhibitis primo spiritualibus coram Episcopo agũt ad seruandam consuetudinem.*
15. *Non valet consuetudo inter clericos recipiendi pro propria bursa.*
16. *Secus si ad diuinum cultum.*
17. *Clerici à laicis consueta recipiunt, etiam si tendunt in repletionem ventris.*
18. *Ante exhibitionem spiritualium nil etiam cautio præstatur.*
19. *Quando non præcessit exactio quare valeat consuetudo in laicis non in clericis.*
20. *Nemo cogitur militare suis stipendiis.*
21. *Clerici nõ possunt licite negare obsequium debitũ Episcopo.*
22. *Non reperitur ista exceptio in iure, non intereris officio, nisi portionem debitam soluas.*
23. *Clerici possunt agere cum Episcopo ad obseruandam consuetudinem.*
24. *Consuetudo non præiudicat iure naturali, vel diuino.*
25. *Non est simonia si exigatur per consuetudinem approbatam.*
26. *Per actus, qui sunt meræ facultatis non introducitur consuetudo.*
27. *Licet pluries amicum in domo receperis, non acquiritur ei in domo quasi possessio.*
28. *Non potest astringi ad continuandum, qui iuit per decennium ad furnum, vel molendinum.*

29. Co-

29. *Coram Episcopo agit sacerdos contra laicum ad seruandam consuetudinē, si laici sint de iurisdictione Episcopi.*
30. *Non agitur per viam solennis libelli, sed de plano.*
31. *Vbi nulla datur actio, ibi officio iudicis subuenitur.*
32. *Forma petendi cousueta per clericos.*
33. *Episcopus compellit ad seruandum consuetudinem, & cognoscit de rationabilitate.*
34. *Iudex cognoscit an sua sit iurisdictio.*
35. *Quæ sit rationabilis consuetudo.*
36. *Quantum spatium requiritur ad inducendum consuetudinem.*
37. *Quæ sit praua consuetudo.*

De eadem materia. Cap. Vltim.

PRo concordatione, & conciliatione istorum contrariorum distinguunt Do-
1 ctores, † & dicunt debere attendi tempus, quo fit exactio, quia multum interest, an exactio fiat ante exhibitionem, collationem spiritualium, & sacramentorum, an vero in ipso actu, an postea, & ex post facto: item an exigatur à laicis, an vero exactio fiat à clericis. Item an ex pacto, vel libere ac ex deuotione. Item vt non pro ipso officio spirituali, sed pro labore. Item quomodo, & per quæ verba petatur, vel petitio formetur.

2 † Quia si quidem exactio præcedit præstationem rerum spiritualium, & antequam spiritualia impendantur, non valet consuetudo, quæ à tali præcedente exactione nascitur, quia habuit initium & ortum vitiosum, dicit optime & magistraliter Abb. *in ca. suam,*
3 *de simonia, ibi,* † sed hanc opinionem semper tenui, vt possit induci consuetudo, quando non præcessit exa-
4 ctio: † vt si ex mera liberalitate, & deuotione populi consuetudo talis sit introducta: tunc enim non habet vitium nec fundamentum vitiosum, sed laudabile: quia non est magnum nec mirum, si ab eo metuntur temporalia, qui seminat spiritualia. *c. si Episcopus, de off. ord. lib. 6. & extra eo.* quoniam, in quibus terminis loquitur text. *in d. c. suam*, secundum eundem Abb. dum dicit laicos compellendos ad obseruandum laudabilem consuetudinem, erga suam ecclesiam pia deuotione fidelium introductam.

5 † Sed vbi exactio præcedens dedit causam consuetudini, tunc talis consuetudo non valet, quia habuit initium vitiosum, in quibus terminis loquitur tex. *in c. cum in ecclesia*, si recte inspiciatur, & ponderetur per Abb. *ibi*, & alios, Lud. Rom. *cons.* 344.

6 † Sed si consueuit aliquid dari tempore sacramenti, vel tempore quo conferuntur spiritualia, non valet consuetudo, quia præsumptio est simoniæ, quasi non habuerit principium voluntarium: & ad talem obseruandam consuetudinem nemo compelli debet: secus vbi consueuit aliquid dari post liberā collationem, quamuis Hostien. teneat quod etiam si consueuit aliquid dari nō post liberam collationem, sed in tempore sacramenti, & tempore quo spiritualia conferuntur, ex quo libere & nulla exactione præcedente soluitur, valet consuetudo, & potest com-
7 pelli ad obseruandum: † tamen compulsio fiet post collationem & exhibitionem sacramentorum, per text. *in c. ex parte, de censi.* Idem sentit Goffred. ponens exemplum, quod forte in exequiis mortuorum erat solitum pro vt est dari cereum, in benedictionibus nubentium dari panis, in ordinatione clericorum dari manutergium, vt refert Abb. *in c. ad apostolicam, de simonia*, cuius dicta referimus ꝓ intelligentia materiæ, quia sunt magistraliter prolata, & omnes sequuntur.

Dicit enim secundum Innocen. quod laici non possunt cogi ad seruandam consuetudinē de aliquid dando pro spiritualibus, tunc quando consueuerunt dare tempore collationis sacramentorum: vnde si pro pœnitentia consueuit dari munus, non potest quisquam compelli ad illud persoluendum: † reddit 8
rationem, quia aut inuitus quis soluit, & tunc illud est simoniacum & contra ius diuinum inductum, ergo & inpræscriptibile, *cap. fin. de consuet.* Aut sponte quisque soluit, & tunc non potest compelli ad soluendum, sed si aliquid consueuit dari non tempore collationis sacramenti, sed ex post facto, vt est Venetiis vbi homines nil soluunt in vita de decimis, sed in morte decimantur omnia eorum bona mobilia.

Super quo refert Anan. ibi quod d. Floren. dicit
† de ista consuetudine, se vidisse altercationem in- 9
ter communitatem Venetiarum & Episcopum, quia communitas volebat assignare Episcopo & ecclesiæ alios certos reditus loco decimarum, episcopus recusabat, dicens quod hoc fieri non potest etiam auctoritate Papæ. Et etiam in Britannia vbi etiam in morte datur tertia pars omnium bonorum conuertenda ad cultum diuinum, & eleemosynam pauperum. tunc bene secundum eum non seruantes talem consuetudinem possunt compelli, quia tanto tempore soluendo videntur sese voluntarie obligasse. Conclusio ergo Innocen. inquit idem, sit ista, vt si est consuetudo quod aliquid liberaliter detur tempore collati sacramenti, laici qui volunt contrarium statuere, vt nil detur. seu soluatur, possunt compelli: sed ille, qui non vult soluere non est cogendus: sed si consueuit aliquid dare tempore sacramenti, est præsumptio simoniæ, quasi non habuerit principium voluntarium, & ideo non debet quis cogi: secus vbi consueuit aliquid dari post liberam collationem. Hostien. vero tenet quod etiam si consueuit aliquid dari tempore sacramenti, ex quo libere & nulla exactione præcedente soluitur, quia tunc potest compelli ad obseruantiam consuetudinis, tamen compulsio fiet post collationem sacramentorū, per text. *in c. ex parte de censi.* Idem sentit Goffred. ponens exemplum quod forte in exequiis mortuorū erat solitum pro vt est dari cereum, in benedictionibus nubentium solet dari panis, in ordinatione clericorum solet dari manutergium, & sic expresse sensit de eo, quod dabatur tempore collationis sacramentorum. pro quo vide Paul. de Cast. *cons.* 401. *incip. viso processu. & cons.* 363. *incip. circa primū.* Bellamer. *cons.* 31. *incip. quod mulier. col.* 4. *in fin. ibi* † quæ 10
requiruntur ad hoc ꝙ valeat talis cōsuetudo. in quibus locis habes, an valeat consuetudo aliquid dandi pro spiritualibus. Et dicit Abb. *cons.* 161. *quod consuetudo de qua in text. ibi*, quæ mandatur seruari, debet intelligi de eo quod consueuit dari libere, vel tempore collationis, vel ex post facto: ita tamen quod nunquam fiat compulsio etiam præsupposita consuetudine tempore sacramenti, & quod consuetudo fuerit orta non ex præcedenti exactione, sed ex pia deuotione fidelium introducta. Et tria concludit Abb. ibi quod non valet consuetudo, vt tempore sacramenti aliquid conferatur ab initio. Secundo non potest introduci consuetudo, vt aliquid detur pro sacramentis, vbi præcessit exactio: quia initium fuit simoniacum & vitiosum, † & in istis duobus casibus (inquit) 11
intelligo modos, qui annullant consuetudinē. Tertio valet consuetudo, vt aliquid detur tempore collationis, seu ex post facto, vbi ex mera liberalitate populi

puli fuit introducta, ita tamen vt sacramenta prius libere conferantur. aut ergo voluit dare libere tempore sacramenti, & potest datio & oblatio recipi, aut noluit. & tunc ne videantur sacramenta vendi, debent libere conferri: sed postea fiet compulsio ad obseruantiam laudabilis consuetudinis, quia inquit Host. *in summa. §. qualiter, vers. sed cum consuetudo.* quod si consuetudo sit vel quasi, quod lectus retineatur à clericis, possunt per censuram ecclesiasticam coerceri ad lectum restituẽdum, quia talis consuetudo laudabilis, &c. & paulo post quod si consuetudo sit quod sacerdos debeat habere vestes, quas deferebat mortuus tempore mortis, vt in Castro clerici Vianen. Dioecesis dico ipsum gratis sepeliendũ & hæredem ad vestimenta reddenda, & ita se ait Hostien. iudicasse, sed non debet sacerdos exequium retinere loco pignoris, quod gratis conferre debet, & si alias ei obligatus esset, & si sit consuetudo quod nubens benedictionem recipiens det 6. denarios, hoc idem iudico, vt gratis conferatur benedictio & postea cogatur reddere per censuram ecclesiasticam, & alias vt ibi per eum.

Et dicit Anan. *in c. ad apostolicam. 2. col.* quod in consuetudine distinguendum est, quod aut illud, quod est præstandum ex consuetudine habet aliquam legitimam causam, puta, quia soluitur loco decimarum loco census, loco cathedratici, vel alterius iuris, & tunc potest compelli. & idem si non habet causam specificam, sed illud quod exigitur sit cõuertendum ad diuinum cultum si non præcessit exactio.

12 † Item est auertendum quod ex pacto nil recipi potest etiam obtentu consuetudinis secundum Host. refert Astens. *in summa. §. sequitur videre tertio*, quod si obiiciatur quod cõsuetudines laudabiles seruari debent 1. *q. 3. c. quæsitum. & dist. 18. de eulogiis.* quod ex pacto nil recipi debet obtentu alicuius consuetudinis;

13 † sed recipi potest si offeratur gratis, sicut curia tenet, & probatur *extra eo. c. dilectus.*

14 † Item debent attendi personæ à quibus exigitur, quia clerici exigunt à laicis obtentu consuetudinis, & tunc non debent clerici retinere pignus spirituale, sed gratis debent sepelire, & benedictionem dare primo, deinde coram Episcopo, vel loci ordinario causa & veritate cognita cogentur laici consuetudinem honeste & laudabiliter introductam seruare *cap. ad a-*

15 *postolicam extra eo.* † Aut clerici à clericis, & isti si petant aliquid quod ad propriam ipsorum tendat vtilitatem & commodum non valet, per text. *in ca quæsitum, cap. de eulogiis allegato.* refert Asten. *§. sequitur videre tertio,* & dicit Abb. *in d. c. Iac.* quod dicitur de consuetudine habet locum vbi à laicis debetur aliquid clericis. Sed vbi consuetudo est, vt aliquid à clericis exigatur, tunc dic quod aut illud tendit ad priuatũ commodum clericorum, repletionem ventris, aut bursæ canonicorum, & tunc non valet consuetudo, nec debet fieri compulsio, nisi sit aliquid leue, quod non moueat, nec mouere possit animum accipientis, qualia sunt esculenta, & poculenta, per Anan. *d. c. ad apo-*

16 *stolicam.* † Aut tendit ad fauorem diuini cultus, prout si petatur calix, crux, paramentum, vel quid simile quod tendat ad fabricam. & valet si non præcessit exactio ante sacramentorum exhibitionem, quia tunc licite illud exigitur & etiam ante receptionem posset licite recipi cautio, vt per Anan. *d. c. Iacobus*, vbi Host. dicit quod in hoc casu quasi Deus cum canonico per-

17 mutare videatur spirituale pro spirituali. † subiungens ibi quod clerici à laicis possunt exigere illud, quod laudabilis cõsuetudo introduxit, etiam si ventris, vel bursæ repletionem, vel aliam priuatam vtilitatem respiciat. Et propterea dicunt Innocen. & Io. de Lignano *d. c. ad apostolicam*, quod consuetudo, qua datur aliquid ante receptionem sacramentorum est corruptela, nec valet quantumcunque longa, quia libere habent conferri spiritualia: nec dicat sacerdos non dabo sacramentum, nisi fiat solutio, quasi teneat sacramentum loco pignoris. † & sicut non potest exi- 18
gi pecunia ante, ita nec aliqua promissio, cautio, seu pactio, quia omnia in talibus reprobantur, per Anan. *ibi. versic. ibi.*

† Quando vero non præcessit exactio, quare valeat 19
in laicis & non in clericis, ratio diuersitatis est: quia laici videntur sese obligasse sub nomine cuiusdam oblationis. facit quod not. *in c. a. nouum genus de decimis extra.* vnde dicit Innocen. *in c. ad Apostolicam*, ꝙ si consuetudo habet quod in dedicationibus Ecclesiarum aliquam partem oblationum habeant consecrator, & clerici, qui ei obsequuntur in actu consecrationis, bene ad illam consuetudinem seruandam agi potest, & peti. *c. nec numerus.* 10. *q. 3. c. Eleuterius* 18. *q. 2.* Idem in sepulturis, & in omnibus aliis, quæ de iure ratione consuetudinis debentur, vel diuiduntur.

Si qua vero alias sint, quæ non ratione consuetudinis generalis, sed specialis debentur, vt si consuetudo esset quod in consecratione haberet centum marchas, non crederem talem consuetudinẽ seruandam, cum male de ea præsumatur. Non negamus tamen quin possit accipere expensas pro se, & comitibus suis, & certum quid potest statui quod accipiat pro expensis, † quia non cogitur militare suis stipendiis, 20
10. *qu. vlt. relatum 12. qu. 2. charitatem.* Et si aliquid petatur ab his quorum ecclesia consecratur, vel de bonis eorum hoc nullo modo est licitum, etiam si sit generalis consuetudo. per tex. *in c. non tantum, de simonia*, sed si nihil ab eis petatur, sed de oblationibus, quæ nondum peruenerunt in spirituale dominium alicuius vel vsum. vel possessionem, diuisionẽ aliquam faceret, hoc est licitum etiam tempore consecrationis ecclesiæ, vel collationis sacramentorum.

Tamen credo inquit Innocen. si Episcopus vel clerici dicerent, non interueniemus, nisi securi simus quod dabitis nobis oblationes, vel nisi vos D. Episcope secundum consuetudinem antiquam diuiseritis, quod tunc peccarent *c. cum. m. ecclesia de simonia.*

Immo plus dicunt aliqui quod clerici, qui consueuerunt habere aliquam partem ab Episcopo possunt ei dicere, si cessauerit aliquando debitam partem dare, non intererimus de cætero. *95. dist. esto. 45. dist. cum beatus.* quia si Episcopus ratione consuetudinis petat eos cogi ad secum interessendum, & ipsi respondebunt, & tu ipse circa hoc ipsam consuetudinem serua. † Nos tamen credimus quod non est licitum ne- 21
gare Episcopo obsequium consuetum, licet Episcopus deneget consuetam partem & portionem oblationum. Itẽ si defecerint, agere potest Episcopus nomine Ecclesiæ petitorio & possessorio contra clericos, † cum ista exceptio nunquam inueniatur in iure, 22
† sed clerici similiter agere possunt cũ Episcopo, non 23
pro ecclesia petitorio, sed possessorio ad prædictam consuetudinẽ obseruandã: & vt pronuncietur eos nõ cogendos præstare obsequium, nisi Episcopus soluerit quod eis est debitũ, & etiam quod Episcopus infringit consuetudinẽ, si expediet canonicis, & si consuetudo esset tantum introducta in fauorem Episcopi pos-

pi posset agere, vt absoluatur à prædicta consuetudine, quia priuilegium, &c. nam licet illud aliquando obtineat in priuilegium, non tamen obtinet in iure communi, aut consuetudinario, quod difficilius separatur ab homine quam gratia, sed possunt agere, & petere, vt quamdiu Episcopus nō soluerit, quod consueuit vt ipsi obsequium debitum præstare non teneantur, & in his terminis loquitur text. *in ca. esto 95. dist. & 45. dist. cum beatus*, sequuntur Anan. Zabarell. Abb. & alii.

Ex quibus deductis credo quod apparet responsum, vel quomodo possit responderi ad contraria, & quomodo ad inuicem concordari, & reconciliari possint, quia ad contrarium de Sancto Thom. addu-
24 ctum respondetur per eundē *ibi vers. ad quartū*, † quod consuetudo non præiudicat iuri naturali vel diuino, quo simonia prohibetur, & ideo si aliqua exigantur ex consuetudine quasi ptetium rei spiritualis cum intentione emendi, vel vendendi, est manifesta simo-
25 nia, & præcipue, si ab initio exigantur, † si vero exigantur quasi quædam stipendia per consuetudinem approbatam, non est simonia, si tamen desit intentio emendi, vel vendendi, sed intentio referatur ad solam consuetudinem obseruandā, & præcipue quando aliquis voluntarie soluit. In his tamen omnibus solicite cauendum est, quod habet speciem simoniæ vel cupiditatis secundum illud Apostoli 1. *ad Thessal. vlt.* Ab omni specie mali abstinete vos.

Sed contra ista potest instari vno forti medio, quia dare aliquid temporale sacerdotibus & clericis in casibus & modis prænarratis est vnum de actibus, qui sunt mere facultatis, per quos non debet nec potest introduci aliqua consuetudo, quæ in futurum astringat, nec ex datione annua gratis facta. *not. in l. 1. C. de seruit. & aqua.* Bar. *in l. cum de in rem verso. ff. de vsuris.* In-
26 nocen. *in c. bonæ el 2. de postula. prælat.* vbi dicit, † quod licet recipiamus in domo nostra amicum de longe venientem, non tamen acquiritur illi in domo quasi possessio, licet pluries fuerit receptus, nec aliqua consuetudo inducitur, & dicit Bart. *preelleg. l. de vsuris*, quod licet rusticus detulerit alicui annuatim vnum par caponum sponte ex liberalitate, non tamen ex hoc aliqua inducitur consuetudo, vt in posterum inuitus astringatur.

Item vt per Cyn. *in l. 1. & 2. C. quæ sit longa consuet.*
27 † quod licet quis per decennium continuauerit ire ad molendinum, vel furnum alicuius, & sic lucrum attulerit illi, non per hoc inducitur consuetudo aliqua, vt in futurum astringatur ire & continuare, quia isti sunt actus meræ facultatis. vnde si populus in casu nostro offerebat aliquid gratis ecclesiæ vel clericis, quando recipiebat sacramentum, non debet videri introducta consuetudo, vt in futurum inuitus astringatur ad idem.

Sed in contrarium respondet ad obiecta Abb. tribus modis *in c. suam de simonia*, vbi quæstionem facit, primo quia in casu nostro apparet de voluntate populi volentis introducere talem consuetudinem. secundo quia contraria procedunt, vbi donatio est pura, non relata ad certum quid, pro ut est in casu nostro cum tempore sacramenti seu exhibitæ rei spiritualis aliquid confertur, inducitur populus longo tempore hoc obseruando, & longo tempore impendendo, se ad hoc voluisse obligare & constituere illam spontaneam obligationem, in recompensationem spiritualium recognoscendo Deum in muneribus suis, & redimendo peccata eleemosynis. *c. medicina dist. 1.* Tertio loco potest dici, vt sit speciale fauore ecclesiæ longo tempore populus sic impendendo temporalia, videatur velle inducere consuetudinem in futurum, vt ibi per eum. ex quibus sit expeditum pro nunc quod dicere voluimus circa consuetudinem.

Et quia sacerdos vel clericus ad hoc sibi iudex esse non potest, vel sibi in hoc ius dicere, quia esset iudex in causa propria: † ideo ad Episcopum diœcesanū hoc 28
munus spectabit, qui laicos ad obseruantiam compellet: si tamen, & quando laici erunt de sua iurisdictione ad cuius prouidentiā est recurrendū, per Hostien. *ibi. §. quapropter*, & proponetur coram eo nō per viam actionis, sed per implorationem officii, dicit vltima gl. *d. c. ad apostolicam*, pro eo, quod not. 47. *dist. sicut, in vltima gl. 1 q 7. exigunt*, & Zabarel. *ibidem* vbi proposita quæstione, qua actione poterit super hoc agi † dicit 29
esse intelligendum, ꝙ implorabitur officium de plano, & sine libello. Hostien. dicit quod per modū denunciationis poterit peti, sed Zabarel. magis placere videtur, ꝙ per implorationem propter verbū in text. Episcopum, quia cum verba diriguntur ad iudicem, habemus intelligere semper, vt detur officii imploratio, *c. 2. de off. iud.* vt per eundem Zabarel. *ibidem.*

Sequitur Ana. ibi prima col. ibi, ex hoc collige, † quod aliquando vbi nulla datur actio si subest æ- 30
quitas subuenitur officio iudicis. facit text. & glo fin. *in l. hæreditas. §. fin. ff. de petitione hære.* facit etiam quod habetur *in l. plane, & l. fin. eo. tit.* Et nota quod vbi ex consuetudine aliquid datur, est facienda vis in verbis secundum Hostien. Nam si clerici dicunt hoc petimus pro sepultura, succumbunt etiam si allegant cōsuetudinem. *ca. non satis de simonia.* sed debent dicere, † consuetudo est, vt pro mortuo aliquid detur Eccle- 31
siæ, vel clericis; quasi velit dicere quod non debet se fundare clericus, vt aliquid pro officio, sed vt detur ratione laudabilis consuetudinis, & hoc modo non dicitur capi immediate pro officio.

Et non solum erit iudex Episcopus in cogendo ad obseruantiam laudabilis & rationabilis consuetudinis, verum etiam ad cognitionem rationabilitatis, & laudabilitatis d. consuetudinis. per Anan. *ibi 2. colum. versic. vlt. not.* † ibi est ergo rationabilitas consuetudi- 32
nis declaranda per Episcopum, & per ipsum est compulsio fienda, & sic pondera & tenementi, quia non solum spectat ad Episcopum compellere laicos ad obseruandam laudabilem consuetudinem, sed etiam datur ei potestas, vt cognoscat, an sit rationabilis, & per hoc facit bene litera ibi, veritate cognita, † sicut 33
iudex cognoscit an sua sit iurisdictio, & an sit iudex competens nec ne, iuxta notata *in cap. super literis de rescrip. extra.* & per Bart. *in l. ex sententia. ff. de testam. tutel.* per Innocen. *in cap. cæterum de iud.* Ita potest cognoscere, an consuetudo sit rationabilis, pro quo etiam facit, quod not. *in c. cum sit generale. de for. compet.* & est bonus text. *in c. si iudex laicus, de sententia excommunicationis.* & dicit apostilla *ibi* ad eundem Anan. † quod 34
rationabilis consuetudo dicitur, quæ non est contra ius: habet tamen aliam iuris approbationem. sed melius per glo. *in c. fin. de consue. extra*, quæ disputat quando consuetudo dicatur rationabilis, & quia de hoc non datur certa regula, relinquitur hoc arbitrandum iudici, per Archid. *in c. leges, distinct. 4. versic. in ea gloss.* † ad quam inducendam requiritur spatium. 40 an- 35
norum, sed illa quæ est secundum ius, præscribitur decennio per iura, quæ ibi adducit, quia ista consuetudo

tudo laicos astringit non clericos, inter quos indistincte procedit consuetudo ex cursu decennii, per not. *in l. de quibus. ff. de leg.* tum quia ista cõsuetudo non est contra ius, immo pia & fauorabilis. & videtur etiam de iure canonico, quod sufficiat tempus decem annorum, est glo. *in c. si. de consuetudine lib. 6.*

Et dicit Hostien. *ibidem* quod rationabilis consuetudo est, si offeratur candela grossa cum denariis, vel vt mortui habeant lectum suum, vel quod sacerdos habeat vestes mortui, aut à nubentibus caput bouis, vel aliud quid simile. tales enim laudabiles consuetudines sunt seruandæ. †Praua vero consuetudo est, 37 quando pro sacramentis ecclesiasticis exigunt ante collationem ipsorum vel post, & obtentu consuetudinis cuiuscunque, *cap. sicut pro certo § fin. de simonia,* vel quando ante solutionem vel saltim ante satisdationem denegantur ecclesiastica sacramenta, vt per eundem *d. c. in. §. quapropter.*

DE PROBATIONE SIMONIÆ MENTALIS.

QVARTA PARS.

SVMMARIVM.

1. *Non legitur quod mentalis simonia sit punibilis.*
   Vbi non est delictum, ibi non est pœna.
   Exceptio, delictum de quo accusas non est punibile, impedit litis ingressum.
   Animo & voluntate obligamur Deo tantum.
2. *Voluntas quæ signis exterioribus non declaratur, non punitur ab ecclesia.*
   Commissum simoniæ mentalis est delictum in solo animo.
   Voluntas clausa in mente nihil valet in actibus hominum.
3. *Cogitatio quæ in lucem non producitur, censetur abortiua.*
   Nemo cogitationis pœnam patitur.
   Nil prodest conatus, si iniuria non habet effectum.
   Non est furatus, qui iuit animo furandi.
4. *Vsurarius mentalis tenetur ad restitutionem.*
   Simoniacus mentalis quomodo teneatur ad restitutionem.
   Simonia mentalis commissa in illis, quæ sunt de iure diuino est quasi conuentionalis.
5. *In quibus sola voluntas facit veram simoniam.*
   Si simonia mentalis non punitur, ideo est, quia illius probatio haberi non potest.
   Non quilibet simoniacus est hæreticus, sed ille tantum qui credit gratiam Sancti Spiritus vendi posse.
6. *In hæresi sola voluntas punitur.*
   Inquisitor hæresis punit hæreticum in mente.
   Solus Deus mentem nouit.
7. *Quartus casus in quibus voluntas habetur pro facto.*
   Confessio facta confessori negari potest, quia est facta illi, vt Deo.
   In pœnitentia fides est adhibenda confitenti.
   Non est credendum quod quis sit immemor suæ salutis.
   In iudicio animæ cuilibet est credendum.
8. *Hæredes non creditores stare tenentur confessioni religiosæ testatoris.*
   In spiritualibus veritas tantum attenditur.
   In spiritualibus veritas opinioni præfertur.
   Animus per signa exteriora etiam hominibus fit notus.
9. *In delictis animus inspicitur.*
   Quæ fiunt casualiter non sunt in consideratione, nec puniuntur.
   Homicida ex casuali confessione non potest condemnari vel puniri.
10. *Delictum ex proposito perpetratum multo magis punitur, quam calore iracundiæ.*
    Homicidium non præsumitur factum ex proposito, nisi qualitas pensamenti probetur.
    Latrones si qui stratas obsidēt, præsumūtur insidiose facere.
11. *Dolus & bona fides sunt passiones animi.*
    Animus probatur præsumptione facti, vel verbi.
    Animus præsumitur, qualia sunt verba.
    Facto voluntas datur intelligi.
12. *Testis debet testificari per actus exteriores.*
    Qualitate facti animum facientis metimur.
13. *Per extrinseca probantur intrinseca.*
    Extrinsecus actus probatur per intrinsecum animum.
    Possidens non dicitur mutare causam possessionis, nisi appareat de animo.
14. *Quis non tenetur iniuriarum, nisi animum iniuriandi habuerit.*
    Iudex debet considerare factum, quod animum metitur.
15. *Qui alium occiderit non potest puniri, si non apparet fecisse animo occidendi.*
    Qualitas factorum describit qualitatem intellectus.
16. *Animus præcedens ex posterioribus declaratur.*
    Ex euentu qualis animus fuerit, apparet.
    Duobus modis animus potest considerari.
17. *Animus præsumitur ex actibus.*
    Vide quales habent esse isti actus.

De probatione Simoniæ mentalis. Cap. I.

His prædictis, de simonia, aliqua dicemus circa illius probationem, & quomodo probari possit mentalis: & licet videatur esse ab re inaniter, & extra propositum de hoc quærere vel disputare, quia cauere debeamus quod frustratorius non sit labor. Nec facere debemus quod factum non reuelat, ex eo † quia mentalis simonia non legitur, quod ali- 1 quo modo puniatur: quæ sola animi pœnitentia, per quam Deo creatori satisfit, deletur. *cap. fin. de simonia, & ibi gloss. & gloss. in cap. qui studet, 1. quæst. 1. in verb. à communione,* vbi dicit quod de sola voluntate non scandalizatur Ecclesia, quia non videtur talis simonia delictum, quia ei pœna non fuit à lege & canone inuenta, sicut simoniæ conuentionali: & vbi non est delictum, ibi non est pœna. not. per Bald. *in l. decuriones.*

riones.C.de infam. Iaſ.*in l.ſed & ſi poſt,nu.6 C.de inoffi.teſt.* vnde non videtur neceſſaria illius probatio: quandoquidem ea non deducitur in iudicium, niſi coram Deo & tribunali Dei Creatoris, coram quo teſtes non examinantur,inſtrumenta,& ſcripturæ non producuntur, vel aliæ probationes fiunt pro habenda alicuius rei veritate, quia ipſe eſt ſcrutator cordium. *c. ſignificaſti, de elect.* & nullum factum quamuis occultum,illum latet.& coram eo conſcientia mille teſtes, quia ſi delictum non ſit punibile, non debet iudex accuſationem admittere. & iſta exceptio, delictum, de quo accuſor non eſt punibile, impedit litis ingreſſum per ea,quæ not.Bart.*in l.ſi ſeruus,per illum tex. C.de his qui ad Eccleſias confugiunt.* Iaſ. poſt Bart. *in l.ſenatus.ff. de accuſationibus.* Idem Iaſ. *in rubrica.C.vt nemo priuata,* &c. Facit,quia quis animo,& voluntate non obligatur niſi Deo creatori. *l.ſi rem. §.voto.ff.de pollicit.* Goffr. & Hoſtien.*in ſumma de voto,& vot.redempt.* D.Thom. *ſecunda ſecundæ q* 98.refert Bart.*in l.gerit.ff. de acqu. hæred.* Immo ſimilis ſimonia non punitur ab Eccleſia, quia eius probatio non habetur. Gemin. *in ſumma.* 1. *q.*1.*verſic. in prima gloſſ* facit quod *ibidem* dicit Archid.
2 qui in terminis ſimoniæ mentalis dicit † quod voluntas,quæ exterioribus ſignis non declaratur,ab Eccleſia non punitur. Facit, quia commiſſum ſimoniæ mentalis videtur delictum in ſolo animo perpetratum,& ſolo animo non videtur perpetrari delictum, quia cum animi cogitatio non producta ad exteriora nullum producit effectum. & voluntas clauſa in mente nihil valet in actibus hominum,niſi ſit expreſ-
3 ſa verbis, vel facto. † & animi cogitatio, quæ in lucem non producitur, cenſetur abortiua, & eſt ſicut poſthumus,qui ſi non naſcatur, vel producatur in lucem,nihil eſt *l.fin.ff. de poſthum.hæred.inſtit.* Ita egregie dicit Bald.*in l.*1.2.*q.C.qui admitti, & in ſuo diuino conſilio ſciſmatis poſito poſt rubricam. C.ſi quis aliquem teſtam.prohib.*13.*col.* ſequitur Iaſon *in l ſi ita legatum.§.illi, de leg.*1. *num.*2. & ſola mentis ſuggeſtione, & ſola animi cogitatione peccatum non dicitur perpetratum,per text. *in cap.ſed penſandum.*7.*diſt.* vbi ad illius præparationem alia quam mentalis ſuggeſtio requiri videntur.

Et commiſſum ſolo animo, quia non videtur delictum, non punitur, quia conſilia animi & cogitationes non puniuntur. *l. cogitatione.ff. de pœn.* & dicit Bald.*in l. ſi quis non dicam rapere. C. de epiſc. & cler.* quod nemo cogitationis pœnam patitur, nec animi conſilia puniuntur, vbi etiam materiam extendit, quando etiam forſan non eſſet ſtatum & permanſum in terminis ſolius animi, & eſſet proceſſum ad aliquem actum, dummodo non eſſet delictum conſummatum,per text *in l* 1. *in fin.ff. quod quiſq; iur.* vbi habetur. Quid enim profuit conatus ſi iniuria non habuit effectum? Bart.*in l.*1 *ff.de extraord.crimin.* Philip.Franc. *in c.*1.*de homicid.* Paul.de Caſtr. *conſil.*103.*prima parte conſil.*277.2.*vol.* & Bart. *in l. fi.ff. de extraord.crimin.* vbi dicit quod qui iuit animo furandi, non eſt neque dici pôteſt furatus. & vide quæ diximus *ſupra in quæſtione ſuperius facta de ſimonia mentali in principio tractatus, quæ incipit, ſed incipiendo à mentali,* &c. & quæ dicemus *infra de pœna ſimoniæ mentalis, & in quæſtione poſt illam immediate ſeq.* vbi aliqua diximus. facit quia ſolo animo non videtur adiri hæreditas, niſi ſit per actus declaratum, vti per Bartol.*in l.gerit.ff. de acqu. hær.* Iaſon.*ibi num.*13.

Verum quia ſimonia mentalis perpetrata & commiſſa in illis,quæ ſunt prohibita quia ſimonia,& quæ ſunt de iure diuino, licet non teneatur, aut puniatur, quo ad alias pœnas, tamen tenetur ad reſtitutionem, quia quicquid committens accipit, † tenetur & de- 4
bet induci ad reſtituendum ſicuti vſurarius mentalis, cui in iſto caſu ſimoniacus æquiparatur. Angel.*in ſumma in verb.ſimonia primo, verſic. vtrum ſola, & in verb. ſimonia* 7.*& in ver.vſura primo,verſic.vtrum ſola,* fundando ſe ſuper illo Gratis accepiſtis, gratis date *cap. intentum,de ſimon.& 1.quæſt* 1. *cap.* 1. & ſuper illo *Lucæ.* Mutuum dantes nihil inde ſperantes, ſi tamen intentio fuit principaliter non ſecundario, vt diſtinguit Abb. *d ca.fin.de ſimonia.* item ſimonia mentalis quando eſt commiſſa in his,quæ ſunt de iure diuino eſt quaſi cõuentionalis,& illius efficaciæ cuius eſt conuentionalis,dicit Archid.*in ſumma.*1.*quæſt.*1. *circa finem,* & dicit Hoſtien.*in ſumma. §.per iudicem col.pen. verſic.* quod ſi quis cõfert, vbi videtur dicere quod ſimoniaci mentales ſunt puniendi veluti ſimoniaci, & ſola intentio in prohibitis de iure diuino inducit ſimoniam, Innocen. *in c.tua nos, de ſimonia,* & in illis, quæ ſunt prohibita, quia ſimoniaca, quale eſt vendere ſacramenta aut ordinem ſacrum & generaliter omnia illa,quæ veteris & noui teſtamenti ſimoniaca iudicantur, † ſo- 5
la voluntas veram facit ſimoniam, *cap.quicunque* 1.*q.*1. cum ſimilibus. idem Archid.*ibidem in ver.ſtudioſa,* qui videtur innuere quod ſi ſimoniaca mentalis non punitur ab Eccleſia ideo eſt, quia eius probatio haberi non poteſt inferens quod ſi poſſit probari punibilis eſſet. & dicit Hoſtien. *in ſumma in §.per iudicem. in fin.* quod decretal. Gregorii intelligenda eſt in foro pœnitentiali non in iudiciali, quaſi dicat, caueat ſibi ordinator ordinatus & repræſentator tale pactum interponens & recipiens, quia quamuis occultum ſit & probari non poteſt,tamen hanc pœnam ipſo facto à canone patiuntur,& ſic ipſo iure ſuſpenduntur. Nicol.Boer. *in tract de pot.leg.à lat.quæſt.*1.*verſ. &* 1. *nu.*118. & ſimonia eſt hæreſis *cap.presbyter, cap.qui ſtudet, cap.eos qui,cap.fertur, cap.cum liqueat.*1.*quæſt.*1.*gloſſ. in cap. ſi quis pecunia diſt.*79. largo tamen modo ſumpto vocabulo, vt per dictam gloſſ. quia non quilibet ſimoniacus dicitur hæreticus,ſed qui gratiam ſancti Spiritus crederet pecunia & pretio poſſe acquiri, alii vero hoc non credentes,ſed dantes pecuniam pro auiditate habendi beneficium, aut conſequendi ordinem, non ſunt hæretici, ſed ſimoniaci, ſed propter immanitatem criminis vocatur hæreſis, vti late per eum,*& cap.ſequ.*
† & in hæreſi ſola voluntas punitur, quia ibi mentis 6
deliberatio ſufficit ad perpetrationẽ delicti, eo quia delictum non requirit aliquid ab extra, ſed perficitur in ſola mentis cogitatione. Vnde inquiſitor hæreticæ prauitatis bene puniret hæreticum in mente, licet in eo non appareant ſigna de hæreſi, hoc autem poteſt liquere inquiſitori per confeſſionem hæretici, quia aliter non poſſit probari cogitatio mentis, quam ſolus Deus ſcrutator, nouit, vt not. *in l.*2.*ff. de inter.actio.* per Bald.*in l.ſi quis non dicam. C. de epiſc. & cler.* ſequitur Fel. *in cap.* 1. *de præſumptio.* † vbi inter quatuor caſus, in 7
quibus voluntas (dicit) habetur pro facto, ponit caſum iſtum quod ſola voluntas & ſola credulitas conſtituit quem hæreticum, per text. *in cap. excommunicamus.§.credentes,de hæreticis.* idem Felin. *in tractat.quando conatus,* ſed ſi confeſſio ſit facta confeſſori in foro pœnitentiæ, credo quod poſſit negari, quia eſt facta illi prout Deo, vt per Abb.*in cap. ex tunc, de ſimonia,* licet in pœnitentia fides ſit adhibenda confitenti, & eius cõfeſſioni. per tex. & ibi glo. *in c.ſignificaſti el* 2.*do homicid.*

stes, eò quia animus per actus exteriores non vere sed ficte comprehēditur, vt latius ibi per eum. sed ex prædictis satis constat animum demonstrari, probari, verbo aut facto, & ex coniecturis, vt etiā voluit Bart. *in l. si concubina. §. 1. ff. rer. amot. & in l. si cui. §. 1. de accusat.* & Bal. *in l. libertatem. C. de oper. liber.* dicens quod qualitas factorum describit qualitatem intellectus, quod idem voluit ipse Hippol. *in l. 1. col. 4. nu. 27. C. de sicariis.*
16 refert Marcus Ant. Blancus, *præallegato loco.* † & animus præcedens declaratur ex posterioribus. *l. si concubina. §. si res amotas. ff. rer. amot. l. cum quis, circa fin. C. de natural. liber. l. sed & Julianus. §. interdum. ff. ad Macedon.* sequitur Ias. *in l. si seruus plurium. §. si numerus ff. de leg. 1. numer. 4.* & ex euentu qualis animus fuerit, apparet, per Bart. *d. l. si concubina. § res amotas. ff. rer. amo. numer. 1.* & dicit Bal. *in l. nihil. C. de vsucap. pro hærede,* quod duobus modis animus potest considerari, vno modo respectu personæ, & affectionis, alio modo respectu rei, idem Bald, *in l. si aquam, versic. quæro de decima octaua*
17 *quæstione,* & primo qualiter apparet de animo, † qui animus secundum Innocen. *in cap. bona, in 1. glo. magna extra de postul prælat.* præsumitur ex actibus, nam facto voluntas datur intelligi, per iura quæ ibi allegat, & subiungit quod isti actus non deberent esse indifferentes, generales, inordinati, & vagi, vti ire per fundum alienum, quia per istos actus improbatur quasi possessio, nisi colligatur ex prolatis verbis aut aliis indiciis, sed actus appropriati, qui non possint fieri nec soleant per alium quam per eum, qui sit hæres vel possessor, & qui non soleant fieri citra ius, & nomen possessoris, vti est actus electionis, & tunc etiam per vnicum actum vitæ factum, probatur quasi possessio, & alias vt ibi per eundem Bald.

SVMMARIVM.

1. *Ad adeundum hæreditatem sufficit animus & actus.*
Vide qualiter fiat declaratio voluntatis.
2. *Animus est quid facti.*
Animus semper habet probari.
De mente legis, quæ non sit expressa, potest constare quatuor modis.
3. *Ad probandum animum sufficit vehemens præsumptio ex coniectura.*
In illis vbi liquido probari non potest, sufficit quod iudex se informet ex vehementi opinione.
Probatio sufficit per coniecturas in illis, quæ sunt difficilis probationis.
Contractus probatur vsurarius ex solis coniecturis.
4. *Ex quo simonia solet fieri occulte, sola præsumptio facit ad illum probandam.*
5. *Probatio per coniecturas est manifesta probatio in illis, qui à communiter accidentibus sunt difficilis probationis.*
Illud dicitur euidens, quod ex coniecturis apparet.
Simulatio non potest liquido probari, ideo sufficiunt verisimiles coniecturæ.
6. *Mortis est difficilis probatio, ideo sola fama facit probationem.*
In illis, quæ sunt difficilis probationis admittuntur probationes, quæ alias reiicerentur.
7. *Quando de alicuius conscientia dubitatur, statur illius iuramento.*
Si reus delatum sibi iuramentum recusat, habetur pro confesso.
8. *Quandoque creditur asserenti super his, quæ aliter probari non possunt, etiam in foro fori.*
Illi testi magis creditur, qui magis veritatem nouit.
Quod pendet ex alicuius animo pro certo sciri non potest.
Ex loquela hominis animus iudicatur.
9. *Statur assertioni iuratæ, vbi animus probari non potest.*
Ad inuestigandam simoniam attenduntur circunstantiæ & actus.
Attenditur qualitas personæ.
Qualitas muneris.
Tempus donationis.
Consuetudo recipientis.
Probatio simoniæ inducitur per præsumptiones.
10. *Iudex in causa potest procedere ad sententiam ex præsumptione violenta.*
In probatione illorum, quæ communiter secrete fiunt, coniectura, & præsumptiones sufficiunt.
11. *In simonia probatione non requiruntur probationes ita claræ.*

De eadem materia. Cap. II.

FAcit, quod notat & magistraliter tradit Bart. *in l. gerit. ff. de acquir. hær.* vbi dicit, † 1
quod ad adeundum hæreditatem solus animus sufficit & actus, hoc est aliquid propter quod animus declaretur, quodcunque sit illud siue factum, siue non factum, siue dictū, siue scriptum, vbi per quinq; quæstiones, quos ibi facit, ponit qualiter fiat voluntatis & animi declaratio. & dicit glo. *in c. Episcopus. 74 dist.* quod voluntas & animus, voce & signis declaratur.

Facit, † quia animus est quid facti. *l. bonæ fidei. §. 1. ff.* 2
de acquir. rer. dom. vbi dicitur, quod est quid facti, an quis bona aut mala fide possideat, ponit Bart. *in l. si is qui pro emptore, de vsucap.* sequitur Ias. *in l. 1. §. adipiscimur. ff. de acquir. poss. versi. 4. nota,* vnde si factum existat, animus vti alia facta probari debet & potest, quæ ex quo non præsumuntur semper habet probari. *l. in bello. §. facta. ff. de capt. & postlim. reuer.* cum similibus, & indiget probatione id, quod est facti. *l. an vitium C. de ædifi. priuat. & in l. Athethusa. ff. de stat. hom.* & de mente legis, quæ non sit expressa constare potest quatuor modis, traditur per Paul. de Cast. *in l. non dubium. C. de legibus.* † 3
Et ad probandum animum & mentem, quæ sunt abscondita, nec oculis patent, prout fit in illis, quæ sunt à communiter accidentibus difficilis probationis, seu quæ non possunt liquido probari; credo quod sufficiat vehemens præsumptio ex coniectura, & informatio iudicis per vehementem opinionem, per tex. *in l. non omnes. §. à barbaris. ff. de re milit.* not. Bartol. *in l. in illa stipulatione. ff. de verb. oblig.* vbi dat regulam, quod in illis vbi liquido probari non potest, sufficit quod iudex se informat ex vehementi opinione. *& l. filium diffinimus ff. qui sunt sui vel alien. iuris. l. si vicinus. C. de nuptiis l. consensus. §. seruus. C. de repud. cap. veniens, el 2. de testib. in fin.* vbi probatur quod in illis, quæ à communiter accidentibus sunt difficilis probationis, probatio fit per coniecturas, & præsumptiones, & indicia, & probatio sufficit. vt per Ias. *in dict. l. in stipulatione, de verb. oblig.* vbi subiungit quod contractus probatur vsurarius ex solis coniecturis, & argumentis, per text. *in cap. cum in diœcesi, in verbo si tamen argumentis, de vsuris.* per Ioan. And, *in cap. ex literis, de iureiur.* & alios quos Ias. *ibidem* allegat *in fin. repetitionis.* Angel. *in l. sed & si quis. §. fin. 2. col ff. si quis cautio.* sequitur in terminis materiæ nostræ. Lud. Gomes. *in reg. de triennali. quæst. 18. versi. sed etiam,* vbi dicit, † ex quo simo- 4
nia solet fieri occulte, quod sola præsumptio faciat

probatio. per l.si quis adulterii C.de adulteriis, quæ etiam sufficit ad condemnandum in aliis criminibus, vt per doct.& *ibi* Bal.*in l.fi.ff.de her. instit. & in l.si aduersarius. C.de fid.instru.versi.sed nunquid, & in l.non hoc.C.vnde cogn. vlt.col.versic.reuoco in dubium, & l.neque natales, prima col. C.de probatio.per text.in cap.afferte,de præsumptio.* quod est verum, si præsumptio sit violenta, nō si sit vehemens, per Bal.*in additio.ad Spec.de probatio.§.3. versi.quinto per præsumptionem.* Ang Aret.*in tractat.malefic.versi.quod fama.2.col.no.in l.absentem ff.de pœnis*, sed Bar. *in l.quod Nerua.ff.deposit.* dicit non sufficere nisi in casibus à iure expressis ex aliqua causa, *dict.l. si quis adulterii, & l. si quis ei,de adulteriis.& not in l.pen.C.de periculo tut.* vbi glo.not.& per Bal.*in rubrica.C.de probatio.* & Alex.*in l. fin.ff.de quæstio.* quod coniecturæ & præsumptiones sufficiunt in illis, quæ communiter secrete fiunt, facit *cap.contumaciam,de hæret.in 6.* vbi clericus, qui suspectus de hæresi vocatus, volens se purgare, & subterfugiens excommunicatus, si per annum insurdescat in censuris & excommunicatione, ex vehementi præsumptione de hæresi condemnatur. idem dicit Abb.
11 *in cap.insinuatum,de simonia*, † quod in simoniæ vitio non requiruntur probationes, ita claræ & manifestæ sed debent incontinenti simoniaci repelli de Ecclesia, cum aliqua signa notabilia constant contra simoniacos, per text *in cap.sicut simoniaca,de simonia.ibi*, vbi per personam aliqua signa claruerunt, vbi etiam not. Abb. vbi dicit esse casum, in quo per notabilia signa proceditur in graui crimine contra aliquem. Quod esse videtur contra regulam, quæ habet, quod in criminalibus probationes habent esse luce meridiana clariores, vt per Ab. *ibi*.

SVMMARIVM.

1. *Simonia est capitale crimen.*
2. *Simonia videtur grauius delictum homicidio.*
   In delictis probationes luce meridiana clariores requiruntur.
   Ecclesia militans non iudicat de occultis.
   Ecclesiæ triumphanti omnia patent.
3. *In causis criminalibus vbi de vita hominis tractatur, cautius est agendum.*
   In causa ciuili præsumptio vnius testis cum iuramento sufficit.
   In crimine simoniæ etiam cum agitur ciuiliter, requiritur plena probatio.
4. *In causa simoniæ non sufficit vnus testis cum fama.*
5. *Propter vehementem præsumptionem de hæresi quis non potest puniri vti hæreticus.*
   Sententia lata ex præsumptionibus non transit in iudicatum.
6. *Ad quid obligat simonia mentalis.*
7. *Præsumptio iuris violenta, dicitur liquidissima probatio.*
   Ad conuincendum aliquem sufficiunt præsumptiones iuris.
8. *Aliæ sunt præsumptiones iuris, aliæ hominis, aliæ facti, aliæ iuris & facti, & de iure.*
   Præsumptio alia vehemens, alia violenta.

De eadem materia. Cap. III.

1 SEd cum simonia sit species delicti, & delictum, *cap.qui studet.1.qua.1.* vbi text.† capitale crimen appellat simoniam, *cap.si dominus, c.si tanta, de simonia*, vbi quilibet admittitur ad accusandum de simonia,
2 & in quibusdam casibus tenetur,† quod simonia sit grauius delictum, quam sit homicidium. Abb. *in cap. sicut simoniaca, extra eod.tit.* & omnia crimina reputantur pro nihilo ad comparationem simoniacæ hæresis. *1.q.vlt.c.fi.c.per tuas,de simonia.§ cæteras*, & *alibi* dicit tex. quod pestis simoniæ, sua magnitudine omnes alios morbos vincit, *c.simoniaca, eodem tit.& alibi* peius est simoniæ vitium, quam idolatriæ. *c.cito turpem, & c.eos.1. q.1.* Gaspar de Perus.*in tract.de reseruat.benefic.in princip. 3.colum.n.23.24.*

Vnde non videtur quod in illius probatione signa, coniecturæ, probationes, vel similia admitti debeant, ex quo in delictis & criminalibus probationes luce meridiana clariores esse requiruntur, & debent, alias non valent *l.fin. C. de probatio.* & *ibi* doct. Specul. *in tit.de iuramenti delat.versi.secundum est, & de test.§.secundo, versic.quid si criminaliter, & de probatio.§.1. post versi.vlt.* quæritur, Paul. de Cast. *in consil.* 199. *visa inquisitione*, quia Ecclesia militans non iudicat de occultis, *cap.sicut tuis, in fin.glo.in cle.1.in ver.eo ipso, de hæret.* secus est in Ecclesia triumphanti, cui omnia patent, & sunt aperta, *cap.nouit.* cum similibus, *de iud.* & quæ dicatur triumphans Ecclesia, & quæ militans, est glo. *in clem.2.de hæret.in versi.Ecclesia,* sequitur Fel *in cap. sicut tuis, versi.vlt.not.de simonia.*

† Et in causis criminalibus, vbi de salute & vita hominis tractatur, cautius procedi & strictius debet. *l. ad dictos.C.de appellat.per glo.in cap.veniens ad nos, extra de testibus, in ver.illorum*, vbi dicit quod diuersimode proceditur in causa criminali, quam procedatur in causa ciuili, in qua præsumptio vnius testis cum iuramento sufficit per ibi adducta per eum. sequitur Abb. *ibidem versi nota vltimo* quod, vbi dicit, quod in crimine simoniæ, etiam cum agitur ciuiliter, requiritur plena probatio. Vnde non sufficit in eo vnus testis etiam cum præsumptione, quæ oritur ex dicto alterius, qui fuit delicti particeps. & cum causa sit non leuis, non datur iuramentum in supplementum probationis, & ibi per eum, † nec sufficit ad condemnandum in crimine simoniæ vnus testis cum fama, qui sufficit in probatione in causa ciuili, quia aliud est esse in causa ciuili, aliud est in causa criminali, vt per eundem Abb. *versi.quæro nunquid*, per ea quæ ibi adducit. Facit quod habetur per glo. *in cap.literas, de præsumptio*, † quod propter vehementem præsumptionem de hæresi, quis non potest puniri tamquam hæreticus. Vnde ei tunc indicitur purgatio, secundum glo. *in ca.inter sollicitudinis, de purg.canon.* & si in purgatione deficiat, punitur secundum Abb. *in c.accedens.2.col.de accusat. glo.in c.cum contumacia.de hæret.lib.6.* & dicit Innoc. *in c.qui verisimili, de præsumptio.* quod vbi proceditur ex præsumptionibus non est de facili quis condemnandus, & sententia lata ex præsumptionibus non transit in rem iudicatam, & in crimine simoniæ ad illud puniendum non sufficit sola fama, text. est vbi Abb, 3. *not. cap. de hoc, de simonia*, id quod videtur contra illud quod supra diximus de præsumptionibus violentis quas tam in ciuili quam in criminali diximus sufficere ad condemnationem.

Sed pro intelligentia, & concordatione dicas primo, † quod in casu præsenti simoniæ mentalis ex quo mentalis si sit iuris positiui, non est subiecta, præterquam pœnitentiæ, *cap.fi.de simonia*, si sit iuris diuini restitutioni vt diximus per doctrinam Angel. *in summa*, & per Abb. *in d c. fi.* si quidem intentio fuerit principaliter non secundario, quod nos sumus in causis ciuilibus, in quibus per solam præsumptionem violentam per iudicem etiam aliunde, quam ex facto partis, sed ex variis circumstantiis iudicio intellectus perceptam

probandũ hæresim, sed illius suspitionẽ, nec etiã subiungit violenta præsumptio sufficit, quando aliud esset in contrarium probatum, vt per iura, quæ *ibi* adducit. vnde non obstant. vnde habes quod simoniacus & mens deprauata vitio simoniæ per coniecturas, circumstantias, suspitiones, & præsumptiones, coniecturatur, dignoscitur, & probatur per exteriora, per quæ intentio, mens, & animus interpretatur, aliter non potest de intentione alieni cordis apparere, quia non possumus diuinare, prout nec etiam Apostolus Paulus potuit, licet esset plenus Spiritu sancto 22. *quæ. 2. beatus cap. vt nostrum vt eccles. benefic. glo. in cap. & si quæstiones, tit. de simonia, in ver. intentione, & glo. seq.*
4 † quia in incertis, non in his, quæ sunt certa, est locus coniecturis. *l. continuus. §. cum ita. ff. de ver. oblig.* vnde Hieremias 18. 6. Prauum est cor hominis, & inperscrutabile, quis cognoscit illud. Ioan. And *in d. c. & si quotiens.* & in crimine simoniæ signa, & argumenta plene probata habentur pro plena probatione. Ioan. de Anan. *cap. sicut, de simonia primo not.* ex quibus sit absolutum pro nunc, quod dicere intendimus circa simoniæ mentalis probationem.

SVMMARIVM.

1. *Simonia probari debet ad hoc, vt possit puniri.*
Respectu simoniæ cætera crimina pro nihilo reputantur.
2. *In causa simoniæ agi potest ciuiliter & criminaliter.*
Mulieres à ferendo testimonio in causa criminali remouentur.
3. *Impubes non admittitur testis in causa ciuili.*
In causa criminali non admittitur testis nisi annorum 20.
Testis habet esse discretus, non furiosus, non infamis.
4. *Iustitia non potest habere commertium cum homine scelerato.*
Non sit pauper testis.
Magis creditur diuiti quam pauperi.
Nullus infidelis admittitur testis contra fidelem.
5. *Consanguineus non videtur idoneus testis.*
Inimicus à testimonio repellitur.
Iudex non debet recipere inimicum de nouo reconciliatum.
6. *Laicus contra clericum in causa criminali, cum criminaliter proceditur non admittitur.*
Socius criminis non potest esse testis.
7. *In causa simoniæ persona quantumvis criminosa admittitur in testem.*
In vitio simoniæ contra testes admittitur exceptio capitalis inimititiæ, & conspirationis, aliæ exceptiones non.
8. *Simonia est maius crimen quam sit hæresis.*
In hæresi quilibet in testem admittitur.
9. *Laici admittuntur in accusationem & testimonium clericorum in crimine simoniæ hæresis, & aliis criminibus exceptis, si pro zelo iustitiæ.*
Procedentes odio nec ad accusandum, nec ad testificandum admittuntur.
10. *Laici bonæ famæ admittuntur in criminibus exceptis contra clericos, si malæ famæ & viles sint, admittuntur si clericus sis infamatus de crimine.*
11. *Contra laicos simoniacos quilibet admittitur ad accusandum & testificandum.*
Quod quilibet admittitur ad testificandum contra simoniacum, intelligitur si simoniacus sit hæreticus, qui credit gratiam sancti Spiritus vendi posse.
Excõmunicatus indistincte repellitur à testificando, nisi in casibus à iure expressis.
12. *In crimine simoniæ contra infamatum testes criminosi admittuntur aliis adminiculis suffragantibus, exceptis conspirationibus, & inimicitia capitali.*
13. *Propter inimicitias non capitales non repellitur quis à testificationibus.*
Quod dicitur quod quilibet admittitur ad testificandum contra simoniacum, intelligitur si sit catholicus, quia paganus, hæreticus & infidelis repelluntur.
14. *Iudæus non est idoneus testis contra Christianum, maxime in criminalibus.*
15. *Infidelis Deo hominibus fidelis esse non potest.*
16. *Ratio quare indistinctius admittitur ad accusandum quis quam ad testificandum.*
Non est tantum præiudicium in accusationibus quantum in testificationibus.
Crimina probantur per testes, non per accusatores.
17. *De iure ciuili non reperitur cautum quod inimicus non possit accusare, sed bene quod à testimonio repellatur.*
18. *In crimine simoniæ admittuntur testes criminosi, non emendati, sed perseuerantes concurrentibus concurrendis.*
19. *Considerabilia, quæ concurrere habent.*
Quando agitur in crimine simoniæ per viam denuntiationis admittuntur mulieres, criminosi testes & infames emendati.
20. *Si agitur per viam inquisitionis admittuntur criminosi & mulieres de æquitate habenda iudicis arbitrio.*
Considerationes, quas habere debet iudex n. quinque.
21. *Vbi agitur ciuiliter de crimine simoniæ, testes criminosi etiam non emendati admittuntur, si personam contra quam agitur, sit irregularis inferioris gradus, malæ famæ, & sine scandalo remoueri possit, & subsint adminicula. velit nolit iudex sed idem n. 24.*
22. *Iudex quanta sit eis fides adhibenda considerabit iuxta qualitatem criminum obiectorum.*
Minor fides adhibetur vbi crimina maiora obiiciuntur quam paria, vel minora.
Minor fides adhibetur quando paria crimina obiiciuntur quam quando minora.
23. *Maior fides adhibetur quando sunt aliquatenus emendati.*
24. *Qui admittantur ad testificandum in casu simoniæ.*
25. *Furti & adulterii crimina sunt minora simoniæ.*
26. *Criminosi sine adminiculis in crimine simoniæ contra regularem inferioris gradus non admittuntur secundum Hostien. nec illi, qui non zelo iustitiæ, sed malignatis fomite.*
Nec inimici capitales, nec conspiratores.
Nec si agatur ad depositionem.
Item si testificetur crimen per aliquem ad hoc vt quis remoueatur ab administratione.
Item non admittuntur, si sæcularis accusatur vel regularis, qui sit superioris gradus, vt Episcopus vel inferioris, quãdo bonæ famæ, vel qui non potest sine scandalo amoueri.
27. *Semel periurus semper repellitur à testimonio, nec emendatus admittitur.*
28. *In crimine simoniæ socius criminis admittitur testis contra socium.*
Quod limita vt procedat. si sit intentatum ciuiliter, & si sit socius criminis tantum, quia secus si sit socius criminis & muneris.
29. *Forma admittendi & repellendi socium criminis.*
30. *Mendacium vel aliud peccatum non permittitur.*
31. *Fatuus est, qui contra se confitetur.*
32. *Socius criminis admittitur in crimine hæresis, simoniæ, & læsæ maiestatis.*

Et quod testes criminosi admittantur in crimine simoniæ, est intelligendum iuxta considerationes specificatas & enumeratas, per Abb. *in cap. per tuas, de simonia, in versi. in glo. in ver. taliter,* vbi tenendo secundam
18 lecturam ad illum text. dicit, † quod debent admitti testes criminosi non emendati, sed in criminibus perseuerantes in hoc crimine simoniæ, cum sit exceptũ, concurrentibus tamen considerationibus de quibus in litera, quæ specificantur per eundem secundum In-
19 nocentium, † vt videlicet iudex consideret an agatur per viam denuntiationis, & tunc admittuntur omnes testes criminosi, & mulieres, & infames, dummodo sint emendati tam ad denunciandum quã ad testificandum. *not. 2. q. 1. si peccauerit, & in c. nouit, de iud.*
20 † si vero agatur per viam inquisitionis & crimẽ sit exceptũ & tunc admittentur criminosi & mulieres, non secundum rigorem iuris, sed secundum temperantiã æquitatis, quæ habebit iudicis arbitrio moderari: debet enim iudex multas considerationes habere, prima est, circa modum procedendi. Secunda contra personam, contra quam agitur, vt facilius admittantur testes criminosi contra regularẽ quam contra sæcularẽ. & facilius si regularis sit inferioris gradus, quã excelsioris dignitatis. Item facilius si est infamatus, & possit remoueri sine scandalo, quam si sit bonæ opinionis & immineat scandalum in remotione. Tertia circa personas testium, vt facilius honestos, quam criminosos. & facilius emendatos quam perseuerantes. Item facilius si testificantur zelo iustitiæ quam ex odii fomite. Quarta consideratio circa crimina, quæ obiiciuntur an sint crimina minora, vel paria, vel maiora. Quinta consideratio, an subsint adminicula vt facilius admittantur testes aliis adminiculis existentibus, quam cessantibus. subiungens *ibidem* quod Innocentius postea recessit ab hac opinione, & tenuit quod ista tẽperantia æquitatis non sit relinquenda arbitrio iudicis, cum sit iure expressa generaliter. *arg. cap. fin. de transact.* quod tamen non placet Hostien. quia secundum eum licet sit iure expressa, tamen exprimitur generaliter, vt non appareat an & quando sit ea præcise vtendum. & cum hac opinione transeunt cõmuniter doctores. satis putatem opinionem Innocentii saluari posse, † vt vbicunque agatur de crimine simoniæ ciuiliter & secundum æquitatem, & persona contra quã agitur sit irregularis inferioris gradus, malæ famæ & sine scandalo possit remoueri, & subsint adminicula: tunc testes criminosi debent admitti, etiã non emen-
21
22 dati velit nolit iudex, † sed quanta sit eis fides adhibẽda iudex considerabit secundum qualitatem & quantitatem criminum obiectorum. Minor n. fides adhibetur, vbi obiiciuntur crimina maiora quam paria vel minora; & minor quando paria quam quando mino-
23 ra. † Et maior fides saltim quando sunt aliquatenus emendati, quã quando ex toto perseuerant. Et ad hanc fidem metiendã fiunt istæ considerationes circa crimina obiecta: si vero deficeret aliquod ex prædictis non putarem testes criminosos admittendos, vt si persona contra quam agitur sit sæcularis, vel si esset regularis ageretur criminaliter, vel esset excellentioris dignitatis, vel non subessent alia adminicula. nam inquit, cum pro dispositione illius textus recedatur à regulis iuris communis, secundum quas criminosi perseuerantes nõ debent admitti; dispositio illius textus debet stricte intelligi & restringi, intelligẽdo maxime quando est crimen simoniæ non habens annexã hæresim. Nam sequendo opinionem Hostien, nimis esset longa iudicis potestas in hoc iure relaxando & restringendo. Clare ergo concludendo dic, quod debet intelligi in criminibus exceptis & specifice in simonia, vt admittantur testes criminosi licet non emendati concurrentibus qualitatibus superius expressis: secus si aliqua illarum deficeret. idem dicit ibidem Ioan. de Anan. & de testificatione criminosi *in materia simoniæ* vide Fel. *in c. tanta eo.* vbi dicere videtur, quod criminosus potest testificari contra clericum infamatum de simonia. *glo. 6. q. 1. in summa* cum aliis per eundem Fel. adductis. & dicit Hostien. *in summa in § . qui ad accusationem.* Ego dico, quod testes etiam criminosi & maxime emendati de crimine, qui aliis adminiculis fulciuntur, quod credo necessarium, quando sunt criminosi non emendati alias maxime non participes in scelere & munere zelo iustitiæ testificantes, quibus minora crimina apponuntur, admittuntur contra regularem inferioris gradus grauiter infamatum, qui sine scandalo de facili remoueri potest. *d. cap. per tuas. primo responso, versi. Item vtrum & seq. & versi. ille quidem.* quando agatur ciuiliter & secundũ temperantiam æquitatis non vt deponatur ab ordine, sed vt remoueatur ab administratione: & ideo tales contra talem merito admittuntur, quia ex leuioribus causis remouentur, sicut quorundam religiosorum comprobata consuetudo deposcit. Et ideo de plano debet procedere inquisitio regularium, & sine strepitu, quia seruos Dei hisce subtilitatibus non decet inuolui.

Verum tamen est, si crimina & alia apponentur legitimas exceptiones sibi seruare cõtra testes, ita quod nullus criminosus contra eos admittatur, etiam si adminiculis fulciatur. & adeo dico (inquit) seruandam præfatam distinctionem quod si vnum membrũ deficiet repello testem; & sic criminosos in crimine simoniæ sine adminiculis etiam contra regularem inferioris gradus non admitto. Illos etiam qui non zelo iustitiæ, sed malignitatis fomite testificantur repello, vt inimicos capitales & conspiratores. Item prædictos repello, si agatur ad depositionem gradus: vel etiam si denuntietur crimen per aliquẽ ad hoc vt quis remoueatur ab administratione; quia tunc secundum iuris rigorem procedi debet. Item nec ipsos admitto, si sæcularis accusetur vel regularis superioris gradus, puta Episcopus vel inferioris bonæ famæ & opinionis, vel qui non potest sine scandalo amoueri. vide *in hac materia glos. magistralem in cap. si quis Episcopus. 1. q. 1. in ver. mediator,* vbi repilogat pari modo istam distinctionẽ. summa Asten. §. *vlt. in tit. de simonia,* † vbi dicit quinam 24
admittantur & admitti possint ad testificandum de simonia: docemur per decretal. *cap. per tuas, extra eodem.* quam quidam ad maiorem euidentiam multipliciter distinguunt. & primo circa modum agendi vtrum agatur de crimine simoniæ criminaliter vel ciuiliter: & si ciuiliter, vtrum de rigore, vel de æquitate. Secundo distinguunt circa personas, contra quas proceditur: vtrum sint regulares, vel sæculares, & si sint regulares, vtrum sint inferioris gradus, an excellentioris dignitatis, & an illi iidem sint bonæ opinionis vel famæ malæ: & vtrum possint puniri de facili, an sine scandalo non possunt condemnari. Tertio distinguunt contra personas testium, vtrum sint honesti vel emendati de crimine, an perseuerauerint in ipso, & an ipsi testificentur ex charitate, aut ex odio. Quarto etiam quæ crimina obiiciuntur testibus vtrum eadem, vel maiora, an paria, vel minora. Quinto an sint etiam alia adminicula, quæ adiuuent testes.

Quantum ad alteram partem dicendo quod testes criminosi & maxime emendati de crimine, qui aliis adminiculis fulciuntur, credit necessarium Hostien. quod aliis adminiculis fulciantur, quando sunt criminosi non emendati, alias non, maxime non participes, & scelere, & non zelo iustitiæ testificantes, qui-
25 bus minora crimina opponuntur, † vt furti & adulterii, quæ sunt minora simoniæ admittuntur contra regularem inferioris gradus grauiter infamatum, qui sine scandalo potest facile remoueri. & hoc quando agitur ciuiliter & secundum temperantiam æquitatis, non vt deponatur ab ordine, sed vt amoueatur ab administratione. & ideo tales contra talem taliter ad-
26 mittuntur, quia ex leuioribus causis remouentur. † Et sic non admittit criminosos Host. sine adminiculis etiam in crimine simoniæ & contra regularem inferioris gradus; nec etiam illos, qui non zelo iustitiæ, sed malignitatis fomite testificantur, vt inimicos capitales & conspiratores: nec etiam admittit prædictos, si agatur ad depositionem gradus, aut si testificetur crimen per aliquem ad hoc vt quis remoueatur ab administratione, quia tunc secundum rigorem iuris procedi debet. Item nec ipsos admittit, si sæcularis accusatur, vel qui sit superioris gradus, vt Episcopus, vel inferioris gradus, quando est bonæ opinionis, vel qui non potest sine scandalo amoueri.

Sed hoc limita, vt non procedat in illo, qui est criminosus in periurio, qui repellitur semper à testimo-
27 nio, nec admittitur quantumcunque emendatus: † quia qui semel est periurus, ad iuramentum amplius non admittitur. 22. *quæst. 5. paruuli, cap. literas de præsumtion. 2. quæst. 7. non potest*, quia præsumitur quod iterum deieraret. *l. si cui. ff. de accusat. §. hisdem. 6. q. 1. quicunque. gl. in c. per tuas, de simonia, in verbo adulterii.*

Item in crimine simoniæ notatur vnum speciale *in cap. 1. de test. in 6.* id quod est etiam in aliis criminibus
28 exceptis, sicut hæresis & læsæ maiestatis: † quod videlicet socius criminis admittatur testis contra socium in crimine intentato ciuiliter, dum tamen sit socius criminis tantum, secus si sit socius criminis & muneris simul, secus si sit incriminaliter intentatum, quia tunc non admitteretur socius criminis tantum, & multo minus socius & criminis & muneris, per glos.
29 *ibi in ver. assecuti*, † quæ videtur dare formã quomodo admittatur socius criminis contra socium, & quomodo repellatur in crimine simoniæ, vbi dicit esse mirabile in decretali, quod socius criminis repellatur in criminali criminis & muneris. repellatur in ciuili, si enim qui ipsum à testimonio repellit, dicat socius mihi in crimine fuisti, non vlterius egemus teste, quia ex hac confessione puniendus est. *cap. 2. de confess.* nec
30 permittit canon vel lex quod dicat hoc non feci, † quia mendacium vel aliud peccatum non permittitur, sed dic quod potest in genere dicere, Non potes esse testis, quia commisisti hoc crimen, quod me offero probaturum: & sic repellet, quia per delictum repellit testem, vel dic præcise quod exceptionem obiiciens non fatetur. Vel pone quod opponatur criminis simoniæ exceptio contra testem, & ille qui produxit, dixit eum qui probat fuisse socium, & sic contra se nil fatetur, sed secundam tene, quia & hic videtur fateri testem simoniacum, per iura per eum ibi adducta, quod not. 79. *distinct. cap. si Papa, & l. si filium. C. de lib. caus.* per Hostien. *in summa. §. qui ad accusationem, in fin.* vbi quærendo quomodo repelli potest particeps criminis, dicit, quod si dicat non potes contra me testificari, quia fuisti meus socius in eodem cri-
mine, condemnabitur vti confessus, † quia tamquam 31
fatuus contra se confitetur. *cap inter dilectos, de donat. cap. 1. & secundo de confess. cap. 1. 2. quæst. 1.* si dicat non feci quod mihi imponitur, & si fecissem, tu non potes esse testis tamquam eodem vitio laborans, sic mentitur, & lex non docet mentiri. *23. quæst. 3. qui peccat*, docet tamen socium criminis repellere, *dicta l si filium*, sed ibi inquit manifestum est ipsum esse participem, quia dicebatur ibi quod pater filium suum vendiderat genero suo: vnde vtrique deest accusator: quia nullus tam proximus coniunctus poterit ignorantiam allegare, vnde iudex ipsum ex officio potest repellere, cum notorium sit: subiungens ibidem sic potest proponere, Ego excipio contra te, quia dico te illud crimen commisisse, super quo vis accusare me, vel in quo vis contra me testificari: vnde dico te non fore audiendum, & quod vera sit exceptio, offero me probaturum. Si vero iudex talem exceptionem non admittit iuste appellabitur. sequitur summa Asten. *§. fin. eod. tit. in fin.* & dicit Ang. *in summa in ver. testis*, Quæro an socius criminis possit esse testis, dicit quod non, † prærerquam in crimine simoniæ, læsæ 32
maiestatis, & hæresis, per glo. *in c si quis Papa. 79. dist. in glo. magna.* Idem glo. *in c si. §. libere in ver. socii.* Vide tamen glo. *in c fin. 5. q. 3.* quæ dicit, quod licet in crimine læsæ maiestatis, crimine simoniæ, & falsi, socius admittatur in testem contra socium, tamen nunquam valet talium confessio ad conuincendum socium, nisi adsit aliqua præsumptio, per text. *in l. diuus. ff. de custod. reorum.*

SVMMARIVM.

1. *Simonia probatur multipliciter.*
Simonia probatur confessione partis.
2. *Nulla maior probatio quam quæ per oris confessionem elicitur.*
Per rei euidentiam fit probatio, & quid sit euidentia rei.
3. *Notorietate fit probatio.*
Vbi vide quibus modis fiat probatio.
4. *Per vnum testem nihil probatur nisi cum miraculo.*
Beatus Britius voce vnius probatus fuit innocens.
5. *Probatio euidens fit per coniecturas.*
Probatio magis euidens fit per testes, & facti euidentiam.
6. *Probatio euidentissima fit per instrumenta indubitata.*
In criminibus non procedimus per verosimilia, sed per probationes luce clariores.
7. *In simonia hæretica non proceditur per vehementem præsumptionem.*
Non potest quis puniri de hæresi propter vehementem præsumptionem.
Sed tunc indicetur purgatio in qua si deficit punitur.
8. *Ex solis coniecturis aliquis non deponitur.*
9. *Nemo de facili est condemnandus, vbi ex præsumptionibus deponitur.*
Sententia lata ex præsumptionibus, non transit in iudicatum.
10. *In simonia & hæresi, ex violenta præsumptione fit condemnatio.*
Ex sola suspitione quis non potest condemnari.
Vide remissiue quæ appelletur violenta præsumptio.
11. *Ad probandam suspitionem sufficit leuis probatio.*
12. *In crimine simoniæ non appellatur à sententia.*
In crimine hæresis non appellatur.
13. *Item in crimine læsæ maiestatis.*

14. Læsa

14. *Læsæ maiestatis crimini æquiparatur simonia.*
Confessio criminis simoniæ extraiudicialiter facta, operatur iudicium, non probationem.
15. *Si clericus non sit diffamatus de simonia non ponitur ad torturam.*
In iudicialibus probatio non est facienda per præsumptiones, & argumenta.
16. *Vitium simoniæ plerunque per personas interpositas perpetratur.*
17. *Probatio simoniæ debet esse clara.*
18. *Quem esse hæreticum non potest euidenter probari, nisi per signa.*
19. *Requiritur plena probatio in causa simoniæ, etiam quando agitur ciuiliter.*
20. *Simoniacus statim eijcitur de ecclesia, quod simoniæ signa apparent.*
Et speciale est in crimine simoniæ, quod per signa procedatur in eo.
21. *In criminibus probationes luce meridiana clariores esse debent.*
Ex quo simonia solet fieri occulte, ideo admittitur quod probetur per præsumptiones.
22. *Signa & argumenta in crimine simoniæ habentur pro plena probatione.*
Sed signa & argumenta habent plene probari.
23. *Signa simoniæ debent habere aliquam probabilitatem.*
24. *Sicut in crimine hæresis proceditur per verisimiles coniecturas, ita in simonia.*
25. *Simoniæ commissum in electione probatur per coniecturas.*
26. *Dolus & fraus probatur per coniecturas.*
27. *Ex præsumptionibus malitia probatur.*
28. *Non vitiatur electio, quando simonia est commissa in fraudem electi.*
29. *De fraude potest apparere per coniecturas.*
30. *In simonia non requiruntur probationes ita claræ.*
31. *Simonia solet occulte committi, ideo in ea leuiores sufficiunt probationes.*
32. *Probationes admittuntur per coniecturas in illis, quæ fiunt occulte.*
33. *In his, quæ sunt difficilis probationis admittitur probatio per coniecturas, & tali casu probatio famæ cum aliquibus adminiculis facit plenam probationem.*
34. *Vbi est maxima difficultas probationis statur iuramēto.*
Ex pluribus indicijs fit vera probatio.
35. *Violenta præsumptio accipitur pro probatione etiam ad condemnationem.*
36. *Contumacia citati ad respondendum de fide facit vehementem præsumptionem.*
37. *Violenta præsumptio sufficit ad condemnationem.*
38. *Deficiens in purgatione non punitur ex præsumptione probabili, quæ non sufficit ad condemnationem.*
39. *Multiplex suspitio æquipollet præsumptioni violentæ.*
40. *Simplex suspitio, vel vehemens præsumptio de simonia, est apta ad inducendam purgationem, etiam sine infamia.*
41. *Requiritur quod ille cui indicitur purgatio sit accusatus, vel infamatus apud iudicem.*
42. *Ex sola suspitione nisi adsit infamia vel accusatio, non indicitur purgatio.*
43. *Indictio purgationis fit arbitrio Episcopi.*
44. *Deficiens in purgatione sibi indicta in simonia punitur vti conuictus.*
45. *Propter infamiam iudex indicit purgationē, & deficiens in ea punitur extraordinarie.*
46. *Quando iudex procedit ex præsumptione debet multum temperare sententiam.*
47. *Quare deficiens in purgatione punitur vt conuictus.*
48. *Violenta præsumptio sufficit ad condemnandum, quia iudicatur vera probatio.*
49. *Præsumptio iuris dicitur violenta.*
50. *Differentia inter suspitionem & præsumptionem.*
51. *Suspitio de hæresi oritur ex leuibus signis, sed signa debent plene probari.*
52. *Ex sola suspitione quis non condemnatur.*
53. *Iudex debet temperare sententiam, quando procedit ex sola suspitione.*
54. *Quotiescunque proceditur ex præsumptionibus, illa est iusta causa minuendi pœnam.*

De eadem materia. Cap. VI.

Deueniendo ad secundum caput præsentis quæstionis, quomodo videlicet probetur Simonia, dicimus, † quod crimen & factum simoniæ videtur probari multipliciter, vt quodlibet aliud factum, & quodlibet aliud crimen, puta, per simoniaci vel partis simoniacæ confessionem, *c. presbyter. 15. q. 5.* † quia nulla maior & melior probatio esse potest, quam quæ per oris proprii confessionem elicitur. Ias. *in l. Titia, de ver. oblig. n. 38.* per rei euidentiam itidem fieri potest probatio, vt cum quis in crimine cōprehenditur & comprobatur. 50. *distinct. si quis diaconus. 81. dist. si quis clericus. & 53. c. presbyter.* † Item notorietate, vt cum quando ita notorium est, vt nulla possit tergiuersatione celari. *2. quæst. 1. de manifesta, cum duobus capitulis sequen.* Item per famam. 4. *quæst. 3. dilectio.* Item per instrumentum 16. *quæst. 3 cap. placuit*, & per alios modos late *vbique in toto corpore iuris ciuilis & canonici*, ad probandum aliquod factum traditos, qui nouem enumerantur sub hoc versiculo. Aspectus, sculptum, testis, notoria, scriptum, Iurans, confessus, præsumptio, fama probabunt. † quia per vnum testem nihil probatur, nisi cum miraculo per text. *in cap. fin. in fi. 4. quæst. 4.* exemplo beati Britii, qui voce vnius innocens probatus fuit. Et credo quod in isto crimine requiratur non solum † probatio euidens, quæ fit per coniecturas, *cap. afferte. de præsumption.* sed probatio magis euidens & clara, quæ fit per testes & facti euidentiam, *cap. tua, de cohab. cler. & mulier, & cap. ecclesias. 2. quæst. 1. & in cap. 1.* & ibi glo. † sed etiam euidentissima quæ fit per instrumenta indubitata, per text. *in cap. pia, de exceptio. lib. 6.* quia in criminibus non procedimus per verisimiles præsumptiones, sed requiruntur probationes luce clariores. *l. sciant cuncti. C. de probatio. 2. quæst. 8. cap. 1. alias est. cap. 2. 5. quæst. 6. Epiphanium.* † Item in simonia hæretica nec etiam per vehementem præsumptionem, quia propter vehementem præsumptionem de hæresi, non potest quis puniri tanquam hæreticus, per glo. *in cap. literas, de præsumptio.* quia tunc indicitur purgatio secundum glo. *in cap. inter solicitudines, de purg. canon.* & si defecerit in illa punitur secundum dictum Abb. *in cap. accedens. 2. col. de accusat.* nec debet intelligi † quod ex coniecturis aliquis deponatur, quia dicit Innocen. *in cap. quia verisimile, de præsumptio.* quod † vbi proceditur ex præsumptionibus non est de facili quis condemnandus, & sententia lata ex præsumptionibus non transit in rem iudicatam, secundum Rom. *in l. admonendi. 4. char. ff. de iure iuran.* allegantem textum *in l. si quis adulterii, C. de adult.* refert Fel. *in d. cap sicut simoniaca*: vbi subiungit, fateor tamen † quod in simonia & hæresi ex violenta præsumptione quis potest condemnari,

demnari, *cap. cum contumacia, de haeretic. lib. 6.* & ex sola suspitione non potest quis condemnari, *cap. excommunicamus. §. fin. in ver. certis indiciis, de haeretic.* facit Oldr. *in consi. suo 210. quod incipit Regularis habet traditio*, vbi ponit quae dicatur violenta praesumptio ad hoc vt quis possit condemnari de haeresi. de quo etiam per Dominicum *in c. vt officium & c. vt filii de haeretic. in 6.* vbi
11 etiam dicit, † quod ad suspitionem probandam sufficit leuis probatio secus ad condemnandum, vt per Fel. *in c. literas. 6. col. versi. & quod ex sola*, addens idem
12 Felin. & melius idem Fel. *in c. sicut de simonia*, † quod in crimine simoniae non appellatur à sententia, quia sententia lata in crimine statim exequenda, non suspenditur per appellationem. *l. continuus. ff. de appellat.* sed ista est huiusmodi, vt *in eo tex. in ver. mox, ergo*, &c. & aequipatatur haeresi, *glo. fin. cap. 1. de test. lib. 6.* sed in crimine haeresis non appellatur, *cap. vt inquisitionem de*
13 *haeret. lib. 6.* † Item in crimine laesae maiestatis non ap-
14 pellatur. *ff. de iniust. testa. l. si quis exhaeredat. §. si autem*, † & huic aequiparatur simonia, *cap. sane. 20. quaest. 3. l. si. quenquam. C. de episcopis & cle.* Alex. *in l. 1. ff. de publ. iud. glos. in §. per contrarium. Instit. de hered. quae ab intest. in ver. post mortem.* Bal. *in dicta l. si quenquam.* Facit etiam quia confessio criminis simoniae extra iudicium facta non operatur probationem, sed tantummodo facit indicium ad torturam. Fel. *in cap. de hoc, eo. tit.* vbi etiam
15 dicit, † quod si clericus non sit diffamatus, nunquam ponitur ad torturam. Et probatio in iudicialibus non est fienda per praesumptiones & argumenta, sed clare intentio agentis est deducenda in iudicio, quia aliter non diceretur plena probatio. Bal. *in cap. 1. §. sacramenta, de consuet. rect. feud.* Lud. Rom. *in l. 1. C. de testam. mili.* per quod datur intelligi quod probationes debent fieri in crimine simoniae plene clare & concludentes.
16 Facit † quia vitium & crimen simoniae plerunque per personas interpositas & mediatores perpetratur, vt per text. *in cap. 1. de test. lib. in 6.* Vnde cum de eo
17 possit euidenter constare, † debet illius probatio clare & liquide innotescere; idque videtur sentire Anan. *in cap. sicut, de simonia, in versi.* & ideo litera vtitur isto
18 verbo signa, quia † quem esse haereticum non potest euidenter probari, nisi per signa, cum de mente alterius aliter constare non possit. Tu considera quod hic non agitur de probatione haeresis, sed de probatione simoniae, de qua potest euidenter constare, vt ibi per eum. Dicit in terminis Abb. *in cap. veniens, de testib.* † quod requiritur plena probatio in causa
19 simoniae, etiam quando agitur ciuiliter. idem videtur velle Abb. *in cap. dilectus, el 2. col. 2. versi. in glo. officialibus*, vbi dicit quod in delictis non punitur praesumpta scientia.

Contrarium videtur, quod in crimine simoniae non requirantur probationes adeo clarae & liquidae, quando quidem solum signa criminis apparent, sufficiunt ad condemnationem, videtur text clarus *in*
20 *cap. sicut simoniaca, extra eo.* † vbi statim quod signa simoniae appareant debet simoniacus eliminari ab ecclesia & eiici, id est, ab ecclesia separari per excommunicationem, & beneficii priuationem per Archid. *in cap. qui studet. 1. q. 1. in ver. de templo* vbi declarat istud verbum. vbi Abb. 2 *not.* dicit quod speciale est in crimine grauissimo quale est simonia, quod procedatur per
21 sola signa, id est, per similes probationes. † Nam regulariter in criminibus probationes debent esse luce clariores. *l. sciant cuncti. C. de probat.* idque procedit in odium & detestationem criminis simoniae, vt in eo admittantur praesumptiones loco probationum, & dicit Ioan. Bernardinus de Luco Hispanus *in sua practica criminali canonica c. 85.* quod Pascalis terribilia verba de simonia descripsit *ca. fin. 1. q. 7.* videlicet quod omnia crimina ad comparationem simoniae pro nihilo reputantur, ideo propter eius grauitatem aliqua specialia statuuntur in iure. nam in eo proceditur per sola signa, & in eius odium admittuntur praesumptiones per Abb. *in cap sicut, de simonia*, & dicit Lud. Gomes. *in reg. de triennu. q. 18.* quod talis simonia, ex quo solet fieri occulte, sufficit quod per praesumptiones probetur *cap. per tuas, de simonia, extra.* idque etiam est in crimine haeresis, *cap. cum contumacia de haeret. lib. 6.* sequitur ibidem Ioan. de Anan. vbi dicit, quod licet in aliis criminibus requirantur probationes luce meridiana clariores. *l. fin. C. de probat.* † tamen in isto cri- 22
mine simoniae signa & argumenta habentur pro plena probatione. Oportet tamen illud signum & argumentum plene probari secundum Innocen. *in cap. per literas, de praesumptio.* Ioan. And. *in cap. vt officium. §. 1. de haeret. lib. 6.* per quam decretalem dicit, quod sibi plus placet, quod dato quod nulla signa probentur, tamen si grauis sit infamia contra eum debet remoueri, † & debemus intelligere de signis aliquam probabilitatem habentibus, vel dic (inquit) quod sola signa 23
sufficiunt ad praesumendum haereticum, vel simoniacum, vel quod signa sint euidentia & conuincentia. subiungens *ibidem paulo post*, praeterea crimen simoniae dicitur haeresis, *cap. quotiens, eo. tit.* vel saltim aequiparatur crimini haeresis, *not. glo. fin. in cap. primo de testib. lib. 6.* & sic tenent doctores, qui volunt, † quod sicut 24
in crimine haeresis proceditur per verisimiles & probabiles coniecturas & praesumptiones, ita & in crimine simoniae, de quo *in tit. de haeret. lib. 6.* Idem videtur dicere *in cap. nobis eo. 3. not.* vbi dicit, † quod simonia 25
commissa in electione potest probari per coniecturas. Dicit enim qualiter autem poterit apparere de fraude? dicit per coniecturas, puta, quia illi qui dederunt pecuniam contradicebant electioni. † Dolus 26
enim & fraus per probabiles coniecturas potest ostendi & probari. *ca. 2. de renunciat. in 6. in l. dolum. C. de dol.* † ex praesumptionibus enim malitia probatur *in* 27
cap. sciscitata, de in integrum restitutione. sequitur Abb. *in c. nobis eo. tit. versi.* item nota. item nota casum singularem in quo † electio facta per simoniam non vitiatur, quando scilicet simonia commissa est in fraudem 28
illius, qui sperabat eligi. Qualiter autem poterit apparere de fraude ista, † dic quod per coniecturas, vt puta illi qui se opponebant electioni dederunt pecuniam, vt eligeretur. fraus enim & dolus per coniecturas probantur, vt ibi per eum, vbi Fel. 2. *not.* idem dicit Ana. *ibidem in versi. qualiter autem.* 29

Et in perscrutando & inuestigando vitio & crimine simoniae, per circumstantias & per coniecturas proceditur & procedi habet, per tex. *in c. & si quaestiones, extra eo.* vbi qualitas muneris dati, qualitas dantis, recipientis, tempus quo, & alia de quibus ibi per doctores considerari habent ad coniecturandum & considerandum an sit commissa simonia.

Et quaerit Angel. *in summa*, vtrũ in criminibus possit procedi per verisimiles praesumptiones, dicit quod non; sed debent esse luce clariores. *l. sciant cuncti. C. de probat.* fallit in crimine simoniae. *c. sicut, de simonia, & haeresis, c. cum contumacia de haeret. lib. 6.* sequitur idem Abb. *in c. insinuatum de simonia, versi. 2. no.* ibi potest intelligi quod sit speciale in simonia, † vbi non requiruntur 30
proba-

probationes ita claræ & manifestæ, sed debent in continenti repelli de Ecclesia, cum aliqua signa notabilia constant de crimine contra simoniacum. idem dicit Cor. *in consi. 340. volum. pen. ad fin. lib. primi*, & Aymo. Crauet. *in consil. 122. n. 8.* vbi dicit, & maxime præsumi debet fraus in casu nostro quia agitur de crimine si-
31 moniæ, † quæ occulte solet committi, ob id leuiores in ea sufficiunt probationes, *c. per tuas, præallegato, c. 1. de testib. in 6.*

32 † Et probationes per signa, indicia, & coniecturas admittuntur in his, quæ fiunt occulte, & sunt difficilis probationis. Bart. & alii *in l. si quis ex argentariis. §. pen. ff. de eden.* vbi dicit quod in his, quæ occulte & de nocte aguntur, admittuntur & sufficiunt probationes per coniecturas propter difficultatem probationis. quod etiam voluit idem Bar. *in l. si quando. C. vnde vi. & in l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori. ff. de no. oper. nunciat. in 8. q.* Feder. de Sen. *consi. suo 119. incipien. nulli dubium.* Hostien. *in c. fin. extra quod met. cau.* Paul. de Castro *in consi. suo 276. incipien. viso processu* D. Ant. *in cap. veniens, extra de test. in vlt. col.* vbi dicit, † quod in his, quæ
33 sunt difficilis probationis admittitur probatio per coniecturas. Et tali casu probatio famæ cum aliquibus adminiculis facit plenam probationem: sequitur & refert Hip. de Marsil. *in consi. 5. col. fin. versi. præterea*, vbi dicit secundum Bal. *in l. qui accusare. C. de eden.* †
34 quod vbi est maxima difficultas probationis statur iuramento. & dicit glo. *in l. 2. in versic. legitimis. ff. de accusat. tut.* quod ex pluribus indiciis fit vera probatio, licet sit reputata illa glo. singularis secundum Ioan. de Anan. *in consi. 49. incip. dubium de quo quæritur*, & per alios quos refert Hipp. de Marsil. *in consi. 3. 1. vol.* sequitur Archid. *in cap. quamuis. 11. q. 3.* vbi dicit quod probatio fit per indicia.

Nec tamen credo quod qualibet præsumptio sufficiat ad quem condemnandum in crimine, quia tantum præsumptio violenta, *cap. afferte de præsumptio.* non præsumptio vehemens videtur sufficere, est optima glo. *in cap. literas, extra de præsumptio. in ver. vehementem*, quæ dicit quod propter suspitionem vehementem potest procedi quasi contra suspectum, non vt condemnetur, † sed violenta præsumptio bene accipi-
35 tur pro probatione & ad condemnationem, per iura, quæ adducit ibi glos. *in capit. cum contumacia in ver. vehementem, de hæret. in 6.* & vehemens præsumptio est, puta, quando ex informationibus secrete captis de aliquo, qui sit suspectus de hæresi, vel accusatus, quem illæ informationes faciunt vehementer su-
36 spectum; † vnde citatus sub excommunicationis pœna ad respondendum de fide, si non comparet, eius contumacia facit vehementem præsumptionem contra illum: vnde excommunicatur, & si per annum in excommunicatione insurdescet, eius contumacia per tantum tempus indurata facit contra illum vehementem præsumptionem conceptam
37 transire in violentam, † quæ sufficit ad condemnationem, per glos. præallegatas & glo. *in cap. insinua-*
38 *tum*, vbi dicit, † quod deficiens in purgatione, non punitur ex præsumptione probabili tantum, quæ non sufficit ad condemnationem, *cap. literas, de præsumption. & ibi. glos.* sed punitur ex præsumptione violenta, quæ sufficit ad condemnationem, *dict. cap.*
39 *afferte.* dicens secundum Ioan. de Anan. † quod multiplex suspitio æquipollet præsumptioni violentæ; glo. & Bal. *in l. quamuis. C. de adult.*

40 † Simplex vero suspitio vel præsumptio vehemens de simonia bene est apta ad inducendam purgationem, etiam sine infamia, per Innocen. *in cap. ex parte, in fin. de offi. ordin. & glo. in cap. quanto, de præsumptio.* & D. Ant. *in cap. tua, per illum text. de cohab. cler.* & Archid. *in §. fi. 7. q. 2.* Innocen. *in cap. pen. super ver. incestus, extra de pur. can.* Fel. *ibi* multa accumulat *in c. literas, col. 6. versi. in glo. in ver. vehementem.*

† Sed videtur requiri quod sit ille cui indicitur pur- 41
gatio accusatus, vel infamatus apud suum iudicem, per Abb. *in continuatione rubricæ de purgat. canon.* & etiam ex infamia indicitur: nam cum quis apud iudicem suum est infamatus, & infamia publica laborat, tunc iudex habet præfigere terminum. vt si quis vult accusare compareat; & si accusator compareat, audiatur canonice: si vero non comparet, & infamia mala crebrescit, tunc procedat iudex ad inquisitionem; & si nullus apparet etiam denuntiator, nec conuincitur, tunc compellat eum ad purgationem canonicam, notatur. *2. q. 4. presbyter.*

† Ex sola vero suspitione, si infamia non laborat nō 42
indicitur, nisi sit accusatus. *2. q. 5. §. ecce qualiter.* sed aduerte quod habet esse verisimilis & probabilis suspitio, quia temeraria suspitio repellitur; *extra eo. cap. si quis de gradu, glo. vlt. 2. quæ. 1. cap. primo* ex text. in materia factus, cum ibi glo. *in c. insinuatio, de simonia in glos. fin. & ante finalem.*

† Et indictio purgationis fit arbitrio Episcopi. glo. 43
est *in cap. inter solicitudines, extra eodem in ver. 14. manus*, quæ recitat versus continentes numerum compurgatorum.

† Et deficiens in purgatione sibi indicta in vitio si- 44
moniæ punitur ac si esset conuictus. *cap. de hoc cap. insinuatum, extra de simonia.* sed multum interest quis modus agendi præcesserit. Nam si præcesserit accusatio indictionem, & se purgare nequiuerit, quia testes suæ honestatis non habuerit, punitur, ac si fuisset conuictus, *cap. de hoc, de simonia*, si vero per modum inquisitionis aut denuntiationis actum sit, pœna erit arbitraria, not. Goffr. Hostien. Panor. *in cap. accedens, de accusat.*

Similiter dic quod si non præcessit aliquis modus agendi neque per accusationem, inquisitionem, aut
denunciationem, † sed solum propter infamiam iu- 45
dex indicit infamato purgationem, tunc similiter deficiens in ea punitur extraordinarie. est text. *in cap. si-*
gnificasti, de adulteriis. vbi dicit Innocen. † quod cum 46
iudex hoc casu procedat ex præsumptione, quod debet multum temperare sententiam. not. *in cap. afferte, de præsumptio.* sequitur Abb. *in cap. insinuatum, & ibi* Fel. vbi Ioan de Anan. *in versi. in glo. fin.* adducit rationem quare deficiens in purgatione punitur, vt
conuictus. † Non enim punitur ille ex præsumptio- 47
ne probabili, id est, ex illa præsumptione propter quā ei purgatio indicitur; quia illa non sufficit ad quem condemnandum de crimine: sed quia præsumptio probabilis orta ex infamia transit in violentam præ-
sumptionem, quando reus deficit in purgatione. † 48
vnde ex violenta punitur, quæ est sufficiens ad condemnandum, quia iudicatur vera probatio. *dict. ca. af-*
ferte. l. indicia. C. de rei vendicat. † & præsumptio iuris di- 49
citur violenta, Paul. de Cast. *in consi. 2. incipien. pro euidentia eius.* & sufficit ad condemnandum de adulterio, Bart. *in l. 1. 2. col. versi modo reuoco*, & doctores *in l. fin. C. de probatio.* habetur etiam simile in præsumptione orta contra hæreticum, *cap. cum contumacia, de hæret.* Simile in quolibet excommunicato pro crimine, *cap. rursus*

rursus, *cap. quicunque. 11. quaest. 3.* & per praedicta inquit idem Anan. poterit limitari & suppleri text. *in l. absentem, in principio*, ibi nec de suspitione debere aliquem condemnari. *ff. de poen.* potest enim dici quod ibi lo-
50 quitur de suspitione, † est enim differentia inter suspitionem & praesumptionem, quia suspitio stans in suis terminis & finibus nunquam est causa condemnationis, sed praesumptio sic. & ex praedictis collige (inquit) quod ex infamia orta contra aliquem oritur probabilis praesumptio, & facit aliquem gradum probationis, vt *ibi* per eum.

Et dicit Fel. *in cap. literas, circa finem*, † quod suspitio
51 de haeresi oriri potest etiam ex leuibus signis, sed illa signa debent plene probari secundum Innocen. *in ca. sicut, de simonia.* Io. And. *in c. vt officium. §. primo, de haeret. in 6.* † Et quod ex sola suspitione quis non condemna-
52 tur. vbi allegat consilium Oldrad. 210. quod incipit *regularis traditio.* Faciunt dicta per Bald. *in l. presbyteri la. 1. in pen. sol. C. de epis. & cler.* vbi dixit quod quando iudici
53 non liquet de falsitate testis sed suspicatur de ea, † quod tunc debet sententiā temperare, cū procedat ex sola suspitione, quae suspitio sola non sufficit ad condemnationem secundum Domin. *in cap. habuisse, in primo not. 31. dist.* & faciunt dicta per Bald. *in l fin. C. de probat.*
54 vbi subdit † quod quotiescunque proceditur ex praesumptionibus illa est iusta causa minuendi poenam. Sequitur & refert Hippol. de Marsil. *consi. 7. primo vol. col. versi. & faciunt.*

SVMMARIVM.

1. *Nulla maior probatio quam oris proprii confessio.*
2. *In confessum nullae sunt partes iudicis nisi in condemnando.*
3. *Confessio non requirit telam nec ordinem iudicii.*
4. *Licet sit lapsa instantia, tamen confessus potest per iudicem condemnari.*
5. *Confessus super processu inualido debet condemnari in vim confessionis.*
6. *Plus operatur confessio quam alia species probationis.*
   Illud dicitur vere apparere, quod constat per confessionem.
7. *Illud dicitur sciri pro certo, quod scitur per confessionem.*
8. *Confessio aequipollet instrumento, & est legitima probatio.*
9. *Confessio partis etiam facta extraiudicium est probata probatio.*
10. *In casu confessatae pecuniae non statur confessioni.*
   Item non statur confessioni in dote.
   Item vbi statur secundae confessioni, & non primae.
   Item si criminaliter proceditur, confessio extraiudicium facta non praeiudicat, quod intellige quo ad punitionem, quia bene talis confessio facit indicium ad torturam.
11. *Quod confessio extraiudicialis faciat indicium ad torturam.*
   Limita duobus modis nisi confessus tractus ad iudicium reuocat, & nisi confessus sit clericus, qui regulariter non potest torqueri.
12. *Limita etiam dictam regulam pluribus aliis modis, vt ibi.*
13. *Confessio in crimine simoniae requiritur quod sit facta in iudicio, ad hoc vt operetur effectum punitionis.*
14. *Titulus de confessis habet locum post litem contestatam.*
15. *Videtur quod confessio quandocumque facta in crimine simoniae importet effectum punitionis.*
16. *Differunt inter se confessio sponte facta, & confessio facta in iudicio timore probationis.*
17. *Cum sponte confesso mitius agitur.*
   Non est beneficium quod fit ex necessitate.
18. *Ea sunt in nostris officiis gratiora, quae cum non impenderetenemur, causa liberalitatis impendimus.*
19. *Qui inuitus confitetur, non remuneratur.*
20. *Tunc confiteri videtur quis timore probationis, quando accersitus ad iudicium confitetur.*
21. *Tunc est spontanea confessio, quando quis nullo praecedente stimulo sponte iuit ad iudicium, & confitetur crimen.*
22. *Etiam sponte confessus dicitur quando tractus in iudicium statim confessus fuit.*
23. *Gaudet beneficio confessionis, qui confitetur antequā testes sint recepti contra ipsum.*
24. *Beneficium datum confitenti, habet locum in eo qui primo negauit postea confitetur.*
25. *Confitenti timore probationis est parcendum in aliquo, licet non in totum.*
   Id quod erit arbitrio iudicis.
26. *Si aduersarius ex confessione releuatur, debet confitens remunerari, vt mitius puniatur.*

De eadem materia. Cap. VII.

VLterius videtur etiam quod probetur crimen simoniae etiam confessione: † quia 1
nulla maior probatio, quam partis aduersae & oris proprii confessio, vt *supra* diximus. † 2
& in confessum nullae aliae partes sunt iudicis, nisi in condemnando. habetur *in l. proinde. ff. ad l. aquiliam. & in l. si confessus, de cust. reor. & in l. qui sententiam. C. de poenis.* † Et confessio non requirit telam nec ordinem 3
iudicii, voluit Bal. *in l. properandum, in principio in finalibus verbis. C. de iudic.* vbi dicit, † quod si lapsa sit instan- 4
tia, tamen confessus potest per iudicem condemnari, quia confessio non requirit telam & ordinem iudicii, quod dictum refert & sequitur Ang. de Aret. *in tractatu suo maleficiorum in ver. inchoata & facta in 4. colum.* & Barbat. *in consi. suo incipien. Prope est Dominus inuocantibus eum, & in cap veniens, de accusat.* sequitur & refert Hippol. da Marsil. *in consilio suo. 46. primo vol. 4. col. n. 18. & in consi. 48. n. 4. & 5.*

Et hoc procedit ne dum in iudicio seu processu valido, sed etiam vbi iudicium seu processus esset inualidus, eo † quia confessus super processu inualido de- 5
bet condemnari propter vim confessionis, secundum Innocen. quem omnes ibi sequuntur *in cap. qualiter & quando, el 2 de accusat. & in c. per inquisitionem*, & per alios quamplures, quos adducit Hippol. de Marsil. *in singulari. 201. incipien. in confessum.* & idem *in l. 1. in §. diuus. 3. col. ff. de quaestio.* pro quo facit, quod voluit Bal. *in l. cum mulier in 13. col. versi. deinde quaero. ff. sol. matr.* † quod plus 6
operatur confessio quam alia species probationis. Nam illud dicitur vere apparere, quod constat per confessionem. ita dixit Innocen *in cap. cum contingat, in ver. indigeat, de offi. delegat.* & dixit glo. not. iuncto text. *in cap. si sacerdos, in prima glo. de offi. ord.* † quod illud dici- 7
tur sciri pro certo, quod scitur per confessionem. & dixit Bald. *in l. fi. in 3. col. versi. 3. quaero. C. de edict. diui Hadria. tollen.* † quod confessio aequipollet instrumento, 8
& confessio nedum dicitur probatio, sed legitima probatio. dixit glo. *in cap. ad abolendam, extra de haeretic. in ver. deprehenso.* & dixit Angel. de Aret. *in §. omnium in 7. col. instit. de action.* † quod confessio partis etiam facta 9
extra iudicium, est probata probatio. & no. Gem. *in ca. si quis presbyter. 24. dist.* quod quantum ad finem proferendae sententiae confessio & probatio aequalem vim habent.

In contrarium videntur facere multa, siue in causa simoniæ agatur ciuiliter, prout agitur & agi posse supra diximus, siue agatur criminaliter: † quia in casu confessatæ pecuniæ non statur confessioni, & confessio non præiudicat; quia tunc potest opponi exceptio non numeratæ pecuniæ intra biennium. *l. in contractibus in princip. C. de non numerata pec.* Item in dote, vt *l. vlt. C. de dote caut. non numerata.* Item vbi statur secundæ confessioni & non primæ *C. ad Velleian. authen. siue à me.*

Et si criminaliter procedatur, confessio extra iudicium facta non præiudicat, *not. de confess. cap. vlt.* videtur tenere glo. *in c. de hoc. extra de simonia*, vbi est textus, & materia hæc tractatur scilicet quando confessio de crimine simoniæ faciat probationem & præiudicet. & in quantum ista glo. dicit quod confessio extra iudicium nō præiudicat, intellige vt per Abb. *ibi*, quod confessio facta extra iudicium super crimine nō præiudicat scilicet ad plenum, quia non operatur talis confessio punitionem criminis: sed operatur bene quod talis confessus facit ex sua cōfessione indicium contra se validum & sufficiens ad torturam, not. glo. & doct. *in l. cap. quinto, de adult. ff.* Rot. *decis.* 175. *incipien.* Item not. Bald. & Angel. *in l. vnica. C. de confess* sed ista
11 conclusio † quod confessio extraiudicialis faciat indicium ad torturam fallit & limitatur duobus modis per Fel. *in d. c. de hoc*, si videlicet confessus tractus ad iudicium reuocaret confessionem, etiam non docto de errore, per doctrinam Bald. *in præallegata. l. vnica, col. pen.* Vnde sumi potest cautela quod quis antequam in iudicium vocetur, reuocet.

Secundo fallit, si confessus sit clericus, quia nunquam ponitur ad torturam etiam præcedentibus indiciis, nisi sit infamatus. Abb. antiquus *in cap. 1. de locato*, cum aliis adductis per Fel. *ibidem.* vt illam conclusionem glossæ quod confessio extraiudicialis non
12 præiudicat, † limitat pluribus modis. Item nisi in confessione extraiudiciali facta super crimine concurrant omnia requisita ad validitatem confessionis extraiudicialis in ciuilibus. nisi confessio facta de crimine esset geminata, hoc est quod aliquis esset confessus bis delictum, quia tunc ratione confessionis posset puniri ac si confessus esset in iudicio. Item nisi essemus in casu pertinenti ad iudicium ecclesię fauore animarum, puta, si aliquis moriens confessus fuisset se fore vsurarium, quia dato quod talis confessio non sit facta in iudicio, valebit & præiudicabit. Item operatur indicium ad torturam & validitatem confessionis quæ postea fit in tormentis sine alia ratificatione, & nisi confessio extraiudicialis sortiretur specificum nomen, puta, quia clericus extra iudicium glorietur se commisisse adulterium, quia tunc punietur non de adulterio, sed de gloriatione, per iura per eundem Fel. *ibi* allegata, vbi dicit secundum Angel. *in l. vnica. C. de probat.* quod per talem confessionem quis potest poni in carcerem & torqueri & priuari beneficio. Adde quod huiusmodi confessio facit plenā probationem, quando est verisimilis, vt concludit Tindarus *in tract. de probationib.* vbi tractat de confessione, *vers. nunc de criminalium.* & cuius effectus sit talis confessio, tradit Paris de Puteo *in tract. syndic. fol. 69.* vbi dicit quod licet talis confessio non probet, facit tamen quod talis confessus potest extraordinarie puniri. sequitur Ioan. de Anan. *in d. c. de hoc.*

In quibus limitationibus & casibus limitatis videtur secundum eundem Felin. quod confessio facta in crimine simoniæ noceat & præiudicet confitenti, etiam ad punitionem, ita quod habeat locum regula quod in confessum nullæ sunt partes iudicis, nisi in condemnando.

Sed regulare videtur † quod confessio in crimine 13
simoniæ ad hoc vt operetur effectum condemnationis & punitionis sit facta in iudicio, per text. *qui dicit ad literam in c. de hoc, extra de simonia. ibi*, aut exinde confessi fuerunt in iure, vbi gl. illa verba in iure intelligit, i. e. in iudicio, quia subiungit quod alias extra iudicium confessio non valet; vbi confessus fecit simoniacam promissionem & conuentionem ab altaris ministerio priuatur.

Idem legitur *in c. cum super, extra de confess. ibi*, quoniam G. canonicus Bethleemitanus fuit in iure confessus, vbi canonicus Bethleemit. cōfessus, quod pro præstando alterius electioni consensu 500. Saracenorum obligationem receperat, per sententiam diffinitiuam de omni officio ecclesiastico & beneficio deponitur. Vnde talis confessio ad hoc vt operetur condemnationem, videtur requiri quod sit facta in
iudicio, non extra. & facit † quia titulus & rubrica de 14
confessis videtur habere locum post litis contestationem, ergo in iudicio, vt per gloss. *in c. fin. in ver. confessus, extra de confess.*

† Immo in materia simoniæ videtur quod confes- 15
sio quandocunque facta semper operetur & importet effectum condemnationis & punitionis; idq; videre est in iuribus de simonia loquentibus, & in materia simoniæ factis, in quibus confessio semper talem effectum habere videtur, prout *in text. in c. cum essent. extra eo. ibi.* cumq; ab ore præfati R. vbi R. clericus, qui ore proprio, Papæ confessus fuerat accepisse promissionē vnius Ecclesiæ ab V. milite, si negotium eius in præsentia Papæ ꝓmoueret & solicitaret, cum ageret contra promissorem pro habenda Ecclesia ab ore suo confessatam simoniacam conuentionem priuatur suo iure agendo, & silentium ei imponitur. Idem videtur *in text. in c. ex tua eo tit.* vbi sacerdos, qui confessus fuit se soluisse sex solidos Archidiacono pro præsentatione illius ad ordinem, cogitur ingredi aliquam religionem & perpetuo abstinere ab officio, quod illicite acquisiuit.

Et dicit eadem gloss. *in dicto c. de hoc*, † quod diffe- 16
runt inter se confessio criminis in iure seu iudicio facta timore probationis, & cōfessio spontanea; † quia 17
cum sponte confesso mitius agitur, sed non parcitur sponte confesso in iure timore probationis, quia non est beneficium, quod fit ex necessitate. *l. proxime. ff. de rit. nupt.* † sed ea sunt in nostris officiis gratiora, quæ cū 18
impendere non teneamur, causa tamen liberalitatis
impendimus. 29. *q.* 1. *iam nunc*, ergo † qui inuitus con- 19
fitetur, non remuneratur. Et dicit Abb. *ibi* † quod 20
tunc timore probationis cōfiteri quis videtur, quando iam accersitus & in iudicium vocatus confitetur:
† secus quando nullo præcedente stimulo iuit spon- 21
te in iudicium & cōfessus est crimen, quia tunc confessio dicitur omnino spontanea.

Et dicit Ioan. de Anan. *ibi* quod pro hoc bene facit text. *in c. innotuit*, circa medium, ibi, & humilis deuotio conficientis, &c. subiungens considera tamen
forte quia potest dici, † ꝙ etiā si tractus sit ad iudicium 22
& statim confitetur, dicatur spontanea confessio & non facta timore probationum, & pro hoc facit bene text. *in §. si coniuncta, inst. de perpet. & temp. act. l. absentem. §. fin. ff. de pœn.* & melius quod voluit Bald. post Bart.

23 *in l.ea qua, in 11.q. C.de cond.indeb.* vbi vult † quod quis gaudeat beneficio confessionis, si confitetur antequam testes sint recepti contra ipsum, quia per hoc reuelatur aduersarius ab onere probandi, *allegat l.eum qui, de iure iuran.* & dicit Fel. *ibi* quod est glo. *in terminis*
24 *in §. inter mixta, instit. de actio.* quæ vult † quod beneficium datum confitenti habet locum in eo, qui primo negauit, postea confitetur: ita not. Bart. *in l.eum qui, in principio. ff. de iure iuran.* & per hanc gloss. dicit Abb. limitari dictum Innocen. *in cap. qualiter & quando el 2. de accusat.* de quo dic, vt fuit dictum ibi. Hostien. vero
25 dicit ibi, † quod isto casu quando timore probationum quis confitetur est in aliquo sibi parcendum, licet non in totum, sed erit in arbitrio iudicis, *in c. fin. de transact.* & dictum Innocentii quod dicit Abb. quod non subsistit, quia nullo iure probatur, potest saluari secundum Ananiam per illud quod dixit Bart. & Bal.
26 *supra*, videlicet † quando ex illa confessione aduersarius releuaretur aliquo modo ab onere probandi, quia tunc confessus ex tali beneficio collato aduersario vel fisco deberet in hoc remunerari & recompensari, quod deberet mitius puniri. Et pro nunc ista sufficiant cum adductis *supra in probatione mentalis simoniæ.*

SVMMARIVM.

1. *In materia simoniæ proceditur ciuiliter & criminaliter.*
2. *Simonia mentaliter commissa, solo animi contrario affectu deletur.*
3. *Non legitur quod simoniæ mentali à iure sit aliqua inflicta pœna.*
4. *Simonia mentalis deletur sola pœnitentia sine restitutione.*
5. *In simonia mentali restitutio non est necessaria, etiam ad salutem.*
6. *Vsurarius mentalis tenetur restituere vsuras, etiam sine pactione receptas.*
7. *Simonia mentalis commissa in his, quæ sunt prohibita, quia simoniaca, habet efficaciam simoniæ conuentionalis.*
Intentio non inducit simoniam.
8. *Simonia mentalis est simonia.*
9. *Cætera crimina respectu simoniæ pro nihilo reputantur.*
10. *Inter crimina ecclesiastica maximum crimen est simonia, temporis prioritate & sui peruersitate.*
11. *Omne crimen, vel statutã, vel arbitrariam habet pœnam.*
12. *In quo casu loquatur textus in c. fin. extra de simonia.*
13. *Voluntas & conatus non puniuntur.*
14. *Legibus volentibus conatum puniri hodie derogauit contraria consuetudo.*
15. *Nuda voluntas quandoque puniri & castigari videtur.*
16. *Multi casus, quibus nuda voluntas plectitur.*
17. *Patronus vendens iuspatronatus illud amittit, licet venditio non valeat, & affectus punitur licet non sequatur effectus.*
18. *Voluntas debet puniri etiam non sequuto effectu.*
19. *Voluntas firmata in animo quo ad Deum facit peccatum. Ibi vide quando voluntas punitur.*
20. *Titulus de simonia non fuit repetitus neque in 6. neque in clementinis.*
Simonia non punitur vti debet.
21. *Simoniæ vitium quemlibet simoniacum deponit.*
22. *Simonia si me ignorante fit commissa, vel animo tantum commissa, dispensat Episcopus.*
23. *Etiam nudam voluntatem quis tenetur purgare, quando est suspectus.*
24. *Simoniaci mentales sunt puniendi propter prauam intentionem opere sequuto quo ad Deum.*
25. *Simonia mentalis secundum aliquos non est vera simonia, sed peccatum mortale, quia vera simonia est vbi concurrit exactio & extorsio.*
26. *Sola voluntas sufficit ad introducendum peccatum.*
27. *Differentia maxima inter simoniam mentalem & conuentionalem.*
28. *Text. in c. si de simonia, loquitur de omnibus spiritualibus indistincte.*
29. *Simonia vera est realis & conuentionalis.*
30. *Appellatione simoniæ large sumpto vocabulo omnis comprehenditur simonia.*
31. *In materia pœnali & odiosa, appellatione simoniæ venit sola realis & conuentionalis.*
32. *Conuentionalis & realis vario modo punibiles.*
Simoniæ mentali nulla pœna applicatur, & ratio quare.
33. *Voluntas quæ signis exterioribus non declaratur non punitur ab ecclesia.*
34. *Simoniacus sola voluntate non potest excommunicari.*
35. *De sola voluntate non scandalizatur Ecclesia.*
36. *Text. in c. si. loquitur in foro conscientiæ.*
37. *Simoniaci mentales non tenentur ex naturali & diuino iure, nisi ad pœnitentiam.*
38. *Simoniaci mentales non tenentur etiam in foro conscientiæ ad restitutionem.*
Omnes simoniaci à manu, lingua, vel obsequio peccant mortaliter, & sunt in statu æternæ damnationis.
39. *Quæ sunt acquisita sola intentione non tenemur renuntiare.*
40. *Facilius remittitur iniuria facta Deo, quam homini.*
41. *In simonia mentali inanis est fiscalis actio.*

De pœna Simoniæ mentalis. Cap. VIII.

ET quia † in materia Simoniæ potest procedi 1 & proceditur ciuiliter & criminaliter, vt per text. qui dicit ad literam *in cap. 1. de test. in 6.* & text. *in cap. per tuas, de simonia*, qui solet allegari, quando dicatur agi de crimine simoniæ criminaliter vel ciuiliter. est conueniens quod aliqua dicamus de pœnis simoniæ, vt de illarum atrocitate docti, facilius à tali pestilenti vitio & delicto abstineamus. Et non videtur quod simonia mentalis aliquo modo puniatur, nec illam committentes in aliquam incidant pœnam, † quandoquidem mentaliter commis- 2
sa simonia solo animi contrario affectu aboletur, remittitur, & expurgatur: † nec legitur aut reperitur a- 3
licubi quod illi sit aliquo iure inflicta pœna aliqua, *c. fin. de simonia*, & ibi scribentes. † & sola pœnitentia 4
per quam satisfit Deo creatori sine aliqua restitutione deletur, *dict. cap. fin gloss. in c. nisi cum pridem de renunciat 1 q. 3. c. Saluator.* Abb. *c ex parte el primo de off. & pot. iud. delegati.* & hoc procedit secundum Hostien. *in d. c. si. in casu*, quo simonia sit commissa de iure positiuo, exemplum posset poni, quando sine pactione, sola animi intentione aliquid esset datum vel receptum in conferendo beneficium aliquod, quod non haberet ordinis aut clauium executionem, vt per Abb. & Ioan. de Anan. *c. 1. eodem titulo de simonia*, puta, quando beneficium non esset curatum, vt per eundem Abb. *in c. qui vero. §. extirpandæ extra de preben.* quo casu videretur commissa simonia circa titulum inductum de iure positiuo, & commissa in iure positiuo, vbi tenet idem Hostien. quod ille nec etiam peccet, nedum committat simoniam, vel quod teneatur receptum restituere. sequitur etiam eandem opinionem Innocen. *dicto loco*, † tenendo quod restitutio non sit ne- 5
cessaria

cessaria ad salutem. Sed vbi simonia est de iure diuino, puta, quando esset commissa mentalis in collatione alicuius sacramenti vel alicuius spiritualis prouenientis à iure diuino prout in cōferendo ordinem, vel beneficium aliquod, quod haberet in se ordinis & clauium executionem, puta beneficium curatum, vt per Abb. dictis locis: tunc tenet idem Hostien. quod talis committens debet induci omnino ad restituendum quicquid accepit: & est omnino neces-
6 saria restitutio, exemplo vsurarii mentalis, † qui solo animo & sola intentione vsuras commissas & receptas sine pactione aliqua tenetur restituere. facit quod
7 dicit Archid. *in summa* 1.q.1. *secundum quosdam*, † quod simonia mentalis commissa in his, quæ sunt prohibita quia simoniaca habet efficaciam simoniæ conuentionalis. In his autem quæ simoniaca sunt quia prohibita, licet peccatum sit, tamen intentio non inducit simoniam nisi mentalem, de qua per pœnitentiam satisfit Deo creatori, vt ibi per eum: sequi videtur Nic. Boerius *in tract. de pot. legat. à lat. q.1. vers. & 1.n.118.* vide etiam text *in c. quicunq.* 1.q.1. diximus *supra in pro-*
8 *batione simoniæ mentalis versi. verum quia.* facit † quia simonia mentalis est simonia, late diximus *supra in mentali.* & est crimen, immo simoniæ crimen est tale &
9 tantum quod † respectu illius cætera pro nihilo re-
10 putantur. & dicit Archid. *in summa.* 1.qu.1. † quod inter omnia crimina ecclesiastica maximum crimen est simonia, & temporis prioritate & sui peruersitate: merito si dici possit quod possit puniri & quod sit pu-
11 nibile, † cum omne crimen vel statutam, vel arbitrariam pœnam habeat. Alii vt Ioan. Andr. & Panorm. tenent indistincte quod non sit aliquo modo restitutio necessaria cuiuscunque generis sit simoniæ, siue sit simonia de iure diuino, siue de iure positiuo, per text. qui est apertus in materia facti *in d. c. fi. de simonia.* idem Abb. *in c. tua nos, de simonia.* opinionem Innocen. & Hostien. sequitur Ang. *in summa in verb. simonia primo, vers. vtrum sola, & in verb. simonia.* 7. vbi dicit *in casu*
12 *capituli fin.* non requiri restitutionem, † quia ille text. loquitur in casu inducto de iure positiuo. Summa syluestrina dicit meliorem opinionem esse illorum, quos sequuntur Ioan. Andr. & Abb. tenentium indistincte non esse necessariam restitutionem recepti simoniace, vel sit simonia commissa in iure positiuo, vel in iure diuino, quia text. *in cap. fin.* intelligit ipsa. Summa quod loquatur in casu simoniæ de iure diuino, i.e. circa receptionem ad religionem, qui est actus spiritualis ex parte principii, vbi vide rationem diuersitatis assignatam per eum in vsurario mentali.

13 Facit pro ista opinione † quod voluntas & conatus non puniuntur, per Abb. *in ca. 1. de eo qui mittitur in possess.* Bart. *in l. qui ea mente. ff. de furt.* & dicit Specul. *in*
14 *tit. de accusat. in principio*, † quod legibus volentibus conatum puniri, hodie derogauit contraria consuetudo. refert ipsum singulariter Angel. *in l. 1. quod quisq. iur.* singulare dictum Bart. *in l. si propter, gloss. ibi in verb. voluit. ff. de rerum diuisio.* quem sequitur Bald. *in l. si prædicta. C. de edil edict.* Felin. *in ca. consulere, de simonia, nu. 2.* possent adduci hic deducta late *in mentali simonia. §. & incipiendo à mentali, versic. dummodo, per totum.* Sed ta-
15 men non videtur absolute verum, † quia nuda voluntas etiam quandoque puniri & castigari videtur.
19 prout in casu *in glo. c. quia Præsulatus.* 1. q. 4. † vbi multos casus allegat in quibus nuda voluntas grauiter plectitur, & affectus simoniæ mentalis minus punitur. gloss. *in c. si quis, de simonia, in ver. triennium.* & dicit Dominicus de Sancto Gem. *in cap. qui studet.* 1. *quæst.* 1.
† quod si patronus vendat ius patronatus, non remanet apud eum ius patronatus, vt sic puniatur affectus, licet non sequatur effectus. *l quid ergo, de his qui notant.* 17
§. 2. *c. nuper, extra de big.* in qua materia pulchre distinguit Gem. *in c. quicunq.* 1. *q.* 1. † quod voluntas debet 18
puniri etiam non secuto aliter effectu. & dic quod aliquando voluntas stat in suis nudis terminis voluntatis ad actum aliquem extraneum non procedens,
† & hoc si sit firmata in animo & perficitur, peccatur 19
quo ad Deum. vide. *§. sed per annum, & c. qui viderit* 32. *qu.* 5. sed probat quod per hominem non punitur, & per hoc deponitur. *dist.* 1. *§. cogitatio.* aliquando non stat in suis terminis, sed procedit ad actum, nō tamen ex eo sequitur effectus voluntatis: & tunc, aut quia nolui, & pœnitui, aut quia non potui. si quia nolui, adhuc talis voluntas ab homine non punitur, *l. qui falsam. ff. ad l. Corn.* si quia non potui, aut in leuioribus, & non punitur. *l. 1. ff. quod quisque iur in fin. ibi.* Quid enim obfuit, si iniuria non habuit effectum, si in atrocioribus punitur, *6. q. 1. si quis cum militibus*, & alia iura allegata *ibi* per eum. Et dicit Bart. *in l 1. ad l. Iuliam de ambit.* quod Decretistæ fecerunt multas constitutiones & tractatus de simonia, sed nullam nouam fecerunt constitutionem: & ideo est, quia simonia non punitur vti debet, & idem voluit dicere Bart. † quia 20
titulus de simonia non fuit repetitus neque *in 6. Decretalium*, neque *in Clementinis.*

Sed contrarium videtur, quod immo simonia mentalis puniatur, vt per Archid. *in c. eos.* 1. *q.* 1. vbi dicit, † quod simoniæ vitium quemlibet simoniacum 21
deponit. & paulo superius dicit quod simonia intelligitur, si pacto præcedenti vel subsequenti, vel ea intentione interueniente, vt aliquid speciale detur vel accipiatur, vel quod aliud spirituale est datum vel acceptum, in vtroque casu simonia committitur. Facit quod dicit glo. *in c. ex multis.* 1. *q.* 3. quæ dicit, † quod si 22
me ignorāte simonia commissa sit, vel in animo tantum commissa sit, Episcopus dispensat, ex quo videtur quod si indiget Episcopi dispensatione quod sit delictum, censura, & pœna legali dignū. sed responde, vt ibi per eandem glos. inferius, quod solo animo commissa simonia, pœnitētia deletur. vel dic † quod 23
etiam nudam voluntatē quis tenetur purgare, quando suspectus, vt in casu *c. quia Præsulatus.* 1. *qu.* 4. *cum ibi glo.* & per Hostien. *in summa. §. & per iudicem, vers. quid si quis*, vbi dicit ipse, si quis confert bona sua Ecclesiæ simpliciter sine pacto, hac tamen intentione, vt per bona temporalia, quæ offert, spiritualia valeat adipisci, ipsa alias non daturus, nec ipsum esse in talias clerici recepturi, quod tam illi quam isti apud destrictum iudicem, qui scrutator est cordium, culpabiles iudicantur. *c. tua. §. licet autem, de simonia.* Vnde cum non dicat simoniaci iudicantur, puniendi sunt propter prauam intentionem. Fuerunt qui dixerūt quod non sunt simoniaci, † tamen sunt tanquam simoniaci pu- 24
niendi propter prauam intentionem cum opere subsecuto, *& glo. c. nuper in fin. de bigam.* & *c. à nobis*, vt *ibi* per eum. & dicta Hostien. procedunt quo ad Deum, & Dei omnipotentis iudiciū, vt videlicet quo ad eum mentalis simoniacus sit puniendus, nec stare habeat sine punitione & castigatione condigna, quia quo ad Deum peccauit: Cum peccatū sola mente & animo deprauato committatur *6. dist. §. sed persuadēd.* & omne peccatū suam debet habere pœnam & castigationem
† & simonia mentalis secundum aliquos non est vera 25
simo-

simonia, sed peccatum mortale. cùm vera simonia sit tantummodo vbi concurrit exactio vel extorsio per pactum, modum, vel conditionem; alias est peccatum mortale, per Felin. *in §. praallegato, cap. tua, de simonia.* quia dicit Archid. *in cap. quicunq; 1. q. 1.* quod in his quæ prohibita sunt, quia simoniaca, cuiusmodi sunt illa, quæ sunt inducta de iure diuino, de quibus not. *extra de off. deleg. c. ex parte el 2. & c. cum pridem,* de pactis,
26 † sufficit sola voluntas ad introducendum peccatum, siue stet in finibus suis, siue progrediatur ad actum emendi vel vendendi, siue etiam paciscendi; sed non sufficit ad introducendum irregularitatem, si non egrediatur ad actum paciscendi, vt ibi per eum. Et di-
27 cit Abb. *in praalleg. c. tua, de simonia,* † quod differentia maxima est inter simoniam mentalem, & simoniam conuentionalem: Nam in cõuentionali tenetur quis restituere talia spiritualia, vel temporalia illicite recepta: nec potest aliter pœnitere, *vt c. inquisitionis, in princ. de accusat.* sed in mentali potest aboleri peccatum per
28 solam pœnitentiam, vt probatur *c. si eod. tit.* † vbi text. loquitur indistincte & de omnibus spiritualibus procedit. Ergo siue sint spiritualia de iure diuino, siue ex constitutione Ecclesiæ ex quo aliter non distinguit. *19. dist. si Romanorum 31. quaest. 1. quod si dormierit.* Et optime illud cap. sic inductum probat opinionem. Ioan. Andr. vt per eundem Abb. *ibi,* sequitur Fel. ibidem *in vers. in gloss. fin.* vbi dicit, dic secundum Doctores contra Innocen. quod nunquam committitur vera simonia, nisi concurrat exactio, vel extorsio per pactum, modum, vel conditionem: alias autem est peccatum mortale quãdo sola mens est corrupta. & large dicitur simonia mentalis differens à verbali, quia in ista non requiritur restitutio rei acceptæ, sed sufficit pœnitentia, *per c. fin. de simonia,* secus autem in prima *per c. veniens, & c. de hoc, eodem tit.* & hanc attestatur communem esse opinionem. Lud. Gomes. *in reg. de trien. q. 12. vers. quid dicendum?* subiungẽs *ibidem vers. cum igitur.* Cum igitur regula ista loquatur simpliciter de
29 simonia, † debet intelligi de vera simonia, videlicet conuentionali, vel reali, non autem de mentali, quæ sola pœnitentia deletur, vt dicunt omnes *in c. fin. de si-*
30 *monia.* † & licet appellatione simoniæ largo sumpto vocabulo omnis simonia comprehendatur videlicet realis, conuentionalis, & mentalis, *c. sunt nonnulli. 1. q. 1.*
31 † tamen in materia pœnali & odiosa cuiusmodi est ista, sola realis & conuentionalis comprehenduntur, quæ sunt veræ simoniæ & proprie iuxta text, *in ca. cum super, de confess. & c. Matthaus, de simonia,* not. Cal. & Abb. *in c. cum clerici, de pact.* Fel. *in c. insinuatum, de simonia.* & Rebuffus *in sua practica beneficiali in tit. de simonia* in resignatione, nunquam pœnam applicat simoniç men-
32 tali, † sed solum simoniæ conuentionali & reali, quas dicit esse vario modo punibiles, vt *ibidem per totum.* & ratio esse potest, quia simonia mentalis est quæ est
33 commissa tantum in animo, nec est egressa extra, † & voluntas quæ signis exterioribus non declaratur, ab ecclesia non punitur. Archid. *in summa. 1. quaest. 1. in*
34 *verb. studiosa,* † quia simoniacus sola voluntate non potest excommunicari nec est excommunicandus,
35 † quia ex voluntate non scandalizatur Ecclesia, nisi processerit in actum. *arg. 24. quaest. 3. c. Deus. & dis. 32. ca. erubescant.* & intellige à communione fidelium, ab alia ipso iure separatus est etiam occultus, quod tenendum est, *extra de simonia, ca. tanta,* quod forte hodie correctum est, *extra de tempor. ordin. c. fin.* refert glo. *in c. qui studet. 1. q. 1. in verb. à communione,* & dicit Cardinalis Gaietan. *in commentariis ad sanctum Thom. secunda secunda. q. c. §. ad sextum, versic. ad quartum.* † quod tex. 36
in d. c. fin. loquitur in foro conscientiæ etiam, & expresse dicit quod sola pœnitentia apud Deum sufficit. Et si namque sufficit creatori per solam pœnitentiam in simonia mentali satisfacere, non ergo vt satisfaciat Deo, in foro conscientiæ tenetur ad aliud, puta resignationem facere restitutionem, &c. † non te- 37
nentur ergo mentales simoniaci ex naturali & diuino iure nisi ad pœnitentiam, quia igitur nõ oportet plus sapere quam oportet. & decretalis vtrumque dicit scilicet & quod apud Deum sufficit sola pœnitentia, & absolute quod non tenentur ad resignationem spiritualium & temporalium, quæ nullo pacto sed affectu animi præcedente vtrinque taliter acquiruntur, ideo absolute dicendum est † quod simoniaci mentales hoc est sine omni conuentione non tenen- 38
tur etiã in foro conscientiæ ad restitutionem eorum, quæ ex mente & affectu simoniaco acquiruntur siue sint spiritualia, siue temporalia, sed sola eis pœnitentia sufficit. vnde omnes simoniaci à manu, lingua, vel obsequio non ex conuentione, sed ex principali spe, siue affectu hæc dantes vel recipientes propter spiritualia peccant mortaliter peccato simoniæ, & sunt in statu damnationis æternæ quamdiu perseuerant in tali malo animo, sed non tenentur ad resignandum vel restituendum taliter accepta, & sic communiter seruari videtur, vt ibi per eum, vnde si simonia mentalis non inducit irregularitatem, si inducit tantum peccatum, & si est tantummodo peccatum mortale non autem delictum, si solummodo pœnitentia per quam satisfit Deo creatori deletur & purgatur, quia sufficit agere pœnitentiam de mente deprauata, per Abb. *cap. fin.* quia dicit Angel. *in summa in verb. simonia, 6. versic. quarta pœna in fine,* postquam narrauit omnes pœnas simoniæ & simoniacorum. Aduerte tamen secundum Asten. *lib. 6. tit. 55.* Quod quando simonia est solum mentalis sine omni pactione, quod non ligatur talis aliqua prædictarum pœnarum, quod nota (inquit) & dicit Hostien. *in summa. §. per iudicem versic. sed cum his,* † quod monachi non tenentur renun- 39
ciare spiritualibus, vel Abbates renunciare temporalibus, quæ hinc inde acquisita sunt nullo præcedente pacto, sed sola intentione: quod dic inquit, vt *cap. vltim.* quod per solam pœnitentiam aboletur. & sic collige (inquit) † quod facilius & tutius re- 40
mittitur iniuria facta Deo quam homini. Nec est necessaria restitutio per talem simoniam recepti, † inanis est fiscalis actio contra illum ad pœnam, quæ non 41
habet delictum punibile, nisi in foro conscientiæ & poli, ad cuius sanationem sacerdotis, non iudicis est ministerium sufficiens. Et cum vt videmus talis simonia, nulla iuris censura destricta teneatur, merito etiam poterit dici quod dispensatio, quæ est iuris communis cum causæ cognitione ab eo qui ius habet dispensandi facta relaxatio, *gloss. 1. quaest. 7. §. multorum.* non requiratur in ea, vel modo aliquo sit necessaria.

SVMMARIVM.

1. *Plura facilius dicuntur quam fiunt.*
2. *A pari procedunt promittere, & dare.*
   Ita est simonia, si promittitur, sicuti si datur.
3. *Solutio & promissio pari passu ambulant.*
4. *Simonia committitur ex sola consentione.*
5. *Sicut ille restituit beneficium, qui acquisiuit per simoniam realem,*

realem, ita ille qui acquisiuit per solam promissionem de dando.

6. Vtraque simonia tam realis quam conuentionalis appellatur verbalis.

7. Pœna statuta in reali simonia, videtur statuta & in conuentionali.

8. Pius quartus parificauit in sua reformatione pœnitentiaria realem & conuentionalem.

9. Variæ pœnæ simoniæ.

10. Pœna simoniæ duplex.

11. Pœna simoniæ, depositio & damnatio pecuniarum.

12. An simonia patris ementis ingressum monasterij filio ignoranti præiudicet.

13. Pœna est triplex, æterna, corporalis, & spiritualis.

14. In pœna corporali vnus punitur pro alio, quando est circa corpus.

Item quando est circa statum rei, vti est seruitus vel infamia.

15. Pœna spiritualis quadruplex.

In pœna excommunicationis vnus nunquam punitur pro alio.

16. In pœna interdicti vnus punitur pro alio.

Item in pœna remotionis ab oblatione.

Item in pœna ordinis.

17. Propter delictum vxoris vir remouetur à promotione.

18. Filius perdit ecclesiam, quam ei ignoranti pater emit.

19. Pœna simoniæ quadruplex.

20. Scientes simoniam commissam tenentur reuelare.

21. Simoniaci eijciendi de templo, exemplo Christi, qui ementes eiecit de templo.

22. Simonia & homicidium æquiparantur.

23. Pœna simoniæ videtur esse quod recepta duplicata restituantur.

24. In foro animæ non est soluendum illud, quod ratione pœnæ imponitur.

25. Contra infamatum de simonia non reperitur certa pœna à iure imposita sed varia, vbi vide de varijs pœnis, quia aliquando imponitur silentium.

Aliquando punitur vti auctor sceleris.

Aliquando priuatur beneficiis perpetuo.

Aliquando suspenditur.

Aliquando omni beneficio & officio.

Aliquando acrius punitur.

Aliquando punitur vita æterna.

Aliquando secreta pœnitentia iniungitur.

Aliquando detruditur in monasterium.

Aliquando spoliatur omnibus bonis.

Aliquando pœna centum aureorum & infamia.

Aliquando pœna quadrupli & depositionis,

Aliquando corporaliter punitur, & alias multimode, vbi vide.

26. Pœna simoniæ ligat dantem & accipientem.

27. Mitius agitur contra simoniacos cum proceditur per inquisitionem, quam cum per accusationem.

28. Conuicti de simonia per accusationem deponuntur, per inquisitionem vero remouentur ab administratione & beneficio.

29. Presbyter conuictus de simonia per accusationem priuatur beneficio & ordine, secus si in modum exceptionis.

Si in modum inquisitionis conuincitur, priuatur beneficio, & non ordine.

30. Presbyter perdit beneficia priora, si eo sciente sit facta simonia.

31. Non perditur beneficium nec ordo, si in fraudem sit data pecunia.

32. Textus in capitulo inquisitionis, habet locum in sæcularibus.

33. Textus in c. dilectus, habet locum in regularibus.

34. In regularibus in inquisitione non seruatur ad vnguẽ ordo à iure traditus, qui seruatur in sæcularibus.

35. In regularibus imponitur eadem pœna per inquisitionem, sicut per accusationem.

36. Cum religiosis regulariter mitius agitur.

37. In sæcularibus in crimine simoniæ est differentia inter processum inquisitionis, & accusationis.

38. Circa regulares simoniacos statur hodie dispositioni decretalis quoniam.

39. Regulares extra claustrum morari non debent, ne damnabiliter in sæculo euagentur.

40. Regulares nunquam deponuntur pro vitio simoniæ siue agatur per viam inquisitionis, siue accusationis.

41. Depositio in simplici monacho operatur priuationem vocis officij & loci.

42. Crimina simoniæ alia impediunt ordinis exequutionem, alia beneficij retentionem.

De pœna Simoniæ conuentionalis & realis. Cap. IX.

Is paucis dictis de pœna simoniæ mentalis, dicemus aliqua de pœna simoniæ conuentionalis & realis: & dicemus de vtraque permixtim, quia licet in aliquibus quo ad pœnam inter se differant, tamen in plerisque conueniunt, & vno modo censentur vtræque. Nec propterea quæ erunt particulariter dicenda, de vnius pœna dicere omittemus aut inuoluemus: sed distincte & melius quam poterimus, & prout sese offeret occasio tractabimus, quia nemini dubium esse debet, quod simonia conuentionalis est minor simonia & minus detestabilis quã sit realis, quanto minus est promittere quam dare, & quanto magis peccant dantes quam promittentes, qui deducunt conuentionem ad actum, & per consequens magis deberent & debent puniri, *iuxta. l.1. & l. is qui cum telo C. de sicar.* & longe faciliores sumus ad promittendum quam ad dandum. & promissiones & facta facilius & frequentius sunt, quam dationes, † & plura facilius dicuntur quam perficiuntur. Go- 1
mes. *in reg. de trien. q.12. versic. sed quod ista.* † Sed in casu 2
simoniæ & in materia nostra à pari procedunt promittere & dare, & ita est simonia, si promittatur, sicuti si detur: & ita punitur promittens, sicut dans, videtur tex. *in c. nobis, de simonia.* vbi Anan. 2 *not.* dicit quod ita reprobatur electio, si præcessit promissio pecuniæ, sicut si præcessit solutio & datio. est text. *in c dispendia, de rescript. in 6.* Doct. *in c quorundam, de solut.* † quia solu- 3
tio & promissio pari passu ambulant *l. fin. C ad l fal.* & ideo vbi est prohibita solutio siue traditio, ibi est prohibita promissio, *in c. 2. de conceß. prabend.* & licet promissio sit nulla, quæ fit ob turpem causam, tamen nocet & vitiat electionem, & alias vt ibi per eundem Anan. vbi Abb. *versic. secundo not.* est text. & *ibi* Abb. pariter & alii *in cap. veniens, tit. de simonia, versic. nota primo*, vbi † quod ex sola conuentione committitur 4
simonia, *text. in cap. 2. de confess.* & Felin. *in dict, ca. nobis.* & ita est simoniacus, qui promittit, sicut est ille, qui dat, per illud quod dicit Bald. qui ita iudicatum fuisse Florentiæ dicit *in cap. 1. de testib. in 6.* Petr. de Anchar. & Philip. Francus *col. 1. per text. in l 1. & l. generaliter. §. 1. ff. de calumniat.* sequitur Decius *in cap. veniens in gloss. 1. de test.* Lud. Gomes. *d. reg. d. q. vers.* sed hoc, & quæ

late deduximus *in conuentionali in principio.* Et dicit Abb. *in c.cum essent, de simonia, 2.not.* qnod adeo parifi-
5 catur in materia simoniæ datio & promissio, † quod sicuti tenetur restituere beneficium, qui illud per simoniam realem acquirit, ita ille pari modo ad restitutionem tenetur, qui per solam promissionem de dando illud consecutum fuit. Facit quod dicit Fel. *in c.per tuas, eod tit.* vbi duas tantum facit species simoniæ
6 mentalis videlicet & verbalis, † appellans verbalem vtramque simoniam, conuentionalem videlicet & realem, per quod innuere videtur, realem & conuentionalé vnam debere intelligi simoniam, & nihil in-
7 ter se differre, merito per supradicta † si pœna statuta in vna, in alia quoq; constituta censetur. Facit, quia mediator simoniæ ita est simoniacus, si aliquam promissionem commodi temporalis recipit, sicuti si in spiritualibus salarium recipit, glo. *in c.1. de testib. in 6.* & est extrauag. excommunicamus, *in tit. de sent. excomm. c.1. extrauag.* communium, vbi excommunicamus, anathematizamus omnes clericos religiosos & laicos, qui aliquod pactum fecerint, seu aliquod paruum vel magnum promiserint, vel promissionem receperint, aut ex pacto siue promissione occulta, vel manifesta facta sub generalibus & plenarie non expressis, siue sit sub specialibus & expressis aperte verbis quicquam dederint aut receperint magnum vel paruum, vel promissionem quacunque re aut vtilitate propter hoc consequenda fecerint vel receperint pro aliqua iustitia, siue pro se aut pro alio in causis vel iudiciis, seu alias per literas apostolicas, & quibuscunque modis apud sedem Apostolicam obtinenda; & hanc sententiam ad promittentes & acceptantes dantes & recipientes duximus extendendam, illos vero qui aliquos sciuerint culpabilem in prædictis & nobis intra dierum trium spatium non retulerint, vel alicui per quem ad nos verbum fideliter perferatur, simili decernimus sententia subiacere, absolutionem sibi pari modo reseruando, præterquam in mortis articulo. nec valeat absolutio nisi prius omne quod est ex tali simonia assecutum munus pauperibus elargiatur, & iustitia & gratia sic obtenta sit nullius momenti & careat effectu. & scienter vtentes simili sententia excommunicationis sint astricti, & pœna obligati. Fel. *in d.c. tantum*, vbi dicit ita committi simoniam si detur pecunia collatori, sicuti si detur mediatori & in-
8 tercessori. His præmissis deueniamus ad pœnas, † & hodie Pius IV. per suam quam edidit constitutionem super reformatione facultatis suæ sacræ pœnitentiariæ parificauit simoniam realem & cõuentionalem, voluit enim quod simoniaci tam reales, quam conuentionales nõ possint retinere beneficia, super quibus simoniam commiserint, nec pecunias aut alia accepta aut fructus post simoniam perpetratam perceptos, immo quod apponatur clausula quod vterque ad beneficium super quo simonia commissa fuit inhabilis perpetuo existat, etiam si sit simonia occulta, sub datum Romæ apud Sanctum Petrum Pontificatus sui anno tertio.

9 † Et videtur quod pœna simoniæ sit tradita per doctores multiplex & multipliciter, quia primo videtur esse pœna simoniæ quadruplex per gloss. *1.qu.1. in summa*, quæ dicit quod pœna est quandoq; excommunicatio, quandoque in monasterium detrusio, *c. reperiuntur, 1.qu.1.* quandoque spoliatio omnium bonorum, vt *23.q.5.c. de Liguribus.* quandoque depositio, vt ibi & in multis capitulis, vt ibi inquit gloss. clerici enim vt *c. statuimus. eadem q. & caus.* & sunt infames, vt *eadem caus. q.3. c fin.* & accepta tenentur restituere, *c. de hoc extra de simonia, & ea caus q.3. c. si quis dator.* & per Archid. *in cap. reperiuntur*, dicitur † quod pœna simoniæ 10
est duplex, vna est spiritualis per depositionem vel excommunicationem, alia corporalis per pœnitentiæ satisfactionem. sequitur Dominicus de sancto Gem. *ibi*, qui dicit hanc esse distinctionem Goffr. Archid. *cap. sancimus. 1.quæst.7.* vbi dicit † quod pœna est 11
depositio & damnatio pecuniarum. est gloss. *in c.1. de testibus, lib.6. & gloss. 1.quæst.4. in summa*, vbi quæritur & tractatur † an simonia commissa per partem emen- 12
tem pro filio ingressum monasterii atq; præbendas, filio ignoranti præiudicet & noceat. gloss. ad cognoscendum an & qua pœna talis simonia sit castiganda, dicit, † quod triplex est pœna. æterna, corporalis, & 13
spiritualis; & quod æterna pœna vnus nunquam punitur pro alio, *c.1. c. iam itaque. eadem prima caus. & quæst.* & corporalis pœna est duplex, quædam circa corpus ipsum, † & illa pœna sæpe punitur vnus pro alio, *c. ec-* 14
clesia. §. item peccato, ea. cau. & q. Quædam est circa statum rei, vt est seruitus vel infamia & illa etiam punitur filius pro patre, *vt 6. qu.1. ca sunt plurimi. §. verum 15. q. vlt. ca. cum multæ.* † Spiritualis pœna quadruplex est. 15
Nam quædam est excommunicationis, & illa nunquam punitur vnus pro alio. *24 quæst 3. ca. si habes.* † A- 16
lia interdicti, & illa punitur vnus pro alio, vt *extra de sponsal. cap. non est nobis.* Alia est remotio ab oblatione, & illa similiter punitur vnus pro alio, *17. quæst. 4. cap. miror.* Alia est ordinis, & illa similiter punitur vnus pro alio: † nam propter delictum vxoris vir remouetur à promotione. *34. dist, ca. si cuius.* subiungens *eadem* 17
gloss. ibi. † item si pater nesciente filio emerit ei ecclesiam, ille pro peccato non remouetur à promotione, 18
sed tamen perdit Ecclesiam, vt *1. quæst. 5. cap. 1.* Angel. *in summa in verb. simonia 6.* † dicit pœnam simoniæ esse 19
quadruplicem & prima est suspensio: secunda est depositio & infamia, & hæc (inquit) imponitur, si de hoc in iudicio constiterit. *15. quæst. 3. sane. & cap. inquisitionis, de accusat. & gloss. in d. c. sane.* dicit hanc decretalem esse partem illius. *C. de episcop. & cler. si quenquam, & in verb. ad instar*, dicit non esse omnimodam similitudinem inter crimen simoniæ & læsæ maiestatis, sicut videtur innuere text. quia pro isto ponitur pœna mortis, sed pro simonia pœna depositionis. Tertia pœna secundum eundem Angel. est excommunicatio papalis, nam Martinus *in Concilio Constantiensi in extrauag qua incipit Multa*, ita inquit, Sacro approbante concilio declaramus quod ordinati simoniace ab executione suorum ordinum sint ipso iure suspensi. electiones autem postulationes, confirmationes, & quæuis prouisiones simoniacæ Ecclesiarum, monasteriorum, dignitatum, personatuum, officiorum, & beneficiorum quorumcunque deinceps factæ, nullæ sint ipso iure, nullumque per ipsas ius cuiquam acquiratur: nec promoti, confirmati, aut prouisi faciant fructus suos, ad illorum restitutionem tãquam iniuste ablatorum tenẽtur. Statuentes insuper quod dans & recipiens ipso facto sententiam excommunicationis incurrant, etiam si Pontificiali aut Cardinalatus refulgeant dignitate.

In alia extrauag. facta anno sui Pontificatus secundo Mantuæ data, quæ incipit, Damnabile, confirmat omnes excommunicationes, suspensiones, priuationes & interdicta, & alias cẽsuras latas à summis Pontificibus contra simoniacos, quas vult incurrere ipso

re ipso facto omnem simoniacum occultum vel manifestum vbicunque simoniam commiserit, cuiuscunque status etiam si Episcopatus, aut Cardinalatus, vel quauis alia Ecclesiastica vel temporali præfulgeant dignitate, dictarum excommunicationum, suspensionum, & pœnarum absolutionem sibi reseruãs, nisi in mortis articulo. nec vult quod virtute concessionis, indulti, aut cuiuscumque facultatis absoluendi concessæ aut concedendæ à sede Apostolica possint absolui, nisi specialiter de peccato simoniæ auctoritatem ab oluendi contineant. Hoc idem Eugenius *in alia extrauaganti*, *Cum detestabile*, quæ est *in tit. de simonia extrauag.* communium datum Romæ apud sanctum Grisogonum anno sui Pontificatus. 4. Paulus secundus in progressu, quem in die Iouis sancti fecit, qui quolibet anno eo die legitur, & appellatur Bulla cœnæ Domini, excommunicat omnes simoniacos tam in ordine quam etiam in beneficio, & absolutionem reseruat sibi & successoribus eius, præterquam in morte, nec vult sicut & Martinus quod possint absolui ex quacunque concessione, nisi faciant mentionem de si monia. Idem facit Sixtus quartus.

Quarta pœna simoniacorum est secundum Angel. quod præcipitur sub pœna excommunicationis latæ sententiæ omnibus cuiuscunque dignitatis aut status, quod si sunt præsentes in Romana Curia reuolare teneantur Papæ vel eius Apostolicæ sedis Camerario, aut suo Vicegerenti in vnius vel duorum testium præsentia infra duos dies naturales postquam sciuerint, aut ad eorum notitiam peruenerit aliquẽ commisisse simoniam, à qua non nisi per Romanum Pontificem possint, præterquam in mortis articulo absolui. & hoc per præfatam extrauag. Martini, Damnabile. Cui Eugenius *in dicta extrauagã-*
20 *ti cum detestabile*, addit † quod non solum qui sciunt aliquem simoniam commisisse vel procurasse, sed etiam qui sciunt illos qui fuerunt mediatores teneatur reuelare Papæ vel eius Camerario, vel cui ipse duxerit committendum per se vel per alios quam citius & quod non possint absolui donec reuelauerint, quod intelligo, si commode possunt & si sciunt veraciter, non per suspitiones, aliter non credo incurrere dictam excommunicationem. Credo etiam hodie non ligare, cum sit abrogata per non vsum, vt per eundem Angel. *ibi*. Idem videtur tenere Summa syluestrina *in ver. simonia*, qui pari modo dicit hanc pœnam abrogatam per non vsum: maxime quia iste nõ vsus est præscriptus spatio quadraginta annorum & amplius, & ligauit solum existentes in Curia. & dicit
21 Archid. *in c qui studet*, 1. q. † quod simoniaci sunt eiiciendi de templo, exemplo Christi nostri Saluatoris, qui ementes & vendentes è templo eiecit id est, ab Ecclesia separauit per excommunicationem & beneficii priuationem. Et text. *in c. si quis, de simonia*, dicit, quod si quis ordinauerit vel præsentauerit ordinandum recepta promissione, vel iuramento ab illo, ordinator à collatione, præsẽtator ab executione ordinum suspẽditur per triennium, & ordinatus ab ordine suscepto est suspensus vsque ad dispensationem obtentam à sede Apostolica.

Item videtur quod pœna simoniæ sit quæ & ho-
22 micidii, † quia homicidiũ & simonia æquiparantur, *c. inquisitionis extra de accusationibus. gloss. in cap. sicut simo-*
23 *niaca, extra de simonia*. Itẽ videtur † quod pœna simoniæ sit restituere tantum simoniace ablata, vel duplicatũ, per text. *in c. audiuimus. de simonia*. Vbi si quid exigitur ob concessionem Ecclesiæ alicuius alicui ab eo cui conceditur, exigens restituit duplicatum. vbi. Abb *in versi. nota primo*, opponit de text. *in c. de hoc, eo. tit. de simonia*, vbi simoniace tantum exactum restituitur, non duplicatum, nec de ista duplicatione reperitur, quod in aliquo iure huius tituli caueatur. subiungens quod pro solutione potest dici quod contrarium procedit, quando aliquid simoniace exigitur ex communi concordia dantis & recipientis, text. vero *in dicto capit. audiuimus*, procedit in exacto per superiorem quasi per extorsionem & quandam concussionem: nam ratione superioritatis isti Episcopo ingerebat difficultates, & sic potius violenter & per expressionem consequebantur hanc pecuniã, quam ex spontanea voluntate dantis. subiungens quod nec etiam in foro conscientiæ tenentur illi exactores exacta restituere duplicata, † quia 24
in foro animæ necessario non est soluendum, quod ratione pœnæ imponitur.

Et dicit Boer. *decis* 117. secundum Anan. & Fel. *in c. accedens, de accusat.* † quod certa pœna contra infama- 25
tũ de crimine simoniæ non reperitur, sed varia à iure imposita, quia aliquando imponitur silentium, vt *d. c. accedens*. Aliquando punitur vt auctor sceleris, *c. de hoc de simonia*. Aliquando beneficiis perpetuo priuatur, *c. insinuatum, eo tit*. Aliquando suspenditur, *c. significasti, de adulter*. Aliquando omni beneficio & officio, *c. cum P. de purga canon*. Aliquando acrius punitur, *dicto c. inter*. Ideo potest dici arbitraria. *l.* 1. §. *expilatores ff. de effractor.* cum aliis per nos allegatis, inquit idem Boer. *in questio. incipiente sacrilegi qua pœna*. & dicit Io. Bernardinus diaz de luco Hispanus *in sua practica criminali canon. c.* 8. quod delinquens in delicto simoniæ perpetuo deponitur ab officio & beneficio, vt *cap. de hoc, de simonia. & c. cum super de confessis*, si tamen crimen est occultum non deponitur, & si ipsi iudici constet, sed pœnitentiam secretam debet iniungere, *c. ex hoc, de simonia*, in correctione tamen & punitione huius criminis non potest dari certa doctrina, sed secundum qualitatem simoniæ aliter & aliter punitur, quia aliquando imponitur pœna excõicationis, aliquãdo detrusionis in monasterium, aliquando spoliationis omnium bonorũ, aliquando depositionis, aliquando est pœna centum aureorum, & infamiæ, vt probat text. & gloss. *in l.* 1. *ff. ad. l. Iul. de ambit.* aliquando imponitur pœna quadrupli & deportationis. *l.* 1. *C. ad. l. Iul. de ambit.* vide Præposit. *in c. presbyter*, 1. *q.* 1. *colum. fi. versi. in gloss.* vbi etiam refert varias opiniones de iure canonico, quem vide notabiliter distinguentem, videlicet an simonia committatur in ordine, aut in beneficio, & non vtroque, an passiue vel actiue. & varias & pœnas describentem *in capit. statuimus*. 1. *q.* 1. *col.* 1. & 2. subiungens. *ibi* idem Io. Bernardinus hodie tamen per constitutiones modernorum pontificum descriptas in supplemento *in ver. simonia, in fi.* simoniacus est priuatus ipso iure beneficio, vt dicit Fel. *in capit. in nostra in* 2. *corolario in fi. de rescrip.* & idem notat ipse *in capit.* 2. *de rescrip. col.* 4. *referen.* ad hoc consil. Anchar. Item punitur simonia corporaliter aliquando. 1. *q.* 1. *cap. qui studet*, ibi exemplo Giezi, qui lepra percussus fuit. Item videtur quod pœna simoniæ sit æterna dãnatio, quia colligit Margarita decreti *in ver. simonia*, quod emens vel vendens prælaturam prauitatem incurrit simoniacam & æternam damnationem, per text. *in c. presbyter, si* 1. *q.* 1. Et præbenda simoniaca cum salute animæ retineri non potest,

poteſt.13.*diſtinct.nerui.* §.*alius*, & ſimoniaci ſi non renunciant & pœnitent, in æternum peribunt. 1.*q.*1.*ſi quis neque.* & conferens prælaturam ſimoniace pergit ad gehennam, ſi non pœnitet.1.*quæſtio.*1.*cito*, & ſimoniaci tamquam ſerui ſuum Spiritum Sanctum vēdant, & ideo proditori Iudæ qui Chriſtum Iudæis vendidit, aſſimilantur.

26 Et † pœna ſimoniæ dantem & accipientem ligat & afficit, *c. quos conſtiterit.*1.*quæſtio.*1. *& gloſſ. in capit. ſa-*
27 *ne.*15.*quæſt.*3.*in ver. quis.* Et videtur etiam † quod contra ſimoniacos mitius agatur, cum per inquiſitionem contra eos proceditur, quam cum per accuſationem,
28 *capit. dilectus, el 2 de ſimonia,* † vbi per accuſationem conuicti deponuntur: per inquiſitionem vero non deponnntur, ſed tantum remouentur ab adminiſtratione ſiue beneficio vt per gloſſ. & doct. *ibi* Contrarium videtur *in cap. inquiſitionis, de accuſat.* vbi ad literam dicitur quod ſi quis ſit adeptus ordinem vel beneficium vitio ſimoniæ, quod ſi conuincatur quis per viam inquiſitionis erit ac ſi eſſet conuictus per viam accuſationis. Et dicit gloſſ. *in cap. presbyter.* 1.*q.*1.
29 † quod ſi presbyter conuincatur de ſimonia per accuſationem, priuatur beneficio & ordine, ſed eſt ſecus ſi in modum exceptionis, vt *extra de accuſat. c. ſuper his.* Item ſi in modum inquiſitionis conuincitur, tunc priuatur beneficio, & non ordine, *extra de ſimonia. cap. dilectus el 2.* Quandoque etiam non priuatur omnibus beneficiis in eo caſu, vt extra de electio. *c. per inqui-*
30 *ſitionem.* Item regulariter hæc vera ſunt † quod perdit priora beneficia, ſi eo ſciente fuit data pecunia, alias ſine culpa ſua priuaretur, eo quod eſſet legitime adeptus.
31 16 *q.*7.*c. inuentum.* † Item nec ipſum beneficium perdit, nec ordinem, ſi in fraudē ipſius ſit data pecunia, *cap. ſicut, de ſimonia & c. nobis.*1.*q.*6.*c. vlt.* Gemin. ibi pro ſolutione dubii & contrarietatis concordatione dicit, quod vna ſolutio eſt, quam ſequitur Hoſtien. *in*
32 *dicto c. dilectus*, & eſt planior, videlicet † quod textus
33 *in c. inquiſitionis habet locum in ſæcularibus*, † ſecus eſt in regularibus, de quibus loquitur textus *in c. dilectus.* & eſt ratio ſecundum eum, quia regulares in vno grauā-
34 tur, † quia non ſeruatur in eorum inquiſitione ad vnguē ordo à iure traditus, qui ſeruatur in ſæcularibus, vt *in cap. qualiter.*2.*in fi. de accuſa* & ſic in hoc rele-
35 uētur † quod eis imponatur eadem pœna per inquiſitionem, ſicut per accuſationē. Et eſt alia ratio ſecun-
36 dum eum, † quia cum religioſis regulariter mitius agitur, de quo, de dolo & contumacia *cap.*2. & ſecundum hoc dicit iſta glo. non videtur vera, quia loquitur in ſæculari clerico. Alia eſt opinio, quæ non fa-
37 cit differentiam inter religioſos & ſæculares, † quod etiam in ſæcularibus & in crimine ſimoniæ ſit differentia inter proceſſum inquiſitionis & accuſationis, ſaltem quantum ad pœnam depoſitionis infligendam, & alias vt ibi per eum. Sed quicquid ſit dicit gl. *in dicto c. dilectus in ver. amotos, & gloſſ. in capit. quoniam,*
38 *de ſimonia*, † quod hodie ſtandum ſit circa regulares ſimoniacos diſpoſitioni decretalis, Quoniam, vt pœna iſta ſolummodo imponatur qualitercunque cōſtet de crimine ſimoniæ, vt in arctiori monaſterio ad agendum perpetuam pœnitentiam detrudantur ſine ordinis ſui executione, cum alias pœnitentiam agere non poſſint. 1.*quæſtio* 7.*requiritis*, & ſatis intelli-
39 gitur depoſiti ex quo executionem non habent. † nā extra clauſtrum morati non debent, ne damnabiliter in ſæculo euagentur. Sub iungens gloſſ. *ibi* quod ſi non inueniuntur arctiora monaſteria, quod nihilominus mutabunt ea, *arg.* 81.*diſt. valet.* Vel ſi viſum fuerit renunciabunt locis ſuis, & denuo reſtituentur in illis diſpenſatiue, vt perpetuam ibi peragant pœnitentiam.

† Vnde ſecundum iſtam glo. nunquam regulares 40
ſiue agatur pro vitio ſimoniæ per inquiſitionem, ſiue per accuſationem deponuntur: & ſecundum hanc lecturam dicit Abb. quod eſt ſublata differentia & diſtinctio *c. dilectus, de ſimonia.* & ipſe Abb. adhæret opinioni Innocent. & Hoſtien. tenentium pro prima lectura gloſſ. vt diſtinguatur modus agendi quo ad omnes regulares præterquam quo ad moniales, quæ cum non habeant ordinem, *c. noui de pœnitentia & remiſſ.* indiſtincte in eis & circa eas ſeruabitur diſpoſitio dictæ decretalis, quoniam in eis tantum procedet opinio gloſſ. Sequitur hanc opinionem Felin. *ibi, & in cap. dilectus in ver. ſeueritatis,* vbi dicit quod ſi ſimoniacus ſit clericus quod deponitur ſicuti ſæcularis: † ſi ſit monachus ſimplex depo- 41
ſitio operabitur priuationem vocis & officii & loci, melius per Innoc. *ibidem*, vbi dicit quod depoſitio in hoc nocet monachis, quia non recipient præbendam de monaſterio, nec habebunt ibi vocem in capitulo, monachi tamē ſemper remanēt. Vide omnino Abb. *in cap. inquiſitionis* 2. *col. verſ.* ſed contra hoc, vbi concordando & aſſimilando proceſſum inquiſitionis proceſſui accuſationis † pulchre diſtinguit 42
inter crimina ſimonię, quę impediunt ordinis executionem, & quæ impediunt beneficii retentionem, quia primo caſu ſimoniacus deponitur ab ordine tam per viam inquiſitionis quā per viam accuſationis. Si vero beneficii retentionem vt *ibi* per eum, vbi Fel. qui dicit verbum de pœna inquiſitionis & accuſationis ſit ne eadem de iure ciuili & de iure canonico.

SVMMARIVM.

1. *Simonia eſt hæreſis, ideo punitur pœnis hæreſis, quæ ſunt in numero quatuordecim.*
2. *Non omnis ſimoniacus eſt hæreticus.*
3. *Simoniacus eſt hæreticus, qui credit gratiam ſancti Spiritus emptioſſe.*
4. *Accuſatus de ſimonia, ſi ſit infamatus, ſuſpenditur ab exequutione ordinis vſque ad verificationem.*
5. *Simoniacus debet eliminari de Eccleſia, probata accuſatione.*
6. *Sæcularis infamatus adeptus beneficium ſimoniace ignoranter, cogitur renunciare.*
   Si ſcienter, deponitur, idem erit in regulari ſimoniaco in ordine.
7. *Regularis ſimoniacus in beneficio ignoranter promotus tenetur renunciare.*
8. *Quomodo intelligatur text. in cap. de regularibus, c. dilectus, el 2. c. quoniam, de ſimonia.*
9. *Ratio diuerſitatis quare ſæcularis conuictus in modum inquiſitionis degradatur, non regularis.*
10. *Qui in vno grauatur, in alio debet releuari.*
11. *Vbi proprie non committitur ſimonia, ibi fit ſuſpenſio ad triennium, vbi vero proprie ibi ordinator eſt ſuſpenſus à collatione.*
12. *Quis punitur in eo in quo deliquit.*
13. *Idem eſt remittere, quod dare.*

14. *Quare decretal. Gregorii est intelligenda in foro pœnitentiali.*
15. *Si crimen probari non potest, indicitur purgatio reo infamato, & si deficiat in purgatione punitur vti conuictus.*
16. *Simoniaci sunt æternaliter damnati.*
17. *Simoniaci habent animam vulneratam.*
Ordinati ab hæreticis habent caput vulneratum.
18. *Bonum est non solum vitio, sed suspitione vitii simoniæ carere.*
19. *Simoniacus pendente iudicio & accusatione super vitio simoniæ, amouetur ab diuinorum administratione.*
Ibi vide remissiue an & quando clericus accusatur de simonia possit administrare spiritualia & temporalia, & quando sit suspensus, & vitandus.
20. *In negotio, in quo est perpetrata simonia, nõ est sperandus aliquis bonus finis.*
21. *Prælatura per simoniam adepta malo exitu terminatur.*
22. *Difficile est, vt bono peragantur exitu, quæ malo sunt inchoata principio.*
23. *Vbi prælatus per simoniam intrat, ibi plus est timenda calamitas quam salus speranda.*
24. *Sententia lata in causa simoniæ est statim exequẽda, ideo ab ea non appellatur.*
25. *Magnitudo delicti tollit appellationem, fallit tamen nisi quis appellet ante sententiam.*
26. *Simoniacus publicus, notorius, aut confessus non potest appellare.*
27. *Simoniacus occultus in ordine non appellat.*
28. *Simoniacus in beneficio potest appellare.*
29. *Simoniacus non est hæreticus si auiditate assequendi beneficium simoniam committat.*
30. *Simonia vbi euitatur hæresis est minus peccatum, quam sit homicidium.*
31. *In vitio simoniæ potest procedi per accusationem, denunciationem, & inquisitionem ex officio.*
32. *Iudex sæcularis potest procedere contra simoniacos.*
33. *Ad accusandum in crimine simoniæ admittuntur serui, & quilibet criminosi.*
34. *Admittitur socius contra socium ad testificandum.*
35. *Simonia punitur ex sola præsumptione præcedentibus aliquibus signis.*
36. *Mediator simoniæ notatur nota infamiæ.*
Et ista nota infamiæ est in perpetuum.
37. *Mediator simoniæ est anathema.*
38. *Mediatores simoniæ non recipiuntur ad testimonium.*
39. *Fallit, si mediator non participauerit, quia tunc bene admittitur.*
40. *Mediator non recipitur in testimonium, nisi de voluntate partium.*
41. *Qui admittuntur in testes in criminibus exceptis & non exceptis.*
42. *Per mediatores plerunque committitur simonia.*
43. *Mediatores simoniæ in detestationem criminis admittuntur in testes contra auctores si non agatur criminaliter, & si emolumentum non sint assecuti.*
44. *Mediatores isti vocantur proxenetæ.*
45. *Simoniacus est qui in spiritualibus salarium, aut promissionem commodi recipiat.*
46. *Per infamiam tollitur exercitium cuiuscumque dignitatis quæsitum & quærendum.*
47. *Infamia simoniæ est talis, quod nisi dispensetur per principem non potest admitti ad aliquod beneficium ecclesiasticum.*
48. *Infamia simoniæ est infamia iuris, non infamia canonica.*
49. *Infamia canonica contrahitur ex quolibet peccato mortali, & tollitur per pœnitentiam.*
50. *Crimen simoniæ æquiparatur crimini læsæ maiestatis.*
51. *Infamia facti tollitur per factum contrarium.*
52. *Infamia iuris tollitur per solum principem.*
53. *Simoniaci non incurrunt infamiam iuris ipso facto, sed per sententiam.*
54 *Constitutio odiosa debet in dubio intelligi, vt sit potius ferenda quam lata sententiæ.*
55. *Regulare est in criminibus publicis, vt infamia inferatur secuta sententia, Fel. tamen tenet contrarium.*
56. *Infamia iuris est illa, quæ per sententiam vel ipso iure infertur in casibus expressis.*
57. *Resignet prælatus, nec expectet sententiam, sic euitabit infamiam.*
58. *In beneficialibus non reperitur text. dicens quod infamia priuet ipso iure.*
59. *Collatio facta personæ infami est ipso iure nulla.*
60. *Sola realis simonia priuat ipso iure.*

De eadem materia. Cap. X.

Tem cum simonia sit hæresis, & simoniaci veluti hæretici respuendi, vt per Fel. *in rubrica de simonia*, vbi dicit, Hinc est quod simoniaci veluti primi & præcipui hæretici ab omnibus fidelibus sunt respuendi. 1. *q.* 1. *cap. pater, ad fin. & c. quisquis.* 1. *q.* 1. videtur etiam † quod simoniacis pœna sit inflicta, quæ & hæreticis infligitur excõmunicationis, a : missionis bonorum, priuationis negociationis, & aliis pœnis hæreticorum, quæ sunt numero quatuordecim, per Angel. *in summa in ver. hæreticus versic. quæ pœna.* sed potest responderi † quod non omnis simoniacus est hereticus. Vnde omnis simoniacus non habet luere pœnas hæretici, quia non est hæreticus, † quia ille tantum simoniacus est hæreticus, qui credit gratiam Spiritus sancti precio emi posse. Illi vero hoc non credentes, sed dantes pecuniam pro auiditate ordinem vel beneficium assequendi, non sunt hæretici, sed simoniaci. Abb. *in cap. quoties, de simonia* & dicit Hostien. *in summa.* §. *per iudicem*, quod per iudicem pœna simoniæ imponitur. sed refert vtrum quæratur de crimine in modum accusationis, vel in modum inquisitionis: si in modum accusationis, † & is qui accusatur infamatus est, & debet eum iudex suspendere ab executione ordinis vsque ad verificationem & probationem accusationis & querelæ. *c. accusatum, & cap. quoties, de simonia.* † idem si occultus sit ex quo habentur certa indicia, & probata accusatione debet statim eliminari de Ecclesia Dei, *cap. sicut, de simonia.* id est cum graui infamia deponi. 1. *quæstio.* 2, *cap. vltimo*, 1. *q.* 2. *presbyter.* 15. *q* 3. *sane.* si procedatur absque accusatore & per inquisitionem. † si infamatus sit sæcularis, qui adeptus est beneficiũ simoniace ignoranter cogitur illud renunciare, sed non deponitur. *c. ex insinuatione.* si vero scienter similiter deponitur, *cap. inquisitionis de accus.* si regularis est & simoniacus in ordine idem erit, *cap. per tuas de simonia.* † si vero in beneficio & ignoranter sit promotus tenetur renunciare, *cap. de regularibus, eo. tit.* dantes tamen & recipientes sunt pœna canonica feriendi, *cap. sicut nobis.* §. *pen. & vlt.* Vbi vero scienter promoti sunt ad consortium regulare pœna depositionis remittitur, verumtamen recepti circa concilium generale de monasteriis, q̃ taliter adepti sunt remouent & in aliis

Margin numbers: 1 2 3 4 5 6 7

in aliis monasteriis arctioris regulæ traduntur. Sed cum his qui ante concilium recepti sunt misericorditer dispensatur, vt in aliis locis eiusdem ordinis collocentur, vel si præ nimia multitudine hoc fieri non potest, permittitur vt in eodem monasterio post liberam resignationem remaneant mutatis prioribus sedibus, & inferioribus assignatis: † & ita debet
8 intelligi text. *in capit. de regularibus*, *primo respon.* & *cap. dilectus el 2.* & *text. in capit. quoniam simoniaca labes*, *de simonia.* sed & cum his qui citra concilium sunt recepti aliquando per Papam dispensatur. & quod dicitur de monachis etiam ad Abbates extẽditur. Et quare sæcularis cõuictus in modum inquisitionis degra-
9 datur, & non regularis, † ratio est, quia in inquisitione sæcularis subtilitas iuris requiritur, & in inquisitione regularis de plano proceditur: & ideo de pla-
10 no punietur. Item quia regula est, † quod qui in vno grauatur in alio releuamen habere debet. subiungẽs paulo post idem Hostien. quod si Episcopus recepit promissionem siue iuramentum ab ordinando quod eum non inquietet super petendo titulo, vel repræsentator, qui simile pactum recipit, pœnam habet, quia repræsentator ipso iure ab executione ordinum est suspensus per triennium, Ordinator vero & ordinatus sine præfinitione temporis à collatione & executione ordinis sic suscepti, donec gratiam sedis Apostolicæ mereantur, *c. si quis ordinauerit*, quod est penult. *de simonia*, vbi Abbas dicit notabiliter
11 † quod vbi proprie non committitur simonia, ibi fit suspensio per triennium: vbi vero proprie committitur ibi est ordinator suspensus à collatione. idem Abb. *in cap. per tuas*, *eo. tit.* Hostien. vero sequitur, si quæras quare & diuersæ pœnæ statuuntur? respondeo, ordinans & ordinatus magis delinquunt quam repræsentator, cum in potestate eorum sit ordinem conferre vel recipere: ideo magis puniuntur in hoc quod tempus non apponitur: vnde potest tempus triennii vel decennii excedi, & sic plus puniuntur secundum reg. *cap. inter corporalia. §. vlt. de translat. episc.* & *capit. nihil de electio. in fi. primi respon. de cler. excommun ministrante*, latores, sed & repræsentator magis punitur alio respectu, quia suspenditur ab executione omnium ordinũ, sed ordinans tantum à collatione ordinis, quẽ contulit & ordinatus ab executione eiusdem ordi-
12 nis: † & sic puniuntur in eo in quo deliquerunt secũdum *reg. de temp. ord. literas*, & *c. pastoralis de iure patr.* Item quia in vno grauantur, in alio habent releuari.

Subiungens, sed quæro, si omnes non degradant cum sæculares sint. dicunt quidam quod non sunt vere simoniaci: nam tempore quo pactum fuit, non erat aliquid in obligatione, sed certe hæc responsio non perficitur, cum spes esset debitum iri *arg. insti. de ver. oblig. §. ex conditionali.* vnde non potest negari quin illa spes, quæ etiam omnino post extitit, sit re-
13 missa, & sic est simonia vera: † cum idem sit remittere quod dare, *capit. querela*, *de simonia*, *de testi. cap. veniens.* nam Episcopus vel repræsentator in ista ordinatione vel repræsentatione obligantur ad titulum assignandum ordinato, vt de præb. episc. & *cap. cum secundum.* ergo aliquod commodum sentiret. vide si tamen pactum valeret, & sic est simoniacum, vt expressum est, *argu. ff. de calumniat. l. 1. in fi. l. 2.* & *3. respon.* primo.
14 † quare decretal. Gregorii intelligenda est in foro pœnitentiali non in iudiciali, quasi dicat, caueat sibi ordinans & ordinatus & repræsentator tale pactũ interponens & recipiens, quia quamuis occultum sit & probari non possit, tamen hanc pœnam ipso facto à canone patiuntur: & sic ipso iure suspendun-
tur. † Sin autem crimen probari non potest, indicitur purgatio infamato, in qua si deficiat, punitur tamquam conuictus, *capit. de hoc* & *c. insinuatum de simonia.* 15

Item simoniaci habent pœnam, † quia sunt æternaliter damnati, Arch. *in c. per Esaiam. 1. quæst. 1.* vbi dicit; per iura, quæ allegat quod simoniaci non nisi spiritu mendacii accipiunt damnationem. & dicit Gregorius † quod simoniaci habent animam vulneratam letali vulnere. & dicit Innocen. quod ordinati ab hæreticis vulneratum habent caput. Vnde infert magister idem est de simoniacis, quod de hæreticis. habent vlterius simoniaci & multa alia incommoda. † Vnde bonum est non solum vitio simoniæ, sed suspitione talis vitii carere. glo. *in cap. nos, de simonia*, † quia simoniacus pendente iudicio & accusatione super vitio simoniæ accusatus repellitur & amouetur ab administratione diuinorum, per Fel. *in capit. accusatum*, *de simonia*, vbi etiam vide remissiue an clericus accusatus de simonia, possit administrare spiritualia & temporalia, & an & quando simoniacus in ordine sit suspensus & vitandus, ibi secũdo not. † Item in negocio in quo est factũ peccatum simoniæ, nõ est sperãdus aliquis bonus finis, quia colligit margarita decreti *in ver. simonia*, † quod prælatura per simoniam, vel multam ambitionem adepta etiam si moribus non offendat malo exitu terminatur: † quia difficile est vt bono paragãtur exitu, quæ malo sunt inchoata principio. *1. q. 1. principatus.* † & vbi prælatus per simoniam intrat. ibi populi plus est timenda calamitas, quam salus. *1. q. 1. fertur. §. vulnerato.* 16 17 18 19 20 21 22 23

Item à sententia lata in crimine simoniæ non appellatur, † quia sententia lata in crimine statim exequenda, non suspenditur per appellationem & ista est huiusmodi, per Fel. *in c. sicut*, ponderando in text. verbũ mox, quia æquiparatur hæresi, † & magnitudo delicti tollit appellationem. *l. 1. Cod de fals. monet.* qui tamen videtur in fine hanc regulam limitare, nisi quis appellet ante sentẽtiam per iura per eum adducta idq; intellige, vt per Io. de Anan. *ibidem* qui melius & clarius quam omnes alii materiam declarat. & vltimo facit distinctionem, quia forte potest dici † quod aut quis est simoniacus publicus & notorius, vel cõfessus, & tunc indubitanter & indistincte non potest appellare per id, quod habetur *in c. Roman. §. sin autem post sententiam appellationis*, *lib. 6.* † aut est simoniacus occultus, & tunc aut est simoniacus in ordine, & idem adhuc quod non appellat, vt dictum fuit de hæretico & de magnitudine criminis, propter quam non est licitum appellare, & sententia statim mandatur executioni. Aut est simoniacus in beneficio, & tunc potest appellare, per reg. quæ ponitur. *2. quæstio. 6. omnis oppressus*, *in. l* & *in maioribus. C. de appel.* & *in capit. de appellatibus*, *de appellat. in gloss. 1. in fi.* & credo quod in materia simoniæ vbi tractatur vel de pœna aut incõmodo, vel præiudicio criminis simoniæ quod inquã sit bene semper distinguere pro intelligentia vtrum ne sit simonia hæretica & annexam hæresim habens, puta, cum quis credit per pecuniam gratiam Dei acquirere, quia tunc cum ille sit hæreticus peccat grauius, † sed vbi committit simoniam nõ ista mala mente, sed animo & auiditate tantum assequendi beneficium vel ordinẽ, non est hæreticus, licet sit simoniacus: vnde nõ tantũ peccat, vt innuit *ibidem* 24 25 26 27 28 29

30 dem Ana. *in fi.* vbi dicit † quod simonia vbi euitatur
31 hæresis est minus peccatum quam sit homicidium.† Item in vitio simoniæ potest procedi per accusationem, per denunciationem, per inquisitionem, item ex officio in odium criminis, ponit glo. *in capit. cum*
32 *super, extra de confess. in ver. confessus.* † & iudex sæcularis potest procedere contra simoniacos & punire & causas simoniæ cognoscere in odium & detestationem criminis. Fel. *in repertorio in ver. iudex sæcularis.*
33 † Item ad accusandum simoniacum admittuntur serui & quilibet criminosi, *cap. tanta, ca. licet* Hely, *cap. per tuas, extra de simonia. cap. in primis. 2. quæstio. 1. c. sane 15. q. 3.* & dicit glo. *in cap. 1. de testib. in 6.* quod hodie de iure nouo nihil statuitur, sed statur dispositioni iuri-
34 um præfatorum. item † admittitur socius cótra socium ad testificandum, diximus supra de probatione. Item potest accusari simoniacus per seruum, meretricem, & quemcunque criminosum, per Felin. *in cap.*
35 *tanta, de simonia,* † & simonia punitur ex sola præsumptione præcedentibus aliquibus signis notabilibus, per Abb. *in cap. insinuatam nu. 3. circa medium, de simonia.*
36 † Mediator quoque & intercessor & interuentor simoniæ, nota infamiæ percellitur, *capit. si quis præbendas. 1. quæstio. 3.* ibi emptor atque venditor, & interuentor nota infamiæ percellitur. & dicit glo. ibi quod ista nota infamiæ est in perpetuum. *cap. si quis*
37 *is. quæstio. 3. cap. sane.* † item est anathema vt *cap. Saluator, ibi,* vt interuentores tanti sceleris anathematizentur, & dicit Hostien. *in summa in §. qui ad accusationem,* Mediatores autem simoniæ simoniaci sunt & nota infamiæ percelluntur, *cap. si. 1. quæstio. 3.* Item *in cap si quis Episcopus. 1. q. 1. ibi,* si quis vero mediator tam turpibus & nefandis datis vel acceptis extiterit, siquidem clericus fuerit proprio gradu decidat: si vero laicus
38 anathematizetur.. † Item vltra anathematizationis pœnam & infamiæ non recipiuntur ad testimoni-
39 um, *cap. veniens extra de testib.* † & in vitio simoniæ probando isti huiusmodi mediatores recipiuntur in testes, dummodo non participauerint: quod tamen subaudi cum vita accusati ante talis extiterit, *arg.*
40 *2. quæstio. 1. cap. in primis in fin.* † in aliis autem contractibus non recipitur interuentor in testimonium, nisi de voluntate partium. *§. quoniam autem. de testibus collat. 7.* & alias vt per glo. *in dicto cap. si quis Episcopus,*
41 vbi prosequitur materiam † qui testes admittantur in criminibus exceptis & non exceptis de iure canonico & ciuili: de quo tamen dic, vt diximus *in titulo de probatione simoniæ conuentionalis & realis.*

Item probat text. ad literam *in capit. primo de te-*
42 *stibus. in 6.* † vbi mediatores, per quos scelus simoniæ
43 plerunque committitur † ad testimonium contra sceleris huiusmodi auctores in detestationem criminis admittuntur, si non agatur criminaliter, sed ciuiliter, & emolumentum exinde non fuerint asse-
44 cuti, vbi dicit glo. † quod mediatores isti vocantur proxenetæ. canon vocat illos interemptores, *c. pen. 91. distin.* & salarium, quod eis datur, dicitur proxeneti-
45 cum. *l. 1. ff. de proxene.* † & si in spiritualibus salarium recipit, vel aliquam promissionem commodi temporalis, simoniacus est, *cap. cum essent, de simonia,* & tunc non admittitur.

Et si ciuiliter agatur, infamis est, *1. quæstio. 1. si*
46 *quis Episcopus, & 1. quæstio. 3. si quis præbendas,* † per quam tollitur ei exercitium cuiuscunque dignitatis quæsitum & quærendum, & operatur quod non habet amplius exercitium ordinum, per Abb. *in c. licet* Hely *de simonia, colum. 3. nu. 19.* & beneficiis priuandus sit, de electio. per inquisitionem, & est deponendus, de consecr. *c. 2. & de simonia extra cap. non satis, ibi,* vel consenserint. sequitur Abb. *in cap. non satis. 2. not. de simonia.* Et dicit Summa syluestrina de mediatoribus simoniæ, dico quod si neque ministrans neque accipiens spirituale aliquid dat vel recipit aut paciscitur, & ipsis ignorantibus amicus accipientis spirituale dat aliquid ex pacto consiliario ministrantis, licet illi nó sint simoniaci, ex quo nil sciunt, isti tamen simoniaci sunt. *1. q. 1. statuimus, & cap. si qui à simoniacis.* & quo ad pœnam & dispensationem idem est de mediatorib. & de aliis, per reg. accessorium, *de reg. iur.*

Et quod etiam pœna simoniæ & simoniacorum sit infamia, est text. *in capit. ex diligenti, de simonia.* vbi Papa absoluit eum, qui ad homagium faciendum & fidelitatem præstandam pro obtinendo beneficio ecclesiastico obligationem fecerat & eidem ne aspergatur aliqua nota infamiæ indulget literas apostolicas absolutionis, vt à latrantium morsibus se tueri & defendere valeat. vbi gloss. dicit † quod hæc est 47
talis infamia, quod nisi cum eo dispensetur per Principem, ad aliquod ecclesiasticum beneficium admitti non debet. hæc opinio gloss. non placet Hostié. qui dicit quod immo per Episcopum potest dispensari ad idem simplex beneficium post resignationem, *cap. pen. de electio.* qui text. non videtur id probare secundum Io. And. quia loquitur in non simoniaco, idest, quia eo ignorante fuit commissa simonia, quo casu licet electio seu collatio sit simoniaca, non est ob hoc ipse simoniacus, de quo dic vt per Abb. *ibi,* vbi etiam dicit *in versi. in gloss.* quod nostri doctores hic non declarant de qua infamia intelligatur, an de infamia iuris, vel canonica, vel facti. subiungens, † & puto quod de infamia iuris: nam de in- 48
famia canonica non debet intelligi, † quia illa con- 49
trahitur ex quolibet peccato mortali, & sublato peccato. quod tollitur per pœnitentiam, tollitur talis infamia. *not. 6. q. 1. capit. 2. & 3. in c. testimonium de testibus.* Videtur dicere glo. dicti *c. ex diligenti,* vbi dicit quod quo ad Deum agitur pœnitentia, *argum. iurium per eandem glo. adduct.*

Et iura loquentia de hac infamia respectu simoniacorum disponunt valde specifice & in pœnam specificam, & maxime text. *in allegato capit. sane,* † vbi 50
æquiparatur crimen simoniæ crimini læsæ maiestatis. hoc etiam puto voluisse glo. cum dicit quod cum tali per solum Principem dispensatur. † nam infamia 51
facti tollitur per factum contrarium, *not. 2. q. 2. §. no. 6. q. 1. cap. omnes in gloss.* potest etiam Princeps disponere, vt talis infamia non habeat effectum. Abb. *in c. cum te, de sent. & re iud.* per 8. quæstiones tractat materiam.

Hinc colligitur quod infamia canonica tollitur (vt dixi) per pœnitentiam, † sed infamia iuris est illa, 52
quæ tollitur per solum Principem, *no. in cap. cum te, de re iudic. & in l. 1. §. de qua. ff. deposit.* puto tamen † quod 53
isti simoniaci nó incurrant hanc infamiam iuris ipso facto, sed cum per sententiam de hoc crimine fuerint damnati: & sic videntur sonare iura superius allegata, cum loquantur per verba de futuro: † & con- 54
stitutio odiosa debet in dubio intelligi, vt sit potius ferendæ sententiæ quam latæ, vt not. *in reg. in pœnis, de reg. iur. lib. 6.*

55 Item † quia hoc est regulare in aliis criminibus publicis, vt demũ quis efficiatur infamis secuta sententia. *l. 1. ff. de his qui not. infam.* Facit quod notor. Dyn. *in regula infamibus, de reg. iur. libro. 6.* & alias vt *ibi* per eum. Fel. tamen ibi putat quod incurratur pœna infamiæ ipso iure in simonia, nec sit opus quod aliqua desuper feratur sententia: & mouetur quod crimen simoniæ est crimen de exceptuatis, prout hęresis & læsæ maiestatis, & in illis statim incurritur infamia secundum *gloss. in l. 1. de infam.* & quod istud sit tale est text. *in cap. primo. 15. quæstio 3.* sed opinio Abb. videtur magis regularis & magis ad æquitatem accedens. per text. *in. l. 1. & ibi gloss. in ver. qui in iudicio. ff. de his qui not. infam*, Item Panor *in cap. testimonium, de te-*
56 *stibus*, vbi *in v. col. vers. Ego in hac materia*, dicit † quod infamia iuris est illa, quæ irrogatur per sententiam vel ipso facto in casibus in quibus iure cauetur duntaxat, de quibus per text. & gloss. *3 quæstio. 7. §. porro & in. l. athletas. § calumniator*, cum sequentibus. *ff. de infam.* & infamia iuris tollit executionem ordinum, per Abb. *in cap licet Hely de simonia.* & etiam exercitium cuiuscumque dignitatis, & adimit honorem quæsitum & quærendum, vt dicit text. *in. l infamia. C.*
57 *de decurio. lib. 10.* † & ideo Prælatus non expectet sententiã, sed resignet sponte à principio, & sic euitabit simoniam. Angel. *in summa in ver. infamia, versi. vtrum infamia.* & an talis infamia priuet infamatum titulo beneficii & aliis dignitatibus ipso facto. Abb. *in cap. querelam, de iureiuran.* dicit quod licet gloss. *in text. in. l. 2. §. miles, de his qui not. infam.* dicit quod sicut infamia ipso facto priuat militem militia, sic pari ratione priuari habet militia cœlesti in aliis dignitatibus & honoribus. Item videtur velle glo. *in. l. frustra. C. de re*
58 *milit. lib. 12.* † In beneficialibus tamen non inuenio text. inquit Abb. hoc dicentem: Vnde non debem⁹ imponere hanc pœnam spiritualem in ipsis ex quo iure canonico non cauetur expresse, vt in simili dicit glo *in c. si. de iur. pat.* vbi dicit quod quis non debet priuari potestate eligendi, nisi exprimatur, quia est pœ-
59 na. fatetur tamen ibidem Abb † quod collatio facta personæ infami ipso iure est nulla, reg. infamibus *de reg. iur. in 6. l. 2. C. de dign* Facit *cap. inter dilectos, de exces. prælat.* Cassad. tamen *decis 1. de simonia*, vbi tractat an simonia priuet ipso iure; videtur facere differentiam
60 inter simoniam & simoniam, nam videtur tenere † quod sola realis simonia, non autem conuentionalis ipso facto priuet.

SVMMARIVM.

1. *Simonia hodie vt plurimum committitur in beneficio & ordine.*
2. *Pœna simoniæ in beneficio quod collatio sit nulla, resignatio nulla, depositio, suspensio, restitutio fructuum perceptorum & qui percipi potuerunt.*
3. *Renunciatio beneficii in qua interuenit simonia, non valet, etiam in præiudicium resignantis.*
4. *Resignans beneficium simoniace non potest illud repetere, nec adeptus retinere.*
5. *Resignationem simoniace factam potest superior admittere simpliciter, & alii tertia illud beneficium conferre.*
6. *Faueretur simoniacis si beneficium simoniace resignatum repetere possent.*
7. *Malitiis hominum est obuiandum.*
8. *Crimina non habent remanere impunita.*
9. *Licet non valeat resignatio beneficii simoniace, tamen obtinet vim pacti de non repetendo*
10. *Simoniacus non videtur priuatus beneficio ipso iure, sed priuandus per sententiam.*
11. *Simoniacus occultus est per sententiam deponendus, idem in notorio simoniaco & manifesto.*
12. *Depositio est beneficij & officij priuatio.*
13. *Notorius simoniacus in beneficio deponitur ab illo.*
Idem in infamato, qui se purgare non potest.
14. *Collatio facta criminoso valet.*
15. *Verbum futuri temporis in lege importat ferendam sententiam, non latam.*
16. *Verbum spolietur, importat latam esse sententiam.*
17. *Verbum spolietur, præsupponit priuationem ipso iure factam.*
18. *Collatio beneficij facta periuro non valet.*
19. *Dictio penitus, omnino vel nullatenus posita ante verbum futuri temporis est lata sententia.*
20. *Si simonia interuenit post collationem, tunc titulus legitime impressus ex collatione non est nullus.*
21. *Simoniacus occultus non est priuatus ipso iure, sed venit priuandus, qui videtur habere titulum coloratum.*
22. *Simoniacus conuentionalis non est ipso iure priuatus, sed venit priuandus per sententiam.*
23. *Simoniacus in beneficio infamatus non deponitur, nisi se purgare nequierit.*
24. *Infamia & quod infamatus se purget, & quod se purgare non possit, requirunt iudicium.*
Ideo non est priuatus ipso iure talis simoniacus, sed venit priuandus.
Præsumptio nisi sit violenta, non condemnat simoniacum.
25. *Simoniacus per famam non punitur.*
26. *Non debet simoniacus de beneficio deponi, nisi sit citatus.*
27. *Clericus licet mereatur deponi, tamen nunquam deponendus nisi eo citato.*
28. *Iniuste detinens beneficium non debet expelli ipso non citato, nisi appareret notorie quod possidenti non competeret defensio.*
29. *Simoniacus & intrusus habent dimittere possessionem, quam obtinent cum licentia.*
Item debent abstinere à rebus.
Id quod est etiam in omnibus suspensis ab homine, à iure, à canone.
30. *Simoniacus de iure nouo est priuatus ipso iure, beneficio in quo commisit simoniam.*
31. *Extrauagans cum detestabile secundum aliquos doctores loquitur in simonia reali.*
32. *Collatio simoniaca est nulla ipso iure, siue simonia realis fuerit, siue conuentionalis.*
Resignatio simoniaca tenet in præiudicium resignantis, etiam si fuerit clausula non alias nec alio modo, ideo non poterit redire ad beneficium, quod suo delicto amisit.
33. *Beneficia simoniacorum hodie vacant ipso iure, & possunt impetrari etiam absq; declaratione.*
Declaratio poterit fieri post impetrationem.
34. *Quo ad hanc priuationem non fit differentia inter notorium simoniacum, & alium contra quem est probata simonia.*
35. *Probata simonia semper priuat ipso iure.*
Simoniacus est excommunicatus.
36. *Si simoniaci commoniti non resipuerint ab exteris potestatibus puniuntur.*
37. *Simoniacus occultus non deponitur ab officio, notorius sit.*
In occulto simoniaco facilior est absolutio, & minor compositio.

38. Eo

38. *Eo quod quis conuenit super beneficio committit simoniam, & est excommunicatus.*
39. *Simoniacus in beneficio tenetur ad restitutionem omniũ fructuum, etiam si ecclesiæ seruierit.*
40. *Auctoritas noui & veteris testamenti allegatur in decisione causarum.*
41. *Simoniacus & intrusus sunt fures.*
42. *Simoniacus tenetur restituere non solum fructus perceptos, sed qui percipi potuerunt à diligenti possessione.*
43. *Possidens sine titulo tenetur de omni damno, ac de lucro percepto & percipiendo.*
44. *Vide casus in quibus videtur licitum aliquid dare pro assequendo beneficio, & pro vexatione.*
45. *Potentioribus pares esse non possumus.*
46. *Videtur licitum dari aliquid parum pro assequendo beneficio, puta pro bullis, aut expensis factis.*

De pœna Simoniæ in beneficio. Cap. XI.

T pro meliori & faciliori intelligentia istarum pœnarum, credo quod non erit extra propositum deuenire ad casus & exempla particularia, quibus pœnę huiusmodi applicari solent, vt Theoricam ad actum practicum deducendo, res magis innotescat. Et quia super qualibet & de qualibet spiritualitate exemplum ponere, esset nimis longum, laboriosũ, ac fere inane: super beneficio tantũ & ordine quæ-
1 stionem faciemus, † quia super his duobus hodie vt plurimum simonia committitur, videtur dicere glo. *in cap. qui studet, & in ver. ordine.* 1. *quæst.* 1. Et de beneficio primo loco dicemus, quia in eo magis nostro tempore simoniæ crimen frequentatur propter auaritiã, quę taliter hominum mentes obcæcauit, quæ est nostri temporis calamitas, vt quod iustum, quod rectũ, quod conueniat discernere amplius nõ possint. Et vi-
2 detur † quod pœna simoniæ in beneficio sit quod sit resignatio nulla, collatio nulla, quod deponatur simoniacus, quod suspendatur, quod fructus restituat perceptos, & qui percipi potuerunt, & quod ac-
3 cepta restituantur † quia renũciatio beneficii simoniaca, & in quo interuenit simonia, non valeat etiam in præiudicium resignantis; nec pari modo collatio illius teneat. *capit. super hoc, in glo. pecunia, de renunciat.* Innocen. *in capit. ordinationes.* 1. *quæstio.* 1. Domini de Rota. § 36. *in antiquis.* Nicolaus Milus. *in repertorio*
4 *in ver. renunciatio. quæstio.* 4. † quia ille qui per simoniã resignauit, quia deliquit, non poterit beneficium ita resignatum & collatum & postquam in resignatione præstitit consensum repetere, nec ille qui simoniace adeptus est retinere, per gloss. & doct. *in cap. constitutus, de transact.* Innocen. *dicto cap. cum vniuersorũ.* Cardin. *in d. cap. super colum.* 2. *v. oppos.* consuluit Guido Pa-
5 pa *consi.* 172. frater Vgo. † Quiuimmo potest eam resignationem superior admittere simpliciter, & alii tertio illud beneficium conferre, vt consuluit Domin. *consi.* 125. *dubia, in prima quæstione.* Staphil. *in tractatu de grat. rubr. de variis mod. vocatio. versi. puto tamen,* nec
6 immerito, † quia si simoniaci beneficium simoniace resignatum repetere possent, faueretur eis quod
7 nequaquam est faciendum, † immo malitiis eorum obuiandum. *l. in fundo. ff. de rei. vendic. cap. sedes, de rescrip.*
8 † ne scilicet crimina remaneant impunita in maximum reipublicæ detrimentum. *l. ita vulneratus. ff. ad. l. aquil. & c. vt famæ, de sent. excommun.* hãc sententiam sequi videt Andr. Tiraquel. *in tractatu de retrac. munici-*
pal. §. vigesimo sexto glo. 2. *nu.* 10. † quia licet non valeat 9
renunciatio, tamen obtinet vim pacti taciti, ne amplius hoc repetat cui renunciauit, *c. quã periculosũ* 7. *q.* 1.

Et per ista videtur quod simoniacus sit ipso iure priuatus beneficio, in quo simoniam commisit: sed videtur in contrarium veritas † quod immo sit pri- 10
uandus per sententiam, non quod sit ipso iure & absque aliquo iudicis & hominis facto priuatus, est text. *in c. presbyter,* ibi priuetur, 1. *q.* 1. per quem text. clare videtur probari quod sententia priuationis sit necessaria. Item per text. *in capit.* 2. *de confess.* † vbi per sen- 11
tentiam diffinitiuam simoniacus occultus est deponendus, idest, beneficio priuãdus, † quia depositio est 12
beneficii & officii priuatio, per Abb. *in c. inquisitionis de accusat. colum.* 2. *versic in ea gloss. ibi,* vt priuetur. Idem videtur in simoniaco notorio & manifesto, qui est pari modo per sententiam priuandus per text. *in cap. insinuatum de simonia,* vbi notant Abb. & Fel. & alii
† quod notorius simoniacus in beneficio ab illo de- 13
ponitur. & idem est in infamato, qui se purgare non potest, vbi notat Fel. quod simoniacus non est ipso iure priuatus, sed priuandus. pro quo facit dictum Innocentii *in capit cum nostris, de conces. praeben.* vbi dicit † quod collatio facta criminoso valet: idem vi- 14
detur in collatione facta simoniaco. contrarium tamen inquit tenet Gasp. Cal. & Abb. *in cap cum clerici, de pact.* per illum text. *in ver. spolietur,* & probatur ratione vltra ipsos, † quia licet verbum futuri tempo- 15
ris positum in lege importet ferendam sententiam, non latam, per eundem Fel *in cap. Rodulphus, de rescrip. in ver. vltimo* quia, gloss. *in ver. annodetur in cap. quicunque de hæretici. in* 6. *cum simil in cap. si diligenti in ver. perdant de for. competen.* tamen fallit *in ver spolietur,* † quia 16
importat latam esse sententiam, quasi spoliatio sit de facto, ita dixit Ant. *in cap.* 3. *& ibi* Imol. *depositu* cum ergo *c cum cler.* dicat † spolietur, præsupponit priuatio- 17
nem ipso iure factam per hanc doctrinam. est verior quod hæc doctrina posset limitari, nisi essemus in materia, in qua per illa iura esset declaratum quod verbum spolietur importet per sententiam, prout est in casu *in cap. de multa, in ver. spolietur, de præben. iuncta extrauag. Execrabilis, & in casu cap. postulasti, iuncto cap. clerici de cler. excom. minist.* Ias. *l. si duo patroni. §. fi. ff de iur. iur. col.* 2. *versic. septima pœna,* † vbi ponit collationem 18
factam periuro non valere. Et pro ista conclusione, quam (inquit) puto veram facit text. *in c. nobis de simonia, in ver. penitus irritanda,* iuncta glo. *in c. quam sit, in gloss. fi. de electio. lib.* 6. quæ vult quod † quando ante 19
verbum futuri temporis ponitur dictio penitus, omnino, vel similis, est latæ sententiæ. & facit *c. religiosus in ver, omnino euacuetur eo. tit. & lib.* est glo. *in. l. in criminali. C. de iurisd. om. iud.* non obstat doctrina Innocen. *in c. cum nostris, de concess prab,* quia procedit quando ille cui beneficium confertur, erat in crimine constitutus, secus si per ipsam collationem efficeretur criminosus, prout *dicto cap. insinuatum,* & simonia esset commissa super beneficio quęstionato, quia valet secunda collatio simoniaco facta, per Fel. *in cap. simoniace* 3. *conclusione versi. alia vero beneficia, de simonia.* dicens hoc esse contra extrauagantem Martini 4. factam *in concilio Constantiensi tit. de simonia, incipien. Multi volentes collationes & prouisiones per simoniam factas esse nullas, & prouisos ipso iure & facto esse excommunicatos.* Nicolaus Boer. *decis.* 117. Et istam conclusionem intellige † nisi simonia interuenirer post col- 20
lationẽ, quia tunc titulus legitime impressus ex col-

latione non est nullus, licet possit irritari, per Abb.
dicto c. clerici Facit dictum Petri de Anch. *in cons. 293. in*
fin. licet vt ex verbis illius colligitur loquatur in si-
21 moniaco occulto, † qui dicit simoniacum non esse
priuatum ipso iure, sed venit priuandus, quia videt
titulum habere coloratũ. Facit vlterius decis. Cassa-
22 dor. *de constit. decis. quarta*, vbi tenere videtur † quod
simoniacus conuentionalis non est ipso iure priua-
tus, sed venit priuandus per sententiam, per iura quæ
ibi allegat, nisi simonia realiter dando vel accipien-
do committatur. Facit textus & *ibi* Abb. *in cap. sicut si-*
moniaca, nostro tit. vbi facta quæstione, qua pœna
feriatur vitium simoniæ, habetur quod simoniacus
est deponendus, & non dicit text. quod censetur, vel
habetur ipso iure depositus vel pro deposito, quod
in se continere videtur actum sententiæ ferendæ, nō
23 latæ. Facit † quod simoniacus in beneficio infama-
tus non deponitur, nisi se purgare nequiuerit, per
24 Abb. *in capit. insinuatum, de simonia.* † Vnde si indul-
getur tempus ad purgandum sese ab infamia. & non
deponitur, nisi sese purgare nequiuerit, non videtur
ipso iure priuatus, sed priuandus: quandoquidem
ista requirunt iudicium & sententiam: & præsum-
ptio nisi sit violenta non condemnat simoniacum,
25 vt per Abb. *ibi*, † quia etiam per famam non punitur,
26 Abb. *in cap. de hoc, de simonia.* † nec debet simoniacus
in beneficio de beneficio deponi, nisi sit citatus. *gloss.*
in capit. licet in ver. vocato, de praeben lib. 6. & Bald. *in l.*
si deserta. C. si prop. publ. vbi hoc idem notat in termi-
nis de clerico beneficiato. Bald. *in l. si maritus la prima.*
27 *C. de donat. inter vir. & vxor.* dicens † quod licet cle-
ricus mereatur deponi, tamen nunquam depo-
nendus, nisi eo citato: & alios quos allegat Fel. *in c.*
28 *qui alium, de simonia* concludens † quod etiam iniu-
ste detinens beneficium non debet expelli ipso non
citato, nisi appareret notorie quod non competeret
illi, qui est in possessione aliqua defensio. Innocen.
& Card *in c. quod in dubiis*, *col. de renunciat.* Facit, quia
dicit Archid. secundum Innocen. *cap. Nerui, distin.* 13.
29 *in fi.* † quod simoniacus & intrusus habent dimittere
eam possessionem beneficii, quam de facto obtinent
cum licentia, & à rebus abstinere debent: id quod
etiam est in omnibus suspensis ab homine à iure,
siue à canone, & alias vt ibi per eum. vide Io. de Sylu.
in tract. de benefic. 10. q 2. col. 6 nu. 7. ver. circa istum, vbi ma-
teriam late disputat.

30 Sed quicquid sit, † habita consideratione ad ius
nouum, puto simoniacum ipso iure priuatum bene-
ficio, in quo commisit simoniam, per text. *in extra-*
uag. detestabili de simonia, extrauag. commun. ibi per ele-
ctiones vero postulationes, confirmationes, prouisio-
nes, seu quasuis alias dispositiones, quas simoniaca
contigerit labe fieri iuribus omnino careāt in Eccle-
siis, monasteriis, dignitatibus, personatibus, officiis
ecclesiasticis, & quibusuis beneficiis. aut aliquo eo-
rum cuiquam ius nullatenus acquiratur: nec inde
faciat aliquis fructus suos, sed ad illorum omnium
quæ percepit restitutionem sub animæ suæ periculo
sit astrictus. Idem fuit statutum *in concilio Constantien.*
in hæc verba. Electiones autem postulationes,
confirmationes, & quæuis prouisiones simoniacæ
ecclesiarum, monasteriorum, dignitatum, perso-
natuum, officiorum, & beneficiorum ecclesiastico-
rũ quorumcũque deinceps factæ, nullæ sint ipso iu-
re, nullumq; per illas ius cuiquā acquiratur: nec pro-
moti, confirmati, aut prouisi faciant fructus suos, sed
ad illorum restitutionem tamquam inique ablata p-
cipientes teneantur. statuentes insuper quod dan-
tes & recipientes ipso facto sententiam excommu-
nicationis incurrant, etiam si Pontificali aut Cardi-
nalatus præfulgeant dignitate &c. & dicit Rebuff. *in*
sua practica beneficiali in tit. de simonia in resignatione,
† quod quamuis extrauagan. *Cum detestabile*, intelli- 31
gatur à quibusdam doctoribus quod loquatur in
simonia reali, videlicet cum aliquid datur, vt is sit
priuatus: & secus sit in simonia conuentionali, per
Cassad. *decis. 5. de constit.* sed *in Concilio Constantiensi*
nil dicitur de datione quoad priuationem, sed quo
ad excommunicationem, sic verum ipso iure annul-
lat prouisiones vultq; nullum ius acquiri per illas, † 32
ergo siue fuerit conuentionalis simonia, siue realis,
collatio facta, ipso iure est nulla: resignatio quoq; si-
moniaca tenet in præiudicium resignantis, etiam si
clausula fuerit in canon aliter, alias, nec alio modo,
quia is resignans non est vsus concessione iuris.
clem. vna de rerum permu. ideo nec potest ad suum
redire beneficium, quod ex suo delicto amisit, alio-
quin delictum non puniretur Petr. Paul. Paris. *consi.*
135. Ioannes *in fine vol. 4.* Ex quo infertur † quod 33
hodie beneficia simoniacorum vacant ipso iure, &
possunt impetrari etiam absque aliqua declaratione
quæ fieri poterit post impetrationem, *cap secundum le-*
ges de haeret. in 6. subiungens *ibidem* Rebuf. Praeterea † 34
quo ad hanc priuationem non fit differentia inter
notorium simoniacum & alium, contra quem est
probata simonia: † semper enim probata simonia 35
(inquit) priuat ipso iure, & simoniacus est excōmu-
nicatus, immo patet simoniacos veluti primos &
præcipuos hæreticos ab omnibus fidelibus respuen-
dos: † & si commoniti non resipuerint ab exteris, id- 36
est, laicis potestatibus opprimendos, omnia enim
crimina ad comparationem simoniæ hæresis quasi
pro nihilo reputantur, *cap. fin. 1. q. 7.* licet fiat differen-
tia quo ad depositionem ab officio, † quia occultus 37
non deponitur, notorius sic, *c. 2. de confess. cap. insinua-*
tum de simonia. etiam fit differentia quo ad absolutio-
nem & rehabilitationem, quæ facilior est in occulto,
quam in notorio simoniaco, in foro conscientiæ. &
ab occulto minor datur taxatio & compositio, vt
sæpius vidi. Et notorium siue manifestum est, quod
vel per sententiam, vel per propriam confessionem
constat. gl. *in cap. nullus. 32. distinc.* sed non fit differen-
tia quoad priuationem.

Collatio quoque simoniaco facta nulla est, nem-
pe † eo ipso quod quis conuenit super beneficio & 38
committit hoc crimen, est excommunicatus, tam
per extrauagan. *Cum detestabile*, quam per constitu-
tionem editam *in concilio Constantiensi*, ob id col-
latio illi facta non valet *capit. postulasti de cler. ex-*
commun. minist. ideoque beneficium illud potest im-
petrari.

Vltimo † simoniacus ad restitutionem omnium 39
fructuum tenetur, etiam si ecclesiæ seruierit. allegans
dictum Euangelii quod allegari potest in decisione
causæ, per Abb. *in capit. qualiter, de accusat.* vbi dicit
† quod auctoritas noui & veteris testamenti al- 40
legari potest in decisione causarum, videlicet, quia
tamquam fur & latro non fuit ingressus per ostium,
vt est in Euangelio. & dicit Innocen. *in capit. nisi cum*
pridem de pactis, in princ. † quod simoniacus & in- 41
trusus sunt fures: sequitur & refert Cassad. *decis.*
prima de simonia, circa finem. & dicit Angel. *in sum-*
ma in

42 *ma in ver. simonia 7. versi.* Vtrum recipiens.† quod non solum tenetur restituere fructus preceptos, sed etiam qui percipi potuerunt à diligenti possessore,
43 *cap. si res.* 14. *quæstio* 6. *de restit. spoliat. cap. grauis* † quia generaliter possidens sine titulo tenetur de omni damno & de omni lucro percepto & percipiendo. *l. si nauis. ff. de rei vendic.* quod intellige de fructibus, qui supersunt deductis expensis gratia fructuum factis, exceptis fructibus illis, qui conuersi sunt in vtilitatẽ Ecclesiæ, Summa syluestrina. §. *octauo.* sanctus Thom. *quæstio. c. an si. in versic. tertium, secunda secundæ,* idque intellige, quando scienter simoniace habuit, vel quamuis ignoranter, tamen postea sciuit, de perceptis tantum post scientiam tenetur, non autem in bona fide nisi extantes & nisi in quantum factus fuit locupletior. *l. certum. C. de rei vendic.* & alias vt per dictum Re-
44 buf. *dicto loco.* † vbi ponit etiam multos casus in quibus est licitum dare aliquid pro beneficio consequẽdo pro vexatione redimenda, puta pro iure quæsito, tuendo & conseruando. Primus est, quando qui redimit habet bonum ius & certum, secus si dubium *c. dilectus el primo, de simonia.* & certum ius dicitur quando ei à consultoribus consultum fuit ius suum esse præcipuum. *l. eum quem. ff. de iud.* illis enim est credendum. *l. si chorus. ff. de legat.* 3. Secundum quando aduersarius esset potens diuitiis, vel fauore, aut calumniis cum quo vix aut nunquam posset victoriam obtinere. Abb & Fel. *dicto c. dilectus.* & tunc melius est, vt
45 quidquam causa vexationis redimendæ recipiam,† quia potentioribus pares esse non possumus. *l. 3. ff. de alien. iud.* gloss. *dicto capitulo dilectus.*

46 Tertius est, quando modicum daret,† vt pote pro bullis, aut expensis factis in illis consequendis, aut pro collatione ab ordinario facta; & tunc etiam poterit dari pecunia collationis glo. *in c. super hoc in ver. pecuniæ de renunc.* & ibi eam sequuntur Imol. & Fel. *d. capit. dilectus.* quia tunc de modico non curatur. *leg. scio. ff. de restit. in integ. capit ad quæstus, de simonia.*

Quartus, quod licet dans pecuniam pro redimenda vexatione in casu permisso non peccat, tamẽ recipiens peccat & est simoniacus, & pecuniam restituere tenetur. per Hostien. *d. c. dilectus,* nisi putans ius suum verum & bonum in principio, & postea iusto errore ductus componat, vt per doct. *c. cum pridem, de pact.*

Quintus est pro iure meo tuendo, liceret etiam dare & in casibus permissis per Innoc. *in c. ad aures, de simonia.* & tutius est redimere vexationem suam.

SVMMARIVM.

1. *Collatio & electio simoniaca est ipso iure nulla.*
2. *Renunciatio beneficij facta simoniace nulla est, etiam in præiudicium resignantis.*
3. *Quomodo intelligatur dictum Innocentij quod electio facta à criminoso valet vide ibi, & numerat extrauagantes factas in materia simoniæ.*
4. *Martinus Papa reuocauit extrauagantes à se factas de simonia, nisi de simonia commissa in ordine.*
5. *Obtinens beneficium propter simoniam alterius ignoranter, est priuatus titulo, & tenetur beneficium cedere cum licentia superioris.*
6. *Ignorantes simoniam commissam in suo beneficio habent titulum coloratum, vnde licet titulo, non tamen possessione sunt priuati.*
7. *Qui Simoniam commisit non acquisiuit titulum.*
Si eo ignorante venit priuatus, & acquisiuit titulum.
8. *Ignorans simoniam commissam in suo beneficio agit spolio.*
Quod intellige, si haberet titulum per obitum alicuius, secus si ex resignatione, quia si esset data pecunia resignanti, licet ignoraret, non ageret spolio.
9. *Regula triennalis intelligitur de simonia scienter & manifeste commissa.*
10. *Sciens simoniacus æquiparatur hæretico.*
11. *Simoniacus occultus quo ad alios tenet titulum coloratum licet quo ad se sit suspensus.*
12. *Paria sunt non esse, & non apparere.*
13. *Qui sunt ipso iure priuati, dicuntur habere ius discoloratum.*
14. *Simoniacus manifestus non solum est ipso iure priuatus, sed detestabilior omni peccatore.*
15. *Scienter simoniacus est infamis de iure & de facto.*
16. *Etiam Gentiles detestabantur simoniacos.*
17. *Quintus Cæponius, pro vini amphora data damnatus de ambitu.*
18. *Titulus de simonia non repetitus nec in 6. nec in clementinis.*
19. *Crimen simoniæ debet proponi & probari cum infamia, vt impediat adeptionem possessionis beneficii.*
20. *Non sufficit horum proponere vel probare vnum sine altero.*
21. *Prius debent recipi testes super infamia, quam super crimine.*
22. *Quando obiicitur crimen cum infamia, differtur confirmationis effectus.*
Effectus confirmationis est apprehensio possessionis.
23. *Sola infamia suspendit possessorem à beneficio iam obtento.*
24. *Simoniacus in beneficio per accusationem deponitur, per inquisitionem amouetur.*
Item per denunciationem.
25. *Non potest agi vera pœnitentia beneficio retento.*
26. *Simoniacus in dignitate est suspensus ipso iure, & decipit animas.*
27. *Idem est in beneficio curato, quia de his idem est iudicium.*
28. *Simoniacus in simplici beneficio si occultus, est suspensus quo ad se, si notorius quo ad se & quo ad alios.*
29. *Simoniacus in beneficio suspenditur.*
Ibi vide quid sit suspendi.
30. *Quotuplex sit suspensio.*
31. *Simoniacus in beneficio notorius, si celebrat, peccat ipse, & audientes.*
Fallit nisi simonia sit commissa ipso ignorante.
32. *Simoniacus cum scit de simonia debet dimittere beneficium.*
Si est occultus, peccat ipse celebrando, non audientes diuina ab eo.
33. *Simoniacus occultus in beneficio nec temporaliter, nec spiritualiter, ministrat licite ratione illius beneficij.*
34. *Si simoniacus non sit notorius vel infamatus, non debet prohiberi à celebrando.*
35. *Suspensus à iure potest suspendi ab homine.*
36. *Simoniacus occultus, si renunciat beneficio potest licite exequi suum ordinem post peractam pœnitentiam.*
37. *Suspensus, excommunicatus, vel depositus characterem, non exequutionem officij habet.*
38. *Ratio quare damnatus à Deo possit conficere.*
39. *Non est corpus Christi quod hæreticus conficit.*

40. *Sacramentum vnitatis extra ecclesia vnitatem confici non potest.*
41. *Hoc sacramentum nemo potest perficere, nisi sacerdos catholicus.*
42. *Extra ecclesiam nullus saluatur rite secundum claues ecclesiæ.*
43. *Si simonia sit hæresis vel hæretica, punitur pœnis hæresis. Pœna hæresis sunt nu.* 14.
44. *Simonia est hæresis, quando quis credit spiritualia pretio emi posse.*
45. *Simoniacus in beneficio occultus, si beneficium sit simplex, est suspensus quo ad se.*
46. *Si beneficium sit dignitas, vel curatum, est suspensus quo ad se & quo ad alios.*
47. *Simoniacus in beneficio occulto ratione beneficii simoniace acquisiti, non ministrabit sine peccato, nec temporaliter, nec spiritualiter.*
48. *Occulta simonia est, de qua non constat per sententiam, confessionem in iure factam, per euidentiam rei, quæ nulla posit tergiuersatione celari.*

De eadem materia. Cap. XII.

1
ET † collatio & electio simoniace facta est ipso iure nulla, *c. si alicuius, de electio.* Innocen. Hostien. & Andr. Barb. *in cap. cum vniuersorum. de rer. permut.* Barb *in cap. 2. de rescript.* Abb. Sicul. *cap. ex parte el* 1. *de offi. deleg. & in capit. cum pridem, de pact. decis.* Capel. Tholosan. *quæst.* 338 *text. in capit.* .. §. *deinde* & ibi gloss. *in ver. ipso iure de electio. gloss. in cap. super eo, de renunciat.*
2 quæ dicit† quod renunciatio beneficii simoniace facta est nulla, etiam in præiudicium resignantis secundum Abb. Sicul. *in cap. ex diligenti, de simonia*, tamen nō incurrit infamiam, nisi sequatur sententia super crimine, sicuti de aliis criminibus traditur. *l. 1. ff. de infam.* sequit̃ Nicol. Boer. *decis.* 117. quando dicit quod doctrina Innocen. *in c. cum in nostris. de concess. præb.* dicentis quod collatio beneficii facta criminoso valet, idem quando simoniaco, limitatur secundum Fel. *in c. insinuatum de simonia*, si videlicet collatio fit personæ, quæ iam est constituta in crimine, quia est secus si per ipsam collationem efficeretur criminosa, idest, si ipsa collatio fieret simoniace: quia tunc non valet,
3 & talis collatio non tenet, & est ipso iure nulla.† Vnde dictum Inno. quod valet collatio facta criminoso & simoniaco, intelligitur si fiat hodie collatio Sempronio licite & legitime, qui alias erat criminosus ꝓpter collationem alterius beneficii sibi alias simoniace factam: quare valet secunda collatio tali simoniaco facta, per Fel. *in c. de simonice, in tertia conclusione versi. alia vero beneficia, de simonia*, qui dicit secundum eundem Boer. quod hoc est cōtra extrauag. primam Martini 4. factam *in concilio Constantiensi tit. de simonia incipien.* Multi volentes collationes & prouisiones per simoniam factas esse nullas, & prouisos ipso iure & facto fore excommunicatos. Item secundo contra aliam eiusdem Martini extrauag. incipien. *Damnabile*, vbi fortius illa innouat & extendit ad occultos simoniacos. Item tertio contra extrauag. Pauli 2. incipien. *Cum detestabile scelus*, quæ ponitur inter communes extrauag. *tit. de simonia*. quam Fel. non allegat *ibi*, sed *in d. c. sciscitatus col.* 1.

Item quarto contra extrauag. Vrban. 4. alias quinti, quæ incipit *Sane*, quæ etiam ponitur inter communes *eo. tit.* Item & quinto contra extrauag. Eugenii. 4. incipien. *Detestabilem*, quam inquit Boer. non reperi. & Angel. *in summa in verb. simonia, versi.* 6. §. *nono.* de omnibus extrauagantibus supradictis facit mentionem, tamen Fel. *in d. cap. de simoniace* refert Ant. Archiepiscopum Florētinum in quodam libello certarum responsionum suarum audiuisse à Cardinali Bononiensi † quod Martinus Papa in articulo 4
mortis reuocauit præfatas constitutiones præterquā de simonia in ordinibus commissa. & idem dicit Felin. Eugenium quartum, & Vrbanum quintum fecisse & declarasse, vt *ibi* per eum.

Et quod simoniacus intelligatur & sit priuatus ipso iure tam procedit in simoniaco sciēti, idest, qui p̄ seipsum simoniam commisit, quam in simoniaco ignorante, vt quia pater, frater, vel alius pro dādo beneficio filio, fratri, vel amico aliquid dedit eo insc.o;† 5
quia ille qui obtinet beneficium per simoniam commissam per alium ipso ignorāte est nihilominus priuatus beneficii titulo, & tenetur illud cedere cum licentia superioris, vt per Abb. *in capit. penult. primo & secundo. not.* per illum text. & *in cap. nobis de iure patro. primo not.* dicit Archid. *in summa.* 1. *quæst.* 5. *in qua quæst.* tractatur materia quando ignoranti filio per patrem emitur ecclesia. & quod dictum est de ignorante quod sit priuatus ipso iure beneficio, intelligi debet, quo ad titulum, non quo ad possessionem, † quia 6
tales ignorantes simoniam commissam per alios in suo beneficio habent titulum coloratum interim, per d. Antonium de Butrio & Card. post Innocen. & alios *in c. nisi cum pridem, colum. penult. versi. infertur* 3. *de renunciat.* & hoc est quod vult dicere Io. de Anan. *in cap. Matthæus in fi. de simonia.* vbi distinguit, vel ipse commisit, vel ex commissa simonia ipso ignorante.† Si primo casu est ipso iure priuatus, quia 7
non acquisiuit titulum. Si secundo casu venit priuandus & acquisiuit titulum. & Abb. *in c. ex insinuatione, de simonia nu.* 6. dat rationem quare simonia ignoranter commissa puniatur, vt obuietur fraudib. personarum interponendarum, ne de facili quisque interponeret alium, qui daret pecuniam, & simularet se ignorare, & alias vt ibi per eum. Et hinc est † quod talis ignorans simoniam commissam in 8
beneficio suo potest agere spolio, & ratio est, quia habet titulum coloratum, & non est suspensus ipso iure, sed venit suspendendus, vt tenet Abb. *in c. tanta* 2. *colum. versi.* 3. *membro de simonia.* ita cōclusum fuisse dicit in Rota Lud. Gomes. *in reg. de trien. q.* 12. *versi. hinc est quod talis ignorans.* Subiungens hoc tamen de spolio intellexit Rota, quando talis simoniacus ignorans spoliatus haberet dictum titulum per obitum alicuius pro quo obtinendo frater, vel pater, vel aliquis alius consanguineus pecunias dedit ignorante isto prouiso: secus vero si haberet titulum ex resignatione illius, qui pecuniam recepit ad hoc, vt resignaret, quia tali casu licet iste prouisus ignoret simoniam, si spoliaretur, non esset restituendus: & ita inquit fuit per Rotam conclusum in vna causa beneficiali firmata. & ratio fuit, quia hoc casu resignans nihil transtulit, propter decisionem septimam *de renunciat. in antiquis*, post Innoc. *in cap. cum vniuersorum de rer. permut.* qui tenent talem renunciationem non valere, neque abdicare titulum à resignante. sequitur Ioan. Franciscus Pauinus *tractatu de off & pot. capituli sede vacante.* 3. *colum.* sed hoc vltimum non videtur verum per ea quæ iam diximus *supra eodem versic.* sed quicquid sit. vbi diximus quod resignatio simoniace

moniace facta tenet etiam in præiudicium resignantis, etiam si fuerit in ea clausula non aliter, alias, nec alio modo, quia is resignans non est vsus concessio-
9 ne iuris subiungit *ibi* Lud Gomes. † quod regula triennal. intelligit de simonia scienter & manifest: cōmissa, quia cū talis sciens non habeat titulum colora-
10 tū, vt prædicti doctores dicūt *dicto c. nisi. cum pridē,* † & æquiparatur hæretico, vt per modernos *in rubrica de simonia, per text. in cap.* 19. 1. Abb. *in cap. accusatum in fi. de simonia.* non poterit regula triennali iuuari, secus in simoniaco ignorante. & cum mysterio dixi scienter & manifeste, quia si simoniacus esset occultus, licet ipse simoniam commiserit, posset fortassis de-
11 fendi regula illa, † quia licet quo ad se ipso facto suspensus sit, nihilominus quo ad alios tenet titulum coloratum, qui sufficit quo ad istam regulam, per
12 Abb. *c. per tuas. de simonia,* † quia paria sunt non esse, & non apparere *l. in l. ff. de contrahenda emptio.* & ecclesia non iudicat de occultis. *cap. à nobis de sententia excommun.* licet in foro conscientiæ teneatur illi quem exceptione istius regulæ repulit à prosecutione sui iuris ad restitutionem, per dicta doctorum *in præallegatis locis.* & paulo post idem Gomes. dicit quod non obstat quod indistincte dicit Petrus de Anchar. *consi. suo.* 293 *in fi.* simoniacum non esse ipso iure priuatum, & per consequens videri habere titulum
13 coloratum, † quia qui sunt ipso iure priuati, illi tantum dicuntur habere titulum discoloratum, vt tradunt omnes *in cap. cum nostris, de concess. præben.* Fel. *in cap. in nostra in 36. correlario de rescrip.* quia intelligitur dictum Petri in simoniaco occulto, vt ex verbis eius apparet, alias eius dictum non esset verum,
14 † cum simoniacus manifestus non solum sit ipso iure priuatus, sed detestabilior omni peccatore, *cap. tanta, & c. per tuas, de simonia.* nam vt dixit (inquit) idem Gomes. æquiparatur hæretico. & dixit Hostien. *in summa de hæretic §. primo.* Facit text. *in cap. si quis*
15 *pecuniam. 79. distin.* † & sic est infamis de iure & de fa-
16 cto, adeo † quod etiam Pagani & Gentiles huiusmodi homines detestabantur, vt curiose refert Alexander Neapolitanus *libr. 3. dierum genialium cap.* 17. sic
17 enim † apud veteres Quintus Cæponius, qui vini amphoram ei cuius suffragio magistratum petebat, dono dederat, ambitu condemnatus fuit. sed illa tā salutaris ambientium pœna teste Modestino *in. l. 1. ff. ad. l. iul. de amb* post aduentum Principum in vrbe cessauit, quia ad curam Principum non populi fauo-
18 rem tunc magistratuū creatio pertinuit. † & ita quoque hodie titulus de simonia silet, & propterea nec in sexto decretalium, nec in clementinis titulus ille repetitus fuit. Inde factum est, vt plerique nostrorū temporum principes Heliogabalum vt Lampridius refert secuti indignorum precibus, aut nūmo magistratus & sacerdotia indoctissimo cuiq; & virtute carenti conferunt: Theodosii præceptum postergantes qui viros non ambitione, vel pretio, sed probatæ vitæ, & testimoni disciplinarum ad honoris insignia promoueri debere voluit, Alexandri imperatoris exemplū secutus, qui ideo se nolle dignitates & magistratus vendere prædicabat, quia qui emunt, vt vendant necesse est, vt pecunias in emptione honoris ex positas recuperet: vt *ibi* per eundem Gomes.
19 † Et ad impediēdum adeptionem possessionis beneficii non sufficit proponi & probari crimen, sed habet proponi & probari cum infamia, decis. est Nicol. Boer. *in decis.* 117. vbi dicit quod impetrans benefi-
ciū alicuius simoniaci ad impediendū possessionem adipiscendā debet ꝓponere crimen cū infamia, † qa 20
nō sufficit ꝓponere & ꝓbare vnū sine altero, hoc est crimē sine infamia, vel ē contra: qa tex. *in c. accedens* & *ibi* Abb. & Fel. *in 3. & vers. not. de accus.* requirit ista duo copulatiue. pro quo facit secundū Fel. *l. prætor, §. 1. ff. de vi bon. rapt.* † & debet iudex aduertere vt primo reci- 21
piat testes de infamia q̃ sup crimine, notat Cōpostel. *in c. ꝙ sicut, de electio* accedat text. *in c. 1. de accusat. lib. 6.*
† qa quādo obiicitur crimē cū infamia, differtur cō- 22
firmationis effect⁹, q est apprehensio possessionis. &
est ratio secundū Innoc. *in d. c. accedens,* † quia sola in- 23
famia suspēderet possessione à beneficio iā obtento, *c. 1. & 2. & c. inter de purg. canon.* ergo forti⁹ adducit suspensionē in obtinendo. & sic quādo crimen obiicit' ante apprehensionē possessionis; sed quando opponitur executioni literarū vel tēpore tradēdæ possessionis remittit se idem Innoc. ad tradita per doctores *in c. cum olim de dol. & contum.* Et vide *ibidem* per eundē Boer. ponentem super hoc distinctionem Abb. Sicu. *in cap. cum olim, de caus. poss. col. penult. versi oppono.*
† Et simoniacus in beneficio, vel dignitate per ac- 24
cusationē deponitur, per inquisitionē amouet', *c. per inquisitionē de electio,* & idē per denunciationē, † cū nō 25
possit agi vera pœnitētia illo vel illa retēta. † simonia- 26
cus ēt in dignitate suspensus est ipso iure. & decipit animas, cū administrādo nil agat, *de elect dudū el 2.* † & idē 27
in beneficio curā animarū habente, qa de his idē iudiciū habendū est *c. si. de fil. presb.* † in simplici aūt be- 28
neficio, si est occultū, est suspensus quo ad se tātū, sicut quilibet in mortali cōstitut⁹, aut notoriū & est suspēsus quo ad se & quo ad alios, *c. fi. de coha. cle. & muli.*
Item est alia pœna, † quia simoniac⁹ in beneficio 29
suspenditur, ꝙ est interdici ab officio & exercitio cōpetenti certæ psonæ Ecclesiasticæ: aliquando à iure, aliquando à iudice, vt elicit' ex dictis glo. *in c. ad reprimendū. de off. ord. & in cle.* cupientes, de pœnis. † Quo- 30
tuplex aūt sit suspensio, an fiat simpliciter suspensio, an vero ad tēpus, remitto me ad Sūmist. Ang. Calua. Summā syluestrinā *in ver. suspensio, depositio, & degradatio.* Et simoniac⁹ in beneficio est suspēsus, & si est manifestus & notorius simoniacus suspensus est & quo ad se, & quo ad alios. *arg. §. verū 32. dist.* & notat Innoc. *in c. tanta, de simonia.* † vnde ipse celebrando peccat, & 31
peccāt alii audiēdo diuina ab eo, nisi dilictū simoniæ fuisset cōmissum ipso ignorante, vt quia pater vel ali⁹ dedisset pecuniā ꝓ beneficio eo ignorante, *arg. 1. q. 7. præsentiū,* quo casu dicit Gem in. dictū. *§. verum,* quod licet ēt sit notorium crimen, ꝙ non est suspensus, sed est suspendēdus. † sed cum hoc scierit, debet dimit- 32
tere beneficiū. Si vero est occult⁹, & tūc est suspēsus quo ad se, nō quo ad alios, sicut quilibet peccator, i. ipse peccat celebrādo, sed alii nō peccant cū audiendo. p Abb. *in c. accusat. de simonia,* vbi dicit etiā ꝙ simoniacus talis notorius debet nedū ꝓhiberi à celebrādo missam, sed & deponi, secundū ea, q̃ leguntur & notantur *in c. inquisitionis de accus.* Gemin. dicit *dicto loco* ꝙ si crimen sit occultū nō est suspensus ipso iure, sed suspendend⁹, † tamen ratione illius beneficii nec 33
temporaliter nec spiritualiter ibi ministrat licite, sed peccat mortaliter administrando. † Si vero nō sit no- 34
torium, nec sit infamatus, non debet prohiberi à celebrando, aut infamatus & debet ꝓhiberi, *c. accusatū, de simonia,* & quia (inquit) suspēsus posset de facto celebrare, ideo debet prohiberi, quasi prohibitio conferatur ad factum, suspensio ad ius. Item vt dicit Io.

Andr.

Andr potest proprie suspendi, licet sit suspensus: nam sicut excommunicatus à cáone posset excommunicari ab homine, vt *in c. ita quorundam, de Iudæis extra*,
35 & quod ibi notat gl. † ita suspensus à iure potest etiam suspendi ab homine, & credo quod hoc sit quod voluit dicere Gemin, *præallegato loco*, quando dicit quod occultus simoniacus nõ est suspensus ipso iure, sed suspendendus, quasi dicat quod habeat suspendi ab homine, vel declarari quod sit suspensus, idem. Abb. *in c. tanta eo tit. vbi*, si vero est simoniacus in beneficio, & tunc si est occultus, non est suspensus
36 quo ad alios, sed quo ad se tantũ. Et † si renũciat beneficio potest ordinem suum exequi post peractam pœnitentiam. sed illo beneficio relicto, in quo sit cõmissa simonia non potest agere pœnitentiam, *c. inquisitionis in princip. de accusa.* si vero est manifestus, & tunc est suspensus, etiam quo ad alios: & licet renunciet beneficio, eget tamen dispensatione, sicut quilibet notorius criminosus, vt *in c. fin. de temp. ord.* & cũ potest cum ipso dispensari per episcopum dummodo non sit ille episcopus, qui commisit simoniam, vt *not. 3. quæstio. 5. cap. præsentium.* subiungens Abb item quod dixi notorius simoniacus in beneficio est suspensus quo ad alios est verũ, quando simonia fuit commissa eo sciente, secus si eo ignorante, puta per patrem, vel amicum, tunc non est suspensus quo ad alios, sed non potest illud beneficiũ licite retinere sine dispensatione, quod not. *in c. sicut, c. nobis de simonia.* & de effectu suspensionis in beneficio vide late per glo. *in c. cum Vintonien. extra de elect. in ver. admiserunt.*

37 † Suspensus autẽ, vel excommunicatus, vel depositus executionem officii non habet, quamuis characterem retineat. 1. *quæstio.* 1. §. *opponitur.* & dicit Hostien. quod Io. dicit contrarium, videlicet ꝙ hæreticus excommunicatus & depositus conficere potest, & alia sacraměta ministrare. 1. *quæstio.* 1. *dominus, & c. nõ*
38 *nocet, & c. dictum est, de consecr. dist.* 4. *non in nobis.* † præterea quæ esset ratio quare damnatus à Deo posset cõficere, quam diu toleratur ab ecclesia, sed damnatus ab homine & c. quasi dicat non video, sed respondet Host. Alii dicunt quod nunquam conficiunt tales nec executionem habent, nam vt dicit Pelagius,
39 Si veritate ducerentur, † non est corpus Christi quod hæreticus conficit, *vt* 24. *quæstio.* 1. Scitina, nam hoc sacramentum vnitatis est, *de consec. dist.* 2. quia passus.
40 † & ideo extra vnitatem ecclesiæ confici non potest. 1. *quæstio.* 1. *Ecclesia, & c. sacerdotes.* quod etiam verum
41 videtur secundum Innocen. † quia hoc sacramentũ
42 nemo potest perficere, nisi sacerdos catholicus, † quia extra ecclesiam nullus saluatur nisi rite secundũ claues ecclesiæ ordinatus, *de sum. trin c.* 1. § *vna.*

Tenetur etiam simoniacus in beneficio ad restitutionem pecuniæ vel alterius dati & recepti, de quo dicemus separatim in parte de restitutione accepti simoniace. His pœnis inueni puniri simoniacũ
43 in beneficio. † si tamen simonia talis sit hæresis, & hæreticam sapiat prauitatem, nemini est dubium quin in talibus simoniacus velut quilibet alius hæreticus puniatur & puniri habeat. vltra has prænominatas pœnas etiam pœnis inflictis hæresi & hæreticæ prauitati, de quibus in titulis de hæreticis & huismodi quæ pœnæ numerantur *nu.* 14. per Angel. Claua,
44 & Summam syluestrinam *in ver. hæreticis* † quia etiam simoniacus potest esse hæreticus, puta, quando emit beneficium, vel ordinem, vel sacramentum, aut aliquid spirituale pecunia, vel aliquo temporali, & credit quod talia possint emi & comparari pretio, per Abb. *in c. quoties de simonia.*

Et suspensi siue sint suspensi à iure, à canone, vel ab homine abstinere debent à rebus, & debent dimittere illam facti possessionem, quam habent, per Archid. *in cap. Nerui.* 13. *dist.* & dicit summa Asten. *eo. tit.* §. *sequitur*, quod si quis sit simoniacus, quia ordinem vel beneficium contulit simoniace, vel quia beneficium recepit simoniace, vel quia fuit mediator simoniæ, si sit factum occultũ, suspensus est ipso iure quo ad se, sicut & quilibet criminosus alius, non autẽ quo ad alios *arg. extra eodem*, & si quæstiones, *c. veniens, cap. ex tua.* Si vero sit publicum siue notorium, est ipso iure suspensus quo ad se, & quo ad alios, *extra eo. accusatum quoties. & distinct.* 32. §. *verum hæc secundum.* Ray. Goffrod. vero distinguit de eo, † qui recepit benefi- 45
cium simoniace, & hoc est occultũ, si sit simplex beneficium suspensus est quo ad se tantum. † si dignitas 46
quæ requirat ordinem certum, suspensus est quo ad se & quo ad alios. Vnde quicquid inti ando dignitatis officium facit suspensus agit, & animas subditorum decipit Et idem dicit de beneficio curam animarum habente, quia de his duobus idem debet haberi iudicium, *extra de elect. dudum, & de ætat. & qual. c.* 1. *de fil. presb cap. fin.* Innocen. autem. *cap. super, cap. per tuas de simonia*, dicit † quod simoniacus occultus in benefi- 47
cio non est suspensus ipso iure, tamen ratione beneficii simoniace acquisiti non ministrabit sine peccato, nec temporaliter nec spiritualiter, puta conferendo ordines, si emit Episcopatum vel dignitatem, ab aliis tamen beneficiis, quæ non simoniace quæsiuit suspensus non erit; † & occulta simonia est, de qua 48
non constat per sententiam vel confessionem in iure factam, nec per rei euidentiam, quæ nulla possit tergiuersatione celari secundum eundem Asten.

SVMMARIVM.

1. *Pœna simoniæ in ordine est suspensio.*
2. *Simoniacus in ordine notorius est suspensus quo ad se & quo ad alios, occultus quo ad se tantum.*
3. *Recipiens ordinem simoniace, recipit characterem non exequutionem.*
4. *Simoniacus conferens ordinem est ipso iure suspensus quo ad se & quo ad alios si sit publicum, si occultum quo ad se tantum.*
5. *Neque per præceptum neque per excommunicationem debes recipere ordinem ab eo, quem scis simoniace promotum.*
6. *Nullus debet obedire ad communicandum in facto illicito.*
7. *Ordo recipitur ab eo cum bona conscientia, quem non constat esse suspensum.*
8. *Ordo bene recipitur ab Episcopo, licet simoniaco occulto, non tamen per promotionem.*
9. *Scienter simoniacus in ordine vel beneficio priuatur ordine & beneficio.*
Restituit fructus perceptos & qui percipi potuerunt, & notatur infamia scienter simoniacus.
10. *Quod simoniacus restituat fructus intellige de fructibus, qui supersunt, deductis expensis causa fructuum & ecclesiæ factis.*
11. *Ignoranter ordinatus vel promotus caret ordinis exequutione.*
Resignat beneficium cum fructibus existentibus, non tamen tenetur ad fructus consumptos.

12. Si

12. *Si fraudulenter pro alicuius promotione sit data pecunia, vel si expresse contradixerit non tenetur ad restituendum, nisi post pacto consenserit de soluendo promissum.*
13. *Omnis peccator potest missam celebrare, praeter simoniacum.*
14. *Simoniacus in ordine est suspensus, etiam ab aliis ordinibus ante illicite receptis.*
15. *Licet sint multi ordines, vnum tamen est ordinis sacramentum.*
16. *Simoniacus in ordine est deponendus, siue constiterit per modum accusationis, inquisitionis, siue denunciationis.*
17. *Diuersa poena simoniacorum.*
18. *De quo simoniaco loquantur decretalis tua, & decretalis tanta.*
19. *Simoniacus in ordine occultus, est suspensus quo ad alios quo ad exequutionem.*
20. *Qui semel simoniace contulit ordinē, de caetero exequutionem dare non poterit licet occultum, & recipiens ignoret.*
21. *Punitur simonia per iudicem,*
22. *Iudex accusatum & infamatum de simonia debet ab exequutione suspendere.*
23. *Saecularis infamatus adeptus beneficium ignoranter, renunciat & non deponit, si scienter deponitur.*
24. *Si regularis est simoniacus in ordine idem erit, si in beneficio & ignoranter tenetur renunciare.*
25. *Ratio quare saecularis conuictus per inquisitionem degradatur, non regularis.*
26. *In criminibus exceptis de stricto iure pronunciatur. In inquisitione regularis proceditur de plano.*
27. *Saecularis adeptus beneficium simoniace deponitur, etiam ab ordine, regularis non, considerato modo procedendi.*
28. *Depositio etiam ab ordine non fit nisi in duobus casibus.*
29. *Simonia dicitur etiam commissa in ordine, quando est data pecunia pro ordine requisito in beneficio, secus si habebat illum ordinem per prius.*
30. *Quae similitudo sit inter accusationem & inquisitionem.*
31. *Si crimen impedit retentionem beneficii, non ordinis exequutionem, tunc tantum est poena priuationis beneficii.*
32. *Simoniacum in ordine, etiam occultum tenemur vitare in diuinis*
33. *Simoniacus in ordine etiam toleratus nec quo ad se nec quo ad alios potest missam cantare.*

De poena simoniae in ordine Cap. XIII.

1 Poena vero † simoniae commissae ordine
2 est suspensio, † quia talis simoniacus, si notorium est crimen, est suspensus ipso iure quo ad se, & quo ad alios: si occultum quo ad se tantum videtur dicere glo. *in cap. nullus missam* 32. *dist.* Innocen, *in capit. tanta de simonia.* Arcid. *in cap. de his el* 2. 50. *dist.* Domin. de Sancto Geminiano. §. *ad haec, versi. ad primum.* 32. *dist,* Sanctus Thom *quaestio. cap.* § *ad sextum versi. ad primum.*
3 ergo dicit † quod ille, qui simoniace recipit sacrum ordinem, recipit quidem characterem ordinis propter efficaciam sacramenti, non tamen recipit gratiam neque ordinis executionem, eo quod quasi furtiue recepit characterem contra voluntatem domini principalis: & ideo est ipso iure suspensus & quo ad se, vt scilicet de executione sui ordinis sese nō intromittat, & quo ad alios, vt nullus ei communicet in ordinis executione, si sit peccatum eius publicum, siue occultum: nec potest repetere pecuniam, quam turpiter dedit, licet alius iniuste detineat.

† Si vero ille sit simoniacus, quia contulit ordinē simoniace siue sit Episcopus, siue alius ordinarius 4
vtputa Abbas, Prior, vel alius sit habens potestatem conferendi, vel quia dedit vel recepit beneficiū simoniace, vel fuit mediator simoniae, si est publicum, est ipso iure suspensus & quo ad se, & quo ad alios. sed quando est occultum, est suspensus ipso iure quo ad se tantum, non autem quo ad alios. subiungens ibi † quod neque per praeceptum neque per 5
excommunicationem eius non debet aliquis recipere ordinem ab Episcopo, quem scit simoniace promotum & si ordinetur non recipit ordinis executionem, etiam si ignorat eum esse simoniacum, sed indiget dispensatione, quamuis quidam dicant quod si non potest probare esse simoniacum debet obedire recipiendo ordinem, sed non debet exequi sine dispensatione. sed hoc absque ratione dicitur, † quia 6
nullus debet obedire alicui ad communicandum sibi in facto illicito. Ille autem qui est ipso iure suspensus & quo ad se, & quo ad alios illicite confert ordinē vnde nullus debet sibi obedire recipiendo ordinem ab eo quacumque ex causa. † si autem ei non constat 7
non debet peccatum credere alterius, & ita cum bona cōscientia debet ab eo ordinem recipere. † Si autē 8
Episcop⁹ sit simoniacus aliquo alio modo quam per promotionem suam simoniace factam, potest ab eo ordinem recipere, si sit occultum, quia non est suspēsus quo ad alios, sed quo ad se tantū. Et secundum eundem S. Tho. punitur etiam talis simoniacus aliis poenis vltra suspensionem, quia videlicet non solum priuatur eo quod accipit, vtputa, si ordinem accepit, careat & sit priuat⁹ illius executione: si beneficium illud resignet cū fructib. perceptis, & qui percipi potuerūt à quā tumuis diligēti possessore, deductis tamen expensis causa fructuū factis, & deductis fructibus impensis causa ecclesiae & in vtilitatem ecclesiae: sed etiam notatur nota infamiae, vt per eūdē sāctū Tho. *ibi.*

Sed distinguit inter scientem & ignorantem, ait enim † si aliquis scienter & propria sponte simonia- 9
ce accipiat ordinem vel Ecclesiasticum beneficium non solum priuatur eo quod accipit, vt scilicet careat executione ordinis & beneficium resignet cum fructibus inde perceptis, sed etiam vlterius punitur, quod notatur infamia, & tenetur ad restituendum fructus non solum perceptos, sed etiam eos, qui percipi potuerunt à possessore diligenti. † quod ta- 10
men intelligendum est de fructibus, qui supersunt deductis expensis factis causa fructuum, exceptis fructibus illis, qui alias expensi sunt in vtilitatem ecclesiae.

† Si vero eo nesciente nec volente alicuius pro- 11
motio per aliquos procuratur, caret quidem ordinis executione, & tenetur resignare beneficium, quod est consecutus cū fructibus existentibus, non autem tenetur restituere fructus consumptos, quia bona fide possedit, † nisi forte inimicus eius fraudulenter 12
pecuniam dedit pro alicuius promotione, vel si ipse expresse contradixerit, tunc enim non tenetur ad restituendum, nisi forte postmodum pacto consenserit soluendo quod fuit promissum.

Et dicit idem Innocen, in aggrauationem criminis simoniae, † quod omnis peccator potest missam 13
celeb-

celebrare præter simoniacũ. Et dicit summa Astensis *in tit. de simonia*. §. *sequitur*, Omnis inquã peccator sub-
14 audi non præcisus, toleratus, pœnitens &c. † & non solum inquit ibi Innocen. est suspensus ab ordine simoniace suscepto, sed ab omnibus aliis ordini-
15 bus licite receptis. & ratio, † quia licet multi sint ordines, vnum tamen est sacramentum ordinis si committit simoniam in vno vulnerat totum sacramentum ordinis, ideo suspensus ab executione ordinum & per consequens ab administratione bonorum temporalium suorum remotus. facit glo. *in ver. anathematis, c. reperiuntur*. 1. *q*. 1. & est gl. magistralis *in ver. materia suspensionis in clem. cupientes de pœn*. Angel. *in summa in ver. simonia 6*.

Sequitur Hostien. *in summa*. §. *qua pœna feriatur*, vbi
16 dicit † quod simoniacus in ordine est deponendus qualitercunque de hoc constiterit, siue per modum accusationis, siue per modum inquisitionis, siue denunciationis. *c. super his, c. inquisitionis de accus*. & idem
17 paulo post † simoniaci diuersas pœnas patiuntur: nã simoniaci pœnas patiuntur ipso facto, & condemnãtur per iudicem & aliquando in perpetuum, & aliquando ad tempus ipso iure patiutur, quia simoniacus in ordine ex quo intus ortus occidit, *c. quibusdam*. 1. *q*. 1. *c. accusatum & c. quoties, de simonia*. & habet characterem furtiuum. 1. *q*. 1. *ordinationes*. ipso iure est suspẽsus, ideo dicitur ꝙ quamuis omnis peccator nõ tamẽ præcisus ab ecclesia per sententiam iudicis vel canonis toleratus & pœnitens celebrare possit, tamen id non potest simoniacus, *c. tanta, de simonia. sed contra eo-*
18 *dem titulo c. tua*, sed dic, vt per eundem † ꝙ decretal. tuæ loquitur & intelligitur in occulto simoniaco: decretalis vero tanta, intelligitur quod loquatur in notorio, qui est suspensus. 1. *q*. 1. reperiũtur cum aliis adductis per eundẽ Hostien. & hoc intelligas inquit Hostien. *ibi* quo ad alios: nam quo ad se ipse est suspensus quantumcunque occultus sit, sicut quilibet peccator, *de cohab. cler. & mul. c. vltimo*. 1. *q*. 1. si sacerdo-
19 tes, vel dic † quod si est simoniacus in ordine etiam occultus, suspensus est quo ad alios, quia non habet characterem, intelligas inquit quo ad executionem. 1. *q*. 1. *c*. 2. & sic loquitur *c. tanta, de simonia*. nec obstat. *c. tua de simonia*, vbi dicitur, quod nõ potest talis simoniacus prohiberi ab executione, quia est intelligendũ ab executione facti, quasi dicat de facto potest exequi, & de facto potest celebrare & administrare diuina. cum crimen sit occultum.

Sed ille, qui dat ordinem non est suspensus nisi quo ad se tantum, nec simoniacus in religione. Vnde ille, qui confert ordinem cum non sit suspensus quo ad alios ipso iure executionem dat, sed ille, qui simoniace recipit, non potest eum dare, qui non habet. 1. *q*. 7. Daubertũ: & ideo non potest celebrare, 1. *q*. 1. *sicut Eunuchi*. alii autem hoc possunt de potestate officii, non de potestate meriti, *capit. tanta, de simonia*. nam de potestate officii potest hæretic⁹ celebrare, vt 1. *q*. 1. *ꝙ*
20 *quidam*. subiungit idem Hostien. Io. tamen dicit † ꝙ qui semel simoniace contulit ordinẽ, de cætero executionem dare non poterit quantumcunque occultum sit, quantumcunque recipiens ignoret, 1. *q*. 1. si quis à simoniacis. & ideo dicitur ibi misericorditer. sed hoc videtur reprobari *c. per tuas*, per quẽ tex. videt̃ dicendum ꝙ si recepi ordinem ab illo, quẽ simoniacum ignorabam, executionem habeo, quamuis etiã à quibusdam hoc audiuerim, nisi me conscientia remorderet. simile habes de senten. excomm. cũ illorũ,

primo respon. §. *si*. vbi in eodem casu sæcularis deponitur, sed tantum suspenditur regularis. † Item pu- 21
nitur simonia per iudicem vt per eundem Host. *in*. §. *per iudicem*, vbi dicit quod refert vtrum quæratur de crimine in modum accusationis, vel in modum inquisitionis. † Si in modum accusationis, & accusatus 22
sit infamatus, debet eum iudex suspendere ab executione ordinis ad tempus, scilicet quousq; didicerit, an verum sit id super quo accusatur. Idem si occultus sit, ex quo habentur certa indicia, si accusator probauerit suam intentionem siue per testes, siue per confessionem debet protinus ab Ecclesia eliminari, id est, extra limites poni, id est, cum graui infamia deponi.

Si vero in modum inquisitionis, si sit non regularis, † sed secularis & infamatus, qui adeptus sit be- 23
neficium simoniace ignoranter cogitur renunciare, sed non deponitur: si vero scienter deponitur, † si re- 24
gularis est & simoniacus in ordine idem erit; si vero in beneficio & ignoranter sunt promoti renunciare tenentur, dantes tamen & recipientes sunt pœna canonica feriendi. & dixi *supra in pœna simonia conuentionalis & realis* & rationem assignat *ibi* Hostien. † quare 25
sæcularis conuictus in modum inquisitionis degradatur, non regularis, quia in inquisitione sæcularis subtilitas iuris requiritur, † & ideo in istis criminib⁹ 26
exceptis de stricto iure pronunciatur: sed in inquisitione regularis de plano proceditur, & ideo de plano punietur, ita quia regula est approbata quod qui in vno grauatus, in alio releuamen habere debet, sequitur Abb. *in cap. inquisitionis col. 2. vers. in ea. gloss.* ibi priuetur, vbi dicit quod gloss. videtur residere, vt sit differentia inter regulares & sæculares, † vt seculares 27
deponantur etiam ab ordine, si per simoniam acquisiuerunt beneficium: sed regulares non: sed debet considerari modus procedendi, *cap. dilectus, de simonia*. subiungens *ibidem* Abb. quod licet beneficium sit simoniace receptum, † non tamen debet fieri de- 28
positio ab ordine, nisi in duobus casibus, vt in casu c. 2. *de simonia*, vbi ad literam dicitur quod qui expulit alium per pecuniam de Ecclesia, omnino deponitur. Et sic quando acquisiuit beneficium viuentis simoniace. Secundo, quando beneficium haberet certum ordinẽ annexum, & in casu illius capituli, dicit Abb. non video rationem efficacem, quare hoc vltimo casu debeat fieri depositio ab ordine, ex quo fuit per viam inquisitionis: nam licet beneficium habeat connexum ordinem, simonia tamen nõ est commissa in ordine, sed in beneficio: nisi velis dicere ꝙ † quis 29
dedit pecuniam, vt reciperet ordinem requisitum in beneficio & ipsum beneficium. nam tunc simonia est commissa etiam in ordine, secus si habebat per prius illum ordinem, & pecuniam dedit, vt haberet beneficium, certe simonia non est commissa nisi in beneficio. Ideo in hoc articulo puto sic dicendum † 30
quod similitudo inter accusationem & inquisitionẽ in istis criminibus est tamen ista, vt videlicet si crimẽ impedit tantum executionem ordinis, fiat depositio ab ordine, sicut in accusatione: sed non imponetur alia pœna acrior quam imponetur accusato cõuicto de graui crimine, vt perpetua detrusio in monasterio siue alio carcere.

† Si vero crimen impedit non executionem ordi- 31
nis, sed tantum beneficii retentionẽ, tunc tantũ imponitur pœna priuationis beneficii: & in hoc proceditur sicut in accusatione, quia sicut priuaretur benefi-

beneficio in accusatione, ita debet priuari per viam inquisitionis: nec poterit iudex moderari istam imponendo aliam, & dimittere sibi beneficium sicut posset in aliis criminibus.

Et in hac materia distinguit Abb. *in cap. accusatum, de simonia*, vbi dicit esse aduertendum ad duo, primum nunquid simoniacus sit suspensus, secundum nūquid possit prohiberi ne missam celebret. Ad primum dic, aut est simoniacus in ordine, & quantumcunque sit occultus est suspensus quoad se, & quo ad alios, quia & alii peccant audiendo diuina ab eo, *32. distinct.* §. *verum*. Innocen. *in cap. tanta*. Quoad secundum dic. quod aut notorium est eum esse simoniacum, & nedum debet prohiberi, immo deponi secundum ea, quæ notantur & leguntur *in cap. inquisitionis, de accusat.* aut hoc non est notorium, nec infamatus est, & non debet prohiberi: aut infamatus, & debet prohiberi, vt per illum text. nec obstat oppositio glo. quod iam iste est suspensus ipso iure, quia in text. non dicitur quod debeat suspendi, sed quod debeat prohiberi: nam & suspensus posset de facto celebrari, ideo debet prohiberi, quia prohibitio confertur ad factum, suspensio ad ius. Item vt dicit Ioan. And. potest proprie suspendi, licet sit suspensus. nam sicut excommunicatus à canone posset excommunicari ab homine, vt *in cap. ita quorundam de Iudais*. & quod ibi not. gloss. ita suspensus à iure potest suspen-
32 di ab homine. Item Abb *in capit. tanta*. dicit † quod simoniacum in ordine quantumcunque occultum te-
33 nemur vitare in diuinis. Fel. *in cap. accusatum in fin.* † & simoniacus in ordine quantumcunque toleratus, nec quoad se, nec quo ad alios potest missam cantare.

SVMMARIVM.

1. *Pecunia data pro re spirituali, cum bona conscientia retineri non potest.*
2. *Pecunia simoniace recepta videtur restituenda Ecclesiæ in cuius contumeliam sit data.*
3. *Vbi habet locum dispositio c. veniens.*
4. *Turpia lucra sunt ab hæredibus extorquenda.*
5. *Pecunia simoniace data, non restituitur danti, nisi ingrediatur religionem.*
6. *Prælatus extortum ab Ecclesia duplicatum restituit.*
7. *Quid sit concutere.*
8. *Datum simoniace videtur danti restituendum, si non habet vnde viuat.*
9. *Si habet vnde viuat datur Ecclesiæ si omnes deliquerunt, & criminosi sint eiiciendi de Ecclesia, quia illis non applicatur.*
Si non eiiciuntur tunc pecunia datur fisco Apostolico, & Papæ ad pias causas.
10. *Si non omnes deliquerunt, sed solus prælatus tunc simoniace datum restituitur Ecclesiæ.*
11. *In Ecclesia regulari, si omnes deliquerunt, danti pecunia restituitur, vt intret aliud monasterium.*
12. *Si non omnes, sed particulares deliquerunt, dabitur pecunia secundo monasterio quo ad vsumfructum tantum, & mortuo ingresso pecunia reuertitur ad primum.*
13. *Delictum particularium non habet nocere Ecclesiæ.*
14. *Quod limita in his, quæ vsu non consumuntur, vti sunt possessiones.*
15. *Si dispensetur cum tali delinquente, vt remaneat in monasterio, potest dispensari vt & illa pecunia remaneat.*
16. *Si Ecclesia sit quasi derelicta, vel in remotis seu longinquis partibus quod commode illi applicari non possit, pecunia tunc applicatur pauperibus.*
17. *Pecunia simoniace data sine periculo retineri non potest.*
18. *Recipientes pecuniam pro voce & voto præstando in electione restituunt Ecclesiæ in recompensationem iniuriæ illatæ.*
19. *Non dimittitur peccatum nisi ablata restituantur.*
20. *Recipiens beneficium scienter simoniace, tenetur illud restituere cum fructibus, qui percipi potuerunt à diligenti possessore.*
Se ignoranter non restituit fructus, nisi extantes, vel quantum sit factus locupletior, à die vero notitiæ restituit vt supra.
21. *Simoniacus in beneficio est fur, & vti fur tenetur ad damna.*
Possidens sine titulo tenetur ad damna, & lucra percepta & percipienda.
22. *Non potest retineri beneficium etiam si pecunia sit data Papæ.*
23. *Licet Episcopus non ligetur sua constitutione facta super ludo, tamen ludens ligatur.*
24. *In illis, quæ sunt de iure diuino non excusat auctoritas Papæ.*
25. *Papa eo ipso quod scit & facit, videtur dispensare.*
26. *Datum pro ordine restituitur Ecclesiæ cathedrali in cuius iniuriam datum videtur.*
27. *Si sit ordinatus simoniace ad titulum alicuius Ecclesiæ, datum restituitur illi Ecclesiæ.*
28. *Si pecunia sit data alicui non Ecclesiastico, datum restituitur Ecclesiæ.*
29. *Quando religiosus exiens à monasterio repetere possit bona.*

De restitutione accepti simoniace.
Cap. XIV.

AVerum quia pecunia & res temporalis, 1
quæ fuit data alicui simoniace pro beneficio, ordine, sacramento, vel alio spirituali cum bona conscientia & sine periculo animæ retineri non potest, per adducta per glo. *in cap. de hoc de simonia*. est videndum cuinam debeat datum restitui? & quia in simonia mentali non videtur necessaria aliquo modo restitutio, & de hoc diximus *supra in pœna simoniæ mentalis* satis abunde, quæ sit circa hoc doctorum opinio: omisso de mentali, de simonia exteriori dicemus. Et
videtur † quod pecunia simoniace recepta, sit resti- 2
tuenda, non tamen illi, qui dedit, quia turpiter dedit: sed ecclesiæ in cuius contumeliam data est & iniuriam *cap. de hoc. c. consulere, cap. audiuimus, de simonia. in auhen. de sanct. episcopis.* §. *sed neque*, & §. *si vero laicus*, quia dicit S. Thom *q. 32. 7. art.* §. *ad septimum*, quod illicite acquisitum est, quod ille acquisiuit retinere non potest, nec tamen debetur ei à quo acquisiuit, quia si contra iustitiam accipit vnus, alter dedit, sicut contingit in simonia in qua dans & accipiens contra iustitiam legis diuinæ agit, vnde non debet danti fieri restitutio, sed in eleemosynas erogari, idē S. doctor *q. 62. art. 4.* §. *ad quintum, versi. ille*, vbi dicit sed quando aliquis illicite dat, quod alius etiam illicite accipit, sicut apparet in dante & recipiente aliquid simoniace dans non meretur illud recuperare, & paulo post *ibidem* & dans simoniace meretur amittere quod dedit, vnde non debet fieri restitutio. Contrarium

videtur in text. *in cap. veniens, de simonia* vbi restitui vi-
detur illi, cui dedit. Pro solutione dicit Hostien. in
3 *summa* secundum G. quod tunc danti restituitur, quã-
do totum capitulum deliquit, † & habet locum *cap.*
veniens & restituitur Ecclesiæ quando vnus vel duo,
4 aut alius extraneus deliquit: & in tali casu intrat di-
spositio c. de hoc & c. subiungens Hostien. sic † &
turpia lucra sunt ab hæredibus extorquenda *l. in ha-*
5 *redem. ff. de calumniat. extra de vsur. tua,* & secundũ San-
ctum Thomam † si is qui dat pecuniam vult remanere
in sæculo non restituitur ei, sed si velit intrare religi-
onem restituitur, ne sit onerosus monasterio, ad quod
transit. *arg. 16. quæstio. 6. de lapsis 17. q. 4. si quis in atrio.*
6 *27. quæstio. 1. si quis rapuerit.* † Prælatus vero ab ecclesia
aliquid extorquens duplicatum restituit, *cap. audiui-*
mus præallegato. Et si per concussionem extorquet, red-
dit quadruplicatum 18. *dist. quoniam quidem. 1. q. 1. con-*
cussionis. & Hostien. declarat quid sit concutere, di-
7 cens quod † concutere est, quando pretextu officii ti-
tibi commissi comminando aliquid ab inuito extor-
quet. *l. 1. & 2. ff. de concuss. 23. q. 1. militare.* Credo quod
pro meliori intelligentia materiæ quod sit bonum
quærere, an pecunia sit data simoniace pro beneficio
& ecclesia, an vero pro ordine, vel pro alio spirituali.
si primo casu, Abb. *in d. c. de hoc.* distinguit, aut loqui-
mur de Ecclesia sæculari puta, quando est data pecu-
nia pro habenda ecclesia & beneficio sæculari, & tũc
pari modo distinguit, videlicet vel ille, qui dedit nõ
8 habet vnde viuat, vel habet, † si non habet, tunc ei fit
restitutio dati secundum *c. veniens.* Si vero habet vn-
de viuat, tunc si omnes de ecclesia deliquerunt, de-
9 bet dari Ecclesiæ & ex ea criminosi & delinquentes
eiici & expelli, non enim applicatur criminosis, qui
sunt ex ea eiiciendi. si vero nõ expelluntur, debet da-
ri pecunia fisco Apostolico & Papæ, qui distribuat in
causas pias. turpia enim lucra à fisco extorquentur. *l.*
10 *fiscus in quæstionem. ff. de iur. fisci.* † Si vero non om-
nes deliquerunt, sed solus Prælatus vel particularis,
tunc datum simoniace, datur & restituitur Ecclesiæ
in cuius ignominiam & iniuriam est datum, *cap. de hoc*
11 *præallegato,* & dicit Summa syluestrina, † quod si lo-
quimur de ecclesia regulari, si omnes deliquerunt,
datur pecunia & restituitur ei, qui dedit, vt intret a-
liud monasterium, vt *dicto cap. veniens,* cum non possit
12 stare in monasterio, vt *c. quoniam de simonia.* † Si ve-
ro non omnes, sed particulares tantum delinquent,
tunc pecunia dabitur secundo monasterio quo
ad vsumfructum tantum, & mortuo ingresso redi-
bit pecunia ad primum monasterium penes quod
13 proprietas remanserat, † ne delictum aliquorum
particularium noceat Ecclesiæ, & in monasterio in
quo primum ingressus fuit vel ingredi tentauit, &
inde aliquorum simonia & malitia expulsus. & ita
intelligit gloss. *in cap. de hoc in ver. restituant in fi.* dicit
14 Summa syluestrina † quod hoc limitat Arch. in his
quæ vsu non consumuntur vel distrahuntur, vt sunt
15 possessiones. † si autem cum eo dispensetur quod re-
maneat in primo monasterio putat Arcid. quod pos-
sit dispensari, quod illa pecunia remaneat in mona-
16 sterio. † Si vero commode ecclesiæ applicari non po-
test in cuius contumeliam & iniuriam data fuit pe-
cunia simoniace puta, quia sit in longinquis & re-
motis partibus, vel videretur inconueniens eam ibi
dari puta, quãdo Ecclesia esset quasi derelicta & hu-
iusmodi, tunc applicatur pecunia pauperibus, per il-
lud quod dicit glo, *in prin. dicti cap. de hoc, in ver. restitu-*
ant. † quæ dicit quod sine periculo retineri non po- 17
test, & arg. etiam *cap. cum tu, extra de vsur.*

Et dicit Abb. *in d. cap. de hoc, de simonia, in vltimo no-*
tabili, † quod Reges, Principes & alii laici recipien- 18
tes pecuniã pro eorum voce, voto, vel consensu præ-
stando in electione alicuius Prælati, aut illius promo-
tione ad prælaturam tenentur illam pecuniam re-
stituere Ecclesiæ de cuius prælatura agebatur, licet
non prouenerit de reb⁹ Ecclesiæ: & hoc ideo quia in
ignominiam illius Ecclesiæ fuit data pecunia: ideo in
recompensationem iniuriæ est illi Ecclesiæ restituen-
da, quod notandum dicit in practica pro confessori-
bus principum, qui vel ignorantia ducti, vel vt eis
applaudant, negligunt eos ad pœnitentiam induce-
re. Et multi sunt hodie in mundo de quorum salute
diffidendum est, cum decedant in tali peccato. † nam 19
peccatum non dimittitur nisi ablata restituantur. *reg.*
peccatum in 6.

† Et recipiens etiam beneficium simoniace tene- 20
tur illud resignare, & restituere omnes fructus perce-
ptos, & qui percipi potuerunt à diligenti possessore,
cap. si res aliena 14. quæstio. 6. de restit. spoliat. cap. graues & di-
cit Hostien. *in summa. §. qualiter committatur, versi.*
sed numquid, quod qui simoniace beneficium acqui-
siuit, tenetur ad omnes fructus quos percepit & qui
percipi potuerunt. † sic enim fur est & latro *1. q. 1. ordi-* 21
nationes, & ideo sicut fur, semper est in mora & ad
damna tenetur. *l. 1. C. quod met. caus. l. 1. C. de cond. l. fi.*
C. de fur. subtract. & ad omnes fructus & vti violen-
tus. *(a) graues.* generaliter enim possidens sine titulo
tenetur ad omnia damna & lucra percepta & perci-
pienda, *l. si nauis. §. generaliter.* item si habeat titulum,
sed talem, qui pro non titulo sit habẽdus. *C. de arg. &*
censi. quemadmodum. ff. quod met. caus. sed & partus. Sed
intellige quando scienter simoniace habuit, vel
quando ignoranter, tamen postea sciuit de perceptis
post scientiam tantum tenetur, non autem in bona
fide, nisi extantes vel quantum factus sit locupletior
l. certum. C. de rei vendic. text. videtur in terminis in cap.
eos. 1. quæstio. 5. ibi fructum tamen paternæ emptionis
reportare non possunt &c. sanctus Thomas *q. c. circa fi-*
nem quæstionis versi. ad tertium.

† Nec etiam poterit retinere beneficium quando 22
pecunia sit data Papæ pro tali beneficio, etiam in ca-
su in quo papa non committeret simoniam, sicut in
simili dicit Ana. *in reg. cui licet de reg. iur. lib. 6. in mercu.*
& idem Anan. *in cap. 1 de simonia,* de ludente cum E-
piscopo ad azardum, qui Episcopus fecerat statutum
excommunicans ludentes ad azardum, † qui licet E- 23
piscopus non ligetur, tamen ille qui secum ludit li-
gatur tali statuto. sic in proposito Papa recipiendo
pecuniam non suspendit constitutionem de si-
monia, quia recipiens beneficium data pecunia ni-
hilominus simoniæ vitio inuoluitur hoc casu, nec ex
eo excusatur secundum aliquos, quia à Papa recipit.
nec dici potest inconueniens hoc casu & absonum
quod simonia commissa inter dantem & recipien-
tem ligat tandummodo dantem, non autem Papam
accipientem, quia id fit propter personarum dispari-
tatem, vt aliqua diximus *supra in simonia conuentionali,*
rubrica de simonia in resignatione. disputat per totum
Abb. *in cap. extirpandæ. §. qui vero de prebend,* vbi te-
net quod si Papa simoniace conferat alicui benefi-
cium, quod habeat secum ordinis executionem &
clauium administrationem, † quia tale beneficiũ est 24
de iure

de iure diuino, quod auctoritas Papæ illum non excusat, secus si sit beneficium non tale, nec habens clauium administrationem, puta simplex beneficium,
25 vel hospitale, † quia auctoritas Papæ ex certa scientia & eo ipso quod scit, videtur dispensare. Vnde ille ex quo est excusatus auctoritate Papæ non est simoniacus, nec tenetur resignare beneficium, Angel. *in summa in ver. simonia eod. vers. vtrum auctoritas, cum versi.*
26 *sequenti.* † datum vero pro ordine restituitur, & datur Ecclesiæ cathedrali in cuius iniuriam datum videtur, si non fuit ordinatus ad titulum alicuius Ec-
27 clesiæ. † Sed si est ordinatus ad titulum alicuius beneficii & Ecclesiæ illi dabitur secundum Ang. *in ver. simonia, 7. vers. cui debetur.* Fel. tamen *in d. c. de hoc in fin.* dicit quod doctores omittunt adducere id distin-
28 ctionem vnum membrum, † quando videlicet pecunia est data alicui non Ecclesiastico, & tunc (inquit) restituitur Ecclesiæ. & vide text. *in cap. presbyteri extra de pœnis* & in quantum doctores (inquit) dicunt quod pecunia detur fisco, Sanctus Tho. dicit quod
29 datur pauperibus. † Quando autem religiosus exiens monasterium repetere possit bona licite, dic inquit Fel. *ibi*, vt per gl. & doctores *in c. quod ad te, de cler. coniug.* & late Card. *cons. 30. incipien. Quidam frater Andreas.* & late Cald *tit. de regularibus cons. 23.* & quæ habentur per Bald. *in additio. ad Speculat. in titul. de statu mona. vers. 4.* & *ibi* Speculat. *versic. 7. & versic. 25.* idem Bald. *in l. inter antiquam. Cod. de vsufruct.* & vide late summam Asten. *in verbo simonia. §. sequitur videre de quinto.*

SVMMARIVM.

1. *Dispensatio est iuris communis relaxatio.*
2. *Delictum simoniæ videtur indispensabile.*
3. *Delictum simoniæ est impediens ordinis exequutionem post pœnitentiam.*
4. *Simonia commissa in ordine videtur indispensabilis.*
5. *Simoniacus necesse habet renunciare ei, quod simoniace acquisiuit.*
6. *Character ordinis, animæ imprimitur*
7. *In simonia commissa in ordine nullus videtur posse dispensare.*
8. *In occultis non videtur necessaria dispensatio.*
9. *Casus in quibus Papa non dispensat.*
In casibus in quibus Papa non dispensat, numeratur casus simoniæ directe in ordine.
10. *Episcopo conceditur dispensare in casibus minoribus adulterio.*
11. *Episcopus non dispensat contra canones, vel concilium, nisi vbi expresse conceditur.*
12. *Simonia est hæresis.*
13. *In casibus hæresis Papa sibi soli dispensationem reseruauit.*
14. *Non semper simonia est hæresis.*
15. *Ille qui credit gratiam sancti Spiritus posse vendi, est hæreticus.*
Hoc non credens, sed auiditate habendi beneficium vel ordinem dans, est simoniacus.
16. *Simoniaci aliquando per Papam, aliquando per Episcopum dispensantur.*
17. *Episcopus dispensat in omnibus casibus, nisi vbi prohibetur.*
18. *Papa solus dispensat cum simoniaco dante pecuniam, vel eo sciente & consentiente tacite, vel expresse*
19. *Contra talem simoniacum nulla adhibenda est misericordia.*
20. *Talis simoniacus est suspensus ab ordine simoniace recepto, & ab omnibus aliis.*
21. *Vnum est sacramentum ordinis, licet plures sint ordines.*
22. *Appellatur simoniace promotus, non simoniacus quo ignorante nec ratum habente est commissa simonia.*
23. *In tali simoniaco dispensat Episcopus.*
24. *Non est simoniacus quo ignorante ordo vel Ecclesia fuit empta.*
25. *Non est indignus, qui alieno vitio laborauit.*
26. *Simoniace promotus non simoniacus non est suspensus ab omnibus, sed ab ordine simoniace collato.*
27. *Talis simoniacus ordines licite receptos potest exequi, beneficium retinere, & recipere de nouo, promoueri ad maiorem ordinem non potest, nisi cum dispensatione.*
28. *Si ignoranter promotus certificatus ratum habeat, est ac si ab initio procurasset.*
29. *Ratihabitio in simonia & maleficiis retrotrahitur, & æquiparatur mandato.*
30. *Simonia commissa me ignorante, vel commissa tantum animo dispensatur ab Episcopo.*
31. *Ordinatus ignoranter ab Episcopo occulte simoniaco, non habet exequutionem, & indiget dispensatione.*
32. *Persona coacte ordinata admittitur ad exequutionem.*
33. *Magis constat de voluntate coacti, quam ignorantis.*
34. *Papa potest dispensare cum his qui scienter simoniam commiserunt.*
35. *Purgatur vitium furti re furtiua apud furem remanente de voluntate domini.*
36. *Episcopus potest dispensare cum ignoranter simoniace ordinato, & beneficiato post liberam resignationem.*
37. *Simoniace ordinatus pure habet renunciare.*
38. *Solus Papa absoluit ab excommunicatione, quæ succurritur pro extrauag. factas in materia simoniæ.*
39. *Quod Episcopus dispenset in simonia commissa in ordine, intellige si non sit ei data pecunia, & in casu quo sit non particeps delicti, quo casu dispensat illius successor, vel alius ordinarius eius & alias vt ibi.*
40. *An sit licitum esse in Ecclesia, vel ordine, quem quis paterna acquisiuit pecunia?*
41. *Non dispensat Episcopus in simonia commissa in ordine vel beneficio, si pecunia sit data eidem.*
42. *Episcopus vel capitulum dispensat cum ignoranter beneficium adepto.*
43. *Simoniacus est infamis infamia iuris, quem non restituit nisi princeps.*
44. *Papa sibi soli reseruauit dispensationem simoniæ commissæ in ordine sacro*
45. *In quo casu intelligitur quod Episcopus dispensat cum consensu capituli.*

De dispensatione simoniæ in ordine. Cap. XV.

NOn semper in virga ferrea peccata & delicta castigantur, sed aliquando excusantur, & iuxta casus contingentiam relaxantur, & mitius agitur: & in eis ex causa dispensatur. vnde de dispensatione simoniæ dicemus, † quæ est iuris communis relaxatio facta cum causæ cognitione, secundum gloss. 1
1. q. 7. §. multorum. Archid. *c. requiritis 1. q. 7.* & videtur † quod peccatum seu delictum simoniæ sit indispensabile, nec dispēsatione aliqua relaxabile. dicit Arch. 2
in c. de his, versic. quæ sunt, prima col. 50. dist. vbi inter crimina

mina enormia & indispensabilia reputat & connumerat delictum simoniæ, per text. quem ibi allegat. 1. quæstio. 1. c. si quis erga. & 1. q. 7. si quis omnem & c. tanta.
3 † & est (inquit) simonia delictum impediens ordinis executionem post pœnitentiam, licet enim egerit pœnitentiam simoniacus non potest habere ordinis executionem quia impedit.
4 Item † si simonia sit commissa in ordine videtur indespensabilis, dicit ad verbum idem Archid. capit. statuimus el 1. 1. q. 1. ibi, si autem scienter fuerit simoniacus, vel ordinatus à simoniaco non dispensatur cum illo. & hoc probatur (inquit) ibi per sex auctoritates.
5 Facit † quia simoniacus necesse habet renunciare ei, quod simoniace acquisiuit. 1. q. 1. si quis neque sanctis,
6 sed ordini aliquis non posset renunciare, † cum animæ character ordinis imprimatur. 32. q. 7 licite. neque executioni, quia illam non habet, ideo non potest vitium purgare, 14. quæstio. 6 si res. & dicit glo. in cap. postulationem de renunciat. secundum aliquorum opi-
7 nionem, † quod si simonia est commissa in ordine, nullus potest in ea dispensare, nec etiam Dominus Papa, quia characterem habet vitiosum, cui renunciare non potest, idem glo. in cap. qui studet. 1. q. 1. in ver. ordine, vbi dicit quod si quis emit ordinem non potest dispensari circa ipsum, & dicit idem Arch. in cap. in primis. 2. quæstio. 1. quod vix potest obtineri dispensatio pro Ecclesia male acquisita. Vlterius simonia quandoque committitur occulto modo, & est oc-
8 cultus aliquando simoniacus, † & in occultis nõ habet locũ, nec est necessaria dispensatio. idem Archid. in cap. de his 50. dist. & speculat. in tit. de dispensatione Do-
9 mini Papæ in casibus † in quibus Papa non dispensat, quos numerat nu. 15. versi. octauo, dicit quod Papa non dispensat cum simoniaco directe in ordine & ordinato à simoniaco per pecuniam, per text. 1. quæstio. 1. statuimus c. si quis à simoniacis c. requiritis. 1. quæstio. 7.

Verum videtur quod in simonia fiat, fieri possit & debeat dispensatio, siue sit commissa simonia in ordine, siue in beneficio, siue alias. & licet videatur quod simonia non possit dispensari per Episco-
10 pum, † cui dispensare conceditur in casibus & criminibus minoribus adulterio, & crimen simoniæ est maximum crimen, quando cætera crimina pro nihi-
11 lo reputantur: † quia Episcopus non dispensat contra canones & concilium, nisi expresse ei concedatur à iure, cap. dilectus de tempor. ordin. sed solum per papam
12 ea maxime ratione, quia cum certum sit † quod simonia sit hæresis, per Fel. in rubr. de simonia extra &
13 Doctores toto titulo. † & in casibus hæreticis Papa sibi soli dispensationem reseruauit. Archid. in cap. salu-
14 berrimum. 1. q. 7. Tamen quia † non semper simonia est hæresis, nec casus simoniaci sunt semper hæretici, per Abb. in cap. quoties de simonia. vbi dicit secundum Innocen. quod non quilibet simoniacus est hæ-
15 reticus † sed ille, qui credit gratiam sancti Spiritus posse precio acquiri. Alii vero hoc non credentes, sed dantes pecuniam pro auiditate habendi beneficium,
16 aut consequendi ordinem, non sunt hæretici, † sed simoniaci, aliquando per Papam aliquando per Epi-
17 scopum dispensantur, † quia semper & in omnibus casibus dispensat Episcopus, nisi vbi prohibet, c. requiritis. 1 q. 7. vbi Archid. Nam aut quærimus de simonia commissa in ordine, siue in beneficio. Primo casu, aut fuit cõmissa eo sciente & consentiente tacite vel expresse, vel ipsomet pecuniam dante, & tũc dicit Abb.
18 in cap. de simoniace de simonia, † secundum omnes solus Papa dispensat, nec etiam solet dispensari. † quia con- 19
tra tales simoniacos nulla est adhibenda misericordia. 1. quæstio. 1 ergo & c penult. de simonia, & iste simoniacus sic scienter ordinatus, appellatur simoniacus simoniace promotus, per Host. Asten. & alios in suis summis, † & est suspensus non solum ab ordine simo- 20
niace accepto, sed etiam ab omnibus aliis ordinibus. §. verum. 32. distinct. 1. quæstio. 1 cap. reperiuntur, vbi dicit Geminian quod per consequens, iste ẽ suspensus etiam ab administratione temporalium, & est ratio, † 21
quia licet plures sint ordines, vnum tamen est ordinis sacramentum.

Aut simonia est commissa eo ignorante, nec postea ratum habente, † & iste appellatur simoniace 22
promotus, non simoniacus, † & tunc secundum eum 23
dispensat Episcopus, per text. dicto. cap. de simoniace, vbi indistincte permittitur dispensatio, & per text. in cap. præsentium, 1. q. 5. adducit aliam rationem Abb. ibi, ꝙ cum iste grauetur odio alterius, nec possit iste ignorans dici simoniacus, debet fieri benigna interpretatio, vt Episcopus possit dispensare, arg. in reg. odia, & in reg. sine culpa, & reg. non debet, de reg. iur. lib. 6. † quia ille non est simoniacus, quo ignorante or- 24
do, vel Ecclesia empta fuit, † nec est indignus qui ali- 25
eno vitio laborauit. l. legem C. de nat. liber. sed si obiiciatur, si non est simoniacus, in quo est necessaria dispẽsatio, & ad quid dispensatio? c. primo 1. q. 5. c. ex insinuatione extra eo. Ad hoc respondetur secundum Archid. in cap. præsentium præallegato, † quod cum vitiosa habe- 26
at iste præbendam vel ordinem nisi per dispensationem obtinere non valet, nec est suspensus iste talis ab omnibus ordinibus, sed ab ordine simoniace collato † vnde alios ordines licite receptos exequi po- 27
test & beneficium retinere & recipere de nouo, sed non potest promoueri ad maiorem ordinem, nisi dispensetur primo in ordine simoniace recepto, ne videatur per saltum promotus. 72. dist. cap 1. de cle. per sal. promot. per totum. & facit text. in c de regularibus extra de simonia: vbi permittitur dispensatio tam cum monachis, quam cum canonicis sæcularibus, quando interuenit simonia eis ignorantibus. & Abb. addidit verbum ratum habente, † quia licet illo ignorante sit 28
commissa simonia, si tamen postquam sciuerit ratũ habeat & consentiat, idem est ac si ab initio procurasset. c. sicut, de simonia. † ratihabitio enim in simo- 29
nia & in aliis maleficiis retrotrahitur, & mandato æquiparatur. ff. de vi & vi arm. l. 1. §. quoties. late glo in cap. pen. de elect. o. in ver. ratum habente. & dicit glo. in cap. ex multis in glo. fi. 1. quæstio. 5. † quod si me ignorante cõ- 30
missa sit simonia, vel si ratum in animo sit commissa, Episcopus est qui dispensat, per text. in c de regularibus, cap. ex insinuatione, & c. pen. de simonia. Idem est † si quis 31
ordinetur ignoranter ab Episcopo occulte simoniaco, quia tunc non consequitur ordinatus ordinis executionem: & licet id sine culpa ordinati contingat, indiget tamen dispensatione in detestationem criminis simoniæ.

Subiungens quod alius est in persona, † quæ co- 32
acte fuit ordinata, quæ de iure est admittenda ad executionem. & ratio est, † quia magis constat nobis de 33
voluntate coacti, quã ignorantis, per gl in c. si qui à simoniacis, 1. q. 1. Item dicit glo. in c. post translationem de renunc. in ver. nequeat, vbi si commissa est simonia in ordine, nullus potest in ea dispensare, nec etiam dominus Papa, vt dicunt quidam, quia characterem habet vitiosum, cui renunciari non potest, & ideo nõ purga-

purgatur vitium istud *arg.14.q.6.si res aliena*, cum ta-
lis non habeat executionem, & nemo ei quod non
habet renunciare potest.
34 Sed hoc non credo (inquit) † quia immo Papa po-
test bene dispensare cum simoniacis, quia characte-
rem habent vitiosum, qui scienter simoniam com-
miserunt, *cap.pen.de simonia.* sed inferiores Prælati non
possunt dispensare cum scienter, sed Papa solus: &
35 hoc ideo † quia bene purgatur vitium furti re furtiua
apud furem remanente de voluntate domini. *ff. de
vsuc.l.si fur, in principio.1.q.1.quod quidam versi si forte mi-
litia characterem.*
36 † Sed cum simonia est commissa ignorante illo,
cui acquisitum est beneficium vel qui ordinem, aut
dignitatem adeptus est ignoranter, possunt episcopi
dispensare post liberam resignationem. & dicit sum-
ma Asten. quod cum simoniaco ordinato non simo-
37 niaco potest Episcopus dispensare.1.q.1.*latorem*, † &
postquam sciuerit se simoniace ordinatum renun-
ciet prius simpliciter & pure executioni ordinis, ad
hoc enim tenetur. *c.si alicuius.1.q.5.* sequitur Felin. *in
dicto capitulo de simoniace de simonia, prima conclusione*,
vbi dicit cum simoniaco in ordine, qui scienter de-
liquit, solus Papa dispensat, & est suspensus ab illo
ordine perpetuo & aliis quamuis bene receptis. &
fallit ista conclusio nisi ipso ignorante esset commis-
sa simonia, quia tunc Episcopus dispensabit per iura
per eum ibi adducta, per quæ iura probatur hoc esse
verum, etiam si hoc manifestum esset quod alius pro
eo ignorante dedisset. & talis est suspensus ante dispē-
sationem ab illo ordine tantum taliter recepto, secus
ab aliis & hac suspensione durante non ascendet ad
maiores ordines ne per saltum promoueri videatur;
& si tali suspensione pendente sese immisceat in diui-
nis, remittit se Fel. ad notata per eum *in c tanta, de simo-
nia*, vbi nihil dicit. Sed ego credo quod iste sit casus
tertius in ordine de illlis casibus, qui colliguntur per
Summistas, in quibus Episcopus non potest dispen-
sare in eo videlicet, qui cum esset suspensus, vel excō-
municatus damnabiliter sese diuinis ingessit, *de re
iud. cum æterni. & de senten. excommun. cum medicinalis
lib.6.* subiungens idem Fel. *ibi*, & quod dixi *supra* so-
lum Papam dispensare posse, amplia etiam si simonia
esset commissa non solum in ordine, sed & in conse-
cutiuo ad ordinem, ita probat text. *in c.penul de simo-
nia*, secundum vnam lecturam. & dicit Summa sylue-
strina *in ver. dispensatio, versi. decimo quæritur*, quod ideo
est quod Episcopi non dispensant in simonia ordinis,
38 vel beneficii scienter acquisiti, † quia hodie per mul-
tas extrauagantes incurritur excommunicatio & su-
spensio à quibus solus Pontifex Romanus absoluit.
39 Et quod dictum est, † quod Episcopus possit di-
spensare in simonia commissa in ordine, non simpli-
citer est intelligendum, sed in casu tantum quo E-
piscopo ipsi non sit data pecunia, & in casu quo ipse
Episcopus sit immunis à culpa & delicto ipso, quia
eo casu cum ipse sit reus quoque & particeps crimi-
nis, non potest alium dispensare. dicit hoc Archid. *in
c.præsentium.1.q.5.* vbi quod cum eo qui recipit simo-
niacum beneficium postquā resignauit in executio-
ne ordinum post legitimam pœnitentiam potest E-
piscopus suus, si ab illo sit peccato immunis, alioquin
Metropolitanus debita discretione adhibita in pœni-
tentiali iudicio dispensare. idem dicit Fel. *in d.c. de si-
moniace, vers. quinta conclusio*, vbi dicit his casibus, qui-
bus Episcopus dispensat adde duas limitationes, pri-
ma nisi simonia esset commissa cum Episcopo ipso,
quis autem dispensabit? dic quod successor illius, vel
alius ordinarius eius, vtputa, si habet domicilium vel
beneficium in alio Episcopatu.
Secundo limita, nisi ageretur de electione ad Epi-
scopatum, quia tūc qui alias commisit simoniam, &
alias posset absolui ab Episcopo non absolueretur nūc.
& subiungit idem Archid. nota quod cum non di-
stinguat inter ordines receptos ante beneficiū rece-
ptum & post, videtur consentire quod in executione
vtorumq; possit Episcopus dispensare, quod pla-
num est de illis ordinibus, quos non recepit ad titu-
lum beneficii per simoniam adepti, sed forte non de
illis, quos recipit ad titulum illius, cum illos per quā-
dam conuenientiam videatur habere per simoniam,
per illam regulam, Quisquis eorum alterum &c. *1.q.
3.si quis obiecerit.* Sed quia fauores ampliari debent, di-
cunt quidam quod satis potest concedi quod Epi-
scopus possit dispensare in executione vtrorumque,
cum non sit expresse prohibitum. Facit quod dicit
gloss. *in summa.1.q.5.* vbi de duobus quæritur videli-
cet.
† Primo an alicui liceat esse in Ecclesia, quam pa- 40
terna fuit assecutus pecunia.
Secundo si liceat illi ordine fungi, quem ei pater
emit. & respondet quod postquam Ecclesiam dimi-
sit ex gratia, potest ibidem manere *c.1.ead. caus. & q.
c. de regularibus extra de simonia.* in secundo, si simonia
non fuit in ordinante postquam ordini renunciauit,
potest eodem ordine misericordia fungi. si autem i-
pse dedit & simoniæ conscius fuit tunc distinguit,
aut accepit ordinem, aut dignitatem aliquam, vel ali-
quod beneficium Ecclesiasticū: si ordinem vel præ-
lationem, deponitur, nec debet secum dispensari.1.
q.1.erga. Si vero Ecclesiam vel præbendam, aut simi-
le beneficium, de iure deponitur. *c.presbyt.1 q.1.* sed ex
dispensatione post renunciationem in eodem bene-
ficio permanere potest, *c.1.1.q.5.*
Idem videtur sentire glo. *in c.præsentium.1.q.5.* quæ
dicit quod Episcopus dispensat cum capitulo. nam
in omni dispensatione consensus capituli requiren- 41
dus est, † & quod si ipse ordinatus vel alius det ꝓ or-
dine pecuniam Episcopo, non potest Episcopus in ta-
li casu dispensare. Extendit hoc etiam quando esset
datum Episcopo pro beneficio, quia siue in ordine,
siue in beneficio sit commissa simonia, dumtamen E-
piscopo fuerit data pecunia, Episcopus non dispensat.
Subiungens sed in hoc dico differētiam esse, quod si
Episcopo fuerit data pecunia pro beneficio, q̄ tunc
nō Episcopus, sed quilibet superior potest dispēsare,
siue in alio siue in ipso, modo quo traditur *c.primo.1.
q.5.* Sed si fuerit data pecunia pro ordine, tunc nō po-
test secum dispensari, nisi à solo Papa. *1 q.5 capit. ergo.
cap. si quis neque.1.quæstio.7 si quis omnem, & cap. requiritis.*
Illud autem expeditum est. † quod Episcopus vel ca- 42
pitulum potest dispensare cum eo, qui ignoranter
est adeptus beneficium simoniace. Quid autem
iuris seruetur dixi (inquit) *in gloss in capit ex multis.1.
quæst.3. in vltima gl.* vbi breuiter dicit quod cum eo qui
scienter simoniam in ordine, vel beneficio commi-
sit, solus Papa dispensat; cum ignorante vero vel si
tantum in animo sit simonia commissa dispensat E-
piscopus, immo cum solo animo commissa simonia
sola pœnitentia deletur, vel sic in prelatione non po-
test Episcopus nec in ordine dispensare per simoni-
am acquisito. sed in beneficio sic.

Et licet videatur quod Episcopus non possit
43 cum simoniaco dispensare, † quia simoniacus est infamis effectus infamia iuris, à qua restituitur nemo nisi per principem, tamen dicitur quod licet directe hoc non possit, potest tamen dispensatiuo modo & dispensando in casibus sibi à iure concessis, per Abb. *in cap. ex diligenti de simonia*, vt notat idem Abb. *in cap. de simoniace 2. col versi. & potest esse ratio.*

Facit quod habetur per Archid. *in cap. saluber-*
44 *rimum. 1. q. 7.* vbi habetur † quod Papa sibi soli retinuit dispensationem simoniæ commissæ in sacro ordine. subiunge, secus in non sacro, per quod datur intelligi quod alio ordine, qui non sit sacer, Papa non retinuit. Vnde merito quilibet Episcopus dispensat, quia in omnibus dispensant Episcopi, in quibus non reperiuntur expresse prohibiti. *cap requiritis. 1. quæstio. 7.*

Et ad quod diximus *supra* quod Episcopus dispensat cum consensu capituli, & quod capitulum habet consentire, posset quæri, an Episcopus in casibus in quibus potest dispensare, facere possit sine capitulo? & quod Episcopus hoc non possit, videtur esse opinio Arcid. *in cap. 1. de fil. presbyt. lib. 6.* opinionem illius sequi & tenere videtur Panor.
45 *d. §. de adult.* vbi disputando dicit, † Episcopum non debere dispensare sine consensu capituli, maxime in arduis. idem tenet Card. Alex. *in cap. ex pœnitentibus 50. distinct.* in contrarium est glo. *in cap. cum ex eo, de electio. libro. 6. in verbo Episcopus* in contrarium tenet *in d. §. de adult.* & dictus Cardinalis *ibidem.* Et puto posse dici pro concordia quod prima opinio habet locum, si consuetudo hoc non obseruet, scilicet vt Episcopus solus dispenset. Secunda opinio, quando consuetudo habet vt Episcopus solus dispenset. ita tenet Ioan. de Imol. *d. cap. cum ex eo.* vbi allegat Hostien. qui obtinuit, quod solus Episcopus dispenset sine capitulo, quando ait, sedes vacaret, tunc capitulum haberet hanc auctoritatem, vt tenet Fed. *consi. 29* vbi late.

Et per Gemin. *in. §. verum, 32. dist. 5. col.* dicitur, quod dans ordinem vitio simoniæ, non est ipso iure suspensus, quia per hoc non perdit executionem ordinis. *cap. pen de simonia*, vbi ordinator ordinans aliquem vitio simoniæ, non perdit executionem, sed ab ea suspenditur per triennium, vbi dicit Innocen & hoc inquit refert Archid. sine aliqua dispensatione elapso triennio recuperat executionem, cum pœnæ sint demolliendæ. Et hoc verum, quando ordinans esset occultus simoniacus, secus vero quando manifestus, quia semper esset suspensus: & suspensio de qua *in d. c. penul.* non poterit relaxari per inferiorem à Papa, quia Papa illam sibi reseruauit, *c. nuper de senten excom.* quod procedit durante triennio, intra quod si vellet & suspensus dispensari non posset, nisi à Papa. Elapso vero succedit id quod dicit Innocen. quod sine dispensatione recuperat executionem nec dispẽsatio requiritur. Nec obstat quod dicit Archid. *in cap. de his 50. dist. per tex. in cap. Christiana. 32. quæstio. 5.* quod in occultis non habet locum nec est necessaria dispensatio, quia respondetur per eundẽ Archid. *in cap. Presbyteris, in fine eadem dist.* per illum text. quod immo in occultis fit dispensatio; vbi pro concordatione contrarii dicit, occulta aliis & manifesta sibi. quod tamen est verum dummodo Episcopus habeat secum tres vel quatuor personas in dispensatione, vt *ibi* per eum.

SVMMARIVM.

1. *Dispensatio simoniæ commissæ in beneficio fit quatuor modis.*
2. *Quæ sit parua dispensatio, quæ magna, quæ maior, quæ maxima.*
3. *Dispensatio aliquando fit per Papam, aliquando per Episcopum & inferiorem.*
4. *Episcopus non potest dispensare cum electo, qui commisit simoniam.*
5. *Cum eo qui commisit simoniam solus Papa dispensat, cum ignorantibus dispensant Episcopi.*
6. *Si sciens commisit quis simoniam in beneficio curato vel dignitate, & sponte renunciat, secum dispensatur ad aliam ecclesiam, ad eandem non potest, nisi vt habeat ibi aliquod beneficium & ministret in minoribus ordinibus.*
7. *Si sciens sponte non renunciat, sed litigando expectet condemnari, tunc non dispensat Episcopus, nec in hac, nec in alia ecclesia.*
8. *Damnatus per sententiam efficitur infamis infamia iuris quæ dispensatur per principem.*
9. *Episcopus non dispensat cum infami, nisi in casibus à iure expressis.*
10. *Episcopus regulariter in adulterinis & minoribus dispensat.*
11. *Si fuit ignorans & pecunia sit data in fraudem ab æmulis nil nocet, si ab amicis, & sponte renunciat, potest magna misericordia secum dispensari.*
12. *Si beneficium sit simplex, si eo ignorante & sponte renunciat, Episcopus dispensat etiam ad idem beneficium.*
13. *Si eo sciente, & sponte non renunciat, non dispensat Episcopus, nisi ex euidenti vtilitate, aut necessitate ecclesiæ.*
14. *Duo concurrunt vt dispensetur in simplici, ignorantia & spontanea renunciatio.*
15. *Non ita de facili dispensatur ad idem beneficiũ, sicut ad aliud, & ratio, quæ sit.*
16. *Filius sacerdotis non potest habere ecclesiam paternam ex dispensatione Episcopi*
17. *Episcopus non potest restituere famæ.*
18. *Episcopus dispensat cum scienter simoniaco in dignitate vel curato, si illud sponte dimittat, non tamen illa vice.*
19. *Cum simoniaco ignoranter in curato vel dignitate non dispensatur in ea vacatione, in alia vero sic. Alia vero beneficia potest habere sine dispensatione.*
20. *Simonia commissa in simplici beneficio ignoranter, si sponte non renunciat, non dispensatur per Episcopum ad eandem ecclesiam, nisi ex necessitate.*
21. *In curato non dispensat Episcopus etiam ex vtilitate vel necessitate.*
22. *In litigatore non causatur temeritas litigandi, donec propter iura aduersari. constituatur in mala fide.*
23. *Si beneficium simplex adeptus simoniace illud resignet, post resignationem illud recuperare potest ex dispositione Episcopi secundum Hostien.*
24. *Si prælatura quis non præcedente accusatione renunciet, ex dispensatione Episcopi potest recuperare eam si non sit datum Episcopo.*
25. *Secus si in iudicio sit vocatus, vel timore probationis confessus.*
26. *In simonia commissa in exequiis, in sepulturis, bebenedictionibus, & aliis inferioribus dispensat Episcopus.*

27. Si

17. *Si Episcopus delinquit in casu simoniæ, in eo est dispensandi potestate indignus.*
18. *In his, quæ incontinenti fiunt, nascitur præsumptio.*

De dispensatione simoniæ in beneficio, & aliis. Cap. XVI.

Deueniendo ad secũdum caput, & ad secundam partem distinctionis, dicimus
1 quod pari modo simonia commissa in beneficio dispensatur. † Et dispensatio simoniç commissæ in beneficio fit quatuor modis, & est dispensatio quadruplex, scilicet
2 pœna magna, maior, maxima, † parua, videlicet vt habeat laicalem communionem, scilicet quæ datur in Paschate, aut aliis solemnitatibus. Magna, vt post pœnitentiam in aliena Ecclesia in suo ordine remaneat. Maior, vt cum remaneat in eadem Ecclesia, sed in minoribus ordinibus. Maxima, vt etiã maiores ordines in eadem ecclesia exequatur, non tamen prælationem habeat. gloss. 1. & *ibi* Arch. 1. *quæstio. 5. c. quod vero.*
3 Et † aliquando dispensatio fit per Papam, aliquãdo per Episcopum & inferiorem, quia dicit glo. *in c.*
4 *nobis, de simonia,* † quod Episcopus non potest dispensare cum electo, qui commisit simoniam, aut alius ꝑ ipso Episcopo sciente vel ratum habente, quia erga tales nulla misericordia est adhibenda. 1. q. 1. erga si-
5 moniacos *c. vt si clerici, de iud* † & cum eo qui simoniã committit, solus Papa dispensare potest, cum ignorantibus dispensant Episcopi. *cap. de simoniace extra de simonia, cap. post translationem de renunciat.* 1. q. 3. *cap. ex multis.* 1. *quæstio* 5. *c. fi.* Distinguit in hac materia melius Abb. *in d cap. de simoniace,* videlicet quod beneficium simoniace adeptum vel est curatum, seu dignitas quæ in hoc æquiparantur, *arg. c. de multa de præb. & capit. cum in illis eo tit. libr. 6.* Aut est beneficium sim-
6 plex. Si primo casu, distinguit † quod aut fuit sciens, aut ignorans, si sciens & sponte renunciat beneficio taliter acquisito potest dispensari secum, non ad eandem Ecclesiam vel beneficium, sed ad aliam, quia in eadem vbi fuit commissa simonia dispensari non potest, nisi vt habeat ibi aliquod beneficium. Sed tunc non dispensatur, nisi vt ministret in minoribus ordinibus. & probatur. 1. *q.* 5. *c.* 1. durius ergo agitur, vt habeat beneficium in ecclesia empta, quam vt habeat alibi, quia aliam potest habere dispensatiue & cũ executione omnium ordinum, sed istam vbi commissa est simonia habere non potest, licet ibi possit habere simplex beneficium & cũ executione minorum ordi-
7 num tantum. † Qui si sciens & sponte non renunciet, sed litigando expectet condemnari & sententiam condemnatoriam, & eo casu inquit Abb. puto, quod nullo modo dispenset Episcopus, vt habeat beneficium alibi, nec in ista Ecclesia: probatur *in cap. nobis in fi. de simonia* vbi dicitur, talem nõ posse aliquam dispensationem obtinere. Item *in tex. in c.* 1. 1 *q.* 5. vbi ꝑmittitur dispensatio, cum talis sic omnino dimiserit beneficium: & sic sponte renunciauerit, secus si expepectauerit sententiam. Et ratio põt duplex assignari, quia primo mitius agitur cum confesso, quam cum
8 conuicto. *12. q. 1. nullo* † Item qui damnatus est ꝑ sententiam, efficitur infamis infamia iuris, *15. q. 3. c. sane* 1.
9 *q. 3. c. fin.* merito potest dici † quod in tali non dispensat Episcopus, qui nõ dispẽsat cũ infami, nisi in casibus à iure expressis. not. *in c. cum te, de re iud.* & hoc casu optime potest saluari dictum glo. *in c. ex diligenti, in glo. pen.* quæ dicit quod simoniaci sunt infames, & hæc est talis infamia quod nisi cum eo dispensetur per Principem, ad aliquod beneficium Ecclesiasticum admitti non debet, quo ad Deum acta pœnitẽtia deletur, vbi Ioan. And. dicit eam gl. reprobari in quantum dicit quod per Principem &c. quia & per Episcopum ad idem simplex beneficium de quo ibi potest post resignationem admitti. vbi vide eum. Item subiungit Abb. & etiam alia ratione, † quia Episcop⁹ 10
regulariter in adulterinis & minoribus dispensat, *c. at si clerici, in fi. de iud.* sed crimen simoniæ est grauius *in c. sicut, de simonia.* ergo non dispensat, ex quo non reperitur expressum.

† Si vero ignorans fuerit vt puta, quia alius pro eo 11
ignorante dedit pecuniam, tunc si fuit data ab eius æmulis & inimicis, & ei nihil nocet, *capit. nobis, primo respo. cap. sicut,* quia videtur data in fraudem. Aut ab amicis, & tunc si sponte renunciat, potest secum dispẽsari magna misericordia. & paulo post idem Abb. *in* hoc membro sic distinguerem vbi beneficium curatum aut dignitas est acquisita simoniace isto clerico ignorante, nullo casu dispẽsatur in ea vacante, vt habeat tale beneficium curatum seu dignitatem, sed in alia vacante, sic alia vero beneficia potest habere sine dispensatione ex quo ipse non commisit simoniam.

† Si vero beneficium sit simplex, si sponte renun- 12
ciat, & eo ignorante sit commissa simonia, potest Episcopus dispensare etiam vti habeat beneficium ea vice, probatur *in versi. quamuis c. pen. de electio.* † Si vero 13
sponte non renũciat, vel eo sciente fuit commissa simonia, non admittitur dispensatio per Episcopum, nisi secundum Cald. & Hostien. ex euidenti vtilitate & necessitate Ecclesiæ Sed certe hoc vltimũ sic intellectum non probatur: nam versi quamuis † permit- 14
tit dispensationem in simplici duobus concurrentibus, vt quod sponte renunciauerit, & eo ignorante fuerit commissa, secus ergo si scienter, vel expectante sententiam. vnde concludit quod si scienter acquisiuit beneficium simplex per simoniam, non dispensatur secum, vt habeat beneficium illud ea vice, maxime si expectauit sententiam: nam tunc est effectus infamis, & cum tali non dispensat Episcopus, quia id non reperitur permissum; sed si fuit ignorans & expectauit sententiam, tunc si distulit renunciationem donec fuerit certioratus de simonia in iudicio cum inquit Abb. culpabilem, nec impeditur, sed dispensatur secus si certior factus voluerit expectare sententiam, & alias vt ibi. & in omnibus casibus vbi dixi Episcopum dispensare, intellige, si pecunia sibi non fuerit data, sed prædecessori vel alteri.

Sequitur idem Abb. *in d. cap. ex diligenti, versi. & inquantum,* vbi dicit quod per Episcopum potest dispensari cum simoniaco in beneficio nedum ad simplex beneficium, sed etiam ad curatum. 1. *q.* 1. *c. penul.* & text. *in c. penul. de electio.* qui videtur obstare loquitur de dispensatione fienda ad illud beneficium, ꝓ quo fuit commissa simonia. † nã non ita de facili dispen- 15
satur, vt habeat illud, sicut vt habeat aliud beneficium, ne videat illud per præcedens vitium obtinere, † sicuti dicimus in filio legitimo sacerdotis, qui Ec- 16
clesiam paternam ex dispensatione Episcopi habere non potest. ne notetur quasi quædam successio in Ecclesia Dei, sed aliud beneficiũ etiam sine dispensatione

tione habere bene potest. subiungens, sed dices quomodo poterit inferior à Papa dispensare cum simoniaco, cum sit effectus infamis infamia iuris, † & 17 Episcopus non possit restituere famæ, sed dispensando in casibus sibi à iure permissis tollitur infamia tanquam sequela per quandam consequentiam, bonus text. *in l. 1. §. de qua. ff. de postul. cap. at si clerici. §. fi. de iudic.*

Sequitur Fel. *in d. cap. de simoniace 2. 3. & 4. conclu-*
18 *sione*, vbi dicit † quod Episcopus dispensat cum scienter simoniaco in dignitate vel beneficio curato, si illud sponte non metu iudicii dimittit, non tamen illa vice, secus si exspectat condemnari, vel timeat proba-
19 tiones. † & vbi beneficium curatum, aut dignitas est acquisita simoniace à clerico ignorante non dispensatur in ea vacatione, vt habeat tale beneficium curatum seu dignitatem, sed in alia vacatione sic: alia vero beneficia potest habere sine dispensatione.
20 † si vero beneficium sit simplex, & eo ignorante fuit commissa simonia, & sponte non renunciat, non admittitur dispensatio per Episcopum, nisi ad eandem Ecclesiam suaderet maxima Ecclesiæ vtilitas vel ne-
21 cessitas. † In curato vero & dignitate non dispensat Episcopus etiam ex vtilitate & necessitate Ecclesię. & si scienter acquisiuit quis beneficium simplex per simoniam non dispensatur secum, vt habeat beneficiū illud ea vice; sed si fuit ignorans & expactauit sententiam, tunc si distulit renunciare donec fuit certioratus de simonia, nō est culpabilis, secus si factus certior voluit expectare sententiam. *arg. cap. si beneficia, de praben. in 6.* pro qua distinctione facit dictum Bart. *in*
22 *l. si quis inficiatus. ff. deposit.* vbi dicit † quod in litigatore non causatur temeritas litigandi donec propter iura aduersarii constituatur in mala fide, vbi vide Fel. per iura, quæ allegat late.

23 Idem tenet Hostien. *in summa. §. dispensatio*, † quod si quis beneficiū simplex simoniace adeptus sit post liberam resignationem ipsius potest recuperare ipsū beneficium ex dispensatione Episcopi, vel etiam capituli Episcopo consentiente.

24 † Sed si sit Prælatura, vel dignitas & sine aliqua accusatione veniat ad Episcopum & proprio motu renunciat, postulans humiliter, vt ipsius renunciatio admittatur, facta renūciatione poterit recuperare ipsam prælaturam ex dispensatione sui Episcopi, si tamen ei pecunia non sit data, vel in hoc non deliquerit, si tamen vtilitas aut necessitas Ecclesię hoc exposcat. 1. *quæstion. quinta præsentium & capit. quicumque.*

25 † Sed si in iudicio contendat, aut vocatus sit, vel timore probationis confessus fuerit, non potest Episcopus cum illo illa vice dispensare. vel breuius dic secundum eum quod in simplici beneficio dispensat Episcopus cum capitulo cum causa & sine causa, dūtamen prærogatiua meritorum istud exposcat. In duplici autem potest dispensare, etiam ea vice, si necessitas hoc exposcat, alias non potest Episcopus dispensare, *c. nobis. §. 1. de simonia.* quod verum est illa vice, sed secunda vice bene potest, per iura per eundē Hostien. late adducta. Et hæc intelligenda sunt de simoniace promoto, non simoniaco. Nam si simoniacus esset, scilicet quia sciuisset simoniam interuenisse, non posset Episcopus dispēsare in duplici vllo modo, sed forte posset in simplici, instante necessita-
26 te Ecclesiæ, alias non subiungens ibi † quod Episcopus pari modo dispēsat in simonia cōmissa circa officia mortuorum, benedictionem nubentium, sepulturas, chrismata, venditiones sacrorum vasorum, vestimentorum benedictiones, & alias minores species consimiles, post tamen peractam pœnitentiam, eo quia non prohibetur. *argum. cap. nuper, de senten. excommu.* Nec obstat. *1. q. 1. c. erga*, quia loquitur (inquit) de simonia in dignitate, sicut *& cap. nobis de simonia in fi.* & quod dictum est de Episcopo, qui potest dispensare, est intelligendum quando non sibi, sed alicui ex sociis suis ipso ignorante fuit pecunia data, † alias 27
si ipse deliquisset, indignus esset potestate dispensandi. *arg. de clerico coniugato*, diuersis. & hoc innuitur *in c. præsentium, 1. q. 5.* vbi dicitur quod pecunia non Episcopo, sed cuidam eius principum data fuit.

Et si data esset pecunia Episcopo, tunc secundum Rodon. dispensaret Papa, vel successor illius in Episcopatu, aut alius iudex ordinarius illius clerici, puta, si domicilium habet, vel beneficium in diœcesi alterius Episcopi, vel etiam Archiepiscopus secundū Ray. adhibita discretione in foro pœnitentiali. & hoc debet intelligi secundum Rodon. quando Archiepiscopus habet hoc ex consuetudine quod possit confessiones subditorum suffraganeorum audire, alias non, quia non est iudex ordinarius eorum, nisi in casibus à iure expressis, inter quos non est iste. & secundum Goffre. in simoniaco dispensatur aliquando semiplene, scilicet vt possit in minoribus ordinib. ministrare, *extra qui cler. vel vot. c. 2. & 1. q. 1. si quis habet.* aliquando plene, scilicet vt ad sacerdotium & non vltra ascendat, *extra qui cler. c. 1. & 1. q. 7. conuenientib.* aliquando plenius, scilicet vt Episcopus fieri possit, & non vltra *dist. 12. non consuetudinem.* Aliquando plenissime, scilicet vt ad omnia dispensetur. *23. q. 4. ipsa pietas.* Idem tenet gl. *in c. post translationem, de renunciat. in ver. nequeat*, vbi dicit quod si simonia commissa est ignorante illo, cui acquisitum est beneficium, possūt Episcopi dispensare post liberam resignationem. sed in hoc distinguit, si beneficium est simplex eo modo adeptus, statim post resignationem potest reassumi ad illud dispensatiue, *c. si alicuius de electio. in fin.* & capitulum etiam tunc dispensat, *cap. ex insinuatione de simonia.* quod non videretur, † quia ex his, quæ in conti- 28
nenti fiunt, nascitur præsumptio, *c. officii de electio.* Et quæ incontinenti fiunt, censentur inesse. *l. lecta. ff. si cer. pet.* & vicinitas consortium trahit, *dist. 1. de pœnit. sed & continuo.* sed dic, vt per glossam, quæ mouet ista cōtraria *in c. si alicuius de elec. in ver. illa vice*, vbi dicit ideo esse in simplici beneficio, non autem in dignitate, vel in prælatura, quia circa maiora cautius est agendum.

In illo, qui dignitatem sic est adeptus, si sponte resignat, petens humiliter resignationem admitti, statim potest Episcopus dispensare cum illo, etiam ad eandem prælaturam *arg. 1. q. 5. cap. præsentium.* Si vero de hoc contenditur in iudicio, & electio sua reprobata fuerit, quia simoniaca facta fuerit, licet eo ignorāte, tunc Episcopus illa vice & in sua vocatione nō poterit dispensare, sed postea sic, de electio. *c. si alicuius, in princ.* & ita teneas circa dispensationem simoniacorum. Et dicit sanctus Thomas. *q. capit. in fi. quæstionis*, quod cum eo, qui beneficiatus est simoniace scienter, solus Papa potest, in aliis autem casibus potest etiam Episcopus: ita tamen quod prius abrenunciet quod simoniace acquisiuit, & tunc dispensationem consequatur, vel paruam, vt habeat laicalem communionem, vel magnam, vt post pœnitentiam in alia Ecclesia in suo ordine remaneat, vel maiorē, vt remaneat

maneat in eadem: sed in minoribus ordinibus vel maximam, vt in eadem Ecclesia etiam maiores ordines consequatur & exequatur, non tamen prælationem accipiat.

De dispensatione vero in aliis, vide optime per Archid. *in capit. statuimus, el primo*, 1. *quæstio*. 1, vbi ait hic vero quæri posset, quis posset dispensare in minoribus speciebus simoniæ, scilicet quæ committantur in exequiis mortuorum, in benedictionibus nubentium, in cimiterii consecratione, in sacrorum vasorum, vel vestimentorum benedictione, in receptione chrismatis, in aquæ benedictione, vel salis, aut panis benedicti venditione? dicunt quidam quod in his similibus potest Episcopus dispensare, licet aliqui dicunt quod in tribus vltimis casibus supradictis non requiratur dispensatio, quia hæc simonia non generat irregularitatem, sed primum tutius est, & his concordat Goffr. & Hostien. vt *ibi* per eundem Archid.

Et hic sit finis huic de simonia tractatui, in quo si bene dictum est, sit laus, deturq; honor clementissimo Deo, à quo, vt dicit Diuus Iacobus *in sua Canonica*. Omne optimum ad nos descendit. Sin autem male, quod ex humanæ conditionis lapsu solet accidere, ex nunc prout ex tunc recantatum volo, palinodiamque more Stesichori pronuncio. de omnibus me iudicio sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ remittens, cuius vberibus ablactatus sum, & in cuius gremio volo mori, & ita protestor & dico.

FINIS.

INDEX

INDEX LOCVPLETISSIMVS RERVM, AC VERBORVM MEMORABILIVM, QVÆ IN HISCE QVATVOR SIMONIÆ libris continentur.

Consue

Pæna

Rectores

Simo-

T.

FINIS.